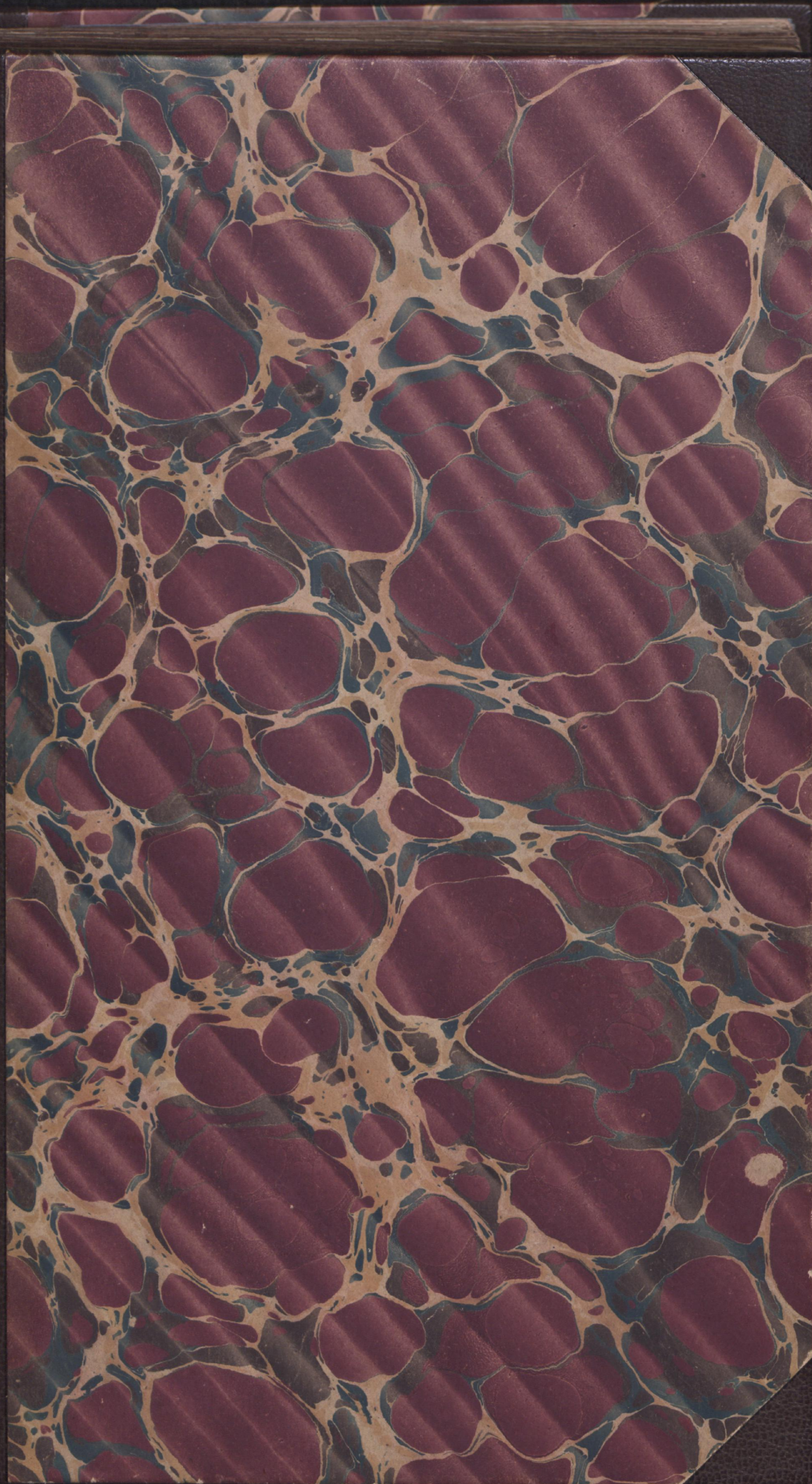
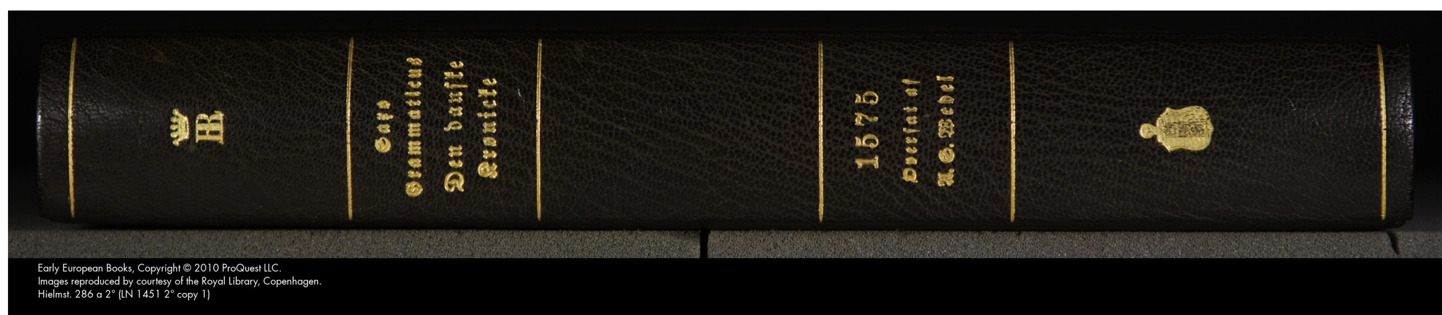
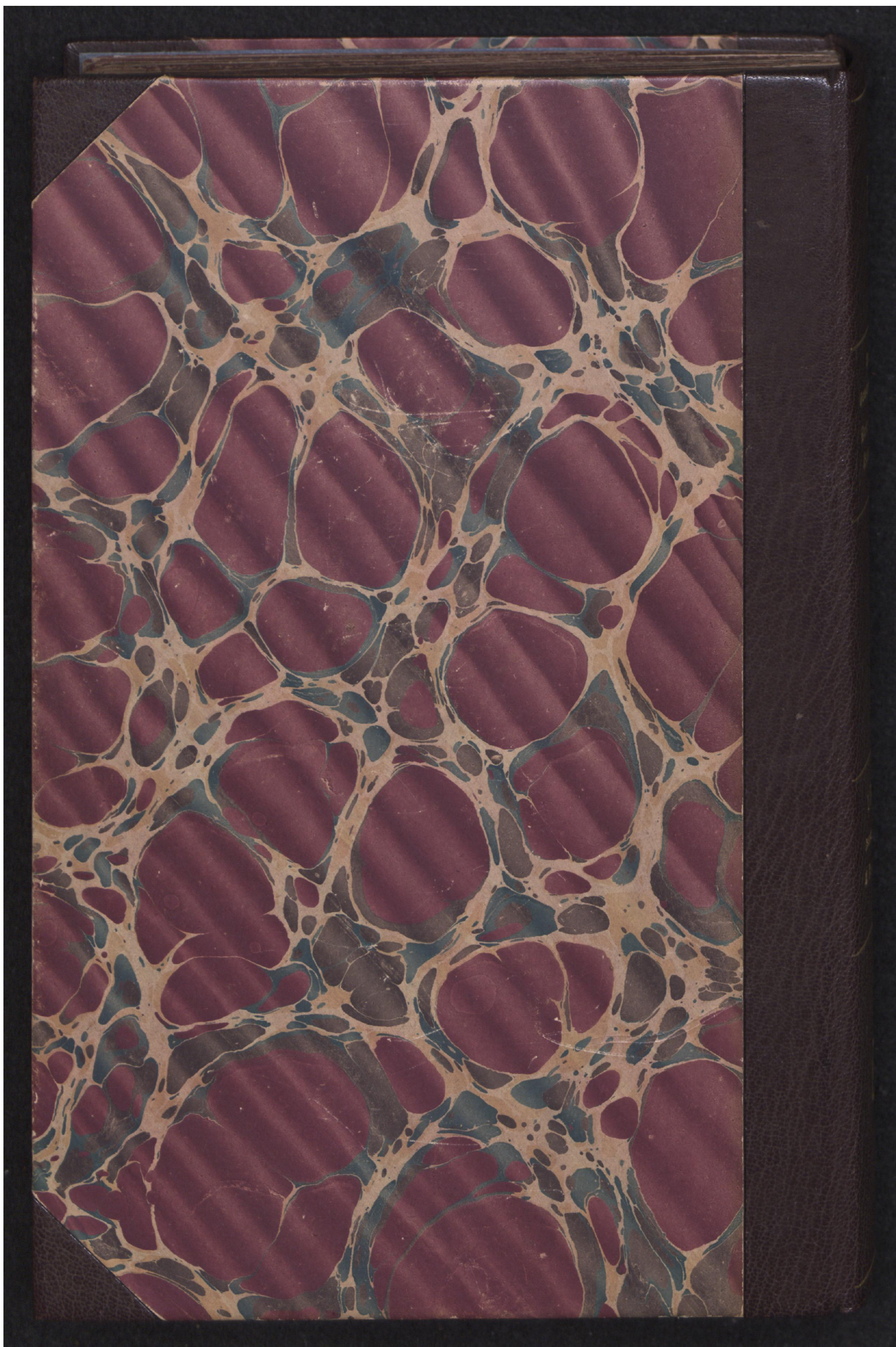

Saxo Grammaticus Den danske Kronicke
1575
Oversat af
A. S. Vedel

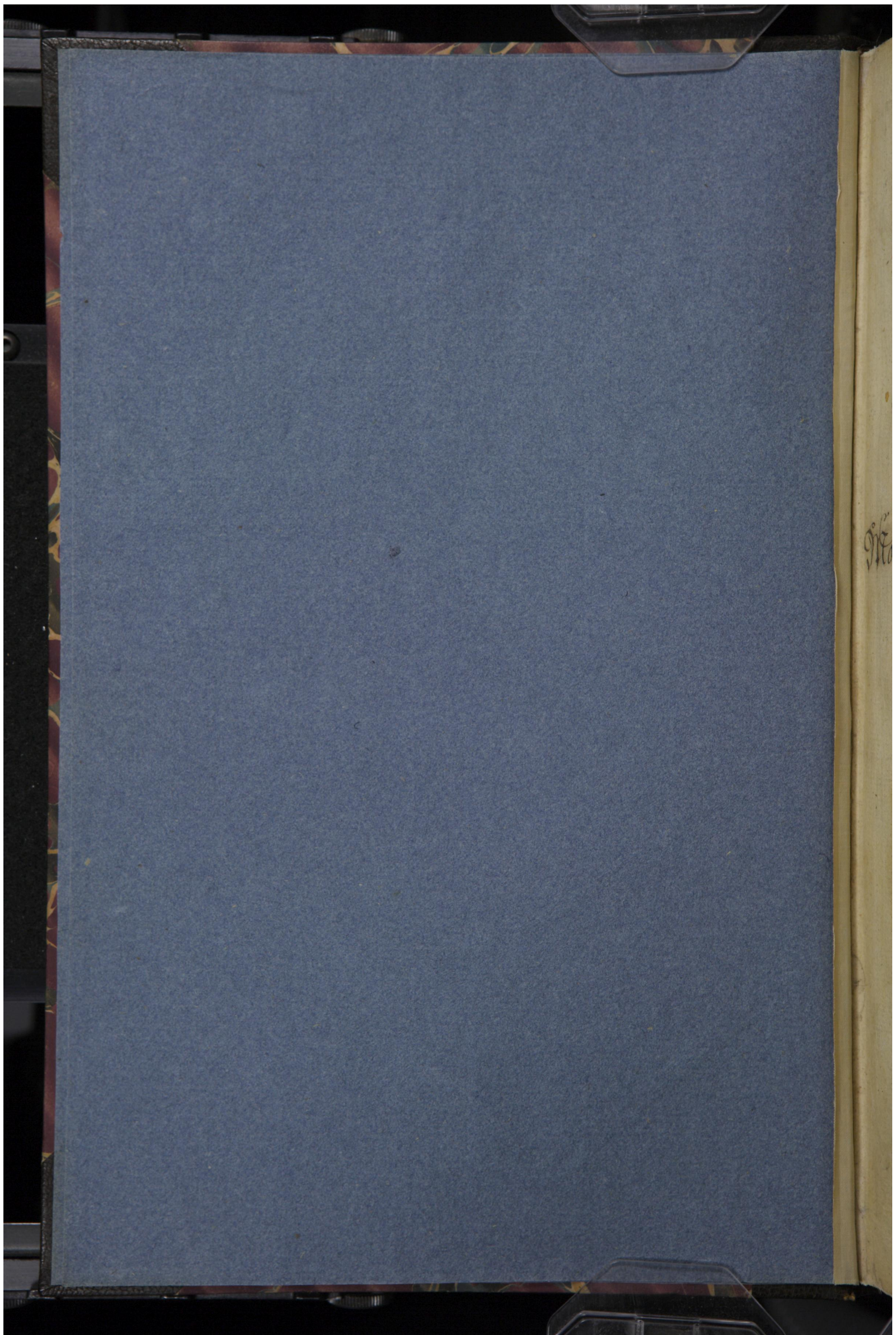

286.

Den Danske Krønicke

som SAXO GRAMMATICVS screff / halffierde hundrede Aar forleden:

Nu først aff Latinen vdsat / flittelige offuerseet oc forbedret /

Aff

Anders Søffrinssøn Vedel.

Morten Jørgensön

1658

INSIGNIA REGIS DANIAE &c.

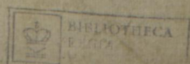
Cum Gratia & Priuilegio Sereniß: REGIÆ Maieſt:

Anno M. D. LXXV.

Frederich den Anden / Danmarckis / Norgis / Vendis oc Gottis Koning / etc.

M. H. Z. G. A.

Stormectigste Høybaarne Første oc Herre/ Her Frederich den Anden/ Danmarckis / Norgis / Vendis oc Gottis Konge: Hertug vdi Slesuig/ Holsten / Stormarn / oc Dytmersken : Greffue vdi Oldenborg oc Delmenhorst/ min Allernaadigste Herre.

Naade/ Fred oc Barmhiertighed aff Gud / ved hans enbaarne Søn Jesum Christum vor HERRE.

LIgeruis som alle de store oc vnderlige Forandringer/ huilcke sig alleuegne i denne Verden haffue begiffuet/ baade vdi det Aandelige oc Verdslige regimente / ere icke skeede aff wforuarendis Slompelycke/ men aff den vise oc retfærdige Guds Forsiun oc tilladelse: Saa er det ocsaa en besynderlig Guds velgierning/ at hand haffuer opuact fine lærde Mend / som haffue flitteligen randsaget oc opscreffuet / huad som merckeligt skeed er/ paa atskillige Tider / vdi huert serdelis Rige oc Landskab. Thi saadanne Scrifft / ere icke at ansee eller at læse/ for Tidkaart eller Vellyst aleniste / som mange letfærdige Menniske meene/ men føre langt større Nytte oc Fordeel met sig / naar som de ellers læsis met flid oc grandgiffuelighed. Iblant andet wsigelige stort Gaffn/ som kommer aff Politiske Historiers læsning / ere disse try fornemmiste oc besynderligste. Nytte oc Gaffn aff Historier.

I. DET Første / at mand kand finde oc forfare aff sandrue Historier / huorledis at huert Landskab er først christnet oc omuent: Oc met huad fremgang oc modstand/ det hellige Euangelium/ haffuer veret fordret eller forhindret / fra den tid at Hedenske Offer oc Affguderi er første gang affskaffet oc afflagt.

II. Det andet Gaffn / er at alle oc huer serdelis vdi sin sted/kand see for sig som vdi en Speyel oc leffuendis Exempel/ Guds Godhed mod dennem som vandre paa hans Veye / oc tuert imod/ hans aluerlige Vrede oc Straff/ imod dennem som foracte hannem / oc leffue effter deris egen onde lyst oc begering.

III. Det tredie Gaffn/ som Historier føre met sig / det er vdi besynderlighed for Herrer oc Førster / oc alle Offrigheds personer/ at de lære aff andre Gudfryctige oc snilde Herrers exempel / at beflite sig paa all Gudelighed oc Retfærdighed oc fly alle de Wdyder oc Laster/som de fornemme/at haffue veret en Aarsage til store Potentaters fald oc forderffuelse.

Det første Gaffn / som kommer aff Historier.

ENdog at den hellige Bibliske scrifftis Historie/ som er indgiffuen aff den hellig Aand / er baade ældre vdi Aars tal / oc Tusindfaald rigere vdi allehaande sand Lærdom oc fast Vnderuisning / end Politiske Historier ere: Saa findis alligeuel/ baade vdi de gamle Hedenske oc andre Christne Landskabs Historier / det som foraarsager en forstandig oc Christen Læsere/til forbedring vdi sin Salighedssag. Thi huad heller at wi forundre oss paa den gamle vildfarende Blindhed oc Affguderi / eller ocsaa læse noget om Christendomens første Ophaff / Fremgang eller Forhindring / da giffuis oss altid de Tancker / som tiene til Gudfrygtigheds forfremmelse. Naar som wi læse noget om det grueligt Affguderi / som haffuer veret vdi Nattens oc Mørckhedsens tid vnder Hedenskabet/da kunde wi lætteli-

Hedenske Affguderi.

ge der aff acte / at der haffuer aldrig veret noget Folck vnder Solen / saa grofft / vilt oc wforstandigt / at det haffuer io bekient met sin Guds dyrckelse / at vere en euig Gud til / som alting haffuer skabt saa vijsligen oc vel / oc det opholder vdi sin Skick oc Ordning / met sin Guddommelige mact oc velde. Men at disse arme Hedninge haffue icke fundet den sande oc eniste Guds kundskaff oc rette Dyrckelse / der til haffuer veret Aarsage/den almindelige Menniskelig finds

oc for-

oc fornufftis forkrenckelse/ som ved Synden/ formedelst vore
første Forældris fald er indført vdi Verden. Oc at Gud
haffuer ladet saadant optegnis / det er icke skeed der faare / at
wi skulle vende oss fra Retfærdighedsens vey / til den formere 2. Pet. 2.
Wrenlighed: Men bliffue hart hos Guds hellige Ord / oc
tacke hannem aff gantske Hierte / at hand haffuer giort vore
Vilkaar bedre end vore Forfædris haffue veret / i det hand
haffuer vdført oss aff Mørckheden til Liuset / vdi vor HErre
Jesu Christo.

Naar som wi atter læse / huorledis Gud haffuer aff sin store Naade først indført sit hellige Euangelium vdi noget Landskab / da finde oc fornemme wi der hos / huor vanskelige det haffuer faaet Fremgang vdi Begyndelsen / for Menniskens haardnackede Blindheds skyld / som aff metfødt vanart / elsker mere Mørckhed end Liuset oc Sandhed. Derfaare haffuer oc Gud saa høyeligen begaffuet dennem / som hand haffuer brugt met det første / til at bære hans Naffn iblant Hedninge / at de haffue icke aleniste stadfest deris Lærdom met efftersølgendis Jertegn / men ocsaa met deris eget Blod oc Liff / som de haffue veluilligen sæt til / for Jesu Christi naffns bekiendelsis skyld. Huilcket er icke aleniste vederfaret dennem / som lærde oc predickede / men ocsaa Gudfryctige Herrer oc Førster / som for Guds ords Nidkierheds skyld / ere forfulde oc slagne aff deris egne Vndersaatte. Saa at Gud haffuer saa gaat som trengd sig selff ind paa oss fattige Hedninge / oc draget oss vdi Hals oc Haar / ind vdi sin Christne Kirckis Menighed oc Samfund. Saa langt haffuer veret fra / at wi selff enten kunde vide eller giøre noget / som oss nyttigt oc gaffnligt kunde vere / til Sandheds oc Saligheds rette kundskaff.

Hedningers haardnackenhed imod Euangelium.

Her hos er dette ocsaa at mercke / at effter at mand haffuer faaet ret smag paa Guds Ord / da sees atter / met huad flid oc fyrrighed / den Menige mand haffuer holdet sig der til / oc icke aleniste met Hierte oc Mund / men ocsaa vdi Gierning / ladet sig finde runde oc veluillige / til Kircker oc Skoler at opbygge / oc deris Personer rundelige at forsørge oc aff-

Fyrrighed at høre Guds Ord i begyndelsen.

oc afflegge. Men saadan Fyrighed haffuer strax tuende

Ladsomme-lighed oc Wtacknemme-lighed imod Guds Ord.

Vdyder / Ladhed oc Wtacknemelighed fult effter paa fode. Saa at baade de som skulde predicke oc tilhøre / haffue begge veret forsommelige til at bliffue ved det reene oc scrifftelige vdtryckte Guds Ord. De haffue keddis der ved / som Jsrael vemmedis offuer den Spise / huilcken Gud gaff dennem ned aff Himmelen vdi Ørcken. De ere henfaldne vdi ny Blindhed oc Vildfarelse / oc haffue laant den forgifftige Antichristen hus oc herbere hos sig. Der de meente / effter deris eget gode tycke / at de forbedrede sig / da haffue de foruerret sig / oc ere straffede aff Gud / at de trode Løgn oc krafftelig Vildfarelse / efftersdi de vilde icke bliffue ved den første Sandheds bekiendelse.

2. Thess. 2.

Paamindelse aff Relligionens forandring.

SAadant Skiffte oc Forandring / baade paa den reene oc falske Relligion / haffuer Gud ladet derfaare optegnis vdi atskillige Landskaffs Historier / at hans Faderlige Miskundhed mod alle Mennisker / skal vere obenbare for all Verden: Oc at de Land oc Rige / som haffue hans salige Ords klare lius / skulle elske det / oc skicke sig saaledis der effter / at hand faar icke Aarsage / for deris Wtacknemmeligheds skyld / at vandre fra dennem hen til en anden stæd.

HVorledis at oss er saadant vederfaret / her vdi disse Nordere Lande / oc besynderlige vdi Danmarckis Rige / det formelder klarligen denne vor Danske Krønicke. Huad for Blindhed vore gamle Forfædre haffue veret vdi / kand aff mange stycker sees / som ere optegnede vdi disse første otte Bøger / oc gioris nu icke behoff / at det paa denne sted skal igien opregnis. Vaar denne icke en stor Blindhed / at mand vdi disse Lande tilbad denne slemme Traaldkarl oc affskommede Skalck / Otthin / oc giorde hannem saa stor ære / at de fornemiste Herrer oc Førster her omkring / lode støbe hans Effterlignelse aff Guld / oc forsende det til hannem / som en stor Helligdom. Huilcket hans Hustru Frigge fick siden lyst til / oc lod sig beligge aff sin egen Tienere / paa det hun kunde bekomme oc foruende det til sin egen Prydelse. Saadan en Gud / vaar saadan en Gudinde værd. Hand bleff oc selff vdgiort aff Gudernis tal / paa ti Aars tid / for sin Wkysthed. Oc endog

Fordoms Afguderi i Danmarck.

Pag. 12.

Pag. 48.

at saadan Slemhed bedreffuis aff dennem / dyrkedis de alligeuel som Guder / saa at mand end oc saa meener / at de gamle Forfædre haffue neffnd tre dage om Vgen aff disse Affguder. Othensdag aff Othin / Thorsdag aff Thor / Frigdag aff denne forneffnde Frigge. Huor vdaff kand lættelige merckis / huad anden Vildfarelse der haffuer fuld met / der som saadant Affguderi haffde taget offuerhaand. Pag. 118.

AF saadan Blindhed haffuer den Naadige oc Barmhiertige Gud vnderlige vdført oss arme Hedninge. Hand haffuer baade truet oc locket at oss / førend wi haffue villet tage ved Daaben oc Christendom. Den første Christne Herre / som noget røris om vdi denne Krønicke / hand vaar Thorkild Athelfarer. Thi der Kong Gorm vaar vnderuist / oc trode Sielens wdødelighed / oc vilde vide huad Bolig hannem vaar beredt effter Døden / oc huad Løn dennem vederfors / som dyrkede Guderne i denne Verden / da vdsende hand Thorkild at forfare saadan Leilighed. Der Thorkild paa denne sin Reise hørde / at Tydskland vaar nyligen christnet / lod hand icke aff førend hand kom der hen / oc bleff der vnderuist vdi den Christne Tro oc Relligion / førend hand kom igien til Danmarck.

Christendoms første ophaff vdi Danmarck.

Torkild Athelfarer christnis.

Effter Thorkild vaar siden Harald Klag / den første aff det Danske Kongeblod / som anammede Daab oc Christendom. Hand bleff foriaget fra Kongeligt regimente aff Kong Regner / oc i det som hand søgte vndsætning hos Keyser Ludvig / da fant hand hos hañem it bedre Rige / end hand haffde mist vdi Danmarck. Keyseren lod hannem vnderuise vdi dẽn Christelige Tro / oc sidẽ døbe vdi S. Albans Kircke til Mentz / met saa mange Danske / som haffde fuld hannem paa denne hans Reise / her vdaff Riget. Der hand kom igien til Jutland / da lod hand opbygge en Kircke vdi Slesuig / men Kong Regner forfulde hannem oc alle dennem som hand haffde taget ved den Christne Tro / oc nedbrød hues hand haffde opbygt / oc oprette igien den gamle fordoms Affguderi i stæden.

Harald Klag christnis met mange Danske.

Den første forfølgelse for Guds Ord vdi Danmarck.

Persecutio Regneriana prima.

Effter Harald Klagis tid / regerede Kong Erick Barn / Kong Regners Sønnesøn / oc vaar den første Christne Kong i Danmarck. Thi endog hand met det første der hand

 kom

kom til Regimentet / traadde fast vdi sin Faders Fodspor / at plage / forfølge oc foriage alle dennem / som bekiende Christum / saa omuende Gud hañem alligeuel / paa det sidste / formedelst S. Ansgarium aff Hamborg / at saa haard oc wgudelig som hand haffde veret i Begyndelsen / saa from oc Gudfrygtig bleff hand paa det sidste / førend hand døde bort aff denne Verden. Nogle meene / at hand opbygte Slesuigs Kircke paa ny / oc lagde Grunduaal til den første Kircke / som bleff opsæt vdi Ribe / hen ved Aar effter Guds byrd 870.

2. Persecutio Ericiana.

SIden haffde de Christne god Fred oc Rolighed her vdi Riget / saa lenge at Kong Ericks Affkom regerede / indtil at Gorm hin grumme kom til Regimentet. Hand vaar meget wgudelig oc wdydig / oc plagede icke aleniste fattige Christne met atskillig pine / som hand bar paa dennem / men nedbrød ocsaa anden gang Slesuigs Kircke vdi grund.

3. Persecutio Gormiana.

Harald Blaatand hans Søn / som tog Riget effter hannem / vaar Faderen aldelis wlig vdi sind oc seeder. Hand tog ved den Christelige Tro / effter Keyser Ottis raad / oc lod sig met sin Dronning / oc vnge Søn / døbis vdi Keyserens næruerelse. Hand opbygte Roskilde Kircke / der som hand ocsaa bleff begraffuen / effter at hans egen Søn / met sine Anhengere haffde forfult hannem / oc wskyldelige dræbt oc ihielslaget hannem / som en hellig Martyr / meste parten aff Had imod hannem / for Guds Ords skyld.

Thi Kong Suend Tiugskeg / met nogle aff de fornemiste Danske Herrer / forfulde heffteligen alle dennem / som bekiende Christum oc hans Ord / indtil paa det sidste / at hand ved Fengsel oc modgang / kiende selff sin store ondskaff oc forseelse / baade imod sin Himmelske oc sin legemlige Fader. Da effter at hand paa det siuende Aar / haffde veret landflyctig / anammede hand icke aleniste selff Daab oc Christendom / men lod ocsaa indkalde Biscoper vdi Landet / som lærde oc døbte oc lærde alleuegne obenbarlige / offuer alt Riget. Iblant andre vaar ocsaa Her Poppe Friis / første Biscop vdi Aarhus / huilcken ocsaa stadfeste sin Lærdom met Jernebyrd. Hand drog en gloende Staalhaandske paa sin

4. Persecutio Suenoniana.

Lib. 10. pag. 219.

høyre

høyre Haand indtil Albuen / oc bar den vden redsel nogen stund omkring / oc kaste den siden ned for Kongens fod / at huer mand saa oc fant / at den haffde huercken skadt Hud eller Haar paa hannem. Jernebyrd.

Efter denne dag fick det hellige Euangelium stor fremgang i disse Land. Kongerne / Adelen oc den Menige mand / vaare alle endrectelige villige at høre oc giøre / huad som kunde komme til Guds Ords forfremmelse. Aff Adelen vaare de fornemiste / de Huider / som mange meene at vere aff gamelt Danskt Konge blod oc byrd. Otinckar Huide tredie Biscop vdi Ribe / sigis baade selff at haffue troligen vnderuist den Menige mand vdi Guds Ord / oc giffuet saare meget skønt Landgods / Guld oc Sølff til Kirckers oc Skolers opbygning oc vnderholdning / offuer all Jutland. Hans Exempel haffue mange andre Adels personer efterfult / som det Historien siden videlige formelder. Aff Kongerne / som regerede effter Kong Suend Tiugskeg / loffuis oc prisis Kong Knud hin gamle / Suend Estrithssøn oc hans Affkom / besynderlige S. Knud Kong / som ocsaa satte Liffuet til / met sin Broder Benedict / fordi at hand vilde at Almuen skulde Tiende effter den Christne Kirckis vedtagne Gudelige skick oc seduane. Der prisis ocsaa Kong Erick Eyegod / met sin Førstinde Dronning Bodild / oc deris Søn S. Knud / Obotrite Konning / huilcken bleff slagen aff Kong Magnus ved Haraldstæd / paa denne side Ringstæd. Villighed at forfremme Guds Ord. Otinckar Huidis loff.

VNder disse Kongers regiment / sade de Christne vdi god Fred oc Rolighed / oc viste aff aldelis ingen forfølgelse eller modstand / Men som det almindelige gaar til / saa gick det ocsaa (diss verre) her vdi Danmarck / baade met Lærere oc Tilhørere. Biscoperne bleffue formeget lade oc kaade / oc der offuer forgætte deris rette Embede oc Kald. De grebe til det Verdslige Suerd / oc toge Antichristens Hofffarffue paa sig. Der bleffue icke slagne mindre end sex Biscoper aff Danmarck oc Suerige / met Kong Magnus / der hand bleff slagen aff Kong Erick Emund ved Fote sund. Oc huad Wenighed Rædsommelighed ved Guds ord.

der

der haffuer veret imellem Kongerne oc Erckebiscop Eskild aff Lund/ det fortellis met mange ord/ vdi den fiortende Bog. Saa haffuer ocsaa andre hans Efterkommere/ besynderlige Erckebiscop Jacob Erlandssøn oc Erckebiscop Jens Grand/ icke giffuet Kongerne meget effter/ vdi deris tid/ som det røris vdi Kong Erick Menlueds oc hans Faders Historie.

Der Biscoperne haffue nu saaledis holdet hus/ da kand huer tencke ved sig selff/ huorledis den Menige mand haffuer veret til sinds. Den største part keddis ved Guds reene Ord/ oc ere met deris Geistlige Hoffueder henfalden til ny Affguderi/ Oc paa det sidste huer leffuet oc troet/ som hannem selff siuntis gaat/ vden all straff oc paamindelse. Aff saadan wskickelighed er Gud foraarsaget til at straffe Riget/ baade met induaartis Krig oc andre allmindelige Landplager/ oc met Vildfarelse oc Blindhed/ at effterdi de icke anammede Kierlighed til Sandhed/ at de maatte bliffue salige/ da sende Gud dem krafftige vildfarelse/ at de trode Løgn/ som Paulus siger.

Straff for wtacknemelighed imod Guds Ord.

2. Thess. 2.

Men endog Gud haffuer vdi sin retfærdige Vrede saaledis straffet sit Ords foractelse/ saa haffuer hand alligeuel icke strax vdi sin Grumhed/ taget aldelis sin Naade oc Barmhiertighed/ fra disse Land oc Riger. Thi hand haffuer end da vdi midler tid/ hafft sin hellige Sæd iblant oss. De haffue icke allesammen veret lige onde oc forsømmelige/ enten de som haffue ført det Aandelige eller Verdslige Suerd/ eller ocsaa de som haffue veret vnder deris Regimente.

Gud haffuer haffd sine vdualde end ocsaa vnder Paffuedømet.

KOng Valdemar den første/ er io stor loff værd/ at hand icke aleniste inden Lands/ haffuer fordret oc forfremmet Guds Ord i den beste mening/ Men ocsaa christnet gantske Ryland/ oc alle de omliggendis Øer oc Stæder/ Ja ocsaa en stor part aff Landt Venden. Historien siger om hannem: at hand haffuer selff personligen/ giort mere end tiue Krigs taag ind i disse forneffnde Land/ mere for denne Aarsage skyld/ at hand vilde forfremme Guds ære oc den Christne Relligion/ end sin egen ære oc Herredoms mact.

Kong Valdemars den førstis loff.

Dette

DEtte samme forsæt haffuer ocsaa hans Søn / Kong Valdemar den anden hafft. Thi at hand er dragen ind vdi Liffland / met sin Krigs mact / det er icke skeed altsammen vdi denne mening / at hand vilde induinde / huad som haffde veret vnder Kronen aff Arilds tid / men mere at hand vilde effter sin salige Herre Faders Exempel / forfremme den Christne Tro / iblant disse fattige forblindede Hedninge. Huorfaare hannem er vederfaret / det som vederfors Keyser Constantino Magno / at hannem er tilskicket aff Himmelen / den Kaars Fane / som wi kalde Dannebroge / huilckē en ypperlig Dansk Adels Mand aff de BJØRNER / som da varede paa Kongens Hoffuetbanere / haffuer ført vdi denne Krig imod disse Wchristne. Der Kong Valdemar effter stort Mandfald / haffde beholdet Marcken / tuingde hand Landet til Daab oc Christendom / oc opbygde Danepilt / Reffuel / Leale / Straalsund / oc andre skøne Befestninger / ved Øster Søen.

En aff de Biørner førde først Dannebroge vdi Liffland.

Aar effter Guds byrd hen ved 1220.

IBlant den menige Almue / haffuer Gud ocsaa hafft vden tuil / mange atspridde oc hemelige vdualde vnder Paffuedomet. Thi endog Gud for Menniskens wtacknemelighed skyld / borttager oc skiuler dē Christen Kirkis vduaartis Tegn oc Mercke / saa kiender hand alligeuel oc veed ocsaa at beuare sine / mit vdi størst Mørckhed / vdi Babylons Fengsel / oc den gloende Ovens lue. Elias sørger oc beklager sig aff Nidkierhed for HERren / at alle Israels børn haffue forlat Guds Pact / oc hand allene er offuerbleffuen. Men huad suarer Gud hannem: Jeg / siger Gud / vil lade offuerbliffue siu tusinde vdi Israel / som ere alle Knæ / som icke haffue bøyet sig for Baal / oc alle Munde / som icke haffue kysset hannem. Alligeuel at Kong Achab haffde fire hundrede falske Propheter / som hand oc hans Anhengere hørde oc efterfulde / saa haffde Gud alligeuel sine vdualde / som hørde den ene oc wanseelige Mand Micheam.

2. Tim. 2.

1. Reg. 19.

1. Reg. 22.

Saa ocsaa vdi Jeremiæ tid / Ja vdi vor HERRJS Jesu Christi Fødsels tid / der de ypperste Prester / Scrifftkloge oc Phariseer / oc andre vildfarende Secter / siuntis at haffue aldelis forført det gantske Jødeland / da

Jeremiæ 18.

haffde

haffde Gud alligeuel sin lilde Hiord mit iblant dennem: Simeon/Anna/Zacharias/Elisabeth/Maria/Joseph/oc vden tuil mange andre flere/ som Gud kiende/dog de vaare skiulte oc foractede for Verden.

Det samme ville wi ocsaa forhaabis om mange vore gamle Forfædre/ som haffue leffuet vnder Paffuedomet. At endog Antichristen haffuer obenbarligen vdflyd sin Kram/oc forbundet sig met mange aff de ypperste Hoffueder oc Regentere/saa haffuer Gud Allmectigste alligeuel/mit i sin vrede oc vdi allerstørst Mørckhed/aff sin store Naade opliust mange/som ere bleffne enfaaldeligen hos deris Børne lærdō/ oc ved den trøst som de haffde aff deris Daab/oc aff vor HErris Jesu Christi døds oc pinis Historie. Thi HERREN er Barmhiertig oc Naadig/Taalmodig oc meget Miskundelig. Hand skal icke altid trætte/ey heller vere vred euindelige/etc.

Gode Christne ocsaa vnder Paffuedomet.

Psal: 103.

Af saadan sin store oc grundløse Barmhiertighed/haffuer den naadige Gud/ocsaa i denne sidste verdsens Alder/seet til oss oc optent iblant oss/sit hellige oc klare Euangelij lius: At hans salige ord Predickis nu obenbare iblant oss vden vildfarelse/oc de høyuærdige Sacramenter vddelis vdi deris rette brug/effter vor HErris Jesu Christi egen indskickelse oc befalning. Hand haffuer icke alleniste sent oss tro Lærere/ men giffuet oss ocsaa gudfryctig Øffrighed/som haffue obnet Portene/for hans Søn/ærens Koning.

Iblant alle Christne Konger/som haffue annammet det hellige reformerede Euangelij lius/haffuer ingen/Allernaadigste Herre oc Kong/holdet sig saa loffligen/som eders Kong: Maiest: Her Fader/salige oc høyloffligie ihukommelse/ Kong Christian/vdi sin tid. Thi hand aff Guds naade oc methielp/vddreff icke alleniste Antichristē aff disse Lande/men lagde ocsaa saadan aluerlig vind oc flid paa/at beskicke allting met en god ordning oc forsiun/baade vdi Kirckerne oc Skolerne/at der er ingen tuil paa færde/at saa lenge Gud vnder oss/at bliffue der ved/vdi samdrectighed oc Rolighed/vden Fornyelse/at Danmarckis Rige skal io prisis meget lycksaligt/for alle andre Riger oc Landskaff offuer all Verden.

Kong Christians loff.

Eders

Eders Kong: Maiest: loff oc ære/ Allernaadigste Herre oc Konge/ er icke mindre/ enten for Gud eller Mennisken/ end Eders Kong: Maiest: salige Herre Faders/ I det at eders Kong Maiest: haffuer leffuet den dag vdi sit Kongelige regimente/ at mand haffuer icke vist at sige/ aff nogen anden ret Christen Konge/ vden Eders Kong: Maiest: allene. Kong Frederichs den Andens loff.

Huad Eders Kong Maiest: Christelig hierte oc forsæt er/ det er icke aleniste vitterligt aff eders Kong: Maiest: egen daglige oc idelige Gudfrycktigheds idret / men ocsaa aff den store Rundhed/ som eders Kong: beuiser Kircker oc Skoler offuer alt Riget. Thi endog at Eders Kong: Maiest: Herre Fader / salige oc høylofflige ihukommelse/ haffuer vdi sin tid/ saa rigeligen forsørget begge deele/ at her siuntis aldelis intet at fattis vdi nogen maade / Saa haffuer alligeuel Eders Kong: Maiest: effter tidens Leilighed/ met ny Velgierninger stadfest oc forbedret/ hues som vijseligen oc vel er vdi formere tid funderet. Besynderlige skal rosis baade nu oc aff alle vore Effterkommere / den Rundhed som Eders Kong: Maiest: haffuer beuist Kiøbenhaffns Vniuersitet/ icke alleniste met de Høylærdis Besoldning at forbedre / men ocsaa met den fri vnderholdning/ som Eders Kong: Maiest: stifftede/ sex Aar forleden / til hundrede Studenter / som her aff rigligen vnderholdis hos Vniuersitetet. Anno 1569. 25. Julij. Huilcket sigis aff mig ringe Person / icke til nogen Oyentienistactighed/ men bør obenbarlige at omtalis / at alle oc huer serdelis vdi sin stæd/ skal kiende Guds store Godhed mod Danmarckis Rigis indbyggere/ oc vide hannem tack for saadanne Velgierninger / oc bede hannem ydmygelige aff gantske Hierte/ at hand fremdelis vil bliffue hos oss/ met sit hellige Ords liws/ oc giffue Naade/ at wi kunde skicke oss der effter / som tilbørligt er.

DEnne er den besynderligste Aarsage/ som tilforn bleff rørt/ Huorfaare at Gud Almectigste haffuer ladet optegne/ hues Forandring som er skeed met Relligionen vdi atskillige Landskaff / oc dette er det første oc fornemmiste Gaffn / som skal søgis vdi alle sandrue Krønicker oc Historier. At ieg haffuer noget vijdeligere (kand ske) end mig burde / screffuet her om paa denne sted/ det er giort i denne mening/ at ieg vilde

 giffue

Den Danske Kircke Krønicke.

giffue andre Aarsage / at tencke oc scriffue ydermere her om. Oc skulde vden all tuil bliffue it gaffnligt Arbeide / der som nogen ellers vilde tage sig offuer / at scriffue vor Danske Krønicke / effter den Ordning oc kaarte Antegnelse / som nu er faaregiffuen. Nu ville wi kaarteligen tale noget om det andet Nytte oc Gaffn / som kommer aff Historiers lessning.

Det andet nytte oc gaffn aff Historier.

DET andet Gaffn / som Historier føre met sig / er dette / at de sætte atskillige Exempel faare / vdi huilcke alle mand kand see for sig / som vdi en Spegel / huorledis at Gud effter sit hellige Bud / ærer oc forfremmer dyd oc dulighed / oc tuert imod hader oc gruelige straffer huer den som groffuelige synder / oc fører it wgudeligt oc lessactigt Leffnet. Tage sig ickon huer de Ti Guds Bud / som en Regel oc Rettesnor vdi den ene / oc Krønicken vdi den anden haand / oc ligne det ene imod det andet / met god act oc besindelse / da skal hand klarligen finde oc see for Øyen / huorledis den hellige oc retfærdige Gud holder strengeligen offuer sin ordning oc Low / huilcken hand haffuer icke alleniste giffuet Scriffteligen fra sig / vdi det gamle Testamente / men ocsaa Indscreffuet vdi alle Menniskers hierte oc fornufft. Strax

Gud ærer de fromme.

formerckis oc sees huorledis Gud ophøyer de Gudfryctige oc Ydmyge / hantheffuer dennem som ere trofaste vdi deris Eed oc Løffte / ærer dem som ære deris Forældre oc Øffrighed / elsker dennem som elske Fred oc Rolighed / pryder oc velsigner dennem som som leffue Kyskeligen oc Retfærdeligen / oc handle icke anderledis mod deris Næste / end som at de ville at

Gud straffer de onde.

deris Næste skulde giøre mod dennem. Tuert her imod / er at befinde huorledis Gud foracter oc forderffuer dennem som hannem oc hans ord foracte / nedtrycker de Hoffmodige / straffer Meeneedige Forrædere / wlydige Børn oc oprørske Vndersaatte / Blodgerige Tiranner / wrolige oc kiffactige Trædere / wkyske Skørleffnere oc Horkarle / Løgnere / Voldsmend oc hine gerige oc wretfærdige bedregere / som staa met vold oc wræt / effter deris Næstis Hus / Gods / Liff / Lycke oc ære / etc.

At op-

At opregne her paa mange Exempel/det stode vel til at giøre/men det siunis icke fornødẽ/effterdi der findis offuerflødelig nock her aff/baade vdi alle Krønicker oc mange ExempelBøger/som intet andet handle oc indeholde end dette sam̃e. Oc intet er gaffnligere / end at mand læser saadanne Exempel/Ligeruis som de ere antegnede huert vdi sin Krønicke / met alle omstendige vilkaar oc leilighed / som der met er tilgaaet fra det første ophaff/indtil den sidste ende oc vdgang. Thi huad som saaledis læsis / det forstaais oc begribis lætteligere/ oc beholdis vdi bedre Hukommelse / at mand kand vide met diss større beskeed / at tale der om for andre/ oc giøre sig det selff/huer vdi sin Stat oc befalning/Nyttigt oc Gaffnligt.

Gaffnligt at mand læser selff Historier.

DEt tredie Nytte oc Gaffn / som kommer aff Historiers læsning / det er vdi Besynderlighed for Offrigheds Personer. Thi Herrer oc Førster/haffue her vdi affmalet for sig leffuendis Exempel/huorledis de skulle viiselige føre deris Regimente/vdi all Gudelighed oc Retfærdighed. At de skulle effterfølge andre fromme oc forstandige Herrers Gudfryctighed oc Snildhed / oc fly alt det som de formercke/ at der haffuer veret en Aarsage/til store Potentaters fald oc forderffuelse.

Det tredie Nytte oc Gaffn aff Historier.

Dauid/Josaphat/Ezechias/Constantinus/Theodosius/ Carolus Magnus / oc andre deris lige / de giorde alle deris største flid her paa/ at de selff met deris Vndersaatte / maatte haffue oc beholde Guds reene Ord oc Dyrckelse vdi alle Kircker : nyttelige Bogelige kaanster vdi Skoler : Low oc Retfærdighed/ vdi Dom oc Rættergang : Rolighed / Disciplin oc Lydighed vdi huer slags Stat / iblant deris Vndersaatte. Huorsomhelst saadant skeer/ da er den Herre oc Første Gud kier/ oc det Land oc Rige meget lycksaligt / som haffuer saadan en Regentere. Der vil Gud selff bygge oc bo/met sin Godhed oc Velsignelse.

En Herris oc Kongis embede.

Cyrus/ Scipio / Augustus oc andre fine oc forstandige Hedenske Offrighed/ de haffue met Mildhed/Retfærdig-

hed / Sactmodighed / Mandom oc Taalmodighed / draget sig frem til stor Velde oc Herredom / oc aff Guds tilladelse styrcket deris Land oc vndersaatte/met stor lycke/yndist oc fredsommelighed. Oc huad styrcker mere en Herris oc Kongis Throne end Retfærdighed? At hand forskaffer sine Landsaatter Loiw oc Ræt / oc lader huer Stat nyde sin sæduanlige oc tilbørlige Frihed / saa at den veldige icke fortrycker den som mindre formaar / oc at den som bør den anden ære oc plictig lydighed / icke fornecter hannem sin tilbørlige Reuerentz. Naar Bønder/ Borgere/Klercke oc Adelen vdi it Rige stemmis saaledis vdi en samdrectig Concordantz / da er det den sødiste Musica / som kand glæde den Førstis Hierte/ som skal regere saadant it Folck. Men forryckis nogen aff disse fire strenge/eller at de gaa aff deris tilbørligeLaff oc Orden/da giffuer det en wlystig klang fra sig/som huercken Gud eller it Christet hierte / haffue lyst at høre paa. Saadant haffue mange fromme oc kloge Regentere haffd vdi god act/ oc befindis endnu paa denne dag/ at det gaar io vel til/ huorsomhelst saadant viisligen actis oc ansees.

Retfærdig styrcker Kongens Throne.

Den sødiste lefuendis Musica.

TVert imod / findis vdi alle Historier / at Affguderi/ Hoffmodighed / Tiranni / Wkyskhed / Seersindighed / lyst til wtuungen Krig oc Orlog etc. Ere de wdyder oc hemelige Husfiender/som haffue skilt mangen stolt Potentat ved lycke Liff oc all Vælferd. Saadant at beuise met mange Exempel/ giøris icke behoff/effterdi at icke alleniste alle Krønicker ere fulde her aff/ men ocsaa daglig Forfarenhed vduiser det samme. Lycksalig er den/som vorder viis aff andris skade/ oc tager sig snildeligen til atuarsel oc paamindelse/ huad som andre haffue forsøgt/ met deris wmage oc skade.

Wdyder som store Potentater skulle mest vocte sig faare.

Thi det gaar io saaledis til / at det er alt it Spil / som altid driffuis vdi denne Verden. Personerne oc Folcket forandris alene. Men ligeruis som Menniskelig natur / den er en/oc sig selff altid lig/paa sin art oc skick/saa ocsaa met all handel oc vandel / Raad / Anslag/ Lycke / Modgang/ Metgang / hendelse / fald oc fremgang / vdi all bestilling. De siunis vel at gaa bort / men de komme dog op igien / oc giøre deris Omløb / met it nyt oc ferskt Folck / naar som den ene Alder er affdød / oc den anden arffuer Stæden igien.

Offuer

OFuer alt dette / som nu sagd er / findis endnu it stycke vdi Krønicken / som verdslige Herrer oc Potentater oc de veldige aff denne Verden / er saare gaffnligt at tencke paa. Dette er / Lyckens wstadighed oc dette Liffs megen Elendighed/som icke alleniste de ringe oc intet actendis / men ocsaa de allerstørste oc mectigste ere offte vndergiffne. Saa at ingen findis vnder Solen / saa viis / rig/ mectig / klog / sterck / deilig / velact / høybyrdig oc forsiunlig etc. At hand io kand komme til allerstørst fornedring / førend hand seer sit eget endeligt. Besynderlige oc mest saadant at vente / huer den som foracter Gud oc gode Raad / oc drister paa sig selff / oc følger sin egen vellyst oc onde begering. Lyckens wstadighed.

Iblant mange wtallige Exempel / som ere antegnede/ baade vdi de gamle oc ny Historier / maa vel ocsaa regnis Hertug Henrick Løue/ som vor Krønicke taler om / i den fiortende bog. Hand vaar født aff Keyserligt oc ypperligt Førstelig blod/ stor vdi mod oc raad / lycksalig met all Krig oc Orlog/mectig baade paa Suogerskaff oc Maaffueskaff/større i anseelse end alle de andre Kørførster vdi hans tid / oc vaar der til met / en Herre offuer alle de beste oc fornemiste Lande / baade omkring Rhinen oc Elffuen/oc saa hid ned indtil Venden oc Søstæderne. Hoffmodighed oc Tiranni beslog hannem. Hand foractede sin Herre oc Keysere/ oc imod sin Eed oc løffte/forlod hannem der hand laa for Mediolan. Oc endog Keyseren drog effter hañem/oc falt hañem saa gaat som sørgelige til fode/saa vilde hand alligeuel icke vende tilbage oc giøre hånem den tieniste/som hand hannem dog aff rette plictig vaar. Hand lod sig icke der met nøye/men førde sig veldelige ind paa mange tydske Førster/huilcke hand en part foriagede fra Land oc Folck/oc en part fangede. Hand aff brende mange Byer oc Stæder/oc sparde huercken de Verdslige eller Geistlige. Hertug Henrick Løuis store met gang oc mod gang.

Huo som hastelige springer met wbeskedenhed / hand er icke langt fra it stort fald. Saa gick det Hertug Henrick Løue. Keyser Friderick giorde hannem fredløs / tog Køret oc alle hans Lande fra hannem / oc gaff dem andre tydske Førster. Hand miste ene saa mange Land oc Stæder / at otte eller ni Førster bleffue riglige forsørgde / met det som hand allene / haffde tilforn haffd vdi haand oc heffud. ✠

Hoffmodighed oc Tiranni straffis.

Thi maatte hand rømme Tydskland oc ydmyge sig baade for Kong Valdemar her i Danmarck/oc andre som hand tilforn haffde traadzelige fortørnet. Vdi femten samfelde Aar (som nogle meene) vaar hand landflyctig/ oc drog met stor spaat oc ælendighed/ aff it fremmet Land ind vdi it andet/ indtil at Keyseren for Kongens aff Engellands hans Suogers forbøn skyld oplod hannem igien Luneborg oc Brunsuig. Der lagde hand sine Been/effter at hand haffde veret Lyckens Speyel/ baade vdi stor Metgangs oc Modgangs tid.

Dette oc andre mange flere Exempel lære oss/ at Lycken er giort aff Glar/ naar som hun skinner/ da er det at befrycte/ at hun vil bryste/ vden mand farer diss varligere aff sted met hende. Intet er bedre/ for dennem som Gud giffuer mact oc velde vdi Henderne/ end at de frycte Gud/ driste paa hannem allene/ lade sig nøye met det som dem hører til met rette/ vaare der paa met flittighed/ oc icke føre sig selff paa vtuungne Krig/ eller met Tiranni oc Hoffmod/ skilie deris vndersaatte ved Fred oc Rolighed/ oc sig selff ved held oc yndist/ baade hos Gud oc Mennisken.

Gaffnlig paamindelse for Regentere oc Offrighed.

FOR saadanne Aarsager skyld / oc andre store nytte oc Gaffn/ haffuer Gud allmectigste aff sin Godhed/ ladet optegne/ baade vdi den hellige Bibliske Historie/oc andre ringere Scrifft oc Krønicker/ huad som vdi atskillige Landskaff skeed er/ met merckelige forandring vdi Relligionen oc andre drabelige sager/som nu er omtalet.

Huilcken velgierning/ Gud haffuer end ocsaa/ iblant mange andre/ beuist oss her vdi Danmarckis Rige. At wi finde saa meget optegnet for oss/ vdi denne vor Danske Krønicke/ at wi kunde icke alleniste der læse/ huad erlige Mandoms gierninger/ vore gamle Forfadre haffue bedreffuet for oss/ men ocsaa see fra huad Blindhed Gud allmectigste haffuer naadelige indkaldet oss vdi sin Vingaard/ oc der hos giffuet oss tro Lærere oc Gudfryctige Konger oc Regentere/som hans hellige Ords lius haffue forfremmet/baade inden oc vden Lands. Oc endog at her findis vel atskillig oc vnderlig Snack iblant met vdi denne Krønicke/

som sin-

som siunis saa gaat som wtroligt/ besynderlige huad som den gamle Verden er anrørendis / saa er den alligeuel icke der-faare strax at foracte eller bortkaste. Thi der skeer meget vdi mange dage/oc offte det som kand siunis aldelis wtroligt til Rom eller Constantinopel/ det findis alligeuel vdi Sand-hed paa Island / och saa tuert der imod. Der som Saxo skulde vere forskudt/ for det som hand fortæller/ Ligeruis som hand haffuer/fundet det for sig vdi gamle Kempe Viser eller andre Monumenter/ da skulde vel ocsaa Herodotus/Diodo-rus Siculus/Plutarchus oc andre saadanne flere offuergaa samme Dom. Men alle omliggende Landskaff maa vere glade / at de haffue denne Krønicke. Thi Saxo er en Fader for alle Nordlendiske Historiescriffuere/som Homerus en Fa-der for alle andre Poeter. Huad som disse tuende haffue kaartelige befattet / det haffue de andre siden taget sig til en Grunduaal/huer til sin Bygning at braske oc bramme met. Saxo Grammaticus forsuaris.

Saxo Grammaticus vaar en Prouist vdi Roskilde Domkircke/ der som hand oc findis begraffuen paa denne dag / oc screff denne sin Krønicke effter Erckebiscop Absalons begering / oc fuldende den / som det lader sig ansee / Aar eff-ter Guds Byrd 1204.

Fra denne tid haffuer hand ligget skiult/vdi try hundre-de Aar/ saa at icke mange Indlendiske eller Vdlendiske haffue vist meget at sige aff hannem / Indtil nogle fine Danske A-dels Personer / haffue hiulpet hannem / fra Mørck oc Saxo kommer først paa Prenten. Maalm / til lius oc Menige mands hender. Iblant andre velbyrdige Herrer som haffue hiulpet fast til at denne Kroni-cke er først vdgaaen paa Prenten til Parijs/ved Mester Chri-stiern Pederssøn Kanick vdi Lund / vaare Erckebiscop Byr-ge aff Lund/Erckebiscop Erick Valkendorp aff Trundhiem/ Biscop Laue Vrne aff Roskilde/oc Biscop Affue Bilde aff Aarhus/ som da vaar Kong Christierns Canceler.

Der denne Krønicke vaar første gang vdgaaen/Aar eff-ter Guds byrd 1514. da bleffue alle Exemplaria strax opkiøb-te paa nogle faa Aars tid / saa at der ere icke ret mange ført vd aff Franckerige vdi andre Landskaff. Huorfaare Erlig oc

Velbyrdig Mand/Her Erick Krabbe/der hand saadant for-merckte/den tid hand studerede til Paris/da haffuer hand forskaffet det/at den er tryckt paa ny til Basel/Aar effter Guds byrd 1534. Disse Exemplaria ere ocsaa snarligen gaaen fra haanden/oc sprid offuer alle Landskaff/saa at mand nu vdi nogle Aar forleden/haffuer icke kunde faaet nogle aff dem til kiøbs hos allmindelige Bogførere.

VDi midler tid/at denne vor Danske Krønicke/haffuer saa-ledis veret tryckt/oc læst vdi atskillige fremmede Landskaff/noget mere end vdi it halfft hundret Aar/da formercker ieg/at her haffuer veret nogle vdi Danmarck/som haffue harmet oc beklaget sig/at de kunde icke komme til at læse deris egen Fædernelands Historie/som fremmede Nationer læste saa mangen god dag/paa Latinsk Tungemaal. Saa at det saa gaat som fortrød oc bluedis mange/at vdlendiske Folck skulde vide mere at sige aff ærlige Danske Mends herkomst oc man-dommelige Gierninger/end de selff/huilcke denne ære hørde til met rette.

Altid lærde Herremend vdi Danmarck.

OC endog her haffuer altid veret (Gud vere loffuet) smucke lærde Riddermends Mend vdi Riget/som kunde baade vel forstaa/læse/tale oc scriffue god Latine/saa haffue de alli-geuel beklaget/det som mange andre Vdlendiske klage/at Saxonis Latine er meget tung oc dyb/oc at der vil megen tid oc besindelse til/naar hand skal læsis/om mand vil ellers ret forstaa hans mening. Huorfaare det er offte ynsket oc bege-ret/aff mangen fin Dansk Mand/at mand maatte faaet denne Krønicke vdsæt paa vort Danske Maal/at den kunde læsis baade aff Adel oc Wædel/oc alle dennem som Danskt Sprock forstaa. Men her er alligeuel ingen befunden/som haffuer tord fordriste sig til dette Arbeide/oc er vel mueligt/at nogle haffue forsøgt det/oc haffue kædtis ved at forfølge det/der de fornomme/at Saxo haffuer hafft Been vdi Næsen. Eller ocsaa om de end skønt haffue forfuld deris Arbeide/at det er dem icke lyckedis som det skulde/enten at de ickon haffue offuerløbet Krønicken/oc dragen en Sum der aff/eller giort en Paraphrasin der paa/det er/sæt ti ord/for it som findis vdi Latinen.

Saxo er tung at vdsætte.

Her

Her om/ saa vel som om megen anden merckelig ting/ haffuer ieg offte hørt talis aff salige oc lofflige Hukommelse/ Erlig oc Velbyrdig Johan Frijs den gamle Canceler. Thi hand vaar den/ som haffde icke aleniste læst atskillige Landskaffs Historier/ oc viste som en herlig Mand/ aff en dyrebar Hukommelsis gaffue/ at giøre sig det til gaffn: Men maatte ocsaa saare vel lide alle Lærde/ oc mest dennem som kunde snacke oc tale met hannem om gamle Monumenter oc fordoms Historier. Oc effterdi hand formerckte/ der ieg bleff først kaldet hid til Slots Predickantere/ at ieg haffde ocsaa læst noget vdi de gamle Romske oc Grekske Historier/ oc end ocsaa vdi denne vor Danske Krønicke/ da lidde hand mig saa meget diss helder hos sig/ oc lod sig icke ilde befalde/ at ieg hørde oc optegnede hans vise Snack oc Tale. Johan Frijs loff.

Iblant andet/ laante hand mig en gang/ en stor screffne Bog/ vdi huilcken fandis Saxo vdsæt/ oc nogle andre gamle smucke Historier/ oc atspurde mig/ huad mig siuntis om saadan en Bog. Der wi haffde talet frem oc tilbage her om tilsammen/ oc der formercktis at Saxonis mening vaar icke ret dræbt/ men giort langt videre oc aff veyen/ ia offte tuert der imod/ da begerede hand/ at ieg vilde hielpe den om mueligt vaar/ eller ocsaa tage mig faare aff runden Rod/ at vdsætte Saxonem paa vort Danske Maal. Til saadant suart Arbeid torde ieg da icke kiende mig duelig oc skickelig/ oc bad derfaare at hans Strenghed vilde det paalegge nogen anden/ som kunde det bedre vdføre end ieg. Kaart tid der effter bleff hand dødsiug/ oc ieg maatte giøre hannem den tieniste/ som ieg nødigt haffde giort/ om det ellers maatte veret Guds gode oc behagelige vilie. Jeg tiente hannem paa sit yderste/ der hand befalede sin Siel vdi Guds haand/ oc gaff hannem vdi sin Begraffuelse/ som ieg ocsaa endnu giffuer hannem/ dette vidnesbyrd/ at hand hensoff/ vdi vor HERRIS Jesu Christi/ sande oc bestandige Bekiendelse oc Paakaldelse. Johan Frijs Christelig endeligt.

   Effter

Effter denne dag/ haffde ieg meent/ at ingen ſkulde ta-let mig noget til/ at ieg vdi det allerringiſte ſkulde befatte mig noget met vore Danſke Hiſtorier. Men det vaar icke mange dage effter denne ſalige Herris Jordefærd/ at iblant anden tale ſom rørdis aff hans ærlige oc lofflige Ihukommelſe/ at Erlig oc Velbyrdig/ Peder Oxe til Giſſelfeld/ Kong: Maieſt: oc Danmarckis Rigis Hoffmeſter/ min gunſtige Herre oc Patron/ begynte at legge mig faare/ at ieg ſkulde tage mig dette Arbeide offuer/ ſom hans ſtrenghed ocſaa tilforn/ met ſalige Her Canceler haffde begeret aff mig. Huad kunde ieg andet giøre/ end ſamtycke det ſom denne viiſe oc fromme Her-re bød oc befalede. Beſynderlige efterdi at ieg formerckte/ at hand ſaadant begerede icke for ſin egen Perſon ſkyld (ſom haffuer vel ſelff læſt baade denne oc mange vdlendiſke Hiſto-rier paa Latinſke tungemaal) men mere at hand vilde der met betencke ſit Fæderne lands gaffn oc ære/ vdi denne ſaa vel ſom vdi mange andre maader. At ligeruis ſom hand met forſtandige Raad oc forſiunlighed/ haffuer vdi giernin-ger hiulpet ſit Fæderneland/ ſaa at baade wi ſom nu leffue oc alle vore Efterkommere/ læg oc lærd/ ſkulle vide hannem tack oc ære derfaare: Saa vilde hand ocſaa lade paakiende/ i dette ſtycke/ ſin Kierlighed til ſit kiere Fæderneland/ at wi Danſke kunde faa at læſe/ det ſom vdlendiſke haffue nu læſt vdi mange Aar/ om de gamle Danſke mends ærlige Man-dommelige gierninger. Oc at wi der ved kunde opueckis/ huer vdi ſin ſtad/ til at forſuare vore Forfædris gode ryete oc prijs/ ſom de haffue indlagd for oſſ/ oc beflijtte oſſ vdi allehaande Dyd oc Duelighed/ efter deris gode Exempel.

Peder Oxis Danmarckis Rigis Hoff-meſters loff.

Aff ſaadan Aarſage haffuer ieg taget dette Arbeide paa mig/ oc vil nu derfaare helder lide/ huad mand vil døm-me om min driſtighed oc faakundighed/ end ſide denne min gunſtige Herris befalning offuerhørig. Ieg haffuer intet forandret vdi Saxonis mening/ men lader allting bliffue enfaaldelige/ ſom ieg haffuer fundet det for mig. Dog der haffuer vel veret andre/ ſom dømde anderledis/ at mand ſkulde ſæt til oc taget fra/ huorſomhelſt det ſiuntis for nøden

Huorfaare at der er intet forandret vdi Saxonis mening.

vdi

vdi Historien. Men mig siuntis raadeligst at hand bleff for sig selff vdi sin gamle myndighed oc anseelse/ at Læseren kunde vide huad hannem hører til/ oc huad ellers er tillagd aff en Fremmet. Dette vaar aldelis for nøden/ effterdi hand vndertiden haffuer screffuet noget skarpelige om nogle Landskaff/ huilcket hand viste selff best besked om/ oc maa det forsuare paa sin egen Hals/ som ingen anden (kand skee) kand saa vel vndskylde/ paa hans vegne.

Der som ocsaa nogen lader sig tycke/ at dette mit Arbeid staar icke for fulde/ hand tencke ved sig selff/ huad vanskelighed mig haffuer veret forkast/ først vdi denne Mørcke oc suare Latine/ dernæst vdi Historien selff/ som mange steds vaar wklar oc kom icke offuer ens met sig selff. En stor part aff deris forsømmelse/ som haffue icke flitteligen efftersreffuet Saxoni sin Krønicke/ oc ladet den gaa vd paa Prenten som de haffue fundet den for sig/ vden vijdere indsiun oc randsagelse. Thi ieg vil dette sige met gaat skel/ at ieg haffuer forbedret oc corrigeret Latinen vdi hundrede Stæder/ ia flere oc icke færre. Huo som icke lader sig nøye met deñe vndskyldning/ hannem vil ieg gierne haffue ombedet/ at hand (dette mit ringe Arbeide wanseet) vil ickon selff forsøge paa it Blad/ huor venlig Saxo er at komme i tale met/ da skal hand vden tuil bliffue mig en naadigere Dommere. Kand dette oc icke hielpe mig fra affuendsiuge oc forgifftige Vanartis Bagtale/ da mætte de sig aff deris hierte/ ieg aff en tryg Samuittighed.

Huad her er forbedret vdi denne Krønicke.

Jeg tacker de gode oc velbyrdige Herrer/ Erlig oc Velbyrdig Niels Kaas Kongelige Maiestats Canceler/ Erlig oc Velbyrdig Biørn Anderssøn Kongelige Maiestats oc Danmarckis Rigis Raad/ erlig oc velbyrdig Christofer Valkendorp Kongelige Maiestats Rentemester/ erlig oc velbyrdig Arild Huitfeld Kongelige Maiestats Secreterer/ som mig offte haffue styrcket vdi dette saaretagne Arbeide/ oc giffuet mig en god fortrøst/ at saadant skulde icke alleniste befalde alle dennem/ som Dansk Tungemaal forstaa/ men ocsaa/ Allernaadigste Herre oc Konge/ eders Kongelige Maiestat.

De som haffue hiulpen til at denne Krønicke er kommen paa Prenten.

Huorfaare ieg træder nu saa meget diss dristeligere frem/ met denne ringe Skenck/ for Eders Kong: Maiest: effterdi ieg befinder ingen/ som saadan Krønicke/ om vore Danske Konger/ bequemer mere at læse oc forsuare/ end eders Kongelige Maiestat. Bedendis ydmygeligen / allernaadigste Herre oc Konge/ at Eders Kongelige Maiestat/ vil naadigste annamme baade mig oc dette mit føye Arbeide/ vdi sin Gunst oc Beskermelse. Der met giffuer Eders Kongelige Maiestat andre som Lærdere ere/ end ieg er / Aarsage at de scriffue noget ypperligere/ eller oc forfølge/ hues som fattis vdi deñe Krønicke. At den Prijs/ som andre fremfarne Konger vdi Danmarck/ fra Kong Valdemar den førstis tid oc her indtil/ er icke vederfaren i dette stycke/ skal findis at vere spart oc oplagd til Eders Kongelige Maiestats Naffns oc Regementis ære.

GVD Allermectigste / begaffue Eders Kongelige Maiestat rigelige met sin hellig Aand/ at Eders Kongelige Maiestat maa styrckis oc fuldkommis vdi alt det megle gode/ som Gud selff haffuer begynt / vdi Eders Kongelige Maiestat / sit hellige naffn til ære / oc Danmarckis Rigis indbyggere til glæde oc gaffn/ Amen. Den samme gode Gud beuare ocsaa Eders Kongelige Maiestats høybaarne Førstinde / Dronning Sophia / met E: N: beggis elskelige vnge Børn / vdi sand Gudfryctighed oc languarende oc lycksalig Sundhed/ Gud selff til ære / Eders Kongelige Maiestat til Glæde/ oc Danmarckis Rige til gode / Amen. Screffuet vdi Kiøbenhaffn den siette dag Junij / Aar effter Guds Byrd *M. D. LXXV.*

Eders Kong: Maiest:

Ydmyge / Plictige
Tienere /

Anders Søffrinssøn Vedel.

Til Kæseren.

Huor mand søger all Verden omkring/
Blant Verdslige Vijsdom oc Lære:
Der findis icke nogen dyrebarere ting/
End sande Historier ere.

Fordi de sige baade Quinde oc Mand/
Den stund hand er i Liffue:
Huor huer sit Leffnet fremdrage kand/
Oc siden vdødelig bliffue.

Her findis baade i Feide oc Fred/
Om du vilt Krønicken acte:
Gode raad oc anslag/huo dem tør ved/
Oc ellers effter ære vil tracte.

Viltu oc ey ret tencke dig om/
Men Dyd oc Ære forgætte:
Vaarst du end dobbelt Keyser i Rom/
Dit velde haffuer intet at sætte.

Thi lærd Mands Pen haffuer saadan iid/
Hand acter ey Gods eller Arffue:
Huad heller du vorder vred eller blid/
Hand maler dig met din Farffue.

Oc naar du meent det er forgæt/
Huad ont eller gaat du giorde:
Da findis dit Naffn i Krønicken sæt/
All Verden veed aff din Forde.

Det gode huer prise oc loffue maa/
Det onde bespaatte oc lacke:
Huo lenge vil leffue hand tencke der paa/
Hans Gierning kand tagis til tacke.

Det holdis met rette for synderlig Priis/
Historien at læse oc høre:
Aff anden Mands skade gior den oss viis/
Som Gaffn oc Naffn anrøre.

Oc huad hand actis for Leeg eller Lærd/
Som hun ey kunde befalde:
It Menniskis Naffn er hand ey værd/
Det vil ieg sige for alle.

Gud giffue at huer ickon actede vel/
Det Nytte aff slig Scrifft komme:
Da skulde vel Lærde actis mere end Træl/
Blant alle/ oc mest de fromme.

Thi det er andet at komme sligt frem/
End huer kand tencke oc vide:
Ah Gud / du styrcke io alle dem/
Som Are oc Bogen maa lide.

Vor

14

Fortalen.

Vor Danske Krønicke som Saxo screff/
Indholder oc Lærdom skøne:
Aff huilcken mand seer/ som huer bedreff/
Saa haffuer hand faaet til Løne.

Den er nu paa vort Maal vdsæt/
Oss Danske til Nytte oc Ære:
Huo ellers sit Gaffn vil acte ret/
Oc det met Flittighed lære.

Mester Anders Vedel giorde dette Gaffn/
Som førre haffde Møde oc Vanske:
Thi bør hannem Tack oc efftersagn/
Til ære/ aff alle Danske.

IOHANNES FRANCISCUS
Ripensis, Medicinæ & Philosophiæ Doctor.

SAXONIS GRAMMATICI

Fortale paa den Danske Krønicke.

Efterdi at andre Lande oc Riger/ pleye almindeligen meget at berømme sig/ aff deris mandoms gierninger/ oc met stor lyst tencke paa deris ærlige fremfarne Forfædre: Da haffuer Absalon Erckebiscop i Danmarck/ icke lenger kunde fordraget/ at hans Fæderneland (som hand ellers altid lagde besynderlige vind paa at ære oc ophøye) skulde miste saadane prijss/ de ærlige Danske mends Krønicke/ oc mandelige gierningers bescriffuelse. Orsage til dēne Krønickes bescriffuelse.

Først haffuer hand formanet mange/ at de skulde begynde dette arbed/ men der de alle sloge hannem dette aff/ haffuer hand strengeligen oc aluerligen befalet mig/ at samle vore Danske Historier/ oc saaledis ved sin idelige formaning tuungen mig til/ at gaa vdi dette arbed/ som ieg vaar icke vel mand faare. Oc huo kunde her til dags bescreffuit vore Danske Historier/ efftterdi at Riget nyligen anammede den Christelige tro/ oc her tilforne haffuer værit stor bryst paa bogelige kaanster oc latinske tungemaal/ ligeruis som ocsaa paa den rene oc rette Religion? Ja oc siden at baade Religionen oc bogelige konster/ ere her i landet vdspredde oc opkomne/ saa haffuer alligeuel Ladhed oc Forsømmelse værit saa stor/ som Vankundighed oc Vforstandighed vaare tilforne. Huor vdaff ieg loed mig ocsaa meget foraarsagis/ saa at endog ieg kiendis mig alt for ringe/ til saadant suart arbed/ dog vilde ieg helder giøre offuer min øffne oc formue/ end staa denne frome Herris begering lenger imod. Paa det andre omliggende Landskab/ som berømme sig aff deris mandelige gierningers bescriffuelse/ at de (om ont skulde være) maatte helder dømme oss/ at være icke saa aldelis saare vellærde/ end aldelis at være forget/ eller lige som wi aldrig haffde giort noget merckeligt/ som vaar verdt at optegnis.

Saa haffuer ieg nu derfaare/ tagen denne ny byrde paa mig/ som alle hine gamle Scribentere faar mig/ haffue ladet

A ligge.

ligge. Oc efftersi Herrebud er høyt / da findes (kand skee) min Dristighed større / end min Skickelighed / saa ieg nødis / til min vndskylding / at laane hoss denne mectige Herris strenge Mandat oc befalning / hues mig fattes paa forstands oc visdoms vegne.

Men efftersi at Gud allmectigste haffuer nu henkalled hannem / førend min Historie er fuldend / da haffuer ieg ingen anden til at fly / vden eder verdige Erckebiscop Anders / som vdi hans sted / met menige mands samtycke / er vdvald oc indsat. At ieg formedelst eders hielp oc bistand / kand vere tryg imod all Affuind oc Bagtale / som almindelige metfølger / naar som noget merckeligt oc synderligt faaretagis. Eders lærdom / verdige Fader / er saa stor oc ypperlig / at eders Bryst aff besynderlige vijsdom oc merckelig forstand / maa lignes met det Huss / vdi huilcket mange hellige Clenodie oc dyrebare Liggendefæ gemmis oc foruaris. I ere reist gennem Franckrige / Italien oc England / at samle forfarenhed oc kloghed vdi bogelige kaanster. Huilcket eder saa rigeligen er vederfaren / at i haffue læst obenbarlige met stor ære vdi fremmede Vniuersiteter oc Scholer / oc ere siden kommen til saa stor Verdighed oc Autoritet / at bogelige fri kaanster / haffue større priss oc gaffn aff eder / end de ved nogen Titel haffue metdeelt eder. Huorfaare i oc met all rette bleff kalled til Kong: Maiestatz Secreterer / oc skickede eder i samme befalning saaledis / at den ved eders Flittighed / er siden saa høyt vorden actet / at mange som der fra ere komne til bispelige dignitet / haffue begeret denne befalning som i vaare vdi. Thi gleddis all Skaane mere der ved / at hun fick en Biscop aff Sieland / end hun haffde vald den aff sine egen indføddinge. Huer mand elsker eder / oc i staa ocsaa eders embede faare met allerstørst troskab oc ære / efftersi i icke ere aleniste aff slect oc blod velbyrdige / oc aff bogeligefri kaanster naffnkundige / men ocsaa metdele andre eders lærdom oc alt gaat. Eders gods oc rigdom / som eder offuerflødeligen er tilfalden / haffuer icke besueret eders hierte / til Gerigheds forfengelige Omhu / men aff Gudfryctige rundhed er bebreffuit / til mange Kirckers forbedring oc vnderholding. Huad skal iea sige / om de herlige oc nyttelige bøger / som i screffuit haffue / oc om den store flittighed som i vende paa / at fordre oc forfremme den Christelige Religion / oc huad som hende

Doct. Anders Erckebiscop vdi Lund / som Saxo dediceret sin Krønicke.

D. Andersis loff.

hende er anrørendis. Huor met i lade paakende/at i acte mere menighedens beste/ end egen profitte oc bade/at i baade met milde oc haarde ord/forskaffe Kircken sin Rettighedt/aff dennē som den her til dags forholden haffue. De som haffue leffuet wtilbørligen letferdige oc wsparsommelige / dem haffue i met Christelige paamindelse/ oc eders eget strenge leffneds Exempel / omuen ttil dyd oc duelighed. Saa ieg icke letteligen kand sige/ huad i haffue giort mere met ord eller oc mere met gierning. Men dette kand ieg sige met sanden / at i allene haffue met snilde raad oc vijse formaning fuldreffuit/ det som ingen aff de andre for eder/ kunde aff sted komme oc vdrette.

ENdelis skal dette være alle vitterligt / at vore gamle Danske mend/ haffue ocsaa værit noget æregerige for deris mandoms geningers skyld / oc derfaare effter Romske skick oc seduane / bescreffuit paa Verss oc Rim/ icke aleniste deris egen/ men ocsaa deris Forfædris mandelige oc merckelige gerninger. De lagde der om mange Viser paa deris tungemaal/ som spreddis om landet/ oc vdhugge dem alleuegne met Danske bogstaffue vdi Klipper oc store Stene. Disse deris fodspor / haffuer ieg som andre gamle Monumenter efterfuld oc vdsat / oc omuent Verss met Verss/ paa det at denne min Historie skulde icke synis nogen it nyt dict/men beholde sit rette Fundament aff gamle sandrue kundskab oc visse antiquitet. Thi mit forsat / er icke at braske met megen squalders tale / men at troligen bescriffue i sandhed / huad aff Arilds tid vdi Danmarck skeed er. Oc huad skulde wi haffd mange flere wsigelige skøne Historier / der som saadane artige oc duelige mend vore Forfædre / haffde saa forstaaet Latinske tungemaal / som de ellers haffde stor lyst til at dicte oc scriffue. Fordi endog de haffue ingen kundskab haffd vdi Latin/ saa haffue de alligeuel/aff synderlige vilie til at optegne oc foruare deris Historier/ brugt hine høye graa Klipper i stedet for Bøger/ oc groffue haarde Kampstene for Papyr. Her bør de fromme Isslenders flittighed icke at forgettis. Efterdi deris Land er hart oc wfructsommeligt/ saa giffues dem oc icke stor aarsage til Druckenskab oc Fraazeri/ mē leffue vdi idelige Sparsomelighed/ oc vende meste parten deris tancker oc idret der hen/ at giemme oc optegne atskillige Nationers historier. At huad dem brøster/

De gamle Danske vdhugge deris Historier vdi Steene.

Huad hielp Saro haffuer haffd / til at scriffue sin Krønicke.

Islendernis loff.

paa atskillige liffs lyst oc offuerflødighed/det vederlegge de met artighed oc kloge nemme. Thi intet er dem kierere/end at de kunde forfare oc vide meget at sige aff vdlendigers vilkor. Oc er dem lige meget/huad heller de tale om fremmede dyd/eller de selff bedriffue noget merckeligt. Saa haffuer ieg icke bluedis ved/at følge saadane forfarne folck effter vdi mange stycker/men randsagt oc grandgiffueligen offuerslagen deris Krønicker/oc effter deris sandsagnført meget ind vdi denne min Historie. Dissligest haffuer ieg ocsaa icke haffd liden hielp aff Erckebiscop Absalon/hues vnderuisning ieg met stor vindskibelighed haffuer optegnet/oc flitteligen opscreffuen/huad mig aff hannē er faaretald/enten om hans egen eller andre deris lofflige mandoms gierninger.

Kong Valdemars den andens loff oc pris.

FOr alting er ieg ydmygeligen begerendis/stormectigste Herre vor kiere Fæderne lands Fader/Kong Valdemar/aff eders Kong. Maiest. om hues slect aff arilds tid/ieg foraarsagis her effter at tale/at eders Kong. Maiest. vil gunsteligen fordre oc ansee saadant mit arbed. Thi ieg befrycter at saadant mit forset/vil vorde mig for tungt: oc kand hende sig/at mere skal obenbaris min egen dristige vforstand/end eders Kong: Maiest: forfædris affkom oc oprindelse. Oc icke aleniste/at ieg skal scriffue om dennem/men ocsaa om eders Kong: Maiest. mangfoldige dyder oc euige æreuerdige gerninger/met huilcke i haffue forøgt eders Fæderne arff oc Rige/offueruunden mange omliggende lande/hen ind til Elffuen/ia oc icke end ladet det Romske Rige met fred. Det eders Kong: Maiest. er en besynderlige stor loff/for alle de seyr vore Forfædre haffue indlagd. Eders Kong: Maiest: mandom oc fromhed er saa naffnkundige/at icke letteligen kand siges/huad heller eders fiender eder mere frycte/eller oc eders Vndersaatte eder mere elske. Det vaar eders Kong: Maiest: farfader/sō vskyldeligē bleff ihielslagen/oc bekom den hellige Titel oc vdødelige naffn/ved sin seiruindinge/som endnu paa denne dag bestander/at mand met all rette siger/at der fløød mere ære end blod aff hans hellige saar. Oc effterdi min Farfader oc Fader/haffue værit vdi eders Kong: Maiest: salige Herre faders Hofftieniste/oc ladet sig bruge vdi Krig oc Orlog/saa falder det mig saa gaat som til arff/at ieg met min lærdom/maa ocsaa findes eders Kong: Maiest: tienere. Thi vil ieg paa eders gode oc gunstige fortrøst/først begynde paa vort Fæderne lands oc hendis beleligheds bescriffuelse/paa det at den gantske Historie/som her effter skal faaregiffuis/diss bedre oc klarligere kand forstaais.

Danmar-

Fortale.

DAnmarckis Rigis Landemercke/ere en part landfaste/oc en Danmarckis Beskriffuelse.
part omflotte aff Haffuit. Men induortis er landet atskilt
vdi mange Øer formedelst Haffuit / som haffuer sit laab der igen-
nē/met atskillige baade vide oc trange strøme. Saa at Danmarck
ligger saa gaat som mit i Haffuit / oc er paa saare faa steder land-
fast. Jutland er den ypperste deel aff Riget/baade i størelse oc len- Jutland.
gelse/thi det er en begyndelse oc hoffuit for Riget/ oc næst landfast
met Tydskland. Fra huilckē hun atskillies i søndē ved Egernefiord/
oc sidē strecker sig vd met Vesterhaff/io lenger io vider vdi Nordē.
Vdi Noriutland er den sund/som kaldes Limfiord/saa offuerflødig Limfiord.
met fisk/at indbyggerne i fordō tid haffde saa stor næring oc bering
der aff/ som aff ald anden deris høst oc affuel. Nest sønden op til
Jutland ligger Frisland/it lagt oc sidt land/meget fructsommeligt Frisland.
for Haffuit/som det offte offuerdriffuer. Dog det giører vel noget
nær saa stor skade vnder tiden som gaffn. Thi naar stor storm paa-
kommer / da vdbryder Haffuit alle demminge/ oc forderffuer icke
aleniste iordens grøde/men druckner oc henrycker hasteligē met sig
baade folck oc husse. Nest østen til Jutland ligger Fyn. Jmellē begge Fyn.
lande giører Haffuit skylsinyss/met dē smale strøm/som wi almin-
deligen kalle nu Medelfarsund. Oc ligeruiss som Fyn haffuer Jut-
land ved dē vestre side/saa haffuer hun Sieland nest østē op til sig.
Sieland er baade it fructsommeligt oc offuerflødigt land paa al- Sieland.
ting. Der til oc meget lystigt for alle disse andre/oc ligger saa gaat
som mit vdi Riget/saa mand haffuer paa begge sider fra hende/li-
ge langt til omliggende grendser. Sieland atskilies atter mod østen
fra Skaane ved Øresund. Der som aarlige sildefiskend pleier at Skaane.
driffuis i stor offuerflødighed. Thi her gaa vnder tidē saa megē sild
til/ oc staar saa tyck vdi stimmel/at mand neppeligen kand roe sig
frem for sildens mangfoldighed/ at mand vdē garn met henderne
kand fange dennē. Fra Skaane skiuder sig vd som tuende grene aff
it træ/Halland oc Bleking / oc grendse videlige/en deel met Norge
oc en deel met Smaalandene i Suerig. Vdi Bleking findis paa Bleking.
den alfare vei ved dē sønder strand en stor klippe/vdi huilcken sees En vnderlige vdhugne klippe met bogstaffue vdi Bleking.
atskillige oc vnderlige bogstaffue/imellem to Linier konsteligen vd-
graffne. Oc endog at en part aff dem er vdhuggen paa det høyeste
aff klippē/ oc en part vdi dalerne/saa er alligeuel at kiende alle bog-
staffuernis rette ordden oc visse skick. Kong Valdemar S. Knuds
Hertoges søn / aff stor Vnder lystede at vide/huad meningē skulde
være paa deñe scrifft. Thi forskickede hand nogle der hen/som skulde
grandske

grandske disse Bogstaffue oc puncter/ efter den gamle Scrifftis forme oc skickelse. Men de kunde dog ingen mening befatte her vdaff/ fordi Bogstaffuene vaare en part forfylte oc efftergroede met iord/en part vdstrugne oc vdslet/ aff dē menige veyfarendis mand. Vdē tuil oc meste partē forderffuet oc affslet formedelst idelige regn oc vandløb/saa de stode ingēlunde til at læse eller forstaa.

EFterdi at Danmarck grendser met Norge oc Suerig / oc her bruges fast it tungemaal i disse try Konge riger / da synis for nøden/ at wi tale noget om disse To Landskab / som strecke sig hen vnder Norder leding/ noget nær saa vijt som Folck kunde bygge oc bo/ for Kuld Frost oc anden saadan wuerlig.

Norge.

Norge først til at see / er noget grum/ for de mange høye klipper oc lange stenbierge / som hende giøre wfructsommelig oc mange steds øde. Lengst hen vdi Norden seer Norbagen om Sommeren Solen baade dag oc nat.

Island.

Vesten fra Norge ligger Jssland / en omflot Øe aff det vilde Haff paa alle sider. Her haffue arilds tid bygt folck paa. Oc findes mange iertegen oc seldsyne ting at være skeed/som skattes fast en deel meget wtrolige. Her er en vnderlige Kilde/aff hues vand opgaar en rygendis stanck/som foruandler hasteligē alt hues den ved rører til steen / dog det beholder sin første forme oc skickelse. Der findis ocsaa mange flere brønde oc becke / som vnder tiden voxe offuerflødeligen met vand/oc skiude det vdi taare tal høyt op i værit / oc bestencke met huid skum huad nær omkring er. Vnder tiden settis de saa/at vandit tager sin løb vnder iorden/ at mand neppelige kand kiende / at der er eller haffuer værit vand vdi dennem. Paa denne samme Øe er det bierg Heckelfeld/som stedse oc altid staar vdi en brennende glød oc lue. Det som vnderligt er/at bierget som er paa alle sider met Jss oc Sne betact/kand alligeuel haffue nocksom føde/til denne sin idelige oc wleskelige ild. Norden fields driffuer ind paa visse Aars tide/en wsigelige stor hob iss/oc som det første gong støder mod Klipperne/giffuer det en forskreckelig liud oc wseduanlige bulder fra sig/saa nogle haffue værit i deñe mening/at syndige menniskers siele skulle være der hendømte/oc pines met saadane gruelige frost oc wlidelige kuld for syndens skyld. Der kand oc ingen belegge it stycke aff denne ijss saa fast oc hart met landet/ at det io flyder hasteligen bort met vold/naar den ande store hob gaar løss vd at haffuit. Jt andet slaus iss findes inde

Seldsyne Vnder paa Island.

Heckelfeld

Jss paa Island / sō haffuer vnderlig stick.

paa

paa landet iblant klipperne / ſom paa viſſe tider oc terminer forkaſter ſig/ſaa at det ſom vnder tiden ligger øffuerſt/omuendis til det nederſte/ oc det ſom ligger vnderſt / det henføris haſteligen i ſtedet ſom det øffuerſte laa tilforne. Til ydermere vidniſbyrd at ſaadant ſkeer i ſandhed/ ſiges for viſt/ at mange Menniſke ſom de haffue reiſt offuer Iſen/ da ere de hoffuitkulds nedfalden imellem ſaadane Iſebrud / oc ſtrax der effter opkaſte igien/ oc funden døde paa den ſlette oc hale Iſſ. Mand vil ocſaa ſige/ at her paa landet findes it forgifftigt vand/huo det dricker/ hand døer der aff met en ſnarhed. Her er oc nogle Brynde/vdi huilcke vandet haffuer ſmag ſom anden øll. Her er it ſlaus ild / ſom fortærer vand / oc kand dog ingen ſkade giøre paa hør. Her er ocſaa it ſlaus vnderlig ſteen / ſom aff egen ſeldſyne natur oc art vden al anden middel flyttes oc føres aff ſig ſelff omkring klipperne.

Vnderligt vand oc ſteen paa Iſland.

NV ville wi drage igien til Norge oc tale noget mere om hende. Hun grendſer mod Øſten met Suerig oc Gylland. Der ſom de alle ere omflotte aff det Veſter Haff. Men lengſt hen vdi norden fra Norge/ offuer det vide Haff/ ligger it Land / hues lelighed oc naffn er vkient/ men det er beſet / met meget vnderligt/ (ſom nogle mene) vanſkabt folck. Oc efftherdi her er en vanſkelige oc vildſom Seglatz imellem/ da komme ſaare faa igien met holden reiſe/ ſom der hen ſegle. Fremdelis ligeruis ſom det ſtore Haff løber igennem Danmarck/oc ſtrecker ſig vijt hen vd/paa den ene ſide met ſønder Gylland i Suerig: ſaa gaar det paa den anden ſide norden omkring Norge/ it gantſke vijt ſtrog imod Øſten/ indtil en fiord kaldes Granduig aff de gamle. Imellem denne fiord/oc det Sønder Haff/er en ringe landfeſt platz / ellers ſkulde de vel løbe i huer andre/ oc giøre en omfloden Øe aff Suerig oc Norge. Vdi denne øſter Egn / boc Skrickfinder oc Vildelapper / it beſynderligt folck / ſom bruge ſeldſyne ſleder / paa huilcke de met ſtor liffs fare drage i iact/ paa hine høye klipper. Intet bierg er ſaa ſkyhøyt/at de io kunde komme op paa det allerhøieſte. Thi førſt fare de neden omkring / frem oc tilbage vdi dalerne/ ſaa lenge de forfremme ſig io mere oc mere / oc komme paa det allerſidſte / effter mange vendinge/ paa det øffuerſte aff bierget. Diſſe folck bruge handel oc vandel met omliggende Landſkab / allene met ſkind oc allehonde vilduerck.

Norges beſcriffuelſe.

Granduig

Skrickfinder oc Vildelapper.

Suerig. Suerig haffuer Vesten fra sig/ Danmarck oc Norge/ men Sønden er hun befloden met Haffuit/ som oc strecker sig hen i Østen/ indtil landet tager ved/ der som atskillige oc barbariske Folck bygge oc boe.

Kemper vdi Danmarck. At her haffuer verit mectige oc stercke Kemper vdi Danmarckis rige/ det kand beuises met de wsigelige store stene/ som ere opløffte oc hensette paa de gamle Begraffuelser. Men der som nogen bærer tuil her om/ hand see sig til hine veldige høye bierge/ paa huilcke saadane Monumenter oc stene endnu findes saa store/ at de Folck som nu ere til/ kunde neppelige flytte oc føre dem paa den slette marck/ meget mindre opdrage dem paa disse forferdelige høye bierge. Huad heller at dette haffuer værit giort aff Kemper/ som leffuede i de neste dage effter Syndfloden/ eller oc aff it andet slaus offuermaade sterckt Folck/ er intet vist aff at scriffue.

Duerge vdi Danmarck oc Norge. Der siges oc meget aff it andet slaus vnderligt Folck/ som haffue deris værelse oc bolige vdi Ørcken/ oc saadane wføre som tilforne er omtalet. Nogle mene at disse haffue saa behendigt it Legem/ at de kunde vdi it øyeblick være langt fra oc nær hoss Mennisker/ oc vnder tiden lade sig see/ vnder tiden holde sig wsynlige/ lige som de selff ville. Der kand ingen komme til dennem/ vden stor liffs fare/ oc der som end hender sig nogen der hen at komme/ saa lyckes det hannem neppeligen deden at komme.

Dette maa være korteligen sagd om Danmarckis oc hindes anhengige oc omliggende Rigers lelighed/ nu ville wi begynde paa vore Danske Kongers historier.

Den første Bog aff den Danske Kronicke.

Summa paa denne første Bog.

Vdi denne første Bog bescriffuer Saxo Grammaticus/ otte Danske Kongers Regimente oc Historier/ som ere Dans/ Humbles/ Lothers/ Skiolds/ Grams/ Suibdagers/ Guthorms oc Hadings. Aff begyndelsen giffuer hand klarligen tilkiende/ at Dan haffuer værit den første Kong/ aff huilcken det Danske Konge blod/ Riget oc Rigens Indbyggere/ haffue deris Naffn oc rette oprindelse. Strax derneſt vnderuiser hand oſſ vdi merckelige Exempler/ at ligeruiſſ som dydighed oc duelighed styrcker Konger vdi deris Regimente/ saa kuldkaster ocsaa Letfærdighed/ wtuct oc tiranni/ dennem som disse Laster oc wdyder efterfølge. Lother Dans søn tager wretferdeligen sin Broder Humble/ Kongelige Spir aff haanden/ oc vorder selff snarligen oc spotteligen affskilt/ baade met Riget oc liffuet. Men Lothers søn Skiold/ formedelst sin milde fromhed oc artige Mandoms gierninger/ er yndefuld hoſſ sine Vndersaatte/ oc haffuer it roligt oc languarende Regimente. Effter Skiold kom Gram hans søn/ som slog Kong Sigtrug ihiel/ oc der met vant først Suerig til Danmarck. Hannem nedlagde Kong Suibdager aff Norge/ som ocsaa selff bleff siden straffet oc slagen aff Hading Grams søn. Hading regerede vdi mange aar/ oc førde atskillige Krig/ baade inden oc vden Lands met stor seyer oc priſſ/ indtil hand paa det siste affdøde/ oc loed vdi Kongelige sede effter sig Kong Frode hin Fregne/ som om tales vdi neste anden Bog.

Dyd oc duelighed styrcker Konger vdi deris regimente.

HVMBLE
afflede

1. Dan oc Angul.
afflede
ved Grithe

2 Humble oc 3 Lother
afflede

4 Skiold
afflede met
Aluilde

5 Gram — En Daater som
afflede — Suibdager
aff — haffde.

Graa — Signe

7 Guthorm oc En Daater/met — 8 Hading
huilcken Kong — afflede met
6 Suibdager aff — Regnild
Norge afflede

Asmund — 9 Frode.
afflede

Henrick Vffe Hunding.

AN oc Angul / Humbles sønner / vaare de første Herrer oc Høffdinger / som regerede i Danmarckis Rige / aff huilcke wi Danske haffue vor første ophaff / naffn oc begyndelse. Endog at Dudo den Aquitaniske Historieseriffuere / mener at wi skulle haffue vor oprindelse oc naffn aff Grekerne / som kaldes Danai / huilcken mening er aldelis vrang oc falsk. Thi disse tuende Brødre / bleffue for deris merckelige Mandom oc styrcke / endrecteligen keisde oc kaarede aff den menige Lands indbyggere / at regere offuer Danmarck. Men efftherdi mand vdi disse dage / viste icke aff Konge naffn at sige / da leffuede de deris tid vden all Kongelige titel oc herlighed. De Danskis oprindelse oc ophaff.

ANgul regerede vdi Engelland / oc loed Landet kalde aff sig / met det naffn / som det til hans euige ihukommelse / indtil paa denne dag beholder. Thi hans effterkommere / som toge Landet ind effter hannem / bleffue alle ved samme naffn / oc foruende siden dette ny i stedet / for det gamle naffn Britanien. Effter den seduanlige skick / huilcken de gamle hulde fast almindelige i fordom tid. Her om vidner den naffnkundige Beda / som aff synderlige flid oc omhu / for den Christne Religion / haffuer icke alleniste screffuit mange herlige bøger / i den hellige Scrifft / oc Troens Artickle anrørendis / men oc saa sin egen Fæderne lands Historier. Engelland haffuer sit naffn aff Angul / Kong Dans broder. Beda.

DAN første Kong i Danmarck.

DAN settis den første Kong i Danmarck / aff alle vore gamle Historieseriffuere. Aff hannem haffuer det Danske Konge blod sin første herkom oc oprindelse. Hans Dronning hede Gretha / en mectige naffnkundige Førstinde offuer all Tydskland. Met hende affledе hand tuende Sønner / Humble oc Lotther. Dan. Gretha Kong Dans dronning.

Humble anden Kong i Danmarck. Humble.

EFter Dans død oc affgang / bleff Humble vduald til Kong i sin Faders sted / ligeruiss som i de dage vor vedtagne skick oc seduane. Thi naar mand skulde kaare nogen til Konge / da ginge de beste sammen vdi raad / som skulde det samtycke / oc stode paa høie store stene: giffuendis der met tilkiende / at huad som aff dem da bleff beslutet / skulde staa for fulde / oc holdis fast oc wryggeligen for alle Efftеrkommere. Seduane at kaare Kong vdi Danmarck.

Humble bleff icke lang tid ved Kongelige regiment. Lycken gick hannem saa hart imod / at hand som tilforne vaar en Kong / bleff siden en Fange. Hans egen Broder Lotther fangede hannem i Krig / oc tuingede hannem til

nem til at opgiffue sig Regimentet / paa det hand kunde løse sit liff. Bleff der met it Exempel faar all Verden / oc beuiste det met sandhed sigis / at saa meget som herligheden er større vdi Herre sal oc Palatz / oc mindre vdi fattig Mands bolige / saa meget er trygheden diss mindre hoss Herrer / oc større hoss den Fattige. Humble bar denne wret taalmodeligen / oc vaar vel til freds / at hand haffde mist den store Verdslige ære oc dignitet. Besindede oc formerckte vden tuil / huad møde oc omhu Kongelige embede met sig fører / naar det fliteligen skal driffuis oc forsuaris.

Store Herrers wtryghed.

Lotther.

Lotther III.

DER Lotther fick Riget vnder sin haand / vaar hand Kong / lige som hand førre vaar Tienere / en haard tiranniſk oc blodgerig Mand. Hand lagde sig til stor ære / at hand kunde offueruelde sine Vndersaatte / tage liff oc gods / fiør oc fæ fra huem hannem lystet / oc skilie sit Fæderne land ved mange fine oc fromme nyttelige indbyggere. Hand giorde sig selff en falsk tancke / oc mente / at alle de som vaare aff ypperlige slect oc formue / stode hannem effter Regimentet. Men saadant hans tyranni oc grumhed bleff icke lang tid wstraffet. De som vaare orsage at hylde hannem til Riget / de samme skilde hannem ocsaa ved liffuet.

Kong Lotthers tiranni.

Skiold.

Skiold IIII.

SKiold vaar Lotthers søn i kiøn oc blod / men ingenledis i ondskab oc tiranni. Thi vdi sine Vngdoms aar / der hand fick Riget at raade / efterfulde hand sin Farfaders / hin fromme Kong Dans dyd oc duelighed / oc beflittede sig / at ingen aff hans Faders last oc lyde skulde findis eller sigis met hannem. Der hand vaar endnu meget vnger / gaff han visse tegen oc mercke fra sig / huor aff vaar letteligen at gette oc spaa / huad der vilde vorde for en merckelige Mand aff hannem i fremtiden.

Koning Skiolds fromhed.

Det hende sig en gong / at hannem vaar forloffuet aff sin Fader / at drage i Jagt met sine Tienereoc andre gode Mend som optuctede oc flitteligen vactede paa hannem. Der møtte hannem en veldig sterck Biørn / imod huilcken hand gaff sig hart ind / oc efterdi hand vaar vericløss / tog hand sit Belte / bant Biørnen der met / indtil saa lenge at de andre komme oc drebte den. Hand offueruant oc mange Kemper / som i de dage vaare for deris styrcke meget anseet oc affholdne / blant huilcke neffnis to aff de besynderligste / Attulus oc Scatus. Der hand vaar Femten aar gammel / syntis hand for sin styrcke oc storhed / en saa herligen fulduoxen deilig Mand / at de andre Danske Konger / ere met almindelige naffn kallede effter hannem Skioldunger. Hand drog alle løssactige oc ørckeløsse fra druckenskaff oc wtuct / til dyd oc duelighed / met atskillige øffuelse oc idret / som hand dem paalag-

Kong Skiolds styrcke.

Danske Konger kaldis Skioldunner / Der er / saadanne Herrer / som Kong Skiold vaar.

paalagde. Hand giorde mange saadane Mandoms dristige gierninger/ met gruelig stor fare / at det vaar vnder /at det vnge Menniske torde for Aar oc Alders skyld see der paa. It besynderligt hans Mandoms stycke/ fortellis saaledis: Der vaar vdi Tydskland en offuermaade deilig Jomfru/ved naffn Aluilde/huilcken hand haffde gierne hafft til sin Dronning. Men der hand kunde ingelunde bekomme hende / met mindre vilkaar / end at hand skulde slaes met en anden mectig Kempe oc Tydsk Første/ ved naffn Skate/ som ocsaa beilede til samme Jomffru / da haffuer hand vdeskct hannem til kamp met sig. Der de ginge begge tilsammen / stod den Danske hær paa den ene/ oc den Tydske hær paa den anden side / oc saae til/ huo den seyer oc Jomffru skulde vinde. Vor Danske Kempe Skiold fick offuerhaand/ oc der hand haffde slaget den anden ihiel/ giorde hand sig all Tydsk nation skatskyldig.

Skate en Tydsk Kempe.

Kong Skiold vaar icke aleniste en duelig Mand for haanden vdi Krig oc Orlog imod sine Fiender / men ocsaa en forstandiger oc milder Herre mod sine Vndersaatte. Hand affskaffede allehaande Wgudelige oc wbillige Louer/oc gaff andre taallige oc retfærdige vdisteden. Hans største lyst oc idret vaar at fordre oc forfremme sit Fædernelands beste. Hand lagde igien til Riget / ved Herreskiold / hues som vaar fra taget / for hans Faders forsømmelse skyld. Hand gaff alle Trælle effter Louē frihed. Men en sin Tienere/ som hand haffde giort fri/ bleff befunden/ at staa hannem hemeligen effter sit Liff / oc at føre affuend Skiold imod Kongen. Den straffede hand haardeligen som ved burde/ paa det at andre hans lige/ skulde skue oc speyle sig vdi hans Exempel. Kong Skiold vaar ocsaa en meget rund oc gaffuemild Første. Hand betalede de Fattige deris gield. Husualede de trøsteløse siuge met vnderholding/oc lægedom. Oc lod i alle maade paakiende, at hand bar større omhu for sit Fædernеland/ end for sig selff. Sine gode Mend gaff hand baade deris Aarlige besolding / oc der til megen skøn roff oc byte vdi feide tid. Thi hand haffde til almindelige Sprock: Krigsfolcket hører Bytependingen til / men Høffuitzmanden æren / som ved Krigs brug er indlagd. Den deilige Jomffru Aluilde / som hand vant i den Kamp/som tilforne er omtalet/ tog hand til Ecte/ oc affleде met hende en Søn ved naffn Gram/ som traadde i Kongelige sæde oc fromheds fodspor/effter Faderens død oc affgang.

Koning Skiolds louer.

Aluilde Koning Skiolds Dronning.

Gram V.

Gram.

Ram vaar en mectig Konge / baade snildraadig vdi forstand oc vaabendierff vdi styrcke. Saa at de gamle Danske Poeter/ vdi deris Viser / naar de vilde tale om nogen som vaar aff Kongelig byrd oc blod, da neffnde de den met Grams naffn. Hand øffuede sine vngdoms aar vdi Fecte konst oc anden saadan idret/ som kunde formere oc øge hans styrcke. Hand tog sin Tuctemesters Roarij Daater til Ecte/ som vaar hans ieffnlige i Alder oc felligs optuctelse/ paa det hand vilde fin-

Danske Konger kaldis met Grams naffn.

de findis tacknemmelig/ for god Lærdom oc gammel vnderuisning. Men hand gaff hende dog siden en sin gode Ven Bessus/ for sin tro tieniste/ som hand hannem vdi mange stycker beuiste. Thi ved hans bistand oc methielp/ lagde hand noget nær saa stor pris ind / som hand giorde ved sin egen mact oc Mandom.

Kong Gram drager ind i Sverig.

Det hende sig en gang/ at der kom tidende til Kong Gram/ at Jomfru Graa/ Kong Sigtrugs Daater aff Suerige / vaar troloffuet en vanskabt Kempe. Dette fortrød hannem/ oc giorde hannem i hiertet meen oc mod/ at det Velbyrdige ædle Kongelige blod/ skulde faa ilde forsees. Thi forklædde hand sig vdi lodne Gedstind oc andre vilde Diurs huder / tog en Kempe staff i sin haand/ oc drog skyndeligen ind i Gylland. Der møtte Graa Kongens Daater hannem/ som vilde da ride til Skoffuen / at forlyste sig vdi det kolde Vand / met nogle faa sine Jomffruer. Der hun saa hannem/ mente hun at det haffde verit hendis Festemand. Hun (som alle Quinde natur almindeligen er) forfærdedis aff saadan wseduanlig Klædedragt / oc sagde paa sit Maal ved sig selff.

Kong Grams tieneris Bessi oc Jomffru Graaes samtale.

Enten seer ieg hissed gaa mit at veyen den grumme Kempe/ som ingen maa lide i Kongens gaard/ eller min siun oc sind glipper mig aldelis. Thi det hender sig offte/ at en frimodig Mand skiuler sig vnder saadanne vilde Diurs skind oc gruelig skickelse. Bessus som fulde Gram/ talede oc sagde: Ædle Jomffru/ siger oss eders naffn/ oc aff huad affkom i ere. Hun suarede: mit naffn er Graa/ min Fader er den metige Kong Sigtrug: J ville nu oc sige oss eders naffn/ oc hueden i komme. Hand suarede: Jeg er Bessus den veldige videberymte Kempe/ huer Mands redsel oc bane / som haffuer nedlagt mangen finer Helt met denne min høyre Haand. Graa sagde: Huo er Høffuitzmand oc Hoffuet for denne eders Hær? Bessus suarede: vor Feldtøffuerste er Gram/ som aldrig redis for Suerd eller Pil/ for Jld eller Vand/ eller nogen Herre mact oc vrede. Graa sagde: Ville i følge mit raad / da vender tilbage met en snarhed. Thi der som min Fader Sigtrug kommer offuer eder met sit Folck/ da lader hand fange oc ophenge eder huer oc en/ at ingen vndgaar hans heffn oc grumhed. Bessus suarede: Edle Jomffru / huor faare tale i saadanne ord / oc true oss saa haardeligen. Wi fryete aldelis intet for Suensk mact / J sandhed skulle i forfare / at Sigtrug faar aldrig anden død aff denne Verden/ end at Kong Gram slar halssen i tu paa hannem. Graa sagde: Jeg vil drage hiem til min Faders gaard / thi ieg fordrister mig icke/ at see paa denne Krigshær / som min Broder fører paa veyen imod eder. Jeg ynskede gierne/ at i bleffue her slagne/ mand oc alt/ paa eders hiemfærd. Bessus sagde: Kiere Jomffru/ drage i ickon hiem met fred / oc ynsker oss ingen wlycke. Lader eders vrede oc hastighed falde. Det er Quindfolcks art oc natur/ at de vdi begyndelsen ere vedermodige oc gienstridige/ men bliffue dog paa det sidste sactmodige oc formildede.

Kong Grams samtale met Jomffru Graa.

Der denne Samtale vaar end/ kunde Gram icke lenger holde sig stille/ hand foruende sin røst/ oc begynte at giffue ord/ lige som hand vaar klædt / oc sagde til Graa: Mistrøster icke Jomffru / at ieg en grummer Kempe/ træder saa nær ind til eder. Grip haffuer vdsent mig/ men aldrig

begerre

begerer ieg met vold at tage nogen Jomffru til Ecte / imod hendis vilie oc li-
ge samtycke. Graa suarede: Ment du at nogen saa daarlig oc vanuittig
Jomffru er til / som kunde faa kierlighed til en vanstabt Kempe / oc begiff-
ue sig met den som er aff Trolde slect. Hues Fingre ere huasse som torne /
hues Liff oc Lemmer ere lodne / skarpe oc vskickelige i onde maade. En dei-
lig oc faur Jomffru at leffue met saadant Creatur / er imod Høffuiskhed oc
Naturen. Gram suarede: Hører mig edle Jomffru / ieg haffuer offuer-
uundet mange veldige Konger / oc berøffuet dennem meget Guld / oc herlige
Clenodie. Der met vil ieg begaffue eder / at i skulle mig giffue eders Tro / oc
samtycke mig til den / met huilcken i lyste at leffue oc dø. J det samme hand
saaledis talede / strøg hand den vskickelige Rægrime fra ansictet / oc gaff sig
obenbarlige tilkiende. Her aff bleff det hierte gladt / som tilforne vaar anger-
giffuet oc vaandefult. Der Gram fornam / at hendis sind oc vilie falt til
hannem / skenckte hand hende fremdelis atskillige kaastelige Festensgaffue /
effter den tids vedtagne vijs oc gamle seduane.

Der dette vaar skeet / oc de droge nu videre frem / bleff Gram giff-
uen kundskaff oc atuarsel / at to Røffuere haffde belagt veyen for dem.
Disse løbe hasteligen imod hannem / oc der de saae hannem / forfærdis de /
oc i samme rædsel slog hand dennem ihiel. Men paa det / at dette hans Fien-
deland / skulde icke nyde saadan vforskylt velgierning / da opreiste hand dis-
se tu døde Legeme met høye stytter / oc vdstracte Hender oc Føder paa dem /
at ligeruis som den Meninge veyfarendis mand / bar fryct oc fare for dem
leffuendis / saa skulde de oc forfærdis for dem effter deris død oc affgang.
Der met lod Gram paakiende / at hand slog dem mere ihiel for sin egen
skyld end de Suenskis. Thi huad kierlighed hand haffde til dem / kand læt-
teligen forstaaes aff det som her effterfølger. Der hand hørde Kong Sig-
trug kunde icke offueruindis / vden met Guld / da lod hand giøre en Kølffue
met it Guldhoffuit / oc slo hannē der met ihiel / och saa forfremmede sin vil-
ie. Her om lagde Bessus en Vise / noget nær i denne samme mening / som
Historiē er nu fortaldt. Der Gram haffde drebt Kong Sigtrug / gick hand
til raads met sig selff / huorlunde hand kunde stercke sig vdi Riget / som hand
haffde vundet sig til met Herreskiold. Thi gaff hand sig i kamp met Sua-
rine / en Høffuitzmand vdi Vester Gylland / som stod effter Riget. Den-
ne nedlagde hand met siu andre hans Ecte / oc ni Wecte brødre / som vilde
heffne deris Broders død.

Kong Gram slar tuende grumme Røffuere ihiel.

Kong Gram slar Kong Sigtrug i Suerig.

Der Kong Skiold hørde saadanne Mandoms gierninger / som hans
Søn bedreff / oc hand vaar nu selff vel alderne / oc gick saa gaat som paa
Graffuens bredde / ansaa hand raadeligt at tage hannem i Regimentet
til sig.

Aff denne orsage begynte en velbyrdig Sielands Mand / ved naffn
Ring / at sette sig op imod Kongen / giorde sig den Menige mand oc Almue
anhengig / oc gaff faare at det kunde ingelunde skicke sig / eller vere paa Ri-
gens gaffn oc beste / at tuende skulde paa en tid staa der faare. Efftherdi der
vaar paa begge sider ickon vforstand oc vankundighed paa færde. Hos

Ring en oprørsk Adelsmand i Sieland / bliffuer slagen ihiel.

Sønner for sine Vngdoms aar/ oc hos den vdleffuede gamle Fader for sin Alderdoms vansnilde. Vdi dette oprør bleff Ring ihielslagen. It ☞ Exempel/ at ingen skal dømme nogen andē vbequem til Dyd oc Mandoms gierning/ for sin Vngdoms aar oc Alder.

Mange flere oc drabelige mandoms Hoffuerck bedreff Kong Gram/ iblant huilcke er icke det ringiste / som begaff sig vdi Findland. Hand førde Krig imod Sumble den Findske Konge/ men lycken vende det saa / at Gram som kom en Fiende til Land/ drog deden Kongens Suoger oc vdkaariste ven. Thi der hand fick Signe Kong Sumbles Daater at see / optendis hand i kierlighed til hende/ loffuede sig at forskyde Graa/ oc tage hende igien til sin Ecte oc rette Husffrue. Strax vdi samme dage bleff hand forhindret oc henkaldet til den Norske Krig imod Kong Suibdager / som krenckede oc voldtog baade hans Syster oc Daatter. Dissimellem ginge visse rycte oc tidinde/ at Sumble haffde troloffuet Kong Hendrick aff Saxen/ Kong Grams Festemø. Thi drog Kong Gram hemeligen fra sit Folck hen ind i Findland/ oc kom did vdi Brøllups dagene. Hand førde sig i Reffne oc Paltuge Klæder / gick ind i Salen / oc sætte sig nederst til Bords. Hand atspurdis huad føring hand haffde met at føre. Hand sagde sig at være forfaren vdi Lægekaanst. Paa det sidste/ der Giesterne vaare nu druckne/ oc mit i største glæde/ da kaste Gram it øye til Bruden/ oc tenckte paa hendis lætfærdighed/ oc paa sin egen Kongelige Maiestats ære. Hand begynte aff Harm oc vrede at quede en Vise vdi saadan mening: Stor bedrøffuelse oc sorg maa det mig vere/ at ieg saa veldig oc mectig en Kong/ skal lide saadant fortrædeligt hoffmod / som mig her nu vederfaris. Jeg haffuer tilforne paa en tid/ dræbt sytten Brødre/ otte Ecte oc ni Wecte/ met mit gode Suerd/ den tid ieg slog Suarine ihiel / som stod imod min vilie/ effter Kongelig titel oc naffn vdi Suerige. Jeg haffuer oc aldrig verit forsagt / enten for Suerd eller nogen slags Verie vdi Krig oc Orlog. Oc ieg skal nu vere saa haanlige foractet aff denne Signe Kong Sumblis Daatter/ som haffuer huercken holdet mig tro eller loffue i min fraucrelse. Huad er dog dette en wtilbørlig wstadighed oc lætfærdig Quindesuig / som disse Herrer oc Førster bedrager oc vanærer / oc anden steds giør mangen Mand bange oc tuilraadig. J det som Visen vaar vdsiungen / spranck Gram op aff sit sæde/ oc dræbte Kong Hendrick offuer bordet/ som alle hans Venner sade omkring hannem. Hand slo oc mange andre aff Brøllups giesterne ihiel/ tog sin Festemø aff deris hender / oc drog met hende offuer Vandet hiem til Danmarck. Saaledis vende hand deris glæde til vrede/ deris fryd til wfred/ deris Brøllup til Begraffuelse/ oc lærde Findsk mand/ at hand en anden tid skulde icke forhindre ærligt oc louligt Ecteskaff. Siden forfulde Gram sin Krig imod Kong Suibdager/ for den orsage som førre er rørt. Vdi denne Norske feide fick hand sit bane saar oc døde. Thi Norbagen fick vndsætning formedelst it merckel/ at antal Krigsfolck til Skibs fra Saxenland/ aff Kong Hendricks slect oc Venner/ som giorde Kong Suibdager den Vennehielp/ icke aff ret synderlig kierlighed/ men fordi dem gaffs i saa maade lempe oc orsage/ at heffne deris Frendis død.

Kong Gram troloffuer Kong Sumbles Daater aff Findland.

Kong Henrick aff Saxen tager Kong Grāms Festemø.

Koning Gram drager ind i Findland oc dræber Kong Henrick paa sin Bryllups dag.

Kong Gram bleff slagē i Norge.

Suibdager VI.

Suibdager.

DER Kong Suibdager fick Danmarckis rige vnder sig / befryctedis at hand skulde affliffue Kong Grams to Sønner/ som hand haffde affledе met Graa oc Signe. Der faare tog Brache deris Tuctemester dennem/ oc flyde paa it Skib ind i Suerig/ oc antuordede dem to Kemper Vagenhoffte oc Hafflie/ til troer hende/at opføde/ optucte oc foruare dennem met all flid oc god opsyn.

Kong Grams sønner forsendis til Suerig.

Efftеrdi ieg fororsagis her effter / at tale ydermere om disse Kemper / da paa det / ieg icke skal synis at scriffue de ting/ som ere imod menige mands dom/ oc kand ske hoss mange aldelis wtrolige: Skal være alle vitterligt/ at der haffue værit try slaus merckelige Folck/ som for deris vijsdom oc vnderlige gierninger / vaare meget affholdne i fordom tid.

Try slaus vnderlig Folck / som haffue værit i fordom tid vdi stor affhold.

De første vaare gruelige vanskabte store Mend / som offuerginge andre Folck vdi Legemens storhed. Disse kalledis Kemper. I. Kemper.

II. Spaamend oc Troldkarle.

De andre vaare de/ som omginge met Spaadom oc Troldomskonst. Disse vaare icke saa høye oc mandelige paa deris Persons vegne som Kemperne/ men vaare alligeuel vdi større act oc anseelse. Saa at de effter langvarende kiff oc wenighed / haffue paa det siste met Suerdslag vndertuingd sig Kemperne/ oc veldet sig icke aleniste ind vdi Regimentet/ men ocsaa bekommet saa stor myndighed oc autoritet hoss mange/ at de mente/ der fandes stor Hellighed hoss dennem. Disse tuende slags Folck kunde forandre baade deris eget oc andre Menniskers ansicte/ oc bedriffue atskillige Kogleri oc megen behendige bedrageri.

III. Kempers oc Trolquinders affkom.

Det tredie slag vaare de/ som affledis aff disse forneffnde begge parter. Endog de vaare huercken i storhed eller klogħed at ligne ved disse deris Forfædre/ saa forførde de alligeuel mange enfoldige Mennisker / som mente at de haffde stor Helligdom met at fare. Det som icke er at forundre i den taabelige oc wbesindige almue/ at de affulde til vrang Guds dyrckelse/ Efftеrdi wi læse/ at hine forstandige oc skarpsindige Romere/ haffue end ocsaa aff lige saadan letfærdighed ladet sig forblinde oc forføre til wmælende oc dødelige Creatur/ som Guder at ære oc dyrcke.

Dette vilde ieg saaledis korteligen giffue tilkiende / at huo som læse de seldsyne euentyr oc vnderlige gierninger/ som ieg her effter nødis til at scriffue om/ skulle icke holde det altsammen for Fabel oc wtrolige fantasi. Nu vil ieg komme der hen igien/ som ieg tilforne begynte min tale.

Guthorm VII

Guthorm.

DER Gram vaar slagen / som førre er rørt / oc Suibdager fick vnder sig Danmarckis oc Suerigis Riger/ da tog hand sin Hustruis broder Guthorm / effter hendis idelige forbøn oc begiering til naade / oc lod hannem komme

Kong Guthorm tog Danmarck aff Kong Suibdager.

hiem

hiem aff sin vdlendighed til sit Fæderneland. Offuer huilcket hand satte hannem en Regentere/ for en visse Tribut oc Aarlige skat. Nogle mene/ at Suibdager greb fluct/ oc torde icke selff fortøffue hoss de Danske/ som vaare hannem vrede oc affgunstige/ for deris Kong som hand wretferdeligen ihielslog.

Hading VIII.

Kong Hadings idret.

HAding den anden Kong Grams søn/ actede saare ringe om Suibdagers venskab oc velgierninger/ oc tenckte fast mere/ huorlunde hand kunde met liste oc lempe/ heffne sin kiere Faders wskyldige død. Lycken vaar hannem blid/ oc gaff hannem meetige fremgang aff hans første Barnesko. Hand loed all vellyst oc løssactighed fare: vende hierte/ hu oc sind til Krig oc Orlog at efftersølge sit gantske liffs tid/ som hans Fader giorde for hannem. Hans Tuctemester Vagnhoffte haffde en Daater ved naffn Hartgrepe. Hun lagde sig effter dag oc nat at foruende hans forset/ oc forføre hannem met sin kierlighed oc Gifftermaal/ som hun begerede for den tienstactighed/ hun hannem beuiste i Vugen aff første Barndom.

Hartgrepe legger sig effter Kong Hading.

Hun brugte til hannem icke alleniste simpel tale oc enfoldige ord/ men ocsaa vdkorne Viser/ vdi huilcke hun fremsette sin vilie saaledis: Vnderlige oc seldsyne maa du Hading være til sinds/ at du leffuer saa wgiffter for dig selff/ oc lader ingen Quindes faurhed eller elskou tuinge oc betage dig. Alt det som du tracter oc staar effter/ er ekon idel Krig oc Orlog/ Kamp oc Mandemord. Der er huercken lyst eller leg/ huercken lise eller leide/ i dit gantske leffnet. Thi formaner ieg dig/ at du lader saadant her effter fare/ oc giffuer mig dit sind oc hierte/ for alt det gode oc megen tieniste ieg aff Barndoms aar indtil denne dag/ dig haffuer beuist/ oc her effter nogen tid beuise kand. Klag icke der paa/ at ieg er dig offueruoxen/ oc aff kempe sleet/ det haffuer ingen nød. Thi ieg kand skabe mig liden oc stor/ høy oc lau/ lige som mig lyster oc behoff giøris.

Hartgrepe følger Hading vdi Mands klæder.

Der hun met mange søde ord/ oc smigrende veltalenhed/ haffde fanget Hading/ gaff hand hende sin tro/ oc soff met hende. Hun fick oc saa stor kierlighed til hannem/ at der hand vilde besøge oc besee/ huorlunde det stod til vdi sit Fæderne rige/ da tog hun Mands klæder paa/ oc met stor lyst gaff hannem sig selff en tryg Staalbroder i fred oc fare/ oc huadsomhelst andet dem paakom.

Hartgrepe kommer en død Mand til at tale ved Troldoms konst.

Paa veyen gestede de vdi it Huss/ som Verdten vaar nylige affdød/ oc laa Lig paa Gulffuet. Hun adtraade at vide/ huad lycke dem faarestod. Thi screff hun met sin Troldomskonst/ nogle Bogstaffue paa it Træ/ oc bad Hading legge det vnder denne Dødinges tunge. Strax begynte det døde Legem at giffue gruelige røst oc tale fra sig/ vdi denne meninq: Huo er den/ som met plage giører miq wro/ oc tuinger min Aand at komme tilbage fra sit bolige. Det skal icke bliffue wheffnd. Thi ieg maa dog sige imod min vilie/ det som nogle aff eder skal icke vel behage. Naar i drage her fra igennem Skoffuen/ skulle de onde Aander møde eder. Da skal hun græde det/ som mig nu plagede. Hun skal riffuis oc slidis i smaa

stycke/

stycker aff Helffuedis gester oc indbyggere. Men dig Hading skal intet vorde at skade/ paa Liff eller lemmer/ eller noget som du haffuer met at fare.

Den anden dag reisde de frem/ oc komme vdi en Skoff/ til it Huss/ betact met Rijss oc Løff. Som de der sade/ saae de en stor haand/ som alleuegne droges omkring Husset genem Taget. Hading bleff forfærdet/ oc bad Hartgrepe hielpe om mueligt vaar. Hun vdstracte snarligen alle sine Lemmer i Kempe skickelse/ oc greb om haanden/ indtil Hading affhug den/ aff huilcken vdflød mere raadne oc stinckende omflod/ end ret naturligt Blod. Men hun bleff haardeligen straffet for denne gierning/ aff sine andre metbrødre oc egen affkom. Hende hiulp huercken sin onde natur eller store styrcke/ at hun io maatte siden riffues oc slides aff Fienden i smaa stycke.

Hartgrepe en troldquinde lønis aff sin egē konst.

Der Hading haffde mist sin Fostermoder/ kom til hannem en gammel vdleffuede Mand/ som haffde ekon it Øye. Hand ynckedes offuer hannem at hand skulde gaa saa elendige allene/ oc foruiste hannem til en naffnkundige Sørøffuere/ som hede Liser/ oc giorde it wryggeligt forbaand imellem dem begge/ effter sæt oc seduane/ som da hoss alle vaar vdi brug. Thi naar de gamle giorde nogen indbyrdis besynderlige pact/ da toge de aff deris eget Blod/ oc stenckte i begge deris fodspor. Der met betegnede/ at huer skulde være rede/ at vdgyde sit blod for anden/ førend hand vilde afftrede den Contract sō opret vaar. Effter denne skick/ besuore Liser oc Hading sig ind til huer andre/ oc begynte strax en ny Krig/ imod Locker/ Førsten aff Curland. Hand fick offuerhaand/ oc fordreff dem aff sit Land. Der Hading vaar slagen paa fluct/ kom atter den gamle Mand til hannem/ oc førde hannem paa en Hest hiem met sig/ oc formedelst en krafftige drick/ hiulp hannem igē til sin sundhed oc førlighed. Hand spaadde Hading/ huorledis det skulde gaa hannem i fremtiden/ oc sagde: Dine Fiender skulle endnu forfølge dig/ binde oc fange dig/ i den mening at de siden ville henkaste dig for vilde Diur at opædes. Men see dig vel faare/ at du kand slide bandene aff dig. Naar de haffue vel æt oc soffue nu som skulle beuocte dig/ da vil ieg giøre dig bistand/ oc kaste Søffnesnarer paa dem/ at de skulle icke opuogne. Staa dissimellem op/ oc gack frimodige imod dē gromme Løffue/ som dig vil slide oc forderffue. Sting den igennem hiertet met dit Suerd/ drick aff hans blod/ oc æd aff hans kiød/ saa skalt du faa større styrcke oc krafft end du nogen tid haffde tilforne.

Hading oc Liser giøre forbund.

Gamel seduane at giøre forbund.

Locker Førsten aff Curland.

En gammel Mand hielper oc spaar Hading.

Denne spaaddom vaar icke vel vdsagd/ førend Hading bleff førd aff hannem paa samme Hest/ der heden som hand førre vaar. Dissimellem som Hading sad saare forferdet paa Hesten/ saae hand vd igennem it hul paa hans Kaabe/ oc fornam at Hesten gick offuer det vilde Haff met dennem. Men den gamle Ledsagere formente hannem at see sig omkring. Thi drog hand skyndeligen sit Hoffuit igien vnder Kaaben/ oc forundrede sig offueruettis meget paa saadane wseduanlige oc offuernaturlige reise. Siden bleff Hading fangen paa ny aff Locker/ oc fristede alt dette hannem vaar spaad tilforne.

Hadings vnderlige ferd.

Dernest effter at hand kom løss igen aff sit Curlands fengsel/ drog hand der fra/ gennē atskillige Lande/ indtil hand vende paa det sidste hoss Kongen aff Thra-

Duna en Stad vdi Thracia beligges aff Kong Hading.

aff Thracia. Mod hannem begynte hand met sin anhang at orloges/ oc bestollede hannem vdi den faste By Duna. Denne Stad vaar woffueruindelige. Thi tencte Hading huorlunde hand kunde ved subtilige Raad oc anslag naa/ det som hannem ved styrcke oc velde wmueligt vaar. Hand loed gribe Sualer oc andre Fule / som pleiede at bygge i stadsens Husse/ oc bant tørre suompe optende met ild vnder deris vinger. Der de fløge bort igen/ førde de ilden paa deris egen Reder/ som spreddes siden videre/ oc fremdelis optende Hussene mangesteds til lige. J det samme som Borgerne haffde met denne Jldebrand at skaffe / falt hand i byen/ greb Kong Handuan/ oc fick dernest wsigelige meget guld for hans fengsel.

Hading slog Kong Suibdager ihiel.

Siden der Hading haffde indlagd alleuegne i de Østre Lande merckelige prijss/ drog hand deden til Suerig / oc slog paa veyen Kong Suibdager vnder Gudland met sin store Skibs flode. Heffnede der met sin Faders oc Broders Død / oc bekom saa it loffligt Naffn baade inden oc vden lands.

Othin en Affgud.

Vdi disse dage oc Aar gick der it stort ord offuer den ganske Europa/ aff en bedragere ved Naffn Othin/ for den falske helligheds mening/ som mange haffde om hannem. Hand vaar gierne i Opsal / huad heller det vaar for Folckens taabelighed/ eller Landsens lystige leilighed/ kand ieg icke sige for vist. Alle Konger oc Førster vdi disse Nordere lande/ loede hannem til ære/ støbe sit efterlignelse aff Guld / oc hengde mange skøne ringe paa Armene/ oc forsende det siden/ som it stort Helligdom til Constantinopel. Dette behagede hannem saare vel / oc hand faffnede deris Legation met wsigelige Ære oc Reuerentz. Frigge hans Hustru fick lyst til saadane kaastelige Guldsmycke/ oc vnderkøbte nogle Smede / som skulde hemmeligen tage hende noget aff dette Guldbillede. Dennem loed Othin ophenge/ oc foruarede sit efterlignelse siden vdi it fast formurede Kammer. Oc giorde det saa met troldoms Kaanst/ at det gaff liud oc røst fra sig/ naar nogen rørde der ved. Men Frigge haffde alligeuel helder seet / at hun haffde været smycket/ end sin Hosbond der met dyrcket. Thi bolede hun met en sin egen Tienere/ huilcken tredskeligen forskaffede hende dette Guld/ som hun siden foruende fra den obenbare affgudiske brug/ til egen hofferdigheds praal oc bram. En arger wdyd / som helder vilde miste sin ære/ end Guld oc hofferdige smycke ombære. Ja huad skal ieg mere sige her om? saadane Gud vaar icke bedre Gudinde verd. Saa stor offuerhaand haffde da den Blindhed tagen/ vdi huilcken vore fordoms Forfædre fore vild. Der Othin saadant fornam/ gremmede hand sig mere for sit Billede / end for sit Ecteskabs vanære. Thi rømte hand strax aff Landet/ oc tenckte at stryge saadane skam oc skendsel aff sig met tidens languarenhed.

Frigge den Affguds Othins Hustru en wdydige vanart.

Metothin en Affgud.

Effter Othin/ kom en anden Troldkarl Metothin/ som gaff sig vd for en Himmelske hellig Mand/ oc forførde wtalige enfoldige Folck / som dyrckede hannem met megen prang oc optencte Ceremonier. Hand gaff faare/ at ingen kunde stille Gudernis vrede / met almindelige Offer / men

huer

huer Gud skulde haffue sine besynderlige for sig selff. Nogen tid der effter kom Othin tilbage/ thi rømte Methothin aff Landet/ oc vende vdi Fyn/ oc bleff der ihielslagen. Alle de som komme noget nær til hans Graff/ bleffue hastige Dødsiuge. Der optendis saa suar en forgifftig Pestilentze effter hannem/ at hand giorde noget nær saa stor skade døder som leffuendis. Thi groffue de hans Legeme op igien / i saadan deris banghed / oc hugge Hoffuedet der fra/ førde siden Kroppen hen vdi en vild Mose / oc sloge en Pæl der igiennem. Her met stilledis denne Pestilentze.

Metothin døer oc optender Pestilentz effter sig.

Othin kom effter sin Hustrues død / til sin gamle act oc dignitet. Hand lagde alle sorte Scholer øde/ oc bød icke aleniste alle at afflegge/ huad helligheds Titel de haffde taget til sig i hans fraucrelse/ men ocsaa at rømme Land oc Rige. Oc fordi de fordristede sig at indtage Himmelen met wret/ forbød hand dennem at besidde Jorden met fred oc rolighed.

Dissimmelem førde Kong Asmund Kong Suibdagers Søn / krig imod Kong Hading/ at heffue sin Faders død. Der miste hand vdi en standende strid sin Søn Henrick / som vaar hannem offuer alle maade inderlige kier. Huilcken hand strax begræd met en sørgelig Klageuise / vdi denne mening som efterfølger.

Kong Asmund i Suerig mister sin Søn Henrick vdi it slag imod Kong Hading.

Nu vil ieg huercken bruge Vaaben eller Verie effter denne dag. Tage sig Harnsk oc Hielm fra mig/ huo som lyst haffuer. Thi ieg arme bedrøffuede Mand venter mig ingen bistand der aff. Effterdi min Søn er slagen/ begerer ieg icke lenger at see Solen oc den liuse dag. Lader oss sætte frimodeligen ind imod vore Fiender/ oc giøre en ende paa denne Krig / at mand kand til euig amindelse/ vide at sige aff vor Mandom oc dristighed.

Der hand dette haffde sagd / greb hand sit gode Suerd vdi begge hender / kaste sin Skiold paa Ryggen / forsmaade all fare / oc slog ihiel for fod/ alt det hand offuerkom. Kong Hading vaar stedt i stor nød / thi raabte hand paa sine bekiendte Guder / oc fick i samme øyeblick vndsetning aff Vagnhoffte. Der Kong Asmund saa hans krogede Kaarde / sagde hand: Huor faare slar du saa dierffueligen ind imod oss? Vedstu icke/ at din død henger paa dette mit Suerd? Du forlader dig paa din Troldom/ men den skal glippe dig/ du arge oc skalckactige Bedragere. Hand haffde icke vel vdtalet/ før end Hading støtte it glaffuen tuert igiennem hannem. Men i det som hand falt til Jorden/ saarede hand Hading vdi sin Fod / oc giorde hannem halt saa lenge hand leffuede. Det vaar den ene en liden trøst vdi sin Døds time/ at hans Fiende miste førligheden: Oc den anden en hukommelse til denne store Seieruinding / at hand nedlagde sin vederpart. Asmund bleff hederligen effter Kongelig skick begraffuen til Opsal. Gunild hans Dronning/ aff hiertelig bedrøffuelse slog sig selff ihiel / vilde heller dø met sin kiere Hussbonde/ end leffue affskild fra hannem. Der faare/ ligeruiss som hun soff hos hannem i sin velmact / saa bleff hun ocsaa henlagd i Graffuen til hannem effter sin dødelige affgang.

Kong Hading slog Kong Asmund ihiel.

Dronning Gunild slog sig selff ihiel aff sorg for Kong Asmund.

Kong Hading vant Suerige til Danmarck.

Hading tog Suerige vnder ſig/ ſkende oc brende alleuegne huor hand drog frem. Thi drog Vffe/ Kong Aſmunds Søn ind i Danmarck / at heffne ſig paa hannem/ oc betale hannem aff hans eget / met ſkade for ſkade. Saa maatte Danſke mend komme deris eget Land til hielp / oc lade it fremmet met fred.

Vffe Kong Aſmunds Søn vil heffne ſin faders død.

Der Hading kom hiem aff den Suenſke krig / vaar bort ſtaallen aff hans Kongelige Fadebur alle Clenodie / ſom hand haffde ſamlet der til/ haabe i atſkillige Krig. Thi lod hand ophenge Glumer / ſom dem haffde vdi foruaring. Oc lod vdraabe om nogen vaar/ ſom kunde giøre hannem anuiſning paa dette ſtyld/ da vilde hand ophøye hannem til den ærlige befaning/ ſom Glumer haffde verit vdi. Her kom da en aff ſamme Tiuffue frem/ ſom bar igien en Deel/der hand haffde faaet til ſin anpart aff det ſtaalne Gods. De andre hans Staalbrødre giorde oc lige ſaa/ forhaabendis ſig at ſkulle komme vdi Kongens trygge Gunſt oc ſtatelige Befalning. Men de(ſom tilbørligt vaar) bleffue alle ſtraffede paa deris Liff / oc finge den løn ſom de vankundige Daarer haffde fortient/ at de icke kunde dølie oc tie deris egen ſkam oc ſkade.

Kong Hadings fadebur berøffuis.

Kong Hadings ſnilde paafund.

Kong Hading feider paa Suerig i fem Aar tillige.

Stor hunger i Kong Hadings leire.

Spaadom.

Siden beredde Hading ſig den gantſke Vinter/ oc drog om Foraaret met all ſin Krigsmact i Suerige / oc feydede met de Suenſke i fem ſamfelde Aar. Hans Krigsfolck lidde ſtor hunger/ ſaa at de aff ſtor nød ode vilde Padde hatte/ oc paa det ſidſte Heſte oc Hunde / ia end oc icke ſparde ſig ſelff indbyrdis. Der de nu vaare i allerſtørſte miſtrøſtighed oc fortuilelſe / kom en røſt i Leiren om Midnats tide/ oc robte ſaaledis: J en wlyckelig ſtund/ droge i Danſke ind i Suerige. Daarligt er eders forſæt / oc blind er eders forſtand/ at i acte oc tuinge dette veldige Rige / ſom ingen fremmet Herre mact kand fordærffue. Lycken vil vendis/ i ſkulle ſlaes paa ſluct / oc ſiden lætteligen dræbis oc foriagis vd aff Landet.

Denne Spaaddom gick de Danſke vd for ſanden: De ſlogis paa ſluct/ oc miſte wtallige meget Folck. Næſte nat der effter / bleff ocſaa hørt en røſt vdi den Suenſke Leyer/ ſom ſagde: Huor faare traadzer oc pucker nu denne Suenſke Vffe/ oc veed icke/ at hand met haſt ſkal offuerfaldis / oc ſtraffis? Hand ſkal ſlaes i den førſte Krig her paa kommer / oc ingen ſkal kunde forbinde hans Saar/ eller frelſe hans Liff. Den ſamme nat ſlogis de Danſke oc Suenſke tilſammen / oc da bleff ſeet ved Stiernelius / to grumme oc gamle/ kuldede oc vanſkabte Kemper / ſom ſtode huer paa ſin ſide hos deris Hær. Den ene vaar de Danſke god/ den anden holt paa de Suenſkis haand. Hading tabte Slaget / oc drog til Helſinge land.

Kong Hading flyer oc ſlar en Hafftrold thiel.

Der hende det ſig/ at hand en dag for hede oc bryndе ſkyld / førde ſig aff ſine Klæder / oc vilde bade vdi Stranden. Der kom hand i færd met en grueliq ſtor Hafftrold / huilcken hand ved mange ſaar oc hug fangede/ oc førde ſiden død hen op i Leyren. Paa veyen møtte hannem en Spaaquinde/ ſom talede hannem til met diſſe ſkarpe oc wmilde ord: Alle Guders vrede offuer dig Hading. Vær oc Vand / Himmel oc Jord / Elementer oc

ter oc

ter oc Elementiske affføding vorde dine Fiender/oc hadskeligen forfølge dig/ huad heller du seyler til Søes eller vandrer til Lands. Hus skiule dig icke. Drager du ind vdi dennem/ da falde sig ned paa dig. Alle Creatur sky dig/ som en skadelig oc fordærffuelig forgifft. Thi din blodgerige haand haffuer her dræbt en Gud i fremmet skabning oc lignelse. Østen oc Vesten/ Sønden oc Norden vere dig alleuegne affgunstigeligen tuert imod/ indtil du giør sand aluerlig Plict oc Bod / oc formilder oc affuender den fortiente straff som dig faare staar.

En Spaaquinde forbander Kong Hading.

Hading vende sig fra denne Spaaquinde / bleff seldsom oc forskrecket/ oc fant strax paa sig selff / at det vilde vederfaris hannem / ligeruis som hun haffde kundgiort. Huorsomheldst hand drog frem / skickede sig alting vanuordige oc ilde. Hans Skibsflode omkom aff forfærdelig storm/oc selff kom hand skiffbruden til Land. Huor hand bad om Herberge / der fulde Hussene ned paa hannem. Saa hand kunde aldelis ingen rolighed bekomme/ før end hand formedelst sit Offer / kom igien vdi Gudernis hyldist oc venskaff. Thi paa det hand kunde vndgaa deris vrede / da offrede hand den Affgud Frø/ som Suenske kalde Blod/ it besynderligt Offer aff sort Fæ / oc forplictede sine Efftertkommere / at holde saadant seduanligt Offer aarlige ved mact oc lige.

Kong Hading stiller Gudernis vrede.

Vdi samme dage spurde Kong Hading ny tidende fra Norge / at Regnild Kong Haagens Daatter vaar troloffuet / met en wheldig oc vanskabt Kempe aff Nithers affkom. Det fortrød hannem. Thi offuerlagde hand met sig selff/ huorlunde hand kunde forhindre deris Brøllup. Drog der faare ind i Norge/ slog samme Kempe ihiel/ oc befride den Ædle Kongelige Brud fra den vanskabte Kempe. Gaff der met tilkiende/ at hans Kongelige oprigtige hierte stod icke effter aarckeløshed oc gode dage / som hannem gaffuis nocksom aarsage til/ Men mere til dydelig idret oc Mandoms lofflige gierninger/ End ocsaa at heffne sine fremmede Naaboers vold oc wret. Den gode Jomffru fands hannem tacknemmelig/ for saadan stor velgierning/ oc aff sin ringe forstand fliteligen forbant hans Saar / som hand fick mange oc store/ før end hand offueruant denne Kempe. Oc paa det hun diss bedre i fremtiden kunde kiende oc skelne hannem fra andre / da lagde hun en Ring i det Saar som hand haffde i Laaret. Det hende sig der effter/ at hendis Fader lod forsamle til Giestebud vdi it Hus/ alle hendis Beile/ oc gaff hende kaar/ at vduelle sig en aff alle/ huilcken hende selff best befalt. Der hun nu tuilede om Hadings person / søgte hun prøff paa alle/ oc huer serdelis/ indtil hun fant den Ring / som hun tilforne skiulte i hans Saar. Oc siden vdualde hun at leffue oc dø met Hading/ som frelste hende fra det andet wlige oc værstyggelige Ecteskaff. Der de vaare nu begge kommen tilsammen/ oc sade en Afften offuer Nadere / da saa Hading en Quinde stige op aff Jorden / ved Fyrsteden / som haffde nogle grøne Vrter vdi sit Skød / oc atspurde paa huad sted i Verden mueligt vaar/ saadanne ferske oc grøne Vrter at voxe om Vinteren. Der Kong Hading begerede det at vide/ suøbte hun hannem vdi hans egen Kiortel/ oc drog

Nithers Kempe slect.

Hading frelste Regnild fra en Kempe.

Regnilds smidhed.

Regnild vdueler Kong Hading til sin Husbund.

Kong Hading tagis ned vnder Jorden.

Jordguder. hannem vnder Jorden met sig. Vden tuil fordis hand aff Jordguderne leffuendis der hen/ som hannem burde døder at komme. Først bleff hand ledsaget igennem en mørck Taage/paa en alfare Vey/och saa der trint omkring mange herlige Høffdinger/klædde vdi statelige Gyldenstycke oc Skarlagen. Siden komme de frem vdi en grøn Eng/ der som de Vrter som hun lod hannem see tilforn/ vaare voxne. Dernæst ginge de offuer en Bro/ vnder huilcken flød it grumt oc hastigt Vand/ fult aff allehaande slags Pile oc Handskud. Der de komme offuer Broen/ saa hand tuende Hær slaes imod huer andre/ oc spurde huad det betyde? Hun suarede. Disse ere de/ som i Verden haffue fult Krig oc Aarlog effter/oc ere der omkomne/ oc nu lade oss see/ met saadanne Spectackel/ huad deris fremfarne leffnets idret haffuer verit. Paa det aller sidste komme de frem for en høy Mur/ oc Quinden kunde ingelunde komme der offuer. Hun rycte Hoffuedet aff en Hane/som hun haffde hos sig/ oc kaste det offuer Muren. Hanen bleff strax leffuendis igien oc goel/ saa det hørdis obenbarlige alleuegne der nær omkring.

Siden kom Hading op aff Jorden/ til sin Dronning/ oc tog sig faare/ at ville besøge sit Fæderneland. Paa veyen leed hand stor forfølgelse aff Sørøffuere/ som stode hannem effter hans Liff oc Lycke. Men endog de haffde paa begge sider lige god bør/ saa vaar alligeuel Hading bedre beseylet/ oc vndflyde dennem.

Dissimellem lod Kong Vffe aff Suerige/vdraabe offuer alle Lande/ at der som nogen kunde føre hannem Kong Hading/ enten død eller leffuendis/ da vilde hand giffue hannem sin Daatter/som vaar en offuermaade faur oc deilig Jomfru/ for sin wmage. En ved naffn Turning forsamlede it stort tal Folck aff de Vildelapper vdi Biarmeland/ oc drog bort at vinde denne Jomffru. Hading vaar icke seen/ men gaff sig skyndeligen til Skibs imod hannem/oc som hand seylede omkring Norge/ tog hand der en gammel Mand aff Klipperne/ effter hans begiering/ indtil sig i Skibet/ imod sine Staalbrødris vilie oc samtycke. Denne graahærdede Fader gaff hand befalning/ at sla Folcket vdi sin Slactordning/ met god flid oc forsynlighed. De skulde gaa to Mand tycke i det første/ fire Mand i det andet/ otte Mand tycke i det tredie Led. Skytterne oc dem som bruge Staffslynger oc andre Handløse Verie/sætte hand i sidste Baghold. Der Folcket vaar saaledis ordineret/ gick hand selff bag den gantske hob at staa/ spente sin Bue/oc lagde ti Pile der paa/huer effter andē/som hand vdtog aff Kaager/ huilcket hengde hannem om Halssen/ oc saarede der met ti aff sine Fiender. Der Lapperne fornumme/ at huercken Vaaben eller styrcke kunde hielpe imod saadan en veldig Herre/ vende de sig til deris Troldoms kaanst/ oc reiste it hastigt Vuær/ som met wsigelig Storm oc Regn fortog dem Solens klare skin. Den gamle Mand som vaar met Kong Hading/opuacte it andet Vær vdi en stor Sky/lige tuert imod dem/oc fordreff der met denne store Regn/indtil Hading fick seyeruinding offuer Turning. Hand drog siden fra Hading/lærde oc spaadde hannem/saa sigendis: Før icke Krig vden den som merckelig oc drabelig er. Strid heller met dem som bo langt fra dig i fremmede Lande/ end met dine Naboer. Aldrig skalt du bliffue slagen ihiel aff vreder haand/ men selffuillige skalt du gaa til døde.

Vilde Lapperne stride imod Kong Hading.

Vilde Lapperne opuecke Storm oc Wuær imod Kongens Hær.

Nogen

Nogen tid her effter/ lod Vffe aff Suerige biude Hading til Opſal/ at holde en venlig mode oc ſamtale met hannem. Der de Danſke komme til Suerige/ oc vilde gaa vd aff Huſſet/ ſom de ſade vdi til Gieſtebud/ vaar der nogle beſtillede/ ſom ſkulde hugge Hoffuedet aff dennem/ en effter den anden/ ſom de ginge vd at Dørren. Hading formerckte / at ſaadant vaare anrœt paa Forrœderi/ oc hans Folck bleff hannem hemeligen affliffuet. Thi rømde hand haſteligen om den mørcke nat der fra til Danmarck. Oc ſamlede ſit Krigs folck/ drog imod Vffe/ heffnede hans ſiugefulde falſkhed/ ſlog hannem ihiel/ oc lod ſaa all had oc affuend dø met hannem. Thi hand forſkaffede hannem en hederlig Jordefœrd/ oc elſkte den Døde ſom ſin Ven/ huilcken hand haffde forfuldt leffuendis ſom ſin Fiende. Oc paa det hand kunde giøre ſig den menige Suenſke mand mere tilneyet oc anhengig/ lod hand Regimentet bliffue hos Vffis affkomme / oc ſœtte Hunding hans Broder til Høffuitzmand offuer Suerige.

Vffe Kong i Suerig bruger forrœderi imod Kong Hading.

Vffe ſtraffis oc ihielſlais.

Hunding ſettis til Høffuitzmand offuer Suerige aff Kong Hading.

Der Kong Hading haffde nu ydermere ingen Fiende/ gaff hand ſig til rolighed/ oc vaar meget gierne paa Landsbygden. Huilcket paa det ſidſte fortrød hannem/ begynte der faare at tale til ſig ſelff ſaaledis: Huad er dette for it leffnet/ at ieg ſaa ſkal ligge i Skou oc Skiul/ oc icke lade mig bruge til Land oc Vand/ ſom ieg pleyede tilforn at giøre? Jeg hører intet andet end Vlffue tude/ oc vilde Diur ſkrige omkring mig i denne Orcken. Huad ſtode det mig langt œrligere oc oprictigere / at ieg ſøgte min fordeel oc baade i det vilde Haff/ end plage mig ſelff imellem diſſe œlendige Bierge oc mørcke Skoffue. Dronningen ſtod hart hos/ oc lydde paa hans tale/ oc fordi hun haffde ſtørre lyſt at høre paa Nactergalen i de grøne Lunde / end paa Strandfulene vdi Haffuet/ ſuarede hun hannem oc ſagde: Herre/ mig tyckis i dømme icke ret. Mit ſin er tuert imod eders. Jeg kunde endnu aldrig vel fordrage Haffuet/ for den ſtore wro ſom Fulene giøre met deris klang/ at ingen kand faa rolig eller tryg ſøffn/ for deris bulder ſkyld. Paa Landet i Skoffuene er ſtørre tryghed oc lyſt en dag/ end it gantſke Aar paa Haffuet.

Kong Hading kœdes ved rolighed oc Fred.

Samme tid vaar vdi Judland en ſom hede Toſten/ mere naffnkundig for ſit ſkalckhed/ end for ſin Dyd oc Velbyrdighed. Hand plagede den fattige Almue ſaa ſaare/ at de kallede hannem icke andet end Toſten hin onde. Hand giorde ocſaa andre omliggende Lande/ beſynderlige Saxen/ megen wbodelig ſtor ſkade. Oc tuingde Hertug Sigfred aff Saxen/ met vndſigelſe oc truſel/ at hand maatte tilſige oc forſkicke hannem vndſœtning imod de Danſke. Kong Hading bleff ſlagen paa fluct aff hannem/ oc i det hand flyde til Haffuet/ igiennem borede hand Toſtens Skib/ oc drog vd at Haffuet met en liden Bod. Toſten randſagede effter hannem iblant de døde / oc der hand icke fant hannem / forfulde hand hannem met ſine Skib. Men hand vaar glad / at hand kom met Liff oc Skib beholden igien til Landet. Der Hading fornam/ at Toſten forfulde hannem paa ny met andre Skib/ atſpurde hand ſin Staalbroder / om hand kunde ſuømme/ oc i det ſamme ſom hand ſuarede hannem / kuldſeglede hand ſelffuillige/ oc holt ſig hart op vnder Kølen vdi Baaden. Da meente Toſten/ at Hading vaar drucknet/ oc vende der faare tilbage/ at tage Roff oc Byte

Toſten hin onde ſetter ſig imod Kong Hading.

Vnderlig Seylatz.

aff hans Folck/ som laa paa Valsteden. Strax drog Hading til Land/ offuerfalt Tosten wforuarendis/ oc slog hannem paa fluct. Tosten fick it stort Saar/ saa hand icke torde tøffue nærueréndis vdi Landet/ Men drog til Engelland/ at søge om hielp oc bistand. Paa Haffuet som de seylede/ begyntis en stor kiff oc trætte imellem hans Folck for deris dobel/ de myrde huer andre indbyrdis. Oc Tosten tog siden deris Guld oc Sølff/ oc besolдede sig en Sørøffuere som hed Colle. Met hannem drog hand ind i Danmarck/ oc bød sig i kamp met Hading/ oc bleff der slagen. Thi gamle Høffdinger/ vilde heller selff sætte sig ene vdi Liffs fare/ end at mange wskyldige skulde for deris skyld omkomme.

Tosten bleff slagen i en Kamp aff Kong Hading.

Der denne Krig imod Tosten haffde ende/ syntis Kong Hading en nat som hand laa/ at der kom en til hannem/ vdi hans døde Dronnings skickelse/ oc sagde: Du haffuer afflet it skadeligt Best/ som skal fordærffue Vlffue oc andre wmilde Düur. Vocte dig vel. Der er oc kommen aff dig en skadelig Ful/ som haffuer Suanesang i Munden/ men Vgle galde vdi Brystet. Der Kongen opuaagnede/ lagdis hannem denne Drøm vd/ om hans Søns grumhed imod sine Fiender/ oc hans Daatters forræderi imod hannem selff. Det som oc siden befants i sandhed. Thi Vluilde hans Daatter lockede met sødtalenhed/ oc truede met haarde ord sin Hossbonde Guthorm/ at hand sætte sig op imod hendis Fader. Blant andre ord oc tale/ som hun ideligen lagde hannem faare/ vaare oc saa en part disse:

Drømme.

Huad skal ieg arme Quinde høyelige klage oc begræde/ at ieg skulde leffue den dag/ at en fattig Karl skulde verde mig mectig. At ieg skulde soffue hos den/ som icke er min ieffnlige/ paa slect/ byrd oc Kongelig blods vegne. O huad maa saadant vere mig elendige Quinde en tung Steen paa mit hierte. Skulde ieg haffue en Konge til Fader/ en Dronning til Moder/ oc leffue i dette Ecteskaff/ som mig er mere til haanlig spaat iblant alle/ end pris oc ære/ mere til foractelse end ophøyelse/ Ja mere til vaade oc vaande end Herlighed oc glæde. Er der nogen mandelig Blods draabe eller hiertestyrcke i dit gantske liff/ Guthorm/ eller est du den/ som holder sig for Kongens Suoger/ da veld dig Regimentet til fra min Faders haand. Søg met Mandom oc Dristighed/ det som Naturen oc din ringe affkomme necter dig. Det leggis dig til ære/ at tage det dierffueligen/ som dig arffueligen er icke tilfaldet. Der til met/ da er min Fader en vdleffuet Mand/ gaar paa Graffsens bredde/ oc er nu alrede i fald. Hand haffuer lenge noct regeret/ lade sig oss nu faa macten i haande. Betenck at kommer du icke til Regimentet/ den stund hand leffuer/ da kand effter hans affgang/ en anden vere det saa nær som du. Giør dig ingen samuittighed paa nogen ting. Hør huorlunde det almindelige Ordsprock liuder om denne graahærdige oc andre hans lige: Gamle træ er fald i Vande. Langt heller er ieg selff Dronning/ end ieg haffuer en regerende Konge til Fader. Større dignitet oc ære/ er at lade sig tienis aff andre/ end selff at vere en Træl oc Tienere. Det er oss aff Naturen metbaaret/ oc icke i Klæderne skaaret/ at huer elsker sig selff mere end sin Nabo. Wi ville finde paa mange tusinde listige gode raad/

Vluilde staar sin Fader Kong Hading effter liffuet.

raad/ om du ellers vilt vere villig oc frimodig som vedbør. List oc lempe kunde meget volde. Biud min Fader til Giestebud / oc vnder kierlige indbiudelsis skiul oc venlige Suogerskabs/kaabe suig hannem. Sterck drick oc druckenskaff skulle hielpe meget til at fuldriffue dette Spil. Naar Kongen pryder sit Hoffuet/ siryger sit Skeg/ oc haffuer sin tancke paa lystig snack oc euentyr/ da skal hand icke see sig om / før end hand fornemmer sin død oc bane saar. Met saadan dristighed bedriffue dine hender en god gierning/ at du heffner vor wret/ borttager vor forsmædelse/oc forskaffer oss en ærlig Frihed.

Met disse oc andre flere ord/fangede oc bedrog Vluilde sin Husbonde Guthorm/ at hand samtyckede met hende/ vdi hendis Faders død. De bøde Hading hiem til sig / oc hemelige faarordinerede en met Verie vnder sin Kaabe/som skulde dræbe hannem/naar lempelig Aarsage gaffs. Men falsk slog sin egen Herre paa Halss. Thi Hading tog alting til fare / som hand tilforn vaar paamint vdi Søffne. Hand haffde beskicket sit Folck/at vere sig til rede ved haanden. Dem gaff hand it Tegn ved en Pibe hand blæste vdi. De komme met en hast/ affueriede Kongens død / oc sloge dem ihiel/ som stode met Forræderi/effter deris Herris fordærffuelse. Falsk slog sin egen Herre paa halss.

Dissimellem komme falske tidinde til Kong Hunding vdi Suerige/ at Kong Hading vaar død. Thi beredde hand til sin gode Vens tacknemmelige ihukommelse oc ærlige begengelse/ it stort Giestebud for alle sine gode Mend. Hand lod indbære i Salen it stort Ølkar fult aff Øl / oc skenckte selff for dennem/ paa det de skulde dricke diss rundeligere / oc vorde saa meget mere lystige oc lætsindige. Det hende sig/som hand saaledis gick i sorg oc omhygelighed/at see sig om iblant Giesterne/ at hand falt wforuarendis ned aff Trappen i Ølkaret oc drucknede. Der Kong Hading spurde/ at hans tro Ven oc gode Broder saaledis omkom for hans skyld/ da vilde hand icke lenger leffue/men aff Venfasthedz bittre sorg/ qualde hand sig selff / vdi mange sine gode Mends oc Vndersaaters næruerelse. Kong Hadings oc Hundings vnderlige død oc affgang.

Den anden Bog aff den Danske Krønicke.

Summa paa den anden Bog.

KOng Frode fant it stort Liggendefæ / paa den Ø hos den Drage / som Saxo her strax i Begyndelsen omtaler / oc begynte der met strax at feide paa Kong Dorn aff Curland / oc Kong Trane aff Rydßland / huilcke hand giorde sig begge vnderdannige oc skatskyldige. Siden drog hand mod Østen / oc offueruant Kong Handuan / oc tog hans Daatter til ecte. Dissimellem at Kong Frode førde Krig vden Lands / drog hans Syster Suanhuide ind i Suerige / at forløse Regner oc hans Broder Thorald / aff deris Stiffmoders Thorilds tiranniske hender. Hun slog Thorild ihiel / oc tog Regner til sin Hußbonde / oc giorde hannem til Konge offuer Suerige.

Der Frode kom hiem / bad Suanhuide hannem / at hand vilde vere til freds met hendis Gifftermaal. Hand lod det bliffue som hun begerede / oc tog ocsaa Vffe til naade / som haffde effter Frodis egen Systers / hans Hußfrues raad / indtaget Danmarck i hans frauerelse. Men effterdi hand fornam hendis onde vanart / da vilde hand icke haffue dem vdi Riget hos sig / men sende dem ind i Skotland. Siden førde Kong Frode krig paa Tydsklaud / oc tuingde Frißland vnder sig / oc drog der fra ind i Engelland oc Skotland / oc der fra hiem / met stor byte oc megen pris. Hand førde paa det sidste Krig imod Regner / oc bleff quald vdi Krigen aff sit tunge Harnisk oc stort heede. Haldan slog begge sine Brødre Roe oc Skate ihiel / paa det hand kunde allene beholde Riget / effter sin Faders Kong Frodis død. Hand leffuede icke lenge / som Tiranner pleye almindelige icke at vorde gamle. Hans Sønner Roe oc Helge / deelte Regimentet effter hannem. Roe regerede en kort tid / oc bleff slagen aff Kong Regner i Suerige. Helge førde Krig paa Saxen / oc giorde det Danmarck skatskyldigt.

Dernæst

Dernæst offueruant hand Kong Hothbrod/ Regners søn/ oc drog saa aff Landet/ for den Blodskam som hand bedreff met sin egen Daatter/ oc ingen veed huor hand døde. Rolff tog Danmarckis oc Suerigis riger effter sin Fader. Atisle Kong Hothbrods søn/ som tog Helgis Husffrue til ecte/ sætte sig op imod Rolff/ oc fick dog ingen fremgang der met. Rolff gaff sin Syster Rude/ Regner Jgnelssøn/ som bleff slagen aff Biarcke paa sin Brøllups dag. Siden gaff hand hende Biarcke/ som drog i Suerige/ oc slog Atisle ihiel/ oc Hiartuar som haffde Kongens Syster Skulde/ bleff sæt til Høffuitzmand offuer Landet igien i hans stæd. Hiartuar skulde føre Kong Rolff sin aarlige Skat til Danmarck/ oc kom til hannem paa Leyre Slot/ der slog hand hannem forrædeligen ihiel/ oc bleff selff siden slagen ihiel samme dag/ aff Vigge/ Kong Rolffs tro Tienere.

Hading/ afflede met Regnild/ Kong
Haagens Daatter aff Norge.

- Frode. hand haffde tre Sønner.
  - Haldan. Hand slog sine Brødre ihiel/ at hand allene kunde beholde Riget. Hand haffde to Sønner
    - Roe aff huilcken Roskild fick sit naffn.
    - Helge. hand haffde to Sønner met
      - Thore
        - Vrse oc met Vrse
          - Rolff som bleff slagen aff Hiartuar paa Leyre.
      - en anden
        - Rude som Rolff gaff Biarcke
        - Skulde som Rolff gaff Hiartuar.
  - Roe.
  - Scate.
- Vluilde/ en oprørisk Quinde/ som stod baade sin Fader oc Broder effter Liffuet oc Riget. Hun haffde tre Mend.
  - 1 Guthorm.
  - 2 Vbbe.
  - 3 Scaate.
- Suanhuide.

Frode Fregne IX.

EFter Kong Hadings død oc affgang/kom hans Søn Frode til Regimentet. Hannem gick det vnderlige i mange stycker. Der hand vaar offuer sine barndoms Aar/ voxte hand fast i megen styrcke/ dyd oc fromhed/ oc lod sig icke fordærffuis aff aarckeløshed/ eller forkrenckis aff gode dage/ men haffde sin gantske hu oc hierte/ nat oc dag til Krig oc Aarlog. Hans Fader vende alt sit Liggendefæ paa Feide/ som hand førde vdi sin tid/ saa at Kong Frode vaar icke vel forsørget met Guld oc Sølff/ til sit Krigsfolck at besaalde. Thi kom en gang til hannem/ vdi ret bequem tid/ en aff Rigens indfødinge oc sagde til hannem: Naadige Herre/ Jeg vil vise eder en Ø/ som ligger icke langt her fra/ paa huilcken i skulle finde vdi it Bierg/ skøne Clenodie oc herligt Byte/ som giemmis oc foruaris der/ aff en stor forgifftig Drage. Den kunde i lætteligen offueruinde/ om i besla eders Skiold/ oc beklæde eder selff met Oxehuder/ saa at intet bliffuer bart paa eders gantske Legeme/ der hand kand skade met sin forgifft. Naar i komme imod hannem/ oc see hans tre eggede Tunge/ saa lader eder ingelunde forfærdis/ aff hans vide Mund oc skarpe Tenders grumhed/ ey heller aff all den forgifft hand haffuer met at fare. Endog intet Suerd eller handløst Verie kand saare hannem/ for hans tycke Skel oc Hud/ saa er alligeuel en sted vnder Bugen/ seer til/ at i kunde dræbe den/ da faa i Seyeruinding offuer hannem. Gaar siden tryggelige vden all fare paa Bierget/ oc lader graffue/ strax finde i der en stor Skat/ tager den/ oc seyler saa hiem igien.

Frode Fregne dræber en Drage/ oc finder it stort Liggendefæ.

Kong Frode fulde denne Mands raad/ oc drog met det første til samme Ø/ at stride alene effter gammel Kempe skick imod Dragen. Der hand kom paa Landet/ møtte Dragen hannem/ oc vaar kommen fra it Vand/ aff huilcket hand haffde drucket. Frode skød oc slog hart ind paa hannem/ met sit sparpe Suerd oc huasse Pile/ men hand actede det aldelis intet. Thi stack Frode effter Bugen/ oc der met dræbte hannem. J det samme beed Dragen hasteligen vdi hans Skiold/ oc gaff fra sig til lige/ baade sit Liff oc all sin Forgifft. Kong Frode bleff en riger oc formuendis Herre/ aff denne ypperlige Skat/ som hand fant vdi dette Bierg/ oc begynte strar at føre Krig imod Curland.

Dorne Kong i Curland fører Krig met Kong Frode Fregne.

Der Kong Dorne aff Curland fornam/ huad fare for haanden vaar/ samlede hand sit Krigsfolck/ oc haffde saadan en tale til dennem: J gode Mend oc ærlige Rigens indbyggere/ Wi haffue faaet en fremmet selsom Giest hid ind i Landet til oss/ som icke lættelige vil lade sig driffuis her vd/ thi hand fører met sig alle de Vestre Landskaffs mact oc styrcke. Det beste raad siunis mig at vere/ at wi forhale denne Krig/ oc slaes icke vdi obenbare staaende Strid vdi Marcken met hannem. Hunger oc dyr Tid skal komme iblant hans Folck/ oc giøre hannem større affbreck/ end wi kunde paaføre dem aff all vor yderste formue. Hunger er

det skar-

det ſkarpiſte Suerd/ met huilcket wi kunde fordriffue vore Fiender / oc vere ſelff ſkadeſløſe vden all vande oc vaade. Jeg acter vel/ at ingen er iblant oſſ ſaa daarlig oc vanuittig/ at hand heller vil ſette ſit eget Liff til fare / end lade en fremmet ſtride for ſig imod fienderne. Thi ville wi førſt lade de Danſke dragis mit Hunger oc Tørſt/ Fordriſte de ſiden at falde oſſ vdi vor Leyer/ da ſkulle de icke kunde ſtaa oſſ imod. De ſkulle neppelige kunde regere oc vddrage deris Verie met deris beffuende/ ſiuge/ oc magre hender/ ſaa langt er det fra/ at de ſkulle giøre oſſ nogen modſtand oc ſkade. Jngen ſkal kunde ſige andet om de Danſke / end at de haffue verit ſelff aarſage til deris fordærffuelſe/ oc oſſ ingen ſkyld at haffue vdi deris wlycke.

Hunger er det ſkarpiſte Suerd imod Fienderne.

Der Dorne haffde ſaaledis huldet raad met ſine gode Mend / drog hand alleuegne omkring i Landet / oc lagde ſelff øde / huad hand forcrøſtede ſig icke at kunde forſuare: ſaa Fienden fant intet for ſig / met huilcket hand kunde ſkade hannem/ oc giøre ſig ſelff nogen fordeel. Siden tog hand ſit beſte oc ypperſte Folck / der met beſætte den tryggeſte Befeſtning vdi Landet/ oc lod ſig der vdi beſtaaldis.

Kong Frode kom vel ind i Landet / oc lagde ſig met all ſin mact for ſaadan Befeſtning. Men fordi den vaar for ſig ſelff woffueruindelig/ optenckte hand ſaadant it ſnedigt raad oc anſlag. Hand lod opkaſte mange dybe Graffuer/ vdi ſin Leyer/ oc lod iorden lønlige henføre met Kurffue i den næſte Flod/ oc Graffuerne tilteckis igen met Tørffue Der effter drog hand vd aff ſin Leyer met haſt/ ligeruis ſom hand flyde aff redzel. Fienderne fulde effter paa ferſk fod / Men Kong Frode vende tilbage met ſin Hær / oc ſlog dennem vdi Graffuerne/ ſaa ingen vndkom / oc der bleff den dag it ſtort Mandfald.

Kong Frodis liſtige anſlag imod Curlender.

Effter denne ſeyer / drog Kong Frode imod Trane / Kongen aff Ryſſland/ oc forſpeidede hans Skibs flaade / oc hemeligen giorde hannem den wbrugelig. Hand lod bore mange hul alleuegne paa hans Skib / oc ſla Nagler der vdi / indtil de vaare alle fordærffuede tillige. Siden tog hand Naglerne vd aff dem/ oc falt til met ſine Skib at borde met Fienderne. Ryſſerne begynte at gribe til Verie / men det vaar alt forgeffuis. Thi de haffde inden Skibsborde hos ſig/ den ſom giorde dem ſtørre ſkade end de Danſke. Skibene opſyltis hemelige met Vand i Bonden/ oc offuen til ſloge de Danſke mandelige paa dennem / ſaa at huort Ryſſerne vende ſig/ da haffde de den grumme død i begge hender.

Trane Kong aff Ryſland offueruindis aff Kong Frode.

Der Kong Frode haffde vundet dette Slag/ drog hand hiem til Danmarck/ men hand haffde icke lenge verit hiem̃e/ før hand fick tidende/ at Ryſſerne haffde myrt hans ſendinge Bud/ ſom hand forſkickede til dem/ at hente tribut oc ſkat. Thi giorde hand ſig færdig/ oc drog affſted til Ryſſland/ oc belagde der en By ved naffn Rotala/ ſom vaar ſterck oc faſt/ beſynderlige for ſtort Vand ſom løb hart frem for hannē. Men paa det hand kunde offueruinde dē/ lod hand vdſkære dette ſtore vand i ſmaabecke/ indtil Vandet vaar forløbet/ oc byē haffde miſt ſin naturlige befeſtning. Der dette vaar ſkeet/ falt

Rotala en By vdi Ryſſland / indtagis aff Kong Frode.

hand

Palteske eller Poletsko udi Rysland indtagis aff Kong Frode.

Vespasius Kong i Rysland.

hand til/ oc ødelagde baade Byen oc Folcket som hand der fant faar sig. Siden drog hand der fra hen for en anden By/ hede Poletsko/ oc brugte sin gamle Kaanst/ met huilcken hand offueruant hannem. Hand drog hemeligen bort i skiul/ oc bød sit Folck/ at de skulde giøre ord oc skrig/ lige som deris Kong vaar død. De giorde hannem Graff oc begengelse/ oc falskeligen sørgede oc begrœde hannem. Der Kong Vespasius vdi Staden fick det at høre/ glœddis hand/ oc mente sig at haffue seier offuer sine Fiender. Men Kong Frodis Folck giorde hastelig indfald vdi Byen/ oc vden all modstand sloge Kongen met Folcket ihiel/ som da sade trygge vdi lyst oc leeg/ oc tenckte mindst paa saadan vaade oc liffs fare.

Kong Frode tuinger all øster Lender.

Krigs anslag.

Der Kong Frode haffde vundet denne By/ stod hand effter at vnderlegge sig alle Øster lande. Hand drog veldeligen frem/ oc belagde paa det sidste Kong Handuan. Hannem haffde Kong Hading lœrt/ som i første Bog bleff rørt/ at hand skulde icke lade Fulene bygge inden Byes vdi Hussene/ om hand vilde vere fri for saadan wlycke/ som hannem førre vederfors. Thi optenckte Kong Frode it nyt indfald oc paafund. Hand førde sig i Quinde klœder/ drog til Byen som den der foriaget vaar aff de Danske/ sagde sig at haffue forstand vdi Krigshandel/ oc bleff der met indtagen. Der hand haffde forspedet all leilighedem/ gaff hand dem bud vd til Leyren/ at de komme for Portene/ trengde sig ind der Vecterne soffue/ sloge Folcket ihiel/ oc plustrede Staden den gantske nat. Intet er farligere vdi feyde tid/ end at lœttelige foracte sine Fiender/ oc leffue skødesløff hen vdi for megen tryghed. Der Kong Handuan saa/ huad fordœrffuelse hannem oc sit Fœderneland offuergick/ samlede hand alle sine Kongelige Clenodie paa it Skib/ oc befoel det at siunckis vdi Haffsens dybhed. Hand haffde giort som en forstandig Mand/ haffde hand formildet sine Fiender der met/ oc ladet saadant Gods komme Menniskem til gaffn/ oc icke saa daarlige forspilt det vdi Haffuet. Dernœst begerede Kong Frode hans Daatter til ecte/ men Handuan vaar mistrøstig/ oc formanede hannem/ at hand skulde icke hoffmode sig offuer maade aff lyckens methold/ oc offuerfalde met vold/ den som hand haffde offueruundet met Herreskiold. Begerede at hand vilde ansee/ at hand haffde veret en regerendis Konge/ oc der faare ved saadant Gifftermaal icke staa hannem effter Land oc Rige/ eller bedis om hans Daatter/ mere paa Gerigheds end paa Ærens vegne. Denne sactmodige paamindelse befalt Kong Frode saa vel/ at hand tog hans Daatter til ecte/ oc lod hannem selff beholde sit Rige/ met all sin gamle seduanlige Frihed.

Hoffmod aff lyckens methold er skadelig.

Thorild Dronning i Suerige/ en Trolquinde.

Suanhuidis dristighed.

Vdi midler tid tog Kong Hundings effterleffuerske/ Dronning Thorild sig alt Regimentet til vdi Suerige. Hun befalede sine Stiffsønner/ Regner oc Thorald at vocte sin Kongelige hiord oc fœ/ søgte der met aff it forgifftigt affuendsiugt hierte deris wlycke oc fordœrffuelse. Der Suanhuide Kong Hadings Daatter det spurde/ giorde hun sig rede met sine Systre/ oc drog ind i Suerige/ at forhindre oc affuerie disse to vnge Herrers vanœre oc skadelige forhaanelse. Hun fant dem om natten vdi en

Skou/

Skou/som de hulde vact offuer deris Hiord / oc i det som hendis Systre saae atskillige spøgelsse oc Dieffuelskaff omkring dem/ vilde de stiget fra deris Heste. Men hun forbød dem det/ oc sagde: For ingen deel skulle i vige fra eders Heste/ thi her løbe oc springe mange oc forfærdelige Trolde. Lader oss heller affuige til en side fra disse skadelige Aander oc skrigendis spøgelsse/ som haffue besæt veyen/ oc formene oss at drage videre frem. Thi er mit raad / at wi bliffue sidende stille vdi saadan stor fare som for haanden er. Her til suarede Regner først paa sine egne/ dernæst ocsaa paa sin Broders vegne/ oc sagde: Wi ere Mennisske oc ingen Spøgelsse. Oss vaar befalet at vocte her Kongens Fæ/ Men der wi toge leeg vare / er en part løbet fra oss at Marcken. Wi haffue lenge søgt effter det/ oc effterdi wi kunde ingen visse Fodspaar eller Kundskaff faa der paa/ da ere wi i stor fryct oc fare / saa wi ingelunde fordriste oss at drage hiem igien. Wi ville heller leffue her i Skou oc Skiul/ end lide den haarde straff / som oss aff vor Stiffmoder staar faare.

Suanhuide gaff god act paa Regners skickelsse oc ansict / forundrede sig/ oc sagde: Dit deilige oc faure ansict vidner/ at du est føder aff Kongeligt blod/ oc icke aff Trælle byrd. Thi aff it Mennisskis vduortis øyne/ er lætteligt at see/ huor ædelhed er inden faare vdi hu oc hierte. It oprictgit oc frimodigt ansict/ taler selff om sin affkomme. Neppeligen er mueligt/at saa milt oc stadigt it ansict er aff nogen Bondeart. Der faare løber nu icke videre omkring paa disse vildsomme oc farlige veye / paa det i skulle icke komme disse onde oc skadelige Aander til dele.

Velbyrdighed sees aff Ansictet.

Regner bluedis ved sine reffne oc groffue Klæder / met huilcke hand skiulte sin Kongelige byrd oc affkom/ oc sagde fremdelis til hende: Icke ere alle Trælle vanuittige oc wheldige. Det hender sig tit oc offte / at der findis en duelig oc dristig Mand vdi ringe oc paltige Klæder. Saa at det vederlergis met dyd oc forstand / huad som paa Naturen oc Velbyrdighed fattis. Icke frycter ieg (sagde hand) for nogens styrcke eller velde / vden allene for Thore gud/ ved hues mact oc krafft ingen kand lignis. Saa bør oc ingen retsindig Mands hierte/at fryete for noget spøgelsse som ickon paa en kort tid foruandler sig vdi værit / til atskillige oc forgengelige Legemers falske skickelsse. Thi far du meget vild/i det du acter met din Quindelige tale/ at forfærde dem som woffueruindelige ere.

Dyd oc duelighed findis end ocsaa vnder en paltig Kaabe.

Thore gud.

Suanhuide forundrede sig storlige paa saadant it vngt Mennisskis frimodighed. Tog strax sin Rægrime fra sit klare Ansict/ oc bleff den deiligste Iomffru for hannem/ som hand nogen tid vilde feste øyen paa. Hun tilsagde hannem it Suerd / som fast oc sterckt skulde vere i alle Kamp oc Slagting/ racte hannem det/ oc met saadanne ord troloffuede sig met hannem: Ieg giffuer dig Kong Regner til første Brudgaffue dette Suerd/ met huilcket du skalt dræbe mange Trolde oc Spøgelsse. Lad see/at din høyre Haand bruger det/ som det sig bør/ at du bær det icke wuærdelige / men haffuer mod oc dristighed som det vdkreffuer. Thi huad duer sterck Brynie paa skelffuende Bryst / oc gode Pile vdi redder Mands haand. Dristighed

Sterck brynie hielper intet skelffuende hierte.

stighed oc gode Vaaben/ de rime sig vel tilsammen. Huorsomheldst disse to Staalbrødre fare frem i Krig oc Aarlog / da giøre de Jertegen. Thi formaner ieg dig min allerkieriste/ at du fører oc bruger dette Suerd / met mandeligt mod/ oc dristig Haand/ om du vilt legge pris oc ære ind vdi Krig oc Aarlog.

Der hun saaledis met mange ord/ haffde talet met hannem/ bad hun sine Systre staa aff til en side / oc gaff sig den gantske nat met Regner i Kamp / imod disse mange Skoutrolde. Om Morgenen der det vaar bleffuet liust/ saae de atskillige Spøgelse ligge paa Jorden / vdi vnderlige skickelser. Blant huilcke fands ocsaa Thorild deris Stiffmoder/ som vaar mange steds saaret paa sit Legeme. De kaste dem alle paa en Ild tilsammen/ at den Menige mand / hues vey der falt frem / skulde icke befengis oc forgiffuis aff deris onde stanck.

Suanhuide en Dansk Førstinde tuinger Sue rige / oc ta ger Regner til Konning oc sin Hossbond.

Der dette vaar giort/ bleff Regner Kong / oc hun selff Dronning vdi Suerige. Oc endog hand tilforn haffde ingen synderlig Mandoms gierning bedreffuet/ saa tenckte hand alligeuel der paa / at hun frelste hans Liff/ gaff hende sin tro/ oc elskte hende/ som hun haffde forskylt aff hannem.

Vbbe setter sig op imod Kong Frode sin Suoger.

Kong Frode haffde sæt Vbbe/ sin Systers Vlffuildis Mand / til Regenter offuer Danmarck vdi sin Frauerelse. Hand aff sin Husffrues onde tileggelse / tog sig til all Kongelig ære oc naffn. Thi maatte Kong Frode offuergiffue den Østerlands Krig/ oc fare hiem til Danmarck.

Kong Frode oplader Sue rige / for Suanhuide sin Syster oc, Kong Regner.

Paa veyen gaff Lycken sig/ at der begyntis en Krig imellem hannem oc hans Syster Suanhuide vdi Suerige/ for hendis Gifftermaals skyld. En nat som Kong Frode drog omkring den Suenske Flode / at vnderbore den effter sin gamle sæduane/ møtte Suanhuide hannem / som drog ocsaa omkring at forspede hans mact oc Skib. Der bad hun hannem inderligen met mange ord/ at hand icke vilde forhindre hende at leffue met den / som hand tilstedde hende at tage / der hand drog først til Ryssland. Der gaff Kong Frode hende oc Regner venskaff/ oc de sterckede hannem met Folck oc Skib paa ny/ saa meget som hand miste imod dem i dette Slag.

Skotland kalois aff en Dansk mand Skotet.

Der hand kom til Danmarck / bleff Vbbeført fangen til hannem/ oc fant naade oc gunst / at hand gaff hannem løss. Thi hand forfarede i sandhed/ at mere vaar skeet ved hans egen Systers paafund oc listige tileggelse/ end ved Vbbis onde hierte oc forsæt. Hand tuingde hende til en straff/ at tage en sin Ven som kaldedis Skotte/ aff huilcken Skotterne finge siden deris Naffn/ oc lod hende stateligen føre hiem til hannem/ handlede mod hende som sin kiere Syster/ oc icke som hun haffde fortient/ met sit forræderske oc oprøriske forsæt. Men hun bleff dog intet forbedret eller formildet aff saadan velgierning. Lod icke aff at forføre denne andē sin Hosbonde at sætte sig op imod Kong Frode. Thi det gaar almindelige saa til / at en ond sæduane neppelige forgettis. Huad mand vng nemmer/ det mand gammel icke forglemmer. Der Skotte icke vilde giøre hendis vilie / vnderkiøbte hun nogle/ som skulde sla hannē ihiel om natten. Skotte bleff hemeligen atuaret aff hendis Pige/ thi førde hand sig i sit Harnisk/ paa Sengē hos hende. Hun spurde/ huor faare hand det giorde. Hand sagde/ Det falt hannem saa

Vlffuildis forræderi imod sin egē Hosbond.

nu i

nu i sinde. Der de meente at hand soff sloge de Dørren op paa hannem/ hand stod op/ oc tog mandeligen imod dem/ oc slog dennem ihiel paa stæden. Vende der met Vluildis sind fra ydermere Forræderi imod sin Broder/ oc lærde andre Dannemend/ at vaacte sig fra suigelig Quindelist.

Nogen tid der effter lystede Kong Frode at føre Krig vdi de Vestre Lande/ paa det hand maatte bliffue der saa naffnkundig / som hand vaar vdi Østen. Det første Slag giorde hand imod den Frisslands Sørøffuere Vitthe/ oc befalede sit Folck/ at de skulde tage alle deris Fienders skud vdi deris Skiolde/ oc icke skiude løss før end de andre vaare tomhendede. Vitthe oc hans Folck skøde dristeligen/ oc meente/ at Frode met sit Folck vaare forfærdede/ effterdi de hulde sig saa stille oc brugte ingen Værie. Der de haffde vdskut alle deris Pile/ bleffue de snarlige slagne paa fluct/ oc flyde til Landet/ oc bleffue der dræbte/ vdi nogle lange oc dybe Graffuer. Kong Frode drog deden til Skibs hen op vd met Rhin/ oc førde Krig øffuerst vdi Tydskland / oc siden tilbage paa ny imod Frisslender / oc fordærffuede deris Skibsflode.

Kong Frode tuinger Vesterlender.

Vitthe en Sørøffuere aff Frisland offueruundis aff Kong Frode.

Der fra seylede hand/ oc offueruant først Engellands Konge / dernæst giorde hand sig rede imod Melbret Skotlands Forstandere. Men der hand fornam/ at Kongen aff Engelland fulde effter hannem/ oc hand vaar klemt imellem tuende Fiender / kaldede hand sit Krigsfolck tilsammen / oc raadde dem/ at de skulde forhindre de Engelske paa Veyen / oc strø deris Guld oc Sølff/ Roff oc Byte paa Veyen for dem / at de der met skulde forholdis/ oc lade gerighed betage sig/ oc icke forfølge dennem. Da stod en Krigsmand op ved naffn Torckild / en Pendinge gerig oc dog veltalende Mand/ lagde aff sin Hielm/ oc stødte sig op til sin Skiold / oc sagde: Naadige Herre oc Konge / her ere mange som forundre sig saare paa dette Eders strenge Mandat oc Forbud/ at de skulle kaste saa fra sig / det som de haffue forhuerffuet met deris Blod. Besinder eder vel/ oc tencker/ at ingen mister gierne met god vilie/ huad som er atspurdt met Liffs fare. Thi huad kand vere større daarlighed/ end kaste for Fienden/ det som mand met Herreskiold oc Mandom vundet haffuer? Det vaare oc en liden ære / at lade det visse for det uuisse. Wi haffue icke endnu seet vore Fiender/ oc wi skulle frycte for Krigens lycke/ oc spilde vort kaastelige Byte? Huad skulle de oc vere for Krigsmend/ som rædis naar de alleniste høre tale om Krig? De bare fryct for oss tilforne/ skulle wi nu vere deris spaat oc Daarer? De bliffue oc mere frimodige/ oc forundre sig / at wi som førre vaare saa dristige/ ere nu vorden saa fæ oc blødhiertige. Det vere langt fra/ at wi skulle rædis for dem i deris frauerelse/ som wi tilforne haffue slaget uæruerende. Denne enfoldighed er for stor/ at fly Krig for dem/ som met Krig bør at søgis/ oc giøre dem rige/ som wi skulle forarme. Det vil staa oss ilde / at wi forlade met redsel/ huad wi met Vaaben mandelige haffue forhuerffuet. Skal det io vere/ da ville wi veie vort Byte fra oss met væbnet haand / lige saa dyrt som wi det kiøbt haffue. Bedre er mandelige at leffue/ end skammelige at dø. Vort leffuet er dog kort oc meget forgengeligt / men vort ærlige naffn oc ryctе bliffuer effter oss naar wi ere døde. Oc offuer alt dette / skulle vore Fiender tage større Mod til sig/ naar de see/ at wi affhende oss vort Byte/

Krigs anslag.

Torckilds raad vdi Engelland.

lige ſom wi flyde for dennem. Det kand oc icke fortryde oſſ/ at wi beholde vort Byte/ huad heller wi vinde eller tabe. Fordi vinde wi/ da er vor glæde diſſ ſtørre/ tabe wi/ da lade wi effter oſſ det ſom de kunde hederlige bekaaſte vort Jordefærd met.

Den Engelſke Kongis gode raad.

Krigsmend ſkulle icke ſtaa altid effter Byte.

Saaledis ſagde Torckild ſin mening frem / men det menige Folck fulde Kongens oc icke hans raad / oc lagde fra ſig / hues Roff oc Byte de met førde/ ſaa de vaare aldelis vbehindrede / til at bruge deris Vaaben oc Verie. De Engelſke fulde effter/ oc ſom de funde dette Byte/ ſamlede huer tilſammen ſom hand kunde meſt. Deris Herre oc Kong tog det til miſtycke oc ſagde: Vocter eder at i forhindre eder ſelff met dette fremmede Gods/ oc beſkatte de Danſke/ før end i offueruinde dem. Det er ſtørre loff værd/ at ſøge Herren ſelff oc Seieruindingen / end deris Penninge oc røde Guld. Vender eders Øyne oc hierte fra Gerighed til oprictig Krig oc Aarlog. Vider at Fienderne ſøge icke her met eders baade / men ſin fordeel oc eders ſkade. Det er icke vel troligt / at de nu fly / ſom tilforn ſloge oſſ paa fluct. De ville der met icke fordre men fange oſſ/ oc tage fremdelis fra oſſ huad wi ſelff haffue/ oc tuinge oſſ/ at kaſte fra oſſ met ſkamme/ huad wi her forſamlede: Thi lader oſſ tage oprictige Mands hu til oſſ/ oc ſøge deris Blod/ oc icke deris Gods/ deris Liff/ oc icke deris Byte. Wi ſtride for vort Fædernelandoc Liff/ oc icke om Guld oc Sølff.

Gerighed bedrager mangen.

Der Kongen haffde fuldendt ſin tale/ traadde en Engelſk Ridder frem met ſit Skød fult aff Guld/ oc ſagde: Naadige Herre oc Kong/ ieg formercker tu ting aff eders tale/ Det ene/ at i ere miſtrøſtig/ Det andet/ at i ere for meget haard oc ond imod eders Folck: i det/ at i forbiude oſſ at opſancke dette Byte/ oc ſee heller / at i haffue it fattigt / end it rigt Krigsfolck. Thi ſiunis eders tale at vere aff ringe Forſtand oc Beſindighed. Wi ſee faar Øyene/ oc kiende huer ſit eget Gods / oc ſkulle wi lade det ligge? Dette ſøge wi met Aarlog / ſom wi nu finde for oſſ her vden Suerdſlag. Huilcken er daarligſt / ſom kaſter fra ſig ſit Byte/ eller den ſom tør icke tage det op? Huad Vaald tog fra oſſ / det giffuer Lycken igien. Dette Byte hører oſſ til/ oc icke de Danſke/ ſom førde intet Guld vdi Landet met ſig/ men røffuede det fra oſſ. Wi kunde aldrig forſuare denne Gierning/ om wi icke bruge Lycken/ ſom giffuer oſſ vden arbeide igien/ det wi maatte ſlippe tilforn imod vor vilie. Stor daarlighed vaare det / at ſøge det wuiſſe / oc tilkommende fremmede Gods / oc forſmaa vort eget / ſom wi haffue imellem Henderne næruerendis. Gud giffue mig aldrig det ſind / at ieg kommer i den nød/ ieg forkaſter mit eget Fæderne Gods / ſom ieg haffuer i Skødet/ oc eyer retfærdeligen. Jeg kiender vel de Danſkis offuerflaadighed / de haffde førre forlat deris Liff / end offuergiffuet friuillige denne gode Vin. Det kand oc huer vel formercke / aff ſig ſelff / wi ere alle ved it ſind. Oc om de end fly paa Skrympteri / ſaa ſkulle de trengis Skotterne paa haand / før end de komme aff Landet. Det er bedre at

Menniſken

Menniſken bruge dette herlige Guld/ end det paa Marcken ſkal her trædis vnder Fødder aff Fæ oc Suin. Dette er gaat tegen til Seieruinding/at Lycken giffuer oſſ vore Fienders byte vdi deris egen Leyer/før end wi komme til Handuerck met huer andre. Det er altid bedre oc tryggere/at tuinge ſine Fiende met fryct oc redzel/end met Suerdſlag. Denne Engelſke Ridder haffde neppelige fuldendt ſin tale / før end mand maatte ſee huorlunde Krigsfolcket ſøgte wbluelige oc ſkammelige effter Roff oc Byte. De ryckte met ſtor haſt Græſſ oc Penninge vp til lige/ ſlogis indbyrdis der om / lode mere deris vrede oc haſtighed raaade/ end enten Venſkaff eller Frendſkaff i nogen maade.

Kong Frode offuer uinder de Engelſke oc Skotter.

Diſſimellem drog Kong Frode/ met ſit Folck vel beryſtede / igiennem den Skou ſom ſkiller Engelland oc Skotland at. Skotterne gaffue ſig ſtrax paa fluct/ der de ſaae/ at de Danſke haffde icke ſaa lætferdige / men veldigere oc ſterckere Vaaben end de haffde. Men ſom Kong Frode forfulde dem/ kom Skotte hans Syſters Vluildis Mand imod hannem/met it merckeligt antal Folck/at vndſætte de Danſke. Effter hans raad/ vende hand ſtrax tilbage /at forfølge de Engelſke/oc tog fra dem met ſin ſtore lyſt/ oc deris megen bedrøffuelſe/ſin førſte forladne Byte. Da fortrød dennem deris ſlemme gerighed/ at de icke haffde verit deris Kongis Mandat hørige oc lydige. Siden belagde Kong Frode den ypperſte Stad vdi Engelland Lunden/oc der hand formerckte / at den vaar icke god at offueruinde / lod hand falſkt rycte vdgaa / at hand vaar død. Der Dalemand Høffuitzmand vdi Lunden det ſpurde/ giorde hand forligelſe met de Danſke / oc tilbød dem aff ſit Folck en Øffuerſte/ huilcken de vilde begære. Hand lod dem mangfoldeligen gaa ind vdi Staden til ſig/ at vducle der huem dem lyſtede. Saa toge de Staden ind/ oc ſloge hannem ſelff ihiel.

Lunden vdi Engelland beleggis oc vindis aff Kong Frode.

Der Kong Frode haffde ſaaledis ført Krig nogen tid lang / vdi de Veſtre Lande/ drog hand igien hiem til Danmarck. Det hende ſig en gang/at hand indbødis til Gieſt/aff en aff ſine gode Mend/at forlyſte ſig/ oc bleff der vdeſket til kamp/ aff en ved naffn Hunding. Thi tøffuede hand icke lenge i den lyſt/ paa de bløde Hiunder/ før end hand ſtod op oc gaff hannem ſin affſkeed/ oc dræbte hannem. En anden Kempe / ved naffn Haagen / vilde heffne Hundings død / oc ſpaattede Kongen met ſkarpe ord oc haanlig ſpaat. Kongen bleff fortørnet/oc endog hand haffde faaet tilforn it farligt Saar/ dog ſtod hand atter op/ oc ſlog ocſaa denne Kempe ihiel.

Kong Frode drepte tuende Kemper paa en dag vdi Kamp.

Siden befants to aff hans Kammerſuenne i obenbarligt Forræderi imod hannem/ dennem lod hand henge ſtore Steene om Halſſen / oc nedſiuncke vdi Haffuet/ for ſaadan deris wtroſkaff. Der ſcriffuis ocſaa om Kong Frode/ at hans Syſter ſkenckte hannem en Kiortel / ſaa lenge ſom hand haffde den paa ſig / da kunde ingen Pil eller Suerd ſkade hannem. Diſligeſte ſigis/at hand brugte Puluer beredt aff Guld paa ſin Mad/imod allehaande Forgifft. Nogen tid her effter bleff Kong Regner aff Suerige falſkelige forført faar hannem / ſaa der begyntis en ſtor Krig imellem dem/ vdi huilcken Kong Frode omkom / icke aff Suerdſlag eller noget banesaar/men aff ſit eget Harniſk/ſom qualde hannem aff ſtor heede til døde.

Forrederis ſtraff.

Kong Frode quellis aff hede/oc døer.

Haldan.

Haldan X.

KOng Frode lod tre Sønner effter sig/ som vaare Haldan / Ro/ oc Skate. Disse vilde vere lige met huer andre vdi Kongelig Regimente/ ligeruis som de vaare vdi Byrd oc Dyd. Huer tenckte ved sig paa Riget/ oc intet paa Broderlig kierlighed. Thi huo som elsker sig selff formeget / hand foracter almindelige andre / oc huo som staar wtilbørlige effter egen Ære / hand er neppelige andre en trofast Raadgiffuere. Den ældste Broder Haldan/ slog de andre ihiel / syndede der met imod Naturlig kierlighed / oc tog Riget met mact. Oc paa det hand kunde giøre fyldist for en retsindig Tiran/ da fengslede hand først alle deris Anhengere/ oc lod dem siden henge. Thi er icke nock at forundre / at den som vaar sit gantske liffs tid en Blodgerig Tiran / døde straa død aff Alderdom / oc bleff icke met vold ihielslagen.

Tiranner bliffue icke gamle.

Ro.

Ro XI.

KOng Haldan haffde to Sønner effter sig / som vaare Ro oc Helge. Ro vaar en liden Mand paa Persone/ oc opbygde først Roskilde / som siden bleff forbedret met Indbyggere oc Stads Priuilegier aff Suend Tiueskeg.

Roskild bygdis aff Kong Ro.

Helge Hundings oc Hothbrods bane

Helge Hundings oc Hothbrods bane XII.

HElge vaar en fuldsom oc langer Mand. Hand deelte Riget met sin Broder / oc fick til sin Lod Haffuet oc alle Strømme. Thi drog hand vd met sin Skibsflode/ oc slog Kong Skalck aff Slauonien ihiel / oc der hand haffde tuunget hans Rige vnder sig/ drog hand alleuegne omkring vdi Søen. Denne Helge vaar offuer alle maade wkysk oc tirannisk. Paa Thorø belaa hand Jomffru Thore / oc affledde met hende en Daatter/ som hand kallede Vrse. Vdi Saxen land ved Stade/ slog hand Hunding Kong Sirici Søn aff Saxen ihiel /vdi en fri affsagt Kamp. Oc fick der aff it Naffn/ at mand kallede hannem Helge Hundings bane. Siden tog hand Jutland fra de Saxer / oc sætte tre Høffuitzmend der offuer/ som vaare/ Heske / Eyer oc Ler. Hand gaff en Low vdi Saxen land/ at der skulde bødis lige saa meget/ naar mand slog en Træl eller Bondesøn ihiel/ som nogen anden fri Mand. Det giorde hand for den Aarsage/ at det skulde vere alle vitterlig / at hand haffde lige mact offuer alle Tydske/ som vaare hannem vndergiffne.

Hunding Konges søn i Saxen.

Konge Helge kaldis Hundings bane.

*

Thore som bleff vaaldtagen aff hannem/ tenckte idelige ved sig/ met stor sorge/ huorledis hun kunde heffne sig offuer Helge. En gang som hand kom vnder Thorø/ vdi sit Sørøffueri /lempede hun det saa / at hand der wforuarendis kom til sin egen Daatter Vrse/ ved Stranden / oc soff met

met hende/ oc viste dog icke i nogen maade/ at det vaar hans egen Daatter. Thi vaar hand nogenlunde at Aarsaget, Men Thore giorde en whørlig oc wbluelig Gierning / i det hun heffnede en synd met en anden/ oc forøgte sin egen Blods skam oc Blussel. O daarlig Quindesuig/ O wmilt Moders hierte/ som icke fryctede at heffne sin Harm saa dyre / met sin Daatters æris forkrenckelse/ oc forfulde gruelig Ketteri. Men en ting formildede denne onde Gierning/ at Vrse fødde Rolff / som siden affslætte denne Smitte/ met megen Dyd oc Mandoms ærlige Gierninger/ huilcke mand veed endnu paa denne dag høyeligen at rose oc sige aff. Thi det kand offte lyckis hos mange/ at effter en Sorgefuld wheldig begyndelse/ kommer ære oc lystighed met tiden.

Quinde suig oc wmildhed

Vdi samme dage døde Kong Regner vdi Suerige. Hans Dronning Suanhuide leffuede oc icke lenge effter hannem/ for den store sorg hun tog sig til for hannem. Det offte skeer/ at huilcke som hiertelige elske huer andre leffuendis/ følge huer andre vdi Døden. Deris Søn Hothbrode tog Riget effter deris Affgang / hand førde lang tid Krig vdi Østen / oc giorde stor skade. Siden afflede hand to Sønner/ huilcke hand befalede en ved naffn Geuar at optucte.

Quinde tro oc loffue.

Dernæst drog hand til Danmarck / oc offueruant Kong Ro to gange/ oc slog hannem ihiel vdi det tredie Slag. Der Helge det spurde/ foruarede hand sin Søn Rolff paa Leyre Slot / at huorlunde Lycken vilde vende sig / hand io maatte beholde en Liffs Arffuing effter sig vdi Riget. Saa lod hand affliffue alle de Høffuitzmend som sade paa Rigens Slote. Oc slog paa det sidste Hothbrode met alt sit Folck oc gantske Skibsflode / oc heffnede saaledis icke aleniste sin Broders død/ men sit gantske Fædernelands vold oc wret. Der aff hende sig / at ligeruis som hand tilforn fick it Naffn aff Hunding / saa bleff hand nu paa ny kaldet Helge Hothbrods bane. Hand lod sig icke der met nøyes / men gaff en Low/ at der som nogen Suensk bleff forurættet eller saaret/ da torde ingen bøde noget der faare.

Hothbrode Konff aff Suerig dræbis aff Kong Helge.

Kong Helge kaldis Hothbrods bane.

Der hand haffde saaledis forsuaret oc formeret Danmarckis Rigis frihed / haffde hand ingen lyst at bliffue i sit Fæderne land/ for den Blodskam/ som hand haffde tilforn bedreffuet. Thi drog hand lengst bort vdi Østen/ der bleff hannem forkast samme sin onde Gierning / huor aff nogle mene/ at hand haanedis saa saare/ at hand myrde sig met sit eget Suerd.

Rolff Krage XIII.

Rolff Krage.

ROlff tog Riget oc Regimentet effter sin Fader Helge. Hand vaar baade meget dydig oc meget deilig. Fornumstig til forstand oc mandelige høy til styrcke. Vdi de dage laa Suerige vnder Danmarckis krone. Thi tenckte Kong Atisle Kong Hothbrods Søn / at tage Vrse / Kong Rolffs Moder til Ecte / Paa det hand kunde siden ved saadant Suogerskaff / diß dristigere affbede hos sin Stiffsøn / den Skat som Aarligen gaffs aff Suerige til Danmarck/ oc saaledis forhuerffue sit Fæderne land Frihed. Hans anslag lyckedis

Suerige er Danmarck Skatskyldig

kedis

kedis hannem met det første saare vel. Men fordi hand vaar altid karrig oc
gerig/ oc saare nidsk/ fra det første hand rand aff rode / da fick Vrse lede til
hannem/ oc søgte middel ved hemelig tredskhed/ at hun kunde skillis fra han-

Quinde list.

nem. Hun gaff hannem saare vnder it Wgudeligt skin/ at hand skulde giø-
re it Oprør/ oc staa effter sit Rigis Frihed. Dissimellem skickede hun bud
effter sin Søn Kong Rolff/ oc loffuede hannem wsigelige herlige Skenck/
at hand skulde drage ind i Suerige til hende. Saaledis smyckede oc skiulte
hun sin Sag/ oc viste ingẽ bedre raad at fulddriffue sit forsæt/ end aff hende
sin Rigdom fra sig til sin Søn/ oc skilie sin gerige Hosbonde der ved/ for sin
karrigheds skyld. En daarlig oc wforstandig Mand vaar hand/ som trode at
en Moder kunde lættelige forraade sin egen Søn/ oc icke formercke/ at det
vilde gaa vd offuer hannem selff. Hand vaar end saa meget diss daarlige-
re/ at efftersdi hand viste/ at mand ingen Quinde skal tro / at hand da vilde
tencke/ at hans Husffrue skulde suige sin egen Søn / oc holde hannem met
loffue. Kong Rolff rørdis aff saadant it meetig Løffte oc Skenck / drog

Kong Rolff drager i Suerige til sin Moder.

ind i Suerige / oc kom til sin Moder effter hendis begering. Men fordi
hans Moder haffde icke seet hannem vdi lang tid/ kiende hun hannem icke.
Der hand kom ind til hende / bad hand hende aff skempt / om it Maaltid
Mad at fordriffue sin Hunger met/ Hun foruiste hannem/ oc bad hannem
at begere Mad aff Kongen selff Dernæst vijsde hand sin reffne Kiortel/
oc bad at hun vilde bøde hannem den. Men der hun vende sig / oc vilde icke
høre hannem / sagde hand: Huor er nu Tro oc sant Venskaff at finde?
Effterdi Moderen necter Sønnen Mad/ oc Systeren som er ombedet at
bøde Broderens klæder/ vil icke høre huad hand bad. Aff saadan paamin-
delse/ bluedis hun ved/ at hun forsagde hannem det hand begærede aff hen-
de. Dog vaar saa stor indbyrdis kierlighed imellem dem/ at de sætte sig saa
nær til Bords vdi Giestebud hos huer andre/ at Atisle fortørnedis der off-
uer/ oc sagde: at det sømmede icke/ at Broder oc Syster skulde sidde saa nær
tilsammen. Rolff aarsagede sig/ oc suarede: Sønnen maa altid met ære/
aff medfødt ærlig kierlighed / tage sin Moder i faffn. Siden giordis der
Spørsmaal til Rolff offuer Bordet/ huad hand holt for den ypperste styrc-

Taalmodighed den ypperste styrcke.

ke. Hand suarede: Taalmodighed. Atisle bleff ocsaa atspurdt/ til huilcken
Dyd hans sind stod mest/ hand suarede: Rundhed. Mand begerede at huer
skulde beuise met Gierning / det som hand haffde loffuet met Ord. Rolff
maatte først beuise sin Taalmodighed. Hand sættis for en heed brendendis
Ild/ oc lod den ene side bar/ oc beskytte den anden som Værmen falt først
paa/ met sin Skiold/ som hand pleyede at bruge i Krig imod Pile oc Skud.

☞

Men Ildens brynde vaar skarpere end nogen Pile / oc trengde hannem
hart/ det som Skiolden icke racte til at beskerme hannem. En aff Dron-
ningens Møer stod hos Ilden/ och saa at Ilden brende fast ind paa Kong
Rolffs Sidebeen/ hun løb til aff medynck offuer hannem / oc drog Hanen
vd aff it Ølkar fult met Vand oc sluchte Ilden/ at hand giorde hannem icke
større wbødelige skade. Kong Rolff bleff høyeligen priset aff alle for saa-
dan sin Taalmodighed. Siden maatte Atisle beuise sin geffmilde Rund-
hed. Hand begaffuede Kong Rolff sin Stiffsøn met megen Rigdom / oc
paa det intet skulde fattis / lagde hand der til paa det sidste / en saare tung
oc victig Guldkiede.

Paa den tredie dag vdi Giestebudet/der Vrse saa at effne gaffs/lagde hun alle sin Hosbonds Pendinge oc Clenodie paa Vogne/ oc drog saa hannem wuitterligt met sin Søn bort om Natten. Der hun fornam/ at Atisle skulde effter/ tog hun paa Kong Frodis konst/ som hand brugte imod de Engelske. Hun bød sit Folck kaste fra sig Guld oc Sølff/ som de haffde met at fare/at Atisle oc hans Folck skulde forhindris at opsancke det/ som dog deris eget vaar/ at de dissimellem kunde met Liffuet vndkomme. Nogle ville sige/ at hun kaste forgylte Kaaberpenninge/ i stæden for purt Guld. Det er vel troligt/ effterdi hun vaar en forslagē oc trædsker Quinde. Der Atisle saa denne store Guldkiede/ som hand gaff Kong Rolff tilforn/ iblant andre Clenodie/ henkast paa veyen/ bøyede hand sine Maiestats knæ til den sorte Jord/ at optage den/ oc andet mere Byte. Rolff loat hans vmettelige gerighed vaar saa stor/ at hand hasteligen tog igien/ det som hand siuntis tilforn at haffue giffuet met en god vilie. Suensk Mand samlede Guld oc sølff/ Rolff met sit Selskaff gick dissimellē til Skibs oc vndflyde.

Dronning Vrses vnderlige paafund.

Der scriffuis meget om Kong Rolffs Geffmildhed/ at hand aldrig lod sig bede to gange om nogen ting. Thi hand vilde icke/ at nogen skulde kiøbe dyre met megen Bøn/ det som Herreskencks naffn skulde bære. Der met haffde hand mange villige oc veldige Kemper i sin Gaard. Thi den som noget synderligt skal vdrette/ hand bør at affleggis met ærlig Besolding/ eller i det mindste holdis i nogen besynderlig act oc ære.

Kong Rolffs Geffmildhed.

Vdi samme dage effter denne Suenske reyse/ kom Agner Jngelssøn til Kongens Gaard/ oc bad om Rude Kongens Syster/ oc bleff hannem troloffuet. Vdi hans Brøllups høytid bedreffue Kemperne allehonde kortuillige lyst oc laderlig tidsfordriffuelse. Lycken bars icke bedre til/ som de kaste store Been paa en ved naffn Hialte/ end at Biarcke som sad næst hos hannem/ bleff wforuarendis saaret i sit Hoffuit. Thi greb hand til aff harm oc vrede/ slog met it stort Been til den/ som kaste førre til hannem/ dræbte hannem saa hart mit i Panden/ at hun met Hud oc Haar falt ind vdi Nackegraffuen. Der met giorde hand denne Krogsindede Leckere/ it kroget Ansict/ oc lærde hannem at see vissere til/ naar hand en anden gang vilde skiude til Maal. Strax bleff alle deris Skempt omuent til Aluerlighed/ huer spranck op som hand kunde snarist/ rømde vdaff Sallen paa Borgegaarden. Brudgōmen bleff fortørnet paa Biarcke/ vdbød hannem i Kamp/ fordi hand haffde saa spilt hans Brøllups glæde. Der de skulde nu giøre rede imod huer andre/ kunde de icke forligis/ huo det første Strig oc Hug skulde giøre. Thi vdi gamle dage/ naar Kemper slogis/ fulde de icke hasteligē ind paa huer andre met mange wtilbørlige bonde slag/ men giorde nogle visse gang/ oc huiltis der nogen stund imellem. De giorde faa/ men festelige Hug. Oc all prisen stod icke vdi mange Saar at hugge/ men dybe oc dødelige skrammer at legge paa huer andre. Agner bleff dømt til det første hug/ for sin Velbyrdigheds skyld/ hand hug paa Biarckis hoffuet/ at hand kløff hans Hielm/ oc Suerdet vende paa den bare bud. Agner skulde staa igien for Biarcke/ mē paa det Biarcke kunde faa diß bedre hug til hannē/ løffte hand dē ene sin fod paa en stock/ oc hug saa met sit skarpe suerd/ Agner mit aff offuer i liffuet. Der sigis aff/ at Agner lo der hand skulde dø/

Kempers strid.

Kempe skick vdi kamp.

Biarcke slog Agner Suenske ihiel.

paa det

paa det hand vilde icke lade den skam effter sig / at hand skulde dø vdi sorg oc vaande. Hans Kemper vilde heffne deris Herris død / men Biarcke skenckte dem alle aff denne samme Skaal. Thi hand haffde it offuermaade skarpt

Løffue Biarckis Suerd.

Suerd / som hand kallede Løffue. Strax der effter indlagde hand en anden ny Seieruinding imod en Biørn / som mødte hannem / oc bleff skut i en tyck vildsom Skou.

Biørne blod drickis for styrcke.

Hand bad Hialte sin Staalbroder dricke samme Biørns blod / at hand kunde vorde sterck oc mandelig. Thi det Folck trode / at store vilde Diurs blod gaff Mandom oc megen styrcke.

Ved saadanne merckelige Gierninger kom Biarcke i gunst oc kundskaff hos huer mand / ia Kongen selff fick hannem saa kier / at hand gaff hannem sin Syster Rude / til en ærlig pris / for den Seier hand vant aff hendis Brudgom. Siden giorde hand it Tog i Suerige / slog Atisle ihiel / oc betalede hannem for det Forræderi hand haffde i sinde imod Kong Rolff.

Hiartuar sættis til Høffuitzmand offuer Suerige aff Kong Rolff.

Vdi hans sted sætte Kong Rolff / en artig vnger Mand / Hiartuar / Oc paa det hand skulde vere hannem diß villigere / at vdgiffue den aarlige Skat / som hand hannē paalagde / da gaff hand hannem sin Syster Skulde til ecte.

Der skeede oc it besynderligt stycke vdi disse dage / som icke er vert at forgette.

It lystigt Sprock.

En vnger Karl ved naffn Vigge / saa paa Kong Rolff / oc forundrede sig paa hans høyelse / oc sagde skemtelige: Huad er dette for en Krage / som Naturen haffuer giffuet saadan lengelse?

Rolff krage.

Her met loffuede hand Kong Rolff / som vaar en deilig langer Mand / i det hand lignede hannem ved de lange Træ / som kaldis paa vort Danske maal Krage / oc brugis som en Trappe / naar mand stiger nogen steds høyt op. Dette Tilnaffn tog Kong Rolff for gode / oc begaffuede Vigge met it kaasteligt stort Armbaand. Vigge bleff glad oc holt den høre Arm met saadan prydelse høyt op / men den venstre Arm skiulte hand paa Ryggen / oc gick saa alleuegne frem / huer mand til it vnderligt Spectackel. Hand bleff atspurt / huor faare hand skickede sig saaledis:

It artigt Suar.

Da suarede hand oc sagde: Den ene Haand blues oc skammer sig / at hun er icke saa hærlige beprydet / met saa kaasteligt Smycke som den anden. Der met fick hand aff Kong Rolff it andet Armbaand til den venstre Arm / lige saa gaat som hand fick tilforn. For saadanne Velgierninger / forplictede Vigge sig strengeligen / at der som det hende sig / at Kong Rolff bleff ihielslagen / da skulde hand heffne hans død.

Hoffsinders skick naar de gaffue sig først i Kongens gaard.

Thi det vaar skick i gamle dage / at naar vnge Hoffsinder gaffue sig først i Kongens gaard at tiene / da giorde de Kongen it stort Løffte paa nogen besynderlig ting / for deris Indgang.

Nogen tid her effter / fortrød Skulde / at hun vaar sin Broder skatskyldig.

Quindelist oc onde raad

Thi opuacte hun sin Hosbonde imod sin Broder Kong Rolff / at de skulde icke lenger vere hannem vndergiffne / men tage sig Frihed til / imod hans vilie oc samtycke. Der lagde de deris raad / at Hiartuar skulde fylde sine Skib met Vaaben oc Verie / oc drage der met ind vdi Danmarck / ligeruis som hand vilde føre sin Aarlige skat til Kongen / oc siden offuerfalde hannem met væbnet Haand om Natten vdi søffne.

Leyre Hoffuitstad oc Slot vdi Danmarck.

Hiartuar fulde dette raad / drog til Danmarck / oc fant Kongen vdi sin Kongelige Hoffuitstad / paa det mectige oc naffnkundige Slot Leyre / som Kong Rolff haffde ladet

bygge

bygge/ oc herlige beprydе. Kongen vndfick hannem venligen / met it stort Giestebud/oc drack selff saa offuerflødeligen / at de fremmede Giester forundrede oc forfærdede sig offuer hans wseduanlige druckenskaff. Der natten gick paa/ lagde Kongen sig met sit Folck til huile oc søffn. De Suenske forsømmede sig icke/ løbe til Skibs/ førde sig i deris Vaaben / oc snege sig ind paa Kongens Hus / oc sloge ihiel huer der de funde soffuendis for sig. Mange vaagnede aff dette Bulder paa det sidste / oc viste icke huad paa færde vaar/ eller huo de skulde staa imod/ thi søffnen hengde dem i Pynene/ saa de kunde icke giøre forskel imellem deris egne oc de fremmede / for Nattens mørckhed. En aff Kongens gode Mend / en duelig oc dristig Krigsmand/ved naffn Hialte/ vaar vdgaaen samme Nat paa næste Landsby/til it løst Quindfolck / hand fornam huad forhaanden vaar / oc tøffuede icke lenge/før end hand lagde sine Vaaben paa sig/ at komme sin Herre til hielp. Hand vilde heller giffue sig veluillige vdi fare/ for sin Herris skyld/ end fly/ der hand haffde god Aarsage at vndkomme met liff oc ære. Hans Boelskaff spurde hannem at / huo hun skulde tage effter hans død. Hialte lod som hand vilde tale hemelige met hende/ oc skar strax Næsen aff hende/ at dette haanlige Saar skulde vere it tegen / til hendis wbluelige wkyske giering oc tale. Bad hende der met at tage sig huo hende lystede effter hans død. Siden løb Hialte ind i Staden/mit iblant Fienderne/ oc giorde dem stor skade oc affbreck. Der hand kom frem for Biarckis Hærberge / som hand endnu soff/ raabte hand til hannem / oc sagde:

Hiartuar aff Suerige offuerfalder Kong Rolff sin egē Suoger met forræderi.

Hialte en duelig oc trofast Krigsmand.

Artigt Gensuar.

Vaager op alle/ saa mange sig kiende at tiene Kong Rolff / enten for Klæde eller Pendinge/ eller haffue tilsagt hannem Tro / Huldskaff oc Mandskaff. Her er nu tid/ enten at beskerme sit ærlige Rycte / eller lade en euig skam gaa sig offuer. Her er icke Iomffru leeg/eller at kysse oc tage i Faffn. Icke heller at dricke Vin/eller gaa i Dantz. Men her er Mord oc Blodstyrtning/ som ingen blødhiertig Mand vil tiene. Vaager op/oc kommer her vd/saa mange som ere Kong Rolffs eedsuorne Venner. Offuergiffuer vellyst oc den dybe søffn. Tager Mandelige mod til eder/oc strider for eders Kong oc egen ære. Huo som vil vinde Pris oc beholde Seier/ hand skal icke lade fulhed betage sig/ men træde sine Fiender vnder Pynene/ oc frycte for ingen Mands Suerd.

Hialtis tale til Biarcke oc Kongens folck.

Biarcke vaagnede op i det samme / talede til Skalck sin Kammersuend/oc sagde: Stat op du Drenge/ tend Liuss/fei Gulffuet/ oc giør Ild met en hast/ Ieg kand intet tage mig faare/ i denne store Kuld / før end ieg bliffuer varm.

Hialte begynte paa ny met saadanne Ord/oc sagde: Nu er tiden/ at huer som Ære haffuer kier / giør sin Herre fyldist for Klæde oc Pendinge/ oc andre hans Velgierninger. Hand gaff oss i sin velmact Tydske Suerd/ oc klædde oss i Harnisk/ fra Haand oc til Fod. Thi er det tilbørligt at wi bruge i Krig for hans skyld/ det wi i fred oc rolighed bare hannem oc oss selff til ære. Haffde wi tilforn gode dage met hannem offuer hans bord/ da bør oss icke at vndfalde hannem i sin nød oc trang/ men lide oc taale met hannem ont oc gaat/ huad lycken tilføyer. Lader oss holde det stortalende ord/ wi sagde fra oss i vor Druckenskaff/ Lader oss icke vige fra vor Eed/ wi gaffue vor Herre oc Konge/ at tiene met tro.

Den

Den Danske Konge kiender ieg alene for min Herre oc Hosbonde/ huer som haffuer det frommiste hierte i Brystet/ hand lade sig finde hannem næst. Huo som frycter hand komme her icke frem. Huo mandelig er oc fast i hierte oc haand/ hand giørs her behoff. En Kongis tryghed oc Seyeruinding staar meget vdi hans Folckis duelighed/ træder frem i ærlige Danske Mend/ oc strider imod eders Fiender/ vden all fryct oc fare. Tager Exempel aff de ædle Ørne/ som vende Brystet frem/ naar de giøre indfald imod deris Fiender. Seer huor dristig oc glubende er den Suenske/ hand acter icke at fly eller lade sig offueruinde. Hand er grum at ansee/ oc slar ihiel alt huad hand offuerkommer aff vort Folck. O du arrige Skalck/ oc wblue Forrædere/ Hiartuor/ som fulde din Husfrues Sculdis onde oc blodgerige raad/ at forraade denne Høybaarne oc mectige Konning/ at staa met wret effter Kongeligt naffn oc Regimente/ det som du bekommer met din euige skam oc vanære. Huor faare haffuer du saa daarlige ladet dig forføre imod din Herre oc de Danske? Der er huercke Guds eller Menniskens fryct hos dig/ met saadant wærligt oc tiranniskeligt Forræderi. Huad skal ieg meer sige oc lenger beklage? Kongen er slagen/ wi andre ere forraadde/ oc Byen er indtagen. Jngen aff oss kand vndkomme/ vden her er nogen saa Fæ oc Æreforgettere/ som redis for sin hud/ oc tør icke voffue sit Liff/ oc heffne sin Herris død. Kom her vd til mig/ du ædle Førstinde Rude/ Kong Roluffs Syster. Din hielp oc bistand giørs nu vel behoff. Thi det gaar nu ilde til/ vdi Kongens gaard oc Stads portene. Her ligge din Broder oc gode Venner døde. Her er Mord oc Blodstyrtning i huer vraa. Suerd oc Øxe ere nu paa gang/ her holder huercken Hielm eller Brynie for dem. Lad oss vere frimodige/ oc bruge vore skarpe Suerd/ effterdi vore Staalbrødre ere slagne/ oc Fienderne haffue taget Byen ind/ oc giøre saadan wbodelig skade alleuegne.

Kongens tryghed staar vdi Folckis duelighed.

Hiartuor en Suensk Forrædere.

Siden der Hialte haffde mandeligen vord sig/ oc mange aff de Suenske fulde for hans haand/ gaff hand sig tredie gang for Biarckis herberge/ oc fordi hand meente/ at hand holt sig inde aff redsel oc fare/ talede hand hannem noget skarpelige til/ oc sagde: Huor bliffuer du Biarcke saa lenge? Soffuer du endnu/ eller huad forhindrer dig? Kommer du icke snarligen her vd/ da vil Jlden gieste dig. Eya følger mig effter/ wi ville brende disse Biørne inde/ oc sette Jld paa Portene/ saa ingen aff dem skal vndkomme. Siden ville wi giøre vor Slactordning/ oc stride for Kong Rolff/ som wi met haand oc mund loffuede hannem. Lader oss tencke paa den store fromhed oc geffmildhed hand beuiste oss/ der hand slog Røricl/ den gerige Bockis søn ihiel/ som vaar saa offuermaade rig paa Guld oc Sølff/ oc giorde dog aldrig nogen god Mand en Æreskenck der aff. Der Kong Rolff kom met sin Skibs flode imod hannem/ da lod hand bære alle sine kaasteliage Clenodie oc Skat imod hannem/ oc mente/ at hand vilde affuende hans vrede/ oc formilde hans hu/ foruden all anden Krigs macr oc Aarloa. Men Kongen foractede hannem met alle sine Gaffuer/ tog fra hannem Liff oc Gods/ Fiør oc Fæ/ oc skiffte iblant sine gode Krigsmend/ hine herlige Liggendefæ/ som denne arme oc bløde Rørick/ haffde

Biarcke soff der Kong Rolff bleff slagen.

samlet

samlet sammen vdi mange Aar. Thi aldrig vaar hannem nogen ting saa kier/ eller deilig/ at hand io deelte det met sine gode Venner. Hand actede icke Guld mere end Aske. Thi hand tenckte vel/ at icke Guld oc Sølff/ men it ærligt oc euigt Rycte/ gaff hannem it langt leffnet/ oc mange Aars ihukommelse. Der faare/ endog at hand nu er slagen/ saa er hand ved sit fremfarne ærlige/ oc oprictige leffnet/ død som en merckelig oc naffnkundig Herre. Thi hand vaar i sin velmact dydig oc dristig/ oc rask som en Ful/ eller en Hiort imod sine Fiender. See her rinder nu Blod at Gaderne/ oc Beckene føre de døde affhugne Lemmer vdi Haffuet met sig. Hiartuar tradzer oc pucker imod oss Danske. Lader oss dø gladelige oc mandelige/ som vor Herre oc Konge/ hin Ædle oc Naffnkundige Kong Frodis Sønesøn døde her for oss. Tencker paa samme Kong Frodis snilde anslag/ met huilcket hand offueruant de Engelske. Lader oss vere frimodige i Mund oc Haand/ at der findis intet fryctactigheds tegen hos oss i nogen maade. Dyd oc Mandoms gierninger ere wdødelige/ oc giffue oss en euig Ære/ som aldrig forgaar eller forgættis/ naar vore Legeme end ere døde oc henraadnede vdi Jorden. Thi kand ieg icke forundre mig/ huor faare dine Dørre/ Biarcke/ ere saa lenge oc hart tillucte/ oc ieg nu tredie gang haffuer raabt effter dig/ at du skulde komme her vd.

Geffmildhed

*

Stort mandemord.

Dyd oc mandom er wdødelig.

Biarcke suarede: Huor faare raaber du stercke Hialte saa høyt paa mig/ at ieg er Kong Rolffs Suoger? Den som haffuer meget aff Munden/ skal oc lade noget paakiende vdi Gierning sin Dulighed/ at det ene kand findis met det andet vdi Sandhed. Men giff mig ickon liden frist/ indtil ieg kand tage mine Vaaben paa mig. Nu binder ieg op mit Suerd/ nu legger ieg min Brynie paa/ oc sætter min Hielm op/ oc ruster mig til som ieg snariste kand. Der er ingen som imod sin vilie/ nødiger vilde brende her inde/ end ieg. Endog at ieg er født oc baaren paa en liden Ø/ oc haffuer icke saa stort Arff oc Eye som andre rige Herrer/ alligeuel skal ieg offre min døde Suoger ti Mend/ som hand haffuer giffuet mig at føre vdi mit Vaaben. J frimodige Danske Mend/ følger mit raad/ oc afflegger eders Harnisk/ kaster eders Skiolde paa Ryggen/ oc strider saa met bare Bryst. Binder Armbond om eders Hender/ at i kunde diss haardere sla til. En Skelm der viger tilbage/ oc forløber sin Staalbroder. Træde sig huer dristelige imod sine Fiender/ oc acter det for en stor Lycksalighed/ at hand kand heffne sin Herris wskyldige sag oc død. Jeg acter selff at giøre gaat skel/ met dette mit Tydske Suerd/ som kaldis Snertir/ fra den dag ieg slog Agner Jngelssøn ihiel. Hand hug til mig met sit Suerd Høthing/ kløff min Hielm/ oc haffde end da giort mig større skade/ om hans Suerd haffde verit skarpere. Men ieg hug hannem tuert offuer sit Liff/ ind at den ene/ oc vd at den anden side. Sandelige ieg saa aldrig en stercker Mand/ thi hand lagde sit Hoffuit op til sin Arm/ foractede døden/ oc met ladder skildis fra denne Verden. Stort vnder vaar det/ at hand kunde dølie sin harm oc vaande/ oc icke i det ringste lade sig formercke at sørge eller bedrøffuis imod Døden. Det er icke saare langt siden/ at ieg slog en Velbyrdig Mand ihiel/ met samme mit Suerd. Hand vaar en Kongis Søn/ vnger vdi Aar/ oc deilig vdi Skabning. Hannem hialp huercken Skiold eller Brynie/ huer-

Gierning skal følge Ordene.

Biarckis mod oc mandom.

Snertir Biarckis Suerd.

Høthing Agners Suerd.

Agner Jngelssøn døer leendis.

nie/ huercken Hielm eller Krefft/ imod dette mit skarpe Suerd. Lad nu see/ huor ere de Suenske Høffuitzmend/ oc Hiartuars Høffdinge/ komme sig her/ oc giøre nogen Mands gierning. Huad ere her dog mange Kongers Børn/ mange herlige Kemper oc ædle Herrer omkomne. Her ere icke met dig Kong Rolff aff de ringiste/ men aff de veldigste oc mectigste. Jeg dragis icke til minde/ at ieg haffuer veret paa nogen Valsted/ som saadanne hug oc stort mandfald er skeedt paa en tid. Giffuer ieg it Slag/ da faar ieg try igien/ saa saare ere de Suenske mig offuerliggende. Men ieg haffuer alligeuel hefft mig skellige paa dem / Thi der ligger omkring mig met døde Kroppe / lige som it høyt stort Bierg. Oc huor er nu den stortalende Mand / som tilforn raabte paa mig saa hofferdeligen / lige som hand haffde tolff Mends styrcke.

Hialte suarede: Endog/ gode Biarcke/ at ieg haffuer icke mange som giøre mig bistand/ saa er ieg alligeuel icke langt fra haanden. Jeg veed ingen stæds vdi Staden / som mere vaar for nøden tappere oc duelige Krigsmend / end her som ieg staar. De haffue hugget oc skut min Skiold saa offte igiennem/ at it stycke henger neppelige ved det andet. Huo mig icke vil tro/ da gaar siun for sagn. Jeg haffuer icke saa meget aff min Skiold/ at ieg kand holde i haanden for mig. Mig tyckis / at du giør oc saa liust huor du far frem. Haffuer du tøffuet lenge / da giør du gaat skel/ nu du est kommen/ oc vederlegger det met din fri høyre Haand oc mandelige dristighed.

Siun gaar for Sagn.

Biarcke suarede: Kast mig icke faare / at ieg tøffuede noget lenge/ der er meget som kand offte forhindre en god Karl imod sin vilie. Jeg haffde nock at skaffe met en Suensk/ som hug sit Suerd saa dybt vdi mit Harnisk igiennem Pandzeret/ lige som det haffde veret bløt Kiød eller Vand. Nu haffuer ieg stor lyst at see Otthin/ som haffuer ickon it Øye. Sig mig Rude kiere Hustru/ om du seer hannem nogen steds.

Seyeruinding kommer her offuen aff.

Rude suarede: Viltu haffue lycke at krige fremdelis / da løfft dine Øyen op til Himmelen/ oc giør dit Offer / til den som Macten oc Seyer haffuer at volde.

Biarcke suarede: Kand ieg faa Frigis Hosbonde at see / neppelige skal hand komme skadesløss fra Leyre/ førde hand end en gang saa skinnende en Skiold / oc rede end en gang saa huid en Hest. Thi huo som vil vere met vdi Krig/ hand skal sætte sit Liff til fare. Men efftersdi her er icke andet kaar paa færde/ da lader oss legge vind paa/ saa lenge / som wi leffue/ oc Blodet er varmt vdi oss/ at wi kunde falde oc dø som ærlige Mend. Jeg vil dø her ved min Herris hoffuit / Du Hialte leg dig ved hans Fødder/ at naar de komme oc randsage disse døde Lig / huer mand kand see / at wi haffue trolige tient vor Konge oc Herre/ oc icke oppebaaret hans Klæde oc Penninge forgeffuis. Det hindrer icke / at Raffne oc Ørne fortære siden vor Legeme/ naar wi ellers dø som oprictige oc frimodige Krigsmend/ paa Valsteden hos vor Konge oc Herre.

Dum vita manet studeamus honeste posse mori.

Denne forneffnde Samtale imellem Hialte oc Biarcke / vaar vdsæt vdi en gammel Vise/ huilcken mange end nu paa denne dag vide at siunge/ som haffue forfarenhed oc kundskaff vdi de gamle Historier.

Kong

Kong Rolff met alle sine gode Mend oc tro Tienere bleff slagen paa denne tid aff de Suenske / vndertagen Vigge alene. Thi alle Kong Rolffs Hoffsindere oc Krigsmend/elskte hannem saa saare for hans Fromhed/at de heller ville sætte deris Liff til met hannem/end leffue oc see Solen effter hans Død oc affgang.

Hiartuar glæddis der ved/at hans Forræderi lyckedis hannem/giorde it stort Giestebud/ effter denne Seyer. Offuer borde der hand nu vaar mæt/ forundrede hand storligen/ at der fants ingen iblant alle Kong Rolffs Folck/ som enten flyde/ eller lode sig tage til fange. Huor met de gaffue deris Edsuorne trohiertighed tilkiende mod hannem. Thi klagede Hiartuar paa Lycken/ at hun icke vnte hannem en aff disse Kongens tro Tienere. Fordi hand haffde stor begiering oc attraa / at holde saadanne Mend vdi sit Brød oc Tieniste. Vigge kom frem vdi den samme gode stund / oc Hiartuar bleff meget glad der ved / spurde til om hand vilde tiene hannem. Der hand suarede Ja/bød Hiartuar hannem it draget Suerd ved Odden. Vigge vilde icke tage om odden/men tog om handfanget/oc sagde/at Kong Rolff pleiede saaledis at giffue sine Krigsmend Verie vdi Hende. Thi edbundene Tienere/ som vdi fordom tid gaffue sig vdi Herre tieniste/rørde ved Suerd klodden/oc suore Troskaff oc Huldskaff. Der Vigge fick Suerdet vdi Haanden/ tenckte hand paa det løffte hand giorde Kong Rolff / oc stack Hiartuar der met strax tuert igiennem/ oc heffnede saaledis sin Herris død. Hiartuars Krigsmend sprunge op met en hast / oc sloge Vigge ihiel. Men hand gaff sig selffuillige oc frimodelige frem/ oc sagde sig at fornemme større lyst aff deris Herris den Tirans død/ end sorg eller banghed aff sit eget endeligt. Saa vendis da deris Giestebud til graad/deris fryd til vfred / oc deris forrædelige Seyeruinding til en bedrøffuelig Jordefærd. Vigge er euig Pris oc Ære verd/ at hand holt saa trolige sin tilsagn/oc forspilte den Blodgerige Tiran saa snarlige all sin Glæde. Hand gruede icke ved at dø/der hand haffde først seet denne Morderis blod paa den sted/ som hans Herre vskyldelige vaar omkommen. Den samme dag som gaff Hiartuar Regimentet/ skilde hannem oc saa der ved. Thi huad mand met Synden faar/ det gierne met Sorge bortgaar. Jngen triffuis eller lyckis aff forræderlige anslag. Suenske som tilforn mente/at de vaare Herrer offuer Danmarck/ kunde icke forsuare sig selff. Thi Sielandsfare sloge dem ihiel/ oc lode dem bøde met Halsen / at de haffde saa suigeligen myrt den gode trofaste Kong Rolff. Saa straffis almindelige met haard Wlycke / den Synd som met Suig oc Falskhed bedreffuen er.

Forræderi lyckis sielde.

Viggis troskaff.

Huad mand met Synde faar/ det met Sorge forgaar.

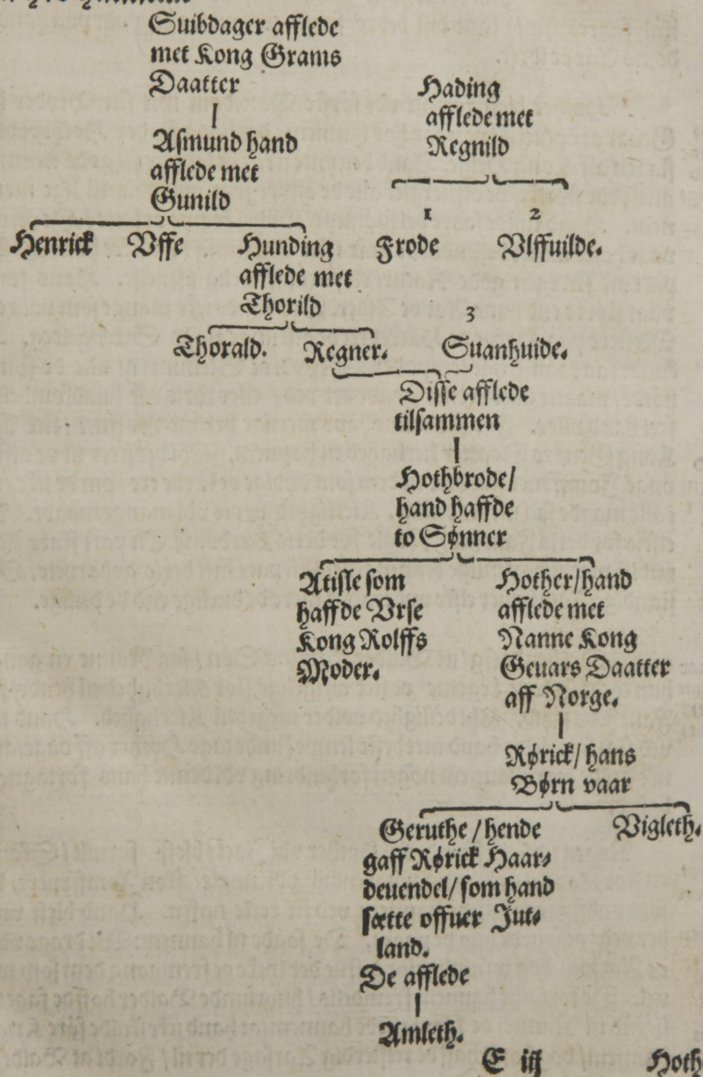

Den tredie Bog.

Summa paa denne Bog.

HOther som vaar Suanhuidis/ Kong Frodis Systers/ Sønnesøn/ bleff kaaren til Konge vdi Danmarck/ effter Kong Rolffs død/ hand bleff aff første Barndom oplært vdi atskillige Konster oc god øffuelse hos Kong Geuar vdi Norge. Kong Gelder aff Saxen feidede paa hannem for Mimmings Suerds skyld/ men bleff offueruunden aff hannem. Balder Othins Søn bleff hannem vred for Nanne Geuars Daatter/ oc slogs met hannē fire gange/ oc bleff alligeuel paa det sidste ihielslagen aff hannem. Othin vilde heffne sin Søns død/ oc lagde sig effter Rinde Kongens Daatter aff Ryssland/ oc affledе met hende en Søn som hand kaldede Boe. Huor faare hand bleff vdskut aff Gudernis tal/ dog hand bleff siden der indtagen igien/ effter Oller som vaar sæt vdi hans stæd. Boe heffnede sin Broders Balders død/ oc slog Hother ihiel/ oc fick ocsaa selff sit Banesaar i samme Krig. Effter Kong Hothers affgang/ fick Rørick Slyngebaand hans Søn Regimentet. Vdi hans tid affalt Venden fra Danmarckis Krone. Thi vant hand det tilbage igien met Herreskiold/ ved Vbbis sin mectige Kempis styrcke oc mandom: Kong Rørick haffde sæt tuende Høffuitzmend offuer Jutland/ som vaar Haarduendel oc Fenge. Haarduendel slog Kong Coller aff Norge ihiel/ oc bleff selff myrt paa det sidste/ aff Fenge sin egen Broder/ som tog hans Husffrue til ecte/ effter hans død. Det fortrød hans Søn Amleth/ Thi tenckte hand ved sig selff/ huorledis hand kunde heffne sin Faders død/ met best lempe oc liste. Hand lod sig see vdi all sin Gierning/ lige som hand haffde verit vanuittig oc galen/ oc dog igiennem gick alting met sin tredske abelighed/ saa ingē kunde mercke andet/ end hand vaar aldelis berøffuet sine sind oc forstand. Fenge forsende hannem til Kongen aff Engelland/ oc screff met dem som skulde føre hannem frem/ at Kongen skulde lade hannem ophenge. Der

Amleth forstod dette suig/ tog hand Breffuene hemelige fra sine Stallbrødre paa Veyen/ oc screff dem om/ at Kongen aff Engelland skulde giffue Amleth sin Daatter/ oc lode hans Stallbrødre ophenge. Der Amleth haffde vdret alting vel vdi Engelland/ drog hand hiem til Danmarck/ oc effter det raad som hand oplagde met sin Moder/ slog Fenge ihiel/ oc opbrende hans Gaard/ met alle hans Tienere/ som der fundis da hos hannem.

Hother.

Hother XIIII.

Kong Hothers affkomme oc oprindelse.

Efter Kong Rolffs oc Hiartuars død/ bleff Hother vdualt til Konge offuer Danmarck oc Sucrige. Hand vaar Atislis Broder/ Suanhuidis Kong Frodis Systers/ Sønnebarn. Oc bleff opfødt vdi Norge hos Kong Geuar/ som førre er omtalet. Men paa det at hans gantske leffnets Historie/ som her effter skal faaregiffuis/ kand diss bedre forstaaes/ vil ieg begynde paa hans vngdoms Aar oc idret.

Kong Hothers nemme oc forstand i hans vngdom.

Hother bleff forsent vdi første Barndom met sin Broder hen til Geuar at optuctis/ oc vaar hos hannem/ der hans Fader Hothbrodt bleff slagen aff Kong Helge. Hand begynte strax at lade see sit gode nemme/ oc metfødde styrcke/ oc offuergick alle de andre som opføddis til lige met hannem. Hand kunde saare vel suømme/ skiude/ kempe oc fecte/ Oc offuer alt vaar hand meget behendig oc snar i sin Gierning/ huilcket hand haffde en part aff sin egen gode Natur/ en part aff idelig øffuelse. Hans forstand vaar større end hans Aar oc Alder. Der fands icke mange som vaare hans Mestere paa Harpe oc Hackebret oc atskillige slags Strengeleeg. Hand kunde saa kaanstelige lempe deris Melodi oc Stemme/ at alle de som paahørde/ maatte glædis eller græde der ved/ eller røris aff huadsomheldst affect hand vilde. For saadanne hans meetige herlige Gaffuer/ fick Nanne Kong Geuars Daatter kierlighed til hannem. Thi det skeer tit oc offte/ at vnge Iomffruer faa vilie til dem som dydige oc lærde ere/ om de icke ere end i alle maade saa meget deilige. Kierlighed yppis vdi mange maade. Nogle elskis for deris Faurhed/ Nogle for deris Lærdom/ En part skabe sig gode yndist met deris venlige omgengelse/ En part met deris gode ryete. Oc forstandige Iomffruer elske vndertiden mere de duelige end de deilige.

Kierlighed oc gaat yndist yppis i atskillige maade.

Balder staar effter Nanne Kong Geuars Daatter.

Det hende sig/ at Balder Otthins Søn/ saa Nanne en gang/ der hun toede sit bare Legeme oc fick wsigelige stor Kierlighed til hende/ for sin Faurheds skyld. Thi deilighed volder meget til Kierlighed. Hand tenckte ved sig/ huorledis hand met beste lempe kunde tage Hother aff dage/ at hand icke skulde giøre hannem nogen forhindring vdi denne hans fortagne Kierlighed.

Kong Hother vnderuisis aff skouIomfruer.

Nogen tid her effter drog Hother vdi Iact/ bleff foruilt i Skouen aff en stor Taage/ oc kom wforuarendis vdi nogle skouIomffruers bolige/ som vndfinge oc hilsede hannem ved sit rette naffn. Hand bleff vnderlig der ved/ oc spurde huo de vaare. De sagde til hannem: Wi drage vdi Krig oc Aarlog/ dog wsiunlige/ oc giffue der lycke oc fremgang dem som wi vnde vel. De fortalde hannem fremdelis/ huorlunde Balder haffde faaet Kierlighed til Nanne/ oc formanede hannem/ at hand icke skulde føre Krig imod hannem/ dog hand haffde retfærdig Aarsage der til/ Fordi at Balder vaar en halff/

Balder en halff Gud.

en halff Gud/ fødde aff mectige hellige Forfædre. Som de dette haffde sagd/ bleffue de borte met Hus oc alt. Hother forundrede sig paa deris hastige flugt/ at hand bleff saa forlat alene vnder oben Himmel/ oc meente at dette altsammen haffde verit it forfengeligt Spøgeri.

Hother beder om Kong Geuars Datter.

Der hand kom hiem / fortalde hand Geuar/ huorlunde hannem vaar gaaet i haande/ oc bad hannem strax om sin Daatter. Geuar sagde/ at hand gierne vilde giffue hannem sin Daatter / der som hand icke fryctedis for Balders vrede/ som hand haffde først tilsagd hende. Thi Balder er saa sterck oc mandelig/ at intet Suerd kand bide paa hannem. Dog (sagde hand) veed ieg huor it Suerd giemmis oc foruaris/ met huilcket mand kand giøre hannem saar. Dette Suerd findis hos en vild Mand Mimming/ som haffuer oc saa it Armbaand / huo det bær de faa stor lycke / oc forøgis met megen Rigdom. Men hand boer paa den stæd / som intet Menniske kand lættelige hen komme/ for den wlidelige Kuld oc Frost / som paa den vilde Vey falder. Drag der faare aff stæd/ oc spent to raske Hiorte for din Vogn/ der kunde føre dig offuer de høye Bierge/ som ere betacte met Hagel oc Snee. Naar du kommer til hannem / sæt dit Paulun hart hos hans Hule/ men vent det noget fra Solen / at du icke met for megen Skugge/ driffuer hannem vd aff sit Leie. Siden kant du lættelige bekomme hans Suerd oc Armbaand/ oc der met bliffue lycksalig / baade vdi Rigdom oc krig at føre. Hother forsømmede sig icke/ drog met det snariste der hen/ oc giorde lige som Geuar haffde raadt hannem. Om dagen drog hand paa Jact/ om Natten tenckte hand/ huorlunde hand kunde forraske denne vilde Mand. En Nat som hand vaagede/ gaff sig leiligheden / thi slog hand den vilde Mand til Jorden / met sit Glaffuen / oc greb hannem / før end hand kom paa flugt. Hand truede hannem / indtil hand maatte løse sit Liff / oc affhende fra sig/ baade Suerdet oc Armbaandet. Jngen ting er saa kier som Liffuet. Hother drog glad tilbage met saadant lidet/ dog kaasteligt oc dyrebart Byte oc Roff.

Mimmings Suerd.

Hother drager aff sted til Mimming effter it Suerd oc Armbaand.

Gelder Kongen aff Saxen fører Krig imod Kong Helge/ oc offuerwindis.

Der Gelder Kongen aff Saxen dette spurde/ giorde hand rede met sine Skib at føre Krig imod Hother. Men Geuar kunde spaa oc sige/ huad i fremtiden skee skulde. Thi raadde hand Hother / at naar hand kom imod Gelder/ da skulde hand holde stille/ oc lade Fienderne skiude alle deris Pile aff Henderne/ och saa legge sig om Borde met dem/ oc met lange krogede Segle drage deris Harnisk oc Vaaben aff dennem. Hother fulde Geuars raad / holt stille imod Gelders Folck / som skøde dristeligen ind paa hans Skib. Men største parten aff deris Pile suncke i Haffuet/ oc giorde ingen skade / de andre toge Hothers Folck / oc skøde der met ind paa deris Fiender/ saa at Gelder paa det sidste hengde vd en rød Skiold aff det øffuerste Merss/ til it Tegen / at hand vaar begerendis Fred. Hother lod sin vrede falde / talede hannem venlige til / tog blidelige mod hannem/ oc tuingde hannem saaledis vnder sig/ icke aleniste met snilde anslag/ men oc saa met Dyd oc Fromhed.

It listigt anslag.

Beile oc Friere røcte selff deris ærinde.

Vdi samme dage lod Kong Helge aff Halloge/ bede ved sine Legater om Thore Cusonis / Findmarckis oc Biarmelands Førstis Daatter. Det vaar seduanligt vdi gamle dage/ at vnge Beile røctede selff deris ærende. Men Kong Helge haffde en slem skade vdi sin Mund/ saa hand kunde huercken tale met Vdlendinge eller Jndlendinge. Thi ved obenbarlige lyde blues mand mest/ oc io mere vor breck det sees aff alle / io større er vor sorge hos oss selff. Thoris Fader sagde / at den vaar icke hans Daatter verd/ som brugte andre Talssmend / oc lod icke sin egen dyd oc næruerende kierlighed tale for sig. Thi bad Helge at Hother som vaar veltalende/ vilde giøre hannem bistand vdi denne sag / hand loffuede at forskyldet/ huorsomheldst hand nogen tid kunde vere hannem til vilie oc tieniste.

Forældre maa icke tuinge Børn til Gifftermaal.

Hother hørde hannem bøn/ drog met sin Skibsflode til Norge / at kunde hand icke faa sin begiering met gode / da vilde hand den fremme met det haarde. Hand gaff Faderen met det første mange søde ord/ men hand vilde intet suare der til/ før end mand hørde Thoris egen vilie. Thi (sagde hand) det sømmer ingelunde at Faderens strenghed skal tuinge sit Barn imod sin fri vilie til Gifftermaal. Der hun bleff fremkaldet oc atspurt/ dreff Hother det met sin veltalenhed / at Thore samtyckte Helge til sin Hosbonde.

Nannis snilde Suar.

Jeffnlige tiene best sammen vdi Ecteskaff.

Merck.

Dissimellem at Hother giorde dette Gifftermaal vdi Norge/ da drog Balder til Geuar met sin Krigs hær / oc begerede Nanne hans Daatter. Geuar bad hannem forfare hendis eget sind oc hierte. Men der hand kunde icke beuilge sig hende met mange smigrende ord oc kierlig tale / da vilde hand vide aff hende/ for huad Aarsage hun icke vilde samtycke hannem. Hun suarede / oc sagde: Jeg er icke eders Jeffnlige / thi i ere aff hellig affkomme aff Gudernis slect / ieg er it dødeligt Menniske. Det er oc skeet offte tilforn/ at Guderne haffue forskut deris wlige. Det er oc icke mueligt/ at saadanne Gifftermaal imellem de høye oc laffue kunde lyckis. Rigdom oc Fattigdom/ høye Herrer/ oc wformuendis ringe Almue bequemme icke lenge vel tilsammen. Ja saa høyt som Guderne ere offuer Menniskene/ saa wmueligt er at det Jordiske kand lignis met det Himmelske. Met saadan hemelig Spaat/ sagde den snilde Jomffru hannem ney/ at hand maatte drage haanlige met en tørbløt Kaabe/ fra hendis Faders gaard.

Sorge formindskis aff venlig tale.

Thors Kølffue.

Der Hother fick saadant at vide/ klagede hand hart offuer Balders løssactighed for Helge/ oc bar sit raad til hannem/ huad hand skulde giøre oc lade i denne sag. Aff snack oc tale met en god Ven / vdi modgang formindskis sorg oc bedrøffuelse. Effter langt oc gaat beraad/ bleff beslutet en Krig imod Balder. De møttis begge met deris Skibs floder / oc sloge saa hart paa huer andre / at mand maatte haffue sagd / at der vaare Guder paa begge sider. Otthin oc Thor met deris Selskaff stride for Balder. Men Hother forlod sig paa sin gode Kaabe / som intet Suerd kunde skade / oc slog mandelige fra sig alleuegne huor hand kom frem. Thor giorde stor skade met sin Kølffue/ saa at der kunde huercken Mand eller Vaaben holde eller staa imod hannem / alt det som kom for

hans

hans Kølffue maatte bugne oc bryste. Her hialp huercken Værn eller Verie/ Skiold eller Brynie/ Pantzer eller Hielm/ Styrcke eller nogen mact vdi hende. Balder haffde faaet Seyer/ haffde icke Hother kommet sit Folck hasteligen til vndsætning/ oc hugget skafftet aff Thors kølffue/ saa hand icke kunde fremdelis bruge den. Thi gaff Balders hær fluct/ oc rømde huer aff dem/ som hand kunde hasteligst. Det maatte vere meget wtroligt/ at Guderne kunde offueruindis/ haffde icke de gamle screffuet saadant for oss. Men der vaar dog ingen sand Hellighed eller Guddommelig natur hos disse Kemper/ som wi kalde Guder/ effter Hedensk vis/ for den mening oc tancke/ som de gamle haffde om dennem.

Balder offueruindis aff Hother.

Effter at Balder vaar vnduigt/ finge Hothers Krigsfolck større mod/ oc fulde vdi hans Skib/ oc opbrende/ drucknede oc forderffuede dem vdi grund. Aff dette merckelige Slag fick denne Haffn det naffn/ at hun endnu paa denne dag kaldis Balders sund. Kong Gelder aff Saxen/ bleff vdi samme Strid/ hannem lod Hother opdrage/ oc berede it Baal til hans Lig/ oc begroff hans Been oc Aske effter Kongelig skick oc sæduane. Siden drog Hother til Geuar/ oc drack Brøllup met sin Festemø/ paa det ingen forhindring skulde giøris hannem her vdi ydermere. Der næst begaffuede oc forærede hand Helge met sin Dronning Thore/ oc førde saa sin vnge Brud hiem met saa stor ære/ som Balder fick skam oc vanære at gaa aff met/ der hand flyde.

Balders sund

Kong Gelders aff Saxen begraffuelse.

Nogen tid her effter/ droge de ypperste Suenske/ ned til Danmarck/ at legge fra sig deris Aarlige skat. Hother bleff venligen vndfangen aff de Danske/ oc hulden i Kongelig stat oc ære/ for sin fromme Faders skyld. Men lycken vaar hannem saa wmild oc wtro/ at hand der bleff slagen paa fluct aff Balder/ oc maatte rømme til Geuar. Miste baade Riget oc Seyeruinding/ som hand haffde før end hand nogen tid fick Kongeligt naffn oc Krone at bære. Balders folck plagedis hart aff megen tørst/ effter at Striden vaar offuerstaaen. Thi groff hand dybt ned vdi Jorden/ oc fant offuerflødige Vand til sit Folck. Der sigis endnu paa denne dag aff Balders brynd/ oc endog den haffuer icke saa synderlige stor oprindelse/ alligeuel er den icke endnu aldelis øde oc forsuunden. Balder haffde ingen ro om natten/ thi Spøgelse plagede hannem vdi Nannis lignelse/ saa hand falt vdi en stor Suindesot/ oc kunde ingen steds komme/ vden hand førdis paa en Rossbaar eller Vogn. Hand gaff sig icke til freds met denne Seyeruinding/ vden hand haffde faaet Nanne til Byte.

Hother slaes paa fluct aff Balder.

Balders brynd.

Hu er halff drøm.

Vdi disse dage/ sætte sig ned ved Opsal/ en aff Gudernis slect Frø/ oc foruandlede den gamle skick met Offer/ thi hand slactede Folck for Fæ/ oc giorde der aff it værstyggeligt Offer/ baade faar Gud oc Mennisken.

Frø en Affgud.

Effter Kong Rolffs oc Hiartuars død/ glæddis Hother at hannem vaar saa lyckelige tilfaldet Danmarckis Rige/ oc hand vaar saa vel heffnd vden sin wmage offuer Kong Rolff/ som slog hans Fader ihiel. Hand holt

sig til

Hother kommer ind i Isefiord / oc bliffuer der kronet til Danmarckis Konge.

Atisle Konge vdi Norge dricker sig ihiel.

sig til Riget der met/ at hans Farmoder vaar Frodis Danmarckis Kongis Syster/ hand forsømede icke saadan lyckelig Leylighed / men drog strax ind vdi Sieland ved Isefiord hos Rosilde met sin Skibs flode. Der bleff hand kronet til Konge aff Menige mand/ oc bleff saa strax effter sin Broders Atisles død ocsaa Konge vdi Norge. Atisle fick en slem oc værstyggelig Affgang. Thi der hand forlystede sig vdi it Giestebud / at Kong Rolff vaar slagen / drack hand saa offuerflødelige meget / at hans hierte brast/ oc hand qualdis der aff. Saa at hand aff den Glæde hand giorde sig aff en andens død/ tog selff der aff sin egen død.

Hother oc Balder feyde tredie gang paa huer andre.

Hothers vig

Der Kong Hother vaar dragen til Suerige / seglede Balder til Sieland / oc fick megen veluillig anhang oc bistand aff de Ypperste / thi hand vaar selff en berømter Krigsmand/ oc haffde stor anseelse oc myndighed hos alle. Huor faare det er icke at forundre/ at vore gamle Danske haffue ladet sig forføre aff hannem. Hother drog imod hannem/ oc der skede paa begge sider it stort Mandfald / indtil Hother maatte rømme der fra ind vdi Jutland. Der laa hand den Vinter offuer/ oc kaldede den Haffn som hand vaar/ Hothers vig. Mod Vaaren drog hand alene til Suerige/ oc kaldede de beste vdi Landet tilsammen/ Sagde at hand vilde icke lenger leffue/ for den store Wlycke hannem offuergick / at Balder tuende gange haffde beholdet Seyer offuer hannem. Hand sagde dem alle gode Nat tillige/ oc drog fra dem hen vdi en stor øde Skou/ som ingen mands gang eller Vey falt. Thi det skeer offte/ at mangen betagis met saa stor Hiertesorge/ at hand gider icke lidt Folck hos sig/ men holder sig vdi Enlighed fra all Menniskelig omgengelse/ oc vil icke haffue at skaffe met noget Smycke/ Prydelse eller Herlighed. Hother pleiede tilforn at sidde paa it høyt Bierg oc skickede der sine Vndersaate Low oc Ræt. Thi klagede de nu hart offuer hannem/ oc sagde at hand for ladhed vilde icke lade sig see.

Hother giffuer sig aff stor Hierte sorg vdi en vildene ørck.

Hother vnderuisis anden gang aff Skou Jomfruer.

Der Hother haffde lang tid gaaet omkring vdi Skou oc Skiul/ kom hand paa det sidste for en Hule/ som de Skou Jomffruer bode / huilcke som begaffuede hannem tilforn met den Kiortel / der intet Verie kunde bide paa/ eller skade. De atspurde hannem/ huor faare hand kom i saadan skickelse. Hand sagde dem aff sin sorge oc fremfarne Wlycke/ oc klagede offuer dem/ at det vaar gaaet hannem anderledis/ end de haffde loffuet oc tilsagdt hannem. De gode Jomffruer trøstede hannem/ oc sagde at hand vaar icke endnu nogen tid saa offueruunden i nogen Strid / at hand haffde io vundet saa meget som tafft. Men kunde hand forhindre Balder / en synderlig offuermaade sød Mad / som hand brugte til at formere oc værquege sin styrcke met/ da skulde der staa gode raad til Seyeruinding offuer hannem.

Balders mad.

Hastighed gaar tit for gode raad.

Hother fick mod til sig/ aff saadan tale/ oc skickede alting til Krig oc Aarlog imod Balder. Oc endog nogle aff hans gode Mend stode fast imod/ at hand skulde icke stride imod Guderne/ alligeuel foer hand frem vdi sit forsæt. Thi de stercke oc veldige lade vntertidē mere gielde deris egē huskud oc hastighed end gode raad oc skellig beuising. Maa ocsaa vel saa ske/ at Hother tæckte

det som

det som met Sandingen sigis: Kempe falder offte Seyerløs. Oc tit vel-ter en liden tue it stort Læss. Balder giorde rede imod hannem met de Danskis hielp. Der Striden begyntis / styrte lige mange paa begge si-der / indtil den mørcke Nat atskilde dem fra huer andre.

Hother striider fierde gang imod Balder.

Hother kunde ingen søffn faa om Natten / thi hand fryctede huorle-dis det vilde gaa. Det gaar och saa almindelige til / at naar hu oc hierte ere wrolige / Da faar Legemet en ringe huile. Hand gick hemelige ind i Balders Leyr / oc som hand fornam / at tre Skou Jomffruer haffde baaret hannem sin seduanlige søde Mad / da gaff hand sig effter dem paa fersk Fod / kiende deris Fodspor vdi Duggen / oc kom ind vdi deris Bolige. De spurde hannem huo hand vaar / Hand suarede: Jeg er en Harpeslagere. Oc tog saa en Harpe imellem Henderne / legte saa / at det vaar stort vnder oc lyst at høre der paa.

Hother leger paa sin Harpe for Skou Jomfruerne / oc faar at vide huor Balders mad beredis.

Disse Jomffruer haffde tre Hugorme / aff hues Forgifft de tempe-rerede oc beridde Balder den kaastelige Lægedom. Det saa Hother huorle-dis der met til gick. Nogle aff samme Jomffruer vaare saa fromme mod hannem / at de gierne haffde deelt noget met hannem her aff / haffde icke den ældste iblant disse tre forment dennem det / oc sagdt. Det er icke ret eller til-børligt / at wi skulle styrcke Balders Fiende. Hother sagde: Jeg er icke Hother selff / men en aff Hothers Krigsmend. De fromme Jomffruer tuingdis aff Ære oc Dannished / oc gaffue Hother it stateligt Belte / som haffde stor Mandoms krafft vdi sig.

Der Hother drog tilbage igien / møtte hand Balder / oc stack han-nem i sin Side / at hand falt halff død ned til Jorden. Der denne Ti-dinde kom i Leyren / bleffue Hothers Folck glade / oc de Danske bedrøffuede / for Balders Vanlycke. Balder fornam / at der vaar ickon Døden paa færde met sig / thi begynte hand Striden paa ny om anden Dagen / oc lod sig bære vd i hærren / at hand skulde icke dø straa død / men ærlige vdi Marc-ken for sine Fiender. Den næste Nat der effter kom Proserpina en Førstinde vdi Helffuede til hannem / oc kundgiorde hannem / at hand skulde ve-re hendis Giest om anden Dagen. Det gick oc lige som hun sagde. Thi paa tredie dag / effter at hand fick dette Banesaar / døde hand met megen vee oc pine. Hans Folck opkaste en stor Høy / oc begroffue hans Legeme der vdi / lige som den tid seduanligt vaar / saaledis at forskaffe Konger oc store Herrer en hederlig Jordefærd.

Hother slar Balder sit Banesaar.

Proserpina Helffuedis Førstinde biuder Balder til giest.

Der haffue veret nogle vdi vor tid / hues Høffuitzmand vaar en ved naffn Harald / som toge sig faare hemelige om Natte tide / at opgraffue den-høy / oc mente at de skulde finde her it stort Liggendefæ / mẽ der kom saa stor en forskreckelse paa / at de maatte kaste alting oc løbe der fra. Thi der brød it hastigt Vandløb vd aff det høyeste paa Bierget / oc offuerfalt Graffuer-ne / at de vaare glade de komme der fra met liffuet / oc helbrede / oc lode alle Gerigheds tancker oc omhu fare. Nogle sagde / at saadant Spøgelse skulde veret skeet aff Guderne / som vactede oc beskermede Balders Graff / efftersdi det er imod naturen / at tørre Høye skulde giffue saa offuerflødelige vand fra sig / thi haffuer ingen effter denne Harald fordristet sig til at graffue paa dẽ stæd / oc ey er endnu vitterligt / om der skulde findis noget Liggendefæ eller icke.

Balders Graff opkastis.

Balders

Otthin Balders Fader en Affgud.

Balders Fader Otthin/ endog hand holtis for en meetig Gud/ saa haffde hand alligeuel sit raad alleuegne hos Spaamend oc Traaldkarle/ huorlunde hand skulde komme til at heffne sin Søns død. En herlig Guddoms krafft vaar det/ som haffde saadanne Folcks hielp behoff. Iblant andre spaadde hannem en Findsk ved naffn Rostiophus/ at hand skulde affle ved Rinde Kongens aff Ryssiands Daatter/ en Søn som skulde heffne sin Broders død. Der Otthin det hørde/ forklædde hand sit Ansict/ at ingen skulde kiende hannem/ drog bort oc gaff sig i tieniste met forneffnde Konge.

Otthin giffuer sig i Kongens tienste aff Ryslland

Hand bleff strax giort til en Høffuitzmand for Kongens Krigsfolck/ oc indlagde stor pris vdi Krig oc Aarlog/ saa Kongen fick hannem kier/ oc icke aleniste begaffuede hannem/ men ocsaa sætte hannem næst sig selff vdi Raadet. Det hende sig oc en kaart tid her effter/ at hand slog alle Kongens Fienders hær paa fluct/ oc kom selff met Seier oc Tidende først hiem til Kongen. Alle Menniske forundrede sig/ at en Mands styrcke/ kunde bestaa oc tuinge saa mange paa en tid. Her aff fick Otthin mod/ oc fordristede sig til at bede Kongen hemelige om sin Daatter. Kongen gaff hannem it gunstigt Suar/ huor vdaff hand bleff saare glad/ oc strax begynte at ville kysse Iomffruen.

Otthin faar it Mundslag for en Kyss.

Men hun gaff hannem it veldige Mundslag i stæden for en Kyss. Thi drog hand strax bort aff Kongens gaard/ oc alligeuel hannem vaar vederfaret stor forhaanelse/ stillede hand alligeuel sin vrede/ oc tenckte huorledis hand i anden maade kunde fremme sin vilie.

Paa andet Aar der effter forklædde hand sig paa ny/ oc drog atter ind i Kongens Gaard/ Ingen kunde letteligen kiende hannem/ thi hand haffde forvent sit rette Ansict met vnderlig Smitte oc gruelig Farffue.

Otthin bliffuer en Guldsmid.

Hand lod sig kalde Roster/ oc gaff sig vd for en Guldsmid. Hand beuiste sin kaanst met mange skøne oc subtilige stycker vdi Kaaber oc anden Metall. Oc fick aff Kongen en stor sum Guld/ huor aff hand skulde forarbeide allehaande kaastelige Quinde smycke. Iblant andre herlige Smycke/ giorde hand met besynderlige flid/ it vdkaaret skønt Armbaand aff Guld/ oc nogle deilige Guld Ringe/ som hand gaff Kongens Daatter.

Otthins anden Kyss.

Der bleff dog intet der met vdræt/ hun gaff hannem endnu saadan en Kyss/ som hand fick tilforn. Thi det gaar saa almindelige/ at Fiende gaffue actis lidet/ men Ven gaffue er kier oc dyrebar.

Gaffue ansees effter Personen.

Skencken regnis offte effter Personen/ fra huilcken den kommer. Saa formerckte vel denne snilde Iomffru/ at denne gamle Skalck søgte icke vden last oc vtuct/ met saadan sin suigefulde Rundhed oc falske Gaffuer. Hendis Fader fortørnedis/ oc straffede hende hart/ at hun icke vilde samtycke hannem til sin Hosbonde. Men hun Aarsagede sig/ oc sagde sig at vere endnu for vnger at gifftis/ oc icke at vere kommen til sin Manduorne fulde Alder oc Aar.

Otthin kommer tredie gang til Kongen i Ryssland.

Otthin vilde dog icke lade sig afftrenge/ alligeuel at hand to gange vaar haanlige forskut/ men bleff frimodige hart i sit forsæt/ oc kom tredie gang vdi ny skickelse oc Klædebon/ oc gaff sig vd for en forfaren Krigsmand/ at hand saaledis vilde afflegge sin skam oc vanære/ som hannem tilforn vaar vederfaren. Saaledis vaare nogle til vdi gamle dage/ som kunde

foruende

foruende deris naturlige Skabning/ til allehaande skickelser / saa tit oc offt dem lystede. Otthin giorde meget mandeligt Hoffuerck vdi Kongens gaard/ oc holt sig altid met de beste oc hos de fremmerste. Men hand kunde dog icke vende Jomffruens hierte til sig vdi nogen maade. Thi det findis vdi forfarenhed/ at hues sind en gang aluerlige oc hefftelige fortørnis met en anden/ den neppelige nogen tid bliffuer Ven aff hiertet. Der hand vilde nu tredie gang fare aff Gaarde / bød hand hende atter en Kyss / men hun slog saa hart oc vredelige til hannem/ at hand vende met sit Hoffuet imod Jorden. Thi screff hand strax paa it stycke Barck / rørde ved hende der met/ oc giorde hende strax affsindig/ heffnede saaledis met en maadelig straff sin store skam oc forhaanelse.

* Otthins tredie Kyss.

Hand vilde oc icke endnu affstaa sit forsæt / men giorde sig fierde gang rede vdi Quinde klæder/ oc kom veyfarende til Kongens Gaard. Der beuiste hand sig saare tienstactig/ oc ingen viste andet / end at hand vaar it Quindfolck. Hand lod sig kalde Vecke / oc gaff sig vd for den som haffde forfarenhed vdi Lægekaanst. Paa det sidste kom hand vdi Dronningens tieniste/ oc bleff Jomffruens Tærne. Hand toede hendis Fødder/ oc beuiste hende hues anden tieniste de andre Pige pleiede at giøre. Lycken gaar vnderlige omkring/ mand finder vndertiden aff slompelycke/ det som mand haffuer offte forgeffuis søgt met megen Kaanst oc Arbeide. Det hende sig at Jomffruen bleff siug/ oc nøddis nu til at bedis om hielp aff hans hender / som hun tilforn haffde foract oc forhaanet. Hand gaff act paa hendis siuge/ oc sagde / at der stod ingen raad til at bierge liffuet / vden hun fick met det allerførste en Læge drick. Men hand sagde sig at befrycte/ at hun skulde icke taale den for sin beskheds skyld/ vdē hun lode sig veluilligen binde tilforn. Der hendis Fader det hørde/ befalede hand at skee/ som hand sagde. Men den arrige Skalck / forgette icke huad hand lang tid haffde hafft vdi sinde met hende.

Otthin drager fierde gang til Ryssland.

Lyckens hiul vendis vnderlige.

Otthin bedrager oc krencker Kongens Daatter aff Ryssland.

Nogle mene at dette skeede met Kongens egen vilie oc samtycke / at hand i saa maade vilde beløne hans Velgierninger oc tro tieniste. Det som er grueligt at tencke paa/ at end ocsaa it Faderligt hierte kand foruendis imod sit eget Barn/ naar onde tancker oc affecter tuinge naturlig Kierlighed vnder sig. Der Kongens Daatter bleff nu siuglig / oc fødde sit Faaster/ fortrød Faderen saadan sin skammelige vildfarelse.

Vmilt Faders hierte.

Der saadant spurdis aff de andre Affguder / Othins Metbrødre/ som haffde deris Verelse til Constantinopel / da forskøde de / oc aldelis vdslætte hannem aff deris Tal oc Samfund / for hans wærlige rycte oc whørlige Gierning/ hand bedreffuet haffde. De sætte hannem icke aleniste aff den ypperlige Befalning/ men ocsaa strengelige forbøde/ at nogen skulde effter denne dag/ giøre hannem nogen ære eller dyrckelse. Dennem siuntis raadeligere at vere/ at hand ene miste sin myndighed / end de selff wskyldige skulde vndgielde hans wtuctighed/ oc lide skade paa deris Religion. Thi de formerckte / huorledis den Menige mand / som de hulde her til dags vdi vildfarelse / begynte at foracte deris Helligdom / oc for Othins skendsels

Othin vdskydis aff de andre Affguders tal.

skyld / offuergiffue oc lade all seduanlig dyrckelse falde. De befryctede sig / at de skulde offuerfaldis oc ihielslaas / oc allesammen lide straff for Otthins skyld. Thi giorde de hannem vd/oc fordreffue hannem / at hand bleff landflyctig / oc sætte en anden ved naffn Oller / vdi Regimentet oc Guddoms sæde. Ligeruis som de skulde hafft mact at giøre til Gud/oc giffue Konge naffn huem dennem lystede. De antuordede Oller all fuldmyndighed/oc paa det intet skulde fattis/ men alting skulde gaa dissbedre for sig/ da gaffue de hannem Othins naffn. Der Oller haffde regeret i ti Aar/ forbarmede Otthins Stallbrødre sig offuer hannem/lode denne straff vere nock for hans Synd/oc toge hannem til Naade igien. Fordi hans formere vanrycte vaar nu met tiden dissimellem forgæt. Dog vaare der mange iblant dennem/som meente/at hand burde aldrig at skulde stædis til sin gamle Værdighed oc Ære/ for de løssactige Kaanster oc Quindactige gierninger hand falskelige bedreff/ dem alle til skam oc vanære. Nogle sige at Otthin gaff en part aff sine Stallbrødre gode ord / en part stor Skenck oc Gaffuer/ oc kom saa formedelst disse wloulige middel igien til sin stat oc formere Dignitet. Vil nogen vide huor stor den sum Penninge vaar som Otthin vdgaff/ da spørge sig dem at / som vide huor dyre Guddoms mact pleier at sellies for Guld oc Penninge. Jeg bekiender mig at haffue aldelis ingen forstand vdi saadan Kiøbmandskaff. Der Oller vaar fordreffuen fra Constantinopel aff Otthin/rømde hand ind i Suerige/ oc der begynte som vdi en ny Verden / at faaregiffue sin Traaldoms konst. Men kaart tid der effter komme de Danske/ oc sloge hannem ihiel. Der scriffuis om hannem/ at hand vaar saa behendig vdi sin Kaanst / at naar hand tryldede it Been/ da kunde hand der met komme frem offuer Haffuet/lige som hand haffde brugt en Baad met sine aarer.

Oller bliffuer en Affgud.

Otthin bliffuer en Gud igien.

Oller rømmer fra Guderne / ind Suerige / oc bruger der megen Traaldom.

Otthin kom til sin gamle myndighed/saa at alle Nationer vndfinge oc elskte hannem / lige som en ny lius dag vaare kommen paa Himmelen. Oc ingen stæd vaar i Verden/der som mand icke fryctede hannem. Der hand formerckte/ at hans Søn Boe / som hand afflede met Rinde / Kongens Daatter aff Ryssland/ vaar en duelig Krigsmand/ kaldede hand hannem ind for sig/ oc sagde hannem laa mere mact paa / at hand nu tenckte til at heffne sin Broders Balders død/ end at offuerfalde dem met Krig / som intet haffde fortørnet hannem.

Kong Geuar i Norge forraadis.

Dissimellem bleff Kong Geuar i Norge forraadt oc slagen aff en sin ypperste Mand ved naffn Gunde. Men Kong Hother heffnede hans død/ forfulde oc fangede denne forneffnde Gunde /oc kaste hannem paa en brendende Jld/ ligeruis sō hand offuerfalt tilforn sin egen Herre/ oc brende hannē inde om Natte tide. Der hand saa haffde heffnt sin kiere Tuctemesters død/ sætte hand begge hans Sønner/Herlet oc Gerit/at raade for Norge.

Kong Hother lader hylde sin Søn Rørick til Konge i Danmarck.

Siden drog Hother hiem til Danmarck/ forscreff en Herredag met sine beste Mend / oc gaff der faare / huorledis hannem fulduitterligt vaar aff sandru Spaadom /at hand skulde nu endelige omkomme i deñe krig/som hand skulde føre imod Boe Otthins søn. Bad dem der faare venlige/ at de vilde hylde hans Søn Rørick til Konge vdi Riget/paa det Rigens friheder skulde icke ved oprøriske Hoffueder affhendis fra dem til nogen fremet Sleet

oc vdlen-

oc vdlendige Herskaff. Hand sagde at den lyst hand haffde aff sin Søns velfært oc vdkaarelse/ fortog hannem all den bedrøffuelse / hannem aff den nærucrendis død paahengde. Der Danske Mend haffde samtycket oc fuldgiort hans begiering / drog hand strax imod Boe / oc bleff der slagen. Men Boe kiøbte denne Seyeruinding dyre. Thi hand bleff saa offuermaade hart saargiort/ at hans Knecte maatte bære hannem hiem aff Valsteden paa deris Skiolde/oc hand døde strax om anden dag der effter. Rysserne begroffue denne Boe met stor ære / oc opkaste en Høy som de gaffue naffn aff hannem/ at saadan en fin vnger Mands naffn/ skulde bliffue diss lenger i tilbørlig hukommelse hos alle Efftcrkommere.

Kong Hother ihielslas aff Boe / oc Boe fick sit Banesaar aff hannem igen.

Rørick Slyngebaand XV. Rørick.

DER Kong Hother vaar død / fulde Curlender/Suenske oc Slauonier oc andre flere omliggende Lande fra Danmarckis Krone/Huilcke tilforn vaare Danmarck vndergiffne oc skatskyldige/ men vilde nu vere fri fra all Tribut oc seduanlig Aarlige skat effter Kong Hothers død oc affgang. Thi reiste Kong Rørick mand aff hus offuer alt Danmarck/ oc formanede huer oc alle / at de vilde tencke paa deris Forfædris Mandoms gierninger / oc mandelige affuerie saadan wret / oc forsuare deris Fæderne lands rettighed. De vdlendiske Fiender kieste sig en Konge/oc droge imod Kong Rørick met tuende Hær. Den ene skiulte de paa en hemelig stæd. Met den anden droge de frem i Marcken.

Curlender/ Suenske oc Slauonier falde fra Danmarckis krone.

Men der Kong Rørick fornam deris Forræderi / lagde hand fra Landet met sine Skib / at hand skulde icke tuingis paa begge sider til lige aff Fienderne. Siden offuerfalt hand dem som haffde bestilling / at falde hemeligen ind paa hannem/ saa at de omkomme alle i det samme de haffde beredt Kong Rørick oc hans Folck. Den anden Hær forundrede sig dissimellem/ at hand tøffuede saa lenge/ oc viste icke aff at hand haffde nedlagd deris Stallbrødre. Thi bleffue de paa det sidste til sinds at ville seyle imod hannem/ oc forsøge huad hand førde i sin Skiold. De haffde met sig vdi deris Hær / en merckelig sterck Krigsmand/som vaar en Troldkarl/ der hand saa de Danske/sagde hand til begge parter. Mig siunis raadeligt/at nogle faa aff oss giffue sig i fare/oc den Menige mand i dag frelser sit Liff. Jeg er rede paa vor side/ om der er nogen iblant eder Danske / som tør voffue sig vdi Kamp imod mig. Dog met saadanne forord oc vilkaar / at der som ieg beholder Seyer/ da skulle wi her effter vere skatfri/men offueruindis ieg/ da skulle wi vdgiffue her effter den gamle seduanlige Skat til Danmarck. Jeg vil giffue mig selff til it veluilligt Pant/at ieg i dag enten skal fri mit Fæderne land fra den languarende Trældom / eller oc føre det videre der vdi. Der en aff de Danske/ som haffde større mod end styrcke / hørde dette / atspurde hand Kong Rørick/ huad hans løn skulde vere/som torde giffue sig i Kamp met denne traadzige Tydsk. Kong Rørick haffde hos sig sex Armbaande/ lenckede vdi huer andre/ saa de kunde icke skilies at / dem loffuede hand sig at

Kong Røricks listige anslag.

En Tydsk kempe som er en Troldkarl.

ville forære den met/som vilde trede imod denne Tydsk. Den vnge Danske Karl viste icke huorlunde Lycken vilde begiffue sig/ thi vende hand sig til Kong Rørick/ oc sagde: Der som mig hendis at indlegge nogen pris / da maa det staa til eder selff/ huad eders rundhed vil vnde mig. Men der som det gaar mig icke aldelis effter mit forsæt oc vilie / huad vil da eders Naade betencke mig til løn? Thi der som ieg offueruindis/da haffuer ieg enten Døden eller euig vanære vdi begge hender. Dyd oc Mandoms gierninger

☞ bør Loff oc Ære. Den som intet mandeligt vdretter/ hand døer haanlige eller leffuer skammelige. Efferdi ieg endnu tuiler/ huort Lycken vil henuende sig/ da tør ieg ingeledis begere det som ieg er wuiss paa / om det hører mig til met rette eller oc ey. Det er daarligt at tage Eblet aff Træet / for end det er moct/oc begiere den løn som mand endnu icke haffuer fortient eller giort noget Arbeide faare. Denne min fri Haand / skal enten giffue mig

En Danske Kempe offueruundis. Seyer eller it stacket Liff. Der hand dette haffde sagt / hug hand til sin Fiende met større dristighed end styrcke. Thi den anden hug strax til hannem igien/ saa at hand der ved falt død ned paa Jorden. De Danske bedrøffuedis/ oc de Tydske glæddis storligen der offuer/oc vnfinge deris Kempe met stor Pris oc Triumph. Hand optendis oc selff sáa hoffmodeligen i sit sind aff denne Seyer / at hand strax tenckte at legge mere Pris ind. Thi gick hand om anden dagen atter frem for den Danske leyr / oc vdbød paa ny til Kamp/ huo som aff dem lyst haffde at fecte met hannem. Hand

Lycken føder hoffmod. mente sig at haffue slaget den sterckiste ihiel/ som vaar iblant de Danske / oc ingen ydermere at vere/ som skulde fordriste sig/ til at gaa vd imod hannem/ eller oc offuer huilcken hand io vilde lættelige faa offuerhand. Lyckens fremgang er offte en Moder til Hoffmod / oc ingen større Aarsage er til offuerdaadighed / end megen metgang oc lycksalighed.

Dette fortrød Kong Rørick/ at en Tydskis traadzighed skulde vanuorde alle Danske Mends mandom / oc at de som førre vaare offueruunden aff Danske Mend/skulde nu saa løssactelige oc haanlige dennē foracte. Hand gremmede sig/ at der fands ingen i sin gantske store Hær /saa dristig

Vbbe en Dansk Kempe. oc mandelig/ der vilde voffue sit Liff for sit Fæderne land. Dette kunde den frimodige Kempe Vbbe/ icke lenge fordrage. Hand vaar baade sterck oc forfaren i den sorte Konst. Kongen loffuede hannem de sex kaastelige Armbaand / for sin wmage til en Æreskenck. Men hand sagde til Kongen: Herre/ ieg forlader mig icke paa det som i selff beholde i Henderne/ oc icke antuorde det en anden i foruaring. Der som i vdi gode Mends næruerelse befale det nogen at giemme / saa haffue i icke ret til at tage det igien. Thi det giør en Kempe modig / at hand er viss paa en ærlig Foræring/ for sit Arbeide. Dette sagde hand ickon aff sin skempt / thi hans egen dyd oc fromhed tuingde hannem alene til denne Kamp / at affuerie sit Fæderne lands naffns vanære. Rørick mente det vaar aluers tale/at Vbbe haffde saa stor begiering til Guld. Da paa det at ingen tuil skulde findis paa hans Løffte oc tilsagn / greb hand dette Guldsmycke / som hand stod i Skibbet/ oc vilde kast det hen offuer til Vbbe. Men der vaar saare langt imellem begge Skibene. Thi vant hand icke frem met det / men det falt ned

til Haffs

til Haffsens bond/hart ved Vbbis Skib. Her aff er det kommen/at mand
kaldede hannem effter denne dag / Kong Rørick Slengebaand. Dette
bleff Vbbe it vitnesbyrd om hans store Dyd oc Mandom. Thi hand lod
siden paakiende / at hand icke stride for Guld oc Gaffuer / men aff it frit
frimodigt hierte/ for Pris oc Ære/met Dyd oc Mandom at indlegge. En-
dog den tilsagde Foræring vaar nu borte/ alligeuel vaar hans mod oc man-
delige Hierte icke druckner i hannem. Folcket aff begge sider / sloge sig
strax i en Ring paa Marcken/oc huer ynskede sin Kempe Lycke oc Seyer-
uinding. Der droge de to stercke Kemper tilsammen met skarpe Suerd
oc vrede Hierter / oc hugge saa lenge ind paa huer anden / at de icke lode
aff/ før end de bleffue begge liggendis døde vdi Kredzen / hos huer andre.
Jeg acter/ at Lycken haffuer hafft den ene saa kier som den anden/ oc dræbte
der faare Seyeruindingen/ oc den ene fick icke mere Lyst oc Pris / end den
anden. Effter denne dag sactedis disse Tydske / oc gaffue siden Kong Rø-
rick vdi Danmarck/deris Aarlige oc seduanlige Skat/som tilforn.

Kong Rørick kaldis Slyngebaand

Vbbe/ oc den Tydske Kempe sla huer andre ihiel.

Curlender / Suenske oc Tydske bleffue Danmarck skatskyldige igien.

Vdi samme tid døde Geruendel/ Statholder oc Høffuitzmand vdi
Judland. Hand lod tuende Sønner effter sig / Haardeuendel oc Fenge.
Dem sætte Kong Rørick vdi deris Faders stæd/at skulle forsuare oc regere
Judland. Haardeuendell gaff sig til Søes / oc lagde sig it stort naffn
ind met sin Sørøffueri. Der hand dette haffde brugt vdi try Aar, da lod
Kong Køller aff Norge/sig forlyste at søge hannem/ om Lycken vilde vnde
hannem/ at hand kunde tuinge oc nederlegge saadan en mectig oc naffn-
kundig Herre. Der hand lang tid haffde søgt hannem / fundis de begge
vnder en Ø/ mit vdi det vilde Haff. De stigede der paa Land / huer ved
sin side/ oc som de ginge at besee Landens leilighed/ oc lystige Platz / møttis
de allene wforuarendis vdi en Skou. Haardeuendell talede til Kongen/ oc
sagde: Effterdi du haffuer vndsagdt mig / oc wi nu endelige skulle slaes/
før end wi skillis fra denne Ø/ saa siunis mig ærligst oc raadeligst paa dit go-
de behag/ at wi allene giffue oss i Kamp/ oc lade see vden andre deris hielp/
huad huer aff oss selff mest formaa.

Kong Køller aff Norge/ oc Haardeuendel lands Herre i Judland findis paa en ø/ huor Hardeuendel slar Kongē ihiel.

Kong Køller forundrede sig paa den vnge Mands snilde oc dristige
tale/ suarede hannem oc sagde: Effterdi du giffuer mig kaar at vduelle
staaende Strid eller enlig Kamp / saa siunis mig best at vere / det som du
faaregaffst. Thi naar wi To allene gaa tilsammen / da ere wi vden alt
Bulder/ da sees vor Mandom aff de andre/ oc wi kunde diss snarere giøre
en ende/ paa all denne Trætte. Men efftedi wi ere wuisse/ huorlunde den-
ne Kamp vil gaa oss aff/ da ville wi endnu samtycke tuende Artickler / før
end wi begynde noget. Først/ at huo som faar Seyer oc Offuerhaand/
hand skal lade den andens døde Lig met begge vort Folck / hederlige oc ærli-
ge begraffue. Thi endog wi vdi sind oc forsæt ere wsamdrectige met huer
andre / saa ere wi alligeuel indbyrdis forbundne paa Menniskelige naturs
vegne. Det vaare oc meget Tiranniskt oc Vgudeligt / at lade vor vre-
de faa saa it Offuerhaand / at den skulde oc vare effter den andens død.
Vor harm oc affuend skal falde/naar en aff oss er falden. Det skal leggis

Tuende artickler samtyck imellem Kong Køller oc Hardeuendel.

hannem til en stor ære/ som beuiser sin døde Fiende ære. Dernæst er oc it andet stycke icke vert at forgette. Det hender sig offte/ at en Kempe bliffuer saa haardelige lemmelæst aff en anden/ at endog hand beholder Liffuet/ saa faar hand alligeuel en wbodelig skade paa sit Legeme/ oc skulde tusindfold heller vere død end leffuendis. Thi met Døden forgettis all sorg oc vaande/ Men den leffuende bær daglige sorg for sit Legemis oc Lemmers forderffuelse. Thi ville wi giøre for det andet saadan en Contract/ at huo som giør den anden paa sine Lemmer oc Legeme drabelig affbreck oc skade/ hand skal giffue hannem til vederlag oc skadegield Tij pund Guld. Mand ynckis dog offuer en fremmedis Wlycke/ huor meget mere sømmer oss/ at haffue omhu for oss selff. Det er naturligt/ at huer tycker sin skade ilde at vere. Huo som icke haffuer nødtørfftigheds omhu for sit eget Legeme/ hand er sin egen Manddrabere.

Der de haffde nu begge giffuet huer andre deris Tro paa disse fornefnde Artickle/ ginge de strax tilsammen. De lode det icke effter/ endog de haffde aldrig seet huer andre før end denne dag. Den megle lystighed som stæden førde met sig/ kunde icke formilde eller vende deris hastige sind oc Mandelige mod. Haardeuendell forgette i sin vredis hastighed at tage sin Skiold for sig. Hand greb Suerdet i begge Hender/ oc hug saa lenge paa Køllers Skiold/ at den falt i smaa stycker fra hannem. J det samme hug hand den ene Fod aff hannem. Oc der hand vaar død aff samme Banesaar/ lod hand begraffue hannem meget hederlige oc høytidelige/ som tilforn vedtaget vaar. Siden forsulde hand oc slog ihiel hans Syster Sele/ som vaar ocsaa meget forfaren vdi Sørøffueri oc anden Krigs handel.

Kong Køller ihielslaes.

Der Haardeuendel haffde i try Aar veret i Søen/ drog hand hiem til Kong Rørick/ oc lagde stort Venskaff hos hannem/ met meget herligt Roff oc vdualt Byte/ som hand forærede hannem met. Hand bads om Kongens Daatter Geruthe/ fick hende/ oc afflede en Søn/ ved naffn Amleth/ met hende. Hans Broder Fenge bar affuend der ved/ oc søgte lempe/ at hand kunde affliffue hannem. Saa maa Dyd oc Fromhed end ocsaa bære fryct oc fare/ iblant dem som ere næst Slect oc Byrd. Der Fenge haffde slaget sin egen kiødelige Broder ihiel/ lod hand det icke bliffue der ved/ men tog hans Hustru Geruthe til sig/ oc bedreff saa baade Hoer oc Mord. Thi huo som en gang giør ilde/ hand synder diss dristeligere en anden gang. En Synd affler anden. Fenge vaar icke aleniste Tiranisk/ men ocsaa tredsker oc falsk/ oc vilde der faare besmycke oc tecke sin onde Gierning/ met Fromheds skiul oc Dydigheds kaabe. Hand sagde sig at haffue slaget sin Broder ihiel/ paa det hand vilde skille den fromme oc Dandis Quinde Geruthe/ ved den haarde oc wdydige Mand/ som leed saa meget ont aff hannem/ vden all skyld oc brøde. Saadan løgn lyckedis hannem. Som det endnu gaar til paa denne dag/ at Løgn antagis for Sandhed/ hos mange Førster oc Herrer/ besynderlige der som Baguaskere oc Pretudere affholdis oc æris.

Haardueudel faar Kong Røricks daatter til ecte.

☞

Fenge ihielslar sin Broder.

Merck,

*

Der Am-

Der Amleth Haardeuendels Søn saa huorledis hans Farbroder bedreff saadant Vgudeligt mord oc Ketteri / fryctede hand sig for hannem. Oc paa det hand kunde frelsse sit Liff / stillede hand sine Gierninger oc tale / ligeruis som hand haffde veret vild oc affsindig. Hand laa altid vdi Dreck oc Skarn / oc besmittede sit Ansict oc gantske Legeme met megen wsynlig Skidenfærdighed. Alle hans Ord oc Suar vaare latterlige oc daarlige. All hans bedrifft siuntis at komme fra én Geck. Ja huad skal mand mere sige om hannem? Hand siuntis ligere it vanskafft Spøgelse / end it Menniske. Vndertiden sad hand ved Ilden vdi Asken / oc feiede Kullene frem oc tilbage / vndertiden giorde hand Træ kraage / Sued dem vdi Ilden / oc bøyde dem mod enden som hine Fiskere kraage / at de skulde diss fastere holde huor mand kaste dem paa. De spurde huad hand giorde? Hand suarede: Jeg skarper Spiud til at heffne min Faders død met. Mange hulde det for it daarligt Suar / dog saadant Arbeide sõ hand vel foruarede / hialp alligeuel hannem i fremtiden / at fulddriffue sit forsæt / som wi ville her effter faa at høre. Mange som dybere besindede hans idret / mistenckte hannem / at hand vaar icke saa galen som hand siuntis / men skiulte sin Visdom oc forstand / met snild Enfoldighed oc tredsker Daarskaff. Thi lagde de op it raad / at mand skulde forsøge hannem / paa en hemelig sted allene met it deiligt Quindfolck / om hand vilde lade sin hu oc hierte betagis met Kierlighed til hende. Thi det er Menniskelige natur metgiffuet / at den kand icke vel dylle Kierlighed met Tredskhed / naar mand ved sig ellers foruaret vdi løndom. Oc meente nu der faare / at der som Amleth vaar icke ret affsindig / da skulde hand vel lade sig offueruinde aff begiering til denne Quinde. Amleth bleff forskicket hen vdi en stor Skou / at skulde der forsøgis. Iblant dem som hannem fulde / vaar en som haffde veret opfødt aff første Barndom met hannem. Hand tenckte paa gammelt Kundskaff / oc gaff hannem it hemeligt Tegen / at hand skulde tage sig vel vare. Thi hand viste det vilde kaaste hans liff / om der fands nogen forstand hos hannẽ / eller oc om hand rørde den Quinde som førdis vdi Skouen til hannem. Dette formerckte oc Amleth ved sig selff. Der faare der de bøde hannem stige til Hest / sætte hand sig baguent der paa / vende sin Ryg frem mod Halssen / oc sit Ansict tilbage mod Hestens rumpe. Der feste hand oc Beedzelet / ligeruis som hand viste icke andet / end Hesten skulde saaledis regeris. Vdi saa maade vndgick hand sin Stiffaders paalagde oc optenckte Tredskhed. Det vaar ocsaa it gantske vnderligt Spectackel / at see paa / huorledis Hesten gick frem vden Beedzel / oc Manden som reed styrede hannem ved Rumpen.

Amleth gjør sig galen.

Amleth gjør Kraage.

Amleth mistenckis.

Amleth forskickis hen vdi en Skou met i Quindfolck.

It lystigt Spectackel aff Amleth.

Som de nu komme noget frem vdi Skouen / møtte de en Vlff. Amleth spurde huad det vaar? De sagde / Det er en vnger Fole. Hand suarede: Saadanne Foler haffuer Fenge saare faa vdi sin Gaard. Met saadan smuck aluerlig Skemt / ynskede hand straff offuer sin Stiffader / at Vlffue oc blodgerige Diur / maatte heffne paa hannem hans Faders død / oc tage Gods oc Rigdom / Land oc Liff fra hannem / som hand haffde fortient. Der de andre gaffue hannem ret met sit Suar / Da sagde hand / at det vaar io hans fulde aluerlige mening hand fremsagde. Saa lempede hand alle sine ord / at hand bleff icke greben vdi dem / oc ey heller sagde meget wsant.

Amleth ynsker met merck tale hefn offuer sin Stiffader.

Siden komme de ned til Stranden met hannem / oc ſaae der ligge it ſtort Roer aff it Skib/ ſom der vaar forgaaet. De ſagde: Her finde wi en ſtor Kniff. Hand ſuarede der til / oc ſagde: Da hører it ſtort Bøſte her til/ſom ſaadan en Kniff ſkal brugis. Hand meente vden all tuil Haffuet/ vdi huilcket ſaadanne Roer vnder tiden giordis vel behoff. De bade hannem ſee til Sanden/ ſom laa paa Haffbredden/ oc ſkue det deilige huide Mel. Hand ſuarede: Det er malet met Værmøller/ oc den huide free aff Haffſens bølger. De loffuede hans Suar/ oc hand priſede ſelff ſaadan ſin forſtandige tale.

Der de komme nu langt frem vdi Skouen/ forlode de hannem alene/ at hand diſſ driſtigere ſkulde forgribe ſig imod den Quinde / ſom de der haffde beſtillet / at ſkulle komme wforuarendis til hannem. Oc hand haffde viſſelige giort det/ haffde icke hans gamle Stallbroder giffuet hannem it Tegen der aff. Thi hand fangede en Brems / oc ſtack it Straa igiennem den/ oc lod den ſaa flue hen ſom Amleth vaar. Der Amleth det ſaa/ fornam hand ſtrax/at der vaar Suig oc Forræderi paa færde. Hand gick videre frem met Quinden/ i it ſtort Wføre / ſom ingen kunde ſee hannem. Der bad hand hende gantſke venlige/ at hun vilde dylle met hannem/ oc icke ſige for nogen/huad imellem dem ſkeet vaar. Denne Quinde vaar opfødt aff Barndom met Amleth/ thi dulde hun met hannem effter hans vilie oc begiering.

Amleth giffuis tegn at hand ſkal forware ſig.

Siden at Amleth bleff hiemført / ſpurde de hannem at aff Spaat/ om hand haffde rørt noget ved Quinden. Hand ſuarede/ Ja. De ſpurde fremdelis paa huad ſted oc Seng det ſkeede. Hand ſuarede/ paa Rygaaſſen aff it Hus/ paa en Heſte hoff/ oc en Hane kam. Diſſe try ting førde hand met ſig vdi Skouen / paa det hand ſkulde altid ſige Sandhed / dog vaare der mange ſom loe oc ſpaattede ſaadan tale. Quinden bleff oc atſpurt/ men hun neetede det hand bekiende. Huer mand trode hendis tale / efſterdi der vaar aldelis ingen aff de andre ſom viſte huad ſkeet vaar. Der kom oc hans tro Stallbroder frem oc lod ſig høre / huorledis hand frelſte hannem ved det tegen hand tilſkickede hannem. Amleth ſagde / at hand fornam vel noget/ ſom kom fluendis frem for hannem met it Straa vdi Rumpen. Der aff loe de andre / men hans Stallbroder behagede hans forſtandige Suar ſaare vel.

Der de nu funde ingeledis faa noget om at holde met hannem /raadde en aff Fengis venner / at mand ſkulde ſøge Aarſage met ſtørre flid at obenbare Amleths tredſkhed. Hand gaff faare/ at Fenge ſkulde lade/ ſom hand vilde reiſe fra Hus vdi nogen merckelig Beſtilling / oc lycke Amleth enlige inde vdi it Hus met ſin Moder/ oc lade en ligge i ſkiul dennem wuitterligt/ at høre huad ord oc tale der ginge imellem dennem. Der ſom nogen Viſdom vaar paa færde/da ſkulde Sønnen vden tuil intet dylle for Moderen aff ſit forſæt. Denne ſamme Fengis Raadgiffuere/loffuede at ville ſelff vere den/ſom ſkulde vaacte hemelige paa deris Samtale. Fenge fulde hans raad/ oc lod ſom hand vilde reiſe en lang vey fra hus/Amlet oc hans Moder bleffue indeluchte i en Stue tilſammen. Men Amlet fryctede det ſom i ſandhed vaar/at nogen ſkulde hemelige vaacte paa deris tale. Thi løb hand førſt/ſom

It andet fund at forfare Amlets tredſkhed.

hand

hand almindelige pleiede/omkring i Huset/ oc slog sine Arme vd som Vinger/ oc goel som en Hane / oc stigede op paa it Knippe halm som Skalcken vaar skiult vdi/ oc spranck der offte op oc ned/ at forsøge huad der for haanden vaar. Der hand formerckte/at der vaar noget hart vnder hans Fødder/ greb hand til it Suerd/ oc stack hannem der met igiennem/ som der laa skiult. Hand drog hannem siden vd aff Halmen/slog hannem ihiel/ oc hug hans Krop i smaa stycke. Siden sød hand den vdi hæt Vand / oc kaste den ned igiennem it priuet for Suin. Der effter vende hand sig til sin Moder/ som græd offuer hans Daarlighed oc Galenskaff/ oc sagde til hende: Du arge kætterske Hore/ som tager i faffn / den som myrde din kiere Hosbonde/ oc elsker den som giorde din eniste Søn Faderløs Wmælende best leffue saa hen vden alt skel oc fornufft. Saadan haffuer du ladet paakiendt/at din natur er/ i det / at du saa snarlige haffuer forget din første Hosbonde. Du skalt oc vide/ at ieg icke vden Aarsage giør mig galen / thi ieg veed vist/ at den som icke sparde sin egen Broder/ hand bruger ingen Barmhiertighed mod sin andre Slect oc Byrd. Det er icke Galenskaff/at frelsse oc foruare sit Liff oc Vælfærd ved Galenskaff. Min Faders død ligger mig dag oc nat i hierte/ kunde mig ickon alleniste giffuis lempe oc leilighed til at heffne den. Alle Gierninger ville icke vdrettis paa en stæd. Der hører stor forslagenhed til at fange de haarde oc wbarmhiertige Tiranner. Det er forgeffuis/ at du begræder min Galenskaff. Vilt du sørge/ da græd offuer din egen skam oc vanære. Ellers maat du heller tie aldelis stille. Met saadanne skarpe ord oc straff/ vende hand sin Moders hierte fra Wdyd til Dyd/fra denne nærucrende Fengis wtilbørlige kierlighed/ til sin Faders formere gamle Tro oc Loffue.

Amlet slar den ihiel som laa paa lur at tage vare paa hannem.

Amlets tale til sin Moder

Der Fenge nu kom hiem igien / oc spurde effter den Spedere / som hand sætte til at vocte paa Amlet/ da fants hand ingen sted / oc ingen mand viste huort hand vaar henkommen. Amleth bleff skemts vis atspurt om hannem/hand sagde sig at haffue seet hannem gaa bort paa en hemelig sted/ oc vere falden ned igiennem Hullet/ bleffuen der quald / oc opæt aff Suin som vaare der tilstede. Endog saadant Suar vaar sant / alligeuel vaar det taget aff alle met spaat oc ladder.

Fenge haffde gierne affliffuet Amleth/ men hand torde det icke fordriste/ for hans Farfaders Røricks oc Moders vrede. Thi forscreff hand hannem til Kongen aff Engelland/at skylden skulde henge paa en fremmet oc icke paa hannem selff. Sparde icke at besmitte sin gode Vens rycte/ paa det hand kunde driffue sit onde forsæt / oc selff vere vden vanrycte oc mistancke. Der Amleth skulde nu endeligen drage aff stæd/ befoel hand sin Moder/ at naar Aar oc dag vaare forløbne / da skulde hun sige/ at hende vaar komne visse Tidinde til haande / om hans død. Oc lade Sallen omkring hengis met Klæder / syd tilhaabe i huer andre / lige som hun vilde giøre hannem sin tilbørlige Begengelse. Paa samme dag oc tid loffuede Amleth / at hand visseligen vilde komme hiem igien til hende. Saa drog hand bort met to andre sin Stiffaders Tienere/ som haffde Breffue / indscreffne vdi Træ/ som da seduanligt vaar / vdi de

Fenge staar effter Amlets liff / oc forscriffuer hannem til Engelland.

dage/

dage/ vdi huilcke befaledis Kongen aff Engelland / at hand skulde lade omkomme Amleth. En nat paa Reysen som de huilde sig / fant Amleth disse Breff hos dennem. Oc der hand fornam huad paa færde vaar/ vdslætte hand denne Scrifft/ oc foruende meningen der paa. Hand lod sig icke nøye der met/ at hand haffde vent sine Metbrødre den død til / som hannem vaar tilskicket/ men screff fremdelis/ at naar Kongen haffde ladet disse to ophenge/ da skulde hand giffue Amleth sin Daatter til ecte.

Amlets listige paafund.

Der de komme til Engellands Konge/ oc antuordede disse Breffue fra sig/ mente de det skulde gielde Amleth/ oc viste icke at de haffde forraadt sig selff. Kongen lod sig intet bemercke / oc tog venligen mod dem alle. Men Amleth vilde huercken æde eller dricke / aff noget som bleff dem forbaaret. Huer mand forundrede sig storlige her paa/ at denne fremmede vnge Mand / forsmaadde alle disse kaastelige Kongens Rætter / ligeruis som det haffde veret nogen ringe Bonde føde eller spise. Thi lod Kongen hemelige en aff sine Tienere/ ligge vdi Kammeret om Natten/ at høre paa deris tale/ som dem siden vaar imellem. Amlets Metbrødre / spurde hannem til/ huor faare hand holt sig fra all Mad oc Dricke/ lige som det haffde verit forgifft. Hand suarede oc sagde: Brødet smagte aff Blod/ Øllet aff Jern / oc Flesket aff døde Mends raadne aadzel. Fremdelis straffede hand icke aleniste Giestebudet / men ocsaa Herren selff. Hand sagde : at Kongen haffde Øyne som en Træl/ oc Dronningen skickede sig i try stycke/ som en Tienstequinde metfølger. Hans Stallbrødre straffede hannem for saadan tale / oc sagde/ hand forgette icke end nu sin gamle Gallenskaff/ i det hand straffede det/ som loff vaar vært / oc talede ilde paa den gode Herre Kongen/ oc forhaanede Dronningen den dydige oc fromme Førstinde.

Amleth atspurdis hui hand icke vilde æde aff Kongens Mad.

Der saadnne Ord om anden dagen komme faar Kongen / sagde hand: Denne Mand maa enten vere noget synderlige vis/ eller oc meget daarlig for alle andre. Thi lod hand strax kalde sin Foget for sig/ oc spurde hueden det Brød vaar / oc om der haffde staaet noget Slag / som Kornet vaar voxet. Fogeden suarede: Brødet haffuer vor egen Bagere baget/ men Kornet er voxet paa en Marck/ som døde Mends been endnu ligge / til it Tegen/ at der haffuer staaet it Slag vdi gamle dage. Wi saa oc almindeligen gierne der vdi vor Vaar sæd/ fordi der er saare fructsommelig Jord. Men om Brødet haffuer nogen affsmag der vdaff/ det kand ieg icke vide. Der Kongen det hørde / fant hand at Amlets ord vaare sande. Hand spurde videre/ hueden Flesket kom. Fogeden suarede oc sagde/ at Suinene vaare komne vd / oc haffde ædt wforuarendis aff en Røffueris døde oc raadne Krop. Oc kunde vel vere / at Flesket haffde en vansmag der aff. Kongen gaff oc Amlets ord mact i dette stycke. Oc søgte fremdelis om Øllet/ Groff der som Vandet vaar taget / oc fant dybt vdi Jorden mange rustige Suerd / aff huilcke de meente / at Øllet haffde faaet den affsmag. Nogle sige / at Miøden bleff straffet/ for Bierne haffde draget deris føde aff it døt Menniskis ister/ hues luct vaar kommen formedelst Honningen vdi Miøden.

Amlets tale beuisis at vere sanden.

Der Kongen formerckte / at Amleth haffde sagt ret / vdi alle disse stycker / kaldede hand sin Moder hemelige ind for sig / oc spurde huo hans Fader vaar. Thi Amleth sagde / at hand saa vd vnder Øynene som en Træl / det vaar hans affkom vel nær sagt. Hans Moder suarede / at hun viste aldrig aff nogen anden Mand at sige / end Kongen hans salige Herre Fader. Men der hand truede hende / at hand vilde lade pine hende / da bekiende hun / at en Suend oc Træl vaar hans Fader. Siden der hand atspurde Amleth selff / aff huad Aarsage hand straffede hans Dronnings seeder / som beuiste sig saa from oc dannis mod hannem / da fick hand at høre / at hun vaar lige saa høybaaren som hand. Thi Amleth sagde / at hand merckte disse try stycker paa hende / som findis almindelige hos ringe oc plompe Tienistepiger. Det første / at hun skiulte sit Hoffuet vdi sin Kaabe. Det andet / at hun vdi sin gang drog sin Kiortel op vnder sit belte. Det tredie / at hun aad / det som hun stangede løst imellem Tenderne effter Maaltid vaar giort. Hand sagde / at hendis Moder vaar fangen oc tuungen vnder Trældom / paa det hand vilde hielpe hende igien / at hun skulde mere vere saadan aff seduane / end aff Slect oc Byrd.

Amlet siger Kongen oc Dronningen i Engelland huad ypperlig Slect de ere kommen aff.

Kongen loffuede Amlets høye forstand / holt meget aff hans visdom / oc gaff hannem sin Daatter til ecte. Anden dagen der effter lod hand ophenge hans Metbrødre / effter Fengis vilie oc scrifftelige begiering. Thi lod Amleth lige som hannem vaar skeet for nær der met / oc fick der faare aff Kongen / at hand skulde vere til freds met hannem / en stor sum Guld. Huilcket hand smelte / oc lod løbe vdi tuende hule Staffue / som hand førde siden ind vdi Danmarck met sig.

Amlet faar Kongens Daatter aff Engelland til ecte.

Der Amleth haffde veret noget nær it Aar vdi Engelland / bads hand om Forloff at drage hiem / oc tog intet vdaff Landet met sig / vden disse tuende forneffnde Staffue. Der hand kom paa Jutlands iord / afflagde hand sine høytilige Klæder / oc førde sig vdi Paltige oc foractelige Klædebon. Hand kom hiem vdi sin Faders gaard / oc fant huer mand lystig oc glad. Thi gick hand ind paa den Sal / som de hulde begengelse for hannem. De vndrede paa hans tilkommelse / oc kaste huer andre deris daarlige Gierninger faare / at de hulde saaledis Jordefærd offuer den / som vaar leffuendis iblant dennem. De spurde hannem at / huor hand haffde forlat sine Stallbrødre. Hand drog frem sine Staffue / oc sagde: See her ere de begge. Det vaar icke saa liden skempt / at her vaar io nogen aluere met. Thi hand haffde det Guld vdi Staffuene / som hand fick til Bod oc Bedring aff Kongen / som lod hans Stallbrødre ophenge. Siden giorde Amleth sig til Skenckere for Giesterne / at hand kunde faa dem diss lystigere oc mere druckne. Oc paa det hans side Kiortel skulde icke forhindre hans gang / bant hand sit Bielte oc Suerd omkring sig. Men Giesterne kunde icke fordrage / at hand offte drog sit Suerd oc strøg det paa sine negle. Thi sloge de it Søm tuert igiennem Skeden oc

Amlet drager hiem met sine to staffue til Danmarck.

Amlet skencker for Giesterne.

Suerdet

Suerdet til lige. Hand skenckte saa lenge for dem / at de bleffue alle sammen offuermaade druckne / oc liggende paa stæden som de sade. Der nu saadan Aarsage vaar giffuen / lod Amleth alle Tapeter oc Sperlaggen / som paa veggene vaare opslagne / falde ned offuer dem / oc knytte dem hart tilsammen / met de Kroge som hand giorde vdi sin Barndom / saa at ingen aff disse druckne oc soffuendis Giecke / kunde rycke sig løss eller vndkomme. Der effter sætte hand Ild vdi Huset offuer dem / at den gantske Gaard stod vdi en gloende Lue. Der fra løb hand hasteligen ind i det Kammer / som Fenge tilforn vaar henlagt aff sine Tienere / tog hans Suerd fra Sengen / oc hengde sit eget op i stæden igien. Hand vacte hannem op / oc sagde: Fenge / Dine gode Mend forbrende vdi aske / oc her er Amleth met sine Kroge / vil heffne sin Faders død. Fenge spranck op / oc som hand greb forgeffuis til det fremmede Suerd / slog Amleth hannem ihiel.

Amleth slar Fenge ihiel / oc heffner sin Faders død.

For saadan Gierning / bør Amleth euig pris hos alle / at hand saa snildelige skiulte sin dybe Visdom met selffgiort daarligheds Kaabe / oc heffnde icke aleniste sin Faders død / men oc frelste sit eget Liff / baade met stor forstand / oc lofflige Mandoms gierninger.

Den fierde Bog.

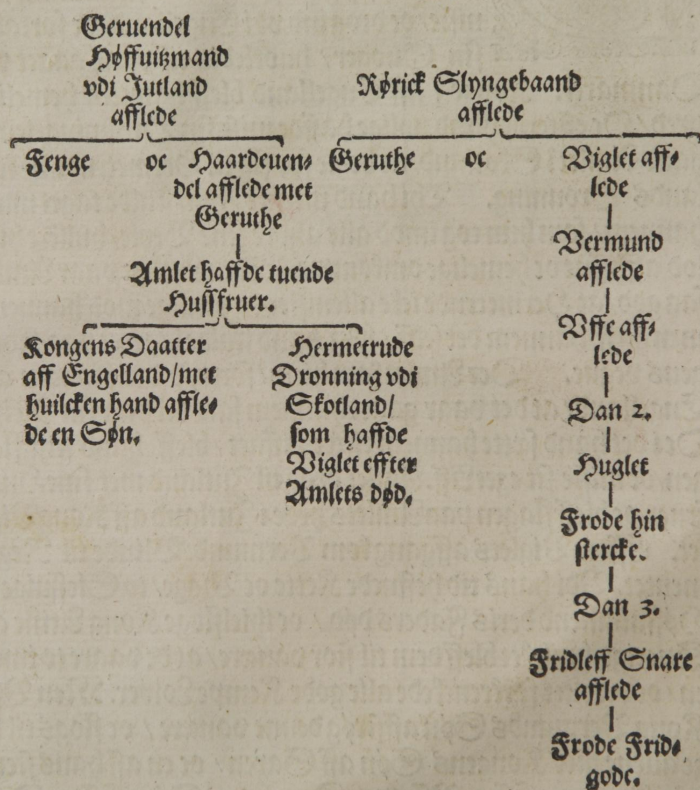
Summa paa denne Bog.

DEr Amlet haffde heffnd sin Faders død paa Fenge / kaarede Almuen hannem til Konge vdi Jutland. Siden staffe-rede hand sig oc sit Folck paa det allerskøniste / oc drog ind vdi Engelland / oc fortalde sin Suoger / huorledis til vaar gaaet vdi Danmarck. Kongen aff Engelland bleff hannem hemelige vred / Oc efterdi hand nylige haffde mist sin Dronning / sende hand Amlet i Skotland / at beyle for sig til Hermetrude Skotlands Dronning. Thi hand meente / hun skulde taget imod hannem / som hun tog imod alle andre sine Beyle / huilcke hun lod affliffue oc hemelige omkomme. Men Lycken vaar Amlet saa god / at Hermetrude icke alleniste tog venlige mod hannem / men gaff hannem det selff / som hand skulde begeret paa Kongens vegne. Der Amlet kom hiem / fortrød det Kongen aff Engelland / at det vaar gaaet hannem saa vel paa sin Reise. Oc i det hand sætte hannem effter Liffuet / bleff hand selff slagen / oc miste sit eget Liff. Amlet drog til Jutland met sine Husfruer / oc bleff slagen paa Amlets hede i Jutland aff Kong Viglet. Effter Viglets affgang kom Vermund Blinde til Regementet. Vdi hans tid heffnede Kette oc Vigge / to Slessuigeske Høffuitzmend deris Faders død / oc ihielsloge Kong Atisle aff Suerige / huilcket bleff dem til stor vanære / at de vaare to imod en / oc der met forkrenckede alle gode Kempe Lower. Men Vffe Kong Vermunds Søn affstrøg denne vanære / oc slogs til lige allene met Kongens Søn aff Saxen / oc en aff hans sterckiste Kemper. Effter Vffe kom Dan hans Søn. Effter Dan kom Huglet. Effter Huglet kom Frode hin stercke. Effter Frode kom Dan den tredie aff det naffn. Effter Dan kom Fridleff Snare. Saxo beklager at disse Kongers leffnet oc mandelige gierninger alene ere icke opscreffne / men ocsaa andre flere Dan-

Kempe som en imod en.

ske Kongers Historier ere forget oc icke optegnet. Fordi mand vdi de dage haffuer icke verit forfarne vdi Latinske Tungemaal / eller andre Kaanster / som kunde tiene til at foruare oc opscriffue saadane herlige oc Mandelige gierninger / som de Danske Konger da bedreffuit haffue met ord oc gerning / i fred oc Feide / inden oc vden Lands met stor prijs oc ære.

Der

DER Amleth haffde ſlaget ſin Stifſader ihiel/ ſkiulte hand ſig/ indtil hand hørde oc fornam/ huad Dom oc mening den Menige mand oc wbeſtandige Almue ſagde om ſaadan hans Gierning. De ſom bode noget nær der omkring / oc haffde ſeet den ſtore Ildebrand / de komme ſtrax om anden dagen at forfare / huorledis der met vaar tilgaaet. Da maatte de ſee/ Gaarden vaar affbrent vdi grund/ oc nogle døde Menniſkers been atſpridde vdi aſken. Saa haffde den brendende Lue/ fortæret huad dē offuergick/ at der vaar icke det mindſte tegn/ huor aff mand kunde kiende Aarſage til ſaadan wbodelig ſkade oc wlycke. Siden funde de Fengis legeme/ ſom vaar igiennem ſtunget met it Suerd. Nogle græde oc harmedis obenbarlige der offuer. Nogle glædde ſig hemelige vdi hiertet/ oc vaare vel til freds at den ſom ſaadant giort haffde/ vaar vel vndkommen i ſit behold. Saa atſkillige Domme vaare om Fengis død oc affgang.

Atſkillige dom om Fengis død.

Der Almuen vaar ſtillet/ lod Amleth ſig til ſiune faar alle mand/ tog Mod til ſig/ oc forſamlede alle dennem ſom hand viſte i Sandhed / der haffde hans Fader kier / oc begynte ſaadan en tale faar dennem.

Jeg forſeer mig til i gode ærlige Danſke Herrer / at i ſkulle icke fortørnis offuer denne ſtraff oc Ildebrand / ſom Fenge oc hans Hoff er offuergaaen / der ſom i ville ellers tencke noget paa det ynckelige oc wſkyldige Mord/ ſom bleff giort Kong Haardeuendel/ om der endnu er nogen iblant eder/ ſom met tro oc hierte meente min ſalige Herre Fader vel. Anſeer dette døde Legeme/ icke ſom nogen ærlige oprictig Kongis/ men ſom en Blodgerig oc wgudelig Morderis. Tencker eder tilbage / huad der vaar dog for en ſtor ſorg oc graad / den tid i ſaae faar Oyen / huorledis eders rette Herre oc Konge laa ſkendelige myrt vden ſkyld oc brøde/ aff den ſō vaar hans egen kiødelige Broder. I ſaae met grædende taare oc vaade Oyen/ met ſtor ſorg oc metynck / huor ynckeligen Haardeuendel vaar manfoldelige ſaargiort/ ſaa at it Ledemod / kunde neppelige henge ved det andet. Oc huo kand tuile at denne Tiran io begick ſaadant driſtigt Mord / paa det hand kunde betage vort Fæderneland ſin Frihed? Hans forræderſke haand giorde til lige min Fader ſin død / oc eder all tuang oc trældom. Jeg acter/ at ingen er ſaa wforſtandig / at hand mere vil priſe Fengis grumhed / end Haardeuendels fromhed. Dragis til minde / met huad dydighed Haardeuendel omgicks met eder/ met huad Retfærdighed hand lod huer mand ſkee Low oc Ræt/ met huad Danniſhed hand vndfick huer oc alle. Tencker oc beſinder met eder/ oc kommer io vel ihu / at i miſte en frommer oc rætfærdig Konge/ oc finge i hans ſtæd en Mordere oc Tiran / ſom betog eder / eders Frihed / Low oc Ræt / oc lagde det ſuare trældoms aag paa eders hals / oc plagede eder i ſaa mange maade / paa huilket altſammen er nu giort en god ende / Efſterdi i ſee / at denne Tiran haffuer faaet ſin betalning oc rætte fortiente ſtraff. Huo ſom nogen forſtand haffuer / hand ſeer at Landet er ingen wret ſkeet/ men en ſtor velgierning beuiſt. Huilcken vis Mand fortryder/ at falſk haffuer ſlaget ſin egen Herre paa hals? Huo vilde begræde denne Blodgerigis

Amlets tale til den menige Almue.

Fengis tirani.

Falſk ſlar ſin Herre paa hals.

død/ oc beklage denne vgudelige Tirans retfærdige heffn oc mord? Jeg er den som i see her staa/ huilcken der kiendis her mand død. Jeg bestaar mig at haffue heffnd min Faders oc Fædernelands vret. Jeg haffuer alene giort/ det som huer oc alle burde met rette/ icke aleniste at haffue lagd en Haand/ men begge Henderne paa. Lader det vere noget/ at ieg vden nogen Mands raad oc bistand/ haffuer begaaet saadant it Mandeligt oc dristigt stycke. Dog tuiler ieg aldelis intet/at der som ieg haffde tilsagd eder/ at i io met en redbon vilie/ haffde giort mig bistand/for den Tro oc Loffue oc Kierlighed/ som i haffde til min Fader eders Herre/ oc er vden tuil icke bort død met hannem. Men ieg ansaa det for gaat/ at disse Skalcke maatte straffis/ at det skulde intet komme eder ved. Oc ieg vilde icke bemøde andre til det som ieg selff vaar nocksom færdig. De andre lod ieg allesammen opbrende til Aske/men Fengis Krop sparede ieg til eders Hender/at i skulde brende den/ oc mætte eders harm oc retfærdige vrede der paa. Her/ her/ tager Mod met lyst/ bærer Vid tilsammen/ optender it Baal/ brender den Vgudelige krop/ steger de Lemmer som haffue veret Redskaff til alt ont/ spreder den forgifftige Aske/ henkaster den værstyggelige Støff/ oc lader disse slemme Been oc Leffninger huercken faa Kiste eller Graff. Der skal intet Fodspor findis effter denne Mordere/ der skal ingen stæd giffuis i vort Fæderne land disse vrene Lemmer/ der skal intet som nær omkring er/ forgiffuis her aff. Huercken Vand eller Land/ skal herberge oc besmittis aff dette aadzel. Jeg haffuer giort det andet altsammen/Eder staar dette tilbage at vdrette. Saadan Jordefærd bør Tiranner/Saaledis skal mand begraffue en Morderis lig/ som icke sparer sit eget Blod/ Slect oc byrd. Det vere io langt fra at hans Legeme skulde huilis oc skiulis i sit Fædernelands som blotede sit Fæderne land/ oc betog det sin rette oc gamle Frihed.

Tiranners Jordefærd.

Oc huad skal ieg sige aff min ælendighed/ oc fortelle min sorg oc genuordighed/huilcke ieg disse fremfarne Aar lidt haffuer/som i altsammen vide/ bedre end ieg det kand opregne. Min Siffader stod mig effter mit liff/Min Moder foractede mig/Mine Venner bespaatede mig/ alle mine Aar oc dage haffuer ieg leffuet met suck oc graad/vdi vaade oc liffs fare/Alting haffuer veret mig imod. Huor offte angrede eder det/ at ieg for min Daarlighed oc vforstand/ siuntis at vere vduelig til at heffne min Faders død. Der paa merckte ieg eders trofasthed/ at i icke endnu haffde forgæt min Faders død.

Thi forlader ieg mig der paa/ at der er ingen iblant eder saa haardhiertig eller vmild/ at hand io ynckis offuer mig. Forbarmer eder offuer mig/ eders egen Affføding/ anseer det megle onde ieg lidt haffuer/ i som ere vskyldige vdi Haarduendels død. Forbarmer eder offuer min fattige bedrøffuede Moder/ eders fordom Dronning. Glædis eder ved/ at den daabbelt skam oc Vanære er nedlagt/ som hun maatte lide/ oc tage sin Hosbondis Broder oc Mordere til Hosbonde. Jeg skiulte min Forstand met selffgiort Daarligheds Kaabe. Jeg dulde min Visdom vnder selfftagen Vanuittigheds skiul. Men om ieg haffuer

haffuer bekommet det ieg stod effter/ det kunde i nu dømme paa. Her træde i nu haanlige hans Aske vnder eders Føder/ som slog sin egen Broder ihiel/ oc tog hans Husfrue igien / oc bedreff met hende Blodskam oc skendelig Forargelse. Hand berøffuede eder den gamle Frihed / oc øffuede sig i alt Tiranni imod eder. Hanthelffuer oc elsker mig/ som heffnde saadan Wgudelighed. Jeg affstrøg mit Fædernelands vanære / oc affskaffede min Moders blussel. Jeg nedlagde hans Tiranni/ oc opretede met lempe eders Frihed. Jeg skilde eder ved den / som regerede vden Skel oc Samuittighed offuer eder. Oc der som hand endnu leffuede / da skulde hand daglige lagt eder større Plage paa. Kiender saadanne Velgierninger/ oc priser saadane forstandige Raad. Lader mig bekomme Riget / om ieg det fortient haffuer. Jeg som er aff Slect oc Æt / aff Dyd oc Ræt / næst der til. Mig haffue i at tacke / for hues onde i ere affskild met / oc hues gode eder er vederfaret. J vide huad ieg giort oc fortient haffuer / men hues Ære oc Beløning i ville vnde mig / det staar til eders Dyd oc Fromhed.

MEt saadan tale rørde denne vnge Herre huer mand/ saa at en part ynckedis / oc en part græde offuer hannem. Men der de sacledis igien/ keisde de hannem endrectelige til deris Kong. Thi de haffde alle it gaat haab om hannem / oc forundrede sig / at hand saa snildelige oc lenge kunde dylle / oc siden saa dristelige vdrette saadan merckelige Gierning.

Amlet Kong vdi Judland.

Der Amleth haffde bestillet oc beskicket alting effter sin villie vdi Danmarck / beredde hand try kaastelige Skib/ oc seylede der met til Engelland/ at tale met sin Husfruis Fader. Hand tog mange deilige vnge Krigsmend met sig/ vdstafferede paa det herligste/ at hand vilde bedre met offuerflødighed oc Herre pract / huad som hand tilforn haffde brut / men sin ringe oc wanseelige færd i sin første tilkommelse. Hand lod kaansteligen vdgraffue oc affmale vdi sin Skiold / alle sine Mandoms gierninger / som hand aff sin Barndom bedreffuet haffde / at det skulde vere it vitterligt Tegn iblant alle / om hans dyd oc styrcke. Hand haffde ladet der vdgraffue / huorledis tilgick met hans Faders død / oc Farboders wloulige Ecteskaff. Der maatte mand see Amleth selff giøre Kraage / ride frem for Haffuet/ ind i Skouen / oc skiule sin Gierning. Der vaar at skue / huorledis den Speidere bleff slagen / søden oc kast for Suin aff Amleth. Item / huorledis hand fuldende sin Reise til Engelland / bort oc hiem igien. Der hengde hans Stallbrødre / som hand forraadde / vdi en Galie / oc drack selff Brøllup met Kongens Daatter. Der maatte mand see huorledis hand skenckte for Fengis Giester / oc siden met Mord oc Brand offuerfalt dennem / altsammen klarlige oc vijdelige affmalet / ligeruis som det tilforn er met flere ord fortald oc tilkiende giffuet. Hans Tieneris oc gode Mends Skiolde vaare alle forgylte / paa det at hans Herrefærd skulde vere diss stateligere oc mere anseenlig.

Amlet seiler til Engelland.

Amlets Skiold.

Kongen aff Engelland tog vel mod dennem / oc som de nu sade vdi Giestebudet offuer borde/ spurde hand huorledis det gick Fenge / oc hørde

Kongen aff Engeland staar efter at omkomme Amlet.

da først aff Amlet / at hand vaar død / om hues liff oc velfert hand omhygelige atspurde. Oc der hand fornam / at Amlet haffde veret hans Bane / bedrøffuedis hand saare ved sig selff / thi hand oc Fenge haffde giort forbund imellem sig selff indbyrdis / at de skulde heffne huer andens død / om noget paakom. Hand bleff meget bange / oc rørdis aff atskillige tancker. Paa den ene side / aff naturlig kierlighed mod sin Daatter / oc elskelighed mod sin Suoger. Paa den anden side / aff troskaff mod sin Ven / oc den stercke Eed / oc wryggelige forbund / som hand haffde giort met hannem. Men den Eedsorne Tro vant oc fick offuerhaand i hannem / saa at hand tog sig i sinde at vilde heffne sin Vens død. Dog paa det hand icke skulde siunis / at giøre imod Gieste ret / eller obenbarlige feide paa sin Suoger. Da bad hand Amlet / at efferdi hand nylige haffde mist sin Dronning / at hand met det første vilde drage vdi Legation vis ind vdi Skotland / paa hans vegne / oc icke afflade førend at Dronningen der samtyckte hannem til Ecteskaff. Dette begerede hand aff Amlet / paa det hand skulde komme en fremmet paa haanden oc affliffuis. Thi hand viste vel at samme Skotske Dronning / elskte Jomfru leffnet / oc icke alleniste affsagde alle sine Beile oc Friere / men lod ocsaa ihielsla alle dem som komme oc badis om hende.

Gieste ræt.

Amlet drager til Skotland, at beile for Kongen aff Engeland.

AMlet giorde sig strax rede / oc drog met sit eget Folck oc andre Engelske Mend / ind i Skotland. Der hand kom ind i Landet / och saa ved Veyen som hand reiste / en deilig grøn Eng / oc it rindende Vand / lyste de hannem der at huile sig / sette derfaare sin vact oc lagde sig til at soffue.

Amlet bespeeis.

Der Dronningen spurde disse fremmede Giesters tilkommelse / vdsende hun Ti aff sine Tienere / som skulde forkundskabe dennem. En aff disse Ti kom igiennem Amlets vact / oc met stor list oc lempe / tog hans Skiold fra hans Hoffuet / oc de breffue som hand haffde met at fare / oc gick saa hemelige der fra / at ingen fornam eller behindrede hannem. Dronningen forstod strax aff hans Skiold / ved disse Puncter som der vaare antegnede / huo hand vaar. Oc der hun læste Breffuet / oc forstod at Kongen aff Engelland vaar hende begerende / da foruende hun meningen paa Breffuet / at det lydde paa Amlet / lige som Kongen haffde Beylet oc Friet for hannem oc icke for sig selff. Thi hun hadede den gamle / oc haffde besynderlige lyst til en vnger Mand. Hun lod oc indtegne vdi Breffuet mange aff Amlets gierninger / at baade Skiold oc Breff skulde stemme offuer it met huer andre. Siden lod hun begge dele bære tilbage igien / oc brugte den snedighed met Amlet / som hand tilforn haffde brugt met sine Stallbrødre.

Dronningens aff Engeland snildhed.

Amlet vaagnede dissimellem op / oc i det at hand fornam huad skeet vaar / lagde hand sig atter ned / oc lod som hand soff / paa det at hand kunde forfare huorledis til vaar gaaet. Strax der effter kom Droningens Tienere tilbage / oc lagde fra sig det hand tilforn haffde bort taget. Amlet greb hannem / oc kaste hannem vdi Jern. Hand opuacte der næst sine Tienere / oc drog til Dronningen / oc antuordede hende Kongens beseilde Breff. Dronningen / som hede Hermetrude / læste Breffuet / oc begynte siden at rose Amlet for sine Mandoms gierninger / at hand haffde heffnd sin

Dronningens aff Skotland tale met Amlet.

Faders

Faders død / oc borttaget sin Moders skam / oc met wsigelig Snildhed oc oc hemelige Raad / indtaget Riget fra den som stod effter hans skade oc forderffuelse. Thi sagde hun sig / at kunde icke nocksom forundre / huad hannem vaar kommet vdi sinde / at hand som vaar saa ypperlig oc velbyrdig en Helt / vilde begiffue sig met saa ringe en Person vdi Ecteskaff / som vaar født aff Trælle oc icke aff fri Forældre / dog Lycken haffde ophøyet hannem til Kongelig ære oc Herlighed. Thi den forstandige / skal icke see effter Deilighed / men effter hendis Slect oc Affkom / som hand vil tage til Ecte. Deilighed er ickon Vellystens optendelse / en forfengelig skin / oc it herligt Suig / som mange forfører. Hun sagde / der vaare vel andre / som kunde findis hans lige vdi Velbyrdighed. Hun sagde sig selff at vere den / som huercken vaar ringe paa Rigdom / Velde oc Høybaarenhed / men verdig at leffue met hannem / efftérdi hun vaar aff Kongelige Blod / oc haffde Kongelig Mact / ia vaar en Konge / der som Naturen icke det forhindret. Hun kunde dog alligeuel giffue den / Konge Tittel oc Naffn / huilcken hun vilde vduelle / oc forlene paa en tid / baade Kongelig Spir oc Ecte omgengelse. Hun bad Amlet / at hand skulde anamme saadant venligt Tilbud / huilcket mange tilforn haffde begeret / oc alligeuel icke alenist mist hende / men ocsaa deris eget Liff der offuer. Hun bad at hand vilde lade sit sind falde til hende / oc see mere effter Høybaarnhed end Deilighed.

Deilighed er optendelse til Vellyst.

Der hun dette haffde sagd / falt hun hannem om Halsen / oc hand disligeste lod sig offueruinde aff hendis kierlige Tale / tog hende vdi sin Faffn / oc gaff hende sin Tro.

Amlet trolofftuer Droningen aff Skotland.

Siden lode de forscriffue til sig deris Venner oc ypperste Herrer vdi Skotland / oc effter at Bryllupet vaar offuerstaaet / droge de ind vdi Engelland met deris Folck / som fulde hemelige effter / for Forræderi skyld.

DER Amlet kom ind i Engelland / løb hans Husffrue Kongens Daatter mod hannem / oc efftérdi hun haffde forfaret huad skeet vaar / begynte hun met saadane Ord til hannem. Endog ieg met all Ret oc skel / haffde god Aarsage / at klage offuer denne Slegfred Quinde / som du fører oss paa / saa er alligeuel min ecte Kierlighed større / end ieg vil bære Had oc Affuend ved dig. Effterdi du met hemelig Suig est locket her til / da vil ieg gierne dylle met dig / forhaabendis at du skalt icke affuende dit Hierte aldelis fra mig / naar som du ellers vilt ansee dette Kierligheds Pant / denne vor vnge Søn / som du haffuer afflet met mig. Huilcken som skal hade denne din Slegefred Quinde / om ieg end skønt kand lide oc taale hende. Aldrig skal nogen Elendighed / eller nogen Affuend atskilie vor Kierlighed / Ja ieg kand oc icke forholde at obenbare dig / huad Forræderi dig er faarelagt. Vocte dig for min Fader / thi hand er dig vred / fordi at du haffuer paa denne Reyse / faaet den som hand begerede. Huor met hun gaff tilkiende / at hendis Ecteskaffs Kierlighed / vaar større end den Kierlighed / som hun haffde til sin egen Fader.

Ecteskaffs Kierlighed.

Der de saaledis talede tilsammen / kom Kongen selff / vndfick Amlet met søde ord/ aff it falske Hierte/ oc indbød hannem til Giestebud. Amlet actede vel huad paa færde vaar / oc paa det ingen skulde mercke hannem noget aff / at hand vaar enten forfærdet eller mistrøstig / da tog hand met sig tu hundrede Ryter/oc førde sig i sit Harnisk vnder Klæderne. Der hand kom ridende ind at Porten vdi Kongens Gaard vnder Huelningen / stødte Kongen hasteligen paa hannem met it Glaffueud/ oc haffde igennem stunget hannem / der som hans Harnisk vnder Klæderne icke haffde det forhindret/oc frelst hans Liff.

Amlet fick it lidet Saar / oc drog strax tilbage til sit Folck / oc sende den Skotske Speidere/som hand tilforn fangede/til Kongen/at hand effter som til vaar gaaet / skulde berætte alting oc giffue Hermetrude all skyld/ oc Aarsage hannem. Men Kongen fulde fast effter hannem / oc slog meste parten aff hans Folck / saa at Amlet om anden dagen vaar i stor Liffs fare / oc maatte opreise de døde Legeme met Steene oc Stocke/ oc binde dem til Hestene / at hans Hær kunde siunis større oc sterckere end den vaar vdi Sandhed. Thi de døde som stode vdi Slactordning / vaare noget nær saamange som de leffuende. Det vaar en vnderlig Krig / oc gick alligeuel Amlet effter sit Forsæt. De Engelske forfærdedis/ oc bleffue offueruundne aff de døde/ som de haffde leffuendis offueruundet tilforn. Kongen flyde/ oc bleff ihielslagen aff de Danske/ som hastelige oc mandelige forfulde hannem. Amlet fick effter denne Seyeruinding / meget Byte vdi Engelland/oc drog der effter met sine Hussfruer hiem til Danmarck.

It listigt anslag.

Viglet.

Viglet XVI.

Di midler tid vaar Kong Rørick affdød / oc Viglet haffde faaet Regimentet effter hannem. Hand plagede oc skattede Amlets Moder / oc sagde / at hendis Søn vaar met falskhed kommen til Regimentet vdi Judland/huilcket hørde Danmarckis Konge til/som sad paa Leyre Hoffuitstads slot/at forlene. Amlet tog alting for gode / oc ved Skenck oc Gaffuer aff dette Engellands Byte / beuiste Kong Viglet all tienstactighed oc ære / indtil hand fant Aarsage / at heffne sig paa hannem / oc lod hannem forkynde obenbare Feide / oc offueruant hannem. Hand fordreff vdi samme feide Fialler Høffuitzmanden vdi Skaane / huilcken som sigis at skulde haffue rømdt bort til en sted / heder Vndensakre / huilcken sted ingen mand paa denne dag veed aff at sige.

Amleth strider mod Viglet.

Vndensakre i Skaane.

Viglet sterckede sig paa ny/ met den Skaanske oc Sielandske mact/ oc vdbød Amleth til Strid. Amleth haffde tuende kaar / oc begge bange oc haarde. Der som hand gaff sig til staandende Strid imod sine Fiender/da vaar Liffs fare for haanden. Der som hand icke møtte / da hengde hannem en euig Skam paa. Men hand vilde heller dø ærlige / end leffue met skam oc vanære. Hand vaar aleniste omhyggelig oc sorgefuld for Hermetrude / at hun maatte forsees / met en ærlig Mand / førend hand skulde skilies

ved hen-

ved hende. Hermetrude loffuede at hun vilde følge sin Herre Hosbonde vdi Krig / oc sagde det maatte vere en wtro Quinde / som torde icke dø met sin Herre. Dette løffte holt icke Hermetrude. Thi der Amlet vaar slagen i Judland aff Viglet / da gaff hun sig selffuillige hannem til en Hustru. Saa snarlige kand lycken foruende Quinde løffte. Huad Quindfolck loffue i deris sind er icke bestandigt / Men aff ringe hendelse foruandlis. Ligeruis som de loffue lættelige / saa holde de sielden / De lade allehaande vellyst oc Hoffuetkulds begiering forføre sig / de forgette det fremfarne / Oc altid stunde effter nyt.

Quinde løffte er wstadigt.

Saadant endeligt fick Amlet. Der som hans lycke haffde veret hannem saa god / som hand vaar ellers selff snild oc dristig / da haffde hand vel optaget Herculis Maal / oc bleffuet saa Naffnkundig / som de ypperste Kemper der veret haffue. Den marck vdi Judland som hand bleff begraffuen / kaldis endnu effter hans naffn / Amlets hede.

Amlets endeligt.

Amlets hede

Der Viglet haffde regeret lang tid / døde hand aff Helsot / vdi god Fred oc Rolighed.

Vermund. XVIII.

Vermund

VErmund bleff vdualt oc hyldet til Konge vdi sin Faders sted. Hand leffuede vdi languarende Fred oc tryg rolighed / oc viste aff ingen Krig eller Aarlog at sige. Vdi hans Alderdom afflede hand først en Søn met sin Dronning / oc kaldede hannem Vffe. Hand vorte op oc bleff større end nogen aff de andre som vaare lige i Aar oc Alder met hannem / Men hand vaar saa taabelig oc wforstandig / at hand siuntis aldrig at skulle bliffue duelig til Kongeligt Regimente. Thi hand aff første Barndom / holt sig fra all leeg oc skempt / oc vaar saa fremmet mod alle / at hand aldrig talede eller lo at nogen. Men huad hand syndede met wforstand oc vankundighed vdi sin vngdom / det oprette hand ærlige oc vel met stor Visdom oc Mandoms gierning. Hans Fader gaff hannem Frouins Høffuitzmandens Daater vdi Slesuig / paa det hand skulde haffue hielp oc trøst met raad oc daad / icke alleniste aff Frouin selff / men oc saa aff hans Sønner / Kette oc Vigge / som vaare for deris Dyd oc Mandom mangesteds bekiende oc berymmede.

Vffe Vermunds søn.

Der vaar i disse dage en Naffnkundig Konge vdi Suerige / ved naffn Atisle / hand haffde ført Krig lang tid met omliggende Landskaff / oc endnu daglige øffuede sig met sine gode Mend i sin Gaard / vdi Krigs øffuelse oc Ryterspil. Naar hand haffde icke anden Aarsage til at bruge sit Harnisk / bar hand det alligeuel paa sig / saa stor lyst oc vilie haffde hand til Krig oc Aarlog. Hand drog ind vdi Danmarck / oc feidede paa Frouin / oc slogs met hannem ved Slesuig. Det hende sig / at de effter begge deris begering / paa det sidste komme tilsammen / oc effter at mange vaare faldne paa begge sider / slogis Høffuitzmendene saa gaat som

Atisle Kongen aff Suerige feider met Frouin aff Slesuig.

allene

allene vdi Kamp met huer andre. Atisle fick offuerhaand / slog Frouin ihiel/ oc foriagede hans Folck paa fluct. Der met drog hand tilbage ind i Suerige/ oc lod sig icke allenisté nøye met denne Seyeruinding / men rosede oc hoffmodede sig offuer alle maade/ oc met store ord oc tale forderffuede sin egen Loff. Thi det er bedre vndertiden at tie sin egen ære / end met offuerdaadige ord den vdraabe.

Egẽ ros lucter gierne.

Vermund sætte Frouins sønner vdi deris Faders sted / oc belønede hans velgierning met den tilbørligste oc retfærdeligste Forærring. Der faare tog Atisle sig Aarsage til en ny Krig imod Danmarck / oc giorde sig rede met den gantske Suenske mact/ lige som hand strax vilde haffue indtagen all Danmarck.

Atisle fører Krig imod Danmarck.

Der Kette Frouins Søn saadant fornam/ affærdigede hand en sin Høffuitzmand/ ved naffn Folcke/ at forkynde Kongen saadant / som da laa vdi en Lands by Jalunge. Folcke kom til Kongen / som hand sad offuer Bord met sine gode Venner / oc berætte hannem altinz effter sin Herris befalning/ oc loffuede hannem sin tro tieniste i denne Krig / som hand lang tid haffde begieret/ oc forhaabedis vden tuil en god oc ynskelig Seyeruinding. Atisle (sagde hand) kommer met vtallige meget Krigsfolck / saa frimodig som hand haffde Seyeruinding vdi begge hender / men effter saadan lelighed/ kand Aarsagen lættelige giffuis at heffne den affbreck / som hand giorde oss nyligen.

Vermund begaffuer Folcke.

Kong Vermund loffuede Folcke for saadan mandelig tale / oc bad hannem gaa til Bords / at værquege sig effter sin lange Reise. Men der hand vndskyldede sig for tidens korthed/ racte Kongen hannem it Guld begere/ oc der hand haffde drucket / gaff hand hannem det samme / oc sagde: Saadant haffue veyfarende Folck behoff/ thi de kunde bedre dricke aff en Beck der met/ end met Haanden. Folcke tackede Kongen høyligen / som det tilbørligt vaar / oc sagde / at hand skulde dricke saa meget aff sit eget Blod/ som hand drack nu vdaff Begeret/ før end hand skulde vende Ryggen til sine Fiender. Aff saddanne ord bleff Kongen mere glad/ end Folcke aff hans Herre skenck.

Folckis mandom.

Der Krigen begyntis imod Atisle/ beuiste Folcke vdi Gierning / det hand tilforn haffde loffuet met Munden. Lycken gaff sig / at Folcke oc Atisle støtte ind paa huer andre/ oc Suenskene maatte fly met deris Herre/ som bleff hart saargiort/ hand gaff sig til Skibs/ oc neppelige vndkom met liffuet.

Folckis trofasthed.

Som Folcke vaar nu mødig aff meget Arbeid oc store Saar / oc forsmectit aff stor Hede oc Tørst/ saa at hand icke lenger kunde forfølge sine Fiender / tog hand sit eget Blod vdi sin Hielm oc drack. Der Vermund det saa/ prisede hand hannẽ/ at hand troligen haffde holdet sit løffte. Folcke suarede: Huad mand dierffuelige loffuer / det skal mand erlige holde.

Der striden vaar offuerstaaen / oc Kongen met sine gode mend/ begynte (som det pleier at skee) at huile oc tale om atskillige ting. Forundrede Kette den Slesuigeske Høffuitzmand/ at Atisle vndkom met liffuet/ Efftersi hand vaar den fremmerste mand vdi slaget/ oc den sidste paa fluct/ oc alle Danske mend stode mest effter hans død oc forderffuelse.

Da suare-

Da suarede Vermund: Du skalt vide at der findis almindeligen
fire slags Krigsfolck. Det ene ere de som sla Mandelige paa deris Fiender
i Striden/ oc naar de fly/ da blues de ved at forsølge dennem. Thi disse ere I.
gamle forfarne Krigsmend/ oc acte det større ære/ at offueruinde deris mod-
standere/ end at iage effter dem/ naar de ere slagne paa fluct. Det andet slag
ere de/ som ere stercke oc frimodige/ oc bruge aldelis ingen Barmhiertighed II.
imod deris Fiender/ oc sla saa vel paa deris bag som paa deris bryst. Disse ere
vnge vforsøgte Krigsmend/ som gierne ville beuise deris Mandom/ oc leg-
ge Prijs oc ære ind. Det tredie slag ere de/ som huercken tør drage frem
for redzel skyld/ oc ey heller tilbage for skam skyld. Disse ere Velbyrdige aff III.
slect/ oc anseendis paa deris Høyheds vegne/ de hielpe mere at fylde tallet/
end at offueruinde Fienderne met mact oc styrcke. De gaa met for en siun
skyld/ oc ere mere Fienderne til forskreckelse/ met deris skugge/ end met deris
Vaaben. Disse bekomme offte stor Rigdom/ oc ere mere ypperlige aff
æt oc byrd/ end aff art oc hierte. De elske deris Liff for deris gods skyld/
oc driffuis mere aff Ladhed/ end aff Adelhed. Det fierde slag ere de/ som IIII.
holde sig bag i Spitzen/ de fremmerste vdi flucten/ de sidste vdi Krigen. De
søge mest at de komme mindst til haanden met deris Fiender/ derfaare for-
følge de icke saare hart deris Fiender/ naar de end skønt fly for dennem.

Fire slags Krigsfolck.

Giff nu act paa/ sagde Kongen til Kette/ huad Aarsage der vaar at Atisle vndkom met Liffuet. Det første slags Krigfolck bleff vdi sin Slactordning/ oc lod sig der met nøye/ at de kunde beholde den næruerinde seyeruinding. De andre haffde vel gierne fanget hannem/ men leligheden begaff sig icke for dennem. Det tredie slags Krigsfolck vaare deris Staldbrødre mere til forhindring end methielp. Om de end skønt kunde grebet Atisle/ saa torde dog ingen aff dennem legge haand paa hannem.

Atisle flyde ind i Suerige/ oc paa det hand kunde stryge denne skam oc vanære aff sig/ lod hand aldrig aff at Hoffmodelige berømme sig/ at hand slog Frouin ihiel ved Slesuig. Det fortrød hans Sønner Kette oc Vigge/ thi droge de til Suerige/ at heffne paa hannem saadant traadzigt Hoffmod. Oc effterdi de kunde intet vdrette met obenbare Feide/ da gaffue de sig hen vdi en Skou/ der som Atisle pleiede alene at leffue/ affskild fra Folckes omgengelse. De skiulte deris ringe Vaaben/ oc sagde sig vere Landfluctige oc foriagede aff Slesuig deris Fæderneland. Paa det hand skulde icke mistencke dem til noget/ men giffue deris ord dis større tro. Thi de gamle hulde det for en stor skam at Liue. Atisle sagde til dennem: Saa er det mig frijt at spørie/ huo de Danske holde for Frouins bane? Kette suarede: Alle mand tuile der om/ huo den Mandelige gierning giorde/ effterdi der ginge stercke oc visse tidende at hand bleff vdi Krigen paa Valstedē. Atisle sagde: De legge andre forgeffuis Frouins død til/ huilcken ieg vdi en synderlig Kamp ihielslog. Hand spurde strax/ om Frouin haffde nogen affkom leffuendis effter sig/ oc der Kette saade at hand haffde to Sønner/ begerede hand at vide/ ved huad alder oc styrcke de vaare. Kette suarede: De ere mig meget lige/ baade vdi Aar/ styrcke oc høyelse.

Atisle flyer til Suerige.

Kette oc hans Broder/ Frouins Sønner droge vdi Suerige.

Atislis oc Kettis samtale.

Atisle sagde: Der som de haffde deris Faders sind oc hierte/ da maatte ieg vente mig meget ont aff dem. Kette suarede: Huad mand kand icke vdrette met Lægdom / det søgis forgeffuis met ord. Det hielper intet at klage oc sørge/ naar det onde kand icke affuendis oc formildis. Der met gaff Kette tilkiende / at ingen skal true oc høde / før end hand er færdig at heffne sin Harm.

Lægdom er bedre end ord.

En dag som Atisle vaar hen gaaen til sin sæduanlige øffuelse / tog Kette oc hans Broder deris Vaaben paa sig/ oc fulde effter hannem. Der Atisle vende sig om oc saa dennem/ stod hand stille/ oc vilde icke fly met skam oc vanære. Men der de sagde / at de vilde heffne Frouins død / aff huilcken hand saa offte Hoffmodelige berømde sig/ da suarede hand dennem met disse ord. Seer til i vnge Mend/ at i icke giffue eder selff vdi vaade oc Liffs fare/ oc forkaste eders velferd / at i ville heffne en anden mands Død. Sparer eders vnge Aar. Sparer eders Helbrede / oc vender eder icke saa daarlige vdi forderffuelse. Tager Guld oc Sølff for eders Faders død / oc lader det vere eder en stor ære / at i haffue tuunget oc straffet mig saa veldig en Første/ at ieg maatte giffue bod oc bedring for eders døde Fader. Det siger ieg icke aff redsel for mig selff/ men aff metynck offuer eders vnge Liff. Kette bad hannem icke forhale tiden/ met saadane mangfoldige ord / eller biude Penninge for hans Faders død / men giøre rede/ oc slaes met sig alene/ om hand vaar nogen erlig Kempe. Thi hand vilde vden sin Broders hielp slaes met Atisle / at hannem skulde icke offuergaa noget vanrycte. De gamle actede spaatteligt oc wretfærdeligt / naar to ginge imod en. Thi den seyeruinding som saaledis indleggis/ haffuer større vanære end ære. Atisle begerede at de skulde begge træde frem/ effterdi de vilde icke anden Bod haffue for deris Faders død. Men Kette sagde at hand vilde heller dø end det indgaa oc tilstede. Det første de ginge sammē/ igennē stack Atisle Ketis Skiold/ oc vilde dog icke giøre hannem skade paa sit Liff. Bad hannem atter at hand skulde tage sin Broder til hielp/ effterdi at hand fornam/ at hand alene intet kunde vdrette. Kete vilde det icke giøre/ men hug til Atisle aff gantske styrcke/ at suerdet gick igiennem hans Hielm/ oc vende vdi Hoffuedit. Aff dette saar bleff Atisle oprørt/ thi Blodet rant hannem vnder øyne/ hand hug saa fast oc offte vden affladelse paa Kette/ indtil hand falt vdi knæ paa Jordē. Der Vigge det saa / kunde hand icke lenger holde sig. Icke vaar gammel Kempe seduane saa stercke / at Brøderlig kierlighed maatte io gaa faare. Hand slog ind paa Atisle / oc met større vanære end ære hialp sin Broder / imod alle fordoms Kempe loue. Saa sloge de Atisle ihiel / met mindre wmage/ men større Bagtale oc Vanrycte. Oc paa det at alle mand skulde vide at de haffde heffnt deris Faders død paa hannem / da hugge de hoffuedet fra Kroppen/ oc førde det til den næste Landsby paa en hest vdaff Skouen.

Atisle biuder bod for Frouins død.

En imod en.

Atislis oc Kettis Kamp.

Kierlighed gaar for seduane.

Kong Vermund ærede dennem for saadan seyeruinding/ oc sagde at de haffde giort en god oc ærlig gierning/ i det de sloge den Tiran ihiel. Men hand talede mere aff had oc Affuend/ imod sin døde Fiende/ end hand saa til den vanære som dennem paahengde. Dog bleff der aff it almindeligt ordsprock hos vdlendingene. Kong Atislis bane / de brøde alle ærlige gamle Kempe sæduane.

Kong Atisles bane de brøde alle gamle Kempe sæduane

Der

Der Kong Vermund vaar nu ſaa gammel / at han kunde paa det ſidſte aldelis intet ſee / ſende Kongen aff Saxen bud til hannem / at hand ſkulde oplade hannem Riget / effterdi hand for ſin Alderdom vaar wduelig / at ſtyre oc forſuare det. Thi huad kunde den vere en Konge / ſom vaar blind baade i forſtand oc øyen. Der ſom hand io icke vilde indgaa dette / da ſkulde hand fremſende ſin Søn / at ſlaes met hans Søn vdi Kamp / oc den ſom ſterckiſt vaar / ſkulde beholde Riget. Vilde hand huercken vilkaar ſamtycke / Da maatte hand foruente ſig aff hannem obenbarlige Krig oc Feide.

Kongen aff Saxen begerer Danmarcks Rige.

Vermund ſuckede ſaare ved ſaadan tale / oc ſuarede: Dette maa vere en ſtor wbluelig driſtighed at ſpaatte en gammel mand for ſin Alderdoms ſkyld. At ieg haffuer leffuet ſaa mange Aar / er icke ſkeedt derfaare / at ieg nogen tid vdi min Vngdom forſagede nogen Kamp / eller Krig. Mig ſkeer ſtor vold oc wret / at mig forkaſtis den ſkade oc breck / ſom min Alderdom haffuer mig paaført / mand ſkulde mere ynckis offuer mig / end bedrøffue mig met traatzig forhaanelſe. Kongen aff Saxen lader ſee her met ſit wtaalmodige Hoffmod / at hand vil fratage mig Riget / den ſtund ieg er endnu i Liffue / oc icke vil forbide mit endeligt. Det er offte bedre at tage effter den dødis affgang / end berøffue den leffuendis. Dog paa det at vor gamle Arilds Frihed / ſkal icke vnderleggis en fremmet Herre / da vil ieg ſelff møde vdi Kamp effter Kongens begering. De fremmede Legater ſagde: Wi vide / at vor Herre oc Kong / vil icke ſlaes met en Blinder Mand / thi der met ſkulde hand indlegge større vanære end Pris. Men raadeligſt oc bequemmeligſt vaare / at i gaffue det begge paa eders Sønner. De Danſke forfærdedis / ſaa de viſte icke huad de ſkulde ſuare her til / J det traadde Vffe frem / lige ſom den der haffde miſt ſit maal oc faaet det igien. Hand bad ſin Fader om forloff / at ſuare diſſe Tytſke Legater. Vermund atſpurde / huo det vaar ſom begerede loff at tale / oc der Hoffſinderne gaffue tilkiende at det vaar hans Son / ſagde hand: Det er nock at ieg lider ſpaat i denne min ælendighed / aff diſſe fremmede / ſaa at mine egne ey haffue behoff at øffue mig. Men der de ſtode hart paa at det vaar hans egen Søn / da ſagde hand: ſaa lader hannem da fremſige ſin mening / ihuoſomheldſt hand er. Da begynte Vffe met ſaadanne ord. Det er altſammen forgeffuis oc ſpilt Arbeide / at eders Konge begerer det Rige / ſom mandelige ſtyris oc forſuaris aff ſin egen Konnings Raad / oc hans tro Ridderſkaffs vaaben oc duelighed. Der til met haffuer baade Kongen en Søn / oc Riget den ſom det regere ſkal effter hans død oc affgang. Jeg icke alleniſte vil Fecte vdi Kamp met eders Herris Søn / men ocſaa imod huilcken hand vil tage til ſig / aff de allerſterkiſte ſom kunde findis iblant eders folck.

Mand ſkal ingen beſpaate for ſin Alderdom oc ſkrøblighed.

Vffe biuder ſig til at ville ſlaes met to Tytſke.

Der Legaterne det hørde / Loe de oc mente at ſaadanne driſtige ord / vaare ickon idel forfengelighed / ſtrax bleff tid oc ſted beramt / ſom de mødis ſkulde. Huer mand forundrede ſig ſaa ſtorlige paa Vffis tale oc

Driſtighed /

Dristighed/ at de icke viste huad heller de vilde mest loffue hannem/ for sine snilde ord / eller for sit Frimodige Hierte.

Der Legaterne vaare hen dragne/ loffuede Kong Vermund den som haffde giffuet dem dette Suar/ oc sagde: Efftcrdi hand torde vdeske to vdi en Kamp imod sig allene/ da vilde hand heller oplade hannem Riget end den fremmede Hoffmodige Fiende. Men alle som omkring stode sagde endrectelige/ at det vaar hans egen Søn Vffe/ som affærdigede oc Kronede saaledis de traadzige Legater. Thi bad Vermund at hand skulde komme til sig/ at Henderne kunde føle/ det som Øynene icke saae. Siden fant hand paa hans Legeme/ oc aff hans store Lemmer oc skickelse kiende hannem at vere sin Søn/ som sagdis aff de andre. Hand spurde hannem huor faare hand saa lang tid haffde duld sin tale/ oc gaaet saa stille vdi mange Aar/ lige som hand haffde veret en naturlig Dumme/ oc mist alt maal oc mæle? Vffe suarede: Jeg lod mig nøye met eders Regimente/ indtil ieg nu foraarsagedis at suare disse fremmede Legater/ som met deris Kaadmundhed actede at tuinge den Danske frimodige Forstandighed. Hand bleff ocsaa atspurt huor faare hand vdbød to/ oc icke en? Hand suarede: At ieg met it nyt Mandoms paafund vil affstryge det vanrycte som Danske mend paahenger for Atislis skyld/ huilcken de to vnge Slesuiger sloge ihiel/ der de Heffnede deris Faders død paa hannem. Kong Vermund gaff sin Søn ræt/ i alle disse stycker/ oc befalede hannem at hand skulde forsøge sig vdi Vaaben oc verie/ efftcrdi hand indtil denne næruerendis dag/ haffde en føye ting omgaaet der met tilforne. Der de nu førde hannem vdi Harnisk/ da bruste alle ringe oc naglerne i dem/ offuer hans brede oc tycke bryst/ oc de kunde ingen finde som vaar bequem til hannem/ Thi hand vaar større/ end hand kunde bruge nogen aff de andre deris Rusting. Paa det sidste lod Kongen hente frem sit eget Harnisk/ oc der det brast/ befalede hand at mand skulde nagle det nogenlunde tilsammen i den venstre side/ thi hand maatte behielpe sig met sin Skiold/ der som Harnisket vaar aabet. Hand bad dem forskaffe hannem it gaat Suerd/ som hand kunde forlade sig paa. Men de funde ingen saa stercke/ at de io i det første Ryst/ ginge i smaa stycke imellem hans hender. Kongen haffde end da selff it Suerd/ som kaldedis Skrep/ oc vaar saa skarpt at ingen ting vaar saa haard/ som kunde forhindret/ at det io gick igennem vdi det første hug. Dette Suerd haffde Kong Vermund nedgraffuet vdi Jorden/ at ingen skulde faa noget nytte oc gaffn der aff/ Efftcrdi hans egen Søn siuntis den tid der til vduelig. Hand lod sig vdlede paa en Marck/ oc forspurde sig om all lelighed/ indtil hand fant aff visse tegen den sted som Suerdet laa nedgraffuet. Der Vffe saa at det vaar forderffuit aff Alderdom oc rust/ spurde hand om hand maatte forsøge det som de andre/ før end hand det skulde bruge imod Fienderne. Vermund sagde: Der som dette Suerd vorder noget at skade/ da findis her ey noget andet i disse Land/ som du kant vere foruaret met. Thi er det bedre at lade det bliffue vforsøgt.

Huor faare Vffe icke vil de tale i sin vngdom.

Huor faare Vffe vdeske, de to imod sig til Kamp.

Kong Vermunds Suerd skrep

Der tiden

Der tiden kom som vaar beramt / forsamledis begge parterne paa en Ø / som vaar omflaat aff Ederen / saa ingen kunde komme der til / vden met Skib oc Baade. Vffe kom allene frem / men Kongens Søn aff Saxen haffde en meetig sterck Kempe met sig / deris Hær stode huer ved sin side ved Floden / oc saae huad ende denne Kamp vilde faa. Kong Vermund sette sig paa Broen / at hand vilde kaste sig selff vdi Floden / der som hans Søn tabte slaget. Thi hand vilde heller dø met sin Søn / end leffue vdi sit Fædernelands ælendighed oc forderffuelse. De to vnge Tytske Kemper hugge fast ind paa Vffe / men hand tog deris hug vdi sin Skiod / oc torde icke bøde for sig met sit Suerd / thi hand forlod sig icke aldelis der paa / men saa sig Aarsage / at hand kunde dræbe en aff dem paa beleilig sted. Hans Fader meente at hand det giorde aff redzel oc vankundighed / at hand stod stille for dem. Thi flytte hand sig yderst paa Broen / oc vilde kast sig selff i Vandet / om hand haffde hørt hans Søns wlycke. Saa stor kierlighed vaar i denne gamle Fader mod sin Søn / som Lycken beskermede. Vffe bad Kongens Søn beuise met Mandoms gierning / at hand vaar født aff Konge blod / oc icke lade sin Stallbroder gaa sig tilforn. Hand bad Kempen trede frem effter sin Herre / oc betee sin styrcke / effter som Kongens Søns tillid vaar god til hannem / at hand vdualde sig hannem for andre Kemper / til denne Kamp. Den Tytske Kempe bluedis oc maatte for skam skyld træde frem / oc bleff strax vdi det første hug / atskilt vdi to parter aff Vffe.

Vffe gaar i Kamp met to tytske Kemper

Faderrlig kierlighed.

Der Kong Vermund det hørde sagde hand / der fornam ieg min Søns Suerd / Huo giorde hand skade? De suarede hannem / hand hug icke paa en Lem / men tuert igennem baade Harnisk oc Krop. Da bleff Vermund glad / oc rycte sig fra vandet / oc fick saa stor lyst at leffue / som hand haffde tilforn at dø.

Vffe gaff sig effter den anden sin modstandere / oc bad hannem heffne sin Stallbroders død / efftersi hand voffuede sit Liff for hans skyld. J det som hand da nøddis at træde frem / vende Vffe sit Suerd til den anden side / Thi hand tuilede noget der paa / oc som hand feste øynene paa Kongens Søn / hug hand hannem tuert igennem / saa hand falt død til Jorden. Vermund raabte oc sagde? Nu hørde ieg Skrep den andẽ gang / oc der hand formerckte at hans Søn haffde nedlagt begge sine Fiender / græd hand aff glæde. De Saxer førde deris Kempers Lig bort met stor blussel oc harm / de Danske vndfinge Vffe met megen lyst oc glæde. Der met stilledis det onde rycte / for Atislis døds skyld / oc Saxen kom igien vnder Danmarckis Krone.

Vffe offueruant totytske Kemper / oc kom Saxen vnder Danmarcks Krone.

Vffe hin Spage XVIII.

Vffe.

VFfe fick Regimentet vdi begge Rigerne effter sin Faders affgang / endog mange trode / hand skulde aldrig bleffuet duelig til it / end siden tuende Konge Rigee at regere. Nogle kalde hannem Oluff hin Spage. Huad hand effter denne tid haffuer bedreffuet / er icke optegnet. Men det er troligt / at hand som saaledis begynte / haffuer ocsaa siden giort meget merckeligt. Huilcket er icke opscreffuet / fordi at hand som andre flere Danske Konger / maatte miste deris tilbørlige Loff / effterdi der vaare ingen som dem integnede vdi Krønicken. Vden tuil der som lycken haffde veret oss blid / oc forlent oss met Latiniske sprocks kundskaff / da skulde wi nu hafft wsigelige mange skøne Historie Bøger om Danske Mendsmandoms gerninger.

Trang paa Krønicke scriffuere i Danmarck

Dan XIX.

Dan den anden aff det naffn.

DAn tog Riget effter sin Fader Vffe / oc formerede sin mact oc Herredom / vijt vdi fremmede omliggende Lande / met megen prijs oc erlige seyeruinding. Men hand forderffuede oc besmittede denne Loff / met offuermaade forgifftigt Hoffmod / oc fulde icke sin Herre Faders fodspor / som offuergick alle Herrer vdi sin tid / met Dydighed oc ydmyghed / ligeruijs som Dan vaar den Hoffmodigste iblant alle. Hand forødde alle sin Faders efterladne ligendefæ / oc alt hues byte hand haffde faact vden Lands / det fordaaiede hand met offuerflødighed / som hannem burde at bruge til sin Kongelige Maiestats ære at føre. Saa kommer der offte en wduelig oc vanærig Søn effter en arige Fader / oc en god ødere effter en god aflere /. som det almindelige ordsprock liuder.

Dan forøde det hans Fader aflede.

☞

Huglet hin Lille XX.

Huglet hin Lille.

EFter Dan fick Huglet Regementet. Hand nedlagde met sin Skibsflode / to grumme Tiranner aff Suerige Homoth oc Hogrene.

Frode hin Stercke XXI.

Frode hin stercke.

FRode vaar Konge næst effter Huglet. Hand kaldedis Frode hin stercke / fordi at hand vaar mandelig / baade i hierte oc Haand. Hand slog ti Hertuger ihiel vdi Norge / oc indtog en Ø / som kaldedis siden effter hans naffn / Frodø.

Kong Froger regerede da vdi Norge / oc vaar mectig baade vdi styrcke oc Rigdom. Nogle ville sige at hand vaar Otthins Søn / oc haffde bekommet den ynske aff Guderne / at ingen kunde offueruinde hannem / vden den som kunde tage den Jord op vnder hans Fødder / paa huilcken hand stod / naar hand kempedis. Men Frode vilde alligeuel forsøge hannem / oc see huorledis hand kunde skuffe hannem fra Gudernis skenck oc frihedsvelgierning. Hand holt sig som hand vaar aldelis vforfaren / oc bad Froger / at hand som en gammel forstandig oc vdlærdt Kempe vilde vnderuise hannem. Froger lod sig det vel befalde / at hans Fiende vilde icke alleniste vige for hannem / men oc saa ydmygelige giøre bøn til hannem. Oc sagde at Frode giorde viißlige / at hand vilde lære aff dē gamle / Effterdi hand haffde icke mange saar eller skrammer faaet vdi sit Ansict / eller lært her til dags noget besynderligt. Hand screff to firekante Figurer paa Jorden / oc bad Frode staa i den ene / oc stod selff vdi den anden.

Kong Frogers ynske vdi Norge.

Frodis snildhed.

Frode bad Froger / at hand vilde skiffte Vaaben oc stæd met hannem. Froger sagde strax ia. Thi Frodis Suerd / Hielm oc Harnisk / vaare forgylte saa røde som en lue. Dissemellem forgette icke Frode at tage den Jord op som Froger haffde staaet paa / oc fick siden effter sit forsæt Lycke / oc slog strax Froger ihiel. Met saa ringe tredskhed / forderffuede hand hans store Lycke / oc giorde met snedighed / det ingen tilforn kunde vdrette met Mandom.

Frode offueruundet Froger Kongen aff Norge.

Dan XXII.

DAN den tredie aff det naffn.

DAn kom i Kongeligt regemente effter Frode. Der hand vaar tolff aar gammel / komme Saxernis Legater til hannem / oc bøde hannem enten at tilføre dennem skat eller Feide. Thi vdualde hand Krig / oc vilde heller dø Mandelige / end leffue met skamme. De Danske droge saa stercke ind i Elffuen / at mand kunde gaa alleuegne offuer deris Skib / som offuer en Bro. De tuingde Kongen aff Saxen / saa at hand maatte selff tage ved de vilkaar / som hand tilforn haffde faarelagd dennem.

Kongen aff Saxen bliffuer atter offueruunden.

Fridleff Snare XXIII.

FRidleff hin snare.

FRidleff Snare annammede regimentet effter Kong Dan. Vdi hans tid giorde Huiruild aff Holland contract met de Danske / oc førde Krig imod Norge. Blant andre hans Mandõs gierninger er icke den ringste / at hand offueruant den naffnkundige Krigs Førstinde Jomffru Rusile. Fem hendis Stallbrødre / Brode / Bilde / Bugge / Faning oc Gundholm / som vaare Fyns Sønner / dennem tog hand til sig / for deris Dyd oc Mandoms skyld. Hand fordristede sig saa meget paa dennem / at hand brød det forbund hand haffde giort met de Danske / oc giorde dem vforuarendis megen skade / før end de det viste. Thi de haffde icke forseet dennem til / at hand saa snarlige skulde bleffuet deris obenbare Fiende / oc opsagt Venskabet. Saa lætferdige ere mange menniske / at hade dem / som de tilforn elskte. Vden tuil er det her aff kommet / at mange som nu paa denne dag leffue / holde det icke for skam at liue oc bedrage / at de haffue taget først exempel aff denne Hollender.

Huiruilds mandoms Gerninger.

Huiruild forlader sit løffte.

Hueden løgn oc bedregeri er kommet.

Kong Fridelff drog imod hannem sønder vdi Sicland / vdi en en Haffn som kaldis siden aff hans naffn / Huiruilds Haffn. Der sloge de sammen met all deris mact / saa dristelige oc dierffuelige paa begge sider / at ingen vndflyde den anden / oc huercken aff dem fick seyeruinding. Saa meget elskte huer mere pris oc ære / end sit eget Liff. De som vaare beholdne aff Huiruilds Folck / bunde deris Skib tilsammen om natten. Men Brode oc Bilde hugge deris Skib løs / oc forlode deris Stallbrødre. De elskte mere deris Liff end deris tro oc eed / som de haffde giffuet deris egne kiødelige Brødre. Der dagen begyntis oc Fridleff fornam / at Huiruild / Gundholm / Bugge oc Faning vaare endnu leffuendis oc tilstede / bleff hand til sinds at giffue sig alene i Kamp imod dennem / paa det hand vilde spare sit Folck / som endnu vaar beholdet. Hand vaar icke aleniste dristig i sig selff / men haffde ocsaa en Kiortel / som intet Jern kunde skade / paa huilcken hand fordristede i all Kamp oc Aarlog. Det gick hannem saa lyckelige / at hand slog strax Huiruild / Bugge oc Faning. Men Gundholm døffuede hans Suerd met traaldom. Thi slog hand paa hannem met krydse oc Knop / saa lenge at hand leffnede intet Liff i hannem. Fridleff forgreb sig i det hand tog Suerdet saa hastelige om odden / at senerne bleffue saa stramme / at hand aldrig effter denne dag kunde rette sin haand.

Fridleff slaes met Huiruild.

Kong Fridleffs kiortel.

Siden seglede Fridleff til Hybernland. Oc der hand kunde icke offueruinde den faste stad Duflin / brugte hand Kong Haddings gamle kaanst / oc ved Sualerne sætte ild paa Stadsens Hus. Der indbyggerne vaare omhyggelige at slycke Ilden / da falt Fridleff dessimellem til oc indtog Duflin.

It listigt anslag.

Der næst kom hand ind vdi Engelland / oc efftersdi hand miste der sit beste oc meste Folck / brugte hand Amlets tredske paafund / oc opreiste sine Dødinge met Stocke oc Steene / oc sætte dem vdi Slactorning ligeruis som hand haffde icke mist en Mand aff alt sit Folck. Der met forferdæde hand sine Fiender / saa de torde icke angribe hannem / men vaare glade at de komme til at fly / oc lade hannem see ryggen aff deris Harnisk.

Amlets paafund.

Den femte Bog.

Summa paa denne Bog.

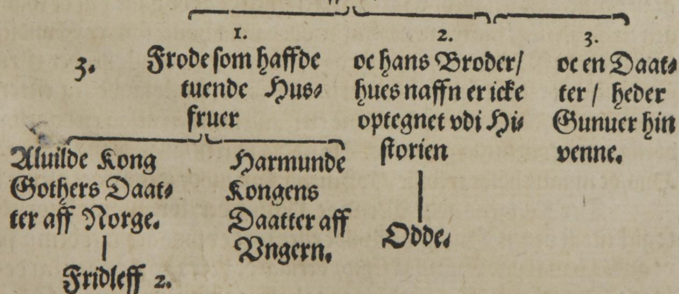
KOng Frode frede god/ vaar ickon siu Aar gammel/ der hand tog Riget effter sin Faders Fridleff Snaris affgang. Thi hulde de vnderlige hus/ som skulde regere Riget met denne vnge Konge. Deris Børn oc sleet giorde huad dem lystede/ oc offuerfulde den fattige almue met vold oc wret/ oc øffuede sig i allehaande wtuct oc wdyd/ huilcke voxte dagligen/ som det pleier at gaa til/ huorsomhelst ingen straff oc reffselse efterfølger.

Huor som ingen affue er/ der er ingen Dyd.

Kong Frode loo bede om Kongens Daatter aff Vngern/ oc fick hende. Nogen tid her effter komme to Brødre aff Norge/ Erick oc Roller/ til Danmarck/at begiffue sig i tieniste i Kongens Gaard. Erick vaar sterck oc snild vdi alle sine gierninger/ oc offueruant alle dem som sætte sig op imod hannem/ saa at alle de løsactige skalcke Grib oc hans elleffue Brødre/ disligeste hans Fader oc andre flere Kong Frodis Kemper/ bleffue straffede ved hans haand/ for deris skalckhed som de tilforn bedreffuet haffde. Deñe samme Erick flyde paa det sidste for Kongens hemelige suig/ oc formildede siden Kongens hu/ saa at hand gaff hannem sin Syster til ecte/ oc lod hannem hente sig Kong Gøthers Daatter aff Norge. Effter denne dag bleff Kong Frode from oc vijs/ oc førde ni Krig/ met Ericks raad oc hielp/ oc haffde god Lycke met dem allesammen. Den første Krig førde hand imod Vendeland oc lagde det vnder Danmarckis Krone. Den anden førde hand imod Kong Gother aff Norge/ oc slog hannem ihiel/ oc sette Roller Ericks Broder til Konge vdi hans stæd. Den tredie Krig førde hand imod sin Suoger Kong Hun aff Vngern/ som met it wtalligt Krigsfolck til Land oc Vand feydede wlyckelige paa Danmarck. Kong Frode affslog hannem/ oc bleff saa mectig effter dete slag/ at trediue Konger fulde hannem daglige effter vdi hans Hoff/ foruden andre store Herrer oc mectige forsøgte Krigs øffuerster. Huilcke hand siden vdsende i omliggende

Land/

Land / oc førde ved deris Hær den fierde Krig / oc vnderlagde sig saa mange Konge Riger / saa at der hand siden pa ny i den femte Krig offueruant sin Suoger / haffde tuhundrede oc tiue Konger vnder sig. Dernæst slog Erick Kong Alrick aff Suerige oc hans Søn ihiel / oc bleff sæt aff Kong Frode / i hans stæd til Konge offuer Suerige / oc vaar den første Erick aff dette naffn. Den Siuende Krig stod vdi Norge / vdi huilcken slogis saa mange aff Norbaggerne ihiel / at femte parten aff Landet stod siden lang tid øde. Den ottende Krig førde Frodis Suoger Arngrim imod Kong Egther aff Biarmeland / oc Kong Thengil aff Findmarck / oc lagde det vnder Danmarcks Krone / forhuerffuede oc der met Kongens Daatter. Den sidste Krig førde Kong Frode imod Engeland oc Hybernland / oc der hand haffde vundet stor prijs oc ære aff deris Konger / drog hand hiem oc gaff sig til rolighed / oc holt Rigens indbyggere vnder Low oc Ræt / som hand dem tilforn giffuet haffde. Den gode Herre vaar it bedre endeligt verd / end at hand skulle saa skammelige omkomme / oc ihiel stingis aff en gammel traaldkone / som forskaffte sig vdi en Koes lignelse. Hand ligger begraffuen vdi Sieland ved Værebro / der som hans graff endnu findis paa denne næruerende dag.

Frode

Frode XXIIII.

Frode.

ER Kong Fridleff vaar død/ginge de Danske sammen vdi raad/ oc aff den Kierlighed som de haffde til Kong Fridleff / vdualde de hans Søn Frode / som vaar end da ickon fem Aar gammel. Men paa det at Riget skulde icke lide noget der offuer / eller denne vnge Konge skulde aff fremmede Herrer offuerfaldis/ da vdualde de aff de fornemeste i Riget/ Vestmer oc Cole/ tuende Brødre/ som skulde optucte hannem. Isulff oc Agge/oc der til andre otte veldige oc vise Herrer bleffue befalet at vare paa Kongen oc Rigens bestilling. Cole haffde en Hustru ved naffn Gotuare/ hun vaar naffnkundig for sine ord oc tale / at hun kunde met stortalenhed legge oc opuecke vrede/gribe oc fange andre i deris tale/ saa at ingen fants som met tunge kunde offuervinde hende. Vestmer haffde tolff Sønner/ iblant huilcke de tre haffde it naffn Grib / thi de bleffue alle tre fødde paa en tid. Disse Brødre vaare meetige Keper/ oc saare behendige til Haand oc Fod/vdi allehaande Kamp imod andre Kemper.

Kong Frodis Tuctemester oc Raad.

Gotuare en vel talende Quinde.

Tre Kemper fødis paa en tid.

Kong Frodis Høffuitzmand for hans Skibs flode / vaar hans egen Broder søn Odde/ som vaar hans næste Slect oc Byrd.

Kongens Syster hede Gunuer / huilcken mand siden kalde de for sin deilighed Gunuer hin venne.

Cole haffde tre Sønner / de sloge sig vdi Selskaff met Vestmers Sønner/ oc bedreffue tilsammen megen Wtuct oc Løssactighed / vdi deris Vngdom. De foruende deris gode Nemme/ deilighed oc styrcke tilondskaff oc skalckheds misbrug. Der vaar aldelis ingen blussel eller ære i dennem. De omgingis icke alleniste met almindelige løse Quindfolck / men ocsaa belaae ecte Mends Hustruer/ oc voldtoge mange høffuiske Jomfruer oc Møer/ saa at der vaar ingensteds nogen tryg for dennem offuer alt Riget. Aarsage til denne Løssactighed/ vaar Aarckeløshed oc gode dage / at de toge sig ingen ærlig øffuelse faare/men leffuede vdi daglig huile/ som er Syndsens ild/ oc skalckheds Moder, oc wtuctigheds paafund. Den ældste broder Grib/bleff saa dristig oc blind i sin slemhed/at hand paa det sidste lagde sig effter Kongens Syster/det sō vaar icke allene en skamelig/men ocsaa en daarlig/ wtilbørlig oc wbequemelig gierning. Thi nødis hun til/at giffue sig ind paa itfast Hus/oc maatte holde trediue Hoffmend som hulde idelig vact offuer hende.

Offuergiffne skalcke.

Aarckeløshed er Aarsage til skalskhed.

Der Kongens gode Mend oc Hoffsinder/fornumme huorledis dette gick til/ at ingen Quindfolck vilde eller torde omgaaes met dem/ for disse oc andre vanartige Skalckis skyld/ beklagede de faar Kongen/ at de haffde ingen Quindfolck / som kunde toe / oc haffue opsyn paa deris Skiorter oc andre Linklæder / oc bade Kongen der faare / at hand vilde tencke til/ at tage sig en Dronning vdi Landet / at det maatte komme vdi en bedre Skick. Kongen stod hart imod deris raad met det første / oc Aarsagede sig / at hand vaar endnu for vnger / men paa det sidste lod hand sig sige / oc spurde om de viste hannem noget bequemt oc ligt giffermaal. De loffude allesammen Kongens Daatter aff Vngern / oc sagde / at hun maatte vel vere hans ieffnlige. Frode haffde gierne veret dem quit / oc sagde: Jeg haffuer lært det aff min Fader / at det er ingen Dansk Konge gaffnligt/

Kong Frodis raadis til giffter maal.

at tage

at tage en Dronning aff de Land / som ligge langt fra Danmarck / men er raadeligt at tage aff næste omliggende Land. Der Gotuare hørde det / formanede hun hannem / oc sagde: Jngen ting vdi all Verden / sømmer en vnger Herre bedre / end at hand met det første begiffuer sig i Ecteskaff. Thi ligeruis som de gamle helde til graffuen deris Leyersted / saa bør en vnger Mand at tracte effter en ærlig Brudeseng. De vnge skulle haabe / oc bruge deris lycke oc fremgang met lyst oc glæde / de gamle haffue sprunget / oc staa aff til en side / oc maa huer Time foruente deris sidste Giest / Døden.

Gotuaris den veltalende Quindis tale til Kongen.

Aff denne tale bleff Kongens hierte vent / at hand strax bad Gotuare / at hun vilde fare hans Bud effter sin Brud. Gotuare vndskyldede sig / for sin Alderdom oc Skrøbeligheds skyld / men der Frode bad hende / oc forærede hende met en kaastelig Guldkiede / loffuede hun hannem at giøre effter hans bøn oc begiering. Denne Kiede vaar giort aff purt Guld oc kaastelige vdgraffne Læd / oc imellem huert Læd sad it Konge billede / som kunde atskilies fra huer andre / oc met en lønlig Traad / naar mand vilde / dragis tilsammen igien.

Gotuare drog aff stæd / oc fick met sig Vestmer oc Cole / oc deris Børn / at de io skulde skamme sig at komme hiem vden gode Tidinde. Der de komme til Kong Hun / vndfick hand dem først tre dage met idelige Giestebud / før end hand vilde høre deris Beretning oc Ærende. Thi det vaar i de dage / saadan skick oc seduane i alle Land / at tage mod fremmede Legater oc Giester. Paa tredie dag kom Kongens Daater frem / at forlyste Giesterne met sin nærueerelse oc Høffuiske tale. Det vaar dem allesammen gantske kiert oc meget tacknemmeligt. Der de nu vaare i deris største glæde / begynte Vestmer met skempt at røcte sit ærende / hos Kongens Daatter / huad hende siuntis om Kong Frode aff Danmarck. Hun sagde / at hendis hierte oc sind kunde ingeledis falde til Kong Frode / efferdi hun haffde aldelis intet hørt om hans rycte oc Mandelige gierninger / indtil denne dag. Thi det holtis saaledis i fordom dage / at ingen Førstis Daatter eller Velbyrdig Jomffru / vilde haffue nogen / met mindre at hand vaar tilforn naffnkundig for sin styrcke oc Mandoms gierning. Der vaar ingen større lyde hos nogen Beyle oc Friere / end at hand haffde leffuet sin Vngdom i Aarckeløshed. Huo som vaar ærerig / hand vaar rig nock i de dage. De saae icke da saa nøye effter Deilighed / Gods / oc Penninge / som de nu giøre / men mere effter Dyd oc Duelighed.

Gotuare drager hen i Vngern at frie oc beile for Kong Frode.

J gammel tid actedis duelig / dyd / ærlighed oc oprictighed / mere end Rigdom oc Velde.

Der Vestmer oc de andre hans Stallbrødre kunde icke fortrøste sig paa nogen gode Suar aff Kongens Daatter / da befale de Gotuare all den sag at vdrette. Gotuare blandede strax en Elskoffuens drick / oc der met formildede oc smeltede Kongens Daatters hierte til idel Kierlighed mod Kong Frode. Siden bar hun paa / som hun vaar en veltalende Quinde / at rose Kong Frode / sagde at hand vaar saa mectig oc sterck / at hand kunde suømme oc fecte saa vel met den venstre som met den høyre haand. Der Gotuare haffde saaledis vent Kongens Daatters sind / befoel hun Vestmer oc Cole / at de anden gang skulde træde dristeligen frem faar Kongen / oc der sō hand nectede dem sin Daater / da skulde de vdeske hannē til kamp. Vestmer

traadde

En vnderlig maadeat beyle.

traadde frem for Kongen/ oc sagde: Herre nu er her ingen anden kaar paa færde/ end at du enten skalt for gode ord eller for haarde slag/ giøre vor vilie. Thi wi ere saa bleffuen til sinds/ at wi ville heller ærlige dø/ end komme tilbage met harm oc blussel til vor Konge. Giff oss enten din Daatter/ eller dit eget Blod oc Liff. Kong Frode skal heller høre vor død/end at wi komme leffuendis igien vden gode Suar. Der met løb Vestmer ind paa Kongen met sit dragne Suerd. Kongen sagde/at de vaare icke hans ieffnlige i æt oc Kongelig byrd at Fecte met haunem. Men der Vestmer bleff fast vdi sit forsæt/ bleff Kongen bange/ oc bad dem paa det sidste/ at de vilde selff friste hans Daatters sind oc vilie. Thi de gamle gaffue icke deris Børn bort/ vden deris egen vilie oc samtycke. Vestmer tenckte ved sig selff/ at Quinde hu er vanckelig oc wstadig/ thi tog hand mod oc dristighed til sig/ oc gick met sine Stalbrødre effter Kongens befalning til Harmunde hans Daatter. Hun vaar da allerede offuertalet aff Gotuare/ oc sagde at hun vilde formode sig mere gaat om kong Frode/ end hun haffde aff rycte oc tidinde/ Effterdi hand haffde saa meetig oc naffnkundig en Herre til Fader/ da kunde hand ocsaa met tiden gaa i sin Faders fodspor. Thi huer tyer paa det som hand er kommen aff. Der Kongen hørde sin Daatters samtycke/ gaff hand hende Kong Frode effter alle deris begiering. Siden beridde hand sig met sit Folck paa det Herligste/ Oc effterdi hand fant inge tryggere at følge sin Daatter/ drog hand selff ind i Danmarck met hende.

Kongen aff Vngern samtycker Kong aff Frode sin Daatter.

Kong Frode tog venligen mod Dronningen oc hendis Fader/ oc der brøllups Høytiden vaar offuerstaaen/ begaffuede hand hannem met meget Guld oc Sølff/ oc lod hannem fare hiem igien til sit eget Land.

Kong Frodis Hoffsinders oc Adels slemhed oc skalckhed.

Kong Frode leffuede siden i stor rolighed vden Krig oc Feide/ vdi try samfelde Aar. Aff saadan languarende Aarkeløshed bleffue hans Hoffsinder/ saa lætfærdige oc løssactige/ at der vaar intet skalckhed/ som de io bedreffue/ oc mand til fulde kand eller tør icke scriffue der om. Nogle droge de aff klæderne/ oc sloge dennem wbarmhiertelige. Aff nogle brende de Skegget oc Haaret. Nogle hengde de op paa kroge/ oc giorde spee aff dem. De lagde sig i veyen for Folcket/ oc met snarer oc lange reeb kuldkaste dem. De offuerfulde fremmede Folck met spaat oc hug/ Oc drucke saa met huer andre indbyrdis/ at de bruste oc døde. Ingen Dannequinde eller Erlig Jomfru oc mø kunde vere wbeskemmet aff dennem. Ingen Mand kunde giffte sin Daatter/ vden de tilforn haffde vanrycteт hende/ met ord oc gierning. Ingen maatte tage sig en Hustru/ vden de finge skenck oc gaffue oc tilstedde det. Saaledis misbrugte de denne vnge Kongis Alder/ som bleff for deris slemheds skyld icke aleniste værstyggelig hos Vdlendiske/ men hos sine egne vndersaatte/ som kunde da icke lenger fordrage saadant hoffmodigt vold oc Tiranni. Den arge skalck Grib/ kunde icke opholde/ før end hand end ocsaa bleff Kongen selff wtro/ oc lockede hans Dronning. Det som Kongen dog icke viste/ oc vaar alligeuel alle mand vitterligt/ som torde icke saadant obenbare for Kongen/ for Gribs trussel oc vrede skyld/ som slog ihiel alle dem/ der talede noget paa hans slemhed. Men sandhed fick paa det sidste offuerhaand. Thi Hor oc Mord kunde icke døllis/ som det sande ordsprock lærer.

Naar huer maa som som hand vil/ Da giør mand som mand er til.

Kongens

Gribs slemme Tiranni imod Gunuer oc hendis Friere.

Kongens Syster Gunuer haffde mange deilige Beile i de dage. Thi bad Grib Kongen / at hand maatte forfare deris vilkaar oc mandoms Gierning. Paa det hand kunde saaledis spilde oc foruende Gunuer / sin ære oc velfært. Kongen tilstedde det / oc hand indbød alle disse Gunuers Friere oc vdi it hus til giestebud .Der lod hand affhugge huer deris Hoffuet/oc slog dem op trint omkring det Hus som Gunuer vaar inde. At andre som komme at beile til hende / skulde aff saadant ynckeligt oc grueligt speetackel / forfærdis oc vende tilbage fra hende. Kongen bleff icke end da saa fortørnet paa Grib/ at hand io daglige vaar i hans omgengelse / oc ingen kom til ords met Kongen / vden hand tilforn begaffuede Grib.

Vnder saadan tuang oc trang / beklagede den menige Almue sig hemelige met stor suck oc graad. Jo mere de skiulte deris sorg / io større den bleff. Jo lenger de tagde stille / io mere de plagedis .Oc alligeuel vaar ingen som torde obenbarlige klage offuer saadant stort vold oc wret.

Kong Gother aff Norge staar effter Danmarks Rige

Der Kong Gother aff Norge spurde disse tidende fremkaldede hand sine gode Mend/ oc sagde huorledis hand haffde spurt/ at de Danske vaare icke vel til freds met Kong Frode / for hans gerigheds oc grumheds skyld. Thi vilde hand drage til Danmarck oc tage det ind / at de vilde giøre hannem bistand.

Erick hin klogis gode raad oc veltalenhed.

En ved naffn Erick iblant Kong Gothers gode Mend / traadde frem for hannem / oc sagde: Wi haffue det tijt oc offte forfaret / oc endnu daglige forfare / at den mister snarlige sit eget / som staar effter det fremmede. Det skal vere en sterck Ful / som skal tage fra den anden / det som hand haffuer imellem Kløerne. Forlad dig icke der paa / at de Danske ere nu wsamdrectige met sig selff. Thi saa snarlige som de fornemme en vduortis Fiende / skulle de vel endrectelige staa der imod. Vlffuen forliger offte Suinenis wenighed. Huert land elsker mere sin indfødde Konge / end en vdlendisk Herre. Kong Frode skal icke fortøffue dig vdi Landet/men møde dig paa halff veyen. Vndertiden riffuis oc huggis Ørnene / oc atter vndertiden magis de met huer andre. En fornumstig Mand skal saa begynde sine anslag / at det siden icke kand angre hannem. Der som du io vilt endelige forsøge de Danske da vdsend aff dine gode Mend / som det kunde bestille/ oc bliff selff i din gode Fred oc rolighed. Smeden haffuer Hammer oc Tenger/ at hand vil icke brende sine Hender. Saa brug du ocsaa dine Mend/ oc giff dig ick selff i vaade oc liffs fare.

Kong Gother forundrede sig storlige paa Ericks kloge veltalenhed/ som vaar her til dags fortryckt aff sin Broder / oc holden for en simpel oc taabelig Mand aff alle. Thi gaff hand hannem for saadan tale dette tilnaffn / oc lod hannem kalde Erick hin Kloge. Erick bad at Kongen vilde giffue hannem en skenck til gaffn / som kunde følgis met dette loffige oc nygiffne naffn. Gother gaff hannem strax det Skib som kaldedis Scrother/ oc fulde siden hans raad / oc vdsende en sin Høffuitzmand Raffn/ met sin Skibs Flode imod de Danske.

Kong Frodis Amiral Odde.

Kong Frodis Høffuitzmand oc Amiral som varede paa Danmarckis strømme hed Odde. Hand vaar en kloger traaldkarl/oc met sin kaanst

kunde paaføre ſine Fiender Storm oc wuær / oc der met kuldkaſte deris
Skib / vden videre møde oc Sucrdſlag. Saa Fiendſk oc ond ſom hand
vaar imod kiøbmend i Haffuet / ſaa meget elſkte hand Bønderne paa
Landsbygden. Der de Norſke lagde ind imod hannem / forblindede hand
deris Øyen / met det ſtore ſkin / ſom gick aff hans Folckis Suerd / at de kun=
de icke ſee hannem vnder Øynene / oc bleffue der ſlagne met Raffn deris
Høffuitzmand / ſaa nær ſom ſex Skiff / huilcke komme tilbage met viſſe
tidende / at de Danſke ſtode icke lætteligc til at tuinge eller offueruinde / oc
at Kong Frode forlod ſig paa ſine Kemper / endog hand vaar for ſit Ti=
ranni vederſtyggelig hos ſine vnderſaatte.

Erick haffde en Stiffbroder ved naffn Roller / hand haffde lyſt
at forſøge de Danſke / oc vide huorledis det gick til vdi fremmede Land=
ſkaff. Thi giorde hand it løffte / at hand ſkulde icke afflade / før end hand
kom at tiene vdi Kong Frodis gaard i Danmarck. Der Erick kunde da inge=
lunde foruende hans daarlige forſæt / giorde hand ocſaa det ſamme løffte.
Oc Kongen diſligiſte loffuede ſig at ville faa dem til Stallbrødre / Huilcke
de heldſt vilde ſelff vduelle Erick. Oc Roller droge førſt hiem til deris Fa=
der / Regner ved naffn / at beryſte ſig met hues ſom for nøden vaar til den=
ne lange Reyſe. Deris gamle Fader tog vell mod dennem / oc viiſde dem
it ſtort Liggendefæ / ſom hand haffde nedgraffuet oc ſkiult vdi en ſkou / vdi
mange Aar. Der aff lod hand dennem tage / ſaa meget de ſelff begerede.
Diſſimellem øffuede ſig deris Skiffsfolck / met Steen at kaſte / oc at ſkiude
til maal / oc i anden ſaadan Krigs brug oc øffuelſe. Roller bleff ſent hiem
aff Skouen / at ſee huad hans Moder beſtillede / oc ſom hand kom med
Huſet / och ſaa der vdgaa en ſtor Røg / gick hand ſacteligefrem / och ſaa igen=
nem it hul / at hans Moder haffde en grem kedel fuld aff velding paa Il=
den. Hand ſaa ocſaa tre Hugorme ophengde i it lidet reeb / aff hues mun=
de vdflød forgifft ned i kedelen. De to Hugorme vaare ſorte / oc den tridie
vaar graa oc Huidſpettet / oc hengde noget høyere end de andre / oc vaar
bunden om Rumpen / men de andre om Bugen. Roller ſaa vel at der
vaar noget vnderligt forhaanden / dog torde hand icke ſige der aff / at hans
Moder ſkulde bliffue berychtet der offuer for Troldom. Hand viſte icke
at diſſe Orme vaare vden all ſkadelig forgifft / oc at der beriddis ſaa krafftig
en mad aff hans Moder. I det komme Regner oc Erick / huilcke ginge
ind oc ſette ſig til Bords met Roller. Krage ſom vaar Ericks Stiffmo=
der / bar den vnderlige Ræt frem / oc ſette den for ſine Sønner. De grebe
til oc ſmagte førſt noget lidet der aff / thi det haffde atſkillig farffue / Sort /
Gul oc Huid / effter ſom Ormenis natur haffde veret. Erick fornam ſtrax
huad paa færde vaar / oc vende ſtrax den Huide ſide til Roller / oc den
Sorte om til ſig / oc ſlog det aff met ſkemt / oc ſagde: Saaledis vendis
Skibene omkring i Søen / ved deris Roer aff ſtor ſtorm for Bølgerne.

Der Erick haffde ædet denne Mad / bleff hand meget viis for andre
Menniſke / ſaa at hand oc kunde forſtaa Diurenis oc Fulenis maal. Hand
bleff ocſaa veltalende / at huor om hand vilde tale / da gick det hannem aff
vden all møde met ſtor ære. Der Krage kom ind och ſaa at fadet vaar om=
uent / oc Lycken vaar folden vdi Erickis Laad. Thi det ſom hun haffde

Erick hin Kloge / oc Roller ſette ſig for at ville tiene i Kong Frodis Gaard.

Rollers oc Ericks Moder Krager reder en vnderlig velling.

Erick bliffuer klog oc forſtandig / oc forſtaar Fule ſkrig.

beredt

beredt til Roller sin egen Søn/det fick Erick som vaar hendis Stiffsøn/da bleff hun gantske bedrøffuet / oc bad Erick / at hand aldrig vilde forlade sin Broder vdi nogen nød/ efftcrdi hand haffde nu faaet aff hende hans Moder/ denne velgierning oc gaffue/ at hand i forstand/ ord oc gierning vaar woffueruindelig. Hun bad hannem icke foracte Roller/ thi hand haffde ocsaa faaet noget aff saadan krafftig Mad / som hannem i fremtiden kunde vere gaffnlig. Der som de komme i Liffs nød/ da skulde de kalde paa hendis naffn/ oc visselige bliffue hiulpne. Erick sagde at hand vaar sin Broder aff naturlig kierlighed saadant plictig/ oc vilde giøre hannem alt gaat. Thi det maatte vere en slemer Fugl/ som besmitter sin egen Rede. Krage sørgede mere for sin forseelse oc forsømmelse/ end for sin Søns vanlycke/ oc fulde dem siden begge til Stranden. Der lagde de vd met it Skib/ oc finge der næst to andre i selskaff met sig/ oc funde Odde i Danmarckis Strømme met siu Skib. Erick fant strar paa it snilt raad / oc affærdiget to aff sine Mend nøgne/ som Dansk maal forstode/ at de skulde klage deris nød faar Odde/ oc der hos forspede alle hans anslag. Disse komme tilbage om natten / oc sagde at Odde haffde i sinde at offuerfalde dem vdi Dagningen / oc haffde nu opfylt alle sine Skib met steene / at bruge imod Fienderne. Der Erick det hørde / drog hand hemelige met en liden Baad vnder Oddis Skib/ igennem borede dem / oc vende tilbage til sine egne Skib / at Vacten det icke fornomme. Siden lagde hand til Odde met sine Skib / oc offueruant hannem. Thi Skibene tyngedis aff den megle Steen/ oc Vandet løb saa fast ind paa alle sider/ at de begynte at siuncke. Vandet oc Haffuet stridde met Erick imod Odde/ at hand met alt sit Folck bleff nedlagt / oc der fants icke en / som kunde der om føre tidende til Danmarck. Siden drog Erick til Lessø/ oc sende der fra de tu Skib hiem til Norge/ at hente det andet Aars Fetalie. Dissimllem drog hand selff met det ene Skib vnder Sielands Land/ oc tog vdi hungers trang/ hues Fæ hand fant ved Stranden. Hand bant det slactede kiød ved stercke Liner/ oc lod det siuncke i Vandet/ at Bønderne som komme effter hannem / kunde ingen fremmet kaast finde inden Skibs borde hos hannem. Der Sielandsfarene vaare dragne fra dem/ oc meente at de haffde veret aldelis wskyldige/ da drog Erick kiødet op aff Stranden / oc oed det met sine Stalbrødre. Paa det sidste fick Kong Frode at høre om Oddis affgang / oc viste dog icke vdi sandhed / huo der haffde nedlagt hans Skibs flode. Nogle sagde at de haffde seet try Skib ved Stranden/ som seylede siden deris kaas norden vd at Haffuet.

Erick oc Roller seile til Danmarck.

Ericks snilde anslag.

Erick skuffer Sielands Bønder.

Nogle faa dage der effter / drog Erick ind i en Haffn / hart ved Kongens Gaard/ oc som hand traadde først paa Landet/ falt hand ned paa Jorden. Hand sagde : Dette fald betyder god Lycke. Thi mand skal icke tro Kaalen diss verre/ at Suinene vndertiden æde Planterne.

Effter en vanskelig begyndelse følger tit en god ende.

Der Grib fornam at Erick vaar lagd til lande / drog hand hastelige ned til hannem / oc vilde forsøge om det vaar saaledis om hans store veltalendhed / som ord oc rycte gick aff / eller ey. Grib vaar selff icke meget veltalende / men en Kaadmundet oc wnyttig skendegiest. Thi talede hand til Erick saaledis: Huad est du for en Daare ? Oc hueden kommer du ? Huad er dit forsæt ? Huort acter du ? Huo er din Fader ? Oc huad er din

Gribs oc Ericks samtale

affkomme? Lycksalige oc duelige mend ere de som bliffue hos deris egē Lands Herre/ oc icke forlade deris eget Hus oc Hiem. Huad onde oc værstyggelige Menniske tale oc giøre/ det er ingen mand teckeligt eller behageligt.

Løgn er det skadeligste Wuær.

Erick suarede: Min Fader kaldis Regner/ min største idret oc øffuelse er paa Dyd oc Veltalenhed/ oc at forfare atskillige Lands sæder. Intet er skadeligere end at holde for meget aff sig selff. Intet er kædsommeligere end en Daare/ som veed ingen maade eller skick. Intet er forgiffteligere end løgn/ thi løgn er det wuær paa Landet/ som forderffuer Riger/ Byer oc Stæder/ mere end nogen Storm skader Skibene vdi Haffuet.

Grib suarede: Du est fuld aff kiff oc træte/ som en Hane aff skarn vdi en møding. Det er forgeffuis at træte imod en forfengelige Ordgydere.

Erick suarede: Huo som vdayder en daarlige tale/ den kommer hun selff igien vdi Halsen. * Naar mand seer ørnene aff Vlffuen/ da er Vlffuen selff icke langt borte. Ingen setter tro til troløss mands ord/ som er berycktet for sin skalckhed oc forræderi.

Grib suarede: Det skal en gang fortryde dig du leede oc blinde Vgle/ din daarlige tale. Du skalt betale disse ord met dit Liff. Thi Raffne oc vilde Diur skulle slide oc fortære dig/ met det allerførste.

Erick suarede: Ræd mand spaaer altid ont. En vanartig vilie * kand icke dølles. Den som er sin egen Herre wtro/ hand bliffuer aldrig sine Hoffbrødre tryg. Huo som opføder en Vlff vdi sit hus/ hand føder oc styrcker sin egen Fiende.

Grib suarede: Icke haffuer ieg boled met Dronningen/ som du ligger mig faare. Men ieg er kommen til min Rigdom/ til gods oc ære/ vdi denne vnge Herris oc min Kongis tro tieniste.

Erick suarede: Nu mercker ieg at du haffuer en ond Samuittighed. * Thi den som er skyldig/ hand er mistrøstig vdi sine ord. Den Herre bedragis som holder sin Suend lige ved sig selff. Sielden er træl Adling huld oc god.

Hastighed er skadelig.

Grib kunde intet suar ydermere paa finde/ thi hug hand Hesten met Sporene/ oc kom raabendis tilbage vdi Kongens Gaard/ beklagede sig at vere offueruundē met ord/ oc vilde det heffne paa disse fremmede Gester met Vaaben oc verie. Kongen bad hannem spæge sin hastighed. Hoffuitkulds raad/ Hoffuitkulds gierning. Intet kand bestillis hastelige oc vel til lige. Det vaare ocsaa en spot/ at mange skulde offuerfalde faa. En viis Mand demper sin vrede/ oc opsetter sin harm til lempelige Aarsage oc tid. Met saadan tale holt Kongen Grib tilbage/ at hand met Hoffsinderne afflagde sin Vaaben oc Harnisk. Men Grib søgte ved Traaldom/ huad hand icke kunde naa met Mandom. Hand drog til Stranden met mange Traaldkarle/ oc effter at hand haffde offret sine Guder/ tog hand it stort grueligt Heste hoffuit/ oc lod det bære for sig paa en høy Stang/ at forskrecke der met Erick oc hans Folck. De møttis paa en Bro/ der bad Erick sit Folck tie stille/ at Fiendernis Traaldoms kaanst icke skulde forraske dem. Der hand formerckte huad Gribs anslag vaar met det Heste hoffuet/ sagde hand; Den wlycke som oss er beredt/ den falde offuer hans

Naar ingen raad vil hielpe/ saa bruger mand Traaldom.

Hoffuet ſom bær det frem. En bedre Lycke ville wi foruente oc ynſke oſſ/ end oſſer actet. J det ſamme falt Hoffuedet met ſtytten / offuer den ſom Falſt ſlar ſin haffde det at føre/ oc ſlog hannem ihiel paa ſtæden/ oc all deris Traaldoms Herre paa kaanſt bleff der met forſpilt. Saa drog Erick frem mod Kongens Gaard/ Hals. oc tenckte at hannem burde at forære Kongen met nogen ſkenck. Hand tog paa veyen it ſtycke klart Jiſſ/ oc foruarede det vel vnder ſin Kaabe.

Der de komme til Kongens Gaard / bad Erick ſin Broder Roller gaa næſt effter ſig. Men Kongens Tienere vndfinge dem met ſtor ſpaat/ oc lagde vaade Huder inden Dørren for dem / oc droge haſteligen der paa met Liner/ ſaa at Erick vaar nær kuldkaſt/haffde icke Roller hans Broder grebet hannem om Liffuet. Thi ſagde Erick / Bar er broderløs Bag. Gunuer Kongens Syſter ſtraffede ſin Broder/ at hand ſaadant tilſtedde. Bar er broderløs Bag. Men Kongen ſuarede: Daarligt er det ſendinge Bud / ſom icke frycter oc vacter paa allehaande ſkuff oc hemeligt ſuig. *

Vdi Kongens Sal vaar en ſtor Jld / ſom da mit om Vinteren giordis vel behoff / der ſad Kongen paa den ene / oc hans Kemper paa den anden ſide. De toge Erick ned til ſig / oc Hylede oc tudede imod hannem/ ſom andre Vlffue oc vilde Diur. Kongen bad dem vere ſtille / thi ſaadan ſkick bequemmede Menniſken ilde. Erick ſagde/det er Hunde art/ naar en Hund begynder/ da tude ocſaa de andre alleſammen / thi huer tyer paa ſin natur oc affkom. Cole ſom pleiede at anamme til ſig Kongens ſkenck/ atſpurde Erick huad ſkenck hand haffde met ſig til Kongen. Erick drog Jiſſen vd aff ſin Kaabe / oc ſom hand racte den offuer Jlden til Cole/lod hand den met vilie falde i Jlden / oc gaff Cole ſkylden /oc ſpurde huad hans ſtraff ſkulde vere. Kongen ſpurde Dronningen til raads. Hun ſagde / at det vaar icke gaat / at Kongen ſkulde bryde ſin egen Low / ſom lydde at de Deris ſtraff ſom forkaſte Kongens gaffuer / ſkulde miſte deris Liff. De andre ſom ſaae ſom forkomme Kongens ſkenck. den ſkinnende Jiſſ/ mente det haffde veret en dyrebar Metall / oc dømde lige ſom Dronningen giorde. Thi maatte Kongen effter den affſagde Sententz lade Cole ophenge.

Siden gaff Kongen ſig i ſamtale met Erick / oc ſagde til hannem: Du ſtolte Mand/ſom berømmer dig aff din ſtore veltalendhed/Hueden eſt Kong Frodis oc Ericks ſamtale du? Oc huorfaare kommer du hid til Lande? Erick ſuarede / Jeg kom fra Renneſø / oc drog til en Steen. Frode ſagde / huort drogſt du der næſt? Erick ſuarede / Jeg foer paa en bielcke fra en Steen / oc tog mig Herbere hos en anden Steen. Frode. Huort ſætte du ſiden din kaaſſ/ huor huiltis du om natten? Erick. Jeg reiſte fra en Klippe til en Steen / oc laa der hos en Steen. Frode. Da vaar der mange Steene? Erick. Ja flere end ſand i Haffuet. Frode. Huad beſtillede du der/ oc huort drogſt du Mørckt tale fremdelis? Erick. Der ieg reiſte fra Klippen/ſeglede ieg ocfant it Marſuin. Frode. Denne er en ny tale / dog begge deele findis alleuegne i Haffuet/ Men ſig mig huad vey fulde du fremdelis? Erick. Fra it Marſuin til it andet. Frode. Der haffue veret mange Marſuin. Erick. De Suøme ſaa mangfoldige ſom Bølgerne. Frode. Jeg maatte oc gierne vide huad arbeide dig hendis fremdelis. Erick. Strax der effter fant ieg en knub. Frode.

Huort reiste du siden. Erick. Fra den knub oc til en Stub. Frode. Der
maa vere mange Træ / effterdi du met dine Stallbrødre saa offte haff-
uer Giest hos Knubbe. Erick. De vaare der flere end i Skouen staa
Frode. Hueden komst du fremdelis ? Erick. Jeg drog til oc fra disse
knubbe vdi Skouen / der huiltis ieg och saa huorledis Vlffuene / som
vaare mætte aff døde mends Kroppe/ suede Blod aff deris Pile oc skud. Der
bleff Jernet slaget aff Kongens stage: Det vaar Kong Fridelffs Sønne-
søn. Frode. Jeg veed icke huad ieg nu skal sige/ thi du forblinder oc forfører
mig met mørcke oc dybe giensuar. Erick suarede? Jeg haffuer vundet aff dig
en skenck / efftedi du forstaar icke min tale. Thi vnder disse ord gaff ieg til-
kiende/ at ieg slog Odde ihiel met denne min Haand. Dronningen dømte
at Kongen skulde giffue Erick en skenck for denne Seyer. Oc Kongen
tog it kaasteligt armbond aff sin Arm / gaff det Erick / oc bad hannem
at hand vilde sige huorledis hand tilforne offueruant Grib. Erick suarede:
Dronningens oc Gribs horeri — Jeg skeldede hannem for en Horkarl / oc der hand kunde det icke fornecte/
bekiende hand paa din Dronning. Kongen vende sig til Harmunde / oc
spurde huorledis hende behagede saadane tidinde. Hun bleff rød vnder An-
sictet / oc kiendis sit fald. Kongen sagde at hun skulde vere sin egen domme-
re. J det som Dronningen stod bedrøffuet / oc tenckte ved sig / huad dom
Grib bliffuer ihielslagen. — hun vilde giffue offuer sig selff / spranck Grib frem / oc vilde igiennem stun-
get Erick / oc frelst sit Liff met hans død. Men Roller støtte sit Suerd
igiennem Grib/ oc fortog hannem sit forsæt. Erick sagde/ bæst er Broders
hielp naar nøden er størst. Roller suarede / mand haffuer mest de trofaste
behoff i trang oc nød. Frode sagde / ieg fryeter at det vil gaa eder / som det
* almindelige ordsprock liuder. Stacket er bordags glæde. Haand som vaa-
de giør / er sorg til rede. Erick suarede/ Nøduerie er wstraffelig/ baade effter
Skæl oc Scrifft.

Gribs brødre bleffue vrede / oc truede at de skulde enten aldelis legge
Ericks Skib øde/ eller føre hannem en kamp met ti Kemper. Erick sagde/
De siuge skulle søge om raad. De som haffue feil paa deris syn/ skulle see paa
det som milt oc lystigt er. Den som haffuer en ond Kniff / skal skære i Lædet
oc icke i benet. Efftedi det er gaat at forhindre det onde met dag oc tid/
da begierer ieg tre dags frist aff eder / oc ny slactet Fæhuder aff Kongen/ oc
vil siden møde eder vdi Kamp. Frode sagde / den som falt offuer en Hud/
haffuer fortient en Hud. Der met kaste hand hannem faare / at hand til-
It listigt anslag. — faarn vaar nær falden/ der hand traadde først ind at dørren. Erick giorde
sig oc sine Staallbrødre Støffle aff Huderne / oc offuerstrøg dem met
sand oc Lim/ at de kunde diss fastere staa der paa. De talede om stæden/ som
Slaget skulde staa / oc der Erick Aarsagede sig/ at hand vaar icke vant til
lande Krig/ samtycktis at de skulde møde huer andre paa Jsen. Dissimellem
Gieste Ræt. — befoel Kongen Vestmers Sønner at være stille / oc sagde at det sømmede
icke end/ at offueruelde en fremmede gest/ som ont haffde forskylt. Sidē bad
Kongen/ at Droñingen skulde affsige sin egen Sententz. Men der hun bads
om naade oc icke om ret/ forlod Kongē hende all sin skyld oc brøde. Oc Erick
sagde / at det vaar tilbørligt / at mand skulde see igiennem fingre met fattige
Quindfolck / oc icke straffe dem / naar som er nogen forhaabning om for-
bedring.

Om

Om afftenen som de skulde gaa til Bords / lod Kongen / effter den Norske Kong Gothers Hoffmends skick / som Erick om talede / dem side vdi sine Kempers sæde / oc siden bære mad for dennem. Erick viste vel Kong Frodis sæduane / at hand lod ingen Leffninger bære frem / thi beed hand mange stycker / oc kaste dem fra sig vdi faddet / saa at tienerne maatte giøre saa megen bekaastning paa denne ene Nadere / som der pleiede ellers at vendis paa it gantske stort Giestebud. Thi spurde Kong Frode / om det vaar ocsaa Kong Gothers Hoffmends skick / at mand skulde saaledis bide Maden / oc kaste den fra sig igien / oc forsmaa de første Retter / lige som de sidste stycker mand kunde frembære. Erick suarede / Det gaar altsammen ordentlig oc skickelig til vdi Kong Gothers gaard. Frode sagde / Saa formercker ieg vel / at du haffuer icke end nu vdlært din Herris snildhed oc tuct. Huosom foracter oc affalder fra de gamle deris Lærdom / er icke meget bedre end en Skelm. Erick suarede / Den vijse skal lære aff den som vijsere er. Huo der lærer en anden / hand forfremmis selff vdi vijssdom. Frode sagde / Huad skal ieg da lære aff denne din offuerflødighed / huad skal hun betyde? Erick suarede / bedre er det en Herre at hand haffuer faa Tienere oc tro / end mange tienere oc wtro. Frode sagde / Saa elsker du mig mere / kand ske / end nogen anden? Erick suarede / Hart er wfød Hest at binde ved krybbe. Du haffuer icke end nu forsøgt alle dine tienere. Kong Gother haffuer for sæduane / at hand giffuer sine tienere Øll til Maden. Oc ieg lader mig tycke at det er en god oc sund skick. Frode sagde / Aldrig saa ieg nogen min Liffs tid / som dristeligere kreffuede mad oc Øll / end du giører. Erick suarede: Faa ere de som noget gaat giøre den / som selff tier oc dyller sin trang. J det kom Kongens Syster frem / met it stort Begere / oc Erick greb hende om Armen oc sagde / Fromme Herre giffuer du mig det ieg haffuer i Haanden / til en ære skenck eller oc ey? Kongen mente at hand haffde bedet om Begeret / thi sagde hand strax ia / oc Erick rycte hende ned i sædet til sig / oc tog det lige som Kongen haffde giffuet hannem begge deele. Men Kongen sagde: En Daare kiender mand paa sin gierninger. Det er icke skick vdi vore Land / at mand saa dristeligen omgaaes met Jomffruer. Erick stod op oc lod lige som hand vilde hugget Armen aff Kongens Syster / oc sagde: Der som ieg haffuer taget mere end du gaffst mig / da vil ieg lade mig nøye met den ene part. Kongen bekiende sin vildfarelse / oc lod hannem beholde sin Syster / at hand skulde icke siunis letfærdeligen at omkaste / huad som hand en gang aluerlige haffde samtyckt. Der met lod hand hannem fare til sine Skib / at beskicke sig mod den vdloffuede Kamp / som tilstundede.

Kong Frodis oc Ericks tale offuer borde.

*

Hart er wfød Hest at binde ved Krybbe.

NB

Kong Frode giffuer Erick sin Syster.

Der dagen kom som Kampen skulde begyndis / komme de sam̃en paa en hal Jiss / oc Erick som haffde gaat fodestød / aff sine Støffle / offueruant den ene effter den anden / oc kom met Seyer tilbage i Kongens Gaard.

Erick offueruinder de arrige skalcke Gribs brødre.

Gotuare bleff vred paa Erick / at hand haffde slaget hendis tolff Sønner ihiel / thi vdbød hun hannem til en Munde kamp / at der som hun met spørsmaal / kunde offueruinde hannem / da skulde hand miste sit Liff. Oc der som hand offueruant hende / da skulde hun giffue hannem en stor Guldkede. Gotuare sette Erick it slemt whøffuiskt spørsmaal faare / som icke er tilbørligt her at scriffue. Til huilcket hand suarede / oc vant Guldkeden /

Mundkamp

keden / oc hun met stor blussel (som hun vel fortiente met sit slemme spørsmaal) fick sorg oc vaande / oc ingen anden Bod eller trøst for sine døde Sønner.

Erick offuer uinder Vestmer oc slaar hannem ihiel

Der Vestmer hendis Hosbonde dette saa / eskede hand Erick frem at kempis met sig om Liff oc leffnet. Erick at hand icke skulde| siunis sterckere i munden end i Haanden / samtyckte met hannem. Strax bleff frembaaret end Vidie aff Bast / om huilcken de skulde dragis / Huo den drog aff den andẽs Haand/ hand beholt seyer. Erick drog aff all sin mact/ oc rycte den fra Vestmer. Frode sagde: Der hører styrcke til / at dragis om Reeb met sin offuermand. Erick suarede: Det er sant/ oc heldst naar mand er trangbrystet / oc krogrygget / oc der met traadde hand Halsen i tu paa Vestmer / det vaar den Mandbod hand fick for sine Sønner.

Kong Frode stunder effter at tage Erick aff dage.

Gunuer Kongens Syster atuarede sin Hosbonde Erick / at hendis Broder haffde i sinde / at ville myrde hannem. Thi spranck Erick op oc sagde: Den Mand er ære verd / som fortager suig oc Falsk / at det slar sin egen Herre paa Hals. J det samme slog Kongen miste effter hannem / at kniffuen tog met odden i Veggen. Erick sagde: Naar nogen vil vnde sin ven en skenck / da skal mand Hederligen den frembære / oc icke saaledis kaste det vredel'ge fra sig. Der som du haffde skenckt mig skeden met Kniffuen / da skulde din gaffue veret mig end en gang saa kier. Kongen bleff fangen aff saadan skemt / oc løsde skeden fra sig / oc antuordede hannem den. Saaledis giorde Erick sig til gaffn oc bade/ det hannem vaar actet til forderffuelse oc skade.

*

Erick flyer fra Kong Frode effter Gunuers raad.

Om natten raadde Gunuer Erick / at de skulde rømme aff landet fra Kong Frode / den stund de kunde komme bort met hel Vogn oc holden Reyse. Thi droge de strax til Stranden / oc forderffuede Kongens Flode. De toge stercke bord oc breder aff Skibene/ oc lucte steden met løse ficle / at ingen skulde mercke deris suig. Siden der de seglede fra lande met deris egne Skib / forfulde Kong Frode dem / met sine brudne Skib. Hand vaar icke kommen langt vdaff Haffnen / før end Skibene begynte at siuncke/ oc hand spranck selff for borde i sit Harnisk/ oc vaar tre gange vnder Vandet / oc haffde inden it øyeblick drucknet / der som Erick oc Roller haffde icke suømmet vd til hannem / oc taget hannem op i Haaret. De andre flackede omkring i Vandet/ en part omkomme paa stæden / en part kom met stor nød til Landet. Kongen bleff ført i tørre klæder/ der løb meget Vand vd aff hans Mund/ som hand gaff vd aff brystet aff sig/ oc hickede lang tid/ før end hãd da paa det sidste kom til sig selff igien. De atspurde hannem / om hand begerede fred oc Liffuet. Hand greb met begge hender til øynene/ oc fick da nogen styrcke/ oc begynte at tale/ oc sagde:

Kong Frode begerer at tagis aff dage.

Jeg formaner eder ved Him̃el oc Jord/ som ieg icke gierne seer met it gladt hierte/ at i lade mig aldrig lenger leffue. J haffue hiulpet mig imod min vilie. Maa ieg icke dø vdi Haffuet/ da lader mig sla mig selff ihiel met mit eget suerd. Jeg haffuer her til dags veret woffueruindelig/ nu er ieg offueruunden aff dig Erick / en ringe almues mand. Der er ingen ting som sømer en Koning bedre/ end it ærligt naffn oc rycte. Jeg haffuer her til dags veret holden aff alle mand for den klogeste oc mectigste i ord oc veltalẽhed. Huad viltu giffue mig liffuet? oc du haffuer berøffuet mig min Syster / mit Rige/ mine

Intet sømmer en Konge bedre end it erligt rycte

Clenodie/ oc det ſom offuergaar alt dette/ mit naffn oc erlig rycte? Huorledis ſkulde ieg leffue effter denne dag vdi nogen Frihed/ at ieg ſkulde forgette denne ſorg/ oc affſtryge denne Fengſels vanære? It ælendigt Menniſke tiener intet bedre end Døden. Jeg haffuer intet haab/ at leffue mig til nogen forbedring. J modgang begerer mand Døden/ i medgang Liff oc ſundhed. Der ſom i icke haffde forhindret mig/ da haffde ieg nu værit ſkild fra all vaade oc genuordighed. Om du end ſkønt/ vilde forſkaffe mig igien/ baade mit Rige/ Syſter/ oc alt mit Liggendefæ/ ſaa kant du alligeuel icke fly mig min ære igien. Brudet bliffuer aldrig ret helt. Mand ſkal vide at ſige aff Kong Frodes fengſel/ ſaa lenge ſom Verden ſtaar. Der ſom i giorde mig min ræt/ da ſkulde i ſla mig ihiel. Oc der ſom i vilde vel betencke eder/ da ſkulde i lade mig nyde den dom/ ſom ieg actede eder. J ſkulde lade mig dricke den Skaal/ ſom ieg haffde ſkenckt for eder. Jeg vil vpinter beſtaaet/ at der ſō ieg haffde faaet offuerhaand offuer eder/ ſom i nu haffue offuer mig/ da ſkulde ieg ingen naade beuiſt eder. Der ſom i icke ere vrede paa mig/ at ieg icke fuldkom met Gierning/ mit onde forſet paa eder/ da haffue i god ræt/ at ſtraffe mig for min onde vilie/ ſom maa ſtaa for it fult Mord. Oc der ſom i io endelige ville ſpare mig/ da ſkal ieg ſøge lempe/ at affliffue mig met min egen Haand.

*

Mand tencker icke paa Døden førend Verden gaar eff imod.

Brudet bliffuer aldrig ret helt.

Erick ſuarede hannem oc ſagde: Det forbiude Gud/ at du nogen tid ſkulde faa ſaadant i ſinde. Det forbiude Gud/ at du ſkulde forraade dit eget Liff met ſaa ſkammelig en død. Det er oc imod Gud oc all billighed/ at giøre en anden til gode/ oc myrde ſig ſelff. Lycken haffuer ickon friſtet dig/ at forſøge dit ſind oc hierte. Dig er icke vederfaren endnu ſaa ſtor bedrøffuelſe/ at tiden kand io fortage dig den/ met ſtørre glæde. Jngen leffuer ſkickelig vdi modgang. Mand veed da førſt huad det ſøde er/ naar mand haffuer ſmagt det Sure. Viltu der faare forkaſte all din velfærd/ at du eſt en gang eller try dyppet i Haffuet? Kand du icke lide Vand/ meget mindre ſkaltu kunde lide it draget ſkarpt Suerd? Det er dig en ære oc ingen vanære/ at du Suømde vdi dit Harnſk i det vilde Haff. Der er mangen ſom ſkulde ynſke ſig den wlycke ſom du beklager. Du eſt endnu en vnger Mand/ oc kant giøre meget mere gaat/ end du her til dags haffuer bedreffuet. Lad mig aldrig høre ſaadan letfærdighed aff dig/ at du vilt Myrde dig ſelff for wtaalmodighed. Hand er mere blødhiertig end en Quinde/ ſom vilde heller miſte Liffuet/ end lide nogen bedrøffuelſe. Jngen viis Mand lider ſaa meget ont/ at hand vilde ſelff Daarlige omkomme ſig. Det er ſtraffeligt/ at forhaſte ſig paa en anden/ Men det er end mere Daarligt/ at forgribe ſig paa ſig ſelff. Huor haffuer nogē veret ſaa Lyckſalig/ at hand haffuer io icke forſøgt nogen ſorg oc ælendighed? Du haffuer altid leffuet i vellyſt/ nu kant du icke fordrage en ringe Harm. Huad ſkulde du da giøre der ſom nogen ſtor wlycke offuerfald dig. Hand forſtaar ſig icke meget/ ſom aldrig drack aff modgangs Beggere. Du ſom eſt føder aff ſaa mectig en Fader/ oc ſkulde giffue andre Frimodigheds Exempel/ huor bliffuer nu all din ſtyrcke? Du eſt icke endnu vorden ret til Mands/ oc du eſt nu allerede kæd aff denne Verden? Du haffuer det huercken effter din Fader eller din Farfader. Du haffuer ſelff giort

Erick trøſter Kong Frode

Vdi Modgang ſeer mand førſt huad medgang er.

*

Merck.

giort dig all din vanlycke. Wi haffue hiolpet oc icke forderffuet dig. Dig burde at kiende denne velgierning / wi haffue dig beuist / oc icke holde oss for dine Fiender eller forrædere. See her ligger dit gods / dine skenck oc gaffuer / wi haffue faaet aff dig. Der som dig fortryder / at du haffuer icke met velberaadt hu troloffuet mig din Syster / da maat du giffue hende huem dig lyster. Hun er endnu saa god Iomffru / som hun kom først til mig. Vilt du oc begere at ieg skal tiene dig / da er ieg ocsaa til rede. See dig vel faare / at du icke daarlige forgriber dig selff. Dig skader endnu aldelis intet paa din Frihed eller Liff. Jeg er din tienere / oc icke din Herre. Huad Dom som du vilt giffue offuer mig / den vil ieg gierne lide. Du est endnu her saa fri oc mectig som du vaarst i din egen Sal oc gaard. Giør aff oss lige som du vilde tilforn i dit eget Hus. Wi kunde oc ville gierne taale / huad du biuder oc befaler.

Kong Frode stillis til freds.

Der Erick haffde end sin tale / bleff Kongen der aff formildet baade mod sig selff oc dennem. Siden beskickede de deris Sag / oc droge i Landet / oc fulde Kongen paa vogne til hans Gaard. Der lod Kongen forsamle sine gode Mend / oc troloffuede Erick sin Syster paa ny / oc giorde hannem til en Høffuitzmand offuer sit Krigsfolck. Hand bad Erick at hand vilde drage til Norge / oc hente hannem Kong Gothers Daatter / thi hand kunde icke nu lenger fordrage sin Dronning for sit Horeri. Hand vilde lade Gotuare Vestmers Hustru stene ihiel / at hun haffde duld met hende. Men Harmunde sin Dronning / vilde hand sende sin Fader hiem igien / at de skulde icke fortale oss Danske / at mand haffde her falskelige myrt oc omkommet hende. Erick loffuede Kongens raad / allene at Kongen maatte heller giffue Roller hans Broder Harmunde / som kunde tiene hannem met tro oc ære. Kongen tackede hannem for gode raad / oc Dronningen gaff veluilligen Roller samtycke / at hun skulde icke siunis at vere nødt der til. Thi hun sagde at det vaar icke aff naturen / at mand skulde gremme sig oc sørge / men den sorg som mand tog sig til / vaar ickon en løs mening oc tancke. Mand skulde oc icke græde for den straff / som nogen haffde met Synden fortient. Saa drucke de Brøllup / Erick met Kongens Syster / oc Roller met hans forskudte Dronnig Harmunde.

Dronningen forskiudis for sit horeri.

Siden droge de til Norge met deris Hustruer / oc spurde at deris Moder Krage haffde taget sig en anden Hossbonde / ved naffn Bracke / effter Regners død. De tenckte paa deris Faders liggendefæ / oc opgroffue det met en hast. Men Gother haffde da allerede lang tid tilforn spurt huorledis til vaar gaaet met Erick / oc tenckte ved sig / at Norge vilde staa en høy fare for hannem. Hans Dronning vaar nylige død / thi lagde hand sig effter / at hand maatte faa Kong Frodis Syster fra hannem / oc giffue hannem sin egen Daatter vdi stæden. Der Erick saadant fornam / gaff hand sine Stallbrødre tilkiende / huad fare forhaanden vaar. Bad dennem / at de vilde ickon vere trøstige oc frimodige / Lycken skulde vel fremdelis bliffue dennem blid / som hun før haffde veret vdi Danmarck. Hand befoel dem at de skulde vige for Gother met det første / paa det at de kunde siden haffue diss større Aarsage at affuerie hans Vold oc wret. Erick kom der næst hiem til sin Faders Hus / oc begynte at friste Gunuer / oc atspurde hende / om hun haffde nogen kierlighed til Gother / oc elskte

Erick frester sin Hustru om hun elsker hannem.

hannem

hannem mere end sig/ effterdi hand vaar ickon en fattig karl / oc den anden en Konge. Gunuer formanede hannem / at hand skulde dog sige hende om det vaar aluers tale eller icke? Hand sagde at det vaar io hans mening. Hun suarede / saa formercker ieg vel / at du vilt saaledis beskemme mig. Du elskte mig der ieg vaar en Jomffru / nu vilt du forlade mig en Encke. Den mening mands ord oc tale er offte imod sandhed/ du haffuer vrang mening om mig / thi ieg er trofast / oc finder den wstadighed vdi dig / som ieg aldrig haffde forseet mig til. Der met græd hun bitterlige. Erick glæddis der ved/ oc tog hende strax vdi sin Faffn oc sagde: Jeg vilde ickon forsøge huor kier du haffuer mig / der skal ingen ting i Verden atskille oss/ vden Døden allene. Dog alligeuel kand ieg icke forholde dig / at Gtother haffuer i sinde / at ville tage dig fra mig met vold. Men naar hand saadant begynder / saa stæd du hannem det / ind til saa lenge / at hand giffuer mig sin Daatter vdi stæden. Saa ville wi baade hand oc ieg haffue Brøllup paa en dag. Naar Brølluppet skal staa met oss begge / da ville wi sidde huer vdi sit Kammer / paa det hand skal icke mercke dig / at du seer til mig / oc vender dig fra hannem. Siden ville wi faa gode raad at daare oc forføre hannem. Hand / befoel Bracke at hand skulde legge sig i Skiul met sit Krigsfolck / at vndsætte hannem naar behoff giordes. Hand bad Roller drage til Skibs met deris gods oc Hustruer / lige som de vilde rømme for Gother. J det seer hand at Gother fulde fast effter dem / thi sagde hand / see nu huorlunde at Falskheds pile flue / som lenge haffue veret skiulte vdi Gothers hierte. Der met raabte hand oc bad dem vende om imod Gother. Der lagde de tilsammen/ oc Gother spurde først/ huo Høffuitzmand vaar for Skibene / De suarede Erick. Hand raabte til dem oc sagde: Er hand den naffnkundige Mand / som ord oc tidende gaar aff / at hand offueruinder alle mand met sin veltalendhed. Erick suarede/ Jeg haffuer i fordom tid / faaet it Hoffnaffn aff dig / det bær ieg icke forgeffuis. Der de komme begge i landet met deris Skib oc Folck / sagde Gother til Erick: Jeg formercker at din bestilling liuder / at du skalt beile for Kong Frode til min Daatter/men vilt du følge mit raad/da giff mig Gunuer Kong Frodis Daatter / oc tag selff min egen Daatter / som du begerer paa en anden Mands vegne. Erick tackede Kong Gother for saadant venligt tilbud / oc sagde at hand aldrig kunde ynske sig nogen større Lycksalighed aff Gud / end som hannem nu vederfaris. Gunuer holt sig i alle maade / lige som det skede med hendis vilie oc samtycke. Hun bad Gother at hand vilde først lade Ericks Brøllup gaa for sig / paa det hans eget kunde skee siden dis magligere / oc hun skulde selff tencke dis mindre paa Ericks kierlighed. Gother loffuede Gunuers vijse raad / oc bleff saa glad/ at all ting gick effter hans begiering / at hand gaff Erick sin Suoger Litharfulcke Hærret til forlæning. Ericks Moder Krage / som fulde met paa denne reise / for sin Traaldoms kaanst / haffde slaget it Linklæde offuer sit Hoffuet) at ingen kende hende / dennem som spurde om hende/ sagde de at hun vaar Gunuers Syster / dog haffde de icke en Fader / men vaare alligeuel fødde aff en Moder.

It snedigt anslag.

Gother giør skiffte met Erick / biuder hannem sin Daatter tel for sin Høstru.

Kong Gother førde Erick met sit gantske selskaff hiem met sig / oc giorde strax hans Brøllup paa sin Gaard. Erick sad vdi sin Sal / imellem Aluilde Gothers Daatter oc Krage sin Moder / men Gother hand sad vdi sin Sal met Gunuer. Her begynte Erick at driffue sin treedskhed / som førre vaar oplagd imellem hannem oc Gunuer. Først giorde hand en fiel løs vdiveggen ved sin Ryg / saa at it Menniske kunde vel trenge sig frem oc tilbage / aff den ene oc ind i den anden Sal. Der næst atspurde hand den vnge Brud Aluilde / om hun vilde icke haffue Kong Frode / efterdi hand vaar hendis lige aff Kongelig æt oc byrd / oc offuergiffue hannem selff / som icke vaar hendis Jeffnlige. Aluilde stod Erick hart imod / met det første / oc sagde at hun vilde icke fortørne sin Fader. Men der Erick loffuede hende / at hun skulde bliffue Kronet Dronning vdi Danmarck / oc bekomme større ære / end nogen Quinde vdi disse nørre Lande haffde eller skulde faa / da gaff hun Kong Frode sin tro oc hierte. Krage gaff Aluilde ocsaa en drick / met hues krafft hun vende hendis sind til kierlighed mod Kong Frode.

Ericks listighed oc behendige paafund.

Der maaltid vaar giort / gick Gother ind til Erick / effter deris Brøllups skick / at tale met giesterne. Dissimellem skyndede Gunuer sig igiennem veggen / som fielen vaar borttagen / oc sætte sig næst op til Erick / som tilforn vaar oplagt. Der Gother saa hende / atspurde hand strax hueden oc huorledis hun kom hos Erick at sidde. De sagde at det vaar Gunuers Syster / oc at Kongen kunde icke giøre ret skilsmisse imellem dem. J det som Gother løb tilbage ind i sin egen Sal / vaar Gunuer strax i veyen for hannem / oc lod sig finde vdi sit gamle sæde. Der hand saa hende sidde som hun førre sad / gick hand atter ind til Erick / oc fant hende der anden gang for sig. Dette øffuede hun met hannem saa offte som hand gick vd eller ind / aff den ene oc til den anden Sal / at hand icke nocksom kunde forundre sig / at disse to Systre skulde vere huer andre saa lige vnder Ansictet.

Gother bedragis aff Gunuer.

Om afftenen der Erick vaarført ind i Brudehuset / bleff hand hos sin egen Hussfrue Gunuer / oc lod Kong Frodis Brud Aluilde ligge særdelis for sig selff. Men Gother kunde huercken faa ro eller huile den gantske nat / thi hand viste icke huad hand skulde tencke eller tro / om tuende Systre kunde negēsteds findis huer andre saa lige. Eller ocsaa om saadant bleff giort met suig oc bedregeri. Hand skickede først bud hen / at see om der vaar nogen steds oben gang / aff den ene oc ind i den anden Sal. Men der fands intet saadant. Thi Erick lod strax om afftenen / sætte fielen ind i veggen / saa at ingen kunde mercke / at den haffde veret vdtagen tilforn. Siden sende hand to karle vdi Ericks kammer / at forfare hemelige huorledis der om vaar / oc der som de funde Erick hos Gunuer / da skulde de sla dennem ihiel. Der de komme ind oc sloge sperlagenet saa sactelige fra Sengen / saae de dennem begge ligge i huer andris arme / Saa komme de siden der Erick oc Gunuer vaare i dybeste Søffn / met dragne Suerd / oc vilde offuerfaldet dennem / huilcket de haffde ocsaa giort / der som Erick haffde icke opuaagnet aff det bulder / oc kaldet paa sin Stiffmoders naffn / som hun tilforn lærde hannem. Thi i det som de hugge ind paa Erick / falt hans

To spedre i Ericks kammer at ihelsla hannem oc Gunuer.

falt hans skiold frå Bielcken ned offuer hannem / oc beskermede hans Legeme oc Liff. Hand greb strax til sit Suerd / oc hug baade Benene aff den ene/ oc Gunuer støtte met Mandeligt mod it Glaffuend tuert igennem den anden. Der met rømde Erick vd til sine Skib/ blæste i sit Horn/ oc gaff sin Broder Rolff it tegn/ at hand skulde falde ind paa Kongens gaard. Roller oc Bracke vaare strax ved Haanden/ oc gaffue sig der ind / oc førde der fra meget kaasteligt Byte til deris Skib / oc seylede saa paa veyen til Danmarck.

Erick flyer til Danmarck.

Kong Gother flyde om Natten til Skibs / oc giorde strax rede om Morgenen at forfølge dennem. Hans venner raadde hannem / at hand icke skulde haste saa saare/ thi der hørde mere til / end met saa faa oc ringe mact/ drage ind vdi Danmarck. Hand vilde icke lade sig sige/ mē fulde effter sine Fiender/ indtil hand kom til en Haffn kaldis Øme sund. Der fick hand modbør oc bleff saa lenge liggendis / at hans Folck for stor Hungers nød oc trang/ sloge sig selff indbyrdis ihiel/ hues tegn oc mercke findis endnu paa denne dag/ de store Høye paa Landet. Hand vndkom selff met stor Liffs fare offuer Klipperne/ met nogle faa aff sine næste Tienere. Men Erick kom til Danmarck/ sund oc wskadt/ met hues hand haffde met at fare / oc førde til Kong Frode/ hans Brud Aluilde/ Kong Gothers Daatter/ effter hans begering. Kong Frode vndfick dem allesammen hederligen / oc giorde strax sin Brøllups Høytid/ met Dronning Aluilde.

Øme vig.

Kongens Folck aff Norge / sla huer andre ihiel/ aff Hungers nød.

Kong Frode gjør sit Brøllup met Aluilde.

Nogen tid her effter / begyntis den Vendiske Krig. Til huilcken Venderne gaffue selff stor Aarsage / i det de røffuede paa Danmarckis Strømme / oc toge paa Rigens indbyggere. Thi bleff Erick afferdiget/ met otte Skib vdi Kongens stæd/ som vaar endnu meget vnger oc wforsøgter at føre Krig. Der Erick kom imod Fienderne / oc forfarede / at de haffde ickon siu Skib/ befoel hand sine Stallbrødre/ at de skulde tilttecke oc omhenge deris Skib met May oc grøne Grene. Saa drog hand met sit Skib allene imod de Venders siu Skib/ oc flyde for dem indtil hand kom tilbage til sine Stallbrødre. Fienderne forfulde hannem / oc actede det icke / før end de vaare mit iblant Erickis skib / som vaare da ligere til at see som en grøn Skou/ end en Skibs flode. Erick gaff sig op i Landet / och saa fast som hans Stallbrødre brugte sig paa Vandet / saa fast slog hand met Steen oc Pile fra Landet. Der bleffue Venderne alle slagne / saa nær som Tredive/ huilcke siden døde aff tuang oc hunger vdi Fengsel.

Kong Frodis Krig imod de Vender.

It listigt anslag.

Dissimellem samlede Kong Frode/ en stor Skibs flode aff sine egne oc omliggende Lande/ oc vilde der met drage ind vdi Venden. Paa det mindste Skib / som vaar vdi hans Flode / vaar fire oc tiue Baadsmend / oc lige saa mange Aarer. Erick vilde føre Kongen gode tidende om dette Slag / som hand haffde vundet. Oc som hand segler paa veyen/ seer hand huor en Sørøffuere er løben paa it Reff. Om hannem skemtede hand / effter sin viis oc seduaue/ oc sagde: Fattig mand haffuer ickon en lycke/ oc den er altid tynd. Denne Sørøffuere oc hans Folck arbeidede/ at de kunde komme til at giøre Segel / oc der offuer lagde Erick om borde met dem / oc slog dem ihiel.

Kong Frode drager ind vdi Venden.

Erick helser Kong Frode/ oc kalder hannem Frede god'

Viis mands tancke/er offte sand spaadom.

Siden kom Erick til Kongen/ hilsede hannem met en besynderlig stor Titel/ for den Seyeruinding som hand paa Kongens vegne haffde indlagd/ oc kaldede hannem Fredegod. Kongen begerede / at hans ord maatte vere sande / oc sagde / viis Mands tancke er offte sand Spaadom. Erick gaff Kongen alting tilkiende/ huorledis til vaar gaaet/ oc sagde/ at dette lille skulde vere it gaat Tegn/ til ydermere lycke oc større fremgang. Hand gaff Kongen for raad/ at hand skulde deele sin Hær i tuende hobe. De Judske Ryter skulde hand lade drage Landueyen omkring/ oc sætte de andre offuer met Floden. Kong Frode haffde da saa mange Skib/ at de haffde icke rom vdi Haffnerne/ ey heller Plaz ved Stranden/ til deris Leyr/ ey heller nocksom Fætalie oc Profiant til føde oc vnderholding. Hans Hær til Lands vaar saa wtallige stor/ at huor de droge frem/ da maatte de iefne oc slætte alle store Bierge/ oc opfylde dybe Kiær oc wføre / paa det de kunde haffue deris reise oc fart/ met mindre omkaast oc større Giensti.

Kong Frodis mact til land oc vand

Strunicke Kongen aff Venden/ beder Kong Frode om Fred.

Kongen aff Venden ved naffn Strunicke bleff der offuer forfærdet/ oc sende sine Legater til Kong Frode om Fred oc stillestand. Kong Frode lod hannem sige/ at hand ingelunde kunde beuilge hannem hans begering. Thi vdi stillestand (sagde hand) stercker sig Fienden / som nu lættelige kand tuingis. Der til met er dette min første vdfluct oc Krigstog/ huilcket ieg icke vden skam oc skade kand saaledis opsætte. Thi lige som begyndelsen er/ saa er gierne ocsaa enden. Huo som først faar Lycke at offueruinde sine Fiender/ hand maa altid siden forhaabis det beste. Erick loffuede Kongen faar saadant forstandigt Suar/ oc sagde / at mand skulde vde forfølge Legen/ som den vaar hiemme begynt. De Tydske skeede ingen wræt/ som først haffde giffuet ophaff oc Aarsage til denne Feide oc Trætte. Der met drog Kong Frode frem / oc nedlagde Kong Strunicke/ met alt sit geffueste oc dueligste Krigs folck/ oc toge de andre til naade. Siden lod hand forsamle alle Landens indbyggere / oc vdraabe der som nogen vaar iblant dem / huilcken mest vaar øffuet paa Røffueri oc Tiueri / at den skulde træde frem/ hand skulde der faare rundelige affleggis oc betalis aff hannem. Ved saadant løffte glæddis mange / oc røbte sig selff veluillige/ før end de bleffue offueruundne aff Lowen eller sant vidnesbyrd.

Effter god begyndelse kommer god ende.

It snildt paafund'

Der Kong Frode haffde samlet mange aff disse Misdedere / befoel hand de andre Vender / at de skulde affskillie sig met saadanne forgifftige Skalcke / oc reense Landet aff saadan forderffuelig wreenlighed. Thi ophengde de dennem/ effter hans befalning. It vnderligt Spectackel vaar det. De faa ophengde de mange. Met saadant it klogt paafund / lod Kong Frode affliffue de Skalcke/ som hand tilforn sparede Liffuet vdi Krigen / oc lagde noget nær øde det gantske Land Venden. Dem skeede io ræt/ efftterdi de for Gerigheds skyld / klagede Liffuet aff sig selff/ met deris friuillige bekiendelse/ det som de kunde beholdet/ om de haffde tagt stille.

Kong Frode Frede gods Loue.

Der Kong Frode haffde lagt Pris oc Ære ind / met Krig oc Aarlog/ imod Venderne sine Fiender/ vilde hand icke alleniste bære naffn / aff sin Mandoms styrcke / men ocsaa aff sin Forstand oc retuished. Hand

giorde

giorde disse efterfølgende Lower/huilcke endnu en part holdis/oc en part ere siden ved andre ny Lower forbedret/eller aldelis afskaffet.

1. Naar Roff oc Byte vdi Krigen skal delis/ bør den mere at tage/ som nogen befalning haffuer/ end den anden/ som ickon er en almindelig Krigsmand. Krigs Artickler.

2. Hues Guld som findis iblant Bytet/ det hører de ypperste Høffuitzmend til/ for huilcke en Bannere føris.

3. En almindelig Landsknecht/ eller Krigsmand skal lade sig nøye met Sølff til Byte.

4. Vaaben oc verie hører Kemperne til.

5. Skibene som forøffris/maa Borgerne oc menige Almue bekomme/ som skulle bygge oc vdryste Skib/naar de til sigis.

6. Ingen skal foruare sit gods oc Penninge vdi lycke oc Laas. Mister hand noget der offuer/ da skal hannem vdleggis dobbelt/ aff Kongens fadebur oc Rentekammer. Giører nogen her imod/ at hand legger sit Guld i Skrin eller kiste/da haffue sig forbrut til Kongen en marck Guld.

7. Huo som Tiuen sparer/hand straffis som Tiuen selff.

8. Huo som først giffuer sig paa fluct i Striden/hand vere wgild/ oc ey effter denne dag/ maa staa i Low eller tow met Dannemend.

Der Kong Frode kom siden til Danmarck/ gaff hand dem ocsaa der ny Lower/ at fortage hues ond skick oc sæder opkomne vaare/ ved Gribs oc hans Stallbrødris wtuct oc Løsactighed. Lands low.

1. Ingen Quinde skal tuingis imod sin vilie at tage nogen/ men effter sine fri vilkaar/ samtycke huem hende lyster. Saa at der som nogen skønt giører det imod sine Forælders vilie/ da skal det icke vendis.

2. Der som fri Quinde tager wfri Mand/ beholde sig hannem/ oc miste sin Frihed.

3. Huo som først krencker nogē/hand Ecte oc ære den samme.

4. En Hoerkarl skal Lemmelestis paa sit Lem/ aff den hues ecte Høstru hand haffuer beligget.

5. Der som en Dansk tager fra den anden/ hand betale dobbelt/ oc vere siden berychtet for Kongens sorne freds voldsmand.

6. Lycker nogen dørren effter en Tiu/ som komer met staalne kaaste til hans Hus/ hand miste alt sit gods/ oc slaes vdi Menige mands næruerelse/ efterdi hand haffuer giort sia lige ved Tiuen selff.

7. Huilcken vdsleger oc Fredløß Mand / som feider paa sit Fæderneland / oc fører affuend Skiold imod Riget / hand miste Fiør oc Fæ / det er / Gods oc Liff.

8. Dueler oc forsømmer nogen aff wlydig haardnackedhed / at vdrette Kongens befalning / vere sig Fredløß.

Denne Befalning er at forstaa besynderligen / naar hastig Feide oc Vdbud gick paa. Thi da pleiede de Gamle at sende en træ Pil / giort som en anden iern Pil / fra den enis Brofiel / Mand fra Mand / til den andens.

9. Huo som slar sig frem i Striden for sin Høffuitzmand / er hand en Træl / da vere sig siden fri: Er hand en almues Mand / da giffuis hannem Skiold oc Hielm: er hand en Herremand / da slaes hand siden til Ridder.

Saa ærlig Beløning haffde Mandom oc Dristighed vdi de dage. de gamle solde Skiold oc Hielm for styrcke. Da vaar Dyd icke (som nu) lyckens træl / mē lycken tiente dydelighed oc mandelighed.

10 Huor som to trædtis / da skulle de icke feste huer anden Low ved æd / eller vdsette noget pant paa enten sider.

11. Huo som esker Pant aff nogen / hand giffue den samme aff huilcken hand det begerer / en halff Marck guld / eller straffis paa sit Legeme som ved bør: thi saadanne Pant giffue Aarsage til megen trætte.

12. Huor som to trættis / de skilie sig ved Kamp. Thi det staar bedre at skerme met Haanden / end met Munden.

13. Huo som vdi Kamp træder met en Fod aff Kredzen / hand haffue tafft / oc bøde for sagen som hannem tilleggis.

14. Der som det hender sig / at mindre mand trættis oc vdesker nogen Kempe / da maa Kempen ickon bruge Alne lang Stang / oc sit Harnisk.

15. Slar nogen Vdlendig en Dansk mand ihiel / da bøde to Vdlendinge met deris Hals for en Dansk.

Kong Gother aff Norge fører Krig imod Danmarck oc bliffuer dræbt.

Dissimellem at Kong Frode førde Krig paa Venden / oc sætte allting til rette met Low oc god ordning vdi Danmarck / da rystede sig Kong Gother aff Norge aff all sin mact / at heffne sin harm paa de Danske. Kong Frode tøffuede icke lenge / før end hand møtte hannem ved Rensø / oc forskreckede hannem saa saare / at hand strax ved sine Legater bad om Fred. Men Erick suarede dem oc sagde. Den er en blu Røffuere / sō begierer fred / før end hand haffuer taget noget. Huo som vil vinde / hand skal sette til. Hart imod hart. Slag for slag. Der Gother hørde langt borte dette suar / raabte hand til Erick oc sagde: Huer stride for den / som hannem haffuer giort mest til gode. Erick suarede: Dine velgierninger haffuer ieg betalet

dig

dig met vise oc gode raad. Der du vilde affliffuet mig oc min Høstru / da handlede du icke oprictelige imod mig. Thi skal ingen anden atskilie vor trætte / vden pil oc Suerd. Saaledis straffede Erick hannem for sin wtacknemmelighed / oc gaff tilkiende at vise raad ere de største skenck oc gaffue. Siden sloge de sammen imod huer andre / oc Gother tabte Liffuet oc slaget. Roller bleff forlent aff Kong Frode met hans Land / som vaar deelt vdi siu Hærret / oc fick der til Litharfulcki Hærrit / som Gother nogen tid tilforn gaff Erick hans Broder / met sin Daatter Aluilde.

Vise raad de ere ypperste skenck.

Effter denne Norske Feide / sad Kong Frode vdi god fred oc Rolighed try samfelde Aar. Men hand fick siden nock at skaffe / imod Kong Hun aff Vngern sin Suoger. Hand haffde spurt huorledis Kong Frode haffde forskudt hans Daatter / oc taget sig en anden Dronning vdi hendis sted. Der faare giorde hand færdig / met all den mact hand kunde samle vdi tu gantske Aar / met Kong Olimer aff Øster Rige.

Kong Hun aff Vngern fører Krig imod Kong Frode.

Kong Frode reiste all den Danske / Norske oc Vendiske mact / oc forsende Erick imod sine fiender / at forkundskabe deris anslag. Kong Hun drog selff til Lands / oc giorde Olimer til øffuerste Amiral for Skibs floden. Erick møtte hannem icke langt fra Ryslands grendtze / oc sagde til hannem / kiere Olimer huort acter du dig met denne mectige Skibs flode? Jmod huem føris denne store Krigs Hær / oc dette wtalligt megle Folck? Olimer suarede: Wi haffue i sinde at Gieste der met Kong Fridleffs Søn vdi Danmarck: Oc huo est du som saa dristeligen saadant atspurde? Erick sagde / det er forgeffuis oc spilt omkaast som i giøre / thi Kong Frode er wouffueruindelige. Olimer suarede / huad som en gang er skeet / det skeede ickon en gang. Det kand offte hendis anderledis / vdi mange stycker oc anslag / end nogen mand tencker eller troer. Gaff der met tilkiende / at ingen skulde driste for meget paa Lycken.

Jngen skal driste paa Lycken.

Erick drog fremdelis til Kong Huns Hær / som vaar saa mangfoldige lang oc wtallig / at hand møtte de første vdi dagningen / der Solen gick op / oc red frem ved dennem / saa fast som de ginge / oc kom dog icke til de sidste før end om Afftenen / der Solen Biergedis. Hand atspurde huo Høffuitzmand vaar for Folcket. Kong Hun formerckte / at hand vaar en spedere / oc spurde huad hans naffn vaar. Erick suarede / ieg kaldis Fygeland oc ingensteds funden. Kong Hun lod sin Tolck videre atspørie / huad Kong Frode tog sig til idret. Erick suarede / aldri fortøffuer Kong Frode sin Fiende vdi sit eget Land. Huo som staar effter en andens Land / hand skal vaage naar en anden soffuer. Jngen soffuer sig til Seyeruinding. Liggende Vlff kommer icke løbende Lam i munden. Der Kong Hun hørde saadan spitzig tale / sagde hand / monne wi icke her haffue Erick / som falskeligen forførde oc beløy min Daatter? Der de vilde gribe Erick / Det er wlouligt (sagde hand) at saa mange skulde offuerfalde oc fange en Mand. Met saadanne listige ord vndkom hand. Kong Hun vaar vel oc saa til freds der met at hand vndkom / paa det Kong Frode skulde forskreckis / naar hand fick visse tidende om denne store Krigs Hær. Der Erick kom tilbage oc bleff atspurt huor sterck at Fienderne vaare / suarede hand oc sagde: De ere sex Konger / huer offuer sin Skibs flode / vdi huer Flode er fem Tusinde Skib / vdi huert Skib er i det mindste try hundrede Baadsmend. Huer Flode er

Den Hune Hær.

Sex oc tretiue tusind Skib vdi Kong Huns Skibs flode.

deelt effter sine fem tusind / saaledis at huert tusind er serlestis vdslagen som vdi fire Vinger/oc i huer Vinge er try hundrede Skib. Giffuendis tilkiende/ at huert tusind vaar tolff hundrede sterckt. Frode spurde huorledis hand kunde bestaa saa mange. Erick sagde: Dristighed er den fromis ven. Biørn bedis met rasker Hund / oc icke met fluende Ful. Kong Frode fick Mod/ oc drog frem met sin flode/oc indtog alle de Øer som ligge i Østen/imellē Danmarck oc Solens opgang. Hand fant der for sig nogle smaa Ryssers skib/ huilcke hand søgte oc offueruant. Thi Erick sagde/huo som forsmaar det litle/hand bliffuer sielden Rig. Slagen Mand giør ingen modstand: etc.

Lidet skal mand icke forsmaa.

Siden drog hand frem imod Olimer / som laa stille oc fordristede sig paa sine store oc mange Skiff/som vden all Orden oc skick vaare atskilte/oc kunde icke vel regeris met Aarer/ for deris wskickelige storhed. De Danske Skib vaare faa oc vel bemandede met gaat Folck. Thi finge de offuerhaand oc giorde deris Fiender stor skade oc affbreck/ at der Kong Frode vilde seyle tilbage igien til Danmarck/fick hand saa meget at skaffe met de Døde / som hand haffde tilforn met dem der de vaare leffuendis. Haffuet flød fult aff døde Kroppe oc allehaande Vaaben oc Verie/at Skibene kunde ingelunde seyle frem wbehindrede. Thi gaff Kongen en Low/vnder det Folck hand haffde offueruundet/at de skulde optage huer mand som falden vaar i denne Strid/oc iorde hannem met Hest oc Harnisk/oc hues Vaaben hand haffde met at fare. Der som nogen berøffuede de døde/oc giorde imod denne befalning/da skulde hand selff miste sit liff oc en ærlig iordefærd. At lige i den maade hand syndede paa en andens Legeme/saa skulde hand ocsaa straffis paa sit eget. Oc paa det der skulde vere skilssmysse imellem de dødis Jordeferd/ befol hand/at mand skulde brende Høffuitzmendene huer Ti tilsammen paa it Skib. Førster oc Konger skulde huer serdelis brendis paa sit eget Skib. Alle Ryssernis Konger vaare da slagne/ saa nær som Olimer oc Dage.

Kong Frode offueruinder Olimer.

Kong Frodis Low om sine offueruundne Fienders lig.

Low som Kong Frode gaff Ryssenderne.

Kong Frode gaff Rysserne ny Low / oc befoel at de skulde holde sig i
I. Krig oc Aarlog effter den Danske skick oc sæduane/som efftersølger:
II. INgen iblant dem maatte tage sig en Høstru /vden hand kiøbte hende/ paa det Ecte-
III. skaffs tro skulde vere diss sterckere. Jomffru krenckere befoel hand at Lemmelestis / eller oc at bøde tusinde Marck til Saguolderen. Huo som vilde legge ære
IIII. ind vdi Krig/hand skulde slaa paa en/ oc tage imod to / oc maatte træde lidet tilbage for tre/oc fly vden skamme for fire. Om Krigsmends besolding / gaff hand sine Konger som hand haffde vnder sig/saadan Befalning. En indfødt Landsknect skulde haffue til sin besolding vdi Vinter leie/tre marck Sølff/oc en vdlendige to/men en afflagd eller vdleffde/sõ icke kunde brugis vdi Krig/skulde haffue en marck Sølff. Her vdi forsaa sig Frode/i det hand actede mere byrd oc affkom end styrcke oc mandom.

Siden atspurde Kongen Erick/om Kong Huns hær til lands/vaar saa sterck som denne Kong Olimers vaar. Erick suarede/oc sagde: Sandelige ieg saa/saa meget Folck sõ wtalligt vaar/oc neppelige haffde rom paa Land eller vand. De opbrende Skouene huor de droge frem. Hestene giorde store slagne Veye/oc Vognene buldrede i Lufften/som Tordē i Skyerne. Jorden beffuede vnder dem/oc Været brusede oc stormede offuer dem. Jeg talde femten fluende hoffuit Banere: vnder huer Banere vaar hundrede Faner: vnder huer Fane vaar tiue Fennicker. Saa mange Banere/Faner oc Fennicker/saa mange Høffuitzmend vaare hos dem. Kong Frode spurde/ huorledis hand kunde bestaa saa meget Folck. Erick sagde: Wi ville drage hiem. De skulle vel faa en Fiende imellem sig selff / som skal hart nock angribe dem. Det gick som Erick spaadde/ Thi Kong Huns hær lidde saa stor

Den Hune Hær.

Kong Huns Hær plagis met Hunger oc pestilenze.

hunger

hunger/at de maatte æde Asen oc Heste/ia oc Hunde oc huad andet som næst haanden vaar. Paa det sidste kom oc Pestilentze iblant dē/at den ene icke kunde eller torde hielpe den anden/oc en Fennicke effter den anden bleff nedlagd.

Vgger en gamel spaamand.

Da flyde den Spaamand Vgger til Kong Frode/ hand vaar saa gammel/at ingen viste hans Alder/oc ey fands nogen stæds saa meget alderne it Menniske. Hand obenbarede alle Kong Hunes anslag. Fra Norge kom Kong Hithin met halff andet hundrede Skib/ oc lagde ind til Kong Frode met tolff aff dem/oc hengde en Skiold op i Merset/at giffue tilkiende sin tieniste oc Stallbrøderskaff mod Kongen/ huilcken tog saare venlig mod saadan bistand oc nyttelige vndsetning. Deñe Hithin oc Hilde Kong Hogens Daater aff Jutland/finge stor indbyrdis kierlighed til huer andre/ aleniste aff deris rycte oc naffn/før end de nogē tid saae huer andē. Men der de komme tilsammen/feste de øyne paa huer anden vden affladelse/ at ingen kunde nocksom sige aff den gode vilie oc kierlighed som dennē imellem vaar.

Kong Hithin aff Norge kommer Kong Frode til hielp.

Nød oc trang paa Fetalie i Danmarck.

Kong Frode lagde sit Folck alleuegne vdi Borgleie/oc lidde alligeuel stor trang paa Fetalie oc vnderholding til dennem/ at det gick hannem noget nær som Kong Huns Hær. Thi vdsende hand Reuille oc Meuille met Skib vdi Elffuen/at ingen fremmede skulde vdføre noget aff Riget/ til andre omliggende Landskaff. Hogen oc Hithin lagde sig vdi Stallbrøderskaff/oc droge vd om Foraarit paa Fribyteri. Hogen viste end da intet aff den kierlighed/som Hithin oc Hilde haffde tilsamen: men der hand formerckte begge deris vilie/troloffuede hand hannem Hithin sin Daatter. Oc de besuore sig indbyrdis/ at heffne huer andens død/ om de bleffue slagne aff nogē deris Fiender. Hogen vaar en fuldsom oc stercker Mand vdi sin person/ oc dristig vdi hu oc hierte. Hithin vaar ickon en liden law Mand/dog meget faur oc deilig. Roller bleff send til Norge/ Olimer til Suerige/Oneff oc Glomer til Orkenøer/huer met sine Krigsfolck/at hente prouiant oc vnderholding ind i Riget. Paa deñe tid efterfulde Kong Frode tredIue Konger/sō hulde venskaff met hannē eller tiente hannē. Der Kong Hun spurde/at Frode haffde send sit folck fra sig/samlede hand paa ny sin Hær imod hannem.

Søndmor oc Nordmor.

Om Foraaret komme Kong Frodis Høffuitzmend oc Skib hiem igien/ oc vaare rigere paa Pris oc Seyeruinding / end paa fetalie oc Spisning. Roller haffde ihielslaget Kong Arthore/oc giort hans Lande Søndermoren oc Normoren/ Danmarckis krone skatskyldige. Olimer haffde slaget Thord lange Jannite oc Helsinge Konge ihiel/met to andre mectige Hertuger/oc indtaget Estland/Curland/ Øland oc andre omliggende Øer i de Suenske Skær. Hand drog vd met halffierde hundrede Skib/oc kom hiem met siu hundrede. Oneff oc Glomer/Hogen oc Hithin haffde vndertuingt Orkenøer/oc komme tilbage met Ni hundrede Skib. Her met bleff Kong Frodis Hær/icke alleniste rigeligen oc vel bespiset/men ocsaa styrcket. Thi der komme Tiue Konger aff de Tiue Konge Riger / som de haffde offueruundne/til de andre Tredive som tilforn vaare hos Kongen/ oc giorde hannem alle endrectelig bistand met Folck / fætalie oc Verie imod sine Fiender.

Orckenør tuingis vnder Danmarck.

En gruelig Blodstyrtning.

Kong Frode reiste all sin mact/oc drog imod Kong Hunis hær vdi Rysland. Den første dag de møttis/skeede saa grueligt it Mandfald/at de tre store floder vdi Rysland/opfyltis saa høyt met døde Folck/at mand kunde gaa offuer dē lige som offuer en Bro. De andre sex dage bleff saa stort blodstyrtning/ at døde Kroppe laae saa vijt spredde/ som nogen kunde ride paa tre dags færd.

Hundrede oc halffierdesinds tiue konger suere Kong Frode huldskaff.

Der slaget haffde staaet vdi siu dage / da falt Kong Hun / oc strax gaff sig hans Broder met sit Folck for Kong Frode. Vdi denne Krig fants hundrede oc halffierdesinds tiue Konger / som enten vaare aff Vngern / eller i Huns forbund oc selskaff / huilcke alle sore Kong Frode huldskaff oc Mandskaff. Hand deelte sine Riger iblant dennem / oc forlaante denne huer sit land paa affgifft oc Aarlige Skat. Olimer fick Holingaard / oc Oneff Conogaard. Hun Kong Hunis Broder bleff sæt offuer Saxen / oc Reuille offuer Orckenøer. Dimer skulde raade for Helsinge Jarnber oc Janiter met begge Lappeland: oc Dage for Estland. Saa vaar nu Kong Frode en Herre offuer tu hundrede oc tiue Konger. Hans Rigers grendtze vaar Ryssland imod Østen / oc Rhins strøm imod Vesten.

Kong Frode en Herre offuer tiue oc to Hundrede Konger.

Disse Kongers mact haffue meste parten icke verit større end Hertogers oc greffuers paa denne dag.

* Vdi midler tid bleff Hithin forført for Hogen / at hand skulde haffue krenckt hans Daatter / før end deris Bryllups dag. Thi saadant holtis wærligt vdi de dage / iblant alle Landskaff. Hogen trode det som hannem bleff faaresagt / oc drog vd met sine Skib imod Hithin / som da samlede skat vdi Venden / at heffne sig paa hannem. Kong Frode spurde denne wenighed som vaar imellem disse sine vndersaatte / oc at Hogen vaar offueruunden oc hiem dragen igien til Jutland. Thi sende hand bud effter dennem / oc hørde Sagen grandgiffuelige / oc sagde der paa effter Lowen. Men Hogen elskte sin Daatter / oc vilde ingenlunde lade sig fordrage met Hithin / ind til det kom paa det sidste saa vijt / at de effter Lowen skulde skillie deris trætte met Suerd oc Kamp. Hithin bleff hart saaret / oc Blodet forløb hannem at hand vansmectedis. Men Hogen ynckedis offuer hans Vngdom oc deilighed / oc vilde icke sla hannem ihiel. Thi det vaar stor skam i gamle dage / at den som stercker vaar / offuerfalt den som mindre formaatte. Saa erlige oc oprictige vaare fordoms Kemper i alle deris idret oc gierninger. Hogen skenckte Hithin sit Liff / oc hans Stallbrødre baare hannem tilbage vdi sit Skib. Siu Aar der effter møttis de ved Hithinsø / der sloge de huer anden ihiel. Huad haffde Hogen veret lycksalig / der som hand haffde brugt sin strenge Ræt / oc icke saa megen naade mod Hithin. Det sigis om Hilde / at hun haffde sin Hosbonde saa hiertelig kier / at hun met viser oc Rune kaanst / opuacte hannem oc sin Fader paa ny effter deris død til Kamp imod huer anden. Samme Aar gaff Kong Gesteblinde aff Gyllande sig oc sit Rige vnder Kong Frode / at hand skulde forsuare hannem imod Kong Alrig aff Sucrige / som feidede paa hannem. Strax bleff Erick affærdiget met Skalck Skoning / oc nedlagde paa veyen Kong Alrigs Søn Gunde / som vaar Høffuitzmand vdi Vermeland oc Soløren. Thi Erick sagde / en træt oc wforfaren Styremand / søger gierne den første oc næste Haffn: oc det Træ som rodløst er / bær sielden fruct oc grøne Løff. Gunde bleff begraffuen vdi en Høy / som endnu paa denne dag haffuer naffn aff hannem. Alrig hastede imod Erick / at heffne sin Søns død / oc der hand kom til hannem / oc kunde icke met gode ord affuende hannem fra Gesteblinde / vdbød hand Giesteblinde til kamp. Erick Aarsagede hannem for sin Alderdom oc skrøbeligheds skyld / oc sagde at hand vilde selff træde frem / i stæden for hannem. Thi sloge de strax sammen. Alrig miste Liffuet / oc Erick bleff farligen saargiort / at hand vdi lang tid bleff borte aff Danmarck / oc kunde icke finde nogen duelig oc krafftig Lægdom at heele sine Saar. Kong Frode sørgede fast for han-

* Wærligt at krencke sin egen Festemø / før Brøllups Høytiden.

Fordoms Kempers oprigtighed oc ærlighed.

Hithinsøe eller Hedensøe.

Roedløst træ bærer sielden Fruct.

Gundehøy.

hannem/ Thi der kom tidende/ at Erick vaar død/ men denne sorg bleff snarligen omuent til stor glæde. Erick kom karsk oc sund til Danmarck/ oc bar Kongen tidende/ at Suerige/ Vermeland/ Helsingeland oc Soløren vaare vundne ved hans Haand til Danmarckis krone. For saadan wmage oc tro tieniste giorde Kongen Erick til Konge offuer alle disse Lande/ oc forlaante hannem met Helsinge/ oc begge Laplande/ disligist met Findland oc Estland/ paa Aarlig affgifft. Hand vaar den første Kong met dette naffn vdi Suerige/ aff huilcke de andre Konger ere siðē kaldede oc opneffnde. Kong Alric aff Suerig bleff slagen aff Erick. Den første Kong Erick vdi Suerige

Menniskens medfødde art oc natur er denne/ at io mere velde oc mact de bekomme/ io mere de begere oc attra. Saaledis gick det ocsaa met Kong Frode. Hand kunde icke fornøyes met disse mange Konge Riger hand haffde vnder sig/ met mindre hand skulde io ocsaa feide paa Norge/ det grummiste Land i Verden/ oc vnderlegge sig det aldelis. Thi giorde hand selff ferdig til Vand/ oc bød Erick drage offuer Land paa den anden side. Norbagerne forfærdedis/ oc rømde meste parten op til Haloge. Jomffru Stickle drog vdaff Landet/ paa det hun kunde beuare sin Jomffrudom. Thi hendis hu stod mere effter Aarlog end Brøllup oc Kierligheds vellyst. Meer vil meer.

Disse dage døde Assuid Kong Alffs Søn aff Hethemarck / oc bleff begraffuē met sin Hest oc Hund vdi en stor Hule. Assmund Kong Biørns Søn aff Vigen gaff sig leffuendis ned vdi samme Graff / oc tog met sig Mad oc Øll/ effter som hand haffde forbundet sig til Asuid / vdi hans velmact. Thi det hende sig en gang / at Asuid bleff vild fra sine Folck paa Jact/ oc kom effter stor liffs fare til Kong Biørn vdi Vigen. Der lagde hand saa fast it venskaff met Asmund Biørns søn/ at de vilde leffue brødre/ oc naar den ene affdøde/ skulde den anden lade sig begraffue met hannem/ oc icke leffue paa Jorden effter hans affgang. Der Erick kom nu frem for Asuids Graff/ meente Suenskene/ at der skulde findis mange herlige Clenodie hos hannem. De groffue vdi Høyen/ oc saae en hule/ baade mørck oc dyb. Thi satte de en modig vnger Mand aff deris Stallbrødre/ vdi en Kurff/ oc vonde hannem der næd/ at forfare leiligheden. Assmund forsømede sig icke/ støtte hannem aff Kurffuen/ oc lod sig opdrage i hans stæd. Der Suenskene droge Kurffuen tilbage/ oc saae hannem/ meente de/ at det haffde verit den døde/ thi kaste de ræbet oc vndløbe. Assmund vaar gruelige blodig vnder sit gantske Ansict. Fordi Asuid pleiede huer nat at fiete met hannem / oc haffde reffuet hannem det venstre Øre fra sit Hoffuet/ oc giffuet hannem mange Saar vnder Øynene. Paa det sidste raabte Assmund effter Ericks Folck/ oc der de komme tilbage/ oc atspurde hannem / huor hand haffde faaet disse mange blodige Saar/ Suarede hand oc sagde: Forundrer eder icke paa min vnderlige skickelse / oc forfærdis icke for dette mit blodige Ansict. Thi ieg haffuer leffuet vnder Jorden hos den døde vdi mørckhed oc stanck/ vden Lius oc Solens skin. Der fietede ieg met den døde Asuid/ som saarede mit Ansict/ oc reff mit Øre aff mig. Hand od sin egen Hest oc Hund. Siden vilde hand ocsaa offuerfaldet mig/ men ieg formeente hannem det/ oc affhug hans Hoffuet/ oc slog en Pæl igiennem hans Krop. Assmund lader sig leffuendis begraffue. It vnderligt Spectackel.

Dissimellem kom Kong Frode met Floden til Haloge / oc vilde tælle sit Folck. Hand befoel at huer skulde kaste en Sten frem / at hand der ved

kunde vide huor sterck hand vaar. Det samme forsøcte hand ocsaa ved deris
Glaffuender. De høye som bleffue aff disse Steene/ sees endnu paa denne
dag. Der slogs hand en gantske dag met Norbaggen / ind til den mørcke
nat atskilde dem fra huer anden. Om anden dagen kom Erick offuer
Stortmandfald. Lands/ oc raadde Kongen at angribe Fienderne. Thi bleff paa begge sider
saa stort it Mandfald / at aff de Danske Skib / som vaare tilforne try Tu-
sinde/ bleffue ickon beholdne hundrede oc halffierdesinds tiue. Norbagger-
Norge bleffuer meste parten øde. ne finge saadant vbodeligt affbreck / at der vaar neppelige saa mange leff-
uendis igien / som kunde bygge oc beside den femte part aff Landet.
Siden skickede Kong Frode fred oc Rolighed/ Low oc Ræt offuer alt
Kong Frode affskaffer Tiueri vdi Norge. Landet/ oc paa det hand kunde diss bedre affskaffe Tiueri / hengde hand det
ene sit Armbond paa den Klippe / som kaldis endnu Frodeklippe / oc det an-
det paa en alfare vey vdi Vigen. Der som de bleffue borttagne / truede
hand alle Landsfogder / met megen straff oc plage. Det vaar dem hart/
at Guldet skulde henge obenbarlige for huer mands Øyen vden vactere / oc
I. kunde lætteligen giffue stor Aarsage til Tiueri. Hand gaff disse Lower/
II. at Seylendis mend maatte bruge alle Aarer som de funde. Oc at veyfa-
Kong Frodis Low om veyfarende Folck. rende Mand maatte ride offuer Vand / paa huilcken Hest hand fant næst
vadsteden. Dog skulde hand slippe den paa den anden side / naar de frem-
merste fødder stode paa Landet/oc bagbenene vdi Vandet. Brugte nogen
den fremdelis paa sin Reyse/da skulde hand miste sit Hoffuet. Hand befoel
III. at ingen skulde foruare sine Clenodie vdi noget Lyckelse / eller haffue nogen
Laas for sine dørre eller Skrin. Der som nogen miste noget der offuer/
IIII. da vilde hand giffue dennem tre dobbelt igien. Hand tilstedde veyfarende
Mand / at tage saa meget Mad i sin trang / som hand haffde behoff til it
maaltid/ tog hand mere da skulde det regnis for Tiueri Naar en Tiu
V. skulde affliffuis / da skulde mand sla Jern nagler igennem hans seener / oc
henge en Vlff ieffnside hos hannem / thi de kunde best lignis tilhaabe for
deris ondskaffs grumhed oc Roff. Huo som dulde met Tiuen / hand lide
VI. den samme straff. Kong Frode vaar siu Aar vdi Norge / oc afflede der en
Søn hede Alff/ oc en Daatter hede Osure.
Vdi disse dage kom en Suensk Kempe Arngrim / til Kong Frode/
oc slog Skalck skoning ihiel vdi Kamp / fordi hand nogen tid forleden haff-
de berøffuet hannem sit Skib. Der aff bleff hand siden saa Hoffmodig/
at hand fordristede sig at bede om Kongens Daatter. Men der det bleff
hannem affslaget / spurde hand Erick til raads. Erick bad hannem drage
bort / at legge ære ind met Aarlog / imod Kong Egther aff Biarmeland/
oc Kong Thengil aff Findmarcken. Huilcke allene iblant alle Norbagger/
Finder vdi Norge. vilde icke giffue sig vnder Danmarckis Krone. Findmarckene bo lengst
i Norden / som ingen andre Folck kunde bygge : de ere behendige at
iage oc skiude : de bruge skarpe / store oc brede Pile. De løbe paa Skeder/
giort aff krogede træ / oc beflitte sig meget paa Traaldoms kaanster.
Imod dennem drog Arngrim met all sin Hær oc mact. Den første
dag / som hand slog dem paa Fluct / kaste de tre Steene tilbage offuer
deris Hoffuet / som siuntis Arngrim at vere trystore Bierge / huil-
cke forhindrede hannem / at hand icke forfulde dennem fremdelis.
Om

lis. Om anden dagen kaste de Sne tilbage / huilcken siuntis Suenskene it stort Vandløb / oc der met vndflyde for dennem. Den tredie dag fornomme de at huercken deris Kaanster eller styrcke vilde hielpe dem / thi gaffue de sig for Arngrim. Hand lagde dem saadan skat paa / at huer ti Mend skulde giffue huert tredie Aar en Slede fuld aff vild verck oc Skind. Siden offueruant hand i Kamp Egther Biarmelands Første / oc lagde dem paa / at huer mand vdi Biarmeland / skulde Aarligen giffue it Skind. Saa drog Arngrim tilbage met Seyr / oc meget kaasteligt Bytte til Erick. Hand fulde hannem til Danmarck / oc rosede hannem høyligen for Kong Frode / at hand haffde lagd hannem disse to Konger vnder hans Regimente.

Skat aff Findmarcken oc Biarmeland.

Thi gaff Kongen hannem sin Daatter Osure / met Huilcken hand affflede disse tolff Sønner / som vaare Brander / Biarke / Brodder / Hiarand / Tander / Tiruingar / tuende som hede Hading / Hiortuar / Hiartuar / Rani / Angantir. Disse vaare alle Sørøffuere / oc haffde deris meste lyst met Seylatz. En gang komme de frem vnder Samsø / oc funde der tuende Hialmers oc Aruarodis Skib / huilcke de indtoge oc sloge Folckene allesammen ihiel. men efftherdi de tuilede / om de haffde ocsaa dræbt Høffuitzmendene / sette de huer død Krop i sit sæde / oc til sin Aare. Der aff fornomme de at Høffuitzmendene vaare icke selff tilstede. Thi bedrøffuedis de imod den fare / som dem faarestod aff dennem. J det kom Hialmer oc Aruarode fra Skouen met it nyt Roer paa ryggen / som de haffde hugget til deris Skib / i steden for it andet / som de haffde mist vdi en stor Storm oc Haffs nød. De viste icke end da huorledis det vaar gaact deris Stallbrødre / førend Osuris Sønner komme imod dennem / met deris Vaaben oc verie. Det vaar wlige Kamp / at tolff Hender stridde imod tuende. Hialmer miste Liffuet. Men Aruarode heffnede hans død / oc met det store Roer slog hand dem alle tolff ihiel til lige paa en tid.

Osure Kong Frodis Daatter giffuis Arngrim for sin Mandom.

Samsø.

*

Tolff Brødre slaes ihiel met Roret aff it Skib.

Endog at disse naffnkundige Sørøffuere / vaare saaledis som nu er fortald omkomne / dog vaar alligeuel Vester Søen icke alldelis reen aff Sørøffuere. Der faare nøddis Kong Frode at føre Krig vdi Vesten / at allting kunde en gang komme til god fred oc rolighed. Hand lod forscriffue til sig / baade Erick oc andre Konger som hannem tiente / oc Seylede siden met en wtallig stor Skibs flode til Engelland. Den Engelske Kong formerckte / at hand kunde icke bestaa hannem / thi drog hand til hannem / oc gaff sig friuillige (dog aff it falskt hierte) vnder hannem / oc loffuede hannem Skat oc Aarlig affgifft / oc huad andet hand vilde begere aff Landet. Paa det sidste bød hand Kong Frode til Giestebud paa sin Gaard. Kong Frode forundrede sig paa hans ydmyghed oc venlige tale / oc tenckte ved sig selff / at falsk oc suig pleiede gierne at dølies / vnder saadane søde ord / oc smigrende Oyentieniste. Det siuntis oc Daarligt at tro den wforsøgte / oc giffue sig vdi Giestebud oc glædskaff til drick oc lystighed / met den wbekiende. Der Kongen aff Engelland fornam / at Frode mistenckte hannem / bad hand hannem tage tu tusinde oc fire hundrede aff sit Folck met sig / om det siuntis hannem icke at vere nock / at komme met Tusinde oc tu hundrede / som hand første gang bad hannem. Kong Frode vilde icke end da følge hannem / Men vdsende først hemelige nogle sine tienere / som skulde forfare

Kong Frode fører Krig imod Engeland.

Kongens suig aff Engeland / imod Kong Frode.

fare alle Veye oc Skoue / om der vaar noget forræderi paa færde. Der diſſe komme tilbage oc ſagde Kong Frode / at de haffde fundet it ſtort tall Krigs folck vdi Skouen / ſom laa vdi ſorte Pauluner / at ingen ſkulde acte dennem før end de vaare hos dennem. Da ſætte hand ſit Folck paa Landet / oc bad dem vere hemelige ved haanden / oc komme hannem til hielp / naar der blæſtis vdi Trometen. Siden fulde Kong Frode den Engelſke Konge / met ſit Folck ſom vaar klædt vdi læt Ryſtning. Det er icke nockſom at ſcriffue / aff den megle Herlighed / ſom i dette Gieſtebud vaar at ſee. Sallen vaar omhengt met kaaſtelige Tapeter oc Skarlagen. Gulffuet vaar offuerſlaget met ſkøne Drætter / at mand maatte blues ved at træde der paa. Der brende Liis oc Lamper met Olie offuer det gantſke Hus. De gaffue Røgelſe aff den velluctende Mirrhe til offuerflødighed. Bordene vaare beſætte met dyrebaare oc mange Rætter / fra den ene oc til den anden ende. Benckene vaare offuerlagde met mange Dyner aff idel Gyldenſtycke / ſom mand ſad paa oc haffde bag Ryggen. Saa at der vaar baade det ſom mand met lyſt kunde ſee / æde / lucte / oc ſidde paa. Mit vdi Sallen ſtod it ſtort Kar / fult aff god oc velſmagende Drick / aff huilcken mand ſkenckte til Gieſterne / ſaa offte oc meget ſom de begerede. Skenckerne vaare klædde vdi Skarlagen / oc brugte icke Oxe horn / men idel forgylte Skaale / huilcke de frembare met megen ſkickelighed oc tuctighed til lige. De brugte ocſaa forgylte Staabe / ſom vaare beſætte met Pærler oc ædel Stene. Der gaffs nock / icke alleniſte aff Vin / men oc anden ſød Maluaſi. Der vaare ſtatelige Rætter / Icke alleniſte aff tamme Diur / men ocſaa atſkillige Vildbrad. Vort Danſke folck (at ieg maa ſige det met mit Fæderne lands forloff) ſom vaare vaande til at dricke recnt vd altſammen / toge flux til Staabene oc Begerne / Men de Engelſke / ſom haffde Skalckhed oc Forræderi i ſinde / drucke ickon paſſelige. Der de ſaae nu at de Danſke vaare vel beſkenckte / ſnege de ſig vdaff Sallen / oc beſloge Dørrene met Jernſtenger / oc ſætte ſaa Ild paa Huſet. De Danſke ſloge faſt paa Dørrene / oc der de kunde icke faa vdgang / brøde de paa Veggen / huilcken de Engelſke ſtyttede voen faare aff all deris macet oc formue / indtil den paa det ſidſte falt / oc de Danſke komme igiennem. Da blæſte Kong Frode i ſin Tromete / oc fick der met vndſætning aff ſit Folck / oc ſlog de Engelſke ihiel met deris Konge / at de fulde ſelff i den Graff / ſom de groffue til de Danſke. Der ſaadant ryctedis til Hyberneland / bleff Folcket forfærdet / oc lode kaſte Fodangle alleuegne vd met ſtranden / at de Danſke ſkulde icke giøre Landgang. Hybernelender bruge læt Ryſtning / meſte parten Pil oc Glaffuen. Dem vide de ſaa behendelige at ſkiude imod deris Fiender / naar de ere ſlagne paa fluct / at de offte vinde / naar de ſiunis at vere offuervundne. De rage altid Haaret aff Nacken / paa det deris Fiender ſkulle icke faa der om at holde / naar de fly vdi Krig oc Aarlog. Kong Frode vdſpurde ſaadan deris tredſked / oc kom til Landet met ſin Hær / oc ſlog deris Førſte Keruill ihiel. Kong Frode tog Landet ind / ſom Keruils Broder gaff op for hannem / oc deelte ſiden alt Roff oc Byte imellem ſit Folck / oc beholt ſelff aldelis intet der aff. Thi hand vaar en Aeregerig / oc icke Pendingegerig Herre.

Statelig Pral oc prang vdi Kongens gaard i Engeland.

De Engelſke offuervundis aff Kong Frode.

Hybernland indtagis aff Kong Frode.

Effter

Effter denne Seyeruinding aff Engelland oc Hybernland / droge de til Danmarck igien / oc siden vaar god fred oc Rolighed / vdi de næste trediue efterfølgende Aar. Alle Landskaff viste da aff de Danskis Mandom oc ærlige naffn at sige / oc at scriffue. Samme tid der alle Lande stode vdi saadan Fred/kom vor Frelsere til Verden / oc annammede Menniskelig kiød oc blod/for Menniskens Saligheds skyld. Vden tuil at denne Rolighed offuer all Verden / skulde mere tiene Guds Søns fødsel / end Verdslige Førsters oc Potentaters Herredom/oc at Gud vilde at denne tids vsedvanlige gode oc glædelige leilighed / skulde vidne om denne sin Herre oc Skabere.

Christus fødis til Verden.

Kong Frode fick da oc saa i sinde/at stercke sit Kongelige Regiment met Low oc god politiske Disciplin/oc forbød først strengelige all Roff oc Tiueri/ at huer disz bedre kunde eye sit gods vdi fred oc rolighz/oc vere fri oc tryg saa vel for induortis sō vduortis Fiender. Vdi Jutland hans ypperste Hoffuet Rige/ lagde hand en stor Guld ring (paa alfare Vey/ at forsøge om nogen torde giøre imod hans forbud. Mange haffde gierne hemelige staalet den bort / men Kong Frodis Kongelige Maiestatis myndighed vaar der omkring / ligeruis som en fast Mur oc værn / at ingen rørde den vdi mange Aar. Paa det sidste fands en gammel Traaldkone/som tileggede sin Søn/ at hand skulde fordriste sig til oc stiele denne Guld ring. Hun gaff hannem Mod / at hand skulde komme vstraffet bort / efferdi Kong Frode vaar en gammel Mand / oc gick nu paa Graffsens bredde / oc der som alltingest feilede / vilde hun met sin Traaldoms konst forsuare hannem. Der Kong Frode fornam at deñe Traaldkones Søn/ haffde effter sin Moders raad/ giort imod hans forbud / drog hand selff bort at tage hendis gods / oc sende hen for sig / dem som skulde føre hende fangen met sine Børn til hannem. Dissimellem forskabte hun sig i en Koes lignelse / oc hendis Børn til smaa Kalffue/ oc ginge tilsammen vdi græsset ved Stranden / som Kong Frodis Vey falt frem. Kong frode meente at det haffde veret Sønød / oc befoel sit Folck at de skulde omringe dem / at de løbe icke igien vdi Haffuet. Hand stigde oc selff fra sin Vogn/ som hand reiste paa/ for sin Alderdoms skrøbelighed / oc sette sig ned vdi Gressit. Thi løb denne Traaldkone imod hannem / oc støtte it Horn tuert igiennem hannem / at denne ædle Herre døde strax paa stæden. Hues Kongelige Maiestat vaar io værd it lengre Leffnet/ oc bedre endeligt/ om mueligt kunde veret. Hans Hoffsindere forsulde hende oc hendis Børn/ oc der de haffde dræbt dennem/saae de først at de vaare Menniske met vanskabte Horn / som andre vilde Diur. Rigens Raad oc gode Mend lode opskære oc Balsomere hans Legeme/oc førde det try samfelde Aar omkring Landet / paa det at dette rycte skulde icke vdspredis/ oc de fremmede Lande som vaare skatskyldige vnder Danmarckis Krone/ skulde affalde fra hende. Der de haffde baaret hannem omkring / try Aar vdi Kongelig Processz/ nøddis de for stanck oc Raadnelse at begraffue hans Legeme ved Være bro. Thi hand i sin velmact tilforn vaar begerendis/at begraffuis paa den sted/som vaar den ypperste / oc mit vdi Danmarckis Rige.

Tiueri affleggis i Danmarck.

Traaldom.

Kong Frodis endeligt.

Kong Frodis begraffuelse.

Være bro.

Den siette Bog.

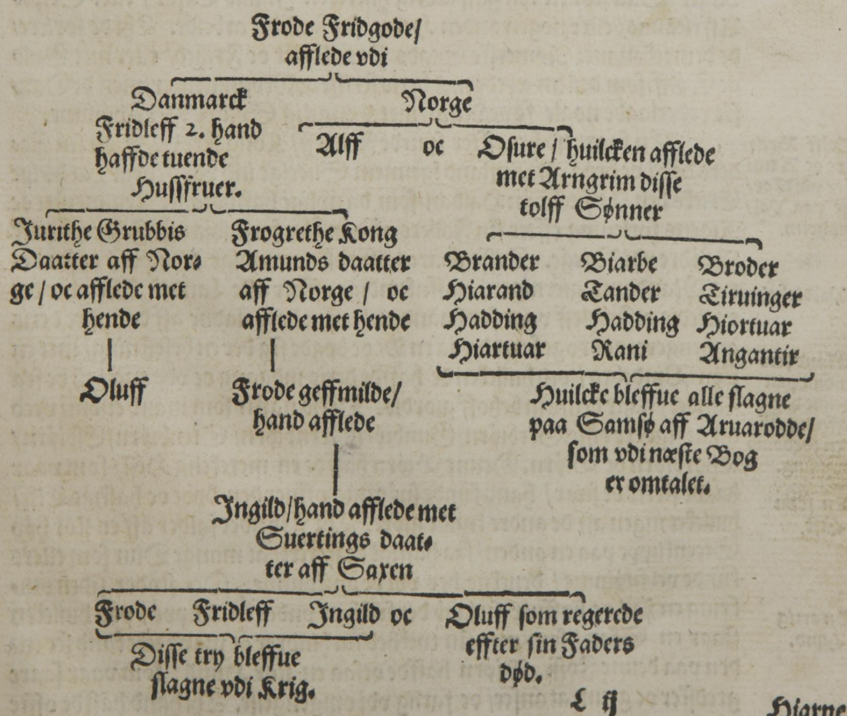
Summa paa denne Bog.

DEn største Lycke / som wi læse at nogen Poet er vederfaren / den bekom Hiarne Skiald / huilcken bleff vdualdt til Kong vdi Danmarck / for en Graffscrifft / som hand giorde Kong Frode. Hand haffde end værit mere Lyckſalig / der som hand haffde været saa god en Krigsmand / som hand vaar Poet. Thi Kong Frodis Søn Fridleff kom fra Ryßland ind i Norge / at hielpe sin Faders ven Halffdan Ericks den Visis Søn / imod de Norske Kemper: oc effter at hand haffde offueruundet dem / offueruant hand siden i Danmarck Kong Hiarne / oc bleff met alle mands samtycke hyldet til Konge vdi sin Faders stæd. Hand bads om Kong Amunds Daatter aff Norge / oc der hendis Fader vilde icke det samtycke / feidede hand paa hannem / oc slog hannem ihiel. Met Grubbis Daatter afflede hand en Søn ved naffn Oluff / oc gaff hende siden en sin Kempe Affue. Met Frogerthe Amunds Daatter afflede hand Frode hin gesfmilde / som tog Riget effter sin Faders død / der hand vaar endnu ickon i sit tolffte Aar. Vdi denne Kong Frodis tid kom Sterckodder først til Danmarck. Hand vaar fød vdi Esteland / oc vaar en aff de sterckiste oc naffnkundigste Kemper / som omtalis i fordom dage. Hand slog ihiel Kong Vicker vdi Norge / Kong Flocke aff Ryßland / Kong Huglet aff Hybernland. Item Visine en Kempe i Ryßland / Tanne ved Constantinopel / Vaske vdi Polen / oc Hame vdi Saxen / oc giorde mange andre Mandelige oc dristelige gierninger vdi Kong Frodis tid. Der Kong Frode vaar slagen met forræderi vdi Tydskland aff Suerting / da fick hans Søn Ingild Regementet / effter hannem. Men hand søgte aleniste effter gode oc aarckløse dage / oc vaar sin Fader aldelis vlig i dyd oc duelighed / oc tog Suertings Daatter til Ecte / oc afflede fire Sønner met hende. Helge hans Syster bleff locket aff en Guldsmed / som vaar huercken hendis lige aff byrd eller Blod. Det fortrød Sterckodder / oc dreff denne Guldsmed fra hende / at hun fick siden mange herlige

Sterckodders Mandelige gierninger.

Beile/

Beyle / iblant huilcke vaar Kong Helge aff Norge. Som Sterckodder hialp imod de ni Kemper / huilcke vilde forhindre deris Giffter maal / oc bleffue alle slagne met Angater deris Broder / paa Roliungs Hede. Sterckodder fick sytten store saar i denne Kamp / saa at hand kunde icke gaa hiem aff Valstæden. Der kom frem gaaende en Tingfoget / en træl / en nygifft Quinde / aff dem vilde hand icke lade sig forbinde / men aff en Bonde Søn / som omgiordede hannem met en Vidie / oc førde hannem hiem til Kongens gaard. Nogen tid der effter spurde hand til Suerige / huorledis Kong Ingild holt Huss vdi Danmarck / met sin Hussfrues Brødre / oc leffuede i daglig offuerflødighed effter Tydske mands seduane. Dette kunde hand icke fordrage / drog der faare til Kong Ingilds Gaard / oc bleff fortørnet paa Dronningen / oc vilde icke lade sig fordrage met hende / enten for skenck eller gode ord / førend hand opuacte Kong Ingild at sla hendis Brødre ihiel offuer sit eget Bord / oc heffne paa dem sin Faders død / huilcken deris Fader slog forrædeligen ihiel vdi sit eget Huss.

Hiarne Skiald XXV.

Er Kong Frode vaar død / meente de Danske at Fridleff hans Søn (som da vaar vdi Ryßland) oc alt Kongeligt Blod / skulde veret alldelis omkommet. Thi bleffue de til sinds / at giffue hannem Kongelig titel oc naffn / som kunde dicte Kong Frode den sköniste Graffscrifft / ved huilcken hans ærlige naffn oc rycte kunde bliffue hos alle effterkommere / vdi euig oc lofflig Hukommelse. Aff saadan stor æreskenck oc forløffte oprørdis en ved naffn Hiarne / som vaar vdi disse dage / en merckelige god Dansk Poet. Hand screff effter sin vijs oc sædvanlige Konst / en Graffscrifft / vdi denne mening:

Hiarne bleff Konge for en Dansk graffscrifft.

De Danske førde Lig / try Aar om land /
Kong Frode hin Frede gode:
Saa gierne haffde seet baade Quinde oc Mand /
Hand lenger for Riget maatte raade.
Her ligger begraffuen den Kempe saa sterck /
Hos Værebro sees disse Stene:
Vnder oben Himmel paa vildene Marck /
Der huilis den Herris Beene.

Kong Frodis Graffscrifft.

For saadan Dict bleff Hiarne vduald til Konge offuer Danmarckis Rige. Saa stor en løn gaff aldrig huercken Julius Cæsar / eller Scipio Affricanus / eller nogen anden Herre / for saa lidet arbeide. Thi de forærede dem ickon met Romerske Stads Priuilegier oc Frihed / eller met Guld oc Sølff / som deñem ærede met deris scrifft oc Monumenter / men de Danske vederlagde nogle føye Rijm / met Kongelig Spir oc Herredømme.

Stor løn for lidet arbeid.

En kaart tid her effter spurde Fridleff / Kong Frodis Søn sin Faders død / oc drog aff Ryßland igiennem Suerige ind vdi Norge / at hielpe Ericks den Visis Søn Haldan / som da nylige haffde taget Regimentet oc Rigens forlening effter sin Faders affgang / oc forfuldis met Feide aff tolff Brødre vdi Norge. Disse vaare tolff raske oc veldige Kemper / oc for deris Mandoms gierniger / naffnkundige offuer alle Lande. Men der det ryctedis at Fridleff vaar for haanden / bleffue de forladne aff de andre deris anhengere / oc droge saa vd paa en Ø / oc bygde sig der en befestning / met en skøn Vindebro / ved huilcken de haffde deris indgang oc vdgang / til oc fra Landet / naar dennem behoff giordis. Deris naffn som mand endnu veed aff at sige ere disse: Gerbiørn / Gunbiørn / Arnbiørn / Stenbiørn / Esbiørn / Thorbiørn oc Biørn. Denne Biørn haffde en merckelig Hest / som vaar baade sterck oc snar / hand kunde suømme offuer den dybe oc hastige Elff / huilcket ingen aff de andre kunde giøre. Thi Vandet falder aff en stor høy Steenklippe paa en anden / saa hastigt oc sterckt / at mange Diur som ellers kunde vel suømme / druckne her vdi oc omkomme. Det flyder siden omkring en Ø / oc haffuer sit laab der fra hen vnder en Klippe / paa huilcken staar en Skou / som met sin tyckhed forhindrer at mand icke kand see enden paa denne Foss. Biørn haffde ocsaa en stor Hund / som vaar saare gredsker oc grum at ansee / oc farlig vdi omgengelse. Thi hand haffde offte

Tolff Brødre oc Kemper vdi Norge paa Valdisholm.

Valdisholm

Mand seer endnu paa denne dag leffning aff den fordoms bygning.

En skøn Hest.

En artig Hund.

nædlagt oc skammelige forderffuet tolff Mend paa en tid til lige / om wi ellers skulle tro/ huad der om aff andre fortellis / oc wi selff icke haffue seet. Der scriffuis at en Kempe Offote skulde opfødt denne Hund/ oc haffd den meget kier/ thi den voctede allene hans Hiord paa Marcken fra Vlffue oc Biørne/ oc andre skadelige vilde Diur.

Fridleff Frodis søn bestalder Kemperne paa Valdisholm.

Der disse tolff Kemper/ haffde lang tid giort megen wbodelig skade/ oc berøffuet de omliggende Landsbyer/ opbrent mange gaarde/ oc ihielslaget Mand oc Quinde / oc huosomhelst de kunde offuerkomme / da sette Fridleff saa hart effter dem/ at de maatte aldelis rymme ind paa Øen/ oc en aff dem miste sin Hest paa samme fluct/ oc vaar glad at hand kom selff offuer Broen ind paa befestningen. Fridleff lod forkynde iblant alt sit Folck/ at huilcken som kunde sla en ihiel aff disse Brødre/ den vilde hand giffue saa meget Guld som den dødis Legeme kunde opueie. Mange aff Kongens Kemper bleffue saa modige her aff/ at de forplictede sig ved Liff oc Hals/ at skulde føre disse tolff Røffueris hoffueder til hannem. Fridleff loffuede deris Mandelige forsæt oc dristighed/ bad dennem fortøffue/ oc gick selff allene met en sin tienere om natten til Vandet. Men paa det hand kunde disz bedre fulddriffue sit forsæt / oc beholde allene Prijs oc æren/ slog hand samme sin tienere ihiel/ oc byte sine egne klæder met hannem. Hand kaste hannem siden vdi Floden / at de skulde ansee hannem for Kongens Lig/ oc saarede hans Hest/ oc lod den løbe tilbage i Leyren/ at de skulde tencke oc tro/ at hand vaar slagen aff Fienderne. Der nest hug hand sin egen Hest met Sporerne / oc trengde sig igennem Floden / oc kom wskadt offuer til Øen. Der gaff hand Hesten løss/ oc stigde selff offuer Befestningen/ oc kom saa hemeligen (at ingen fornomme hannem) indtil Stue dørren/ som disse tolff Brødre sade/ vdi deris største oc tryggeste glædskab. Thi de forlode sig paa denne Bygnings faste oc høye Volde / oc mente at huercken Hæst eller Skib / kunde legge ind til denne Ø / efftterdi dette Vand løb saa stridigt oc hastigt/ oc haffde ingen Vadstæd. Som de sade saaledis mit vdi deris drick oc Lyst/ begynte Biørn at fortelle/ huorledis hand haffde Drømt/ at hannem siuntis it vnderligt Diur opkomme aff Elffuen/ som spudede gloende Ild aff sin Hals / oc der met optende huad som vaar nogensteds nær omkring. Thi formanede hand sine Brødre / at de icke vilde foracte hans Drøm/ men randsage den gantske Ø met hannem / oc ingenledis fordriste sig paa denne stæds fasthed. Thi ingen Borg er aff sig selff i naturen saa fast/ at den io haffuer Menniskelige hielp oc forsyn behoff. Biørns Brødre fulde hans raad / oc der de haffde omgaaet Øen / funde de Hesten / oc meente at det vaar it vist tegn oc budskab at Fridleff skulde været omkommē vdi Elffuen. Men Biørn befryctede sig for sin drøm/ oc befoel at mand skulde holde god Vact/ oc gick der met bort / at huile sig vdi sit Soffkam̄er.

It listigt oc wlystigt anslag.

Drømme.

Ingen Befestning saa fast aff naturen/ at den io haffuer Menniskelig hielp behoff.

Dissimellem kom den anden Hest vdi Leyren/ som Fridleff haffde saaret oc giffuet løss i denne mening / at de skulde tencke at hand vaar ihielslagen. Der hans Folck saae den / løbe de met hast til Elffuen / oc funde det døde Legeme i Fridleffs klæder/ huilcket de antoge for Fridleffs Lig. Thi det vaar saa ynckelige metfaret/ at Ansictet vaar for Blod oc Saar aldelis wkiendeligt. Da tenckte de paa det løffte / som de haffde giort Fridleff / oc

Troskab.

Troskab. gaffue sig vdi Vandet / at de vilde enten dø eller mandel. holde deris ord oc Eed. Der Fridleff dette saa / lod hand Vindebroen falde til Landet oc tog dennem ind til sig / oc slog strax all Vacten / oc siden alle de tölff Brødre vndertagen Biørn / huilcken bleff forbunden / oc spart for sin vngdoms skyld / oc suor strax Fridleff huldskaff oc trygt Stallbroderskaff.

Fridleff indtager Valdsholm.

Fridleff.

Fridleff XXVI.

DAnmarckis indbyggere haffde da spurt at de tidinde som vaare førre komne om Fridleffs død vaare wuisse / oc at Fridleff vaar nu allerede paa veyen til Danmarck. Thi sende de deris Legater at vndfange hannem / oc bøde Hiarne at hand skulde strax affsige sig met Kongeligt Regiment / huilcket hand haffde annamet mere aff gunst oc for bøn skyld / end nogen Rettighed. Hiarne lod sig fortryde / at offuergiffue Kongelig titel oc ære / oc tage ved sin gamle Stat. Hand bleff til sinds at heller vilde beskytte sit Kongelige naffn met Krig oc Orlog / end saa skammelige falde tilbage igien / at leffue en Almues mand. Her aff yppedis en stor wsamdrectighed vdi Riget. Nogle styrckede Kong Hiarne vdi sit forsæt. Nogle som tenckte paa den gamle Kong Frodis velgierninger / hulde paa Fridleffs side / oc de vaare de meste oc ypperste Rigens indbyggere. Thi huer mand kiende for ret oc gaat / at Hiarne en Bonde søn huercken vaar fød til Danmarckis Krone / ey heller kommen saa loulige der til som det sig burde. Huad Lycken gaff hannem / det tog Rætfærdighed hannem fra / vden billige klagemaal.

Hiarne vil icke slippe Kongelige Regimente.

Fridleff suarede de Danske Legater / at de skulde vende tilbage / oc biude Hiarne paa hans vegne / at hand enten skulde vige oc afflegge Kongeligt naffn / eller møde hannem vdi Marcken met det allerførste. Hiarne vilde heller miste Liffuet oc dø vdi Krig / end det skulde spørgis om hannem / at hand skulde giffue Riget op for nogen anden. Thi rystede hand sig imod Fridleff / oc bleff to gange slagen paa flugt aff hannem. Den første gang flyde hand til Jutland / den anden gang til den Ø / som endnu paa denne dag / aff denne Aarsage kaldis Hiarnø effter hans naffn.

Hiarne bliffuer to gange slagen paa flugt aff Fridleff.

Hiarnø som ligger ved Hothersnes vdi Jutland.

Der Hiarne haffde noget nær mist alt sit Folck / oc Fridleff vaar hannem for sterck / tenckte hand huorledis hand kunde met liste oc trædskhed offueruinde sin Fiende. Hand forklædde sig / oc gaff sig i tieniste / met Kong Fridleff for en Saltueldere. Det lyckedis hannem en tid lang / at ingen kiende hannem. Hand holt sig iblant de ringiste Tienere / oc gick altid nederst at sidde til Bords / oc vilde aldrig Bade met noge aff de andre / paa det hand skulde icke kiendis aff de mange Arr / som hand haffde faaet vdi Krig paa sit bare Legeme. Der Kong Fridleff det fornam / fick hand en mistancke til hannem / oc bød hannem strax at afføre sig / oc gaa vdi Bad met de andre. Der met kiende Kong Fridleff hannem / oc saade: Du skalckactige Forræder / huad Dom vilde du giffuet offuer mig / der som du haffde betaget mig i saadant Forræderi met ferske gierninger imod dig? Hiarne forfærdedis oc suarede / Jeg vilde slagets met dig vdi kamp / paa det du skulde ingen aarsage haffue at klage paa mig. Kong Fridleff gaff sig vdi kamp imod hannem effter hans egen Dom oc begiering / oc sloa hannem ihiel / oc siden begroff hannem paa den stæd som kaldis endnu aff hans naffn Hiarne høy.

Tredske anslag voen (?) freingang.

Fridleffs fromhed.

Hiarne slaes vdi en kamp aff Fridleff.

Hiarne høy.

Der

Der Kong Fridleff vaar nu kommen til rolighed/formanede hannem hans Raad/ at hand skulde tencke paa sit Gifftermaal. Hand stod dennem hart imod/oc lagde dem sin Faders exempel faare / hues Dronning giorde hannem stor blussel met sin vtuctige løssactighed. Men paa det sidste fulde hand deris bøn oc raad / oc afferdiget sine Legater til Kong Amund vdi Norge/at bedis om hans Daatter. Det hende sig/at en aff disse Kongens Legater/ved naffn Frøcke/druckncde paa denne Reise/ oc Haffuet der som hand siuncktis foruandlede strax sin huide frode oc skum/til en blod rød seldsom oc vnderlig Farffue. Frogerthe Kong Amunds Daatter sagde/at dette skulde betyde krig imellem Danmarck oc Norge. De Danske skulde vinde/oc Norbaggernis blod skulde vdgydis. Hun straffede sin Fader/at hand vilde vere saa heffngerig/oc tencke mere paa Kong Frodis Tiranni imod Norge/end paa Kong Fridleffs store Mandom / Dyd oc Velbyrdighed/ som tilbød saadant suogerskaff oc ære. Kong Fridleff sende anden gang sine Legater til Norge / om saadan bestilling. Thi bleff Kong Amund saa fortørnet/at hand strax lod dræbe oc affliffue dennē. Der Fridleff det spurde/giorde hand færdig met Haldan oc Erick/oc møtte Kong Amund met sine Skib oc Hær vdi Frøckesund. Om Natten gick Kong Fridleff op i landet/at forfare Fiendernis leilighed/oc som hand hørde it bulder vdi lufften/ bleff hand stille staaendis/oc saa tre Suaner oc hørde aff dem disse Rim:

Kong Fridleffs Gifftermaal.

Tegn oc forspil til Krig.

Krig imellem Kong Fridleff oc Kong Amund aff Norge.

Frøkesund.

Hithin her seyler/dricker Vin oc Miød
Aff Guld oc Sølff hin reene:
Vel er denne Træl/huilcken Ødling føde
Aff Konge blod maa tiene.

Suane sfunge Rijm.

J det samme falt der it Belte ned aff Skyerne/paa huilcket disse Rims forklaring vaar opscreffuen. Huor aff Kong Fridleff formerckte / at Hithin en stor vanskabter Kempe oc Troldkarl haffde foruandlet sin skickelse/ oc staalet Kongens Daatter aff Telemarck/met huilcken hand kom der seylendis vdi Landet. Det fortrød Fridleff/thi giorde hand rede at frelse Kongens Daatter/ oc effter hendis raad tiltalede Kempen met skarpe oc haarde ord/i saa maade: Du grumme oc skyhøy Legeme/huor faare bruger du saa stackit it Suerd/ oc forlader dig paa saadanne lætfærdige Vaaben/ som en anden almindelig Krigsmand bruger? Du est stor sō en Elephant/oc fryctactig sō en Hare. Dit hiertis dristighed er ingelunde ligt din Legems storhed. Du skalt nu strax forfare/huad all din Konst kand hielpe dig imod min vrede. Aldrig skal dit naffn opscriffuis iblant andre ærlige Kempers Mandoms gierninger/ men æreløss skalt du vere / oc vanrycte skal følge dig / saa lenge mand veed noget at sige aff dit naffn.

Hithin en vanskabt Kempe.

Telemarck.

Kong Fridleff slar Hithin ihiel / oc tager Kongens daatter aff Telemarck fra hannem.

Der met hug Fridleff baade Hender oc Føder aff hannem / oc dreff hannem met sit Selskaff paa fluct. Siden gick hand ind vdi hans Bierg/oc vdtog der meget sølff oc Guld/oc som hand drog saa tilbage frem for Kong Amunds leyre/paa hans egen Baad/ raabte hand oc sagde: Dissimellem at Kong Amund soffuer/ oc huiler i denne mørcke Nat / da haffuer ieg herdet mit Suerd vdi Kempe blod / oc vundet Seyr met stort Byte. Nu reiser ieg tilbage igien / oc haster til min Leyre / før end Solen gaar op / at Fienderne skulle icke offuerfalde mig. Jeg forseer mig til / at naar

Frogerthe faar denne min lycksalige oc dristige Mandom at høre / da skal
hun end en gang saa meget elske oc begere mig til sin Herre oc Hosbonde.

Om anden dagen slogis de tilsammen / baade til Land oc Vand.

Biørns Hund.

Der fulde mange stolte Mend paa begge sider / indtil Biørn slog sin store
Hund løss / oc vndsatte sit Folck / som da vaar neget nær slaget paa fluct.
Der met giorde hand Norbagerne baade stor skam oc skade / at de maatte
fly for en Hund / oc bleffue hart saarede oc rymde aff Marcken for deris

Kong Amund bliffuer slagen.

Fiender. Kong Amund bleff dræbt i dette Slag. En hans ypperste Kem-
per ved naffn Affue Skytte / bød Kong Fridleff til kamp / men Biørn sag-
de / at det sømmede icke / at en Konge skulde lignis ved en Almues mand. Ly-
stet det Affue at holde hannem foed / da vilde hand biude hannē en kamp paa
sin Herris vegne. Der met som hand spente sin Bue / skød Affue den før-

Biørns oc Affuis kamp.

ste Pil i hans Bryst / strax den anden sætte hand mit imellem hans to fin-
gre / met den tredie skiød hand hans Pil aff Buen. Det giorde Affue i
denne mening / at hand vilde lade hannem see / at hand kunde io saa vel skudt
paa hannem selff / som paa hans Bue. Dog vilde Biørn icke offuergiffue sit
forsæt / men gick dristeligen i Kamp imod hannem / første gang ved Frøcke-

Abdernes.

sund / der som de bleffue begge ilde saarede / oc siden ved Abdernes / thi ingen
aff dem vilde vige for huer anden.

Der Kong Fridleff vaar affskildt ved denne sin haarde Fiende / Kong
Amund / vende hand sine tancker oc idret til lyst oc kierlighed. Hand ryste-

Grubbe en Norske herremand / Kong Fridleffs suoger.

de sin Flode paa ny / at drage hen op oc hente sin Brud Frogerthe. Paa
veyen fick hand modbør / oc drog op til Landbygden at fetalie sine Skib /
oc giestede hos en ved naffn Grubbe / hues Daatter hand ectede oc affle-
de met hende en Søn / huilcken hand lod kalde Oluff. Der næst fick hand

Kong Fridleff ecter Kong Amunds daatter Frogerthe.

Frogerthe Kong Amunds Daatter / oc seylede met hende fra Norge til
Danmarck. Vdi Haffuet funde de en vbekiend Øe. Der siuntis Kong
Fridleff vdi søffn / at der kom en til hannem / som sagde hannem at der vaar
en stor Skat oc Liggendefæ paa samme Øe / huilcken en Drage voctede.

Drømme.

Hand skulde klæde sig fra Haand til Foed vdi Oxe huder / oc giøre sig en
Skiold aff det samme / oc i saa maade foruare sig imod Dragens forgifft / oc
offueruinde hannem. Kong Fridleff lystede at forsøge huad saadant be-
tydde. Hand fant denne grumme Orm ved Stranden / oc skiød paa den
met mange Pile / men hand giorde hannem der met ingen synderlig skade /
thi hans Hud vaar tyck oc offuersæt met haarde oc brede Skel. Huort
Dragen vende sig / giorde hand dybe oc lange Huler oc For effter sig paa

Kong Fridleff dræber en Drage.

Marcken. Naar hand slog fra sig met Rumpen / oc ramde noget Træ / da
falt det fra Roden til Jorden. Paa det sidste stack Kong Fridleff hannem
vdi Bugen met sit Suerd / oc der hand haffde saaledis dræbt hannem / søgte
hand vdi hans Bierg / oc fant it skønt Liggendefæ / huilcket hand lagde paa
sine Skib / oc førde det met sig til Danmarck.

Biørn oc Affue Skytte bliffue forligte.

Der dette Aar vaar forløbet / forligte Kong Fridleff Biørn oc Affue
Skytte / som haffde offte oc idcligen slagets vdi kamp met huer andre.
Hand sætte sin Søn Oluff / som da vaar try Aar gammel / til dennem /
at de skulde lære oc vnderuise hannem. Oc paa det hand kunde haffue diss
større troskaff aff Affue Skytte / gaff hand hannem Oluffs Moder

Jurithe

Jurithe til ecte. Thi der vaar ingen vdi Kongens gaard/met huilcken hand kunde bedre forsee hende.

De Gamle haffde for sæduane/ at lade forfare hos Spaamend huad Lycke deris Børn skulde vederfaris vdi fremtiden. Thi reiste Kong Fridleff bort/at forhøre huad hans Søn Oluff faarestod/hand fant tre Jomfruer vdi en Capell/oc giorde sit Offer til dennem / oc begerede god lycke paa sin Søns vegne. Den første Gudinde gaff hannē deilighed oc heldighed iblant alle Mennisker. Den anden gaff hannem geffmildhed oc it runt hierte. Den tredie fortrød at hendis Systre haffde saa rigelige begaffuet hannē/thi gaff hun hannē karrigskaff/oc der met foruende hun de andre deris gode gaffuer/ saa at Oluff bleff mere karrig end rund/oc kaldis der met Oluff hin Nidske.

Spaamend.

Oluff hin Nidske.

Siden drog Kong Fridleff ind i Suerige oc beilede for Kong Haldan/som end da vaar wgiffter/ oc forhuerffuede hannem Kongens Daatter aff Telemarck / huilcken hand selff tilforne frelste aff den grumme Hithins hender / som førre er omtalet

Haldan ecter Kongens Daatter aff Telemarck.

Dissimellem fødde Frogerthe en Søn/som bleff kaldet Frode effter sin Farfader/ huer mand haffde hannem saa kier / for samme hans Farfaders skyld/at hand i sin Barndom maatte aldrig sætte en fod til Jordē/men løfftis oc baris / klappedis oc kystis mest aff de bæste i Kongens Gaard. Hand fick siden for sin rundheds skyld dette tilnaffn/ at hand kaldtis Kong Frode geffmilde. Thi hand forøgte dobbelt alle sine Krigsfolckis besolding/ oc begaffuede alle sine gode Mend oc tienere. Met saadan Dydighed/ bleff hand mere naffnkundig i sin Vngdom/ end mange aff de gamle Konger deris gantske Liffs tid/ for deris Dyd oc Mandom.

Frode geffmilde.

Frode Geffmilde XXVII.

Frode geffmilde.

DEr Frode vaar tolff Aar gammel/ døde hans Fader / oc hand bleff vald til Konge igien i hans stæd. Hand førde strax Krig imod Suerting oc Haneff / Konger vdi Saxen land/oc tuingde dem paa ny vnder Danmarckis krone/ saa at huer deris Vndersaatte skulde Aarlige giffue hannem en Sølffpenning til skat.

Kong Frode tuinger Saxen vnder Danmarck.

Vdi samme dage lidde Sterckodder Skibbrud vnder Danmarckis land/oc neppelige vndkom met Liffuet/ men de andre hans Stallbrødre druckneде. Kong Frode tog venligen mod hannem / oc holt hannem i stor ære/oc giorde hannem til Høffuitzmand offuer sin Skibs flode. Thi hand vaar icke alleniste større oc stercker vdi sine Lemmer end andre Mend/men ocsaa saare dydig oc meget dristig vdi hu oc hierte. Saa at hand vdi de dage vaar berømter vdi alle Lande / oc mand veed endnu paa denne dag at sige aff hans vnderlige Mandoms gierninger. Der scriffuis om hannem/ at hand vaar født vdi Esteland / iblant det groffue Folck / som boer næst Østen til Suerige. Men ieg holder det for it Fabel oc wtrolig Snack/ det som sigis/at hand skulde veret aff Kempe slect / oc haffd sex Hender / der hand bleff født. Oc at den Affgud Thor / skulde ryct de fire Hender aff hannē/saa hand beholt ickon to igien/ oc voxte siden vdi almindelig mands skickelse. Saadant siunis fast wtroligt. Thi Thor oc Othin/oc nogle andre deris lige/som omginge met Trgaldoms konster/de forførde den enfoldige

Sterckodders Fæderneland fødsel oc idret.

Thor oc Othin holdis for Guder/ for deris Troldoms kaanster.

Almue/ oc lode ſig dyrcke ſom Guder. Huer mand vdi diſſe try Nordere Lande/ hulde dem vdi ſtor ære/ oc meente io at de vaare Guder/ eller i det minſte/ aff Gudernis anhengere oc affkom. Her aff er det kommet/ at vore gamle Forfædre haffue neffnd nogle dage om Vgen effter deris naffn/ oc efferfuld de gamle Romere/ ſom neffnde dagen om vgen effter de ſiu Planaters naffn. De dage ſom wi kalde Othenſdag oc Torſdag/ dem kallede de Romere aff Mercurio oc hans Søn Jupiter. Nu ſige de gamle at Thor er Othins Søn/ thi kunde wi icke ſige at Thor er Jupiter. Thi Jupiter er Mercurij Fader/ ſom de Hedinſke Poeter ſcriffue. Nogle meene at diſſe Affguder ſom diſſe Nordere Lande tilbade/ vaare faſt de ſamme/ met lige naffn oc dyrckelſe/ ſom de andre vaare hos Grækerne oc Romere.

Onſdag oc Thorſdag kaldes aff tuende Affguder Othin oc Thor.

Vore forfædris vildfarelſe vnder Hedenſkabet.

Dette maa her om vere ſagd paa denne tid/ at wi kunde vide/ vdi huad blindhed oc vildfarelſe vore Forfædre haffue værit vnder Hedenſkabet. Nu ville wi fremdelis forfølge Sterckodders Hiſtorie.

Viger Kong vdi Norge.

Sterckodders løffte.

Sterckodder haffde giort Affguderne it Løffte/ at hand ſkulde offre dennem Kong Vigers Blod aff Norge/ til en Byte pending aff ſin første Mandoms gierningers Grøde. Aarſagen her til fortælis ſaaledis. Othin vaar vred paa Viger/ oc vilde dog icke ſelff obenbarlige Feide paa hannē/ men gaff Sterckodder ſtyrcke oc mod/ oc try mends Alder oc Aar/ diſligiſt ſtor Vtiſſdom til at dicte oc ſcriffue atſkillige ſlaus Rim/ paa det hand ſkulde dis villigere oc bedre kom̄e til at ſla Kong Viger ihiel. Sterckodder gaff ſig i tieniſte met Viger/ oc drog paa det ſidſte vd met hannē paa Sørøffueri. Det hende ſig at de finge languarende Modbør/ oc laa ſtille ſaa gaat ſom it gantſke Aar/ oc vdrette aldelis intet. Der bleffue de alle til ſinds at kaſte Lod indbyrdis/ met hues Blod mand ſkulde ſtille Gudernis vrede. Der Lycken loed Loddet falde offuer Viger/ giorde Sterckodder en Vidie/ vdi huilcken Kong Viger ſkulde ophengis/ dog ſtrax nedløſis igien/ at baade hand ſkulde beholde Liffuet/ oc Gudernis vrede ſkulde dog der met ſtillis oc affuendis. Men Sterckodder knytte Vidien ſaa hart/ at Viger qualdis/ oc paa det hans Pine ſkulde forkortes/ ſtack hand ſit Suerd tuert igennem hannem.

Skemt oc Aluorlighed.

Sterckodder dræber Kong Viger.

Bemond en naffnkundig Søhane.

Styrcke forkrenckis aff Fradzeri.

Siden tog Sterckodder Kong Vigers Skib oc ſeylede til Bemond/ oc gaff ſig vdi Staalbrøderſkab met hannem. Thi hand vaar den ypperſte iblant alle de Danſke Høffuitzmend/ ſom da hulde ſig i Søen/ oc Frake hans Staalbroder haffde nyligen kiøbt ſig fra hannem/ for en ſtor ſum Pending. Sterckodder oc Bemond leffuede gantſke ſparſommelige tilſammen/ paa det deris ſtyrcke icke ſkulde ſpildis eller forkrenckis aff megen fradzeri oc Druckenſkab. De komme paa det ſidſte effter at de haffde brent oc røffuit vdi atſkillige Lande/ ocſaa ind vdi Ryſland. Ryſſerne kaſte alleuegne firekante Fodangle for dem/ huorſomheldſt de droge frem. Men de Danſke bunde træklamper vnder deris Føder/ oc ſkarede offuer alle marcke oc Skoue/ indtil de foriagede Kong Flocke ſelff vdaff it mørckt Bierg/ oc funde der effter hannem ſaa megen herlige Clenodie oc Liggendeſæ/ at der vaar ingen iblant dem̄em/ ſom io fick ſaa meget Guld oc Sølff/ ſom hand mæſt kunde bære met ſig.

Flocke Kong aff Ryſland offueruindis aff Bemond oc Sterckodder.

Effter

Effter Bemonds død oc affgang/ drog Sterckodder til de Kemper vdi Biarmeland/ oc der hand haffde beuist sig Mandeligen hos dennem vdi mange stycker/ reiste hand ind vdi Suerige/ oc vaar der stille hos Kong Frøis børn vdi siu Aar. Siden der hand kunde icke fordrage den løsactige Dantz oc Bieldre bulder/ som skede ved Opsal om Offre dage/ da drog hand til Herr Hogen/ som vaar en veldige Første vdi Danmarck. Huor aff er letteligẽ at mercke/ huad for en adstadige mand Sterckodder haffuer værit/ at hand icke vilde see paa den wtuctige letfærdighed/ som bedreffuis for hans Øyne. Saadane Kamp oc Fiendskab er emellẽ dyd oc løsactighed.

Kamp imellem Dyd oc løsactighed.

Sterckodder giorde strax rede/ oc fulde Hogen met sin Skibs flode til Hybernland/ at intet Rige skulde vere nogen stæds nær omkring/ som skulde io friste de Danskis vræde. Vdi disse dage regerede Kong Huglet vdi Hybernland. Hand vaar meget rig paa Guld oc Sølff/ dog karg oc wgaffuemild imod alle/ saa at hand en gang/ der hand bleff begaffuet met it herligt par Sko/ rycte tuengene der aff/ oc straffede dem/ paa det hand skulde icke forære hannem igien met nogen skenck/ som dennem haffde frembaaret. Hand begaffuede aldri nogen erlige Mand/ men vdøste sine Pendinge/ iblant Daarer oc Baguaskere/ som hand elskte oc fremdrog vdi sin Gaard. Thi ligeruis som hand vaar selff en wforstandige Vanart/ saa haffde hand tienere som der til hørde. Dog haffde hand to merckelige Kemper Gegathe oc Suibdaff/ huilcke vaare iblant det andet røgløse Selskaff/ lige som ædle Stene iblant Koll oc Aske. Disse to stode allene Mandeligen imod den gantske Danske Hær oc mact/ men de andre letfærdige Øynetienere/ betalde deris Herre Kong Huglet/ met en skammelige fluct for deris Fiender. Hogen satte flux ind til Gegathe/ thi hug Gegathe hannem saa stor en skramme langt ind i Brystet/ at Suerdet rørde ved det øffuerste aff Leffren. Det fortrød Sterckodder/ oc i det som hand vende sig imod Gegathe oc hug paa hannem/ fick hand det store saar i sit Hoffuit/ offuer huicket hand klager i en Vise/ oc siger at hand aldrig fick en farligere skade end deñe. Thi endog at den Hinde som foruarer Hiernen/ bleff wskad/ dog raadnede Saaret induortis siden det vaar tillægt. Der nu Kong Huglet vaar ihielslagen/ oc alt Folcket vaar paa fluct/ fangede oc greb Sterckodder saa mange sõ hand kunde offuerkomme/ aff hans Spillmend oc Daarer/ oc lod dem ickon hudstryge/ at de effter denne dag/ skulde icke tiene i Gaarde met erlige oc duelige Hoffmend. Siden droge de Danske til den stad Duflin/ oc funde der saa stor oc offuerflødige en Konge skat/ at de vden all skiffte oc ieffning/ toge huer der aff saa meget som dem lystede.

Huglet Koning vdi Hybernland offueruindis aff de Danske.

Gerighed

Gegathe oc Suibdaff to Kemper i Hybernland.

Daarers oc Spilmends løn.

Duflin en Stad vdi Hybernland.

Effter denne Hybernlands Krig/ sende Kong Frode/ Sterckodder oc Vine Førsten aff Venden/ hen til Østre lande/ at holde oc tuinge dem vnder sin mact oc Lydactighed. De droge aff stæd oc Lyckeligen met stor ære offueruunde Curlenderne/ Semberne/ Sangalenderne/ oc alle de andre Østerlendiske Hær oc Krigsmact. Vdi Rysland ved Anafields Klippe/ bode en berømter Fectemester/ som hede Visin. Hand giorde den omliggende Egn stor affbreck/ thi hand kunde døffue alle Suerde oc Pile/ saa tillige som hand saa ickon paa dennem. Det giorde hannem saa dristig/ at hand voldtog mange Ædle mends ecte Høstruer/ oc bedreff megen whørlige

Vine Førsten aff Venden.

Visin en Fecter vdi Rysland.

skam/

Liſtigt anſlag.

ſkam/effter ſin onde lyſt oc begiering. Der Sterckodder ſaadant ſpurdeſ drog hand heden til hannem / eſkede hannem til Kamp / oc ſkilde hannem baade ved ſin Konſt oc Liff. Thi hand omuøffuede ſit Suerd met it tynt Skind/at Viſen ſaa det icke bart / før end hand haffde ſit Bane ſaar borte/ ſaa at hannem hialp huercken ſin kogleri eller ſtore ſtyrcke/imod Sterckodders vrede.

Tanne en Kempe ved Conſtantinopel offueruindis aff Serckodder.

Siden kom Sterckodder til Conſtantinopel/ oc fant der faar ſig en Kempe / ſom hede Tanne/ huilcken haffde veret vſoffueruindelig til denne dag. Met hannem brødis Sterckodder/ oc offueruant hannem/ oc nødde hannem til at rømme oc forſuere Landet. Paa hiemfærden ihielſlog hand vdi Polen / en Kempe ſom hede paa vort Danſke maal Vaſke/ men kaldtes aff de Tydſke Vuilſke.

Vaſke en Polniſke Kempe ihielſlais aff Sterckodder

Diſſimellem fulde de Saxer fra Danmarck/ oc lagde deris raad/ huorledis de kunde met beſt lempe oc hemelig ſuig / offueruinde Kong Frode/ſom met obenbare Feide icke kunde tuingis. De bleffue endrecteligen til ſinds / oc lode hannem ved deris Legater tilbiude en Kamp / effterdi den grumme oc meetige Sterckodder/ vaar vden Riget forhindret met fremmet Krig. Thi de viſte/ at Kong Frode / ſom vaar en frimodig Herre/ pleiede aldrig at forſige eller vndrycke ſig fra nogen Fare eller Aarlog. Kong Frode tog dette tilbud vdi beraad met ſine gode Mend. Oc i det ſamme kom Sterckodder til Lande igien/oc der hand fornam / huad for haanden vaar/ fortørnedis hand der offuer/oc ſagde/ at ingen Konge ſkulde giffue ſig i Kamp/vden met ſin ieffnlige. Det vaar oc vhørligt oc vtilbørligt/ at Vnderſaatene ſkulde ſaadant tilbiude deris egen rette Herre. Men ſkulde denne Kamp gaa for ſig/ da vilde Sterckodder ſelff/ ſom vaar født aff ringe Almues folck / leffuere dem en Kamp.

Saxen ſetter ſig imod ſin rette Herre Kong Frode.

Konger ſkulle ickon fecte met deris ieffnlige.

De Saxer søgte ſtrax den naffnkundige ſtore kempe Hame/oc løffuede hannem ſaa meget Guld/ ſom hand ſelff kunde meſt opucie/ om hand vilde tage ſig offuer/oc holde de Danſke denne Kamp. Hame lod ſig locke aff ſaadant ſtort Løffte / oc fulde de Saxer met ſtort raab oc ſkrig til den Marck / ſom Kampekredzen vaar beſkicket. De Danſke Krigſmend komme paa den anden ſide met Sterckodder/ſom ſkulde fecte i deris Herris ſtæd. Der Hame ſaa hannem vere en gammel Mand/ begierede hand at brydis met hannem. Thi hand vaar ſelff raſker oc vng. Haffde icke lycken verit Sterckodder diſſ bedre / da haffde Hame paa det næſte ſlaget hannem til Jorden / men Sterckodder ſlog til hannem igien/met ſin knytte Neffue/ at hand ſtyrte i begge Knæ/ oc Næſen tog imod Jorden. Siden lod hand hannem end da komme igien paa foden / oc ſtrax ginge de ſammen met Suerdene / oc Sterckodder hug hannē tuert offuer Liffuet/at hans gantſke Legeme atſkiltis vdi tuende parter. For ſaadan mandelig Gierning / gaff Kong Frode Sterckodder mange Agre / oc ſtort Jordegods / oc der til tryſinds tiue Bønder. Men de Saxer paalagde hand denne Aarlige ſkat / til it trældoms tegn / at huer aff dem ſkulde giffue Aarlige en Pending / for huert Lædemod/ſom regnis hen ved Alne langt/ paa Menniſkens gantſke Liff.

Hame en Saxiſke Kempe / aff huilcken nogle mene at Hamborg ſkulde haffue ſit naffn.

Hame dræbis aff Sterckodder

Skat paa Saxen.

Haneff.

Dette behagede Herr Haneff oc den menige Mand ſaare ilde/thi tog hand i ſinde / at ville enten affſkaffe ſaadan tuang / eller oc miſte Liffuet

der off-

der offuer. Hand begynte it obenbarligt Oprør vdi Landet / saa at Kong Frode maatte selff drage offuer Elffuen met sit Folck / oc slog hannem ved en By / som kaldis endnu aff begge deris naffn Hanoffre.

Hanoffre vdi lant Brunsuig.

Men en anden Tydsk Herre / ved naffn Suerting / vaar trædskere end Haneff / hannem angrede vel sit Fædernelands ælendighed / oc skiulte alligeuel sin harm oc vrede sind imod Kong Frode. Mange disputere om saadan trædskhed er Lofflig eller straffelig / men ieg kand for ingen ting loffue Suerting. Thi endog det vaar gaffnligt at søge sit Fædernelands Frihed / saa burde alligeuel saadant at skee vden Suig oc Forræderi. Bedre er at handle oprictige imod sin Fiende oc wuen / end met falskt Venskaff hemeligen at forraade hannem. Thi huad mand met Synden faar / det met sorgen bortgaar. Oc huad som met Skalckhed bedriffuis / det er icke ære verd / eller haffuer noget bestandigt gaffn oc fremgang. Falsk slar sin egen Herre paa Hals. Saa gick det ocsaa met Suerting / hand bød Kong Frode til giest paa sit Hus / oc haffde actet at opbrende hannem met Hus oc alt / men Kongen forkom hannem / oc endog de sloge huer anden begge ihiel paa stæden / saa lyckedis Suerting alligeuel icke ait sit forsæt / som hand haffde oplagt imod de Danske.

Suerting.

Forræderi er allene gne straffelig.

Huad mand met Synden faar / det met Sorg bortgaar.

Ingild Vendemod XXVIII.

INgild bleff vald til Kongeligt Regimente effter sin Faders død oc affgang / men hand affuigte fra sine Forfædris fodspor / oc gaff sig aldelis til Fraadzeri oc løsactighed. Hand forgætte huad som hannem burde at giøre / paa sit Kongelige Embedis vegne / oc søgte alt det som kunde tiene til vellyst oc wtuct. Hand vaar icke alleniste sin Fader oc andre fremfarne affkom til stor vanære / men ocsaa forsømte at heffne sin Faders død / oc affuerie Rigens skade oc wret. Mange Kocke oc Kellersuenne / som kunde finde paa atskillige vellystens optendelse / de vaare hannem kiere oc velkomne. Vaaben oc værie / Rytterspil oc Krigsbrug / maatte hand huercken selff lide / eller tilstedde andre at omgaais der met. Thi kæddis oc bluedis Sterckodder ved saadant leffnet / oc drog fra Kong Ingild / til Kong Haldan vdi Suerige / paa det hand aldelis intet vilde haffue at skaffe met Druckenskaff oc løssactighed.

Kong Ingilds wdyd oc Blødhiertighed.

Sterckodder rømer aff Kong Ingilds gaard.

Suertings Sønner lagde sig effter Ingild met liste / oc gaffue hannem deris Syster til Ecte / paa det hand icke skulde heffne sin Faders død. Met hende affledc hand fire Sønner / Frode / Fridleff / Ingild oc Oluff / huilcken nogle meene at vere født aff hans Syster. Hun hed Helge / oc bleff forlocket aff en Guldsmed / som ved mange skenck oc søde ord (huilcke Quindfolck almindeligen elske) bedrog hende. Thi effter hendis Faders død / haffde hun ingen som hende synderligen forsuarede eller fremdrog. Der Sterckodder spurde saadane tidinde met de fremmede som komme aff Danmarck / giorde hand sig rede at heffne denne skam / som Kong Frodis sin gamle Herris Daatter vederforis. Hand drog aff Suerige oc kom til Danmarck / giæstede hos Helge / oc satte sig strax ned inden Dørren / oc haffde skiult sit Ansict met en Hat / at ingen skulde røbe hannem. Guld-

Kong Ingilds Sønner.

Kong Ingilds Systers Vanlycke.

Sterckodder heffner Kong Ingilds systers Vanære.

smeden actede icke / at der findis end ocsaa vndertiden stercke Lemme r oc Mandoms styrcke / vnder paltuge klæder / hand bad hannem vige aff Dørren/iblant de andre stackarle at tage Almisse/naar den Skifftis. Den gamle Sterckodder holt sig stille / oc spægede sin vrede met forstand oc Taalmodighed. Guldsmeden lagde sit Hoffuet vdi Helgis skød/oc bedreff stor wskickelighed met sine facter / saa at Helge der hun fornam at Sterckodder vaar kommen til Gaarde/ sagde til hannem/ at det vaar mere fornøden/ at tencke paa Vaaben oc verie / end saadan wbluelig lyst. Der Sterckodder dette saa / da kunde hand icke lenger forholde sin vrede / men sprancк op / kaste sin kaabe aff sig oc drog sit Suerd. Der Guldsmeden

Den Guldsmed som haffuer locket Helge/ straffis aff Sterckodder

farnam/ at der vilde vorde it vnderligt Bad/ gaff hand sig paa fluct/ oc effter kort beraad søgte Dørren / at hand maatte frelse Liffuet. J det som hand vaar mit i Dørren / hug Sterckodder helten aff begge Arsbalderne paa hannem / saa at hand falt halff død ned til Jorden. Thi Sterckodder holt sig vere for god/at besmitte sine hender/met denne Askeblæseris oc Kul-

Straff som Synd.

fustis død: straffede hannem ickon for sin wtilbørlige wtuct / som ved burde / at hand skulde effter denne dag leffue met større skam / end hand haffde skønt mist sit Liff paa stæden. Der met bleff denne ædle Konge Daatter forløst fra skammelig trældom / oc bleff siden meget Dydig oc frommer/ oc foruarede sig bedre fra bedrageri oc suig. Der Sterckodder saa at Guldsmedens tiunde sørgede oc begræde deris Hosbondis wlycke oc store wfærd/ spaattede hand oc sagde. Huor faare tie i nu alle saa stille? Huor er nu den løssactige Hund / som bleff straffet for sin wtuct? Monne hand icke endnu traadze/ oc fare frem vdi sin slemhed: Lader hannem komme hid / wi ville forlige oss igien met huer anden/ oc lempe allting i gode maade. Hand lære sig nu at kiende Sterckodder / som haffde skiult sit Ansict met en Hat / at hand kunde forfare huorledis det gick sin gode vens oc Herris Daatter. Det vaar io it wlideligt Hoffmod aff en Guldsmed / at hand for sine kaastelige klæder/ oc vduortis Prydelse skyld/ torde legge sig effter/ oc ligne sig ved it Konge Barn. Hans haar vaar kruset oc flettet vdi Sølff snorer:

Byrd gaar offuer Rigdom.

hans kiortel oc Sko vaar besette met Perler: oc hans Kaabe skinnede som idel Guld. Hand meente at Guld oc Rigdom ginge offuer blod oc byrd. O du fattige Askepustere/ som skraber vdi Kullene met dine hender / oc optender Jlden met dine Skindbelge/ tørst du faffne en Konge Daatter/ oc legge dit sorte Hoffuet vdi hendis Skød/ at hun skal børste dig oc beuise dig den tieniste/ som din ringeste Pige vdi dit Hus? Atuarede hun dig icke tilforne huad ende din leeg vilde faa / oc sagde: Giff act paa den gamle Mand / som sidder inden dørren/ mig tyckis at det er Sterckodder / som giffuer god act paa dine løssactige Facter. Da suarede du hende: Huad skulde ieg frycte for den sorte Raffn/oc den gamle paltuge Tryglere. Sterckodder bær icke saadanne ringe klæder. En veldig oc mectig Mand / sømmer mectig oc kaastelige Klædbon. Thi stod ieg op oc met mit Suerd straffede dig som ved burde. Jeg gaff oc hende en kindhæst / at baade Næse oc mund stode i Blod. Hun kunde da vel holde sig for ladder / oc lo icke en gang / som hun tilforne offte giorde at dig. Jeg sagde til hende / kom her frem / lad see/ haffuer du mist din Jomffrudom / da est du verd at dø vdi en Mølle / oc at

selies

ſelies hen vdi fremmede Lande. Der ſom dine bryſt ere vden Melck / da eſt du Aarſaget oc wſkyldig / ſom ieg det ocſaa formercker. See dig vel faare her effter / vacte dit gode rycte / ſom ſnarlige kand aff en liden miſtancke forſpildis. Thi den menige mand troer ſnarlige Løgn / ia oc ſnarligere end Sandhed. Tenck paa dine erlige Foreldre / følg deris fodſpor. Der ſom du haffde tenckt her paa tilforne / da haffde du met din deilige Mund aldrig kyſſet denne ſorte Smed / eller faffnet hans grumme Bryſt / met dine reene Arme / vdi huilcke en Konge ſøn burde met rette at huilis. Jeg vil dog icke her met haffue alle Smede foract / thi der er ſtor ſkilſſmys paa dennem / ſom ocſaa paa andre Folck. De befalde mig bæſt / ſom omgaacs met Harniſk oc Suerd / oc huad ſom Krigs brug er anrørendis. Men de andre ſom ſtøbe Billeder / ſmelte oc blande Kaaber oc Guld / det er almindeligen it letfærdigt Folck / oc bedriffue offte Suig oc bedrageri / oc forblinde Menniſkens øyne.

It gaat rycte kand ſpildis aff en ringe miſtancke.

Den menige Mand troer ſnarligere løgn end Sandhed.

Huilcke ſmede oc beſte.

Der Sterckodder haffde met ord oc gierning heffnd ſin harm / effter ſin begering oc attraa / drog hand tilbage igien til Kong Halffdan / oc lod ſig idelige oc altid bruge i Krig oc Orlog imod Rigens Fiender.

Kong Jngilds den ene Syſter Helge / vaar da først Manduoxen / men Oſe den andẽ vaar yngre oc icke endnu fulduoxen. Thi kom Kong Helge aff Norge oc bads om Helge. Hans Skib vaare ſaa kaaſtelige vdſtafferede / at Maſten vaar forgylt / oc Seglet vaar belagt met Guld / Tackel oc Tou vaare meſte parten aff Skarlagens røt Silcke. Kong Jngild tilſagde hannem ſin Syſter / met ſaadañe forord / at hand tilforn ſkulde lade prøffue ſin mandom oc ſtyrcke met andre Kemper. Dette ſamtyckte Helge / oc drack der paa feſtenøl met Kongens Syſter. Nogen tid her effter kom Angather / ſom vaar den ypperſte iblant en Hertugs ni Sønner vdi Sieland / oc haffde tilforne beilet til Helge. Hand vdeſkede Kong Helge til Kamp / oc effter begge deris ſamtycke ſkulde mødis paa Brøllups dagen mod hannem. thi vdi fordoms dage maatte ingen Kempe necte den anden en Kamp / vden ſin æris fortabelſe / om den vaar hannem ellers louligen tilbuden. Helge vaar meget bange for fryct oc bluſſel / at hand mod gammel Kempe ſeduane / vaar vdeſket at fecte imod ni Kemper paa en tid. Der Helge hans troloffuede Brud dette formerckte / raadde hun hannem at hand ſkulde opſætte oc forhale denne Kamp / vdi huilcken hand enten ſkulde miſte Liffuet eller æren / efftedi hand haffde icke endelige beſluttet / huor mange hand vilde beſtaa. Hun bad hannem drage til Suerige / om hielp oc biſtand aff Sterckodder / ſom pleiede at vere alle bedrøffuedis Trøſtere / oc trøſteløſis Forſuar.

Kong Helge aff Norge bedis om Kong Jngilds Syſter Helge.

Jngen Kempe maatte necte den anden en kamp vden ſin æris fortabelſe i fordoms dage.

Helge fulde ſin Bruds raad / drog til Opſal vdi Suerige / oc ſende ſit bud for ſig til Sterckodder / at hilſe hannem / oc biude hannem til Helgis Kong Frodis Daatters Bryllup. Sterckodder fortørnedis aff ſaadan ſmigrendis ſødtalenhed / ſaa ſkarpt oc vred paa budene oc ſagde / at de ſkulde være kommen i en ond tid / at biude hannẽ ſom en anden leckere / til en fremmede Herris ſtegers / der ſõ de icke nøde den fromme Kong Frodis naffn gaat af.

Kong Helge søger biſtand hos Sterckodder imod ni Kemper vdi en Kamp.

Der Helge dette ſpurde gick hand ind til hannem / oc hilſede hannem paa Kong Frodis Daatters vegne / oc bad hannem gierne / at hand vilde

giøre hannem bistand/ vdi en Kamp/ som hand haffde forloffuet imod flere Kemper / end hand kunde vel bestaa paa en tid. Sterckodder tog venligen mod hannem / oc der hand haffde vdspurd tiden oc stæden / som Kampen skulde holdis/ bad hand hannem drage hiem/ oc tilsagde sig at komme effter/ at en anden giensti / oc møde paa forscreffne dag til Kampen.

Sterckodders wtrolig hastige reyse oc Færd.

Effter nogle dage/ at Helge vaar bortdragen / siges (om mand det ellers skal tro) at Sterckodder reiste saa meget en dag / som Kong Helge met sit selskab vdi tolff dage / oc kom til lige paa en tid / met dem til Kong Ingilds gaard / der som de ni Kemper sade met andre druckne Giester / oc puckede meget aff deris styrcke oc grumhed/ som de vilde bruge imod Kong Helge. Mand vil sige at de hylede oc tudede som andre Hunde imod Sterckodder/ der de saae hannem. Hand straffede dem/ oc sagde at saadan skick oc løssactighed/ bequemede ret Slemmere oc Demmere / oc andre saadane Natraffne. Hand bleff oc atspurd/ om hand endnu kunde formaa at opholde en Kamp imod en Kempe. Hand suarede: Jeg vil fordriste mig at fecte icke alleniste imod en / men imod saa mange som komme for min Haand. Der disse ni det hørde/formerckte de at hand vaar den Kempe/som skulde komme langt aff fremmede Lande / Helge til hielp oc vndsetning.

Sterckodders dristighed.

Kong Helge vaar da vdi sit Soffkommer met sin Brud/ oc haffde sæt sit Suerd for Døren/ at ingen skulde bryde ind / oc wforuarendis offuerfalde oc forraske hannē. J dagningen opuognede hand oc førde sig strax i sine Vaaben /men der hand fornam/ at det vaar icke endnu aldelis klar dag/tyngedis hannē aff megen tancke oc omhu / oc lagde sig atter til huile.

Sterckodder kom til Dørren/ oc som hand formerckte/ at de soffue sødeligen i huer andens Arm/vilde hand icke bryde deris søffn oc glæde/paa det hand skulde icke siunis at mistrøste sig selff / at bestaa alle de ni Kemper. Thi gick hand sacteligen fra Dørren hen vd / oc sætte sig paa Roliungs Heed/ vnder it Bierg/ der som blæst oc Snee falt mest / sine Fiender ickon til en spot oc foractelse. Hand førde sig aff alle sine klæder / lige som det haffde veret mit om Sommeren. Bruden haffde giffuet hannem en kaastelig Skarlagens kaabe/den hengde hand paa en Tornebusk / oc sad saa til it vnderligt Spectackel. Men Kemperne ginge i skiul paa den anden side ved Bierget / oc giorde sig en Jld for den store Frost oc kuld. Oc der de fornomme intet til Sterckodder / skickede de en aff deris Selskaff hen op paa Bierget/at see om hand kunde forfare noget om hans tilkommelse. Der hand kom paa Bierget/ saa hand en gammel Mand/ side vdi Snee til sine Arme vdi Dallen. Hand atspurde hannem/om hand vaar den som skulde holde Kampen. Sterckodder suarede/ Ja. Da komme de andre oc spurde/ huad heller hand vilde slaes met den ene effter den anden / eller met dennem alle til lige paa en gang. Hand sagde / naarsomheldst mange Hunde søge mig til lige/ da pleier ieg at sla iblant dem allesammen til lige. Gaff der met tilkiende / at hand heldst paa en tid vilde bestaa dennem alle. Der met sloge de sammen. Først nedlagde hand sex aff dennem / oc fick icke selff it Haars skade. De andre tre slog hand siden ihiel / endog de gaffue hannem Sytten saa store skrammer/at hans Jnduol mesteparten hengde vden Liffuet paa hannem. Her aff vansmectedis hand paa det sidste/ oc tørstede offuer all maade / thi krøb hand paa Hender oc Fødder til it

Roliungs Heede.

Sterckodders haardlidenhed.

Sterckodder ihielslar Ni Kemper paa en tid.

Sterckodder tørster.

rindende Vand at dricke. Men Angathers blod som laa død vdi Becken/
haffde saa faruet Vandet at hannem vemmedis der ved / oc vilde heller
forsmectis til døde/ end bruge det for sin Tørst. Hand lagde sig tuert offuer
en stor Steen/ som det endnu kiendis paa denne dag vdi dybelse oc bredelse/
som hans Legemis skickelse haffuer veret. Dog acter ieg/ at det er saaledis Vtrolig ting.
siden vdhugget til denne giernings ihukommelse. Fordi det er io wmueligt/
at en haard Steen kand smelte som Vox/ for it Menniskis Legeme.
Siden kom der en veyfarendis Mand frem met en Vogn/ oc der hand I.
saa hannem / atspurde hand Sterckodder / huad hans løn skulde vere / om
hand vilde forbi[...]de hannem. Sterckodder vaar end da saaledis til sinds/ at
hand heller vilde lide sin vee oc Pine/ end bruge hielp aff nogen ryggeløs oc
wærlig Mands haand. Thi spurde hand huad hans Embede oc handuerck
vaar. Den anden sagde sig at vere en Delefoget. Der Sterckodder det Delefogders
hørde / foractede hand hannem icke alleniste / men oc saa straffede hannem Embede
haardeligen / at hand haffde icke taget sig noget andet faare i sin Liffs tid/ straffis.
end at skatte oc forfølge fattige Folck / oc glædis naar det gick ilde til / oc
legge sig effter at lure paa hues Brøst oc forsømmelse der fands hos nogen
arm Mand / huilcken hand som en Ridderrød kunde føre i fald oc skade.
Der denne Delefoget vaar bortfaren/ kom der en anden / oc til- II.
bød hannem sin hielp / huilcken haffde ectet sin Hosbondis tienistepige / oc
gick nu hen paa Marcken / at vdrette sin Herris bestilling. Sterckodder
sagde at hand vilde icke lade sig røris aff denne træl/ som haffde saa ilde for-
seet sig met sit Gifftermaal. Thi der som nogen Dyd haffde veret i hans Træl som
gantske Legeme / da haffde hand som selff vaar en træl / icke taget sig en w- seer icke eff-
fri Quinde. Huad skulle wi nu sige om Sterckodder / som beuiser sig her ter forbe-
saa Mandeligen / at forskiude wtilbørlig hielp / som hand tilforn beuiste sig dring/ er
at offueruinde sine Fiender. straffelig. III.
Der næst kom it Quindfolck til hannem / som vilde affstryge hans Quinder
saar/ men der Sterckodder formerckte / at hun vaar en tienistequinde/ som maa icke for-
pleyede at male Gryn / oc haffde it speet Møbarn hiemme / bad hand hen- binde Sterck-
de gaa hiem oc giffue sit Barn at di. odder.
Effter hende kom en vnger Karl agendis frem for hannem/ som oc- IIII.
saa tilbød hannem sin hielp. Sterckodder atspurde huo oc hueden hand
vaar/ oc der hand fornam at hand vaar en Bonde søn/ oc opfødt vdi Bon-
de arbeide / loffuede hand hannem / oc lod sig forbinde aff hannem. Thi Bonde leff-
hand dømte Bonde leffnet oc arbeide/ at vere det retfærdigste oc ærligste/ sō net det ret-
gaff Maadelig oc nødtørfftig føde / vden foractelig Armod oc Hoffærde- færdigste oc
lig offuerflødighed oc Rigdom. Oc paa det at denne vnge Mand icke skul- ærligste.
de tiene hannem forgeffuis / gaff hand hannem sin Kaabe som hand haffde
kast paa Tornebusken. Siden forbant hand hannem/ oc sætte hans Maff-
ue igien ind i Liffuet/ oc lagde en fast Vidie der omkring/ oc førde hannē saa
paa sin Vogn til Kongens gaard. Dissemellem paaminte Helge sin
Brudgomme/ at hand snildeligen skulde foruare sig for Sterckodder. Thi
hand vden tuil skulde tage til mistycke oc straffe det/ at hand haffde mere ta-
get vare paa sin søffn oc Vellyst/ end den Kamp som hand paa tro oc loff-
ue haffde vdloffuet. Hun bad hannem Mandelige verie sig imod Sterck-

Sterckodder holt meget aff de dristige oc modige

odder/thi det vaar hans sæduane/at hand altid hadede de vankundige oc wduelige/ oc elskte de frimodige oc dristige. Kong Helge giorde effter hendis raad/ tog mands hu oc hierte til sig/ at tage dristeligen imod Sterckodder. Saa tillige som Sterckodder kom i Gaarden/ spranck hand fra Vognen/ oc løb til Brudehuset/oc slog Dørren op met sine Hender. Kong Helge reiste sig hasteligen op imod hannem / oc hug første gang til hannem imellem begge Øyne / oc i det som hand atter vilde hugget til hannem / holt Helge Skiolden imellem dem begge / saa at Kong Helge hug sit Suerd i tuende stycker vdi Skiolden. Met saadan dad hialp Helge den som hun skadde met sit raad. Sterckodder sagde / at hand vaar nu vel til freds met Helge/ efftérdi hand formerckte aff saadan frimodig Dristighed / at hand icke aff fryct oc fare haffde forsømmet den fremfarne Kamp.

Sterckodders saar vaare icke endnu tillægte/der hand sick tidende om Kong Halffdans død aff Suerige/ oc drog alligeuel wfortøffuet strax ind i Suerige: heffnede hans død/ oc sætte hans Søn Siuord vdi Kongeligt Regiment vdi sin Faders stæd.

Der Sterckodder haffde værit nogen tid lang hos Kong Siuord / oc spurde aff visse rycte oc tidende/ Huorledis Kong Ingild skickede sig saa venligen imod dem som haffde slaget hans Fader ihiel / fortrød det hannem / at den vnge Herre saa ilde efterfulde sin fromme Faders fodspor.

Sterckodder bær en Kulseck paa sin Ryg til Danmarck oc vil der met hærde Kong Ingilds Blødhiertighed.

Thi lagde hand en stor seck Kul paa sin Ryg / ligeruis som hand haffde der vdi it besynderligt liggendefæ. Dem som atspurde hannem/huorfaare hand bar saadan wsæduanlig byrde/suarede hand/at hand haffde Kul at bære/ved huilcke hand vilde hærde Kong Ingilds blødhiertighed. Hand skyndede sig met en hast / oc strax som hand kom i Kongens gaard gick hand øffuerst til Bords at side/ som hand pleiede i de fremfarne Kongers tid.

Der Dronningen kom ind och saa hannem/ bleff hun fortørnet der offuer/oc straffede hannem/ at hand traadde saa dristelige op i Herre næse/ oc besmittede de kaastelige Tapeter oc Hiunder met sine sorte oc groffue Klæder. Hun tillagde hans wforstand oc taabelighed/ det som hand giorde aff sit friuillige forsæt / oc viste icke at der vaar it Ædelt oc modigt hierte/ inden for de reffne oc ringe Klæder. Hun vurde Manden effter sin klæderdrect. Den gamle Sterckodder vigte sædet effter hendis befalning/ oc kunde dog icke skiule sin vrede oc hastighed/ saa at der hand i sin fortørnelse sætte sig næderst i Salen mod Veggen / da ryste oc beffuede det gantske Hus/ lige som det strax skulde faldet til Jorden. Hand optendis i sit hierte met en wforligelig had til Dronningen / at hun icke allenist haanligen foruiste hannem / men faarckaste hannem sine klæder oc Armod.

Mandom skal icke skattis aff Klæderne.

Nogen tid her effter kom Kong Ingild aff Jagt/ oc kiende Sterckodder/ oc forundrede sig/ at hand sad saa stille som en Steen / oc huercken stod op mod hannem / eller saa blideligen til hannem. Hand actede vel / at efftérdi hand haffde saa mange vduortis skrammer paa sit Legeme / at der vaar oc it Mandeliat hierte vdi Brystet. Hand straffede Dronningen at hun haffde fortørnet hannem / oc befoel / at hun skulde bære Mad oc Dricke faar hannem / oc saade at hand vaar en aff hans Faders gamle tro Tienere / vnder huilcken hand selff bleff optuctet vdi sin Barndom/

Ild Hund haffuer Arr vdi Næse.

dom / bad der faare / at hun skulde legge sig i Venskaff igien met hannem. Dronningen giorde effter Kongens befalning / oc holt sig kierligen mod Sterckodder i alle maade. Men det vaar da for silde. Hun maatte siden alligeuel vndgielde straff for sin forseelse / och saa siden de sæder offuerstenckt met sine Brødris blod / aff huilcke hun saa haanlige tilforne foruiste Sterckodder.

Modig mands vrede er langua- rig oc bitter.

Om Afftenen anrictede Kong Ingild it stort Giestebud / met Suertings Sønner / oc Dronningen gick Sterckodder til oc fra / oc bød hannem allehaande kræsne Retter. Men Sterckodder vende sine Øyen fra hende. Thi hand vaar en Krigsmand / som elske Sparsommelighed / oc aldrig gaff sig til Fraadzeri oc Druckenskaff / hand harmedis / naar hand saa saadne oc stegte Retter paa it Bord til lige. Haard Mad oc røget Spise / det vaar hans ypperste kaast. Jo mindre kræsne Retter / io større sundhed oc styrcke / saa dømte de gamle Forfædre.

Jo mindre aff kræsne Retter / io større sundhed.

Kong Ingild holt icke denne sine Forfædris oc Danske Kongers sæduane / men førde iblant anden letfærdig Tydsk skick / oc saa denne ind i Danmarck / at mand skulde bruge mange oc atskillige Retter / oc foruende der met Danske mend fra deris metgiffne oc naturlige ædruhed oc Mandoms styrcke / til Quindactig blødhiertighed / oc aarckeløse oc leckere dage. Hand vaar da selff saa dybt nedsiuncken vdi vellyst / at hand icke suckede eller tenckte en gang / paa sin kiere Faders ynckelige mord oc endeligt.

Tydsk sæd indføris vdi Danmarck.

Dronningen gaff sig anden gang i færd met Sterckodder / at formilde hans vrede. Hun tog it kaasteligt Flætteband aff sit egit Hoffuet / oc lagde hannem vdi Skødet / oc meente sig der met at kunde igienkiøbe hans Venskaff. Men Sterckodder kaste hende det haanlige tilbage igien vnder Øyne / oc holt det for en stor foractelse / at hannem skulde biudis at bære it Quinde smycke paa det Hoffuet / som mandeligen haffde taget imod saa mange Skrammer / oc aff første Borndom veret vant til Jernhatte / oc tunge Stormhuer at bære. Saa hart oc inderligen laa hannem Kong Frodis velgierninger paa hierte / at hand ingelunde / huercken for løn eller bøn / vilde affstaa sit forsæt / at heffne hans død / oc den spaat som Dronningen tilforn beuiste hannem. Thi det gaar saa almindeligen / at dappere oc vdkorne Helte / forglemme icke snarlige / enten velgierninger eller fortørnelse. De forlade oc icke deris Venner vdi modgang. De see saa gierne oc mere vndertiden til deris Venners gaffn oc ære / som til deris egen.

Quinde smycke sømme icke Kemper.

Der Dronningen saa / at hun ved Skenck oc Gaffue intet kunde vdrette hos Sterckodder / giorde hun Spillemendene hemelige vd paa hannem / at de skulde lege de stycker / som kunde milde hans hu / oc stille hans vrede. Sterckodder fornam strax / huad anslag for haanden vaar. Thi lod hand sig aldelis intet røre / oc gaff tilkiende / at it mandeligt oc adstadigt Hierte / lader sig icke krenckis eller vndertuingis aff Pibere eller løssactige Sangere. Hand sad saa stille lige som en Steen / oc foruende huercken Mund eller Øyne. Men hand greb til it stort Been / aff huilcket hand haffde opædt Kiødet / oc slog Spilmanden paa sin opblæste

Mandeligt oc adstadigt hierte lader sig icke tuingis aff leg eller vellyst.

Løn som arbeid.

Raaber pendin, Raaber Stelmesse,

oc Vanskabte kind der met. Løn som arbeide. Betaling som verd. Piberen græd da saa fast / som hand tilforne sang. Men det vaar ickon en begyndelse oc Tegn / til det Bad som siden fulde effter Gæstebudet.

Siden forhaanede Sterckodder samme spilmand met en skøn Dict/ som hand siden sang imod hannem. Dronningen forundrede sig saare/der hun saa / at der stod ingen lempe eller Raad / at formilde Sterckodders haarde Hierte oc sind.

Sterckodder optendis io mere oc mere til vrede/i det hand saa for øyne huad stor ære oc Reuerentz / Kongen beuiste sin Faders Mørdere. Det formerckte nu Kong Jngild/aff hans Ansict oc vduortis Facter. Thi skickede hand hannem en Ræt fra sit eget Bord / men Sterckodder forskød den ocsaa. Der hand bleff atspurd/huorfaare hand icke vilde smage dē Mad/ som Kongen selff sende hannem / suarede hand oc sagde: Jeg er kommen til Danmarck/ at ieg maatte finde Kong Frodis Søn / oc icke den som fylder sin Bug met atskillige stegte oc saadne kræsne Rætter / effter Tydsk mands sæduane.

Kong Jngilds Last oc vdyd.

Hand begynte end da ydermere at straffe Kong Jngild/ besynderlige / at der fandis ingen Dyd eller duelighed i hannem / oc at hand nu saa skammeligen fortærede sin vngdoms Aar/met Fraadzeri oc vellyst / huilcke hannem burde at vende til Krig oc Aarlog / oc serdelis at heffne sin Faders død / huilcken hand det aff naturlig kierlighed skyldig oc so plictig vaar. Hand klagede ocsaa offuer Kong Jngild/at hand icke allenuste forgette at heffne sin Faders død / Men ocsaa holt dem i allerstørste ære hos sit eget Bord/ som hannem burde at forfølge met allerstørste Liffs straff oc Plage. Hand sagde oc saa fremdelis. Det vaar tilbørligt at de vnge beuiste de gamle ære oc Reuerentz. Thi endog Skegget oc haaret vorder graat / saa forgaaes alligeuel icke derfaare Dyd oc vissdom. Vdi Kong Frodis tid vaar ieg sæt høyest til Bords / iblant de ypperste i Kongens gaard / nu er ieg forskut / bespottet oc actet iblant de ringiste. De skulde vel driffue mig aff Salen / der som ieg haffde icke den stercke Veg op til min Ryg. Jeg er her kommen til Gaarden / at forfare om du Kong Jngild heffner din Faders død. Huilcket du saare ringe acter / oc begiffuer dig til løssactighed oc Druckenskaff. Det sidste ieg skildis her fra Kong Frode/ da gaff mit hierte mig/at ieg aldrig skulde see hannem ydermere. Ah mig arme Mand / at mig forhindrede vdi fremmede Lande Krig oc Aarlog / at ieg kunde icke komme min Herre til hielp. Der som Lycken haffde føyet sig/ da skulde enten ieg heffnd din død / eller tilsæt mit Liff paa Banen hos dig. Jeg er her icke for Mad oc dricke skyld. Thi ieg er den / som all Leckerhed forsmaar oc hader. Det haffde været mig aff hiertet kiert / at ieg maatte fundet Kong Frodis Søn / en frommer oc duelig Herre / men det gaar nu for sanden som Kong Haldan spaadde mig/at ieg skulde finde Hare vdi Biørns Leye / en vduelig Søn effter en artig Fader. Men huorledis nu om allting er / da skal ieg icke tilstædet/ at disse fremmede skulle saaledis fortære / omkomme oc røffue Kong Frodis gods oc Rigdom.

Aar oc graaherdighed fordriffuer icke Dyd oc vijssdom.

Hare kommer vdi Biørns leye.

Dronningen bleff forskrecket aff saadan trussel oc farlige ord / thi tog hun sin Guldhue aff sit Hoffuet oc racte Sterckodder den / at stille der met hans hastighed oc vrede. Sterckodder kaste hende den vnder øynene tilbage/

bage/ oc bleff end mere der aff fortørnet oc sagde: Bort met saadan Quindedract / som sømer ingen Krigsmand at bære / giff det din Hosbond den Lecker / huilcken du haffuer affuent fra Danske sæd / til din Tydsk letfærdighed. Du syder oc stæger til hannem / oc føder hannem lige som en Galt / paa en Suine egel / at hand forgætter all Dyd / oc optendis til all wskickelig vellyst. Det vaar icke Kong Frodis skick at hand elskte saadane kræsne Rætter. Gode Kemper oc Krigsmend som ideligen tenckte paa Aarlog oc Mandoms gierninger / de lode sig nøye i fordom tide met røgede Flesk oc Kiød / oc forsmaadde all Leckerhed.

Kemper forsmaa kræsne Rætter.

Tenck paa din Fader / O Kong Ingild: Tenck paa at heffne hans død. Jeg dragis den dag til minde / at wi vaare elleffue Kemper offuer Kong Hogens Bord. Helge sad næst Kongen selff / siden Begathe oc de andre effter hannem. Da giorde wi alle vort Maltid met Kaffring oc spege Flesk. Der vaar ingen iblant oss / som io gierne lod sig der met fornøyes. Ja oc Kongen selff begerede huercken Miød eller Vin / men druck Danskt øl / oc leffuede i alle sine dage sparsommeligen / som de gamle giorde for hannem. Wi viste da icke aff saa mange Steeg at sige. Disse mange slaus dricke Kar oc malede Fade vaare da aldelis wkiende / som nu ere nyligen optagen. De samme gamle Brødre / vaare da saa til sinds / at der som nogen miste sin Fader / eller Sleet oc gode Ven / oc den bleff hannem wlouligen myrd oc fratagen / at de toge icke Mandbod eller nogen Skenck oc Feiring for deris død. Saa langt vaar det fra / at de gaffue sig i Venskaff eller Suogerskab met deris Fiender oc Wuenner.

Sparsommelighed hos de gamle vdi fordom dage.

Thi maa ieg nu sørge oc blues / oc skiule mit Hoffuit vnder min Kaabe / naar ieg hører / at mand siunger om de gamle Kempers oc Herrers Mandom / oc priser deris ihukommelse: At ieg finder intet hos dig / Kong Ingild / som verd er at bescriffuis i nogen Krønicke. Det er saa vel straffet at du setter din Faders Mørdere til Bords met dig. Det fortryder end offte en fremmede / at en Skalck bedriffuer en ond gierning imod den / som hannem er huercken anrørendis paa Sleet eller kundskabs vegne: Huor meget mere burde dig / at huercken ville see eller høre dem / som vaare din Faders bane. Du drager mod Østen eller Vesten / mod Sønden eller Norden / ihuorsomheldst du hendrager / da følger dig denne Vanrycte oc skam / som du din Liffs tid icke kand stryge aff dig / saa at du oc aldrig kand holde dig / til andre fromme Herrers ærlige Selskab oc Giestebud. Thi ligeruis som alt det skarn / som kommer inden Skibs borde / der forsamlis neden i Kølen / saa haffue alle wdyder taget Herbere vdi dit bryst. Den dag skal komme at du skalt bliffue foract aff din egen Dronning / oc du gierne vilde en gang træde her frem aff din slemheds blussel oc heffne din Faders død / oc skalt dog icke fordriste dig det at giøre. Huor snarligen kunde mand nu her offuerfalde dig / oc slacte dig / som mand stinger it Kid eller Faar. See Suertings Blod oc Affkom? Skulde de arffue Kong Frodis Rige effter dig? Huad er dog vore tancker meget wlige: Du elsker oc smycker din Dronning vdi Fryd oc vellyst / ieg sørger oc gremmer

Sterckodder opuarmer Kong Ingild at heffne sin Faders død.

mig

mig naar ieg ligner din wbørlige slemhed / met din Faders store Dyd oc Mandom / vdi de fremfarne gode tider. Jeg vilde aff ingen ting i all Verden glæde mig saa meget / som at ieg kunde see / O du gode Kong Frode / at dine Mørdere kunde offuergaa / deris fortiente oc tilbørlige straff.

Met saadan skarp paamindelse / opuacte oc vdlockede Sterckodder frimodigheds Ild / aff Kong Jngilds hierte / ligeruis som mand slar Ild aff en flintesteen met hart Staal. Hand actede icke met det første Sterckodders ord / men paa det sidste bleff hand saa bitter oc gram paa Suertings Sønner / at hand spranck op / dræbte met sit Suerd / dennem som hand nyligen haffde beuist størst Venskaffs tegn oc ære. Dette vaar en stor oc seldsom forandring / den som vaar før ven oc Suoger / bleff den andens død fiende oc wuen. De Bord oc bencke sō før offuerrunde met Miød oc Vin / de flødе nu met Gæsternis blod. Den som før vaar betagen met fraadzeri oc Ladhed / bleff nu Mandelig oc frimodig i hierte oc haand. Thi den dyd oc duelighed som vaar vddreffuen ved onde raadgiffuere fra Kong Jngild / den indplantede Sterckodder paa ny / met sine krafftige ord / oc veltalenhed. Hand hialp ocsaa selff fast til at heffne Frodis død met sin egen Haand.

Kong Jngild heffner sin Faders Død.

Stor oc seldsom forandring.

Der Badet vaar offuerstaaet / gaff Sterckodder Kong Jngild gode nat oc sagde: Far nu vel / min gode Kong Jngild / som saa mandelige haffuer beuist din Mod oc styrcke / huilcke tilforne vaare skiulte oc søffnede vnder Aarckeløsheds kaabe vdi dig. Haffuer du lenge tøffuet / da haffuer du nu giort gaat skel. Lad oss fare fort / at ingen vndkommer aff disse arge skalcke. Lad Bødelen oc Rackeren vdføre deris Legeme paa den vilde marck / at fule oc wmælende Bæst æde dennem: thi de ere icke den ære verd / at mand skal bekaaste en hederlig Jordeferd paa deris wdædiske kroppe. Jeg raader dig fuldkommelige / at du offuergiffuer denne arge Vlffinde / at hun icke skal affle met dig it Vlff vnge / som skal slecte effter hendis egē affkom / oc bliffue dig oc dine Lande til forderffuelse. Huad siunis dig du dristige Kempe Rothe: Sig mig din mening / om wi haffue faaet Bod for Kong Frode / i det wi haffue slaget siu for en. See her bæris de døde aff Dørren / som elskte dig Kong Jngild / aff it falskt hierte / oc haffde actet at skencke dig met en Skaal som de selff haffue vddrucket. Du est nu ret paa din Faders fodspor / oc maa nu først met rette kaldis en Konge i Leyre oc offuer all Danmarck. Vdi mine vngdoms dage / der ieg tiente til Hoffe i Danmarck / vdi Kong Hogens gaard / da stod all min idret oc adtraa til Krig oc Feide. All vellyst / søffn oc huile vaar langt fra mig. Mine klæder vaare haarde oc groffue. Mine liffs dage vaare ickon idel arbeid oc aarlog. Nu gaar det anderledis til i Verden. En part legge vind paa Aarckeløshed oc gode dage. En part bruge kroglow til Ting oc steffne / at fortrycke deris Næste met Vold oc wret. En part søge løssactighed oc wtuct. Oc ingen er som besinder at hand en gang skal dø / oc bør at lade it gaat rycte effter sig. Der hielper intet imod Døden / huercken den høye Mur eller det dybe Taarn. Thi huer maa vige naar hans tid oc time er kommen. Saa vil ocsaa den samme Dom offuergaa mig / som haffuer forstyret den gantske Verden met Krig vdi min tid. Dog skal ieg icke ihielslaes / eller falde for nogen Fiendis vred haand / men dø effter min egen begering / oc faa en erlig død oc hedersommelige Begraffuelse.

Rothe en Kempe.

Verdsens onde sæder.

Omhu faar it gaat rycte.

Jngen kand vige Døden.

Sterckodder spaar om sit eget endeligt

Den

Den siuende Bog.

Summa paa denne Bog.

DEr Oluff haffde regeret nogen tid lang effter sin Fader Kong Ingild / deelte hand Regimentet imellem tuende sine Sønner paa sit yderste. Men den ene hans Søn Frode lod sin egen Broder Harald hemelige ihielsla/oc bleff siden selff opbrent paa sin Gaard aff Haralds sønner / Harald oc Halffdan. Huilcke toge ocsaa Regementet effter hannem. Harald bleff stille hieme vdi Landet/men Halffdan som kaldis Bierggram/ førde alleuegne vdlendiske krig oc aarlog/oc iblant andre Herrer oc Høffdinger / nedlagde hand ved Herreskiold Kong Siuord aff Suerige. Hand forfulde siden Siuords daatters/oc Kong Frodis sin egen Farbroders søn Erick / indtil hand fangede oc omkom hannem. Siden slog hand to merckelige Sørøffuere Thocke oc Amund/ Item Siuald en Traaldkarl vdi Suerige met alle sine siu Sønner. Desligest offueruant hand ocsaa dē grum̃e oc vkyske Kempe Hartbeen aff Helsingeland/met andre sex hans Stallbrødre. Item/Egther en Sørøffuere/oc dernæst Grim vdi kamp/ for Kong Hathers Daatters skyld aff Norge/ met huilcken hand siden afflede en Søn ved naffn Assmund. Denne samme Dom lod hand offuergaa Ebbe for Sigred Kong Vnguins Daatter aff Gylland/huilcken Vnguin Kong Harald giorde til Konge vdi sit Testamente offuer Danmarck. Effter Vnguin regerede hans søn Siuald / til hues Daatter Otther Ebbessøn fick saa stor kierlighed/for hendis deyligheds skyld / at hand gaff sig vdi stor vaade oc fare/ indtil hand bekom hende / oc siden beuiste sig Kongens tro Suoger / besynderlige vdi den Krig imod Regnold aff Suerige/ huilcken hand ihielslog / oc vende alle hans Kemper paa fluct/oc indlagde Danmarck stor seyer oc ære. Siger Siualds søn haffde tre Sønner / Siuald/Alff oc Alger / oc en Daatter ved naffn Signe. Alff vant Aluilde Kong Siualds Daatter aff Gyl-

Halffdan Bierggrams Mandelige gierninger.

aff Gylland/oc effter at hand met sin Broder Alger haffde slagets met Hagbart oc hans Brødre/giorde oc fore de indbyrdis venskaff/oc droge tilsammen ind i Danmarck. Kaart tid der effter/yppedis mellem dennem en trætte. Hagbart heffnede sin Broders død/paa Alff oc Alger/oc bleff siden hengd for deris Systers Signis skyld. Hues død Hogen hans Broder heffnede paa hendis Fader oc Broder/som bleffue ihielslagne vdi Krig aff hannem. Effter Kong Siuald Sigerssøns død/vaar Danmarck lang tid vden Konge/indtil Haldan Borckorssøn afflede met Jomffru Gyrethe/en aff Kong Sigerts sønners Daatter/Harald Hyldetand. Hand bleff vald til Kong i Danmarck/oc vant icke alleniste tilbage hues omliggende Lande oc Riger/som lang tid haffde veret affaldne fra Danmarckis krone/men ocsaa Tydskland/Engelland/oc en part aff Franckerige. Hand styrede Danmarck vdi mange Aar/indtil hand kom paa den Feide imod Kong Ring aff Sverige/vdi huilcken hand miste Liffuet oc Riget/som her efterfølger i den ottende Bog.

Oluff

Frode 5. som affleede met Vluilde Kong Siuords Daatter aff Suerige

|

Erick.

Harald: hand affleede met Signe Karls Daatter aff Gylland

Harald som bleff slagen aff Kong Frodis Søn Erick.

Halffdan Bierggram som ihielslog Kong Siuord / oc hans Daatterson Erick. Hand affleede met

Sygrethe Kong Vnguins daatter aff Gylland / ingen Børn / oc lod Riget op effter sin død / for Vnguin sin Suoger / hand affleede

|

Siuald / hand affleede

Torild Kong Hathers daatter i Norge.

|

Assmund / aff huilcken det Norske Konge blod haffuer sin oprindelse.

Siger / hand affleede

Syrethe / som fick Otther Ebbisøn.

En Daatter ved naffn Signe / som bleff locket aff Hagbart.

Tre Sønner

Siuald. Alger. Alff / affleede met Aluilde / Kong Siuords daatter aff Gylland.

|

Gyrithe.

Borckord en Skonsk Herre / aff Halffdans affkom / hand affleede met

Gro

|

Harald Hyldetand.

Drotte Kong Regnolds daatter aff Norge.

Halffdan / som affleede met Gyrithe / Alffs daatter

Hildiger Gunnars Søn aff Suerige / Borckors stiffsøn / som Halffdan ihielslog.

En Daatter / som affleede met Kong Ingild aff Suerig.

|

Ring.

En Daatter / som affleede met Kong Siuord aff Norge.

|

Oluff / som affleede met Elsa Kong Oluffs Daatter aff Vermeland.

|

Omund.

Harald Hyldetand Kong i Danmarck. *

Kong Assmund haffde fire Sønner

Hagbart / som bleff hengd aff Kong Siger / for hans daatters skyld.

Heluin Hamund / som bleffue slagne aff Kong Sigers Sønner.

Hogen som heffnede sin Brødris død paa Siger oc hans sønner.

* Saxo setter tuende Harald / aff Hyldetands tilnaffn. Men der som Historien flitteligen offuerlæsis / da findis (kand ske) denne sidste Harald / den rette Hyldetand / baade aff naffn oc hendelse.

Oluff XXIX.

Oluff

VI finde vdi de gamle Krønicker / at Kong Ingild haffde fire Sønner / iblant huilcke de tre omkomme i Krig oc Aarlog / saa at Oluff tog Riget oc Regimentet allene effter sin Faders affgang. Nogle mene at denne Kong Oluff skulde veret Kong Ingilds Syster søn / men her om er intet vist at scriffue eller sige vdi Sandhed.

Huad Kong Oluff haffuer bedreffuit vdi sit Kongelige Regimente / findis ingensteds optegnet hos de gamle / vndertaget dette ene stycke / som hand giorde paa sit yderste. Thi der hand skulde nu skillis fra denne Verdē / kallede hand begge sine Sønner Frode oc Harald ind for sig / oc befoel at de effter hans død begge skulde vere lige i Regimentet met saadane vilkaar. Først skulde den ene vere it Aar regerendis Herre offuer Landsaatterne vdi Riget: Oc den anden skulde dissimellem regere offuer Søen oc alle Danmarckis Strømme. Men naar Aaret vaar omgaaet / da skulde den som haffde veret paa Landet / vige for den anden / oc begiffue sig i hans sted met Floden vdi Haffuet. Denne skick oc skiffte befoel hand dem saaledis at holde indbyrdis / saa lenge at de leffuede met huer andre.

Danmarckis Rige skifftis vdi Land Regiment oc Sø Regiment.

Frode oc Harald.

XXX. XXXI.

Frode Røthbagne oc Harald.

DEr Oluff vaar død / falt Laadden offuer Kong Frode / at hand skulde fare til Søes / men hand haffde liden Lycke / oc indlagde aldelis ingen Prijs. Huor til Aarsagen sigis at haffue veret denne / at hans Folck / som hand brugte inden Skibs borde / vaare meste parten nygiffte Mend / hues hu oc hierte vaare mere hos deris vnge Hustruer / end at ligge vdi det vilde Haff for Fiendernis Suerd oc Pil.

Nygiffte Mend wgilt Krigsfolck.

Det andet Aar der Lycken oc laadden falt paa Harald / at hand skulde fare til Søes / bleff hand vijs aff sin Broders skade / oc tog ickon idel wgiffte Mend met sig. Der met indlagde hand saa stor Prijs / som hans Broder vanære i det fremfarne Aar. Huilcket gaff ocsaa Aarsage til denne store wforligelige had / som hans Broder Frode fick til hannem. At det paa det sidste er kommet saa vijt / at deris Husfruer / Signe som vaar Kong Siuords Daatter aff Suerig / oc Vluilde som vaar Karls Høffuitzmandens Daatter aff Gylland / begynte indbyrdis at kiffuis om deris Høybaarnhed / oc der met atskilde oc affuende deris Hosbonders sind / hierte oc omgengelse fra huer andre. De skiffte deris felligs Bo oc gods / oc actede mere deris Husfruers kiff / end Broderlige kierligheds naturlige Band.

Dyd oc ære lide alltid Affuend oc forfølgelse.

Quinder ere Aarsage til deris egen Hosbonders forderffuelse.

Men Frode lod sig icke end da her met fornøyes / hand mente at det gaff hannē en stor foract oc spaat / at hans Broder som yngre vaar i Aar / skulde vere større i Dyd oc Mandom. Thi befoel hand en sin tienere at heme-

hemeligen ihielsla Harald / oc paa det saadant Mord icke skulde hannem tilleggis / lod hand lønligen omkomme samme sin Tienere. Oc at mand io skulde dømme hannem wskyldig i sin Broders død / bød hand offuer alt sit Land / at mand skulde søge oc forfare/huo hans Bane haffde veret. Dog kunde hand icke forhindret / at den menige mand io mistenckte hannem for sin Broders død. Hand atspurde iblant andre en gang ocsaa Haralds egen Suoger Karl / huo der vaar Aarsage vdi Haralds død. Karl suarede hannem/ du spører effter den ting / som ingen veed bedre end du selff. For dette suar lod hand ihielsla Karl / at hand mente hannem at haffue hemeligen sagede sig for sin Suogers død.

Broder lader anden affliffue.

Tirannj.

Siden søgte Kong Frode effter Haralds tuende Sønner/ som hede Harald oc Halffdan: Huilcke hand afflede met Signe Karls Daatter. Men deris formyndre skiulte dennem / oc giorde mange fodspor met affhugne Vlffue fødder omkring Husset / oc henkaste deris Tieneris Børns Lemmer / ligeruis som de haffde veret reffne oc slit aff Vlffue. Der nu de som vaare vdsende aff Kong Frode / at skulde opsøge oc myrde Haralds Børn/saae disse reffne oc blodige Lemmer: Da mente de at Vlffue haffde forderffuet oc dødet dennē / oc afflode der faare at randsage effter dennem. Thi toge deris Formyndre dennem/ oc satte dem ind vdi en stor hul Eg/ oc gaffue dennem Hunde naffn / saa at ingen viste andet end at de opfødde der to vnge Huelpe. Men Kong Frode vilde for ingen ting tro at de vaare omkomne / oc atspurde derfaare en Traaldquinde om dennem / huilcken der siuntis at kunde met sin Kaanst fremdrage til lius dag alt det som vaar enten fiern eller nær / dybt eller høyt fra hende. Hun saade Kong Frode at der vaar en ved naffn Regne / som haffde giffuet dem Hunde naffn / oc hemeligen opfødde dem alle mand wuitterligen. Der Haralds Sønner fornomme / at denne Traaldquinde haffde bud effter dem / oc de maatte nu frem for hendis Ansict / toge de meget Guld oc Sølff aff deris Formyndre / oc kaste det i hendis Skiød / paa det hun skulde icke forraade dennem. Strax hun haffde faaet denne lille skenck forgette hun den store som Kong Frode haffde loffuet hende / oc lod sig hasteligen falde til Jorden / ligeruis som it halffdødt Menniske. Oc der hun bleff atspurd huad paa færde vaar / suarede hun oc sagde / at hendis kaanst feilede hende / oc vaar wkrafftig imod Haralds Sønner / huilcke vaar wmueligt at opsøgis aff noget Menniske.

Listigt oc trofast anslag i stor nød.

Traaldoms Kaanst

Huad kand icke skenck oc gaffue vdrette?

Der Regne fornam / at der gick obenbare ord oc tidende om hannem oc Børnene i Landet/ da drog hand offuer til Fyn / Oc der hand bleff paa det sidste fangen met dennem aff Kong Frode / kiendis hand huorledis til vaar gaaet/ oc bad Kongen at hand vilde spare Børnene/ hues Fader hand haffde affliffuet/ effterdi det vaar io icke stor Pris eller Lycksalighed at begaa dubelt Mord oc Mandslet. Der met vende Regne Kongens sind oc forsæt / oc loffuede hannem paa gode tro oc loffue / at hand skulde atuare hannem/ om de vilde begynde noget imod hannem eller Riget.

Kong Frode sparer sin Brødre Børn.

Nogle Aar her effter/ der allting vaar kommen i god skick oc Rolighed/ droge Haralds Sønner / som vaare da tuende smucke Manduorne

Karle hen offuer til Sieland/ at tale met deris Slect oc Venner. Huilcke raadde dennem at heffne deris Faders død / oc de da sore at Kong Frode oc de skulde icke see Solen til lige dette Aar igennem. Der Regne saadant for- merckte/drog hand til Kongens gaard/at giffue dette tilkiende/som hand til- forne loffuet haffde Kong Frode. Hand kom om nattē til Kongens gaard/ oc effterdi Kongen soff / torde hand ingelunde lade hannem opuecke. Thi huo som forstyrede Kong Frode vdi sin søffn / hand forbrød der met sit liff. Saa strengelige holtis vdi gamle dage offuer Kongens huile oc søffn. Om Morgenen fick Frode tidende om sine Brødre sønner/ oc giorde strax rede met all sin mact/at faare komme deris hemelige suig oc oplagde forsæt. Der Haralds sønner saae/ at de vaare saa beklemte/ at de ingen stæds kunde vnd- komme/ funde de paa det næste oc beste raad/ som da for haanden vaar. De holde sig ligeruis/ som de haffde veret galne oc aldelis affsindige. Thi lod Kong Frode dem fare/ oc meente at det vaar stor spot/ at negen skulde bru- ge Suerd imod dennem som bruge Suerd imod sig selff. Den næste Nat her effter sætte de Ild paa Kongens gaard / oc steenede Dronningen / oc nødde Kongen at begiffue sig næd vdi it dybt Hul oc sneffuer Graff. Der qualdis hand aff røg oc damp/oc opbrendis vdi Aske / som hand vel fortient haffde/for det Mord/ hand begick paa deris Herre Fader Kong Harald.

Ingen maatte bryde Kongens søffn vdi fordom dage.

Skildt an- slag.

Mord straffis.

Halffdan Bierggram / oc Harald.

XXXII. XXXIII.

Halffdan Bierggram oc Harald.

DER Halffdan haffde regeret try Aar vdi sit Fæderneland/ effter Kong Frodis død / da gaff hand Re- gimentet op for sin Broder Harald / oc drog selff vden Lands at føre Krig oc Aarlog. Først drog hand til Øland/ oc plundrede det met de andre omliggende smaa Øer vnder Suerigis side. Der quærsætte hand sine Skib / oc lod opkaste en stor Vold omkring dennem/ oc tog sig faare / at vilde krige vdi try samfelde Aar/før end hand drog hiem. Hand begynte paa Suerige/ oc slog strax Kong Siuard ihiel / oc vende sig imod hans daatter Barn/ sin egen Farbroders Kong Frodis Søn Erick. Men der hand formerck- te/ at hand haffde en Kempe ved naffn Hogen/ som kunde døue Æg oc Aad paa alle skarpe Verie/ da lod hand giøre sig en saare stor Kølffue / oc beslo den met mange Jern pige / at offueruinde der met/ baade Hogen oc hans Troldoms kaanster. Der de komme imod huer anden/ opsatte Halffdan sin Hielm/ oc gaff sig barbrystet fremmerst / som den sterckiste iblant alle/ oc rørde sin Kølffue met begge Hender saa mandeligen /at huor hand kom frem / kunde intet staa eller holde for hannem. Dog fick hand selff saa mange Saar/ at hand paa det sidste nøddis at fly/ oc begaff sig hen vdi Helsingeland/til en sin Faders gamle Krigsmand / ved naffn Vi- tolff/ at hielpis oc lægis aff hannem. Denne Vitolff haffde effter fuld Krig / meste parten sin gantske Liffs tid / oc vaar nu effter Haralds død dragen her hen i denne øde Egn/ at forlyste oc fremdrage sin Alderdom/

Kong Halffdans Skibs flode.

Kong Siuord aff Suerig slais aff Kong Halffdan.

Kong Halffdans Kølffue

Hogen en Kempe oc Traaldkarl.

Vitolff en gammel forfaren Krigsmand.

met

met Bonde arbeide. Oc efftersi at hand baade selff offte haffde veret saaret/ oc seet andre sine Hoffbrødris skade/ vaar hand meget forfaren vdi Læge kaanst. Men der som nogen bad hannem om hielp / met grædendis eller smigrendis tale / da gaff hand hannem de Plaster / som giorde større skade end gaffn. Thi hand meente/ at det vaar større ære/ at tuinge end tigge sig nogen Lægdom til. Hand forblindede Ericks Folck som komme at randsage effter Halffdan / at de huercken kunde finde Hus eller Dør for sig.

Der Halffdan haffde bekommet sin førlighed igien ved Vitolffs hielp/ tog hand Thore / en naffnkundig Kempe til sig / oc tilbød Erick seide paa ny. Oc efftersi hand saa/ at Erick vaar hannem for sterck paa Folck/ lod hand en part aff sit Folck vdi hemeligt Baghold / som skulde falde bag ind paa hannem vdi en sneffuer vey / oc der nedlegge hannem. Erick formerckte Halffdans trædskhed / søgte sin fordeel / oc mødte hannem met sin gantske mact vdi en Dal imellem to høye Klipper. Der sloge de sammen gantske Mandeligen imod huer andre/ saa at Halffdans Hær begynte at vige for Fienderne. Thi gaffue Halffdan oc Thore sig op paa Klipperne / oc kaste store Steene ned paa Ericks Folck / oc giorde dem der met stor wbodelig affbreck oc skade. Vdi saa maade vant Halffdan den Seyer igien met Steen / som hand noget nær haffde mist met Suerd/ oc fick her aff det tilnaffn / at hand kaldtis effter denne dag Halffdan Biergram. Den menige Suenske Almue hulde hannem her effter i saa stor ære / at de mente at hand vaar den store Thors Søn / oc giorde hannem der faare Dyrckelse oc Offer som andre deris Affguder.

Thore Kempe.

Halffdan kaldis biergram.

Erick tenckte huorledis hand kunde best heffne sin harm oc skade/ som det almindeligen gaar til / at de som aff andre offuervindis / fortryde deris wlycke/ oc kunde icke giffue sig til rolighed / men legge sig op imod deris Fiender aff all mact oc formue. Thi gaff Erick sig ind vdi Halffdans Lande/ oc kom paa det sidste oc saa til Danmarck / at forderffue hans Fæderneland / som haffde foriaget hannem aff sit eget. Der met skilde hand Suerige ved Halffdan. Huilcken nøddis at vndsette sit eget Rige/ der hand hørde at hans Broder Harald haffde tafft tre Slacting / oc vaar omkommen i den fierde. Dissimellem drog Erick til Suerige / oc tog det ind igien vden Suerdslag / som hand tilforne hagde mist ved Herresfiold. Men haffde Lycken veret hannem saa gunstig/ at beholde det som hun gaff/ da haffde Halffdan icke saa lættelige tuingd oc trengd hannem. Fordi Halffdan tøffde icke lang tid førend hand giorde rede met sin Skibs Flode/ oc lagde vd imod Erick / met tu Skib allene / oc skiulte de andre / indtil saa lenge hand lockede hannem vd met sine ti Skib iblant sin gantske Flode/ oc der offuer fangede hannem. Halffdan bød hannem sit Liff om hand vilde tiene hannem / men der Erick vaar saa frimodig vdi sit sind oc hierte/ at hand langt heller vilde dø erligen / end leffue en elendig Træl/ da lod Halffdan hannem henbindis vdi en Skou / som vilde Diur skulde side oc opæde hannem. Saa æregerig er Dyd / oc saa offte døer mangen dapper Helt seyerløs / oc paa den stæd som hand mindst acter.

Listigt anslag.

Lyckens wnsihed.

Listigt anslag.

Kempe falder Seyerløss.

Kong Halffdans try besynderlige gaffuee.

Siden bleff Halffdan Kong/ baade offuer Danmarck oc Suerige til lige/ oc vaar da en naffnkundig Herre for tre besynderlige Gaffuers skyld. At hand vaar en mectig Konge offuer tuende Konge Riger: At hand vaar en konstig Poet vdi sit Danske sprock: At hand vaar en Kempe som icke alleniste haffde stort Kongeligt velde/ men ocsaa Mandelig krafft oc styrcke. Hand lod sig dog icke her met fornøyes/ men drog vd til Søes oc nedlagde Tocke oc Amund/ som giorde omliggende Lande stor brast oc skade/ met deris Røffueri.

God gammel Dansk sæduaner.

De gamle Danske hulde mest aff den ære som indlagdis ved Krigsbrug oc icke ved Guld oc Rigdom. Der faare begaffue de sig mest til Aarlog/ Søfærd oc Seglatz. De elskte mere arbeid end Aarckeløsshed. De hulde heller Kamp end Giesteb ud. De førde heller Krig end Dantz/ eller anden saadan letfærdig idret oc øffuelse.

Siuald oprører Suerig imod Kong Halffdan.

Kong Halffdan haffde da ocsaa mange affuends Mend/ som misunte hannem saadan Lycke oc fremgang. Iblant andre vaar en velbyrdig Mand vdi Suerige ved naffn Siuald/ huilcken forsamlede den Suenske Almue/ oc gaff dennem faare/ met grædende taare/ huor ynckeligen Kong Frode oc hans Dronning omkomme. Huor met hand icke alleniste giorde Halffdans naffn værstyggeligt iblant dennem/ men ocsaa met sine æregirigheds kroge giorde sig Almuen anhengendis/ at de vaare noget nær alle til sinds/ at giffue hannem Suerigs Krone oc Rige.

Traaldom oc galnskab.

Denne samme Siuald haffde siu Sønner/ saa arrige Traaldkarle/ at de offte foruende deris Ansict vdi gruelige skickelser/ bede met Tenderne vdi Jernskiolde/ ode gloende Kul/ ginge igennem brendende Lucr oc Ild/ saa at intet kunde stille deris rasende galnskab/ vden Band oc Fengsel eller it Menniskis død oc Mandrab. Der Halffdan fick disse tidende i Søen/ formanede hand sit Krigsfolck/ at ligeruis som de haffde beuist sig Mandeligen imod deris vdlendiske Fiender/ at formere oc vdbrede deris Fædernelands Grentze/ at de vilde ocsaa nu i lige maade lade paakiende deris duelighed/ til at igien indtage hues dem met suig vaar fratagen.

Der Siuald fornam/ at Halffdan vaar for haanden met sin Krigs Hær/ afferdiget hand sine bud til hannem/ oc lod hannem tilsige/ at der som hand vaar vdi sandhed saa stor oc mectig/ som rycte oc tidende affgick/ at hand da vilde møde hannem allene oc hans Sønner/ oc forskone den Menige mands liff oc velfærd. Halffdan suarede/ at det burde icke mere end to til lige at slaes vdi Kamp. Siuald sagde: Det er icke at forundre/ at denne vgiffte Mand/ som ingen Børn haffuer afflet/ er ocsaa kaald baade i hu oc hierte. Saa meente Siuald at hans Sønner vaar it Menniske met hannem/ efferdi naturen haffde giffuet dem alle en felligs begyndelse oc oprindelse. Halffdan bluedis paa det sidste ved saadan skendzels ord oc tale/ oc tog ved denne Kamp/ oc vilde afflegge den Blussel met Mandoms gierning/ at hand haffde ingen affødning. Paa veyen i en Skou/ rycte hand en Eg op met Rode/ oc strøg Grenene der aff/ at den vaar lige sō en Kølffue. Hand lagde den paa sin Skuldre/ oc sagde ved sig

Foreldre oc Børn regnis for it Menniske.

Kong Halffdans Kølffue

selff

selff saaledis: Her haffuer ieg den Kost / met huilcken ieg skal bade de Suenske vden Lud oc Vand. Huad skal dog mangen mands Pande blø- de for dette Rijs: Oc mangen mands Hals brage oc bucke for denne Kæp. Der effter kom hand til Kamp imod Siuald / oc met denne sin Kølffue nedlagde hannem oc alle hans Sønner.

Kamp.

Nogen kaart tid her effter / kom en Kempe aff Helsingeland ved naffn Hartbeen / hand pleiede at voldtage Herrers oc Kongers Døttere / oc ihiel- slog alle dem som vilde formene hannem at bedriffue sin skam oc vanlyst. Oc io flere hand vanærede / io større ære hand det actede. Hand vaar saa høy oc stor / at hans Legeme vaar ni alle langt. Tolff andre Kemper vaare vdi Stallbrøderskaff met hannem / huilcke voctede paa hannem / oc bunde hannem / naar hand i sin grumhed optendis til Krig oc vrede. Halff- dan bleff esket til Kamp imod denne Hartbeen / at fecte met hannem / oc hans tolff Kemper huer effter anden. Dette behagede Halffdan / oc hand fortrøstede sig selff vel met mange ord / at hand skulde visselige faa seyeruinding offuer dennen. Der Hartbeen det hørde / opuactis hand til saadan galenskab / at hand bed store stycker aff sit Skiold / oc od gloende Kul / oc løb igennẽ brendende Ild / oc paa det sidste slog sex aff sine egne Kemper ihiel. Huad heller hand haffde saadan galenskab metgiffuen aff Naturen / eller oc aff Blodgerighed til Krig oc Aarlog / er wuist. Hand drog siden met de andre sine Staaldbrødre imod Halffdan / huilcken slog hannem met sin store Kølffue / oc gaff hannem sin tilbørlige straff / som hand met sin wbluc løssactighed oc Tiranni vel haffde fortient.

Hartbeen en Kempe ni alne høy.

Hartbeens galnskab.

Halffdan ihielslaar Hartbeen oc hans Kemper.

Lycken øffuede Kong Halffdan offte oc ideligen met allehaande wforuarendis Krig / saa at hun siuntis at aldrig kunde nocksom friste oc forsøge hans Mandom. Naar hand haffde fuldend en Feide / da haffde hand strax en anden fersk Aarlog vdi begge Hender. Thi lod Lycken han- nem icke huile sig effter denne Kamp / men førde hannem imod en aff Find- land ved naffn Egther / som pleiede met Sørøffueri at plage de Suenske. Imod hannem giorde Halffdan rede met try Skib (Thi Egther haffde oc lige saa mange) oc slogs met hannem indtil natten skilde deris Træd- te. Om anden dagen eskede Halffdan hannem til Kamp / oc slog han- nem ihiel.

Lycken øffuer Kong Halffdan.

Egther en Kempe slaes aff Kong Halffdan.

Siden kom tidende til Danmarck / at der vaar en naffnkundig oc mectig Kempe / som hed Grim / huilcken begerede Thorild Kong Hathers Daatter aff Norge / oc bød sig vdi Kamp met huem som lyst haffde at fecte met hannem om hende. Der Halffdan det spurde / rørdis hand mere aff Hathers løffte at hand vilde giffue den sin Daatter / som kunde offueruin- de Grim / end aff Grims traadzige ord oc hoffmod. Oc alligeuel at hand vaar nu en alderstigeu Mand / dog drog hand ind vdi Norge / oc giorde sit Ansict aldelis wkiendeligt / oc mødte paa stæden som Kampen vaar vdraabt at skulde holdis. Halffdan drog først sit Suerd / oc som hand formerckte / at Grim haffde døffuet det / kaste hand det fra sig paa Jorden / oc vddrog it an- det / oc der met hug den nederste part aff Grims Pandzer oc Skiold. Grim

Grim en naffnkundige Kempe.

Kaanst at døffue Suerd.

forundrede sig paa det hug / oc sagde sig aldrig at haffue seet en gammel mand feete saa Mandeligen. Hand drog strax sit Suerd / oc kløff Halffdans Skiold. Halffdan tøffuede oc icke lenge / men hug strax i denne samme vending / den høyre Haand aff hannem. Grim græb Suerdet i den venstre Haand / at heffne sig / oc stack Halffdan tuert igennem Laaret.

Kong Halffdan giffuer Grim sit Liff for Guld oc Sølff.

Det vaar dog en liden Bod / for saadan vbodelig skade. Halffdan tog Guld oc Sølff / for hans Liff / oc haffde ey ydermere lyst at offuerfalde en læmmelæst Krøbling. Det gaff Halffdan saa stor ære / at hand sparede Grim i sin Vanførsel / som at hand offueruant hannem i sin Velmact. Siden giorde hand sit Bryllup met Torild / oc affléde en Søn

Norske Kongers første ophaff aff Kong Halffdan.

met hende ved naffn Asmund / aff huilcken Norbaggerne berømme sig / at deris Konger haffue deris første ophaff oc begyndelse / oc regne endnu deris Kongers affkom fra den sidste / indtil denne Kong Halffdan.

Vnguin Kong aff Gyland.

Vdi samme dage sende Kong Vnguin aff Gylland bud til Kong Halffdan / oc bad hannem om gode raad oc bistand imod en Sørøffuere Ebbe / huilcken vaar født aff ringe affkom / oc fordristede sig alligeuel at bede om hans Daatter Sigrede / oc halfft hans Konge Rige. Kong Halffdan loffuede vndsetning / oc befoel sendinge budet / at hand skulde berede hannem sit sæde iblant de andre fremmede Giester. Den nat som Bryllupet skulde staa / kom hand vdi seldsom oc vsæduanlig skickelse til Kongens Gaard / saa at alle de som saae hannem / gruedis oc forfærdis at hand saa vijt offuergick andre Mennisker vdi høyhed oc storhed. Strax der hand kom ind i Kongens Sal / och saa sig omkring / atspurde hand / huo der haffde sidet næst til Bords hos Kongen. Ebbe suarede selff / oc sagde / at Kongens tilkommende Suoger haffde sidet næst hos hannem. Der offuer bleff Halffdan gram oc vred / oc atspurde hañem / huad galnskab eller dristighed

Lige Børn lege best.

hannem giorde saa frimodig / at hand icke alleniste torde bede om en Konge Daatter / hues icffnlige hand som en Bonde søn icke kunde vere / men ocsaa at begere en fremmet Herris Land oc Rige? Hand bad hannem legge aff / oc giøre sig færdig til Kamp / thi det sømmede icke at traadzelige vinde saa faur oc deilig en Jomffru / vden Seyruinding ved noget Suerdslag. Der Ebbe sagde / at det hørde Puger oc Gengangere til / at stride

Ebbe en Kempe bliffuer slagen aff Kong Halffdan.

om natten / oc Mennisken om dagen: da vilde Halffdan alligeuel ingelunde haffue hannem det vdi Fordrag / men sagde / huad som Solen oss necter oc formener / det giffuer oss Maanen met sit klare oc liuse skin. Thi haffde Ebbe ey saa ilde til stunder / eller saa nødtørfftig bestilling / at hand io maatte gaa fra Bryllups kaasten til Kamp / oc omuende met sin død / i it øyeblick / Giestebudet til graad / Sang til sorg / oc sin Bryllups færd til Jordefærd.

Nogle Aar her effter døde Halffdan i sit Fæderneland / oc effterdi hand lod ingen Børn effter sig / gaff hand Kong Vnguin vdi sit Testamente alle sine Kongelige liggendefæ / met Kongelig spir oc naffn effter sin affgang.

Vnguin XXXIIII. Vnguin.

DEr Vnguin haffde anammet Riget oc Regimentet effter Kong Halffdan / offuerfalt hannem en aff hans affuends Mend / ved naffn Regnold / oc bleff aff samme sin Fiende ihielslagen vdi Krig / oc lod effter sig en Søn / ved naffn Siuald.

Siuald XXXV. Siuald.

DEenne Kong Siuald haffde en Daatter som hede Sired / huilcken haffde mange Beile for sin deiligheds skyld. Men hun vaar saa Bluferdig oc atstadig / at ingen iblant dennem alle fick hende nogen tid at see. Der hun en tid lang haffde holdet sig vdi skiul oc saadan tuctigheds tuang / meente hun at ingen skulde findis nogen stæds / som skulde foruende hendis sind oc hierte. Thi begærede hun aff sin Fader / at hand skulde ingen troloffue hende / vden den som kunde met sine søde ord beuilge hende / at hand maatte faa hendis Ansict at see. Saadan stor Bluferdighed vaar i gamle dage hos Danske Jomffruer oc Møer / at ingen saa dierffueligen til nogen mands Person / paa det at Øynene skulde vduise / huad i hiertet induortis skiultis / oc løssactig siun skulde icke faraarsage letfærdighed / oc forspilde æren oc it gaat rycte.

Sired Kong Siualds Daatters Bluferdighed.

Danske Jomffruers tuctighed vdi fordom dage

Otther Ebbissøn lystede at bedis om Sired Kong Siualds Daatter / huad heller hand forlod sig paa sin Mandoms gierning / eller oc paa sin søde ord oc store veltalenhed / da vaar hand fast i denne mening at hand skulde bekommet hende. Hand lagde sig effter hende aff all sin mact oc kaanst / at vende hendis sind oc siun til sig / men hand arbeidede forgeffuis / oc maatte drage ærindeløs hiem fra hende.

Otther Ebbissøn beiler forgeffuis til Sired Siualds Daatter.

Det samme vilde ocsaa en meetig Kempe forsøge / oc effter at hand formerckte sig at haffue ingen bedre Lycke eller fremgang end Otther / giorde hand hemelige en Quinde vd paa hende / huilcken begaff sig en tid lang vdi tieniste met hende / oc førde hende paa det sidste met liste oc trædsker paafund / fra sin Faders Hus vdi Marcken / at Kempen offuerkom / greb oc førde hende vdi sit Bierg met sig. Nogle mene at Kempen selff forklædde sig i Quinde klæder / oc wloulligen forførde hende met suig oc bedrægeri. Der Otther Ebbissøn spurde huorledis det vaar gaact Jomfru Sired / lod hand icke aff at søge iblant alle Biergene / før end hand fant hende oc slog denne Kempe ihiel / oc førde hende hiem met sig. Kempen haffde saa vnderlige tilsammen flæt hendis Haar / at det vaar wmueligt at opløse det / vden mand vilde met en kniff atskillie det. Otther beaynte paa ny at formilde hendis meget atstadige sind / met listige oc lempfældige ord / oc der

Sirid bedragis oc forførtis aff en Kempe.

Otther Ebbissøn legger sig anden gang effter Sired.

Oc der hand fornam / at der vaar ingen raad at vende hendis hu / vilde hand icke for hendis høybaarne Forældris skyld voldtage hende/ men lod hende fare for sig selff/ huort hende lystede. Da effter at hun haffde lenge faret vild/ oc fundet huercken Hus eller By/ kom hun paa det sidste vdi en Skou/ til en grum oc forfærdelige Quindis bolige. Hun tog hende til sig/ oc bød hende vacte sine Gedder. Otther kom atter til hende / oc befridde hende aff denne Trældom / oc sagde til hende: Huilcket tyckes eder / kiere Jomffru Syred/ at vere bæst/ enten at i følge mit raad/ oc giffue mig eders tro/ eller at i omgaaes met disse ildeluctendis Gedder oc Bucker. Forlader denne grumme Quindis tieniste / oc skynder eder hasteligen met mig til mine Skib. Kiere Jomffru/ vender dog eders Ansict til mig/ oc seer en gang mildeligen til mig/ effter min store attraa oc lange begering. Der som i det giøre/ da skal ieg føre eder her fra/ hiem til eders kiere Moder. Tencker paa hues velgierning ieg haffuer beuist eder oc saa tilforne / der ieg befridde eder aff den lede Kempes graff oc hule. Besinder eder / om det icke vil regnis eder til stor Galnskaff/ at i heller ville tiene denne grumme Skoutrold/ oc vocte hendis Gedder / end giffue mig eders tro / oc leffue met mig met ære oc lige.

Otther Ebbissøn legger sig tredie gang effter Jomffru Syred.

Jomffru Syred bleff varafftig vdi sit forsæt/ oc vilde ingelunde opløffte sit Ansict at see paa Otther. Huor aff er lætteligen at mercke / huad atstadighed oc bluferdighed der haffuer fuld ærlige Jomffruer oc Qvinder vdi fordom tide. Otther maatte oc denne gang offuergiffue Syred / oc drage til sine Skib igien vden all trøst oc husualelse.

Bluferdighed.

Siden kom Jomffru Syred effter lang reise oc vildfarelse til Otthers Moders hus/ oc fordi hun bluedis ved sin Armod oc ringe Klædbon/ sagde hun sig at vere fød aff fattigt Folck. Men Otthers Moder formerckte vel aff hendis Ansict oc Deilighed / at hun vaar icke aff saa ringe affkom/ som hendis vduortis skickelse vaar ellers wansеelige. Thi vndfick hun hende saare venligen/ oc sætte hende hæderligen til Bords hos sig selff. Der Otther kom hiem/ holt hand sig met det første/ ligeruis som hand kiende aldelis intet til denne fremmede Giest / oc atspurde hende / huorfaare at hun saaledis skulde sit Ansict met it Linklæde. Oc paa det hand io endeligen kunde forfare hendis Hierte mod sig/ lod hand allting beskicke vdi Huset / ligeruis som hand skulde tage sig en anden Jomffru til ecte. Der hand gick til Brudsengen / befalede hand Syred / at bære Liuset for sig / oc lod hende staa saa lenge/ at Liuset brende hende vdi Fingerne. Hun stod alligeuel stille/ oc rørde huercken Haand eller Hoffuet / indtil at Otther bad hende spare sin Haand/ oc vocte sig for skade. Der ved saa hun mildeligen til Otther/ oc fick hannem kier/ gaff hannem sin tro/ oc bleff den Nat hos hannem/ oc lod hannem vederfaris effter hans lange begiering oc attraa. Der Kong Siuald nu spurde / huad Otther haffde bedreffuit met hans Daatter / vilde hand i sin vrede ladet henge hannem. Men der Syred gaff hannem tilkiende/ aff huad vaade oc fare Otther haffde offte frelst hende / forskaffede hun hannem icke alleniste sin Faders venskaff / men ocsaa giorde Giffftermaal mellem hendis Fader oc Otthers Syster.

Otther Ebbissen vinder Jomffru Syreds hierte.

Det hen-

Det hende sig nogen tid her effter / at der yppedis en Krig imellem Kong Siuald oc Kong Regnold aff Suerige. Huer lod forscriffue oc forsamle sine bæste mend oc Kemper / oc mødtis vdi Sieland / oc slogis der met huer andre vdi tre samfelde dage / saa at den ene ey offueruant den anden. Otther fortrød at Krigen saaledis forhaledis / oc tenckte ved sig selff at indlegge Prijs oc ære. Der det fierde slag begyntis / gaff hand sig Mandeligen ind vdi Regnolds Hær / indtil hand fant hannem selff / oc slog hannem ihiel / oc hans gantske Hær paa fluct / de Danske til Seyr oc ære / de Suenske til skam oc Vanære. Der offuergick mange merckelige Kemper i denne Krig en stor skam for deris blødhiertigheds skyld. Thi det kom saa vijt paa det sidste / at fyretiue aff de veldigste Suenske Kemper maatte fly oc rømme aff Marcken. Iblant dennem vaar ocsaa Sterckodder / som her til dags vaar woffueruindelig / oc maatte alligeuel nu aff fryct følge sine andre Stalbrødre. Jeg acter at saadane redzel vaar hannem paakast aff Gud / at hand skulde icke ophøye sig selff / oc lade sig tycke at haffue meget mere offuer it andet Menniskis styrcke / for sin store Lycke oc Mandom. Saa er intet Menniskis Lycke fuldkommen i denne Verden. Alle disse Suenske Kemper gaffue sig i tieniste met Hogen / som da vaar berømt for den allerypperste Søfarne Mand / der nogen viste aff at sige paa denne tid.

Krig imellem Danmarck oc Suerige.

Otther Ebbissøns mandelig gierning.

Sterckodder maa fly met 40. andre Kemper for Otther Ebissøn.

*

Siger XXXVI.

Siger

Siger kom til Kongeligt Regimente effter sin Faders Affgang / oc haffde tre Sønner / Siuald / Alff oc Alger / oc en Daatter som hede Signe. Alff vaar den dueligste oc deiligste iblant sine Brødre / oc gaff sig aff sin vngdom til Søes / at forsøge sin Lycke oc Mandom. Hans haar vaar saa huit ligeruis som det haffde veret aff idel purt Sølff. Kong Siuord aff Gylland haffde samme tid tuende Sønner Vemund oc Øyesten / oc en Daater ved naffn Aluilde / huilcken stedze oc altid skiulte sit Ansit met it klæde / at ingen for hendis deiligheds skyld skulde faa Aarsage at elske oc begere hende. Hendis Fader haffde antuordet hende en Øgle oc en Hugorm at opføde / huilcke met tiden skulde beuacte hende at ingen skulde komme til at krencke eller locke hende. Der som nogen fordristede sig til at gaa ind til hende oc kunde det icke giøre / da lod hand affsla hans Hoffuit / oc sette det paa en stage Der met beholt hand sin Daatter vdi Fred / at ingen torde begære at see eller tale til hende. Kong Sigers Søn Alff tog mod oc hierte til sig / oc tenckte ved sig / at dis større fare for haanden vaar / at dis større Prijs vaar at vinde. Thi drog hand til Kong Siuord / oc bad hannem om sin Daatter / oc effter Kongens befalning oc vedtagne vilkaar / befolis hannem / at hand skulde dræbe disse to grumme Orme / oc der met vinde Aluilde. Hand klædde sig vdi blodige Skind / at Ormene skulde dis hasteligere søge hannem / oc tog it gloende Jern vdi en Tang vdi sin ene Haand / oc sit Glaffuend vdi den anden. Jernet stack hand i Øglens mund / oc Glaffuendet stack hand igennem Hugormens Hals / oc dræbte dennem saaledis begge paa stæden. Der Alff haffde vundet Kongens

Aluilde Kong Siuords Daatter aff Gylland vactis aff tuende forgifftige Orme.

Stor fare Stor Pris.

Alff offueruinder en Øgle oc en Hugorm.

gens Daatter/ fortrød det hendis Forældre oc mest hendis Moder. Faderen sagde at hand vilde ingen mand giffue sin Daatter / vden den som hun selff friuillige samtyckte. Moderen tog Daatteren aff til en side/ oc forhørde hende / men der hun formerckte at hun elskte oc loffuede Alff for hans store Dyd oc Mandom / da straffede hun hende haardeligen / at hun saa lætferdelige vilde vende sit sind fra sin seduanlige atstadighed/ oc giffue en fremmed Mand sin tro for hans deilighedsskyld. Der met giorde hun den vnge Danske mand leed oc værstyggelig for sin Daatter / saa at hun

Jomffru Aluilde giffuer sig til Sørøffueri.

afflagde strax sine egne / oc iførde sig mands Klæder / oc gaff sig met andre stolte Jomffruer til Sørøffueri/ oc fant paa det sidste/ it helt selskab aff sine ieffnlige som begræde deris Krigs øffuerste huilcken de nyligen haffde mist vdi Krig. Aff disse Skelmøer bleff hun kaaret til deris ypperste Hoffuet for sin deilighedsskyld/ oc indlagde met dennem større Pris oc Ære / end det siuntis nogen Quinde at kunde vere mueligt. Alff giorde færdig oc fulde

Alff offueruinder Blackmends skibs Flode.

effter Aluilde / oc som hand randsagde effter hende / kom hand om Vinteren i færd met Blackmends Skibs Flode. Haffuet vaar vdi samme dage offuer alt saa hart tillagd / at mand kunde ingelunde ro eller segle nogen steds. Thi gaff Alff sit Folck dette raad/ at de skulde gaa paa Jssen met deris Hoser vden deris Sko/ paa det de kunde diss bedre feste Fødder paa den hale Jiss. Der Blackmendene saae Alff oc hans Folck løbe offuer Haffuet/ forfulde de dennem / oc mente at de haffde giffuet sig aff redzel paa flucten. Men Alff vende tilbage oc mandelige offueruant dennem.

Siden drog Alff fremdelis imod Findland/ oc kom der vdi en sneffuer Vig/ oc fornam ved sine spedere/ at der vaare nogle faa Skib for haanden. Thi Aluilde vaar der nyligen tilforne indløben met sin Flode / oc der hun saa at der kom nogle wkiende Skib imod Landet / løb hun vd imod dem/ i den mening at hun heller vilde stride i obenbare Sø / end lade sig stille belegge vdi Haffnen aff sine Fiender. Alff befoel sine Staldbrødre/ som gierne haffde draget imod Aluilde / at de skulde ligge stille for deris Anckere / oc sagde at det vaar en føye Pris / at mange skulde Stride imod en. De Danske kunde icke nocksom forundre sig paa Fiendernis deilighed/ oc gantske Legemis skickelighed. Jndtil Borckord oc en hans Staldbrødre / en vnger Krigsmand borede met Aluilde / oc sprunge ind i hendis Skib / oc sloge sig igennem hendis Selskaff/ fra Rorit ind til Staffnen.

Alff offueruinder Jomfru Aluilds Skibs Flode oc Ecter hende.

Borckord dræbte paa det sidste paa Aluildis Hielm/ saa den falt aff hendis Hoffuet/ at hand saa hendis bare Ansict meget deiligt oc faurt / som vaar mere bequemt til kyss end Krig / oc formerckte der aff at de vaare komne i ferd met de Fiender/ mod huilcke mand skulde icke bruge Bue eller Suerd/ men venlige ord oc kierlig omgengelse. Jngen vaar da mere glad end Alff/ at hand wforuarendis haffde fundet den som hand met stor Liffs fare haffde søgt lang tid til Land oc Vand. Hand lod hende strax affføre sin Krigsrystning/ oc iføre sine Jomffrulige Klædebon / oc affledede siden met hende en Daatter/ som hand kallede Gyrithe. Borckord hans Staldbroder tog Aluilds ypperste Jomffru oc bæste ven Gro til Ecte/ oc affledede met hende Harald / som fick siden Hyldetands tilna ffn.

Paa det

Paa det at ingen skal tencke/ at saadant er Fabel eller wmueligt) at Quinde personer haffue ført Krig i fordom tid/ da kand ieg icke dølie/ at her haffuer veret Quindfolck i Danmarck/ vdi gamle dage/ som forandrede deris Klæder/ oc toge Krigsmends Vaaben oc Verie paa sig/ oc efterfulde Krig oc Aarlog vdi mange Aar oc atskillige Lande. Thi de keddis ved Aarckeløsyed oc Læddiggang/ oc elskte tuang/ møde/ vact/ vandring oc arbeide. Det gick dennem ocsaa lyckeligen aff/ at ingen kunde giøre skilsmysse eller forskel paa dennem/ oc andre duelige oc forstandige Krigmend. Besynderlige gaffue de Iomffruer sig til Krig/ som vaare mest faure oc statteligen høye/ oc vel skickede paa deris Legems styrcke oc karskhed. Saadanne forgette snarligen all Quinde skick oc arbeide/ lystede mere at Krig end spinde/ haffde støre attraa til Blods vdgydelse/ end Dantz oc Faffntag. De begerede mere at ligge vnder oben Himmel paa Iorden i deris Leyre/ end huilis vdi en varm oc bløD Seng vdi Herresal. De viste bedre at røre it Glaffuend oc Spiud/ end Rock eller Teen. De vaare mere behendige at bruge Bue oc Pil/ end Naal oc Traad. All deris huc oc idret vaar mere til dristig frimodighed oc haarde øffuelse end vellyst eller nogen venlig Kierlighed/ at dem som burde at glædis aff deris Ansict oc omgengelse/ maatte mere gruis oc forskreckis for deris næruerelse. Dette maa vere sagt om de fordoms Skioldmøer/ nu ville wi komme igien til Historien.

Skelmøer eller Skioldmøer vdi fordom dage.

Om Foraaret seglede Alff met sin Broder Alger vdi Søen/ met hundrede Skib/ oc komme i færd met Kong Hamunds tre Sønner/ Heluin/ Hagbart oc Hamund/ oc slogis met dennem den gantske dag/ indtil den mørcke nat skilde dennem fra huer andre. De finge paa begge sider saa stor affbreck oc skade paa deris folck/ at ingen aff dem kunde leffuere hin anden it slag/ oc maatte der faare anden dagen samtycke oc oprettere mellem sig indbyrdis en euig forligelse oc venskaff/ oc fulde siden huer anden ind i Danmarck til kong Siger. Hans daatter Signe haffde da en naffnkundige beile aff Tyskand som hede Hildigsleff/ huilcken fordristede mere paa sin skønhed/ end paa sin egen dyd oc duelighed. Men hun elskte langt mere Hogen/ Kong Hamunds søn for hans Mandoms gierninger/ end denne Tydsk. Thi hende befalt dem som duelige oc icke saa meget deilige vaare: Hun saa til hiertet oc fromhed/ oc icke til vduortis Skabning/ som icke kand lignis imod huer andre. Mand finder endnu forstandige Iomffruer oc Møer/ som skue mere deris beilis sind oc hierte/ end Ansictens faurhed/ oc deris pralende gang oc anden letfærdig skickelse. De ville heller leffue deris liff met dem som fromme/ vise oc duelige ere/ end met dem som ere ickon allene rige/ skøne oc kaasteligen vdstafferede/ met vduortis Pral oc Stortalenhed. Hagbart lod sig intet mercke for Signis Brødre huad hand haffde i sinde/ men der hand saa sig leilighed/ gaff hand sig i Samtale met Signe/ oc offuertalde hende/ at hun beuilgede hannem sin Tro oc Kierlighed. Men paa det at hun skulde bliffue wmistenckt for Hagbart/ loffuede hun i alle mands næruerelse Hogen/ oc saade: Huad er dog stort forskel paa mine Beile. Hogen er dydig oc duelig/ baade i hierte oc sind. Er hand icke saa faur oc skøn vnder Øyne/ da haffuer hand diss mere aff

Kong Sigers oc Kong Hamunds Sønner.

Signe Kong Sigers daatter.

Duelighed gaar for Deilighed.

Hagbart legger sig efter Iomffru Signe.

Mandoms styrcke oc vijsdom. Huad som icke skinner vdi vduortis Ansict/ det skinner induortis vdi brystet oc styrcke. Der effter skal mand dømme en Mand/ oc icke effter sin faurhed. Men Hildigsleff stoler paa sin skønhed/ paa sit faure Haar oc praalende Klæder. Det acter eller skøtter ieg aldelis intet. Deilighed kand icke lignis imod Dyd. Det ene er euigt oc varactigt/ det andet er it skrøbeligt boskaff oc forgengelig eyedom. Thi Alderdom forspilder Deilighed/ men Fromhed bliffuer bestandig/ oc kand dem ey berøffuis som hende elske. Andre maa ansee det vduortis/ oc lade sig der aff forføris fra det som ret oc gaffnligt er. Men effter min Dom oc Mening/ da bør dyd oc duelighed langt mere at actis end pral oc deilighed.

Aff saadan tale formerckte vel alle som stode omkring Signe/ at hun loffuede Hagbart vnder Hogens naffn/ oc haffde hannem kierere end alle de andre sine Beile. Oc der Hildigsleff fornam/ at hand maatte drage tørbløddt oc forhaanet aff Kongens gaard/ oc giffue Hagbart rom/ gremmede oc harmede hand sig/ oc vnderkiøbte en blinder Mand/ ved naffn Bøluise/ som skulde kaste vrede oc had imellem Kong Sigers oc Kong Hamunds Sønner. Thi Kong Siger holt tuende Mend hos sig

Vnderlige raadgiffuere. (iblant huilcke denne Bøluise vaar en) som vaare hans ypperste oc næste Raadgiffuere. Den ene kunde stille vrede/ oc forlige dem som vaare vsamdrectige: Den anden kunde føre kiff oc trette imellem huem hannem lystede. Denne Bøluise gick hemeligen bort/ oc sagde til Sigers Sønner: Hamunds affkom haffue denne art i sig/ at de aldrig holde ord oc contract eller nogen freds Forbund: Thi giffuer god act paa eders sag/ oc setter eders tillid mere paa Krig oc egne Vaaben/ end paa deris løse ord oc Forbund. Met saadan forgifftig Bagtale/ brød hand venskabs baand imellem disse ædle vnge Herrer oc Konge Sønner. Alff oc Alger

Gode venner bliffue vens. feydede imod Heluin oc Amund i deris Broders Hagbarts frauærelse/ oc offuerfulde oc ihielsloge dem vdi Hamunds fiord. Men Hagbart kom strax met ferskt Krigsfolck/ oc nedlagde dem oc heffnede sine Brødris død. Den Tydske Hildigsleff som førde dem i denne skadelige Feide/ bleff skudt bag igennem begge Laarene/ huilcket saar icke gaff hannem alleniste/ men ocsaa alle Tydske en stor spaat oc forhaanelse effter denne dag.

* Om denne efftersølgende Hagbarts Historie er lagd en Vise/ som siungis endnu almindeligen paa denne dag.

Effter denne gruelige twenighed drog Hagbart stille oc hemeligen til Signe Kong Sigers Daatter/ ligeruis som hand aldrig en gang

Kierlighed giører Mod oc dristighed haffde fortørnet hende/ met hendis Brødris død. Saa dristigt it hierte giffuer kierlighed/ som ingen fare eller møde farsager. Hand tog Leide paa den Tro oc Loffue/ som hun hannem tilforn haffde giffuet/ oc gaff sig vd for en aff Hogens Skioldmøer/ som skulde haffue bud fra hannem

Trædskt anslag. til Kong Siger. Der met anammedis hand aff Signe ind i hendis Jomfrukammer/ oc om afftenen der hand iblant hendis Tienere skulde lade to sine Been/ oc bleff atspurt huorfaare hans Been vaare saa Laadne/ oc hans Fødder oc Hender saa haarde/ suarede hand oc sagde: Det lader eder icke forundre i gode Jomffruer/ at mine Fødder oc Been haffue saadane skickelse. Thi ieg er opdragen ved Krig oc Aarlog hos Hogen min

Herre

Herre oc Høffuitzmand. Der som i viste huor offte ieg haffuer gaaet offuer den skarpe Sand/ hine huasse Torne/ den kaalde Jss/ oc de graa Klipper/ da skulde i mere forundre/ at mine Fødder ere icke opslidte. Der som i viste huor offte at baade Harnisk oc Jernstøffle haffue trengd oc tuunget mine Arme/ Bryst oc Beene/ da skulde det icke vere eder seldsomt/ at min Krop er icke saa bløa som eders/ huilcken som bær daglige hine milde Linklæder/ Silcke/ Skarlagen oc anden saadan bløa Klædebon. Der er vdi mange Aar huercken kommen Rock eller Teen vdi min Haand/ men Pil oc Glaffuend haffuer ieg brugt i idelig Krig oc Aarlog.

Stor skel paa Jomfruer.

Signe samtyckte strax met hannem/ oc stadfeste hans tale oc sagde: Det kand icke vere andet muligt/ end at den Jomffru som omgaaes met Vaaben oc Verie/ oc skal segle oc ro vdi haffuet/ at hendis vilkaar ere io langt auderlidis end andre Jomffruers/ som omgaaes met Quinde arbeid. Thi Hogen giffuer sine vnge Krigsfolck ingen ro eller huile. Enten skulle de skiude eller hugge. Enten skulle seyle til Søes/ eller reyse til Lands/ oc enten skulle de bruge henderne til Krig/ eller fødderne til at vdrette hans bestilling oc ærinde. Huo vilde da klage paa denne gode Jomffruis Fødder oc Hender at de ere icke saa slætte oc bløde som vore ere/ huilcke neppelige gaa en gang imellem Aar oc dag vdaff vort Jomffrukammer oc Fruerstue.

Hagbart locker Jomfru Signe.

Der næst lagdis Hagbart hen i den ypperste Seng/ som en fremmet Giest/ oc tog Jomffru Signe til sig/ som den ypperste Jomffru vdi Kongens Gaard/ oc begynte iblant anden tale til Signe oc sagde: Der som eders Herre Fader greb mig paa denne stæd/ oc affliffuede mig/ vilde i da min aller kieriste effter min død holde mig den tro som i mig haffue giffuet? Jeg veed vist at eders Fader sparde mig ingelunde. Thi det duer icke at dølie for eder/ at ieg heffnede min Broders død/ oc slog eders to Brødre ihiel: Oc endnu imod eders Faders vilie soffuer her hos eder. Siger mig min allerkieriste/ huad i vilde giøre effter min død? Signe suarede oc sagde: Der som Lycken bleff oss saa gram oc wblid/ at du for min skyld skulde miste dit Liff/ tro mig/ ieg vilde aldrig leffue nogen dag der effter. Huadsomheldst død oc straff min Fader hand lagde paa dig/ enten at du skulde halshuggis/ steilis eller hengis/ drucknis eller brendis/ eller dø paa din Sotteseng/ da skulde ieg lade den samme dom gaa offuer mig selff. Ligeruis som ieg met fri vilie haffuer giffuet dig allene min Tro/ oc leffuet met dig tilsammen/ saa vil ieg oc dø til lige met dig/ det loffuer ieg dig som en Quinde/ oc skal det holde som en Mand.

Hagbart røbis oc fangis hos Kongens daatter.

Aff saadan Tale bleff Hagbart saa frimodig/ at hand forgætte at skilies fra Signe/ oc forsmaade all den store vaade/ fare oc wlycke/ som hannem offuer Hoffuet hengde/ oc siden kaart tid her effter offuergick. Thi Pigerne som vactede paa Kammeret/ røbte Hagbart/ saa at Kongens Tienere komme strax for Soffuekammeret/ at gribe hannem. Hand vaarde sig mandeligen lang tid/ oc slog mange ihiel i Dørren/ før end hand gaff sig fangen. Paa det sidste maatte hand giffue sig/ oc bleff først for Kongen oc hans Raad/ som skulde aff sige/ huad død oc straff hand haffde fortient.

Dom offuer Hagbart.

Der ginge atskillige Domme oc Sententzer frem om hannem. Nogle sagde/ at mand skulde straffe hannem paa det haardeste vden

all naade. Men Biluise Bøluisis Broder oc nogle andre/ de gaffue raad at mand skulde lade hannem leffue/ oc sagde at det vaar bedre at bruge hans vngdoms styrcke oc Mandom til Krig/ end saa ynckeligen vden all Barmhiertighed lade hannem myrdis eller omkommis. Da stod Bøluise op oc sagde: Det er ilde giort/ at i formene Kongen at heffne sin rette Harm. Huorledis skulde Siger forbarme sig offuer den/ som icke alleniste haffuer skilt hans to Sønner ved deris Liff/ men ocsaa hans Daatter/ oc gantske Sleet ved deris ære oc gode rycte.

Almuens wstadighed.

Denne Dom samtyckte den største part aff Raadet/ dømte hannem/ oc lode strax opreise en Galie til hannem. Der Almuen dette saae/ vendis deris Sind/ saa at hand som tilforne haffde gunst oc metthold hos huer mand/ dømtis at haffue fortient straff vden all naade oc metynck.

Der Hagbart leddis nu vd at Dørren/ racte Dronningen hannem it dricke Kar met Vin/ at hand der met skulde slycke sin tørst/ oc talede vredelige oc haanlige til hannem/ oc sagde: Drick nu/ du hoffmodige oc traadzige Hagbart/ som est dømt aff Menige mand met rette til døde. Drick din sidste drick aff dette Horn/ at du kant dø diss dristeligere vden redzel/ oc komme drucken til Herberge. Thi i denne time/ kommer dit Legeme til en Galie/ oc din Siel til Helffuede.

Raadt for vraadet.

Den vnge Hagbart tog Hornet oc suarede: Met denne min Haand/ som ieg nu tager den sidste Drick til mig/ slog ieg dine to Sønner ihiel. Dem haffuer ieg send paa veyen for mig oc dør icke whefnd offuer dig. Denne min høyre Haand/ vaar dine Børns Bane. Denne min høyre Haand/ tog Liff oc Lius fra dem/ som du fødde til Liff oc Lius i denne Verden. O du beskemmede oc vanryctede Quinde/ du galne oc vsle Moder/ som leffuer aldrig saa god en dag/ at du ydermere faar dine Børn at see. Der met heffnede Hagbart hendis spaat/ oc slog hende met Hornet vnder øynene/ at Vinen dryb hende fra Ansictet ned paa Jorden.

Stycke for stycke.

Dissimellem atspurde Signe vdi sin Banghed sine Møer oc Piger/ om de vilde met en god vilie giøre hende selskaff/ i det som hun haffde i sinde oc forsæt. De suarede alle/ at huad som hendis begering oc løffte vaar/ det vilde de gierne giøre oc efterfølge. De gaffue hende der paa deris Haand oc gode tro. Signe græd bitterligen/ oc sagde/ at hun nu vilde følge i Døden met sin allerkieriste/ bad dennem der faare/ at de skulde sætte Ild paa Huset/ naar dem gaffuis Tegn/ oc giøre sig Snarer aff deris Linklæder oc Silcke baande/ vdi huilcke de kunde henge sig selff/ oc naar dette vaar skeed/ skiude saa Benckene fra deris Fødder. De samtyckte alle met hende/ oc sørgede offuer all maade. Signe gick selff omkring/ oc skenckte Vin fra den første til den sidste paa det at de diss frimodigere skulde gaa til døde.

Kierligheds Velde oc Tiranni.

Der Hagbart kom til Bierget/ som haffuer endnu denne dag her aff sit naffn/ oc skulde nu ophengis/ vilde hand end da tilforn friste oc forsøge sin alkieristis Tro. Hand bad Bødelen at hand vilde først ophenge hans Kaabe. Thi hand sagde sig at haffue stor lyst/ at maatte see huorledis det vilde skicke sig/ naar hand selff bleff siden ophengd. Det skede effter hans begæring/ oc strax mente Signe oc hendis Møer vdi Kongens Gaard/ at det haffde veret Hagbart selff/ som da skulde veret hengd. Thi sætte Signe oc hen-

Galiebierge ved Sigersted.

Troskab.

oc hendis Møer Ild paa Huset / oc hengde sig selff / som førre end dreeteli-ge bleff vedtaget. Der Hagbart saa Ilden aff Kongens Gaard / oc Signis Kammer / sagde hand: Nu er min glæde mig større aff min kierestis Tro oc Huldskaff / end den sorg mig kand paakomme aff denne død / som mig faarestaar. Skynder eder oc haster met min straff oc Pine / som i it øyeblick skal endis. Nu (sagde hand) døer ieg gladelige / min Harm er heffnd / min Tro oc Loffue er mig holden. Effter en kaart tid finder ieg min kieriste for mig / der som wi skulle vere tilsammen i lyst oc huile. Naar wi ere hendøde / skal all Verden end da vide at sige aff vor Tro / Kierlighed oc endeligt. Met saadanne ord gick Hagbart frimodige til Døde / oc bleff hengd paa den stæd som endnu en Landsby haffuer naffn aff hannem / icke langt fra Sigerstæd By / der som oc saa til ydermere beuisning / sees en liden høy paa Marcken / end oc saa paa denne dag. Oc nogle haffue sagd for Erckebiscop Absalon vdi vor tid / at de skulde seet den Bielcke / som siden bleff her sammesteds en gang opplǿyet.

Signe holder som en Mand / huilcket hun loffued som en Quinde.

Sigerstæd.

Nogle mene at dette skulde skeed vdi Sieland hart ved Ringsted men nogle mene / at det skulde skeed vdi Halland / icke langt fra Falckenbierg

Der Hogen spurde huorledis at Kong Siger haffde handlet met hans Broder Hagbart / offuergaff hand den Feide som hand haffde begynt vdi Hybernland / oc vende sig met all sin Krigsmact imod Danmarck. Paa veyen forlode hannem tuende hans beste Kemper / Hogen Vigersśøn Sielandsfar / oc Sterckodder / som haffde her indtil efftersuld hannem fra den dag Kong Regnold bleff slagen. Huer aff dennem vndskyldede sig oc drog sin besynderlige Aarsage frem. Hogen sagde at det stod hannem ilde / at hand skulde stride imod sit eget Fædernelan oc Metborgere. Sterckodder sagde / at det sømmede hannem ingelunde / at hand skulde findis vtacknemmelig / oc offuerfalde Kong Siger met Vold / huilcken tilforne haffde Herberget hannem / oc giort hannem meget gaat. Thi mand finder offte nogle saa fromhiertige / som ville for ingen ting lade sig trengis eller røris / at paaføre dem nogen skade eller wlycke / aff huilcke de tilforne haffue fornommet Daniśhed oc æreticniste.

Hogen vil heffne sin Broders død.

Tacknemmelighed.

Hogen drog alligeuel frem / oc lagde ind vdi Hæruig met sin Skibs Flode / oc sætte der sit Krigsfolck vdi Land / paa den stæd som Esbern Snare siden opbygde en Kiøbstæd / til Lande værn at affuerie Rigens vdlendiske Fiender. Siden skiffte Hogen sit Folck vdi tre parter / oc lod de to parter aff Skibene ro omkring at Suse fiord / som skulde vndsette Fodfolcket om behoff giordis. Hand drog selff til Lands igennem en stor Skou / at ingen skulde see hannem. Denne Skou er paa denne dag affhuggen / saa mand Pløyer oc Saaer paa denne stæd / vden huad smaa Skou der endnu kand findis. Der hand kom vd aff Skouen befoel hand sit Folck / at de skulde bære Grene i deris Hender / oc afflegge hues Klæder eller anden byrde de kunde ombære / saa nær som indtil deris bare Verie. Samme Aa oc stæd haffuer endnu sit naffn aff denne Giernings ihukommelse. Hogen vaar kommen igiennem Sigers tuende vact / oc bleff nu seet aff den tredie / som løb til Kong Sigers Soffuekammer / oc gaff tilkiende / at dennem siuntis ligeruis som der kom en leffuendis Skou eller Lund gaaendis imod Byen. Der Kong Siger vdspurde / at den vaar fast nær ved Byen / sagde hand / at det vilde betyde hans død / huor aff stæden / som disse Græne bleff affhugne /

Hæring

Suse fiord.

Snildt anslag.

Kong Siger bleff slagen.

Valdbrynd.

hugne/ kaldis siden almindelige Mordkier. Kong Siger drog vd imod Fienderne/ at de skulde icke omringe oc belegge hannem vdi Byen / oc bleff slagen paa den Platz som kaldis for dette store Mandfald / Valdbrynd. Der Hogen haffde vundet Seyr / bleff hand saa Mordgerig / at hand huercken sparde de vnge eller de gamle / Mand eller Quinde / Forældre eller Børn/men dræbte oc ihielslog alt hues hand kunde offuerkomme.

Siuald.

Siuald XXXVII.

Mands hu oc oprictighed.

DEr Siuald som da varede paa Kongens gaard/ spurde at hans Fader Siger vaar nedlagd / giorde hand strax færdig met sin gantske Hær at heffne hans død. Thi forskreckedis Hogen oc gick met den tredie part aff sit Folck til Skibs vdi Hæruig. Men en hans Staldbroder/ ved naffn Hogen hin Dulle / haffde større Mod aff denne ny Seyeruinding/end hannem gaffuis mistrøstighed aff Hogens fluct. Hand vilde heller dø Mandelige hos sit Folck / end fly skammelige for sin Fiende. Hannem forlengdis effter Skibene / huilcke hand fortøffuede vdi en Haffn ved Axelsted. Dissimellem kom Siuald imod hannem / met en saare stor Hær / baade aff Mand oc Quinde / som vilde opsette deris Liff oc velfærd for deris kiere Landsherre oc Konning. Om anden dagen begynte de imod huer andre/ oc slogis saa Mandeligen tilsammen vdi to samfelde dage / indtil Høffuitzmendene paa begge sider / Siuald oc Hogen omkomme/ oc de Danske paa det sidste beholde Marcken.

Axelsted.

Hogen offueruindis aff de Danske/ oc rømmer ind i Skotland.

Den næste nat her effter/ kom Flaaden ind vdi Suse fiord/hues dyb er paa denne tid efftergrod / saa at ingen store Skib kunde der nu indsegle/ som vdi fordom tid. Aarle om morgenen ginge Skibsfolcket i Land / oc funde iblant andre deris døde Stallbrødre/ocsaa Hogens Legeme/huilcket de begroffue Hederligen paa den stæd/som endnu kalder effter hannem Hogens Høy. Dissimellem kom Borckord offuer dennem met Skonske Rytter / oc ihielslog dem huer oc en / oc indrog siden deris Skib / oc met dem forfulde hasteligen Kong Hamunds Søn Hogen/ oc slogis met hannem / saa at hand met try sine Skib maatte rømme ind i Skotland / der som hand oc effter at tu Aar vaare forløbne/ hendøde.

Hogens Høy.

Det Danske Konge blod gaar paa grund.

Mange Regentere paa en tid vdi Danmarck.

Ved saadan forderffuelig oc languarig Aarlog / bleff det gantske Danske Konge Blod aldelis ødelagd / indtil allene Gyrethe Alffs Daatter/ Kong Sigers Søndaatter. Thi ginge de ypperste Danmarckis Herrer oc Adel vdi Raad/ at kaare forstandige Mend/ som paa nogen tid lang skulde regere oc forsuare Riget. Ostmer bleff sat offuer Skone/ Hunding offuer Sieland / Hane offuer Fyn / Rørick oc Hatther offuer Jutland. Men paa det at huer kand vide / huorledis det rette Danske Konge Blod er igien paa fode kommet / da er for nøden at røre noget om den leilighed/

som

ſom vdi midler tid ſig haffuer begiffuet / vdi dette oc andre næſt omliggende Landſkaff.

Vdi Suerige vaar en meetig Kempe ved naffn Gunner / ſom haardeligen vaar foraarſaget til kiff oc affuend imod Norbaggerne. Hannem gaffues forloff effter ſin Bøn oc begæring / at giøre indfald vdi Norge / oc drog ſaa ind først vdi det Hærret ſom kaldis Jather / Brende oc ſkende / myrde oc ødelagde alt huad hand meſt kunde offuerkomme. Hand førde icke Krig ſom andre oprictige Høffdinge pleie at giøre / men ſlog alt Folcket thiel for fode / oc ſøgte mere Mord oc Blod paa Folcket / end landſens Roff oc Byte. For ſaadant Tiranni oc grumhed nøddis den menige Norſke Almue at gaa hannem til Haande. Oc den gamle oc alderſtigne Kong Regnold ſelff / ſkiulte Drotte ſin Daatter vdi en Hule / oc fick hende Folck oc Mad met ſig / aff huilcket hun en tid lang kunde opholde ſig. Hand ſkiulte hos hende ſit Kongelige Clenodie oc beſte Suerd / at de ſkulde icke komme Fienden til gode / effterdi hand kunde icke ſelff bruge dennem. Oc paa det at ingen ſkulde finde denne Hule / lod hand den icffne ſaa at den vaar lige ved den ſlætte Marck. Siden lod hand ſig føre paa ſine Stallbrødris Skuldre vdi Krig / dog met ſtørre driſtighed / end Lycke. Hand bleff der ſlagen / ſit Fædernelands til ſtor ſkade oc vanære.

Kong Gunner en Tiran aff Suerig.

Regnold Kong i Norge bliffuer ſlagen aff Gunner.

Gunner ſatte ſiden en Hund til Kong offuer Norbaggerne / til en ſtraff for deris vduelighed oc Bonde hoffmod. Hand gaff nogle ſine gode Mend befalning / ſom ſkulde vacte paa den Hund Konge / oc vdrette paa hans vegne / hues Rigens oc Jndbyggernis lelighed vdkreffuede. Hand bød oc at den ſkulde miſte ſit Liff / ſom forſømte at giøre denne Kong ære oc Reuerentz / naar hand kom frem for hannem. Siden paalagde Gunner Norbaggerne dobbelt Skat om Aaret: Den ene ſkulde de vdgiffue aff deris handel oc eyedom om Vaaren / den anden om Høſten. Oc der hannem bleff tilkiende giffuet / at Regnolt haffde nedſæt ſin Daatter leffuendis vdi Jorden / lod hand icke aff at randſage effter hende / førend hand kom ſelff paa den ſtæd / ſom hand hørde hende tale met ſit Folck. Hand lod opkaſte Jorden / oc ihielſlog Folcket / ſom forſuarede Kongens Clenodie / men hende drog hand op til ſig / met hues Liggendefæ oc Gods fandis hos hende. Hun vaar end da ſaa trædſker / at hun ſkiulte ſin Faders Suerde paa en hemelig ſtæd / ſom Gunner icke kunde paa finde. Gunner krenckede hende imod hendis vilie / oc affllede en Søn met hende / ved naffn Hildiger / huilcken ſiden optendis til ſaa ſtor harm / at heffne ſin Faders død / at hand begaff ſig aldelis paa intet andet / end Krig oc Blodſtyrtning / ſaa at hans Fader Gunner kunde icke lide hannem hos ſig vdi Landet / men maatte giøre hannem vdſleger oc fredløſſ. Hildiger drog til Kong Aluer i Suerige / oc fick en ſtor Forlening aff hannem. Forandrede der met Lufften oc ſtæden / men icke ſin hu oc Blodgerige ſind. Alt det ſom hand tenckte / oc tog ſig faare / vende altſammen paa Aarlog oc Menniſkelige blods vdgydelſe.

Hund Konge offuer Norge.

Drotte optagis aff Jorden oc krenckis aff Gunner.

Hildiger.

Diſſimellem drog Borckord aff Skaane til Gunner / oc ſkilde hannem veldelige baade ved Drotte oc ſit Liff. Drotte troloffuede ſig veluillige

met Borckord/ efferdi hand saa mandeligen haffde heffnd hendis Faders død oc wret. Aff dennem bleff afflet Halffdan/ huilcken mand holt for en Daare vdi sin Vngdom/ oc bleff dog siden en merckelig oc naffnkundig Mand/ for sin Dyd oc mangefold Mandoms gierninger. Der hand vaar endnu en vnger Karl/ slog hand en merckelig Kempe ihiel/ met en Kep/ som hand haffde wforuarendis vdi haanden/ fordi at hand gaff hannem en Kindhest/ for sin vngdoms lystige skempt oc leeg. Dette vaar ickon it tegn til de andre store gierninger/ som her effter bedreffuis aff hannem.

Halffdan.

Det skal tilige krøge/ som god krog vil vorde.

Vdi disse dage plagedis Danmarckis indbyggere saare hart aff en Rydske Sørøffuere Røthe/ som brugte gruelige stort Tiranni imod fattige Folck. Andre tage end Gods oc Penninge faar deris Fanger/ oc lade sig der met nøye/ men hand førde dem ocsaa aff alle deris Klæder/ oc lod dem fare aldelis nøgne fra sig. Aff hannem er det først opkommet/ at mand endnu paa denne dag kalder alt tiranniske Røffueri Røthers ran. Hand fant først paa en besynderlige grum maade/ at pine oc affliffue Folck: Hand bant den høyre Fod fast til Jorden/ oc den venstre til Toppen aff it nedbøyet Træ/ oc slap det siden løss/ saa det flacte strax it Menniske tuert i to parter.

Røthe en Rydsker Sørøffuere.

Røthers ran

Hane Kongen aff Fyn/ vilde legge ære ind/ oc drog til Skibs imod hannem/ met all sin mact/ men hand flyde selff anden skammelige for hannem/ saa at der aff bleff it Ordsprock/ at mand siger: Hane er hieme rigist oc mectigst. Thi kunde nu Borckord ingelunde fordraget/ at hans Vnderfaatte skulde saa wbarmhiertelige plagis aff denne offuergiffne naturlige Skalck. Hand slog Røthe ihiel/ men det kaastede hannem sit eget liff. De scriffue/ at Halffdan vaar met sin Fader i samme Slag/ oc iblant andre store Saar/ fick hand ocsaa den slemme skade i sin Mund/ at den ene Læbe bleff igiennem stungen/ oc bleff it obet flydende Saar/ huilcket ingen kunde tillæge hannem hans Liffs tid. Den wtacknemmelige Almue gaffue hannem her aff it haanligt vedernaffn/ i det dennem haffde burt at prise hannem for sin Mandom/ at hand fick saadan skade for haanden/ oc icke paa Ryggen/ oc vdi Krig for sit Fædernelands beskermelse/ oc icke paa wærlig sted for sin Blødhiertighed eller Lætfærdighed. Saa veed den vanartige Almue/ at legge det vd i den verste mening/ som offte er giort vdi en god mening/ oc Landsens oc Indbyggernis eget beste.

Hane er hieme rigest.

Almuens wtacknemmelighed.

Gyrithe Alffs Daatter/ som da vaar den eniste aff det Danske konge Blod/ haffde da taget sig stadelige vdi sinde/ at vilde heller leffue Jomffru leffnet alle sine liffs dage/ før end hun vilde begiffue sig met nogen ringe oc Almues mand/ efferdi her fands ingen aff æt oc byrd/ som hun dømte at vere sin ieffnlige. Oc paa det hun kunde vere wfortenct/ oc wanfectet i rolighed/ vdualde hun nogle mectige Kemper/ som daglige varede paa hendis Hus oc Kammer/ at ingen kom hende til ords/ vden hendis minde oc vilie.

Det hende sig at Halffdan kom en gang wforuarendis ind til hende/ vdi Kempernis fraucrelse/ hues Broder hand haffde dræbt i sin vngdom. Hand raadde hende/ at hun skulde offuergiffue sit forsæt/ oc vende sit sind til it ærligt giffermaal/ at det Danske Konge blod skulde icke aldelis vndergaa oc ødeleggis met hende. Hand bad hende tage i it gaat beraat oc betenckelse/

Halffdan begerer Jomfru Gyrethe til Ecte.

om hand

om hand som vaar ocsaa født aff Kongelig affkom / maatte icke findis / den som hun vilde giffue sin Tro oc Hierte. Gyrethe suarede oc sagde: Jeg kand for ingen ting lade mig offuertale / at ieg fød aff Konge slect / skal begiffue mig met den som ringere er aff Æt oc Byrd / end ieg er. Hun faare kaste Halffdan icke alleniste sin ringe Affkom / men ocsaa sin wforuindelige lyde oc skade / som hand fick i Krig vdi sin Mund. Halffdan suarede oc sagde: J legge mig tuende Laster til / kiere Jomffru / Den ene / at ieg er icke aff stor Fribaarnhed: Den anden / at ieg haffuer it vanlydt Skaar vdi min Mund. Thi skal ieg aldrig komme tilbage at bedis om eder / førend ieg affstryger begge disse Laster / ved Mandoms deilige oc høylofflige Gierninger. Dog begerer ieg dissimellem at i ingen ville troloffue / førend ieg kommer igien / eller i faa visse tidinde at ieg er død. Der Kemperne hues Broder Halffdan haffde ihielslaget / fornomme at hand haffde talet hemeligen met Gyrethe / forfulde de hannem paa deris Heste / at optage oc ihielsla hannem. Der Halffdan saa dennem komme / bad hand sine Tienere gaa bort i skiul / oc lade sig ene betemme met dennem: hand tuingde oc nødde dem met trussel at affuige fra sig / imod deris begering oc vilie / oc sagde at Gyrethe skulde icke spørie / at hand aff redzel forsagede sin liffs tid nogen Kamp. Strax oprycte hand en stor Eeg met sin Rod / strøg Grænene der aff / oc skickede den lige som en Kølffue / der met gaff hand sig allene i Kamp met de tolff Kemper / oc nedlagde dem allesammen.

Gyrethe forachter Halffdan.

Halffdan ihielslar tolff Kemper vdi en Kamp.

Kamp.

Siden drog hand til sin Moder / oc fick tuende sin Morfaders Suerd / Det ene hede Liussing / det andet Huitting / for deris blancke Skarphed. Oc effterdi hand hørde at der vaar Krig imellem Kong Aluer aff Suerige oc de Rysser / drog hand ind vdi Ryssland oc bleff der ærligẽ oc vel antagen. En aff Aluers Leyre (som vaar icke langt borte fra Rysserne) ved naffn Hildiger Guñersøn / traadde frem oc eskede de Ryssiske Kemper til Kamp. Men der hand hørde at Halffdan bleff tilskicket at Kempe met sig / oc viste nu at det vaar hans egen Broder / vilde hand forskone hannem / oc lod Broderlig kierlighed haffue større anseelse hos sig / end Mandoms æregerighed. Thi sagde hand / at hand vilde ingelunde slaes met en vnger oc wforsøgt Mand / effterdi hand selff vaar en naffnkundig Kempe aff lxx. Kempers Bane oc Seyr / som hand vant aff dennem. Hand befoel Halffdan at hand først skulde forsøge sig i det mindre / oc siden angribe det større. Dette sagde Hildiger icke aff redzel / thi hand vaar baade sterck / oc kunde ocsaa døffue alle Vaaben / men hand foruende oc fremlagde saadant aff sin fromhed / som vaar saa stor / at endog Halffdans Fader haffde slaget hans Fader ihiel / dog vilde hand heller beuise sin Broder Tro oc Huldskaff oc vige met lempe / end heffne sin Faders død / oc besmitte sig met nogen lastelig gierning.

Tuende naffnkundige Suerde.

Broder sparer anden.

Dyd oc Fromhed.

Haldan begærede en anden Kempe vdi Hildigers stæd / huilcken hand Mandelige dræbte / saa at ocsaa Fienderne gaffue hannem stor Loff for sin Mandom oc styrcke. Den anden dag eskede hand tuende Kemper til kamp / den tredie tre / den fierde fire / den femte fem / den siette sex / den siuende siu / huilcke hand allesammen nedlagde oc offueruant / indtil hand paa den ottende dag gaff sig i Kamp met elleffue / oc ihielslog dem alle til lige paa Banen.

Kamp.

Der

Hildigers klagemaal paa sit yderste.

Faderen dræber Sønnen.

Lyckens wstadighed.

Der Hildiger nu saa at Halffdans Mandom maatte vel lignis met hannem / oc kunde icke lenger necte hannem en Kamp / lod hand skee efſter hans begering. Halffdan haffde beklædt sit Suerd met tynde klude / oc giorde Hildiger der met it stort saar / saa at der Hildiger farnam / at hand haffde faaet sit Bane saar / kaste hand strax sine Vaaben fra sig paa Jorden / oc kiende hannem for sin Broder oc sagde: Wi ville nu offuergiffue vor Kamp / oc sette oss ned at tale indbyrdis met huer anden. Thi inden en føye tid skulle wi begge atskilies. Den ene haffuer sin visse død vdi Haanden / den anden staar endnu mange gode Aar oc megen Pris tilbage at vinde. Du est en Dansker mand / oc ieg en Suensk / men Drotte vaar alligeuel beggis vor Moder. Saa ynckeligt det er / at wi skulde giffue oss vdi saadan forderffuelig Kamp imod huer anden / oc dræbe huer anden for forfengelig ære oc Herredoms skyld. Huad Mandoms gierninger ieg haffuer bedreffuet / findis konsteligen affmalet oc vdgraffuet vdi denne min Suenske Skiold / som ligger vnder mit Hoffuet. Der er at see huor mange veldige Høffdinger oc Kemper ieg haffuer offueruundet i atskillige Krig oc Aarlog. Mit vdi min Skiold staar min egen Søn affconterfeiet / huilcken ieg dræbte / met denne min egen Haand. Hand vaar min eniste liffs Arffuing / min eniste omhu / oc hans kiere Moders glæde. Saa skencker oss Lycken baade det sure oc det søde. J Aar glædis wi / at Aare sørge wi. Huad er det io beklageligt / at Menniskens leffnet skal vere saadan ælendighed vndergiffuet? Men ieg kand tro / at der hielper ingen værn eller modstand / imod den Øffuerstis vilie / oc det som oss aff Lycken faarestaar.

Der Hildiger haffde dette sagd / klagede Halffdan beskeligen / at hand icke tilforn haffde giffuet tilkiende / at hand vaar hans Broder. Hildiger vndskyldede sig / oc sagde / at hand dulde det / paa det hand huercken vilde forgribe sig imod hannem / eller siunis at vere forfærdet for nogen Kamp. Der met hendøde Hildiger / oc strax kom rycten oc tidende til Danmarck / huorledis met allting til vaar gaaet vdi Ryssland.

Gyrethe nødis at samtycke en anden vdi Halffdans fraucærelse.

Snedigt anslag.

Dissimellem vdi Halffdans frauerelse / beilede en mectig Fribaarn Tydsk Herre / ved naffn Siuord / til Gyrethe. Men hendis sind falt mere til Halffdan / thi suarede hun Siuord / at hun vilde gierne samtycke hannem met saadanne vilkaar / at hand skulde met Aarlog induinde vnder Danmarckis krone / alle de Land / som nu vaare met stor wræt alleuegne der fratagen oc affskild. Der Siuord fornam / at hand kunde ingeledis saadant vdrette / forkrenckede hand hendis Formyndere met store Skenck oc Gaffuer / saa at hun imod sin vilie maatte samtycke oc troloffue hannem. Der Halffdan fick disse tidende til Ryssland / ved Søfarende Kiøbmend / giorde hand saa hastig færdig / at hand kom til Danmarck / før end Gyrethis Brøllups Høytid begyntis. Den første Brøllups dag / der hand gick til Kongens gaard / befol hand sit Folck at ligge vdi skiul / indtil de hørde liuden aff hans Suerd. Der hand kom ind / oc vaar wkiend iblant Giesterne / gick hand at staa for Bruden / oc paa det hand icke skulde røbis ved almindelig tale / begynte hand at siunge en Vise met

fortacte

fortact snildhed/ i denne mening. Der ieg drog aff Landet fra min Faders Rige / da fryctede ieg mig for ingen Quinde liste eller suig. Vndertiden haffuer ieg allene nedlagt en/ to / tre/ fire oc vndertiden fem/ sex / siu/ otte/ oc elleffue paa en tid til lige. Dissemellem forsaa mig der til/ at ingen skulde være saa letfærdige vdi sit løffte / som skulde effter denne dag tillegge mig nogen vanære / for min lyde eller byrd skyld.

Gyrethe suarede her til siungendis oc sagde: Huad skulde ieg tuilraadige giøre? Jeg vaar baade bange oc bedrøffuet. Her kom icke en tidende som den anden om dig. Nu tenckte ieg at du leffuede / nu tenckte ieg at du vaarst slagen. Oc huorledis kunde ieg ene imodstaa saa mange mine gamle Formyndere oc Raad / som mig strengeligen befole at gifftis? Dog huor om allting er/ da er baade mit Hierte/ Mod oc Vilie saa god/ som de vaare mod dig tilforne. Huad ieg haffuer tilsagd dig / det vil ieg holde wryggeligen / oc aldrig gaa fra mine ord / men leffue oc dø met dig / saa lenge mig selff vindis Liff oc Lycke. Halffdan effuer sig paa de Tydske / oc tager Gyrethe til Ecte.

Gyrethe haffde neppeligen vdtald / førend Halffdan haffde igennem stunget Brudgommen / oc lod det icke bliffue der ved / men slog ihiel for fod aff Giesterne / saa mange som hand kunde offuerkomme. Hans Tienere komme hannem ocsaa strax til hielp / oc sloge ihiel alle Saxerne/ som stillede sig til nogenVærn oc Verie imod hannem.

Der Halffdan haffde heffnd sin Harm / tog hand Gyrethe til ecte/ oc efftersdi hand nogen tidlang her effter / formerckte at hun vaar aldelis aff naturen wfructsommelig / oc haffde dog gierne haffd nogen Liffs arffuing met hende / da drog hand hen op til Opsal / at forhuerffue sig nogen god lycke til at affle Foster met hende. Hand fick der saadant suar / at hand skulde stille sin Broders død / oc holde hannē en erlig begengelse: Der met skulde alting gaa effter hans vilie. Dette fuldkommis ocsaa altsammen/ thi en kaart tid her effter / affiede hand met Gyrethe en Søn / som hand kallede Harald. Harald Hyldetand fødis

Halffdan XXXVIII. Halffdan.

HAlffdan tog sig Regimentet til vdi Danmarckis Rige paa sin Søns vegne / oc begynte at twinge de Land vnder Kronen / som vaare met wret der fra komne. Jblant andre Krig som hand førde paa Rigens beste/ vaar ocsaa den som stod vdi Sieland / imod den naffnkundige Kempe Vesset/ der som Halffdan bleff slaget paa Valsteden. Gyrethe haffde da klædt sig vdi Mands klæder / oc vaar ocsaa vdi samme slag for sin Søns skyld/ som hun saare inderlige elskte. Der hun saa at Folcket flyde oc forlod Harald / drog hun hannem tilbage / oc bar hannem paa sin Ryg / oc vndkom til den næste Skou. Fienderne kunde icke forfølge hannem / thi de vaare offuer maade mødige / men en skød effter hannem met en Pil / oc dræbte hannem tuert igennem hans Kiortel. Endog hand bleff frelst aff Liffs vaade/ dog bluedis hand mere/ end hand glæddis aff denne vndsætning/ som hans Moder giorde hannem paa denne tid. Gyrethe frelste sin Søns Liff.

Harald hyldetand.

Harald Hyldetand XXXIX.

Kong Harald vaar baade en deilig oc mandelig Herre/ i styrcke oc Legems skickelse. Mange mene/ at hand haffde denne gaffue aff Othin / som vaar Aarsage til hans Fødsel / at der kunde ingen Verie eller Vaaben aff Jern saare eller skade hannem : Oc hand skulde der faare loffuet at offre Othin / alle deris Siele / som hand met Jern kunde dræbe oc ihielsla. Hand lod sin Faders Krig oc Mandelige gierning / konsteligen vdhugge vdi en Klippe i Halland / som ieg tilforne vdi min Fortale omtalde.

Harald er skadefri for alle Vaaben oc Verie aff Jern.

Hand spurde en gang at Vesét som vaar hans Faders Bane/ vilde giøre sit Brøllup vdi Skone / thi drog hand der hen offuer/ forklædt vdi Staderс klæder / oc der de vaare nu alle Druckne oc i dybeste Søffn / slog hand Brudhus Dørren op met en stor Bielcke. Vesét spranck op imod hannem/ oc stødte hannem paa sin Kinde met en Stang/ saa hand miste to aff sine Tænder. Men lycken vaar hannem end da saa blider/ at der opuoxte to Kindtænder i stæden igien/ endog de sade noget tuert oc wskickelige offuer de andre / huilcket gaff Aarsage til det vedernaffn / at hand kaldtis effter denne dag Harald Hyldetand.

Harald fanger Hyldetands tilnaffn.

Der hand haffde slaget Vesét ihiel/ oc indtaget Skone/ drog hand til Jutland/ oc nedlagde Hather / aff hues døds ihukommelse Hathersleff fick først det naffn/ som den beholder endnu paa denne dag.

Hathersleff.

Der næst indtog hand Leyre / oc ihielslog Rørick oc Hunding / oc samlede saaledis alle de Lande/ som førre vaare vnder Danmarckis Krone. Siden drog hand til Norge met sit Skib / at vndsætte Kong Asmund aff Viker/ imod hans Syster som haffde trengd hannem fra sit Konge Rige. Der Slaget skulde staa / iførde Kong Harald sig en skøn Pupur Kiortel/ oc satte en Guld Hue paa sit Hoffuet. Thi hand viste sig at vere skudfri/ oc gick der faare frem/ mere skicket til Giestebud oc Dantz/ end Krig oc Aarlog. Hannem lyckedis sit anslag oc modige forsæt. Hand vaar den fremmerste Mand iblant alle sine Krigsfolck/ oc alle mand skøde paa hannem / men aldelis forgeffuis. Fienderne bluedis der ved / oc fulde endrectеligen ind paa hannem/ at sla hannem ihiel. Harald bleff dog wskad/ oc skadde saa mange/ at huilcke som icke døde for hans Haand/ de nøddis at fly aff Marcken for hannem. Der Asmunds Syster vaar nu nedlagd / oc hand vaar igien indført i sit Rige/ bød hand Harald stor skenck oc forœring for sin wmage. Harald sagde / at hand begerede intet mere / end den Pris oc ære/ som hannem vaar vederfaren. Huilcket alle mand loffuede vdi hannem / oc forundrede sig mere paa hans store Dyd oc fromhed / end Mandelighed oc styrcke.

Harald setter Kong Asmund i Norgis Rige.

Vdi midler tid / døde Kong Aluer aff Sverige / oc lod tre Sønner effter sig/ Oluff/ Inge oc Ingild. Inge vilde icke nøies met det som hans Fader haffde efterladet hannem / oc begynte der faare at feide paa Danmarck. Kong Harald lystede at vdspørie hos sine Affguder / huad ende denne Krig skulde faa / oc der hand reyste paa Veyen/ møtte hannem en stor gam-

Inge feider paa Danmarck.

stor gammel Mand / som haffde ickon it Øye / oc en laaden Kaabe offuer sig. Hand gaff sig Othins naffn / oc vnderuiste Harald at giøre sin Slact ordning. Naar hand skulde stride til Lands / da bad hand hannem dele sit Folck vdi try hobe / oc giøre huer hob tiue Mand tycke. Men den middelste hob skulde vere tiue Mands tall lengre / oc spidsis imod Fienderne / oc vdbredis ligeruis som met sine Vinger paa begge sider. Vdi huer hob skulde staa to vdi det første Læd / try i det andet / fire i det tredie / och saa fremdelis effter denne Proportion oc skick / indtil Vingerne ieffnedis oc lignedis indbyrdis met dette tal. Vdi huert Hiørne aff disse hobe skulde vere Ti orden.

Othin lærer Harald at giøre Slactordning.

Naar disse try hobe vaare saaledis skickede / befoel hand hannem / at hand skulde strax her effter sette de vnge Krigsmend / som raske oc færdige vaare at skiude. Effter dem skulde de gamle oc forfarne Krigsmend staa / som skulde styre oc styrcke disse vnge / om de begynte at lade modet falde. Siden skulde hand vduelie en bequem stæd for dem som brugte Stageslynger / at de langt borte kunde faa ret dræbning paa Fienderne. Dernæst maatte hand slaa den forlorne hob løss. Men paa det allersidste skulde hand lycke sin gantske Hær / met lige saadane try ordene / som den fremmiste vaar begynt. Disse skulde vende Ryggene imod de første / oc affuerie om behoff giordis Fiendernis Baghær. Der som Harald skulde Aarlogis til Skibs / da befoel hand hannem / at affskillie en part aff sine Skib fra de andre / at naar Slaget begyndtis / de kunde da falde bag ind paa Fienderne / oc formene dem at rømme aff Søen.

Der Harald vaar saaledis vnderuist at føre Krig / drog hand ind i Suerig / oc slog der Inge oc Oluff ihiel / som rystede sig imod hannem til Aarlog. Hand benaadde Ingild deris Broder / som sagde sig siug / oc sende bud til hannem / oc lod giøre sin vndskylding for hannem / oc badis om naade oc stillestand for sin selffgiord Siugdoms skyld. Harald forhoffmodede sig icke aff sin store Lycke / oc lod hannem vederfaris effter sin bøn oc begæring. Men Ingild lønte hannem ilde for sin store velgierning. Hand voldtog hans Syster / oc gaff Aarsage til den languarende Krig / som stod vdi mange Aar / indtil at Harald tog hannem atter til naade / oc ansaa for gaat / at heller holde Venskab end Fiendskab met hannem.

Harald indtager Suerig.

Nogen tid her effter forklædde hand sig / at ingen skulde kiende hannem paa sin Mund / oc drog ind i Norge / at vndsette Kong Oluff aff Trondhiem imod to Iomffruer / Stickle oc Rusile / huilcke hand begge offueruant / oc gaff tuende Fiorde naffn aff dennem / som de beholde endnu paa denne dag. Vdi denne Krig lod Harald kiende sin styrcke oc mact / i det hand stridde met it bart Bryst vden all Skiold oc Harnisk. Kong Oluff tilbød hannem megen herlige skenck for denne Seyr / men hand vilde for ingen ting krencke sit ærlige Rycte / met gerighedz last oc smitte.

Harald vndsetter Kong Oluff aff Trondhiem.

Maa vel ske at Stickle, stad vdi Norge / kaldis aff denne Iomffru Stickle.

Siden drog Harald imod den Kempe aff Frissland Vbbe / som pleiede at indfalde vdi Iutland / oc giøre stor Roff / Mord oc Brand. Hand slog hannem ned til Iorden / oc bød sine Krigsmend fange oc binde hannem. Thi hand vaar ellers woffueruindelige met Suerd. Hand gaff hannem

Vbbe en Frislands Kempe / offueruindis aff Harald.

siden sin Syster til Ecte/ oc tog hannem i sin tieniste. Der effter off-
Harald Hyldetand tuinger Venden/ Engelland oc en part aff Franckrige vnder sig.
ueruant hand Rhinlenderne oc paalagde dem Aarlig Skat. Oc der hand haffde vdualt sig det beste Krigsfolck aff deris Lande/ tuingde hand Venden vnder sig/ oc fangede deris Høffuitzmed Duc oc Dal/ huilcke hand gaff siden løs/ oc brugte hos sig vdi Krig i Aquitanien i Franckrige/ som hand vndertuingde sig: Oc vdi Engelland/ der som hand ihielslog den Humbers Konge/ oc tog de yngste Krigsmend i Landet til sig/ iblant huilcke Orm Engellender vaar den fornemiste.

For saadanne Mandoms gierninger bleff Harald saa naffnkundig/ at de dueligste Kemper som alleuegne vaare i Verden/ lode sig forscriffue at tiene vdi hans Gaard for Klæde oc Penninge. Der ved bleffue ocsaa
Alle Landskaff reddis for Kongen aff Danmarck.
alle Lande oc Riger saa forskreckede for hans naffn / at ingen Herre torde i hans tid føre indbyrdis Krig imod huer anden. Der torde oc ingen fiende sig nogen Rettighed eller Frihed nogen steds vdi Haffuet / vden hans vilie oc samtycke. Thi de Danske haffde i fordom tid tuende store oc mectige Herredømme/ det ene offuer Landet/ det andet offuer Haffuet.

Vdi midler tid hendøde Kong Ingild vdi Sucrige/ oc lod effter sig Oluff som hand affled met Haralds Søster. Harald sætte hannem ind vdi sin Faders Rige/ oc effterdi hand vaar meget vnger/ tilskickede hand Formyndere/ som skulde haffue indsyn paa hannem oc Rigens beste.

Der Harald haffde saaledis tuunget alle omliggende Lande oc
Rolighed oc Fred i Danmarck 50. Aar.
Førster / sad hand halfftrediesinds tiue Aar vdi god Rolighed. Men paa det at hans Krigsmend / skulde icke forderffuis aff for mange gode oc Aarefeløse dage/ da holt hand dem Kemper vdi sin Gaard/ aff huilcke de ved idelig øffuelse skulde lære Mandelige gierninger oc Hoffuerck. Nogle aff dennem vaare saa øffuede oc vdlærde i Fecte konst/ at de kunde hugge Øynebrynerne aff huer andre/ Ansictet wskadt. Men der som nogen blunckede for saadanne hug/ da skulde hand strax rømme Kongens Gaard / oc miste sin Besolding.
Strenge Gaards ret vdi Kong Haralds Hoff.

Der Harald sad vdi saadan stilhed oc huile / kom Oluff Siuardsøn hans Søstersøn aff Norge til Danmarck/ at tale met hannem. Huad som om denne Oluffs Mandom oc vnderlige bedrifft er optegnet/ det ville wi opregne / effterdi hand haffuer veret den geffuiste Kempe vdi Kong Haralds Gaard / oc er siden vdkaaret til Konge vdi Danmarck effter den store Suenske Krig. Der hand vaar ickon femten Aar gammel/ beuiste
Oluff Siuardsøns Mandelige gierninger.
hand mange seldsome oc artige stycker / baade met forstand oc styrcke. Hand vaar saa grum oc skarp vdi siun/ at hand met sine Øyne kunde vdrette / det som andre neppeligen kunde met Suerd / oc aldrig kom nogen saa stercker Kempe for hans Haand/ at hand io forskreckede den/ naar hand feste Øyne paa hannem.

Gunde en naffnkundig Røffuere vdi Norge.
Hand spurde en gang at Gunde den Høffding aff Telemarck met sin Søn Grim / haffde lagd sig paa Røffueri vdi Ethefkou / som vaar tyck met Torne oc Buske / oc saare mørck aff dybe Dale. Dette
Vngdom bør icke at fortære sine Aar vdi Sarckeløshed
fortrød hannem / hand bad der faare sin Fader om en Hest oc en Hund/ oc drog saa bort i samme Skou / at randsage effter dennem. Hand sagde at vngdommen skulde skamme sig / som fortærede sine Aar oc tid wnytteligen vdi

gen vdi

gen vdi ladhed oc Aarckeløshed. Vdi Skouen kom hand paa det sidste vdi disse Røffueris fodspor/som vaare effterfrossne vdi den dybe Snee. Hand fulde dem effter til en stor Elff / oc der hand kunde icke lenger spore dem/ gaff hand sig met stor Liffs fare offuer samme Elff. Vdi denne Elff vaar mange hemelige Klipper. Vandet vaar dybt i sig selff / oc haffde en hastig oc saare stride færd. Men intet vaar hannem saa høyt eller dybt / saa farligt eller grueligt / at det vaar wmueligt eller woffueruindeligt for hans mod oc forsæt. Der hand kom offuer Elffuen / fant hand spor ind vdi it vildsomt oc veyløst Kier/ oc kom til en høyer Dige/ offuer huilcken hand lod sin Hest springe / oc drog siden frem til en Stald / vdi huilcken mange Heste vaare indelucte / oc vactedis met stercke Stange for Dørrene. Hand brød Dørren op / oc tagede Hestene aff Stalden / oc sette sin Hest i steden igien. Dette vilde Tocke Gundis Suend formene hannem/ straffede hannem at hand en fremmede Gæst giorde saadane dristige Vold / oc slog i det samme til Oluff i sin hastighed oc vrede. Oluff tog alle hans hug vdi sit Skiold. Thi hand kiende hannem icke saa værdige / at hand vilde bruge sit Suerd imod hannem. Hand græb hannem om Liffuet / oc knusede hannem vdi mange smaa stycke / at det ene Lemme hengde neppeligen tilsammen met det andet / oc kaste hannem siden tuert ind at Dørren igien/ ligeruis som hand kom der Hoffuitkulds igennem tilforne. Aff saadane spot grebe Gunde oc Grim til verie / løbe huer vdaff sin Dør/ oc begge offuerfulde Oluff til lige/ foractendis baade hans Aar oc styrcke. Oluff hug dem begge strax mange dødelige Saar / oc der døden trengde dennem / oc Blodet vaar dem forløben/ begynte Grim i sit yderste oc sagde: Endog vor styrcke oc Blod haffue forlat oss / oc her er ingen ydermere forhaabning hos oss om Liffuet/saa skal ieg alligeuel beuise saadanne Mandom/ at intet Menniske skulle vide at sige aff nogen grueligere eller Mandeligere Kamp / effter vor Død. Jeg skal hugge Skuldrene oc begge Henderne aff min Fiende / at wi tre skulde giøre hin anden selskaff fra denne Verden.

Oluff opsøger Gunde,

Oluff ihielslar Tocke Gundis Suend,

Kamp.

Gunde vilde oc saa lade høre sin dristighed/oc knurede lige som hans Søn for hannem: Effterdi (sagde hand) at wi kunde icke komme leffuendis fra denne Kamp / da skulle wi beuise oss saa frimodige / at wi skulle haffue it ærligt rycte effter vor affgang. Wi skulle sla saa dristige ind paa vor Fiendis Arme / at hans Hender skulle icke vorde hannem nyttelige effter denne dag. Der met heffne wi oss/ at wi alle try skulle dø oc begraffuis til lige paa en tid oc stæd. Der de haffde end deris tale/ fulde de baade i Knæ / oc gaffue sig hart ind imod Oluff i denne mening / at de vilde gerne selff dø / om de ellers kunde faaet Lycke at dræbe Oluff met sig. Oluff dræbte strax selff den ene / oc hans Hund den anden. Dog vant Oluff icke Seyr vden saar / men fick her det allerførste saar paa sin Krop / huilcket hans Hund dog snarligen tillægte met sin Tunge. Siden ophengde hand disse Røffuere vdi en høy Galie / at deris Skalckhed oc hans Mandom skulde vere alle Mand obenbar oc vitterlig. Hues gods oc Pending hand fant effter dennem/ det foruarede hand paa en hemelige stæd / indtil hand haffde det bedre behoff i fremtiden.

Oluff ihielslar Gunde oc hans Søn Grim,

Scate oc Hialle to skalckafftige Kemper vdi Norge.

Vdi disse samme dage vaare to Brødre Scate oc Hialle vdi Norge / huilcke bedreffue stor wtuct oc løsactighed / met de deiligste Jomffruer at voldtage saa mange som de kunde opspørie oc offuerkomme. Iblant andre lagde de sig oc effter Else Kong Oluffs Daatter aff Vermeland / oc lode hendis Fader sige / at der som hand icke vilde lade hende følge dem met en god vilie / da skulde hand enten selff ryste sig / eller forskaffe en anden vdi sin stæd / at holde en Kamp imod dennem.

Oluff drager til Kong Oluff aff Vermeland oc frelser hans Daatter fra Scate oc Hialte.

Der Oluff Siuordsøn hørde disse tidende / glæddis hand / oc drog strax forklædt vdi Bonde klæder hen til Kong Oluff i Vermeland. Der hand kom ind i Kongens Sal / sætte hand sig nærderst til Bords / oc paa det sidste atspurde hand Kongens Søn / huor faare at de vaare alle saa saare sørgfulde oc bedrøffuede? Kongens søn suarede: Der som wi icke faa snarligen andre Raad oc hielp / da komme her to grumme Kemper / som met vold tage min Syster for vore Øyne aff Huset fra oss. Oluff spurde huad den skulde haffue til løn / som hende kunde frelse oc forsuare. Sønnen løb til Faderen oc atspurde hannem / oc hand sagde / huo som kand forsuare min Daatter / hand beholde hende for sin wmage. Dette suar gaff Oluff saa stor Modighed / at hand gaff sig siden i Liffs fare for denne Jomffru. Hun haffde for sæd / at beskue sin Faders Giester / oc besee dem flitteligen vnder Øyne met it Lius / at hun diss bedre kunde dømme om deris Affkom / sæder oc skickelighed. Thi vilde hun ocsaa forsøge paa Oluff / det som hun tilforne haffde forsøgt met mange andre. Første gang der hun saa hannem vnder Øyne / falt hun aff forskreckelse til Jorden. Anden gang gick

Oluff Siuardsøns skarpe siun.

det hende oc lige saa / indtil hun tredie gang falt saa forfærdet til Jorden / at hun huercken kunde see dag eller Dør / oc ey heller røre Fod eller Haand. Hendis Fader atspurde hende / huor faare hun falt saa offte til Jorden. Hun suarede: Det skeer for denne fremmede Gæstis skarpe siun. Hand maa visseligen vere aff Konge Blod oc Byrd / oc der som hand vilde forhindre Scate oc hans Broders wkyske forsæt / da er hand den / met huilcken ieg vil leffue oc dø. Da fulde de alle Oluff til Fode / oc bade hannem / at hand vilde giffue sig i Kamp for hendis skyld. Oluff strøg Hatten fra Ansictet / oc gaff sig (vndertagen sine obne Øyne) obenbarlige til siune: oc bad dem afflegge all sorg / oc vere ved it frit Moed. De forundrede sig alle paa hans deilige Ansict / oc skøne gule Haar / oc anden faurfærdighed / met huilcken Naturen haffde beprydet hannem. Saa stor redzel oc bedrøffuelse som tilforne vaar hos huer oc alle / saa meget diss større glæde oc frimodig lyst vaar siden vdi huer Vinckel oc Vraa / offuer den gantske Gaard.

Dissimellem komme Scate oc Hialle met ti aff deris Tienere for Dørren / oc mente de skulde strax førd Kongens Daatter bort met sig. De raabte høyt oc eskede enten Kongens Daatter / eller hannem selff til

Kamp.

Kamp. Oluff traadde strax for Dørren / oc bød sig allene vdi Kamp

Oluff dræber Scate oc Hialle met ti deris tienere.

imod dennem / dog met saadanne forord oc vilkaar / at ingen skulde snige sig til hannem hemelige paa Ryggen / men gaa ret frem for haanden imod hannem. Der met greb hand sit Suerd som kaldtes Løgthi / oc met

stor Mandoms Pris nedlagde alle disse tolff sine Modstandere. Kampen
stod paa en liden omfløt Ø / den som endnu findis hart hos en By / huilc-
ken for denne Aarsage haffuer sit naffn / aff disse to forneffnde Kemper Scathiallø.
Scate oc Hialle.

Der næst ectede Oluff Kongens Daatter / som hand haffde vun-
det / oc afflede en Søn met hende / som hand kaldede Ømund. Siden tog Ømund fø-
hand forloff aff sin Suoger / at drage til Danmarck / at beskerme Riget dis vdi
imod Kong Thore som feidede paa det / ved sine Kemper Tosten / Vietmer Norge.
oc Lother. Paa Veyen der hand kom imod Thoris gaard / klædde hand en
aff sine Tienere vdi Quinde klæder / tog den allene til sig / oc gick saa ind til Smilt an-
Thore vdi en gammel Mands skickelse met fortact Ansict. De skiulte slag.
begge deris Suerd vdi Træstaffue / oc der de komme ind til Thore / sagde
Oluff sig at haffue veret Staader konge hos Kong Siuord / oc vaar nu
for had oc affuend skyld / foriaget aff Oluff hans Søn. Der Kong Tho- Oluff ihiel-
ris Hoffsinder det hørde / ginge de omkring hannem / bøyede deris Knæ / gaff- slar Kong
ue hannem Haand / oc hilsede hannem met Konge naffn. Oluff bad dem Thore oc
holde met Tro oc Huldskaff / huad som de vdi skemts viss vdloffuede: oc hans Kem-
drog saa sit Suerd oc søgte ind imod Kong Thore. En part tog skemt for per.
aluere / oc giorde Oluff bistand: men en part gaff sig til værn for deris
Herre / oc slogis saa indbyrdis lang tid / indtil Kong Thore bleff nedlagd
aff Oluff oc hans eget Folck. Lother bleff hart saaret / oc gaff Oluff da
Frackis tilnaffn for sin dristighed oc snildhed. Hand spaadde om Oluff oc
sagde / at hand skulde selff faa saadant it endeligt / som nu offuergick Kong
Thore. Der met bleff hand slagen oc døde. Men hans spaadom gick si-
den vd offuer Oluff i sandhed.

Oluff kom met gode tidende hiem til sin Fader / oc fick strax Herre-
dømme offuer Haffuet / oc slog siden halffierdesinds tiue Sø Konger Oluff slar
ihiel / iblant huilcke vaare de fornemeste Biruild / Huiruild / Thoruild / lxx. Sø
Neff / Oneff / Reduarth / Rande oc Erande. Met saadant erligt rycte Konger.
som gick videligen aff hans Mandom / lockede hand mange Kemper til
sig. Sterckodder kom ocsaa til hannem / oc vaar i stor affhold oc ære i
hans tieniste. Thi torde ingen aff omliggende Lands Herrer / aff redzel
for Oluffs mact / begynde noget at befatte sig met Krig eller Aarlog i
hans tid. Siden drog hand til sin Morbroder Kong Harald Hyldetand /
oc fick aff hannem befalning offuer Danmarckis Strømme oc Haffuet.
Der hand haffde veret nogen tid lang i Danmarck / begaff hand sig paa
det sidste i tieniste met Kong Ring aff Suerige.

Vdi disse samme dage / haffde Kong Harald aff Danmarck en tro
Tienere ved naffn Brun / som vaar opfødt met hannem aff Barndom / oc Brun Kong
viste alle hans hemelige raad oc bestilling. Denne Brun brugte hand oc Haralds tro
Kong Ring vdi alle lønlige oc drabelige handel / met Bud oc Breffue Tienere.
imellem sig indbyrdis. Det hende sig at hand paa Veyen vdi sin afferdi-
gede Reise / druckneде vdi en Flod / oc Othin aff saadan Aarsage / tog
hans skickelse paa sig / oc lod sig bruge vdi Legation viis imellem begge
Kongerne / indtil hand forspilte deris Forbund oc Venskaff. Hand giorde
dem saa lede oc gramme paa huer anden / at det vdbrød paa det sidste met

Aarsage til den store Krig imellem Kong Harald oc Kong Ring.

obenbare Had oc Trætte imellem dennem / oc de tilsagde huer anden en strid / oc skulde haffue frist at berede sig der til vdi siu Aar. Dette oprør kom Othin affstæd / for sin Blodgerigheds skyld. Nogle sige at Kong Harald huercken aff had eller æregerighed / men aff friuilligt Mod / søgte Aarsage til Aarlog oc Feide imod Kong Ring. Oc efterdi hans egne vndersaatte keddis nu ved hannem / for hans Alderdom oc strenge Regimente / da vilde hand heller dø ærlige vdi Marcken / end lenge pinis paa sin Sotteseng aff languarende Siugdom : At hans endeligt kunde følgis oc stemme offuer it met hans fremfarne Liff oc Leffnet. Men paa det hand skulde icke vere ene paa sin henfærd / oc der kunde gaa stort ord oc tidende aff hans død / forsamlede hand it vtalligt antal Krigsfolck i Danmarck / oc lod dog det beste oc sterckiste komme Kong Ring sin Søster søn til Haande. Thi hand vnte hannem vel / oc begerede at hand maatte faa Seyer / oc offuerleffue hans død oc affgang.

Den

Den ottende Bog.

Summa paa denne Bog.

EFter det store oc merckelige Slag/ som stod vdi Suerige/ imellem Kong Harald / oc Kong Ring/ beskriffuer oss Saxo i denne ottende Bog/ huorledis Kong Oluff Kong Haralds Systersøn er kommen til Kongedømet effter Dronning Hethe/ oc huorledis Sterckodder haffuer for skenck oc gaffue forrædeligen skilt hannem baade ved Liffuet oc Kongelige Regimente. Sterckodder fortrød sin onde gierning / oc effterdi hannem bluedis at dø straadød aff Alderdom/ gaff hand Hather Lennissøn/ det Guld som hans Fader oc de andre hans Stallbrødre haffde giffuet hannem for Kong Oluffs Bane / at hand skulde affhugge hañem sit Hoffuit. Huilcket hand giorde fuldeligen effter hans begering/ oc begroff hañem paa Roliungs Hed. Effter Kong Oluff regerede hans Søn Omund/ oc fick stor pris for sin Krig/ som hand førde i Norge imod Kong Ring / oc Kong Throndis syster Jomffru Rusle/ Dissligiste imod de Vender oc andre sine oc Rigens Fiender. Men Kong Siuord hans Søn vaar hannem saa wlig i dyd oc duelighed/ som Kong Jarmerick vaar Siuord sin Fader wlig vdi ladhed oc wdydighed. Huad Omund vant til Kronen / det lod Siuord tage fra sig/ huilcket Jarmerick hans Søn vant dog siden til bage met stor pris oc ære. Her effter beskriffuer Saxo / huorledis de Longobarder for dyr tids skyld ere vdgaane aff Danmarck/ oc aff huad Aarsage Torckild er seglet vdi Kong Gorms tid/ tuende farlige oc lange reiser til Geruth oc Vrgartilock. Paa det sidste ender hand denne Bog / paa Kong Gøtricks oc Keyser Karls krig / som de begynte imod huer andre om Saxen/ oc dog icke fuldkomme vdi deris tid.

Harald Hyldetands Systersøn/Kong Siuords søn i Norge/ Oluff / afflede met Else Kong Oluffs Daatter aff Vermeland

Omund afflede met Ese Kong Rings Daatter aff Norge

Siuord som afflede — Buthle — En Datter som fick Gother aff Suerige.

En Daatter som vdi feide tid bleff ført til Tydskland / met hues Sønner Kong Jarmerick haffde at skaffe.

En Daatter som bleff ført vdi feide tid til Norge.

Jarmerick som afflede met

Suauilde aff Grekenland ingen Børn.

En anden Husfrue

Broder

Siuald som afflede

Snie

Biørn

Harald som afflede

Gorm / som afflede met en Suenske Førstinde

Gøtrick som afflede

Oluff.

DEn Suenske Krig som skeede imellem Kong Harald oc Kong Ring / bleff vdsæt paa Danske Rim aff Sterckodder/ som vaar selff en aff de fornemmeste Kemper vdi samme Slag. Hannem vil ieg effterfølge/ligeruis som hans dict ved de gamle Forfædris Hender/ er paa det sidste ocsaa vdscreffuen kommen oss til Haande. Først vil ieg opregne naffn paa de besynderligste Høffuitzmend (thi det menige Krigsfolck vaar wtalligt) som vaare paa Kong Haralds side: Der næst paa dennem som stride vnder Kong Rings Hoffuet Bannere.

De besyn-

De beſynderligſte Kong Haralds Høffuitzmend vaare Suend/
Sambar / Ambar/ Elli / Kathi Fynbo / Salgarthi oc Roe Langſkæg.
Item Skalck Skoning/ Alff Aggiſſøn / Oluir Hærdebred / Gnep hin
gamle / Gaardſtang Stadbyggere. Dernæſt aff Kong Haralds egen
Slect Blend aff Tellø/oc Brand Myg. Item Thorny / Thoruing/
Tatar oc Hialte. Diſſe komme til Skibs ind for Leyre/ oc vaare alle ſaare
vel ryſtede til Krig/ deilige høye oc viſe Kemper / færdige oc behendige baa-
de til at ſkiude oc bruge Haanden / oc at dicte effter Poetiſke art oc Kaanſt
paa deris eget Tungemaal. Aff Leyre gaard / komme Hortar/ Borrhy/
Belgi/ Begathe/ met Bari oc Thole. Aff Sle By kom Atiſle oc Hogen
met ſkrammen vdi Kinden. Item Tumme Styremand vnder Iomffru
Hethis oc Viſnis Banere. Naturen haffde giffuet diſſe Quinde perſoner
Mands hierter. Vebiorge vaar ocſaa en aff ſamme Skelmøers ſelſkaff/
ſom førde Bo Bramſøn oc Brat Iude met ſig. Der vaar hos Kong
Harald ſamme tid / Orm Engellender / Vbbe Friſlender / Ary met det
ene Øye/ Alſ oc Gother/ Dal hin tycke oc Duck Vende. Aff Venden
bleff Viſne vdgiort / met meget ſkønt Krigsfolck / thi hun vaar en haarder
Quinde / oc forfaren vdi allehaande Krigſbrug. Hendis næſte Tienere
vaare Barri oc Gnizli. Hendis Folck brugte ſmaa Skiolde oc lange
Suerd/ oc blaa Harniſk. Naar de ſlogis met Fienderne oc bleffue aluerlige
vrede/ da kaſte de Skiolden paa Ryggen/ eller kaſte dem iblant Troſſet/ oc
ſtridde met bare Bryſt/at de diſſ bedre kunde røre deris Verie. De beſyn-
derligſte Kemper iblant dem vaare Tolkar oc Hymi. Siden kom Toki aff
Iuem Herret met Otrite hin vnge. Hethes dueligſte Kemper vaare diſſe:
Grimar oc Grenzli. Effter dem kom Ger/ Liuick/ Hame/ Hunger/ Humbli
oc Biari/ ſom regnedis da iblant de ſterckiſte Konger/ der mand viſte noget
aff at ſige / oc haffde offte vundet ſtor Seyr oc Pris imod andre Kemper.
Diſligiſte Iomffruerne ſom er omtalet vaare icke alleniſte klædde vdi dyr-
bare oc herlige/ men ocſaa vdi Mandelige klædebon effter Krigsbrug. Siu
fremmede Konger ryſtede ſig i diſſe omliggende Lande/ paa en tid til denne
Krig / men en part drog til Harald / oc en part til Kong Ring. Til Kong
Harald kom ſiden Helmi oc Hoſe / Tulleff / Hune / Haſtin / Hythin hin
ſmale / Dahar Grenſke oc Harald Oluffſøn. Aff Hatis Hærrit komme
Har / Herleuer oc Horthbrod hin vilde. Aff Immeland komme Hum-
mehy oc Harald/ oc met dem aff Nordtlanden Hack oc Simund oc Serc-
ker Bemondſønner/ diſligeſte den gamle Gandals affkomme. Diſſe vaare
alle Kong Haralds gamle ſuorne Tienere / oc haffde lang tid tilforn faaet
forgylte Suerd/ oc anden kaaſtelig ſkenck aff hannem for deris Mandeli-
ge oc tro Tieniſte. Haffuet bleff ſaa fult aff Skib / at mand kunde gaa off-
uer paa dennem fra Sieland til Skone. Diſſimellem ſende Kong Ha-
rald ſine Legater til Suerige/ oc lod tilbiude Kong Ring en obenbare Fei-
de / oc naffngaff paa huad ſtæd hand ſkulde møde hannem vdi Marcken.

Kong Haralds Høffuitzmend vdi denne Suenſke Krig.

Danſke fordoms Poeter

Skelmøer.

De naffnkundigſte Kemper oc Høffuitzmend/ſom giorde Kong Ring
biſtand vdi denne Krig / vaare diſſe efterſcreffne: Vlff / Algi / Vindar/
Eyl hin

Høffuitzmend paa Kong Rings ſide.

Høffuitzmend paa Kong Rings side.

Eyl hin Starblinde / Gotar / Hildi / Guti Alffsøn / Sture hin stercke/ Sten aff Vener sø/ Greck snare/Gromer/ Vermick. Item De som bo ved den Nordlandsk Elff/ Saxe/ Fletir/ Saligothe / Thord Snaffuere/ Thronder met Næsen/ Grundi / Othi/ Grinder/ Thoui / Colle / Biarchi/ Hogni hin kloge / Rokar hin brune. Disse hoffmodige Herrer haffde foret sig tilhobe vdi Selskaff/ oc affskild sig fra det andet almindelig Krigsfolck. Siden kom Rani Hyldsøn / Liuthguthi/ Suend kulle/ Rethyr Høg oc Rolff Quindekier. Item Ring Athilssøn/ Harald aff Thoten/ Valsten aff Vigen / Thorulff tycke / Thengel lange / Hunsolue / Biruild Blegekind / Burgar oc Skumbar. Aff Thelemarck komme de sterckiste Kemper/ som haffde størst Mod / oc mindst Hoffmod: Thorleffuar hin gramme/ Thorkil Gudlandsfar / Grethir hin onde oc hastige / Haddir haardesind / Roldar hin sperlemmede. Aff Norge komme Thronder/ Thronski / Thoki aff Moren / Raffn Huide / Hasuar / Biarni / Blihar Kiertnæse / Biørn aff Sogen / Findar aff Marstrand / Bersi aff Falustad / Siuord Suinehoffuit / Erick Huisslere / Alsten/ Harēki / Ruthar / Raui / Erling Orm. Aff Jederen komme / Od Engellender/ Alff Videfaren/Enar sidebug/ Jffuer truere. Fra Jssland komme Mar rødskegge aff Mitfriths gaard / Grombar gamle / Gram Brundolck / Grim aff Skierum stad / som vaar fød ved Schaha vdi Fyrcke hærrit: Berhgar Spaamand met sine Stallbrødre Brahi oc Rankel. Naffn paa de Suenske Kemper vaare disse: Ar/ Backe/ Reklu/ Ral / Kroke Bonde/ Guthfast/ Gummi aff Gyllemarck / som vaare Frø Affguds blods foruante oc trofaste Talssmend oc Raadgiffuere. Item Inge/ Oly / Aluer/ Folcki Ericks sønner/ Kong Rings Slect/ hans dueligste oc næste Hofftienere/ huilcke ocsaa regnede sig vdi frendskaff met Frø. Til disse kom Sigmund aff Sigtim stad/ som vaar en halff Kempe/ oc en halff Kiøbmand. Item Frosthi/ Alff hin stolte aff Opsal/ hand vaar en god Skytte oc forstandige Formand vdi Krigs Hær. Met Oluff komme siu Konger/ modige vdi sind oc raske til haand/ Holty/ Hendil/ Holmar/ Leuy/ oc Hama/ oc met dennem Regnolt Rysser/ Rathbarts Sønnesøn. Item Siuald met elleffue Holcke/ oc Lesy sō tuang Vngern/ kom met sit forgylte Skib. Thririkars Skib vaar skicket som it Drage Hoffuit vdi Staffnen. Thrygir oc Toruil haffde tolff Skib tilsammen. Kong Rings gantske Skibs Flode vaar to tusinde oc fem hundrede Skib. De Gyllandske Skib laae vdi Garnumsund oc fortøffuede de Suenske. Kong Ring fulde selff sin Hær til Lands/ men Oluff vaar Høffuitzmand for Skibene/ oc forscreff de Gyllendske Skib/ at møde sig mellem Vigen oc Verend/ paa visse tid oc stæd. Haffuit vaar saa videligen opfylt met dennem / at mand for Skib oc Segel kunde neppeligen see Vandet. De Suenske Skib finge god Bør/ oc komme frem til stæden der som Striden skulde staa/ førend de Danske. Der sattes Folcket op i Landet / oc Kong Ring slog dem met de andre/ som komme at Land veyen met hannem/ vdi deris Slactordning/ huilcken vaar saa lang oc bræd / at den racte høyt op i Landet til Verend/ met den ene ende. Kong Ring red selff omkring/ oc besaa sit Folck / hand satte de sterckiste oc beste vnder Kong Oluff / Regnold. oc Viuille / frem-

merſte vdi Spidſen/oc paa begge ſider neſt op til deñem/ſætte hand paa høyre Haand/Vnge met Elricks ſønner oc Trige: Paa den venſtre ſætte hand Leſe met ſit Folck. Neſt effter dem ſkickede hand Curlenderne oc Eſtonier/ men de ſō brugte Stagſlyngerne/ ſtode allereffterſte bag den gantſke Hær.

Diſſimellem finge de Danſke god bør/ oc komme paa ſiuende dag ind for Calmarn ſaa tycke oc mangfoldige/at mand for Skib oc Segel kunde huercken ſee Vandet eller Himmelen. Thi foruden den anden biſtand ſom førre bleff omtalet/ kommē der ocſaa ſiu tuſinde aff Findland/ Venden oc Saxen/ſom forøgte Kong Haralds flode oc mact. Det menige Krigsfolck fulde Skoningerne frem/ſom viſte Veyen oc Landſens leylighed.

Der begge Hær vaar kommen huer anden vdi ſiun/ befoel Kong Ring ſit folck at ſætte ſig ned til huile/indtil ſaa lenge at Kong Harald haffde ført ſit folck vdi deris Slactordning. Hand befol Trommeterne/ at de ſkulde icke blæſe/ førend de ſaae Kong Harald paa ſin Vogn/ drage vd for ſin Hoffuitbanere. Hand gaff ſit Folck mod/oc ſagde fremdelis til dem: Wi haffue it gaat forhaab/ at denne Hær/ ſom haffuer en blind Øffuerſte/ ſkal lætteligen ſplittis oc foriagis. Kong Harald maatte vel heller tenckt paa ſin Graff/ om hand vilde ret anſee ſin Alder/ end ſtaa mig effter mit Land oc Rige. Thi er hand blinder baade i forſtand oc de vduortis Øyne. Strider der faare Mandelige i gode Suenſke/ for eders Frihed/ Føderneland/ Hus oc ſmaa Børn. Her ere ickon faa Danſke imod oſſ/ oc den meſte part aff Haralds Folck ere Saxer/ oc andre ſaadanne løſe oc blødhiertige Folck. Tencker der paa at wi Norlender haffue altid haffd offuerhaand offuer Vender oc Tydſkene. Met ſaadan tale ſætte hand ſtort Mod oc Driſtighed i ſit Folck.

Kong Rings tale til ſit Folck.

Paa den anden ſide ſkickede Brun vdi Haralds ſtæd/ hans Folck vdi deris Slactordning. Hand ſpidſede den mellemſte orden/oc ſatte Jomffru Hethe paa den høyre/oc Hogen paa dē venſtre ſide/oc antuordede Jomffru Viſne Kongens Hoffuit banere. Der dette vaar giort/drog Kong Harald omkring Folcket/ oc met høy røſt klagede offuer Kong Ring/ ſom betalde hannem ſaa ilde/ for alle ſine mange Velgierninger. Jeg haffuer ſæt hannem ind vdi Konge Riget/oc nu vender hand ſin mact imod mig/ oc ſparer huercken min Alderdom/eller tencker en gang der paa/at ieg er hans Morbroder/ ſom haffuer forſkylt ſaa meget gaat aff hannem. Thi tencker nu der paa i ærlige Danſke mend/ at i pleie altid at indlegge pris oc ſeyr/oc regere offuer diſſe omliggende Landſkaff/oc icke at tiene nogen. Legger vind paa/ at i kunde beholde dette gode Naffn oc lofflige Rycte/ oc at hues ære oc Konge titel i haffue forhuerffuet mig vdi min Barndom/den ſkal mig icke i dag berøffuis vdi min Alderdom/aff dette traadzige Folck/ſom baade nyligen oc offte i fordom tid er offueruundet aff eder.

Kong Haralds tale til ſit folck.

Vdi deñe ſtilleſtand blæſte Trometterne/oc ſtriden begyntis ſaa gruelige oc haſtelige/met bulder oc vaabenbrag/ligeruis ſom Hiñelen oc Jordē haff de falden tilſamen. Mand ſkulde troed/at Skou oc marck oc Elementerne ſkulde ſlagets vdi en hob oc blandets/ſom de vaare før end Verdē bleff ſkabt. Der drog en ſtor røg op i ſkyerne/ aff det megle blod oc de varme ſaar/ ſaa at den fortog dem Solens oc Hiñelens klarhed. Skud oc pile fløye ſaa tycke

Strid paa Brauelſe hede i Suerig.

NB

ſom Hagel

Hagel om den mørcke Nat. Skytterne brugtis mest vdi begyndelsen/ men der de haffde vdskut/ brugte de Suerde oc store Jernkølffuer. Sued oc Blod runde mange til døde. Mand hørde en lang vey huorledis de banckede oc stødte ind paa huer anden. Sterckodder som vdsatte denne Krigshistorie paa Danske Rim/ siger at hand vaar fremist i hoben/ oc slog ihiel/ Hun/ Elli/ Hort oc Burghe/ Kong Haralds geffuiste Høffdinger/ oc hug Haanden aff Jomffru Visne som førde Hoffuit Baneret. Siden siger hand at hand saarede oc nedlagde Roe/ Gnep oc Garthar/ Item Skalckis Fader / hues naffn hand dog icke obenbarligen vdtrycker. Der næst at hand nedslog til Jorden / den sterckiste iblant alle de Danske/ Kong Hogen / men der hand kom paa foden igien betalde hand hannem. Thi Hogen affhug hannem en sin Finger/ oc kløff hannem helfften sit Axel ned igennem Brystet vdi Buggen / at Lungen flød vd / oc hand maatte vnduige til en side aff Striden / oc haffde siden stor plage førend hand vdi lang tid her effter kom til sin førlighed. Hand siger ocsaa/ at Jomffru Vegbiorg slog den Kempe Soth ihiel/ oc bleff siden selff skudt aff Torkild Telemarcker. Det Krigsfolck aff Gylland spente oc skød saa grueligen hart/ at huercken Skiold eller Harnisk kunde holde for deris Pile. Diss-imellem brugte sig Vbbe hin store aff Frisland/ som vaar den raskiste til sin Haand iblant Kong Haralds Kemper. Hand ihielslog fem oc tiue vdualde Kemper/ som alle vaare Suenske eller Gyndinger/ foruden elleffue andre Kemper som hand saarede samme dag vdi Krigen. Hand trengde sig frem oc brød de Suenskis fremmiste orden / oc iagede dem aff stor fryct for sig frem oc tilbage met sit Suerd oc Glaffuend. Da vaare de Suenske nær slaget paa flugt / haffde icke Hagder / Rolder oc oc Gretir det affuent/ oc sæt sig vdi Liffs fare for den menige Mand. Dog torde de icke giffue sig til haandslag met Vbbe / men skiøde langt fra ind paa hannem til lige/ oc kunde dog icke kuldkaste hannem / førend hand haffde hundrede fire oc firetiue Pile vdi Liffuet / oc falt da først aff forsmectelse paa sine Knæ til Jorden. Men Norbaggerne aff Trondhiem oc Darlekarlene skiøde fast paa de Danske vden affladelse / oc giorde dennem megen affbreck.

Sterckodder giffuer oc tager hug.

Jomffru Vegbiorg.

Vbbe Frislenders mandom.

Der Kong Harald (som for sin blindhed icke saa huorledis Krigen affgick) formerckte aff sit Folckis banghed/ at Fienderne vaare dem offuerliggendis/ atspurde hand Brun sō hand mente vere sin Kiersuend/ huorledis Kong Ring haffde skicket sin Slactordning. Brun loe hemeligen ved sig selff / oc sagde at hand haffde spidsede sin Hær i lige Horner. Der Kongen det hørde/ bleff hand forskrecket / oc met stor forundring spurde / aff huem Kong Ring kunde lærd denne Konst / effterdi Othin allene fant først der paa/ oc haffde aldrig lærd den fra sig til nogen / vden hannem allene. Der Brun da tagde stille / skiød det Harald vdi sind / at det vaar Othin selff hans bekiende Affgud som nu vaar kommen vdi fortact skickelse / at hand enten vilde hielpe eller forderffue hannem. Thi falt hand strax til at formane oc bede hannem / at hand nu som tilforne vilde vere de Danske huld oc blid/ oc loffuede hannem it Offer aff alle deris Siele som bleffue denne dag paa Valstædet. Brun vilde icke bønhøre hannem/ men kuldkaste Vognen (som vaar beslagen met skarpe Jern Pige oc krogede Segle) met hannem/

Brun Haralds Kiørsuend.

Othin bedrager Harald.

NF

nem/ slog til hannem met hans egen Kølffue / oc knusede hans Hoffuet Pande. Der laa paa det sidste saa mange døde Kroppe hos Vognen/ at de skiulte Hiulene oc Stærten. Thi paa Kong Rings side bleffue tolff tusinde mectige Høffdinger / oc aff Kong Haralds bleffue tredine tusinde i dette Mandfald/ foruden den menige Almue/ som vaar wtallige.

Harald hyldetands endeligt.

Der Kong Ring hørde at Kong Harald vaar kommen om Liffuet/ gaff hand sit Folck it Tegn / at de skulde opholde / oc giorde fred met sine Fiender / efftherdi det siuntis forgeffuis at stride imod en Høffuetløs Hær. Hand befoel Krigsfolcket at de skulde opsøge Kong Haralds Legeme / at hand icke skulde miste sin tilbørlige/ erlige oc Kongelige Jordefærd. Der de haffde randsaget en halff dag/ funde de Kong Haralds Legeme oc Kølffue/ oc lagde det paa Vognen / for hulckē Kongen lod spende sin egen Hest som hand red/ oc offuertecke den met kaasteligt Gyldenstycke. Der næst giorde Kong Ring ynsk/ oc begerede at Kong Harald maatte komme til Herbergs før end nogen aff disse andre døde Stallbrødre / oc bestille dem hos den ypperste Vert rolige oc gode bolige. Siden optende hand it Baal aff Kongens eget forgylte Skib/ oc der Liget brende/ gick hand omkring met de andre Herrer oc Høffdinger / oc bad storligen at huer skulde kaste rundeligen paa ilden Guld/ Sølff/ Vaaben oc andet kaasteligt smycke / at forære der met den stolte Herre/ som haffde forskylt saa meget gaat aff alle Landskaff. Hand samlede hans brende Legemis Aske vdi it Skrin / oc befoel den at føres til Danmarck / oc begraffuis vdi Leyre met Hest oc Vaaben / som det da effter Kongelig skick brugeligt oc sæduanligt vaar.

Kong Ring lader Kong Harald herligen begraffuis.

Skick at begraffue konger.

Dronning Hethe XL.

Droning Hethe.

ALle Danske Mend finge stor Kierlighed oc god vilie til Kong Ring / for den ære som hand beuiste deris affgangne Herre / hans egen Morbroder. De bade hannem at hand vilde vnde dem Jomffru Hethe til deris Dronning. Det samtyckte hand dennem / oc antuordede hende alle Danmarckis Lande / vndertagen Skone / vdi huilket hand sætte Oluff til en Høffuitzmand / paa det at de Danske icke skulde komme for meget snarligen til deris styrcke oc gamle mact igien. Saaledis gaff da Lycken Danmarckis Herredom vdi de Suenskis Haand / oc der met bleff en ende paa den Strid som stod paa Brauelle Hede.

Nogle mene at Slesswig kaldtis Hethby aff denne Dronning Hethe.

Oluff hin Frokne XLI.

Oluff hin frokne.

NOgen tid her effter begynte det at fortryde Sielandsfarene/ at de som tilforn haffde tient den merckelige Kong Harald met stor ære/ skulde nu vere en Quinde vnderdannige. Thi droge de til Oluff/ Kong Haralds Systersøn vdi Skone / oc bade hannem at hand vilde skilie dem ved dette forsmædelige Quinde Aag: De vilde

gierne falde hannem til Haande / om hand ellers vilde reise sig met sin Krigs Mact / for deris skyld. Der Oluff hørde deris aluorlige begering oc selffuilge tilbud/oc tenckte paa sin egen Morfader som haffde veret Kong vdi Danmarck for hannem / loffuede hand dennem hielp oc vndsætning effter deris vilie. Hand forscreff Hethe til sig/oc nødde hende met trussel vdi alt Suerdslag/at hun opgaff Riget for hannem/ oc beholt allene Jutland for sig paa Aarlig affgifft/ saa at hun haffde aldelis intet Land vnder sin egen Frihed. Siden affled Oluff en Søn/som hand kallede Omund. Hand bleff ocsaa paa en kaart tid saa streng oc Tiransk vdi sit Regemente/ at det angrede dem som tilforne bluedis oc keddis ved Dronning Hethe. Thi ginge tolff Høffdinger tilsammen vdi Raad / iblant huilcke vaare de fornemeste Lenne/ Atyle/Thotte/oc Vithne/som vaare Høffuitzmend vdi Venden / oc dog aff Rigens indfødde byrd oc affkom. Disse besuore sig (enten for deris Fædernelands skyld / eller egen sag) imod Kong Oluff/ at de vilde sla hannem ihiel / naar de kunde komme der til met lempe. Oc effterdi de mistrøstede sig selff / at de skulde icke vere nocksom stercke oc kloge at fulddriffue saadan gierning / vnderkiøbte de Sterckodder som skulde sla Kong Oluff ihiel/ naar hand gick aff Bad. Der Kong Oluff kom aff Bad / och saa til Sterckodder / forskreckede hand hannem met sin skarpe siun/saa at Sterckodder kunde icke fremme oc fuldkomme det Mord/ som hand haffde i sinde at giøre paa hannem. Den som tilforn haffde slaget saa mangen Vebnede Kempe/kunde nu icke fordrage en nøgen mands Pyne. Der Oluff formerckte at Sterckodder forfærdedis for hans siun/ tacte hand sit Ansict / oc bad hannem træde frem / oc giffue tilkiende huad hans ærinde oc bestilling liudde. Thi Oluff forsaa sig intet ont til hannem/effterdi de haffde veret gamle suorne oc forsøgte Stallbrødre met huer anden. J det samme sprанck Sterckodder frem / oc igennem stack hannem met it draget Suerd/oc som hand vilde staa op igien/hug hand Struben i tu paa hannem. For saadant Mord fick Sterckodder hundrede oc tiue marck Guld. Men det fortrød hannem siden saa haardelige/ at naar hand tenckte her paa / eller hørde Oluffs naffn / da græd hand beskelige. Hand slog ocsaa siden nogle ihiel aff dennem / som forførde hannem paa dette slemme forræderi. Oc heffnde sin harm met den samme Haand/met huilcken hand bedreff den skammelige oc wærlige gierning.

Dronning Hethe affsættis.

Tiranni straffis.

Sterckodder forgriber sig.

Vijs er den sig aldrig forsaa.

Omund XLII.

Omund

Danske Mend keysede Omund til Kong / wanseendis hues Tiranni hans Fader bedreffuet haffde / paa det de kunde haffue en Herre i Landet aff deris eget Danske Konge Blod. Der Omund kom noget til Alders/ vaar hand icke ringere vdi Mandom end hans Fader/ men io enten offuergick hannem/eller ocsaa giorde det saa gaat / som hand haffde giort for hannem. Hannem bleff meget sagd aff Ese Kong Rings Daatter aff Norge. Men hand torde dog ingelunde lade bede om hende / thi hendis Fader vilde ingen mand giffue hende / vden den som haffde beuist synderlige Mandoms gierning. Hand holt saa

meget

meget aff it ærligt Mandoms rycte/ som mange nu holde aff størst Gods oc Rigdom. Derfaare maatte Kong Omund ryste sig til Skibs aff all sin mact / oc reise selff personlige til Norge / at indlegge Pris oc Ære met sin styrcke / oc met Herreskiold indtage Kong Rings Land oc Rige. Paa veyen giestede hand Kong Odde aff Jather hærret / huilcken klagede hart offuer Kong Rings vold oc wræt / som hand offte haffde beuist / at indtage hans Land fra hannẽ. Thi drog Kong Omund frem/ oc vdi Kong Rings fraucrelse / som da vaar paa Søroffueri vnder Hybernland/ tog alt hans Kongelige Gods oc Liggendefæ til Byte/ oc met Oddis hielp ihielslog alle hans Slect oc Frender/ dog vilde hand aldrig røre hans Vndersaatte/ eller offuerfalde nogen hob som vaar mindre eller suagere end hand. Det haffde hand lært aff sin kiere Fader / at hand skulde stride met oprictig Dyd oc icke met vold oc grumhed. Dissimellem hende sig at Kong Ring kom hiem til Norge / thi beridde Omund imod hans tilkomelse it saare høyt Skib / at mand kunde skiude ned aff det paa Fienderne/ som aff it Slaat eller Vaald. Hand giorde Atyle Skonings Sønner Homothe oc Thole til Styremend oc Skipper der paa. Der Ring det fornam / drog hand imod hannem met den mindste part aff sine Skib / oc lod den største part angribe Fienderne paa Ryggen. Men Omund forsømmede sig icke / der Odde paamindte hannem om Rings treedskhed / oc sende strax hemeligen bort/ de som skulde tage imod Fiendernis baghold / oc befoel Atyle Skoning at møde Kong Ring. Atyle vaar mere dristig end Lyckfalig / hand tabte Slaget / miste sit Folck / oc maatte rømme hiem til Skone. Kong Omund rystede sig paa ny met Oddis hielp / oc drog anden gang vd met sin Flode / at stride imod Kong Ring. Atyle bleff paamint her om vdi en Drøm / oc kom hannem til vndsetning / at hand vilde affstryge den skam/ hannem tilforn vaar offuergaaen. Der met fick Kong Omund en lyckfalig Seyr offuer Ring/ huilcken paa sit yderste/ der hand vaar nu aldelis maaleløss aff sit store Bane saar / saa paa Omund/ racte hannem sin Haand / oc begerede hannem met saadant Tegn til sin Suoger. Hand vilde da gladelige dø/ effterdi hans Daatter maatte bekomme saa mectig en Herre til Ecte. Samme øyeblick hendøde hand vden alt giensuar. Omund græd for hannem / tog selff den ene hans Daatter / oc gaff Homothe hans tro Stallbroder den anden.

Kong Omund drcæber Kong Ring / oc ecter hans Daatter.

Vdi disse dage vaar en offuer all maade dristig Jomfru vdi Norge / ved naffn Jomffru Rusle som førde Krig oc Trætte imod sin egen Broder Kong Thronde / om hans Land oc Rige. Hun fortrød at Kong Omund skulde haffue noget Herredom vdi Norgis Rige/ thi feidede hun paa Danmarckis grentze oc indbyggere / huorsomheldst hun saa sig lempe oc Aarsage. Omund kunde det ingelunde fordrage / oc sende nogle faa sine Tienere oc Krigsmend bort / at formene hende saadan sin dristighed oc oprør. Der Rusle haffde nedlagd dennem / fick hun saa stort it Mod / at hun mente strax at hun vilde indtaget all Danmarck. Thi falt hun ind i Halland / oc bleff der vddreffuen aff Landet / aff Kongens afffærdiget Høffuitzmend/ Homothe oc Thole/ oc flyde til Skibs / oc vndkom met tredie Skib/ de andre komme Fienderne til Byte. Vdi Søen mødtis hun

Jomffru Rusle en Skioldmø aff Norge.

Kong Tronde i Norge/ aff huilcken (maa skee) at Trondhiem haffuer sit naffn.

tis hun met sin Broder Thronde / huilcken bleff offueruunden aff hende/

Dofre Field.

oc maatte rømme allene offuer Dofre Field. Det som hun tabte imod de Danske/det vant hun igien aff sin broder. Der Omund spurde saadant om hendis Reise oc Færd/ drog hand til Norge met sin gantske Skibs Flaade/ oc reiste ved Homothe oc Thole/ mand aff Hus vdi Thelemarcken / huilcke

Rusle bliffuer offueruunden oc slagen.

dreffue hende aldelis aff Landet/hen til nogle vdøer vdi haffuet. Der kome de Danske offuer hende/forfulde hende/oc ødelagde største parten aff hendis skib/oc finge meget skønt oc herligt byte vden deris fare/met Fiendernis store skade oc forderffuelse. Der Rusle flyde saa hasteligẽ met nogle faa sine skib/ kom hendis Broder wforuarendis oc slog hende ihiel. Hand fick siden hendis Land til en foræring aff Kong Omund. De andre bleffue straffede paa deris Gods oc Penninge/oc droge saa huer hiem til sit behold vdi Norge.

Troskab.

Der Thørie oc Biørn Ruslis tro Mend / spurde vnder Hybernland som de laae paa deris Røffueri/ huorledis det vaar gaaet Rusle/ droge de strax til Norge at heffne hendis død / som de haffde suoret hende vdi sin velmact. De vdbøde Kong Omund til Kamp. Men Hemothe oc

En Kongis loff oc gode Ryete.

Thole bøde sig frem i deris Herris stæd. Thi loffuede Kongen deris Troskaff/ men vilde dog icke ladet skee effter deris vilie. Thi det holtis for en stor skam vdi fordom tid/ at en Konge skulde neete nogen en Kamp. En Førstis oc Herris største Pris oc gode ryete stod vdi Mandoms gierning/ oc skattedis icke effter hoffmodig Bram oc Rigdom. Paa det sidste der alle Kong Omunds gode Mend bade hannem hart / tilstedde hand Ho-

Kamp.

mothe oc Thole at giøre hans forfald. Vdi denne Kamp bleff Biørn slagen/ oc Thørie bleff gantske ilde saaret / huilcken Kong Omund tog siden/ der hand kom til sin førlighed / vdi sin Tieniste / oc giorde hannem til en Høffuitsmand vdi Norge.

Omund tuinger Venden.

Siden neetede de Vendske Lande at giffue Kong Omund sin Aarlige oc tilbørlige Skat / oc ihielsloge hans Legater / oc giorde indfald vdi Jutland. Thi møtte Kong Omund dennem / oc fick paa en tid Seyeruinding aff sin deris Konger / oc tuingde dennem at vdgiffue deris sædvanlige Aarlige Skat.

Sterckodder vil icke dø straadød.

STerckodder den naffnkundige Kempe / om huilcken wi offte her indtil haffue talet i denne Danske Historie/ vaar nu saa alderstigen/ Blind oc skrøbelig / at hand kunde icke tiene lenger met andre Kemper for Klæde oc Peñinge vdi nogen Herris Gaard. Thi tenckte hand ved sig selff/ at det vaar hannẽ best/at hand vdualde sig selff frivillige en ærlig Død/ paa det at hans Alderdom skulde icke formørcke hues Mandelige gierninger hand haffde bedreffuet vdi sin vngdoms velmact. Oc efftersi hand haffde dræbt saa mangen sin Kempe / vilde hand icke selff dø straadød / men heller falde for en erlig mands Haand/ end forbie sin yderste Alderdoms offuer-

☞

fald. Saa haanligt vaar det fordoms Krigsmend/ at dø paa Sengen aff Hælsot. Der faare hengde Sterckodder det Guld om sin Hals/ som hand fick for Kong Oluffs Død / at hand der met vilde beuilge en duelig Krigsmand / som skulde forkaarte hannem sin Alderdom. Hand mente at dette Guld kunde ingensteds bedre anleggis/ end vdi saadan maade/ at huad som hand haffde taget til løn for en andens Død / det samme skulde nu vere en

Aarsage til hans egen Bane. Hand bant it gaat Suerd ved huer side / oc
stydde sig ved tuende Staffue. Der kom en som bespaattede hannem / oc
bad hannem deele det ene Suerd met en anden god Broder. Sterckodder
bad hannem komme til sig / oc støtte strax det ene tuert igennem hannem.
Der næst kom hand frem vdi en Skou / som Hather Lennis Søn (huilc-
ken Lenne hand i sin anger for Oluffs Mord ihielslog) vaar vdi Jact.
Der Hather saa hannem / sende hand tuende sine Ryter vd offuer hannem /
at hastelige forskrecke hañem. Sterckodder greb til Wærie / oc slog dem beg-
ge ihiel met sine Staffue. Der Hather det saa forfærdedis hand offuer saa-
dant Spectackel / oc red nærmere til hañem / kiende hannem / oc atspurde om
hand vilde icke byte sine Staffue bort for en Vogn. Sterckodder kiende
icke Hather / men suarede hannem met stor vrede / siungendis effter denne
mening : Mig dragis vel den dag til minde / at ingen skulde spaattet mig
forgeffuis / men nu maa ieg tage meget til tacke for min Alderdom skyld. Li- *Alderdoms Vanlycke oc Elendighed.*
geruis som it hastigt Vand flyder bort oc kommer icke igien : saa forgaar
Menniskens Alder / indtil Alderdomen ender alting met Døden. Alder-
dom oc Ælde / komme met megen vansnilde. Hun borttager Hyld oc Lød /
Siun oc Gang / Tale oc Forstand / oc vdslætter merckelige Konsters oc
mandelige gierningers Rycte. Legemet begynder at helde / Aanden vorder
trang / Hukommelsen forgaar / Hoste oc Siugdom fødis / Tenderne aff-
falde / oc Maffuen vansmectis / alting forandris oc kommer paa ny skick.
Dette lærer ieg nu først paa mig selff / Øyne oc Tungen feile mig / oc min
suaghed er saa stor at ieg maa styde mig paa en kæp. Der er ingen som haff-
uer opsiun eller omhu for mig gamle vdleffuede Krigsmand / vden saa er
at Hather er for Haanden oc vil hielpe mig. Huo hand en gang giffuer sin
Tro / den elsker hand fuldkommelige oc varafftelige aff hiertet vden skrømte-
ri. Hand er baade en duelig Krigsmand / oc en runder Herre mod sine Tie- *Hathers loff.*
nere oc gode Venner / som indlegge nogen Pris oc ære. Hand sparer ingen
skenck paa dem som beuise sig Mandelige. Hand er oc selff saadan en fri-
modig Herre / at hand tør see sin vrede Fiende vnder Øyne / oc er endnu al-
drig rømdt aff Marcken for nogen sin wuen. Oc der som ieg ellers mindis
ret / da er hand født i den tid / at hand skal omgaaes sin gantske liffs tid ickon
met Krig oc Aarlog. Jeg haffuer ocsaa veret en Krigsmand vdi mine vnge
dage / oc fult Krig oc Leire effter vdi min velmact. Jeg haffde da ingen stør- *Sterckod-ders idret i sin velmact.*
re lyst / end giffue hug vd / oc tage hug ind igien. Huor offte haffuer ieg seet
mangen vred Kempe / mangen mectig Høffdings blod / mangen ærlig mand
læñelest / oc offte vilde Diur ædt mangen stolt Helt vdi Marcken. Jeg haff-
uer selff verit vdi stor liffs fare. Nu haffuer den Kempe kløffuet min Hielm
oc saaret min Pande / nu haffuer en anden hugget igiennem mit Harnisk /
at baade min Leffuer oc Lunge hengde vden mit Liff. Met dette Suerd haff-
uer min høyre haand skrabt oc raget mangen Helt / baade Hud oc Haar aff
hans blodige Hoffuit.

Der Sterckodder haffde end sin tale / suarede Hather hannem oc sag-
de: Hueden kommer du Danske Poet til oss ? Est du nu vorden saa macte-
løs: oc gammel / at du kant icke gaa vden Staff ? Borte er all din Styrc-
ke / Lyst / Hukommelse / Røst oc Deilighed. Du est baade grum oc gammel / *Alderdom.*

oc seer ilde vdi alle maade. Ligeruis som it Skib/der lang tid haffuer verit brugt/det stincker oc reffner paa det sidste/oc bliffuer aldelis afflagd: Saa er Alderdom den Haffn/vdi huilcken megẽ sørg/ liden glæde/stor suaghed/ ingen forbedrelse forsamler sig. Du haffuer nu den Giest / du videkiende graa Hoffuet/ som forbiuder dig / at skemte / at lege bold oc plocke nødder. Dig tiener intet bedre/ end at du selier det ene Suerd/oc kiøber dig enten en Vogn/eller en god Hest. Magligere er det for de gamle / som Fødderne ville icke staa bi met/at de fare til Vogn eller Hest. Der som du sparer nu dette Suerd/huilcket dig er dog intet nyttigt / maa vel skee/ at der kommer en Skalck offuer dig/oc tager det fra dig/ oc giør dig der met din Bane.

Sterckodder taler haarde ord til Hather.

Sterckodder suarede oc sagde: Du taler mange forfengelige oc daarlige ord/ som icke burde at sigis for ærligt Folck. Huor faare skulde ieg kiøbe mig det til for Skenck/det som mig hørde oc burde met rette aff Naade/ for min gamle tieniste her i Danmarck? Jeg skal gaa oc vandre paa mine Been/ oc bruge den Rættighed som Naturen haffuer forlaant mig: oc icke affhende mig saa skammelige mit gode Suerd/ for noget Kiøb/ for løn eller bøn. Det stode dig bedre at du viste mig paa den rette vey/end at du bespaatter mig gamle Mand/ oc haanligen foracter mine vngdoms ærlige oc Mandommelige gierninger. Huorlunde tørst du begere mit Suerd/ som er din styrcke alt for færdigt. Dette Suerd er icke vært/at det skulde bindis ved en taabelig Suinchiurdis/ eller Fæhiurdis side / som veed intet andet end lege paa en seckepibe/ oc driffue Fæ oc Faar aff Kornet. Oc maa vel skee at du est selff en aff dette Selskaff/ som gierne side hos Madgryden/ oc dyppe deris Brød vdi det fæde saad/ oc slicke siden deris fingre. Du veedst bedre at sla en neder vdi Asken oc soffue Middags søffn paa bencken/ oc bestille huad som til Steggersit hører/end bruge Bue oc Suerd vdi Krig oc Aarlog. Du tørst icke see vd aff en dør/ du hiemfødning oc leckere Bugtienere / som maatte vel æde Been oc affskredning met Fæhundene. Huor faare komst du icke til mig oc begerede mit Suerd/ der ieg tre gange frelste Kong Omund Oluffsøns liff? Der vaar ingẽ i all den hob / som lagde en Haand paa mig / enten brød ieg deris Suerd / eller nedslog alt det mig giorde nogẽ modstand. Huad skal ieg sige aff den Curlands krig/der ieg lærde mine Stallbrødre at gaa paa træ Sko/imod de fod Angle som Fienderne haffde kast for oss? Huad skal ieg berømme mig aff Hame/Rine Flebackssøn/oc de andre mange Kemper ieg haffuer offueruundet? Jeg haffuer tuingd Curlenderne/Estonierne oc Semgalenderne. Vdi Telemarcke lærde de mig at kiende/ huad Jern Kølffuer kunde vederquege en skrøbelig karls Hoffuet pande. Jeg lærde ocsaa den Tydske Suertings Søñer/ Kong Jngilds Suogre/at dricke falske dricke/ oc glædis aff det forrædelige mord/ som deris Fader bedreff paa den froñe Herre Kong Frode. Jeg vaar ocsaa icke vdi mindre fare / der ieg slog siu Kemper ihiel paa en tid for Jomffru Helgis skyld. Min Maffue oc Induol flød vd aff Liffuet/oc stæden sõ ieg slog Kemperne vidner her om / thi den bær aldrig Græs effter denne dag. Siden offueruant ieg Kerris Skibs flaade/oc ihielslog Vaze/straffede den løssactige Smed/ oc dræbte Visine/ Jtem fire Leris Søñer/ocsaa de Kemper aff Biermeland. Førsten aff Hybernland tog ieg til fange/oc plundrede hans Hoffuitstad Duflin. Det staar endnu vdi Mande minde / huorledis

Sterckodder berømmer sig aff sine Mandelige gierninger.

ieg bea

ieg beuiste mig vdi den sidste store Suenske Krig/ som stod paa Brauels Hede. Oc huad vil ieg mere opregne aff mine Mandoms gierninger/ som ere flere oc større end tid eller tale kunde recke til at fortelle? Gierning er større end ryctet/ oc Mandom mere end ord oc tale kunde vere.

Siden der Sterckodder fornam aff Hather at hand vaar Lennis Søn/ oc født aff velbyrdig oc ærlig affkom/ bød hand hañem det Guld som hans Fader gaff hannem for Kong Oluffs død/ at hand skulde hugge hans Hoffuet aff hañem. Thi hand haffde lenge begieret at falde for Ædlings oc icke for Træls haand. Oc paa det hand kunde diss ydermere forbittre hañem/ bad hand hannem tencke paa sin Faders død/ oc heffne den paa hannem met en frimodig Haand. Hand sagde at hand giorde ret/ oc vaar Naturens tienere/ i det hand affhug det Træ som for Alder kunde icke staa lenger met fruct. Gammelt træ skal met det første ødeleggis/ men de vnge Træ skulle elskis. Det som mand kand icke vndgaa/ det er bedre mandelige offuerstaaet/ end lenge met fryct fortøffuet/ det er da den fauriste tid at dø/ naar mand kædis at leffue/ at wlycke oc modgang kunde der ved formindskis oc icke formeris. Der hand dette haffde sagd/ tog hand Guldet aff sin Taske/ oc antuordet det fra sig.

At leffue for lenge er kedsommeligt.

Hather loffuede Sterckodder at giøre hans begering fyldist/ oc bleff lystig oc frimodig/ baade aff dette megle røde Guld/ oc saa at hand kunde heffne sin Faders død. Sterckodder gaff hannem Suerdet vdi Haanden/ oc racte driftelige Halsen frem/ oc bad hannem hugge mandelige der paa: oc sagde at der som hand kunde springe imellẽ Hoffuedet oc kroppen før end den falt/ da skulde hand bliffue skadefri for alle Vaaben oc Verie. Huad heller Sterckodder sagde dette vdi en god Mening/ eller ocsaa at hand vilde heffne sig paa hannem/ at Kroppen skulde sla hannem ihiel vdi springet/ det kand ieg icke sige for vist. Hather hug frimodelige hans Hoffuet aff hannem/ oc der det falt vdi græsset/ bed det end da vdi Jordẽ/ oc gaff sin grumheds art oc ildske natur tilkiende. Men Hather befryctede sig for suig oc forræderi/ oc spranck icke effter hans raad/ oc maa vel ske/ der som hand det haffde giort/ da haffde det kaastet hans Liff. Siden beskickede hand denne edle Kempe en hederlig Jordefærd/ som tilbørligt vaar/ oc begroff hannem paa Roliungs Hede i Skone.

Sterckodders vnderlige endeligt.

Roliung.

Siuord XLIII.

Siuord.

Eg befinder at Kong Omund døde vdi god Fred oc Rolighed/ oc lod effter sig tuende Sønner / oc lige saa mange Døttere. Siuord den eldste Broder tog allene Riget effter sin Fader. Thi Buthle hans Broder vaar end da en meget vnger Herre. Kong Gøthar aff Suerige sende Ebbe Sibbessøn til Danmarck/ at beile paa sine vegne til den ene Kong Omunds Daatter/ til huilcken hand haffde faaet stor Kierlighed / for det ryctet / som gick aff hendis store deilighed. Ebbe bestyrede oc vdrette alting snildelige oc lyckelige / saa at det gick effter hans Herris begiering/ oc alting bleff besluttet saa nær som indtil deris Brøllups Høytids stæd oc tid. Kong Gøthar befryctede at giffue sig saa langt hen i fremmede Land / thi begierede hand at Bruden maatte hannem tilskickis ved Ebbe sin tro Mand oc visse Legat. Paa Veyen til Danmarck giestede Ebbe met sine faa Tienere oc ringe selskaff paa Landbygden i Halland/ vdi en By som en Aa skilde tuende Brødris bolige fra huer andre.

Kong Gøthar aff Suerige beiler til Kong Siuords Syster.

Stort forræderi,

Disse tuende Brødre omginge met hemeligt Mord oc Røffueri/oc haffde ophengd i deris Hus /en Bielcke beslagen met skarpe oc huasse iern Pige/huilcken de stilde oc regerede met Liner oc Baand/at de kunde lade den falde ned offuer deris Giester/oc sla dem Halssen i tu naar de soffue. Met saadant Forræderi haffde de omkommet mange Mennniske. De vndfinge Ebbe met sit Selskaff gantske venligen/ oc effter at de haffde giort Nadere/ beridde de dennem en Seng hos Fyrsteden/der som Bielcken hengde dem offuer Halssen. Der Værten vaar vdgaaen met sit Folck/formerckte Ebbe huad paa færde vaar. thi bad hand sine Stallbrødre/at de skulde staa op/ oc legge sig vaagne paa en anden stæd/de skulde fornemme stort gaffn der aff. Der vaare nogle fremmede vdi følge met Ebbis folck/de vilde icke giøre effter hans raad/oc bleffue der faare strax i samme stund slagen met bielcken/som de skalckactige forrædere lode hastelige nedfalde offuer deñem.

Lycke oc wlycke.

Siden koñe de met liùs at randsage huorledis det vaar gaaet Ebbe/for hues skyld de haffde besynderlige anræt dette Bad/oc bleffue strax en part paa stæden slagne aff Ebbe / men en part bleff hañem for sterck/ oc ihielslog hans Stallbrødre/saa at Ebbe kom paa det sidste neppelige paa en liden Baad/ met stor liffs fare for issebrud offuer Aaen/oc drog der fra til Kong Gøthar

Krig imellem Suerig oc Danmarck.

oc fortalde hañem sin wlyckelige reise. Thi mistenckte Kong Gøthar Kong Siuord/oc drog ind met sin krigs mact i Skone at heffne sig/oc nødde hañe til at fly hen offuer til Jutland/oc tog hans Syster fangen tilbage met sig.

Vdi Jutland fick Kong Siuord den trøst oc ære/ at hand som nyligen vaar offueruunden / offueruant der de Vender/ dog den Seyer vaar icke languarende. Thi de Vender toge sig en Høffuitzmand / oc komme met hast tilbage / oc først offueruunde Kong Siuord vdi Fyn oc siden vdi Jutland/saa at hand bleff aldelis affskildt baade met Jutland oc Skone/oc haffde ickon Perne/ som ligge imellem begge Landene. Hans Søn Jarmerick bleff fangen aff Fienderne met sine to smaa Systere. Den ene aff

Danmarck staar vdi stor vaade oc fare.

dem bleff solt de Norbager/den anden bleff kiøbt oc ført til Tydskland. Thi vdi fordom tid soldis oc kiøbtis mange Jomffruer til Gifftermaal vdi fremmede Lande. Det vaar da ynckeligt oc iemerligt at see oc høre/at Danmarckis Rige / som vdi saa mangen god dag saa Mandelige haffde veret forsuaret/ oc met saa mange wtallige herlige Seyer formerit oc naffnkundig giort / at det nu for en wduelig Mands skyld / vaar kommen til denne fornædring / oc faldet fra størst Ære til saa spaattelig foract/ at det skulde nu selff vdgiffue den skat som det tilforne haffde indtaget. Kong Siuord skammede sig selff / oc bluedis ved at bære Danmarckis Krone oc Kongelige Spir / at hand saa offte wlyckeligen oc slemmeligen rømte aff

Sorg oc mistrøst.

Marcken for sine Fiender. Hand søgte flitteligen Aarsag/ at hand kunde komme aff denne Verden / met nogen føye ære / førend hand skulde miste aldelis baade Riget oc sin egen Ære. Thi rystede hand sig aff all sin yderste mact/ oc lod Simon Kong Gothars Høffuitzmand offuer Skone forkynde oc tilsige obenbare Feide. Hand begynte sin sag met daarlige anslag/ oc slog alligeuel Simon ihiel / met største parten aff hans Folck / men hand miste selff sit Liff/ oc kunde dog icke vinde sit Fæderneland Skatfri.

Dissimellem holtis Jarmerick met Gunde / som vaar opfødt til

lige met

lige met hannem / vdi Fengsel hos Kong Ismar aff Venden. Oc komme paa det sidste der vd / oc bleffue hen sætte til Bonde arbeide / oc siden tagen der fra for deris skickelige dueligheds skyld / at vare paa Kong Ismar selff. Oc der de skickede sig troligen oc ærligen vdi alle maade / bleffue de andragne fra den ringste til den høyeste ære vdi Kongens gaard / at Kongen sætte dem vdi sit raad / oc holt dem vdi sine ypperste Venners tal. Jarmerick øffuede sig her hos / naar aarsagen begaff sig / vdi atskillig Krigsbrug oc Hoffuerck: saa at alle mand forundrede sig paa hannem / vndertagen Dronningen allene / som mistenckte hannem for sin snildhed oc forstand.

Jarmerick Kong Siuords Søn ophøyes hos Kong Ismar i Venden.

Det hende sig en gang / at Kong Ismar beskaffede sin affdøde Broder en hederlig Jordefærd / oc beridde der til it stort Høytidelige giestebud / oc haffde befalet Jarmerick met Dronningen / nogen anden nødtørfftig bestilling at vdreete i sin frauerelse. Thi forgætte Jarmerick icke huad der skulde giøris. Hand tenckte at det vaar hannem bedre / at fly til Danmarck sit Fæderne Rige / oc besøge sine Slect oc Venner / end leffue i allerstørst vellyst oc ære vdi en fremmet Kongis daglige Tieniste oc Trældom. Hand viste vel / at Dronningen haffde sterck vact paa alle Fanger / at ingen skulde vndkomme. Der faare paa det at hand met suig oc listige paafund kunde driffue det / som hand icke kunde øffne met mact / tog hand Vegre oc Halm / oc flætte dem tilsammen effter saadan Menniskelig skickelse / som Bønder pleie at sætte iblant Korn / at ræde der met Fule oc Diur aff Vangene. Hand sætte en leffuendis Hund der vdi / oc at det skulde vere hannem selff mest ligt / suøbte hand det vdi sine Klæder / oc befol sin Stalbroder Gunde / at bære det ind vdi Salen / oc suare Dronningen / naar Hunden begynte at hyle / at det vaar Jarmerick / som vaar vorden affsindig. Der Dronningen den saa / oc hørde Hundens skrig / mente hun / at det skulde veret Jarmerick / oc bad Gunde føre det galne Menniske hasteligen vdaff Huset fra sig. Gunde giorde effter hendis befalning / oc lagde Hunden hen paa en Seng / ligeruis som det haffde veret Jarmerick selff. Vdi midler tid tog Jarmerick alle Kongens Pendinge oc Clenodie / oc nedgroff dem paa en hemelig sted / at ingẽ det saa eller viste. Gunde skenckte Vecterne offuerflødelige Vin / oc der de vaare offuer all maade druckne / hug hand Hoffuederne aff dem / oc lagde huer sit Hoffuit imellem sine Been / dem til diss større oc ydermere forhaanelse.

Listigt anslag oc paafund.

Jarmerick rømmer aff sit Fengsel met sin Stallbroder Gunde.

Dronningen bleff opuact aff saadant Bulder / oc i det som hun løb vd at Dørren at forspørie sig / igennem stack Gunde hende met sit Suerd. Thi vende hun sine Øyne vredeligen til hannem / i sin Døds time / oc sagde: Der som mig haffde veret lenger Liff faare lagd / du skulde ingelunde ved dit Forræderi kommet vstraffet aff Landet. Siden ginge Jarmerick oc Gunde til det Hus / som Kongen sad drucken met sine gode Giester / oc sætte Ild paa alle fire Hiørner. Nogle besindede sig / oc komme vd / gaffue sig til deris Heste / oc forfulde dennem paa fersk fod. Jarmerick oc Gunde forlode deris Heste / der de nu vaare trætte / oc skiulte sig vdi en Aa / indtil de som iagede effter dem / kom̃e paa Broen / oc den brast vnder dem / oc de fulde der igiennem ned i Vandet / oc bleffue drucknede eller slagne aff deris Haand. Thi de haffde tilforn hemeligen hugget oc forderffuet Broen for dem / oc beridt dem dette Bad.

Saaledis

Saaledis fuldkomme disse to vnge Herrer / met dristige Mands hierte / deris snilde paafund oc forsæt. Der de vaare mit paa dybet met Skibet / komme nogle Landens indbyggere / oc raabte effter dem oc sagde: Der som i ville vende tilbage / da ville wi keise eder til vore Herrer oc Førster. Thi det holdis effter gamel sæduane iblant oss / at huo som dræber Kongen / skal sidde i Kongens stæd. Saadan falsk tale oc faure ord lystede Jarmerick oc hans Stallbroder ingelunde at høre / men droge der met aff Venden den næste vey til Danmarck.

Faure ord fryde en Daare.

Buthle XLIIII.

Buthle.

Efter Kong Siuords død / holt Buthle sig til Kongelige Regimentet vdi Danmarck / oc stod det faare saa lenge at Jarmerick vaar vdi Venden / indtil hand kom vdi Landet igien. Der Jarmerick kom hiem / toge de Danske venligen imod hannem / valde hannem til deris Kong / oc Buthle leffuede effter den dag serdelis for sig selff vden all Kongelig Titel oc naffn.

Jarmerick XLV.

Jarmundrick.

Der Jarmerick vaar kommen til Landet oc Kongelige Regimentet / effter hans Farbroder Buthle vaar affsat / komme nogle Suenske Herrer til hannem / oc klagede haardeligen offuer Kong Gøther / oc begerede bistand oc heffn offuer hannem / fordi hand haffde slaget deris frende Sibbe ihiel / vden all skyld oc brøde / alleniste for en løs mistancke / hand fick til hannem at hand skulde krencket hans Syster. Aff saadan Aarsage fulde Kong Jarmerick disse Suenske Herrer / oc met deris hielp / slog Kong Gøther ihiel / oc vant Suerige til Danmarck. Siden tuingde Kong Jarmerick Venden met disse tuende Konge Rigers Krigs mact / oc fangede fyretiue aff deris ypperste Herrer / huilcke hand lod ophenge / oc en leffuendis Vlff hos huer aff dem / som det vaar seduane vdi fordom tid / at handle met dem som sloge deris egne Foreldre oc Slect ihiel. Hand vilde ocsaa der met obenbarlige giffue tilkiende den store wtroskaff oc Røffueri sō Vender haffde brugt imod danske Mend. Der næst drog hand bort oc ingtog Sembeland / Curland oc de andre omligende Riger vdi Øster leden. Dissimellem at Kong Jarmerick vaar forhindret met disse Landskaff / dasloge Tydskene hans Høffuitzmend ihiel / som hand haffde sæt offuer dem / oc giorde indfald vdi Danmarck met Roff oc Brand. Paa hiemfærden mødte Jarmerick deris Flode / huilcken hand nedlagde / oc tog det ypperste Folck til fange / oc lod træde it Kabel igiennem deris Hase / oc binde til vilde Øxens Rumper / oc slap saa sine Hunde løs paa dem / som iagede dem offuer Moser oc Kiær / Bierge oc Dale / vdi saare ynckelige oc grædelige maade. Det gaff alle Tydske en stor forskreckelse / at de nogen tid lang / met stor fryct vaare Danmarck vnderdaanige. Der Jarmerick vaar nu saare Rig paa allehaande kaastelige Roff oc

Suerig vindis igien til Danmarck.

Deris straff som sla deris egen Foreldre ihiel.

Stor straff.

Byte /

Byte/ bygde hand it fast Slaat paa en høy Klippe/ at foruare der paa sine dyrebare Clenodie oc Liggendefæ. Hand lod en fast Vaald gaa der nederst omkring/ oc mit der paa haffde hand sine bolige/ men i det høyeste/ Taarne oc Krigs Værn/ oc holt vdi huert serdelis idelig vact nat oc dag. Der vaare fire Porte/en paa huer side/ met vnderlig gang oc lyckelse. Der Slaattet vaar nu aldelis færdigt effter hans forsæt/ indlagde hand der alle sine kaasteligste Clenodie oc Fadebur/oc drog siden til Søes/oc fant for sig fire Brødre aff den Lands egn ved Constantinopel/som vaare opuande aff Barndō ved Krig oc Sørøffueri. Hand lagde strax om Borde met dennē/ indtil hand paa tredie dag/ tuang dennem til at giffue sig deris Syster/met helten aff den skat/som de haffde samlet oc taget fra andre Søfarende folck.

Jarmericks Borg eller Skantze som nogle mene at være paa Hielm.

Paa denne tid kom Bicke Kongens Søn aff Liffland løs aff disse Brødris Fengsel/ oc gaff sig vdi Kong Jarmericks tieniste/ men hand tenckte at løne hañem ilde met tiden/ thi Kong Jarmerick haffde nogen tid forleden slaget hans Brødre ihiel. Hand bleff saare vel holden hos Kongen/oc bleff paa en kaart tid deelactig vdi alle hans hemelige Raad oc bestilling. Oc efferdi Kongē hørde hannē gierne/oc lod oc giorde huad hand gaff faare/eggede oc skyndede hand hañem til alt Tiranni/ Synd oc slemhed/oc mest imod dennem som vaare hans egen Kongelige byrd oc affkom. Saaledis heffnede hand sig met hemelige suig/oc giorde Kongen en affgunstig oc wuillig Almue/ for sin vederstyggelige grumhed oc laster. Her aff foraarsagedis det oprør/som de Vender giorde imod Kong Jarmerick/oc hand der faare lod fange deris Høffuitzmend/huilcke hand lod slæbe aff Heste ved liner igennem deris Been/oc holt siden Landet vnder dis større tuang oc lydighed.

Bicke Lifflender hesfner sig paa Kong Jarmerick.

Samme Aar komme hans Systersøñer met stor Krigsmact/oc kiende sig ved Danmarckis Rige til Arff/ effter deris Morfaders død oc affgang/met saa stor Rettighed/som hand det haffde. Jarmerick offueruant dennē/oc vden sin synderlige store skade oc Folckis fortabelse/nedbrød oc ødelagde deris Slaatte oc Feste vdi Tydskland. Paa veyen mødte de fire Brødre aff Grekenland met deris Syster Suauilde/som de haffde tilsagd hannem. Met hende holt hand strax sin Brllllups Høytid/oc drog siden effter Bickis raad ind i Tydskland/lod fange oc ophenge sine Systersøñer/oc vnder it lystigt Giestebuds skin/lockede deris ypperste Høffuitzmend oc Tienere til sig/oc lod den samme Dom gaa offuer dem/sō gick offuer deris Herrer.

Dronning Suauilde kommer aff Grekenland til Danmarck

Vdi midler tid vaar kommen vdi Kongens gaard/en hans Søn/ved naffn Broder/ som hand afflede met en anden sin ecte Dronnig/oc effter hans befalning varede flitteligen oc troligen paa Dronningen sin Stiffmoder. Men Bicke lagde det vd i en anden mening/oc forklagede hannem for sin Fader/at hand skulde bedriffue Blodskam/huilcket hand beuiste hannem offuer/ met falske oc suigelige oplagde Vidnesbyrd. Der sagen vaar gaaen den vskyldige Broder vnder Øyne/ vilde Kongen icke vere hans Dommere/ men gaff det paa sine gode Mend/at de skulde sige huad straff hannem burde. De affsagde alle for en Ræt/ at hand skulde römme Landet/ men Bicke allene/ sagde at hand skulde hengis for saadant vhørligt Hor/ paa det hand skulde icke komme løs oc heffne sin harm en anden tid/ oc staa sin Fader effter Land oc Liff. Hand sagde ocsaa at hand vilde lempe det saa/ at det skulde intet komme Kongen til Vanære eller Bagtale.

Broder Kong Jarmericks Søn

Bicke forraader Kongens Søn.

betale. Naar de ophengde Broder oc kaste hannem aff Stien / da skulde Kongens tienere holde en Fiel vnder hans Fødder / indtil saa lenge Armene trættis / siden maatte de lade hannem selff staa paa intet. Der met skulde Kongen vere aldelis wskyldig i sin Søns død. Kongen lydde Bickis raad / oc lod ophenge sin Søn / ligeruis som det vaar faaregiffuet aff hannem.

Wskyldighed hielpis ved Jertegn. Kong Jarmerick lod siden binde Dronning Suauilde til Jorden / oc driffue Heste frem oc tilbage offuer hende / at de skulde traadet Halssen eller Hiertet i tu paa hende. Men det sigis / at Suauilde vaar saa deilig at wmælende Creatur sparede / oc vilde icke røre hendis faure Ansict / met deris haarde oc groffue Fødder. Der Kongen saa saadanne Tegn til hendis wskyldighed / gick det hannem til hierte / oc vilde ladet hende løss. Men Bicke kom løbendis / oc sagde / at hun giorde det met Traaldom / at Hestene kunde icke skade hende / saa lenge hun laa paa Ryggen. Hand viste vel / at hendis Ansictis deilighed frelste hendis Liff. Oc lod hende der faare omuende imod Jorden / met sit bare Ansict / oc bleff saa ynckeligen traaden ihiel vnder Hestenis fødder.

Jertegn. J det samme kom Broders Hund frem faar Kongen / hylede oc gaff sig saare klagelige. Desligeste hans Høg begynte at riffue Federne aff Brystet paa sig / vdi Kongens nærueretse. Der aff kom Kongen i saadan tancke / at der som hand icke fick andre raad her til met det første / at løse sin Søn aff Galien igien / da skulde det gaa hannem som denne federløse Høg / at hand skulde dø Sønneløss bort vden liffs Arffuing.

Forræderi. Der Broder vaar forløst fra Galien / befryctede sig Bicke / at det vilde gaa vd offuer hans Hals / om hans skalckhed kom til lius oc obenbare dag. Thi drog hand hemeligen til Constantinopel / at forkynde Suauildis Brødre / huorledis til vaar gaaet met hende / oc bad dem met det snariste heffne hendis wskyldige oc ynckelige død. Siden drog hand tilbage til Kong Jarmerick / oc sagde hannem / at hand haffde forfaret til visse / at Dronning Suauildis Brødre vaare paa veyen til Danmarck / met stor Krigsmact / at heffne deris Systers død. Thi torde Kong Jarmerick icke møde dem vdi Marcken eller Søen / oc forlade sig paa sine Vndersaatte / men gaff sig ind paa sin Befestning / met sit beste Krigsfolck / oc lod Murene omhenge paa alle sider met forgylte Skiolde / Harniske oc allehaande slags Vaaben oc Verie. Lycken vaar de fremmede gester Suauildis Brødre icke blidere / end at deris eget Folck myrde sig selff meste parten vdi it Oprør / som skeede aff wenighed for Roff oc Byte at vddeele.

Traaldom. Der met mistrøstede de sig at kunde storme Kong Jarmerick Huset aff met mact / oc raadførde sig der faare met en Troldkone / ved naffn Guthrune / huilcken forblindede Kongens folck / saa at de offuerfulde huer anden selff indbyrdis. Der Fienderne det saae / stigde de offuer Voldene / opbrøde Porten / oc komme ind paa Kongen oc hans Folck / oc sloge ihiel alle dennem som de kunde offuerkomme. Da gaff Othin sig ind mit iblant dennem / oc effter sin gamle Fromhed vndsætte de Danske / oc gaff dem deris siun igien. Hand paamindte dennem ocsaa / at effterdi disse vdlendige vaare skadefri for Suerd oc pil / at de skulde bruge haarde oc huasse Steene

imod

imod dennem. Der met sloge de huer anden paa begge sider / at ingen aff dennem vndkom met Liffuet. Kong Jarmerick haffde mist baade Hender oc Fødder / oc velte sig selff frem oc tilbage iblant disse blodige Kroppe / indtil hand opgaff sin Aand oc døde.

Broder XLVI.

Broder.

KOng Jarmericks Søn / Broder / tog Landet oc Regementet effter sin Faders affgang. Hand vaar aldelis wbequem til saadan ære oc Kongelig mact at føre. Thi bedreff hand ey heller meget merckeligt / oc giffuer oss ingen wmage / at bescriffue nogen hans fromheds eller Mandoms gierning.

Siuald XLVII.

Siuald.

EFter Kong Broder fick Kong Siuald Riget oc Regementet. Hand regerede lang tid / dog der findis aldelis intet antegnet / huad hans gode eller onde idret haffue veret. Hand haffde en Søn ved naffn Snie / huilcken begaff sig paa Sørøffueri vdi sin Faders Alderdoms tid / oc forsuarede icke alleniste sit Fæderneland / men oc saa vant tilbage met Herre Skiold / huad som vaar der fratagет. For saadan Mandom / som hand beuiste / bleff hand hyllet oc kaaret / met menige Mands samtycke til Kongeligt Regemente vdi sin Faders sted.

Snie XLVIII.

Snie.

DEr Snie bleff vduald til Kong vdi Danmarck / dempede hand strax vdi begyndelsen / de tuende hoffmodige Kemper / Eskild oc Alkild / oc met den Seyr hand fick offuer dennem / vant hand Skone tilbage / som nogen tid lang haffde veret skilt fra Danmarckis Krone. Kamp.

Siden begynte hand at beile til Kongens Daatter aff Gylland / oc sende hemeligen sine Bud til hende / at forfare hendis sind oc vilie. Men hendis Fader tog Budene op / oc lod dem henge oc lide straff / at de icke bedre kunde vdrette saadan hemelig bestilling. Dette fortrød Kong Snie / thi drog hand ind i Gylland met sin Krigs Hær / oc møttis met Kongen / oc giorde met hannem saadan indbyrdis Pact oc vilkaar. De skulde fremskicke to deris dueligste Kemper til Kamp / oc effter som Lycken gick dennem Kamp. met eller imod / da skulde enten aff deris Herrer / vinde den andens Rige eller tabe sit eget. Lycken vaar Kong Snie blid / at hans Kemper nedlagde de Suenske Kemper / oc vant der met Gylland oc Smaalandene til Danmarck. Gylland vindis til Danmarck.

Efftherdi Kong Snie formerckte at samme Gyllandiske Konge / haffde foruent sin Daatters sind fra hannem / til Kongen aff Oplandene

vdi Sue-

vdi Suerige/ vdsende hand atter en gammel Staadere/ klædt vdi paltuge Klæder / som skulde tigge oc trygle paa Veyen / indtil hand kom Kongens Daatter Mundeligen til ords oc tale. Staaderen drog bort/oc kom paa det sidste for Kongens Port (som sæduanligt er) at side. Der føyede sig Lycken icke verre/end at Dronningen gick frem for hannem/oc hand vden forsømmelse met sactmodige lempe oc røst sagde til hende: Kong Snie elsker eder. Dronningen merckte vel disse ord / lod sig dog huercken bemercke paa gang eller Ansict / men gick sin vey / ligeruis som intet haffde veret Hun skyndede sig tilbage met hast/ oc i det som hun gick frem for Staaderen / suarede hun gantske sactelig oc sagde: Jeg elsker den mig elsker. Der met gick hun bort den Første dag. Staaderen bleff glad aff hiertet / oc kom anden dagen for Dørren at side / oc sagde / der Dronningen gick atter frem for hannem / effter sin vijs / sactmodeligen til hende: Onsk vil haffue naffngiffuen stæd. Droningen gick bort oc holt sig som intet vaar / men der hun kom tilbage sagde hun: Jeg kommer met det første til Bøckerør. Der Staaderen formerckte at hun vilde rőme fra Kongen til denne forneffnd stæd / spurde hand siden som tilforne / paa huad tid hun vaar ventendis: Hun suarede hannem sacteligen oc sagde: Vdi Vinterens begyndelse. Dronningens Jomffruer oc Tienere som efftersfulde hende / oc hørde noget aff denne hendis tale / de hulde det for en skemt oc galnskab/ som vaar hendis beste aluere oc snildhed.

Snildt anslag.

Brøckerør.

Kong Snie forlocker Dronningen aff Suerig

Kong Snie fortøffuede icke lenge effter disse visse tidende oc kundskab/ førend hand lagde ind for Bøckerør/oc tog der Droningen vdi sit Skib/ som vaar vdgaaen fra Kongen met hans Clenodie i den mening (som hun haffde faare giffuet) at hun vilde toe sig vdi Stranden. Effter denne dag vaar languarende oc vnderlig Krig vdi siu samfelde Aar imellem disse tuende Konger. Den ene eskede oc begerede sin rette oc ecte Dronning. Den anden som haffde taget hende met sin fri Haand / vilde ingelunde ombære oc miste hende.

Dyrtid.

VDi denne Kong Snies tid varede disse nogle efterfølgende Aar / den store dyre tid / som mand veed endnu aff at sige paa denne dag. Thi Jorden gaff icke sin Aarlige oc sæduanlige grøde aff sig / for stor vtimelig værlig skyld. Da paa det Kongen kunde i nogen maade formilde oc forleske den haarde tid / bød hand offuer alt Riget / at ingen skulde fordriste sig til at findis vdi nogen Druckenskaff. Hand affskaffede alle Gilde oc Giestebud / oc formente huer oc alle at brygge Øll aff Kornet saa lenge denne dyrtid stod paa. Saaledis vilde hand fortage den almindelige onde Druckenskabs sæduane / som end da ocsaa vdi hans tid haffde taget offuerhaand/ at mange fandis som vnytteligen fordaaiede meget met vskickelig drick/ huilcket kunde vendis til en langt bedre oc bequemere brug / til fattige nødtørfftige Folckis vnderholdning oc vederquegelse.

Druckenskab vdi fordom tid.

Her befandis da en affskummet Leckere oc Drenckere vdi Riget/ som sørgede oc gremmede sig for denne ny vdgiffne Kongens Low / oc fant paa saadant it drucket Raad oc letfærdigt Paafund. Effterdi det vaar hannem forbudet at dricke sig drucken/ da søb hand met en Skee / indtil saa lenge hand kunde huercken gaa eller staa. Der Kongen straffede hannem for

Letfærdigt paafund.

nem for saadan wskickelighed/ suarede hand oc sagde: Jeg holder io stren-
geligen naadige Herre/ det i haffue befalet/ thi ieg dricker nu ingen store
dricke som tilforne/ men behielper mig met en Skee oc Øl det beste ieg kand.
Kongen truede hannem oc forbød hannem/ icke alleniste at dricke/ men oc saa
at søbbe. Denne arrige omflot kunde icke end da regere offuer sin egen Bug/
men fant paa it nyt paafund/ at hand kunde sømmeligen giøre det som eff-
ter Louen vaar wsømmelig. Hand bløtte Brød vdi Øllet/ oc aad sig saa
langsom metter oc drucken til lige. Thi lod Kongen anden gang indkalde
hannem for sig/ oc fick dog ingen anden suar aff hannem/ end at hand
sagde sig i ingen maade at haffue offuertraad hans Kongelige befalning met
sin vellyst eller offuerflødighed: Effterdi Louen forscriffuer visse maade Druckenskabs ende saduane.
om affhold/ oc tilsteder at æde huad oc huorledis mand vil/ oc forbiuder
allene Drick oc Druckenskab. Da giorde Kongen sin Ed oc forplicte sig
ved all sin Lyckfalighed oc velferd/ at hand skulde miste sit Liff/ om
der befandis noget saadant met hannem efter denne dag. Men denne
offuergiffne Krop oc slemme Suin/ vilde dog heller dø/ end affstaa sin
Druckenskaff/ oc heller miste sit Liff end sin vellyst. Hand lod obenbarli-
ge brygge Øll aff Korn/ oc effterdi hand kunde ingen videre vndskyldning
optencke/ drack hand rundelige aff alle slags dricke Kar/ icke vdi mørck oc
molm/ men vitterligen vdi alle mands Aasiun/ oc actede icke huo det saa
eller viste. Hand brugte nu saa meget sin dristighed/ som hand tilforne for-
lod sig paa sin Treedskhed/ oc vilde heller straffis paa sit Liff aff Kongen/
end lade sig forbedris vdi ædruhed oc duelighed aff trussel eller paamindelse.
Kongen lod hannem tredie gang indkalde for sig/ oc atspurde hannem/
huor faare hand saa offte offuertraadde hans Mandat oc befalning? Hand
suarede oc sagde: Naadige Herre/ det skeer icke altsammen saa meget for
min egen vellyst/ som for den gode vilie oc kierlighed ieg haffuer til eder.
Thi det er gammel skick oc seduane/ at mectige Kongers Jordefærd skulle
ske met lystig begengelse oc Giestebud. Derfaare paa det at oss skulde io icke
fattis Gierd til det Øll/ som skal drickis til det Giestebud vdi eders Jorde-
færd/ vilde ieg haffue saadant vdi forraad/ mere aff en god forsiun/ end
min egen Lyst eller Tørst. Thi ieg tuiler intet der paa/ at i bliffue io den
første som døer aff Hunger/ oc haffue io en erlig Jordefærd behoff/ eff-
terdi i haffue sat saa strenge oc fast en Low/ oc befrycter at eder selff vil fat-
tis/ førend andre eders vndersaatte. J lade met saadan haard Low paakien- Skemt fornalder Alvorlighed.
de/ at i ere mere omhyggelig for andre/ end for eders eget Liff. Met saadane
skemtelige ord fortog hand Kongen sin Hastighed/ oc gaff hannem Aarsa-
ge/ at hand heller vilde kalde denne Low tilbage/ som vaar sæt den menige
Mand til beste/ end fortørne nogen aff sine Vndersaatte.

Paa det sidste der denne dyre tid formerede sig io mere oc mere/ oc
Jorden gaff io lenger io mindre Korn/ for stor wtimelig værlig skyld/ saa at
fattige Folck haffde aldelis intet at behielpe sig met: Da gaffue tuende Kon-
gens ypperste Mend hannem for Raad/ at hand skulde lade vdgaa befal-
ning/ at ihielsla alle gamle Folck oc vnge Børn/ oc lade aldelis ingen
leffue eller besidde Landet/ vden de som raske oc færdige vaare til at føre
Krig oc at dyrcke Jorden. Men der deris Moder som hede Gambaruck/

 hørde

hørde saadant vbesindigt oc grueligt forsæt oc oplagd anslag/ sagde hun at

Gambaruck's en vijs Fruis raad.

det skulde ingeledis haffue fremgang / men vaare langt ærligere oc bedre
baade effter scrifft oc skel/ at de som stercke oc mandelige vaare / skulde tiene
oc ære deris gamle Forældre oc vnge smaa Børn. De vaare icke liff eller
nogen pris verd / som imod naturlige Ræt / saa grummelige vilde skilie sin
egen Blods foruante ved liff/ oc sig oc deris Fæderneland ved heder oc ære.
Men efterdi nød oc trang vdkreffuede/ at Landet skulde forlestis oc skilies
ved en deel aff den store Almue / som det nu icke formaatte at føde / da
vaar billigt at der kastis Laad imellem begge parterne / huilcken der skulde
rømme Landet. Der som Laadden falt paa de gamle oc skrøbelige Foræl-
dre/ da skulde de raske oc stercke drage vd i deris stæd.

Der dette Quinde raad bleff den Menige mand faaregiffuet/sam-
tycktis det/ oc Laadden falt offuer de stercke oc raske vnge Mend. Saa
nødde dem Lycken til det / som de selffuillige tilforn icke vilde indgaa eller

Longobarder reise vd aff Danmarck.

paatage. De forsamledis vdi Blekinge/ oc seglede vd ved Møren vnder
Suerigis side/ oc komme først til Gudland. Der gaff den Affgudinde
Frig dennem Longobarders naffn / huilcket deris Efftercommere beholt
effter dennem vdi mange Aar/ som Paulus Diaconus her om vidner vdi
sine Historier. Fra Gudland seglede de ind for Ryland / oc lode saa quer-
sætte deris Skib / oc giorde fremdelis Landgang / igiennem Pommern
oc Tydskland/ røffuede oc brende huorsomheldst de komme frem / indtil de
vende paa det sidste vdi Italien / oc sætte sig der ned / oc kaldede Folcket oc
Landet som de bode effter deris naffn.

Dissimellem at Folcket vaar saa vddraget her aff Riget / da opuox-
te store Lunde oc Skoue allevegne paa de Marcke/ som førre haffde veret

Aggre vdi Skoue.

pløiet oc saaet. Huilcket mand endnu paa denne dag kand mercke oc fin-
de vdi atskillige Skoue / der som baade Agrene oc Agerrene kiendis imel-
lem Træerne. Huilcke ingelunde kunde veret muligt saaledis at vddele
oc affmercke/ til nogen nyttelig brug/ met mindre der haffde veret saadan-
ne Aarsager/ som nu er omtalet. Mand seer ocsaa paa denne dag/mange
Høye vdi alle Skoue / huilcke vdi fordom tid haffue veret opkaste paa

Gamle Begraffuelser vdi Høye.

Marcken til merckelige Herrers Jordefærd oc Begraffuelse. De store
Steenhaabe som her ocsaa findis/ de haffue veret tilsammen boarne aff
Bønderne paa en stæd vdi Vaangene/ at de skulde icke forhindre Plouene
paa alle stæder. Aff huilcket Arbeide oc forneffnde Agre/ dette er ocsaa at
formercke/ at Landet haffuer vdi gamle dage haffd lanat flere Indbygge-

Dee haffuer veret flere Folck vdi gamle dage end paa denne tid vdi Danmarck.

re/ end vdi disse efterfølgende Aar indtil denne dag. Thi Almuen som før-
re dyrckede Marcken videligen/ kunde nu neppeligen offuerkomme det lille
de haffue beholdet vden for Skouene. Thi maa vel denne Verdsens Al-
der see met stor forundring paa Jorden/ at den stæd som førre bar Rug oc
Byg/ oc andet slags Korn/ den er nu beklædt met atskillige slags smaa oc
store Træ. Dette maa vere sagt om Kong Snies Historie / som wi det
vdi sandhed haffue faaet oc fundet for oss i de gamle Krønicker.

Biørn.

Biørn XLIX.

EFter Kong Snie kom Biørn til Regementet. Huad
hand bedreffuet haffuer er ingensteds optegnet vdi vor Danske
Krønicker.

Harald

Harald L.

Harald.

KOng Harald regerede vdi Danmarck effter Kong Biørn. Huad hand haffuer giort vdi sin tid gaat eller ont/ det er ocsaa aldelis forgæt/ oc aff ingen opscreffuet.

* Ligeruis som wi haffue intet aff disse tuende Konger/ vden naffnet alleniste/ saa er vel troligt/ at mange flere Danske Kongers / baade Naffn oc Gierninger ere forgætte / besynderlige vdi denne stæd. Thi fra den tid at de Longobarder vdginge vdi Kong Snies tid/oc indtil Kong Gøtrick / beløber sig fast ved 250. Aar. Vdi huilcken mid̃ler tid haffue verit vden tuil/ flere end fire Konger vdi Danmarck.

Gorm hin gamle LI.

Gorm hin gamle.

SAa wnaffnkundig som Biørn oc Harald vaare / saa meget diss mere vide alle mand at sige aff Kong Gorm/for sin store oc vnderlige Mandoms gierninger. Thi hand tog sig faare / at flitelige randsage oc opsøge huad vnderlige ting oc seldsome Miracklel/som hand funde spørie eller høre aff andre at der fants vdi Naturen. Saadant sit forsæt dreff hand met saa stor lyst oc attraa / som de andre fremfarne Konger haffde søgt effter Krig oc Aarlog vdi deris tid.

Kong Gorm haffuer lyst at friste vnderlige ting.

Iblant andre fremmede Landskaff/ som Kong Gorm lystede at besøge/vaar Geruths land oc bolige/om hues Rigdom Issenderne fortalde hannem megen vnderlige oc wtrolige ting/ dog det vaar wmueligt at finde Veyen oc Seylatzen der heden vden stor liffs fare oc vaade. Thi de som haffde forfaret all leiligheden her om/de sagde for vist/at mand skulde seyle saa langt offuer Haffuet/indtil mand miste Solens oc Stiernens skin/ oc kom vdi saadant wføre oc mørck / at mand huercken kunde see dør eller dag for sig. Men denne vnge Herre forsmaade all frycet oc fare / oc mente at io større oc whørligere Euentyr hand vogede / som ingen haffde frist for hannem/io større naffn oc ærligere rycte skulde hannem giffuis aff sin dristighed. Try hundrede aff de ypperste oc beste Rigens indbyggere loffuede at følge Kong Gorm paa den̄e reise: Oc valde sig til Høffuitsmand Thorkild/som haffde mest sprid denne tidinde om Geruths handel oc væsen / oc viste best Kaasen / oc haffde tilforn forsøgt all Veyens leilighed.

Kong gorm vil besøge Geruths Land oc Bolige.

Thorkild Athelfarer/ vaar viaa vel skee en Isiender.

Thorkild lod berede met det første try Skib aff det sterckiste Tømmer/ vel beslagne met faste nagler/oc offuertackt met Oxehuder imod Søbølgerne/oc vel rystede met Fetalie oc allehaande Spisning. Der de komme vnder Halogie land/finge de Modbør/ oc dreffue der lang tid frem oc tilbage vdi Haffuet/ indtil deris Fetalie gick fast paa grunde/ saa de haffde saa gaat som aldelis intet andet at fortære/ vden met hues grød oc velding de kunde behielpe sig.

Hans første reyse til Geruth.

Mødbør.

Nogle dage der effter hørde de it bulder aff Haffuet / som siuntis at bryde paa Steenklipperne/ oc lode der faare en aff Bodsmendene stige op i det høyeste Mers / huilcken gaff dem tilkiende/at der vaar en høyer Ø for haanden. Did seglede de/oc komme der op aff Klipperne paa Landet / oc funde for sig mange Hiorde Fæ oc Faar. Men Thorkild forbød at nogen skulde røre eller tage mere/ end som hand haffde behoff en gang at stille sin

Hunger. Der som nogen fordristede at giøre her imod/da vaar at befrycte/
Affgudernis vrede. at Landens Affguder skulde formene dennem at komme der fra wskadde.
Den menige Mand vaar Thorkild whørige / oc opfylte deris Skib met
hues de letteligen offuerkomme/ aff det Quæg som selffuillige gick frem/ oc
stoed stille oc saa paa dennem. Den næste nat der effter komme mange
vanskabte Trolde/ met stor bulder oc brag vd aff Skouen / oc formente
Skibene at fare. En iblant dem vaar saa høyer oc lang/ at hand gick vd i
Skoutraald. Haffuet/ oc stødde sig ved en langer Mast / raabte til dem oc sagde / at de
skulde icke komme deden/før end de haffde giffuē en Mand aff huert Skib/
til Bod for det hellige Fæ/som de haffde rørd oc røffuet. Thorckild gaff vel-
uilligen try Mend/ paa det hand kunde frelse den gantske hob.

Siden ginge de til Segels/ oc finge en blid Bør/ indtil de komme
Biarmeland. lengst hen vnder Biarmeland. Dette Land er vden Kornsæd / oc ligger
altid fult met Snee oc Jss/ oc lider stor kuld om Sommeren saa vel som
om Vinteren. Det haffuer mange hastige oc dybe Elffue/oc mange sto-
re mørcke Skoue/ fulde aff vnderlige oc atskillige slaus vilde Diur. Her
lagde Thorkild til Land / oc slog sine Pauluner vd met Haffuit / oc sagde
Thorkilds snilde raad. at der vaar ickon nu kaart vey her fra til Geruth. Hand befol sine Stall-
brødre/ at ingen skulde giffue sig i tale met nogen aff Landens indbyggere.
Thi der er ingen ting/ aff huilcken de tage sig mere aarsage/at plage frem-
mede oc vdlendige Giester/ end aff deris wuenlige ord oc tale. Da paa
det de kunde vere vden fare/ vilde Thorkild som haffde førre forfaret Lan-
dens sæduane oc vilkaar suare for dem alle.

Aarle om Morgenen kom en gruelige stor Jetthe til Stranden/oc hil-
sede huer aff dem ved sit rette naffn / saa at de kunde icke nocksom forundre
Guthmund Geruths broder kommer til Thorkild. sig paa hannem. Thorkild bad alle Mand holde sig venligen mod han-
nem/ oc sagde at det vaar Guthmund Geruths broder/ en aff de fromme-
ste oc villigste paa det gantske Land/ som pleiede at vndsætte alle fremmede
i nød oc fare. Der Thorkild bleff atspurd aff hannem / huorfaare hans
Stallbrødre tagde saa stille / sagde hand / at de bluedis ved fremmede
Sprog / som de vaare icke færdige at tale. Siden lod Guthmund dem
En Bro aff Guld. vogne hiem met sig/ oc som de komme paa veyen til en Bro aff Guld offu-
er en Elff/ oc vilde draget der offuer/ forbød det Thorkild dennem/oc sag-
de/ at Naturen haffde giort der met it Skylssmisse mellem Menniskē oc
alle vanskabte Spøgelse. Der de kome til Guthmunds Hus/befol Thor-
kild sine Stallbrødre/ at de skulde mætte sig aff deris egen Mad / oc icke
smage nogen fremmede Spise eller Drick/ oc ey heller side de andre saa
Thorkild forbiuder sine Stallbrødre at røre Guthmunds spise. nær vdi sædet/ at de rørde ved dennem. Thi der som de aade/ da bleffue de
strax foruende til vanskabte Spøgelse/ forgætte alting / oc aldrig komme
fra deris slemme omgengelse. Guthmund haffde tolff Sønner / oc tolff
deilige Døttere/som alle tiente for Bordet. Men der hand saa at Kongen
aad allenniste aff det som hans eget Folck bar ind for hañem/ klagede hand/
at Kongen giarde stor wret/ at hand forsmadde hues Mad oc Dricke som
hand saa venligen metdeelte hannem. Thorkild haffde strax vndskyldning
til rede/ oc bad at hand vilde ingelunde ligge hans Herre i den verste me-
ning/ det som hand nøddis at giøre for sin sundheds skyld. Thi hand kun-
de icke fordrage fremmede Spise / oc lod der faare berede sig noget aff sit
eget/som hand metførde.

Der

Der Guthmund formerckte/ at dette hans anslag vaar spilt/ lagde hand sig effter at fange dem met wkyskheds vellyst. Hand tilbød Kongen sin egen Daatter / oc huer siden huilcken hanem lystet aff hans Døttere oc Møer som vaare vdi hans Gaard. Meste parte aff Kongens folck behagede dette vel/ men Thorkild vende alle deris sind met sit snilde raad/ vndertagen fire Danske/ som haffde deris vellyst kierere end deris velfærd. Disse fire begaffue sig met Guthmunds Quindfolck/ oc miste strax der offuer all deris forstand oc hukommelse/ oc bleffue affsindige oc galne. Der sō de haffde tuingd deris begering/ da haffde de visseligen indlagd baade sig oc deris Fæderneland saa stor ære/ som enten Hercules eller nogen andē Kempe giorde. Fire Danske Mend lade sig forføre imod Thorkilds raad.

Paa det sidste loffuede Guthmund sin Abildhaffue / oc bad Kong Gorm / at hand vilde følge sig der ind / oc skue oc smage hans Fruct. Kongen giorde sin vndskyldning/ effter Thorkilds raad/ oc sagde/ at tiden vaar hannem for kaart/ oc maatte nu strax begiffue sig videre paa sin Reise. Guthmund fornam at deris snildhed offuergick hans trædsked/ thi førde hand dennem offuer Elffuen/ oc lod dennem wbehindrede fare fra sig paa veyen til sin Broder Geruth. Snildhed trenger trædsked.

Der de vaare kommen noget paa veyen fra Guthmund / saae de en grum oc læd By / lige som en mørck Taage eller tycker Røg. Mange Menniskers hoffueder vaare opsætte paa Stager omkring Befestingen. Store grumme Hunde voctede Indgangen/ huilcket Thorckild stilede met it Horn fult aff Fæt/ som hand kaste for dennem/ oc fick siden Stiger/ oc kom ind offuer Porterne. Vdi Byen saae de mange værstyggelige sorte Spøgelse fare omkring huer anden / som vaare gruelige baade at see oc høre. Der vaar oc en wlidelige ond stanck/ ihuort mand vende sig. Paa det sidste funde de en Hule i en Stenklippe / der som Geruth sagdis selff at holde Hus. Der bleffue de forfærdede vdi Indgangen/ oc vilde ey gaaet der ned for rædsel/ haffde icke Thorkild giffuet dem frimodighed/ oc befalet dem/ at de huercken skulde røre ved det som siuntis lystigt oc dyrebaart / ey heller reddis for det som siuntis skreckeligt oc værstyggeligt. Thi dem skulde faare komme nock aff begge deele. Der som de rørde ved noget / da vaar det wmueligt at deris Hender kunde skilies der ved. Hand bad dem gaa ordentlig frem/ fire vdi huer par. Broder oc Buchi ginge fremest/ dernæst Kongen oc Thorkild/ oc siden huer effter anden vdi sin Orden. Hulen vaar grum oc leed/ stynckede saare ilde / oc vaar altsammen værstyggeligt huadsomhelst de saae eller fornomme. Dørrene oc Veggene vaare sorte aff Røg oc Skarn. Stuen vaar tact met idel Pile. Gulffuet vaar offuerlagd met Hugorme. Atskillige Spøgelse sade paa Jernstole/ oc skilsmysse imellem huert Sæde vaar giort vdi tralle aff Bly. Døruocterne vaare saare vanskabte/ oc slogis en part met store Stenger/ en part sprunge oc met stor wskickelighed. Vende deris laadne Buckeskinds rygge vdi whøffuisk Læg imod huer anden. Thorkild bad anden gang at hans Stallbrødre skulde holde deris Hender/ oc icke røre ved noget/ som tilforn forbudet vaar. En vnderlig By oc seldsome Børgere. Geruths grumme oc forfærdelig Hule.

Der de komme langt ind vdi Klippen/ saae de en gammel Mand side vdi it høyt Sæde/ hand vaar slagen oc fest igennem sit Legeme hart til Klippen. Der sade try krogryggede Kerlinger til lige hos hannem. Thorkilds Stallbrødre begerede at vide/ huad det betydde/ Hand sagde / at den

Geruths sæde oc Pine.

stercke Kempe oc Affgud Thor/ bleff en gang fortørnet aff Geruths hoffmod/ oc slog igennem hannem ind i Klippen it gloende Jern/ oc vdi samme sin vrede/ dræbte Thor met Liunild/ disse tre Kerlinger som vaare Geruths anhengere. Der de ginge frem/ funde de nogle store Kar/ som vaare belagde huer met sin giorde aff Guld/ vdi huilcke hengde mange Ringe aff purt Sølff. Der hos laa en dyrebar Tand aff it stort Diur/ beslagen met Guld. Item it Bufel horn besæt met ædle Steene/ oc vdgraffuet paa det allerkaansteligste. Item it kaastcligt stort Armbaand. Tre vdi Thorkilds

Thorkilds Stallbrødre forgribe sig anden gang imod hans forbud.

Selskaff finge lyst til dette yppere Byte/ den første tog Guldet/ den anden Tanden/ den tredie Hornet. Men dette vaar dem it forderffuelige Byte. Thi Armbaandet foruandledis til en Hugorm/ Hornet bleff til en Drage/ oc Tanden til it Suerd/ oc dræbte huer strax sin Herre/ som haffde anammet dem til sig imod Thorkilds forbud. De andre bleffue saa forfærdede aff deris stallbrødris wlycke/ at de haffde meent at de skulde ocsaa mist Liffuet for deris brøde skyld.

Der de haffde nu lenge gaaet omkring oc beseet all leligheden/ komme de ind vdi it hemeligt Kammer/ vdi huilcket vaare ophengde store Kempe Harnsk/ oc iblant anden prydelse it skønt Kongeligt Gyldenstycke/ met en deilig Hat oc konstlige vdgraffuet Belte. Der Thorkild dette saa/ kunde

Thorkild forgriber sig selff oc forfører der met sine Stallbrødre.

hand da selff icke holde sig/ som tilforne vnderuiste oc lærde andre. Hand iførde sig selff Kiortelen/ oc gaff de andre Aarsage at efterfølge hans exempel. Thi begynte Husset at beffue/ oc Quindefolckene raabte/ oc sagde at mand skulde ingelunde ydermere stæde disse Røffuere deris Dristighed. Da sprunge alle disse grumme spøgelse frem/ som tilforne syntis at vere døde/ oc søgte imod disse fremmede vdlendinge met bulder oc slag. Broder oc Buche gaffue sig til deris gamle Kaanst/ oc skøde fast ind paa disse Spøgelse/ oc stridde imod dem met de andre deris Stallbrødre/ som Bue oc Pile haffde lært at bruge/ indtil de nedlagde dem/ oc haffde icke beholdet ved Liffuet vden tiue aff deris eget gantske Selskaff.

Disse tiue Mend droge strax deden/ oc der de komme tilbage til Elffuen/ førde Guthmund dem offuer met sit Skib/ vnd fick dem venligen/ oc efterdi hand kunde icke beholde dem lenger hos sig efter sin begering/ be-

Bucki forgriber sig.

gaffuede hand dennem/ oc lod dem fare. Buchi som her til dags haffde holdet sig Mandelige/ forsaa sig her skammeligen/ oc fick vilie til en aff Guthmunds Døttre/ begaff sig met hende/ oc miste der offuer all sin fornufft sind oc hukommelse. Hand vilde dog følge sin Herre vd paa Veyen/ oc som hand kom vdi it dybt Vand/ bleff Vognen kuldkast met hannem/

Kong gorm kommer igien til Danmarck.

oc hand Drucknede. Kong Gorm sørgede for sin tro Tieneris store wlycke/ oc skyndede sig met det snariste til sine Skib/ fick god Bør oc seglede lang tid/ indtil Været vendis oc holt hannem saa lenge vdi Søen/ at de faa hans Stallbrødre vaare nær omkommen aff Hungers nød oc Tuang. Ingen viste da bedre raad/ end at søge til Affgudernis hielp/ met ydmyge løffte oc bøn. Kong Gorm raabte paa Vrgartilock/ oc fick strax en ynskelig Bør/ oc kom saa snarlige hiem til sit Fæderneland Danmarck.

Kong gorm giffuer sig til Rolighed.

Der Kong Gorm haffde nu saaledis forsøgt meget ont/ oc offueruundet atskillig vaade oc fare/ gaff hand sig aldelis til Rolighed/ oc lod hente sig en Hussfrue aff Suerige/ met huilcken hand leffuede siden fredsommeligen sin gantske Alder oc Liffs tid.

Der

Der det lackede nu fast at Grafffens bredde met Kong Gorm oc nogle haffdeført hannem i denne mening met visse beuisning/ at hand trode meñiskens siele vaare wdødelige/ da fick hand lyst at vide huad bolig hannem skulde vere beridt effter døden/ oc huad Løn dem vederforis som giorde Guderne ære oc dyrckelse i denne Verden. Thorkild haffde da nogle affuends Mend vdi Kongens gaard/ de ginge hemelige til Kongen/ oc sagde at efferdi saadant spørsmaal offuergick Menniskelig visdom/ oc vaar allene at vdspørie hos Guderne/ da kunde det best lempe sig/ at Thorkild (som dog ellers stod Kongen lønligen effter Liffuet oc Riget) bleff afffærdiget at søge forklaring oc beskeden paa alting hos Vgartilock. Der Thorkild formerckte huad fare hannem vaar tillaffuet aff sine wuenners suig/ begerede hand dem vdi selskaff met sig/ som haffde faaregiffuet hans naffn hos Kongen. Da haffde disse forrædere gierne vend Kongens forsæt/ men det vaar for silde taget/ oc de finge ickon spaat aff Thorkild for deris fryctactige oc bløde hierter. Saa slar offte falsk sin egen Herre paa Hals. Oc den falder gierne selff vdi graffuen/ som haffuer giort den til en anden.

Kong Gorm troer Sielens wdødelighed.

Falsk slar sin Herre paa Hals.

Thorkild rystede sit skib met offuerflødige fetalie/ oc betacte det met Oxehuder/ som hand tilforn giorde i den anden sin reyse. Der met seylede de bort/ oc komme vdi it Land/ som huercken Solen eller Stiernerne skinde/ oc der de haffde lang tid reist frem vdi deñe mørcke/ lidde de stor bryst for Ildebrand/ saa de maatte æde raa mad. Huor aff mange bleff hart forderffuede oc hendøde. Men der baandet oc nøden vaar haardist/ oc ingen haffde ydermere forhaabning om liffuet/ saae de icke langt borte en Ild/ oc bleff der aff offuer maade trøstige. Thorkild sætte en ædel Steen øffuerst vdi sit Skibs mast/ paa det hand kunde finde veyen tilbage til sine Stallbrødre/ oc drog saa met nogle faa til sam̃e Ild. Der fant hand en hule/ vdi huilcken hand gick allene/ och saa der side to store Kemper/ som kaste Vid paa Ildē met deris Næser/ huilcke vaare aff idel horn. Hulē vaar grum/ mørck oc leed/ oc Gulvet vaar offuerstrød met Hugorme/ som forfærdede baade hans hu oc øyne. Den ene Kempe hilsede hañem/ oc sagde at hans reyse som hand haffde taget sig faare/ vaar fast wmuelig/ oc vilde strecke sig indtil den wkiende Verdsens egn oc ende. Dog vilde hand vise Thorkild den rette vey om hand kunde met try ordsprock/ sige hannem try sande ord. Thorkild suarede strax oc sagde: Jeg mindis aldrig at haffue seet noget folck/ met saa vanskabte Næser/ som i haffue. Jeg vaar oc aldrig paa den stæd/ som ieg nødigere vilde vere/ end her. Den fod skal vere mig kieriste/ som først bær mig vd aff dørren. Kempē loffuede Thorkilds snilde oc sande tale/ oc sagde at hand haffde endnu fire dags seylatz/ førend hand kom til it Land/ som vaar vden Græs oc dags Lius paa huilcket hand skulde finde Vgartilock/ vdi en grum mørck oc skidē hule. Thorkild bleff vnderlig ved sadane languarig oc farlig seylatz/ dog tog hand Mod til sig/ oc begerede noget aff deris Ild. Kempen suarede/ der som du vilt haffue nogē aff vor ild/ da skalt du sige mig end nu try andre sande ord. Thorkild sagde: Ringe mands gode raad er icke at foracte. Jeg haffuer nu voffuet mig saa yderlige/ at der sō ieg kand komme vel tilbage/ da vil ieg ingē tacke mere end mine been for min velfærd. Der som ieg vaar nu paa min fri fod/ da vil ieg baade loffue oc holde det/ at ieg aldrig skal kom̃e her ydermere.

Torckild Athelfarers anden reise til Vgartilock.

Brøst paa Ildebrand.

Vnderlige brandtuge.

Try sande ord.

Met denne affskeed skiltis hand fra disse wlystige Veyuisere/ oc

kom

kom til sine Stallbrødre met Ilden/ som da haffde faaet god Bør / giorde strax seylrede oc kom paa fierde dag til det mørcke Land / som Kempen omtalede for hannem. Der skimede hand en stor Klippe/ oc gick der hen/ fant en Hule/ oc slog en Ild op met flintesteene vdi Munden/ oc lod en gaa ind for sig met it Lius vdi Haanden. Hand saa der alleuegne Hugorme oc Jernstole / oc kom paa det sidste til it stille Vand / oc der hand kom offuer det / fant hand en anden grum Hule/ vdi huilcken Vgartilock laa bunden/

Vgartilock.

om Hender oc Fødder met store Jernlencker. Hans Haar lucte icke allenniste værstyggelige / men vaare ligeruis som lange spidse Horn oc Glaffuender. Thorkild met sine Stallbrødris hielp/tog it Haar/met hans egen vilie / aff hans Hage / til it sant Tegn / at hand haffde talet met hannem. Det gaff saadan stanck fra sig / at der som de icke haffde huldet deris Klæder for Næsen/da haffde de qualdis der offuer. Hugormene kaste saa megen forgifft paa dennem / at Thorkild beholt icke aff alt sit Folck vden fem

Thorkild mister alle sine Stallbrødre saa nær som til fem,

Karle. Met dennẽ flyde hand til sit Skib/oc beskyttede sig met Oxehuder/ imod de grumme Troldis forgifftige spyt oc forfølgelse. En som vilde see vd offuer Skibs Borde / miste sit Hoffuet aff denne forgifft. En anden miste begge sine Pyne vdi sammę færd. Den tredie racte Armen vd offuer Lugen / oc drog den haandløs tilbage igien. Der de andre disse deris metbrødre / saae at der vaar aldelis ingen Barmhiertighed hos disse Trolde/ da vende Thorkild sin bøn til den som haffuer skafft Himmelen oc Jorden/ oc kom saaledis met en god Bør snarligen/ til Solens skin oc lius dag/ ligeruis som hand haffde kommet vdi en anden Verden. Paa hiemfærden spurde hand at Tydskland vaar omuent til den Christne tro/ thi drog hand der heden/ oc lod sig vnderuise vdi Guds ord/ oc kom saa effter lang oc farlig

Danmarck omuendis først til Christendom hen ved 750 Aar effter Christi Fødsel.

Reyse til Danmarck igien / allene met tuende Stallbrødre aff sit gantske Selskaff. De andre omkomme i de mørcke Lande/ oc aff Lufftens forandring i Tydskland.

Kong Gorm oc andre Thorkilds gode venner kiende hannẽ neppelige der hand kom hiem/ før end hand affstrøg sit Ansict/ oc afflagde den Magerhed/ som hañem i reisen vaar paa komen. Kongen haffde stor lyst at høre Thorkild fortelle / huorledis det vaar gaaet hannem i disse fremmede oc wkiende Lande. Men Thorkilds wuenner haffde icke end da afflagd deris Had oc affuendfulde hierte imod hañem. De atuarede Kongen hemelige/ at der som hand hørde disse ny tidende som Thorkild haffde met at fare / da vaar det wmueligt at hand kunde leffue effter den dag. Kongen gaff deris ord samtycke. Der til hialp en falsk Drøm / som hand kaart tid tilforn haffde om Thorkild. Thi bleffue nogle vdgiorde sõ skulde om natten sla hannem ihiel. Thorkild fornam saadant/ oc lagde en stor Træ knub i sin Seng/ paa huilcken Kongens hemelige forræderi bleff obenbaret. Om anden dagẽ gick Thorkild ind faar Kongen vnder maaltid oc sagde: Herre ieg vil gierne giffue til aff hiertet/ at i vilde met saa stor grumhed oc Tirañi betale mig/ for min mødsomelige Reyse/ liffs fare/ oc wmage. Jeg haffuer befundet eders store wtroskaff imod mig/ for min tro tieniste. Aff den som ieg foruente mig en ærlig gaffue / oc afflagd æreskenck / for min wsigelige suare møde / aff hannem haffuer ieg fornommet i eder allerstørste Fiendskaff. Der som

Had oc hemelig Fiendskab.

Listigt anslag.

Troskab betalis met wtroskab

endnu

endnu findis nogen blussel oc ånger hos eder/ da er ieg nocksom heffnd offuer eder. Thi ieg formercker io vel/ at i haffue icke endnu offueruundet alle Spøgelse oc onde forgifftige Diur/efftersi eders egne Tienere som dagtige omgaaes met eder/ haffue forført oc bedraget eder. Kongen vilde da endeligen høre all leilligheden om denne Reise/ Oc som Torckild begynte at opregne huad hannem vederfaret vaar / oc sagde Kongen huad hans Affgud Vgartilock vaar for it værstyggeligt Spøgelse/ harmedis Kongen saa inderligen der offuer/at hand opgaff sin Aand imellem Torckilds hender/oc forsøgte selff huad ælendigheds Fengsel den lidde / som hand saa omhyggeligen dyrckede. Torckild drog frem det Haar som hand haffde taget aff Vgartilocks skeg / til it sant Vidnesbyrd om hans Fengsel oc sin egen fare / oc mange som stode der omkring / døde aff den wlidelige stanck/ som det gaff fra sig.

Sorg' oc harm forAarsager Døden.

Gøtrick hin Runde LII.

Gøtrick eller Godefrid.

KOng Gøtrick tog Riget effter sin Fader / oc vaar icke alleniste en Krigs Herre / men ocsaa en meget frommer oc geffmilder Første / naar oc huorsomheldst behoff giordis.

Vdi Kong Gøtricks tid/komme to Jsslender/Biørn oc Ræff til Kong Gøte vdi Norge. Ræff tiente Kongen nogen tid lang/ oc bleff begaffuet aff hannem for sin tro tieniste / met it Armbaand aff Guld. Thi prisede en aff Kong Gøthis Hoffsinder ved naffn Vlff / sin Herre for saadan Rundhed / oc sagde at der vaar icke en geffmildere Herre vnder Solen. Ræff kunde icke fordrage saadan smigger oc forfengelige Roes / endog hand kiende sig at vere Kong Gøte tacknemmelighed plictig/ dog sagde hand at Kong Gøtrick aff Danmarck vaar end da meget rundere mod sine Tienere. Hand vilde heller straffis for wtacknemmelighed / end dylle sin sandhed / oc hyckle for sin Herre. Vlff vilde icke vige aff sin mening/ men slog it Vedfæ op met Ræff paa Kong Gøtricks rundheds forsøgelse. Der paa drog Ræff til Danmarck/ oc fant Kong Gøtrick sidendis der paa en Stol/ at vddeele Gaffuer iblant sine Hoffsinder. Hand atspurde Ræff om sit Naffn/oc hueden hand kom. Ræff suarede oc sagde: Jeg kaldis Ræff. Kongen tog strax it Armbaand aff sin Arm/oc gaff det hannem vdi Munden oc sagde: Effterdi du est en Ræff/ da bør dig at føre it Byte aff banen vdi din Mund. Ræff prisede Kongens mildhed/ oc bant Armbaandet om sin Arm/ oc der hand skiulte den ene Arm/ gaff Kongen hannem atter it Baand til den anden Arm. Der aff bleff icke alleniste Ræff glad / men ocsaa Kongen selff / der hand formerckte aff det Norske Vedfæ/at hans Gaffue vaar kommen vdi rette bequem tid oc tilbørlig stæd.

Vedfæ.

Kong Gøtricks gaffmildhed.

Ræff drog siden til Norge/ at indkreffue sit Vedfæ aff Vlff. Men Vlff nectede hannem det/ thi slog hand hannem ihiel / oc fangede Kong Gøtis Daatter/oc gaff hende Kong Gøtrick aff Danmarck.

Tacknemmelighed.

Jblant andre Krig oc Aarlog/ som Kong Gøtrick (huilcken ocsaa kaldis Godefrid) førde met stor Loff oc Pris / vdi fremmede Lande/

En skøn Skat aff Saxen til Danmarck.

paalagde hand Saxerne denne merckelige Skat. At de skulde forære Kongen aff Danmarck / met hundrede sne huide Heste / naar hand tog Danmarckis Krone / eller naar nogen ny Herre bleff vdkaaret vdi deris eget Land : Saxene til it tegn at de vaare Danmarckis Kronis Herredømme vnderdannige Tienere.

Kong Gøtrick lod sig oc icke nøye her met / men sende Ræff ind i Suerige vdi Legation vijs / huilcken de Suenske sloge forrædeligen ihiel/ met en Møllesteen som de lode falde ned offuer hannem vdi søffne. For saadan wbillig gierning paalagde Kong Gørtrick de Suenske denne straff. Alle de som vaare vdi raad oc daad at forraade Ræff / skulde huer giffue lolff marck Guld : Men huer aff den menige Almue skulde giffue it lodt Guld. Denne Skat kaldede mand vdi disse dage Ræffuebod.

Ræffue Bod.

Carolus Magnus tuinger Tydskland til Cristendom.

Vdi midler tid begaff det sig / at Kongen aff Franckrige som hed Carolus Magnus / tuingede Tydskland icke alleniste til Lydighed imod sig / men ocsaa til den Christne Tro oc Lydighed mod den eniste oc sande Gud. Der Gøtrick hørde at Saxerne som bode ved Elffuen / vaare ocsaa faldne fra hannem / oc giffuet sig vnder det Romske Rige / drog hand met sin Krigs macr ind i Saxen / at tage det tilbage til Danmarckis Krone / som det hørde met rette. Keyser Karl laa da paa hin side Rhinen / oc Aarsagede sig lang tid / at hand kunde icke komme der offuer at møde Kong Gøtrick. Men der hand vaar nu færdig at drage offuer Rhinen / fick hand hastige Bud oc Breff fra den Romske Paffue Leone / at hand skulde komme Romere By til vndsetning. Thi lod hand sin Søn Pipinum met en part aff sit Folck drage imod Kong Gøtrick / oc drog selff til Rom effter Paffuens begering met den anden part aff sin Hær.

Kong Gøtrick tager Sartn fra Keyser Karl.

Kong Gøtrick tuingede Saxerne met Herreskiold paa ny vnder de Danskis Herredømme / oc sterckede sig siden baade til Land oc Vand / at heffne sig paa de andre Tydske / som saa letfærdelige vaare hannem frafaldne. Først tuang hand gantske Frijsland met sin Skibs Flode. Thi det ligger nest op til vester Haffuit / oc lider offte stor skade paa sin Kornsæd oc fæ / naar Haffuet bryder igennem Digerne / oc gaar offuer det laffue Land.

Kong Gøtricks Skatte Huff vdi Frijsland.

Kong Gøtrick paalagde ingbyggerne saadan en vnderlig Skat. Hand lod opsette it Hus / som vaar atskilt vdi tolff rom / oc huert rom vaar tiue Fødder langt / saa at det gantske Huss haffde to hundrede oc fyretiue Fødder vdi Lengden. Vdi den ene ende i Huset sad Kongens befalingsmend : i den anden hengde en rund Skiold / paa huilcken alle Friser skulde kaste deris Skats penning. Hørde Kongens befalningsmand i den ene ende som hand sad / liuden oc klancken aff Peñingen / da bleff hand quit som den frembar. Men hørde hand den icke / da skulde hand skatte paa ny. Der met bleff Folcket hart plaget / oc gaff offte fire eller flere for en Penning. Indtil Keyser Karl skilde dem ved denne Skat oc Tynge.

Vnderlig Skat.

Nogle Aar her effter / der Kong Gøtrick hørde / at Keyser Karl vaar kommen tilbage fra Rom / giorde hand rede at besøge hannem met Krig. Men en hans egen Tienere slog hannem forrædeligen ihiel / oc forhindret dette Tog / de Danske til stor sorg / oc Keyseren til stor glæde / huilcken ocsaa tackede Gud / der hand hørde at hand vaar affskilt / ved saadan en haard oc meetig Fiende.

Kong Gøtricks endeligt.

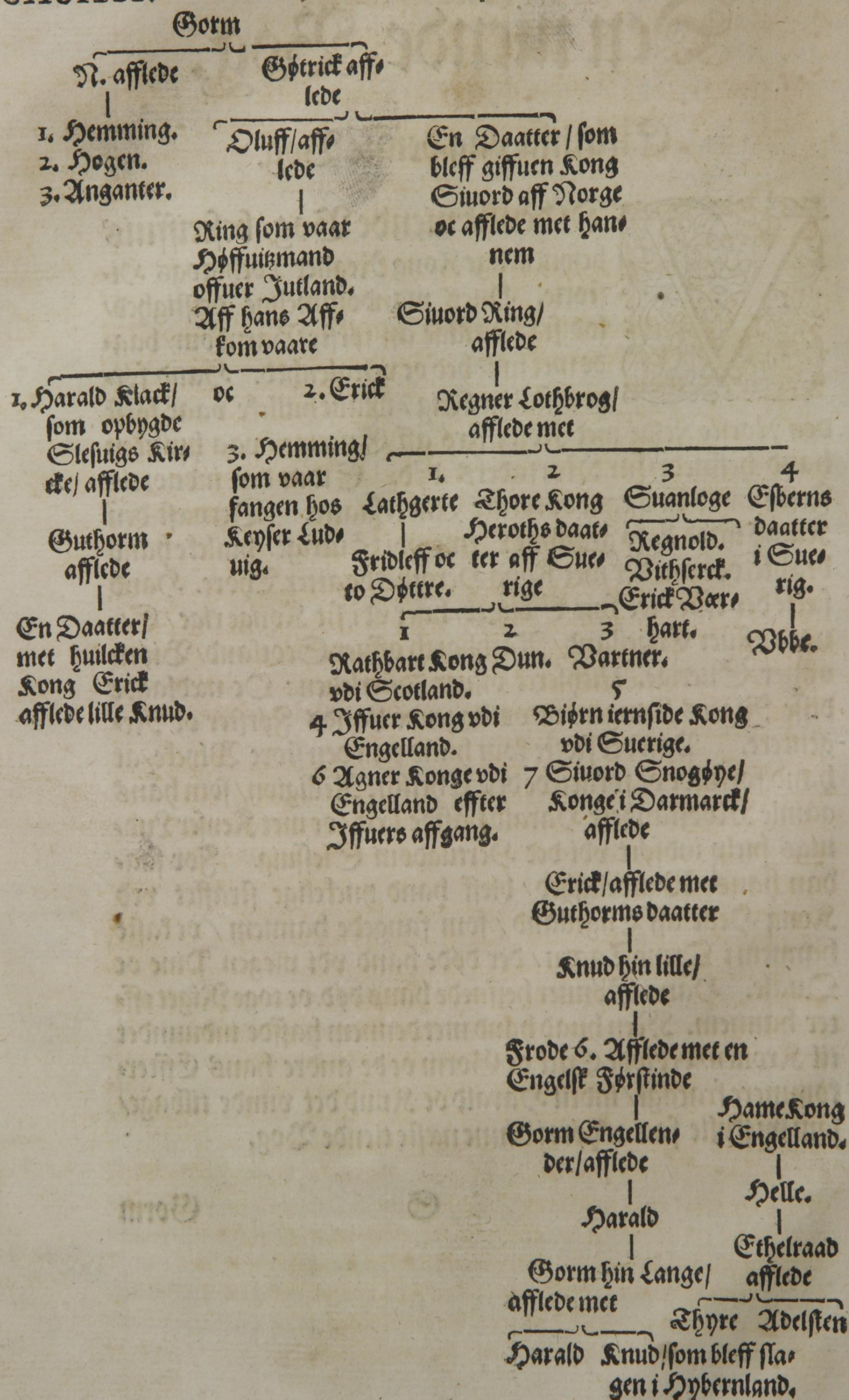
Den

Den niende Bog.

Summa paa denne Bog.

Vdi denne niende Bog/ bescriffuis besynderlige Kong Regner Lothbrogs Historie. Hucs mandommelige dristighed/ lod sig see tilige aff første Barndom/ baade met snildhed oc veltalenhed. Hand førde atskillige Krig/ iblant huilcke vaar først den Norske Feide met Kong Frø aff Suerige/ paa huilcken hand heffnede sin Morfaders død. Siden den induortis Feide imod sine egne oprøriske Vndersaatte. Dernæst den Kamp imod de to grumme Orme vdi Suerige/ huilcke hand dræbte/ oc vant der met Kong Heroths daatter Thore. Hand sætte der effter tre sine Sønner/ huer vdi sit Konge rige/ Siuord offuer Engelland/ Rathbarth offuer Scotland/ Biørn offuer Suerige. Vithserck offuer Østerleden: Oc nædlagde disse Rigers Konger/ oc omliggende Lands Førster oc Regentere. Paa det sidste kom hand paa den store Vlycke/ at hand forfulde oc foractede den Christne Relligion/ som hans gamle Modstandere Harald haffde lært/ oc met Keyser Luduigs hielp indført vdi det Hertugdom Slessuig. For saadan hans Vgudelighed/ bleff hand ynckelige straffet ved Kong Helle aff Engelland/ som fangede hannem/ oc kaste hannem i Orme Taarn/ der døde hand vdi megen Pine oc Quale. Hans Sønner heffnede hans død/ oc toge Riget effter hannem. Men huad hand met dennem haffde induundet til Kronen/ det lode Erick oc Gorm oc de andre hans Effterkommere fratage/ indtil Harald oc Knud det vunde tilbage/ som wi skulle faa at høre i denne næste tiende Bog.

Gorm
N. afflede
Gøtrick aff-
lede
1. Hemming.
2. Hogen.
3. Anganter.
Oluff/aff-
lede
En Daatter/som
bleff giffuen Kong
Siuord aff Norge
oc afflede met han-
nem
Ring som vaar
Høffuitzmand
offuer Jutland.
Aff hans Aff-
kom vaare
Siuord Ring/
afflede
1. Harald Klack/
som opbygde
Slesuigs Kir-
cke/afflede
oc
2. Erick
Regner Lothbrog/
afflede met
3. Hemming/
som vaar
fangen hos
Keyser Lud-
uig.
1.
Lathgerte
Fridleff oc
to Døttre.
2
Thore Kong
Heroths daat-
ter aff Sue-
rige
3
Suanloge
Regnold.
Vithserck.
Erick Vær-
hart.
4
Esberns
daatter
i Sue-
rig.
Ubbe.
Guthorm
afflede
En Daatter/
met huilcken
Kong Erick
afflede lille Knud.
1
Rathbart Kong
vdi Scotland.
2
Dun.
3
Vartner.
4 Jffuer Kong vdi
Engelland.
5
Biørn iernside Kong
vdi Suerige.
6 Agner Konge vdi
Engelland effter
Jffuers affgang.
7 Siuord Snogøye/
Konge i Darmarck/
afflede
Erick/afflede met
Guthorms daatter
Knud hin lille/
afflede
Frode 6. Afflede met en
Engelsk Førstinde
Gorm Engellen-
der/afflede
Hame Kong
i Engelland.
Helle.
Harald
Ethelraad
afflede
Gorm hin Lange/
afflede met
Thyre
Adelsten
Harald
Knud/som bleff sla-
gen i Hybernland.

Oluff LIII.

Oluff.

OLuff Gøtricks søn tog Riget effter sin Faders affgang / oc holt Krig met sine egne Vndersaatte for den Forræderis skyld/ som myrde hans Fader. Hand ligger begraffuen vdi en Høy ved Leyre / som kaldis aff hans naffn end ocsaa paa denne dag.

Nogle mene at denne Oluff skulde veret Olger Danske.

Hemming LIIII.

Hemming.

HEmming regerede effter Oluffs død. Huad hans Mandoms gierninger haffue veret/ finde wi ingen steds antegnet / vden at hand giorde ædsuorne fred oc forbund met Keyser Karls Søn Keyser Luduig. Dog det kand vel vere mueligt / at der er skeedt meget merckeligt vdi hans tid / som aff forsømmelse/ ved Aar oc Alder / ligger aldelis skiult oc forget.

Siuord Ring LV.

Siuord Ring.

EFter Hemming vdualde Skoningerne oc Sielandsfarne Siuord Ring / huilcken Kong Siuord aff Norge/ afflede met Kong Gøtricks Daatter. Men Judterne vdualde Oluffs Søn Ring/ oc skilde saaledis Landene fra huer andre/ oc gaffue vdlendinge Aarsage til at spaatte oc feide paa Danmarck.

To Konger paa en tid i Danmarck.

Kong Siuord lod Ring betemme/ oc drog vd at stride imod Rigens Fiender vdi fem Aar. Dissimellem lagde Ring sig effter/ at aldelis indtage Riget vnder sig i Siuords frauærelse. Thi nødis Sielandsfarne at keise Regner Siuords søn / som end da vaar it vngt Barn til en Konge/ paa det de kunde haffue it Hoffuet offuer sig/ oc opueckis til diss større frimodighed/ at giøre Ring modstand / oc forsuare Kong Siuords Lande. Der Ring det hørde/ offuerfalt hand deñem hasteligt met all sin Krigs mact/ oc truede at ville sla dem huer oc en ihiel/ met mindre at de vilde gaa hannem veluilligetil Haande. Sielandsfarene haffde da tuende kaar/ oc begge onde. Enten skulde de falde fra deris rette suorne Herre/ eller oc skammeligen myrdis aff Rings Krigsfolck. Thi begerede de frist oc tid at raadføre sig indbyrdis / oc siden giffue it endeligt suar fra sig. Der de nu vaare saa bange vdi stor frygt oc fare / oc funde ingen gode Raad / icke end hos de gamle / da traadde den vnge Herre/ Kong Regner frem oc sagde:

Regner vdi vellis til Konge / vdi sin Faders frauærelse.

Vijs Barndom.

Huad ville i gode Mend lenge raadsla. Snariste skiuder stacket Bue. Forlader mig min vngdoms Dristighed/ oc befinder at ringe Mands gode Raad ere icke at forsmaa. Oc ingen er saa gammel/ at hand io gierne skal lade sig vnderuise aff den vnge/ vdi det som hand icke selff forstaar. J haffue tuende bange kaar: Der sö i suere Ring/ da miste i eders ære/ for den Tro i haffue giffuet min Fader: Der som i giffue eder vdi Strid imod eders Fiende/ som sterckere er end i/ da giøre i som daarlige oc affsindige

Ringe Mands gode Raad ere icke at forskiude.

Mend. Thi er det beste raad/ at giffue sig vnder Ring/ indtil Aarsagē stædis at falde fra hannem igien vdi tilbørlig tid. Bedre er met lempeligt suig/ at stille Fiendernis vrede/ end met gienstridig wbesindighed forkaste Liff oc Leffnet. Thi huad er det andet/ end at wi skilie oss selff huer ved sin Hals/ om wi stride imod offuermact. Met liste skal mand Land vinde/ dog vil Tredskhed oc Ræffuciact der til.

Met liste skal mand Land vinde.

Alle mand loffuede denne vnge Herris visdom oc veltalenhed/ huilken de haffde icke foruentet aff hannem. De raadløse gamle bluedis icke ved at følge dette vnge Barns Raad. Dog torde de icke betro Ring/ at lade Regner komme i hans Hender oc Mact/ men forsende hannem fra sig ind i Norge. Kaart tid her effter kom Siuord selff i Riget/ oc holt it slag met Ring/ vdi huilcket Ring bleff nedlagd/ oc Siuord fick sit Banesaar/ oc hen døde saa effter nogle faa dage.

Regner Lothbrog.

Regner Lothbrog LVI.

DEr Kong Regner vaar kommen til Regementet effter sin Faders Affgang/ oc spurde huorledis Kong Frø aff Sucrige haffde slaget Kong Siuord vdi Norge hans Farfader ihiel/ oc ladet hans Frencker oc næste Frenders Husfruer offuergaa stor obenbarlig skam oc skendzel: førtrød hannem saadant Hoffmod/ oc giorde der faare rede/ oc drog ind i Norge met all sin Krigsmact/ at heffne sin Farfaders død/ oc Venners wræt/ oc offueruaald. Mange deilige oc duelige Jomfruer oc Fruer/ som flyde oc haffde deris ære kier/ møtte Regner/ huilcke hand venligē vndfangede/ oc brugte deris hielp at forsuare deris egen ærlige kyskhed oc gode ryete. Jblant andre vaar en ved naffn Lathgerthe/ sō haffde Mands hu/ hierte oc haand at stride imod sine Fiender. Hun lod sig see oc kiende paa sit vdslagne Haar/ den fremmerste vdi Regners Hær. Saa at alle mand forundrede sig paa hendis styrcke. Oc Regner selff der hand haffde nedlagd Kong Frø/ gaff hende den største Pris for denne ærlige Seyeruinding/ som hun noget nær allene indlagde/ oc sende der faare sit bud til hende/ effterdi hun vaar født aff velbyrdig Slect/ at bede om hende til sin ecte Dronnig. Lathgerthe gaff hans Bud gode suar oc fortrøstning met Munden/ men hun mente det icke aldelis aff Hiertet. Hun bant en stor Hund paa den ene/ oc en Biørn paa den anden side ved sin dør/ at Regner hendis beile skulde ingen indgang faa til hende. Men der Regner fick det suar fra hende/ som hannem vel behagede/ seylede hand ind for Gølerdal/ oc lod sit Folck ligge der stille/ oc drog selff til Lathgerthis gaard. Hand offueruant Hunden oc Biørnen/ thi hand skød den ene/ oc qualde den anden/ oc afflede met hende tuende Døttere/ hues naffn ere forglemde/ oc en Søn som hed Fridleff.

Liuthgertha en duelig Skioldmø.

Kong Regner ecter Lathgerthe/ oc affler Børn met hende.

Gølerdal.

Effter denne dag sad hand try Aar i god rolighed/ indtil de hoffmodige Juder/ lagde sig op met Skonningerne imod Siclandsfarene/ som hulde altid hart paa Kong Regners haand i hans frauerelse. Da giorde Regner færdig met tredive Skib/ fick bør effter sin begering/ oc slog Skonningerne

gerne ved Viteby/ oc effter Vinteren i Foraaret Juderne ved Limfiord/
vdi Judland. Hand slogis tredie oc fierde gang met Skoningerne oc
Hallandsfarene/ oc fick saa Kierlighed til Kong Heroths daatter vdi
Suerige/ som hed Thore/ oc forskød Lathgerthe/ for den wtroskaff oc
suig hun beuiste hannem met de Best/ som hun bant for sin Dør imod
hans tilkommelse. Hand vant Jomffru Thore met stor liffs fare saale-
dis som her effterfølger.

Viteby i Skaane.

Limfiord.

Kong Regner forskiuder Lathgerthe.

Kong Heroth i Suerige fant en gang vdi Jact to Orme vdi en
Skou/ huilcke hand førde hiem met sig til sin Daatter/ som effter hans
begering opfødde dem/ indtil saa lenge hun maatte giffue dem huer dag en
Oxekrop. Paa det sidste bleffue de saa store oc skadelige/ at de forgaffue
Lufften/ at ingen kunde eller torde vere nær hos dennem. Thi lod Kong
Heroth forkynde oc vdraabe offuer alle Land/ at huo som kunde dræbe disse
tu forgifftige Best/ den vilde hand giffue sin Daatter til ecte for sin wma-
ge. Mange forsøgte disse to Orme/ icke alleniste for Jomffruens skyld/
men ocsaa at prøffue oc beuise der paa deris Mandom.

Jomffru Thore opføder to grumme oc skadelige Orme.

Kong Regner vdspurde flittelige aff alle Veyfarende folck/ huorle-
dis det haffde sig met disse to Orme/ oc befol siden sin Fostermoder/ at giø-
re sig Kiortel oc Hoser aff Uld/ som tycke/ laadne oc lætte vaare. At hand
kunde vere rask oc wbehindret/ at bruge sig imod disse Orme/ oc dog for-
tage dem deris Forgifft met sine Klæder. Dernæst seylede hand til Sue-
rige/ oc som hand kom paa Veyen/ imod Kongens gaard om Vinteren/
dyppede hand sig vdi Vandet/ oc lod sine Klæder hart befryse met Jss/ at
intet æder skulde lætteligen trenge sig der igiennem. Siden sagde hand
sine Tienere godenat/ oc bad dem vere sin Søn Fridleff tro oc hulde/ oc gick
saa allene til Gaarden met it Glaffuend i Haanden/ oc sit Suerd ved sin
side. Der komme først den ene/ och saa den anden største Orm skriden-
dis frem imod hannem/ oc begynte baade at sla oc bide/ oc vdskiude Forgifft
paa hannem. De andre Hoffsinder som hos vaare/ flyde oc skiulte sig/
lige som andre frygtactige Quindfolck/ oc Kong Heroth gaff sig selff met
nogle faa sine næste Tienere ind vdi it lidet Kammer/ for fryct oc fare skyld.
Kong Regner veriede sig mandelige met sin Jss slagne kaabe imod Or-
menis æder/ oc tog dristelige met sin gode Skiold/ imod deris Bid oc
Sting. Paa det sidste slog hand til met sit Glaffuend/ oc støtte Hier-
tet igiennem paa dem begge/ oc fick en glædelig oc ærefuld Seyer off-
uer disse forgifftige oc grumme Best. Kong Herothe forundrede paa
Regners Klædebon/ saa grandgiffuelige paa hannem/ oc gaff hannem aff
skempt Lothbrogs binaffn. Regner tog sine Tienere met sig/ oc kom til
Bords met hannem effter hans begering/ oc fick hans Daatter Thore til
løn/ for sin Mandoms gierning/ effter hans løffte oc tilsagn. Hand
afflede met Thore sin Sønner/ Rathbarth/ Dun/ Varthun/ Siuord/
Biørn/ Agner oc Jffuer.

Vnderlig Krigs rysting.

Kong Regner offueruinder to grumme Orme.

Kong Regner faar Lothbrogs tilnaffn.

Dissimellem at Regner fortøffuede vdi Suerige/ giorde Juderne
oc Skoningerne atter it Oprør imod hannem/ oc vdualde sig til Konge
en ved naffn Harald. Thi nøddis Kong Regner at lade Lathgerthe

Ont betalis met gode.

vdi Norge om hielp oc bistand imod disse sine Fiender. Hun forgætte all fremfaren wræt/ som hand hende tilforn beuiste / oc kom hannem met sin Hosbonde oc Søn til vndsætning/ met Hundrede oc tiue Skib. Kong Regner forsmaade huercken de vnge eller de gamle/ tog met sig alle dem som hans Hob vilde stercke oc formere / oc møtte sine oprøriske Vndersaatte i Skaane paa Vldhede. Der sloge de sammen mandeligen paa begge sider. Kongens Søn Jffuer / som vaar ickon da siu Aar gammel/ beuiste Mands gierning Siuord hans Broder betede sig ocsaa mandeligen/men hand bleff slagen til Jorden/ oc fick it stort Saar. Hues fald gaff alle hans Faders folck saa stor en forskreckelse/at de flyde / oc haffde noget nær giffuet Fienderne seyr/ der som Regner selff haffde icke giffuet dennem mod/ oc offuertald dennem. Lathgerthe brugte sig ocsaa duelige/ oc lod paakiende / at Naturen/ som skabte hende en Quinde/ haffde giffuet hende Mands hierte oc dristighed.

Vldehede i Skaane.

Harald klack offueruindis første gang.

Der Slaget vaar offuerstaaet/ oc Harald rømte aff Marcken/ oc Lathgerthe kom om afftenen hiem i sit Herberge/stack hun Struben igiennem paa sin Hosbonde / oc tiltog sig allene all Macten oc Herredømet. Hendis hoffmodige Hierte tilskyndede hende til saadant grumt Mord / at hun vilde heller regere allene/end lide sin Mand vdi Regimentet met sig.

Lathgerthe myrder sin egen Hosbonde.

Siuord Kong Regners søn bleff straxført til Bartsker i den næste Stad. Men der Lægerne lang tid haffde prøffuet deris raad met hannem/ oc hans Saar oc Siugdom bleff io lenger io større / siuntis at komme til hannem om Natten en stor høy Kempe / som kaldede sig Roster/ oc loffuede hannem sin førlighed/ met dette vilkaar / at hand vilde tilsige oc offre hannem alle deris Siæle/ som hand i Krig oc Aarlog sin liffs tid offuerkom oc dræbte. Siuord tog gierne ved denne forplictelse / oc gaff veluillige det mindre for det mere. Roster strøg hans Saar/ oc forbant dem ickon en gang / oc tillægte dem i samme Øyeblick. Dernæst strødde hand it Puluer vdi Siuords Øyne/ saa de bleffue spettede / ligeruis som der haffde veret smaa Orme vdi dennem. Vilde vden tuil der met betegne den skarpe grumhed/ som hannem skulde metfølge. Der en Kierling/ som voctede paa Siuords drick/saa hannem vnder Øyne / bleff hun forfærdet / oc falt halffdød til Jorden. Aff saadanne Hendelse bleff hand siden kaldet Siuord Snogøye.

Roster it spøgelse taler til Siuord.

Siuord kaldis Snogøye.

Samme dage døde Thore Kong Regners Dronning / aff hastig Siugdom oc Helsot/for hues skyld Kongen bar stor Sorg oc Bedrøffuelse / oc paa det hand kunde noget forleske sig / gaff hand sig til daglig Krigs øffuelse: Oc lod biude offuer alt sit Land / at huer skulde lade fremkomme til hannem / den aff sine Sønner oc Tienere / som mindst duelig oc mest wskickelig vaar til Arbeide oc Aarlog. Saadant Folck øffuede Kong Regner saa fliteligen / vdi dagligt Hoffuerck / at det Danske vnge Folck/som tilforn vaar foractet/offuergick(met stort Vnder) de allersterckiste Hoffmend vdi fremmede Land. Hand optog ocsaa vdi sin tid en anden ny Skick/ oc sætte tolff aff de klogiste Mend vdi Riget/ som skulde finde oc skilie alle trætte/forhøre alle Lowmaal/Tiltale oc Giensuar / oc

Dronning Thore døer.

Hued vdretter icke Arbeid oc øffuelse?

endelige dømme paa alle Sager / som indførdis for dennem / paa det at
wnyttig Kiff / Klammer oc Kroglow kunde nedleggis oc affskaffis.
Effter at denne Skick oc Ordning vaar indført / drog hand til
Engelland / oc ihielslog Kong Hame / den vnge Hellis Fader. Hand
offueruant Scotland / oc alle de omliggende søndre Øer / oc sætte sine
Sønner / Siuord oc Rathbarth til Regentere offuer dem / oc Fridleff off-
uer Orkenøer oc Norge / hues Konge hand met Herreskiold nedlagde.

Kong Regner indtager Engelland oc Skotland.

Orckenøer.

Dissimellem igienkaldede de gamle oprøriske Hoffueder / Harald
som tilforn vaar foriaget / Saa at Kong Regner maatte slippe den Vd-
lendiske / oc met Søndre øers hielp begynde Indlendiske Krig imod sine
wlydige Vndersaatte. Thi maatte Harald atter offuergiffue sit Forsæt /
oc met Skam oc Vanære rømme til Tydskland. De som fangne bleff-
ue slogis ihiel / vden all forskonelse. Deris Gods oc Eyedom som effter-
fulde Harald / bleff giffuet Regners Hoffsindere til Pris oc Byte / at de
arffueløse Børn skulde vere delactige i Forældernis straff. Kong Reg-
ner haffde icke end da nocksom heffnd sin harm / før end hand drog fientli-
gen met sin egen / oc sine Sønners Krigs mact vdi Saxen / som da hæle-
de oc styrckede Harald. Hand optog Keyser Karls vact / oc kom saa he-
melige vdi Landet / at Keyseren / som da vaar selff til stæde / fick det icke at
vide / før end en Spaaquinde aff stor lycke / bad hannem haffue god act
paa sig oc sin Hær / Thi Siuord Kong Regners søn vaar indlagd vdi
Sighnines sund / met it stort antal Krigsfolck oc Skibs flode. Strax
giorde Keyser Karl rede / oc drog imod Kong Regner / oc bleff offueruun-
den / at hand som tilforn haffde faaet seyer aff mange Byer oc Stæder /
aff atskillige Lande oc Rige / ia noget nær aff den største part vdi Eu-
ropa / maatte nu vige met mange / oc rømme aff Marcken for faa / som
Gud oc Lycken gaff offuerhaand. Effter denne dag haffde Kong Reg-
ner aarlige Skat oc Indkom aff Saxerne vdi mange Aar.

Harald Klack offueruindis anden gang.

Spaaquinde

Kong Regner offueruinder Keyser Karl.

Der Kong Regner vaar kommen tilbage aff Tydskland / foraarsa-
dis hand til en ny Feide imod de Suenske. Thi de haffde effter Kong He-
roths død / taget Sørle til Konge / oc icke nogen aff Kong Heroths daat-
ter Børn / som vaare næste Arffuinge til Riget. Biørn / Fridleff oc
Rathbarth fulde deris Fader / men Regnolt / Vithserck oc Erick / som
hand afflede met Suanloge / vaare icke end da saa voxne / at de kunde bru-
gis i nogen Krig. Sørle møtte Kong Regner / oc bød hannem en Kamp /
ved en sin sterckiste Kempe / Schardhume oc hans siu Sønner. Kun-
de hand offueruinde dennem / da skulde Seyer oc Landet høre hannem til.
Regner tog sine tre Sønner til sig / oc offueruant Schardhume met sine
siu Sønner / mit imellem begge Hær: oc gaff sig siden i staaende Strid /
oc nedlagde Sørle met all sin Krigs mact. Hand sætte sin Søn Biørn
til Konge vdi Suerige / for sin Mandom hand beuiste vdi denne Krig.
Huilcken mand kaldede Biørn Jernside / fordi hand kom aldelis wsaaret
aff den Kamp imod Schardhume.

Kamp.

Schardhume en Kempe.

Biørn Jernside Konge i Suerig.

Kong Regner sad nogle Aar her effter vdi god Fred oc Aarckeløsshed/
oc fick vilie til en deilig Jomffru / oc paa det hand diss bedre kunde fuldkom-
me sit forsæt/bad hand offte Jomfruens Fader til Giestebud/oc sætte han-
nem næst sig selff til Bords/begaffuede hañem/oc talede offte venligen met
hannem. Faderen formerckte paa det sidste / at saadan Ære vederfors
hannem for sin Daatters skyld: Oc der faare io mere der lagdis effter
Tredskhed. hende/ io fliteligere hand beuaetede oc foruarede hende. Men der Kong
Regner fick hemelige hendis samtycke / førde hand sig vdi Quinde klæder/
oc gaff sig hen til den Bonde gaard/som hendis Fader haffde forsend hen-
de. Hand gaff sig strax vdi Quinde arbeid / at spinde oc veffue met hen-
de/ at ingen skulde bemercke hannem/indtil allting vaar gaaen effter hans
begering. Kaart tid her effter gick rycte oc tidende at hun vaar fructsom-
melig. Da paa det hendis Fader skulde icke bliffue hende gram / oc hun
icke selff skulde vanryctis/ bekiende Kong Regner sin gierning/oc Barnet
Vbbe elsker mere sin Moder end sin Fader. bleff kaldet Vbbe/ effter hans befalning. Der det siden opuoxte/oc kom
til skels Alder / elskte det sin Moder mere end Faderen. Fordi at hun
haffde forskaffet hannem saa mectig en Herre til Fader / oc hand haffde
giffuet hannem en Moder/ som vaar ringe aff Slect oc Byrd.

Siden rystede Kong Regner sig til Krig imod de Folck som bo
Kong Regner fører Krig vdi Østerleden. omkring Constantinopel. Hand befol / at ligeruis som huer mand vdi
Danmarck/ haffde tilforn giffuet hannem den vogiste / saa skulde de nu la-
de hannem følge den sterckiste iblant deris Sønner oc Suenne. Hand
tog alle Thoris sønner met sig / oc drog imod Kong Dian / holt nogle
Slagtinger met hannem/oc dernæst nedlagde hannem selff/ oc siden hans
Sønners krigs mact / som besterckede sig met deris Suogers Kongens
aff Rysslands oc deris Blods foruantis Schytternis bistand.

Den ene hans Søn Dian bleff slagen. Den anden Daxon flyde
oc rømte aff Marcken met Kongen aff Ryssland. Thi Kong Regner
brugte it seldsomt Euentyr / met to støbte kaaber Heste / huilcke hand met
stor behendighed/ førde ind paa Rulder oc Hiul iblant Fienderne/ oc splitte
der met deris Hær/ oc slog dem paa fluct.

Regner sætte sin Søn Vithserck til Konge offuer Kong Dians oc
andre omliggende Land. Oc der hand haffde veret x de paa Sørøffueri
Krig vdi Biarmeland vdi fem samfelde Aar/ drog hand imod Biarmelands Konge/som da met
sit Folck vaar atter affalden fra hannem / oc sad hannem offuerhørig.
Traaldom. Biarmelenderne gaffue sig til deris Traaldoms konst / oc opuacte hastigt
Wuær met Regn oc Storm/oc forhindrede Kong Regners fremgang/
vndertiden met stor Kuld oc Frost / vndertiden met wlidelige Heede oc
Brynde/ saa at mange døde aff hans Folck / nogle aff Hunger oc Tørst/
nogle aff Pestilentze oc Blodsot/oc andre saadanne farlige smitte Suger/
indtil Curlenderne oc Sambelenderne komme dem til hielp oc vndsetning.
Ved deris bistand fick Kong Regner mod/ oc falt strax ind vdi Biarme-
Finderne holde ingen standende Strid. land. Men Biarmelands Konge fick hielp aff Hertug Matulle vdi
Findmarcken. Finderne giorde de Danske stor affbreck. Thi de hol-
de ingen standende Strid. De offuerfalde hasteligen deris Fiender / oc
naar

naar de haffue skut oc giort skade met deris Pile / saa fly de atter snarli-
gen bort/ at ingen kand følge/ optage eller hindre dennem. Dette fortrød
Kong Regner / at dette leede oc vilde Folck skulde saaledis plage hannem.
Hand haffde tilforne offueruundet merckelige Konger oc Førster / oc lagd
stor Ære ind/ end ocsaa imod det Romske Krigs folck / oc nu maatte hand
tage denne spaattelige skade aff disse groffue Lapper forgeffuis: effterdi
hand viste icke huor eller naar hand skulde vare paa dennem. Men hand
heffnede redeligen sin harm paa dem/ oc lagde icke mindre pris ind paa disse
Paltuge oc dog stercke Finder / end paa det meetige oc naffnkundige Key-
ser Karls Krigs folck. Hand slog Biarmelands Kong ihiel / oc Find-
marcks Hertug paa fluct / oc lod det siden vdgraffue oc indscriffue vdi
Steenklipperne / til denne Seyeruindings euige ihukommelse.

Kongen aff Biarmeland bliffuer sla-gen.

Dissimellem fick Kong Regner visse Bud oc Tidende ved Kelther oc
Thorkild to Suenske Høffuitzmend/ at Vbbe hans Søn effter sin Mor-
faders raad/ haffde tiltaget sig Kongelig tittel oc ære i Danmarck/ vdi hans
fraucrelse. Esbern Vbbis Morfader lagde sig forgeffuis effter hielp imod
Kong Regner hos Kelther oc Thorkild/ som intet vilde lade eller giøre v-
den Kong Biørns vilie. Hand sende ocsaa sine Legater til Kong Biørn
Regners søn/ huilcke Biørn lod strax ophenge/ oc sagde/ at hand vaar sin
Fader større troskaff plictig vdi en Rætferdig sag / end sin Broder vdi sit
onde oc wgudelige forsæt. Thi forsamlede hand hues mact hand kunde aff
stæd komme/ oc bleff slagen aff Kong Regner vdi Grønsund. Hans hoff-
uet bleff hannem affhugget/ oc opsæt fremmest vdi Staffnen paa hans
Skib/ de andre hans anhengere til vanære oc forskreckelse. Vbbe flyde oc
sterckede sig siden paa ny/ oc møtte sin Fader vdi Sieland/ hand vorde sig
saare mandeligen / saa at Fiendernis døde Kroppe laae omkring hannem
som en Mur/ indtil hand bleff forlat aff sit eget Folck / oc fangen oc bun-
den vdi Jernlencker aff Fienderne. Hand brød siden sit Fengsel / men
vndkom dog icke vdi sit behold paa denne tid. Der denne induortis Krig
vaar stilt / kom Iffuer Regners søn igien vdi Landet. Hand vaar Høff-
uitzmand vdi Jutland i sin Faders fraucrelse / oc vaar rømt tilforn selff-
uillige aff Landet/ paa det hand skulde huercken giøre sin Fader eller sin
Broder nogen methold i denne Krig. Hans Fader loffuede hans gier-
ning/ tog hannem til naade/ oc gaff hannem sit Venskaff.

Vbbe sætter sig op imod sin Fader Kong Reg-ner.

Grønsund.

Oprør lycke-kis icke.

DAxon som ieg sagde tilforn at vere Dians søn/ som Kong Regner ihiel-
slog vdi Thracia/ ved Constantinopel/ lagde sig effter Vitserck/ sō bleff
indsæt vdi hans Faders stæd/ at hand kunde enten met obenbare Feide eller
hemelig Forraskelse omkomme hanem. Der hand met languarende Krig
fornam sig intet at kunde vinde aff hanem/ giorde hand Freds forbund met
hannem/ oc lod sig indbiude til Giest aff hannem/ oc sit Folck drage ind vdi
Byen i Kiøbmends skickelse/ oc offuerfalt hanem saa wforuarendis om nat-
ten vdi sit Herberge. Vithserck vorde sig saa mandelige/ at de døde laae vdi
en Ring saa høyt omkring hannem/ at de maatte gaa næd at en stige/ oc tage
hannem til fange. Tolff aff hans gode tro Mend/ som bleffue fangne met
hanem/ bøde deris liff for deris Herre. Men Daxon haffde metynck offuer
hans vng-

Daxon heff-ner sin Fa-ders død.

Haard hu oc Mands hierte.

vngdom oc deilighed / gaff hannem sit Liff / oc bød hannem helfften sit Konge Rige met sin Daatter. Witserck vilde huercken tigge sit Liff / ey heller tage nogen velgierning aff Daxon / oc sagde at hans Fader skulde scenligen heffne hans wret oc vanlycke / der som hand spurde saadan tidende om hannem. Daxon forundrede storligen der paa / oc bad hannem velie sig huad død hand vilde lide. Withserck bad at mand skulde binde oc brende hannem met alle sine tolff Stallbrødre til lige. Huilcket hannem strax vederforis effter hans egen bøn oc begering.

Vbbe tagis til naade aff sin Fader.

Quinde raad ere icke altid at foracte.

Kong Regner der hand hørde disse sørgelige tidende om sin Søn/ gick hand til Seng aff stor bedrøffuelse. Hans Dronning straffede hannem der faare/ oc sagde at det sømmede hannem bedre/ at hand met Herreskiold/end met sorg oc graad heffnede sin Søns død. Kong Regner befryctede at mand skulde legge hañem saadant til blødhiertighed/stod op/ afflagde sine sørge Klæder/ iførde sig Vaaben oc Værie / tog met sig Vbbe sin Søn/sō hand haffde giffuet venskaff/ oc lod Iffuer sin søn regere dissimellem i sin stæd vdi Danmarck. Saa ere oc Quinde raad icke altid at foracte.

Vdgaard eller Myckle-gaard/ det er / Constantinopel.

Mildhed.

Der hand vaar kommen vel offuer Haffuet met sine Folck oc gantske Skibs Flode / fant hand Daxon vdi Rysland / fangede hannem oc lod hannem binde met stercke Jernlencker/ oc hensende hannem vdi sterck foruaring paa Vdgaard. Saa mildeligen handlede Kong Regner mod sin Søns Mandrabere / at hand ved Fengsel oc vdlendighed / oc icke paa Liff lod straffe hannem. Ja hand ocsaa kort tid her effter / lod hiemkalde Daxon/ oc sætte hannem ind vdi sit Fæderne Rige/ oc Daxon met Ryssernis samtycke(som forundrede storligē paa Kongens fromhed) loffuede met tolff aff de ypperste oc eldste Høffdinger vdi Rysland / at gaa paa deris * bare Fod / oc frembære ydmygeligen aarlig Skat til Danmarck. Kong Regner lod det bliffue der ved / oc tenckte at det vaar bedre at plage oc tuinge aarligen sine Fiender vnder trældoms Aag/end at see ickon en dag/ paa en haand fuld aff deris Blod.

Erick Værhat.

Paa veyen til Danmarck indsætte hand sin Søn Erick Værhat vdi Sucrigis Konge Rige. Oc der hand hørde/ at Norbaggerne oc Scoterne haffde keist sig huer sin Konge/ vdi hans Sønners Fridleffs oc Siuords frauærelse hos sig / foriagede hand strax den Norske Konge / oc gaff Biørn Riget at styre oc regere. Oc drog saa met Biørn oc Erick ind paa Orckenør/ oc der fra til Scotland/ oc slog Kong Murial ihiel/ met sine to Sønner Dunuat oc Rathbarth / effter at hand haffde met stor møde strid imod dem indtil paa tredie dag.

Kong Regner indtager Orckenør oc Scotland.

Sorg slycker anden.

Kong Ellamons Søn til Konge vdi hans stæd.

Kong Regner drog fra Scotland til Danmarck / oc fant der for sig/ de tidende som hannem ilde behagede / at Suanloge hans Dronning vaar død. Huilckē hand saa hart begræd/at hand lucte sig inde vdi sit Kammer/oc lod ingen komme til sig met nogen trøst oc husualelse. Men det hende hannem som almindeligen sigis/ der kom sorg oc sluckte anden. Iffuer hans Søn som vaar indsæt Konge vdi Engelland / kom til Danmarck i disse dage / oc vaar foriaget aff de Frandzoser / som haffde sæt Helle Hamons Søn til Konge vdi hans stæd. Thi seylede Kong Regner atter aff Danmarck/oc lagde ind vdi en Haffn i Engelland som kaldis Noruig.

Der

Der satte hand sit Folck vdi Landet / oc holt varafftig Strid tre samfelde dage met Helle oc hans anhengere / indtil hand slog hannem paa fluct / oc nedlagde mange aff Engellenderne/vden sit eget Folckis besynderlige skade oc affbreck. Der hand haffde fortøffuet it Aar vdi Engelland / drog hand met sine Sønners mact til Hybernland / ihielslog Kong Melbrig/ oc plustrede Duflin landens Hoffuitstad. Dedē seglede hand effter at it Aar vaar forløbet / igennem det middel haff indtil Constantinopel/oc indlagde huor hand drog frem/stor Pris oc Seyeruinding vdi alle Riger oc Landskaff.

Kong Melbrick aff Irland slais.

Duflin plundris

Harald om huilcken førre er rørd/forsømde sig icke dissimellem/tredie gang at indtage Danmarckis Rige i Kong Regners frauærelse. Men der hand fornam at Regner kom tibage/ maatte hand rømme Landet/ oc drog til Mentz til Keyser Luduig om hielp oc vndsetning. Keyseren sagde at hand kunde ingen forbund giøre met hañem/saa lenge at de vaare wens met deris Tro oc Relligion. Der som hand vilde affstaa sin Hedenske vildfarelse/ oc lade sig døbe / oc vnderuise vdi den sande Christelige Relligion / da vilde hand hielpe oc vndsætte hannem. Harald fulde Keyserens raad/anammede Daab oc Christendom / oc fick it stort antal Krigsfolck aff Saxerne / met hues bistand hand drog ind vdi Hertugdomet Slesuig / oc opbygde der en Kircke til Christendoms forfremmelse. Hand vaar den første som i disse Lande affskaffede alleuegne Affgudernis offer oc dyrckelse / oc indførde i stædet den sande Guds reene ord oc rette Dyrckelse. Men lycken (diss verre) vaar hannem icke saa blid/som hans forsæt vaar ellers gaat oc Christeligt. Kong Regner kom hasteligen offuer hannem/ foriagede hannem aff Landet / kuldkaste oc foruende hues god skick oc Christelig ordning / som hand haffde paalagd / oc indførde igien den falske Hedenske vildfarelse oc vrange affgudiske Dyrckelse. Der Harald maatte rømme Landet/ røffuede hand Kircken oc hand der faare som tilforn loffuedis aff alle for sit Gudelige forsæt / fick siden stor spaat oc vanære/at hand saa skammelige oc snarlige falt fra Troen/ oc sin gode bekiendelse.

Harald Klack foriagis tredie gang aff Danmarck.

Slesuigs Kircke opbygis.

Danske anamme først Daab oc Christendom hen ved 826. Aar effter Christi Fødsel.

Harald Klack foriagis fierde gang aff Danmarck.

Kong Regners Tiranni oc grumme vgudelighed bleff icke vstraffet. Hand drog strax her effter til Engelland / at heffne sig paa Helle sin gamle Fiende / for oprør oc mord som hand bedreff der i Landet / oc bleff selff der offuer fangen aff hannem / oc kast i Fengsel / oc fick en gruelig haard død. Thi Helle befoel at mand skulde opskære hans Bryst / oc kaste leffuende Ögler oc Hugorme ned i hannem/som skulde plage hans Hierte/ fortære hans Leffuer / Lunge oc gantske Induol. Iblant anden tale som Kong Regner da giorde videligen paa sine Mandoms gierninger / sagde hand: Der som Grisene viste huad Ornen lidde / da skulde de vden tuil bryde Stien/oc forløse hañem vdaff sin Pine. Der Helle fornam aff disse ord/at mange aff Kong Regners Børn leffuede endnu/befol hand Taarnuacteren at skille hannem ved Ormene/ oc frelse hans Liff. Men før end de komme til hannem / da haffde hand sagd dem oc all Verden den sidste godenat. It merckeligt lyckens Speyel for alle Meñiske. Huo vaar mectigere paa Lande oc Riger? Lycksaligere paa mange oc mandelige Sønner? Rigere paa Skib oc all Krigsrystning? Oc mandeligere til strid oc Seyr/ end Kong Regner vaar vdi sin velmact? Huo falt fra høyre Stat / oc

Kong Regners Tiranni straffis.

Lyckens Speyel.

større

større Regiment, fra flere Konge Riger/ til grueligere ælendighed oc ynekelig affgang aff denne Verden/end Kong Regner, som maatte see oc lide Øgle bid oc Hugorme sting vdi det Hierte/som tilforn i all fare oc Aarlog vaar wforsagdt oc woffuerwindeligt, Denne veldige Herre maatte nu dø saa ælendig en Fange vdi Jern oc Taarn. Hans Exempel lærer/ at det er intet at bygge paa Verdens lycke oc forfengelige methold. Lycken er aff Glass / naar hun skinner klariste ; da bryster hun snariste.

Lycken er aff Glas/ naar hun skinner/ da bryster hun.

Kong Regners Børn holde sig wlige ved deris Faders Død.

Kong Regners sønner bleffue wlige bedrøffuit aff deris Faders død oc affgang. Jffuer fick tidende her om der hand sad mit iblant sine gode Mend oc Vndersaatte/oc saa paa lystige Leg oc Spectackel. Hand forvende huercken sit Ansicte eller vduortis skickelse/oc forbød at opholde met Legen / oc at nogen skulde for denne tidende skyld giøre Bulder/eller op staa oc gaa bort. Siuord der hand fick disse tidende/grundede hand fast ved sig selff/ oc stack sit Glaffuend igiennem sin Fod i disse sine dybe tancker. Forgætte den mindre sorg for den større / oc gaff tilkiende baade sin sorg oc Hiertis modighed. Biørn lægte Vartaffel der hand spurde sin Faders død/ thi greb hand saa hart effter Terningen/at hand tryckte Blodet aff sine Fingre / at det rand offuer Bordet. Gaff tilkiende / at lyckens Spil er mindre at driste paa/end nogen Vartaffel oc Ternings kast.

* **

Der Helle spurde/huorledis Kong Regners sønner lode sig gaa til hierte deris Faders død/ befryctede hand sig mest for Jffuer/ som mindst siuntis at sørge for sin Fader. Det gick oc ligeruis som hand spaadde. Jffuer drog til Engelland imod hannem/oc der hand fornam at hand vaar hannem for suag/ vende hand sig til hemelige tredskhed / oc begærede paa en god forligelse til Pant aff Helle/ saa meget Jord/ som hand kunde indtage vnder en Heste hud. Helle bleff glad/ at hand met saa ringe en Bod/ kunde stille saa meetig en Fiendis vrede/ oc gaff hannem saa stort it Jordmon / som hand kunde indtage met den Hud effter hans begering. Jffuer lod Huden skere vdi smalle oc lange Remmer / oc indtog saa stor en Platz som hannem vaar nocksom til en gantske By at bygge. Helle fortrød sin tilsagn/ men Jffuer indkaste met det snariste en ny Stad / oc samlede der ind megen Fetalie oc Prouiant / indtil hans Brødre Siuord oc Biørn komme met fire hundrede Skib/ oc tilbøde Helle obenbare Krig oc Feide/ vdi huilcken de offueruunde oc fangede hannem. De lode opskære hans Ryg vdi en Ørns lignelse oc Figur/ til it tegn for hans grumhed/ oc strødde Salt vdi saaret / at hans pine skulde vere dis større oc wlideligere. Der Helle vaar saaledis affliffuet / regerede Jffuer tu Aar vdi Engelland / oc Siuord oc Biørn droge huer hiem til sit Rige. Siuord fant for sig it store oprør i Danmarck/som Almuen haffde giort for tuende Herrers Siuords oc Erickis skyld / huilcke vaare ocsaa aff Danske Konge Blod / oc hulde sig der faare til Kongelig Titel oc Regemente. Thi forscreffue alle Kong Regners Sønner sig met deris Krigs mact / oc lagde ind for Slesuig met tusinde oc siu hundrede Skib / oc paa it halt Aars tid nedlage disse tuende Herrer met all deris anhang / saa at her vaar da ingen leffuendis vdi Riget aff Danske Konge byrd / vden Kong Regners Børn oc affkom. Der

Jffuer drager til Engelland at heffne sin Faders død.

Snildt anslag.

Tiranni straffis.

Slesuig.

findis

findis endnu mange Høye omkring Slesuig/der som Valstæden vaar/ oc Haffnen kaldis endnu Siuordshaffn/aff den ene Første som ligger der begraffuen. Dernæst droge Biørn oc Erick/ huer hiem til sit Land oc Rige. Iffuer oc Siuord sætte sig begge ned i Danmarck/for den wrolige Almues skyld. Agner bleff forsend til Engelland. Men efterdi Indbyggerne vilde icke anamme hannem/ drog Siuord met hannem/ oc giorde saa stort it Mord paa dem̃em/at der offuerbleffue saare faa som kunde dyrcke Jorden. Agner vilde heller regere offuer it øde Land/end haffue mange wlydige oc traadzige Undersaatte. Dog hans Regemente varede icke saare lenge. Thi hand drog til Suerig/at heffne sin Broders død/ paa en ved naffn Oyesteen/oc bleff der offuer selff slagen/ oc miste baade Liffuet oc Riget.

Siuords haffn eller Siuordsund.

Siuord snogøye LVII.

Siuord snogøye.

Siuord bleff paa det sidste hyllet aff gantske Danmarckis Indbyggere/at regere vdi sin Faders stæd. Hand vende strax sit sind fra Krig oc Aarlog/til Fred oc Rolighed/at io saa Kriggerig oc Blodtørstig som hand tilforn haffde veret/ saa meget elskte hand nu Aarckeløshed oc Huile. Lycken vaar hannem der hos saa blid/at ligeruis som hand paaførde ingen mand Krig/ saa feidede eller argede ingen paa hannem/ saa lenge hand leffuede.

Kong Siuord leffuer i god Rolighed.

Erick Barn LVIII.

Erick Barn.

ERICK Siuords søn/ vaar endnu it vnger Barn/ der hans Fader affdøde. Thi arffuede hand mere aff sin Faders natur/ end aff hans Rige oc Lycke. Erick Harald Klacks Broder/ skilde hannem strax ved Kongelig spir/ oc sig selff ved sin Ære/ i det hand feidede paa it Barn/sin egen Slect oc Byrd/ oc greb wloulige til it fremmet Regemente. Huor Æregerighed haffuer taget offuerhaand i Hiertet/ der er all Broderlig oc naturlig Kierlighed vdslyct/ oc traadden vnder Fødder. Men Erick glæddis icke lenge aff den wrætferdige Eyedom. Thi der reistis en Krig imellem hannem oc hans Broders Haralds søn Guthorm/ vdi huilcken de baade omkomme/ met meget Folck paa begge sider.

Æregerighed sparer icke sit eget Byrd oc Blod.

DA vaar Erick Kong Siuords søn/ den eniste aff det gamle Danske Konge blod/oc fick Riget effter sine Samfrenders død/ oc gick vdi sin Farfaders Kong Regners fodspor/ met Sørøffueri oc anden Krigs øffuelse. Vaar vel at ynske/ at hand haffde icke efftersuldt hans Tiranni oc store Wgudelighed. Thi hand holt det for en stor Pris/ at forfølge Christne folck/ pine dem/tage Gods oc Penninge fra dem/oc foriage dem aff Lande oc Rige. Men Erick er dog i nogen maade at Aarsage/efterdi

Erick Barn træder vdi Kong Regners fodspor

S. Ansgarius kommer til Danmarck.

hand/siden der hand bleff ret vnderuist aff den fromme Mand Ansgario/ angrede hand sine fremfarne Synder/oc met saa stor flid fordrede oc forfremmede den Christne relligion / som hand tilforn haffde forhindret oc foractet. Den haffuer icke syndet som sig ret bedrer. Den er oc større loff værd / som ilde begynder / oc siden leffuer oc døer Christelige oc vel / end den som vel begynder / oc afffalder siden til varafftig Last oc Ondskaff. Erick affledde en Søn ved naffn Knud/ met Guthorms / Harald Klackis Søns daatter/ huilcken tog Riget efter hannem.

Erick Barn den første Christē Danske Kong.

Knud den Lille LIX.

Lille Knud.

KNud vaar end da saare vnger / der hand miste sin Fader. Thi ginge Rigens beste Mend vdi raad/ huo der skulde vere hans Formyndre. Der bleff saaledis besluttet / at effterdi denne Befalning vaar stor oc suar/oc mange affuendis ved huer andens lycke oc ære / besynderlige i stor Herre tieniste / da siuntis raadeligst / at mand skulde kaste Laad der om/ oc lade Lycken raade for alle ting / at huer kunde vere vfortenckt for sig. Laadden falt paa en viser oc forstandiger Herre som hed Ennignupe / at hand skulde styre Landet for denne vnge Herre. Nogle regne hannem vdi Kongernis tal for denne høye Befalning hand førde. Men Knud tog selff siden Regementet / der hand vaar kommen til Mands Alder oc Aar/ oc regerede met større Ære end mange forsaae sig om hannem. Hand er allene værd at begrædis i dette stycke / at hand døde bort aff denne Verden vden Skel oc Scrifftemaal.

Laad kastis om Regementet vdi Danmarck.

Frode hin friske LX.

Frode hin friske en god Christen.

KOng Frode tog Riget effter sin Fader/met stor Lycke. Thi hand vant icke alleniste alle de Land oc Riger tilbage / som Danmarckis krone lang tid forleden haffde mist / men indførde ocsaa den Christne relligion vdi Riget. Sig selff lod hand døbe vdi Engelland / oc sende sit Bud til den Romske Paffue Adrianum Agapetum/at hand vilde skicke hannem lærde Mend ind vdi Danmarck / som kunde vnderuise Almuen vdi deris Salighedts lærdom. Oc endog at hand hendøde/før end Budet kom fra Rom / saa er hand alligeuel Loff værd/ for sit Christelige oc gode forsæt / huilcket hand gierne haffde seet gaaet for sig effter hans vilie oc begering.

Gorm Engellender LXI.

Gorm Engellender.

GOrm som kaldis Engellender / fordi at hand bleff født vdi Engelland/ tog begge Riger/ met andre omliggende Lande/ effter sin Herre Fader/ met større lycke end languarenhed. Thi hand vaar en kaart tid Konge vdi Engelland.

De En,

De Engelske forskøde hannem/ der hand vaar dragen fra dennem ind i Danmarck paa Rigens bestilling oc beste. Saa lætferdelige som Engelske Mend forsagede hannem / saa troligen elskte oc ærede hannem de Danske. Hand lod sig nøye met Danmarck / oc feidede aldrig paa Engelland. Mange oc store Konge Riger / lade sig icke lenge regere aff en Herre.

Engelland falder fra Danmarck.

*

Harald LXII.

Harald.

HArald bleff Kong effter sin Faders Gorms affgang. Saa karrig som hand vaar offuer sit Guld oc Penning/ saa karrig haffue alle Scribentere veret paa Bleck oc Papir / at optegne hans Mandelige gierninger/ som ocsaa vden tuil saare faa haffue veret.

Mercker i rige potentater.

Gorm hin gamle LXIII.

Gorm hin gamle.

GOrm tog Regementet effter Harald / oc vaar alle Christnis oc Guds ords Fiende. Hand nedbrød den Kircke/ som Christne haffde opbygt vdi Slesuig / oc fremdrog den gamle Hedenske galenskaffs Affguderi. Oc endog hand vaar en stattelig høyer oc anseelig Person/ vdi sin vduortis skickelse/ saa bedreff hand alligeuel intet Mandeligt paa Rigens beste. Hand lod sig nøye met hues hand fant for sig/ oc giorde ingen flid at induinde til Kronen / huad hende vaar fratagit oc berøffuet / som andre ærlige Konger seduanlige giorde for hannem.

Deilighed vden duelighed.

Effter Rigens raads Paamindelse / bads Kong Gorm om Thyre Kong Edelrads Daatter aff Engelland. Hun vaar snild oc forstandig/ oc vilde icke samtycke hannem / før end hand forscreff hende Danmarckis Rige til Morgengaffue. Den første nat vdi deris Brøllups Høytid/ bad hun hannem ydmygeligen/ at hand icke vilde røre hende / disse tre efterfølgende Nætter. Nogle mene/ at hun dette begerede / at hun maatte fange tegn til diss bedre Lycke / som hende skulde vederfaris i fremtiden. Nogle sige/ at hun det giorde paa det hun vilde locke Gorm til Daab oc Christendom. Gorm lod skee effter hendis begering / oc lagde it draget Sucrd vdi Sengen imellem sig oc hende. Men strax falt hand vdi en Drøm/ som vende Thyris sind oc forsæt. Hannem siuntis at der fløye to Fule/ en liden oc en stor/ aff hendis Skød høyt op i Lufften / oc komme tilbage oc huiltis paa hans Hender/ den ene paa den høyre / oc den anden paa den venstre Haand. Siden siuntis hannem/ at de fløye anden oc tredie gang bort/ oc huiltis atter paa hans Hender. Fierde gang kom den lille allene tilbage/ oc vaar blodig paa sine Vinger. Aff denne Drøm bleff Gorm forskrecket/ spranck op aff Søffn / oc gaff it stort Skrig fra sig. Der Thyre hørde hannem fortælle sin Drøm/ bleff hun glad / oc sagde/ at hun aldrig ville haffd hannem/ der som hun icke haffde faaet saadant vist Tegn om begge deris Børn oc Affkom.

Thyre Danmboth.

En stor Morgengaffue.

Drømme.

Kong Edelraad giører sin Daatter Børn til Arffuing til Engelland vdi sit Testamente.

Det gick Gorm effter sin Drøm/ thi hand affledе met Thyre Harald oc Knud/ som siden tuingde icke alleniste Venden/ men ocsaa Engelland/ huilcket deris Morfader Kong Edelraad ocsaa gierne saa oc lidde/ for den Mandom oc frimodige art/ som hand formerckte vdi dennem. Thi hand forsaa sig visseligen dette til dennem/at torde de saa dristeligen kreffue deris eget Mørne aff hannem/ da skulde de i fremtiden vel kreffue det samme aff fremmede. Hand gick sin Daatter forbi vdi sit Testamente/ oc kiende dem til sine Arffuinge til Engellands Krone effter sin Død oc Affgang. Huilcket deris Moder dog icke fortrød/ effterdi det kom hende til større ære end foractelse.

Knud oc Harald begiffue sig paa Sørøfferi.

Knud oc hans Broder Harald/ der de vaare komne noget til Alder/ droge de alleuegne omkring vdi Søen/ paa deris forhuerff effter Roff oc Byte/ oc giorde paa det sidste landgang paa Hybernland/ oc belagde der Kongen vdi sin Hoffuetstad Duflin. Oc der hand formerckte at de vaare hannem for stercke/ gaff hand sig hemelige om natten aff Byen/ met nogle faa Skyttere ind vdi Skouen/ oc stal sig hemelige paa Knud/ skød wforuarendis til hannem oc giorde hannem sit Bane saar/ som hand sad och saa paa sine Krigsfolckis Leeg oc Hoffuerck. Knud tagde stille met sin skade/ oc befoel sit Folck/ at de skulde fare frem met deris Spil som begynt vaar. Paa det at Fienderne skulde icke faa Mod aff hans Død oc wlycke.

Modighed oc snildhed.

Huo vilde icke begræde saadan en trofast Herre/som met sit raad vdi sin døds time/hialp sit Folck vdi største nød oc mistrøstighed/ at de vunde Hybernland/ førend Fienderne spurde noget om hans Død oc endeligt.

Faderlig kierlighed til Børn.

Gorm vaar da alderstigen oc haffde mist sin siun/ oc vaar alligeuel saa omhyggelig for sine Børn/ at hand sagde aff besynderlig kierlighed til sin ældste Søn Knud/ at hand skulde selff dræbe met egen Haand/ den som forkyndte hannem hans Død. Thi fant Dronnig Thyre som da haffde spurt Knuds Død/ paa it snilt raad/ oc røbte det met gierning/ huilcket hun icke torde met ord.

Snildt paafund.

Hun affførde Kong Gorm sine sæduanlige/ oc iførde hannem sorte sørge Klæder/oc skickede alting met hannem effter den sæduane/ som de gamle hulde i fordom tid/ naar de haffde mist nogle aff deris gode Venner. Der Gorm dette fornam: See/ sagde hand/ nu formerckerieg/ at Knud min Søn er død. Thyre suarede/ det sige i Herre/ oc icke wi. Der met falt Gorm i den gremelse/ som brød strax hans Hierte. Oc Thyre som mest haffde da trøst behoff/ fick aarsaage at begræde baade sin Hosbonde oc Søn/ paa en tid til lige.

Den tiende Bog.

Summma paa denne Bog.

AF huad begyndelse den Christne Relligion er indført vdi Danmarckis Rige / fortalde Saxo i denne fremfarne Bog / vdi Kong Haralds / Kong Erickis oc Kong Frodis Historie. Men i denne efterfølgende Bog giffuis klarlige tilkiende / at de wskyldige Martyrers Blod / som i begyndelsen bleff vdgydet / haffue ickon veret en Sæd / aff huilcken den naadige Gud haffuer siden ladet opuaaxe mange tusinde Christne Menniske / i disse Nørre Lande. Keyser Otthe drog selff ind vdi Jutland / oc giorde forbund met Kong Harald Blaatand / oc beuilgede hannem at hand tog ved den Christne Relligions Tro oc Lærdom. Vnder Kong Suend Tiugskeg / som fordreff Kong Harald / sin egen Fader aff Riget / lidde Christne atter stor forfølgelse met det første / men der Gud haffde straffet Kong Suend met Fengsel oc ælendighed / for sin Faders oc andre Christnis Mord / vdi huilcket hand vaar stor Aarsage / da angrede hannem sine Synder / hand giorde Penitæntz / oc log sig Døbe vdi Engelland. Hand lod først indsætte fire Bisper i Danmarck / iblant huilcke vaar ocsaa her Poppe Biscop vdi Aarhus / som styrckede met it besynderligt Jertegn / sin Lærdoms Visshed / i det hand tog en gloende staal Handske aff Ilden / oc bar den paa sin bare Haand / vden all Pine oc skade. Efter Kong Suends Christelige affgang kom Knud hans Søn til Regimentet. Hand lagde mere vind paa / at formere oc forfremme Rigens Grentzer end Relligioné. Hand holt skarp Disciplin offuer sit Krigsfolck / oc vaar en regerende Kong offuer sex Konge Riger vdi sin tid. Hans Søn Knud leffuede oc regerede ickon tu Aar effter hans affgang / oc effter hannem tog Magnus S. Oluffs søn aff Norge / Danmarckis Rige vnder sig / effter det Forbund / som de vdi deris velmact haffde samtyckt huer andre / met begge Rigernis

nis indbyggeris raad oc vilie. Vdi hans Faders tid bleff den Christne religions lærdom predicket vdi Norge oc Suerige aff Bisp Vnne aff Bremen / oc her Bernt aff Engelland / som lærde oc døbte alleuegne i disse Lande / indtil de bleffue hiemkaldede aff Gud / fra møde til Ro oc euig Huile.

N
Biørn — Oluff
Harald Blaatand afflede met Gyrithe Kong Biørns daatter aff Suerig
Storbiørn
Erick
Oluff Kong Suends Stiffsøn
Hogen som døde vdi Sembeland.
Suend Tiugskeg affleде met
Gyrithe Kong Ericks effterleffuerske aff Suerige
N
Thyre som afflede met Godeuin Engellender
Estrid S. Oluffs Dronning.
1 Knud hin store som affleде met
2 Estrith som affleде met
Vlff — Rickord
1 Harald. 2 Biørn. 3 Toste. 5 N.
Imme Hertug Roberts daatter aff Normandien
Aluine aff Norge
aff Normandien ingen Børn.
4 Gyde som haffde Kong Jarislaff aff Ryssland.
Suend Estrithssøn.
Suend Harefod.
1 Knud 2 Eduard 3 Harald 4 Gunild som affleде met Keyser Henrick
Magnus.

Harald blaatand LXV.

Harald blaatand.

Er Harald vaar kommen til kongeligt Regimen-
te vdi Danmarcks Rige/efter Gorms sin Faders affgang
beuiste hand sin Mandom vdi merckelig oc drabelig Krigs
øffuelse. Hand drog met sin Skibs flode vdi Øster søen/ oc
tuingde alle de omliggende Lande oc Stæder / oc alt hues Kong Edelraad aff Engelland døer
hand begynte det gick hannem lyckelige effter sin ynske oc
begering/indtil hand fick den sørgelige tidinde om sin Morfaders Kong E-
delraads Død vdi Engelland. Huilcken haffde giort hannē til sin arffuing
vdi sit Testamente / lang tid førend hand døde/at hand skulde tage Land oc
Rige effter hans affgang. Men Adelsten hans Søn foruende Harald sin
rettighed/oc tiltog sig alt Regimente imod sin Faders siste vilie oc Testamen- Kongen aff Norge tuinger Kongen aff Engelland.
te. Dette fortrød Kongen aff Norge/at deñe groffue wskickelige Herre skul-
de nyde saadan lycke. Thi drog hand til Engelland met en veldig Skibs flo-
de oc Krigs mact/at skilie den ved Riget/som der icke vaar værd. Der Adelsten
fornam at hand vaar hannem icke sterck nock/ tog hand venligen imod han-
nem/oc tilbød sig at ville tage Hogen hans Søn til sig/oc lade hannē optuc-
tis hos sig/ oc giøre hannem til sin Arffuing i Engelland. Hand meente det Snilthed.
vaar bedre at velie sig selff en Arffuing/end lade sig strax trengis aff Riget/
aff den grumme Kong Harald/ imod huilcken hand kunde nu foruente sig
hielp aff den Norske mact. Kongen aff Norge vaar glad aff saadant tilbud/
trode Adelsten til sin Søn/ oc drog tilbage til Norge fra dennem. Kong
Harald sad stille oc lod sig intet bemercke / hand vilde heller lide wræt aff sin Fromhed
egē slect oc byrd/end forfølge met vold paa det høyeste/hues Low oc Ræt han-
nem tilegnet. Kort tid her effter nøddis Hogen at fare hiem til Norge for sin
Faders affgang. Kong Adelsten som haffde ladet hañem flitteligen optucte/
gaff hannem i deris siste affskeed denne paamindelse / at huorsomhelst hand
kom vdi Selskab met sine gode Veñer/da skulde hand holde sig lystig vdi ord
oc Ansict/oc lade ingen sørgelige tegn eller tale findis hos sig i nogen maade.
Der met drog hand bort at indtage sin Faders Land oc Rige / oc fick strax Kong Adelsten døer.
her effter tidende/at Adelsten vaar død/oc Engelland stod hannem obet saa-
re effter hans løffte oc Testamente/som hand haffde giort i sin velmact.

Harald tenckte ved sig/at det vaar nu icke tid at fortøffue lenger. Det maat-
te ellers leggis hannem til spaat oc vanære/ om hand gaff en fremet Konge/
det som hand tilstædde sin Slect for sambyrd skyld. Thi lagde hand sig effter Snildt anslag.
at yppe Kong Hogen Krig oc Feide vdi sit eget Land/ oc giffue hannem der
saa meget at skaffe/at hand skulde icke formaa at føre Krig vdi andre Lande.
Lycken gaff den beste aarsage. Harald Gunilds søn en mectig Herre vaar Kong Harald feider paa Kong Hogen aff Norge.
fortrengd oc foriaget aff Hogen / oc kom til Danmarck om bistand imod
hans vold oc Tiranni / oc loffuede sig at bliffue Danmarckis Köning skat-
skyldig/om Kong Harald vilde indsætte hannem vdi sit Rige. Harald giorde
effter hans begering / oc antuordede hannem trysinde tiue Skib/ met sine to
Høffuitzmend Heuinde oc Karlholffte/som seglede til Norge met hannē. Der
gaff sig best effne at giøre Landgang / oc stride til fod met Hogen. Huilcken
Heuinde eskede frem at hand skulde lade sig see/oc beuise sin mandō/oc hug til
hannem met en saare stor Øxe/oc haffde visseligen dræbt hannem/der som en
andē hans Tienere haffde icke bøt for Kongen met sit eget Legeme. Heuinde
flacte denne sam̃e/at der hægtede huercken Harnisk eller Been for Øxen/ før

It stort hug
end den vende saa dybt vdi Jorden/at Heuinde maatte sidde paa sine Knæ
oc drage den op. Da stack Hogen hannem tuert igiennem / oc heffnde sin
En Mand kand meget volde vdi en gantske hærs lycke oc wlycke.
tro Tieneris død/som met sin Troskaff frelste den gantske Hærs velfærd.
Dissimellem kom Thoralff/ som Kong Hogen haffde bestillet vdi Bag-
hold/oc slog Karlhoffte ihiel/oc de Danske paa fluct. Saa meget kand en
Mands død volde vdi en gantske Hærs lycke oc wlycke. Hogen befryctede
sig / at der som hand forfulde sine Fiender i sin hastighed/ at hand maatte
forgribe sig/oc spilde den Seir hand haffde i Haanden. Thi de vaare end
Vnderlig Hendelse.
da lige paa begge sider. Men der Hogen vilde nu gaa til Skibs/vederfors
hannem / det som synderligt er oc vel vært at mercke. Mand saa en Pil
Traaldoms konst.
fliue frem oc tilbage vdi Skyerne / oc ingen viste lang tid/huad den betyd-
de/eller huo den vilde dræbe / indtil den hastelige satte sig vdi Kong Ho-
Norge vindis til Danmarck.
gens hoffuit. Nogle mene at Haralds Moder Gunild / skulde giort
dette met Troldoms kaanst/ oc saaledis heffnd sin Søn offuer sin Fiende.
Harald indtog Riget/ oc gaff Danmarcks Rige vdi try Aar her efſter/
Kong Storbiørn aff Suerig beder Kong Harald om Bistand.
sin aarlige Skat til gode rede.

Samme tid kom Storbiørn Kong Biørns søn aff Suerige/ til
Danmarck met sin Syster/om vndsetning aff Kong Harald Gorms
søn/imod Erick sin Farbroders Oluffs søn / som haffde foriaget hannem
aff Riget. Kong Harald vaar hannem saa meget diss gunstigere/at hand
Kong Harald tager Gyrethe til sin Droning.
gaff hannem sin Syster Gyrethe til ecte/ dog kunde hand icke følge han-
nem til Suerige/før end hand giorde en ende paa den begynte Vendiske
krig. Thi hand met sine dueligste Kemper/som vaare Boe / Vlff / Karls-
Julin en Hoffuit stad vdi Venden.
heffn/Siuold/oc andre flere/som vaare forlangt at opregne / drog videli-
gen omkring i Øster søen/oc lagde der større pris ind / end hand nogen tid
kunde giøre til Lands. Der hand haffde da beskicket alting efſter sin vilie/
Keyser Otto falder hasteligen ind vdi Jutland oc drager ærendeløs hiem.
sætte hand fast oc sterck vact vdi Julins stad/oc fulde Storbiørn paa veyen
til Suerige ind i Halland. Der møtte hannem tidinde/at Keyser Otte vaar
falden ind vdi Jutland/oc maatte der faare offuergiffue de fremmede / oc
hielpe sine egne. Keyseren vaar da kommen vden stor modstand til Lim-
fiord imod Vendsyssel/ oc efſterdi hand kunde icke fare videre frem / stød
Limfiord.
hand sit glaffuend vdi Vandet/oc skyndede sig saa hasteligen tilbage imod
Eideren/at mange mistenckte hannem/i det som vdi sandhed paakiende/ at
hand torde icke forbie indtil Verten kom selff hiem/som kunde faffne/sken-
Kong Harald tager Keyseren oc dræber hans Folck.
cke oc tractere saadanne fremmede Giester/som ved burde. Harald kom al-
ligeuel paa fersker Fod saa nær efſter Keyserens Folck/at hand skenckte Eb-
be/oc de andre som vnder hans Regemente vaare sist vdi Keyserens Hær/
met Dødsens duale Drick. Til Keyserens ihukommelse kaldis fiorden Ot-
Ottesund.
te sund/paa den sted som hand lod sit Glaffuend til Gieste penninge.

Kong Storbiørn slaes met sine Fiender vdi wtide oc offueruindis.
Dissimellem haffde Storbiørn ladet sig offuertale aff Krigsfolcket/
gaff sig i Strid met de Suenske/oc bleff selff slagen før end Kong Ha-
rald kom tilbage. Huad er den Mand andet end sin egen Mordere oc For-
ræder som vdi offuerhengende nød oc trang/mere følger oc liuder fremmet
daarlighed/end sin egen snildheds forsiun.

Thyre Danboth.
Kong Haralds Moder leffuede end da met hannem her vdi Riget.
Hun vaar en forstandig oc frimodig Quinde met raad oc dad / hues som
hørde til Kronens ære oc beste. Ligeruis som hun tilforn met Vaaben oc

Herreskiold haffde foriaget de Suenske aff Skaane / som det plagede met
Skat oc Tynge / saa tenckte hun nu ved sig selff / huorledis hun kunde snil-
deligen finde it middel / at forbiude de Tydske paa den anden side / at de skul-
de icke indfalde vdi Jutland / naar dennem selff lystede. Thi lod hun op- Daneuircke opbyggis.
kaste en Vold fra Østersøen hos Slesuig / ind til vester Haffuet. Huilcken
Vold Kong Valdemar den første oc Erckbiscop Absalon lode offuerleg-
ge / forbedre oc bestercke met en fast Mur / vdi deris tid. Huad som en Quin-
de lossligen haffde begynt oc snildeligen optenckt / det vilde disse mectige
Herrer icke lade wfuldkommet / som Mandeligen sig beuiste i andre maa-
de imod Rigens Fiender paa Danmarckis gaffn oc ære.

* De Franzosiske Historier sige / at Daneuircke bleff først opkast vdi Kong Godefrids / det er Kong Gøtricks tid Aar / effter Guds byrd 808.

Vdi Norge effter Kong Haralds Død / affalt hans Søn Ho- Norge falder fra Danmarck.
gen fra Danmarck / oc vilde igenleds ydermere vdgiffue den sæduanlige
aarlige Skat / som hans Fader haffde vedtaget oc vdgiffuet i sin tid. Hand
fordristede mere paa Keyserens Vaaben end paa sin egen styrcke / oc men-
te at Harald haffde saa meget i Jutland at bestille / at hand skulde forgætte
Norge. Men der Kong Harald haffde anammet den Christne relli-
gion / effter Keyserens raad / oc haffde forskaffet sit Rige fred oc venskaff /
baade hos Gud oc Mennisken / sende hand sin Julinske Skibs flode / met
tuende sine Høffuitzmend Bo oc Siuold ind i Norge. Hogen formerck-
te at de vaare hannem offuerliggendis / oc fortrøstede sig icke at kunde
imodstaa dennem met Menniskelige hielp. Thi flyde hand fra Menni- Wgudeligt Offer.
sken til sine Affguder / oc giorde dem it seldsomt oc wseduanligt Offer.
Hand haffde to deilige vnge Sønner / dem slactede hand / oc offrede deris
Blod. En daarlig Kong / som heller vilde skilie sig selff ved Faderens
naffn / end affskilies ved sit Fæderneland / oc saa dyre kiøbe den wuisse seir /
met it dubbelt oc wgudeligt Mord. Hans Affguder hiulpe hannem eff-
ter hans begering / oc lode komme vort Danske Folck saa stor Regn oc
Hagel vnder Øyne / at de kunde aldelis intet see for sig / oc finge større skade
aff dette Vuær end aff Fienderne / som finge offuerhaand offuer dem / oc
giorde dem megē affbreck / oc fangede to aff deris fornemeste Høffuitzmend
Karlsheffn oc Siuold / huilcke beuiste alligeuel deris ærlige Mandom / baa-
de i dette Slag oc end ydermere her effter i deris Fengsel. Kong Hogen
haffde hørt meget om de Danske Kempers modighed / at de oc icke blunckede Danske Kempers mandom oc modighed.
naar mand slog dem met en Staalhandske eller andet Vaaben vnder de-
ris bare Ansict. Thi lod hand prøffue dennem / oc vdgiorde først en paa
Siuold / som slog hannem met en Stang vnder Ansictet / oc kunde dog
icke røre hans Øyne fra sin seduanlige atstadighed. Jo større oc skam-
meligere offuerfald Siuold skede i sit Fengsel / io mindre hand vigte for ☧
Lyckens spaattelige hoffmod. Karlsheffn holt sig ocsaa mandelige imod
den som kom at forsøge hans Mandom. Hand stødte hannem til Jorden
met sin Fod / oc rygte hannem Øren aff Haanden / oc hug hannem
Hoffuedet fra / som vilde skild hannem ved sin Hals. Mod oc mandelig
Hierte brydis eller bindis icke aff nogen Jernbolt. Jo større at wlycke
oc modgang er / io større er Dyds oc Dueligheds loff / som den offuer-
strider. Kong Hogen forundrede sig paa deris frimodighed / oc lod
dem tilbiude deris Liff om de vilde tilsige hannem tro Tieniste oc Huld-
skaff. Men der de forsmaadde saadan afftuungen Trældom / oc vilde

heller

Mands hierte oc Oprictighed.

heller ærlige dø / end skammelige leffue / ynckedis Hogen offuer dem / oc vilde icke vere den / som aleniste fristede oc forsøgte sine Fangers taalmodighed / men ocsaa naadeligen frelste oc forskonede deris Liff.

Kong Harald haffde tuende Sønner met Gyrethe / paa huilcke vaar it stort forskel. Hogen vaar langt mere naffnkundig for sin Klog- hed oc styrcke end Suend / hand begaff sig ocsaa vdi fremmede Lande at aarloge oc feide / Oc kom paa det sidste i stor fare vdi Sembeland / saa at hand maatte sætte Ild paa sine egne Skib / oc opbrende dennem / Paa det at hans eget Folck / som vaar noget mistrøstigt / skulde icke tencke paa flucht / men paa Seyer at indlegge imod Fienderne. Lycken gaff dette snilde oc farlige raad fremgang. Hand / som veiuillige i sin Nød / miste sit eget / vant tryggelige igien det fremmede Byte / met stor Bade oc Ære. Hogen slog alle Mandfolckene ihiel i Landet / oc begaff sig selff oc alt sit Folck vdi Ecteskaff met deris Hustruer oc Døttre. De finge ocsaa saadan indbyrdis Kierlighed til huer andre / at de Danske bleffue bosætte der i Landet / oc de som endnu paa denne dag byggе oc eye Sembeland / holde oc berømme sig met all rette / at vere de Danskis affkom oc Blods foruante.

It snildt oc farligt anslag.

Sembelenderne ere aff Danske blod

Ved denne tid hendøde Dronning Thyre / huilcken baade Kongen oc alle Rigens indbyggere sørgeligen begrœde / oc lode hende begraffue hart hos Kong Gorm / der som mand endnu paa denne dag seer den Kircke imellem disse tuende Begraffnelsers Høye.

Jelling høye / icke langt fra Vedel vdi Jutland.

NV efftersølger her en Historie / om Kong Harald oc en hans Tienere / huilcken er paa denne sted ingelunde at forgætte eller vdelycke. Der vaar en / ved naffn Toke / vdi Kong Haralds gaard / som haffde mange affuends Mend / for sin Dyd oc mangelige gierninger / met huilcke hand offuergick alle de andre sine Hoffbrødre. Hand berømmede sig en gang / at it Æble skulde aldrig vere saa lidet / at hand vilde io skiude det aff en stang / met det første skud. Dette bleff ført for Kongen / oc hand befol strax / at Toke skulde beuise sin Konst paa sin egen Søn / oc der som det feilede hannem met det første skud / da skulde hand miste sit Liff. Toke bleff bange offuer saadan Kongens strenge Befalning / oc harmedis icke alleniste ved sin forseelse oc Druckenskaff / men ocsaa ved sine vgunstige Vuenners hemelige bagtale oc forførelse. Oc endog det vaar hannem hart / at hand skulde prøffue sin Konst / paa det som icke vaar formæld / aff hannem selff / saa kunde alligeuel hans frimodige Hierte ingeledis forsagede. Jo større fare for haanden vaar / io dristeligere oc snildeligere offuerueiede hand alting / oc gaff sig paa det sidste effter Kongens begering. Hand bad sin Søn staa stille / oc icke fryete eller bøye sig / naar hand hørde Pilen affskiudis / oc komme susendis frem imod sig. Hand vende Dynene bort oc Nacken til sig / oc tog tre Pile / oc siden affskød Eblet met den aller første Pil. Haffde Lycken vent det anderledis / da haffde det kaast hans Hals. Men Faderens visse Konst beskermede baade Sønnens oc Faderens Liff. Sønnens dristige lydighed beholt baade sig oc Faderen ved Ære oc Velfærd. Der Kongen atspurde hannem / huor faare hand tog tre Pile aff Kaagerit / efftersdi hannem vaar ickon forloffuet it skud. Da suarede hand oc sagde: Der som den første Pil haffde felid mig / da vilde

Toke Skytte eller Trylle.

Vnderlig Skiude bane.

Mand mener / at denne Toke vaar Slags Søn / aff huilcken Ottinkar hude / Skialm hude oc Erckebiscop Absalon met andre deris affkom / skulle haffue deris første Oprindelse aff Hedenske hus oc byrd. Huor om videre skal røris vdi Kong Valdemars oc Kong Erick Gleppings Historie i sin tid.

da vilde ieg heffnd min wskyldige død / paa din wbillige grumhed. Giff-
uendis tilkiende/ at hannem burde Ære for sin Frimodighed / oc Kongen
straff for sit wtilbørlige Bud oc Befalning.

Toke vaar neppelige kommen aff denne vaade/ før end hand før-
de sig selffuilligen met Kongen vdi en ny trætte. Kong Harald berøm-
mede sig/ at hand kunde konsteligc løbe paa Skeerne/ som det Findske folck
almindeligen bruge. Toke sagde/ at hand vilde intet giffue Kongen eff-
ter i dette stycke. Thi befaledis hannem strax / at hand skulde beuise sin
konst paa Kulde gnibe vdi Skaane. Toke maatte da mere driste paa sin
stycke oc snildhed/ end megen øffuelse. It Menniske maatte gruis ved
at see ned aff denne Klippe/ oc beffue ved den fare /som her effter følger:
Toke begynte paa det øffuerste / bant Skeerne vnder Fødderne / tog
Staffuen vdi sin Haand/ oc gaff sig dristeligen paa løb. Der hand haff-
de løbet nogen stund / stødte hand begge Skeerne sønder/ imod Klipperne/
Oc som hans gode lycke vilde vaagne/ græb hand i de Huler/ som Klippen
vaar reffnet / oc stigde siden fremdelis sacteligc ned til Vandet / oc bleff
der indtagen aff nogle Søfarende Skibmend. Ellers haffde hand Hoff-
uetkulds faldet vdi Haffuet oc drucknet/ som Kong Harald siden mente/
der de funde styckerne aff Skeerne vdi Vandet. Men Toke prisede
lycken /oc haffde ingen lyst/ at lade sig ydermere saaledis prøffue aff Kong
Harald. Hand flyde der faare fra hannem/ oc gaff sig i tieniste met hans
søn Suend/ oc heffnede sig siden paa hannem / der hand skød hannem i-
hiel ved Helgehaffn/ som her effter skal omtalis.

It vnderligt Spit paa Kulden i Skaane.

Kong Harald haffde set Suend sin søn / offuer sin gantske Skibs
flode/ oc vaar selff forhindret vdi Jutland/ met en wsigelige stor Sten
huilcken hand lod drage aff Heste / Øxen oc Folck til sin Moders graff.
Dissimellem vdgiorde det Menige krigsfolck vdi Kongens flode / en
Mand hemelige paa Suend / at hand met Herreskiold skulde trenge sin
Fader fra Riget / oc selff indtage det / effterdi den Menige Almue vaar
hannem findsk oc affgunstig / for Relligionens skyld / oc den megne wsæd-
uanlige Tynge som hand dem paalagde. Suend lod sig strax forføre/
oc tackede dennem som hannem tilbød saadan ære. Den menige Hær
hyldede hannem/ oc met obenbare Røst samtyckte oc forkyndede hannem
at vere Danmarckis Konning. Harald viste endnu intet her aff/ oc giorde
Spørssmaal til en som kom fra Floden/ oc atspurde hannem/ om hand no-
gen tid haffde seet en større Tynge røris met Menniskelig haand. Den
anden suarede/ at hand haffde io seet en større Byrde dragis aff Menni-
skelige formue oc Haand. Der Kongen spurde offte huad den Byrde vaar/
Sagde hand fremdelis: Jeg vaar i gaar saa nær tilstæde / at ieg saa der
Danmarck bleff dig fradraget. Besinde dig nu selff / huilcken Byrde
suariste monne vere. Harald fortrød sit daarlige forsæt/ at hand haffde
koblet Quæg oc Mennisken tilhobe / oc miste det mere / den stund hand
søgte det mindre. Hans Folck bleff hannem største parten wuillige / oc
vilde huercken for Løn eller Bøn/ lade sig bruge vdi Krig for hannem/
effterdi hand saa skammelige tilforn i sin Velmact haffde misbrugt den-
nem / som andre wmælende Best oc Creatur. Nogle rørdis alligeuel
aff met-

Herrer oc Førster skulle handle visseligen met deris Vndersaatte

Suend lader sig forføre at tage Riget fra sin Fader.

En stor byrde oc Tynge.

Sønnen forfølger Faderen ind til Døden.

aff metynck offuer hannem/ oc giorde hannem bistand / oc vilde icke vndfalde hannem i sin nød oc trang. Men Søñen offueruant hannem første gang vdi Jutland / oc anden gang til Søes met Sielandsfarene / som giorde hannem bistand/ saa at hand maatte rømme Landet / oc fly til Julin/ der som hand haffde sit bæste Folck vdi Borgerleye. Suend lod sig icke her met nøye/at hand haffde syndet imod sin Fader / men forgreb sig end ocsaa ydermere imod Guds ord / oc affskaffede hues Christen skick oc Gudelig øffuelse vdi landet vaar indførd/ oc optog igen den gamle Hedenske vildfarelse / Almuen til vilie oc tieniste. Tredie gang drog Harald imod hannem ved Helgenes/ oc slogs met hannem indtil den mørcke Nat atskilde dem fra huer anden. Folcket bleff saaret oc træt paa begge sider/ oc der begyntis om anden dagen / at handlis vdi en venlig Samtale om stillestand oc Fred. Thi spatzerede Harald vdi Skouen / oc gick allene bort fra sit Folck / paa sin hemelige bestilling/ oc bleff forrædeligen skutt aff Toke/ vdi hues Hierte laa end da den had hand bar til hannem aff gammel tid. Hans Folck toge hannem / oc førde hannem saaret til Julin. Der døde hand/ oc bleff siden ført Lig til Danmarck/ oc findis hederlige begraffuen vdi Roskilde Kircke/ huilcken hand lod selff opbygge i sin velmact.

Julin.

Kong Haralds endeligt.

* Det vtacknemmelige Fæderneland / ærede den effter Døden/ som det hadede leffuendis / oc giorde vel silde Penitentz oc ruelse for sine Misgierninger.

Suend Tiuskeg.

Suend Tiuskeg LXV.

DER Kong Harald vaar død/ glæddis hans Søn Kong Suend/at hannem vaar giffuen Aarsage vbehindret at bruge sit Tiranni imod den Christne relligion. Hand forfulde alle Christne/ oc afflagde hues Christelige Ceremonier hans Herre Fader haffde indført vdi Kirckerne / oc oprette i stæden den Hedenske Affguderi/ met menige Almues vilie/ samtycke oc attraa. Huilcket Gud allmectigste straffede haardeligen paa hannem/ baade met Fengsel oc megen Elendighed/ saa at hand offte kom vdi sine Fienders haand/ oc paa det sidste bleff saa hart forfuld aff dennem / at hand maatte rømme Landet. Strax her effter bleff hand fangen aff Borgerne vdi Julin / oc deris Methielpere/ oc maatte løse sit Fengsel/ for en gang saa meget Guld / oc to gange saa meget Sølff/ som hand kunde opueye. Denne Sum vdlaade de Danske veluillige / thi de elskte hannem / fordi at hand haffde nedlagd den Christlige relligion effter deris begering. Men Kong Suend kiende icke end da sin vildfarelse / eller vende sig fra Mørcket til Liuset. Thi offuergick hannem atter den samme Vlycke / at hand bleff anden gang fangen/ oc maatte sætte Herremends Børn aff Danmarck til pant for sig/at hand skulde giffue dennem saa stor en Sum Guld oc Sølff / som hand tilforn vdgaff første gang. Oc effterdi Kongens Rentekam-

Straff for Guds ords forfølgelse.

Kong Suends første Fengsel.

Kong Suends anden Fengsel.

Rentekammer oc Fadebur formaatte intet / da maatte huer aff Ridderskabet selie deris Gods / Skoue oc Eyedom / oc indløse deris Børn hiem til sig. Skonningerne oc Sielandsfarne lagde almindeligen oc endrecteligen tilsammen / oc kiøbte mange store Skoue paa denne tid i Riget. Vdi Jutland maatte ingen affhende sig noget / vden til sin næste Slect oc Byrd / som formuendis vaar at kiøbe oc betale.

De Tydske vaare for denne dag aldrig saa kloge oc dristige til Søes / før end de Juliner lærde det aff de Danske / som Kong Harald indlagde der vdi sin tid. Saa betalede de oss siden aff vort eget / indtil Kong Valdemar den Første / oc Erckebiscop Absalon spegede deris traadzige dristighed / oc lagde dem Bedsell vdi Munden / at de lode effter den dag de Danske seyle met fred / oc regere offuer Haffuet.

Tydsk lære Søfarenhed aff de Danske.

Kong Suend vaar icke vel til freds met Venderne / oc besynderligen de Juliner. Hand forsamlet sin Skibs flode imellem Møen oc Falster / oc haffde i sinde at geste dennem. Thi droge de hemeligen vd imod hannem at forraske hannem / oc foruende hans forsæt. De vdgiorde nogle aff deris Flode / som aarle om Morgenen droge ind paa en liden Baad / vnder Vacten iblant Kong Suends Skib / oc befole en at tale til Kongen / som skulde giffue sig vd for en Styrmand / oc sige at hand haffde noget hemeligen at tale met hannem / som mact vaar paaliggendis. Der de komme til Kongens Skib met saadane tale / oc Kongen racte sit Hoffuet offuer Borde til dennem / græbe de hannem om Halssen / oc rycte hannem ind i deris Baad / oc rode saa hasteligen tilbage til deris Skibs flode met hañem. Saa vunde de den Seyr met Reffueiact / som met Løuemact vaar dem icke mueligt at bekomme aff de Danske Løuer. De Danske kunde icke saa snart læte Anckere / vinde Segel oc følge effter vden Høffuitzmand / at de Juliner vaare io langt gaaen dem aff siune. Det vaar ickon en straff aff Gud offuer Kongen oc hans Vndersaatte / at Kongen skulde saa offte fangis aff de Vdlendige / til huilcke hand nødde sin Fader at fly: oc Rigens indbyggere / som Guds reene ord oc Himmelske Liggendefæ haffde forskut / skulde miste deris timelige Rigdom / oc dette Verdslige liggendefæ.

Kong Suend fangis tredie gang met Forræderi.

Guds straff for Synden.

Kong Suend viste sig da ingen raad til Guld at bekomme her i Riget / for disse fremfarne store Skatte / som vdgiffne vaare. Thi ginge de Danske Fruer oc Jomfruer / oc andre fromme Dannequinder oc Møer vdi raad / oc aff metynck offuer deris Herris Fengsel / lagde tilsammen alle deris kaastelige Ørnesmycke / oc andre guld Klenodie / indtil de bekomme den Sum / for huilcken hans Fengsel skulde løsis. Lofflig er denne store Fromhed i den Danske Adel / oc besynderlige vdi disse ædle Fruer oc Jomfruer / oc andre fromme Quinder oc Møer / som heller vilde aldelis miste deris vduortis Prydelse / end deris Lands herre oc Kong. Men klageligt er dette offuer deris Blindhed / at saa meget som de hadede den Gudfryctige Kong Harald for Guds ords skyld / saa meget giorde de denne hans Søn til ære oc gode / for sit Tiranni imod de Christne / oc den Christne lærdoms fremgang.

De Danske fruers / Jomfruers oc Dannequinders loff.

Der Kong Suend vaar forløst aff sit Fengsel / tenckte hand paa velgiort / oc gaff alle Quindfolck vdi Danmarck Frihed / at træde vdi all

Arff met andre deris Brødre / slect oc samfrender/ Huilcket dennem her til dags haffde veret forment aff Lowen. Siden ligeruis som hand selff bleff sold aff fremmede/ saa solde hand Rigens indbyggere Kronensgods oc tillagde indkom/ saa meget som behoff giordis til den anden Sum Sølff/ som hand skulde vdgiffue. Saa at ingen kunde letteligen dømme/ huad Kong Suends vilkaar vaar bedre eller verre vdi Krigs løb/ imod hans Fiender. Huad hans legeme/ fratogis paa den ene/ det spardis vdi hans gode Clenodie oc Eiedom/ paa den anden side. Oc dette Barbariske Folck / lod sig icke end da fornøyes/ at de saaledis paa det allerhøyeste vdsuede hannem. Hand maatte ocsaa giøre sin Eed oc Orfeide/ at hand aldrig vilde ancke eller arge paa nogen/ som haffde tilhiulpet at fange oc føre hannem. Dette vaar meget hart for en Konge. Thi at miste Penninge vdi sin nød/ er lideligt oc wlasteligt. Men at knyttis saa hart/ at mand maa icke met lempelig orsage/ søge Bod oc vederlag for sin skade / det er at selie oc affhende sig selff sin Herredøms frihed/ oc staar ickon maadelige vel/ baade hos dem som saadan Trældom begiere oc dem som den tilsige. Jeg acter at disse Vender haffde icke end handlet saa mildelige met Kong Suend / haffde her icke veret aff høyløfflige ihukommelse hans salige faders gamle tienere iblant de Juliner/ Huilcke sparede hannem liffuet / oc lode sig nøye met Guld oc Sølff / paa det at Danmarck skulde icke komme fra Kong Haralds rette Arffuinge/ vnder fremmet Herskaff.

Haarde oc wbillige vilkaar.

Tacknemmelighed.

Kong Suend vilde icke end da kiende sin forseelse imod Gud oc Menniskén / Derfaare tilskickede Gud hannem endnu de Suenske paa hender. Kong Erick Seyr vaar fortørnet paa Danmarck/ for den hielp som Kong Harald giorde Storbiørn vdi sin tid imod hannem. Thi drog hand ned til Danmarck met sin Krigs hær/ at heffne paa Sønnen det som Faderen haffde brudt / Wanseet at de vaare nær Slect oc Blods foruante paa deris Mørnis vegne. Suend bleff offueruunden aff hannem vdi Skone/ oc maatte rømme fra sit folck/ fra Landet oc sin Daatter Thyre/ Huilcken hand haffde ladet opneffne effter sin Moder/ dog ieg icke kand sige met huem hand afflede hende. Hand drog først til Oluff Tryggessøn vdi Norge/ som da haffde Konge mact/ alligeuel hand leffuede vden Kongelig tittel oc naffn. Men hand giorde hannem ingen hielp/ som hand hannem vel plictig vaar/ for den Vndsetning hans Fader giorde Oluff Tryggesøns Fader / Der hand sætte hannem som vaar tilforn fordreffuen ind igien vdi Norge met Herreskiold. Thi drog Kong Suend met spaat oc sorg fra hannem ind til Kong Eduard vdi Engelland/ oc fick der lige saa megen hielp oc trøst/ som hand fick tilforne vdi Norge. De sagde til hannem at hand kom mere fordi at hand vilde forspeide Landet / end søge om vndsetning. Dette vederforis hannem for sin Faders lycke/ som haffde Engellenderne vnder tuang i sin tid. Paa det sidste drog hand der fra ind at Skotland/ oc fant der den bistand hos dette Barbariske Folck / som hannem icke beuistis aff dennem / som holde sig visere oc frommere end disse deris Naboer. Saadant er lyckens spil/ offte beder mand Diur paa den stæd / som ingen vaar at foruente/ oc offte finder mand mindst/ der som mest er vdi forhaabning.

Krig imellem Danmarck oc Suerige.

Kong Suend bleff vder Landflictig.

Skotterne vndsette Kong Suend.

Lycken.

Ved saa-

Ved saadan modgang førdis Kong Suend vnderligen aff Mørck-
hedens ørcken/ ind vdi Liffsens oc Penitentzis Skole. Ligeruis som hand
haffde syndet høyligen met Mord paa sin Fader / oc Tiranni paa Guds
ords Tienere / saa straffedis hand ocsaa haardeligen vdi tuende maade/
met Fengsel oc Vdlendighed. Thi angrede oc begræd hand nu disse sine
fremfarne Synder/oc effter den Christne Kirckis skick anammede det høy-
uerdige Daabens Sacramente. Saa meget som hand tilforn hadede oc
forfulde Guds ord/saa meget elskte oc forsuarede hand det effter denne dag.
Oc Gud Almectigste som saa hans Penitentz/forbarmede sig offuer han-
nem/oc gaff hannem trøst/effter siu Aars ælendighed/Mact oc Velde eff-
ter Fattigdom oc Vanære / oc vdi sit Fæderne Rige lycke/ held oc Her-
lighed. Thi effter Kong Ericks død/ indtog hans Søn Oluff Suerig/
oc regerede det effter sin Moders Syrithtis raad.

Kong Suend giør Penitentz / oc lader sig døbe i Skotland.

Oluff Kong Suends Stiffsøn.

Saaledis kom Kong Suend paa en tid baade til den Christne Tro
oc Daab/ oc til sit Fæderne Rige. Dog plagede hannem dette allermest/
at hand torde icke obenbare den Menige mand sine Tancker oc Trois be-
kiendelse. Hand haffde tuende bange kaar. Der som hand forsagede Gud
oc hans ord/da falt hand i den Høyestis vrede: Der som hand obenbarlige
holt Guds tieniste/oc hasteligen tuingde sine Vndersaatte fra Affguderi/
da laae de hannem paa Hals met Mord oc Oprør. Thi lod hand sig først
op vdi hemelighed for sine ældste Raad vdi Riget/ oc vnderuiste dennem
effter den maade oc forstand/ som hannem vaar giffuen. Men saadant
vaar aldelis forgeffuis/ indtil Gud tilskickede hañem en merckelig oc duelig
lærder oc hellig Mand til Methielpere / ved naffn her Poppe. Hand
predickede for Almuen ved Isefiord vdi Sieland/ oc effterdi de forme-
delst denne mundelige Predicken/ icke vilde lade sig affuende fra deris Aff-
guderi/ stadfeste hand sin lærdoms Vished / met efterfølgende Jertegn/
effter deris begering oc samtycke. Hand drog en gloende Staalhandske
paa sin høyre Haand indtil Albuen/ oc bar den wforskrecket nogen stund
omkring / oc kaste den siden ned for Kongens fod/ oc huer mand saa at den
haffde huercken skadt/ hud eller haar paa hans Haand. Alle mand forun-
drede sig der paa/ oc lode deris forhærdede Hierter opbløde/ oc toge ved den
Christelige Troes lærdom. Her met bleff ocsaa alle Kamp afflagde/ som
vaare seduanlige indtil denne dag / oc Jernebyrd er optagen igien vdi stæ-
den/ at beskytte der met sin wskyldighed oc retfærdige sag vdi Dom oc Ret-
tergang/ mere effter Guds dom end Menniskelige styrcke oc trætte. Siden
sætte Adeldage Erckebiscop vdi Bremen/ Biscoper vdi Riget. Her Pop-
pe vdi Aarhus/ Henrick vdi Slesuig/ Leffdage vdi Ribe / oc Gerbrand vdi
Roskilde. Dette altsammen behagede Kong Suend saare vel/ Huilcken oc-
saa lod paakiende sin aluerlige Gudfryctighed met Kircke oc Capeler at
opbygge alleuegne vdi Riget. Tilforn haffde mand ingen visse bisper vdi
disse fire Stigt aff Rigens egen indføddinge / men huem som kom der til
wforuarendis/ hand tiente saa lenge hannem gaffs fred oc rolighed.

Poppe omuender de Danske aff deris Affguderi / ved Jertegn.

*

Jernebyrd.

De første Biscoper vdi Danmarck.

Vdi disse dage Predickede her Bernhart aff Engelland Guds ord
vdi Norge/ met stor fruct. Men Kong Oluff/ endog hand lod sig døbe/ saa
holt hand alligeuel hemeligen hart ved sin Spaadom aff Juleskrig / effter

Norge oc Sucrige anname Christendoms religion.

den gamle Hedenske fantasi oc vildfarelse. Denne samme Her Bernhart drog siden til Sucrige/ oc døbte der Kong Oluff/ oc kaldede hannem Jacob/ til en amindelse om sin Daab. Huad heller at denne Kong Oluff bleff først vnderuist aff Her Bernhart/ eller vaar tilforn omuent ved Biscop Vnne aff Bremen/ haffuer ieg icke fundet nogen stæds klarligen optegnet vdi Sandhed. Samme tid bygde de aff Lund en Kircke/ oc vaare vnder Biscop Gerbrards forsuar oc Jurisdiction aff Roskilde/ indtil de finge selff deris egen Biscop. Vnne bleff begraffuen vdi den gamle naffnkundige Stad Bircke i Sucrige/ oc Bernhart vdi Lund i Skaane.

Kong Oluff Tryggesson vil feide paa Danmarck.

Kong Oluff aff Norge leffuede end da vgiffter/ oc bar hemeligen affuend ved Kong Suend/ oc haffde gierne seet at hand kunde trengd hannem fra Danmarckis krone/ oc indtaget Landet vdi hans stæd. Men paa det hand kunde haffue dis større Methielp/ at driffue dette sit forsæt/ bads hand om Syrethe Kong Oluffs Moder aff Sucrige. Der Kong Suend fornam huad for haanden vaar/ optenckte hand it listigt paafund/ huorledis hand kunde atskillie disse tuende Kongers forbund/ at hand skulde icke offuerfaldis aff dennem til lige.

Snildt anslag.

Hand vdgiorde tuende aff sine Hoffsinder/ som skulde drage til Norge/ oc sige at de vaare fordreffne aff Danmarck/ oc begere leide aff Kong Oluff i Norge. De giorde effter Kongens befalning/ oc bleffue venligen vndfangen vdi Norge/ oc begynte effter leilighe den meget at straffe oc laste Kong Suend/ oc tuert imod høyligen at loffue hans Daatter Thyre/ aff hendis Dyd oc store Deilighed/ saa at Kong Oluff fick strax vsigelig Kierlighed til hende/ oc afferdiget sine Legater/ som skulde bede Kong Suend om hende paa hans vegne. Hand mente at det vaar langt bedre at tage en Jomfru/ som vaar en Konge Daatter i Danmarck/ end fortære sin Vngdom met en meget alderne Vidue aff Sucrige. Der Oluff fick tidinde tilbage aff Danmarck/ som hannem lystede at høre/ glæddis hand offuer all maade/ oc affslog hues tale oc ord som vaar giort imellem hannem oc Syrethe i Sucrige. Oc at alle mand skulde obenbarligen see hans Kierlighed mod Jomfru Thyre/ oc hans affuende Hierte imod Syrethe/ da lod hand forscriffue Syrethe ned til sig/ oc begerede aff hende/ at hun vilde gaa aff sit Skib ind til hannem/ at tale indbyrdis om hues dem begge maatte vere mact anliggendis.

Vlofflig forrastelse.

Syrethe stod fast imod Kongens begæring i begyndelsen/ men siden der hun vilde giøre effter hans vilie falt hun ned i Haffuet/ aff en Fiele bro/ som met suig vaar vflitteligen lagd imellem Skibbene/ oc bleff hende hemeligen vndryct der hun skulde gaa der offuer. Bodsmendene lode sig icke nøye der met/ at de haffde giort hende skade/ men ocsaa gneggede met høy Røst/ oc spaatteligen lagde det hende vd i den verste mening paa løssactigheds vegne. Det er Norske Tro oc Dyd/ som icke bluedis at bespaatte oc suige en hederlige Førstinde. Huo som giør Norbagerne noget til gode/ hand vente sig ingen tacknemmelighed aff dennem.

NB

Ild vdi Spotterens hus.

Der Dronning Syrethe vaar opdragen met stor Liffs fare aff Haffuet/ oc kom noget til sig selff/ harmedis hun offuer denne vanære oc store fare/ oc loffuede met megen trussel at heffne det vdi sin tid paa Norge. Saaledis skilde Kong Suend/ Norbaggen ved sin Methielp/ oc vende sig selff den til gode. Hand bads om Dronning Syrethe/ oc fick hende

hende/oc afflede en Søn/som kaldtis Knud/ved hende. Siden neetede hand
Kong Oluff sin Daatter/oc heffnde saaledis Syrethis spaat paa hannem.
Kong Oluff tryggessøn bleff skamfuld oc gram/at hand miste begge sine
giffter maal. Selff spaattelige forsmaadde det ene/ oc haanlige bleff forskut
fra det andet. Thi rystede hand sig met all sin mact imod Kong Suend/oc
forlod sig meget der paa / at hannem haffde sielden timdis lycke vdi Krig oc
Orlog. Paa den anden side rystede sig Kong Suend met sin Stiffsøns
Kong Jacobs hielp/oc mødte hannem vdi Søen met en veldig Skibs flo-
de. Jblant Kong Oluffs folck vaar en Norbagge ved naffn Enar/huilcken
vaar saa stercker oc konstriger en Skytte / at hand skød en gang igiennem
Masten/oc met det samme Skud igiennem Kongens skiold / oc fremdelis
igiennem Skibs bordet/at Pilen vende ved Haffsens bond. Hand giorde
alene større skade/end alle hans Stallbrødre. Kong Suend fryctede mere
for deñ ene Bue/ end den gantske Norske mact/ oc bad der faare sit Folck
staa fliteligen effter/at de kunde skade Buen mere end Enar selff. Der met
skøde de alle effter hans Bue/oc en ramde Strengen at den brast/ oc skilde
saaledis Enar ved sin Konst/oc Fienderne ved Seieruinding. Der Kong
Oluff hørde liuden aff Buen/vende hand sig til Enar/oc atspurde hannem
huad der brast. Enar suarede oc sagde: Norge brast aff dine Hender. Det
gick effter Enars Spaadom. Thi Norbaggerne bleffue slagne / oc Kong
Oluff kaste sig selffuilligen vdi Haffuet/paa det hand skulde icke komme vdi
Fiendernis hender/ oc see sin Offuermand vnder Øyne. Kong Suend tog
de andre til Naade/trøstede dem / oc met all venlighed forbant sig deñem til
lydig Vnderdanighed. Men hand lod sig icke nøye met Norge/drog strax
til Engelland/oc tuingde Kong Adelsten/til saadant Pact / at hand skulde
arffue hans Gods/oc Engellands Krone effter hans død oc affgang.

Enar tambaskelnir en god Norsk Skytte.

Buen brast aff Enars/ oc Riget aff Kong Oluffs haand.

Kong Suend vinder Norge oc Engelland til Danmarck.

Midler tid skede forandring i tre aff de Biscopsdømme vdi Danmarck/
som tilforn er omtalet. Effter Biscop Poppis affgang kom Rimbrand/
effter Henrick kom Marcus/effter Leffdag Fulbert/ oc effter Fulbert kom
den ædle Herre Otincker huide. Hucs rundhed vaar saa stor mod Kircken
oc hendis Personer/at hand gaff største parten aff all sin Eiendom til deris
vnderholding. Saa at meget aff den Ager oc Eng / som haffuer ligget til
de ypperste Byer vdi Jutland/den er komen fra hans Arffue oc Eie. Loed
der met paakiende/at hand vilde heller selff miste / end Guds ords forfrem-
melse skulde staa tilbage/oc at hand elskte mere dē vforgengelige ærens Kro-
ne/end denne timelige Rigdom. Hand lod det icke bliffue der ved/men drog
selff alleuegne omkring i Sieland oc Skone / predickede oc lærde / oc vaar
redbon at tilsætte icke allene omkaast oc vmage/men ocsaa sit eget Liff / om
behoff giordis / for Guds æris oc ords forfremmelsis skyld.

Otincker huidis rundhed oc stor loff.

Kong Suend gaff sig til rolighed paa sin Alderdoms dage / oc fryctede
Gud jdeligen oc aluerligen/indtil saa lenge at Gud henkaldede hannem ved
en Christelig/hederlig oc fredsommelig affgang fra denne Verden. Hans
gantske leffnet vaar ickon it spegel til begge lyckens ansicte. Huo haffde troet
at hand en indfødt Dansk Konge / skulde saa offte kommet i de Venders
Fengsel oc Jern bolte? Oc huo haffde atter toret sagd / at hand skulde effter
saadan fornædrelse/opkommet igien til Kongelig mact oc velde? Saa for-
søgte hand begge lyckens vilkaar/ baade vdi stor modgang oc metgang.

Suend tiugeskegs endelige.

Knud den Store. LXVI.

Store Knud som kaldis ocsaa gamle Knud oc Rige Knud.

EFter Kong Suends død/affulde Norge oc Engelland fra Danmarck. Engelske mend valde sig Kong Eduart. Norbaggerne toge Kong Oluff / aff deris egen indfødde Konge blod oc affkom. Huilcket fortrød Kong Knud Suends Søn / men efterdi hand torde icke saa hasteligen/vdi sit Regementis begyndelse angribe dem/ oc kunde alligeuel icke vden Bagtale tie stille til sin oc Rigens wræt/da rystede hand sig først imod Venden oc Sembeland / som suagiste vaare oc mindst formaatte at giøre hannem Modstand. Hans Fader torde i sin tid for sin Eeds skyld icke røre Venden. Men Sembelenderne vaare altid den Danske mact gienstridige effter Kong Hogens affgang. Paa deñem lyste Kong Knud at prøffue sin lycke oc mandom/at hand met diss større mod/kunde siden skrecke oc tuinge de andre. Det gick effter hans begering oc ynske. Hand tuingde Venden oc Sembeland met det snariste/ oc lagde sig siden vdi forbund met Kong Oluff aff Norge/ at hand ved saadan snild Lempe / kunde bruge den ene sin Fiende imod den anden. Iblant andre Kong Knuds duelige Krigs mend/vaar en aff Sieland ved naffn Temme / som hialp mest til den seyr / som Kongen fick offuer de Engelske vdi denne Krig. Den Danske hær vaar noget nær slagen paa fluct / oc deris Fenicke nedlagt / Thi greb Temme wforuarendis en gren aff it Træ/oc sætte den paa sit glaffuend/ oc raabte (effter Kong Knuds krigsfolckis brug) offuer all Hæren / huilcken vende tilbage met hañem/oc ved denne ene wfri mands frimodige røst / vant seyr aff sine Fiender. For dette mandoms stycke gaff Kong Knud Temme frihed/oc giorde hannem til sin Bannerherre/oc hand beholt her aff siden it euerligt tilnaffn. Kong Eduard nøddis da at giøre pact met Kong Knud/oc oplod hannem helfften vdi sin velmact / oc det gantske Kongedom effter sin affgang. Men Kong Oluff drog vreder hiem til Norge / baade fordi at Kong Knud veldeligen tog fra hannem hans kieriste/Aluine: oc at hand lod hannem intet nyde vdi Engelland / for denne felligs Krig oc Aarlog.

Norge oc Engelland falde fra Danmarck.

Kong Knud tuinger Venden oc Sembeland.

Snildhed.

Huorledis de Banere ere først kommen til deris frihed oc tilnaffn.

Aar effter Guds Byrd 1017.

Wenighed imellem Kong Knud oc S. Oluff.

Siu Aar her effter/sloge nogle Engelske mend/ Kong Eduard ihiel/oc kom̃e til Kong Knud/ som hand sad offuer borde/oc hilsede hannem Koning offuer Engelland. Kongen mente met det første/at de haffde tildruckit hannē hemelige spot/for det forbund som hand haffde giort met Kong Eduard. Thi sagde hand met vred Ansict oc hierte til dem/ at hannem ingelunde angrede/ hues giort vaar. Der de saae at Kongen vaar fortørnet/sagde de hannē at de haffde slaget Kong Eduard ihiel/oc mente at de der met vilde stille Kongens vrede/oc fortiene stor tack oc løn. Men Kongen befoel strax at mand skulde lade dem ophenge / for saadan deris wærlige gierning / at de haffde forgrebet sig paa deris egen Herre oc Konge. Lod der met paakiende/at endog hand vaar affskild met den som forhindrede hannem Riget / dog burde retfærdighed oc dom/mere at ansees end egē serdelis nytte oc fordeel. Nogle mene alligeuel/at Kong Knud haffde vdgiort paa Kong Eduards hals/disse mordere som hand siden straffede/paa det hand skulde icke mistenckis. Huor om alting er/da bleff den menige mand hañem siden meget affgunstig. Saa hand fororsagedis at stercke sig met Hertugen aff Normandien/oc gaff hans broder Rickord Estrithe sin syster/oc tog selff hans daatter Imme til ecte/oc affledede met hende Knud oc Gunild. Hand lod siden alleuegne antage duelige Hofftienere/

Falsk slar sin Herre paa halss.

tienere/

tienere/som dagligē skulde følge hannem. De vaare suage vdi Tal/men stercke vdi mod oc mandom. Iblant andre som komme aff fremmede Lande/for hans rundheds oc fromheds skyld/kom ocsaa en ved naffn Vlff aff Suerige/ huilcken vaar mere snedig end dristig. Oc effterdi hans affkom er meget vnderlig/ville wi tale noget her om/oc siden forfølge vor tale om Kong Knud.

Det hende sig en gang/at en Suensk mands daatter vaar vdgaaen paa Marcken met sine ieffnlige at lege/oc bleff der borttagen aff en Biørn/ som hasteligen iagede de andre paa fluct/oc førde hende allene bort met sig vdi sit Leie. Oc der hand saa hendis deilighed oc faure skabning/omuendis hans grumhed til kierlighed mod hende. Hun bleff ocsaa dristig ved hannem / at den som hun tilforn fryctede/at skulde slide oc opæde sig/aff hannem tog hun sin føde oc vnderholding/som hand forskaffede hende aff Fæ oc Faar oc andre Diur. Huad tuinger oc offueruinder icke Kierlighed? Paa det sidste der Bonden formerckte/ at denne Biørn giorde hannem stor skade paa sit Quæg / tog hand vare paa hannem / oc forfulde hannem ind i Skouen/ der som hand i it stort wføre haffde sin Bolig/oc greb hannem/ oc stack hannem ihiel met Jegernis Hielp oc Bistand. Pigen bleff der offuer forløst/oc føde vdi sin tid (effter Naturens synderlige gunst) it deiligt Suend barn/ huilcket hendis Forældre kaldede Biørn effter denne forsagde hendelse. Der hand opuoxte/heffnde hand sin Faders død/oc afflede en Søn/som hed Trugels Spragelea / oc vaar denne Vlffs Fader / som her omtalis. Huilcken Vlff artede sig mere effter sin Farfaders fæderne/end Møderne slect/ som hand her effter lader paakiende.

Kierligheds styrcke oc mact.

En Biørn affler it Barn met en pige.

‡ Denne Biørn som her omtalis/haffuer veret (kand ske) en merckelig Mand/ met Biørns naffn/huilcken vdi Skou oc skiul trædskeligen haffuer lagd sig effter denne deilige Jomfru / oc affled met hende denne affkom etc.

KOng Oluff aff Norge / som før er rørt/ drog met vreder hu fra Kong Knud/samlede Krigsfolck/oc drog met sin Broder ind i Danmarck / at heffne sin harm oc wret. Kong Knud tøffuede icke lenge / førend hand dreff dem begge der vd/hen ind vdi Østerleden til Geritslaff deris Suoger/oc tog Norgis rige fra dem/oc lagde det til Danmarck. Hertug Rickord aff Normandien som haffde forskut hans Syster Estrithe/dreff hand aff Landet/oc indsætte hende met fuldmyndig befalning offuer Sieland i sin frauærelse.

Norge vindis til Danmarck.

Vdi midler tid døde Kong Oluff aff Suerige/oc Ømund Langeliff bleff vald vdi hans sted. Thi flyde Kong Oluff som vaar fordreffuen aff Norge til Suerige om hielp/ oc effterdi Kong Knuds halffbroder vaar hendød/som sagder/oc hand vaar selff forhindret met andre store bestilling/trengde Kong Oluff sig ind i Norge/oc bleff der antagē/Rigens indbyggere til megē gaffn oc ære. Thi de leffuede tilforn saa gaat som vden Low oc Relligion / førend hand gaff deñem low oc lands ræt/oc indførde den Christelige tro/oc lod predicke allevegne vdi Riget. Huor omhygelige hand selff haffuer holdet sig/end i det ringste/effter Guds bud/ kand aff dette ene stycke formerckis. Det hende sig en Søndag/at denne froñe Kong Oluff/skar nogle spaner aff en kæp/oc actede det icke for andre dybe tancker/ førend hans tienere paaminte hañem. Thi tog hand sañe spaaner/oc optende der aff en ild/oc holt sin høyre haand der vdi/til en selffuillig straff for sin misgerning. Hand mente sig at kūde met denne lille ild/ faareko̅ñe oc affuende den euige. Oc vilde ingen vndskylding giøre vdi sin egen forseelse(som i nogen maade kūde vel aarsagis)paa det ingen icke skulde tage ont Exempel aff hannē. Hand fick for deñe oc andre sine

S. Oluff indtager Norge.

S. Oluffs hellighed oc fromhed.

helligheds Gierning/denne Titel/at hand kaldedis effter denne tid / Sanct Oluff. Hand vaar vdi sin tid de fattigis forsuar / de Faderløsis formyndere/Præstmends ven/oc de ælendigis Trøstere/ia aff hans bryst vdflød/ som aff en Kielde mangfaaldige velgierninger oc atskillige dydigheds Exempler. Men efferdi hans naffn er indscreffuet blant andre hellige Mends tal / da giøris icke behoff/at hand rosis aff oss paa denne stæd.

Kongelige dyder.

Vlff Trugels Spragelegs Søn / som førre bleff omtalet/ bar hemelig had ved Kong Knud for hans Dyd oc gode Lycke / oc søgte lempe at skade oc forraade hannem. Hand tog sig aarsage aff sine Landmend/ som offte met Roff oc Brand forderffuede Skone vdi Kongens frauerelse. Thi tilbød hand Kong Knud sin tieniste som en Høffuitzmand / imod de Suenske / oc begerede at Kongen skulde scriffue vnder sit eget Segel/ til sin Syster Estrithe vdi Sieland / at hun skulde giøre huad hand hende Mundeligen faare gaff paa Rigens bistand oc beste. Met dette Breff drog hand til Estrithe/ oc (som hand vaar en mundkaad Vanart) sagde at det vaar Kongens vilie / at hun skulde giffue hannem sin tro. Estrithe mente at det haffde verit hendis Broders aluerlige befalning / oc samtyckde Vlff paa det sidste / oc fulde hannem ind i Suerige. Thi hand reddis for Heffn oc Straff / oc torde icke forbie Kong Knud i Danmarck. Vdi Suerige oplagde hand forbund met Kong Ymund oc Kong Oluff/ oc bleff endrecteligen vedtagen / at den ene skulde til Lands falde ind i Skone / den anden til Vands i Sieland / oc selff skulde hand følge effter/ met den gantske Suenske Skibs flode. Saadane lønlige oplag/fornam Hogen en Bonde aff Stangby / Kongens tro Ven oc Tienere/ oc drog vfortøffuet aff stæd/ oc forkyndte hannem huad for haanden vaar. Kongen gaff sig strax paa Veyen til Danmarck met sin Hær / oc forærede denne Bonde met tuende store Agerland vdi Skone / for denne sin lange Reise oc Troskaff.

Vlff spragelegs vlofflige tredskhed

Kongen aff Suerige oc Norge sette sig op imod Kong Knud aff Danmarck.

Dissimellem vaar Kong Oluff aff Norge / indlagt vnder Sieland/oc lod der sin flode vnder en aff smaa Øerne/oc drog selff til Land met it Skib/ oc holt samtale met indbyggerne / huilcke hand met slædskhed vilde offuertalit/at de skulde heller vduelie sig fred/oc afffalde fra Kong Knud/end anamme Krig aff deris offuermact. En aff Oldingene gaff hannem it gaat fortrøst / oc holt hannem ickon paa faure ord / indtil Kong Knud maatte selff komme i Landet. J denne samme stillestand oc freds forhandling/kom en aff de Norske speidere fra Stranden / som sagde at hand haffde seet nogle Segel vdi Søen. Kong Oluff viste da icke huad heller hand vilde bie eller fly. Oldingen bad hannem vere frymodig oc tryg / oc sagde at det vaar ickon Kofffart Skib/som pleiede at føre fremmet Gods oc Vare til Landet. De gaffue hannem alle gode ord/oc haffde saare gierne seet/at deris Herre kunde kommet imellem hannem oc Stranden. Men der det andet Bud kom oc stemmede offuer ens met det første / da sende hand sin egen Tienere til Stranden / huilcken kom hastelige tilbage / oc sagde at Søen vaar fuld aff Skib. Der Kong Oluff dette hørde straffede hand denne gamle mand for sin Løgn/men Oldingen orsagede sig oc sagde/at der komme de Kiøbmend/ aff huilcke mand kunde kiøbe Danmarck for Suerd oc Pil/ huo ellers haffde lyst at vedsle oc handle der om met dennem. Kong Oluff vaar neppeligen kommen til sin flode/ førend Kong Knud indlagde vdi Haffnen. Der

Faure ord fryde daarer oc offte vel viser en Mand.

Subtiligt Giensuar.

huiltis hand om Natten/ thi Skibs folcket vaar mødigt/ oc drog strax selff om Morgenen offuer til Skaane/ imod Kong Ømund met Fodfolcket/ oc sende Floden ind for Aahuss imod Vlff/ som laa der vdi Helge Aa. Kong Oluff nedlagde Kong Ømund met sit Folck. Oc der Floden hørde tidinde om deris Herris dristighed/ vilde de ocsaa beuise sig mandelige/ oc lagde op imod Vlff paa en anden liden Ø/ oc sloge der en Bro offuer Fiorden/ paa huilken de vilde giøre indfald imod Fienderne. Vlff holt sig stille i begyndelsen. Men der de komme noget nær imod Landet til hannem/ giorde hand dennem modstand met sine Skyttere. De Danske vaare formeget Krigsgærige/ løbe alle vdi en Hob paa Broen/ saa at den brast vnder dennem/ oc de nedsuncke oc druckneđe meste parten vdi Dybet. De som kunde suømme forhindredis aff deris Harnisk. De som grebe huer anden om Liffuet/ suncke oc døde til lige vdi huer andens Faffn. Det gick som sagdis tilforn/ at de giorde sig selff deris sidste Bro/ paa huilcken de skulde vandre til Døden. Vlff befryctede sig for Betalning aff den Danske hær oc Skibs flode/ som hannem laa i veyen. Der faare sætte hand sit Folck om Natten til Lands vdi smaa Baade/ forløb sine store Skib/ oc kom vdi skiul fra de Danskis vrede. Anden dag gaffue de Danske sig til Vlffs Skib/ at heffne deris Staalbrødrts død/ men der fundis (som mand pleier at sige) saa mange Vlffue som Agerhøns. Thi droge de deris døde Staalbrødris Lig op aff Vandet/ oc begroffue dem vdi den Kiøbsted Aahuss/ som ligger næst op til forneffnde Flod. Siden vnderkiøbte Kong Knud nogle Norbagger/ som sloge deris egen Herre Kong Oluff ihiel/ vdi hans eget Rige/ huilcken de tilforn haffde beskermet vdi fremede Landskaff. Hans Broder Harald fryctede/ at hannem skulde offuergaa den samme Dom. Thi flyde hand fra dette wtro Folck ind i Grækenland til Constantinopel.

Kong Knud lager tuende Konger aff Danmarck.

De Danskis ynckelige fald oc forseelse.

Vlff flyer.

Sant Oluff falt den 29. Julij Aar 1028.

Kong Knud vaar da en regerendis Herre/ offuer sex Konge Riger/ och saa videligen berømt/ at Keiser Henrick lod bede om hans Daatter Gunild/ oc fick hende/ oc bleff kaart tid her effter/ indsæt vdi Keiserdommet aff hannem/ der Italianerne haffde noget nær trengd hannem fra det Romske Rige. Hand sætte siden sine Sønner/ huer vdi sit Konge Rige. Harald vdi Engelland/ Knud vdi Danmarck/ Suend som hand haffde affled met Aluine vdi Norge/ oc beholt alligeuel try Konge Riger for sig selff/ oc sine Sønner som vnge vaare/ dem gaff hand gamle oc forstandige Raad til Methielpere. Hand tog Vlff sin Suoger til naade/ for sin Systers Estriths søns Suends skyld/ som hun affled disse dage ved Vlff. Den anden sin Syster Thyre/ gaff hand Godeuin en mectig Høffding aff Engelland/ som affled met hende Harald/ Biørn oc Toste. Hans Daatter Gunild formerede ocsaa Slecten met en Søn ved Keyseren/ som kaldedis Magnus/ aff huilcken mange Herrer oc Førster vdi Tydsk nation haffue deris Ophaff oc Affkom.

Kong Knuds velde oc rycte.

Kong Knuds Suogerskaff oc Affkom.

Ved samme tid bleff Anacke Biscop i Roskild effter Gerbrand/ oc Othencker huide hin vnge/ Biscop i Ribe effter Fulberts affgang. Da kom ocsaa aff Venden en vnger Herre ved naffn Godskalck/ til Danmarck/ oc gaff sig i Kongens gaard. Hans Fader ✠ Apribigneff/ vaar en god Christen Første vdi Venden/ oc lagde vind paa at forfremme Guds ord/ oc haffde der faare sæt denne sin Søn til Skole/ at hand skulde

✠ Vbe.

Hertug Godskalck aff Venden kommer til Danmarck.

lære Guds fryct oc Bogelige konster. Men der Godskalck spurde at Saxerne haffde slaget hans Fader ihiel / offuergaff hand Bogen oc greb til Suerdet / forlod Skolen oc efftersulde Leyren / indtil hand fick heffnd sin Faders død / oc flyde saa ind i Danmarck.

Wbesindhed oc groff daarlighed. Det hende sig ocsaa ved dette samme pass / at Vlff bleff beden aff Kong Knud / at holde Jul met hannem vdi Roskilde / oc begynte der vdi sin Druckenskaff om Natten / at quæde en Vise om det wlyckelige Fald / som de Danske offuergick vdi Helge Aa. Det fortrød Kongen / at Vlff / som tilforn haffde veret en Aarsage / at skillie hannem ved mange aff hans geffuiste Mend / begynte nu der hand skulde vere lystig oc glad / at siunge oc quæde de Danske til Spaat oc Forhaanelse. Der faare sloge Kongens tienere / effter hans Befalning / Vlff strax ihiel offuer Bordet / saa at hand fick sin rette fortiente straff / for sin wspegede oc løssactige Tunge. At mand sagde om hannem: Den som quad om andre deris død / sang for sit eget Lig. Den som vddrack alle Skaaler til grund / hand opfylte dem igien met sit eget Blod. Men Kongen betenckte sig siden / at hand haffde forgrebet sig vdi sin hastighed / oc slaget sin egen Suoger imod Gieste Ræt oc Husffred / oc giort sin Syster til en Vidue / oc hendis Børn Faderløs. Thi bødte hand hans død met tuende Herret vdi Sieland / huilcke Estrithe lagde siden til hellig Trefaaldigheds Kircke vdi Roskilde / at de skulde giffue did deris Aarlige Tiende altid effter denne dag.

Spottelige Viser oc wspegede Tunge straffis.

Kong Knud giør Bod for sin Suoger.

KOng Knud holt dagligen stor Hoff / oc haffde i sin metfølg / naar hand drog omkring at besee sine try Konge Riger / som førre er omtalet / sex tusind Mand / oc trysinds tiue Skib / huilcke vaare huer besætte icke mindre end met hundrede Mand. Der komme oc huer dag mange / baade aff fremmede Lande / oc aff hans egne gamle Krigsmend til hannem / saa at Folcket bleff offuer maade meget vdi hans Gaard. Oc effterdi de haffde ingen besynderlig vduaartis Krig / oc vaare vaand ved Aarlog / keddes dem ved dette stille Leffnet / oc begynte indbyrdis kiff oc trætte met huer andre. Nogle vaare affuendsiuge aff Naturen / nogle hastige oc vredladende / nogle oprøriske oc lætferdige / oc der fands neppelige en som haffde lige sind oc idret met den anden. Da paa det Kong Knud kunde forkomme oc affskaffe all Wskickelighed / Mord oc Mandrab / oc anden saadan wlempe / giorde hand met Oppe Sielandsfars oc andre sine gode Mends raad / en ny Gaards Ræt / effter huilcken alle hans Hoffsinder / skulde holde sig wbrødeligen vdi vduaartis Leffnet / Ord oc Omgengelse. De besynderligste Artickle / som der vdi bleffue faaregiffne / vaare iblant andre / disse:

Kong Knuds daglige Hoff oc metfølg.

Gode Lowe foraarsagis aff onde sæder.

Konning Knuds Gaards Ræt.

Først / huad som Bordsøgning oc sæde vaar anrørendis / befol hand at huer skulde sidde øffuerst / effter som hand haffde lengst tient vdi Gaarden. Kom ocsaa nogen siden at Maaltid vaar begynt / da skulde de andre staa op / oc lade hannem træde ind vdi sit rette tilbørlige sæde. Fordristede sig nogen at traadzeligen indtage / oc met mact forholde en anden sit sæde / da skulde Anklageren kalde de andre sine Metbrødre til vidnesbyrd offuer hannem / oc indsteffne hannem / at hand da strax foruistis aff Gaarden / oc miste sin Besoldning. Kongen maatte dog tre gange benaade en vdi saadant falt oc forseelse / met saadanne vilkaar / at hand som skyldig fands / skulde

Om Bordsøgning.

huer

huer gang vige it ſæde ned bedre for ſin foſhed. Bleff nogen fierde gang for ſaadant anklaget oc louligen foruunden / Da ſkulde hand foruiſis / oc alldrig effter denne dag tage i fad/ eller dricke aff Skaal met ærlige Hoffmend. Thi ſaa lenge ſom noget Haab vaar om forbedring/da beuiſtis hannem naade / men naar nogens forherdige ondſkab vaar ſaa ſtor oc waffladelig / at Kongens Bud foractedis/ da vaar ingen naade mere at foruente.

Om øllſpild oc ſkends ord.

Vdi lige maade/ſom nu er omtalet/ ſtraffedis ocſaa alle andre ringe forſeelſe oc offuertrædelſe/ſom at naar nogen gaff anden ſkends ord/eller ſpaattelige offuerøſte hannem met Øll eller anden Drick.

Effterdi Kong Knud aarlogedis oc feidede mere til Søes end til Lands/ da brugte hand intet beſynderligt Rytteri/ oc holt ingen ſerdelis Staaldmeſter Sadelknecte eller Staaldſuenne. Men Hoffſinderne ſkifftis ved at vare paa Staalden. Huo ſom da red altid paa en andens Heſt/oc lod ſin egen gaa ledig oc løs/ hannem offuergick ocſaa forſcreffne ſtraff. De finge tre neger paa huer Heſt om natten. Huo ſom lagde Toppen oc Kornet for ſin egen/oc ſtubben oc Halmen for ſin Staalbroders Heſt/hand ſtraffedis ſom førre er ſagd / oc bleff met vanrycte enten i Gaarden eller foruiſtis. Denne ſamme Dom vaar oc den faareſæt / ſom reed vdi Vandet met vilie til ſin Hoffbroder / oc offuerſtenckte hannem. Saa ſtrengeligen ſtraffede denne gode Herre end ocſaa en føye brøde / at hand vilde huer ſkulde leffue tuetige oc fredſommelige vdi hans tieniſte.

Om ſkyds Heſte oc deris fodring oc reiſe.

Huo ſom vaar tilſagd at holde vact/ oc falt ſaa dybt vdi Søffn / at mand kunde ſtiele noget aff hans klæder eller vaaben fra hannem/da maatte hand lide den ſamme forſagde ſtraff. Thi hand dømtis wbequem til en Kongelig tieniſte / ſom for ſin egen ſøffnactighed forſømte ſit vact oc hold.

Om vact oc Nathold.

Om ſtørre ſynd oc groffuere forſeelſe/ vaare ſtrengere Low oc Rettergong. Thi huo ſom wførmede anden met Neffueſlag met Suerd eller Stang / eller met vaald tog noget aff andens Haand/ eller Haardrog anden/eller ocſaa befandis vdi hemeligt wtroſkaff imod Kongelige Maieſtat/ Hand haffde forbrøt ſin Hals/oc bleff foruijſt Gaarden/ om ſaadant kunde offuer hannem nockſom beuiſis met louferdige vidniſbyrd.

Om puſt oc Neffuehug/ Om obenbare Ran oc Haardrect. Om wtroſkaff imod Kongen.

1. Den ſom haffde en anden at tiltale / hand klagede førſt for Kongen/ oc begærede at hand vilde ſide oc ſette dom paa ſin Stol.

Om Lowmaal at forfølge.

2. Gienparten ſkulde tre gange indſteffnis ved to hoffmend / ſom giøre en Loulig ſteffning. De ſkulde førſte gang giffue hañem en gang varſel til hans Bropæl/ om hand vaar boſidendis / oc ſiden to gonge offuer borde/ huad heller hand vaar tilſtæde eller icke. Vaar hand icke boſæt/da ſteffnedis hand Tre gange ved Kongens bord hos ſit ſæde.

3. Naar Kongen oc Raadet vaare ſæt/da fremginge de ſom ſteffningen haffde giort/oc ſore at de haffde Loulige indkallet den ſom ſagedis/oc vunde at de intet handlede vdi deñe ſag/enten for vild eller venſkaff i nogen maade.

4. Dernæſt fremginge vidniſbyrdene/ſom vaare tu vdi det minſte/ Huilcke giorde deris Eed/at de icke ſkulde ſige noget/ Anklageren til vilie oc hans gienpart til had/anderledis end de det haffde ſeet eller hørt vdi ſandhed. Thi vdi de ſager/ ſom rørde paa Kongelige Maieſtat/ der ſkulde mand meſt gaa effter det ſom hørd vaar. Huad andre ſager vaar anrørendis/Der gick ſiun for Sagn. Huad ſom ſaaledis louligen bleff vunden/det matte ingen rygge eller bagdriffue. Haffde ocſaa nogen giort it vedſæ paa ſamme ſag/ Da maatte hand icke drage ſine ord tilbage.

5 Naar som Vidnesbyrdene vaare forhørde / da gick Dommen strax der paa/ vden videre forhaling. Den som skyldig fandis / hand bleff strax sagd fra sin Ære/Gods oc Fæderneland/saa at hand aldrig maatte tiene vdi Gaarde/ eller leyre sig i Aarlog met ærlige Hoffmend effter denne dag. Hans Anklagere bleffue dømte gilde oc geffue / oc ved mact oc lige i alle maade.

6 Denne Dom stod aldelis for fulde/ huad heller den som anklagedis vaar nærucrendis eller icke. Hannem hialp siden ingen vndskyldning/ ihuorsomhelst hand vaar/ at Vidnisbyrdene io bleffue hørde oc Sententzen affsagd.

7 Effter at Dommen vaar gaaen/stod Kongen op aff sit Sæde/spurde omkring/om den behagedis saaledis de andre sine gode Mend. Kongen afffagde selff ingen Dom/ men hørde fliteligen Tiltale oc Giensuar / oc huad Dom hans Hoffsinder gaff der paa. Thi hand vilde icke vere saa haard oc grum/imod nogen som haffde brugt sig i hans bestilling / at hand vilde selff dømme eller foruise den sit Land oc Rige.

Kong Knud vilde icke dømme sine egne Hoffsinder.

8 Naar den Menige hoff samtyckte den fremfarne Dom/da atspurdis hand som Dommen vaar offuergaaen / huad heller hand vilde rømme Riget offuer Landet eller Haffuet. Thi Kongens fromhed vaar end da saa stor/ at hand vilde at ingen skulde skammeligen affliffuis aff sine Tienere / men beholde Liffuet / oc fly Landet effter sin egen vduelelse.

9 Der som Rymnings mand / vdualde sig at drage offuer Haffuet/ da fulde Kongens Tienere hannem til Stranden / oc gaffue hannem en Baad/Aarer/Fætalie oc it Øssekar/oc stode saa lenge ved Stranden/som de kunde enten see noget aff Aarerne eller Raaerne. De forfulde hannem ocsaa met høy raab/oc skammede hannem for sin Misgierning oc værlige sag. Hende det sig at Vær oc Vand dreffue hannem tilbage vnder Landet/ da bleff hand optagen / oc miste sit Liff. Saa stor baade vanære oc fare vaar paa færde met denne fattige fordømte Misdedere.

10 Men der som Rymnings mand vdkaarede sig at drage offuer Lands/ da bleff hand / som førre er sagd / fuld aff Kongens Tienere / til den næste Skou/oc gick saa allene fra dennem. Naar de tenckte at hand vaar it gaat skiffte vey fra dennem/da raabte de endrecteligen met høy røst oc bulder tre gange / at hand skulde icke komme dem paa hender igien aff forseelse oc vildfarelse.

11 For det aller sidste samtyckt is aff alle Kongens gode Mend/at den som saaledis vaar louligen forfuld oc fordømt / skulde aldrig benaadis eller indtagis igien i Landet/ men leffue met skam oc sorg sin Liffs tid/vdi ælendighed. Saadan straff holtis vdi disse dage langt større oc skammeligere/end at miste Liffuet.

[...]ære er offuer liffuet.

12 Hende det sig effter denne dag/at nogen aff Kongens Vndersaatte/ kom i ferd met Rymnings mand / oc vaar selff anden / eller haffde en Pil mere end hand/oc sparede hannem / da bleff hand til lige deelactig vdi hans Synd oc brøde met hannem. Saaledis straffedis de som forbrøde sig imod Gaards rætten.

Men

13. Men sietedis nogen for sag / oc kunde icke feldis met loulige vidnis-
byrd/Da tog hand Sex mend til sig / oc fride sig met sin Eed. Sameledis
værnede sig Hoffmend / met Sex Mends Eed/naar de forgrebe sig vden
vilie oc vidskab imod deris wbekiende Hofftienere.
14. Huilcke som foruundne oc fordømte vaare effter forscreffne Statu-
ter/Den offuergick icke alleniste denne timelige Wlycke/ som nu er omtalet/
Men ocsaa Kirckens band vdi alle disse try Konge Riger. Saa at baade
Lands Low oc Band stemmede offuer it met huer andre / at straffe huad
som wlouligt oc straffeligt fandis.Der met fortogis oc affskaffedis alle træt-
te/Kiff/ Oprør oc wlempe/oc der met holtis god Sæd oc skick vdi Kongens
Gaard.

Siden falt denne strenge Ræt effter haanden / Enten aff Offrighe-
dens forsømelse/ eller Førsternis Formildese/oc de bøde met Gods oc Pen-
ding vdi den stæd / som mand tilforn foruistis aff Landet / vndertagen at
nogen slog anden met Kæp eller Staff. Thi det vaar hunde slag oc Strid/
oc holtis iblant erlige Hoffmend wbrugeligt/ der til met ocsaa meget Haan-
ligt oc bespaatteligt.

Pendings straff op-kommer.

Om Kepe-slag.

DEr Kong Knud haffde giort denne strenge Gaards ræt / gaff sig icke
Lycken bedre / end at hand bleff selff den første som offuertraadde den/
ved Mandrab paa en aff sin egne Tienere.Thi angrede hañem saadant sit
fald/oc kiende sig selff strax skyldig. Hand lod forsamle sit siddende Raad
oc mødte Personligen vden all Steffning oc vndskyldning : Trad aff sin
Kongelige Stol/ sætte sig ydmygeligen næd paa Jorden/ oc gaff sig vnder
deris Dom/ oc vilde nyde oc vndgielde Hues de tilkiende hannem. Hans
gode Mend oc Hoffsinder / græde alle bitterligen offuer hannem / oc gin-
ge vd tilsammen i Raad met huer andre / oc besindede strax/at det huercken
vaar erligt eller sømmeligt / ia oc huercken tilbørligt eller gaffnligt / at døm-
me strengeligen offuer deris egen Lands Herre oc Kong. Der som hoffue-
det togis dem fra/ huad vaare det siden vden Aarsage til deris egen forderff-
uelse oc ødeleggelse.De haffde bange kaar.De vaare suorne oc forordinerede
Domere/ oc skulde enten giøre imod deris Eed eller deris Herre.Thi bleffue
de endrecteligen til sinds / at de vilde sætte sagen ind til Kongelige Maiestat
selff / efftaerdi de vaare hans vndersaatte oc for ringe at dømme hannem.
Der til met vaar ocsaa hans synd Vaadegierning / oc hand kunde rette oc
bedre sig mod Gud oc Menniskn. Saa siuntis dennem ocsaa at det vaar
nocksom Straff / at denne fromme oc mectige Herre saa ydmygede sig vn-
der deris Dom.

Kong Knud synder selff først imod Gaards ræt-ten.

Rigens Raads Snildhed.

Effter dette snilde Raad ginge de ind til Kongen / som da foruentede
sin Dom/reiste hannem op fra Jorden/ oc sætte hannem paa sin Kongelige
Stol / oc gaffue hannem all Dommen i haanden offuer sig selff. Kongen
affsagde strax sin egen Dom / at hand skulde straffis paa sine Penninge/ oc
giffue nu try Hundrede oc trysinds Tiue Marck sølff/ i den stæd som mand
gaff almindelige tilforn ickon Fyrretiue Marck sølff til Mandbod. Hand
gaff siden offuer alt/ni Marck Guld til en skenck/ oc giorde der aff en Low/
at mand effter denne Dag skulde bøde lige saa meget for Mandrab. Denne

Kong Knud er sin egen Dommere.

Mandbod vdi Kong Knuds tid.

sum skiffte hand vdi tre parter/den ene til Kongē/den anden til Hoffsinder-
ne/ den tredie part til den Dødis næste slect oc Frender. Sin egen part
gaff hand til Kirckens Tienere oc Fattigt Folck. Oc mente sig der met at
stille Guds vræde/ Huilcken vaar den høyeste Herre oc Kong /oc mest for-
tørnet. Saaledis befands hand en ydmyg oc retfærdige Dommere / oc
giorde denne fruct / met sit Exempel oc strenge Low/at der vdi hans tid be-
fands ingen/som enten brød hans Gaards ræt /eller bødte for nogen offuer-
trædelse. Der som oc nogen forsaa sig vdi de dage / da ansaaes icke hans
Byrd/ Frendskaff/gunst eller gaffue. Men nu gaar det anderledis til vdi
Verden. Der er ingen eller liden Affue oc tuct iblant Hoffsolck. Huer

Klagemaal at der holdis ingen Disciplin oc tuct til Hoffue.

giør som hannem lyster. Der er ingen som anklager / oc de som skulde
straffe Synd oc ondskaff/ de ere Syndsens oc wdyds største forsuar. Vore
Herrer oc Førster som nu regere/ blues icke end en gang der ved/at de haff-
ue ladet all saadan god Skick oc Ordning falde. Saa pleier det alminde-
ligen at gaa/ naar mand leffuer vdi Aarckeløshed/ vden Krigs øffuelse oc
ærlig idret. Thi Vngdommen haffuer altid mere skarp straff oc tilsiun
behoff/ end formegen Effterladenhed. Huilcket den vise oc fromme Herre

Naar orloff skal giffuis oc bedis til Hoffue.

Kong Knud vel formerckte vdi sin tid. Hand gaff ocsaa denne Low/som
siden holdis mange stæds/ baade iblant Adle oc Wædle / at ingen Herre
maatte opsige sin Tienere/ eller Tieneren maatte tage Orloff aff sin Her-
re/ vden paa Nyt Aars afften.

NOgen tid lang her effter / rystede Kong Knud sig met Folck oc Skib/
at drage ind vdi Normandien / oc heffne paa Hertug Rickord / den

Sorg slycker anden.

wræt som hand haffde giort hans Syster / huilcken hand haanligen imod
skel oc scrifft forskød fra sig. Paa veyen fick hand tidende om sin Søns
Kong Haralds død i Engelland/oc haffde da sorg vdi begge hender. Thi

Taalmodighed.

hand nyligen tilforn anammet Norgis Rige effter den anden sin Søns
Kong Suends affgang. Dog bar hand saadan onde bedrøffuelige tidende
Mandeligen/ oc drog frem vdi sin forsætte Reise/saa at ingen kunde mercke

Slect oc gode Venner følgis til Døde.

nogen graad eller sørge tegn paa hannem i nogen maade. Hertug Rikord
rømte ind vdi Sicilien / oc torde icke forbie hannem. Men Kongen falt
hasteligen i stor Siugdom / aff megen krigs arbeide / Vact oc omhu. Oc
der hand fornam at der vaar intet Liff ydermere at vente eller vinde i den-
ne Verden/fremkaldede hand til sig sine ypperste Raad oc Krigs øffuerste/
oc befoel dem hart / at de io for ingen deel skulde drage til Danmarck / før
end de vunde Normandien. Hand loffuede dem saa visseligen seyr/som de

Roan vdi Franckrige.

haffde den vdi haanden /om de ellers vilde ickon bære hans Lig oc kiste frem-
merst vdi deris hær imod Fienderne. Naar dette vaar skeed begerede hand at
de skulde Begraffue hans Legeme til Roan vdi Normandien / oc giffue
Borgerne frihed for hans Leierstæd / Huilcket de Frantzoser gierne skulde
tilstæde/naar de fornomme at de Danske met det første vilde drage fra dem

Vnderlig Seyr

til Danmarck. Dette skede altsammen effter Kong Knuds Spaaddom oc
begering. De vunde Seyr met hans Døde Legeme oc begroffue det siden
Hederlige vdi Roan / oc droge saa hiem til Danmarck.

Saaledis

Saaledis Døde Kong Knud/ som vaar en aff de besynderligste Konger som haffue regeret nogen tid vdi Danmarck. Oc ligeruis som mange andre fremfarne Kongens gierninger ere meste parten forgette met Aar oc dage / saa er Kong Knuds merckelige Seyr oc dyder / io mere oc mere prisede/ vdi alle indlendiske oc vdlendiske Krønicker.

Hand vaar icke alleniste en duelig oc lycksalig Krigsmand / Men oc saa en Christen oc Gudfryctig Herre / som beuiste stor rundhed mod Kircken oc Kirckens Personer / oc opbygde mange Kircker oc Kloster / inden oc vden Riget/ som staa endnu paa denne Dag/ til hans wforgengelige æris oc lofflige naffns ihukommelse. Kong knuds loff.

Nogle mene at Muncke skulde da først kommen til Danmarck.

EFter Kong Knuds død fortøffuede Suend Estrithssøn vdi Engelland/ oc indlagde Krigsfolck alleuegne paa Befestninger / at Indbyggerne skulde icke giøre Oprør/ oc affalde fra Danmarckis krone. Men Norbaggerne/ der de fornomme/ at Kong Knud vaar død / opsagde de Danmarckis Rige all lydighed / oc vdualde Magnus hin gode/ oc hyldede hannem til deris Konge/ for hans Faders Sant Oluffs Dyd oc Helligheds skyld/ vdi hues Fodspor de forhaabede at Sønnen skulde træde/ oc bliffue dennem en gunstig oc gaffnlig Herre. Aar 1030. Norge falder fra Danmarck.

Knud den haarde LXVII. Haarde Knud.

KOng Knud bleff icke mindre bedrøffuet ved de Norskis afffald / end hand tilforn aff sin Faders død. Hand befryctede der som hand forhindredis vdi Krig met sine Naboer / at Engelland skulde tage Exempel aff Norge / oc hand skulde der offuer miste det mere for det mindre. Thi lod hand sig icke bemercke / at hand vaar Snildhed.
fortørnet paa Kong Magnus / oc giorde en Edsuoren forbund met hannem/ at huilcken aff dennem begge / som først affdøde/ da skulde den anden arffue hans Rige. Dette giorde Kong Knud i denne mening / at hand vilde/ Norge skulde altid vere til Danmarck/ oc vilde heller at Norgis Kong skulde regere offuer begge Land/ end de skulde affskilies fra huer andre. Om saadant viseligen haffuer veret giort oc vedtaget / paa enthen sider / kand huer letteligen aff sig selff forstaa / oc Forfarenhed haffuer det siden lært i disse efterfølgende Aar. Norge hegtis til Danmarck.

Efter at dette Forbund vaar opræt / drog Konning Knud til Engelland / oc fant der alting/ formedelst sin Broders snilde forsiun / vdi god Rolighed. Hand deelde Landet met sin Broder Eduard/ huilcken hans Fader affledе met Imme/ mere for fryct oc fare skyld / end broderlig Kierlighed. Thi Eduard stod selff efter Riget/ oc den Menige mand vaar hannem huld oc anhengig/ for hans Faders skyld. Hand vilde stille hannem met it stycke / paa det hand skulde icke velde sig ind paa det gantske / oc tage altsam-

altsammen bort met macr. Men det haffde ingen synderlig nød met Eduard / Thi hand vaar meget taabelig oc wforstandig/ oc sin Fader gantske wlig i alle maade. Oc dette vaar ocsaa en aarsage / Huor faare at Suend Estritssøn drog saa dristelige fra Engelland / at indtage Danmarck effter Kong Knud/som regerede det ickon vdi tu Aar. Thi hand forlod sig meget paa Goduins Sønner / sine Frender / oc vaar der til viss / at Eduard skulde icke ved nogen oprør vdstøde hannem / fra Engelland i sin fraucrelse.

Magnus hin gode.

Magnus hin gode. LXVIII.

Ed holdis.

DEr Kong Magnus Sant Oluffs Søn spurde til Norge/ at Kong Knud vaar Død/drog hand strax til Danmarck/ oc eskede Kronen oc Regementet effter det forbund som tilforne vaar gaaet imellem dennem. De Danske haffde da tuende bange Kaar. Deris Ed oc ære tuingde dem paa den ene / oc Kong Knuds affkom/ det rette Danske Konge Blod/paa den anden side. Oc syntis vel at den burde at vere næst til Riget at arffue/ som næst vaar vdi Byrd oc Blod. Dog saadant wanseet/ vilde de heller holde deris Ed for Gud/ oc Tro mod it fremmet Folck/ end for noget Menniskis hyldest/ træde fra deris ord oc Loffue. Saa bestandige oc trofaste vaare de gamle i fordom tid. Gud giffuet at saadant maatte endnu findis paa denne Dag / iblant oss som haffue det hellige Guds ords Lius/ langt klarere end disse vore Forfædre i deris tid.

De gamle vaare trofaste.

Suend Estritssøn vil forhindre Kong Magnus Danmarckis Krone.

Suend Estritssøn stod fast imod dette raad/ oc vilde forhindret Kong Magnus at bekomme Riget. Hand sagde at Danmarckis Rigis Raad/ vaar icke forplictet / at holde deris affdøde Herris daarlige oc wbesindige forbund. Det vaar giecksligt at selie sin Frihed/ oc giffue sig selff met spaat oc Vanære / vdi trældom vnder det Folck / som tilforne haffde veret deris vndersaatte.

Forræderi.

Saadanne Suends ord oc tale / fant ingen fremgang eller samtycke hos de Danske. Dissimellem skilde Harald Goduins Søn hannem ved Engelland met saadant siugelig paafund. Hand gaff sig i Raad met de Engelske som vaare Suend affgunstige for sin Grumhed/ oc oplagde met dennem at mand skulde paa en viss forsagd tid indbinde oc forsamle det Danske Krigsfolck / som laa atskilt vdi mange Stæder. Naar de vaare druckne oc soffue tryggeligste / da skulde mand om Natten offuerfalde dem/ oc sla dem ihiel.

Engelland falder fra Danmarck.

Saaledis skilde en Nat vdi it Øyeblick oss Danske ved Engelland / Huilcket vore Forfædre vunde oc styrede met megen wmage vdi mange Aar / Oc wi effter denne Dag aldrig kunde det siden indtage

indtage eller vinde tilbage met Herre skiold. Effter dette Mord lod Harald Goduinssøn / Eduard haffue all Kongelig naffn oc ære allene / men hand beholt selff macten oc myndigheden met fordeelen. Den anden sad for en stun skyld / men Harald raadde for Landet / indtil æregerigheds Mod bleff manduoxet vdi hannem / oc slog saa Eduard ihiel oc tiltog sig allene baade Kongeligt Naffn / oc all Herlighed vdi Engeland.

Suend Estritssøn vilde dog icke lade sig afftrenge fra Danmarck / Men gaff sig met de faa Folck hand haffde / imod Kong Magnus / oc bleff slagen vdi Jutland først til søes / oc siden til Lands / oc maatte paa det siste rømme met stor Blussel igennem Fyn / Sicland oc Skone / indtil Suerige om hielp aff hans sleet oc Venner / som hand haffde der i Landet. Suend flyer for Kong Magnus.

KOng Magnus som forfulde hannem hart / baade til Land oc Vand / bleff kaldet tilbage at vddriffue de Vender aff Jutland / som i hans fraværelse vaare der indfaldne / at heffne en meetig Herris Tolff Sønner / huilcke de Danske haffde ihielslaget for deris Sørøffueri paa de Danske Strømme.

Thi vende Magnus strax effter indbyggernis begering / oc drog offuer met sin Krigs Hær til Judland. Der scriffuis at der skulde kommet en til hannem vdi søffne / den næste nat førend slaget stod / Huilcken tilsagde hannem Seyruinding / oc til it ydermere tegn der paa / at hand anden dagen skulde finde oc skiude en Ørn. Hand fortalde sin Drøm om Morgenen / oc der slaget skulde begyndis / saa hand en Ørn / oc red hasteligen bort / oc slog den døder næd til Jorden met sin Glaffuend. Aff saadant vnderligt oc lyckeligt Tegn / fick alt Folcket mod / oc forhaabedis en viss Seyruinding. De sloge diss Mandeligere paa Fienderne / oc finge offuerhaand / at mange icke vndkome met liffuet aff dennem. Drømme oc foruarsel. Kong Magnus slar venderne aff Jutland.

Ved saadan lycke / dyd oc mandom fick Kong Magnus it stort naffn / oc større lyst at forfølge sin Modstandere Suend Estritssøn. Den menige mand kaldede hannem Kong Magnus hin gode / oc elskte hannem io lenger io mere / saa at de som vndte Suend vel / ocsaa affulde effter haanden fra hañem. Iblant huilcke vaar ocsaa den Naffnkundige Herre / Godskalck aff Venden / som førre oc omtalet vdi Kong Knuds Historie. Thi der hand formerckte at der vaar intet at vinde eller baade hos Suend / vilde hand forsøge sin egen lycke / oc bad Kong Magnus at hannem maatte tilstædis at drage aff Landet met vilie oc Venskab / at heffne sin Faders Død. Hand tuingde siden Venden met mange Slag oc Strid / oc giorde indfald vdi Saxen oc met Roff oc Brand forderffuede Landet / oc heffnede saaledis sin Faders Død. Kong Magnus faar godis tilnaffn. Hertog Godskalck drager hiem til venden.

KOng Magnus drog effter denne Vendiske Strid / strax op imod Suerige / oc som hand reed paa Veyen frem for + Alexstæd spranck en Hare op / oc + Halmstæd

Kong Magnus endeligt oc begraffuelse.

op oc forfærdede hans Hest / at den kaste hannem hasteligen aff sig / oc stødte hannem imod en huass Stub / saa at hand døde strax paa stæden. Hans lig bleff ført til Trundhiem i Norge / oc Begraffuet vdi Kongernis sæduanlige leiersted. Suend Estrithssøn som lycken haffde alldelis forskut oc forlat / bleff ophøyet igien aff Guds Godhed / til Kongeligt Naffn oc Herlighed vdi Danmarck.

Disse Historier / som ere fremsætte vdi denne tiende Bog / finde wi noget anderledis optegnede / besynderlige vdi den Engelske oc Norske Krønicke. Men efftterdi leiligheden icke vel begiffuer sig / nu paa denne tid oc stæd / at fordrage saadan wenighed / saa vijtløfftig / som det sig burde oc hørde / bør den gunstige Læsere / at tage allting i den beste mening. Naarsomhelst dette første Arbeide er fuldent oc Gud oc lycken fororsage / skal alt hues baade her oc anden steds gaais forbi / sliteligen vdi sin bequem tid oc stæd vderedis oc forklaris.

Den

Den Elleffte Bog.

Summa paa denne Bog.

VOJ denne Bog bescriffuis tuende merckelige Kongers Historie / Kong Suend Estrithssøns / oc hans Søns Sant Knuds / som bleff ihielslagen vdi Otthense.

Kong Suend haffde liden gunst i Begyndelsen. Thi hans Vndersaatte haffde ingen god grund til hannem / huercken før / eller siden hand kom til Regimentet. Hand bleff ocsaa to gange offueruunden aff Kong Harald / som effter sin Broder søns død indtog Norgis Rige. Der til met vanærede hand sig selff / met sit wkyske Leffnet / som hand førde vdi lang tid / indtil hand paa det sidste lydde Bispernis raad / omuende sig oc bleff en god Christen. Dog hand siden forgreb sig paa nogle sine Ridderskaff / som hand lod ihielsla vdi Roskilde Kircke / huor faare hand tog obenbarlige Affløssning aff Biscop Vilhelm / met huilcken oc andre lærde Mend hand leffuede siden rolige. Hand døde paa Suddatorp i Jutland / oc ligger begraffuen vdi Roskilde Domkircke / hos Biskop Vilhelm / som døde til lige met hannem.

Kong Knud tog Riget effter sin Broder Harald / som styrede det effter sin Fader ickon vdi tu Aar. Hand vaar from oc duelig aff sin første Barndom. Hand holt Almuen ved Low oc Ræt / oc elskte Kircken oc Kirckens personer. For hues skyld hand oc lod sit Liff. Thi der Juderne haffde anden gang sæt sig op imod hannem / først for sin Broders Olufs oprør / huilcken hand for sit Forræderi lod kaste vdi Fengsel: Oc siden for sine Rentemesters skyld / dog vilde hand tilgiffuet dem all brøde / der som de vilde beuilget at giffue Tiende til Kircken oc hendis Tienere. Men den Menige mand bleff der offuer fortørnet oc forførd paa Kongen / ved en hans egen Hoffsinder Black / oc forfulde hannem aff Jutland offuer til Fyn / oc ihielsloge hannem oc hans Broder Benedict vdi Sant Albani Kircke vdi Otthense. Met huilcken

sin Gudfryctige Bestandhed / hand beuiste sin Tro mod Gud oc hans Ord / oc bekom vden tuil den euige oc vforgengelige Ærens krone/ effter denne sin timelige død oc affgang.

Suend Tiugskeg afflede

Store Knud

Estrith som afflede met Vlff Trugels Spragelegs søn

Suend Estrithssøn/ hand afflede met

N. N. N.

Guthe aff Suerige/ ingen børn.

1 Gorm 2 Harald 3 Suend 4 Ømund

5 Vbbe 6 Biørn 7 Oluff 8 Niels

9 Benedict

10 Knud. Hand afflede met Edle Hertug Roberts daatter aff Flandern

11 Erick eygod.

12 Gyrithe oc hun afflede met Hertug Godskalck aff Venden

13 Inger/ som fick Kong Oluff Haraldssøn aff Norge

Inger/ hun afflede met Folcke en Suenske Herre

Karl

Cecile/ hun afflede met Erick en Høffuitzmand aff Gylland

Henrick/ som førde Krig met Kong Niels sin Morbroder.

Benedict oc Knud

Magnus Maaneskiold

Byrge Jerl/ som afflede met Jngeborg / Dronning Rikessis daatter.

Knud Karl.

1 Valdemar 2 Benedict 3 Magnus laadelaass

4 Erick 5 Helena.

Suend Eſtrithſſøn. LXIX.

Suend Eſtritſſøn.

VJgeruiſſ ſom Kong Knud den ſtore/ forſuarede oc forme-
rede Danmarcks Krone/ met ſin mandelige Driſtighed
oc lyckelige Seyruinding : Saa haffuer huercken lycken Lycken.
eller ſtyrcke/ veret ſaa megen hos hans efftferkommere/at
de kunde beholde eller forſuare/huad ſom hand lod dennem
effter ſin Død oc affgang. Dem er icke alleniſte frata-
gen de mange Konge Riger / ſom hand haffde vnder ſit velde / men det er
kommet ſaa viſt / at de Danſke ſelff haffue taget ſig en Herre aff fremmet
Konge Blod. Jndtil paa det ſiſte at Suend Eſtrithſſøn kom til Rege-
mentet effter Kong Magnus aff Norge / met huilcken hand holt ideligen
Feide / den Kaarte tid hand regerede / oc ſiden met hans Farbroder Kong Suend Eſt-
Harald / dog hand haffde met ſin Krig liden lycke oc fremgang / ſom førre rithſſøn haff-
er rørt/oc her effter ſtrax ſkal fremdelis omtalis. Danmarckis indbyggere uer liden
vaare hannem meget affgunſtige / oc bare lang tid hemelig had imod han- lycke vdi be-
nem/for den gamle Feide / ſom dem imellem vaar her i Landet vdi Kong gyndelſer.
Magnus tid. Som den almindelige lyde er / at mand er redbone til Had oc
Kiff / men ſeenfærdige oc vanſkelig til Venſkab oc forligelſemaal. Huor
ſom Kaaben en gang ſønder riffuis / der ſyes den neppeligen ſaa vel tilſam-
men igien / at ſkaden io ſiunes oc kiendis. Saaledis gick det met Kong
Suend i hans Regimentis begyndelſe.

Samme tid affdøde Biſcop Auacke vdi Roſkilde / oc vdi hans ſtæd Biſcop Vil-
kom en Engelſk mand ſaare lærd oc from / ved naffn Vilhelm / ſom vaar helm vdi Ro-
den ſtore Kong Knuds Canceler oc Sieleſørgere. Vdi hans tid finge ſkild.
Kirckerne førſt ſelff Biſcoper vdi Skaane / ſom tilforne alltid haffde veret
Roſkilde Biſcop vndergiffne. Der bleffue indſæt paa en tid til lige tuende Dalbyes
Biſcoper/ Henrick vdi Dalby/ oc Egine vdi Lund. Men kaart tid her eff- Biſcopdom
ter gaff Biſcop Henrick ſelff aarſage / met ſin ſtore oc offuerflødige Drick/ begyndis oc
til ſin egen Død/ ſig ſelff til euig vanære / oc alle ſine klercke til it ſkadeligt endis.
oc ſkammeligt Exempel. Der met bleff Dalbyes Biſcopdom begynt oc ent Drucken-
vdi hannem / oc all Juriſdiction kom til Lunde Biſcop / hos huilcken den er ſkabs onde
end nu paa denne Dag. oc ſkadelige lyde.
Saa maatte Biſcop Henricks klercke/oc de fattige Borgere vdi Dal-
by vndgielde fremmet ſynd. Ja oc de icke alleniſte/ men alle Danſke/ hues
Krønicke haffuer en føye ros aff hans naffn / end paa denne Dag.

NV ville wi tale noget om Kong Harald / Sanct Oluffs Broder aff
Norge / førend wi komme til den Feide / ſom vaar imellem hannem oc
Kong Suend.
Der Sant Oluff vaar ſlagen aff Norgis indbyggere / Rømte Ha- Harald haardraade S. Oluffs Broder.
rald hans Broder for fryct oc fare ſkyld igennem Ryſſland til Conſtantino-
pel. Der hende det ſig/at hand kom for ſkade oc giorde Mandrab. Huor faa-
re hand bleff dømt at ſkulde kaſtis vdi Orme Taarn/til en ſtor drage. Der

hand ſkulde

hand skulde neduindis vdi Taarnet/ gaff sig en aff hans tro Tienere met
hannem/ oc bleffne begge afførde alle deris Klæder / indtil it Linklæde / som
Taarngiemmeren vndte Harald omkring Liffuet / at skiule der met sin

Snild oc vnderligt anslag.

Blussel. Harald gaff samme Taarngiemmere it kaasteligt Armbaand/oc
fant naade hos hannem/ at hand tilstæde der bleff kast nogle smaa Fiske næd
i Taarnet / paa huilcke Dragens første grumhed kunde stillis oc affueries/
oc dem ved Fiskens skel kunde giffuis noget Lius / at see sig omkring vdi
Taarnet. Strax der Harald vaar kommen næd vdi Taarnet/oc Dragen
vaar forhindret met Fiskene/giorde hand sig en Kølffue aff døde Mends
rad oc Been / som hand der fant for sig / oc sprang saa mandeligen paa

Harald slar en Drage ihiel vdi Taarnet.

Dragens ryg/ oc opskar Bugen paa hannem / met en Ragkniff/som hand
hemeligen haffde foruaret hos sig. Thi Dragens Hud oc Ryg vaar saare
tyck oc haard/ at intet Suerd kunde bide paa hannem. Der Dragen nu
kunde huercken skade Harald met Munden eller Rumpen / forsømte hans
Tienere sig icke/ greb den Beenkølffue / oc slog Dragen der met vdi sit
Hoffuet/ indtil den døde. Kong Valdemar den første som haffde stor lyst
til allehaande gamle Monumenter oc fordom Skick / Vaaben oc Klæde-
drect/hand haffde ocsaa denne Haralds Ragkniff vdi sin tid / huilcken vaar
da meget forrustet/ som de vide/ huilcke denne offte haffue seet hos hannem.

DEr Keyseren vdi Constantinopel hørde huorledis Harald haffde beuist
sig vdi sit Fengsel/ lod hand hannem optage / oc gaff hannem icke ale-
niste sit venskaff / men ocsaa stor Tack oc Pris for sin Mandelige gierning.
Hand forærede hannem met Skenck/Folck oc Skib / oc lod hannem fare
omkring vdi Søen/ fredeligen hiem til sit Fæderneland.

Suend Estrithssøn offuerwindis.

Harald brugte sin gode lycke/ indtog strax Norge effter sin Broder
søn Magnus / oc feidede wfortøgred paa Danmarck. Kong Suend
gaff sig hasteligen oc daarligen imod hannem/ved Diursaa/oc bleff der aff-

Diurs Aa.

slagen. Thi hand haffde faa Folck oc wuillige. Juderne skamedis ved den-
ne blussel/ oc sprunge selff dristeligen vdi Vandet / oc drucknede sig / at de
skulde icke komme vdi Fiendernis haand/ effterdi de kunde eller vilde icke fly
aff Valstæden.

Kong Suend tøffuede icke lang tid/ før end hand samlede sig en ny
Krigs hær aff Skaane / Sieland oc Smaalandene / oc gaff sig anden
gang imod Kong Harald i Søen/ vden for Nisze Aa. De Danske fornom-
me / at Fienderne vaare dem for stercke met Skib oc Folck. Thi bunde de
alle deris Skib tilsammen / saa at det ene kunde ingelunde vige fra det an-
den/men maatte alle endrectelige nyde oc vndgielde ont oc gaat som Lycken
gaff. Iblant andre duelige Danske karle/som hulde sig denne dag man-

Aslacks en Danske Bodsmands styrcke oc mandom.

deligen / vaar en besynderlig aff Skialm huidis Baadsmend / ved naffn
Aslack. Hand giorde først stor værn aff sit eget Skib/ oc sprang siden ind i
it aff Fiendernis største Skib/oc haffde en Ecg vdi haanden/som hand haff-
de ophugget vdi forraad til sit Skibs Ror/ huor met hand dræbte alle dem
hand offuerkom/ saa at de Norske Skib forfærdedis/oc flyde langt fra han-
nem/ oc mange paa begge sider bleffue staaendis stille/oc saae paa hañem aff
stort vnder. Saaledis holt Aslag sig imod Fienderne deñe gantske dag/indtil

den mørc-

den mørcke Nat formente hannem lenger at ſtride. Hand giorde de Norſke en vbodelig oc vſigelig affbreck / oc fick ſelff mange dog ringe oc ſmaa ſaar aff dennem. Dette maatte ſiunis faſt vtroligt / haffde wi icke ſelff hørt ſaadant fortælis aff den ſandrue Herre / Erckebiſcop Abſalon vdi vor tid. Aſlack haffde da ſaa ſkackmatet de Norſke denne dag / at de paa begge ſide ſkulde veret huer anden lige ſtercke om anden dagen / der ſom en Norſk Hertug haffde icke diſſimellem vndſæt ſine Landmend met mere Folck. Huorfaare at Skoningerne ocſaa hemelige om Midnats tide løſte deris Skib / oc roede ſaa ſtille til Lands oc vndflyde / deris ſtaalbrødre til ſkade / oc dem ſelff oc deris efftерkommere til euig ſkam oc Vanære.

Skoningerne fly met ſtor Vanere.

Anden Dagen gaff Kong Suend ſig frimodeligen imod ſine Fiender / endog de vaare nu langt flere til tal / end hand paa ſin ſide. Hand mente at Seyruindingen ſtod icke vdi meget Folck / men vdi dyd oc driſtigmodighed. Dog det gick alligeuel her anderledis. De maatte vndergaa ſom ferſt vaare. Den velbyrdige Herre / Skialm huide bleff omringet oc fangen aff Fienderne / icke for nogen hans redzels ſkyld / men fordi at Blodet haffde forløbet hannem. De toge ellers ingen til fange aff de Danſke vden hannem allene / Huilcken de ſparede oc ærede for ſin ſtore dyd oc fromhed. Der de komme vnder Giedeſø / rømte hand vdi en mørck Nat fra dennem / oc vndkom vdi ſit fri behold.

Kong Suend offuervndis anden gong aff de Norſke.

Skialm huidis mandom Dyd oc ſnildhed.

Kong Harald lod ſig icke der met nøye / at hand haffde vundet diſſe tuende Stride / men giorde de Danſke daglige offuerfald oc plage / vden all ſynderlige modſtand. Thi Kong Suend vaar nu to gange ilde affbrent / oc torde icke voge ſig tredie gang imod hannem.

Diſſemellem droge Kong Haralds yngſte Brødre aff Engelland fra hannem / oc bade Kong Harald aff Norge / at hand vilde ſætte dem ind vdi deris Broders ſtæd / da vilde de ſuære hannem Huldſkab oc Mandſkab. Kong Harald vaar æregerig / oc drog ind paa den ene ſide imod Engelland / ſom Normenderne aff Franckrige lagde ſamme tid ind paa den anden ſide. Kong Harald aff Engelland lod dem ſelff betemme en tid lang. Huor aff de Norſke bleffue ſaa trygge / at de ſkiltis fra huer andre / afflagde deris Vaaben / ſøgte ickon effter Roff oc Bytte / oc bleffue der offuer ſlagne oc haſteligen myrde aff Engellenderne. Kong Harald mente at det ſkulde vdi lige maade lyckeds hannem imod Normenderne / Men Lycken rømte haſteligen fra hannem. Hand met ſin Hær bleff ſlagen / oc haffde icke bleffuet funden / der ſom nogle Bønder icke haffde giort anuiſning paa hannem / vdi en ſtor vildſom ſkou oc vføre. Tuende hans Sønner oc en Daatter / flyde til Danmarck / Huilcke Kong Suend vndfick venligen / oc gaff mere effter for ſlect oc Byrd ſkyld / end deris Fader haffde fortient. Hand giffte Daatteren fra ſig til Kongen aff Ryſſland / ſom kaldtis Valdemar paa Danſke / eller Jariſlaus paa Ryſke. Aff huilcken / den Herre oc Førſte ſom nu hos oſſ er vdi Regimentet / findis at vere hans Daatter barn: Oc icke alleniſt vdi Byrd oc Blod / men ocſaa vdi Naffn hans foruante oc ieffnlige. Saa at vor naadigſte Kong haffuer paa ſin Møderne vegne / lofflig Anher baade aff Engelland oc Øſterleden.

Denne Kong Harald vaar Greff Goduins Søn Kong Knuds den haardis yſter Søn.

Met Kong

Kong Suends Lycke vendis.

Met Kong Harald Haardraade/affdøde til lige all Kong Suends onde lycke. Thi effter denne dag haffde hand icke alleniste fremgang met Krig imod Rigens Fiender/ men fick ocsaa selff aldelis it andet sind. Hand vaar from oc geffuemild/ venhuld oc trofast mod alle / oc forfremmede den Christne rellgion met Kircker at opbygge / oc Kirckens personer at hantheffue oc forsørge. Hand haffde veret endnu mere at loffue oc prise/ for sine Dyder/ der som hand haffde icke besmittet oc vanryctet sig selff / met sin skendelige oc wblue wkyskhed/ huilcken hand brugte met mange aff de besynderligste oc deiligste Jomfruer / oc afflede met huer serdelis sine wecte Børn/ som vaare/ Gorm/ Harald / Suend / Ømund / Ubbe / Oluff / Bendict / Niels / Biørn/ Knud/Erick oc Syrithe/som siden bleff giffuen Hertug Godskalck aff Venden. Disse slectede alle oc huer mere effter Faderen / end Moderen.

Stercke beene som gode dage kunde bære.

Kong Suends wkyskhed.

Der Kong Suend haffde nogen tid lang/ført dette onde oc syndige leffnet/ oc formerckte at saadant huercken behagede Gud eller sine Undersaatte/ oc gaff hans Kong: Maiest: stor Vanære oc Bagtale/ Da vende hand sin hu fra saadan løssactighed / oc gaff sig vdi Ecteskaff met Gythe/ Kongens Daatter aff Suerige / som vaar hans egen nær Slect oc Byrd. Hand flyde en Synd oc falt strax i en anden. Thi straffede hannem haardeligen Biscop Egine aff Lund/oc Biscop Vilhelm aff Roskilde for saadan Blodskam oc Kætteri. Oc der hand vilde icke end da affstaa sin ondskaff/ gaffue de det Erckebispen aff Bremen tilkiende. Hand paamindte hannem baade met sactmodige oc haarde ord / men Kongen truede hannem saa fast igien met det vduaartis Suerd oc Krig/ som hand truede hannem met det Aandelige Suerd oc Kirckens Band. Thi befryctede Erckebispen/ at Kongen skulde drage ind at Elffuen/ oc belegge hannem vdi Hamborg. Huor faare hand flyde til Bremen/ oc Erckebispens sæde bleff der siden altid indtil denne dag. Biscop Vilhelm lagde sig ideligen effter Kongen/ at forhindre hans blodgerige forsæt imod Erckebispen / oc vende hans sind fra det wloulige Ecteskaff/indtil hand fick Bøn met hannem/ oc hand paa det sidste affskilde sig ved Gythe sin Frencke. Huilcken drog strax til Suerige/ angrede bitterlige sin Synd oc forseelse / oc forsuor at hun aldrig skulde giffte sig sin Liffs tid. Hun sad Vidue alle sine liffs dage/ leffuede kyskeligen oc ærligen/oc arbeidede met sine Jomfruer oc Møer/ paa atskillige kaastelige Stycker/ som hun syde aff Guld oc Silcke / til Altere klæder oc Messe hagle. Iblant huilcke vaar ocsaa den skøne Kaarkobe aff Dyrebaare Gyldenstycke gantske subtiligen oc konsteligen giort/som hun gaff til Roskilde Domkircke.

Blodskam.

Droning Gythe giør Penitentz.

Kong Suend angrer sine Synder.

Kong Suend giorde ocsaa Penitentz for sine synder / oc lod saadant Paakiende met sit vduortis leffnet. Hand hørde gierne Predicken / oc omgicks gierne met fromme Guds ords Tienere / oc elskte dem mest som fromist vaare vdi hierte oc daglig omgengelse. Thi hand vaar i denne mening / at der laa icke saa stor mact paa høier Lærdom/ om Personen vaar elders retsindig Gudfryctig oc From. For denne orsage skyld/vdualde hand sig en Norsk Lagmand ved naffn Suend / til sin Prest oc Sieleførgere / endog hand vaar aldelis wlærd vdi Latine oc bogelige Konster. Det

Gudfryctighed oc Fromhed gaa offuer Lærdom.

fortrød de

fortrød de andre Klercke/at denne wlærde Mand Her Suend / vaar i saa stor gunst hos Kongen. Der faare ginge de endrecteligen tilsammen/oc met oplagd raad/ vdskrabte met en Kniff disse to Bogstaffue *f.* oc *a.* aff dette ord *famuli*, vdi den Collect / met huilcken hand pleiede almindeligen at bede for Kongen vdi Messen/saa at der som tilforn stod *famuli* læstis nu *muli*. Der Her Suend kom til Bogen/ oc begynte vdi sin Messe/ at oplæse oc siunge denne forneffnde Collect/læste hand *muli* for *famuli*, lige som hand fant screffuet for sig. Thi hans lærdom oc forfarenhed vaar icke saa stor vdi Latinske tungemaal/ at hand kunde rette sig selff her vdi / oc besinde sig at fare vild. De som stode omkring hannem/ begynte en høy ladder / saa at Kongen det hørde/ oc effter at tienisten vaar end / lod atspørie huad Aarsage der fandis til saadan deris wskickelige ladder. Der Kongen hørde huorledis til vaar gaaet/ och saa Bogen/sagde hand / at Her Suend vaar vel vndskyldet / oc vaar mindre at straffe eller laste for sin wforfarenhed vdi Latine / end de andre for deris Had oc Affuendsiughed imod hannem. Hand sagde at den dag skulde komme/paa huilcken Her Suend skulde en gang betale dem igen/ oc breide dem deris egen vankundighed oc wforstand. Hand forsende hannem strax vdi fremmede Nationer til Skole / at lære Tungemaal oc Bogelige konster/oc elskte hannem icke mindre effter denne dag/end hand giorde tilforn. Her Suend Norbagge drog vden Lands/ gaff sig met besynderlig flid oc lyst paa Bogelige konsters studering oc øffuelse/oc forfremmede sig saa vijt / at hand/ som ellers vaar veltalend aff naturen paa sin Moders maal/ forøgte det met Konst / oc kom en Mester igien til Danmarck. At de som tilforn bespaattede hans vankundighed / forundrede sig siden høyeligen paa hans megen Lærdom oc dybe Forstand. Der met lod sig see/ huad det er dog for en stor Guds gaffue/naar baade Naturen oc Konsten stemme offuer it/oc beprydе en lærder Mand.

Snildt forrastalse.

‡ Meningen er / at Her Suend bad for Guds Mule / der hand skulde bedet for Kongen Guds tienere.

Her Suend Norbage kaldis Mester Suend.

Naturen oc Kaansten begge gode.

Siden vaare Biscop Vilhelm vdi Roskilde/oc Mester Suend mest vdi Kongens næste omgengelse / Kongen ærede dennem besynderligen for alle/ oc de vaare Kongen tro met Hierte oc Mund. Saa at huer beuiste den anden sin tilbørlige tieniste / vden skrymteri oc deris Embedis forkrenckelse/ huilcket sees klarligen/ vdi dette Exempel/som her efterfølger.

DEt hende sig / at Kong Suend giorde it meetigt Giestebud paa nyt Aars afften vdi Roskilde/oc haffde indbudet de fornemste aff sine Raad oc Adel/aff huilcke hand formerckte hemeligen vdi deris Druckenskaff nogen Snack oc Tale / som hand meente hans Kong: Maiest: stod for nær/ oc bleff der faare grueligen fortørnet/ oc vdi sin hastighed befol sine Tienere/ at de skulde om anden dagen Aarle offuerfalde dennem vdi hellig Trefaaldigheds Kircke / naar de komme tilsammen at giøre der deris Bøner / oc høre Guds tieniste. Kongens tienere giorde effter hans aluerlige Befalning/oc vanhelgede Guds hus met Menniskelig wskyldig Blods vdgydelse. Der Biscop Vilhelm hørde oc spurde dette Mord / gremmede hand sig/ at Kongen haffde saa wlouligen forgrebet sig imod sine Giester/ som hand selff haffde indbudet paa god tro oc loffue / oc siden ladet dem skameligen myrde paa saadan Høytidelig fest / ia end ocsaa vdi Kircken/

Kong Suends gruelig hastigheds fald oc forseelse.

Biscop Vilhelm straffer kong Suend dristeligen oc skarpeligen.

fra huilcken stæd all Synd skal vere langt borte / oc meget mere saadan Blodstyrtning oc grueligt Mord / der icke bør at befindis. Hand lod sig dog icke bemercke / for nogen aff sine Tienere / at hand vaar saa haardeligen fortørnet paa Kongen / oc søgte ickon lempelig tid oc aarsage / at heffne dette paa hañem / met tilbørlig straff oc reffselse. Hand gick ind i Kircken / oc begynte selff at giøre tieniste / oc der hand fornam at Kongen kom til Kircken / vilde hand icke gaa vd mod hannem / som hand pleiede ellers seduanligen at vndfange hannem / men stod i sine Messeklæder inden Kircke dørren / oc forbød hannem at gaa ind i Kircken. Hand stødte hañem met Pigen aff sin Staff for Brystet / oc kaldede hannem icke ved sit Kongelige naffn / men en slem Mordere / som haffde besmittet Guds hus / met Menniskelig blods vdgydelse.

Sielsørgeris Embede.

Her actedis huercken Byrd / Velde / Gunst / Gaffue eller Venskaff hos denne fromme oc Gudfryctige Biscop / som vijseligen betenckte sit Kald oc Embede / at hannem burde huercken at spare Herren eller Tieneren / den Ædle eller Wædle / Fattige eller Rige / naar som den syndede groffueligen imod den Almectigste Gud / oc forargede den Christne menighed.

Kong Suend Bandsettis.

Hand lod det oc icke bliffue her ved / men strax forkyndte Kongẽ i sin næruerelse vdi den hellige Kirckis baand / oc mente / at det første vaar det beste / at hand skulde icke gaa forhærdeligen lenger bort vdi sin Synd oc Ondskaff vden Anger oc Ruelse. Hand elskte alligeuel Kongens person / endog hand elskte mere Guds ære / oc dulde sin Kierlighed mod Kongen / indtil hand met skarper Formaning oc Reffselse / førde hannem til en Christelig pænitentz oc omuendelse.

Kong Suends Hoffsinder søgte ind paa Biscop Vilhelm / met deris dragne Suerd / oc vilde slaget hannem ihiel / men hand vigte icke en Fod tilbage aff stæden / eller lod sig bemercke met nogen forskreckelse eller blødhiertighed / i det allermindste. Kongen forbød dem at giøre hannem nogen skade / vnder Hals oc Ære / oc bluedis selff mere ved sin forseelse oc gruelige Mord / end denne vanære hannem vederforis for alt Folcket. Hand tog deñe paamindelse for gode / gick strax tilbage til Konge gaarden / oc afførde sig sine kostelige Kongelige klædebon / oc iførde sig gamle oc groffue Klæder.

Retsindig penitentz oc omuendelse.

Hand afflagde met denne Klædeskiffte / sit Tiranniske hierte oc syndige forsæt / oc met vduaartis sørgeklæder gaff tilkiende sin Hiertens omskifftelse oc ruelse for sine Synder. Hand gick oc strax tilbage paa sine bare Fødder / kaste sig ned paa sit Ansict for Kircke dørren / oc kyste Jorden. Huad ville wi nu sige om Kong Suends pænitentze? Hand tenckte icke paa sin styrcke oc velde. Hand fordristede icke paa sin Kongelige mact oc Rigdom. Hand puckede icke paa sine mange Ryter oc Hoffmend. Hand hug ingen skiul paa sin Misgierning / eller besmyckede sin sag met Kroglow / eller Kongelig priuilegie / for den Menige mand. Hand betenckte at saadant vilde intet gielde faar Gud almectigste / huilcken tilhører allene all Ære oc Mact / oc syndige Menniske vanære oc beskemmelse i denne Verden for deris synder.

Dissimellem at Messen vaar nu begynt / oc Kyrie eleison siunget / kom der en aff Kongens tienere til Biscop Vilhelm for Alteret / oc sagde hannem huorledis at Kongen laa i ynckelig skickelse for Kircke dørren. Hand befol strax / at de skulde opholde met Sangen / oc gick ned til Kongen / oc effter

hans ydmyge bekiendelse oc fortrydelse/løste hannem aff sine Synder oc Kirckens band. Hand trøstede Kongen/ oc bad hannem tage sine Kongelige klæder paa sig/oc komme met it lystigt Ansict oc glat Hierte i den Christne forsamling. Hand tog hannem i sin Faffn/ tiurde Graaden aff hans Øyen/oc mildeligen vnderuiste hannem om Guds naade/ oc met hues gode Gierninger hand skulde bøde mod Gud oc Mennisken. Siden bød hand alt klerkeriet gaa for hannem / oc fulde hannem selff op til Alteret / oc giorde hannem nu saa stor ære oc trøstelig tieniste / som hand tilforne vanærede/ bedrøffuede oc skarpeligen foruiste hannem. Almuen glæddis offuer Kongens ydmyge Penitentze/ oc Biscopens frimodige oc Faderlige Hierte mod hannem. Dernæst forfulde de Messen met saa megen dis større lyst / som den tilforne vaar begynt/ met vnderligt bulder oc forskreckelse.

Kong Suends obẽbarlige bekiendelse vdi Roskilde Kircke.

Tredie dagen her effter / kom Kongen atter til Kircken vdi sine sædvanlige Kongelige klæder oc prydelse. Vnder Messen gaff en aff Presterne Folcket it Tegn / at de skulde vere stille/ oc Kongen stigde selff op øffuerst vdi Kircken/ oc giorde der sit obenbarlige Scrifftemaal/ klagede offuer sig selff for sin Synd / oc loffuede Biscop Vilhelm / at hand haffde vden Persons oc venskabs anseelse straffet hannem som ved burde. Hand gaff samme dag i alle mands paahørelse helfften Steffnshærrits gods til Kircken / oc leffuede fra denne dag indtil sin Affgang / vdi Broderligt venskaff oc wryggelig endrectighed met sine lærde Mend oc Klercke. Besynderligen elskte hand Biscop Vilhelm /oc lagde hannem ingenledis til onde/ huad som hand haffde giort retfærdeligen paa sit Embeds vegne mod hannem. Mand skulde icke andet sagd om dennem / end at de haffde veret huer andens ieffnlige oc kiødelige Brødre/saa stort venskaff oc god forligelse hulde de met huer andre deris gantske liffs tid.

Venskab imellem Kongen oc Biscop Vilhelm.

Kong Suend haffde mange deilige vnge Sønner / men iblant dem alle vaar huercken den eldste (som hede Harald en gantske taabelig oc weheldig Første) eller den yngste at ligne met Knud. Huilcken da begynte vdi sin første vngdom met dyd oc Krigs øffuelse / at lade see huad aff hannem vilde vorde i fremtiden. Hand samlede Folck oc Skib/ oc tuingde der met Sembeland oc Liffland igien vnder Danmarckis Krone. Hand vaar snar/ dristig oc geffmild / oc lyckelig vdi all sin Handel oc Vandel. At alle mand som hørde talis om hannem/Spaadde oc sagde/at de haffde faact den store Kong Knud igien vdi hannem / Huilcken langt offuergick sin Herre Fader / oc vden tuil effter hans affgang skulde met stor prijs regere offuer Danmarckis Rige.

S. Knuds vngdom oc heldighed.

Nogle faa Aar her effter / falt Kong Suend som da vaar vel alderstigen/vdi Kaaldesiuge vdi Jutland / vdi en By ved naffn Suddatorp / oc der hand fornam at der vaar ingen Liff ydermere at foruente i denne Verden / tog hand en strenger Eed aff sine gode mend paa sit yderste oc i sin Døds time / at de skulde lade hannem begraffue vdi Roskilde Domkircke. Thi Kongerne elskte denne sted vdi fordom tid/ oc begerede der faare at huiles her effter Døden / der som de huiltis oc forlystedis vdi deris velmact. Der Biscop Vilhelm fick Bud oc Breff/at hand skulde vndfange oc møde Kongens Lig/ som da vaar kommet offuer Belt ind i Sieland / drog hand

Kong Suends endeligt.

Biſcop Vilhelm ſpaar oc atuarer om ſin død.

haſteligen til Roſkilde/ oc beſtillede baade Kongen oc ſig ſelff huer ſin Graff ieffnſidis hos huer andre. Graffuerne ſagde til hannem/ at det giordis icke behoff oc vaar wſæduanligt at kaſte Graff til de Leffuendis. Biſcop Vilhelm bød dennem ſtrengeligen / at de ſkulde giøre alting effter hans befaling/ oc ſagde dem at de ſkulde vden all tuil / ſaa at ſkaffe met hans Lig før end met Kongens. Siden ſkyndede hand ſig ſtrax vd mod Kongens Lig. Oc der hand kom til Topshøge ſkou/ befoel hand ſine Tienere at affhugge tuende ſaare høye Træ / ſom ſtode der hos Veyen/ oc berede ſig der aff en Ligkiſte. De giorde effter hans befaling/ hugge Kiſten oc lagde den paa en Vogn/ oc ſpente der faare to ſtercke Heſte.

Tops øre imellem Ringſted oc Roſkilde.

Der de komme igennem Skouen hart imod Kongens Lig / bad Biſcop Vilhelm ſin Kiøreſuend holde ſtille/ oc ſtigde ſaa aff Vognen/ vdbrede ſin Kiortel paa Jorden / opracte ſine Hender mod Himelen oc bad Gud at hand vilde nu tage hannem til ſin Naade / oc giffue hannem en fredſommelige Hiemferd/ oc it gaat Endeligt/ om hand nogen tid i ſit gantſke leffnet/ haffde giort noget ſom hannem teckeligt oc behageligt vaar. Der met bøyede hand ſig næd / oc Henſoff ſacteligen/ Ligeruis ſom hand haffde ligget paa ſin Seng. Hans Tienere ſom omkring ſtode forundrede at hand ſaa lenge huiltis. Der de komme oc vilde opreiſe hannem/ da vaar hand allerede Død. Thi førde de hannem met ſtor Sorg oc Graad tilbage til Roſkilde/ oc beſkickede hans Jordeferd/ før end at Kongens Lig (ſom baris aff Rigens gode mend effter Biſpens Vogn) bleff Begraffuet. O huad vaar dette it faſt oc ſterckt Venſkaff / ſom huercken Liffuet / Døden eller Leierſtæden kunde atſkilie. Huor finder mand nu ſaadanne Venner / ſom ville giøre biſtand vdi nød oc trang/ ia dø oc følgis tilſlige met huer andre fra denne Verden. Vdi Biſcop Vilhelms ſtæd bleff Meſter Suend Norbagge aff menige Klerckeriet vdvald oc ſamtyckt.

Faſt oc ſterckt venſkaff.

Harald.

Harald LXX.

Danmarckis Rigis menige Indbyggere / vaare meget wſamdrectige / effter Kong Suend Eſtrithſſøns død/ huo de vilde hylde til Kong vdi hans ſtæd. Den ſtørſte part ſamtyckte Harald hans eldſte Søn / ſom vaar ſtille/ taabelig oc wduelig. Thi de befryctede ſig for Knud/ at hand/ ſom i ſin Vngdom / ſaa tilige begynte at aarlogis/ ſkulde giffue dem mere end nock at ſkaffe met Krig oc Wrolighed / der ſom hand fick Kongelig mact oc velde. Saaledis lagde de hannem vd vdi den verſte mening/ huilcket dennem burde at høyligen priſet oc æret vdi den artige vnge Herre. De haffde intet andet/ huor met de kunde forſuare ſig/ end at de ſagde/ Harald vaar Kong Suends ældſte Søn. Det gaar nu ſaa offte mange ſtæds / at de wduelige oc taabelige / for deris ſtilheds ſkyld/ ſom mand kand ſelff regere effter ſin vilie / ſkulle ophøyis oc fremdragis/ oc de ſnilde oc ſkickelige forſkiudis / oc nyde det deris Dyd / for huilcken de ſkulde tilbørligen æris. Skonningerne hulde allene paa Knuds ſide/ oc

Wenighed om Danmarckis Krone.

side/ oc vilde ingelunde samtycke Harald for sin vskickeligheds oc ladheds skyld. Da paa det saadan Venighed kunde optagis / forsamledis huer met sine Anhengere ved Issefiord / der som Haffuet haffuer sin trange oc farlige indløb vdi Landet/oc er vndertiden dybt / vndertiden grundt / effter som Vandet giør sin Flodemaal. De Skonske laae Østen vnder Landet/oc de andre Vesten met deris Skibs flode. Oc huer gaff sine Anhengere mange gode ord/ besynderlige Harald som sagde/ at hand gierne vilde vigt for sin Broder/ der som Lycken haffde icke sat hannem offuer sin Broder met Aar oc Alderdom. Huor faare hand kunde nu ingeledis vige vden skam oc spot for sin Broder/ endog hand vaar forstandigere oc høyere begaffuet end hand. Hand bad dennem betencke huad hans Broder vaar allerede for en seldsom Ful / oc huad Oprør / Bulder oc Blodstyrtning hand met tiden skulde dem paaføre. Hand loffuede dennem / at der som de vilde hylde oc suere hannem Huldskaff oc Mandskaff / da vilde hand vere dem en Kong effter deris begering / oc giffue dem en mildere Low for den strenge/ effter deris egen ynske oc vilie. Met saadanne falske oc søde talende Løffte lod Almuen sig forblinde/oc løbe til vdi vgiort Vær /vden beraad oc besindighed/ oc gaff hannem Konge naffn oc velde effter sin Fader.

Issefiord.

Harald fryder Almuen met faure ord.

Harald lod strax beskicke Knud sin Broder ved sine Legater/at hand skulde affstaa at begere Riget/ som hannem vaar tilsagd / oc met den store Haab samtycke hannem til Kong / paa det ingen ydermere klammer oc vlempe skulde der aff yppis oc foraarsagis. Hues hand det icke vilde giøre/ skulde hand ingen fred vente sig aff hannem. Hand lod oc saa Knuds anhengere hemeligen tilbiude alle de vilkaar / som hand tilforn tilsagde Almuen. Der met fulde Folcket fra Knud/ oc hand drog met try Skib aleniste tilbage mod Skone/ oc torde icke fortro sin Broder/ som siden met sit Bud lod tilbiude hannem en part aff Landet met sig. Der fra flyde hand ind i Suerige / oc offuergaff all trætte om Riget/ oc forfulde den Krig vdi Østerleden/ som hand vdi sin Faders liffs tid haffde begynt.

Kong Harald holt Herredag met Rigens indbyggere otte samfelde dage/oc giorde Almuen til vilie denne skick / at huo som anklagedis for nogen Sag/ maatte strax vden videre forhøring suere sig fri / imod alle sine Anklageris vidnesbyrd. Huilcken vaar en saare ond skick / oc tuert imod den store Kong Knuds low/ oc imod alt naturligt skel / oc den hellige Scrifft oc Christne relligion. Thi mange bedreffue stor wret oc vold/ oc siden met en letfærdig Meenæd/ginge quit oc skadesløs/ for all ydermere Tiltale / Dom oc Rættergang. Vdi fordom dage skyttede mand sig for tillagd Sag met Kamp. Siden er Jernebyrd opkommen. Der næst er det sæt ind paa vuildige oc lowfærdige Dannemends vidnesbyrd. Jndtil paa det sidste det er kommet til denne Kong Haralds onde skick / huilcken Landsens indbyggere vilde icke slippe/ men ere bleffne hart her ved / indtil denne nærueren dis dag. Kong Harald slog sig fra all Kongelig bestilling / som tilbørlige hørde hans Embede/oc tog sig aldelis ingen ting til idret/vden at høre Messe oc Predicken. Hand formildede Louen vdi mange stycker/oc straffede ingen som offuertraadde lands Rætten. Thi leffuede huer mand som hannem lystede/

Kong Haralds wlow/ imod skel oc scrifft.

Fire maader at beskytte sin Vskyldighed.
1. Kamp.
2. Jernebyrd.
3. Vidnesbyrd.
4. Eed.

Falsk hellighed.

lystede/ oc ingen giorde andet end huad hans egen vilie oc fordeel indgaff hannem. Huor vdi Kong Harald forsaa sig meget haardeligen/ i det hand mente/ at det vaar nock at tiene Gud met Kirckegang / Brysteslag / Knæfald / Røgelse oc saadan vduaartis falsk Helligheds skin / oc lade dissimellem Dom oc Retfærdighed trædis vnder Fødder / Syndestraff oc Reffselle falde/ Rættergang oc Sagefald affleggis etc. Huilcket vaar io en vrang oc falsk mening. Thi endog det er vel vist/ at intet sømmer Konger oc Øffrighed bedre end sand Gudfryctighed / saa vdkreffuis alligeuel vndertiden saa strengeligen / at Konger oc Førster skulle findis paa Domstolen / som vnder Predickestolen/ och saa gierne høre den fortrengde Vndersaattis beretning / oc læse deris Suplicatz / som høre Messe eller læse vdi en Bog. Ved saadant Kong Haralds forsømmelige Regimente / indførdis stor wskickelighed oc forderffuelige Seder vdi Landet. Diss bedre at hand regerede ickon tu Aar/ haffde vel veret at ynske/ at hand aldrig haffde bekommet Kongeligt naffn oc velde.

Merck.

Sant Knud.

Sant Knud LXXI.

DEr Kong Harald vaar død/ kaldede hans Brødre met endrecteligt samtycke Knud hiem til Riget. Hand anammede Regimentet/ oc lod dog icke aff / før end hand tuingde all Churland / Sembeland oc Liffland vnder sig/ mere for Guds ære oc den Christne relligions skyld / som hand indførde vdi disse Lande/ end for sin egē æregerigheds oc veldis skyld. Siden tog hand Hertug Roberts daatter Ethle aff Flanderen til Ecte/ oc afflede met hende en Søn ved naffn Karl. Oc der hand dette haffde bestillet/ forbedrede hand vor Danske Lou / som da vdi mange stycker vaar forkrenckt oc forfalsket aff de veldigste oc meetigste vdi Landet. Hand lagde oc streng straff ved Louens offuertrædelse / saa at ingen spardis eller ansaaes for høy byrd eller velde / for vild eller venskaff / for gunst eller gaffue/ for Frendskaff eller Suogerskaff i nogen maade. For hues aarsage skyld mange aff de ypperste bleffue hannem hemeligen vrede oc affgunstige.

Kong Knud forbedrer Lowen.

Iblant andre Kong Knuds gode ordninger vaar ocsaa stor omhu for Kircken oc hendis Personer. Oc efftersi at den menige mand foractede Bisperne/ oc giorde dennem icke deris tilbørlige Reuerentz oc ære/ da ophøyede hand dennem vdi lige ære oc Frihed met Rigens beste Adel / oc sætte dem i den ypperste stæd iblant sine Raad oc Høffuitzmend. Hand beuiste dissligiste menige Klercke stor skenck oc ære/ oc gaff dem Priuilegier oc frihed / at ingen skulde steffne eller tiltale dem vdi nogen verdslig Dom oc Rættergong for Geistlige sager/ vden for deris Biscop oc Aandelige Øffrighed. Oc der som nogen Klerck falt oc forsaa sig vdi Aandelig sag / da tilstedde hand hannem om Sagen gick hannem vnder Øyne/ at straffis paa sit Gods oc Penninge/ oc icke paa Liffuet. Hand giorde oc denne skick oc Low/ at ingen maatte indsteffne nogen for sig/ oc deele noget Loumaal met hannem/ paa sit eget Hus eller Gaard/ vden Kongen selff/ Bisperne/ oc den som met tiden kunde beside Kongens egen stæd. Hand vilde oc gierne da paalagt Almuen / at de skulde tiendet Presterne/ men hand kunde ingen fremgang faa met dennem. Fordi de vaare icke end da ret vdlærde / oc fuldkommelige vnderuiste/ vdi alle den Christne Relligions Hoffuetstycker oc Artickler.

Klerckeriet faar store Frihet aff S. Knud.

Diss

Diſſimellem forſulde Meſter Suend Norbagge Biſcop vdi Roſkilde/ den bygning paa Domkircken met idel huggen Steen/ til huilcken Biſcop Vilhelm haffde lagd Fundamentet for hannem. Alting vaar ſaa nær ferdig / ſom til Pulpituet vdi Koret / huilcket kunde icke faa bequemt rom for Biſcop Vilhelms Graff ſom ſtod i Veyen. Huor faare de nøddis til/ at opbryde oc flyte hans Ligkiſte til den ſtæd ſom den nu ſtaar/ paa denne Dag. Den næſte Nat førend Koret ſkulde Indujes om anden Dagen/ da ſiuntis Koruacteren vdi ſøffn/ at der kom en vdi Preſteklæder til hannem/ oc ſagde: Biſcop Suend maatte vel lade ſig nøye der met / at hand haffde tiltaget ſig allene den ære at opbygge Koret / huilcken met rette tilhørde Biſcop Vilhelm / ſaa at hand nu icke haffde behoff at flytte oc atſkilie hans døde Legeme fra Kong Suends Begraffuelſe. Der ſom Biſcop Suends Gudfryctighed vaar icke diſſ større / da ſkulde hand icke giort ſaadant wſtraffet. Dog ſkal det heffnis paa hans Arbeide/ thi ieg vil nedbryde det vdi Grunduollen. Jeg forbiuder ocſaa ſtrengeligen at nogen effter denne Dag fordriſter ſig at røre min Graff. Huo det giør / hand vere ſig viſſ paa ſtraff oc heffn. Der met ſiuntis denne ſom ſaaledis talede at ſla paa Muren met ſin Staff / oc i det ſamme opuognede Koruacteren/ oc Muren falt til lige ned til Jorden/ oc kuldkaſtis til den vnderſte Grunduol.

Meſter Suend Norbage forbedrer Roſkilde Kircke.

Spøgelſe.

Biſcop Vilhelm nedſlar Meſter Suends bygning.

Alle mand bleffue haſteligen opuacte aff dette Bulder/ oc komme at beſee huorledis til vaar gaaet / oc forundrede ſig ſtorligen baade paa dette fald/ oc paa Koruacteren ſom laa allernæſt op til ſamme Mur/ at hand kom krybendis vd imellem Steenene alldelis wſkadt oc wſlagen. Huer mand trode der faare hans ſiun / ſom hand dennem fortalde. Men der Biſcop Suend hørde huad befalning hand haffde til hannem/ ſmilede hand oc ſagde. Det er icke vnder at Biſcop Vilhelm er nu ſaa haſtig effter ſin Død/ effterdi hand vaar en ſtrenger mand vdi ſin velmact. Dog ville wi dette wanſeet fare frem met hues bygning ſom wi begynt haffue.

Fra denne dag bleff Biſcop Vilhelms Graff wrørd vdi mange Aar/ indtil her Hermen ypperſte Prælat/ oc Arnfaſt ſom haffde verit Skolemeſter vdi gamle dage / oc her Jſaac Prouiſt offuer Kirckerne paa Landbygden/ opbrøde den/ til Biſcop Aſcers Begraffuelſe. Thi dennem ſiuntis ingen hederligere eller bequemmeligere ſtæd for hannem vdi den gantſke Kircke/ end Biſcop Vilhelms Leierſtæd. Der de groffue næd til Beenene/ funde oc optoge de Biſcopens Kaabe/ huilcken gaff ſaadan en herlig Luct fra ſig / at de meente alle at icke andet vaar wmueligt/ end at denne fromme Herris Siel ſkulde io vere foruaret vdi Himmerigis ſøde ro oc glæde: Der hengde ſaa ſterck en luct ved deris hender ſom rørde Kaaben / at de vdi tre ſamfelde Dage kunde huercken affto den met Vand eller Lud/ vdi Bad eller anden maade. De kaſte foracteligen hans been allerlengſt hen vdi den ene ende i Graffuen. Men de betalde det ſiden dyre paa deris Legeme. Thi ingen aff diſſe tre ſom vaare øffuerſte Raadgiffuere vdi denne gierning bleff wſtraffed.

Biſcop Vilhelms Graff opbrydis am den gong.

Straff offuer dem ſom opbrøde Biſcop Vilhelms graff.

Her Hermen/ ſom hand ſad vdi Preſtemoden hos Biſcop Abſolon/ bleff hand befengd met den onde Jld vdi ſine næſebaare/ huilcken ſuectede icke alleniſte hans gantſke liffs ſtyrcke/ men ocſaa haſteligen betog hannem ſit maal oc mæle/ at hand døde ſtrax inden den tredie Dag her effter. Mange mente at

Her Hermens ſtraff.

hand straffedis tilbørligen paa den Lem/ met huilcken hand tilforn tog den søde luct/ aff Biscop Vilhelms kaabe.

Her Arnfastis straff.

Her Arnfast forsaa sig met en Lægdoms drick / som hand wbesindeligen tog til sig/ oc vilde brugt imod Krampe oc sine Sæners forkølenhed. Hand forderffuede der met sin Leffuer/ at hand bryd den siden op vdi smaa stycker/ som det Biscop Absalon / der hand en gong besøgte hannem / bleff vist vdi it Bæcken aff Lægen/ som varede paa hannem. Samme tid beklagede sig her Arnfast/ at hannem vaar saadant paakast til straff for Biscop Vilhelms Graff: Oc da gaff hand ocsaa sig oc alt sit gods ind i Closter/ oc døde siden effter tre Maanede/ vdi stor Anger oc Ruelse for sine Synder.

Her Isaacs straff.

Her Isaac bleff vijs oc klog aff disse tuende deris ynckelige forderffuelse / oc affuende sin fortiente straff met it Gudfryctigt forsæt oc idret. Hand stifftede it Jomfru Closter vdi vor Frue Kircke / oc opholt det met stor bekostning oc god Disciplin vdi sin Liffs tid. Dog vndgick hand icke sin straff / men døde paa det sidste aff Lungesot/ saa at huer aff disse tre lidde sin plage/ effter som at deris synd oc forseelse vaar stor oc liden.

Biscop Suend gaff en Krone til Rostild kircke.

Biscop Suend lod opsette hues nædfaldet vaar / oc forfulde sin bygning som tilforn er omtalet / oc der hand haffde fulddreffuit all Kirckens bygning som hand haffde sæt sig faare / gaff hand en kaastelige oc konstelige forarbeidet Krone til Kircken/ oc mente at det vaar vel saa gaat/ at saadant Kongeligt smycke oc Klenodie komme Kircken til prydelse/ som Menniskens gærighed til misbrug.

S. Lauritz kirckis bygning vdi Lund fuldkommis.

Vdi disse same Dage fuldkom Biscop Egine Domkirckens bygning vdi Lund/ met Kong Knuds hielp oc bistand. Huilcken vaar ocsaa selff tilstæde der induielsen skeede/ oc gaff samme Dag Biscops sædet til euerdelige eye/ først fierde parten aff den mynt som der myntedis vdi Lund. Der næst fierde parten aff all Kongelige Sagefald som falt der samme stæds. Item fierde parten aff all Byens sæduanlige Sommer skat. Hand gaff menige klercke Frihed met all Kirckens Land gods for all Kongelig tynge / at

Lunde kirckis Frihed.

opbære Sagefald oc hues andet Kongen kunde selff tilkomme met rette/ vndertagen at nogen paa deris gods/ forsad Kongelige vdbod oc leding / eller giorde fredløs gierning/ eller døde vden sand Arffuing. Saadanne vaare vnder Kongens naade oc wnaade. Samme tid bleff ocsaa skicket aarlige Rente oc Vnderholding til dennem / som skulde holde Kirckens daglige Messer oc Sang/ ved mact oc lige. Kongen lagde noget til aff sit eget Rentekammer oc Landgods / oc Biscopen forskaffede dennem Vnderholding oc fri Bord aff Kirckens formere Rente oc Indkom, Saa at den ene vilde ingeledis siunis mindre at frycte Gud end den anden. Da paa det/ at saadan Priuilegie oc Ordning kunde bliffue wryggeligen bestandig oc wforkrencket / da bød Kongen dem alle at vere vnder den hellige Kirckis band/ som der imod fordristede at giøre. Hues Bud nogle siden offuertraadde/ oc bleffue icke wstraffede.

Kong Knud vil icke besuere Almuen.

Vdi saadanne maade beuiste Kong Knud sin Fromhed mod Guds ords Tienere / oc fryctede selff ideligen oc inderligen Gud aff sit gantske Hierte/ oc haffde flitteligen opsiun/ at hans Vndersaatte icke plagedis eller fortrengdis i nogen maade. Huilcket hand lod paakiende met sine Brødre/

som

som hand holt paa sin egen Bekaastning/vdi sin egen Gaard oc Hoff/vndertagen Oluff/som hand haffde sæt offuer Slesuig/paa det at de skulde icke ligge den fattige Almue til for megen tynge oc besuering.

Der Kong Knud haffde alleuegne viseligen oc vel beskicket alting vdi Riget/huad som baade Relligions oc Verdslige sager vaar anrørendis/ giorde hand sin tancke oc anslag/huorledis hand kunde oprette/hues som de Danskis naffn oc rycte for deris Mandelige gierninger vaar affgaaet vdi fremede Landskaff. Hand sætte sig faare sin Faders Morbroders/den store Kong Knuds exempel at efftersølge/oc befindede huorledis at hans Forfædre haffde indlagd megen ære/byte oc velde met deris Krig vdi Engelland/ huilcket hørde met rette vnder Danmarckis krone/oc vaar nu for sin Faders forsømmelse frafkild. Thi tog hand sig endeligen vdi sinde/at vilde feide paa Engelland/oc igien oprette hues her indtil forsømt vaar. Hand raadførde sig først lønligen met Oluff sin Broder/oc der hand samtyckte met hannem/lagde hand det Almuen faare vdi almindelige Herre dage. Den Menige mand tilskyndede gladeligen oc endrecteligen/at hand skulde lade denne feide gaa for sig met det allerførste. Men denne godhiertige Herre oc Kong viste icke andet end at hans Broder handlede aff saa trofast it Hierte/som hand selff giorde. Oc endog hand vaar en kloger oc snilder Første/saa vaar alligeuel hans Fromhed oc Gudfryctighed saa stor/at hand icke kunde mistencke sin egen Broder til noget Forræderi. Oluff haffde Cains hierte vdi sig/oc skiulte met Joabs gryff oc Judas kyss sin Vtroskaff imod sin Broder. Hand raadde hannem fast til Aarlog/ icke fordi at hand ynskte eller mente/at Kong Knud skulde vinde Engelland/men paa det at hans Vndersaatte kunde bliffue hannem gramme oc afffeldige/naar wlycken tilslogis hannem. Oc efferdi hand viste at Almuen haffde aldelis ingen god grund til Kong Knud/for hans strenge retfærdigheds oc alvorlige indsiuns skyld/da lastede oc straffede hand hemeligen hos Almuen/det som hand loffuede oc samtyckte vdi sin Broders øyen. Met saadan Ræffuciaet drog hand mange aff de ypperste i Landet til sig/oc oplagde huorledis de vilde komme Kongen om Liff oc Hals.

Kong Knud forsaa sig intet til saadant Forræderi/oc mente at alle mands hu oc hierte stod mere effter pris oc ære/end suig oc skalckhed. Hand indlagde met sin Skibs flode vdi Limugs fiord/der som næste Seglatz vaar vdi fordom tid/vd til Vester søen/oc er nu paa denne dag efferfylt ved Flaademaal met Haffsand. Her fortøffuede Kongen sin Broder Oluff saa lenge/at Folcket kædtis ved tiden/oc bleff wlystigt at fare met sig vdi leding. Oluff sende offte Bud/oc vndskyldede sig falskeligen/at hand lidde brøst oc trang for Fætalie. Hand giorde dette i denne mening/at Kongen skulde enten selff fare allene aff Landet/oc hand kunde indtage det dissimellem: Eller ocsaa at hans Krigsfolck skulde forløbe hannem/oc hand skulde forgribe sig met straff imod dennem/oc der offuer komme i stor affgunst oc foractelse hos alle Rigens indbyggere. Huilcket hannem ocsaa vederforis effter dette trædske anslag. Thi Folcket falt hannem fra/oc der hand vdspurde huad suig for haanden vaar/drog hand selff hasteligen met nogle aff sine beste Krigsmend til Slesuig/oc offuerilede Oluff wforuarendis.

Kong Knud vil feide paa Engelland.

Broder forraader Broderen.

Oluff Junger vil forraade sin egen Broder.

Falsk slar sin egen Herre paa hals.

rendis. Hand tiltalede hannem vdi Rættergang/oc der Sagen gick hannm vnder Pyne / saa at hand kunde selff icke hart benecte sit Forræderi / befoel Kongen at de skulde fange oc binde hannem. Krigsfolcket torde icke legge baand paa Kongens Broder. Saadan anseelse haffde da Kongelig byrd oc Blod/at de haffde vel heller ihielslaget end bundet oc fanget nogen / som vaar aff Kongelig foruant oc herkomst. Thi der holtis i fordom tid ingen skameligere straff iblant Danske mend / end at bastis oc bindis: Oc huad som erligt oc oprictigt vaar / vilde langt heller miste liffuet / end haanligen vdi Fengsel leggis i Bolte oc Boier.

Den største foractelse at fengseles vdi fordom tid.

Da traadde Erick frem oc bant sin egen Broder som Kongen befalede. Hand mente at Kongeligt Bud oc retfærdig Dom / vaar offuer Broderlig kierlighed / oc at der vaar intet Frendskab lenger at regne met Byrd eller Broder end naar æren vaar spilt oc forkast. Hand mente at Broder skulde Broder elske/ dog mest den som trofast vaar/oc mindst den som haffde Mord oc Forræderi i sinde. Siden sende Kong Knud hannem fangen til Flanderen / at giemmis hos sin Suoger vdi fast Fengsel oc foruaring.

*

Dissemellem spurde eller hørde Oluffs besuorne Anhengere intet her aff/oc befoele huer at drage hiem met sine Skib oc Folck / effterdi (som de sagde) at det vaar ickon forhaling oc løs tale / som Kong Knud haffde met at fare. Der som nogen haffde obenbarligen Raad oc tilskyndet saadant Oprør imod Kongens vllie / da vaar hans Gods forbrudt. Hand vaar oc selff fredløs / eller oc miste sin Hals effter Louen. Der faare stod rycket saaledis/ at huer tog hiemloff paa sin egen haand/ vdi Kongens frauerelse. Den taabelige Almue fulde disse store oc mettige Herrers fortacte Raad/oc vaare lystige at Orloff vaar giffuet aff Leding.

Oprørers straff vdi fordom dage.

KOng Oluff harmedis met det første / der hand fick disse Tidende / men glæddis siden/at aarsagen vaar giffuen at hand kunde paalegge Almuen Tiende til Relligionens beste/til en straff for denne deris store forseelse. De Store Herrer sade stille oc lode intet ved sig gaa huad skeed vaar / oc bare dog hemeligen fryct der de hørde huorledis Oluff deris Høffuitzmand vaar loulige foruunden/Fangen oc Bortført. Kongen lod forsamle den menige Mand/oc klagede hart offuer dennem / at de imod all Low oc ræt / ia imod all gamel erlig fordoms skick / haffde forløbet hans Hær/oc giort hannem en wsigelige stor forsmædelse oc foractelse / som vdi mands minde eller lenger/alldrig vaar vederfaren nogen Kong vdi Danmarck. Hand sagde at saadant deris oprør oc Blødhiertighed/ lagdis dem selff til liden ære/ i det at de met deris Wlydighed haffde forspilt hannem det herlige Krigs tog. Hand gaff dem ocsaa faare / huad for en stor Pennings straff / de vaare effter Louen forfalden. Hand paalagde til plict huer Styremand oc Høffuitzmand fire Marck penninge/oc huer Baadsmand oc Krigsmand tre Marck penninge. Den Menige mand tog ved dette Faldsmaal/ oc loffuede at vdgiffue det vdi sin tid til gode rede.

De Danske forløbe icke gerne deris Herre oc Kong.

Men Kon-

Men Kongen sagde fremdelis / at hand vilde tilgiffue dem alt dette Sagefald / der som de vilde giffue Presterne Tiende. Dette toge de vdi beraad / oc ginge vd fra Kongen / at raadsla sig met huer andre / huilcke vilkaar de vilde indgaa. De mente / at de haffde bange Kaar paa begge sider. Thi mange vilde bliffue fast forarmede / om de skulde vdlegge dette Faldsmaal. Oc der som de forplictede sig til denne Tiende / da siuntis det en euig trældoms Skat for dem oc alle deris Efftcrkommere. Effter langt beraad bleff endeligen besluttet oc vedtaget / at dennem (effter deris affgudiske Blindhed) siuntis raadeligere oc gaffnligere / at vdgiffue paa it Aars tid / denne visse sum Penninge for deris vitterlige forseelse / end lade sig locke met søde ord / oc forplicte oc forbinde sig met deris Affkom / mand effter mand / til euindelig besuering oc vdgifft.

S. Knud vil paaleggè Almuen Tiende.

De Danske ville icke tiende Presterne.

Der Kongen formerckte at de vilde ingelunde gaa den rette Vey / drog hand selff ind vdi Nørre Jutland / oc sætte tuende sine Rentemestere vdi Landet / Toste oc Hotte / oc lod sig icke andet bemercke / end at hand vilde endeligen anamme deris Faldsmaal / paa det at de skulde indgaa oc beuilge Presterne Tiende / som hand dennem haffde faarelagd. Rentemesterne vaare strengere oc wmildere / end deris Befalning oc Bestilling liudde. Thi opuacte Kongens hemelige wuenner Almuen til Oprør / at de sloge Rentemesterne ihiel / oc sætte strax effter Kongen selff / oc vilde handlet vdi lige maade met Herren som met Tienerne. Men hand flyde hasteligen til Slesuig met sin Dronning oc Søn / oc befol dennem / at der som nogen wlycke paakom / at de skulde drage til Flandern. Siden drog hand der fra offuer til Fyn / thi all Jutland / oc besynderlige Vendelboerne reiste sig met Vaaben oc Verie imod hannem / oc hand haffde da it ringe tal Folck hos sig / oc tiden vaar for kaart at samle sin gantske Krigs hær imod dennem.

Toste oc Hotte Kongens Rentemestere bleffue slagne.

Almuen tenckte / at de haffde da anden gang forseet sig imod Kong: Maiest: huilcket hand ingelunde skulde skencke dennem / oc bleff der faare til sinds / at forfølge hannem / oc drage offuer til Fyn / och saa gierne enthen selff dø eller dræbe hannem / som forbie hans heffn oc deris fortiente straff i fremtiden. Kongen vilde da draget offuer til Sieland / der hand fornam dennem at vere kommen ind vdi Fyn / der som en hans egen wtro Tienere / ved naffn Black / haffde icke raadt hannem at drage til Otthensee / oc loffuede at stille Almuen dissimellem til freds. Thi hand sagde / at det vaar Kongen skameligt oc wraadeligt / at hand skulde lade sig bemercke met saadan Quindactig redzel. Hand tilsagde hannem / at der som hand kunde ingen raad faa met Almuen / da vilde hand giffue hannem det timelige tid tilkiende / at hand skulde end da haffue nocksom frist at fly til Sieland.

S. Knud flyer for Almuen.

Black drog bort til Almuen / oc formanede dennem at de skulde io fare frem i deris forsæt / oc lade Kongen ingelunde vndgaa deris hender. Der som de forsaae denne Skantze oc Leilighed / da vilde det fortryde dennem i fremtiden. Hand sagde at dennem burde stor Loff / at de forsuarede deris Fæderne Lands Frihed / imod denne Tiranniske Kongis vold oc Hoffmod / Saa at alle deris efftcrkommere skulde vide dem der faare

Her aff er det ordsprog opkommen / at ride paa Blackis Hest.

derfaare stor tack oc ære. Met saadan besuigelig tale / optende hand den galne Almuis blinde oc mistrøstige forhærdenhed / at huad de icke tilforne vaare fremfusende / da bleffue de siden rasende oc forbittrede i deris wgudelige forsæt. Der met drog Black atter til Kongen / oc sagde at Almuen skulde vel lade sig sige oc stillis / om Kongen vilde ellers forlade dem deris Brøde oc forseelse. Kongen meente at Black haffde ridet paa Trofastheds Hest / oc bød hannem der faare til Gæst met sig / oc forærede hannem met store Skenck oc Gaffuer. Men hand som skulde veret en god Meglere/vaar en wtro Forrædere. Hand fortøgrede Kongen/oc forbitrede Almuen/ at hand skulde bie paa Stæden/ oc de skulde skynde sig frem oc offuerfalde hannem.

Dette kaldis at ride paa Blacks hest.

Anden Dagen vdsende Kongen hannem/at forkundskabe Almuens Raad oc Anslag/oc føre allting til det beste. Huilcket hand bestillede tuert imod sit eget løffte oc Kongens befalning. Oc vdi midler tid at Kongen vaar vdi S. Albans Kircke / oc effter sin daglige sæduane giorde Bøn til Gud/om bistand imod sine Forfølgere/da komme Fienderne oc omringede Kircken. Saa mange aff Kongens Folck som kunde komme ind til hannem / De trengde sig hasteligen ind i Kircken / oc vilde heller opsætte Liff oc all deris velfærd/ end fly oc rømme fra hannem. De kunde vel vndkommet vdi deris fri behold/ men deris trohiertighed vaar saa stor / at de heller vilde ærligen dø/end skameligen forsage deris suorne Herre oc Konge. Benedict Kongens Broder gaff sig iblant andre/ oc saa indtil hannem/ oc vilde icke spare sit eget Liff for sin Broders velfærd. Men Erick bleff vdelyckt/ oc der Almuen vaar hannem for sterck/ slog hand sig igiennem Fienderne/ oc vndkom met Liffuet. Der ingen torde bryde Kircke freden / oc giøre det første indfald til Kongen / da fremtraad den arge Forrædere Black/ oc de andre fulde hans Exempel/oc opsloge Kircke dørrene. Black bleff slagen vdi Dørren/ oc fick strax heffn oc tilbørlig betaling for sin Wgudelighed. Benedict bleff oc saa slagen / met mange andre/ som giorde lang tid stort værn imod Fienderne. Blodet rant offuer all Kircken/ men dog vil ieg tro/ at det hellige/ reene oc Christne blod/affuigte fra det morderiske oc Forrædersker wgudelige blod/oc huert flød sin serdelis Strøm oc vey for sig selff. Der Kongen saa/ at Fienden brød fast igiennem Træplancket oc fick offuerhaand/oc der vaar ingen Naade eller Liff at foruente aff denne fremfusende galne Almue / da gaff hand sig inderligen oc frimodeligen til Gud / met aluerlig Bøn oc Formaning. Hand giorde sit Scrifftemaal for sin Sieleførgere/ oc lagde sig Kaarssuis ned paa sit Ansict for Alteret / oc bleff der stille oc taalmodeligen liggendis/ indtil en aff dette grumme Parthi / kaste først it Glaffuend igiennem Vinduet/ oc gaff hannem sit Bane saar / oc de andre skøde siden ind paa hannem/ at hand bleff der yxckeligen oc forsmedeligen myrd for Verden/ men fick it hederligt oc ærefult Endeligt / for Gud oc alle hellige Christne.

Broder opsætter Liff for anden.

Black affløn is for sin Forræderi.

S. Knud bliffuer slagen vdi Otthensee vdi S. Albans Kircke.

Dronning Edele/ der hun fick disse sørgelige tidende/ flyde hun hiem til sin Fader vdi Flandern/ met sin Søn/ oc sine tuende Døttere / huilcke bleffue siden giffte/ oc lode mange deilige Affkom effter sig. Ingerd fick en stor Herre aff Suerige ved naffn Folcke / som afflede met hende tuende Sønner

S. Knuds affkom.

Sønner Benedict oc Knud / hues Sønner ere Hertug Byrge oc hans Brødre / som leffue endnu paa denne Dag vdi Sucrige. Den anden ved naffn Citzele fick Høffuitzmanden aff Gylland Erick / som afflede oc saa to Sønner ved naffn Knud oc Karl met hende. De Suenske Folckungers oprindilse.

De som dræbte oc forfulde denne Christne Herre oc hellige Konge/ oc haffde burd at begræde denne deris onde gierning : de frydede sig her aff / Ligeruis som de haffde giort it besynderligt Mandoms stycke. Oc endog Gud vidnede om hans wskyldighed / met vnderlige oc atskillige Jertegn / saa bleffue de alligeuel fast vdi deris gamle Had oc onde hiertelag imod denne døde. De forringede disse Jertegn/ saa at de skulde intet haffue at sætte eller at betyde. Men paa det sidste / der de kunde ingenledis neete denne fromme Herris hellighedes vidnisbyrd / da stode de vel end da fast paa deris sag / at de haffde intet wlouligt giort : Oc sagde der hos/ at denne hellighed vaar mere for Kong Knuds siste Graad oc Penitentze / end for hans fremfarne Liff oc Leffnets dydighed. De sagde at hand haffde fortient met all rette den Død hand fick / for sin gerigheds skyld / men at hand kom til en god bekiendelse / oc omuende sig paa sit yderste / det giorde hannem from oc hellig. Oc endog denne deris vildfarelse bleff siden straffet paa dennem / saa bleffue alligeuel deris effterkommere / vdi denne samme mening/ oc vilde for ingen ting dømme ret om denne ædle Herris wskyldighed. Huorledis om alting er/ saa er dog dette rycte om Sant Knuds hellighed/ som vdi den lille By Othense først begyntis / siden fremdelis vdspridt noget nær offuer den gantske Verdsens Kreds. Hans naffn/ som er vdi det Romske Calender optegnet / til ære : oc alle Danske mend til en Christelig efftersiun oc lofflig berømmelse. Saaledis frembryder de hellige Martyrers æris oc wskyldigheds Lius / naar Menniskelig Had oc forfølgelse oplegge sig imod Guds Godheds forsiun oc fremsæt.

Jertegn off S. Knuds Lig.

Blindhed oc haardnacken hed.

Den Tolffte Bog.

Summa paa denne Bog.

DET som almindeligen sigis / at huad mand met Synden faar / det met sorg bortgaar / det vederforis Kong Oluff Hunger. Hand skilde sin Herre Broder ved liffuet oc Riget / men hand leffuede oc skiltis selff ved Regementet vdi stor ælendighed. Gud plagede Danmarckis Rige / for dette mord som indbyggerne bedreffue paa Kong Knud / met vsigelige stor Hunger oc Dyr tid / vdi ti samfelde Aar. Indtil Kong Oluff selff kædtis baade ved liffuet oc Riget / oc formedelst sin Graad oc Ruelse / fant naade / at hand bleff tagen fra denne Verden. Effter hannem bleff hans Broder Erick Eiegod hiemkaldet aff Suerige til Regementet. Hand vaar en meget frommer / forstandiger / veltalende oc der til met en sterck oc mandelig Herre / dog hand haffde ocsaa sin store lyde oc bryst for sin vkyskhed. Vnder hannem vaar god tid vdi Landet / oc de Danske tuingde de Vender igien vnder deris Herredøme. Der hand haffde staaet Riget vel faare nogen tid lang / sætte hand sin Søn Harald vdi sin stæd / oc drog selff effter sit løffte til den hellige Graff. Paa Veyen vndfick Keyseren hannem vdi Constantinopel / oc beuiste hannem megen dyd oc ære / oc ledsagede hannem met sine egen Skib / indtil at denne fromme Koning døde / oc bleff begraffuen paa den Ø Cypren vdi Middelhaffuet. Effter hannem bleff Niels hans Broder vduald / oc vaar den femte oc siste aff Kong Suend Estrithssøns Sønner / som regerede vdi Danmarck.

Suend Estrichssøn

Erick Eyegod aff-lede met

N. | Bodild aff Sue-rige | N.

Harald Kiese | S. Knud Hertug. | Erick Emune

Kong Erick Eyegod haffde foruden disse tre sønner / oc saa nogle steg-fred Døttere / som vdi S. Knuds Historie omtalis.

Oluff Hunger LXXII.

Oluff Hunger.

ER Koning Knud vaar slagen/ som nu er omtalet i denne næste Bog/ Da ginge Juderne strax sammen vdi Raad/ oc samtyckte Oluff hans Broder til deris Kong. Thi de mistenckte hans andre Brødre / oc foruentede sig mest gaat aff Oluff/ met huilcken de tilforn haffde besuoret sig imod Kong Knud. De vdloffuede til Hertogen aff Flandern en stor sum Penninge/ oc sætte hans Broder Niels til Gissel vdi hans sted. Oluff anamede Riget. Niels aff stor Broderlig kierlighed traad ind igien vdi hans Fengsel / indtil de Danske kort tid her efter / vdgaffue den forsagde Penning for hannem. Erick befryctede for det gamle had/ oc rømte aff Landet ind i Suerig / met sin Førstinde Bodild / Thrugotis Vlff Gallissøns søns Daatter.

Seldsom forandring vdi Danmarck effter S. Knuds affgong.

De Danske mente at det vaar nu altsammen gaaet effter deris begering/ oc vaare der offuer traadzige oc lystige. Men Gud sō aff sin retfærdighed hader oc straffer Synd oc ondskaff / vilde da icke lenger borge eller fortøffue met deris fortiente straff. Oc paa det hans Heffn skulde offuergaa det gantske Land / oc icke nogle serdelis / Da besøgte hand dem met wtimelig værligt/ vdi saa mange Aar her effter/ som Koning Knud tilforne haffde veret en regerindis Kong vdi Danmarck. Vaaren oc Sommeren førde wsigelige stor brynde met sig/ vden all Dug oc Regn/ saa at Kornet haffde saa gaat som ingen frammext/ oc om end skønt noget ringe ting opuoxte/ saa bleff det alligeuel siden forderffuet vdi Høsten / aff megen oc wafīladelige Regn/ som dagligen paakom/ vden all Solens skin oc varme. Mange droge vd paa Eger oc Baade/ oc affskare de offuerste ax paa Kornet/ tiurde det siden i deris One / oc malede det oc beridde der aff grød oc velding / thi det tiente icke at bage Brød der aff. Der met bleff io lenger io større dyr tid vdi Landet. Huilcken skilde de fattige ved liffuet / oc de rige ved deris Gods oc Penninge. Kongen oc Adelen foruegselede deris slotte oc Jordegods/ for Korn oc Fætalie til deris vnderholding. Alle omliggende Lande haffde offuerflødige nock aff allehaande slags Korn oc fruct / saa at huer mand kunde tage oc føle paa/ met deris egen store sorg oc skade / at det vaar Guds synderlige store Heffn / som Danmarckis indbyggere offuergick for det Mord/ som de bedreffue paa deris wskyldige Herre oc fromme Konning.

Dyrtid vdi Danmarck.

Om denne Guds Plage / haffde Mester Suend Biscop vdi Roskilde spaad tilforne / at den skulde komme offuer Riget for Kongens mords skyld / oc formanede derfaare Folcket troligen at de skulde giøre Penitentz. Hand vaar en saare Gudfryctig Mand baade vdi sit leffnet oc Lærdom/ oc bar icke allenıste Prijs for sin store veltalenhed oc forstand/ Men vaar oc saa vdi stort affhold oc myndighed/ for sine ærlige seeder oc trofasthed/ vdi sit Kald oc embede. Hand Predickede selff ideligen / oc gaff andre it gaat Exempel met sin dueligħed oc fromhed. Hand fuldkommede Domkircken vdi Roskilde met Konning Knuds hielp / oc opbygde vor Frue Kircker vdi

Mester Suend Norbagis Gudfryctighed oc dydighed.

Roskild oc Ringstæd / Dissligeste Sant Michels Kircke vdi Slagelse. Hand drog siden paa Veyen til Jerusalem / oc der hand kom til Constantinopel / sende hand atskillige Dyrebaare gaffuer der fra til Danmarck / oc oc døde siden paa den Ø Rhodis / som ligger vdi Middelhaffuet / paa veyen til Jødeland. Ved samme tid døde ocsaa Her Richord / som vaar Biscop effter Her Egin / oc i hans stæd bleff vald til Biscop Her Ascer / som vaar baade from oc lært / oc født aff den ypperste Adel vdi Jutland.

Kong Oluff hungers Penitentz oc Christelige endeligt.

Vdi disse samffelde Ti Aar / som denne dyre tid stod paa / haffde Kong Oluff ingen vduaartis Feide / men nocksom induaartis Krig met Tørst oc Hunger. Thi de omliggende Lande bluedis ved / at paaføre hannem Krig / effterdi hand vaar saa ælendig / oc Landet saa forarmet / at der vaar intet at vinde eller fortiene. Hand kunde ocsaa for denne vanskelige tid / intet besynderligen loffligt vdrette. Paa en Jule afften / der hand skulde effter Gamel sæduane / giøre sine gode Mend oc Hoffsinder it verdskaff / da haffde hand icke saa meget vdi sit Køken eller Keldere / at hand kunde sætte for dennem til it gaat maaltid. Hand bøyede derfaare sit Ansict ned imellem begge sine hender / skammedis ved sig selff oc græd beskeligen / at hand haffde icke paa denne høytidelige Dag / aff huilcket hand kunde mætte oc forlyste sine gode Mend oc Tienere. Hand falt ind til Gud met aluerlig Bøn oc formaning / bad hannem at der som hand vaar fortørnet paa hans Folck / at hand vilde affuende fra dem sin vrede / offuer hans hoffuet / at hand allene maatte lide / oc de andre vndgaa denne store straff. Gud bønhørde hannem / oc lod hannem snarligen skillies fra denne Verden : Hans vndersaatte til stor trøst oc glæde. Thi saa sørgeligt oc spaatteligt som hans Regemente vaar / saa gladeligt oc trøstefult vaar dennem hans endeligt. Effter hans affgang / affgick denne dyre tid / oc met hans begraffuelse / opuoxte all fructsommelighed aff Jorden. Intet er loffuærdigt skeed aff hannem / vden at hand met sin selffuillige begering at dø / lod kiende sin fromhed mod sine vndersaatte / oc der met skilde dennem ved denne languarige oc almindelige Landplage.

Erick Eiegod. LXXIII.

Erick Eiegod.

ERick den ældste iblant alle Kong Suend Estrithssøns Sønner / som igienleffuede / bleff kaldet tilbage aff Suerige / aff menige Danmarckis indbyggere / at annamme Riget effter sin Broders affgang. Met hans tilkommelse / kom ocsaa god tid vdi Danmarck. Jorden gaff saa offuerflødig fructsommelighed fra sig / at mand kiøbte en Skeppe Korn for en Penning. Hand vaar ocsaa selff en frommer oc god Herre vdi sit leffnet oc gantske Regiment. Huor faare hand kaldedis almindeligen / for sin dyd oc denne gode tidsleilighed / Erick Eiegod. Thi naturen haffde beprydet hannem met atskillige / baade induaartis oc vduaartis gode gaffuer. Hand vaar sit hoffuet høyere end nogen aff de høyeste Mend vdi hans Rige / oc haffde der til it skickeligt / fuldsomt oc vel proportionerede deiligt Legeme. Oc ligeruis som hand sant icke sin lige vdi høyelse / saa fant

God tid i Danmarck.

Erick Eiegods store styrcke.

hand ocsaa ingen sin mage vdi styrcke. Naar hand sad paa Jorden / da kunde hand kaste saa langt met it Glaffuend eller en Steen / som den sterckiste kunde / om hand end skønt stod paa sine Been. Hand kunde oc siddendis brydis met tuende til lige / oc holt den ene fast imellem sine Knæ / indtil hand haffde nedslaget dem begge vnder sine Fødder / oc bundet den ene effter den anden. Hand vaar saa offuermaade sterck vdi Hender oc Arme / at naar hand sad paa Jorden / oc tog it Reeb vdi huer Haand / da lod hand fire aff sine sterckiste mend / drage huer to paa sin side / imod sig allene / oc kunde alligeuel stille siddendis / drage dem frem oc tilbage / vndertiden met den høyre / vndertiden met den venstre Haand / indtil hand drog dem omkuld / oc Reebet aff deris hender / eller tuingde dem at gaa tilbage til sig. Hand vaar icke alleniste veltalende / mē ocsaa høyrøstig / saa at naarsomhelst hand holt nogen tale vdi almindelige Herredage / da kunde hand høris aff alle / som baade vaare nær oc saare fiern fra hannem. Besyngerligen haffde hand til en god sæduane / at naar almindelige Herredags forsamling vaar end / at hand da befoel alle oc huer serdelis / at hilse deris Husfruer / Børn oc Tiunde / oc tilbiude dem naadig beskermelse / gunst oc alt gaat paa hans vegne.

Store Dyder store lyder.

Men det som sigis om alle Mennisker vdi sandhed / at ingen er saa fuldkommen / at der io findis meen oc nogen brøst hos hannem / Det samme fandis ocsaa hos denne mectige Herre. Thi hand besmittede alle disse sine herlige Dyder met sin wkyskhed oc Horeri. Hand haffde sin ecte Førstinde / Dronning Bodild / hues Taalmodighed vaar saa stor / at hun elskte oc selff met sin egen Haand smyckede dennem / Huilcke hun fornam at hand mest elskte / paa det at hun saaledis kunde skiule hans vanære / oc beskytte hans Kongelige Naffn oc Rycte. En meget seldsom oc vnderlig sactmodighed vdi en Quinde Person. Huilcket hende til prijs oc Loff / bliffuer i euig Mands minde oc hukommelse.

Dronning Bodilds Fromhed.

Kong Erick vaar baade en milder oc strenger Herre / naar behoff giordis. Hand straffede dennem hart som fortrengde den fattige Almue met vold oc wræt. Oc naar nogen vdi hans fraucrelse langt borte vdi Landet / offuerfalt nogen met wtilbørlig tuang oc Tiranni / vdsende hand strax sine Hoffsindere oc Drauantere / oc lod dem fange oc ophenge. Thi fryctede hannem de veldige / oc elskte hannem den fattige Almue / som deris Herre oc Fader. Hand haffde tre Sønner / den første hed Harald / oc vaar slegfred / den Anden Knud vaar Ecte / den tredie Erick vaar it Horebarn. Hand haffde ocsaa mange slegefred Døttere / en aff dennem gaff hand en velbyrdig Mand ved naffn Hogen / som loffuede at heffne Biørns hans Broders død. Huilckē bleff slagen aff en Forrædere / som Dytmerskerne oc Holsterne haffde vdgiort paa hannem / Der hand en gang haffde vndertuunget dennem / oc begynte en Befestning paa den Ø vdi Ideren / som Vffe Kong Vermunds Søn / ihielslog Kongens Søn aff Saxen / met en aff hans beste Kemper / som i fierde Bog tilforne er omtalet.

Kong Ericks Børn.

De Vendiske Steder tuingis.

Vdi midler tid haffde disse omliggende Søsteder oc Vender / forgæt de Danskis Herredom / for Kong Oluffs ælendighed: Oc vaare nu saa modige at de torde ocsaa angribe de Danske vdi Østersøen. Iblant andre stycker forgrebe de sig ocsaa paa en velbyrdig Riddermands Mand ved naffn

naffn Aute/huilcken de sloge ihiel imellem Laaland oc Falster/der hand icke vilde lade sig fange aff dennem. Thi der er intet saa suart oc vederstyggeligt for en Dansk mand/som Baand oc Fengsel. Skielm huide hans Broder beklagede saadant vold oc wræt for den Menige mand paa Landsteffne/ oc hannem for sin dyd oc myndighed bleff samtyckt feide imod de Vender aff Almuen. Kongen haffde da saa ophøyet Almuen/at ingen Krig førdis vdi Danmarck/met mindre vilkaar/at den menige Almue det samtyckte oc indgick. Samme tid vaar to Skonske fredløse Mend ved naffn Alli oc Herri vddragne aff Skone / oc begiffuet sig ind vdi Julin / oc giorde der vdaff daglige indfald paa det Søfarende Danske Folck. Thi rystede sig de Danske met det første/ oc belagde Julin / oc tuingde Borgerne at giffue dem vd aff Byen en viss sum Penninge/ met alle de Sørøffuere som fundis hos dennem. De Danske giorde it ynckeligt Mord paa dennem / for den wbodelige skade oc Tiranni som de haffde brugt imod Danmarckis indbyggere. Først bagbunde de dennem / oc siden opskare deris Buge met skarpe Kniffue. Der næst feste de den første ende aff deris Tarme til Pæle/oc iagedem saa lenge der omkring/indtil de haffde selff vdløbet deris induol/oc styrte saa døde til Jordē. Huilcket ynckelige spectackel/vaar icke disse Sørøffuere alleniste til en forsmædelig Pinestraff/ men alle dem som dette enten saae eller hørde til forskreckelse oc atuarsel / at vocte sig for de Danskis vrede / oc icke forkrencke deris Frihed. Kong Erick førde siden anden oc tredie gang Krig imod de Vender/oc forkryste deris mact / at de vdi lang tid her effter formaatte ingen Søuærn at giøre imod de Danske.

Gruelig oc tilbørlig straff.

NV ville wi kaarteligen fortæle/ aff huad aarsage Biscop Ascer i Lund/ som wi tilforne sagde at vere kommen vdi Biscop Rikords sted / bleff den første Erckebiscop vdi disse try Nordere KongeRiger. Det hende sig/at Kong Erick appellerede til Paffuen/oc drog selff til Rom at klage oc berætte sin sag imod Erckebispen aff Hamborg/som truede hannem met den hellige Kirckis band aff lætfærdig mistancke / foruden all tilbørlig oc nøyactig aarsage. Der hand haffde vundet sagen / lod hand sig icke nøye der met/men vende strax tilbage oc drog anden gang til Rom/paa Rigens hucrff oc beste. Hand begerede aff Paffuen / at baade hand selff oc hans Landskaff maatte befries fra den besuering oc Geistlige Herredom/ som Erckebiscopen aff Saxen/holt sig til vdi disse Nordere Lande. Huilcket Paffuen hannem/for sin dyds oc Gudfryctigheds skyld / villigen samtyckte / oc giorde hannem fast tilsagn/at hand skulde met det allerførste beskicke hannem selff en Erckebiscop/saa hand icke skulde vere sine Naaboer/mere trengd vdi dette stycke/ end som vdi andre. Met saadanne gode tidende kom Kongen til Danmarck/ huor aff den menige mand glæddis oc fryddis offuer all maade. Men denne deris glæde/ omuentis til stor sorg oc bedrøffuelse/aff denne wlyckelige leilighed som her efterfølger.

Første Erckebiscop i Danmarck.

Kong Erick sad en gang effter sin Kongelige vijs oc sæduane offuer borde/oc vaar lystig met sine gode mend. Mit vdi deris glædskaff kom wforuarendis en Spillemand ind for hannem/som sagdis at kunde røre oc drage Menniskens sind oc Affecter met sin Leeg som hannem lystede. Kongen befoel strax oc truede hañem at hand skulde saadant forsøge. Spillemanden

atuarede hannem/ at dette kunde icke skee vden hans fornufftis fare oc forderffuelse. Men der hand fornam/ at Kongen vilde endeligen prøffue hans Konst/ befol hand hans Tienere/ at de skulde vdbære alle Vaaben oc Verie. Der næst bad hand dennem vere nær ved haanden/ at naar de begynte

Vnderlig oc krafftig Harpeleeg.

at buldre vdi deris affsindighed/ da skulde de falde ind paa dennem/ oc strax tage Harpen/ oc sla den sønder paa hans Hoffuet/ at de icke selff skulde foruendis til Galenskaff aff hans Leeg. Der alle Vaaben vaare vdbaarne/ oc Dørrene vaare tillucte/ begynte hand at sla paa sin Harpe/ oc met det første stycke som hand leegte/ giorde dem meget sorgefulde oc bedrøffuede. Met det andet stycke opuacte hand dennem til Dantz/ Spring oc megen Lystighed. Ved det tredie/ bleffue de aldelis affsindige/ buldrede oc raabte/ saa at de som hulde vact paa dennem det hørde/ oc opbrøde Dørren/ oc der de saae stor Galenskaff for haanden/ søgte de Kongen oc vilde grebet hannem. Men hans styrcke sterckedis aff hans Affsindighed/ oc hand slog sig løs fra dennem/ brød ind vdi sit Kammer/ oc greb it Suerd/ met huilcken hand dræbte fire aff sine Tienere/ som vilde hindre oc holde hannem. Paa det sidste kaste de saa mange Hiunder oc Puder paa hannem/ at hand kunde ingensteds vnduige/ oc maatte lade sig holde aff dennem.

Strax her effter/ der Kong Erick kom til sinds igien/ bødte hand disse

Kong Erick vil reise til den hellige Graff.

sine fire Tienere effter Gaards Rætten/ oc til ydermere Penitentz for saadan sin forseelse/ løffuede hand sig at reise til den hellige Graff. Dette hans Løffte obenbarede hand først sit yppersite Raad/ som hand vilde bruge paa denne sin Reise met sig/ huilcke alle mishagede dette hans forsæt. Der næst lod hand dette forkynde paa alle Lands ting offuer alt Danmarck/ oc kom selff paa Viborge Lands ting/ oc gaff Almuen sit forsæt tilkiende. Juderne tyckte det saare ilde være/ at de skulde miste deris Herre oc kiere Fædernelands Fader. De græde alle til lige/ fulde hannem til fode/ oc bade ydmygeligen/ at hand vilde saadant offuergiffue oc haffue det i fordrag. Thi hand giorde Gud en større ære/ at hand voctede oc styrede sit Fæderne land/ end at hand met selffuillig vdlendighed offuergaff sit Kongelige Regimente. Kongen suarede/ at hues æd oc løffte mand giorde Gud/ vaar ingelunde at rygge eller igienkalde. Almuen sagde/ at de vilde giffue tredie parten aff alt det som de aatte til fattigt Folck/ oc giøre hannem der met quit oc fri fra sit Løffte. Kongen suarede/ at det stod hans ære for nær/ at hand vnder saadant skin skulde søge vndskylding hos Gud/ oc at det kom dennem ickon til skade oc forderffuelse/ at hand ved fremmet besuering oc vdlagd omkost/ oc icke ved sin egen/ skulde fulddriffue sit forsæt. Met saadanne ord offuertalde hand de fornemeste vdi Riget/ oc raadførde sig met dennem/ huo hand skulde antuorde Regimentet vdi sin frauerelse. De sætte det vdi hans egen haand/ efftterdi de forsaae sig til hannem/ at hand vdi dette stycke/ som vdi alle andre/ skulde vden tuil ramme Rigens gaffn oc bæste.

Harald sættis til Kong offuer Danmarck vdi sin Faders frauærelse.

Saa offuergaff Kong Erick sin ældste Søn Harald Kongelig mact oc velde/ met Rigens beste Mends vilie oc samtycke/ at hand skulde faarestaa Regimentet i hans frauerelse/ paa denne sin Reise. Skialm Huide/ sin yppersite oc myndigste Mand/ som da haffde all Sieland oc

Skialm Huide.

Ryland vdi forlening/ befalede hand/ at vaacte oc optucte den anden sin

Søn Knud/indtil hand kom tilbage vdi Riget. Den tredie sin Søn Erick/ actede hand ickon saa passeligen / oc gaff hannem derfaare ickon føye forsiun oc varetect.

DEN Kong Erick haffde saaledis beskicket alting / vdualde hand sig de høyeste Danske mend som fundis vdi Riget / paa det hans egen lengelse oc storhed / skulde icke leggis hannem til vanskabelse oc bespaattelse vdi fremmede Lande. Den ædle Førstinde Dronning Bodild bleff snarligen beraadt/ oc fulde sin Herre/ endog hun søgte icke nogen tid Seng met hannem paa denne deris Reise.

Vdi sin sidste affskeed / betenckte Kong Erick hues forløffte Paffuen haffde giort hannem om Erckebiscopdømet / paa Rigens beste / oc lod der faare venligen ombede / ved sine visse Sendebud / at saadant maatte holdis hañem. Paffuen sende strax effter Kongens begering sin Legat ind vdi Danmarckis Rige / som skulde forfare all leilighed / oc vdsee en bequemlig stæd / som Erckebiscopen skulde altid effter denne dag besidde. Der Paffuens Legate haffde grandgiffueligen randsaget alle vilkaar / befalt hannem ingen stæd bedre end Lund vdi Skone/ baade for denne Edle oc verdige Herris / Biscop Ascers fromheds skyld/ oc fordi at Rigens indbyggere vdi disse try Konge Riger / kunde til Land oc Vand met mindst omkaast oc vmage / besøge denne stæd naar behoff giordis. Thi indsætte hand met fuldmyndig mact Biscop Ascer / oc hans (i denne stæd) effterkommere/ at vere gild oc gieff Erckebiscop offuer all Danmarck/Sverige oc Norge/ oc disse try forneffnde Riger at vere quit oc ledige / for Erckebispens aff Saxens Aandelige Herredom oc Jurisdiction/effter denne Dag. Erckebiscopen vdi Lund indsettis.

Midler tid seylede Kong Erick fra Danmarck til Ryssland/ oc drog siden offuer land til Constantinopel. Keyseren tog venligen imod hannem / oc forskaffede hues hannem oc hans Folck vaar fornøden til vnderholdning / dog vilde hand icke tilstæde hannem at drage ind i Byen. Thi hand mistenckte at der skulde veret hemelig suig paa færde / oc hand haffde tilforne hørt meget talis om Kongens styrcke oc Mandelige gierninger vdi Krig oc Orlog. Saa befryctede hand ocsaa at de Danske Hoffsinder / som hannem tiente for Klæde oc Penninge / at de skulde mere elske deris egen Herre end en fremmet. Der holdtis vdi fordom tid denne skick vdi Keyserens Gaard til Constantinopel / at hand ingen betrode at vaacte sit eget Liff vden Danske mend. Kong Erick formerckte vel Keyserens tancke / oc sende alligeuel Bud til hannem / oc lod venligen ombede / at hannem maatte stedis at drage ind i Byen / at besøge Kircker oc Closter / oc hues anden Helligdom der fandis. Keyseren loffuede hans Gudfryctige begering / oc saade sig at ville giffue hannem it gaat suar om anden Dagen. De Danske som tiente vdi Keyserens Gaard / bade Keyseren at dennem maatte tilstedis at tale met deris Lands Herre oc Kong. Huilcket hand dennem tilstedde / dog met saadañe vilkaar/at de skulde gaa en effter en anden/oc icke alle paa en tid at tale met hañem. Hand haffde ocsaa sine speidere hemeligen der hos/som forstode deris sprock / oc sagde hannem igien/ Keyser Alexius tager venligen mod Kong Erick.

Kong Erick taler met Danske Hoffmend vdi Keyserens Gaard til Constantinopel.

igien / huad ord oc tale der falt imellem dennem. Først der de haffde hilset Kongen / befolis dennem at sette sig. Dernest begynte Kongen at loffue deris Dyd oc mandelige Oprictighed / huor met de haffde indlagd sig større ære vdi fremmede Land / end dennem nogen tid kunde vederfaris vdi deris Fæderne Rige. Hand sagde at det vaar dem icke en liden Loff / at Keyseren betrode dem sit eget Liff at beuaacte / huilcket de dog icke haffde altsammen / aff deris egen fortieniste / men en part aff deris Landmend / som haffde vdi formere tide beuist sig saa duelige oc trofaste vdi Keyserens Gaard. Hand gaff dennem tuende nyttelige Lærdom̃e. Hand formanede dem for alting / at de skulde sky Druckenskab / paa det Keyseren ey skulde fortørnis / oc at de selff dis flitteligere kunde vare paa deris tieniste. Naar de skulde krige oc aarloge met deris Fiender / da bad hand dennem mere acte deris Ære end Liff / oc heller mandeligen staa end skameligen fly. Hand loffuede huer oc alle / at der som de komme nogen tid til Danmarck / da skulde de foruente sig en gunstig Konge vdi hannem / som skulde rundeligen afflegge dennem / eller ocsaa deris næste Sleet oc Byrd / om de selff ærligen døde vdi Marcken for deris Fiender.

Tuende lærdom for gode Hoffsinder.

Danske mends Trohiertighed.

Met saadan nyttelig oc viis Formaning / giorde hand Keyseren tro oc villige Tienere / oc Keyseren selff / der hand spurde denne tale / sagde hand at der vaar flere steds ocsaa vise Mend / end vdi Grækeland allene. Hand loffuede den gamle Danske aluerlige oc wforfalskede Trohiertighed / oc lod Kongen hederligen indbiude til sig vdi Staden. Hand befoel Borgerne at pryde alle Gader oc Stræder / oc tog selff Kongen ved sin høyre Haand / oc fulde hannem met stor pral oc herlighed til sit Keyserlige Palatz / aff huilcket Keyseren vigte for hannem / oc ey nogen Herre effter denne dag / fordristed at bo i denne Kongelige Sal / til denne ypperlige Giestis Kong Ericks ærlige ihukommelse / paa det at ingen skulde stunis at ligne sig ved hannem i nogen maade. Keyseren forundrede sig paa Kongens skabning / oc lod hannem affmale / baade vdi sin siddendis oc staendis skickelse / til it euigt Vnder oc Tegn paa hans høyelse oc delighed. Oc efftterdi hand formerckte / at Kongens største adtraa stod effter hellige Mends been / gaff hand hannem der aff / atskillige Gaffuer / beseglede met sit Keyserlige Maiestatis indsigel / huilcke Kongen anammede met stor Tacksigelse oc forsende til Danmarck til Lunde oc Roskilde Kircke. Oc paa det hans egen Fødby skulde icke forgættis / forsereff hand Sant Nilaus been / oc it stycke aff det hellige Kaars til Slangetorp. Der som hand haffde opbygt Closter kircken / oc sigis at vere født paa den stæd / som Alteret nu staar paa denne dag. Der næst vilde Keyseren foræret hannem met en stor sum Guld / huilcket Kongen vilde ingelunde anamme / før end Keyseren vredis der offuer / oc paatrengde hannem det. Dog vederlagde Kongen det met en Skenck aff disse Nordiske Lands Clenodie / som Keyseren saare vel befalt / baade fordi at det vaarført lang vey / oc ey seet tilforn vdi Grækenland.

Slangetorp Kong Erickis Fødby.

Effter at Keyseren haffde lang tid forlystet sig met Kong Ericks Samtale / gaff hand hannem Skib / Folck oc Fætalie / at reise paa veyen mod Jødeland. Til Cypren vdi Middelhaffuet / falt Kong Erick vdi

Kaalde-

Kaalde siuge/ oc som hand fornam at intet Liff vaar lenger at vinde i denne Verden / befoel hand at mand skulde begraffue hans Lig vdi den naffnkundigste stad paa denne Ø. Huilcket vederforis hannem effter hans begering met it besynderligt Jertegn. Thi Jorden som ingen stæds tilforne vilde lide døde Menniskis Legeme / men opskød dem den næste nat effter at de vaare begraffne / den lidde nu icke alleniste Kong Ericks Lig/ som hand selff spaadde/ men ocsaa alle de som effter denne dag begraffuis vdi hende. Kaart tid her effter døde ocsaa den Høybaarne Førstinde Droning Bodild paa denne Reise. Saa vaare nu icke flere leffuendis aff Kong Suend Estrithssøns børn end Suend / Niels oc Vbbe / Thi Knud / Biørn oc Benedict bleffue slagne / som førre er omtalet / de andre døde aff helsot.

Kong Erick døer paa Cipren.

Jertegn.

Droning Bodild døde oc begraffuis vdi Josaphats dal hart ved Jerusalem.

Tu Aar vaare forløbne effter at Kong Erick drog aff Danmarck/ førend der kom visse tidinde tilbage om hans Død oc affgang. Suend hans eldste Broder / meente at hand vaar Riget næst / Thi gaff hand sig strax paa Veyen til Viborg Lands ting / oc vilde icke fortøffue allmindelige Herredage. Huad helder hand mistrøstede paa sin egen wduelighed/eller mente at det vaar nock ; at hand haffde nogen menige mands røst/ det kand icg icke scriffue for vist. Paa Veyen som hand red hasteligen/ bleff hand meget suag / oc vilde dog icke offuergiffue sit forsæt / men lod sig føre paa en Vogn / oc sagde at hand vilde gladeligen dø / der som hand maatte ickon bekomme oc haffue Konge naffn alleniste paa tre Dags tid. Hans skrøbelighed bleff io lenger io større / saa at hand kunde icke taale Vognen/ oc vilde icke end da lade sin æregerigheds mod falde. Thi maatte hans Tienere bære hannem vdi en Rossbaar / oc hand sagde offte / at hand vilde gierne dø / mit paa Lands tinget / der som hand kunde der ickon bliffue hyldet oc hilset aff Almuen/Danmarckis Konning. Men Døden forkaartede hannem dette maal. J det som hand icke sparde sin egen sundhed/ miste hand den fremmede oc wuisse velfærd/effter huilcken hannem saa saare forlengdis.

æregerighed

Effter Suends Død bleff all Kongelige Kaar giffuen paa Vbbe oc hans Broder Niels. Thi Harald haffde saa haardeligen oc strengeligen holdet Hus effter hans Faders Henfærd / at huer mand vaar hannem affgunstig / for hans Tiranni / offueruold oc wretfærdibhed / oc vilde ingenlunde samtycke hannem Kongelige krone oc herlighed. Ved Jissefiord bleff allmindelige Herredage forscreffuen oc holden / vdi huilcken Niels imod alle mands mening / samtyckte sin Broder Vbbe met den menige mand til Kong vdi sin Broders stæd / effterdi Kong Suend Estrithssøns Sønner / haffde alle holdet denne skick for hannem / at de hyldede altid den ældste Broder til Regementet. Men Vbbe vndskyldede sig / oc sagde at hand vaar huercken saa mandelig vdi haand/ eller saa Klog vdi Forstand / at hand torde tage saadan stor byrde paa sig / de skulde det paalegge hans Broder / som der til vaar mere skickelig. Mig siunis at Vbbe giorde som en vijs oc forstandig Herre / i det

Kong Niels velis til Kong i Danmarck

hand dømde ydmygeligen om sig selff. Oc de Danske lode noget bemercke deris Vbesindighed / at de icke forstode / at hand ved saadan sin vskickeligheds vndskylding / slog sig klogeligen oc listeligen fra denne høye oc mødsommelige Befalning. Thi huo som haffuer nogen forstand oc forfarenhed / hand kand lættelige mercke / at den er fornumstig oc forsiunlig / som heller vil leffue met en føye ting / vdi maadelig oc ærlig Rolighed / end met megen sorg oc omhu / vdi stor Verdslig ære oc Herlighed.

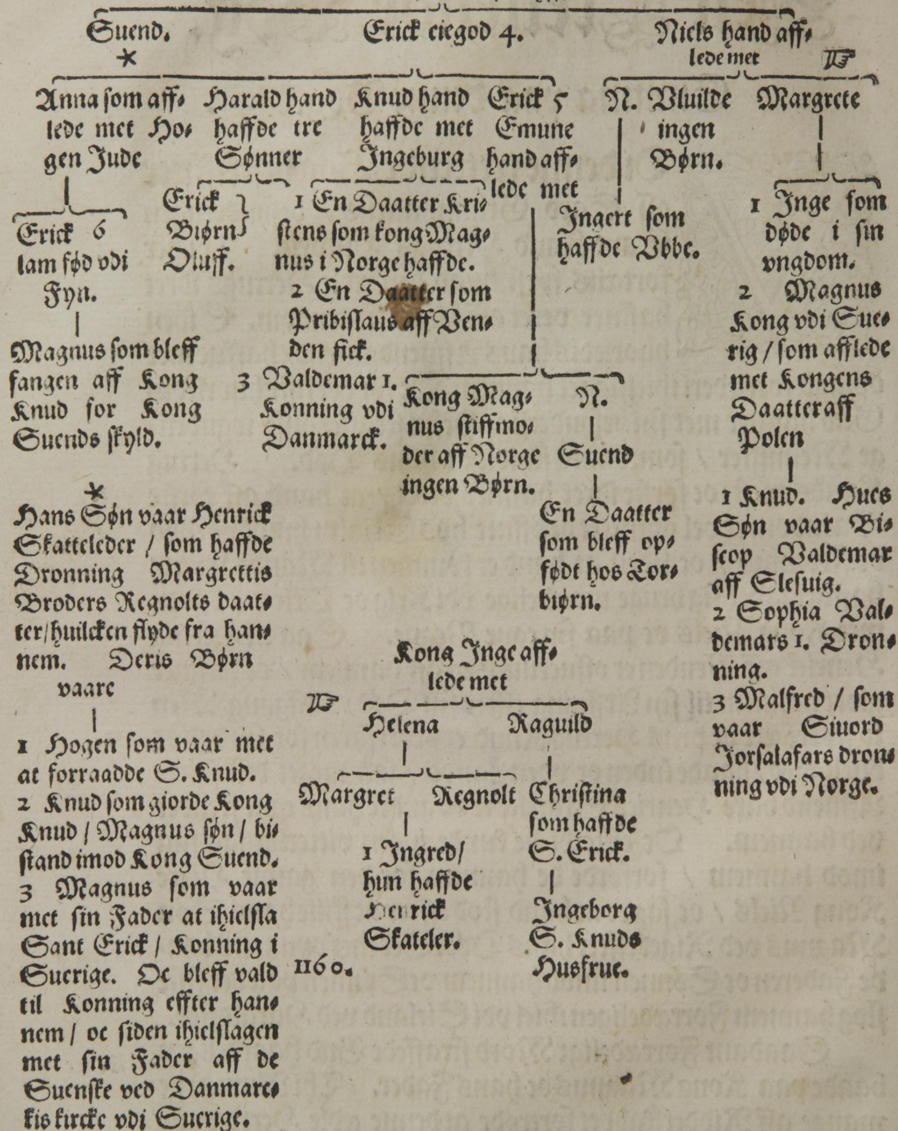
Den

Den Trettende Bog.

Summa paa denne Bog.

VDi denne trettende Bog beſcriffuer
oſſ Saxo Grammaticus / beſynderligen
Sant Knud Hertugs Hiſtorie. Thi her
fortælis først huad den ædle Hertugs idret
haffuer veret aff førſte Barndom. Siden
huorledis hans Affuendsmend/ haffue met
oplagd forræderi ihielſlaget hannem. Oc for det ſiſte huorledis
Gud haffuer met ſin beſynderlige Heffn ſtraffet diſſe vgudeli-
ge Menniſker / ſom vaare ſkyldige i hans Død. Hertug
Knuds meſte oc førſte idret haffuer veret / at hand aff førſte 1.
Barndom er vel optuctet oc øffuet hos Skialm huide vdi dyd
oc Fromhed / oc ſiden at hand er kommen til Mands Alder/
haffuer ladet ſig bruge mandelige vdi Krig oc Orlog / baade
met Kong Niels oc paa ſin egne Vegne. Saa at Hertug
Henrick aff Venden er offueruunden aff hannem / oc haffuer
giort hannem til ſin Arffuing effter ſin Død oc affgang. Men
io større ære oc prys Hertug Knud er vederfaren for ſin dyd oc 2.
duelighed / baade inden oc vden Lands / ſaa meget diſſ ſtørre
Affuend bare Henrick Skateleder oc andre hans egne frender
ved hannem. Oc effterdi de kunde ingen vitterlig ſag faa
imod hannem / forførde de hannem for den gamle Herre
Kong Niels / oc ſagde at hand ſtod effter at ſkilie hans Søn
Magnus ved Riget effter hans Død. Der met opuactis baa-
de Faderen oc Sønnen imod hannem/oc Sønnen paa det ſiſte
ſlog hannem Forrædeligen ihiel vdi Sieland ved Haraldſted.

Saadant Forrædeligt Mord ſtraffede Gud haardeligen 3.
baade paa Kong Magnus oc hans Fader. Thi Almuen oc
mange aff Ridderſkabbet fortrøde at denne ædle Herre vaar
ſaa ynckeligen omkommen. Oc giorde hans Broder Erick
hielp oc Biſtand vdi Languarende Krig imod Kongen / indtil
paa det ſiſte at Kong Magnus bleff ſlagen ved Foteuig / oc
Kong Niels vdi Sleſuig/met mange aff Danmarckis Biſ-
coper oc andre deris vgudelige anhengere.

Suend Estrithssøn
Suend.
*
Erick eiegod 4.
Niels hand affiede met
☞
Anna som affiede met Hogen Jude
Harald hand haffde tre Sønner
Knud hand haffde met Ingeburg
Erick 5 Emune hand affiede met
N. Vluilde ingen Børn.
Margrete
Erick 6 lam fød vdi Fyn.
Erick Biørn Oluff.
1 En Daatter Kristens som kong Magnus i Norge haffde.
2 En Daatter som Pribislaus aff Venden fick.
3 Valdemar 1. Konning vdi Danmarck.
Ingert som haffde Vbbe.
1 Inge som døde i sin vngdom.
2 Magnus Kong vdi Suerig / som affiede met Kongens Daatter aff Polen
Magnus som bleff fangen aff Kong Knud for Kong Suends skyld.
Kong Magnus stiffmoder aff Norge ingen Børn.
N.
Suend
En Daatter som bleff opfødt hos Torbiørn.
1 Knud. Hues Søn vaar Biscop Valdemar aff Slesuig.
2 Sophia Valdemars 1. Dronning.
3 Malfred / som vaar Siuord Jorsalafars dronning vdi Norge.
*
Hans Søn vaar Henrick Skatteleder / som haffde Dronning Margrettis Broders Regnolts daatter/huilcken flyde fra hannem. Deris Børn vaare
1 Hogen som vaar met at forraadde S. Knud.
2 Knud som giorde Kong Knud / Magnus søn / bistand imod Kong Suend.
3 Magnus som vaar met sin Fader at ihielsla Sant Erick / Konning i Suerige. Oc bleff vald til Konning effter hannem / oc siden ihielslagen met sin Fader aff de Suenske ved Danmarckis kircke vdi Suerige.
Kong Inge affiede met
☞
Helena
Ragnild
Margret
Regnolt
Christina som haffde S. Erick.
1 Ingred/ hun haffde Henrick Skateler.
Ingeborg S. Knuds Husfrue.
1160.

Niels. LXXIIII.

Niels

DER Kong Niels kom til Kongeligt Regemente/som vdi næste Bog er rørt / bleff hand end da ved sin sæduanlige danished oc fromhed / oc forhoffmodede sig alldelis intet aff Lyckens methold oc store verdslige ære / aff huilcken mange offte lade forkrencke oc forandre deris sind oc hierte / til megen traadtzighed oc offuerdaadighed. Hand førde ingen Pral eller Brask / oc lod sig nøye met sex eller siu Hoffsindere som daglige varede paa hannem. Paa det at hand skulde icke besucre sine vndersaatte/ met for megen tæring oc omkaast.

Kong Niels er from oc ydmyg.

Hand tog sig til Ecte den ædle Førstinde Margrethe/Konning Jngis oc Droning Helenes Datter aff Suerige / som tilforne haffde Kong Magnus aff Norge. Huilcken kaldedis Kong Magnus Barfod / fordi at hand flyde en gang for Hallandsfarene / som iagede hannem at hand hasteligen maatte fly paa sine bare fødder til sine Skib. Kong Jnge gaff hannem sin Daatter paa det hand kunde haffue ro oc fred for hannem. Dog de haffde ingen Børn tilsammen / men Kong Niels afflede siden tuende Sønner met hende Jnge oc Magnus. Jnge omkom ynckeligen vdi sine deiligste vngdoms Aar. Hans tuctemester vilde lære hannem at ride / oc gaff hannem en gang bedzelet oc tøffuelen løs vdi sin egen Haand/ at hand selff skulde styre oc regere Hesten effter sin egen vilie. Lycken vaar dem icke bedre / end at Hesten kaste hannem aff sig/ oc hand bleff hengendis met den ene fod vdi stibøyelen / oc slæbtis at Veyen vdi skarnet/oc slogis oc traadis paa det siste vdi smaa stycker vnder Hestens fødder.

Koning Nielsis gifftermaal oc Børn.

Magnus Barfod.

Jngis Koning Nielsis Søns ynckelige endeligt.

Magnus opuaaxte oc forfremmedis mere aff Naturen end lycken/ oc bedreff siden (som her effter skal omtalis) det skammelige Mord paa sin egen næste frende Hertug Knud. Huilcken hand myrde met stor falskhed oc Forræderi / som mand veed aff at sige saa lenge som Verden staar. Hans Moder / paa det hun kunde skaffe hannem methold oc yndist / da gaff hun Henrick Skatteleder Suends Søn/sin Broders Regnolds Daatter Jngrith / oc Knud Erickis Søn sin egen Søsters Daatter Jngeborg. Oc alt sit Fæderne gods/det skiffte hun vdi tuende Parter : den ene beholt hun selff/den anden deelte hun imellem disse tuende forneffnd vnge Bruder. Heraff er kommen første ophaff/til den languarende Feide oc waffladelige wenighed / som endnu brender imellem de Danske oc Suenske indtil paa denne Dag. Foruden disse tuende Sønner haffde Kong Niels ocsaa en slegefrid Daatter ved naffn Jngrethe / huilcken hand gaff siden Her Vbbe til ecte.

Aarsage til den vsamdrectighed som er imellem de Danske oc Suenske.

Dronning Margrethe vaar rund oc Gaffuemild besynderligen mod Kircker oc Kloster / oc gaff der til icke alleniste statteligt Jordegods oc Eyedom / men ocsaa Korkaaber / Messehagle / Alter klæder / oc anden saadan atskillig slaus dyrebar skenck / som til Kirckens tieniste behoff giordis.

Krig imellem Kong Niels oc Hertog Henrick aff Venden.

Hertug Henrick Godskalcks Søn aff Venden begynte at felde paa Kong Niels sin Morbroder / som veldeligen forholt hannem sit Mødernne Gods / som hannem tilfalt effter sin Moder Syrethe Kong Suend Estrithssøns Daatter. Hand tuingde hannem til at holde idelige vact ved Danneuircke / oc foriagede met Mord oc Brand fra Hus oc Hiem alle dem som bode imellem Elffuen oc Slesuig. Thi rystede sig Kong Niels til Land oc Vand / at heffne sin Harm oc skade paa hannem. Selff fulde hand sin Skibs flode / met Fodfolcket ind for Liutcke / oc befoel Eluff sin Høffuitzmand paa Slesuig / at hand skulde drage Land veyen / oc møde hannem met reisetøffuit oc Rytterne vdi Venden. Thi de Danske vaare icke end da saare meget øffuede paa stort Rytteri til Krigsbrug. Men Eluff lod sig forkrencke met Guld oc Peñinge / oc forraadde sin Herre / som sætte sin tro oc tillid til hannem / oc fick stor affbreck aff Hertug Henricks Ryter / som hasteligen giorde indfald paa hans Folck / oc met en snarhed rømde aff marcken igien / naar de haffde giort dem skade oc vaande.

De Danske faa stor skade vdi Venden.

Der de Danske fornomme / at det gick dennem saa wlyckeligen vdi Marcken / indtoge de it Bierg som dem vaar næst ved Haanden oc best beleiligt / oc floge der deris Leyre den første nat.

Om Anden Dagen gaff Kongen sig atter vdi Marcken imod Fienderne / oc actede at vinde tilbage huad den første dag vaar forseet. Men Lycken vaar dennem end da som tilforn / gantske wblid oc imodstandig Huilcket skeede icke for deris egen Blødhiertighed / men fordi at de finge icke deris Ryter / som Eluff skuldeført dennem til vndsætning. Dog vorde de sig mandeligen. Harald Hertug Knuds Broder bleff saa ynckeligen saaret / at hans Folck maaatte bære hannem aff Valstæden paa sin skiold. Hertug Knud haffde ocsaa bleffuen liggendis paa stæden / der som icke en aff hans Tienere / haffde met it treedskt oc farligt anslag vndsæt hannem.

dristigt oc farligt anslag.

Hand lod sine Stallbrødre fly fra sig / oc gick selff sacteligen Bag effter dennem / ligeruis som hand haffde veret mødig oc saaret. Der kom en Vendisk reisener paa hannem / oc i det som hand vilde giffue sig hannem fangen / oc racte hannem sine Hender / greeb hand vdi Tøyelen oc Bedzelet / oc holt hannem fangen / indtil hans Stallbrødre komme hannem til hielp / oc finge baade Manden oc Hesten / oc fremhiulpe saaledis Hertug Knud met samme Hest vdi sit behold fra Fienderne. Der natten gick paa / indtoge vore Danske deris fordags Leyre paa Bierget / oc vaare vdi stor banghed / icke der faare alleniste at Eluff haffde skuffet dennem / oc den Skonske mact vaar icke fremkommen for modbør skyld / men ocsaa for den nød som de lidde for Fætalie oc vnderholding. Thi vaar det eniste det beste Raad.

S. Lauritz Dags faste.

De hulde forsamling om anden Dagen som vaar Sant Lauritz Dag / oc paa det Gud skulde hielpe dem aff denne trang / da vedtoge de for sig oc deris efterkommere / at der skulde holdis streng faste huert Aar offuer all Danmarck / paa Sante Lauritz afften / paa alle Helgens afften oc Langfredag. Huilcket er ocsaa skeed vdi mange Aar her effter.

Aarle om Morgenen giorde de sig rede / oc ginge vdi deris slagt ordning til Skibs / oc møtte Skonningerne paa Veyen / huilcke bleffue

forordine-

forordinerede at tage imod Fienderne / om de vilde giøre indfald bag paa det singe / saarede oc forsmectede Krigsfolck. Men deris Ordden bleff alligeuel spilt vdi it stort wføre oc kier / som de kunde ingenledis gaa forbi. Der bleffue mange nedtraadne aff deris eget Selskab vdi den framfusende hastighed oc forskreckelse / oc mange bleffue slagne aff Fienderne / indtil de paa det siste komme til deris Skib / vunde segel oc droge til Danmarck. Da berømmede de Vender sig aff deris Mandelighed / oc talede spaatteligen paa de Danske. Men Hertug Henrick som kiende best det Danske Krigsfolck / oc haffde en anden mening om de Danske / hand sagde at Danmarckis Konning vaar at ligne ved en skiøn stercker Hest. Thi der som Hesten viste sin styrcke / da skulde hand icke lade sig føre oc vende aff Rytteren saa offte oc saa lætteligen som hand ellers giører. Men efterdi hand kiender icke sin egen styrcke / da lader hand sig offte regere aff den som mindre formaa. Saa er det oc saa met Kongen aff Danmarck / der som hand kiende oc viste ret at bruge den dristighed oc modighed som Danske Mend metfølger / da stod hand icke lætteligen til at tuinge eller offuervinde. Der Kong Niels kom til Slesuig / kallede hand Eluff vdi Rættergang / oc hand bleff strax dømt til en Forredere / oc affskild met sin forleening oc alt sit Arffuegods oc Bohaff / saa hand leffuede effter denne dag vdi stor Fattigdom oc Aelendighed.

En lignelse om Kongen aff Danmarckis velde.

Eluff straffis for Forrederi.

Hertug Henrick fick stort Mod effter denne Seyr / oc plagede siden met Sørøffueri alle Danske som bode ved Haffuet. Besynderligen giorde hand Landgang oc indfalt vdi den Egen imellem Ideren oc Slien / ia oc saa offte lod sig see hart hos Slesuig / met Roff oc Brand. De haffde end da ingen forsuar eller Høffuitzmand faaet effter at Eluff vaar affsat / thi bleffue de diss dristeligere offuerfalden / icke alleniste aff disse fremmede Fiender / men oc saa aff Frisslenderne / Dytmersker oc Holster / som røffuede om Dagen paa allfare Veye / oc indbrøde om Natten oc borttoge huadsomhelst de offuerkomme. Huer mand maatte holde sterckt Nattevact vdi sin Gaard / legge Hestene vdi Jernfedre / graffue Diger om Husene / oc sætte stercke Laase for alle Dørrene. Klockerne maatte ligge vdi Kirckerne met vebnede Folck / at beuacte huad i Kircken vaar indførd. Thi der vaar intet trygt / vden huad met mact kunde forsuaris. Iblant andre som saadant wlouligt Haanduerck brugte / befandis oc saa en Velbyrdige Mand aff disse forneffnd Lande / huilcken beskemede sig oc sit gantske Slect / oc giorde fattigt Folck en wbodelige skade. Thi ingen torde anklage hannem / oc hand io lenger io mere wstraffed brugte sin Tiuffueri oc Skalckhed.

Røffueri oc Tiuffueri haffue offuerhaand i Hertugdom met Slesuig.

VDi samme dage skickede Hertug Knud bud til sin gamle Formyndere oc Fosterfader vdi Sieland effter en sum Pending / som hand haffde vdi foruaring aff hannem effter hans Faders død. Der Budet vaar paa Belt mit imellem Fyn oc Sieland / komme Sørøffuerne effter dennem / saa at de tuingdis at siuncke Posen ned vdi haffuit ved en lang Line / oc paa det siste fly der fra / oc lade Hertug Knuds Liggendefæ / de gode gam-

Hertug Knud mister sin Liggendefæ vdi Belt.

le Kongers ædle skat / ved haffsens Bond. Kongen seylede ocsaa da fra Fyn til Sieland / men hand vaar icke saa bemandet paa Skib oc Folck / at hand kunde giøre dennem nogen vndsætning. Hand skemtede siden met Hertug Knud / der hand merckte at denne skade gick hannem intet til Hiertet oc sagde: alt burde dig anderledis at sørge for denne dine Forfædris dyrebaare skat? Hertugen suarede: Jeg haffuer nu lært / at det hielper intet at karge oc spare / thi vil ieg tære end en gang saa rundeligen her effter / som ieg haffuer giort til denne dag / saa langt er det fra / at ieg vil sørge for det som borte er. Thi Rigdom er ickon gerigheds Moder / oc huo hende tilbeder / hand skal foruare sig / at hand icke mister en Dannemands rycte. Der met gaff hand tilkiende / at hand vaar en Herre offuer Gods oc Penninge / oc Kongen vaar en Rigdoms træl. Huilcket er ocsaa aff dette efterfølgende stycke klarligen at mercke.

Hertug Knuds rundhed oc oprictighed.

☞

Efter at Eluff vaar affsæt / torde ingen anamme Slesuigs forlening / for den idelige oc obenbare feide som vaar imellem Kongen oc Hertug Henrick. Thi solde Hertug Knud en part aff sit Fæderne Landgods / oc gaff Kongen sin Farbroder en stor sum Penninge / paa det at hannem maatte stedis for Guld oc Sølff / det som ingen torde anname aff gunst oc naade til forlening. Dette giorde hand icke aff Pennings gerighed / men mere at hannem maatte giffuis ærlig aarsage / at indlegge Prijs oc ære ved Krig oc Orlog. Der hand haffde annamet Hertugdomet / skickede hand først bud til Hertug Henrick / oc lod hannem tilbiude fred / om hand vilde igiengiffue hues hand haffde røffuet / oc oprette hues skade hand haffde giort vdi Jutland.

Hertug Knud indsættis vdi Slesuig.

Dissemellem efterdi hand viste huad suar Hertugen skulde giffue / forsamlede hand den største Krigs mact / som hand selff oc met sine Venners hielp kunde aff stæd komme / oc rystede sig saa / at hand kunde vere ferdig at falde ind vdi Venden / naar budet kom tilbage igien. Hertug Henrick suarede / at hannem vaar intet om de Danskis Venskaff / men vilde forfølge at eske hues arff hannem tilfalt vdi Danmarck paa sin Moders vegne. Der Hertug Knud fick disse tidende / afffærdiget hand strax andre ny Bud / met obenbare Feidebreff til hannem. Hertug Henrick suarede spaatteligen / oc sagde at Knud maatte best lignis ved en vtemder Hest / men leffuede hand / da skulde hand legge hannem Bedzel vdi munde. Effter saadan vndsigelse / drog Hertug Knud op om natte tide met sit Folck / stille vden Vaabenbrag oc Bulder / oc affholt sig all mord oc Brand / indtil hand kom om morgenen aarle for Hertugens stad oc befestning. Hertug Henrick forskreckedis / oc stilde sig icke til Værn / men gaff sig til sin Hest oc kom offuer Aaen / som laa næst op til Staden.

Hertug Knud Feider paa Hertug Henrick aff Venden.

Hertug Knud saa hannem paa hin side Aaen / oc àtspurde hannem om hand haffde bløddt sin Kaabe? Henrick spurde huad ærende hand haffde i hans Land? Knud suarede at hand vaar kommen / at hente den Grime som

hand

hand haffde loffuet hannem. Henrick formerckte at hand betalde hannem for sin spaat. Thi sagde hand aff skemt / mig tyckis du slar omkring dig / at ingen kand kome nær at røre ved dig / end siden at holde eller spege dig. Saa opbrende oc nedslog Hertug Knud byen oc befestningen / oc giorde stor skade alleuegne vdi Landet / førend hand drog tilbage til Slesuig.

Hertug Knud vinner oc trenger Hertug Henrick.

Siden forsamlede hand atter nyt Krigsfolck / oc falt Hertugen anden gang ind vdi sit Land / oc plagede hanem met sine vndersaatte / at de som tilforne offuerfulde andre i fremmede Lande / kunde nu icke forsuare deris egen Bopæl. Paa det siste tenckte Hertug Knud paa slect oc Frendskaff / at Hertog Henrick oc hand vaare tu syskende Børn / oc drog derfaare allene ickon met tiue Reisener hen til den sted / som hand viste at Hertug Henrick vaar / oc sende en sin Tienere for sig / som skulde bebude hans tilkommelse. Hertug Henrick bleff forfærdet ved saadan tidende / mente at der vaar suig paa færde. Hand spurde strax huor Hertugen vaar / oc der hand hørde at hand vaar ved Porten / spranck hand op oc stødte Bordet omkring som hand sad offuer maaltid. Men der hand formerckte vdi sandhed / at Hertugen kom icke vdi feide vijs / men paa Venskaff oc kierlige forligelse / sætte hand sig ned oc stødte sine arme paa Bordet / græd oc sagde : Vee dig Danmarck / naar du mister denne fromme oc duelige Herre / Hertug Knud.

Hertug Knud giører Venskab met Hertug Henrick.

J det kom Hertugen ind til hannem / oc de toge huer andre i faffn met graad oc glæde. Henrick tog hannem til Maaltid met sig / oc loffuede effter denne dag vforfalsket tro Broderskab. Hertug Knud lagde sig siden imellem Hertugen oc Kongen / oc dreff det saa vijt / at Hertugen offuergaff all had oc trætte / oc solde hannem for en viss sum Penninge hues hannem tilfalt effter sin Moder vdi Danmarck. Hertug Knud drog til Kong Niels met denne affskeed / oc oplod hannem denne arff / oc førde Hertug Henrick Penningene / som hand der faare anammede. Hertug Henrick tog venligen mod hannem / oc giorde sin vndskyldning / at hand haffde icke tracteret hannem første gang / som tilbørligt oc forskylt vaar. Hand gaff hannem Breff oc Segel / met haand oc ædsuorne forplictelse / at hand skulde arffue all Venden effter hans Død. Huilcket hand giorde icke allenisté for den aarsage / at hand skonede hannem Liff vdi den fremfarne Feide / men ocsaa fordi at hand haffde ingen synderlige forhaabning om sine egne Børn / at de skulde effter hans affgang / forsuare Landet for omliggende Fiender oc wuenner. Hertug Knud sagde at det stod hans ære for nær / at hand skulde foracte sine Børn / oc berøffue dem deris rette arff. Men der Hertug Henrick formanede hannem saa inderligen / oc hand formerckte at Landet vilde dog komme fremmede Herrer til deele / for hans Børns wdueligheð / da samtyckte hand oc tackede for hans gode vilie oc ærlige skenck. Oc effterdi at Keyseren kiende sig nogen rettighed til Landet / sende hand effter Hertug Henricks Raad / en skøn Hest til Keyseren / som hand haffde ladet besla met fire Sko aff purt Guld.

Hertug Henrick breffuer oc oplader Hertug Knud Land Venden.

Er vel troligt / at Keiseren tog saadanne Skenck til tacke / oc forundrede mere paa Hertugens sind oc kloghed / end Gaffuens værd. Effter Hertug Henrickis død / anammede oc besad Hertug Knud hans Land / vden all modstand oc giensigelse.

Harald Rye sie Hertug Knuds Broder begiffuer sig til Røffueri.

Haralds borg.

Staalne koste lyckis icke.

Harald Hertug Knuds Broder begaff sig dissemellem paa wtilbørlige oc wloulige idret / som ingenlunde sømmede hans høye byrd oc affkom. Hand indlagde aldelis ingen ærlige prijs / huercken inden eller vden Lands / men holt hos sig it ryggeløst Selskab / som fødde oc klædde sig selff aff hues de røffuede oc staale fra andre / baade Rigens indbyggere oc vdlendinge. Ved Roskilde opbygde hand en Befestning / som endnu kaldis Haralds borg / oc indlagde der en stor haab arge Skalcke / som toge met obenbarlige vold oc lønlige styld / fra Bønderne oc Borgerne / alt hues de kunde offuerkomme. De skiulte sig hemeligen om Natten vdi Krambode / oc der som nogen giorde dem nogen imodstand / eller straffede dennem / da truede de / eller sloge hannem strax ihiel. Der met bleff Folcket / baade vdi Staden oc paa Landbygden / som før vaar rigt oc formuendis / saare forarmet / oc nødis til at søge deris Bade / som de finge deris Bane. De satte effter Harald saa hasteligen / at hand maatte fly oc rømme Landet / oc begiffue sig til Søes for dennem. Da sagde Hertug Knud om hannem / at hand maatte lignis ved den Ful / som bygger sin Rede aff atskillige slaus Fedre / huilcke snarligen atspredis aff en hastig Storm. Thi huad Harald haffde sancket vide tilsammen / aff fremmede Mends byte / det bleff igien atsprid oc henførd vdi mange mends hender.

Hertug Knud forliger sine Brødre.

Men Erick hans Broder vaar dannis oc from mod alle Danmarckis indbyggere / oc lidde stor spaat oc wræt aff Harald / som neetede hannem sin Fæderne arff / oc sagde hannem arffueløs / fordi at hand vaar it Horebarn. Det fortrød Erick met all billighed / oc gaff der faare Skiffling offuer hans Gods met sit Folck / oc førde det ind paa en ringe Landsby Arnack. Der offuerfalt Harald hannem / oc efferdi Erick vndflyde / oc tiden bleff hannem for kaart / at afføre sit Gods / satte hand Ild der paa / oc opbrende sin Broders Gaard / oc sit eget Gods. Hertug Knud befryctede / at de met tiden skulde begge vanære / baade sig selff oc deris gantske Affkom. Thi forscreff hand dennem til Slesuig / at komme wfortøffuede til sig / saa fremt at de vilde icke straffis paa deris Liff oc Legeme. Der de komme til hannem / straffede hand dennem venligen / oc forenede dennem om hues Arff / som dennem effter deris felligs Fader vaar efferladen.

Henrick Skattelærs Husffrue forløber hannem.

Samme tid forkledde sig Henrick Suends Husfrue / oc drog fra hannem om Natte tide. Hun lod sig locke aff en vnger Karl / som klædde hende vdi mands klæder / oc førde hende hemeligen bort / at ingen kiende hende. Henrick fick spor paa hende / fant hende vdi Aalborg vdi Hoffmands klæder / oc efferdi at hendis Bolere vaar forløben / tog hand hende til naade / oc førde hende hiem met sig. Dog haffde hand Hertug Knud her vdi

fortenckt

fortenckt / ſom vaar dog alldelis baade met raad oc daad wſkyldig vdi denne ſag.

Vdi midler tid hendøde Kongen aff Suerige / oc Gydingerne vdualde til Kong vdi hans ſtæd Magnus Kong Nielſſis Søn. Det miſhagede de Suenſke / huilcke effter den fordoms Frihed oc mact / ſom ſtaar vdi deris Haand / at hylde oc kalde til Kong / huem dennem gaat ſiunis / giorde død oc macteløs paa almindelige Landſteffne / hues Gydingerne haffde ſamtyckt / imod deris ia oc minde. De vdualde paa ny en Kong for ſig ſelff / huilcken Gyndingerne ſloge alligeuel ſiden ihiel / oc Regimentet bleff hos Kong Magnus allene. Hand lod ſtrax her effter bede om Kong Bugiſlaffs Daatter aff Polen / huilcken icke alleniſte ſamtyckte hannem ſin Daatter / men ocſaa hans Fader biſtand imod de Vendiſke Stæder. thi deris Kong Vartiſlaus haffde offte traadzeligen fortørnet oc forſtyret Danmarck oc Polen. Derfaare droge de vd met ſamlet mact / Kong Niels aff Danmarck / oc Kong Bugiſlaff aff Polen / oc der de haffde tuingd Orne oc Julin / de tuende fornemiſte Vendiſke Stæder / drog Kong Niels til Danmarck / met ſin Søns Brud / oc Kong Bugiſlaff bleff tilbage vdi Fiendernis land.

Magnus Kong Niels ſis Søn vorder Koning vdi Suerig.

Koning Niels oc Koning Bugiſlaff aff Polen / føre Krig imod Kong Vartiſlaff aff Venden.

Der Kong Vartiſlaff fornam / at denne Krig bleff languarende / begerede hand en venlig mode om Freds forhandling / huilcken hannem bleff aldelis førſte gang affſlagen / oc anden gang ſamtyckt ved Strele. Kong Bugiſlaff gaff hannem ſeker Leide / oc bød hannem ind i ſit eget Skib. Men der deris Samtale vaar end / oc hand vilde draget til Land / gaff Kongens Tienere raad / at hand ſkulde beholde hannem hos ſig / oc icke lade hannem ſlippe. Hertug Knud formanede Kongen / at hand icke ſkulde følge ſine onde Raadgiffuere / men betencke ſin egen Ære / oc hues ſtore Wlempe oc Vanrycte der kunde fødis aff denne handel i fremtiden / baade Kongen oc alle Rigens indbyggere til Vanære oc Bagtale. Den menige mand loffuede Hertug Knuds viſe raad / met huilcket Kongen fride ſit gode Rycte / oc den fangne Herre ſin Velfært. Men nogle Hertug Knuds affuends mend / ſom alltid haffde hornet i ſiden paa hannem / de lagde hannem dette vd i den verſte mening / oc bare hannem dette effter vdi lang tid.

Hertug Knuds gode Raad.

Efter at denne Feide vaar end / droge diſſe Herrer til Ribe / at holde Kong Magnus Brøllups høytid. Thi denne ſtæd ſiuntis da meget bequem / for Stabelen met atſkillig Kiøbmands handel / ſom der met ſtor ſøgning holtis vdi diſſe dage. Der møtte ocſaa den ædle Herre Hertug Knud / oc haffde da klædt ſig meget ſtatteligen effter Tydſk vis / denne ſin Frendis Høytid til ære. Dette giorde Henrick Skattelleder ont / baade vdi Hierte oc Øyne / oc yppede der faare en trætte met hannem / oc ſagde / at ſaadanne Skarlagens klæder kunde intet hielpe imod huaſſe Suerd vdi Krig oc Aarlog. Hertugen tøffuede icke lenge / før end hand betalede hannem vden Suerdſlag aff den ſamme Mønt / ſuarede oc ſagde / ſaa meget hielper mig min Skarlagen / ſom dig dine Faarſkind.

Koning Magnus Bryllup ſtaar vdi Ribe.

Henrick Skatteleder ſpotter Hertog Knud.

Siden

Hertug Knud fører byte aff østerleden.

Koning Magnus affskaffer Affguderi vdi Suerig.

Siden drog Hertug Knud hen vdi Østerleden / oc førde meget skiønt byte hiem met sig / oc meente at hand skulde fortient der met stor tack. men Kongen mistenckte hannem vden skellig beuisning / at hand skulde taget oc røffuet saadant fra de Suenske paa deris grund imod deris frihed. Kong Magnus tog Exempel aff hannem / oc iblant andet selsamt byte som hand førde hiem met sig / vaar ocsaa wsigelige store kaaber Hamre / som hand fant paa en Ø / oc haffde veret brugt vdi fordom tid aff dem / som gaffue sig vd for Affguder / oc vilde opuecke Torden paa Jorden/som der skeer aff Gud vdi Lufften. Saadant Affguderi affskaffede Kong Magnus / oc nedbrød oc berøffuede Affgudernis Templer. Huorfaare Suenske kalde hannem endnu paa denne Dag en Kirckerøffuere. Men det haffde vel veret at ynske aff Gud / at hand haffde lenge bleffuet ved dette sind/oc icke henfaldet til dette syndige Mords forsæt / som nu her effter skal omtalis.

Aarsage til Hertug Knuds Mord.

Dronning Margrete atuarer Hertug Knud sit bæste oc formaner hannem til enighed.

Aarsage til dette Mord / som Kong Magnus giorde paa Hertug Knud / vaare Kongens slect oc Frender som affuends ved Hertugens dyd oc lycke / oc falskeligen beløye oc forførde hannem. Besynderligen lod sig her til bruge / Henrick Suends Søn / som fortrød at hand vaar icke høyt nock andragen / oc at hannem vaar nyligen vederfaren den skam / at hans Husfrue vaar fra hannem løben. Den ædle oc forstandige Førstinde Dronning Margrethe formerckte / at saadan lønlig had / vilde paa det sidste vdbryde / oc komme dem selff til wlycke. Thi affuende oc forhindrede hun all wenighed / oc førde allting til det beste / saa lenge hun leffuede. Der hun laa paa sit yderste/oc hendis vattersot vaar nedslagen vdi beenene/ saa at hun kunde ingensteds reise eller finde hielp aff nogen Lægedom/ sende hun Bud effter Hertug Knud / oc bad hannem inderlige / at hand vilde elske enighed met hendis Søn oc Hosbond / oc beuise sig inden Lands at forsuare Rigens fred oc frihed / Ligeruis som hand haffde giort her til Dags vdi fremmede Lande. Hun atuarede hannem / at der vaar nogle for Haanden / som vilde gierne spilde deris venskaff oc kierlige Suogerskaff/men hun haffde det vdi sin tid endnu affuent/ saa det fick ingen fremgang. Hertug Knud kaldede Gud til vitnesbyrd / at hand mente allting enfaaldeligen oc gaat/oc vilde holde sig sin gantske Liffs tid mod huer mand troligen oc erligen / saa at hand vilde heller betale ont met gaat / oc helder tage imod andre deris wræt / end arge oc feide paa nogen anden. Dronningen glæddis aff Hertugens vise tale / oc sagde at hun vilde nu gierne dø/ met en god oc rolige Samuittighed/effterdi hand giorde hende saadan tilsagn oc fortrøst.

Henrick Skatteleder belacker Hertog Knud.

Effter Dronning Margretis Død / opblæste Henrick Skatteleder paa ny den wenigheds Jld/met huilcken hand haffde vdi deñe Fredskaffende Dronnings velmact ingen fremgaang. Hand tog en aff Kongens befalnings Mend ved naffn Vbbe / oc sin Søn vdi Raad met sig/ oc sagde for Kong Niels/at Hertug Knud stundede effter hans Død oc affgang / oc holt sig allerede til Kongelig ære oc mact / paa det at hand kunde være det diss nærmere effter hannem. Kongen lod sig forføre / oc forscreff Hertug Knud strax til allmindelige Herredage. Hertugen mødte Kongen/oc effter Landsens skick

sens skick

sens skick / gick imod hannem Kaabeløß / oc holt fodtrinet til hannem der hand stigde fra sin Hest. Men Kong Niels begynte strax at giffue sit Klagemaal offuer Hertugen vdi Rigens Raads oc beste mends næruerelse. Oc opregnede Kong Suends Børns Exempel/ som pleiede her til dags at tage Riget effter huer andre / lige som de vaare gamle vdi Aar oc Alder. Derfaare (sagde hand) er ieg som den alleryngste Broder / komen sist til Regementet / oc haffuer taalmodeligen forbid min tid / oc icke met velde oc Tiranni indtrengdt mig vdi Kongeligt sæde. Nu formercker ieg at denne gode Herre/ Hertug Knud gaar en anden Vey/ oc imod all Rigens sæduane oc rettighed/ vil fratage mig Riget førend ieg døer. Oc blues icke at tage Kongelig Titel oc ære aff sine Tienere / endog hand haffuer ingen ræt der til vdi nogen maade. Mig siunis at det skulde staa hannem bedre / at hand haffde saadant vdi fordrag / oc lod mig dø førend hand arffuede mig. Met saadanne flere oc andre ord / fremsætte Kongen sit Klagemaal offuer hannem.

Koning Niels klager paa Hertug Knud.

SIden reiste Hertug Knud sig oc traadde frem/ stod lang tid stille oc saa ned til Jorden / suckede oc harmedis saa at Sueden sprack hannem vd vnder ansictet. Oc der hand haffde betenckt sig selff / huorledis hand kunde best suare Kongen / oc fremlegge sin retfærdige vndskylding / opløffte hand sit hierte oc hoffuet / stødte sig paa sin Suerds klod / som sæduanligt er / oc sagde : Gud forlade de arge Pretudere oc Løgnere deris skalckhed oc ondskab/ som forbitre eders fromhed/ Naadige Herre oc Fader/ at i forgribe eder saa hart paa mig/ imod eders Alders oc Maiestatis vilkaar oc lelighed. Det bedrøffuer mig høyeligen / at eders sactmodighed er imod alt eders fromme hiertis Natur / saa Haardeligen foruend oc opuact til wsæduanlig hastighed oc vrede.

Hertug Knud giør sin vndskylding paa allmindelig Herredage

Jeg beder ydmygeligen / Troer icke mine affuendsmend / som fylde eder met Løgn oc Bagtale / imod all min wskyldighed. Thi ieg haffuer ingenlunde forbrødt mig imod eder i nogen maade. Mine Tienere kalde mig Herre / oc icke Koning. De Tydske giøre mig ære som deris Herre / effter deris Lands sæduane. Det fortryder mine wuenner / som giøre eder selff ingen tilbørlig Reuerentz / oc affuendis der ved at andre ydmyge sig for deris Herre oc Øffrighed. Jeg haffuer alldrig tiltaget mig Kongeligt naffn eller Tittel. Beuiser mig nogen ære vdi fremmede Lande / der ved formindskis dog intet aff eders Kongelige verdighed. Men andre legge mig det vd i den Verste mening / som gierne vilde skilie mig ved mit Liff / oc eder ved en tro Tienere. Jeg holder dennem saa vel for eders/ som for mine Fiender. Oc der som nogen haffde end kallet mig Koning/ saa vide wi vel/ at eders Søn Magnus haffuer nyligen annamet baade Kongeligt naffn oc herlighed vdi Gylland. Der som mig vaare vederfaren den samme ære vdi Venden / da skulde det vere eder kiert / at i kunde haffue tuende Konger vnder eder / at bruge vdi eders daglige tieniste.

S. Knud vaar Kong i Venden.

Thi huad som mig kommer til gode / det samme vilde ieg vende dig til gaffn oc ære. Huor yderlige ieg haffuer voget mit Liff for Rigens beste/det setter ieg til din egen dom. Bygger oc boer i Danske mend trygge-ligen ved Stranden / huorsomheldst eder lyster. Voeter eder selff for Haffflod / ieg skal holde eder fri for Sørøffuere. Der som i vil selff gaa til Sandheds bekiendelse / Naadige Herre / Da veed der ingen bedre end i selff / at i nøddis til at holde vact huer nat offuer eder vdi Slesuig / for de Tydskis indfald oc Røffueri. Drager nu der bort igien/da maa i soffue tryggeligen huor eder lyster vden all vact. Jeg haffuer icke alleniste foriaget Fienderne vdaff Landet fra oss / men ocsaa indtaget deris Land/ at de ere eder nu / formedelst mig / skatskyldige Tienere. Vmagen oc faren haffuer ieg lid / men fordeelen oc æren er kommen met all tilbørlighed til eder. Jeg haffuer ocsaa icke alleniste ført Krig paa min egen Haand/ men taget mange skrammer aff mine Fiender/for eders Liff oc velfærd. Alligeuel klager i paa eders gamle tro Tienere / oc alle disse mine velgierninger wanseet / beraaber mig wskyldige Mand vdi denne ærlige forsamling. Haffuer ieg saadant fortient aff eder? Jeg haffde forseet mig meget andet gaat til eder / oc mindst tenckte / at i skulde met saadant Klagemaal van-ryctet mig. Men den største skyld henger paa mine affuends Mend oc Bagtalere. Dog bør en Koning icke lætteligen at høre eller tro Baguaske-re oc Pretudere. Jeg for min part/ ynsker eder it Languarende oc lycksaligt Regemente. Den Arffuing som Naturen selff haffuer tilføyet eder/hannem giffue lycken fremgang. Jeg / i huorledis mine vilkaar kunde bliffue/vil altid findis eders villige oc tro Tienere.

Hertug Knuds velgierninger mod Danmarck.

Kongen skal icke høre øretudere.

Aff disse ord bleff Kongen formildet / oc fick strax it andet sind oc hierte imod Hertugen. Hand forbandede de arge skalcke som haffde forført hans enfaaldighed / oc loffuede at hand effter denne Dag skulde icke høre eller tro saadane Løgnere.

Der Henrick Skatteler dette hørde / at hans første anslag glippede hannem / lod hand Kongen aldrig met ro / førend hand paa ny met Trusel oc gode ord offuertalde hannem / at hand trode at Hertug Knud stod hannem effter Riget. Oc der som hand icke tenckte it andet Raad her til/at tage Hertugen aff Veyen / da skulde hans Søn Magnus / neppeligen arffue Regementet effter hannem. Thi Almuen elskte Hertugen mere end alle de andre Herrer vdi Landet. Kongen bleff da atter mere gram end tilforne / oc tilstedde sin Søn Kong Magnus at hand maatte søge lempe oc listighed at affliffue Hertugen. Hand gick vdi Raad met Henrick Skatteler oc de andre hans anhengere. De toge Hogen Jude til dennem / endog hand haffde Hertugens Syster i Senge. De suore huer anden troskab oc huldskab / oc lagde sig ned paa Jorden / at de kunde diss tryggeligere vndskylde sig / oc suere at de alldrig huercken staaendis eller siddendis/ haffde oplagd Raad at forraade Hertug Knud. Stor daarlighed/ at de mente synden fulddreffuis mere met Munden end Haanden / oc viste icke at det er hu oc hierte/ oc icke tungen allene / som giør sin Eed. Hogen Jude gruede fast / stod op/oc gick vd fra dennem / der hand hørde huad de haffde for hender. De bade hannem bliffue hos dennem. Men hand sagde sig

Koning Niels lader sig atter forføre paa Hertug Knud.

Koning Magnus opligger forrederi imod Hertog Knud.

Wgudelig Snedighed.

huercken at vilde vere i Raad eller gierning met dennem / oc vilde ey heller obenbare deris Forræderi. Dog hand haffde giort meget bedre/ der som hand haffde atuaret sin suoger oc frelst hans Liff.

KOng Magnus lagde Raad op / huorledis hand vilde tredskeligen besuige Hertug Knud / oc vnder it helligt oc venligt skin / loffue oc suere hannem meget gaat / paa det hand skulde alldelis intet ont formode eller forsee sig til hannem. Hand lod forscriffue oc indbiude til Julehøytid mange Sielandske Riddermends Mend til sig vdi Roskilde. Iblant huilcke vaar ocsaa Hertug Knud / oc gaff dennem faare / huorledis hand haffde loffuet sig/ at fare en lang reise til Helligdom vden Lands / oc begerede derfaare aff Hertugen / som aff sin kiere Frende oc tro Broder / at hand vilde vdi hans frauerelse / vere hans Dronnings oc Børns formyndere/ oc haffue omhu for hans Land / Gods oc Rigdom / lade oc giøre ligeruis som det vaar hans eget vdi alle maade.

Koning Magnus befaler Hertugen sin Droning oc Land / oc siger sig at ville reise vden Lands.

Dissimellem bleff Hertuginden Ingeborg hemeligen til kiende giffuen / at der vaar giort Forræderiske anslag paa hendis Herre / oc hun strax ved Bud oc Breff / bad hannem at hand skulde see sig vel faare hos Kong Magnus. Hertugen holt saadant for Quinde redzel oc tidende/oc sagde at hand sætte saa stor tro til Kong Magnus / som til sin egen Førstinde. Haffde lycken veret hannem saa god / at følge snilde Raad oc atuarsel/ som de bleffue hannem metdelde / da haffde hand icke saa lætteligen betroet sig i disse Forræderis hender. Der Adelen haffde nu veret fire dage til lige hos Kongen vdi Giestebud / da droge huer hiem til sin Gaard. Hertugen tog ocsaa sin affskeed oc skildis fra Kong Magnus / oc drog til Haraldstæd ved Ringstæd.

Hertuginden atuarer sin Hosbond om Magnus Forræderi.

Samme dage hende det sig/at en aff Hertugens nær Frender slog en anden sin Hoffbroder ihiel / oc rømte derfaare aff hans Gaard til Kong Magnus. Om natten der Kongen drog aff Byen at bedriffue sit onde forsæt / lod hand denne Hertugens Frende bliffue allene tilbage / paa det hans Forræderi skulde icke berøbis / oc lagde de andre sine metfølgere faare / at de suore hannem Troskab / oc skiulte dennem siden vdi Buskene / som de skulde lure paa Hertugen. Dernæst sende hand Bud til Hertug Knud/ som vaar til Giest vdi Haraldstæd / hos en Høffuitzmand aff Falster ved naffn Erick/oc affærdiget en sin tienere som vor en Saxe oc en god sangere / oc lod hannem kierligen ombede / at hand vilde komme vd til Haralstæds skou / at tale met hannem vdi enlighed. Hertugen mistenckte intet Forræderi / oc tog ickon to Hoffmend oc to Fodgangere met sig / oc haffde icke end taget sit Suerd met sig / der som icke en aff hans Tienere haffde tuinget hannem der til / thi hand sagde / huad giøris mig Suerd behoff/ effterdi her er ingen fare paa færde.

Kong Magnus sender Bud effter Hertug Knud vdi Haralsted.

✻ Biscop Robertus Elgensis / som screff tre Bøger/ om Sant Knud Hertugis leffnet oc endeligt / siger at denne Sangere hed Siuord / oc handlede anderledis imod Hertugen end her fortælis.

Der Hertugen nu reiste paa Veyen/ynckedis denne Sangere offuer hannem / fordi hand elskte Tydsk Folck oc deris seder. Hand haffde gierne obenbaret dette hemelige Forræderi for hannem / oc torde dog icke for den haarde Ed oc forplictelse / som Kong Magnus tog aff hannem / oc de andre sine Tienere. Thi tenckte hand at paaminde hannem met fortacte ord / oc begynte at quæde den Vise om Frue Gremild/som forraadde sine egen Brødre. Men det fromme hierte sætte alt for megen tillid til Kongen / oc vilde helder giffue sig vdi vaade / end bære mistancke om hans venskaff. Der Sangeren fornam at Hertugen gaff ingen giem eller act paa denne Vise/ da lod hand hannem see met vilie / en part aff sit Harnisk / som hand førde hemeligen vnder sin kiortel. Men denne frimodige Herre kunde huercken frycte eller mistencke nogen.

Hertug Knud atuaris atter om Kong Magnus Forræderi.

Der de vaare nu kommen til skoffuen / sad Kong Magnus der paa en vindfelde / oc tog venligen imod Hertugen / saa blideligen paa hannem kyste oc tog hannem i sin f[illegible] Men der Hertugen fornam at hand haffde Harnisk vnder sine Klæder / atspurde hand hannem huad saadant betydde. Kongen sagde / Jeg haffuer giffuen skøling offuer en Bonde/ oc lader hannem hugge fra sin Fred / oc vil nu fare bort at fange hannem/ oc anname hans Gods. Hertugen bad hannem / at hand vilde affstaa sin vrede / oc icke vdstyrte Blod paa denne gode fest oc høytid. Thi det vaar (som da kaldedis) vdi tre hellige Kongers dage. Kongen suarede oc soer / at hand vilde ingelunde vige aff sit forsæt. Hertugen bød sig til at ville borge for Bonden / at hand skulde pleie hannem minde oc ræt/ hues billigt vaar. J det som de hølde saadane samtale / seer Hertugen it stort tal vebnede Krigs Folck komme vd aff Buskene / oc spør huad disse haffde i sinde. Kongen sagde / wi ville nu skiffte Riget / oc lade laad gaa/ huo det skal arffue effter min Fader. Hertug Knud suarede at det vaar icke endnu tid / at aardele saadane Sager / oc ynskte ickon at hans Fader maatte lenge leffue. J det samme spranck Kong Mogens vredeligen frem / oc greb Hertugen vdi sit Haar / oc kløff hans Hoffuet fra det venstre Øye indtil det høyre Øre / førend at hand fick halffdelen draget sit Suerd. De andre Forrædere stunge deris Suerd oc spind offte igennem hans Legeme / som det laa paa Jorden for dennem. De sige at der opuelded en Brynd paa stæden / som hans Blod bleff vdstyrt / huilcken skal findis endnu sammesteds paa denne dag.

Joabs gryss/ Judas kyss.

S. Knuds endeligt.

Der Skialm huidis Sønner hørde/huor ynckeligen Hertug Knud vaar myrd / sørgede de for hannem. Thi de vaare opfødde met huer anden til lige aff første Barndom. De droge strax til Roskilde / oc bade Kongen at hand vilde stede dennem / at begraffue Hertugen vdi Domkirekens Kor / iblant de andre Førsters oc Kongers begraffuelse. Kongen suarede / at der vaar inted rum vdi Koret / ey helder kunde det skicke sig / at dette døde Lig skulde indføris vdi Byen. Thi der maatte lætteligen fororsage sig it oprør iblant Almuen / eller en Blodstyrtning imellem hans oc Kong Mogensis Folck. Dette sagde hand/fordi at hand misunte denne from

Koning Niels negter Hertug Knut Jordeferd vdi Roskild.

ne fromme Herre en hederlig Jordeferd / oc befryctede at det skulde giffue hans Søn diss større Bagtale oc vanrycte. Der de kunde ingen Bøn faa met Kongen / droge de tilbage oc førde Hertugens Lig til Ringsted/ met en saare ringe skare oc bekaastning. Paa Veyen som de huiltis met hans Ligbaar / opspranck atter en anden kilde. Oc mange mene at Gud vidnede om hans wskyldighed / met dette oc andre flere Jertegn / som skeede hos hannem. Dog huad om saadanne Jertegn kand vere / er dette io vden alt tuil fast oc klart / at dette wgudelige oc wchristelige mord / som denne ædle oc dydelige Førstis egen slect oc byrd beginge paa hannem / huercken tecktis Gud eller noget fromt ærligt Menniske. Thi der dette mord ryctedis offuer alt Landet / da lode alle Rigens indbyggere oc Almue deris fryd oc Jule Glædskaff fare/ oc neppelige vaar noget hus / der som io baade Mand oc Quinde / vnge oc gamle / sørgede oc græde bitterligen for denne wskyldige Herris ynckelige død/oc forbandede den Mordere met alle sine anhengere / som haffde giffuet aarsage oc ladet sig bruge til dette wgudelige stycke at bedriffue. Alligeuel vaar Kong Mogens saa blinder oc forhærdet vdi sin ondskaff / at hand holt Gie[illegible] met Lyst oc Leeg/ Drick oc Dantz / oc glæddis der aff /at hand haffde a[illegible]uffuet den / som hand mente / der skulde forhindret hannem sin Faders Rige oc Regemente. J den stæd hannem burde at angre sine grumme oc gruelige Synder / oc indfaldet til Gud oc bedet hannem om naade oc forladelse. Men den retfærdige Gud / opuacte denne salige Herre Hertug Knud en deilig liffs Arffuing. Ingeburg hans Førstinde fødde den otende Dag her effter en Søn / huilcken de kaldede Valdemar effter sin Moders Morfader.

Jertegn.

Kong Valdemar fødis.

Gud opuacte ocsaa mange baade ædle oc wædle vdi Danmarck/ som lode sig aluorligen gaa til hierte / at heffne denne Wchristelige gierning. Jblant andre velbyrdige oc naffnkundige Herrer/ vaare / Hogen Frue Sunniues Søn som tilforn bleff omtalet / oc Peder Frue Bodilds Søn/ oc Skialm Huidis Sønner / huilcke alle endrecteligen gaffue last oc klage offuer dette Forrædelige mord / som vaar skeed paa deris Herre oc gode Ven. De førde hans Kiortel til Ting oc steffne met sig / oc lode den besee / huor ynckeligen den vaar offuerblød oc igennemstungen. Her met hialp fast til de Jertegen som skeede dagligen hos hans døde Lig / at den menige Almue reiste sig / oc begerede heffn offuer dennem som vaare hans bane. Harald Hertugens Broder drog offte til Ringstæds Lands ting oc klagede hart offuer sin Broders død. Men hand giorde det mere aff æregerighed / at hand stod effter Konge naffn oc ære / end aff Broderlig kierlighed/ at heffne den dødis vold oc wræt. Erick den anden hans Broder som haffde taget Smaalandene oc nogle Øer vdi befalning aff sin Broder vdi hans velmact / gremmede sig saare oc harmedis ved sig selff / huorledis hand kunde faa æffne at heffne sin kiere Broders død.

Hertugens Brødre oc de fornemeste aff Adelen klage Manddød effter S. Knud.

Kong Niels vaar stedt vdi stor banghed/ oc torde icke begiffue sig vd iblant Almuen met sin Søn. Hand lod Ascer Erckebiscopen aff Lund kalde

kalde til sig / oc drog siden effter hans raad til Ringstæd / oc mente sig diss snarligere at formilde Almuen / at hand lod Kong Mogens bliffue tilbage vdi Roskilde. Dog torde hand icke betro Almuen / oc gaa vd paa Bierget iblant Menighedens forsamling / men holt sig stille vdi Byen. Hertug Knuds Brødre komme samme tid begge til denne mode / oc klagede haardeligen offuer deris døde Broders Bane / saa at Almuen græd oc harmedis der ved / oc gaff strax dom offuer Kong Mogens for dette forrædelige Mord / som hand haffde giort paa denne wskyldige Herre. Dog vilde de icke forgribe sig paa deris gamle Herre Kong Niels / for hans Aar oc Alderdoms skyld / effterdi dennem vaar endnu icke fuld vitterligt / om hand haffde samtyckt / helet oc duld met sin Søn i denne slemme gierning eller icke. Men der de fornomme at hand holt sig vdaff Veyen vdi løn oc skiul / mistenckte de hannem / oc splitte deris forsamling met it Oprør / søgte hen oc vilde slaget hannem ihiel vdi Huset / oc sagde: Vil hand / som næruerendis er oc mest mact paa ligger at styre oc stille denne forsamling / icke komme til oss / da er det billigt / at wi gaa til hannem. Der Kongen dette formerckte aff sine Tienere / som bebudet hannem dette Oprør / da sende hand Erckebiscopen vd imod dennem / at hand som for sit embede / Aar oc byrd / haffde stor Myndighed / skulde affuende deris grumme hastighed.

Almuen reiser sig imod Kong Niels.

Erckebiscopen reed strax vd imod dennem / oc der hand saa Erick / stigde hand fra sin Hæst / oc græb hans Hæst vdi Bedzelet met sin høyre Haand / oc bad hannem lenge oc meget / at hand vilde lade sin Vrede falde / oc tilsagde hannem at Kong Mogens skulde straffis effter Lowen / oc hans Fader skulde giøre sin retfærdige vndskylding met Low oc Værn naar de paa eskede. Erckebiscopen tog sin Hat vdi Haanden / oc stod barhoffuet for Almuen / at de diss ydermere skulde frycte oc høre hannem. Hand fick der met bøn hos Erick oc Almuen / oc Kongen bleff stedt at selff komme allene vden sin Søn / at tale oc handle met Almuen / foruden all fryct oc Liffs fare. Der Kongen kom frem / holt hand stille for sig selff paa den ene / oc Almuen stod tilsammen paa den anden side. Den menige Mand vilde for ingen ting vnde Kongen at komme til Low oc Værn / met mindre vilkaar at Kong Mogens skulde vere vdsleger oc fredløs / oc aldrig komme tilbage førend de det endrecteligen samtyckte. Da effter tidens oc Sagens lelighed / raadde de som ginge begge Parterne imellem / at Kongen skulde forsende sin Søn til sit eget Kongerige Gylland / paa en tid lang / indtil saa lenge at denne første harm oc hastighed forgick Almuen / oc de vdi hans frauærelse met tiden kunde ynckis offuer hans vdlendighed / oc kalde hannem tilbage Met denne beskeed drog Kongen til Judland / oc Almuen huer hiem til sit eget / men Kong Mogens rømde strax til Gylland vdi Suerige.

Koning Magnus maa rømme Danmarck.

Dette Forligelsemaal behagedis ilde de skalcke oc Forrædere / som vaare ypperst aarsage til Hertugens død. De sagde til Kongen / at hand haffde giort som en daarlig Mand / oc det haffde veret hannem bedre oc ærligere / at hand haffde alldelis affsagd sig met Kongeligt Regemente / end at

end at hand skulde lade sin eniste Søn/ som er født til Riget effter hans affgang/ fly skamelige som en fredløs Mand aff Landet/ for nogle Bønders trussel oc klagemaal. De sagde at Kongen haffde selff den rettighed vdi Riget/ at hand (Almuen watspurt) maatte igienkalde sin Søn ind i sit Fæderne Land til sig oc sine gode Venner. Kongen lod sig offuertale/ oc imod sin Ed oc forløffte/ sende Bud effter Kong Mogens/ at hand skulde komme hiem til hannem. Met huilcken daarlige wbesindighed hand opuacte det Oprør paa ny/ som tilforne vaar stildt/ ved hans Søns frauerelse.

Kong Niels hiemkalder sin Søn aff Suerige.

Erick oc Harald S. Knuds Brødre/ sagde at det vaar nu lætteligen at see oc formercke/ at Kong Niels vaar icke alleniste Meenædig/ men oc saa lige god vdi Forræderske raad oc daad/ oc skyldig vdi lige Fordømmelse met sin Søn. Almuen vilde oc ingen tro sette ydermere til Kongens ord/ oc paa det de skulde dog icke vere aldelis vden Hoffuet/ da oprettede de nogle visse Fenicker oc Banere/ oc hyldede samdrecteligen Erick til deris Konning. Thi Harald den anden Broder vaar værstyggelig vdi deris Øyne for sin Gærighed oc Wkyskhed. Hand lod sig icke nøye met sin ærlige Husfrue/ men voldtog høffuiske Møer/ oc velbyrdige Fruer oc Jomfruer/ huilcke hand met deris mange Børne vugger indførde i sin Fruerstue/ sin ecte Husfrue til spaat oc harm. Almuen meente det som almindeligen sant er/ at hans Affkom skulde slecte effter hannem/ oc træde i deris Faders fodspor. Der faare haffde de gierne seet/ at Harald haffde veret paa en anden stæd/ oc at Erick haffde veret Konning vdi Danmarck. Men Erick besindede sig bedre/ oc vilde først see huad hand kunde met Herreskiold vdrette/ før end hand tog Kronen aff denne hastige oc heffngerige Almues haand. Hand drog met all sin Krigsmact til Jutland/ huor som hand ingen synderlig modstand fant/ oc haffde met en snarhed indtaget Landet/ der som Biscop Thord aff Ribe/ haffde icke taget hannem met bedragelige ord/ oc giort Kongens vndskyldning/ oc tilsagd hannem/ at hand endnu skulde holde sin eed oc løffte. Erick trode denne hellige oc værdige Faders ord oc Bøn om fred/ oc bød sit Folck at afflegge Vaaben oc Værie vdi sin Leyre. Der Kongen det hørde/ offuerfalt hand hannem hasteligen oc wforseendis/ saa at hand maatte rømme aff Marcken/ oc lide stor skade/ at hand saa letfærdeligen trode Biscopens søde ord oc suigefulde tale.

It nyt Oprør for Hertug Knuds skyld.

Erick bedragis aff Biscop Thord/ oc slais aff Kong Niels paa fluct.

Der Erick haffde faaet saadan vitterlig Aarsage til retfærdig Krig oc Aarlog imod Kong Niels / drog hand strax tilbage til Issefiord vdi Sieland/ oc tog obenbarlige Kongelig titel oc velde aff Sielandsfarene oc Skoningerne / som hyldede oc suore hannem/ at heffne hans Broders død. Hand affærdiget Bud met Breff til Keiser Lotharium/ at hand vilde vndsætte hannem/ for den Kierlighed oc Venskaff/ som imellem hannem oc hans Broder vaar i sin velmact. Keiseren skyndede sig met det første/ drog ned igiennem Holsten met sin Krigs mact/ icke at hand saa besynderligen vilde hielpe Erick/ men mere i denne act oc mening/ at hand vilde sni-

Erick velis til Konning.

Keiser Lotharius kommer ind vdi Judland.

get sig paa Danmarck / oc lagt det vnder Keiserdommet / dissimellem at disse Herrer førde indbyrdis Kiff oc trætte der om. Erick møtte hannem ved Slesuig met sin Skibs flode oc Folck. Kong Magnus haffde indtaget oc foruaret Byen met sterck vact oc Krigs rystning / oc fick effter nogle faa dage sin Fader til sig / met saa stort it antal Krigsfolck aff Judland / at hand indtog gantske Danneuircke paa denne side / oc besætte Porten paa Landstredet met it sterckt hold. Keyseren torde for redzel / huercken slaaes vdi Marcken met hannem / eller lade sit Folck offuersætte til Byen met Erickis Skib. Oc der hand saa at Krigen forhaledis dag fra dag / oc hand intet kunde vdrette enten met standendis Strid eller Storm / søgte hand lempe at sla sig fra Erick / oc giøre forbund met hans vederpart. Huilcket ocsaa skeede / dog met saadanne vilkaar / at Keyseren skulde offuergiffue denne bestaalding / oc Kong Mogens skulde suere det Romske rige Huldskaff oc Troskaff / at vndsette det naar hand tilsagdis.

Koning Niels giffuer Keyseren falsk æd oc tro.

Kong Niels oc hans Søn indginge gladeligen disse vilkaar / oc lode Keyseren drage ind til sig offuer Ideren. Thi drog Erick til Keyseren / oc talede hannem skarpeligen til / at hand haffde beuist hannem saadan Tydske letfærdighed / oc sagde at den dag skulde komme at de skulde betale hannem for sin gode vilie / ligeruis som de Hulde tro oc Venskaff met den salige Herre Hertug Knud.

Tydsk ere de Danske vtro.

Huilcket hannem ocsaa vederfors. Thi der hand drog tilbage offuer Ideren / falt Kong Mogens hemelige bag paa en hans Høffuitzmend greffue Adolff / oc affslog hannem Folcket som haffde i bagholdet / saa at Greffuen selff maatte kaste sit Harnisk oc suømme offuer Vandet / oc vndkom neppeligen met Liffuet.

Vdi midler tid / at saadant Bulder / vtroskaff oc venighed / effter S. Knuds død / haffuer giort allting vrolig oc vtryg her i Riget / da haffue mange aff Rigens indbyggere begiffuet sig hen vdi fremmede Landskaff. Iblant andre ocsaa Her Vilhelm / Peder Dunins Fader / som vdførde met sig Rigens Dresel ind i Polen / som Martinus Cromerus vitløfftigen her om scriffuer i den Polniske Krønicke. Dog hand forseer sig i dette stycke / at hand siger saadant skulde skeet vdi Kong Abels tid / som ihielslog sin egen Broder Kong Erick.

Der Kong Erick saa at hand haffde ingen trofast bistand aff Keyseren / harmedis hand saare der offuer / oc begaff sig imod Østerleden / oc fick der Bud fra Kong Magnus aff Norge / huilcken da ved sine Legater begerede Hertug Knuds ældste Daatter / endog hun vaar icke end da alldelis Manduaaxen. Erick tog venligen mod hans Legater / oc gaff dennem de suar / som dennem vel behagede / oc paa det at Suogerskabet kunde vere diss fastere / oc hand kunde foruente sig nogen god vndsætning aff Norge imod Kong Niels / da gaff hannem ocsaa Kong Magnus sin Stiffmoder (som i fordom tid vaar Dronning vdi Norge) til sin ecte Husfrue effter hans Bøn oc begering.

Suogerskab imellem Koning Erick oc Kong Magnus aff Norge.

Om denne Kong Magnus blindis oc de andre Norske Kongers Herrstamme / findis vijdere besteed i den fiortende Bog.

Vdi

VDJ Foraaret/der Vinteren vaar affgaaen/rystede de sig paa ny paa begge sider. Kong Niels giorde færdig met all den mact hand kunde aff stæd komme vdi disse vestre Land / Judland oc Fyn. Erick samlede Krigsfolck vdi Skone oc Sieland / oc actede sig met det første igien til Judland. Thi Christiern en aff Kong Nielsis ypperste Ridderskaff/ flyde fra hannem for Kong Mogensis skyld / oc loffuede Erick stor hielp oc bistand. Biscop Peder aff Roskilde effterfulde Erick met legemet / thi hand fryctede for hannem / men met sit hierte vaar hand hos Kong Niels / huilcken hand elskte / oc ynskte alt gaat aff gantske hu oc sind. Samme hiertelaff haffde Harald / Koning Ericks Broder / som vaar vel vndertiden met begge sine Sønner hos Erick / men haffde dog heller veret hos Kong Niels / haffde hand ellers tord for skam skyld. Thi det fortrød hannem / at hand bleff forskut oc Erick bleff antagen hos Almuen til Kongelig mact oc velde. Huor faare hand bar større had til hannem dog hemeligen / end hand giorde imod Kong Mogens / som slog hans egen kiødelige Broder ihiel. Om Broderskaff.

DER Kong Niels fornam at Christiern reiste Almuen / oc actede at geste hannem / deelte hand sit Krigsfolck vdi tuende hobe. Met den ene drog hand selff imod Christiern / den anden antuordede hand sin Søn / at hand skulde drage til Skibs imod Erick. Kong Mogens løb vd fra Aarhuss met floden/oc haffde ingen kundskaff paa Erick/ som da laa i Veyen for hannem vnder Syrø. Der Erick saa hannem komme / oc hans Skib vere lengst atskilt fra huer andre / lige som de vaare best beseylede/ sætte hand sig vdi en Baad/oc rode fra it Skib til it andet/oc besynderligen formanede Peder oc Harald (paa huilcke hand haffde nogen mistancke) atde vilde holde sig mandeligen imod Fienderne. Siden indtog hand Kong Mogensis Skib effter haanden / ligeruis som de komme seylendis frem til hannem. Der Mogens dette saa / lod hand sit Anckere falde / oc blæste vdi sin Søfløyte / at de andre komme tilbage til hans Skib. Syrø. Koning Erick offuervinder Kong Magnus vnder Syrø.

Thi lagde Erick ned imod hannem/oc effterdi hand vaar stercke re paa Skib / omringede oc belagde hand hannem met alle hans Skib / vndertagen hues allerede aff fryct oc fare vaare hannem vndløbne. Da begyntis it hart Bad imellem dennem / indtil at Juderne fornomme at der vaar paa det sidste / huercken Seyr eller flugt met æren at bekomme / oc sætte der faare Kong Mogens ind paa en Esping / oc sloge hannem en Vey igennem Fiendernis flode / at hand vndkom wskadt met deris skade oc Liffs fare. Effter at Kongen vaar kommen vdi sin behold / hulde de end da Slacting met Erick / saa lenge at der vaar en Mand wfangen oc wsagret iblant dennem. Thi vdi all deris flode Judernis trohiertighed.

Judernis Mandom.

bleff ey befunden en leffuendis eller helbrede Mand / vndertagen en allene som haffde skiult sig vdi seylet / oc bleff optagen der Folcket søgte effter bytte. Denne loede de ophenge oc gaffue hannem en wærlig død / efterdi hand icke vilde tilforne dø eller fangis ærligen vnder sine Fienders hender.

Lycken.

Dissemellem gick det Christiern wlyckeligen imod Kong Niels. Hans Folck bleff meste parten nedlagt oc hand selff førd Fangen oc indsæt paa Gottorps Taarn. Erick vaar modig oc glad effter denne Seyr / oc viste dog intet huorledis det vaar gaaet Christiern met hans Folck. Thi lagde hand ind vdi Limfiord / i den mening at hand vilde indtaget Judland. Men der hand spurde de onde tidende om Christiern / vant hand strax Seyel / oc kunde icke faa sit Folck saa hasteligen met sig til Skibs / at der io bleffue mange slagne for hannem aff Fienderne.

Koning Erick flyer for Kong Niels.

Kong Niels oc hans Søn saae at deris vederpart fick stor fremgang oc daglig anhang / da lagde de sig effter Harald Erickis Broder / huilcken lod sig ocsaa lætteligen met stor skenck oc forløfft drage fra Erick / efterdi hand bar dog ellers større affuend ved sin Broders Regimente / end disse hans Broders Mordere. Thi forlod hand icke alleniste sin Broder / men ocsaa befestede [.]aa ny sit slot Haraldsborg vdi Roskilde Forstad / at hand kunde ligge han[..]em diss mere vnder Øyne til harm oc forhindring. Erick søgte effter oc [...] lagde hannem met det snariste. Men der hand formerckte / at slott[...]od ey til at vinde met Storm / brugte hand Blidekast / met huilcke de T[..]ske / som da bode vdi Roskilde / vnderuiste hannem at kaste Steene ind paa befestningen. Den første Steen som bleff vdkast falt vnder Volden / oc holtis aff Harald ickon for spot oc spee. Den anden Steen falt ind paa Slottet / oc ned igennem Taget indtil den nederste grunduol paa it Hus / som stod paa en Fod oc kunde lætteligen omdragis imod Fienderne til alle sider / ligeruis som en stor Værmølle. Der Harald saa at hand kunde icke lenger bliffue Tryg paa sin Borg / oc foruentede sig ingen vndsætning / da nedbrød hand om Natten hemeligen volden imod Stranden / som Fienderne hulde forsømelige vact / oc sende først sine Heste vd for sig / oc drog siden selff effter met sit Folck. Der Fienderne hørde hannem fly / gaffue de sig strax aff Leyren effter hannem. Hand bad sine Tienere raabe / at mand skulde gribe oc fange Harald. Met saadant listigt Paafund oc nattens mørcke bistand vndkom hand Fienderne / oc fant it Skib ved Stranden / oc seylede der met til Jutland. Kong Niels tog venligen imod hannem / oc holt hannem vdi stor ære iblant sine ypperste Venner hos sig / dog haffde hand hannem icke wmistenckt / baade fordi at hand rømte saa hasteligen fra sin egen Broder / oc kom nu saa Hoffuitkulds tilbage fra Sieland.

Harald falder fra sin egen Broder til Koning Niels.

Harald forjagis fra Haralds Borg.

Snedighed.

Vdi midler tid at Kong Mogens vaar forhindret met denne Danske feide / vdualde de Suenske sig en anden Konge ved naffn Suercke / huercken for hans høybaarenhed / thi hand vaar født aff maadelig Slect / ey

helder

heller for den besynderlige kierlighed oc gode vilie som de haffde til hannem/ men mest derfaare at de vilde icke vere nogen fremmet vndergiffne. Denne Suercke forlockede Kong Nielssis Dronning Vluilde / som hand haffde taget til Ecte / vdi Norge effter Dronning Margretis Død. Met hende afflede hand en Søn Karl / som regerede effter hannem vdi Suerige. Samme tid sende Kong Mogens aff Norge bud effter Hertug Knuds Daatter / oc lod hende hente til sig fra hendis Broder Erick/ som for nogle Aar tilforne haffde troloffuet hannem hende.

Om vaaren næst her effter / giorde Kong Niels sig rede vdi Judland / aff all sin yderste mact som hand kunde aff stæd komme / oc drog offuer til Sieland / at heffne sig endeligen paa dem som vaare hannem frafaldne. Erick møtte hannem ved Værebro / oc bleff offueruunden aff hannem i it stort slag / oc maatte rømme met sin Husfrue oc vnge Søn Suend til Kong Mogens vdi Norge. Hand vndfick hannem venligen met det første / men lagde sig paa det sidste effter hannem / met stort suig oc Forræderi. Koning Niels offueruinder Koning Erick ved Værebro.

KOng Niels gaff Harald forloff at hand maatte heffne sig paa de Tydske vdi Roskilde / som haffde vnderuist Erick paa Blidekast / oc berømmede sig at haffde skut hannem ihiel / der hand fl[illegible]e fra Haraldsborg. Hand befoel Bødelen at skære Næserne aff denne[illegible] / oc atspørge da huer som de komme frem / huilcken iblant dennem der sk[illegible] Harald ihiel. Da hende det sig / at der Bødelen bar Kniffuen til en [illegible] disse Tydskis Næse/ at hand bad Mand skulde spare hannem for sin [illegible]ynderlige Lærdoms skyld. Harald mente at dette vaar aluors Tale / oc lagde hannem en Messe Bog faare at hand skulde læse. Den anden sagde at hand vaar Lærd at sy Sko / oc icke at sige Messe. Harald Lo oc lod hannem nyde sit Liff / for sit subtilige Paafund oc skemtelige snedighed. Harald heffner sig paa tydskene vdi Roskild. Snedighed.

Vdi disse Dage kom en som hed Harald fra Irland til Norge / oc sagde at Kong Mognus Barfod haffde afflet hannem i sin Vngdom der hand drog omkring vdi feide vijs paa Irland. Men Norbaggerne vilde icke tro hannem / førend hand effter deris begering / gick met sine bare fødder paa gloende iern Plader. Oc der de saae at hannem der vdaff bleff intet at skade / trode de at hans beretning vaar sand. Huilcket gick dennem siden til stor Angist oc Vaande. Thi denne samme Harald vaar en ophaff til idelig Oprør oc Blods vdstyrtning / som skeede her effter i Landet vdi mange Aar. Harald gille kommer til Norge fra Irland.

Kong Niels huiltis icke dissemellem / men haffde sit visse Bud hos Kong Mogens i Norge met gunst oc gaffue / at hand skulde forraade Erick hans Vuen. Dronningen som vaar Erickis Broder Daatter / formerckte at Kong Mogens haffde ont i sinde / oc gaff det Erick sin Farbroder at vide. Hand afferdiget strax sine Tienere til Laaland / oc gaff sine gode Venner tilkiende / vdi huad nød oc Liffs fare hand vaar bestedt / oc bad dem kierligen at de vilde vndsætte hannem. Erickis Venner Skenck oc gaffue. Koning Mogens vdi Norge staar Koning Erick effter sit Liff.

Venner tøffuede icke lenge / før end de lagde vd met it Skib fra Laaland oc ind vnder Norge / oc tilbøde hannem hemelige deris hielp oc tieniste. Erick viste da ingen bedre raad / at forraske de Norske / som dagligen vaarede paa hannem / effter Kong Mogensis befalning / end at hand det kunde vdrette ved Druckenskaff / til huilcken de vaare alle saare meget tilbøylige. Thi kaste hand paa at dricke / oc legte Bartaffuel om Penninge met deñem / oc naar tærningen rand best for hannem / da leegte hand verst / paa det at hand met sit Exempel vilde locke dennem til diss større offuerflødig drick oc daabel. Paa det siste stillede hand sig / som hand haffde veret træt oc offuerkommen aff megen drick / oc gick op til sin Seng / oc sætte sin Prest vdi sin stæd at daable met dennem. Hand vaar alldelis ædru / oc iagede der faare fast omkring iblant dennem met mange dricke kar / saa at de finge huad dennem fattedis met det allerførste / oc hand lagde sig mit iblant dennem / som de fulde ned paa stæden at Soffue. Dissemellem brød Erick vd aff sit Soffuekammer / oc kom til Stranden met sin Husfrue oc gantske Selskaff / vndertagen sin Lille vnge Søn / som hand haffde forgæt / oc tenckte først paa hannem / der hand haffde igiennemboret alle Kongens Skib / oc giørt dem lacke oc wnyttelige til Seylatz. Men icke vaar tiden hannem saa kaart oc wbeleilig / at hand io fortøffuede oc icke vant Segel / førend hand fick sin Søn inden Skibs Borde til sig.

Koning Erick vndkommer Kong Mogens met trædsked.

Tredskt anslag.

Faderlig kierlighed til Sønnen.

Om Morgenen komme Vecterne som vaare tilsætte aff Kong Magnus at vaare paa Erick / for hans Soffuekammer / oc spurde huorfaare hand soff saa lenge / om hand icke end da haffde vdsoffuet sin fordags Druckenskaff. Der ingen suarede den første / anden oc tredie gang / forundrede de sig storligen / oc opsloge Dørren oc funde ingen for sig vdi Kammeret. Thi gaffue de strax Kongen tilkiende / huorledis Erick haffde skuffet dennem / oc Kongen gaff sig hasteligen til Søes paa sine Skib effter hannem. Skibene vaare lacke / oc førend hand kom til Landet tilbage at stoppe Hullene paa dennem / oc vilde atter forfølge Erick / seylede oc rodde til lige / da vaar hand gaaet hannem noget nær aff siune / saa at hand maatte lade hannem fare / oc vende igien met sine Skib til Norge.

Erick fick god Bør oc kom til Laaland / oc bleff der vel antagen aff Landens indbyggere / som altid fundis hannem tro oc villige. Hans tilkommelse spurdis met en snarhed / thi hand lod Vbbe ophenge / som Kong Niels haffde indsæt i hans frauærelse. Oc der hand spurde at Kongen actede at holde sin Jule høytid vdi Lund / drog hand frem førend Kongen kom / oc bortførde met sig all den Giengærd / som der vaar beridt til hannem. Der faare offuergaff Kong Niels sin Skonske reyse / oc om Sommeren næst her effter / forsamlede hand alle sine Skib vdi Fote vig / foruden den Skonske flode / oc lod Krigsfolcket strax samme stæds giøre sin Slagtordning. Men der de saae den Støff som gick op i Lufften som en taage / fra Erick oc hans Ryter / da vende de først sactelige tilbage / men der de hørde det bulder oc brag som gick aff deris Heste oc Harniske / da gaffue de sig paa flucht imod Stranden. Erick fulde fast effter dem / oc met Guds besynderlige hielp /

Koning Erick lader Vbbe Kongens Suoger ophenge.

Strid ved Fotevig.

Fotesund.

ge hielp / som kreffuede heffn for Hertug Knuds wskyldige Blod / fick en herlige Seyr offuer sine Fiender. Kong Mogens vilde icke lade den skam gaa offuer sig / at hand skulde fly met de andre / men hand vorde sig mandeligen / indtil hand bleff slagen met Biscop Peder aff Roskilde / offuer de døde Legeme som hand selff haffde dræbt / oc bleffue saa begge døde oc begraffn til lige vdi en Graff. En Bonde vndsætte Kong Niels met en Hest at hand vndflyde oc kom til sit Skib. De andre som offuerbleffue / enten siunckte sig selff met Skibene som de forfylte / eller bleffue slagne aff sig selff indbyrdis. Thi de som vaare komne ind i Skibene / hugge henderne oc armene aff de andre / som vilde stige ind til dennem. Ingen vaar den anden saa god en Ven / at hand sparede hannem. Vdi Liffs vaade / er huer kieriste aff sit eget Liff. Erick forsømte sig icke dissemellem at forfølge dem / oc klappe deris Ryg som ved burde. Dog ieg troer at denne Seyr bleff mindst vunden ved menniskelig mact / men mest aff Guds besynderlige krafftige hielp oc bistand / som vdi saa maade straffede de wgudelige Forrædere / huilcke ihielsloge den fromme Herre Hertug Knud. Jeg veed oc aff intet slag at sige / vdi huilcket flere Bisper omkomme paa en tid / end paa denne stæd. Thi der bleff Biscop Peder aff Roskild / Biscop Henrick aff Suerige / oc alle Bisperne aff Judland / en allene vndertagen.

Koning Magnus bliffuer slagen.

Sex Biscoper bliffue slagne met Koning Magnus

En aff Ericks Suenne ved naffn Mogens Saxe / beuiste it merckeligt troskaffs stycke imod hannem / vdi begyndelsen paa denne feide Hand lod sig vinde ned aff Steffuens klint / oc om natte tide drog offuer til Erick paa en liden Baad / oc obenbarede hañem alle Kong Nielsis anslag / oc skuffede saaledis Kongen / som haffde beslaget alle Fergestæder / oc holt sterck vact alleuegne ved Stranden / at ingen skulde komme offuer til Skone til Erick.

Kong Mogens aff Norge sende vdi samme dage sin Dronning fra sig hiem til Danmarck / oc gaff hende sag / at hun haffde mere elskt sin Farbroder end hannem / i det hun obenbarede hannem det hemelige Forræderi / som hand haffde i sinde imod hannem.

Koning Magnus aff Norge forskiuder S. Knuds Daatter.

Kong Niels rømte effter dette slag til Judland / oc effterdi hand saa at lycken vilde ingen ydermere bistand giøre hannem / oc hand vaar nu meget alderstigen oc Sønneløss / da keiste hand Harald til sin arffuing / mere paa det hand kunde skaffe Erick en Modstandere / end sig selff en arffuing / effter sin affgang. Siden drog hand til Slesuig / oc meente at Borgerne skulde anseet hans Aar oc vanlycke / oc ladet falde deris vræde / som de bare imod hannem for hans Søns skyld. Men hand torde met det første icke fuldeligen sætte tro paa dennem / førend de sætte hannem Gissel oc Pant. Dog lod hand sig offuertale aff en deris ypperste Borgere ved naffn Boie / oc Portene oplodis / at hand skulde drage ind i Byen. Der hand kom inden Porten / da møtte Klerckeriet oc Borgerne hannem / dog met wlige sind oc forsæt. Klerckene vndfinge hannẽ venligen met deris Procesß / men Almuen søgte Fientligen met Vaaben oc Verie imod hannem.

Thi

Koning Niels bleff slagen aff Borgerne udi Slesuig.

Thi flyde Kongen ind paa Konggaarden / imod sine Venners raad / som vilde hand skulde søgt ind i Sant Peders Kircke oc frelst sit Liff. Hand sagde at hand vilde heller dø paa sin Fæderne Gaard / end at det hellige Hus skulde besmittis met Blods udgydelse. Hans Tienere oc gode Mend fattedis intet paa modighed oc redebon vilie / at voffue deris Liff for hannem / oc giøre Borgerne dristelige modstand / indtil baade de selff / oc deris Herre met dennem / bleffue paa Valsteden hos huer andre.

Den

Den Fiortende Bog.

Summa paa denne Bog.

AF diſſe Hiſtorier / ſom her indtil ere fremſætte vdi næſte Bøger / giffuis (det ſom vnderligt er) tilkiende / at vore Danſke Konger oc andre deris byrd oc affkom / haffue haffd vdi diſſe dage / ſaare tynde oc krancke lycke. Saa at den maatte haffue it driſtigt Hierte oc en ſterck Pande / ſom da om ſtunder / torde fordriſte ſig at begere eller bære Danmarckis Krone. Thi det beløber ſig icke end alldelis hundrede Aar / at flere end ſexten aff dennem / ere enten vſkyldeligen ſlagne aff deris egne vnderſaatte / eller oc vdi andre maade omkomne.

Flere end ſexten Herrer omkommen aff de Danſke Konger oc Konge Blod / mindre end paa 100 Aars tid.

Huorledis at Sant Knud Koning bleff forraad oc ſla-
1. gen vdi Otthenſe / met ſin Broder Benedict / det er fortalt vdi
2. den elleffte Bog. Diſligeſte vdi den tolffte Bog huorledis
3. Biørn den tredie Broder / bleff myrd vdi Hertugdommet
Sleſuig. Om Sant Knuds Søn Karll / rører vor Danſke Krønicke alldelis intet / men vdi vdlendiſke Hiſtorier finde wi / at hannem vederforis aff ſine vnderſaatte det ſamme ſom hans Herre Fader aff ſine her i Riget. Thi effter at hand vaar rømt met ſin Moder her fra ind i Flanderen / fick hand Greffue dømet ſaare at ſtaa effter ſin Morbroder greffue Robert / oc bleff paa det ſidſte ſlagen met Forræderi aff ſine egne Tienere / ſom hand laa vdi ſine gudelige Bøner til Gud / vdi Kircken til Bryg i Flandren.

Fire aff Kong Suend Eſtrithſſøns Sønner ſlagne.

Vdi denne næſte trettende Bog / er fortald Sant Knud
Hertugis ynckelige Mord / huilcket Kong Magnus forrædeli-
gen bedreff paa hannem / oc maatte der ſaare paa det ſidſte
ſelff tilſæte ſit eget Liff / met ſin Fader Kong Niels / ſom wi ny-
4. ligen hørde / der bleff ſlagen vdi Sleſuig. Huilcken ſamme
retfærdige Heffn / offuergick iblant andre deris anhengere / oc ſaa
den naturlige vanart Henrick Skatteleder. Thi effter at hand

haffde

haffde en gang faaet smag paa wskyldigt Blod/ meente hand at hannem skulde saaledis altid lyckis sin Blodgerighed. Hand drog ind vdi Suerige / effter den Suenske Adels begering / oc slog sin Suoger Sant Erick Kong ihiel / oc lod sin Søn Magnus hylde vdi hans stæd. Men deris Regemente varede en kaart tid / som det allmindeligen gaar Tiranner / at de vorde sielden graaherdige. Baade Henrick Skatteleder oc hans Søn Kong Magnus bleffue slagne ved den Kircke som kaldis Danemarckis Kircke.

Tiranner bliffue sielden graaherdige.

Nu her effter / vdi denne efterfølgende fiortende Bog/ fortælis huorledis at Kong Erick Emund haffuer forfuld Harald Kyese sin Broder / for sit Forræderi oc wtroskaff. Tuende hans Sønner / Erick oc Biørn / lader hand druckne vdi Slien ved Slesuig. Siden offuerilede hand Harald selff oc slog hannem vdi Judland i Skypdrup / met alle de andre hans Børn / saa nær som til Oluff. Huilcken da vndkom / oc bleff dog effter fiorten slactinger slagen / aff Kong Erick Lam. Siden der Kong Erick Emund haffde ført Krig paa Ryland oc Norge / oc mente nu at hand skulde nyde Regementet met rolighed / da bleff hand slagen aff Sorte Plog / paa Hueding Hærrits ting (som nogle mene) ved Ribe / oc ligger begraffuen i Riber Domkircke.

Alle til Kong Erick Eiegods Sønner slagne.

Erick Lam regerede en føye tid oc met føye lycke. Hand plagedis hart vdi sin tid / aff Oluff Haraldssøn / som rørt er/ oc paa det sidste opsagde Kronen / gaff sig i Closter vdi / Otthense/ oc døddeder mere aff Sorg end Siugdom / der hand hørde / at der handledis om en anden Kong / før end hand endnu vaar selff død.

Sorg er Siugdom.

Effter hans affgang yppedis den hefftige oc languarinde Wenighed om Danmarckis Krone / imellem Kong Suend oc Kong Knud / indtil at Kong Valdemar opuoxte/ oc blandtis ocsaa vdi dette wlystige spil / oc paa det sidste effter beggis deris død / bekom allene Regementet vdi Danmarck. Sielandsfarene samtyckte Kong Suend Erick Emunds Søn. Juderne valde oc hyldede Kong Knud Magnus-

Magnussøn. Huilcke tuende Herrer hulde idelige Krig oc Feide met huer anden vdi Ni samfelde Aar. Vndertiden haffde den ene offuerhaand oc vndertiden den anden. Stundem haffde Kong Suend Biscoperne oc den fornemiste Adel paa sin side/ oc stundem syntis Kong Knud hannem offuerlegen met deris mact oc methold. Dette dreffue de saaledis met huer andre/ indtil at Valdemar Sant Knuds Søn/ gaff sig vdi Kong Suends gaard oc efterfulde hans Leyre. Huilcket gaff Kong Knud stor mistrøstighed oc affald iblant sit Folck/ saa at hand da nøddis til at giffue sig til Keyseren om raad oc vndsætning.

Keyser Friderick lagde sig vdi Sagen/ oc lod Kong Suend gantske venligen forscriffue til sig til Mersborg. Men der hand haffde faaet hannem vdi Snaren/ affsagde hand forligelsemaalet/ mere paa sin egen vild/ end Kong Suends venskaff/ met disse vilkaar. Kong Suend skulde beholde Danmarck allene/ oc vere Keyseren vndergiffuen/ Kong Knud skulde beholde Sieland (vndertagen hues Kong Suends arffuegods vaar) oc vere Kong Suend vndergiffuen. Disse vilkaar behagede Kong Suend icke saare vel/ oc hand derfaare haffde gierne vndslaget sig om mueligt kunde veret vdi nogen maade. Nøden brød Rætten. Valdemar maatte recke Haanden oc sige god for hannem/ at saadant skulde holdis effter Keyserens raad oc gode tycke. Men det som hand wuilligen samtyckte hos Keyseren vdi Tydskland/ det ryggede hand snarligen/ der hand kom paa denne side Danneuircke. Hand gick icke alleniste fra denne Contract/ men ocsaa indførde oc optog ny Skick/ som aldrig tilforn haffde veret brugelig her i Danmarck. Hand begynte ocsaa vdi wgiort Vær/ feide paa Suerige/ met stor wbeskedenhed oc liden forfremmelse. Nøden bryt der Rætten.

Venderne giorde ocsaa samme tid/ indfald vdi Sieland oc smaa Landene/ met Rigens indbyggeris store skade oc forderffuelse/ saa at de paa det sidste/ bleffue oprørske imod Kong Suend/ oc hand da offuergaff sine vduaartis

Fiender / oc sætte hemeligen effter Kong Valdemar / met suig oc snig. Thi hand mistencte hannem / fordi at hand nyligen haffde forlat hannem for sin ryggeløsheds skyld/oc giffuet sig til Kong Knud / oc troloffuet hans Syster Sophia. Men Valdemar kom vnder Veret met hans falskhed / oc fick met Kong Knud saa megen anhang / at de fordreffue hannem met alle vd aff Riget.

Kong Suend rømmer Danmarck.

Kong Suend søgte strax sin Suoger Hertug Konrad aff Saxen / om hielp oc bistand / oc bleff fortøgret hos hannem indtil paa det tredie Aar / at hand hendøde / oc hand da fant sig ingen nærmere vndsetning / end hos Hertug Henrick Løue aff Saxen. Huilcken baade selff ved sin egen Krigsmact vdi Judland oc formedelst Venderne trengde paa at indføre Kong Suend igien vdi Riget. Men der saadant anslag haffde ingen fremgang / bleff hannem beuilget / en venlig Mode oc Samtale aff Kong Knud oc Kong Valdemar / først vdi Fyn oc siden vdi Laaland.

Der bleffue allting voldgiffne paa Kong Valdemar / oc hand afftalde all gammel Had oc Fiendskaff / oc oprette it nyt forbund / oc deelte Riget oc Kronens herlighed / vdi tre parter imellem sig oc dennem / met allis inbyrdis oc fuldbyrdige samtycke. Den første part / som vaar Judland / den tog Kong Valdemar selff. Kong Suend som haffde det næste kaar / tog Skaane met hendis tillagde frihed. Sieland oc Fyn falt vdi Kong Knuds Laad.

Jngen mand viste da andet / end at allting vaar venligen oc vel forligt imellem disse tre Konger. Men Kong Suend dulde icke lenge sin Forræderi / førend at mand baade hørde oc spurde / huad for it Giestebud hand haffde anræt Kong Knud oc Kong Valdemar vdi Roskilde. Kong Knud bleff der slagen oc Kong Valdemar hart foruunt oc saaret / saa hand neppeligen vndkom met liffuet. Saadan vchristelig gierning bleff siden haardeligen straffet paa Kong Suend oc hans anhengere / huilcke kaart tid her effter bleff-

Mord betalis met Mord.

ue slag-

ne slagne vdi Judland vdi Grathemose aff Kong Valdemar oc hans methielpere. See saaledis omkomme / mindre end paa hundrede Aars tid / flere end sexten naffnkundige Danske Herrer / iblant huilcke helfften vaare komne til Kongelig titel oc velde / oc de andre vaare enten Konge Børn eller Børne Børn. Saa at huo sig vilde ret besinde / maatte vel fire gange betencke sig / førend hand skulde ynske sig Kongelig herlighed eller Kongelige Blods foruant oc Frendskaff. Danmarckis Krone tung oc suar.

Effter at saadan induaartis Uenighed vaar nu nedlagt / bleff Kong Valdemar en eneuolds Herre offuer all Danmarck / oc vdrette meget gaat paa Rigens vegne vdi sin tid / mest met Erckebiscop Absalon Huidis raad oc bistand. Oc efferdi Saxo Grammaticus haffuer selff leffuet vdi denne tid / oc haffuer veret anseet oc vel lidt / hos Erckebiscopen oc andre Danske Ridderskaff / da haffuer hand effter saadan lelighed / mere vijtløfftig bescreffuit Kong Valdemars bedrifft / end nogen aff disse andre fremfarne Kongers.

Iblant andet merckeligt Euentyr / giffuer hand i denne fiortende Bog tilkiende / at Kong Valdemar haffuer haffd met tuende slags store Fiender at skaffe vdi sin tid. Det ene slag vaare hans obenbare oc affsagde Fiender / det andet hans hemelige wuenner / som stode effter at skilie hannem ved Danmarckis Krone oc hans velfærd.

Imod sine obenbare Fiender førde hand tuende merckelige oc languarende Feider. Den første holt hand met Rylenderne oc Venderne / huilcke offte fulde hannem fra effter at hand nogle gange haffde tuingd oc benaadet dennem / oc de dog paa det sidste maatte kiende hannem for deris rette Herre oc Øffrighed. Vdi denne Vendiske feide / haffue de Huider oc andre fornemelig aff det Danske ædle Blod / beuist sig mod deris Herre oc Konge tro oc lydige / oc imod Rigens Fiender deris oprictige Mod oc Mands hierte. Huor Den Danske Adels loff.

met de icke alleniste haffue paa denne/saa vel som anden tid/ indlagd sig Pris oc it wdødeligt Rycte faar Verden/men ocsaa faar Gud/hues salige Ord de haffue ved Krig oc Herreskiold først indførd i disse Vendiske Lande oc Stæder/oc nedslagen baade Sanct Vits oc andre Affguders dyrckelse/som dette altsammen her effter skal grundeligen oc klarligen fortællis.

Biscop Absalons loff. BEsynderlig rosis oc prisis vdi denne Bog/Biscop Absalons mandom oc Forstandighed/som baade inden oc vden Lands/vdi Fred oc Feide/haffuer ladet sig findis villig oc tro vdi Rigens bestillinger. De beste raad/som ere faaregiffne vdi Kong Valdemars tid/de siunis noget nær alle/at vere gaaen igiennem hans Hoffuet. Iblant andre hans saare nyttelige oc gaffnlige Paafund/som hannem staar effter til euig oc loffuærdig Ihukommelse/er icke denne met de ringiste/at hand opsøgte oc vdsaa denne bequemlige Haffns leilighed/ved huilcken hand lod først opbygge oc

Aar effter Guds byrd 1168. befeste Kiøbenhaffn/Saa vel alle Rigens indbyggere oc deris Efterkommere til wsigeligt Gaffn oc Ære/som Rigens Fiender til affbreck oc forskreckelse. Hand vaar først Biscop vdi Roskilde/vdi tiue Aar/oc bleff siden kaldet til Lund/oc stod Erckebiscopdommet faare vdi try oc tiue Aar/indtil hand døde oc begroffuis vdi Søerø Closter/Aar effter

21 Martii. Guds byrd/Tusind oc Hundrede paa det første til Firesindstiue.

DEn anden store Feide/som Kong Valdemar førde vdi sin tid/den vaar imod Erling Skacke i Norge/oc foraarsagedis saaledis. Effter Kong Harald gille/som bleff slagen aff Siuord Slembe/deelte hans tre Sønner/Inge/Siuord oc Øyesteen/Kongelige regimente imellem sig/oc forligtis her om (som det almindelig tilgaar met flere Herrer vdi it Land) icke lang tid met huer andre. Inge krogbag slog baade Siuord oc Øyesteen ihiel/oc bleff ocsaa selff slagen paa det sidste aff Hogen Herdebred Siuords søn.

Kong Valdemars Feide imod Norbaggerne.

Erling Skacke. Der Erling Skacke saa sig denne Leilighed/forsømte hand sig icke/men drog strax ned til Danmarck/oc fick stor

hielp aff

hielp aff Kong Valdemar / oc der met indtrengde sin Søn Magnus vdi Kongelige sæde. Thi Magnus vaar Kong Siuord Jorsalafars daatters Søn / oc Kong Valdemars nær Frende. Der Magnus vaar kommen til Regimentet / nectede hand Kong Valdemar / den part vdi Norge / som hand oc hans Fader haffde tilsagd hannem / før end hand lod dem indføre vdi Norge. Huilcket fortrød Kong Valdemar / oc hand der faare drog første oc anden gang ind i Norge / oc giorde Riget stort affbreck / oc tuang dog icke Kong Magnus. Thi hand vilde icke holde hannem fod vdi standende Strid / men gick paa Ræffue kløer / oc holt sig til Fields / saa lenge at Kong Valdemar vaar i Landet / indtil hand drog hiem igien til Danmarck.

Magnus Erlingssøn.

Paa det sidste lod Kong Valdemar sig sige / oc offuergaff denne Feide / effterdi Kong Magnus vaar hannem saa nær anrørendis paa sin Møderne vegne. Oc bleffue alting venligen oc vel forligte / met saadan vilkaar / at Kong Valdemar Valdemarssøn skulde nu strax giffuis Jerls naffn vdi Norge / oc siden tage Riget / effter Kong Magnus / om hand hendøde vden Skelgitn oc Ecte liffs Arffuing. Der til met skulde oc Kong Magnus altid vdgiøre til gode rede Kong Valdemar trysindstiue Aarlogs Skib / naar hand tilsagde / oc Riget behoff giordis.

Forligelsmaal imellem Kong Valdemar oc Kong Magnus aff Norge.

Ligeruis som Kong Valdemar gick sin Sag lyckeligen igiennem imod sine obenbare Fiender / saa hialp hannem ocsaa den samme gode Gud / aff hans hemelige Uueners falske Snarer / som hand det oc selff bekiender / vdi den Fundatz / met huilcken hand funderet oc stifftet Vitscole Closter vdi Jutland.

Vitscle som nu Erlig oc Velbyrdig Biørn Anderssøn haffuer.

Keiser Friderick lod hannem venligen ombede / at hand vilde møde hannem til Metz / oc forhandle den Tuædract / som vaar imellem tuende Paffuer oc Antichristne / Paffue Alexander III. oc hans vederpart Victor / om den Romske Stoel. Thi hand viste sig ingen vdi gantske Europa / som bedre kunde met Forstand oc Myndighed skelne vdi denne Sag.

Keiser Friderick bedrager Kong Valdemar.

Kong Valdemar lod sig tage met ord / oc drog vd imod Rigens beste Mends raad til Keyseren. Der Keyseren haffde faaet hannem paa den stæd som hand vilde / vredis hand ved Kong Valdemar / at hand haffde tøffuet saa lenge førend hand fremkom. Oc paa det sidste der hand fornam / at Kongen vilde enten met liste eller vold tage affskeed fra hannem / oc actede icke ret saare meget om hans vrede eller Venskaff / da gaff hand hannem gode ord / oc loffuede hannem gantske Landt Venden til Danmarck til euerlig eie / paa det hand skulde recke hannem Haanden / oc giffue sig vnder hannem. Huilcket Kongen lod gaa for sig / effter den leilighed som da for haanden vaar / dog effter sine gode Mends næste oc beste raad / met disse vilkaar. Først at hand skulde icke vere forplictet / som de andre Tydske Førster / at følge Keyserens Hoff : Oc ey helder at tilføre det Romske Rige nogen vndsætning aff Danmarck vdi Krigs løb. Saa at hand skulde ickon vere det Romske Rigis Lem / mere for it ord oc en siun skyld / end for nogen tieniste eller besuering. Oc dette altsammen ickon allene for sin egen Person vdi sin tid / oc icke for sine Børn / eller nogen sine Efterkommere i Danmarckis Rige. Der met tog hand affskeed fra Keyseren / oc ligeruijs som hans nødtuungne løffte / bleff ickon giort for en siun skyld / saa bleff det holdet / som det bleff vedtaget.

Mand fester it stycke ved aff Ræffskindet / naar Løue huden vil icke strecke til.

Forræderi opeggis imod Kong Valdemar.

Kong Valdemar fant icke alleniste falskhed vdi Keyseren / huilcken hand trode bedre end hand rønte hannem / men ocsaa vdi nogle sine egne Blodsforuante / som hand dog ellers haffde rundeligen forseet hos sig vdi Riget. Iblant de fornemmiste bleff først betagen Hertug Buris / oc siden Magnus / Kong Erick lams Søn / met sine Anhengere / som vaare Knud oc Karl / huilcke vaare ocsaa aff nær Slect oc Suogerskaff met de Huider.

Oc endog Kong Valdemar vaar saa from / at hand første oc anden gang / tog Magnum til naade / som vaar befunden oc foruunden vdi hemeligt Forræderi imod Kongelige Maiestat / saa kunde Magnus alligeuel icke

affstaa

affstaa oc forlade sin onde oc vanartige kynde / førend hand bleff tredie gang betagen der vdi / oc da endeligen hegtet vdi sterckt Fengsel oc haard foruaring. Saa at hannem effter denne dag / skulde huercken giffuis effne eller Aarsage/ at fuld-driffue saadant vchristeligt forsæt.

Huad mere er om denne mectige oc fromme Herris Kong Valdemars gierninger oc endeligt / det skal vdi næste femtende Bog opregnis oc fortællis.

Erick

Erick Eiegod

- S. Knud met Ingeborg/
  - Kristens som haffde Magnus blinde i Norge
  - Valdemar hand afflede met Sophia.
  - En Daatter som Pribislaus aff Venden fick.
    - Knud som haffde Laaland.
  - Knud. Valdemar. Christoffer. Helena Ingeborg.
- Erick Emund
  - Kong Suend som bleff slagen aff Kong Valdemar vdi Grathemose.
- Anna Hogens
  - Erick lam.
    - Magnus som bleff fangen aff Kong Valdemar for sit Forræderi / som hand oplagde imod hannem / met Karl oc Knud / som vaare Erckebiscop Eskilds daatter Børn / etc.
- Harald Kyese.
  - 1 Erick, 2 Biørn } som bleffue drucknede ved Slesuig
  - 3 Oluff som bleff slagen aff Erick lam.

Erick

Erick Emund. LXXV.

Erick Emund.

KOng Erick Emund viste intet aff dette / som skeed vaar vdi Slesuig / men paa Veyen til Judland som hand kom met sin flode vnder Syrø / fick hand tidinde at Kong Niels vaar slagen. Der hand kom offuer til Judland/gaffue Haralds hans Broders Sønner sig til hannem / oc sagde hannem deris tro tieniste / dog det lyckedis dennem icke saare vel. Thi kort tid her effter / dulde de deris Faders Bud / som hemeligen haffde veret hos dennem om natte tide / Huilcket Kong Erick vel viste / och holt det alligeuel stille hos sig selff/at hand vilde forsøge huad heller de vilde tie eller tale / eller huad andet de vilde gribe til raads. Men der hand formerckte at de bare dyl / oc vilde icke selffuilligen obenbare huad bestilling dennem oc deris Fader imellem vaar / da lod hand dennem fremkalde vdi sine menige gode Mends neruærelse / oc skeldede dem hart for Forræderi / at de ginge vnder Jorden met deris Faders raad oc anslag. Haralds Sønner giorde deris vndskylding / oc sagde at deris Fader raadførde sig ickon met dennem/ huad hannem nytteligst vaar/ at bie eller fly / oc de lode hannem suare / at hannem vaar gaffnligst at hand begaff sig alldelis aff Landet vdi ælendighed til Norge. Oc der faare sagde de sig selff at haffue holdet alting hemeligen / paa det at deris Fader kunde dissimellem komme vdi sit behold.

Kong Erick mistencker sine Brødre Børn.

Endog denne deris beretning vaar sandfærdig / vilde Kongen saa alligeuel ingenledis lade sig der met fornøye./ fordi at den vaar nødtuungen oc icke friuillig. Hand lod dennem indsætte vdi hart Fengsel paa Slesuigs Slot / indtil paa vijdere beskeed / at mand kunde bedre vdi grund forfare sagens leilighed / oc siden handle met dennem til Liff eller straff som billigt oc ret vaar. Nogen kort tid her effter giorde de fodfald for Kongen / som hand gick frem for dennem paa Slottet / oc bade hannem ydmygeligen / at hand vilde ansee deris wskyldighed / oc giffue dennem løs aff deris Fengsel. Kongen vaar da Drucken aff Vin / oc der hand saa dennem ligge saa ælendigeligen bunden vdi Bolte / oc boier for sine Fødder / græd hand aff metynck offuer dennem / oc tilsagde dem Liff oc forløsning / efftерdi det vaar befundet met deris Fader vdi sandhed/ som de tilforne bekiende aff begyndelsen.

Druckenskab

Aarle om anden dagen / der Kong Erick gick til Kircken / møtte hannem en aff hans Hoffsindere ved naffn Christiern/huilcken lo oc skemtede met hannem oc sagde: Herre i gaar giorde eders Druckenskaff eder formeget gaffuemild / thi i forskenckte fra eder til eders Fiender Danmarckis Rige. Oc paa det at Kongen skulde io forstaa hans mening: Haralds Sønner (sagde hand) skulle mere tencke paa denne skam oc vanære / som dem aff deris Fengsel er vederfaren / end paa den Naade som i dennem haffue beuist. Thi huad er dette andet / end at i foruare oc spare Harald disse sine vnge oc raske Sønner/ som i fremtiden skulle skiude eder fra Riget/ oc indsætte hannem vdi eders stæd. Met saadanne ord lod Kong Erick

Kong Erick lader sine Brødre sønner druckne.

sig offuertale / oc gick fra sit Løffte / oc lod Haralds sønner strax druckne vdi Slien vden for Slesuig.

Vrnehoffuit paa hinside Hathersleff / der holtis Landsting / i disse dage.

Vdi midler tid kom Harald deris Fader tilbage til Jutland / oc bleff hyldet til Kong paa Vrne ting. Huor faare Kong Erick giorde strax rede om Vinteren / oc lod sine Skib slæbe oc vecke vd i Stranden / oc offuerfalt Harald om Natten i Jutland / vdi en By som kaldis Skypdrup. Hand lod hannem vdføris aff sit Soffuekammer / oc strax (wanseet all Broderlig blods foruant oc kierlighed) halshuggis / met alle hans Sønner / vndertagen en / ved naffn Oluff / som førde sig vdi Quinde klæder / oc vndkom igiennem Fiendernis hender wkiend oc wskadt.

Kong Erick lader halshugge sin Broder met alle hans Sønner indtil en.

SAmme tid begerede Norgis indbyggere / at Kong Magnus skulde oplade helfften aff Riget for Harald Irlender ; som vaar saa vel aff Norske Kongeblod som hand. Kong Magnus mente at mand viste icke skelligen huo hans Forældre vaare / oc kiende hannem ingen rættighed til Riget aff noget Arffue tall. Oc efftersi deris tale kunde icke spendis oc forenis / da yppedis imellem dennem en obenbare Feide. Kong Magnus slog Harald met sit Folck paa Fridle marck / saa at hand maatte rømme Riget for hannem. Harald begaff sig til Kong Erick vdi Danmarck om hielp oc bistand / huilcket Kongen veluilligen tilsagde hannem / oc vaar glad / at hannem vaar giffuen Aarsage / at heffne sig paa Kong Magnus / som saa haanligen forskød hans Broders daatter / vden all redelig Aarsage. Der vaar intet lofflígt vdi Harald / vden alene / at hand vaar rund oc geffuemild / oc vaar sterck oc rask paa sit Legems vegne. Hand gaff sig vdi vedsæ paa Løb ved Helsingør met tuende aff Kongens raskiste Heste / oc spranck saa snarligen frem paa to Kieppe / som hand haffde vnder Armene / at hand optog Maalet / før end enten aff Hestene komme frem. Hand lod ocsaa vdi it andet stycke betee sin Konst oc styrcke. Naar hand vaar paa en Esping eller Holck / da kunde hand springe vd fra Roeret eller Staffnen / oc løbe trint omkring paa Aarene / om de end skønt rode allerhastigst / indtil hand kom igien til den stæd / som hand begynte først sit løb. Haffde hand veret saa snild i hu / som hand vaar snar til sin fod / da haffde hand icke siden ladet sig saa skameligen slais vdi sit Bolskaffs faffn aff sin vederpart.

Harald Gille / Kong Magnus barfods søn.

Magnus blinde / kong Siuord Jordsalafars søn.

Harald Gillis snarhed.

Vnderlig Spectackel.

Kong Erick bleff vdi disse dage forhindret met en ny Vendiske krig / til huilcken Rylenderne gaffue hannem Aarsage / saa at hand fick først at forsuare sit eget Land / før end hand kunde indsætte Harald eller nogen anden vdi Norgis rige. Thi rystede hand hundrede oc tusinde Skib / met fire Heste vdi huert Skib / oc vaar den første aff alle vore Danske Konger / som førde Heste offuer Haffuit til Krigsbrug vdi fremmede Lande. Hand lagde ind met floden vnder Ryland / oc belagde der en saare fast Stad ved naffn Archon. Denne Stad laa paa en serdelis ort beflođen paa alle sider / oc saa gaat som affskild for sig selff / vndertagen en liden trang Platz / som vaar Landfast met den gantske Ø. Der lod Kongen opkaste en høy Vold / fra den ene til den anden side vdi Haffuet / oc befoel Hallandsfarene met deris Høffuitzmand Peder at sla der deris Leire oc haffue god

Kong Erick fører Krig paa Ryland.

Archon en fast Stad paa Ryland.

opsiun

opsiun at ingen kom der offuer/ at vndsætte dennem som vaare vdi Byen. Om natten komme de andre Rylender/ oc offuerfalt hasteligen Peder met sit Folck / oc haffde faaet fremgang ind til Byen / der som den gantske Danske hær haffde det icke forment dennem. Der Borgerne vdi Byen finge ingen vndsætning / oc vaare icke saa stercke/ at de kunde falde vd imod deris Fiender/dagtingede de met Kongen/oc gaffue sig vnder hannem met saadanne vilkaar/at de skulde lade sig døbe oc anname den Christne Tro/ oc affstaa deris formere Affguderi. Dog behulde de Sant Vitis billede/ huicket de icke alleniste selff / men ocsaa deris omliggende Naaboer tilbade oc dyrckede. Kongen sætte dennem en Biscop i Staden / som skulde lære oc vnderuise dennem vdi Guds ord oc vduaartis Kircke ordning oc andre skickelige Sæder. Hand lod dem ocsaa strax døbe vdi den Sø/ hart ved Byen / men mange glædis mere / at de komme til Vandet at slycke oc leske deris tørst / end aff deris Daab. Huor faare de lode sig ocsaa snarligen foraarsagis til letfærdigt afffald / fra den sande Guds dyrckelse / til deris sæduanlige gamle Affguderi / oc forskøde til lige baade deris Biscop oc Troens bekiendelse.

Rylenderne anamme Daab oc Christendom.

Nogen tid lang her efter / der Kong Erick haffde vel beskicket alting her vdi Riget / drog hand met Harald Irlender første gang til Opslo oc plundrede oc affbrende den i grund. At Aare her efter næst kommindis sende hand hannem sin gantske Skibs flode fra Danmarck til vndsætning / effter hans Bøn oc begiering / saa at hand met de Danskis hielp offueruant oc fangede Kong Magnus / oc lod vdstinge hans Øyne/ oc handlede saa ynckelige met hannem / at hand huercken kunde see sin lyst at begiere Riget / eller vere bequem at affle Børn / som kunde heffne hans skade oc wræt.

Kong Erick indsætter Kong Harald vdi Norge.

Der Kong Magnus vaar nu saaledis berøffuit sin siun oc førlighed/ oc bleff atspurt huem hand vilde helst iblant alle sine Tienere / at der skulde lige saaledis metfaris / da suarede hand oc sagde : Jeg forseer mig der til/ at der er ingen iblant dennem/ som haffuer lyst at forsøge dette : Haffuer nogen lyst der til / da skal den vden tuil snarligen forgaa hannem. Dog bleff samme tid befunden en aff hans Tienere / som vaar hannem icke alleniste saare tro/men ocsaa lig vdi skickelse oc mandfarffue. Hand gaff sig selffuillige frem / at lide met sin Hosbonde / oc sagde at det skulde icke lade ilde/ om de vdstunge hannem sine Øyne / paa det hand ocsaa i denne maade/ kunde vere sin Herre lig/ i dette stycke saa vel som i de andre. Huilcket hannem vederforis effter hans begiering / dog hand for sin dyd oc Troskaff haffde veret en bedre lycke verd. Kong Magnus efterdi hand vaar nu wskickelig til verdslig bestilling / gaff hand sig vdi Closter / oc i den stæd som hand bar tilforne kongelig Krone/ Spir/ oc Gyldenstycke / bleff hand en raget Munck / oc bar nu it Psalterbaand oc en graa muncke Kappe.

Kong Magnus berøffuis sin siun oc førlighed.

Daarlig Troskaff.

Effter at Kong Erick haffde nogen tid lang veret forhindret met Orlog / baade inden oc vden Lands / tog hand sig faare at giffue ny Loue oc Rettebøder / oc straffede met Suerd oc Galie / oc anden haardhed / vden all Persons / vild oc venskaffs anseelse. Hues som de mere form-

Retfærdighed oc Dom.

muendis haffde offuerueldet de mindre formuendis / for deris Gerighheds skyld / vdi hans frauerelse vdi Feide tid. Der met fant hand Veluillighed aff Almuen paa den ene / oc Affgunstighed aff de Mectige paa den anden side. Kong Erick pleiede ocsaa almindeligen at berømme sig aff sine Mandommelige gierninger / oc offte saa høyeligen / at hand sagde der mere aff met Munden / end der vaar skeed met Haanden i Sandhed.

Erick Emund.

En gang der hand vilde seyle fra Slesuig til Sieland / frelste en aff hans Tienere hans Liff met sin Drøm. Thi hannem bars faare vdi Søffn / at hand reed en wtemdt oc kaad Hest offuer nogle store Bierge / huilcken paa det sidste affkaste hannem / at hand falt vdi en Mørck dal / ned imellem tuende høye Bierge / oc bleff der slit oc reffuen aff nogle grumme Vgler / som komme omkring hannem. Der Kongen hørde denne Drøm fortællis om Morgenen / tenckte hand paa Søens farlighed / oc gaff sig ind paa it andet Skib / oc vilde icke seyle met denne sin egen Skipper. Der de komme vdi Søen / forgick denne hans Tienere met Skib / Top oc Taffuel / oc alle dennem som vaare inden Skibs borde met hannem. Kongen tackede Gud / at hannem skøds i sinde / at hand tren ind vdi it andet Skib / oc vndkom met Liff oc holden Reise.

Forvarsel oc vnderlig hendelse.

Skibbrud.

Nogen tid her effter begyntis en stor Trætte oc Wenighed imellem Kongen oc Biscop Eskild aff Roskilde. Peder Bodilssøn holt paa Bispens haand / oc reiste den Sielandiske Almue / oc dreff Kongen der met aldelis aff Sieland. Siden loffuede hand dennem alle Skatfrihed / som ginge hannem til haande / oc tog Gissel aff dennem / som hand mistenckte. Hand truede ocsaa Skialm Huidis Sønner / at hand vilde giffue deris Gods til prijs / met mindre at de vilde møde hannem til Lands / oc sætte hannem Pant. Men de møtte hannem / dog vaare de saa modige oc stadige vdi deris sind / at de huercken vilde sætte hannem Pant / eller samtycke hans oprøriske forsæt. Der Kongen kom tilbage met den Judske Skibs flode til Sieland / brugte Biscop Eskild sin Fader oc Farbroder til hannem at Kongen gaff hannem sit Venskaff / oc hand gaff Kongen tiue marck Guld. Peder Bodilssøn vaar død / før end Kongen kom til Sieland / saa at hand kunde icke straffe hannem / som hand haffde i sinde imod hannem.

Biscop Eskild sætter sig op imod Kongen.

Skialm Huidis Sønner store Loff.

Samme dage døde ocsaa Ascer Erckebispen aff Lund / oc bleff stor Tuædract imellem Kongen oc Almuen om yduelelsen. Thi Skonningerne som elskte Erckebispen for hans Velgierninger / vilde haffue Biscop Eskild hans næste Sleet oc Frende / paa det at Erckebiscopdommet maatte bliffue hos hans Affkom. Kongen tenckte paa den Blussel oc Oprør / som Eskild hannem giorde / oc samtyckte der faare Ricke / som haffde troligen hiulpet hannem til Riget / oc nogen tid lang veret Biscop vdi Slesuig / effter Biscop Alberts død oc affgang. Skonningerne torde icke obenbarligen sætte sig op imod Kongen / men hulde deris mening stille hos sig selff.

Erckebiscop Ascer aff Lund døer.

Det hen-

Det hende sig nogen tid her effter / at en Judske Herremand ved naffn Plog / Kongens egen Hoffsinder / stod hannem hemeligen effter Liff oc Leffnet. Kongen vaar vdi Ribe / paa en almindelig Mode oc Forsamling / til huilcken hand vaar bedet at forlige en splidafftige Sag imellem nogle Bønder. Vid kom Plog til hannem / oc eskede sin Krigsbesoldning aff hannem / oc der hand den haffde faaet / mente hand sig at vere belønt / for det Mord hand haffde i sinde paa hannem. Da trad oc saa en Bonde frem paa Tinget som klagede paa Plog / oc Plog gick ind for Rættergang met sit Spiud vdi sin Haand / oc badis om lyd oc Audientz. Kongen stod op oc stødte sig paa sit Spiud / oc vinckede met Haanden / at Almuen skulde vere stille / oc offuergiffue deris Raab oc Bulder. I det gaff Plog god act paa Kongen / om hand haffde noget Harnisk vnder sin Kiortel eller icke. Oc der hand fornam / at Kongen vaar Bar oc Vaabenløs / igennem stack hand hannem met sit Spiud / oc paa det hans dristighed skulde icke siunis mindre vdi Maal / end den haffde veret vdi Modet / da raabte hand paa Almuen / at de skulde fare frem / oc handle met Tienerne / som hand haffde handlet met Herren. Da flyde meste parten aff Kongens Hoffsinder / vndertagen Erick Lam / som lang tid giorde allene værn / offuer Kongens døde Legeme. For huilcket trofaste oc mandeligt stycke / hannem burde met all rætte / Kongelige naffn / effter denne sin Herre / hues Lig hand saa dristeligen met Liffs fare forsuarede. Plog forte slar Kong Erick Ithiel paa hueding Herritzting ved Ribe.

Om denne Historie er lagd en Dansk Vise / som endnu siungis almindeligen vdi Judland.

Erick Lam. LXXVI. Erick Lam.

DER Kong Erick Emund vaar slagen / fandis her ingen vdi Danmarckis Rige / saa Høybyrdig eller Mandelig som torde fordriste sig / at tage eller begere Danmarckis Krone. Thi Suend Erickis Søn / Knud Magni Søn / oc Valdemar Knuds Søn vaare end nu for vnge til Kongelige Regimente. Christiern som hialp at heffne Sant Knuds Hertugis død / sagde at der vaar ingen nærmere til Riget / end hans Søn Valdemar. Men Valdemars Moder vilde ingelunde antuorde hannem Barnet / oc sagde at Danmarckis Krone siuntis hende nu tung til de gamle at bære / meget mere til de vnge. Dog der hand gaff hende sin Eed / at Barnet skulde icke mod hendis vidskaff oc samtycke bliffue hyldet til Konning / da gaff hun hannem det bort / oc hand førde det met sig til Lands ting oc Landmode / oc begynte at berømme hans Faders mangfaaldige Velgierninger mod Danmarck. Hand opregnede huorledis Hertug Knud elskte Low oc Ræt / straffede Tiffueri oc Vretfærdighed / tuingede Rigens fiender / lagde Venden vnder Danmarckis Krone / Danmarckis Krone tung at bære.

Kong Valdemar samtyckis Kronen i sine wmyndige Aar.

Krone / oc igienskaffede huer det som hannem vaar met Vaald berøffuet oc frataget. Met huilcke Velgierninger vaar vel forskylt/ at Danmarckis indbyggere burde at betencke hans Søn / oc giffue hannem Konge naffn oc ære. Men efferdi Valdemar vaar end nu vdi sine wmyndige Aar / oc det vilde icke skicke sig / at Danske skulde vere vden it Krigs Hoffuet / da maatte mand vduele en duelig Mand / som kunde vere hans Formyndere/ indtil hand kom selff til lage Alder. Til huilcken befalning tiente ingen bedre end Erick Lam/ Kong Erick Eiegods Daatters Søn / som baade vaar aff Kongelig byrd paa sit Mødernis vegne / oc dristig oc from i sine Gierninger oc all Omgengelse. Der met samtyckte Almuen Erick all Kongelig mact / indtil Kong Valdemar i midler tid bleff saa skickelig i Aar oc Alder/ at hand kunde selff faarestaa Regimentet. Men Erick haffde dog ingen synderlige Gaffuer/ som retsindige Konger bør at haffue. Thi hand vaar huercken forstandig / snild eller veltalende / dog offuer alle maade dristig / saa at hand skulde offte forløbet sit Liff vdi Krig oc Aarlog/ der som hans Tienere haffde icke holdet diss stercker vact oc opsiun paa hannem.

Biscop Eskild vorder Erckebiscop vdi Lund.

VDI midler tid at Kong Erick Emund vaar slagen vdi Judland/drog Biscop Eskild fra Roskilde til Skaane / at anname Erckebiscopdømmet. Huilcket Erick Lam vilde ingelunde tilstede hannem / oc haffde gierne fulddreffuet det som Kong Erick Emund tog sig faare met Biscop Ricke aff Slesuig. Men der hand fornam at Skaaningerne vilde heller voge oc opsætte Liff oc Gods / oc alt det som dennem kiert vaar/ før end de vilde annamme nogen anden / end den som vaar aff Ereckebiscopens Ascers Byrd oc affkomme/da befrycktede hand at mange skulde bliffue hannem affgunstige / for en Mands skyld / oc lod derfaare skee mageskiffte / at Biscop Eskild kom til Lund / oc Biscop Ricke til Roskilde sæde effter Klerckeriens vilie oc loulige samtycke.

Oluff Harald Kæsis Søn feider paa Danmarck.

OLuff Haralds Søn / som flyde aff Judland til Norge / der hans Fader bleff der slagen aff sin Broder Kong Erick som førre er rørt/hand kom vdi disse dage tilbage / oc ekede hues Føderne Gods oc Eiedom hans Farbroder haffde hannem veldeligen vdi Feide tid fra taget. Kong Erick suarede hannem / at hans Farfader haffde forbrut sit Arffuegods/ effter denne gamle vedtagne Low: At huo som fører Affuendskiold imod sit Fæderne Rige/ hans Gods leggis vnder Kronen. Oluff meente at hannem vaar giffuen ret tilbørlig Aarsage! at feide paa Kongen/ oc begynte her effter icke alleniste at staa effter sit eget/ som hand haffde mist/ men ocsaa effter Danmarckis Krone/ huilcken hand aldrig bar eller fick at eie sin Liffs tid. Hand lagde sig effter at hemeligen affliffue Kongen / dog hand fick der met ingen fremgang. Thi vdi

Arnedal Lunde Kro.

Lunde Kro / Arnedall / vilde hand om Mitnats tide offuerfaldet hannem / men der Kongens hold oc vact fornam at der vaar Forræderi paa færde / da gaffue de sig strax tilbage oc opuacte Kongens Hoffsindere/oc

dere / oc beskyttede Porten indtil de finge vndsætning / oc met deris Staalbrødris hielp / affsloge oc fordreffue Oluff met sine anhengere.

Siden rømde Oluff ind i Suerige / oc kaart tid her effter der hand fornam / at Kong Erick vaar dragen aff Skaane / kom hand tilbage / oc holt Landemode oc Bursprock vdi Arnedal / oc loffuede Almuen store Priuelegier oc Frihed / paa det de skulde hylde hannem til deris Kong. Dette fortrød Erckebiscop Eskild / oc drog vd imod hannem met større hastighed end lycke / oc bleff foriaget tilbage ind vdi Lunde by / oc belagd aff hannem / saa hardeligen at hand maatte sætte hannem Gissel / oc loffue hannem vnder Sacramentens annamelse / at hand vilde vere hannem huld oc tro. Men der Oluff vaar bort dragen / oc Biscopen saa sig leiligheden / forgætte hand baade sin Gissel oc Ed / som hand nødtuungen haffde giffuet / oc drog hen offuer til Kong Erick vdi Sieland. Huilcken tog venligen mod hannem / loffuede hans Dristighed / oc forærede hannem met nogle Lands byer / for sin skade / wmage oc fare / som hand haffde lidt for Rigens oc hans skyld. Nødtuungen Ed brydis.

Der næst rystede Kongen sig / oc lagde ind for Landskrone met en stor Skibs flode / i denne mening / at hand vilde heffne / hues Vanære Erckebiscopen vaar vederfaren paa hans vegne / oc straffe den wlydige Almue / som Oluff vaar meget tilgiffuen oc anhengendis. Men hans gode anslag bleff slemeligen forspilt. Hand haffde hørt aff gamle Fabel oc løs Snack / at huilcken Dansk Konge / som lod sig sætte i Land ved Landskrone / skulde icke leffue it Aar der effter. Thi fryctede hand mere for stæden end sine Fienders mact / oc antuordet der faare Erckebiscopen alt Folcket vdi sin Slact ordning / at hand skulde der met træde frem imod Oluff / i hans stæd. Erckebiscopen viste bedre at vende sin Biscoplig staff / oc ordinere Prester til Sang vdi Chor / end røre it Glaffuend / eller at føre Ryter oc Landsknecte til Krig oc Aarlog. Thi gick hannem nu som tilforn. Kong Erick maatte da see for Øyne / at en Herre oc Kong skal mere driste paa egen Modighed / end løst Kierlinge squalder oc Lande fabel. Huer tencke huad det haffuer skaaret hannem i sit Hierte / at hand som ellers pleiede at holdis aff sine egen Tienere / at hand icke skulde forløbe sit Liff imod sine Fiender i Aarlog / maatte nu see næruerendis paa sit Folckis nedlag oc flugt / ligeruis som hand haffde selff veret forfærdet eller fryctactig for sit Liff oc velfærd. Landskrone holdis for en wlyckelig stæd for Danske Konger.

Oluff lod sig tycke aff denne Seier / at hand haffde offueruundet Kongen selff / oc sparede nu icke Erckebiscopdommens gods mere end Kronens. Hand indsætte en Prest ved naffn Eskild vdi Erckebiscop Eskilds stæd / fordi at hand anden gang sætte sig imod hannem. Hand afflagde til Lund met sit Folck alle sine Harnisk oc Vaaben / oc drog omkring alle vegne vdi Landet / ligeruis som hand viste sig ingen ydermere Feide eller fare aff nogen. Ingen foracte sin Fiende.

 Der Kong

Der Kong Erick dette spurde / giorde hand strax færdig / met hues Folck oc Skib næst for haanden vaar / oc efterdi hans tro Venner vdi Skaane blussede for hannem met Ild paa den anden side / da kom hand hasteligen offuer til Skaane fra Sieland / oc fangede første gang fire aff Oluffs beste Krigs mend huilcke hand lod druckne / oc siden Erckebiscopen som Oluff haffde indsæt / huilcken hand lod degradere oc ophenge. Der næst klædde hand sit Folck vdi sine Fienders Vaaben / som hand fant oc gaff til byte vdi Lund / oc der met offueruant Oluff ved Glumstrup / saa at hand maatte rømme deden ind i Gylland. Men hand duelde der icke mange dage / førend hand kom ned tilbage vdi Bleking / oc bleff der atter slagen paa fluct. Men der hand kom ind iblant Klipperne / vende hand sig met sit Folck / oc kom vforuarendis bag paa dem som forfulde hannem / sætte saa hart effter dem at mange / besynderligen de Lunde Borgere / omkomme oc bleffue slagne.

Wlouligt Rald lyckis sielden.

Glumstrup i Skaane.

Der met flyde hand for Kongen / oc gaff sig offuer til Sieland / vden tuil at hand mente den stæd skulde veret hannem mere lyckelig end den anden. Biscop Ryke giorde strax rede / met Landsens Indbyggere oc offueruant hannem ved Budinge Aa / oc dreff hannem aff Sieland hen offuer til Halland. Deden kom hand tilbage igien til Sieland / oc efterdi hand fornam / at Biscop Ryke haffde Natleye i Ramløse / fortøffuede hand i Skouen indtil i dagningen / oc Aarle om Morgenen gaff sig ind i Gaarden / oc strax fornam huor Bispen holt otte Sang / oc berende Huset som hand vaar inde. Biscopens Tienere oc Kammer Suend stillede sig til verie / oc bleffue strax ihiel slagne vdi Dørren. Biscopen selff / der hand fornam at det vilde gielde hans Liff / forlod hand all Sang oc Læsning / greb til sin Skiold / oc formente Fienden at komme ind i Huset / indtil at hans Cantzeler / oc andre hans Tienere / som varede paa hans Bøger / Breffue oc Indsegel / tilstoppede Dørren met Hiunder oc Dyner. Men der Biscop Ryke fornam / at Oluff sætte Ild paa Huset / vilde hand heller falde Mandeligen for sin Fienders Suerd / end langsommeligen pinis til døde aff Ildebrand. Thi begerede hand aff Oluff / at hand vilde vnde hannem saa lang leide oc tryghed / at hand maatte komme hannem selff til ords / oc handle met hannem vdi venlighed. Oluff lod som hannem befalt / saadan begering offuer alle maade vel / oc tilsagde hannem leide met Munden / oc meente det aff it falskt Hierte. Saa snarligen at Biscopen racte sit Hoffuet vdaff Dørren / bleff det hannem vdi samme Øyeblick afslaget. Der met rømte Oluff til sine Skib met saa stor hastighed / som hand tilforn met stilhed forlod dem ved Stranden / oc vndflyde saaledis / førend at Kongen som vaar da icke der fra langt borte / fick disse onde Tidinde at høre.

Buding Aa.

Ramløse i Sieland.

Biscop Ryke aff Roskild bliffuer slagen.

Oluff bandsættis aff Paffuen.

Der Paffuen spurde til Rom / dette mord som Oluff haffde giort paa Biscop Ryke / bandsætte hand hannem / oc lod vdgaa sit strenge

Harrisfæd i Skaane.

Man-

Mandat/ til alle Bispoper vdi gantske Europa/ oc særdelis vdi Judland/ at de ocsaa skulde skarpeligen bruge Kirckens Band imod denne Oluff/ at hand/ som haffde berøffuet Kircken/ en duelig oc nyttelig Mand/ ey skulde vere delactig vdi hendis Menighed oc Samfund. Men der Oluff spurde ved Harristæd vdi Halland/ at Kongen vaar paa fersk fod efter hannem/ kaste hand Broen efter sig/ oc slog sin Leire paa hin side Aaen. Nogle faa aff hans Folck/ som enten vaare for meget trygge/ eller for meget seenfærdige/ bleffue offuerilet oc slagne. Ingemers wlyckelig troskaff oc driftighed.

Kong Erick haffde en gammel Krigsmand hos sig ved naffn Ingemer/ huilcken fortrødet at Oluff skulde saa lang tid plage oc wmage hans Herre oc hans Vndersaatte/ oc stuntis hannem der faare gaffnligt/ at faarekomme oc affuerie ydermere Krigs forhaling/ met it ringe Suig oc Forraskelse. Hand gaff sig fra Kong Erick/ oc sagde Oluff tieniste/ lige som hand haffde veret en Rymnings mand. En dag som hand red paa veyen/ spente hand sin Bue/ oc vilde giennem skut Oluff/ thi hand forlod sig paa sin Hest/ som vaar saare karsk oc rask/ men Lycken feilede hannem. Oluff buckede/ saa hand offuerskød hannem/ thi kaste Ingemer sin Hest/ oc vilde vndrent/ oc kom wforuarendis i it stort Wføre oc Hengedynd/ oc bleff der slagen aff Oluffs Folck. Vminde raad.

VDI saadan Wrolighed/ tenckte Kong Erick paa sit Gifftermaals rolighed/ oc bads om Erckebiscop Hartuigs Syster aff Bremen/ oc fick hende til sin Husfrue. Hun vaar mere Velbyrdig vdi Slect oc Affkom/ end trofast vdi Kyskhed oc Leffnets høffuiskhed. Kong Erick lydde for meget hendis raad/ oc bort gaff aff Kronens eiedom/ mere end rundeligen/ til dem som lode sig bruge imod Oluff oc andre hans Fiender/ ligeruis som hand der faare skulde raade for Kronens herlighed/ at hand skulde aldelis vdøse oc atsprede den iblant sine Tienere. Blødhiertighed.

Kong Erick haffde icke saa god Lycke met vduaartis Krig/ som Indlendisk. Thi effter at hand haffde faact offuerhaand paa det sidste/ offuer Oluff/ oc nederlagde hannem ved Thiute Aa/ met største parten aff hans Folck/ begynte hand en Krig imod de Vender/ som vaar hannem mere til Spaat end Ære. Hand lydde mest deris raad/ som mindst vaare forstandige. Och saa snarligen som den ringiste iblant Trosset raabte/ at mand skulde drage hiem/ da fulde hand hans Røst/ oc vaar vdi alle sine anslag bløde oc Barnactig/ vden all Mands hu oc hierte. Der met operrede hand mere sine Fiender/ end hand tuingde dennem/ saa at de icke alleniste foractede hannem vden Lands/ men ocsaa droge ind i Landet til hannem/ oc en gang/ som hand drog offuer fra Sieland til Fyn/ iagede hannem fra Skib oc Gods/ met stor blussel oc redsel/ at hand maatte lade dennem det til prijs oc byte. Kong Erick foractis.

Nogle Aar her effter/ falt hand vdi en stor Kaalde siuge / oc begaff sig der faare hen offuer til Fyn/ at hand vilde dø paa den stæd / som hand vaar født oc baaren. Oc der hand fornam / at hans Siugdom forhaledis/ oc hand fant ingen raad eller Lægedom at fortage den / vilde hand vdi timelig tid besørge sin Siæl/ oc fick i sinde/ at ville giffue sig i Closter / oc forskiffte sine Kongelige klæder for en Muncke kappe / oc opsagde strax Regimentet vdi sit Raads oc andre Rigens gode Mends nærueretlse. De gamle vaare i denne mening / at de meente / ingen kunde bedre giøre Pe- nitentze / oc fortryde sine Synder / end naar hand gaff sig fra Verdslig handel til Closter leffnet. Da vaar der Eluff aff ✠ Vissing tilstede met andre aff Danmarckis Raad / hand formanede sine Metbrødre / at efftherdi deris rette Herre/ som de haffde suoret Huldskaff oc Mandskaff/ opsagde dem/ oc gaff dem quit oc angerløs/ at de da huer for sig skulde grandske aluerligen / huor de kunde met samdrectige raad / finde den som vaar bequem til Kongeligt Regimente vdi hans stæd.

Vnderligt magskiffte.

✠ Vissing vig. Maa vel skee det er Vissing bierge hand mener.

Der Konning Erick hørde / at de vilde saa hasteligen kaare sig en anden Konge / gremmede hand sig saa hart / at disse ord klemde hans Hierte / oc berøffuede hannem hues føye Liff oc Aand/ der endnu hengde vdi Brystet i hannem.

Kong Erick Lam døer vdi Othense Aar 1147.

Suend Erickssøn. Knud Magnussøn.

LXXVII. LXXVIII.

Suend Ericksson oc Knud Magnusson.

Efter Kong Ericks død yppedis stor Venighed oc languarende trætte om Kongeligt regimente vdi Danmarckis Rige. Knud Kong Magnus søn vaar vdi Judland/ oc holt sig til Kongelig titel oc ære / for sin Farfaders Kong Nielsis velgierninger / som hand beuiste Danmarckis Krone vdi sin tid.

Venighed om Danmarckis krone.

Suend/ Erick Emunds søn / dristede paa sin Faders fromhed oc gode ryete / oc haffde meste parten aff de Sielandske indbyggere paa sin side. Huilcke ocsaa strax skulde hyldet oc suoret hannem/ der som icke en/ ved naffn Lespe Oluff/ haffde foruent hannem dette. Thi hand traadde frem iblant Almuen / oc sagde: Wlycke komme offuer dennem / som giffue Suend Kongelig titel. Oc Wlycke kommer offuer Suend / om hand den annammer/ før end det skeer met menige Rigens Raads oc Indbyggeris fuld-

Lespe Oluff

ris fuldbyrdige samtycke / effter gamel skick / oc loulig Seduane. Jeg for min person / skal aldrig hilse hannem ved Konge naffn / saa lenge ieg leffuer / met mindre at mit gantske Fæderneland det endrecteligen samtycker oc vedtager. Thi endog at Kongernis seduanlige vdkaarelse / pleier at skee her vdi Sieland / saa haffuer alligeuel den ene Indbyggere / saa stor Frihed / som den anden haffuer / at vduele oc hylde den som skal bære Danmarckis Krone.

Ved saadan tale bleff Almuen tuilraadig / oc haffde ladet alting opstaa paa denne tid / der som en anden Dansk Herre / ved naffn Sten / icke haffde styrcket dennem i deris forsæt / ocført dennem fra den gamle Danske seduanlige Konge kaarelse. Hand tog Suend offuer til en side / oc loffuede hannem gaat / oc gaff hannem først Kongeligt naffn / oc drog siden den største part / aff den wstadige Almue vdi sin mening.

Effter hans raad / afffærdigede Sielandsfarene / en saare veltalende Mand Jacob Colesšøn / at hand skulde locke oc offuertale Skaanningerne met slindig smiger / at de skulde suære oc kaare Suend til Danmarckis Konning. Hand fulde ocsaa selff Suend offuer til Skaane / oc gaff Almuen faare vdi almindelig Forsamling / huorledis at Sielandsfarene vilde eller torde intet befatte sig met Konge kaarelsen / vden deris raad / vidskaff oc vilie. Dog (sagde hand) henger huer mands hu oc hierte mest paa Suend / huilcken de gierne samtyckte / der som i ocsaa det samme vilde indgaa oc ansee for gaat. Thi der som mand vil ret offuerueie Sagens leilighed / da siunis Suend at vere Kronen næst for nogen anden / icke alleniste for hans egen metgiffne Skickelighed oc naturlige artighed / men bør ocsaa at nyde det sin Herre Faders oc Farfaders store Velgierninger / som de haffue beuist Riget oc Rigens indbyggere vdi deris tid. Hand bad dennem dragis til minde / huorledis at de vdi formere tide haffde allene imodstaaet gantske Danmarckis mact. Hand bad dennem nu vdi lige maade beuise sig mod Sønnen / som de haffde giort tilforn mod Faderen / huilcken de indsætte vdi Riget / der hand vaar aff alle mand noget nær forlat / oc viste sig ingen tilfluct eller fortrøstning i nogen maade.

Jacob Colessens veltalenhed.

Sielandsfarene gaa paa Ræffuekløer.

Der Skonningerne hørde / hues Ære oc Loff dennem tilbødis aff Sielandsfarene / formedelst deris Legater / oc viste dog icke / huad skeed vaar vdi Sieland / da samtyckte de ocsaa Suend til deris Herre oc Konning offuer Danmarck.

DIssimellem hyldede Juderne Knud / Magnus søn / oc droge offuer met hannem / at indtage Sieland / for det Hoffmod som Suend haffde beuist dennem / at hand lod sig hylde første gang vdi Sieland / oc siden vdi Skaane / dennem watspurt oc wuitterligt i alle maade. Kong Knud afffærdiget strax it hemeligt Bud til Erckebiscop Eskild vdi Lund / oc giorde hannem it stort Løffte / at hand vilde afffalde fra Suend / oc holde paa hans haand. Erckebiscopen lod sig offuertale / oc lod

Kong

Erckebiſcop Eſkild falder til Kong Knud.

Kong Knud ſige / at hand ſkulde wfortøffuede legge ind met ſine Skib vnder Skaane / hand vilde viſſeligen møde hannem / oc hielpe hannem met Krigs mact / at fortrenge Kong Suend. Oc paa det at Erckebiſcopen kunde diſſ bedre ſkiule oc beſmycke ſin Sag / ſagde hand for ſine Hoffſinder oc Tienere / at hand vaar wens met Kong Suend / oc ſkulde holde mode oc Samtale met hannem vdi Lund. Der hand kom til Lund / begynte hand at lade handle met Kong Suend / oc forhalede tiden / indtil ſaa lenge / at hand ſpurde for viſt / at Kong Knud vaar kommen vnder Skaane met ſine Skib.

Falſkt anſlag lyckis icke.

Da brød hand alting tuert offuer / oc lod ſig obenbarligen mercke / huad hand haffde i ſinde. Hand drog met vdſlagen Fane oc Fenick til Stranden / men Kong Knud befryctede / at der ſkulde veret ſuig for haanden met det meget Folck. Thi vilde hand icke giøre Landgang met ſit Folck / men lagde vd igien fra Landet / oc drog fortørnet paa Erckebiſcopen ſtrax tilbage til Sieland. Saa ſpilte Lycken deris hemelige oplagd raad / met en ringe oc falſk miſtancke.

Kong Suend fanger Erckebiſcopen.

Kong Suend fulde effter Erckebiſcopen / oc paa veyen / ſom hand kom fra Stranden / offueruant oc fangede hannem. Oc efftèrdi der vaar intet Taarn ved haanden / lod hand hannem henſætte øffuerſt paa Huelningen vdi Domkircken i Lund. Men fordi at Kongen fryctede for Kirckens band / gaff hand hannem ſnarligen løs / oc begaffuede hannem met en ſkøn Lands by / oc en ſtor part aff Boringholm / paa det at Venſkabet ſkulde io vere trygt oc wryggeligt imellem dennem.

Kong Suend offuervinder Kong Knud ved Slangetorp. Aar 1149.

Siden drog Kong Suend vden Erckebiſcopens methielp til Sieland / oc ſlogis met ſin vederpart ved en Lands by Slangerup / oc bleffue mange paa begge ſider aff deris Folck paa Valſtæden. Kong Knud maatte rømme til Jutland / oc Kong Suend drog der fra tilbage igien til Skaane met pris oc ſeyruinding.

Samme Aar oc dage ſende Paffuen Bud oc Breff / til alle de fornemmiſte Chriſtne Førſter vdi gantſke Europa / bød oc bad / at de ſkulde ryſte ſig / aff yderſte mact oc formue / imod Chriſtendoms Fiender / huer imod dem ſom laae hannem næſt ved haanden / paa det at Hedenſke Affguds dyrckere oc andre Wchriſtne ſkulde icke met tiden fange Herredøm oc Mact / met Vold oc Tiranni offuer Chriſtendomet.

Allmindelig Krig oc Vdbud imod Chriſtendoms Fiender vdi Europa.

Da paa det at Danſke mend ſkulde icke findis de ſeeniſte eller forſømmeligſte / oc tage mere vare paa deris egen indbyrdis Wenighed / end acte paa Chriſtendoms fare oc vaade / lode de ſkere ſig de hellige Pillegrims tegn paa deris Klæder / oc ryſtede ſig effter Paffuens bud oc begering.

Nød forliger wvenner.

Diſſe tuende Herrer Knud oc Suend / giorde fordrag oc ſtilleſtand / oc gaffue huer anden indbyrdis Giſſel / paa det de kunde diſſ tryggere føre Krig imod Chriſtendoms fiender / deris Genboer vdi Venden. Thi droge de vd met ſamlede mact til lige. Juderne fulde Knud. De aff Hertugdomet

Sleſuig

Slesuig oc Holsten fulde Suend. De andre aff Sieland oc Skone droge effter / oc lagde huer ind vdi Fiendernis Haffn / lige som de komme frem oc haffde rom.

Paa den anden side møtte Saxerne oc den tydske Hær/som effter vedtagen forplictelse / droge ind i Venden paa deris side / at tuinge Fienderne. Siden forsamlede sig begge Hær (vndertagen nogle faa Danske/ som vaactede paa Skibene) oc belagde den Stad Dobin / som i de dage vaar meget naffnkundig aff sit Sørøffueri. Der Rylenderne fornomme at der vaare saa faa folck hos de Danskis Skib / giorde de sig rede at indtage dennem / oc offuerfulde Skoningerne som laae næst for haanden / saa at de bleffue der alle slagne huer oc en paa det næste. Huor aff Juderne glæddis / saa langt vaar fra / at de haffde forgæt deris gamle hiemfødde Had oc indlendiske Trædte / oc vilde vndsætte deris Landmend oc Krigs Staalbrødre. Sielden vdrettis noget samdrecteligen vdi allmindelighed paa Rigens bæste / aff dem som bære hemelig oc serdelis Had imod huer andre.

Dobin vdi Venden beleggis.

Den fornemste skonske Adel bliffuer slagen aff Ryboerne.

Biscop Ascer aff Roskilde / som haffde befalning offuer floden vdi Kongens frauærelse rømte aff Veyen met en Kiøbmands Baad. Hand forlod oc forskrecket dennem / huilcke hand skulde giffuet Trøst / Mod / Hielp oc en god Dristrig effter sium oc Exempel imod Fienderne. Skoningerne bunde deris Skib tilsammen / at de fryctactige skulde icke vndfly fra hoben / men der Fienderne bleffue dennem for stercke / løsnede de Kablene oc bleffue en part slagne oc en part drucknede. Rylenderne brugte tuende snedige paafund imod de Danske. Først efterdi de vaare icke selff saa stercke paa Folck / at de kunde besætte alle de store Skib som de for øffrede / da lagde de Fiendernis Skib ind iblant deris egne / oc tieldede offuer dennem / ligeruis som de haffde veret besætte oc bemandede met gaat Krigsfolck. Dernæst lagde de vd om Natte tide met nogle skib / oc droge saa Aarle om Morgenen ind igien til deris Flode / at de skulde siunis / ligeruis som de haffde faaet ferskt Folck oc vndsætning fra Ryland. Men der de offte oc ideligen brugte dette / merckte mand dennem / at saadant skeede icke aff optenckt Treedskhed / allene for en siun skyld. De Danske tøffuede oc saa icke met det lengste / før end de offuergaffue Bestoldingen / oc sloge Rylenderne paa fluct / endog mand neppeligen kunde end da vel røre sig ved Haffuen for de dødis Kroppe / som fløde der alleuegne omkring vdi Haffuit.

Ryboens snedighed.

Kong Knud vilde da opladet sit Skib for Kong Suend / som haffde mist sit eget / men hand mistenckte hans selffuillige tilbud / oc torde icke fordriste sig paa sin gamle wuens Skib / for den skade oc affbreck / som hand haffde lidt baade paa sine egne Folck oc Skib. Thi drog hand skyndeligen deden til Slesuig / oc strax der fra til Sieland / oc lod Roskilde By befeste met volde oc graffuer. Hand sætte Ebbe Skialmessøn til Høffuitzmand offuer Staden / oc drog siden selff offuer til Skone.

Fiende gaffue ingen gaffue.

Roskilde befestis.

Kong

Kong Knud mente/ at det kom hannem vel til maade/ at Skonningerne finge denne skade vdi Venden / oc Kong Suends mact vaar nu diss mindre at giøre hannem modstand. Hand duelde icke lenge vdi Judland/ før end hand gaff sig offuer til Sieland/ som end da holt paa begge hender/ paa det at hand kunde først indtage Landet/ oc hans vederpart skulde icke diss imellem stercke sig paa ny. Men der Kongen spurde/ at Ebbe Skialmessøn tillucte Roskilde porte for hannem oc hans Folck/ fremsende hand en ved naffn Saane / som vaar raadmudet oc wforstandig / at hand skulde opeske Byen aff Ebbe. Der Saane kom for Porten / brugte hand allehaande lystige Hoffuerck met sin Hest/ oc begynte paa det sidste at fremsætte sin Herris begering met mange stattelige ord oc lang prectig tale. Ebbe Skialmessøn opholt hannem met faure ord/ ligeruis som hand vilde oplade Byen for hans Herre / oc vdsende dissimellem nogle raske vnge Karle / som skulde gribe hannem. En aff dennem kom saa nær / at hand fick sin Haand vdi Tøylen paa Hesten/ oc holt hannem indtil de andre komme bag paa hannem / sloge Hesten oc førde hannem fangen met sig ind i Byen. Der bleff hand lagd vdi Fengsel/ indtil Kong Suend kom til Byen / oc lod vdstinge begge hans Øyen/ oc lærde hannem at tale forsiunligere met sine Fiender en anden tid.

Det er icke gaat at forsømme lycken oc Leiligheden.

Raadmundhed met wforstand.

Faure ord fryde daarer.

Fledighed straffis.

Kong Knud drog da til bage til Jutland / oc der hand saa sig bedre leilighed / lagde hand raart tid her effter/ ind vdi Jssefiord / oc indtog Roskilde wforuarendis/ oc sætte Ild paa Ebbe Skialmessens gaard / som vaar rømt for hannem til Kong Suend. Sielandsfarene vaare hannem saa villige/ at de giorde hannem selffuillige tilføring oc almindelig giengærd / at hand for bryst paa Fetalie oc vnderholding til sit Folck/ skulde icke nødis til at drage igien fra dennem. Det samme giorde Skonningerne paa den anden side mod Kong Suend / oc kappedis saaledis en tid lang met huer andre/ indtil nogle aff det ypperste Judske Riderskab/gaffue sig met tuende Skib til Kong Suend / oc hand rystede sig met Erckebiscopens hielp / drog offuer til Sieland / oc tilbød Kong Knud it Slag ved Thorstrup. Der bleff Kong Suend i den første dræbning slagen paa fluct/met en part aff hans blødhiertige Folck / men de andre toge Mands hierte til sig / oc vant den Seir/som hand huercken selff torde fortøffue eller forhaabe. Kong Knud holt til en side/ effter sine Høffuitzmends raad/ oc vaar icke selff vdi Slaget. Huad heller de det giorde for hans Vngdoms skyld/ eller at de vilde icke sætte hans Liff vdi vaade oc fare/ kand ieg icke sige for vist.

Kong Knud indtager Roskilde.

Kong Knud offueruindis anden gang i Sieland ved Thorstrup Aar 1150.

Valdemar Sant Knud Hertugis søn/ vaar nu først saa vaaxen/ oc selffraadig / at hand kunde lade sig bruge i Krig oc Aarlog. Hand bar hemelig affuend ved Kong Knud/ for hans Faders skyld/ som ihielslog hans Fader/ oc gaff sig der faare vdi Kong Suends Hofftieniste / huilcket gaff Kong Suend stor yndist oc bistand aff den menige mand. Valdemar feidede hart met Knud/ Henrick Skattelers søn/ om Hertugdommet Slesuig/ som Kong Suend haffde forlent hannem / saa at der vaar icke mindre trætte oc wenighed imellem deñem om denne ringe Forlenning/end der vaar imellem begge Kongerne om Danmarckis Krone. Jndtil paa det sidste/ at

Valdemar giffuer sig til Kong Suend.

Trædte om Hertugdommet Slesuig.

Knud

Knud/ som vaar mere talendis i Ord/ end dydig oc from vdi Leffnet/ maatte vige for Hertug Valdemar.

Kong Suends mact styrckedis dagligen io mere oc mere / huor faare hand drog offuer til Fyn/ oc haffde i sinde at gieste sin vederpart/ der som icke en fredløs Mand/ ved naffn Ethler/ haffde taget hannem met ord / oc raadt hannem at føre Krig paa Holsten/ oc der tilsagd hannem/ Baade oc Espinger/ saa mange som behoff giordis/ at offuer føre hans Folck. Thi Fienderne haffde opbrudt oc kast Broen. Der hand kom til Ideren/ fant hand ickon tuende Espinger for sig/ aff Ethlers forsømmelse / oc vilde alligeuel strax giffuet sig selff offuer Vandet paa den ene / der som hans gode Mend/ haffde icke raad hannem / at hand icke skulde giffuet sig saa yderligen vdi fare/ men lade en part aff Folcket drage først offuer/ at forfare huad Fienderne vilde begynde oc angribe. Thi de mistenckte / at der vaar lagd it stort tal Folck paa en hemelig ort / som varede paa dem / naar de bleffue offuersætte til den anden side. Huilcket befands ocsaa siden vdi Sandhed. Thi der Holsterne fornomme/ at der vaar offuersæt saa mange aff Kong Suends folck/ som de kunde vel bestaa / da gaffue de sig først frem vdaff Skouen / oc ihielsloge eller fangede / huilcke de kunde offuerkomme. Dog vorde sig de Danske mandelige effter denne tids leilighed. Deris Herre vaar paa den anden side/ oc de vaare saa beklemte / at de huercken kunde fly/ eller faa vndsætning aff deris Metbrødre. De som styrede Espingerne/ torde huercken legge til det ene eller det andet Land/ men bunde sig mit paa Vandet hos nogle Pæle/ saa at ingen haffde noget gaat aff dennem. Der faare maatte nu Kong Suend paa denne tid drage tilbage til Skaane/ at stercke sig paa ny / oc torde icke møde vdi Marcken imod Kong Knud/ huilcken da vaar sterck / baade paa Folck oc anden god Krigs forsiun/ som Juderne tilførde hannem saa rundeligen/ som den Sielandske almue giorde tilforn.

Kong Suend fører Krig vdi Holsten.

Tredskt anslag.

Kort tid her effter/ der Kong Suend haffde randzonet sit Folck fra Holsterne / da drog hand atter offuer til Fyn / oc haffde actet sig imod Kong Knud/ der som hand icke haffde faaet Tidende paa veyen om Ebbe Skialmessøns død oc affgang. Thi hand bleff der aff saare bedrøffuet / oc drog strax til bage til Sieland met sin gantske mact/ at lade hannem hederlige begraffue. Ebbe vaar Kongens beste oc næste Ven/ oc Kongen bestillede intet / huercken vdi Dom eller Rættergang / vdi Fred eller Feide tid/ vdi Lius eller Løn/ at hand io tilforn raadførde sig met hannem.

Kong Suend forhindris anden gang at drage imod Kong Knud.

Ebbe Skialmessøn døer.

Der Kong Suend haffde beskicket Ebbe Skialmessøn sin Jordefærd / oc vdsørget for hannem / giorde hand tredie gang færdig / oc drog igiennem Fyn ind vdi Judland/ oc lockede de Viborge Borgere til sig/ met den Frihed fra all Kongelig skat oc Tynge / som hand da loffuede oc tilsagde dennem. Kong Knud møtte hannem met en stor Hær/ som hand haffde forsamlet / baade Øster oc Vester vdi Riget / oc haffde vden tuil faaet denne tid Seier / der som icke nogle aff hans ypperste Mend haffde raadt hannem/ at hand skulde lade sit Folck vere altsammen til Fods. Thi

Daarligt anslag.

de haffde forfaret vdi de formere Krig oc Slactninger / at Almuen flyde oc vndrende at Marcken / om de haffde karske Heste / naar der vanckede Hug aff Fienderne. Der met afflagde Kong Knud sit Reisig tyg / vndertagne nogle faa / som hand beholt hos sig selff mit vdi hoben. Kong Suend fryctede met det første / men der hand saa / at Kong Knud haffde baret sig sine Rytere / da fick hand stort Haab oc Mod / oc paa det hannem skulde oc icke vederfaris / det som hans Fiender befryctede / da bød hand de Viborge Rytter stige fra deris Heste / oc forbytte sig vnder Skytterne oc det andet Fodfolck / som brugte Staffslynger / Steene oc saadan haandløse Vaaben oc Verie / at Fodfolcket skulde dræbe imod Fodfolcket paa den anden side. Siden skilte hand sit Reisig tyg vdi tuende parter / oc sætte den ene paa den høyre / oc den anden paa den venstre side hos Fodfolcket / at hand der met kunde omringe Fienderne / oc angribe dem baade bag oc paa siderne / naar de komme til dræbning. At hand saaledis skulde sla sin Slactordning / det lærde Hertug Valdemar hannem / som vaar end da liden oc ringe vdi Aar oc Alder / men storraadig oc mandelig vdi hu oc hierte.

Kong Knud oc Kong Suend giøre deris Slactordning imod huer andre.

Valdemars Loff.

Der Kong Knud formerckte aff Fiendernis Slactordning / at de haffde i sinde / at dræbe ind paa hannem / paa tuende stæder til lige / da tenckte hand huorledis hand kunde best faare komme deris suigefulde Anslag. Hand søgte brystgengs hasteligen ind imod Kong Suends fodfolck met sin gantske Hær / oc slog ihiel oc nedtraadde for fode huer som de hannem komme næst for haanden. Hand haffde da noget nær trengd Fienderne / oc forment dem fremgang met deris anslag / men Lycken vaar hannem da som tilforn wblid oc affgunstig. Kong Suend omringede hannem met sine Ryter / som førre bleff oplagd / oc kom paa hans Reise tyg / som vaare vdi Bagholdet / at Folcket skulde icke giffue sig paa fluct / som de ellers pleiede at giøre.

Det Slag som stod imellem Kong Suend oc Kong Knud ved Viborg.

Der Kong Knud dette saa / vende hand sin Hær / offuergaff Fodfolcket / oc beridde sig at tage imod Ryterne paa alle sider. Kong Suend vaar da stedt vdi stor Vanghed oc Mistrøstighed / oc torde icke holde ved / met standende Strid / men giorde her oc der Indfald / huor hand kunde mest øffue Fienderne / at de bleffue forsmectede aff Brynde oc Hede. Besynderligen sætte hand fast effter dennem / som gaffue sig formeget dristeligen fra Adelhoben / at skermysse met dennem. Der met dreff hand det saa vijt / at Kong Knuds folck / løbe saa lenge hid oc did / frem oc tilbage / at de bleffue trætte / oc imod all Krigs brug / sætte sig ned at huile. Oc effterdi de haffde huercken styrcke til at giøre Fienderne imodstand / ey heller at giffue sig paa fluct / oc rømme aff Marcken for dennem / da bleffue de endrecteligen til sinds / at begiffue sig ind vdi Viborge by / oc bruge deris Fienders hus (som de tilforn haffde slaget paa fluct) til vndsætning oc beskermelse. Thi hølde de sig imod Byen / oc vigte dog icke aff deris Slactordning / oc haffde beskicket nogle vdi Baghæren / som skulde tage imod Fienderne / indtil de komme i deris Behold. Saaledis giffuer offte Nød oc Trang Raad oc Mod / der som mindst foruentis.

Kong Suend tager Kong Knud met fordeel.

Nød giffuer raad oc mod.

Iblant

Barckis mandom.

Iblant andre Danske Mend/som her lode see deris dristighed/vaar en duelig Krigs mand / iblant Kong Suends hob / ved naffn Barcke. Hand gaff sig saa nær ind paa sine Fiender/ at de omringede hannem/ oc hand allene lang tid vorde sig mandeligen imod mange. Oc paa det sidste/ der Sueden rand hannem saa offuerflødeligen vnder Oyne/at hand kunde huercken giøre forskeel paa Frynt eller Fremmet/ kaste hand sin Skiold fra sig/ oc greb en stor Oxe vdi begge Hender/ oc hug omkring sig paa alle dem som komme for hans Haand/ huad heller de vaare aff hans egne Stalbrødre eller Fienderne.

Trygt oc fast venskaff

Der Valdemar bleff dette var / tenckte hand paa det gamle Venskaff oc Kundskaff/ som vaar imellem Barcke oc hannem / oc tog der faare sin Hest met Sporene / red til hannem / at vndsætte hans Liff. Barcke meente/ at Valdemar haffde veret hans Fiende/ oc søgte fast ind mod hannem met sin Oxe. Men Valdemar tog hannem met fordeel / oc støtte hannem saa hart paa sine Skuldre met sin Suerds klod / at Oxen falt hannem aff Haanden. Barcke stod hannem fast imod / oc vilde end da videre veret i færd met Fienderne / saa at Valdemar haffde nock at skaffe met hannem / før end hand fick hannem met sig / oc frelste hans Liff. Oc der hand nu besindede sig/ oc kiende Valdemar sin gode Ven / sagde hand til hannem: Gierne vil ieg følge dig / Valdemar suorne Ven oc Stallbroder / men dog met dette vilkaar/ at ieg icke som en anden Fange/ skal løbe met spaat oc spee/ effter din Hestis rumpe.

Biscop Helias aff Ribe raader Kong Suend it gaat raad.

Meget sagd met faa ord.

Kong Suends fromhed.

DJssimellem flyde Kong Knuds hær ind vdi Viborig. En part skiulte sig der vdi Husene/en part skyndede sig igiennem Gaderne vd at Byen paa den anden side/ iblant huilcke ocsaa Kong Knud selff / vndkom paa en Hest/igiennem it saare sneffuert stræde. De som bleffue tilstede vdi Byen/ bleffue allesammen fangne/ oc indførde vdi en Kircke til Spectackel. Der Kongen gick ind met Biscop Helias aff Ribe/ at besee dennem / sagde Biscopen til hannem: Herre/ her bør eders Maiestat at skicke sig som en god Vrthegaards mand / huilcken der oprycker oc vdluger de vilde oc wnyttelige Vrther/paa det at de gode kunde faa diss bedre fremgang. Huilcke ord siunis vel noget grofft at vere sagd/ men der som nogen grandsker dennem grundeligen/ da skal hand finde der dyb forstand/oc meget sagd met faa ord. Der som Kong Suend haffde fuld dette raad/ da skulde hans vederpart ingen wmage giort hannem effter denne dag / Men hans metgiffne fromhed vaar større/ end at hand vilde fare frem met disse sine Fiender / effter som hand haffde vel ræt oc mact vdi Haanden. Hand lod en part løs for Guld oc Penninge/ oc tog aff en part deris Eed oc Forplictelse/oc lod dem der met fare vdi deris fri Behold. Hand tog ocsaa Handfestning aff nogle/ som gaffue sig vdi hans Tieniste/ oc lod aldelis ingen affliffue / vndertagen tuende arge berømte Skalcke oc Misdedere / huilcke hand lod halshugge/ icke for den Aarsage/ at de lode sig bruge vdi Krig imod hannem / men fordi at den ene haffde veret en Skourøffuere / oc den anden haffde staalet sig forrædeligen paa en sin egen fordoms gode Ven / oc slaget hannem ihiel/ som hand laa oc soff. Haffde Kong Suend ladet den samme Dom

gaa offuer en stor part aff de andre/ da haffde de icke betalet hannem saa snarligen met stor Wtacknemelighed / oc begiffuet sig atter vdi deris gamle Herris Kong Knuds tieniste. Kong Knud flyde met stor hast til Aalborg/ gaff sig der til Skibs/ oc lod sig offuersætte til Nyløse/ oc bleff der nogen tid lang hos sin Stifffader Konge Suercke/ som haffde taget hans Moder til ecte/ effter at hans Fader Kong Magnus vaar slagen oc omkommen.

Kong Knud flyer ind i Suerige.

VDJ disse dage vaar de Danskis mact meget forringet oc forknuset/ baade for denne induaartis Landfeide / oc det vduaartis Sørøffueri / for hues skyld Kong Suend lod offte / men met liden Lycke / angribe de Vendiske Søstæder. Thi hand vaar vel meget fyrig oc fremfusende/ naar hand sætte første gang ind imod sine Fiender/ men lod modet snarligen falde paa sig igien/ saa at naarsomheldst mand skulde rygge sig noget tilbage for Fienderne/da skyndede hand sig saa hasteligen paa Hiemueyen/ som den der flyer for sine Fiender/ oc actede aldelis intet / huorledis det gick hans Folck/ naar hand kom ellers selff først aff Røgen. Huilcken Kongens Blødhiertighed/gaff Venderne saa stort mod oc dristighed/at de offte affsloge hannem hans Krigs folck paa deris Hiemfærd. Samme dage befestede hand Viborg met en Vold / oc forøgte Indbyggernis Frihed met skøne ny Priuilegie oc Indkom / paa det at hand kunde haffue diss tryggere tilfluct did /naar hannem trengde.

Kong Suends fyrighed.

Kong Suends Blødhiertighed.

Viborg befestis met Vold.

Dissimellem fortøffuede endnu Kong Knud vdi Suerige hos sin Stiff fader / huilcken da begynte saa meget at kedis ved hannem / som hand aff begyndelsen faffnede met lyst hans Tilkommelse / saa at Kong Knud nøddis til at selie oc affhende sig sit Arffuegods der i Riget / oc forskaffe sig selff/ hues hannem vaar fornøden til daglig vnderholding. Thi der er intet Folck vnder Solen / som er mere redbaan at tage imod Vdlendinge/ oc snarligere at forskiude dennem igien / end de Suenske. Kong Suercke haffde en Søn ved naffn Hans / huilcken vaar vel en skickelig vnger Herre/ men haffde denne onde lyde/ at hand vaar wbesindig i sine ord oc tale/ met megen groff skemt oc spaat at tildricke andre. Hand dictede en haanlig Vise om Kong Knud /oc vdi Sang viis faare kaste hannem met spaatske Gloser sin Vanlycke/ och saa gaat som skeldede denne fattige blufærdige Giest/ ligeruis som hand skulde icke holdet sig saa mandelig vdi denne sidste Slacting / som en ærlig oc duelig Krigs mand burde.

Kong Suercke kedis ved Kong Knud

Hans Kong Suerckis Søn spaatter Kong Knud.

Dette fortrød Kong Knud saa haardeligen / at hand strax rystede sig met Skib oc Prouiant/ oc gaff sig ind i Polen/ i denne mening/ at hand skulde faaet nogen vndsætning aff Kongen sin Moderbroder. Men det gick hannem icke meget bedre her end vdi Suerige. Thi Kongens yngste Brødre haffde nyligen fordreffuet hannem aff Riget/ oc meente nu derfaare at Kong Knud vaar kommen her ind i Landet / at søge Arff oc Eie/ eller oc en part aff Riget/ paa sin Møderne vegne. Thi toge de hannem vel til sig/ men torde icke lade hannem drage ind vdi nogen fast By eller

Kong Vladislaus aff Polen vddriffuis,

anden

anden Befestning. Paa det sidste der de saae oc saa surt paa hannem/ oc beuiste sig aldelis wmilde oc wfryntlige imod hannem/ langt anderledis/ end dennem burde mod saadan en vdlendig Herre/ som end oc saa vaar deris egen nær Blodsforuant/ da skyndede hand sig deden/ hen ind i Saxen til Hertug Henrick. Der fant hand lige saa megen Trøst/ som hand fick tilforn vdi Suerige oc Polen/ oc begaff sig der faare fremdelis til Biscop Hartuig aff Hamborg/ som vaar da fortørnet paa de Danske/ fordi at de haffde nu selff forhuerffuet sig en Erckebiscop/ oc vndraget sig fra hans sædis Jurisdiction oc Herredom. Hand tog alligeuel venligen mod Kong Knud/ oc tilsagde hannem vndsætning oc bistand imod hans Fiende. Paa denne tilsagn lod Kong Knud forfare ved it hemeligt Bud/ huorledis hans gamle Tienere vaare til sinds mod hannem. Oc der hand fornam/ at de vaare alle redebaane at afftræde fra Suend til hannem/ fick hand Mod oc Hierte/ oc drog strax ind vdi Judland/ oc fant vdi Sandhed den Troskaff/ som de lode hannem forkynde oc bebude. Thi huercken vaar Kong Suends fromhed saa stor/ ey heller deris Edsuorne forplictelse saa høy/ ey noget Pant eller Gissel saa kiert/ at de io met det allerførste ginge Kong Knud til haande.

Biscop Hartuig aff Hamborg vndsetter Kong Knud.

DEr Kong Suend fick disse hastige Tidende/ om Kong Knud/ oc vaar hannem icke saa sterck/ at hand torde møtte hannem vdi Marcken/ da begaff begaff hand sig ind vdi Viborg/ som hand nyligen haffde ladet befeste/ oc gaff skøling offuer alle deris Gods oc Bohaff/ som vaare vndrømde fra hannem til Knud/ oc lod det indføre vdi Byen til sin Vnderholding/ oc sit Folck til Besolding. Men Kong Knud torde icke drage for Byen/ at belegge hannem/ for den Vanlyckis skyld/ som hannem vederforis sidste gang paa denne stæd. Thi slog hand sin Leire it gaat Skiffte fra Byen/ oc actede saaledis at tuinge sine Fiender/ met Hungers nød/ indtil de enten skammeligen flyde eller gaffue sig met wlige fordeel vd til standende Strid. Der met forsaa Kong Knud skantzen/ oc racte Kong Suend den Seier/ som hand haffde nu selff imellem Henderne. Thi iblant anden skade som hannem tilslogs vdi denne Forhaling/ vaar oc saa denne/ at en naffnkundig Høffuitzmand som hed Brun/ huilcken haffde fuld hannem ind aff Saxen/ tog orloff aff hannem/ oc drog bort met en part aff Folcket/ oc lagde sig ind vdi Ribe. Huad heller at hand giorde det aff Kong Suends indskuld for gammel Kundskaff skyld/ eller oc saa at hannem langledis der ved at Krigen gick icke for sig/ det kand ieg icke sige for vist.

Kong Suend legger sig ind i Viborg.

Brun flyer fra Kong Knud.

Kong Suends Prouiant gick nu fast paa grund/ saa at hand fortrøstede sig icke lenger at kunde holde Byen/ oc forhale tiden/ men maatte nu endeligen forsøge sin Fiende/ oc voge noget imod hannem. Thi gaff hand sig en Afften hemeligen vdaff Byen/ oc reiste den gantske Nat igiennem/ oc kom wforuarendis paa Fiendernis leire/ som de aarle om Morgenen hørde Messe offuer all Leyren. Der met bleff en stor forskreckelse iblant Folcket/ oc lige som huer greb til sinde/ oc saa sig leilighed/ saa enten flyde hand/ eller greb til Værie oc giorde Værn.

Kong Suend forrasker Kong Knud.

 Der

Der vaar en Aa imellem dennem/ liden i sig selff /men siden stor oc naffnkundig aff dette slag. Den vaar alleuegne huelinde dyb / vden paa en stæd/ som mand kunde ride offuer/huilcket Kong Knuds Folck alene viste/ oc Kong Suends folck der faare lidde stor affbreck / som i det første angrib gaffue sig hasteligen her vdi/ indtil de bleffue vise aff deris egen skade/ oc maatte skermysse paa denne side Aaen/ imod deris Fiender / met Buer/ Stagslynger/oc saadanne haandløse Verie. Men de Sachsiske Ryter/ som vaare hos Kong Knud/ kunde icke holde sig/ at de io vilde lade see deris Mandom/ oc gaffue sig der faare vdi Aaen/ som Vadstæden vaar / at de io endeligen maatte komme i færd met deris Fiender.

Dette Slag stod Aar effter Guds byrd 1151.

Hertug Valdemars Mandom oc Dristighed.

Der Hertug Valdemar formerckte/at Aaen vaar der noget grund/ tøffuede hand icke lenge / før end hand tog sin Hest met Sporerne / gaff sig vdi Vandet/oc mandeligen støtte sit Glaffuend i tu paa en aff de Tydske Reisener. De sætte ocsaa fast ind mod hañem igien/ ia fire støtte met deris Glaffuende paa hañem til lige/ saa hart at hans Hest opløfftedis høyt i veiret met de fremmeste/ oc bleff staaendis paa de effterste Been met hannem. Dog falt Valdemar icke aff Sadelen / thi hand vaar en mectig god Rytter/ oc viste saare vel at besidde oc regere en Hest. Det femte Glaffuend bleff sidendis vdi Mundstycket paa hans Hielm / oc det slog hand fra sig met det stycke som hand beholt vdi Haanden aff sit eget Glaffuend. Saaledis trengde hand sig først offuer Aaen / oc stridde saa lenge met nogle faa sine Stallbrødre/ imod Fiendernis gantske mact / indtil Kong Suend offuerkom met den gantske Hær til vndsætning / oc fick it vist mod oc haab ved hannem / at de denne dag skulde vinde Seier oc beholde Marcken.

Kong Knuds Folck flyer.

Strax gaffue Kong Knuds folck sig paa fluct / thi de haffde nu saa offte tilforn forsøgt Vedermod oc Wlycke / at Hiertet nu altid beffuede oc skelffuede vdi dennem/ saa de torde icke holde deris Vederpart fod / eller see dem vredeligen en gang vnder Oyne/men huer som hand vaar raskiste/ tog Foden i Haanden / oc vende Ryggen oc Nacken did som hand skulde vende Brystet oc Panden. De Sachser/ som vaare gantske vel vant met Rytteri/ de vende offte tilbage imod Kong Suend/ oc flyde saaledis / at de icke brøde deris Orden. En besynderlig god Ryter iblant dennem ved naffn Folrad/ bleff da slagen/ oc haffde gierne ladet sig tage til fange / der som nogen ellers haffde tord bønhørt hannem. Thi Kong Suends folck haffde oplagd indbyrdis vnder sig selff/ at de aldrig vilde spare en aff deris Fiender/ som de kunde offuerkomme/for den had som de bare ved de Sachser/ oc mest for det Wtroskaff / som de befunde vdi deris egne Landmend/ huilcke de tilforn haffde skenckt deris Liff.

Folrad en god Rytter aff Saxen.

Der de Ribere spurde disse Tidende/at Kong Suend haffde beholdet Marcken / oc Kong Knud vaar rømt ind i Saxen/da fangede de strax Brun/ oc forsende hannem til Kong Suend/ paa det de der met kunde formilde hans hu oc hierte mod sig. Kong Suend holt hannem en tid lang hos sig / oc siden begaffuede hannem / oc lod hannem fare hiem fra sig. Huilcket vaar hannem Aarsage til stor mistancke / ia endelige oc ocsaa til hans død oc forderffuelse. Thi mange aff hans Landmend/ som haffde mist deris Frender oc Venner vdi denne Strid/ de trode for vist/ at hand

Brun giffuis løs aff Kong Suend.

haffde

haffde ladet sig vnderkiøbe aff Kong Suend/ til at forraadde sine Krigs-brødre/ i det hand forlod dennem/ och saa gaat som offrede dem paa Slactebencken/ mit i deris Fienders hender. De kaldede hannem i Dom oc Rettergang/ oc anklagede hannem hart for saadant Forræderi/ men hand lagde sig Sagen fra met hefftig beuisning/ huor faare de paa det sidste/ der de kunde ingen anden fremgang faa met hannem/ ginge hannem hemeligen effter/ indtil de skilde hannem ved Liffuet. Brun bliffuer mistenckt anklagt oc slagen.

Effter at Kong Suend haffde nu saaledis fordreffuet Kong Knud/ oc mente sig nu at vere aldelis tryg for all induaartis Feide/ da lagde hand sig flitteligen effter/ at ocsaa affuerie oc imodstaa hues vdlendiske Feide Riget kunde paaføris. Hand bygde alleuegne paa Wdøer oc ved Stranden atskillige skøne Befestninger/ der som Landsens beste beleilighed fandtis oc ansaais. Jblant andre lod hand opsætte tuende besynderlige Slot/ det ene vdi Fyn/ oc det andet vdi Sieland/ hart vd met Haffuet/ til huilcke Rigens vndersaatte skulde haffue deris tilflucht/ oc giøre der vdaff Værn oc vdfald imod Sørøffuere/ naar behoff giordis. Dog vil mand sige/ at de Vender haffue indtaget oc nedbrut dennem begge. Thi Kong Suend førde stor Krig met dennem vdi sin tid/ oc giorde en gang vdi Fyn it veldigt Mord paa dennem/ at hans Krigsfolck arbeidede met saa stor besuering at ihielsla dennem/ at deris Vaaben oc Verie sleed icke allenisthe Hu den/ men ocsaa helfften aff det inderste haarde Kiød vdi aff deris Hender. Maa vel skee paa Sproe oc Samsø etc. Rand skee Nyborg oc Raarsiør eller Skelfisken øre. Stort mord oc mandfald

Vdi disse samme dage/ optoge oc begynte nogle Danske Søfarne mend/ ved Roskilde fiord/ it nyt Orden oc Forbund/ at drage vd paa deris egen Haand/ imod de mange oc atskillige Sørøffuere/ som da alleuegne søgte omkring/ at røffue oc tage paa Danmarckis strømme. Deris Høffuitzmand vaar en ved naffn Vethemand. Deris Sørett oc Kris Artickle vaare disse effterfølgende: Alle de Skib som de offuerkomme/ oc siuntis dem bequemme til deris Bestilling/ dennem maatte de tage Eiermanden watspurt/ dog met dette vilkaar/ at de skulde giffue hannem til Fract den ottende part/ aff hues som der met forøffredis. Før end de ginge til Skibs/ da lode de sig offuerhøre vdi Scriffte maal aff Guds ords Tienere/ brugte der hos Christi Naaderis Sacramente/ oc beskickede alting ligeruis som de strax skulde vandret fra denne Verden/ meenendis sig at skulde faa diss bedre lycke/ at de tilforn haffde forligt sig met Gud. De førde aldelis intet andet inden Skibs borde met sig/ vden deris nødtørfftige Vaaben/ och saa megen Prouiant/ som dem paa en kaart tid behoff giordis. De leffuede vdi stor Sparsomelighed oc Aaruaagenhed/ oc toge sig sielden anden Ro eller Søffn/ end den som de finge sidendis huer ved sin Aare. Naar de haffde i sinde at giøre Landgang/ da vdsende de deris Speydere i veyen for sig/ at de icke wforuarendis kom i deris Fienders hender/ oc viste diss bedre huad oc huorledis de skulde sla deris sag an. Naar de søgte Haffn vnder nogen Ø/ da haffde de nogle faa faar sig at besee leiligheden/ før end de lagde ind met den gantske Flaade. Thi den fremmede oc wkiende Sømand/ behøffuer best en rolig oc tryg Haffn. De slogis offte met deris fiender/ oc finge altid lætteligen offuerhaand/ oc seier vden blodige Fingre oc brudne Pander. Ny Krigs ordning vdi Kong Suends tid/ aff nogle Søhaner. Sørett som disse Ny Søhaner hølde.

De vaare alle lige gode vdi deris felligs Byte / oc en Styremand fick icke mere end en Baadsmand. Kom dennem nogen Christen faare / naar de forøffrede deris Fienders Skib / da vaar deris Fromhed saa stor mod deris Landmend / at de gaffue dennem Klæder / oc lode dem fare hiem til deris eget. Tu oc firesindstiue Sørøffuere Skib toge de paa atskillig tid oc stæder / oc vaare dog selff aldrig sterckere end paa tu oc tiue Skib i deris egen Flode. Naar de lidde nogen trang paa Vnderholdding eller Besoldning / da vdtoge de hos Borgerne hues som de behoff haffde oc gaffue dennem siden helfften aff alt deris Byte igien til vederlag. Disse ny Krigs ordens Brødre begynte først vdi Roskilde / som førre er sagd / men spreddis siden offuer gantske Sieland / at mange ocsaa aff Landsbyerne suore sig i Staalbroderskaff met dennem / oc at de som aff begyndelsen vaare ringe / bleffue paa en kaart tid mectige oc stercke / oc vaxte dagligen / indtil saa lenge / at det gantske Land / kom til god Fred oc Rolighed.

Frijslands leilighed oc vilkaar.

VDi midler tid begaff Kong Knud sig hiem paa veyen igien mod Danmarck / oc lagde sig ind met nogle faa sine Anhengere vdi lille Frisland / som ocsaa hører met omliggende Egn vnder Danmarckis krone. Dette Land haffuer offuerflødelig Agger oc Eng / oc er rigt paa skiønt Quæg / men lider stor tuang aff Haffuet / som paa den venstre side / der som Landet er lagt / indbryder igiennem Digerne / oc offte offuergaar den gantske Egn / oc forderffuer Korn oc Kierne / Fæ oc Quæg / Husene oc Folckene til lige. Thi Landet er lige iefnt offuer alt. Det hender sig ocsaa offte / at saadant Haffflod / optager met sig / oc hen flytter gantske Agre / som komme dennem til deele / paa hues grund de bliffue stille staaendis oc roedfest. De som Agrene miste / beholde i denne stæd ickon det Vand som Haffuet haffuer ladet effter sig. Effter Haffflod følger almindelig stor Fructsommelighed oc Grøde aff Jorden. Græsset vaxer offuer alle maade høyt / oc offte findis Salt / der som det salte Vand er offuergaaen. Om Vinteren staar det gantske Land / at ansee som vdi it idelt Haff / saa at mand neppelige kand skelne oc sige / huilcket Landet / oc huilcket Vandet skal kaldis. Thi der som mand seyler om Vinteren / der pløyer oc høster mand om Sommeren. Folcket er almindelige grofft oc hart / dog saare raskt oc behendigt met gantske Legeme. De skødte intet om tung Rystning / oc bruge ickon smaa Skiolde oc haandløse Værie. Deris Agre indlycke de met Diger / oc springe lætteligen der offuer met deris seduanlige Pigstage / som de bære met sig vdi Haanden. Deris Hus opbygge de høyt i Værit / meste parten aff Torff / oc er vel mueligt / at de haffue deris Ophaff oc Herkomst aff de vestre Frislender / efterdi de haffue begge it felligs Naffn oc Sprog / oc maa vel skee haffd drabelig Aarsage / at opsøge sig en ny Lands ort at bygge paa / oc indtaget denne vaade oc moseful Egn / oc siden effter haanden dyrcket den / oc indtaget mere mod Haffuet. De haffue aff Arilds tid alltid veret vnder vore Danske Kongers Herredom oc mact / indtil paa denne næruerendis dag.

Aff disse Frislender begerede Kong Knud vndsætning / oc paa det hand kunde finde dem diss villigere / loffuede hand dennem at formindske deris

Aarlige skat oc seduanlige Landgild. Met dette forløfft drog hand den-
nem genisten til sig/ at de toge ved en tung oc besuerlig Byrde/ for en ringe
Beløning skyld/ oc begynte strax at arbeide paa en Befestning ved Mil-
den/ der som hand skulde haffue sin tilhold oc tilsluct. Saa høyt lode de
sig bekaaste en føye Frihed.

Fryslenderne vndsætte Kong Knud.

Mildeborg.

DEtte Kong Knuds anslag ryctedis met det allerførste til Danmarck.
Huor faare Kong Suend giorde strax rede/ oc drog til Lands i-
mod hannem/met det Judske reisetyg/oc lagde ind for Slesuig met Skon-
ningernis oc Sielandsfarnis Skibs flode/ oc lod strax nogle aff Skibene
slæbe der fra offuer Landet/ind vdi Ideren/paa det at Fienderne skulde oc-
saa paa denne side icke vndgaa hannem/ huilcket bleff hannem dog siden til
større forhindring end fordring. Siden drog hand op imod denne ny bygde
Stad/ som vaar mere fast for omliggende Wføre skyld/ end for den vaald/
som Indbyggerne haffde opkast om hende/ thi paa den ene side laa nogle
dybe Kiær/ oc paa den anden side/ flød Milden/ it trangt oc it stille Vand.
Oc effterdi Kong Suend kunde icke komme til at belegge det paa alle
sider/ slog hand sin Leyre/ der som hannem selff siuntis bequemmeligst.
Der næst lod hand hugge vdi den næste Skou nogle Knippe Rijs/ met
huilcke hand actede at bro sig ind til Byen offuer dette Wføre oc omlig-
gende Kiær/ naar hand saa sig giffuis best effne oc aarsage. Men nogle
aff de vnge Frislender kædtis ved at fortøffue/ indtil hand kom offuer til
dennem/ oc sprunge der faare (effter deris art) offuer Becken til hannem/
oc gaff sig paa Skiermissing met hans Folck/at de vilde lade see deris Mod
oc keckhed. Der met yppedis it stort Mandfald. Thi huer vilde komme
sine Stallbrødre til hielp/ oc bleff der met saa stort tilløb/baade vdaff Ley-
ren oc aff Byen/ at der lod sig oc ansee aff denne ringe Begyndelse/ huad
Ende denne gantske Krig vilde tage paa det sidste. Peder Thorstenssøn/
en aff Kong Suends næste Raad/ som kiende Frislendernis vijs oc sedua-
ne/ befol strax/ at huer mand skulde ryste sig/ oc staa færdig vdi Leyren/
indtil paa videre beskeed.

Kong Suends anslag.

Fryslenderne falde vd imod Kong Suend.

Peder Thorstessøns vise raad.

Dissimellem hastede Frislenderne/ oc løbe daarligen mand aff Hus
aff Staden / i denne mening/ at de vilde strax offuerilet Kongen/ oc slaget
hannem aff sin Leyre oc det gantske Land. Men de viste icke/huad Peder
Thorstenssøn haffde bestillet deñem for it Bad. Hand ryctc frem met den
gantske Hær/ oc tuingde dem saa hart/ at de maatte begiffue sig paa fluct/
ind at de Kiær/ som før er omtalet. De Danske Reysener efftersulde
dennem paa fersk Fod/ oc broede sig frem/ icke alleniste met de Rijs/ som
tilforn bleffue her til affhugne/ men ocsaa offuer Aaen met de døde Kroppe
huilcke de nedlagde aff dennem som de iagede for sig paa fluct.

Kong Suend slaar Fryslenderne paa fluct.

Der Kong Knud saa/at det gick saaledis til/vndrende hand aff Byen/
met nogle faa sine daglige Tienere oc Anhengere. De andre som kunde
icke komme til at fly / de søgte Byen. Huilcken bleff strax hart angreben
aff Kong Suend/ som mente at Kong Knud skulde veret der inde/ at
mand

mand kunde fanget hannem / oc der met giort en ende paa denne languarende Feide. Der faare gaff hand dennem huercken rast eller ro vdi Byen / men baade nat oc dag / met it skiffte ferskt Folck effter det andet / tuingde dem vden all affladelse. De som vaare vdi Befestningen / haffde seet huorledis der bleff handlet met deris fangne Stallbrødre vden all Barmhiertighed / vdi den sidste Strid / oc vorde sig der faare saare mandelige / efftersdi de viste sig ingen Naade / at foruente aff den som de saa offte haffde fortørnet. Kongen tenckte met sig paa den anden side / at der som hand offuergaff Bestoldingen / oc fick icke Byen met en snarhed / da skulde vel de andre Landsens indbyggere / komme deris Landmend til vndsætning. Saaledis skarpede redsel huer paa sin side til mod oc hefftighed. Det vaar dennem icke nock / at de stride imod huer andre den gantske lange Dag / men de hulde ocsaa ved / den mørcke Nat igiennem / huor aff sig foraarsagede offuerfaldende Wlycke / at mand kiende icke den ene fra den anden. Oc hende det sig / at Valdemar hørde en gang it stort Raab oc Bulder / met huilcket hand meente / at Fienderne haffde giort vdfald / oc søgte der faare met oprect Fane did som dette Bulder vaar / oc dræbte ret tuert ind paa nogle aff sine egne Stallbrødre / huilcke lang tid haffde vord sig mandeligen imod hannem / oc bleffue dog paa det sidste slagne vdi stor Mørckheds forseelse / aff denne modige Herre / deris egen Ven / aff huilcken de ellers maatte vel foruent sig vndsætning paa en anden stæd. Paa det sidste / der de som vaare vdi Byen / fornomme ingen vndsætning / oc finge huercken saa meget huile / at de kunde vederquege sig / heller lade deris Saar forbinde / da gaffue de sig for Kongen / oc funde større Naade / end de haffde nogen tid tordt foruent sig hos hannem.

Valdemar offuerfalder sine egne Staalbrødre aff forseelse.

Sorte Plog benaadis aff Kong Suend.

Iblant andre / som bleffue deelactige vdi denne Naade / befandis ocsaa Sorte Plog / huilcken Kong Suend gaff løs oc lædig vdi sit Behold / endog hand haffde fortient langt haardere straff / Effterdi hand tilforn wskelligen myrde hans Fader Kong Erick Emund. Der met beuiste Kongen sig en retsindig oc retuijs Krigs herre / som icke vilde forgribe sig imod gammel lofflig Krigs brug. Hand lod ocsaa alle de andre sine gamle wtro Fiender fare vden all Løn oc Bøn / oc sagde der hos / at hand skøtte huercken om saadan Eed oc Ære forgætteris Fiendskaff eller Venskaff. De droge ocsaa alle strax deden / at opsøge Kong Knud / deris gamle Herre / Thi hand haffde iblant mange Wheld / ellers denne Heldighed hos sine Anhengere / at aldrig nogen aff dennem forsmaadde hannem / huad heller Verden gick hannem met eller imod.

Siden paalagde Kong Suend disse Frislender / at de skulde giffue hannem tu tusinde Marck / oc sætte hannem Gissel / før end hand drog fra dennem. Men de kunde icke end da acte deris eget beste. De ginge til som daarligt Folck / oc formanede Valdemar / at hand skulde bede Kongen / at hand vilde endnu tilstede dennem / at føre en Krig imod hannem / met disse vilkaar. At der som de bleffue atter slagne / da skulde de anden gang giffue saa meget som nu tilforn. Der som Kongen kunde icke tuinge dennem / da skulde hand vnde dennem den formildelse paa deris Landgild oc Aarlige

Vbesindighed.

vdgifft

vdgifft effter ſom Kong Knud haffde giort dem fortrøſtning. Huad heller at de begerede ſaadant i denne mening at de actede at affſtryge den Bluſſel ſom dem offuergick der de ſlogis paa flucti / eller oc at giecken ſtack dennem/kand ieg icke ſige for viſt. Thi lod oc Kong Suend ſin vijſdom oc fromhed / mere regere end deris galenſkab / oc ſagde at dette maatte io være it vanſindigt Folck / ſom nyligen vaar offueruundet / oc torde ſtrax begere daarlige oc forderffuelig vilkaar / paa en ny Krig at føre imod den ſom haffde ſeyr oc mact vdi Haanden offuer dennem.

Friſlenderſnis ſtore Galnſkaff.

EFter at Kong Knud vaar foriaget aff Friſland / ſom nu er fortaldt / begaff hand ſig ſtrax til Keyſer Friderick / ſom da nyligen vaar kommen til Regementet / oc paa det hand ſkulde indføre hannem igien vdi Riget/ tilſagde hand hannem / at hand for ſaadan hans velgierning / vilde ſamtycket at Danmarck ſkulde tilegnis oc vnderleggis hannem oc det Romſke Rige. Keyſeren ſom vaar en forſlagen Herre / oc ſtod altid meget effter at formere oc vdbrede det Romſke Rigis grentzer / mente at ſaadan god aarſage at forbedre ſit Herredom / met en fremmedis affbreck oc ſkade / vaar ingenledis at forſømme. Lod derfaare ſtrax Kong Suend venligen tilbiude oc tilkiende giffue / at hand haffde ſynderlig lyſt oc begering/ at tale met hannem / oc bad at hand vilde tencke paa det gamle venſkaff / oc reyſe vd til hannem/effterdi hans Keyſerlige Maieſtats vilkaar/icke tilſtedde hannem / at drage ind i Danmarck. Hand vilde ſaadan hans wmage betencke vdi det beſte/oc hannem met ydermere Herredoms titel beprydе/end hand haffde haffd indtil denne dag.

Kong Knud drager til Keiſer Friderick om biſtand.

Keiſer Friderick locker at Kong Suend.

Endog Kong Suend haffde tient vdi Keyſer Konrads Gaard/ met Keyſer Friderick / vdi deris vnge dage oc lige alders Aar / oc haffde offte veret paa Krigs tog / oc vdi anden omgengelſe met hannem / ſaa begaff hand ſig alligeuel paa denne reyſe / huercken fordi at hand trode meget dette falſke Menniſkis forløffte / eller at hand vilde forhindret/at Kong Knud ſkulde ingen vndſætning faa aff hannem / men mere for denne aarſage ſkyld / at hand met ſtor ſtatteligheð oc Kongelig pract/ vilde lade ſig ſee alleuegne vdi Tydſkland / der ſom da gick ſtort rycte oc tidende aff hans mact oc velde. Thi ryſtede hand ſig paa det allerſkøniſte / ſaa at den gantſke Keyſerens Hoff/oc alle mand huorſomhelſt hand drog frem/ forundrede ſig paa hans Kongelige forde oc metfølg.

Kong Suends daarlig ær regerighed.

Til Merſborg holt Keyſeren da en ſtor Herredage oc forſamling aff gantſke Tydſk Nation / did kom Kong Suend/oc bleff met det førſte ſaare kierligen faffnet / oc holden vdi ſtor ære oc verdighed. Men effter nogle faa dage bleff hand hart anklaget / oc fornam da/ at der vaar noget andet for haanden / end Keyſeren haffde ladet ſig høre eller mercke tilforn hos hannem. Paa det ſidſte bleff hannem obenbarligen diſſe vilkaar faareſlagen/ at hand ſkulde giffue ſig vnder Keiſeren / oc Kong Knud ſkulde giffue ſig vnder hannem igien / oc anname Sicland aff hannem til forlening / oc der met vere en endelige afftald ſag/ met hues indbyrdis Wenighed / ſom her indtil haffde veret imellem dennem om Danmarckis Krone. Vilde hand icke indgaa diſſe Vilkaar / da actede Keiſeren/ at

Keiſer Friderick bedrager Kong Suend.

ren at sende sin Krigs mact met Kong Knud / som enten skulde komme før-re til Danmarck end Kong Suend / eller oc strax følge hannem paa Hæ-lene. Der Kong Suend formerckte / at der vaar hart Hø for haanden at drage / at hand enten skulde beuilge / det som Keiseren vilde haffue frem / eller sætte sig selff vdi Liffs fare oc vaade / da samtyckte hand met Munden / det som hand baade vdi hu oc hierte anderledis meente. Oc paa det hand kunde haffue Aarsage at træde fra denne Handel / naar hand kom hiem vdi Riget / da vndertog hand vdi Sieland alt sit Fæderne gods / at Kong Knud skulde aldelis intet befatte sig der met i nogen maade. Huilcket oc saa bleff hannem gierne efftergiffuet / effterdi det kom meget offuer it / met Keiser Louen. Kong Knud fordristede icke fuldeligen paa denne Contract / oc begerede der faare / at Hertug Valdemar skulde vere god for Kong Suend / at saadant skulde holdis hannem wryggeligt. Thi hand fant ingen iblant alle dennem / som da fulde Kongen / hues Myndighed oc Trofasthed hand saa vel torde fortro sin Sag / som Hertug Valdemar.

Kong Suend gaar paa Ræffue kløer met Keiseren.

Kong Knud vil icke tro Kong Suend før end Hertug Valdemar siger god for hannem.

Hertug Valdemar kiende best Kong Suend / oc formerckte vel / at det vaar ickon en løs oc forfengelig Tro / som hand gaff Keiseren / oc vegrede sig der faare / at forloffue i denne Sag / paa det hand skulde icke siden hø-re ilde for en fremmedis Misgierning. Men der Kongen nødde hannem / da racte hand seenligen oc wuilligen Haanden for hannem / oc sagde der hos / at der som Kong Suend icke vilde holde sine Ord / da vilde hand effter denne dag aldrig vere lenger hos hannem / men giøre Kong Knud hielp oc Methold imod hannem. Der met bleff alting paa denne tid endeligen beslutet / oc de begaffue sig endrecteligen met huer andre paa hiem veyen til Danmarck.

Kong Suend vaar neppeligen kommen ind offuer Rigens grentze / førend hand afffærdiget strax Bud oc Breff til Keiseren / oc lod hannem opsige all den Contract oc Handel / som hand met falsk oc vaald haffde tuunget hañem til / imod sin egen forløffte / at indgaa oc samtycke. Huilcket endnu ingen Dansk Konge / iblant alle dennem som haffue veret for hannem / indtil denne næruerendis dag / haffde nogen tid beuilget eller vedtaget. Der Kong Knud eskede Sieland effter forneffnde Forligelsemaals lydelse / bød hand hannem en anpart Land gods vdi Sieland / oc sagde / at hand haffde dette vdi forord met hannem / at hand skulde selff beholde alle Stæderne oc kronens Slot.

Kong Suend lader Keiseren opsige all Huldskaff oc Mandskaff.

Kong Suend vil icke holde sit Løffte.

Hertug Valdemar bleff vnderlig her ved / der Kong Knud til talde hannem / at hand skulde forskaffe hannem / hues hand hos Keiseren haffde veret god for den anden. Hand viste icke huad hand vilde giøre. Forsagede hand sin Herre oc Konge / da stod det hannem icke vel. Skulde hand oc saa gaa fra sine ord oc løffte / da vaar det hans ære oc gode ryete for nær. Thi fant hand paa it middel raad / oc formanede Kongen / at effterdi hand icke kunde ombære Sieland for den daglige Tilføre oc Giengerd som hannem der aff behoff giordis / at hand da vilde betencke Kong Knud / oc vederlegge hannem saa meget och saa gaat / paa en anden stæd. Kongen lod sig

Hertug Valdemar forligger Kong Suend oc Kong Knud anden gang.

lod sig gierne sige / oc vduiste Kong Knud vederlag paa tre Stæder vdi Judland / Sieland oc Skaane / paa det at hans Herredom som vaar saaledis atskilt / skulde vere hannem diss ringere oc suagere / om hand nogen tid vilde begynde noget imod hannem. Kong Knud lod sig ocsaa her met nøye / oc begerede atter at Hertug Valdemar vilde vere god for Kongen / huilcket Kongen ocsaa begerede aff hannem / oc sagde ydermere / at der som hand icke nu holt denne Forening / da maatte de begge falde hannem fra / vden all Æris fortabelse / naarsomheldst dem lystede. Met denne Kongens tilsagn oc Hertugens forloffuelse / gaff Kong Knud sig til freds / oc tog gladeligen ved dette Magskiffte / som nu sagd er.

EFter at Kong Suend vaar saaledis kommen til nogen Rolighed / meente hand / at alting vaar nu vel offuerstridt / oc begynte vdi sin Aarckeløshed at forandre den seduanlige Hoffskick / som haffde veret her vdi Danmarckis Rige brugelig aff Arilds tid. *Kong Suends Lætferdighed.* Hand foractede de Danske Sæder / som plomp oc groff Bondactighed / oc indførde aff Saxen oc andre Tydske omliggende Landskaff / ny vijs oc seduan met Klæde dract oc Rytteri / oc brugte den icke alleniste for sin Person / men lod sig ocsaa befalde / at andre aff hans Hoffsindere / optoge oc brugte saadant ny Mynster met hannem. *Danske Mend / Danske Sæder / Da gick det vel til.* Hand lod sig oc icke nøye met den enfoldige tarffuelige oc ærlige Spisning / som de Danske formere Konger haffde brugt for hannem / vdi deris Herre Køken oc Kellere / men paalagde / at mand met større Praal oc Prang / met flere oc vnderligere Rætter skulde anricte oc frem bære for hannem / at alting skulde gaa offuerflødeligen til vdi hans Gaard / met Mad oc Dricke / saa vel til vellyst som Fraadzeri oc Druckenskaff. *Ny Sæder indføris i Danmarck.* Oc ligeruis som hand giorde Forandring vdi disse tuende vduaartis Stycker / saa giorde hand dissligeste paa Personerne / som varede paa hans daglige Tieniste. Hand affsætte den Danske Adel / oc fremdrog en hob ryggeløse Pynctienere oc lætfærdige Hycklere i deris stæd. *Trælbriffuis ædling fordriffuis.* Hand maatte ingen lide hos sig aff Rigens yppere oc vise Mend / men forhaanede oc forskød dem fra sig / oc elskte oc opsætte hos sig i denne stæd nogle offuergiffne garstige Omslaadte oc Melckmunde. Saadant lagde hand sig til stor Mandom / at hand fortryckte de Graahærdige oc Gamle / oc opløffte de vnge Leckere igien i Stæden / oc meente at dette stod hannem io rettelige vel / at naar dette draffuels Folck / fick Rigens forleninger at løbe met / sagde / at de tackede det Kongen allene / oc icke deris Byrd eller dydelige Adelskaff / at de vaare der icke fødde til / oc haffde alligeuel saadan kaastelig Herregunst oc rigelig Jndkom. *Kong Suends Gerighed.* Offuer alt dette lod hand sig oc selff slemmeligen paa det sidste beslaes met Gerighed / oc berøffuede dem deris Gods oc Penninge / som haffde hafft nogen fordeel aff hannem / saa at hand end oc icke sparede de Faderløse / at fratage dem deris Fæderne arff effter deris Forældris død. Hand holt det huercken for Skam eller Wlou / at hand giorde deris Børn til Stackarle / som haffde met raad oc daad / hiulpet hannem selff til Kongeligt velde oc rigdom. Det angrede hannem offte / naar hand haffde giort vel mod nogen / saa at hand forarmede dennem paa det suariste / som haffde lagt sig noget til gode vdi hans Tieniste / oc alligeuel

 bleff

Wforsynlighed er Armods Moder.

bleff hand icke selff diß rigere her offuer / men nøddis til paa det sidste/ for den store daglige Hoff tæringe / at besuere den fattige Bonde / met ny oc wsæduanlig skat oc tynge. Der met miste hand alt gaat yndest oc held hos den Menige mand / at hand vende all tid oc flid / at tiene sine Hoffsinders vellyst oc offuerflødighed. Huad som Dom oc Rættergang vaar anrørendis / at mand pleiede her ind til aff Arilds tid / at skelne vdi tuil Sager met Eed oc Ære / det gaff hand i sin tid paa Kamp oc Fecteri. At den som sterckist oc raskist vaar vdi Armene / vaar oc den sterckiste oc offuerlegen vdi sin Sag oc Klagemaal. Oc paa det at hans Hoffmod skulde io kiendis vdi alle maader / lod hand sig tycke / at det stod hans Ære for nær / at hand som de andre fremfarne Konger / skulde vndertiden søge oc side selff Landsting eller Herritzting. Men naar hand io endeligen skulde holde Bursprock met sine vndersaatte / da stod hand paa en saare høy stæd offuer dennem / oc affsagde dem deris Sententz oc Dom / oc lod dem der met fare vden vijdere samtale oc forhøring. Hand laa altid vdi Had oc Trætte mod Erckebiscopen aff Lund / huilcket gaff hannem dog større skade/ end fordeel eller Bade.

Kong Suends Hoffmod.

Hans Suerckis Søns wbluelig gierning.

TIlforne er noget rørt oc talt om Hans / Kong Suerckis Søn aff Suerige / huorledis hand skickede sig gantske wtilbørligen imod Kong Knud / der hand besøgte hannem oc hans Fader vdi sin vdlendighed. Denne samme Hans bedreff vdi disse dage it meget grumt oc wgudeligt stycke. Hand haffde hørt meget talis om Karls / Høffuitzmandens aff Halland hans Husfruis oc hans Systers (som da vaar vidue) Deilighed oc Faurhed. Thi vactede hand en gang paa hannem / der hand drog vdaff Landet / oc strax ved hastigt indfald voldtog / oc henførde dennem begge vdaff hans Gaard / met sig ind i Suerige. Hand lod sig oc der met icke nøye / men hand handlede saa wbluelige med dem / at de maatte skifftis til / huer anden nat/ den ene effter den anden / at giøre hans slemme oc forgifftige vilie / wanseendis at den ene haffde sin ecte Hosbond / oc den anden vaar en from Kysker oc erlig Vidue. Paa det sidste der den Menige mand vdi Suerige / lastede oc forbandede saadan hans wgudelighed / sende hand dennem begge fra sig tilbage igien til Halland.

Karl Høffuitzmand vdi Halland.

Skammelig wtyskhed.

Denne spaat fortrød Kong Suend / oc tog sig faare met Krig oc Orlog / saadant vaald oc wræt at heffne paa alle Suerigis indbyggere. Men hand fick selff saa meget at skaffe met sit eget Ecteskaffs ærekaast/ at hannem gaffuis ingen tid til / at heffne den almindelige Land spaat oc vanære / som hans vndersaatte vdi sit Ecteskaff vaar vederfaren. Thi Hertug Konrads Daatter aff Saxen bleff hannem hiemført til Danmarck. Oc gaffuis da hende skyld aff den menige taabelige Almue / at hun skulde veret Kong Suend raadgiffuere oc tilbringere / at indføre de wsæduanlige skick oc forandringre vdi Riget / som førre er omtalet.

Kong Suend giører sit Bryllup met Margreff Konrads Daatter.

Første Erckebiscop vdi Norge.

Vdi disse samme dage kom en Romsk Cardinal / ved nafn Nicolaus / fra Engelland ind i Norge / oc sætte der en Erckebiscop vdi Landet / at de nu skulde vere fri fra Erckebiscopens Herredom aff Lund / huilcken de her til dags haffde veret vndergiffne. Hand haffde ocsaa vdi fuld act oc myndig Apostoliske mact / at ville giort det samme vdi Suerige / men fordi at smaa Landene kunde icke forenis met de andre / om Personen eller Stæden / bleff hand fortørnet offuer deris Wenighed oc Groffhed / oc dømde dem icke at vere en gang saadan herlighed værd. Thi drog hand deden / oc effterdi Aarsens tid met kuld oc frost / affskreckede hannem at reyse den Vey tilbage offuer Haffuet / som hand drog ind / saa at hand nøddis til at drage igiennem Danmarck / da oplagde hand met sig selff / huorledis hand kunde best stille de Danskis vrede / som vaare fortørnede paa hannem / for den ære oc tieniste som hand haffde beuist de Norske met deris affbreck oc vden deris Minde oc tilladelse i nogen maade. Hand lod Erckebiscop Eskild tilsige / at hand vilde giffue hannem en ny oc større Titel igien / oc giøre hannem til Suerigs primat / for den gamle som hand miste vdi Norge. Erckebiscopen tog gladelige met begge Hender mod saadan herlighed / oc annamede siden aff hannem den kaastelige Kaabe oc andet Smycke / huilcken hand fremdelis skulde antuorde fra sig / til den som de Suenske endrecteligen vdkaarede til deris Erckebiscop. Cardinalen bød oc skickede ocsaa aff Apostolisk myndighed / at alle de som effter denne dag / valdis til Erckebiscoper vdi Suerige / skulde altid i føris Høytideligen den viede Kaabe / som dem sendis fra Rom / aff Erckebiscopen aff Lund / oc vere hannem oc hans Efftærkommere all Vnderdanighed oc tilbørlig Reuerentz plictig oc skyldig. Her paa gaff hand hannem strax Priuelegie / oc loffuede at forskaffe hannem ydermere Bulle oc Confirmatz vdi sin tid / vnder Sante Peders Ring oc Indsegel. Huilcket bleff hannem siden icke besuerligt at holde / thi der hand kom hiem til Rom / bleff hand kaaren vdi Paffue Eugenij stæd / oc da giorde selff som en regerendis Herre dette sit løffte fyldist / som hand tilforne som en Legat oc Tienere haffde vdloffuet. Siden er samme Priuelegie stedse oc altid aff de andre hans Effterkommere stadfest / oc holdis ved lige oc mact indtil paa denne dag.

Nicolaus Cardinalis Albanensis kommer til Danmarck.

Erckebiscopen i Lund vorder Primas vdi Suerige.

Iblant andre merckelige bestilninger / som bleffue samme tid forhandlet / førend Cardinalen drog her vd aff Riget / er icke at forgette den samtale / som vaar imellem Kongen oc hannem / om den Suenske feide / som Kongen da haffde for Haanden. Huilcken Cardinalen affraade hannem / oc sagde at det vilde meget kaaste at drage ind i Suerige / oc vaar en føye ting at foruente vdi de magre oc fattige Land / om det end skønt hende sig at indlegge der Seyr. Mand haffde imod hine høye graa Klipper at stride / førend mand finge Fienderne end gang at see / kunde mand da tuinge dennem / huad vaar da for kaastelig eller dyrebaare Bytepenninge / at føre her vd met sig ? Paa det sidste der Kongen vilde icke end da lade sit daarlige forsæt falde / for disse aluerlige oc vise ord / tog hand hannem offuer Næsen met denne lignelse. Herre (sagde hand)

Cardinalen raader Kong Suend fra den Suenske feide.

En skøn lignelse.

mig stuntis mand maa best ligne eder vdi dette stycke ved en Ederkoppe / huilcken der intet andet opiager eller forhuerffuer met sin Væff oc Garn / som hun haffuer vdspundet aff sin egen Bug oc Bryst met Liffs fare / end at hun der met griber nogle raadne / ringe Myg oc fattige Fluer. Gaff der met klarligen tilkiende / at Kongen selff maatte lignis ved denne Ederkoppe / hans Krig ved hendis Væff / oc hans Seyer ved hendis iact. Oc at dette hans hefftige Krigs forsæt oc farlige mødsommelighed oc bekaastning / vilde komme hannem til liden gaffn oc fromme.

Aarsage huorfaare Kong Suend vil feide paa Su erige.

Saadane paamindelse oc raad falt icke vel i Kong Suends øre / dog beuiste hand denne værdige Fader all dyd oc ære / oc effter at hand haffde ladet hannem statteligen vdføre offuer Rigens grentzer / rystede hand sig aff gantske mact paa ny imod Suerige. Vden tuil / icke aleniste for den vanære som hans vndersaatte vaar skeedt / men mere i denne visse act oc mening / at hand vilde vnderlegge sig Suerige / effterdi hannem gaffuis der til nu saa god aarsage oc lelighed. Thi Kong Suercke vaar baade selff en vdleffuet oc afflagd Krigsmand / oc haffde der til met en affgunstig oc oprørisk Almue vdi Landet hos sig / besynderlige iblant Bønderne / som nyligen haffde dræbt hans Søn Hans paa Landemode.

Biørneskindet selies førend at Biørner er slagen.

En daarlig Trætte.

Der faare lod Kong Suend sig tycke / lige som hand haffde seyer vdi begge Hender / saa at hand vddeelte forleninger vdi Suerige iblant sine Hoffsinder førend Krigen begyntis / oc solde Biørneskindet (som mand pleier at sige) førend hand vog oc veidet Biørnen. Der fands oc tuende iblant hans gode Mend / som kiffuedis hart met huer andre / for en deilig Suensk Jomfruis skyld / huo hende skulde haffue naar Suerige vaar vunden. Kongen lagde sig imellem / oc mente at det stod hoss hannem huo hende maatte bekomme naar Landet vaar vundet / oc aff sagde derfaare for en ræt / at den skulde faa hende til prijs / som mandeligst beuiste sig vdi denne Krig / huor vdaff de toge huer stort mod til sig / oc rystede sig vdi Kap / den ene mere end den anden. Saa visse vaare de Danske da paa Suerige.

Kong Suercke brender Byen førend hand seer Hæren komme.

Dissimellem befryctede sig Kong Suercke / oc sende ideligen en Legat effter den anden til Kong Suend / om fred. Men der Kong Suend affslog hannem all freds forhandling / begaff hand sig aff mistrøstighed hen vdi Skou oc Skiul / oc lod de Suenske selff tage imod Fienderne. Kong Suend haffde da allting paa reene hender / oc strax der Vinteren (effter huilcket hand allene fortøffuede) falt paa / at alle Becke / Aaer oc Søer offuerlagdis met Jis / da reiste hand hasteligen offuer de næste

Finduithe.

De Suenske gaa Kong Suend til haande.

Gienstye ind vdi Suerige / brende oc skende for haanden først vdi Finduitheland alt hues hannem faare kom. Den menige Lands indbyggere falt hannem alleuegne til fode / oc gaff sig met alt det som de aate vdi hans haand / giorde hannem tilføre oc all den tieniste / som de giøre kunde / aff deris yderste formue. Der næst drog hand ind vdi Verndeland oc handlede met dem / som tilforne imod disse andre. Men der fandis alligeuel ingen / som giorde hannem i det alleringeste nogen Modstand. Det menige Folck gaff sig ind / at Skou / Moser / oc Kiær /

oc døde

oc døde der aff Kuld oc Frost. Stor ynck vaar at see paa / huorledis hine fattige smaa diendis Børn / døde som de hengde paa Modernis Bryst oc dide: Oc Moderne selff hen døde til lige met deris døde Børn vdi deris Faffn. De Danske løbe oc icke selff ram for vden / vdi denne wuærlig / men maatte mere tencke paa Husly / Ild oc varme imod Kuld oc Frost / end paa Vaaben oc Verie imod deris Fiender. Vermelænderne sanckede mod / oc huggebraader vdi Veyen / der som Kongen skulde reyse frem / indtil de kunde komme til at dagtinge met hannem om fred oc forskonelse. Thi deris Egn omlyckis met saa høye Klipper oc dybe Dale / at ingen kand komme lætteligen til at drage dem forbi / enten ved den høyre eller den venstre Haand. Stor Frost oc Kuld. Vermland vdi Suerige.

Der Kong Suend fick disse tidende at høre / stod hand strax op / som hand sad vnder Nadere / gaff sig til sin Hest / oc lod omsla vdi Leyren / at alle mand giorde rede oc fulde hannem hasteligen / til denne Hulueyen. Det angrede hannem bitterligen at disse ringe Bønder skulde formene hannem oc sit gantske Krigsfolck deris pass oc fremgang. Oc der en aff hans gode Mend met naffn Niels / bad hannem besinde sig / oc lade forfaris huorledis om alting vaar vdi Sandhed / vende hand sig vredeligen til hannem / oc sagde: Aldrig finder mand mistrøstigere Folck / end hine nygiffte mend ere. Der met kaste hannem vdi Næsen / at hand haffde giort sit Bryllup den næste dag tilforne / førend hand gaff sig paa dette Taag. Niels fortørnedis aff saadant spaatteligt suar / for sin gode vilie oc paamindelse / oc sagde / at hand skulde voge det / som Kongen icke skulde tør giøre hannem effter. Betalde hannem saaledis for sin spaat / oc lod hannem høre sin egen Blødhiertighed. Huilcket vaar en aarsage til hans død / som strax efftersulde. Der de komme til Hulueyen / stigde de fra deris Heste / oc som de vaare saa gaat som Verieløse vdi denne hastighed vdkomne / begynte de at storme paa deris side imod denne Braade / oc Bønderne paa den anden side at raabe om fred oc forskonelse. Da gaff Niels sig mandeligen frem / at lade see sin dristighed / endog hand vaar en nygiffter Mand / oc i det som hand vilde stigdt offuer Trærne / som laae vdi Veyen for dennem / bleff hand slagen igiennem begge sine tindinge met it Spiud / aff en iblant Bønderne som stode høyt paa denne Braade / som paa en Mur at giøre Værn imod deris Fiender. Der met styrte hand Baglengis ned tilbage paa Jorden / oc fulde til lige mange andre met hannem / som bleffue nedslagne met Steene / træ / oc andre Haandløse verie / saa at Kong Suend fortrød da først sin egen hastighed / oc maatte for Nattens mørckhed affkalde Folcket / vdi Leyren igien / oc lod allting opstaa ind til om Morgenen / at hand kunde bedre see sig faare / at angribe Fienderne. Hulueyen i Suerige. Nygiffte mend / mistrøstige mend. Braader huggis for Kong Suend i Suerige. Kong Suend angrer sin hastighed.

Om Morgenen der hand kom atter for Braaden / da fands der ingen som giorde hannem nogen Modstand / thi drog hand ind vdi Verndland / oc strax forskreckede alle mand / saa at de suore oc ginge hannem vden Suerdslag til haande. Hand haffde da vdi sinde at vijdere

Stor frost oc kuld.

fare frem/ oc indtage gantske Suerige/ efftherdi Lycken føyede sig saa vel i begyndelsen/ effter hans forsæt/ men det wafflađelige store Frost giorde dem saa stort it vedermod/ at baade Mand oc Hest forsmectede til lige aff Kuld oc Hungers nød. Mange som komme ridendis ind vdi Landet/ maatte gaa til Fods/ oc foraarsagedis at legge deris Packe paa deris Stallbrødris Heste/ oc snige sig hemeligen her met tilbage ned i Skaane. Der Kong Suend dette forfarede/ gaff hand strax orloff aff Leding/ oc vaar selff icke den seniste eller sidste/ som kom til Danmarck.

Kong Suend nødis til at drage hiem aff Suerige.

Paa hiemveyen timdis Karl Høffuitzmanden aff Halland/ met sin Broder Knud/ en stor Vanlycke oc Forræderi aff de Suenske. Thi der de haffde taget Gissel oc Pant aff Fienderne/ oc meente at det vaar nu klar sag oc tryghed paa begge sider/ bleff hand ynckelige slagen/ icke langt fra Hallands grentzer. Finduiderne indbøde hannem met sit Folck til Giestebud/ oc drucke met hannem saa gaat som en gantske Nat offuer/ indtil at baade Suend oc Herre/ lagde sig hen vdi en stor Lade/ at soffue paa en drucken side. Der de vaare vdi deris dybeste søffn/ fornaglede Finduiderne Dørrene offuer dennem/ oc sætte Ild paa Huset/ paa alle fire Hiørner/ saa at det laa noget nær helfften vdi falaske/ førend at de opuaagnede/ oc saae sig ret omkring. Nogle gaffue sig hasteligen imod Dørrene/ oc effter at de haffde lenge søgt oc fundet dem/ vaare de forspegrede vden til. Huad skulde de nu giøre? Ilden trengde dem paa den ene side/ oc Fienderne formente dem vdgang paa den anden side. Thi toge de til næste oc beste raad som da for haanden vaar/ oc vdualde den ringste aff tuende store Vaader/ oc mente/ det som Sandingen vaar/ at det vaar bedre at dø mandeligen/ end at lade sig pinacteligen stegis oc opbrendis. De opbrøde Dørrene met mact/ oc sloge sig vd iblant deris Fiender/ huilcke haffde dog all fordeelen for dennem/ oc vden Barmhiertighed/ sloge saa mange aff dem som de offuerkomme. Iblant andre som her omkomme/ vaare ocsaa nogle deylige vnge Herremend/ som Karl for Frendskaff skyld/ haffde vdi sin tieniste hos sig. Dennem toge de Suenske saa nøgne/ som de vaare fødde aff deris Moders liff/ oc vden all metynck/ met stor spaat oc ladder/ drucknede dem vdi Nize Aa/ oc imod Christen Ræt/ lode dem icke bekomme anden Kirckegaard. Met saadant Bonde forræderi/ bleff dette Suenske Taag forspilt/ oc fick siden ingen videre fremgang.

Karl Høffuitzmanden aff Halland slais aff Finduiderne.

Aff tuende onde kaar skal det ringste vdualis.

Ynckeligt Mord.

Bøndernis optør vdi Skaane.

KAart tid her effter begynte it stort Oprør aff menige Skaanske Almue/ som forsamledis vdi Arnedal/ met vebnet Haand/ imod Kongen oc hans Befalnings mend i Skaane. Thi det er Skaaningers art/ legger mand dennem for megen vseduanlig Byrde oc Tynge paa Halsen/ da sige de ney/ met endrectige mod oc mact/ for wret. Som det oc vel andenstæds gaar til/ at naarsomheldst trældoms Aag/ knappis for meget vbilligen hart at Halsen/ da tencker mand mest paa Frihed at kiøbe/ met sambyrdige Vaaben oc Verie. Thi befryctede sig nu Kong Suend/ at saadant Oprør skulde tage offuerhaand/ oc drog der faare strax offuer fra Sieland/

Sieland til Skaane/ met sit Krigs folck / paa huilcket hand saa dristeligen forlod sig/ at hand gick selff vaabenløs / ind iblant Bøndernis forsamling. Men der de met vilie haffde ladet hannem ind til sig / omringede de hannem / oc raabte vdi huer anders Munde høyt oc haardeligen/met stort Klagemal offuer hannem / saa at de oc icke tilstedde hannem / at giøre sin vndskyldning/ men sloge ind imod hannem met Steene/ der hand opracte sin Haand / oc begerede lyd oc stilhold aff dennem. Saa høyt stigde deris harmstilde oc forbittrede Galenskaff/ at de oc foractet Kongelig Maiestat. Bonde harm veed ingen maade.

Da fremtraadde Tyge Sygnessøn / en meget Velbyrdig oc veltalende Mand/ oc Kongens fornemiste Ven / hand bedis / oc fick lydighed aff Almuen/ oc føyede sine ord oc tale / at hand forfeirede Lensmendens sag/ oc giorde obenbarligen deris vndskylding/ for alle de Sager/ som dennem tillagdis. Almuen lod sig tage met ord / oc drog huer sin vey hiem til sit eget. Men Kongen nøyedis icke / for den foract / som hannem vaar vederfaren/ førend hand saa Ild oc rød Lue aff mange Lands byer/oc noget nær giffuit skyling offuer gantske Skaane / ia oc affskild dem som vaare mistenckt for dette Oprør/enten ved Fiør eller Fæ. Frynt oc fremmet vaare lige meget actet for hannem i hans grumhed / saa at hand oc gaff Tyge Sygnessøn skyld/ at hand skulde veret en Ophaff oc hemelige Raadgiffuere til saadant Spil. Oc der faare beskattede hannem en stor sum Guld oc Sølff / wanseet / at hand tilforn fridde hans Liff / oc stillede den rasende Almue. Tyge Sygnessøn. Wtacknemelighed.

DIssimellem at Kong Suend vaar forhindret met denne vduaartis Suenske Feide/ oc induaartis oprøriske Almue vdi Skaane / da haffde Kong Knud gierne begynt noget nyt imod hannem / haffde hand icke befrycted sig for det Metholdt/ som hand haffde aff Hertug Valdemar. Thi saa meget som den Menige mand hadte oc ilde vndte Kong Suend / for hans vanartigheds skyld/ saa meget elskte de Hertugen for sin Fromhed oc Dydighed/ saa at den ene bøtte / det som den anden brød. Der faare ansaae Kong Knuds raadgiffuere for gaat/ at mand for alting lagde sig først effter at affuende Hertug Valdemars hierte fra Kong Suend / oc paa det saadant kunde gaa for sig/berymmede de Kong Knuds Systers / Frøicken Sophiæ deilighed for hannem/ oc dreffue det saa vijt / at hand paa det sidste lod sig hende befalde/ oc sagde/ at hun vaar vel den / met huilcken hannem lystet at leffue sit Liff/ der som hun alene haffde nogen Arffue oc Eie vdi Danmarck/ i det sted hun haffde intet / efftersi hendis Fader vaar en Rysslender. Dette sagde hand paa skrymteri/ thi hand troloffuede hende alligeuel strax/ oc fick tredie parten aff all Kong Knuds Fæderne til Met-gifft met hende / oc siden antuordede hende en frommer gamle Frue / ved naffn Bodild/at hun skulde haffue opsiun paa hende / indtil hun kom noget bedre til vert oc Alder. Der met bleff det gammel Frendskaff (som nu lang tid vaar for had oc trætte skyld / traadt vnder Føder) fornyet / oc all det Wuenskaff/ som enten haffde veret imellem deris Forældre eller dennem selff/ forgæt oc vdslæt. Kong Knud sætter sig imod Kong Suend. Hertug Valdemar troloffuer Kong Knuds Syster.

Kong Suend bar stor hemelig affuind ved dette Suogerskaff / oc torde dog icke obenbarligen giffue sin vrede tilkiende imod dem / efftherdi hand besindede oc fant / at den største part aff hans Lycke oc Velfærd / vaar rymt fra hannem met Hertug Valdemar. Der de formerckte huad hand haffde i sinde imod dennem / lode de sig intet bemercke / oc bade hannem om forloff / at drage bort at besee deris Landgods vdi Suerige. Men deris rette aluerlige ærende vaar / at Kong Knud vilde beyle til Kong Suerckis daatter. Kong Suercke tog saa venligen mod dennem / at hand strax giorde alle sine egne Børn / for deris vanheldigheds skyld / arffueløs / oc bebreffuede disse vnge ædle Herrer / sine tilkommende Suogre / all sin Arffue oc Eie / effter sin død oc affgang.

Kong Knud beyler til Kong Suerckis daatter i Suerige.

Der de komme tilbage igien til Danmarck / drog Knud offuer til Jutland / men Valdemar bleff stille vdi Ringsted. Did skyndede Kong Suend sig til hannem / oc talde hannem skarpeligen til / oc skeldede hannem met mange ord for en wtro Mand oc Forrædere. Oc der Valdemar sagde ney for saadan wærlig Sag / som hannem tillagdis / drog Kongen nogle Breffue frem / som hand sagde / at hans Venner haffde screffuet hannem til / om det Forbund som de skulde giort imod hannem / met Kong Suercke vdi Suerige. Der Valdemar formerckte / at saadanne Breffue vaare ickon hans egen dict / oc befands vden all Vnderscrifft oc Opscrifft / bleff hand offuer alle maade vred / oc endog hand vaar seenfærdig at fortørnis / saa forbitredis hand alligeuel saa hart paa Kongen / at hand oc gaff hannem mange skends ord / oc sagde / at hand vaar selff den / som hand sictede hannem / oc klagede hart / at hannem vederforis saadan skammelig Løgn / for sin lange ærlige oc tro tieniste. Kong Suend optendis aff saadanne skarpe oc dristige Giensuar / saa hefftigligen / at hand haffde ladet hannem strax fangis oc bindis / der som Kongens Hoffsinder vilde giort effter deris Herris Befalning / oc haffde icke mere elskt Valdemar / end Kongen selff. Valdemar drog strax deden til Jutland / oc der hand haffde opuact Kongen mange Wuenner / for saadant hans wbeskeden offuerfald oc wræt / kom hand hasteligen tilbage til Sieland / met en stor Judsk Skibs flaade / dog icke vdi denne mening / at hand vilde arge eller feide paa Kongen / men at hand vilde videre til ords met hannem / oc vere viss paa / huad hand skulde forsee sig til hannem. Kongen møtte hannem vdi Sundby / met sine Reisener oc Hoffsinder / oc bleff dennem der begge gaaet oc talet imellem en gantske dag / indtil at de bleffue venligen oc vel forligte / oc Kongen strax samme Nat reiste wfortøffuet igien til Roskilde.

Kong Suend offuersken der Hertug Valdemar.

Kong Suend vil fange Hertug Valdemar.

Sundby.

Kong Suend oc Hertugen bleffue forligte.

VDI disse samme dage lagde Venderne Østen ind vnder Sieland / met en saare sterck Skibs flaade / oc effterdi de nyligen haffde plundret de omliggende Landsbyer / ginge de dennem nu forbi / som ingen Byte vaar at foruente / oc hastede ickon ret frem / at de kunde wforuarendis komme ind vdi Roskilde. De giorde ingen skade / der som de droge frem / met Ildebrand / paa det at ingen skulde fornemme deris Tilkommelse. Oc der de vdspurde aff dennem / som de fangede / at Kongen vaar selff reist noget

Venderne falde ind vdi Sieland.

langt fra Byen / oc at der vaar ingen som kunde giøre dem nogen synderlig Modstand finge de end da større mod / oc ilede saa fast / at nogle aff dennem / som vaare best beredne / komme til forstaden / kaart tid effter at Kongen vaar indkommen / oc da neppeligen falden først vdi Søffn. Ingen viste noget at sige aff dennem / førend mand hørde nogle faa aff disse fremmerste buldre paa Bierget vden for Staden. Venderne ville plundre Roskilde.

Den første Mand aff de Danske som gaff sig vd aff Byen imod Fienderne/vaar Radulff/en kaastelig god Rytter/som haffde en saare karsk Hest/ paa huilcken hand forlod sig. Dog torde hand icke (effterdi hand vaar alene) søge de Tydske brystgengs / men skermyssede met dem / red aff oc til / som hand saa sig best leilighed. Naar hand vaar paa slæt Marck / forhindrede hannem hans tunge Harnisk / at hand kunde icke vere saa snar met sin store oc stercke Hest / som hans Vaabenløss oc bare Fiender vaare met deris smaa Klipper. Thi fant hand paa it andet raad / oc holt sig ind paa Agrene iblant Kornet / at Fiendernis magre oc ringe Heste / kunde neppeligen trenge sig frem vdi den tycke Vang / oc hand met sin stercke Hest / vende sig frem oc tilbage vden besuering / lige som hannem lystede. Paa det sidste hølde de sprock met hannem / oc der de atspurde huo hand vaar / sagde hand sig at vere en Kremere. De spurde fremdelis huad for vare hand haffde at selie / hand suarede oc sagde / at hand førde Vaaben oc Krigs rystning omkring/oc pleiede at magskiffte dem bort for Heste/ oc vaar saaledis kommen i færd met denne som hand nu red. De atspurde hannem tredie gang / om Kongen vaar vdi Roskilde eller icke / hand sagde / ia. Men der de sagde / at hand vaar dragen der fra / at tale met nogle sine Venner / suarede hand dem / oc sagde / at hand vaar vdfaren det er vist / men hand er nu hiemkommen igien til Roskilde. Dette vilde de icke tro / fordi at de haffde tilforne faaet andre kundskaff ved deris Speydere. Men Radulff sagde dem sandingen / thi hand viste vel at de skulde tencke oc tro / lige tuert imod hans ord. Radulff en en gild Dansk Rytter. Anslag. Skemt oc aluors tale.

Den stund at Radulff holt Fienderne saaledis med ord / forsamledis nogle til hannem aff hans Staalbrødre / effter som huer bleff først færdig / oc vaar mest duelig vdi hierte oc haand. Venderne raabte oc da paa deris Folck / at de skulde lade aff at søge Byte / oc giffue sig huer vdi sin Slactordning. Radulff bleff til sinds / at hand vilde angribe dennem / Men der hand formerckte at hand vaar dem endnu for suag fortøffuede hand indtil hand kunde vorde noget sterckere. Saa øffuede vaare de Danske Hoffmend paa Krig vdi disse dage / at de komme aldrig vdi nogen Slactning / at de io formodede sig Seyer oc offuer haand. Saa tilige som Radulff formerckte aff den Støff / som drog op i Lufften / at Kongen vaar for haanden / strax greb hand Fienderne an / oc slog dem vdi første dræbning paa fluct oc splitte deris Orden. Hand forfulde fodfolcket oc slog ihiel for foede alle dennem som hand offuer kom. Reyse tyget som oc saa haffde giffuet sig paa fluct/vende strax tilbage der de bleffue Kongen var/at hand kom met saa ringe it tal Ryter/oc gaffue sig imod hannem/oc trengde hannem Danske Mends mod. Radulff slar de Vender paa fluct.

hannem / at hand maatte fly. Men Radulff tøffuede icke lenge / før end hand offuergaff Fodfolcket / oc vndsætte Kongen / oc slog Reise tyget anden gang retskaffen paa flyct. Dog vaare de hannem for raske / met deris lætfærdige Rystning oc vackere Heste / saa at hand maatte lade dennem fare / oc vende igien met sin samlede hob til bage imod Fodfolcket. Huo der haffde veret tilstede / da maatte hand seet baade stor ynck oc vnder paa disse arme Tydske. De vaare saa gerige paa Roff oc Byte / at de løbe met Lamene vdi Armene paa sig / oc brugte sig end da / alt huad de kunde / at sno oc flaa / at de maatte nyde Skindet / effterdi det bleff dennem for tungt / at tage Kiødet met sig / vdi saa Hoffuetkulds en færd. Huad maatte disse dog veret bløde oc gerige Stimpere / som kaste deris Vaaben oc Værie fra sig vdi største Liffs fare / oc gaffue sig effter saa ringe it Byte / som vaar dem mere til forhindring end fordring. De vaare saare faa / som kunde suemme / oc vndkomme met Liffuet til deris Skib. De andre bleffue enten slagne / eller aff redzel druckne de sig selff vdi Haffuet. Da lod det Tydske Reisetyg sig see tredie gang / oc mente at de vilde forrasket de Danske / men de bleffue saa hasteligen vende / at de for fryct oc fare skyld / rende huer som hand vaar færdigste paa sin Sag / imod Strandbacken / oc der kuldkaste sig met Hest oc alt / ned vdi Haffuet. Met liden ære førde de vdi deris leffuendis Liff strid paa it fremmede Land: Met megen blusel oc skam / vdgaffne de selff deris fryctactige Blod oc wmodige Aand / den som dennem haffde burd / at bruge eller tilsætte met ære for deris Fienders haand. Der Slaget vaar offuerstaaet / vaare saa mange bleffne paa Valstæden aff Baadsmendene / at de som vndslyde met Liffuet / kunde huercken hielpe Skibene eller sig selff / at seyle offuer Haffuet / oc forkynde deris Venner dette Nymere.

Skamelig Gerighed.

Venderne Quindactige blødhiertighed.

VDI disse samme Aar oc dage / fick Sørøffueri saa stor offuerhaand / paa Danmarckis strømme / at den beste part aff Landet / bleff saa gaat som aldelis ødelagt oc forderffuet. Den gantske Østre Søkant / fra Vendsyssel oc indtil Ideren / bleff saa ynckeligen metfaren / at der fands huercken vdi Kiøbstæderne oc paa Landbygden / nogen som torde tryggeligen bygge oc bo / eller søge sin Næring oc Bæring. Den Søndre oc Østre part aff Sieland / laa øde vnder Fæfod / vden hues som Sørøffuerne selff bygte oc besadde. Fynboerne haffde icke heller meget bedre kaar. Men Falstringe effter deris Lands storhed oc vilkaar / vorde sig mandeligst aff alle disse Øer vdi Danmarck. Thi enten dagtingde de Sørøffuerne fra sig met gode / eller sloge dem veldeligen vd fra sig / met Mod oc Mandom / oc vilde for ingen deel lade sig vdriffuis / eller tuingis vnder Trældoms Aag oc Aarlig skat oc skyld / huilcket Laalandsfarne tilstedde / oc lode sig paaleggis / endog deris Land er videre begrebet end Falster. De andre smaa Øer vaare øde met alle. Ingen torde forlade sig paa noget Vaaben eller Værie / enten vdi Stæderne eller paa Landet / vden allene / at mand nedslog store Bielcker oc lange Pæle vdi Haffuet / at Sørøffuerne kunde icke komme til / at giøre nogen Landgang.

Sørøffuere forderffue Danmarck.

Der Kong

Der Kong Suend fornam / at det gick io lenger / io verre til vdi Riget / oc at hand ſelff vaar for ſuag at affuerie Landſens forderffuelſe / da gaff hand ſig til Hertug Henrick Løue aff Saxen / ſom vdi diſſe dage / vaar den mectigſte oc veldigſte Herre vdi Tydſkland / oc loffuede hannem / halff andet Tuſinde marck Sølff / at hand ſkulde vndſætte hannem imod diſſe Vendiſke Søröffueris tiranni. Hertug Henrick annamede Penningene / oc holt dog intet aff det ſom hand tilſagde Kongen. Huad heller det vaar hannem wmueligt at giøre / eller ocſaa at hand ſkøtte intet om ſit Løffte / vaar wuiſt. Men dette fands for viſt vdi Danmarck / at Indbyggerne maatte baade førſt ſkyde denne forneffnde ſum Penninge til ſammen / oc finge dog ſiden ingen tryghed / men ſtørre bluſel end de haffde tilforn. Huor faare de lode ſig ocſaa hart fortrydet / oc vredis ved Kongen / at det gantſke Rige ſkulde høre ilde for hans ſkyld / at hand ſaa daarligen oc ſpaatteligen haffde ſlaget ſin Sag an / at kiøbe ſig Fred met Sølff oc icke met Strid / effter Danſke Mends fordoms vijs oc ſeduane.

Kong Suend ſøger om fremmede Hielp.

Hertug Henrick Løue ſtryger Kong Suend om munden met en Hare fod.

Her vdaff lod Kong Suend ſig foraarſagis / at hand offuergaff at ſtride imod ſine vduaartis Fiender / oc tenckte mere paa den fryct oc fare / ſom hand huert Øyeblick foruentede aff ſine egne Vnderſaattis retfærdige vrede oc wuillighed. Hand begynte ocſaa paa ny at miſtencke Knud oc Valdemar / oc oplagde ved ſig ſelff / huorlunde hand kunde beſt komme til / førſt at forraade Valdemar / Oc ſiden naar hand vaar tagen aff dage / met mindre wmage forderffue Kong Knud. Met obenbare Feide tenckte hand vel / at dette kunde icke fulddriffuis / oc der faare lod ſuigeligen gaa ord vdaff / at hand vilde reiſe hen vd til ſin Husfruis Fader / oc farfare huorledis det ſtod til met hendis Metgifft oc Morgengaffue / oc begerede aff Hertug Valdemar / at hand vilde giøre hannem Selſkaff paa denne Reiſe. Huilcket ſkede altſammen for denne aarſage / at hand miſtenckte Hertug Valdemar / at hand ſkulde begynde noget nyt vdi hans fraucrelſe / oc vilde der faare locke hannem vdaff Riget met ſig / oc lade hannem kaſtis i Fengſel hos ſin Husfruis Fader.

Kong Suend vil forraade Hertug Valdemar.

Dette Kongens hemelige oplagd ſuig / bleff Hertug Valdemar obenbaret aff hans gode Venner / oc hand bar icke lenger dyl der paa / end at Kongen kom til Sleſuig til hannem. Der ſagde hand hannem obenbarligen til vnder Øyne / huad hand haffde fornommet om hans forræderiſke Anſlag imod ſig / oc atſpurde hannem / om ſaadant vaar forſkylt for hans lange oc ærlige Tieniſte / at baade hand ſelff haffde offte voget ſit Liff for hannem / oc faaet mange Skrammer for ſine Fienders haand / oc der til met draget den ſtørſte part aff Rigens Indbyggere til hannem / oc veret den ſtrøſte hoffuet Aarſage til alle de Seieruindinger / ſom hannem vaar vederfaren indtil denne dag. Oc effterdi at Kongen benectede ſaadant / oc vilde icke gaa til ret Sandheds bekiendelſe / da vdſkrabte hand deris naffn / ſom haffde ſcreffuet hannem til her om / oc lod hannem ſiden ſee oc læſe deris Breff oc Scrifft. Hand bad hannem gaa til ſin egen Samuittighed / oc beſinde / om hand met noget ſkeel eller ræt burde ſaa at afflegge hannem met hemeligt Suig oc Had for alle ſine mangfaaldige Velgierninger. Oc

Hertug Valdemar klager paa Kong Suends Forræderi.

ſagde

sagde sig alligeuel icke diss mindre at vere villige oc redebon til at følge hannem / effter hans begiering paa denne reyse / men bleff hannem noget dissimellem at skade / da skulde hand fuldkommeligen vide / at det skede icke fordi at hand io viste tilforne hans oplagde Forræderi / men mere aff hans vgudelige skalckafftighed oc Blodgerige tiranni. Kong Suend bleff hart vdi sit ondeforsæt / huilcket hand dulde hemeligen vdi sit Hierte/ oc sagde dog andet met Munden.

Biscop Hartuig aff Bremen atuarer Hertug Valdemar om Kongens Forræderi.

Paa veyen der de komme til Stade / begerede Kongen aff Biscop Hartuig aff Bremen / at hand vilde fremdelis lade hannem ledsage paa denne sin Reise. Der Biscop Hartuig vegrede oc affslog hannem dette/ bad hand Hertug Valdemar / som stod saare vel hos Biscopen / at hand vilde tale hannem til paa hans vegne. Biscopen tog Valdemar hemeligen aff til en side / oc obenbarede hannem alt Kongens forræderi imod hannem/ oc sagde / at det vaar ocsaa Aarsagen / huor faare hand nectede hannem sin Leide. Dog paa det at Biscopen skulde icke siunis at vere Kong Suend wuillig faare/ vndskyldede hand sig hos hannem / oc sagde / at hand icke formaatte at ledsage hannem vdi fremmede Land / oc raadde hannem/ at hand skulde afffærdige sin/ oc Valdemars Legat met hans egen tillige / oc lade Hertug Henrick Løue / her om tiltale / hues mact oc velde vaar da størst iblant alle Tydske Herrer oc Førster vdi disse dage.

Hertug Henrick Løue.

Hertug Henrick formerckte strax Kongens tredskhed / oc lod Kongen strax suare / at det vaar icke fornøden / at hand begerede det aff hannem/ som hand kunde lætteligere bekomme aff sin egen Husfruis Fader. Oc efferdi Hertug Henrick vndte Hertug Valdemar vel/ atuarede hand hans Legat/ huad hand for en skadelig Bøn begerede til sig selff/ oc bad hannem sige sin Hosbonde der hos / at der som hand icke met det første skyndede sig hiem igien / da skulde hand fornemme sig at vere it ont Bad beredt hos Margreff Conrad.

NB.

Her met toge disse Legater deris affskeed / Biscopens oc Valdemars droge igien til deris Herrer / men Kong Suends gaff sig fremdelis hen til Margreffuens gaard / oc gaff hannem sin Herris anslag oc vilie tilkiende / huorledis at hand haffde tuende vnge Herrer sine Frender mistenckte/ huilcke nogen tid forleden vaare wens met huer andre/ oc nu forligte ved nyt Forbund oc Suogerskaff. Hand sagde/ at hand haffde nu locket en aff dennem met sig paa denne sin Reise / oc vilde tilføre hannem den/ at hand skulde foruare hannem hos sig vdi Fengsel/ at hand skulde icke komme til at giøre hannem noget Oprør vdi Riget / bad der faare/ at hand vilde strax tilskicke hannem dem som kunde ledsage hannem til sig. Der Conrad hørde/ at Hertugen haffde giffuet sig paa saa god Tro oc Loffue met Kongen / oc at Kongen haffde saadan hemeligt Skalckhed for haanden imod hannem / forbandede hand saadan hans Falskhed / oc sagde / at det vilde ingelunde sømme hannem/ at hand nu paa sin Alderdom / skulde bedriffue Skelmstycke/ det som hand aldrig tilforn haffde nogen tid giort vdi sin Vngdom. Hand vilde heller see / at baade hans Suoger oc Daatter met deris vnge Søn / vaare hengd vdi en lius Galie / hos huer andre/

Margreff Conrad aff Vithin straffer sin Suogers Forræderi.

andre/ end denne spaat oc vanære skulde offuergaa hannem nu en vdleffuet Mand / som alle sine dage haffde hafft en Dannemands ryete / end at hand skulde enten samtycke / hele / eller driffue Forræderi for noget Menniskis vild eller venskaff skyld. Hende det sig saa / at hans Suoger foraarsagdis til obenbarlig retuis feide imod sine Vuenner / da skulde hand finde / baade raad oc vndsætning / saa hand skulde vide hannem tack.

Oprictighed

Ved saadant Giensuar skammede sig Kong Suend / oc drog strax tilbage ind i Danmarck / oc lod dog icke sit morderiske Forsæt falde. Thi effter at hand haffde veret en kart tid i Sieland / giorde hand hemeligen it hasteligt ryck offuer til Fyn / vdi den mening at hand vilde vforuarendis offuerfalde Kong Knud oc Valdemar vdi Viborg. Oc der hand fornam / at hans anslag bleff obenbaret / sagde hand til dennem / at hand kom ellers saa hasteligen offuer til dennem / at hand vilde raadføre sig met dennem / oc ingeledis i den mening / at hand vilde fange eller offuerfalde dennem. Men de haffde alt bedre kundskaff om hans Forræderi / end at de vilde tro hans vndskyldning / oc efferdi de formerckte / at der vaar ingen forhaabning om hannem / at bedre skulde vorde / da lode de sig hylde aff den menige Judske Almue. Huilcken suore dem Huldskaff oc Mandskaff / som deris rette Konger oc Offuerøffrighed.

Kong Suend bruger Forræderi imod Kong Knud oc Valdemar.

Der Kongen spurde denne Tidende til Otthense / indkaldede hand sit Krigsfolck oc Hoffsinder for sig / oc atspurde dennem baade vdi almindelighed / oc huer serdelis / om de vilde giøre hannem troligen bistand til Krig at føre imod Kong Knud oc Valdemar. Endog de suarede hannem endrecteligen alle vel / saa lod hand sig dog icke nøye der met / førend at de annamede Sacramentet der paa / at de aldrig skulde suige eller vndfalde hannem. Dette vilde Sune icke indgaa / men holt sig vd at Dørren / der Sacramentet skulde vddelis / huad heller hand giorde det mere for det gamle Venskaff / som vaar imellem Valdemar oc hannem / eller ocsaa / at hand vaar fortørnet paa Kongen / kand ieg icke sige. Der de komme effter hannem / oc vilde hafft hannem ind igien / oc atspurde / aff huad Aarsage hand skyndede sig saa hasteligen vd at Dørren / gaff hand Kongen skyld / at hand veldeligen haffde frataget hannem sin Faders gaard. Kongen loffuede strax / at hand vilde gierne giffue til bage / huad hand haffde hañem frataget. Sune suarede at det vaar nu for silde / at giffue igien det hand vaar nødt oc trengd der til / oc icke tilforne aff sin gode vilie for Retfærdigheds skyld. Der met skiltis hand fra hannem / oc begaff sig strax hen offuer til Valdemar / for den gamle kundskaff oc venskaff som dem selff / oc deris Forældre oc Forfædre / haffde aff Mands minde hafft tilsammen met huer andre.

En ond Samuittighed fryeter oc mistencker allting.

Denne Sune vaar Ebbe Skialmssøns Søn.

Der Kong Suend haffde taget Eed oc Handfestning aff sit Folck vdi Fyn / drog hand igien til Sieland / oc efterdi at Kong Knud oc Valdemar lagde ind vnder Landet imod hannem met den Judske skibs flode / da lod hand forscriffue Erckebiscop Eskild til sig met den Skonske mact. Huil-

Denne Peder Thorstenssøn aff Pedersborg haffde Sunis Syster / Cecile.

ucket ocsaa skede effter hans begiering / oc hand da iblant andet atspurde Peder Thorstensson en aff sit fornemiste Raad / huorledis hand skulde best sla sin Sag an. Denne samme Peder haffde til forn / vnderuist Kongen/ huorledis hand skulde skicke sig/ at hand kunde regere vdi Landet met lycke oc tryghed/ oc sagd/ at hand enten skulde holde venskaff met Adelen oc Almuen/ oc giøre dem til gode/ at hand kunde bruge dem villige imod sin Gienpart/ eller ocsaa/ at hand skulde elske oc ære disse vnge Herrer/ sine egne Blods foruante/ oc oplade dem huer sin anpart aff Kongdomet met sig/ saa at de kunde haffue Aarligen lige Indkom met hannem / om de end skønt bleffue hannem icke lige/ vdi Myndigheden oc Anseelse. Vilde hand intet giøre aff disse tuende vilkaar / da skulde det vden tuil betyde hannem it stacket Regimente. Dette gode raad slog Kongen vdi Vær oc Vind / oc holt det for stor Galnskaff / som maatte veret hannem ærligt oc gaffnligt. Thi hans Hierte vaar da saa opblæst vdi hastmodigheds Ild/ at det gaff ingen nyttelig vnderuisning rom. Hand suor oc sagde / at hand skulde vere Peder imod/ saa lenge at hand haffde en Skiold vdi sin gantske Gaard. Peder suarede oc sagde: Herre / Jeg haffuer altid veret færdig met min Skiold for eder/ men ieg befryeter mig / at det skal icke bliffue langt til/ at i skulle vel selff haffue alle eders Skiolde behoff. Kongen tog dette vdi en anden mening / oc atspurde hannem / om hand icke vaar endnu mætter. Peder suarede oc sagde: Jeg er aldelis fornøyet oc bespist/ men ieg veed icke huad ieg skal sige/ om denne Mæthed skal bekomme mig vel eller icke.

Peder Thorstenssøns gode raad for Kong Suend.

Hastmodighed vaar aldrig god Raadgiffuere.

Skemt oc Aluers tale.

Saadanne ord oc tale haffde Peder haffd met Kongen for nogle faa Aar forleden/ oc bleff nu paa ny atspurt/ huad hannem siuntis best at gribe til raad/ oc sagde/ at intet vaar nu gaffnligere/ end at Kongen drog offuer til Skaane/ der som hand haffde flere Venner oc større Methold/ end her vdi Sieland / der som den største part vilde hannem icke meget gaat. Her met vaar hand langt aff veyen fra Juderne/ som vaare tilforn ilde affbrendt ved Viborg/ oc skulde vel fire gange betencke sig/ før end de droge saa langt effter hannem. Forsømmede Kongen at drage offuer met det første / oc Fienderne komme dissimellem der ind/ da skulde de vden all tuil/ reise en stor mact aff Skaaningerne met sig imod hannem/ oc maa vel skee/ indtage det gantske Land vnder deris Haand. Kong Suend suarede / oc sagde at Peder haffde gaat at giffue saadant raad vd / efftérdi hand haffde Valdemars slegfred børn vdi foruaring at optucte / oc kunde der faare vere viss paa / at der som Fienderne finge offuerhaand vdi Sieland / at hans Gaard oc Bohaff bleff vel wbrent oc wskadt/ men de andre maatte foruente sig noget andet/ om de forlode Landet vordløsse.

Peder Thorstenssøns ander gode raad.

Saaledis foractede Kong Suend it gaat fremmet Raad / oc fulde sit eget Hoffuet effter / oc bleff stille beliggendis vdi Roskilde oc foruentede alle Øyeblick Fiendernis tilkommelse. Men der tiden forhaledis for hannem/ oc hand for spisning oc vnderholding skyld til sit Folck/

At foracte gode raad/ er en begyndelse til vanlycke.

haffde

haffde saalt mange Lands byer oc anden Kronens herlighed / saa at hand paa det sidste nøddis nu til at giffue orloff aff leding/da formerckte Ercke- bispopen vel huort det vilde vd met hannem / oc oplagde der faare met sig/ huorledis hand maatte komme her fra wslagen vden skam oc skade. Først haffde hand sit Bud hemeligen hos Kong Knud / oc lod sig vnderkiøbe met hannem / at hand skulde afffalde oc fly til hannem. Siden tog hand sine Landmend til sig / oc gick ind for Kong Suend klagede hart offuer den store trang / som den Menige mand lidde paa nødtørfftig Vnder- holding / oc begerede der faare at hand vilde giffue dem Orloff / som hand icke formaatte at føde. Oc om hand en skønt vilde føre dem imod sin vederpart / saa vaar dog der met intet Christeligt vdret / at Frender oc Landmend / imod skel oc skrifft / dræbte oc myrde huer anden indbyrdis. Met saadan vndskylding tog Erckebiscopen affskeed / oc drog met den gantske Skonske Fane fra Kongens Hob. Kongen bleff der offuer haardeligen fortørnet / oc sagde at hannem burde at miste sin Hals / for saadant oprøriske afffald. Men de som vaare hos Kongen aff hans Raad/ formanede hannem høyeligen / at hand for ingen deel skulde forgribe sig paa denne værdige Faders Blod / oc indlegge saa ond en begyndelse til denne sin Krig oc Feide. Der met gaff hand sig til Freds / oc drog op met det andet føye Folck / som end da vaar hos hannem / oc begaff sig paa Veyen imod Falster / i denne mening / at hand vilde rømme aff Landet. Huilcket hand holt dog stille hos sig selff / saa at hans næste Raad viste det icke / førend at det bleff ocsaa ryctet offuer den gantske Hær.

Erckebiscop Eskilo tager vnderligen Orloff aff Leding.

Kong Suend fortørnis paa Erckebiscopen.

Der Folcket fornam / at hand haffde i sinde at fly fra dennem/ bade de hannem / at hand skulde icke lade dem skameligen slaes / vden stan- dende strid / imod deris Fiender. De vilde huer oc en vere hannem god faare / at hand visseligen skulde fange Seyer / om hand ellers selff vilde bliffue hos dennem. De bade hannem betencke / at endog de vaare faa / saa vaare de alligeuel Mandelige / oc haffde offte tilforn / for hans egne Øyen / nedlagd langt flere end de vaare selff. De bade hannem acte sin egen ære / oc besinde at det stode hannem saare ilde/ at hand vilde brende Byen førend hand saa Hæren komme / ia at hand vilde met sin selffuillige fluct / recke Seyeruindingen fra sig vdi sine Fienders haand. De bade ocsaa at hand icke skulde lade sig dette ord effterfigis / at hand som tilforn haffde beuist sig alle sine dage/en duelig Krigs Herre / vaar nu bleffuen saa fæ oc fryctactig / at hand rymte aff Marcken fra sit eget Folck. Giorde hand denne gierning/som hand nu haffde i sinde / da forkaste hand nu all den Loff / som hand tilforn haffde indlagd sig vdi disse formere Krig oc Orlog. Paa det allersidste der de kunde alldelis ingen Bøn faa met hannem / forfulde de hannem met skends ord / oc breidede hannem den spaat oc forhaanelse / som hannem vilde møde vdi fremmede Land / oc sagde at hand handlede mod dem / som ingen redelig Herre oc Konge.

Kong Suends Krigs folck formaner hannem at hand skal icke fly aff Landet.

Kong Suend rømmer aff Landet fra sit Folck.

Der Kong Suend vaar rømt dem fra / toge de mod oc Mands -hierte til sig / oc samtyckte indbyrdis met huer andre / at effterdi de haffde

G g ij gode

gode Heste oc Harnisk / da vilde de møde deris Fiender vdi Marcken / oc saa faa som de vaare / forsøge Lycken / oc giøre deris beste imod dennem / at de maatte indlegge disz større prijs / at deris Herre oc Høffuitzmand haffde saa skameligen forlat dennem. Oc effter at de haffde vdi dette forsæt / foruentede Fienderne en tid lang oc bleffue dem icke var (thi Juderne mente at det vaar giort paa skalckhed / at Kong Suend vaar vndflyd) da fulde de Peder Thorstenssøns raad oc droge huer hiem til sit eget. Sielandsfarene som vaare næst deris Hus oc Hiem / vndsaatte de andre deris Stallbrødre met Veytæring / oc huer kom saaledis vden skade vdi sit behold / oc nyd Fred oc Forskonelse. Thi Kongerne tog en Eed aff alt Folcket / oc gaff dennem huer oc alle Naade oc Venskaff / vndertagen Vlff oc Thorbiørn / som icke vilde gaa fra den Eed oc Tro / som de haffde giffuet Kong Suend. Disse to bleffue begge fangne / oc forsende ind i Suerige / at leggis i Fengsel oc Foruaring hos Kong Suercke. Thi deris modighed oc trofaste Hierte / meente at det vaar større ære at ligge vdi saadant Fengsel / end at vere paa fri Fod / oc haffue dette ord paa sig / at de vaare afffaldne fra deris rette sorne Herre oc Kong.

Vlff oc Thorbiørn ville icke træde fra den Eed / som de haffde soret Kong Suend.

Kong Suend vaar paa det tredie Aar hos sin Suoger vdi Saxen / effter at hand vaar vdrømt aff Danmarck / oc nøddis da til paa det sidste / effter at hans Suoger affdøde / at søge Hertug Henrick Løue om bistand oc vndsætning. Hand saatte hannem Gissel oc loffuede hannem en stor sum Penning / om hand kunde indføre hannem igien vdi Danmarck. Hertug Henrick tog ved dette vilkaar / oc drog strax ned met hannem til Daneuircke / oc vnderkiøbte den som Porten haffde i befalning / at de komme vbehindrede frem / oc tuingde de Slesuiger at de gaffue sig vnder dennem.

Kong Suend drager ind i Jutland met Hertug Henrick.

Biscop Hartuig aff Bremen som vaar oc saa met paa dette Taag / sagde at denne Forrædere / som lod sig forkrencke met Guld oc Sølff / at lade dem ind offuer Daneuircke / haffde fortient at mand skulde ophenge hannem / vdi Porten met den løn / som hand haffde taget for sin Forræderi / andre til it forskreckeligt Exempel oc Atuarsel. Her fant Kong Suend en fremmede Skibs flode / oc tog det Rydsiske Gods met vold fra dennem / oc besoldede der met sit Krigs folck. Huor met hand forferdede de Vdlendige / at de effter denne dag komme aldrig saa stercke oc mangfaaldige her ind met deris Vare / som tilforn / oc Byen der offuer som her til dags vaar formuendis oc mectig / for den store Handel oc Vandel / som her stod met atskillige Kiøbmendskaff / bleff saa forringet oc forarmet / at den kom aldrig siden ret til sig selff igien. De droge her fra fremdelis ind vdi Judland / oc funde saa gaat som aldelis ingen Modstand. Thi de Syndre Juder rømte ind i Landet til de Nordere Juder / at stercke sig met samlede mact imod Fienderne. De som haffde førre giort Kong Suend nogen fortrøstning / finge oc saa it andet sind imod hannem / paa det de skulde icke siunis at styrcke it fremmet Folck / til deris eget Fæderneland skade oc forderffuelse.

En Forræders rette Løn oc Straff.

Slesuig fortingis oc forarmis.

Kong Knud vaar da icke hiemme vdi Landet/ men reist hen ind vdi Sverige at trøste sin Moder/ hues Husbonde/ Kong Suercke/ bleff vdi disse dage nyligen myrd om Natte tide paa sin Seng/ aff sin egen Kammersuend. Huilcken Synd Gud straffede vdi sin retfærdige vrede/ kaart tid her effter paa Magnus/ som kiøbte Kongens tienere til at bedriffue dette Mord/ paa det at hand kunde bekomme Riget effter hans affgang/ det som dog glippede hannem. Thi hand bleff slagen vdi en standende Strid imod Kong Suerckis søn Karl/ oc miste baade Riget som hand adtraact/ oc der til met sit eget Liff.

Kong Suercke bleff myrd aff sin egen Kammersuend.

Mord straffis.

Valdemar vaar vdi Sieland/ der hand fick disse Tidende om de Tytskis infald vdi Jutland/ huorfaare hand lod Absalon/ sin gamle Stallbroder effter sig vdi Sieland/ at hand skulde skynde Kong Knud offuer til sig/ naar hand kom i Landet/ oc drog strax selff hen offuer til Jutland. Aff hans Tilkommelse bleff den Menige mand saa trøstig/ at de som modige vaare vdi sig selff/ bleffue end da mere dristige/ oc de som tilforn vaare fryctactige/ lode all redzel falde/ oc vaare rede at voge Hals oc Liff for deris Fæderne land. Hand afffærdiget ocsaa strax it hemeligt Bud til en Sachsiske Herremand/ ved naffn Henrick/ som haffde hans Frencke vdi Senge/ oc lod hannem om bede/ at hand vilde for gamelt Venskaffs skyld/ styrcke sine Stallbrødre i deris forsæt/ at de droge frem/ oc forhindret at Hertugen icke skulde drage tilbage/ før end hand maatte komme til Slacting met hannem. Hand sagde ocsaa der hos/ at der skulde icke vorde langt til/ før end hand vilde møde hannem paa halffueyen. Saa frimodige giorde hannem det Jutske Krigsfolckis tilløb oc lystighed/ til at søge deris Fiender.

Valdemar reiser den Judske mact imod de Sachser.

Judernis frimodighed

Dissimellem kom Kong Knud tilbage aff Sverige/ effter at hand fick at høre/ huad for haanden vaar/ oc giorde rede met all den mact/ som hand hasteligste kunde opiage/ at drage der met offuer til Valdemar. Men der Storm oc Vuær forhindrede oc forhalede dette hans forsæt/ begynte Krigs folcket at kædis ved tiden/ oc spredde en løs Tidende/ som de sagde sig nyligen at haffue faact aff en Bonde/ at Valdemar haffde nu alle rede giort Fred oc Forbund met Fienderne. Aff saadan Løgn bleff Kong Knud hart fortørnet/ oc straffede dennem for deris Vtacknemmelighed/ at de talde saa ilde paa den/ som sætte sit eget Liff saa yderligen vdi vaade oc fare/ for alle deris oc Rigens indbyggeris skyld. Vilde de intet gaat tale hannem paa/ da bad hand/ at de vilde holde deris Tunge stille/ oc icke lade den løbe saa vbeskedelig paa hans Ryg/ vdi hans frauerelse. Esbern som vaar Skialm Huidis Søne søn/ oc til lige opfødt met Valdemar/ fortrød ocsaa/ at saadant paasagdis sin gode Ven/ oc gaff sig der faare allene hen offuer/ at forhøre huorledis tilgick/ oc føre Kong Knud viss kundskaff tilbage om alting. It dristigt stycke aff hannem/ at hand saa gaat som stride imod Naturen oc Elementernis grumhed/ oc trengde sig lyckeligen igiennem/ oc kom offuer met holden Skib oc Reise til Jutland.

Kong Knud forhindris at hand kunde icke komme til Valdemar.

Løgn oc Bagtale.

Esbern Snaris dristighed.

Hertug Henrick Løne frycter for de Danske.

Hertug Henrick fick vdi midler tid visse Forfaring / at der samledis saa meget Folck til Valdemar / at det lod sig ansee for vist / at det vilde icke affgaa vden store Hug / om hand skulde holde hannem fod vdi standende Strid. Huor vdaff hand forskreckedis / oc effterdi hand viste / at Henrick / som førre er omtalet / haffde meget kundskaff / for Suogerskaffs skyld / met Valdemar / slog hand sig i en Skemt met hannem / oc spurde huor hans Kong vaar. Henrick sagde / at hand trode / at hand haffde vden tuil forstucket sig vdi Skou oc Skiul. Hertugen formerckte vel / at hand vilde icke gaa til Sandheds bekiendelse / oc bad hannem der faare atter paa ny met Aluerlighed / at hand skulde sige hannem Sandingen.

Henrick en Tydsk Herremand er de Danske god.

Henrick vndskyldede sig ot sagde / at det stod hans Ære for nær / at hand skulde røbe / det som hannem vdi hemelighed vaar fortroet paa god tro oc loffue. Hertugen holt hart ved / oc vilde icke lade sig afftrenge / formanede hannem / ved den Plict oc Eed / met huilcken hand vaar det Romske Rige forbunden / at hand skulde obenbare / huad som hand viste aff Fiendernis anslag at sige / oc ingelunde bære dyl paa det / som kunde komme hans egne Landmend til nedlag oc forderffuelse. Da sagde Henrick / at det vaar saa vdi Sandhed / som ryete oc tidende affgick / oc vaar visseligen saadan Krig at formode / som ey nogen tid vaar saa farlig til forn / oc vden tuil / mand skulde vide her aff at sige / vdi Mands minde hos alle Efftetkommere. Aff saadan tale falt en stor forskreckelse paa det gantske Folck. De spurde hannem ocsaa fremdelis / huad hannem siuntis raadeligst / om de skulde bie eller fly. Hand suarede oc sagde / at hans raad vaar icke andet / end at mand skulde forbie / oc tage mandeligen imod Fienderne. Saaledis giorde hand baade Valdemars bøn / oc sin Herris befalning fyldist / at de huercken haffde billigen at klage offuer hannem.

De Tydske fly for de Danske.

De Tydske vilde alligeuel icke følge hans raad / men toge sig aarsage aff Aarsens tid / at begere Hiemloff / fordi at Vaaren tilstundede / at de kunde icke komme til at holde deris Faste / for den trang / som de lidde for Fisk oc anden nødtørfftig Vnderholding / som vdi disse Hellige oc Høytidelige dage behoff giordts. Om dette deris paaskud vaar sandsærdigt eller icke / det lode de her vdi paakiende / at de reiste nu paa tre dags færd / saa meget tilbage paa hiemueyen / som de tilforn reiste paa it gantske halfft Aars tid / der de komme første gang her ind vdi Landet / Oc lode der til met meget aff deris Gods oc Byte effter sig / som de gaffue sig icke tid til / at vdføre met sig.

VDi disse samme dage kom Esbern / som førre er omtalet / tilbage til Sieland / oc førde Kong Knud visse Tidende oc Beskeed / huorledis det stod til met alting vdi Jutland.

Venderne gøre en vbodelig skade vdi Fyn.

Kaart tid her effter / fulde Venderne ind vdi Fyn / oc giorde saa store Mord oc Blodstyrtning paa Indbyggerne / at haffde de kommet end en gang saaledis igien / da skulde der neppeligen offuerbleffuetit leffuendis Menniske / som kunde dyrcket oc besaad Landet.

Kong Suend lod sig icke nøye met dette ene Taag / som Hertug Henrick haffde giort paa hans vegne vdi Jutland / men gick hannem saa lenge effter / at hand anden gang / formedelst de Vender som vaare vnder hannem / maatte lade hannem indføre met deris Skib vdi Fyn. Der bleff hand antagen met stor glæde aff Indbyggerne / oc drog fremdelis til Otthense / at ryste oc stercke sig imod Kong Knud oc hans Anhengere. Hand fant baade iblant Mand oc Quinde / offuer all maade stor villighed / huad heller de det giorde for denne Aarsage / at de kunde nyde Fred for disse Vender / aff huilcke de nyligen vaare ilde affbrent / eller ocsaa / at de meente / det skulde leggis dennem til stor Loff / at de kunde indsætte denne fordreffne Herre oc Konge / imod de andre tuende store Herrers mact oc velde.

Kong Suend drager ind vdi Fyn.

Kong Knud oc Valdemar tøffuede icke lenge / før end de lagde ind vnder Fyn met deris gantske samlede Krigs mact / oc haffde vden all tuil lætteligen affslaget oc nedlagd denne ringe Fynske Almue / haffde icke Valdemar aff metynck forbarmet sig offuer dennem / for det store affbreck / som de kaart tilforn haffde faact / oc betenckt den skade / som mere hans Fæderne land / end hans Fiender her aff vilde offuergaa. Thi siuntis hannem raadeligere at vere / at mand skulde heller lide oc fordrage Kong Suend vdi Riget hos sig / met deris egen affbreck / end aldelis ødelegge vdi grund denne part aff Riget / som allerede vaar skrøbelig oc moren paa fald. Ved saadan hans Christelige oc gode forsiunlighed er det forhandlet saa vijt / at Sagen bleff tagen vdi dage / oc Kong Suend skulde drage hen offuer til Laaland / oc der fortøffue met nogle faa sine Tienere / indtil leiligheden begaff sig / at der kunde ydermere forhandlis imellem hannem oc dennem om Fred oc Samdrectighed.

Valdemar haffuer metynck offuer Fynboerne.

Om anden dagen drog Valdemar vd til Otthense / at hand vilde gaa der vdi Bad / men Kong Knud torde icke giøre hannem selskaff / oc følge hannem ind vdi Byen. Kong Suend tog venligen mod hannem / oc lod hannem statteligen ved Processʃ / met Kaars oc Fane / indføre vdi Sanct Albans Kircke. Der ginge de begge ind vdi Sacristit / oc toge ingen aff deris Raad met sig / vndertagen Absalon allene. Kong Suend sætte sig strax ned / oc begynte sin tale til Valdemar met disse efterfølgende ord:

Kong Suend kommer Valdemar til ords vdi Otthensee.

HEr kommer ieg dig / kiere Valdemar / først i dag til ords / fra huilcken Lyckens vedermod / haffuer nu en tid lang forholdet mig / endog ieg aff hu oc hierte / baade dissimellem oc ellers altid haffuer vnt dig vel aff din første Barndõ. Min salige Herre Fader / Kong Erick Emund vaar den første Mand / som heffnde icke alenisťe din salige Herre Faders wskyldige død / paa den som hannem tog forrædeligen aff dage / men ocsaa forfulde din Farbroder Harald Kyese / met languarendis Krig oc Feide / vdi sin tid / paa det at du / som vaarst it wmyndigt oc forlat Barn / skulde icke komme disse wgudelige Mordere paa Hender. Effter min Faders død / tiltoa sig hans gamle tro Tienere Erick lam / baade Regimentet oc din beskermelse at huad som min Fader haffde vel begynt / skulde icke bliffue tilbage for hans forsøm-

Kong Suend lader Valdemar høre sine Veigieringer.

melsis skyld. Den tredie som dig paa det sidste haffuer taget vdi forsuar /
den er ieg/ oc tro mig dette for vist / at du est icke mindre beskermet oc frem-
dragen ved min omsorg eller wmage / end ved nogen aff disse andre deris
forsiun. Der som ieg haffde icke aff din første Barndom sæt mig op
imod Kong Magnus Søn / den som du nu haffuer saa kier / da haffde
du vden tuil icke bleffuet saa gammel / som du est paa denne dag / men
lang tid siden betalt hannem Laffuet. Oc der som hand icke endnu paa
denne dag fryctede for mig den tredie / da skulde hand for ingen deel lide
dig den anden eller den næste effter sig her vdi Riget. Saa lenge ieg
leffuer da beuarer ieg dig dit Liff imod hans Forræderi oc Suig / naar
ieg vorder slagen / da skalt du icke leffue mange Aar effter min affgang.
Der faare begerer ieg saa meget diss dristeligere hielp aff dig / saa meget
diss bedre at ieg haffuer handlet mod dig. Min tro er oc saa god til dig
at ieg giffuer det altsammen vdi dine hender / huad vilkaar at i ville at
ieg skal indgaa. Jeg vil lade mig nøye met huadsomheldst i ville tilskiff-

Kong Suends ælendighed.

te mig. Thi ieg haffuer nu vdi min vdlendighed frist oc forsøgt saa
meget ont / at ieg effter denne dag heller vil leffue en fattige Mand eller
oc vden alt Regemente vdi mit Fæderne land / end drage nogen tid yder-
mere hen vdi fremmede Landskaff. Oc ieg forseer mig gantske oc alldelis
her til / at naar du retteligen grandsker oc offueruejer alting / at du da end
selff skalt lade din egen ære tuinge dig / at du heller vilt holde Venskaff met
den / hues Fader haffuer heffnd din Faders død / end met hannem / hues
Fader skameligen myrde din Herre Fader vden all skyld oc brøde.

Valdemar suarer Kong Suend oc lader hannem høre sin Forræderi.

Valdemar vilde da icke lenger høre paa saadan hans Tale / men
tog hannem Ordet aff Munden / oc sagde: Det er altsammen forgeffuis /
min gode Suend / at du arbeider her paa at bryde det Venskaff som Knud
oc mig imellem er. Thi huercken kunde hand noget volde vdi min Fa-
ders død / oc haffuer dog alligeuel lidt nocksom der faare effter den dag.
At du ancker der paa / at ieg gaff mig aff din tieniste til hannem / det leg
du icke min letfærdighed til / men din egen wtroskaff oc suig. Du dragis
io vel til minde huorledis du lockede mig en gang paa den Tydtske reyse met
dig i denne mening / at du vilde antuordet mig bort til it euigt Fengsel vdi
din Hussfruis Faders hender. Oc der som hans oprictige fromhed haff-
de icke været større end din Vchristelige grumhed / huad haffde mig an-
det vederfarets / end at ieg haffde død en fangen Mand. Tenck met dig
selff / huor offte du haffuer staaet mig effter mit Liff / oc tenck huor offte
du haffuer veret paa Veye / at du vilde met hemeligt falsk oc suig offuer-
faldet den wskyldige Kong Knud. Huorlunde skulde du lide oss at wi
bliffue din ieffnlige / effterdi du kunde icke fordrage oss at wi vaare dine Tie-

Valdemar giører barmhiertighed mod Kong Suend.

nere oc Vnderdane? Dog huorledis om allting er / paa det at ieg skal
icke siunis at offuerfalde dig næruerwindis met wquems ord / da vil ieg
end nu voge det en gang / at hielpe dig op igien / kand skee saa snart imod
mig selff / som imod nogen anden. Huilcket ieg vil giøre mere aff den
metynck som ieg haffuer met din ælendighed / end at ieg setter nogen be-
synderlig tro eller tillid paa dine ord oc tilsagn. Oc der som du betaler
mig /

mig/ for denne min fromheds velgierning met suig oc skalckhed / da skalt du vel ocsaa dette vide / at du haffuer icke vundet det met din Trædskhed aff vor Enfoldighed / men at din Elendighed oc denne Landsens næruerindis leilighed / haffuer rørt oss til at handle saa naadeligen met dig paa denne tid.

Kong Suend vndskylder sig aff it falskt hierte.

Da begynte Kong Suend at legge sine Ord saa slette/oc giorde sin vndskylding saa ydmygeligen / oc sagde / at hand aldrig skulde befindis vdi nogen Vtroskaff / men vere dem en Ven paa ret Tro oc Loffue. Giorde hand anderledis / da mente hand at det huercken vilde bekomme hannem eller sine smaa Børn vel. Hand sagde oc saa / at hans skrøbelighed vaar saa stor / at hand neppeligen trode at hand skulde offuerleffue it Aar i det allerlengste. Oc huorfaare vaar hannem for nøden / at hand skulde meget staa effter Riget / efftersdi hand haffde icke en Søn i all Verden / som kunde anname det effter hannem. Huad kunde hand da andet indlegge sig / om hand vilde giøre sig selff til en Forrædere / end skam oc skendzel. Thi sagde hand sig at vere nu aldelis saa til sinds / at hans lycke skulde aldrig vorde hannem saa tynd / at hand nogen tid effter denne dag / vilde vanrycte sit ærligt naffn / offuer den vide Verden / met nogen skamelig oc skalckactig gierning / eller kiøbe Riget saa dyrt / at hand skulde høre ilde derfaare til euig tid.

Kong Suend kommer til sin gamel Skalckheds art oc natur.

Siden skildtis hand fra Valdemar / oc drog hen offuer til Laaland / oc begynte strax at tage flere Folck vdi sin tieniste / huor met hand sterckede sig dagelige io lenger io mere / paa det at hand vilde møtte sin Gienpart paa den forsagd dag som deris Samtale vaar beramt/ saa sterck at hand maatte vere deris ieffnlige / oc giøre Fred met billige vilkaar.

Kong Knud oc Valdemar komme til Laaland met den gantske Danske Adel paa forsagd dag/ som tilforn vaar beramt / at der skulde handlis dennem oc Suend imellem. Valdemar drog først frem met nogle faa/ at tale met Kong Suend / som hand sæduanligen pleiede. Men Kong Knud vilde icke end da fordriste paa Kong Suends Tro oc tilsagn. Der Kong Suend fornam at Valdemar vaar for haanden / oc mente at Knud skulde veret vdi metfølg met hannem/ gaff hand nogle aff sin bestilte Tienere befalning / at de skulde yppe en indbyrdis Trætte oc Bulder imod deris tilkommelse / oc vdi samme Oprør sla baade Valdemar oc Kong Knud ihiel. Men der hand saa at Valdemar kom allene / opsaatte hand dette sit Forræderi / oc mente at der vaar intet vdræt vden hand kom dem begge om Halssen til lige. Valdemar formerckte vel huad for haanden vaar / men lod sig dog alligeuel intet mercke met nogen tingest / oc hørde ickon paa hans søde Ord oc smigrende Tale en tid lang / oc der hand vilde gaa bort / oc den anden bad hannem / at hand vilde komme om anden dagen igien til hannem / da suarede hand oc sagde / at hand vilde det gierne giøre / dog icke met andre vilkaar / end at de skulde vere allene for sig selff vdi deris Samtale. Thi Valdemar vaar en saa

Kong Suend vil atter forraade Kong Knud oc Valdemar.

Denne vaar nug en ret Suend.

mandelig

Kong Valdemars styrcke oc Mandom.

mandelig oc sterck en Herre / at hand skøtte aldelis intet huosomheldst der gick ene i Kamp mod hannem. Om Morgenen komme de atter tilsammen / oc talede da allene met huer andre at ingen aff deris Folck/paa enten sider/vaare saa nærucrindis / at de hørde paa deris Ord oc Tale/ da bleff vnder dem indbyrdis beslutet / at de paa næste anden dag skulde tage Sagen i rætte for sig / oc skelne alting met it endeligt Forligelssmaal.

Tre Konger paa en tid til lige vdi Danmarck.

LXXVII.	LXXVIII.	LXXIX.
Suend	Knud	Valdemar.
Erickssøn	Magnussøn	Knudssøn.

M anden dagen næst efftersølgendis / ginge disse forneffnde gode Herrer tilsammen / oc vdi deris Raads oc menige Rigens Adels nærucrelse / hulde indbyrdis samtale / met huer andre / huorledis de kunde best forenis endrecteligen om Danmarckis Krone oc Regimente. Kong Suend / met Kong Knuds samtycke / voldgaff allting paa Valdemar / oc sagde / at hand vilde nyde oc vndgielde / huad som hand dømde ret oc billigt at vere. Huad heller hand giorde det vdi denne mening / at hand forsaa sig mest gaat til hannem som til sin Frende oc Blods foruante / eller ocsaa at hand tenckte sig der met best at kunde dølie sit Forræderi / kand ieg icke sige foruist. Valdemar tøffuede icke lenge / førend hand vden vijdere beraad oc forhaling / aff sagde for en Ræt / at hand selff oc huer aff dennem skulde nyde til lige met huer andre / Konge naffn / oc saa anname sin anpart aff Riget / som hannem bleff tildelt. Judland som er baade i sig selff vijt oc bret / oc offuerflødigt paa Folck oc indbyggere / giorde hand til den første anpart. Sieland oc Fyn til den anden / oc Skaane met sin tilhøring til den tredie. Oc efsterdi Kaarelssen stod hos hannem saa vel som skifftet / da tog hand selff det første / oc vndte Suend det andet / oc Knud det tredie Kaar. Selff tog hand Judland. Kong Suend tog Skaane / paa det hand skulde icke være klemt imellem disse tuende Suogre / som imellem barcken oc træet. Kong Knud tog smaa Øerne / som vaar den sidste anpart. Til ydermere stadfestelse / at saadant Forligelsemaal skulde wbrødeligen her effter holdis / annamede de samdrecteligen det hellige Sacramente / oc met opracte hender / kaldede Gud til vitnesbyrd / at see deris hierter oc straffe dem som nogen tid brød deris Tro oc Eed. Rigens Biscoper som ocsaa vaare tilstede truede met Kirckens band / den som vilde eller torde nogen tid træde fra denne Contract oc Forbund. Der bleff oc samme tid vedtaget oc samtyckt paa alle tre deris sider / at der som nogen befandis at ville føre Splid paa ny imellem dennem / da skulde ingen aff dennem dølie hans naffn / paa det der skulde icke giffuis aarsage / ved saadanne hemelige ridderrød / til mistancker oc ydermere wsamdrectighed.

Kong Suend forenis met Kong Knud oc Kong Valdemar om Riget.

Danmarck deelis vdi tre parter imellem tre Konger.

Der

Der allting vaar saaledis stilt til freds vdi gode maade / da drog Kong Knud hen offuer til Sieland / som vaar falden vdi hans Laad / oc Kong Valdemar fulde strax effter. Men Kong Suend vaar foruentendis huer Time oc Øyeblick / at drage denne samme Vey / thi Kong Knud haffde bedet hannem til Giest vdi Roskilde. Om anden dagen spurde hand at Kong Suend vaar kommen til Ringstæd / oc drog derfaare vd mod hannem / at vndfange hannem som sin Broder oc gode Ven / oc fant for sig paa Veyen Forstanderen aff Ringstæd oc en Tydsk Ryter Radulff / som sagde at Kong Suend haffde faaet tidende / at Kong Knud skulde ligge i Veyen for hannem / met en stor hob Krigsfolck. Her paa giorde Kong Knud sin gißing / huad Kong Suend haffde end nu i sinde imod hannem / oc drog derfaare til Landsting / som samme dag holtis met stor forsamling / oc vilde icke begiffue sig til Kong Suend. Kong Valdemar som altid vaar mere trohiertig end forsiunlig / forlod sig paa dette ny forbund / oc drog dristeligen frem til hannem vden all mistancke oc fryctactighed. Alligeuel haffde Kong Suend beskicket det saaledis hos sit Folck / at de skulde vere ferdige vdi deris Vaaben oc Verie oc ihielsla Kong Knud oc Kong Valdemar om de komme ellers begge til lige til hannem. Men der Valdemar kom ickon allene / lod hand betemme paa denne tid / oc faffnede hans tilkommelse paa det aller venligste / oc der Valdemar atspurde hannem huor faare at hans Folck haffde deris rystning paa sig / efftedi det vaar nu ingen feide ydermere? da sagde hand huad hand haffde spurt for tidende om Kong Knud. Kong Valdemar straffede hannem hart for denne sin Vantro oc Lætfærdighed / men hand lod dog intet ved sig gaa om nogen ting i alle maade. Hand giorde strax rede oc drog til Roskilde / der som Kong Knud haffde indbødet hannem til Giestebud / oc fordreff den gantske nat hos dennem met Leeg / drick oc allehonde lystighed.

Kong Knud binder Kong Suend til Giest vdi Roskild.

Kong Suend staar atter Kong Knud oc Kong Valdemar effter deris Liff.

Kong Suend drager til Roskilde til Kong Knud.

Anden dagen om Morgenen drog hand deden / med nogle faa sine Hoffsinder / hen vd til Thorberns gaard / oc lod som hand vilde see sin lille Daatter / som der opføddis paa Gaarden. Iblant anden snack oc tale som hannem oc Thorberns Frue da falt imellem / sigis oc saa at hun skulde sagd / at det vaar hende meget seldsomt oc vnderligt / at Kongen haffde saa forringet sig selff / at hand kunde nu lade sig nøye met tredie parten / aff det som hand tilforne aadte gantske oc alt / vdi sin velmact. Aff dette ord bleff hand saa forbittret vdi sin Hu oc Hierte / at hannem falt strax vdi sinde dette mord / som hand siden anrictede. Om Afftenen sende Kong Knud sine Bud effter hannem / at hand skulde komme ind til Nadere. Thorbern tog venligen imod Kongens Bud / oc der de atspurde hannem huorfaare Kong Suend haffde tøffuet saa lenge hos hannem / da sagde hand / at hand haffde fornômet nogen suaghed vdi sit Hoffuet effter den røg oc damp / som hand haffde lidt vdi Bad hos hannem. Kong Suend sagde at hans vnge Daatter haffde saa lenge opholdet hannem / at hand kunde icke førre offuergiffue sin skemt oc leg met hende. For saadant dubbelt Mundhu / bleff Kong Suend mistenckt hos Kong Knuds Bud / oc fulde dem der met ind i Byen / oc bleff strax førd til bords oc opsæt som den ældste imellem Kong Knud oc Kong Valdemar. Effter

Quinde snack aarsage til meget ont.

Kong Knud æret Kong Suend.

Kong Suend lader sig mercke at hand er fortørnet.

EFter at Naderen vaar giort oc Maden vaar optagen / lode de dricke-Karrene fast gaa omkring / oc som de vaare vdi deris lystigste maade / begerede Kong Suend it Vartaffuel / oc sagde / at hand vaar ret vdlært der paa / fordi hand haffde mest forlystet sig her met / vdi sin ælendighed vdi fremmede Lande. Endog de icke komme til Leegs met huer andre (thi der vaar intet Tafflebord for haanden) oc hand siuntis at berømme sig aff saadant vdi skemts vijs / saa vaar alligeuel en aluerlig harm inden faare vdi hans Hierte. Huilcket vaar ocsaa lætteligen at formercke / aff it andet stycke / som hende sig strax vdi samme Giestebud. Der vaar iblant andre ocsaa en tydsk Sangere tilstede / huilcken begynte at quæde en Vise / som vaar lagd om Kong Suends vdlendighed / oc vaar dictet hannem til spaat oc forhaanelse. Giesterne forbøde hart at denne Vise skulle icke siungis / Men Kong Suend lod som det gick hannem aldelis intet til Hiertet / oc befoel at Sangeren skulde ickon fare frem met sin Vise / thi intet befalt hannem nu bedre / end at hand / effter at hans gienuordighed vaar offuerstaaen / kunde nu tencke oc tale om det megle onde / som hannem vaar tilforne vederfaret.

Detleff Kong Suends tienere en arg skalck.

Dissimellem at det begynte at mørckis vdi alle vraaer / oc Lius bleffue effter almindelig seduan indbaarne oc opsætte allenegne vdi Stuen / da kom en aff Kong Suends Hoffsinder ved naffn Ditleff (som kaart tid tilforne vaar vdgaaen) ind igien paa Salen / oc saa sig flittelige omkring / huorledis aarsagen oc leiligheden kunde best begiffue sig / at fulddriffue det Forrædelige mord / som hans Herre haffde befalet oc oplagd. Som hand saaledis stod / oc grundede ved sig selff / bredde Kong Knud sin Kiortel paa Gulffuet / oc bad hannem at hand skulde sætte sig ned næst hos hannem. Den anden tackede hannem for saadant tilbud oc ære / oc gick der met atter at døren / oc kom i det samme strax ind igien / oc vinckede noget met sit Hoffuet / at Kong Suend skulde gaa vd til hannem. Kong Suend gaff ingen act paa hannem / men der Kong Knud atuarede hannem / stod hand op oc stack Hoffuedet til hobe met Detleff / oc de andre som hulde paa hans haand / oc talede hemeligen til sammen met dennem / saa at ingen aff de andre hørde noget aff deris samtale.

Stor ynck at her skulle saa gode venner skilies at.

Da formerckte Kong Knud først at de haffde Forræderi i sinde / oc greb strax Kong Valdemar vdi sin Faffn / oc kyste hannem for sin Mund. Kong Valdemar atspurde hannem huad dette skulde vere for en ny skick / som hand nu begynte met hannem / oc aldrig nogen tid tilforn pleiede dette at giøre. Men Kong Knud tagde stille oc gaff hannem her paa aldelis intet suar. Kong Suend gick der met at dørren met en Dreng / som bar it Lius for hannem ind paa sit Kammer / oc strax droge hans Tienere deris verie / som da vaar offuerlagt / oc søgte ind paa Kong Knud oc Kong Valdemar Kong Valdemar spranck strax op aff sit sæde / suøbte sin Arm vdi sin Kiortel / oc icke der met vernede allenist sit Hoffuet imod deris hug / men ocsaa støtte Ditleff saa mandeligen oc hart for sit Bryst at hand styrte ned til Jorden til lige met hannem. Vdi dette fald fick Kong Valdemar en stor skramme / vdi sit ene Laar / dog

Dette Forræderi skeede en S. Lauritz afften Aar effter Guds Byrd 1156.

icke saa

actede hand icke saa meget om denne skade / at hand io saa snart hand kom paa Benene igien / trengde sig igiennem deris dragne Værie som stode for Dørren / oc der en aff dennem græb hannem om sit Belte / at holde hannem til bage / sled hand det i tu / oc vndkom aff deris Hender met Liffuet. Der hand vaar vndløben dennem / opsloge de Vinduerne / at ingen skulde vndgaa dennem for Nattens mørckhed. Ditleff spranck hasteligen op igien / oc som Kong Knud bødte imellem sig oc hannem met sin høyre Arm / kløff hand hans Hoffuit pande met sit Suerd / at hand falt strax saa gaat som døder til Jorden. Absalon mente at det haffde veret Kong Valdemar / oc greb hannem strax vdi sin Faffn oc lagde hans blodige Hoffuet vdi sit Skiød / forgætte huad Vaade oc Liffs fare hannem selff offuerhengde / oc lod sig Kongens liff oc velfærd mere gaa til Hierte / end sin egen. Som hand saaledis haffde hannem vdi sit Skiød / oc en føye ting aff Aanden hengde end nu vdi Brystet paa hannem / formerckte hand paa hans Klædedract / at det vaar Kong Knud som vaar slagen / oc fick da baade glæde oc sorg til lige paa en tid. Dobicke som vaar en aff Kongens Tienere / en meget dristige Mand / saatte mandeligen Værie at heffne sin Herris død / oc bleff der offuer slagen paa stæden hos hannem. Dørrene vaare alle besætte / oc saa mange som wforuarendis komme vden for Dørrene / dem offuerfulde eller foriagede disse Mordere met deris dragne Værie. Thi de kunde huercken giøre forskel paa Frynt eller Fiende / for Nattens mørckhed.

Kong Valdemar vndkommer met stor Liffs fare.

Kong Knud bliffuer slagen met stor Forræderi vdi Roskilde.

Dobicke Kong Knuds tro Tienere falder.

En aff Kong Knuds næste Tienere / oc besynderligste gode Venner / ved naffn Constantinus / holt sig sacteligen hen til Absalon (vdi hues Skiød Kong Knud haffde nu allerede opgiffuet sin Aand) oc bad hannem at hand vilde gaa frem for hannem / oc obne hannem en aff de inderste Dørre paa Salen / at hand diss tryggeligere kunde komme vd igennem de yderste. Absalon giorde effter hans begiering / oc hialp hannem vd at den første Dør / men saa tilige som hand kom der igiennem / toge de som stode der vden faare imod hannem / oc handlede saa ynckeligen met hannem / at hand falt død ned for deris Fødder. Absalon tenckte moxen mere paa andre end paa sig selff / men der hand haffde suøbt oc henlagd Kongens døde Legeme / gick hand frimodeligen vd imellem disse Forræderis dragne Suerde / oc vilde icke end en gang verdis til at suare dennem / der de atspurde hannem / huo hand vaar / oc hueden hand kom. Met saadan dristige stillhed / frelste oc fride hand sit Liff. Radulff møtte hannem mit paa Broen / oc vndskyldede sig for hannem / at hand viste aldelis intet aff dette Mords oplag eller bedrifft / oc forbandede alle dennem / som haffde været enten vdi raad / gierning eller samtycke met / at anricte dette gruelige Blodbad.

Constantinus Kong Knuds Ven bliffuer slagen met sin Herre.

Absalons fromhed oc dristighed.

Radulff vndskylder sig.

Peder Themme kom hasteligen løbendis vdi it fult løb effter Radulff / oc skendeligen truede Absalon / oc løb hannem saa fremdelis forbi. Men der Absolon kom paa hellig Trefaaldigheds Kirckegaard / ret vden for den syndre Kircke port / der offuer falt hannem en stor hob aff Kong

Absalon er vdi Liffs fare.

Suends Draffuantere / met deris dragne Værie offuer hans Hoffuit/ oc haffde vden tuil lagd hannem paa stæden / der som icke en god Karl iblant disse andre Skalcke/ haffde kommet hannem vdi samme Øyeblick til hielp / oc taget hannem met vold fra dennem vdi forsuar / oc sagde til en besynderlig / som vilde igiennem stunget Absalons bryst / at hand vilde haffue met hannem at skaffe / der som hand icke lod hannem met Fred. Endog Absalon vaar oc icke selff ret seen/ at vige for Værict/ saa at det giorde hannem ingen skade paa sit Liff / dog bleff alligeuel hans inderste Trøye der met igennem stungen. Lycken vaar end da saa blid oc god / paa denne euentyrlige stund / at hun sparde denne velbyrdige Herre/voris Fæderne land til megen gode oc gaffn / at det Danske ædle oc velbyrdige Blod / skulde icke altsammen falde/oc forderffuis i grund paa en dag. Absalon drog strax samme nat vdaff Byen / oc der hand paa Veyen fortalde en Bonde vdi Ramsiø / huorledis til vaar gaaet vdi Roskilde / vaar Bonden nær styrt ved saadane tidende. Aff hannem fick hand en huil Hest / oc drog deden først til sin Syster / hues Hosbond hed Peder / oc dernæst til sin Moder / huilcken bleff saa bedrøffuet aff disse onde tidende / at all den Glæde som hun skulde haffd met rette / at hendis Søn vaar vndkommet met Liffuet / den forgickis hende oc qualdis aff den sorg / som hun fick / der hun hørde / at Kong Knud vaar ihielslagen / oc Kong Valdemar saarede/oc neppelig vndkommen met Liffuet.

Den fornemmiste Danske Adel er i stor fare paa en tid.

Absalons Moder sørger for Kong Knud.

Kong Valdemar flyer met stor nød.

DIssimellem kom Kong Valdemar aff ret slompe Lycke i færd met tuende aff sine egne Tienere / oc endog det Saar som hand haffde faaet/giorde hannem stor vee oc forhindring paa sin gang/saa vaar Liffuet hannem alligeuel kiert / at hand nøddis til at fly / oc røre Beenene det meste hannem muligt vaar. Som det allmindeligen gaar til / at de større sorg oc redsle / fortage offte it Meniske / at hand icke acter eller tencker paa de mindre. Paa det sidste finge hans Tienere hannem paa en Hest / oc komme met hannem wforuarendis til den samme Landsby / som Absalon nyligen tilforne haffde veret. Oc der hand hørde at Absalon vaar reist deden til sin Moder / fick hand nogle som viste hannem paa den rette Vey/ at hand kom oc saa den samme nat til hannem / oc lod sig der først forbinde/ oc fortøffuede der siden indtil vdi dagningen.

Kong Suend klager paa Kong Knud oc Valdemar.

Kong Suend forsømte sig icke/at giøre sin vndskylding/ for de Roskilde Borgere / huilcke hand lod strax Aarle om anden dagen forsamle / oc klagede huorledis at Kong Knud oc Kong Valdemar haffde forrædeligen staaet hannem vdi Mørck oc Molm effter hans Liff/oc imod Giesterææt/ia imod Eed oc Forbund/ som Mordere oc Røffuere offuerfaldet hannem. Hand lod dennem see sin Kiortel / som hand selff haffde igennem stunget / oc sagde at de haffde veret hannem saa nær effter hans Liff / dog hand tackede Gud / at denne deris Forræderi / vaar kommen dennem selff hiem / at den ene bleff slagen paa stæden vdi ferske gierninger. Hand bad oc formanede Borgerne / at de vilde giøre hannem bistand / at forfølge oc optage den anden/ som vaar vndkommen at Skoffuen for hannem / at hand maatte oc saa faa sin rette Løn.

Saada-

Saadan hans vrange beretning trode ingen ærlig Mand / thi det vaar obenbare vitterligt / at dette mord vaar bedreffuet met hans egen oplagde falsk oc skalckhed. Men hand lod alligeuel strax forderffue saa mange Skib / som vaare vnder Landet / at Kong Valdemar skulde intet bekomme / met huilcket hand kunde vndfly for hannem. Hand vdsende ocsaa Speydere / som skulde randsage alle Moser / Skoffue oc Vføre / der som hand mente / at Kong Valdemar stod til at findis.

Kong Valdemar tog icke vden tre gode Karle til sig / oc holt sig icke til mørcke Skoffue oc Kiær / men mest vdi hine tynde Buske oc Lunde / som hand viste / at mand mindst skulde søge eller lede efter hannem. Esbern Snare bleff ocsaa afffærdiget met nogle Ryter / som skulde lade sig see vndertiden paa Heden oc den slætte Marck / at ride aff oc til / ligervis som det skulde vere Kong Valdemar selff. Hand bestilte ocsaa / at der kom vkient Folck tilsammen ved atskillige Fergestæder / at der skulde gaa rycte oc tidende aff / at Kong Valdemar vaar offuer kommen til Judland. Men der Kong Valdemar vilde nu endeligen drage offuer / da befol Esbern en Skibbyggere / sin gamle kynding / at hand skulde met en hast giøre it Skib saa færdigt / at Kongen kunde der met offuer sættis. Skibbyggeren befryctede / at Kong Suend skulde komme vnder Været met hannem / oc straffe hannem / om saadant spurdis / Oc bad derfaare Esbern / at hand skulde lade / som hand nødde hannem der til. Esbern fulde hans raad / oc kom en dag til hannem / som der vaar allermest Bønder folck hos hannem / oc begynte først met gode ord / at bede hannem / at hand vilde hielpe hannem / at giøre hans Skib seilfærdigt. Den anden sagde ney / at hand for ingen ting torde eller vilde det giøre. Esbern lagde haand paa hannem / oc lod hannem føre bunden met vold at Dørren hen met sig. Der giorde hand villigen det som hand neetede tilforn paa skrømte / oc i saa maade tiente baade sin gode Ven / oc vndslog sig for Kong Suend / at hand fick ingen redelig Sag om at holde / for huilcken hand kunde faa indgang at straffe hannem.

Kong Valdemar vndkommer for Kong Suend.

Esbern Snare hielper Kong Valdemar.

Tretskt anslag aff en fattig Karl.

Der Skibet vaar færdigt giort / oc vel tilrystet oc forsørget met all sin tilhøring aff Esbern / da gaff Kong Valdemar sig om Natte tide vd til Søes met sit Folck / oc vaar neppeligen vel kommen til at giøre Seyl / før end der reiste sig en stor Storm / offuer alt Haffuet / at ingen aff hans Metfølgere haffde nogen tid tilforn veret vdi saadan Hafs nød. Krigsfolcket oc Baadsmendene bleffue saa offuerslagen / igiennem blødte oc forfraasne / at der vaar intet Lem paa deris gantske Liff / som de kunde bruge / enten til at regere Seylet / eller noget andet inden Skibs borde. Der kom en stor Jling / som slog Raaen for borde vdi tu stycker / oc Skibet forfyltis til lige / baade aff Søbølgerne oc Regn. Styremanden gaff sig slæt offuer / kaste Roret / oc lod Skibet driffue som Været bleste. Det liunede i Lufften / at mand suntis at see langt ind i Himmelen. Det tordnede saa grueligen / lige som Himmel oc Jord skulde falden tilsammen. Paa det sidste dreff Været dem ind vnder en Ø / der droge de Skibet paa

Stor Haffs nød.

grunden/ oc efterdi intet Ancker kunde holde det / da slunge de Grænene aff nogle Træ / som stode vd met Haffuet / igiennem Spigabene paa Skibet/ at Bølgerne skulde icke slide eller rycke det vd igien met sig. Denne samme Nat forgicks halff andet tusind Vendiske Skib vnder Halland. Saa mange aff Folcket som komme leffuendis til Landet / de bleffue strax slagne / at huad som Haffuet icke tog/ det maatte klæde met Panden for Stenklippen oc vred Mands haand.

Halff andet tusind Skib forgaa paa en nats tid.

Vdi Dagningen kom Kong Valdemar igien til Esbern/oc fick anden gang aff hannem/ hues hannem fattedis, oc seylede siden for en blid Bør / hen offuer til Jutland. Der traadde hand frem mit paa Viborg Lands ting/ oc klagede som hand vel maatte/paa Kong Suends forræderi. Alle mand som hørde eller spurde denne gruelige Gierning / gremmede sig hart her offuer. Det Saar som Kong Valdemar haffde faaet / kom hannem icke verre i lag/ end at alle som det saae / vaar icke langt fra / at de io aff metynck græde offuer hannem.

Kong Valdemar klager offuer Kong Suend paa Viborg Lands ting.

KOng Suend tøffuede icke lenge/ effter at hand fick visse Tidende om Kong Valdemars reise / før end hand lod bøde oc tilryste paa ny alle de Skib som hand tilforn haffde ladet forderffue/ at hand der met vilde offuersætte sit Folck/ oc drage selff offuer til Jutland. Da beuiste Absalons Moder oc hans Syster/it mandeligt oc merckeligt stycke. Thi de lode hemeligen om Natte tid/ forhugge oc sønderbryde Kong Suends Skib / at hand bleff met deris vdredelse forhindret / saa lenge at Kong Valdemar stercke de sig/ oc møtte hannem paa den anden side / oc formente hannem/ at hand kunde icke komme offuer aff Fyn/ ind vdi Jutland til hannem/ men maatte drage tilbage / oc stercke sig paa ny / met den gantske Skonske oc Sielandske mact.

Quinde mandom.

Kong Valdemar tenckte vel/ at Kong Suend bleff icke saa borte/ men vilde komme end en gang igien/ naarsomheldst det skede / oc huad ende det vilde tage. Thi drog hand atter til Viborg/ oc giorde der sit Brøllup met Frøicken Sophia / baade paa det at hand kunde drage Kong Knuds gamle Tienere diss snarligere til sig / oc at hans vnge deilige Brud / skulde icke komme nogen anden (kand ske) aff hans Fiender met tiden til deele. Siden forsamlede hand alt sit Krigsfolck/ oc drog her fra til Randers/i denne mening/ at hand vilde der lagd vd/ oc ladet sig offuersætte til Sieland. Hans hær bleff io lenger io større/ saa at der komme oc mange til hannem/ som haffde forlat Kong Suend/oc bluedis ved at giøre hannem nogen bistand/til saadan hans vgudelig sag / at beskytte eller handtheffue.

Kong Valdemar giør sit Brøllup met Frøicken Sophia.

Randers.

Kong Suends folck falder fra hannem.

Kong Suend mente/ at det vaar vel saa gaat/ at hand giestede Kong Valdemar/ som at hand forbidde hannem vdi Sieland. Thi giorde hand rede met den Sielandske oc Fynske flode / oc lagde ind vdi Diurs Aa vnder Jutland/oc reiste strax deden til Viborg/met det beste Reise tyg / dog hand vaar aldelis wuiss paa / huorledis at Borgerne vilde tage mod hans tilkommelse.

Kong Suend drager ind vdi Jutland

Diurs Aa.

Viborg.

Der Kong Valdemar fick kundskaff/ at saadant vaar for haanden/ samlede hand met det snariste sit Folck / oc afffærdiget Saxe oc Juris met sine Skib / at de skulde wforuarendis offuerfalde Kong Suends Skibs flode. Sielandsfarene gaffue sig vden all Suerdslag / oc vilde heller vere met / end imod disse deris egne bekiende Landsherrer / det maatte gaa Kong Suend huorlunde det gaa kunde. Men Fynboerne vaare anderleds til sinds/ oc maatte dog giffue sig paa fluct/ effter at de haffde faaet store hug for deris wmage Huilcket Kong Suend gantske haardeligen fortrød / oc tyckte saare ilde at vere. Sielandsfarene falde fra Kong Suend.

Dissimellem forsendis Esbern snare / at forfare Fiendernis anslag/ oc møtte dem paa Veyen / som de komme vd fra Viborg imod Randers. Oc effterdi nogle aff de fremmerste rede atskilt fra huer andre/ gaff hand sig i ferd met dem / oc slog Ryterne ihiel / oc lode Hestene hen føre til en affside/ ved dem som hand haffde i metfølge hos sig. Der Kong Suends folck bleffue dette var/mente de at Kong Valdemars gantske hær/ skulde veret for haanden/oc der faare rystede sig hasteligen vdi deris Slactordning. Men der de kom̃e vd paa den slætte Hede/oc saae at Esbern vaar ickon allene / da gaffue sig nogle som best vaare bereden effter hannem. Esbern vaar paa en god rask Hest/ oc vndrende dem saa vijt/at hãd ocsaa vndertiden stod fra Hesten oc huilte sig / dem til spaat oc traadz. Esbern Snaris snildhed. Esbern Snare.

Paa det sidste der de saae/ at det vaar forgeffuis/at de kappedis met hannem / da raabte de oc bade hannem/paa deris tro oc loffue / at hand vilde komme tilords met dennem. Esbern sagde / at hand vilde ingelunde holde samtale met dennem/fordi Kong Suend oc hans Folck pleiede/nu om stunder/atvere saare skrøbelige vdi deris tro oc loffue/ besynderligẽ naar Solen vaar gaaen til Bierge. Kaste dem saaledis/vdi skemts vijs/deris Forræderi vdi Næsen/som de brugte nyligẽ vdi Roskilde. En ved naffn Peder Themme/ lod hand komme til sig / vdi tro oc loffue / for det gamle kundskaff/som haffde veret imellem dennem. Men der hand formerckte / at hans Stallbrødre rende frem oc tilbage/imod huer andre / paa skrømte/ at de vilde forrasket hannem / den stund at Peder talede videligen met hannem om Kong Valdemars vilkaar / da begerede hand aff hannem/ at hand vilde giffue act paa/ huad hans Stallbrødre haffde vdi sinde. Thi vende Peder sig met sit Glaffuend imod dennem/ oc sagde / at hand skulde sætte det tuert igiennem hans Liff / som giorde Esbern nogen skade paa sit Liff. Vel sagd. Peder Themme.

Esbern vaar icke selff seen/gaff sig at en giensti offuer en Bro/oc affslog deris Glaffuender/som de kaste ind paa siden til hannem/met sit eget Glaffuend/som hand viste ret at røre/vdi sin høyre Haand. Hand skeldede deñem hart for deris Forræderi oc Wtroskaff/ oc møtte siden paa veyen nogle aff sine egne Metbrødre/huilcke hand fortalde huad skeed vaar/oc bad dennem skiule sig vdi Buskene/ hand vilde selff staa fra sin Hest/ at Fienderne skulde ydermere forfølge hannem/oc komme dem paa Hender. Huilcket noget nær haffde gaaet for sig. Thi der Fienderne saae at Esbern huiltis anden gang vd met Veyen/forfulde de hañem paa ny/oc hand gaff sig strax igien til sin Hest/ hug den met Sporene/ alt huad hand mest kunde/ligeruis som hand maatte veret vdi Liffs nød oc fare. De sætte io lenger io mere effter Esbern Snaris snilde anslag.

hannem / aff gantſke mact oc ſtyrcke / oc haffde vden alt tuil / bleffuet fangne eller døde Meno / ſaa mange ſom de vaare / der ſom icke en aff Eſberns Stallbrødre / haffde veret for haſtig / at giffue ſig vd imod dennem. Eſbern ſkulde da ſtruget en Skalck aff dennem / for deris Arceløshed / haffde icke denne en Mands fyrrige Haſtighed været ſtørre / end alle deris Forſiunlighed.

Haſtighed ſpilder gode raad.

Siden ſkyndede Eſbern Snare ſig til Kong Valdemar / oc gaff tilkiende huad hand haffde ſeet oc bedreffuet imod Fienderne. Kongen haffde icke end da alt ſit Folck hos huer andre / ſaa at hand kunde beſtaa Kong Suend vdi marcken. Thi lod hand kaſte Broen ved den næſte Landſby ſom hand laa / at Aaen ſkulde være hans Værn / indtil Folcket bleff altſammen forſamlet. Dog kunde de vnge Krigsmend icke holde ſig / at de io maatte Skermyſſe met haandløſe Værie / imod huer andre paa begge ſider / at prøffue oc beuiſe huer ſin ſtyrcke oc beſte Mandom. Dette hulde de ſaaledis imod huer andre nogle faa dage / indtil ſaa lenge at Kong Valdemar haffde faaet den hielp ſom dagligen foruentedis / oc drog da offuer Aaen / paa en anden bequemer ſtæd til Fienderne. Kong Suend bød ſit Folck ryſte ſig / oc afffore deris Heſte / ſom huer haffde god effne til offuerflødighed / ſtaaendis for ſig paa Marcken vdi alle Vange. Men haffde hand betenckt ſig ret / da haffde hand giort ſom Kong Valdemar giorde / huilcken befol alle ſine Rytere / den næſte nat førend ſlaget ſtod / at de ſkulde opbidzle deris Heſte / oc giffue dennem aldelis intet at æde / paa det at de kunde vere diſſ raſkere oc lættere til Foden / at rende oc forſølge deris Fiender.

Kong Valdemar ryſter ſig imod Kong Suend.

Gaat anſlag

Der Kong Valdemar rycte nu frem vdi ſin Slactordning / ſaa hand noget andet Krigsfolck / ſom kom met opract Fennicke ind paa den ene ſide imod hannem. Hand mente met det første / at det ſkulde veret / en part aff ſine Fienders hær / men der hand fornam / at de komme hannem ſelff til vndſætning / fordeelte hand dem vnder det andet ſit Folck / oc drog ſaa fremdelis frimodeligen imod ſine Fiender. Hans hær vaar da ſaa ſtor / baade vdi Lengelſe oc Bredelſe / at mand kunde neppeligen ſtaa paa en ſted / oc ſee offuer den tiende part aff den.

En ſtor Krigs hær.

Dette forkyndede Kong Suends ſpeidere hannem / oc raadde hannem at hand ſkulde paa en tid lang / bemøde oc trætte denne ſtore wtallige hob / førend hand gaff ſig Bryſtgengs vdi ſtandende ſtrid mod dennem. Thi der ſom ſlaget bleff forhalet / da ſkulde dem Kædis ved tiden / oc mange ſkulde vel hemeligen ſnige ſig hiem fra Adelhoben. Kong Suend lod ſig ſaadant raad icke ilde befalde / oc det haffde kand ſke oc ſaa lyckedis hannem / der ſom icke en ved naffn Aage Chriſtiernſſøn haffde ſpilt dette viſe anſlag met ſin Daarlighed. Hand ſagde at Kongen ſkulde enten ſtrax ſlaes met Fienderne / eller Folcket ſkulde vndløbe / oc forlade hannem allene vdi marcken. Thi de ſkulde icke ladet for deris død / at ſee der paa at Fienderne droge omkring at røffue oc brende deris Gods for deris Øyen.

Kong Suend tager paa wraad.

Hand gaff oc Kongen dette at betencke/ huor offte det er skeed/ at faa Folck haffue nedlagd mange. Vilde hand ickon der faare skatte sit Folck effter Modet oc Hiertet/ oc icke effter Tallet/ da skulde disse faa giffue hañem større Trøst oc Frimodighed/ end hannem gaffuis redzel aff Fiendernis mangfoldighed. Oc huad (sagde hand) skulde nogen redis for denne Hær/ vdi huilcken findis icke mange retsindige Krigsmend/ men nogle nøgne taabelige Bønder. Met saadanne Ord/ vende hand Kongen fra det gode/ til sit eget wforstandige raad.

Paa Kong Valdemars side vaar det Krigsfolck/ som gick ved den høyre Haand/ klædt vdi ierngraa Klæder/ saa at Kong Suends folck sætte først ind imod dennem/ oc meente at de haffde veret kaasteligen vdstafferede fra Haand til Fod vdi Harnisk. Men der de fornomme/ at de haffde forseet sig/ vende de genisten/ oc gaffue sig imod Kongens egen hob. Iblant andet er oc saa dette vært at mercke/ at det fløy saa tyckt met Raffue offuer Kong Valdemars hær/ at mand kunde røre ved dem met en Glaffuend stage/ naar den opractis i Lufften iblant dennem. Mit vdi Kong Valdemars hær red en Sangere/ som quad en Vise/ vaar lagt om Kong Suends forræderi/ at Folcket som hørde her paa/ skulde opueckis at stride mandeligen/ oc heffne gridskeligen Kong Knuds wskyldige oc ynckelige Mord. Forseelse. Raffne følge Kong Valdemars Krigs hær.

Der begge Hær komme nu saa nær/ at de skulde dræbe imod huer andre/ vaar der it Gærde omkring en Vang/ som forhindret Reisetyget/ at de torde paa huercken sider/ for de spitse Staffre/ giffue sig der offuer. Da ryckte Kong Valdemars Knecte det op/ oc strax gick Badet an/ oc Suends Ryter bleffue slagne paa fluct/ vdi den første Dræbning. Thi deris Heste bleffue god tid mødige oc trætte/ for det megle Foder/ met huilcket de haffde stoppet dem om Natten tilforn. Den som førde deris Hoffuet banere/ bleff tre gange affslagen paa fluct/ oc formanede dog sine Stallbrødre/ at de skulde staa mandeligen. Hand vende selff tredie gang tilbage/ oc vilde icke lade sig afftrenge/ saa lenge at hand haffde en villig Mand hos sig/ der vilde giøre hannem bistand. Paa det sidste der hand saa/ at hand vaar forlat allene iblant Fienderne/ da stack hand Baneret ned i Jorden/ oc holt der om met den venstre Haand/ oc slog siden fra sig met den høyre Haand/ indtil der komme saa mange omkring hannem/ at hand maatte bucke/ oc lade Liffuet. Dette slag paa Grathehede stod Aar effter Guds Byrd 1157. Stort Mandom vdi en Dansk Karl.

Kong Suend rymte selff met nogle faa ind at it Kiær/ oc der hand kom vdi it Hengedynd/ oc hans Hest begynte at side fast/ gaff hand sig selff først fra Hesten/ oc kaste siden sit Harnisk/ at hand kunde vere diss lættere til Foden at vndløbe. Men hand kunde dog icke komme frem/ alligeuel at hand oc saa paa det sidste stydde sig/ oc hengde saa gaat som paa nogle sine Tieneris Hals oc Skuldre. Thi offuergaff hand sig aff redzel oc mødighed/ oc krøb paa Hender oc Fødder hen vnder en Træ rod/ oc befoel dem som hos hannem vaare/ at de skulde forsee sig selff/ huer det beste hand kunde. En vaar iblant dennem/ som mente vdi sin taa- Redzel oc en ond fanatighed.

ſin taabelighed / at hand vilde heller dø / end vige fra ſin Herre / hand bleff ſtrax ſlagen paa ſamme ſted aff Bønderne / ſom komme der frem at ſøge

Kong Suend gribis aff nogle Bønder.

effter Roff oc Bytte. Huilcke funde oc ſaa Kong Suend / fangede hannem oc atſpurde hannem huad hans naffn vaar. Hand ſuarede dennem oc ſagde / at hand vaar Kong Suends Scriffuere. Paa det ſidſte kiende de hannem / oc beuiſte hannem end da (fordi hand haffde veret en Kong) denne ære / at de ſætte hannem paa en Heſt / oc vildeført hannem effter hans begiering til Kong Valdemar. Maa vel ſke at hand begerede at tale met Kong Valdemar / fordi hand mente at hannem ſkulde vederfaris Naade oc Forſkonelſe hos hannem / eller ocſaa at hand befryctede at

Kong Suend bliffuer ſlagen oc begraffuis i Grathe / icke langt fra Viborg.

diſſe Bønder ſkulde offuerfalde oc ſla hannem ihiel. Huilcket ocſaa ſkeede. Thi vdi dette ſamme Øyeblick / ſom hand haffde diſſe ord met Bønderne / ſpranck en aff dennem frem met en Øxe / oc hug hannem Hoffuedit fra / at hand falt ſtrax død ned til Jorden. Hans Lig bleff der hart hos begraffuet vden all ſynderlig bekaaſtning oc beprydelſe / ſom ellers almindeligen ſkeer / hos ſtore Herrers begraffuelſe oc Jordeferd.

De ſom myrde Kong Knud / bliffue ſtraffede.

DEr Slaget vaar offuerſtaaet / bleffue de fornemiſte Forrædere / ſom haffde veret met at myrde Kong Knud vdi Roſkilde / opſøgte oc ſaa mange ſom fundis / ſtraffet paa deris Liff ſom vel fortient vaar.

Vlff.

Vlff bleff førſt fangen oc henſæt vdi Fengſel i Viborg / oc ſkulde veret pint der ſom icke Eſbern Snare haffde bedet for hannem. Men Kong Knuds gamle Tienere / lode ſig icke nøye førend hand maatte alligeuel bøde met Halſſen.

Ditleff.

Ditleff bleff ocſaa Fangen / oc der de henledde hannem at hand ſkulde Pinis / da bad hand førſt om naade oc forladelſe / men der hand fornam / at der vilde ingen Bøn hielpe til / da holt hand ſig ſaa Quindafftig / bløđ / oc forſkrecket / at hand hylede oc græd / ſom den der aldelis intet Mands hierte haffde i ſit Bryſt. Saa offuergick da hannem dobbelt ſtraff / førſt vdi Pinen vee oc vitterlig ſkam / der næſt vnder Suerdet / at hand miſte ſit Liff.

Kong Valdemars fromhed oc rundhed.

Magnus Kong Erick Lams weete Søn / ſom ocſaa fands oc fangdis iblant Kong Suends folck / der hand mente at hannem ſkulde offuergaaet den ſamme ſkam / ſom diſſe andre offuergick / bleff hannem alligeuel beuiſt ſtørre naade aff Kong Valdemar / end hand nogen tid ſelff ſkulde tordt begeret aff hannem. Der hand bleff fremled for Kongen / lod Kongen hannem det nyde ſin Byrd oc Frendſkaff / at hand icke alleniſte ſkenckte hannem ſit Liff / men ocſaa ophøyede hannem til ſtørre ære oc

Magnus Erick lams Søn.

befalning / end hand haffde nogen tid veret vdi tilforne ſin Liffs tid. Denne vaar io en ſtor naade / at den ſom haffde forbrut ſit Liff / bleff icke alleniſte giffuen ledig oc løs / men ocſaa giort til lige deelactig vdi allerſtørſt løn oc forlening / met Kongens næſte oc beſte Tienere.

Buris.

Samme tid afflagde Kong Valdemar ocſaa en anden ſin Frende ved naffn Buris / met meget ſkønt gods oc høyer befalning / for ſin tro Tieniſte / ſom hand hannem haffde beuiſt i denne Feide imod Kong Suend.

Hertug Knud.

Hand haffde ocſaa nyligen tilforne giffuet ſamme forneffnde Buriſis Broder / Knud / Hertuge naffn oc forlening.

Kong

Kong Knuds gamle tro Tienere / lode sig icke end då nøye / at deris Fiender vaar slagne / oc at de haffde staaet deris Ræt / saa mange som bleffue leffuendis fangne aff dennem / Men ginge frem faar Kongen oc begerede aff hannem / at hand skulde giøre alle dennem fredløsse / som haffde veret vdi raad oc samtycke / at ihiel sla deris Herre oc Konning. Iblant andre naffngaffue de ocsaa Thorbern / oc klagede offuer alle maade hart paa hannem / dog hand tilforne (der den Skermyssing stod ved Randers bro) haffde giort sin fuldkommelige vndskylding oc forbandet alle dennem som gaffue raad til dette Mord / at de da selff paa hørde / som vaare skyldige vdi denne sag.

Kong Knuds gamle Tienere klage yderimere offuer deris Herris Bane.

Kong Valdemar befryctede sig / at der som hand giorde saa mange aff sine Adel fredløsse paa en tid / at de maatte giffue sig til Hertug Knud oc Buris / huilcke hand haffde endnu noget mistenckte / at de skulde giøre hannem it oprør / om de saae sig effne oc leilighed. Men paa det sidste alligeuel / der de hengde saa hart ved hannem / at hand skulde icke sinnis at see igennem Fingre / met Kong Knuds Mordere / da loffuede hand at hand vilde giøre dem fredløsse / som de opregnede for hannem / dog met saadane vilkaar / alt de skulde aldrig komme igien ind i Danmarck / før end de bade selff for dennem. Thi hand viste vel / at Menniskens hu oc sind lader sig offte snarligen forandre / ligeruis som tiden oc leiligheden foraarsage / saa at den som i dag bær allerstørst Vrede oc Had / lader vel met tiden sin vrede falde / oc forbarmer sig offuer sine Fienders elendighed oc vanlycke. De andre som mistenckte vaare vdi Kong Knuds død / oc bleffue icke nu anklagede / dennem tog Kongen til naade for gode Mends bøn skyld / oc siuntis hannem bedre at vere / at hand selff brugte dennem vdi sin tro Tieniste / end at de enten skulde rømme Landet / eller miste deris Liff.

Kong Valdemars mildhed.

Menniskens hu lader sig offte snarligen forandris.

Dog elskte hand alligeuel huer dem mest / som hand formerckte paa deris samuittighed / at de haffde mindst veret met vdi raad oc daad / at fulddriffue dette gruelige Mord oc Forræderi vdi Roskilde.

⁂

Efftherdi

De Huiders Herrestamme oc Affkom.

EFterdi at her indtil / er meget talet om Skialm Huide oc hans Sønner / met deris affkom / oc her effter endnu ydermere skal omtalis / baade om dem selff oc deris Suogre / da siuntis det gaffnligt for den fromme læsere / at noget bleff paa denne stæd indfeldet om deris Herrestamme / før end wi komme vijdere ind vdi Kong Valdemars Historie.

Slag sigis at skulde veret den første / som mand veed aff at sige / aff denne slect / før end Riget bleff omuent / fra Hedenskaffs vildfarelse / til den Christne Tro oc Relligion. Hand bygde Slagelse / oc ligger (som mand mener) der hart hos begraffuen vdi en Høy.

Tocke Trylle / som kaldis ocsaa Tocke Skytte / sigis at haffue veret Slags Søn / oc den første Christne mand aff denne slect. Hand haffde meget met Kong Harald Blaatand at skaffe / oc bleff hannem paa det sidste ocsaa hans Bane / som tilforne er rørt vdi den tiende Bog.

Ottinckar Huide neffnis vdi Historien næst effter Tocke Trylle / vdi denne forneffnde slect. Hand vaar Biscop vdi Ribe / vdi gamle Kong Knuds tid / oc bær endnu paa denne næruerindis dag / stor prijs oc ære / for sin besynderlige Gudfryctighed oc Rundhed / at fordre Guds ords fremgang / oc sit Fæderne lands gaffn oc beste.

Hans Sønner eller oc Brødre Børn vaare.

1 Skialm Huide / hues Myndighed oc Anseelse vaar stor vdi Danmarckis Rige / som tilforne er rørt vdi den ellefte Bog / Pag. 239. Oc i den tolffte / pag. 260.

2 Aute Huide / hand bleff slagen aff de Vender / imellem Laaland oc Falster. Hues død hans Broder Skialm heffnde / som bleff omtald vdi den tolffte Bog / Pag. 259.

Skialm

Skialm Huide
haffde

fire Sønner

1 Toke eller Tyge Skialmessøn.
2 Ebbe.
3 Ascer.
4 Sune.

tuende Døttere

Magge / hun bleff en Nonne / vdi vor Fru Closter vdi Roskild / effter sin Hosbonds død.

Cecile / om hende skal siden videre talis.

Disse Skialm Huidis Sønner hiulpe fast til / at heffne S. Knuds Obotrite Kongis død / som vdi den trettende Bog er formeldt / pag. 279.

Toke Skialmessøn / hand døde først aff alle sine Brødre / I.
oc gaff baade meget Landgods oc sexten Marck purt Guld / til Soer Closters fundering oc bygning. Hand afflede met Frue Regnild oc Fru Gyde.

Stig / hans Sønner vaare
- Toke / Prouist vdi Roskilde.
- Aage.
- Juris.

Skalm / hand haffde fire Sønner oc tre Døttere
- Peder Biscop vdi Roskilde.
- Niels.
- Ingeferd.
- Cecile / som vaar Erckebiscop Jens grands Moder.
- Stig Huide.
- Skialm lille.
- Gythe / som afflede tre Døttere met Esbern Karlsøn.

Gert.
- Absalon.
- Niels. 1300.

Ingefred.
- Gythe / aff hendis Affkom vaare Trugde Prouist i Lund. Item / Peder Vethus / oc Niels Ranild.
- Toke Pust.

II.

Sune Skialmessøn / hand afflede met Fru Inge

Jon Galen / hans Daatter hed

Cecile / hendis Søn vaar

Johannes kaare Abbet vdi Soer.

Ascer

III. Ascer/den tredie Skialm Huidis søn/som kaldis Ascer Ryg/ oc bode vdi Fenitzløff lille. Hand opbygte der Kircken/ paa huilcken hans Husfrue/Fru Inge / lod siden opsætte tuende Taarne/ der hun fødde hannem Tuilling/den stund hand vaar selff vdi Leding.

Deris Børn vaare

Esbern Snare/ som tilforn er omtalet/ oc her effter omtalis. Hand vaar en god duelig Rigens mand / saa vel som hans Broder Absalon. Hand haffde tre Husfruer / effter huer andre/ 1. Humblefred. 2. Ingeborg. 3. oc Helena / som vaar Hertug Guthorms daatter. Met dennem afflede hand

- 1 Absalon/som døde 1232.
- 2 Johannes/som vaar den anden Kong Valdemars Marsk.
- 3 Niels/som vaar Kong Valdemars Staldmester. Oc haffde en Søn/ hed Esbern Snerling.
- 4 Cecile/ hun affléde met Oluff graa aff Thersløs.
  - Johannes / Anders
    - Absalon Anders
- 5 Ingeborg / som afflede met Herr Peder Strangissøn aff Kaalundborg
  - 1 Knud / som bleff siden Hertug.
  - 2 Anders/ som vaar baade Marsk oc Skenck.
  - Item / sex Døttere/ iblant huilcke en ved naffn Ingeborg / afflede met Greff Ernst
    - Greff Albret/ som haffde Esbern Vognsøns daatter/ etc.
    - Greff Gunrer.

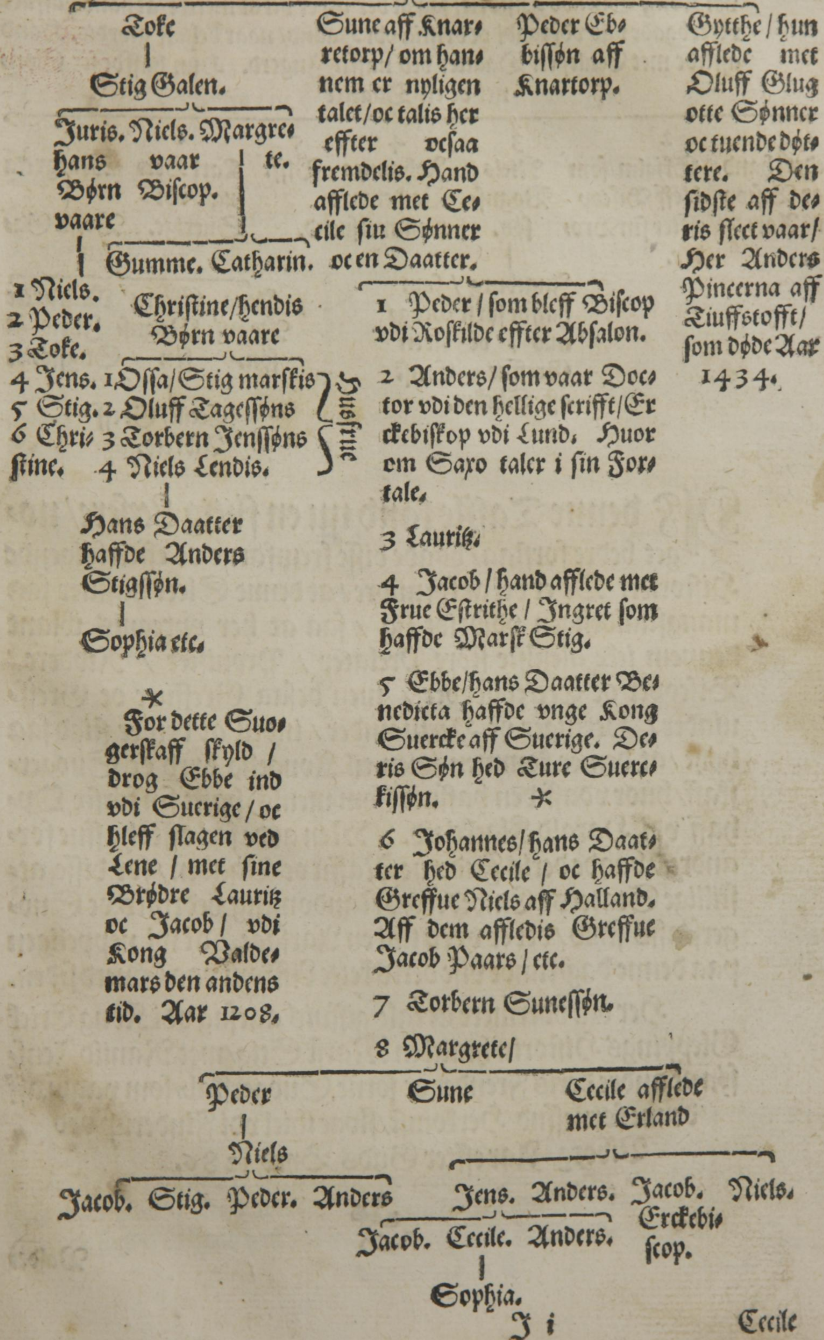
Absalon / hand vaar Biscop vdi Roskilde vdi 20. Aar / oc Erckebiscop vdi Lund vdi 23 Aar. Kong Valdemars 1. ypperste Raad oc Krigsøffuerste. Hand bygte Kiøbenhaffn / oc Soer Closter / der som hand bleff begraffuen / Aar 1201.

Ingefrid / hun haffde tuende Sønner

- Alexander / som her effter omtalis vdi den sidste Bog. Hand haffde tre Sønner
  - Absalon rød.
  - Niels. Hand haffde en Søn/ oc fem Døttere
    - 1 Anders Nielssøn
    - 2 Toke Pustis
    - 3 Stig Huidis
    - 4 Niels Andersøns } Husfrue
    - 5 Estrithe en Nonne.
    - 6 Elizabeth/ hun afflede met Johannes Ranild/
      - Ranild / hand haffde tuende Sønner
        - Johannes
        - Niels.
  - Alexander.
- Ascer.

Ebbe

Ebbe/den fierde Skialm Huidis søn. Om hannem IIII. bleff nyligen talet vdi Kong Suends Historie. Hand affslede met Frue Regnild

Toke — Stig Galen. — Juris. Niels. Margrete. hans Børn vaare: 1 Niels. 2 Peder. 3 Toke. 4 Jens. 5 Stig. 6 Christine. — Niels vaar Biscop. — Margrete: Gumme. Catharin. Christine/hendis Børn vaare: 1 Ossa/Stig marskis 2 Oluff Tagessøns 3 Torbern Jenssøns 4 Niels Lendis. Husfrue — Hans Daatter haffde Anders Stigssøn. — Sophia etc.

* For dette Suogerskaff skyld/ drog Ebbe ind vdi Sucrige/ oc bleff slagen ved Lene/ met sine Brødre Lauritz oc Jacob/ vdi Kong Valdemars den andens tid. Aar 1208.

Sune aff Knartorp/ om hannem er nyligen talet/ oc talis her effter vdsaa fremdelis. Hand affslede met Cecile sin Sønner oc en Daatter.

1 Peder/ som bleff Biscop vdi Roskilde effter Absalon.

2 Anders/ som vaar Doctor vdi den hellige scrifft/ Erckebiskop vdi Lund. Huor om Saxo taler i sin Fortale.

3 Lauritz.

4 Jacob/ hand affslede met Frue Estrithe/ Ingret som haffde Marsk Stig.

5 Ebbe/hans Daatter Benedicta haffde vnge Kong Suercke aff Sucrige. Deris Søn hed Ture Suerckissøn. *

6 Johannes/ hans Daatter hed Cecile/ oc haffde Greffue Niels aff Halland. Aff dem affledis Greffue Jacob Paars/ etc.

7 Torbern Sunessøn.

8 Margrete/ — Peder — Niels — Jacob. Stig. Peder. Anders. — Sune — Cecile affslede met Erland — Jens. Anders. Jacob. Niels. Erckebiscop. — Jens: Jacob. Cecile. Anders. — Cecile: Sophia.

Peder Ebbissøn aff Knartorp.

Gytthe/ hun affslede met Oluff Glug otte Sønner oc tuende døttere. Den sidste aff deris sleet vaar/ Her Anders Pincerna aff Tiuffstofft/ som døde Aar 1434.

V. Cecile aff Borg / Skialm Huidis daatter / haffde Peder Thorstenssøn aff Pedersborg. Om hannem er tilforn meget rørt vdi Kong Suends Historie/ saa at der aff er vel at mercke/at hand haffuer veret baade vijs vdi raad/ oc dristig vdi Haand/ naar behoff giordis. Hand affledde met Cecile/ en Daatter ved naffn Ingerd. Hun haffde sex Sønner oc en Daatter

- 1 Peder/ hand vaar Biscop vdi Aarhus.
- 2 Skialm/som bleff Biscop effter sin Broder.
- 3 Niels Vognssøn.
  - Ingeburg / som haffde først Magnus / oc siden Greffue Ernst aff Slicken.
- 4 Johannes Valdemars Kammersuend.
- 5 Vlff.
- 6 Karl Hertug vdi Suerige.
- Margreta
  - Vogn Galen
    - Jens Vognssøn.
    - Esbern Vognssøn
      - Cecile/Greff Albrets.
    - Margrete Juris Stigssøns.

Aff denne Taffle kand nu en flitig Læsere/ noget bedre forstaa/ baade disse fremfarne oc efterfølgende Historier. Oc er vel at forundre/ at denne Slect haffuer saa mangfaaldeligen vdspridt sig / saa at her opregnis iblant dennem icke aleniste store Prelater / Prouister / Riddere/ Biscoper oc Erckebiscoper / men ocsaa Greffuer oc Greffuinder/ Hertuger oc Hertuginder / indtil at den er stigd saa høyt /at den er kommen igien til Kongelig byrd oc Suogerskaff/ huor vdaff den haffuer (som menis) hafft sin første Ophaff vdi Harald Klacks tid. Men at de saa offte haffue forandret/ baade deris Fæderne Naffn oc Vaaben / for disse atskillige Staters/ Embeders/Mandomelig bedriffts oc Suogerskaffs skyld / det er vden tuil en Aarsage / at wi neppeligen paa denne dag/kunde vise deris rette Affkom paa Suerd siden.

Her om ydermere at tale/giffuis aarsag vdi Kong Erick Gleppings Historie/huilcken Marsk Stig/met Ranild Jenssøn oc andre deris Frender oc sorne Suogerskab/som vaare aff denne forneffnd Herkomst/sloge ihiel vdi Finderup ved Viborg/ Aar effter Guds Byrd 1286.

Valder

LXXIX. Valdemar den store/ eneuolds Konge vdi Danmarck.

Den første Kong Valdemar.

DEr Kong Valdemar haffde effter stor languarendis Wenighed / offueruundet paa det sidste Kong Suend / oc straffet Kong Knuds Mordere paa Liff oc Hals/ som tilforn nyligen bleff fortald / oc vaar nu først kommen til it roligt eneuolds Regimente her vdi Riget/ Da begynte hand aluerligen alleuegne at see sig omkring/ huorledis hand met det allerførste kunde ved Herreskiold oc mandommelig Krigs øffuelse/ indlegge nogen pris/ som kunde giffue hannem held oc hyldist til sit Regimentis lyckelige Begyndelse. Jo lenger hand omgicks met saadanne Tancker / io mere drogs hans sind dagligen der hen / at hannem siuntis intet gaffnligere at kunde bestillis eller vdrettis / paa Rigens beste/ end at hand heffnde sig oc sine Vndersaatte paa de Vender / som nu vdi midler tid/at her haffde veret induaartis feide i Landet/ haffde met Sørøffueri vdi mange Aar/giort Riget saadant affbreck oc wbodelig skade / at det stod saa gaat som tredie parten øde oc wdyrcket. Thi giorde hand rede/det allersnarligste muerligt vaar/. met sin Skibs Flode/oc lagde der met vd vnder den Ø Masnet / i denne mening at hand vilde giort indfald vdi Venden/ naar oc huor leilighed kunde først oc best begiffue sig. Men som hand da begynte der/ at giffue den menige Mand tilkiende/ huad hans aluerlige forsæt vaar / traadde nogle frem aff de Ældste/som ellers pleiede at holde Ordet paa den menige Mands vegne / oc sagde at dennem siuntis/at dette Taag kunde icke lætteligen faa nogen tryg oc lyckelig Fremgang. Thi baade vaar stor brøst iblant dennem alle for Prouiant oc vnderholding / oc der til met haffde ocsaa Fienderne gaat kundskab om deris tilkommelse oc gantske anslag. Saa det siuntis langt gaffnligere at vere / at mand lod opstaa met alting/ indtil leligheden bedre maatte begiffue sig i fremtiden/ oc icke nu som Daarer angribe dennem / huilcke vente oc ryste sig imod sin Gienpartis tilkommelse. Her for vden / er (sagde de) vdi denne Flode / den ypperste Danske Mact forsamlet / oc der som det hender sig / at den bliffuer nedlagt/ bliffuer da ocsaa icke all den Danske Herre Mact vdslyct som it Lius til lige met dennem / oc Venderne tage all Danmarck vnder sig / ved denne ene Seyeruinding? For huilcke Aarsager skyld ingen bør met rette at samtycke/ at den Danske Adels Blomster/skal saa wbesindeligen vdsættis paa en wbeleilig tid paa Skantzen/ der som en føye Pris er at indlegge/ om de end skønt vunde / men megen vanære oc grundelig forderffuelse vil metfølge / om de bleffue offueruundne.

Begyndelsen bør altid at vere god oc heldig.

Kong Valdemars første Taag imod de Vender.

Oldingene raader Kongen fra krig.

Dette raad gaff den Menige mand methold/ saa at Kongen nøddis til imod sin vilie at giffue Orloff hiem aff Leding. Huilcket Absalon hart fortrød/ oc lod sig strax indsætte til Kongen vdi hans Skib / oc atspurde hannem / huor faare hand saa snarligen haffde offuergiffuet sit forsæt, Kongen sagde/ at hand haffde det giort/ paa det at hand vilde icke sætte saa

Absalon vredis ved Kong Valdemar at hand offuer giffuer dette Vendiske Taag.

mangen modig Dansk Helt / paa en tid oc stæd vdi Vaade oc Liffs fare. Nu vel / suarede Absalon / saa tager saa meget andet draffuels wdueligt Folck vdi deris stæd til eder / at vdrette dette Taag met. Vinde i met dennem / da er det vel vundet: Tabe i / da er en føye ting der met forlaaren. Met saadan skemt vdbrød denne vnge Mand sin Harm / oc hemeligen der hos straffede Kongen for sin Blødsindighed.

VDi disse samme dage hendøde Biscop Ascer aff Roskilde / oc vaar da icke alleniste stor wenighed imellem Klerckeriet oc Almuen / om den som skulde velis vdi hans stæd / men oc saa it stort oprør imellem Almuen oc Borgerne selff indbyrdis vdi Staden. De som vaare indfødde bosidendis Borgere / sætte sig op imod de vdlendige / oc sloge en part ihiel aff dennem / oc foriagede de andre aldelis aff Byen fra sig. Vdi denne samme deris rasende Galenskab / offuerfulde de oc saa Kongens egen Myntere / nedbrøde hans Hus aldelis vdi grund / oc giorde alt hans gods oc Bohaff til Prijs oc Byte. For huilcken deris groffue forseelse / Kongen forsamlede strax it stort tal Folck vdi Landet / oc haffde aluerligen i sinde at forderffue dennem met alle / der som de icke betimeligen haffde sent deris Bud mod hannem / at bede om forladelse / oc tilbiude sig at bøde met Guld oc Sølff effter hans egen minde oc vilie.

Borgernis oprør vdi Roskilde.

Denne fromme oc milde Herre / Kong Valdemar lod sig affbede oc stillis til Freds met en viss sum Penninge. Hand drog alligevel ind i Byen (dog vden all vrede oc offueruold) oc gick ind vdi hellig trefaaldigheds Kircke / at forhøre oc forhandle / huorledis best kunde gaa til met den ny Biscops vduelelse som vaar for haanden. Oc endog hand kunde vel taget sig Sagen allene til / oc vald huem hannem lystede / for den frihed oc rettighed som hand haffde til denne stæd / huilcken hans Forfædre haffde opbygt oc siden rundeligen beprydet oc rigligen begaffuet / saa sagde hand alligevel frit vd / at hand vaar icke kommen vdi denne mening / at hand vilde begynde noget nyt eller wsædvanligt / huor met deris frihed (som hand viste vel at dennem bebreffuet vaar aff Arilds tid) skulde forkaartis / at de io maatte / huer som hannem siuntis gaffnligst giøre oc giffue sit samtycke / hannem wfortørnet vdi alle maade. Det menige Klerckeri stod op oc tackede hannem høyeligen oc ydmygeligen / for saadan hans Gudfrycktige Oprictighed. Siden vigte de til en side for sig selff / oc neffnde først tre besynderlige merckelige Mend / oc toge siden Absalon til den fierde / for hans dydeligheds skyld / at mand aff disse fire skulde vduelen / som siuntis dueligst oc skickeligst til det Biscopelig Sæde oc Embede. Kong Valdemar lod fire atskillige Bøger fremleggis paa it Bord / oc bad at huer effter anden skulde gaa frem oc scriffue Quertags vdi huilcken dennem lystede / effter som Kaaret oc Vduelelsen skulde gaa. De giorde effter Kongens gode raad oc behag / oc stemmede alle smuct endrecteligen offuerens paa Absalon / at hannem skulde antuordis all Biscoplig mact oc myndighed.

Kong Valdemars mildhed / mod sine Undersaatte.

Kong Valdemars oprictige fromhed mod Klerckeriet.

Absalon velis til Biscop vdi Roskilde.

Endog Abſalon vaar baade ſkickelig vdi ſin Lærdom oc Leffnet/ at faare ſtaa denne geiſtlige befalning/ſaa førde hand alligeuel det Verdſlige Suerd til lige vdi den anden Haand / oc lod ſig bruge for ſit Fæderne ri- ge / til Land oc Vand / imod Rigens Fiender / naar behoff giordis. Thi hannem ſiuntis at det vaar icke nock / at mand hanthaffde Relligionen inden Dørre hos ſig ſelff/om Landet ſtod vdi vaade for vduaartis Feide oc Fiendſkaff. Som det ocſaa befindis at vere viſt vdi Sandhed / at det er offte ſaa vel for nøden/ til den Chriſtne Relligions ophold oc forfrem- melſe / at Chriſtendoms Fiender fordriffuis oc forhindris/ ſom at Kir- ckens Sang oc Ceremonier holdis ved lige oc mact. Thi forſømte Ab- ſalon Biſcopsgaardens bygning/oc paa det at Danſke mend kunde bygge oc bo met tryghed / da holt hand vact vnder oben Himmel oc behialp ſig met en ringe tingiſt / vndertiden ſlog ſit Tield vnder it Seyl / vndertiden vnder en grøn Løffſal/ ligeruis ſom tiden oc Lycken gaff/ oc Rigens leilig- hed vdkreffuede. Der met opbygte hand icke it Hus allene / men mange Danmarckis Rigis Byer oc Stæder/ſom aff Sørøffuere vaare for denne dag afforende oc berøffuede. Huad hand ocſaa haffuer veret for en veltalen- de Mand/ det fornom̃e vel Skoningerne met deris gaffn oc ſtore baade. Thi de haffde faaet for en ond ſæduane offuer det gantſke Land / at de hulde al- drig enten noget almindeligt Landsting oc Herretzting/ ey heller nogen ſaa ringe en Mode oc Forſamling/ at det aick aff vden ſtor Kiff oc ſkends Ord/ vden merckelig Trætte oc Wenighed/ indtil at Abſalon met ſin veltalenhed raadde dennem bod her paa / oc førde dennem paa en bedre ſkick oc brug. Huor paa mange ocſaa forundrede ſig / oc de ſom mente at hand haffde huercken Tunge vdi Munden / eller Hierte vdi Bryſtet / fornomme at hand haffde baade Mod oc Maal / oc at de ſelff vaare icke at ligne mod hannem i nogen maade. Vinter oc Sommer vaar det hannem lige me- get / at ligge paa Haffuet til Vact oc Værn/ imod Sørøffuere / oc andre Rigens Fiender. Beuiſte met ſaadan Aaruaagenhed ſit trofaſte fromme Hierte mod ſit Fæderne Land / huilcket hand icke aleniſte prydede ſom en Biſcop / men ocſaa elſkte ſom en Fader / oc forſuarede ſom en duelig Krigſmand.

Biſcop Abſa- lon/ fører til lige baade den Biſcope- lig Staff oc det verdſlig Suerd.

Biſcop Ab- ſalon lider meget for ſit Fæderne lands ſkyld.

Biſcop Ab- ſalons vel- talenhed.

Biſcop Ab- ſalons Aar- uagenhed.

Den førſte Slacting ſom ſkedde imellem Biſcop Abſalon / oc de Vender/ den ſtod en Løffuerdag næſt for Palme Søndag ved Børſlund/ thi der hand haffde faaet tidende / at de vaare der indfaldne/ tog hand ickon atten ſine egne Hoffmend oc daglige Tienere met ſig / oc gaff ſig til ſlags met ſaa mange Sørøffuere ſom vaare paa fire oc tiue Skib. Huilcke hand nedlagde meſte parten alleſammen / vndertagen nogle faa Ryter ſom vndrende / oc nogle faa aff Fodfolcket / ſom kaſte baade deris Værie oc Byte / oc der ved vndflyde oc ſkiulte ſig vdi den næſte Skow. Lycken beuiſte ſig ſaa blid mod hannem / at hand miſte ſelff ickon en aff alle ſine Hoffmend / oc huer mand ſom dette hørde eller ſpurde / ſagde at hand vden all tuil ſkulde met tiden vdrette meget gaat vdi ſin Befalning. Ah/ haffde hand viſt / at diſſe arge Skalcke / vilde ſamme Aar faldet ind vdi Aarhus / da ſkulde de icke faaet ſaa megen fremgang oc tid / til at forderffe

Biſcop Ab- ſalons førſte vdfluct imod de Vender/ met ſtor Lycke.

Aarhus plundris aff Sørøffuere.

ue baade Byen / oc tage met sig det store Roff oc Byte / som de der aff førde.

Falster beleggis aff Sørøffuere.

TIlforne bleff noget rørt / om de Falstringer / huorledis at de vdi Kong Suends tid plagedis hart aff disse Vendiske Sørøffuere / oc hulde sig alligeuel Mandeligen imod dennem / at de komme icke til at giøre dennem nogen besynderlig affbreck oc skade. Dette samme vederforis dennem ocsaa vdi dette nærucrindis Aar / oc kom en gang saa vijt at Landet bleff belagd paa alle sider aff Sørøffuerne / at ingen kunde eller torde begiffue sig tryggeligen hen offuer til de andre omliggende Øer. Iblant andre som bleffue indklemte hos dennem / vaar ocsaa Kongens egen Skenck / huilcken vaar kommen der offuer for nogle andre ærende / som hannem maet paa laa / at bestille oc vdrette. Faar hannem beklagede sig nogle aff indbyggerne / for den megle tuang oc forhindring / som de dagligen lidde aff disse deris onde Gienboer. En iblant dennem / lod sig noget bemercke / at saadant skeede meget for Danmarckis Rigis Raads forsømmelse / oc lod dette ord falde / at hand sagde: De fordoms Konger spente Sporen om Hælen / men hand som nu om stunder regerer / bærer Sporen faare paa Foden.

En falstring taler dristige Ord.

Kongens skenck forfører de Falstringer.

Disse ord lagde Kongens skenck paa Hierte / thi hand bar selff en ond Samuittighed for deris skyld / oc saa tilige som hand kom hiem til Kongen / lagde dennem allting vdi den verste mening / saa at det som hand mentis selff met / det førde hand vdi Kongens øre igien / oc fortalde det ligeruis som det skulde veret sagd Kongelige Maiestats ære for nær. Oc paa det at hand kunde io faa aarsage nock at forderffue it helt Land / for en eniste Mands vbesindige tale / lagde hand noget til aff sit eget / oc sagde at det vaar ickon idel Forrædere / saa mange som bode vdi Falster. Thi de obenbarede alle Kongens hemelige raad oc Krigs anslag for de Vender / oc holt dennem altid deris fanger til gode / paa det at de allene kunde nyde fred for dennem / oc Kongen selff oc det gantske Rige forraadis oc plagedis dissimellem der offuer.

Kong Valdemar vil offuerfalde Falstringerne.

Aff saadan forgifftig Bagtale / lod Kong Valdemar sig betagis / oc rystede sig strax met den gantske Sielandske mact / at hand vilde ihiel slaget mand oc alt / saa meget som Fienderne haffde ladet offuerbliffue vdi disse fremfarne Feider. Selff drog hand Vesten / oc Absalon sende hand Østen vd i Landet / at samle Folcket / oc bestilte alle Skib smaa oc store / saa mange som vnder Landet vaare / at de skulde vere rede nat oc dag / at offuersætte hannem oc sit Folck / naar de tilsagdis. Ingen glæddis mere ved dette Vdbud / end Sielandsfarene / at dennem vaar giffuen saadan redelig aarsage / at heffne deris gamle had oc wræt paa disse Falstringer. Men Gud vaar dette lille Land end da saa naadig / at hand foruende oc forhindrede Kongens fremfusinde oc vildfarende forsæt. Thi der hand vaar nu saa gaat som aldelis tilrystet / falt hannem en hastig kaalde siuge paa Halssen vdi Ringstæd / saa hand nøddis til at skicke Bud effter Absalon / at hand skulde forlade Folcket oc komme wfortøffuet til hannem. Saaledis hialp Gud ved denne Siugdom / baade Kongen / at

Sielandsfarene ere affsiendsiuge.

hand

Siugdom fortager Kong Valdemar/ at hand icke befiner sin harm paa Falstringerne.

hand icke wretfærdeligen forgreb sig / oc dette fattige Folck/ bleff icke wskyldeligen offret paa Slactebencken. Nu kand ocsaa huer lættelige offuerueie met sig selff / huad det haffuer dog sect vd i onde oc ynckelige maade offuer alt Riget i disse dage / der de fattige indbyggere viste sig ingen tryghed / huercken for vduaartis Sørøffuere eller deris egen Lands Herre. Saa kand oc huer vel besinde / at det er skeed aff Guds besynderlige tilladelse oc forsiun / at Kong Valdemar er falden vdi denne store skrøbelighed / paa det at hand icke skulde selff vdi sit Regementis begyndelse/offuerfalde sine egne vndersaatte / som hannem burde billigen at forsuare imod all vold oc wræt. Oc vaar hannem io tusindfaald bedre / at hand helder laa paa sin siuge Seng/ end at hand skulde bedreffuet saadant it wlouligt Mord / oc besmittet sine hender met wskyldigt Blod. Hans siugdom forøgtis dagligen/ at alle mand vaare saare omhyggelige for hannem/ dog ingen mere end Absalon / huilcken ocsaa / der hand fornam at det vaar aldelis vde met all Menniskelig raad oc lægedom/ oc at all hielpen stod allene hos den allmectigste oc høyeste / søgte strax met alluerlig Bøn oc Formaning til Gud / bad for Kongen / Oc til ydermere trøst metdeelte hannem vor HERRJS JEsu Christi Legeme oc Blod. Effter denne time/ at Kongen haffde giort sit Scrifftemaal oc annamet til sig Christi Naaderis Sacramente / falt hand vdi en stor Sued / oc bleff der aff faa forlesket / at det begyntis strax at bedris met hannem / oc hand kom effter haanden smuct til sig selff igien.

Den største trøst vnder siugdom.

Biscop Absalon vorder hart siug.

Trofaste venskaff.

Penitentz.

Biscop Absalon vilde alligeuel icke drage saa snarligen fra hannem / oc i det som hand vaagede offuer hannem/ begynte hand selff / at fornemme nogen suaghed / oc bleff paa det sidste saa skrøbelig oc vanmectig/ at det vnge ædle Blod vaar nær kommet om Halssen / haffde Gud icke ellers diss synderligere spart oc beuaret hannem. Dog ihuor stor hans siugdom vaar / kunde hand alligeuel icke ladet / at hand besøgte Kongen vndertiden / oc beuiste hannem end da den samme tieniste / som hand tilforne vdi sin velmact. Thi hand befryctede sig / at der som nogen forkyndede hannem nogen ond tidende om hans siugdom / at hand skulde gremme sig der offuer oc falde atter vdi Siugen. Paa det sidste der de vaare nu begge kommen igien til deris førlighed/ bluedis dennem ved deris vildfarelse oc tackede Gud endrecteligen met glæde / at hand haffde met sit Faderlige rijs/ saa naadeligen spilt oc kuldkast deris vrange oc skadelige Forsæt.

Kong Valdemars anslag i det taag imod de Vender.

Huorledis Krig skal føris.

SAa wbesindeligē som Kong Valdemar haffde begynt dette Taag/ imod sine egne Vndersaatte vdi Falster/ saa viisligen slog hand siden sin sag an/ met Absalons/ Peders/ Sunis oc Esberns sine ypperste oc næste mends sambyrdige Raad / imod de Vender hans affsagde oc obenbare Fiender. Hand bestillede alting hemeligen oc snarligē. Thi Krig skal beslutis met faa mends vise raad/ oc fulddriffuis met Menige mands hielp oc styrcke. Hand meente ocsaa/ som sandingen er/ at det vaar bedre at offuerile sin Fiende wforuarindis / end giffue hannem langt atuarsel oc tid til at ryste sig. Der til met haffde hand ocsaa nyligen forsøgt / at den Menige mand fryctede mere ved de Venders naffn/ end ved hans Kongelige Mandat/ oc befands

der faare altid glenstridige/ imod de gamle deris gode raad oc anslag. Oc efſterdi hand tuilede intet paa Sielandsfarene / da drog hand selff / saa suag som hand end da vaar / offuer til Skaane / oc holt Landemode vdi Lund / oc befol den Menige mand / at giøre sig rede oc følge met ind i Venden. Erckebiscop Eskild suarede paa alle de andre deris vegne/oc

Skoningerne findis Kongen noget wuillige.

sagde / at der vaar ingen Forraad for haanden paa Skib / saa hasteligen at vdrede. Kongen sagde at hand vilde icke derfaare offuergiffue dette Taag / skulde hand end drage allene oc icke faa en Mand aff all Skaane met sig. Dog vilde nogen god Mand giøre hannem Selskaff/ da skulde det bliffue hannem vel betenckt i fremtiden. De andre som sade hans Bud offuerhørrige / dem vilde hand ocsaa finde vdi sin tid. Der Ercke-

Erckebiscop Eskilds redebonhed.

biscopen formerckte Kongens aluerlige oc hefftige vilie/ loffuede hand hans forsæt / oc straffede icke alleniste dem som vndskyldede sig / men vaar selff den første Mand / som bleff færdig met sit Skib / oc annamede Kongen indtil sig paa sin egen omkaast. Thi Kongen haffde selff intet bequemt Skib / efſterdi hand haffde icke vdi mange Aar veret meget til Søes. Laalandsfarene oc Falstringerne bleffue allersidst tilsagde/ paa det de skulde icke hemeligen røbe Kongens anslag for Venderne deris Gienboer.

Kong Valdemar beseer oc øffuer sit Krigs folck.

Der den gantske Skibs flode vaar nu forsamlet vden for Landskrone / lystede Kong Valdemar at besee Folcket paa Landet / om hand kunde fortrøste sig til / at bestaa der met sine Fiender. Siden lod hand dennem attter gaa til Skibs / oc legge noget vd fra Landet / oc befol dennem som mest vaare øffuede oc forsøgte / at de skulde vnderuise de andre / som icke haffde veret met tilforn / huorledis de skulde bære sig at / naar de komme om Borde met deris Fiender. Denne Haffn vden faar Landskrone

Landskrone haffn.

haffuer en vnderlig leilighed. Thi baade er dē trang oc vrang/oc saare vanskelig at søge for den Fremmede. Naar Vandet fløder/da kand ingen giøre forskeel paa hende/ men naar det atter falder / da kiendis oc sees først / huor den haffuer sin gang oc indløb. De fordoms Konger haffue altid haffd denne By oc Haffn / som en wlyckelig stæd mistenckt / mere for sagn end Sandheds skyld / men Kong Valdemar skøtte intet saadan Fabel oc løs Kierlinge snack. Hand laa her/ vdi samfelde fiorten Dage/ oc rystede saa lenge paa sit Folck oc sine Skib / indtil at deris Prouiant vaar noget nær

Kong Valdemars flode er 260 Skib sterck.

aldelis fortæret oc opæt. Saa lagde hand da vd paa Strømene met den gantske flode / som vaar hen ved tu hundrede oc trysindstiue Skib/ oc efſterdi det vaar stille offuer alt / ansaa hand for gaat / at den Menige mand sætte sig til at ro / at Fienderne icke formerckte aff deris Seyl/ at de vaare for haanden førend de saae dennem vnder Landet. Absalon løb først vd met siu Skib/for alle de andre/at bespeyde Ryland. Thi dette vaar deris forsæt / at de vilde giort her først Landgang /oc naar Folcket

Arckunaborg paa Ryland.

vaar indflyd til en Stad ved naffn Arckunaborg / da vilde de sæt Ild der paa / oc brent dennem met deris gamle Affgud / om huilcken de oc haffde denne mening / at saa lenge som de dyrckede hannem / da haffde de ingen anden Vold eller Værn behoff imod deris Fiender. Oc det vaar

aarsagen

aarsagen huor faare at her vaar saa gaat som ingen Folck vdi Byen / oc
vaar ickon nogle Laase lagd for Portene / vden all anden vact oc forsiun.

Absalon skyndede sig det meste hannem muelige vaar / oc vaar nu
moxen vnder Landet / der hans Baadsmend sagde hannem / at dennem
siuntis / at Kongen haffde vundet sit Seyl. Thi saa hand sig tilbage /
Kong Valdemar forseer lelighe-den.
oc fornam at det vaar saa vdi Sandhed / som de sagde. Hand forundre-
de sig offuer all maade / huad dennem vaar kommet i Sinde / at de alle-
sammen imod det Forbund som førre bleff vedtaget / giorde nu Seyl oc
lagde til bage paa Hiemueyen. Huad skulde hand giøre / allene kunde
hand icke met disse siu Skib angribe Fienderne: Oc skulde all denne gode lei-
lighed / som nu gaffuis / baade met Folckens villige frimodighed / oc Vxrits
mildhed / saa skammeligen forsees oc spildis det skar hannem inderst vdi sit
gantske Hierte. Saa maatte hand nu alligeuel / huad heller hand vilde
eller icke / met stor harm følge sine Stallbrødre / som haffde forlat han-
nem / oc naadde Kongen først vdi en Haffn vnder Møn. Strax kom-
me Peder / Sune oc Esbern / Kongens næste Raadgiffuere imod han-
nem / klagede oc gaffue sig hart / at dette herlige Taag / bleff saa slemeli-
gen vent oc kast. Kongen sende Bud effter dem oc der de komme frem /
Kong Valdemar forsuarer sin forseelse.
oc hand saa at de vaare icke vel til freds / atspurde hand dennem huorfaare at
de saae saa bedrøffuede vd? oc sagde at det skulde end nu gaa vel til. Hand
vaar ickon indløben / at huile denne ene nat offuer vdi denne Haffn / oc
vilde saa snarligen at det opdagedis vere rede at legge vd igien imod Ry-
land. Thi hannem siuntis at det skulde bleffuet noget for silde / oc man-
ge aff Skibene skulde icke kommet frem vdi rette tid / derfaare mente hand /
at effterdi Natten vaar skabt til huile / oc Dagen til Arbeide / det kunde intet
hindre / at de fortøffuede her nogle faa timer / oc kunde end da komme tili-
ge nock om anden dagen / did som de haffde vdi act oc forsæt. Der huer
mand tagde stille / oc ingen vilde suare hannem it eniste Ord / bad hand
dennem sige frit vd huad dennem siuntis ret vere giort eller anderledis.

Da traadde Absalon frem effter alle deris begering oc sagde: Huad
Absalon taler Kong Valdemar hart til.
er dette vnder / at wi som ere noget nær døde aff sorg oc harm / kunde huer-
cken Tale eller Mæle ? Det giører vore Kinder blege / oc vore Hierter
bange / at wi skulle see oc høre paa / at i sla eders sag saaledis an / at den
vil met det første gaa eder selff vnder Øyne / met stor spaat / skade oc for-
haanelse. I som ere en Herre / tage eders Tienere oc sætte dennem lige
høyt vdi Regementet met eder selff. I foracte vise oc gode anslag / oc
giøre mest effter deris raad / som mindst acte eller skøde / huad eders Kon-
gelige Maiestat kand komme til ære eller vanære. Dennem er det lige
meget. Men ieg vilde begeret / at i betenckte eder fuld vel / at endog
i haffue nu ingen som staar effter / at berøffue eder Liffuet oc Kronen /
som i tilforne haffue haffd / baade der i regerede allene oc der i vaa-
re selff anden vdi Regementet / at i haffue alligeuel endnu en feide imel-
lem Henderne / den som icke kand offuergiffuis met mindre spaat end
disse fremfarne. GVD oc Lycken giffuer oss Vær oc Bør / effter

vor eget

vor egen ynske / saa at her ligger oss ingen forhindring i Veyen / der som wi icke selff søgte aarsage til hiemloff / fordi at vor Prouiant gaar noget paa grunde met oss. Er dette at fotsuare sit Fæderne land ? skal dette vere it gaat tegn / som i giffue i begyndelsen fra eder til it heldigt oc lyckfsaligt Regimente ? Huad om wlycke slogis til / at her kom en stor storm paa oss / huad skulde wi da andet giøre / end met spaat oc skade skilies fra huer andre / oc drage huer hiem til sit eget / oc haffue siden dette rycte paa oss / at wi haffde holdet oss som Quinder oc Daarer / oc icke som forstandige oc frimodige Krigsmend.

En dristig Raadgiffuere.

Met saadanne oc andre flere skarpe Ord / sagde Absalon Kong Valdemar sin mening vnder Øyne / vden all Redzel oc Skrømteri. Thi harm oc vrede giorde hannem dristig paa den ene side / oc det kundskaff / som hand haffde hafft met Kongen aff sin Barndom / gaff hannem mod paa den anden side. Oc endog Kongen bleff hart fortørnet paa hannem / huilcket vaar vel paa hans ansict at see oc formercke / dog paa det hand skulde icke siunis at wblueligen affuise oc offuerfuse hannem / suarede hand hannem igien sactmodeligen / oc sagde / at det vaar mangen erlig mand witterligt / huorledis hand haffde her indtil daags holdet sig / oc at hand viste ingen besynderlig Mandoms gierning / som Absalon haffde giort for hannem / at om hand haffde ocsaa icke beuist liae saa megen och saa stor paa sin side / da vaar endnu gode raad til / at hand i fremtiden kunde opnaa oc indtage hans maal. Der met spranck Kongen vdi Baaden / oc drog igien til sit Skib / men Absalon bad hannem at hand icke vilde legge hannem til onde / at hand saa dristeligen haffde raad hannem det som vaar paa hans oc Rigens beste. Thi det vaar bedre obenbarligen at paa mindis vnder Øyne aff sin Ven / end hemelige opædis aff forgifftig Bagtale paa sin Ryg.

Kong Valdemars sactmodighed.

Ligeruis som Biscop Absalon spaadde / saa gaat som tilforne / saa vederfors det ocsaa Kongen. Thi om anden natten næst her effter / falt saa stor en Storm offuer det gantske Haff / at huercken Haffn eller Anckere kunde hielpe eller holde noget Skib aff den gantske flode / at de io skiltis oc spredis alleuegne fra huer andre. Dette farlige wuær stod paa vdi fire samfelde dage / oc io mere det reiste sig / io mere falt Kongens vrede imod Absalon. Thi hand kunde da tage oc føle paa / at hand haffde raad hannem hans eget beste / endog hand torde icke for skam skyld obenbarligen bekiende sin vildfarelse for huer mand. Om anden dagen saa hand at Absalon oc de andre hans forneffnde Raad / stode tilsammen paa Haffbredden / oc gick da allene til dennem / bekiende sin forseelse / oc sagde at hand kunde icke dølie for dennem / at hand bleff noget fortørnet tilforne / aff Absalons dristige paamindelse. Der som hand end skønt vilde sige ney der faare / saa vaar det alligeuel lætteligen at formercke aff hans Ansict. Huilcket vaar dog icke at forundre / efftherdi at den som vil vnderuise oc paaminde en anden / hannem bør at giøre det vden spaat oc forsmædelse. Hand gaff det vel ocsaa mact / at de haffde sagt som vise Mend / men deris raad kom noget for silde / haffde de kommet tre dage tilforne / da haffde mand veret alt dette onde foruden. Bagraad komme

Stor storm.

Kong Valdemar bekiender sin forseelse.

gierne

gierne vdi wtide / oc giort gierning haffuer ingen Vending. Huad haff-
de det derfaare giorts behoff / sagde hand / at offuerdygge mig met skends
Ord / oc operre mig / naar ingen bod oc bedring vaar for haanden / oc intet
gaat kunde vdrettis met Harm oc Vrede. Der til met / sagde hand / stod
det hos Gud allene / oc vaar icke i noget Menniskis vilie eller Vidskaff /
at denne grumme oc hastige Storm skulde komme dennem paa / Huil-
cken hand visseligen ansaa som en Guds straff / for sine misgierningers
skyld / oc bad derfaare / at de vilde icke legge hannem vd i den verste me-
ning / det som Naturen haffde faarborget for hans Øyen / oc offuerfal-
dendis nød oc trang paaførde. Hand sagde der hos / at hannem siuntis
nu intet bedre at vere / end at mand offuergaff all Klagemaal / oc vende
alt sind / mod oc mact der hen / at mand kunde endnu finde paa det beste
raad / saa meget muligt vaar. Thi hand vaar nu alldelis saa til sinds /
at hand vilde langt heller dø ærlige / end skammelige lade dette Taag falde /
oc drage ærendeløss igien hiem til Danmarck.

Giort gierning haffuer ingen vending.

Straff for Synden.

Da begynte Peder met noget mildere ord / at sige Kongen det
samme som Absalon tilforne haffde fremsæt met større haardhed oc dristig-
hed / oc sagde / at det stod ingen Herre eller Konge vel / at hand fortørnedis
paa dennem som gaffue hannem gode raad. Thi det hender sig offte / at
mangen ypper oc meetig Første / mister baade Liff oc Land / fordi at hand
foracter nyttelig oc viis Paamindelse. Intet (sagde hand) er bedre end
at bruge leiligheden naar Veyrit føyer sig / thi det forandrer sig vel vdi
huert Øyeblick. Men efftersdi det er nu kommet saa vijt / da nøddis mand
til at haffue Taalmodighed / oc forbie indtil denne Vbarmhiertige store
Storm legger eller forlener sig / at mand kand komme til igien at bruge
Aarrene. Huilcket (næst Guds hielp) maatte vel skee / inden at de haff-
de fortæret de tre dags Fetalie / som de end nu haffde vdi forraad. Siden
bleff vel gode raad / effterdi de haffde icke ræt saare lang Vey hen offuer
til Fiendernis land / der som de kunde kiøbe met deris fri vebnede Haand /
saa meget som behoff giordis. Der faare skulde huer tage vare paa at giø-
re rede met sit Skib oc forsamle sig / oc løbe endrecteligen vd met sine Staal-
brødre / saa tilige at Værit sactedis. Kong Valdemar samtyckte oc prise-
dede dette Peders raad / oc gaff Biscop Absalon befalning / at hand skul-
de Grandgiffueligen forfare / naar Haffuet stiltis / oc da strax giffue han-
nem det tilkiende.

Herrer oc Førster skulle icke vredis / naar dennem sigis deris eget beste.

Absolon tog met begge Hender imod denne befalning / til huilcken
hand selff haffde giffuet størst aarsage / oc strax der hand næste efterfølgen-
de nat formerckte at Været sactedis noget / iførde hand sig strax i dagningen /
oc saa snart som hand haffde giort sine Bøner / skyndede sig til Kongen / oc
sagde / at denne store Storm haffde noget forlenet sig / saa at mand kun-
de vel begiffue sig vd met Skibene / endog det vilde endnu falde noget be-
suerligt / at ro fremdelis offuer Haffuet / som vaar icke kommet til sin rette stil-
hed. Kongen bød strax at alle mand skulde vden lenger forhaling giøre rede.

Den store Storm legger sig.

Men

Skemtelig tiltale oc giensuar.

Men Absalon skemtede fremdelis / oc sagde: Huad/ Herre / vil vorde aff oss / om wi nødis til at drage til bage naar wi komme paa halffueyen? Met huilcken spotske skemt hand opuacte Kongen til større fyrighed / at hand da suarede oc sagde: Der som ieg drager tilbage / da skalt du siden scriffue mig til / huorledis det staar til vdi Venden.

EFter at saadan skemt oc aluers tale vaar falden imellem Kongen oc Absalon / da rystede sig alle oc huer serdelis / oc haffde met det første en god fart / den stund de haffde nogen skiul oc beskytning aff Landet / thi Stormen kunde icke komme til / at oprøre Bølgerne saa meget vnder Landet / som vdi det obne Haff. Men der de komme vd paa den rette dybe Strøm / da møtte dennem andre tidende. Der blæste saa stor en hul sluffuende Storm / at Skibene lidde megen tuang / oc forfremmedis enten saare lidet eller aldelis intet. Absalon torde da icke andet end giffue baade Kongen oc alle de andre / met sin flitige dristighed / en god effter-siun / paa det at hand skulde icke siunis frimodigere vdi raad oc tale paa Landet / end vdi mod oc duelighed paa Vandet. Paa det sidste gick det Kongen saa hart / at hans Skib begynte at reffne / oc tage Vand baade offuen oc neden til sig. Thi raabte hand effter Ingemar Skoning / at hand skulde tage hannem ind til sig / baade paa det at hand kunde fri sit Liff / oc io fuldende denne sin faaretagne Seylatz. Hand tog sit Suerd vdi den høyre / oc sit Banere vdi den venstre Haand / oc vogede det met it dristigt oc farligt Spring ind vdi Ingemars Skib / oc bad dennem ro aff Liff oc mact / saa mange som inden Skibs borde vaare met hannem.

Kongen er i stor fare met sit Skib.

Kongens dristighed.

Erckebiscop Eskild fulde end da effter det lengste oc næste hannem muligt vaar / indtil at Kongen bad oc befol / oc den bitre haffs nød trengde hannem / at lade drage til bage paa hiemueyen til Danmarck. Huor vdaff mange aff de andre / toge sig aarsage at giøre hannem selskaff / oc forlode deris Herre vden all skellig nødtuungenhed. Dog fundis alligeuel nogle / som for deris Skibs skade oc breck / kunde icke holde Søen / oc maatte begiffue sig tilbage vdi Haffn. De som bleffue ved at følge deris Herre / dennem gaffuis icke saa megen tid / at de kunde en gang faa sig ret vel mad / men vilde de vederquege sig enten met Øll eller Mad / da maatte de æde oc ro til lige paa en tid.

Kongen forladis aff sine egne.

Saaledis trengde sig den mindste part aff floden paa det sidste igennem met Absalon / oc aff frimodig Mands hierte / stridde offuer deris effne baade imod Vær oc Vand / oc komme vdi dagningen vnder Hidimsø. Der lod Absalon intet forsømme / oc vdsende strax en naffnkundige søfaren Vogehalss som hed Vedemand / huilcken forkundskabede Nylenderne / oc førde disse tidende tilbage / at hand fant aldelis ingen Skib vnder deris Land / men saa ickon noget quæg / som gick paa Marcken for sig selff vden Hiurde oc tilsiun. Huor paa hand giorde sin Gitzing / at indbyggerne / vaare trygge oc formodede sig ingen feide paa denne tid. Kongen kom lang tid effter Absalon / och saa tilige som hand haffde indlagd vdi Haffnen / traadde hand ind til hannem vdi hans Skib / oc lagde sig

Hedinsø.

Vedemand.

strax ned

strax ned til at soffue/ thi hand vaar mødig / baade aff megen vact oc omhu. De andre som komme effter hannem/ vaare icke flere end at de met den gantske Flode / giorde trysinds tiue Skib tilsammen.

Iblant andre fands der tuende Hallandsfare / som beuiste sig mere Velbyrdige aff deris Slect oc Anher/ end aff deris Dyd oc Duelighed. thi der de fornomme/ at der komme icke flere frem aff de andre deris Stallbrødre/ gruede dem for deris Fiender/ oc tenckte ved sig/ at det skulde veret dennem vel saa gaat/ at de haffde ocsaa bleffuet tilbage / eller ocsaa met det første søgte lempe at bede om Hiemloff. De ginge til Biscop Absalon/ oc begerede/ at de maatte komme Kongen til ords/ oc der de hørde at hand soff/ bade de at Absalon vilde wfortøffuet opuecke hannem. Absalon sagde/ at mand kunde icke saa forstyre Kongen sin huile / der som de vilde berette hannem deris ærende/ da vilde hand giffue det Kongen tilkiende. Da begynte de at klage deris store nød faar hannem / huorledis deris Skib vaare forderffuede/ oc deris Prouiant fortæret/ saa at de for ingen deel kunde lenger følge Kongen effter / men vilde strax begiffue sig paa hiemueyen met den gode Bør / som næruerendis for haanden vaar / heller end at de skulde der ligge forgeffuis/ oc enten dø aff Hunger/ eller sætte Liffuet til met Skib oc alt.

To Halandske Herremend holde sig ilde vdi Leding.

Absalon bad dennem/ at de skulde for ingen ting lade saadanne ord falde/ som baade stod dem selff saare ilde/ oc andre som hørde/ maatte mistencke dennem/ at de vaare saa fæ oc fryctactige / at de redis for deris Fiender/ oc brende Byen før end de saae Hæren komme. Huor met de toge den skam til sig/ som de ret lige aldrig skulde stryge aff sig. Hand sagde/ at hand forstod vel / at de vende ickon saadan løs Aarsage faare / til at besmycke deris Redsel oc Blødhiertighed. Efftherdi der vaar io gode raad / baade til at bøde deris Skib paa ny / oc at bekomme Prouiant / som kunde tagis aff Fiendernis Land/ vden all Giensigelse oc Modstand. Forgætte de deris egen Ære/ oc nu forlode deris Herre oc Konning/ der hand haffde dennem allerbæst behoff/ huad vilde andet vorde aff dennem/ end at de bleffue holden for wgeffue oc wgilde Mend/ saa lenge de leffuede i denne Verden?

Vanære oc Vantrycte.

En aff dennem suarede Absalon oc sagde/ at det vaar hannem wmueligt at fortøffue/ thi hand haffde noget merckeligt at bestille paa Kongens vegne/ som mact laa paa at vdrettis vden alt hinder oc videre forhaling. Der Absalon fornam/ at hand kunde intet skaffe eller vdrette met gode ord hos dennem/ da truede hand/ oc bad dennem dragis til minde/ huad Dom oc Sententz dem pleiede effter Rigens Ræt at offuergaa / som toge selff Orloff aff Leding/ vden Kongens vilie oc samtycke: at mand straffede saadanne icke alleniste paa deris Gods oc Penninge / men ocsaa paa deris Liff oc Hals. Paa det sidste / der huercken Trusel eller Sactmodighed kunde tage dennem aff deris forsæt / at de io gaffue sig paa hiemueyen / da forfulde hand dennem met Skends ord/ oc Kongen der hand opuaagnede/ oc spurde huorledis til vaar gaaet/ sagde at de skulde visseligen betale hannem en gang for saadan deris wblue affald oc dristige wtroskaff.

Deris straff som tage orloff aff Leding vden Kongens ia oc minde.

Kong Valdemar vredis paa dennem sō rømme vden orloff.

Raadslag iblant Kongens Folck.

Kongen vil ingenlunde drage hiem vden Prijs oc Byte.

Siden lod Kong Valdemar sætte sig vdi Land/oc holt raad met de ypperste Høffuitzmend iblant Folcket / oc atspurde dennem huad dennem siuntis / at mand skulde lade eller giøre. Den største part aff dennem sagde at det skulde vere gaffnligst / at de droge hiem til Danmarck / efterdi de vaare for suage at angribe deris Fiender. Kongen suarede oc sagde at hand ansaa vel oc saa saadant for gaat / der som det icke skulde leggis dem oc deris gantske Fæderne land til Vanære / oc Fienderne skulde her aff foraarsagis / at tage diss større mod til sig / naar de fornomme aff deris Leyr/ at de haffde veret saa nær hos dennem / oc siden vndflyd / saa hemeligen oc hasteligen / Ligeruis som de torde icke holdet fod oc seet vred Mand vnder Øyne. Der som wi aldelis intet vdrette førend wi drage her fra / da ere wi (sagde hand) i alle maade lige saa gode / som disse andre / huilcke toge sig en løss aarsage til hiemloff / at de vaare brøstholden met deris Skib. Haffue wi voget oss saa yderligen/ oc offuerstrid Haffsens nød som dennem affskreckede / skulde wi da ocsaa icke endnu legge nogen ydermere ære ind / det vaare oss en euig spaat. Der faare vil ieg heller sætte mit Liff end min ære vdi fare / oc icke legge met mit Skib fra dette Land / førend ieg prøffuer huad Ryboen fører vdi sin skiold.

Bedre er at sætte Liffuet vdi fare end æren.

Vedemands raad.

Vedemand som nyligen haffde bespeidet Landet / sagde at mand kunde sætte Folcket paa Landet / viste indbyggerne intet aff deris tilkommelse / da kunde de diss lætteligere angribe dennem / men haffde de kundskaff om dennem / da kunde de komme vden all fare met en fart tilbage vdi deris Skib. Huorledis her om vaar / stod til at forfare aff Bønderne som pløyede paa Marcken / oc pleie (vden de ellers vente sig Feide eller Fiendskaff aff nogen) at legge sig til Middags søffn / paa det de kunde vere diss lystigere siden til deris arbeide. Nu efterdi ingen fands soffuendis paa Marcken / vaar dette it vist tegn / at de bare fryct oc hulde deris sag vdi act for vduaartis Fiender. Kong Valdemar sagde at denne Vedemands tale haffde intet at sætte / efterdi hand giorde sin gitzing effter sit gamle Sørøffueriske vesen / oc icke effter ret Krigs handel oc Herre ferd. Thi naar er det hørt eller spurt (sagde hand) at nogen Dansk Konge er slagen paa fluct aff disse Vender ? saa vil oc ieg icke vere den første / som skal sætte denne Klud / paa det Danske Kongelige Gyldenstycke.

Danske Konger ere aldrig slagen paa fluct aff de Vender.

\+

I Det som Kongen oc hans gode Mend vaare saaledis tuilradige oc indbyrdis wsamdrectige huad de vilde først begynde / da fremtraadde Gnemer Falster / som ellers holtis mere for en god lystig Broder / end en synderlig Raadgiffuere / oc gaff alligeuel it saare gaat Raad / som skildte alle de andre deris Trætte. Huad heller det falt hannem ind aff hans egen metgiffne artige tancker / eller ocsaa at tiden oc Kongens bange vilkaar paamindte hannem / det kand ieg icke scriffue for vist. Hans Raad vaar / at mand skulde icke giffue sig / saa faa som de nu vaare / til Slags eller standende Strid / imod it gantske Land / men legge aff til den lille Ø ved naffn Barckø / som laa strax op til Landet /

Gnemer Falsters gode raad.

Barckø vnder Ryland.

huilcken vaar vden all synderlig wmage oc Modstand at plundre oc off-
uerfalde. Hand bad Kongen gaa bort at huile sig indtil imod Afften/
oc giøre da færdig met floden at gieste Fienderne / naar de mindst ventede
sig hannem til Nadere. Hand raadde ocsaa at naar de lagde ind at den
trange flod / at de da skulde giffue huer andre gaat rom / oc fare stille frem
vden Bulder oc Vaabenbrag. Paa det at Fienderne skulde icke høre dem/
eller ocsaa/at de selff icke forhindrede huer andre/om nogen aff dennem kom
met sit Skib at staa paa den grunde sand. Huad ydermere vaar fornø-
den at vide / det vilde hand selff drage først bort at vdlede/oc føre dem viss
kundskaff tilbage inden faa timer.

Kong Valdemar drager ind paa Barckø.

Kong Valdemar lod sig dette raad befalde oc vdi afftningen gaff alt
Folcket it tegn / at de efftersulde hannem oc skickede sig i orden tre oc tre til-
sammen/ oc lagde saa ind at Aaen/huer effter anden/vden all raab oc Bul-
der. Gnemer haffde dissimellem veret paa Speideri oc møtte dennem
nu / met nogle aff Fiendernis Folck / huilcke hand haffde optaget oc førde
dem met sig til Kongen. Kongen glæddis der offuer / oc giorde strax land-
gang igennem Skouen / oc hasteligen offuerfalt Fienderne / som de end-
nu meste parten laae vdi deris dybeste oc sødiste Søffn. Nogle aff den-
nem opuaagnede ved en kaald Drøm/ oc nogle som komme op i halffsøffne /
oc hørde Reysenernis bulder/ mente at det vaar deris egne Landsherrer som
komme / oc racte deris Hoffuet vd offuer Dørrene oc atspurde / huad hel-
der det vaar Cazimarus eller Bugislaus som vaar for Haanden. Men
de tøffuede icke lenge / førend de finge de suar / som dennem ilde behagede/
saa at mange aff dennem finge før at vide / huorledis det stod til vdi det an-
det Liff / end her vdi deris eget Fæderne land.

Kaald Drøm.

Vnderligt Giensuar.

Biscop Absalon vaar dragen met en part aff Folcket at en serde-
lis Vey for sig selff / oc kommen saa vist fra Kongens hob / at der vaar it
stort wføre oc Kiær imellem dennem begge. Hand vaar met det første me-
get tuilraadig / huad heller hand skulde brende de Byer / som hand indtog
eller oc icke / men der hand saa luen aff Husene som Kongen selff drog
frem / da tenckte hand vel at Orloff vaar giffuen / oc lod sine Staalbrø-
dre spøre disse samme tidende fra sig / som hand saa komme fra dennem.
Dette varede nogen stund / indtil saa lenge / at de haffde faact saa megen
Byte / som de allermest kunde føre met sig/ da gaffue de huer andre tegen
oc droge til lige tilbage / at Fienderne skulde icke tencke om dennem / at de for
nogen fryct eller fare skyld rømde hasteligen aff Landet.

Barckø plagis aff ildebrand.

DIssimellem at Kongen vaar borte met Folcket / lagde Skialm skegge
som haffde befalning offuer Skibene / ned igien imod Aamunden / at
Fienderne skulde icke komme wforuarendis til at lycke dennem inde oc beta-
ge dennem fordeelen. Som hand nu laa her oc foruentede sin Herris
igienkommelse / fornam hand nogle Vendiske Skib / imod huilcke hand
giorde strax rede met nogle faa aff sine de beste / oc trengde dennem met
en hast paa fluct. Dette vogede de met hannem anden oc tredie gang/
Naar hand lagde vd imod deñem/da flydde de : Naar hand lagde ind igien/

Skialm Skegge.

Venderne fly for Skialm Skegge.

da vende de tilbage effter hannem / indtil paa det sidste at Kongen kom selff oc fant Floden vden varetect / oc forundrede storligen huor Skialm skulde vere. Men der hand formerckte huad skeedt vaar / gaff hand sig met sin gantske Krigs mact effter dennem / oc kunde dog icke opnaa dennem / thi de haffde for stort it forspring for hannem. En iblant Kongens gode Mend / som seylede næst hannem / gaff sig fremmerst i Staffnen paa sit Skib / Ligeruis som hand vilde strax veret rede at giffue oc tage imod Fienderne. Huilcken Kongen rosede offuer alle maade / oc sagde at det vaar altid vel stedt / huad mand gaff en god duelig Krigs mand. I dette samme gick Været om vdi it andet hiørne / saa at de maatte lade deris Seyl falde / oc sætte sig ned at ro tilbage met saa stor vmage / som de tilforne vden møe Seylede frem. Rylenderne som viste best Kaasen oc alle dybhedsens lelighed vd met Landet / vende vden seenfærdighed met deris Skib / oc lagde sig effter at snige sig aff oc til paa de Danske. Nogle aff vore Folck fryctede oc hastede at fly / men Biscop Absalon holt sig bag alle de andreat tage imod Fienderne / om de vilde giøre noget angrib paa dennem.

Det er vel sted huad mand giffner en god Krigsmand.

Absalons dristighed.

Nogle aff de Danske holde sig icke on saa passeligen vel.

Huad skal ieg her nu enten tale eller tie ? Mig blues ved at scriffue det som efterfølger. Den største part aff vore Danske ginge til Seyls oc forlode deris Herre oc Konge / der de fornomme at Rylenderne satte effter hannem. Huilcket angrede hannem mere / end Fiendernis mact oc næruerelse. Besynderligen fortrød hannem at hand haffde tilforn saa høyeligen prisedt en aff sine Høffuitzmend / som siuntis tilforn / at stille sig noget keck imod Fienderne der de flyde / oc nu forlengde sit Seyl met it bredt Klæde / paa det at hand kunde diss snarligere vndløbe oc komme i sit behold. Giffuendis der met Exempel oc atuarsel / at ingen kand lætteligen dømme oc sige huo en ret dapper oc duelig Krigsmand er / førend mand haffuer ret forsøgt hannem / naar det gielder om Fingrene eller ocsaa om Liffuet.

Vdi nød prøffuis tro oc dyd.

De som gaffue sig paa flyct / vilde huercken ved leffuendis Mands røst eller noget tegn oc formaning / lade sig opholdis oc tilbage kaldis. Thi lod Kongen aff at raabe / oc bespurde sig met dennem / som hos hannem vaare / huad dennem siuntis gaffnligst at gribe til raads. Der ingen vilde suare noget / da sagde Absalon / at det vaar raadeligst / at de gaffue sig ind vnder Hithensø / oc fortøffuede der indtil Været vendis / at de finge en god Bør. Men Peder sagde / at mand skulde det ingenlunde giøre / vden der vaar andre Aarsage vnder. Thi hende det sig at dette Wuær bleff nogen tid lang varafftigt. Oc de bleffue der beliggendis / oc finge icke deris Staldbrødre til sig / da skulde vel Rylenderne dissimellem stercke sig oc vorde dennem en haard Giest. Huorfaare intet vaar bedre / end at giøre Seyl oc lempe alting saaledis at den ene bleff io hos den anden. Den som bedre vaar beseylet end sin Nabo / hand skulde tage it Søfft eller tu ind / at den anden kunde holde Søen til lige met hannem. Saaledis gaff huer raad som hand haffde Aar oc Alder. Absalon vaar vng oc hed om Hoffuedet oc haffde gierne voget sig imod Fienderne. Peder vaar vel alderstigen / och saa

Absalons raad.

Peders raad.

Huer giffuer raad / som hand haffuer Aar oc Alder.

lenger

lenger frem end til det som nærucrendis for haanden vaak. Thi fulde ocsaa de andre allesammen hans raad / oc giorde som hand dømte gaffn- ligst oc nytteligst at vere.

Rylenderne forlode sig paa deris mange Skib / oc søgte alt huad de kunde / effter disse vore siu Skib / oc meente at de strax vilde fanget oc ind- taget dem vden synderlig Modstand / men saa tilige som de Danske lode deris Pile flye / da torde Rylenderne icke komme dennem nærmere. Dog saae de alligeuel noget mandeligt vd / i det at de klappede met deris dragne Værie / vnder tiden paa deris skiolde / oc vndertiden paa deris egen Hals / oc mente at de der met vilde forskrecke de Danske / imod huilcke de anden gang lagde ned / met stort Bulder oc Vaabenbrag / huor met de vdrette da lige saa meget som tilforne. Tredie gang opblødte de deris skiolde / oc bøyede dem til rette for deris Knæ / ligeruis som de strax vilde brugt den- nem til standende strid imod deris Fiender. De rode met stor hefftighed met det første / saa at det lod sig ansee / som der skulde bleffuet noget aff met dennem / men der de komme saa nær / at de Danske kunde naa dem met deris Buer / da falt baade Mod oc Maal / Haand oc Hierte til lige paa dennem / saa de torde icke giffue sig ret til Slacting met dennem / alligeuel de Danske raabte nock paa dennem / oc bøde dennem Traadz / endog at de vaare langt flere oc stercke re paa Skib end de vaare.

Saa Danske holde sig vel imod mange Vender.

Rylenderne see mandelige vd.

Bonde hoff- mod oc tri- stighed.

De Danske binde de Vender traadz.

Kong Valdemar hastede icke end ret saare paa denne hiemfærd / men der hand kom saa vijt / at hand fick sit eget Fæderne land vdi Siune / oc Været sactedis effter haanden / kom hand saa langsomeligen frem / at en- dog hand brugte sit gantske vdslagne Seyl / laa hand alligeuel om Mor- genen der hand opuaagnede / som hand gick om Afftenen tilforne til Seyls. Paa det sidste der aldelis ingen Vind eller Bør blæste / som hand kunde vere behiulpen met / da gaff hand sig til at ro / oc møtte Erckebiscop Eskilds Skib / paa huilcket hand seylede siden fremdelis til Skaane. De andre som effterfulde hannem lagde alle ind vnder Sieland. Iblant huilcke vaar ocsaa Peder som lagde ind vdi en Haffn / som Ranild laa met sit Skib. Oc paa det hand kunde sætte hannem Briller paa / oc giøre hannem noget til harm (endog Ranild vaar ellers snild oc veltalende) da opsætte hand sine egne Baadsmend øffuerst vdi Skibet / iblant de andre sine fanger / at det skulde siunis / ligeruis som hand haffde faaet offuer maade stort Roff oc Bytte paa dette taag. Der hand kom ieffnsidis ved Ranild / talede Ranild til sit Folck / oc bad dennem gaa til Pompen / at Skibet lidde icke nød aff Vandet. Dette sagde hand / paa det at Peder skulde strax tenckt / at hans Skib skulde veret bleffuet lackt oc reffnet paa denne Reyse / aff Storm oc Vuær. Men en aff hans eget Folck røbte hannem / oc sag- de at der haffde icke vdi tre dage veret en Vand taar vdi Skibs kølen / som Skibet kunde haffue nogen skade aff / i nogen maade. Da sagde Peder til hannem / dine Baadsmend ere icke endnu ræt vdlærde / huorledis de skul- le suare dig / naar du giør Spørsmaal til dennem. Ranild racte met det samme sit Hoffuet inden borde / oc saa der en stor hob vngt Folck sidendis Aarckeløse

En Siel- landsfar giecker en anden.

Ranild gri- bis vdi sin egen Tretsk- hed.

Aarckeløse / som befattede sig met ingen Skibs gierning / oc meente der faare / at de vaare tagne til Pris oc Roff aff Peder vdi Fiendernis Land. Huilcket skar hannem vdi hans Hierte / oc hand da først beklagede sig / at Lycken haffde veret hannem saa ond / at hand kunde icke komme til / for Skibbruds fare skyld / at giøre Peder oc de andre hans Stallbrøder selskaff.

Den tredie Kong Valdemars taag imod Venden.

OM Vaaren næst efftetkommendis / drog Kong Valdemar atter ind paa Ryland / vdi den Egn ved Arckunaborg / met den Sielandske oc Skonske / oc noget aff den Judske mact. Der hand haffde plundret Landet / oc vaar kommen der fra met it stort Byte til Strandbacken / komme Rylenderne wforuarendis bag paa hannem / der hand vilde gaa til Skibs met sit Folck. Som lyckis vilde / falt en stor Taage paa dennem / saa at de Danske / som vaare icke vel bekiende paa veyene / nøddis til at bliffue bestaaendis tilsammen hos huer andre paa en sted. Vdi denne samme mørcke Taage / fulde Fienderne moxen mit ind iblant dennem / oc viste icke selff / at de vaare dem saa nær / før end at Taagen nedslogs / oc den klare Sol opskinde. Da kom ridendis Pribislaus (som nogen kaart tid forleden vaar rømt aff Venden til Danmarck) oc førde denne tidende / at Rylenderne vaare saa nær / at mand kunde komme til Slags met dennem / oc formanede de Danske / at de vilde nu / som de vilde ellers altid / beuise deris Duelighed oc Mandom. Kongen sagde / at Rylenderne skulde finde Mend for sig / som haffde dette sind oc mod / at de heller vilde ærligen døe / end skammeligen fly oc rømme aff Marcken. Huilcket fandis ocsaa vdi Sandhed. Thi saa snarligen de Danske finge siun paa dennem / brøde de (imod all deris gamle seduane) deris Slactordning / oc sloge dennem paa fluct / før end nogen aff deris egen Folck fick en Fingers skade aff dennem.

Rylenderne komme de Danske wforseendis paa Hender.

Pribislaus rømmer aff Venden ind i Danmarck.

De Danske ville heller ærligen døe / end skameligen fly.

Vnderlig Hendelse.

Iblant andre duelige Danske Mend / som beuiste sig denne dag mandelige vdi Marcken / vaare ocsaa tuende / som aff wforseendis hastighed / rende saa hart ind paa huer andre / at de fulde begge til lige huer fra sin Hest / oc Kongens Hest styrte i samme Øyeblick offuer dennem / at Kongen fick saa hart it fald / at hans Alnbo gick igiennem hans Skiold / langt dybt ned i Jorden. Absalon vilde stigd fra sin Hest / oc ophiulpet hannem / men hand vinckede at hannem / at hand skulde ickon fare frem / oc gaff tilkiende / at dette vaar hannem it lyckeligt fald / at hand kunde vel selff reise sig op vden meen oc skade / i den stæd at Fienderne maatte bliffue slagne / oc stode aldrig op igien / dem til gode i denne Verden. Det som ocsaa vederforis dennem / at de nedlagdis vden all Værn oc Modstand.

Kong Valdemars Hest styrter met hannem.

Rylenderne bliffue slagne som Faar

En stor part aff dennem gaff sig tilbage til det Vand / der som de tilforn lode sig offuer sætte / oc funde deris Kirckegaard / der som de søgte størst Liffs tryghed oc vndsætning. De vaare vel saa mange som druckne de / som de der ellers bleffue slagne paa Landet. Nogle / paa det de kunde fri Liffuet / gaffue sig vd i Vandet / indtil deris Halssbeen / oc

bleffue

bleffue dog icke forſkonede aff de Danſke/ ſom ſøgte vd til dennem/ oc dræbte huemſomhelſt de offuerkomme.

En vaar iblant dennem / ſom fick vforuarendis hemelig Fodfeſting paa en Steen vnder Vandet / oc haffde vel beholt Liffuet / der ſom icke Abſalon haffde giffuet ſit Folck mod / oc ſagd : Icke er denne Rybo ſaa høy oc lang / at der maa io findis nogen iblant oſſ / ſom kand vere hans lige. Icke er it Vand dybere for den ene / end for den anden. Endog Eſbern Snare/ Abſalons Broder / viſte vel / at det kunde icke andet vere mueligt / end at denne Rybo ſtod io paa en Steen / ſaa kunde hand dog icke ladet / at hand io ſkulde imod mange andre deris raad/ giøre ſin Broders vilie oc begering fyldiſt. Hand gaff ſig vd i dette blodige Vand/oc effter at hand haffde ſkut ſit Glaffuend igiennem denne Rylender / vilde hand vent ſig mod Landet / oc ſanck i det ſamme vnder Vandet / ſaa at mand ſaa aldelis intet aff hannem/ oc vaar noget nær omkommen / haffde icke hans andre Stallbrødre ſnarligen kommet hannem til hielp.

It vnderligt Specktackel.

Eſbern ſnaris driſtighed.

Eſbern Snare er ſted vdi ſtor Liffs fare.

Førſt gaff ſig en ved naffn Oluff / vd paa ſin Heſt til hannem/ Men ſom hand haffde fattet hannem vnder ſin Arm / oc vilde hiulpet hannem til Landet/ vaar hand ſelff noget nær faldet aff Sadelen / oc nødis der faare til at lade hannem fare/oc redde ſig ſelff aff Liffs vaade. Der en anden aff Ryterne / ved naffn Niels dette ſaa / vilde hand ocſaa hiulpet hannem / tog ſin Heſt met Sporene/ oc gaff ſig vd til hannem / men det gick denne anden / lige ſom den førſte.

Tuende Ryter/ Oluff oc Niels ſætte ſig ſelff vdi fare for Eſberns ſkyld.

Paa det ſidſte komme nogle aff Fodfolcket / ſom førde hannem op paa det tørre Land. Alle de ſom ſaae hannem / mente at hand ſkulde aldrig faaet til Liffs igien / ſaa ſlæt haffde Vandet forſtoppet hannem ſin Aande. Men der de ryldede hannem / kløgtis hand dette megle Vand fra ſig / oc begynte ſtrax noget at ſee ſig omkring / dog laa hand end da Maal løs/ indtil ſaa lenge / at nogle met tørre Klæder opuarmede hans kaalde oc forfraaſne Legeme. Der met kom hand noget førſt til ſit Maal/ oc bar alligeuel denne dag igiennem/ Dødſens Farffue oc tegn vnder ſine Øyen oc gantſke Anſict.

HER vaar endnu en Danſk Ryter / iblant Kong Valdemars Folck / hues Mandom er ocſaa ingelunde at forgætte. Hand forfulde Fienderne allene for ſig ſelff / met ſtørre haſtighed end forſiunlighed / at hand kom ſaa vijt ind iblant dennem / at de bade hannem / at hand vilde lade ſig fangis met en god vilie. Det vilde hand for ingen deel høre / oc ſpranck ſtrax fra ſin Heſt i denne mening / at hand vilde heller dø paa ſin fri Fod / end leffue en fange. Hand ſlog ihiel alle dennem ſom komme noget nær til hannem / oc vorde ſig driſteligen allene imod mange / indtil hand paa det ſidſte falt met mange ſaar oc megen ære / offuer mange deris døde Legeme / ſom hand ſelff haffde henſent paa Veyen for ſig fra denne Verden. Alle de ſom ſaae eller ſpurde ſaadan ſtor

En Danſk Ryters mandom.

Stort mandom.

Mandom oc dristighed/som denne ene Danske beuiste/ bleffue saa forskreckede/at de effter denne dag torde aldrig møde de Danske vdi nogen standende Strid.

Det fierde Kong Valdemars Taag imod Venden.

DEt næste efterkommendis Aar / der Venderne hørde oc spurde / at Kong Valdemar rystede sig atter paa ny imod dennem / befryctede de sig oc afffærdede en saare veltalende Mand/ved naffn Dombar / ind i Danmarck/at bedis om Fred paa deris vegne. Biscop Absalon vndfick hannem/ oc oplagde hans Folck vdi Roskilde/oc drog met hannem paa hans eget Skib hen til Kongens flaade. Thi de Danske oc de Vender hulde det saa met huer andre/ at naar deris Legater komme vdi Feide tid ind til huer andre/ naar de laae paa deris farendis Reise / da maatte de icke drage vd igien/ før end Ledingen bleff end/ paa det at de skulde icke siunis at vere vdskicket/ mere paa Kundskaff / end Freds forhandling. Kongen haffde nu lang tid ligget børløs/ saa at den Judske flode haffde saa gaat som fortæret all sin Prouiant/ oc vilde nu draget hiem igien/ der som icke Skaaningerne oc Sielandsfarene haffde vndsæt dennem / oc veret frommere mod dennem end Fynboerne vaare. Dette formerckte Dombar / saa tilige at hand kom til Kongen vdi Floden / oc begynte derfaare at lade sine ord staa/ langt anderledis / end hand giorde aff Begyndelsen. Tilforn bads hand ydmygeligen om Fred/ nu gaff hand faare / at mand skulde skarffue skade paa begge sider til lige. Hand begerede aff Biscop Absalon/ at hand vilde forhandle hans Sag hos Kongen/ oc til ydermere stadfestelse / at wryggeligen skulde holdis hues pact som oprettedis/ sagde hand sig at ville kaste en Steen vd i Haffuet. Thi dette wchristne Folck/ hulde det for en hellig oc aluerlig ting/naar nogen kaste en Steen vdi Vandet/oc bad at hand skulde selff siuncke ned vdi forderffuelse / Ligeruis som denne Steen / om hand giorde imod sin Pact oc Forbund vdi nogen maade. Absalon sagde/ at det vaar intet beuendt/ at biude saa løs foruaring vdi saadanne aluerlige Sager : Vilde hand at noget skulde endeligen vdrettis / da skulde hand tilforn sætte Gissel. Dombar mente/ at skulde hand giffue Gissel paa sin side/ da skulde Kongen ocsaa giøre det samme paa sin side. Absalon fortørnedis der offuer/ oc bad hannem dragis til minde / at Ryboerne pleide oc burde icke aleniste/ at sætte de Danske Gissel/men ocsaa tilskicke dennem/Penninge oc Skib naar behoff giordis / i den stæd at de Danske pleiede aldrig i nogen Mands minde/ at giffue Rylenderne noget saadant. Da begynte Dombar at suare Biscop Absalon/ met denne effterfølgendis lange tale / oc sagde:

Dombar en Vendisk Legat kommer til Danmarck.

Krigs brug.

Dombar forandrer sine ord.

Gammel skick iblant de wchristne at giøre Forbund.

Absalons oc Dombars Samtale.

Dombars lange oc dristige tale.

Der som i/ værdige Herre oc Fader / ere en forstandiger Mand / som i lade eder tycke oc mig vel siunis/ da acter oc mercker mig grandgiffueligen det som ieg nu vil sige eder : Huo som viseligen skicker sig vdi alle sine Sager/ hand tencker paa tre besynderlige tider / dog noget mere paa den ene/ end paa de tuende. Først seer hand sig tilbage / huad vdi formere dage skeedt er. Der næst seer hand faar sig / huad effter kand komme i fremtiden. Siden offueruejer hand det som næruerendis er for haanden. Men huorsomheldst en Daare er / om hand end skønt kommer baade det fremfarne ihu/ oc haabis meget det tilkommendis / saa forgætter hand alligeuel

Vis mand giør sig tancke paa tre tider.

det nær-

det næruerendis / oc forseer leligheden aff vankundighed oc forsømmelse. Saaledis lader ieg mig tycke / at det nu gaar eder ocsaa / i det at i besuere eder met formegen omhyggelighed / oc opregne huad eders forfædre haffue bedreffuet met deris Herreskiold / oc giøre eders Datum saa hart paa de tilkommendis wuisse hendelser / at i kunde icke see det som faar Fødderne ligger / oc haffue faar Øyne imellem begge Henderne. I mene at alting skal nu gaa eder saa lætteligen oc kyckeligen vdaff / som vdi fordom tid / oc besinde icke / at der er fald imellem Haanden oc Munden / oc vide icke huad lycke der vil opuaagne vdi Morgen eller den anden foruentendis Dag. Jeg giffuer vel dette maet / at i Danske haffue i fordom tid / hafft Hals oc Haand met oss / men den gode lycke som da holt met eder / den er nu rømd offuer Haffuet fra eder til oss / at vore vilkaar ere nu paa denne dag / saa gode som eders vaare i de formere dage. Saa ringe som wi vaare da imod eder at regne / saa ringe acte wi nu eder igien imod vor maet oc styrcke. Huad er denne for en snack / at i foruende det som icke er skeed vdi Mands minde / oc tale icke it eniste ord om dette Nymere / som er huer mand vitterligt / at det er skeedt nyligen vdi disse Aar oc dage? Jeg veed icke huad i tencke / at i begere aff oss / det som oss burde met rette at eske aff eder / som det nu ellers staar til vdi Landene paa begge sider. Eders Landemercke ere saa ynckeligen metfarne oc forderffuet aff vort Krigsfolck / at indbyggerne ere slagne eller foriaget / oc Jorden ligger aldelis øde oc wdyrcket. Tuert imod da er vort land saa Folckrigt / at Jorden neppeligen strecker til at føde dennem / som paa hende er afflet oc dagligen afflis. Oc alligeuel ville i huercken kiende eller holde oss for eders offuermend eller ieffnlige / endog i kunde tage oc føle paa / at wi vdi mange stycker ere eder langt offuerlegen. Thi vil ieg gierne haffue eder ombedet / at i icke besuere oss met megen wsæduanlig skat oc tynge / førend at i enten bliffue oss lige mectig / eller oc at i faa oss saa hart vdi Klemmen / som i nu selff side der vdi / met stor angist oc ælendighed.

De Danske haffue hafft Halss oc Haand met de Vender.

De Tomme oc wsmurde Vogne bulre altid mest.

Met saadan wbeskenhed vdbrød Dombor sin daarlighed. Men Biscop Absalon suarede hannem ickon met faa oc kaarte Ord / oc lod sig intet bemercke met vrede vdi nogen maade. Hand skiltis fra hannem oc gick geniston til Kongen oc fortalede hannem ord fra ord / huorledis til vaar gaaet. De haffde vel gierne draget offuer til Venden / men denne Modbør forsenckede oc opholt dennem dag fra dag saa lenge / at de paa det sidste maatte offuergiffue oc opsætte dette Taag / indtil at leyligheden oc aarsagen maatte bedre føye sig vdi fremtiden.

Ingen høde eller true førend hand er ret færdig at sla.

KOng Valdemar harmedis ved sig selff / at hand nu fierde gang haffde rystet sig imod disse Vender / oc dog icke endnu retteligе fremmet sin vilie / oc heffnd sig paa dennem / som de met deris traadzighed oc ondskaff haffde vel fortient. Thi bleff hand saaledis til sinds / at hand vilde en gang for alle / angribe dem saa aluerligen paa alle sider / at de skulde findet at de haffde Herre offuer sig. Oc effterdi hand fortrøstede sig icke selff at vere dennem mectig nock / baade for skade som Riget haffde lidt aff dennem / oc aff andre induaartis Feider i disse næste fremfarne Aar / Da sende hand sit Bud til Hertug Henrick aff Saxen / oc loffuede hannem en stor sum

Det femte Taag som Kong Valdemar giorde imod de Vender.

Penninge /

Hertug Henrick Løue ſamtycker at føre Krig paa Venden met Kong Valdemar.

Penninge / at hand ſkulde tage Haanden vdi met hannem / at offuerfalde til lige diſſe Vender hans obenbare affſagde Fiender. Hertug Henrick lod ſig ſaadant tilbud icke ilde befalde / efftcrdi hand kunde baade (kand ſkee) forøge her met ſit eget Herredoms grentzer / oc faa alligeuel ſin Beſolding offuer vdi kiøbet. Hand loffuede Kong Valdemar at hand gierne vilde giøre hannem dette Taag til vilie / oc vere til rede paa ſin ſide/ naar hand ſelff lagde ind met ſin flode paa den anden ſide.

Den Norſk Drage.

EFter dette forbund ryſtede de ſig begge / huer vdi ſit Land. Iblant andre ſkøne Skib/ ſom Kong Valdemar haffde beredt ſig paa/ vaar ocſaa it ſkicket ſom en Drage/ met huilcket Kongen aff Norge / nogen kaart tid forleden haffde foræret hannem. Paa dette fick Abſalon Kongens befalning / at hand ſkulde det tilryſte oc beſætte det met Roſkilde Baadſmend / oc lade det ſaa komme frem met det allerførſte til den allmindelige flode. Abſalon lod alting ſkee effter Kongens begiering / ſaa meget ſom hannem vaar muelige at giøre her til/men Været holt hannem ſaa lenge inde vdi Iſøre fiord / at hand paa det ſidſte icke gremmede ſig for dette Skib allene / men mere for ſig ſelff / at hand ſom pleiede ellers altid / at vere den førſte ſom vaar rede at drage vdi leding / ſkulde nu vere det ſeeniſte oc den ſidſte.

Drømme.

En nat ſom hand lagde ſig hen bag vdi Skibet / oc falt aff ret bedrøffuelſe oc kedſommelighed vdi en dyb Søffn / fick hand en Drøm / ſom gaff hannem Mod at hand met det førſte ſkulde faa en god Bør. Hannem ſiuntis at der kom en / ſom kaldede at hannem / oc hand ſtod ſtrax op / oc gick nogen tid lang at ſpatzere paa Strandbacken met Biſcop Tocke aff Burglum / huilcken bad hannem at hand ſkulde giffue grandgiffueligen act / paa det ſom hand hørde aff hannem. Siden (ſom hannem baris faare vdi Søffn) ſiuntis hannem / at Biſcop Tocke / ſang førſte / anden oc tredie gang den Latinſke prefatz / ſom ſiungis almindeligen til Jule høytid / oc bad Abſalon atter / der hand haffde vdſiunget / at hand ſkulde icke forgette huad hand haffde hørt.

Biſcop Tocke aff Burlum kommer Abſalon faare vdi Søffn.

Der Abſalon opuaagnede / tycktis hannem dette at vere ſaa ſkinbarligen ſkeed vdi Sandhed / ſom hand haffde veret Vaagen hos Biſcop Tocke / baade ſeet oc hørt hannem. Oc efftcrdi hannem bleff iblant andet ocſaa tilſagd / at hand ſkulde faa en god blid Bør / oc komme der met vd aff Haffnen / da vaar hand ſaa viſſ der paa / at hand ſtrax ſætte ſig vdi en Baad / oc befoel Aaſtret ſom vaar Høybaadſmand / paa Kongens Skib / at hand ſkulde reiſe ſin Skibs maſt / oc drog ſiden tilbage oc fick ſig mad / Ligeruis ſom hand ſtrax vilde lagd vd / endog ingen kunde kiende / at Stormen haffde ſagtet ſig vdi nogen maade.

Biſcop Abſalon troer paa Drømme.

Som Biſcop Abſalon ſad vnder Maaltid / kom Aaſtred løbendis / oc ſagde at Været begynte flux at ſactis / oc atſpurde huad hand ſkulde giøre. Abſalon bad hannem vinde Seyl / oc ſøge Iſſøre fiords gab / det ligeſte hand kunde / oc naar hand vaar der kommen igiennem / da ſætte ſin kaas enten paa den høyre eller den venſtre Haand omkring Landet / effter ſom

Iſøre fiord.

ter som Været vilde best føye sig. Der de nu komme vden for Munden/
saae de huor Kongens flode gick vnder Seyl / frem oc tilbage vdi Søen/
vndertiden imod Vesten / vndertiden imod Østen / oc loffuerede aff oc til
effter Værens wstadighed. Huilcket kom Biscop Absalon saare lyckeligen
til mags / at hand huercken skulde Seyle allene for sig selff/ eller ocsaa kom-
me sidst frem effter alle de andre. Oc er dette stort Vnder vært / at saa
tilige som hand kom ieffnsidis at dennem / da finge de saa en stattelig oc sta-
dig Bør / som de nogen tid kunde begere. Men der Absalon fornam/
at Kongens eget Skib haffde faaet nogen skade vdi denne næste Storm/
da lagde hand der met ind vnder Landet / oc lod det stercke oc opfærde met
ny Bord / baade vden oc inden/ huorsomhelst behoff giordis. Oc paa
det/at det kunde haffue diss større anseelse/ lod hand ocsaa opsætte nogle for-
gylte knappe runt omkring Staffnen.

Absalon pryder Kongens Skib met Guldknappe.

SIden seylede de endrecteligen frem / oc funde Kongen vnder Masnet/
oc droge saa fremdelis met hannem ind vnder Pølen/ oc tuingde Ven-
derne saa fast paa denne søside / som Tytskene giorde paa den anden side.
Offte falt det saa/ at de begge grebe dem an paa en tid til lige / oc vaare huer
andre saa nær / at de kunde see huer andens Hær. En gang hende det sig
at Venderne komme hasteligen offuer nogle aff de Tytske Ryter / oc sloge
dem ihiel / som de vaare vdredne paa foring. Dette førtrød deris Stal-
brødre / oc oplagde met sig selff huorledis de kunde best komme til at heffne
denne spaat oc skade. De rede en anden dag vd noget stercke paa foring/
oc lode ingen fane eller Fennicke fluffue for sig / oc haffde deris gamle oc
daglige Klæder paa offuer deris Harnisk / at Fienderne skulde diss dristeli-
gere falde ind paa dem / ligeruis som de giorde paa de andre tilforne. Som
de vaare nu paa Agrene oc begynte fast at affskære Kornet / komme
Venderne hasteligen paa dennem / oc mente at det skulde nu lyckedis den-
nem som førre. De Tytske kaste seglene / sprunge til deris Heste / oc
grebe til deris Suerd/oc sloge disse Vender ihiel/ at icke en aff dennem vnd-
kom met Liffuet. Hertug Nuclet bleff der selff ocsaa slagen / oc hans
Hoffuet affhugget oc ført til bage vdi Leyren/ baade Tytske oc Danske til it
Spectackel. Hans egen søn Pribislaus / som vaar foriaget ind i Dan-
marck for den Christne relligions skyld / sad offuer Nadere / der dette
skeede. Oc der hand fick tidende huorledis til vaar gaaet / lagde hand
Kniffuen fra sig / oc effter at hand haffde sidet en liden Stund met haan-
den vnder kinden / sagde hand om sin egen Fader : Saa burde en Guds
foractere/ oc icke vdi anden maade at omkomme.

Masnet.

Pølen.

Krigs anslag.

It anslag lyckis icke altid.

Hertug Nuclet aff Venden bliffuer slagen.

Sønnen græder icke for Faderen.

Guds Ords foractere straffis.

Siden gaff hand sig vel til freds oc giorde sig lystig / som tilforne/
met det andet sit Selskaff. Lod der met paa kiende / at hand haffde it Gud-
fryctigt mands Hierte vdi bryste / oc at hand holt den icke for sin Fader/
som hadede oc forfulde den Himmelske Herris oc Faders ord oc bud. Huor-
faare hand oc saa effterfulde denne Krig / oc angrede icke en gang / at hans
Fæderne land plagedis oc tuangis aff disse tuende vdlendiske Førster til
lige paa en tid.

Gud skal æris offuer alting.

Nogle

Hertug Henrick tracterer Kong Valdemar stateligen.

Nogle faa dage her effter / vndfick Hertug Henrick/ Kong Valdemar vdi sit Paulun / oc anrictede it stort Giestebud for hans skyld. Hans folck sætte hand altsammem for sig selff/ saa nær som til Biscop Absalon / hannem tog hand met Kongen til sit eget bord. Endog alting gick for sig met stor Pral / saa siuntis alligeuel større offuerflødighed oc stattelighed paa Folcket som tiente til Bords / end paa Kaasten som frembaris.

Kong Valdemar raadslager sig met Hertugen.

Der Kongen haffde raadslaget met Hertugen / saa meget som dem begge effter tidens lelighed vaar for nøden / drog hand tilbage vdi sin egen Leyer / oc fick kaart tid her effter aarsage / at affferdige Bud paa ny til hannem / at hand vilde lade hannem faa at vide / huor hand vilde møde hannem paa en viss stæd / at de kunde komme huer anden Ords / at handle ydermere om noget som dennem begge/vdi denne Feide vaar stor mact paaliggendis. Her til giordis behoff at bruge en forstandig Mand / som saadant kunde vel vdrette / men huer mand aff de fornemiste giorde sin vndskyldning. En part klagede at deris Heste stode lamme oc vdredne/ en part sagde at deris Heste vaare wskode oc icke saa beslagen / at de kunde reise offuer Marcken met dennem.

Biscop Absalons villighed.

Paa det sidste der ingen torde beuilge Kongen denne farlige reyse/ kom Biscop Absalon ind i Leyren / oc haffde veret borte i Skouen at hente Vid. Strax der hand bleff atspurd oc ombeden / samtyckte hand Kongen sin begiering / oc vdualde aff sine egne næste Slect oc Frender / som skulde følge hannem offuer Landet. Thi hand tenckte vel / Før suige de suorne end de baarne. Pribislaus som viste Landsens leilighed bedre end nogen anden / hand loffuede sig at ville føre oc ledsage hannem frem oc tilbage. Huilcken Kongen oc saa her til betrode / thi hand haffde tilforn forsøgt hans troskaff / oc giffuet hannem sin egen Syster / oc forlent hannem met nogle aff de beste smaa Øer / som hørde til Kronen. Huilcket ocsaa gaff hans Fader aarsage / at hand fick den onde mistancke om hannem / at hand skulde staaet hannem effter Land oc Liff / oc dreff hannem der faare aff Landet fra sig / fordi at hand haffde ladet sig døbe / oc taget Kongens Syster vdi Senge.

Pribislaus bleff dreffuen aff Venden for Guds ords skyld.

Biscop Absalon drog aff sted / oc kom vel frem / oc vdrette met en snarhed hos Hertugen / huad som Kongen haffde befalet hannem. Der det lackede fast imod Afften / oc hand vilde nu begiffue sig igien paa hiemreysen / bad Hertugen hannem / at hand skulde bliffue denne ene nat offuer hos hannem. Absalon sagde at det stod hannem ingeledis til at giøre. Thi baade forlengdis Kongen saare effter giensuar / oc der til met laae Skibene vde paa det vilde Haff vden Haffn/ om noget paa kom. Der Hertugen vilde nu slippe dennem imod Afftenen / traade en velbyrdig oc forstandig Mand / som vaar en Saxe / frem til Hertugen / oc talede hannem hart til/ at hand lod disse mectige Danske Herrer fare allene fra sig / oc lod icke nogle aff sine Hoffsinder følge dennem / effterdi det vaar alle Mand vitterligt / met huad fare de droge saa gaat som mit igennem deris Fienders hender. Thi lod hand dennem strax kalde tilbage / men Absalon sagde saa hart ney/at hand vilde ingen haffue met sig aff Hertugens Folck / som hand til-

Hertug Henrick vil gierne beholde Absalon hos sig.

hand tilforne sagde/ der hand bleff ombeden at fortøffue hos dem om Natten. Thi hand meente at det lagdis hannem til større ære / at hand dristede mere paa sig selff oc sit eget selskaff / end paa en fremmede bistand vdi nød oc fare.

Pribislaus giffuer gode raad.

Der de vaare nu komne noget frem paa Veyen / bad Pribislaus dennem holde stille/hand haffde noget at sige/ som dennem alle sammen oc huer serdelis vaar mact paa liggendis. Der som det haffde staaet til mig (sagde hand) da skulde wi ingelunde tilforn affslaget Hertugen sit tilbud. Det er ingen skam at stercke sig vel vdi tide imod sin Fiende. Størst er den Mandom/som bedriffuis met mindst daarlighed. Straffelig er den dristighed / som sætter sig selff daarligen i Vaade. Men huad skulle wi nu giøre ? Wi kunde icke begere paa ny / det som wi tilforn haffue forskudt. Her er intet nærmere raad / end at wi trøste oss selff vel/ oc driste paa oss selff / effterdi wi ere komne saa vijt / at wi skulle endeligen den Vey tilbage som wi komme frem. Lader oss tencke der paa / at de Danske haffue altid holdet sig mandeligen / at wi oc icke findis de vogeste eller slemiste. Huer skal være saaledis til sinds / oc giøre sit beste / at wi enten kunde faa Seyer oc Offuerhaand / eller oc dø saa mandeligen / at wi kunde haffue it euigt naffn effter oss. Det er ingen tuil / at Fienderne haffue io aff Hestenis fodspor formerckt / at wi ere komne her frem. Saa er det ocsaa troligt / at de haffue lagd sig i Veyen for oss / at de kunde forraske oc offuerfalde oss met fordeel. Der som wi bliffue fangne / oc komme leffuendis vdi mine brødris Hender / da skulle de lige saa grueligen heffne min Faders død paa vore Legeme / som wi haffde veret met at dræbe hannem. Thi siuntis mig bedre at vere / at wi staa saa lenge som wi kunde / oc huer tage mand for sig/oc siden heller falde / end antuorde sig selff leffuendis sin Fiende vdi Haanden/at hand skal driffue sin spaat met oss/oc bære Plage oc Pine paa oss/ effter sin lyst oc heffngierighed. Dette siger ieg icke fordi at ieg er saa redt/ at ieg tør io fuld vel skelffue / men mere aff den kierlighed som ieg haffuer til eder i gode Danske mend. Thi ieg er kommen aff det Blod/ imod huilcket ingen Vende / haffuer tort opsætte sig her til dags. Jeg beder oc formaner eder alle oc huer serdelis / ved det ærlige Danske naffn/ som er videlige berømmet offuer den gantske Verden/ at i lade eder findis met wforfærdet mod oc dristige mands Hierte.

Størst er den Mandom som bedriffuis met mindst daarlighed.

Bedre er at ærligen dø end fangis til Spaat oc Pine.

DER Pribislaus haffde ent sin tale / oc fornam de Danskis frimodighed / sagde hand at hand tuilede aldelis intet / at det skulde io gaa vel til / besynderligen effterdi de Vender siunis noget mere farlige vdi første anløb / end de ere bestandige oc varafftige naar det gielder om Fingrene. Hand befoel Ryterne / som best vaare beuebnede / at de skulde tage de andre vnge smaa Drenge / som vaare icke saa vel foruarede met Krigs rystning / oc lade dennem ride mit i Hoben. Hand deelte Folcket altsammen vdi tuende hobe / paa det at de skulde siunis flere end de vaare / oc at den ene hob kunde komme den anden til hielp / som først bleff angreben. Hand befoel oc saa / at de skulde raabe oc quæde/ oc giøre det største bulder vdi Marcken

De Danskis frimodighed.

som de kunde/at lade saaledis paa kiende deris frimodighed oc dristighed. Der met rycte de frem oc komme vden hinder oc modstand tilbage / saa at de icke fornumme en vred Mand paa den gantske reyse / førend de komme igien til Kongen. Hand fortøffuede hos Skibene vdi Haffnen / oc vaar stedt vdi stor lengelse oc banghed for dennem / oc vdi midler tid lod læse noget for sig aff den hellige Scrifft / til at formindske Tidens kedsommelighed. Men der hand hørde at de vaare igien komne / da gick hand allerførst til Seng oc met glæde lagde sig hen at huile.

Kong Valdemar lader læse den hellige Scrifft for sig vdi leding.

OM anden dagen lagde Kong Valdemar ind at en Elff ved naffn Gudackre / oc kom dog icke saare langt frem / førend nogle aff de store Skib støtte / saa at hand maatte sætte met dem / oc lade Biscop Absalon drage hen op met en part aff smaa Skibene for sig selff. Absalon kom paa det sidste saa vijt vdi denne Aa / at den bleff bred oc stor som en Sø. Her paa haffde Fienderne belagt Gabbet met deris Skib / at vore Skib skulde icke kommet ind til dennem. Dette fortrød de Danske / som stelte sig strax til Verie imod dennem / oc i det som de søgte hasteligen frem oc viste icke Dybet / bleffue de staendis paa grunden met deris Skib. Thi sprunge de vd i Vandet / løffte oc lætte / droge oc slæffte saa lenge indtil de løsnede dem igien. Venderne forsømte sig icke at sla oc skiude / en part vd aff Skibene / en part ocsaa brystgengs vdi Vandet imod vort Folck / dog det varede icke ret lenge / før end de gaffue flugt igien til deris Skib. Den første som kom ind i Dybet iblant dennem / det vaar Pribislaus met tuende sine Skib. Folcket som stod vdi Vandet spranck saa mangfaaldeligt ind vdi det ene/at det strax reffnede fra den ene ende til den anden. De andre som komme effter / indtoge Fiendernis skib / som de selff haffde forløbet. Siden giorde de Landgang oc sætte ild paa alle de Byer / som laae runt omkring denne Elff paa alle sider.

Gudakre.

De Danskis duelighed.

Imod Afften lagde Biscop Absalon ned tilbage / oc kom om nattetide til Kongen / oc met disse gode tidende / skilde hannem aff met den sorg oc omhu / som hand haffde for hannem vdi hans frauerelse.

SIden sende Kongen sit eget store Skib hiem til Danmarck / oc seylede hen op / paa it andet mindre oc magligere Skib til floden. Der afffærdiget hand Sune met tuende Skib / at hand skulde drage vd det lengste hand kunde komme / at røffue oc brende huorsomhelst hand fremkom. Selff lagde hand op til Rostock / oc affbrende den vdi grund vden all modstand. Thi Borgerne haffde for redzel oc fare skyld forløbet den / oc rømt at Marcken. Deris Affgud / it billede / huilcket de dyrckede / ligeruis som det maatte veret Gud i Himmelen selff / det lod hand samme tid kaste paa Ilden oc opbrendis. Der næst slo hand en bro offuer Aaen / at Hertug Henrick kunde komme offuer til hannem met sin Hær / oc giøre deris anslag diss bedre indbyrdis imod Fienderne.

Sune afffærdiges met tuende Skib.

Rostock affbrendis aff de Danske.

Samme

Samme tid kom Pribislaus Nuclets Søn / som førre er omtalet / wforuarendis paa den ene side Aaen / och saa der sin Broder / inden Skibs borde met Bernhart / huilcken met egen haand (som almindeligt ryete gick) slog Nuclet ihiel. Thi raabte hand oc skeldede paa sin Broder / at hand haffde det Hierte i sig / at hand kunde saa venligen omgaaes / met den som haffde veret hans kiødelige Faders Bane. Pribislaus suarede oc sagde / at hand vaar Bernhart alt gaat skyldig / fordi at hand haffde affskilt hannem met den Fader / som vaar en fiende imod Gud oc alt det som helligt er. Hand sagde ocsaa / at hand vilde ingelunde holdis for den Faders Søn / som haffde veret en Fader aff huilcken megen vitterlig synd oc ondskaff vaar afflet oc opkommen.

Broder straffer anden.

Dissimellem kom hastig tidende / at Ryboerne oc de Pomerske haffde forsamlet sig met deris Skib oc vaare for haanden / at de vilde belegge Aagabbet for de Danske. Thi rømde Kong Valdemar strax effter Hertugens raad oc formaning / oc lagde vd paa Strømmene at Fienderne skulde icke komme til / at klemme hannem inde paa dette trange Vand. Der hand kom vd oc fornam alligeuel intet til Fiendernis flode / tenckte hand ved sig at de torde vel haffue skalckhed vdi sinde oc ligge hemeligen paa lur / at offuerfalde Skibene / om hand begaff sig fra dem met sit Folck / at giøre nogen Landgang. Thi tenckte hand at løbe dennem it ram vdaff / oc vdsende en aff sine Høffuitzmend / ved naffn Magnus / met noget andet faa Folck / at hand skulde sætte Ild paa nogle aff de næste omliggendis Landsbyer / paa det at de Vender / naar de saae ilden / skulde icke vide andet / end at Kongen haffde forlat Skibene / oc draget op i Landet met sin gantske Hær. Huilcket ocsaa skeede. Saa tilige at Magnus lod see den røde lue aff Husene / da mente Ryboerne at alle de Danske skulde veret der hos / oc skyndede sig der faare til deris Skib / i denne mening / at de vilde taget dennem ind vden Modstand i deris frauerelse. De haffde da kommet vdi rette tid til gilde / der som icke nogle aff vore Danske (huilcke viste intet aff Kongens anslag) haffde giffuet sig for hasteligen vd imod dennem oc iaget dem paa flucten. Største parten aff floden Vant strax seyl / oc kunde dog icke optage dennem / at de io vndkomme igien / i deris behold.

Kongen legger vd igien paa Strømmene.

Trædskhed offuer trædskhed.

Ryboene fly for de Danske.

OM Middagen falt en stor hede aff Solens brynde / saa at disse Danske som vaare vdløbne effter Fienderne / tieldede offuer sig met deris Seyl / oc lagde sig ned til huile oc rolighed. J det som de laae saa stille / kom Erckebiscopen aff Lund fra den anden part aff floden / wforuarendis paa dennem oc bredede dem deris Ladhed / oc sagde: Ach Brødre / ere disse de huler / vdi huilcke i haffue lyst til at begraffue eders fule Kroppe / i den stæd at i skulde bruge oc øffue dem vdi idelig Krigs arbeide? Kongen formerckte at hand selff bleff ocsaa slagen paa siden met denne skarpe formaning / oc giorde der faare sin vndskyldning oc sagde: Jcke ere wi endnu saa dybt nedslagne vdi disse Graffuer / at wi io kunde lætteligen hielpe oss selff her vdaff naar oss lyster. Der met vant hand sit Seyl oc huer aff de andre toge effter siun aff hannem / oc fulde hannem Synden ind vnder Ryland. Der de haffde der plundret Landet vdi tu samfelde dage / droge de

Skarp formaning oc tiltale.

deden hen til Valung oc finge der kundſkaff / at Fienderne ſkulde vere for haanden. Thi ryſtede de ſig / ligeruis ſom de vilde vere færdige at giffue oc tage/naar behoff giordis. En iblant dennem hug it ſtycke aff ſit Glaffuend / ſom vaar hannem for langt / paa det hand kunde røre det diſſ bedre imod ſine Fiender. De andre ſom dette ſaae/ giorde effter ſom hand giorde faare / at der bleff paa det ſidſte en dynge ſaa ſtor ſom en Vedekaſt / allene aff diſſe ſtycker / ſom de kortede aff deris glaffuende Stager.

Ryboerne bedis om Fred.

DIſſimellem ryſtede Venderne ſig mere paa Fred end Feide / oc afferdiget Dombar til de Danſke/ at handle met dennem om Stilleſtand oc Fred. Hand optende en ild paa Halffbacken / oc gaff Skibene der met it tegn / huad hans ærinde oc beſtilling vaar til dennem. Men Abſalon forbød at nogen ſkulde legge til Landet til hannem / at de Danſke ſkulde icke ocſaa ſiunis at begere / det ſom Fienderne ſelffuilligen tilbøde. Thi tog Dombar en fremmet Baad/ oc kom paa det ſidſte vd til Biſcop Abſalon/ oc bad hannem formedelſt ſin Tolck / at hand vilde legge ſig vdi denne ſag/ oc forlige de Ryboer met Kong Valdemar / hand vilde ſætte hannem Giſſel / oc findis redbon met all ydmyg oc tro tieniſte. Biſcop Abſalon lod ſom hand forſtod intet aff det ſom Dombar begerede/oc begynte at opregne de Øer / ſom laae øde vdi Danmarck. Huilcket Dombar vdi deris ſidſte Samtale / haffde haanligen kaſt dennem vdi Næſen.

Dombar handler om Fred met Biſcop Abſalon.

Biſcop Abſalon vil icke bønhøre Dombar.

Dombars ydmyge oc kloge Tale.

Der Dombar formerckte at hannem gaffuis it andet Gienſuar/ end ſom kom offuer ens met hans tiltale / falt hand ydmygeligen til føye met Biſcopen oc ſagde: Værdige Herre Biſcop / Det ſkeer icke vden ſtor aarſage oc gaat beraad / at wi ſøge til eder mere end til nogen anden aff Kong Valdemars Raad oc gode Mend. Thi der findis end nu paa denne næruerendis dag / mange baade Mend oc Quinder paa Ryland / ſom dragis til minde de velgierninger / ſom dette Land er vederfaren aff eders Farfader. Hand forſkaffede oc oprette vdi ſin tid/en beſtandig Fred oc Forbund imellem Danmarck oc Ryland. Saa lenge at hand vaar deris Landsherre / da lidde dem vel / oc da holtis god Enighed oc Naaboſkaff imellem de Danſke oc dennem. Alle Rylenderne elſkte hannem ſom deris egen kiødelige Fader / oc vaare hannem ſaa hørige oc lydige / lige ſom Kongen ſelff.

Skialm Huidis gode rycte paa Ryland.

Rycted leffuer naar Manden er død.

Nu effterdi at der er ingen til / aff hans Sønner / viſte wi ingen til huilcken wi kunde haffue nærmere tilfluct / end til eder hans Sønneſøn. Thi wi ville helſt bliffue hos eders Blod oc Affkom / aff huilcken oſſ er meſt gaat beuiſt oc vederfaret. At wi gaa eders Broder forbi / ſom er ældre vdi Aar end i ere / det haffuer denne aarſage / at eders myndighed oc anſeelſe er ſtørre / for eders kald oc embedis ſkyld. Sagen / met faa ord at ſige / haffuer ſig ſaaledis. Førend i Danſke begynte indbyrdis feide met eder ſelff / da vaare wi Rylender eder tro oc vnderdannige. Men ſiden at i ere vorden wſamdrectig oc partieſke imellem eder ſelff/for de mange Konger / ſom i haffue opkaſt paa en tid til lige / da haffue wi mere tenckt paa vor egen Frihed/ end giffuet ſtor act paa eders induaartis forderffuelſe

Aarſag huorfaare at Rylenderne affulde fra Danmarck.

oc oprør.

oc oprør. Oc at wi haffue ført Krig paa eder / der met gaffue wi eder ickon aarsage / at i skulde forligis selff noget bedre / oc met samlet mact endrecteligen draget vd imod oss eders vduaartis Fiender. Wi haffde gierne seet / at de suerd som vaare blodige aff eders egne saar / de haffde helder bleffuet brugte imod oss / end til eders egen forderffuelse.

Ryboerne vndskylde sig at de haffue Feidet paa Danmarck.

At wi hulde oss som eders Fiender oc Wuenner / det bleff icke giort vden paa skrømte / at wi søgte mere effter eders egen indbyrdis Fred oc Forligelsemaal / end eders Gods oc Penninge at henføre met oss til noget Roff oc Byte. Oc effterdi det er nu dreffuet saa vijt / formedelst denne vor Feide / som wi mere aff kierlighed end fiendskaff haffue ført imod eder / at i ere foraarsagde til indbyrdis rolighed / da burde eder met all rette / at vide oss tack i det mindste / for saadanne velgierninger. Huorfaare skulle wi allene staa vdelyckte for fredsens Dør / effterdi alle Landskaff ere venligen oc vel forligte met eder. Bør oss aldelis intet at nyde denne fred gaat at / til huilcken wi haffue veret eder selff en stor ophaff oc aarsage. Jeg vilde gierne høre / om nogen vijs oc forstandig Mand / haffde noget at legge her imod / for hues skyld oss dette kunde eller burde at nectis i nogen maade.

Absalon forskiuder Dombar anden gang.

Der Dombar haffde endt denne sin tale / oc formerckte atter nu som tilforne aff Biscop Absalons Giensuar / at hand anckede paa de spaattelige Ord som førre vaar falden / da begynte hand vijdere at legge sin vndskylding oc sagde / Det er intet beuent / værdige Herr Biscop / at i som aldrig haffuer forskut nogen fattig bønfaldendis Mand / ville nu først beuise eders haardhed oc wbønrighed imod oss.

Dombars ydmyge Supplicats.

Aldrig affuise i oss saa offte / at wi komme io atter Krybendis frem til eder / ligeruis som hine smaa Børn / huilcke Moderen kand aldrig reffse saa hart vdi sin hastighed / at de io holde sig diss nærmere til hendis skød. Siinnis eder at wi ere icke endnu nock straffede / da bærer all den Pine oc Plage paa oss eder selff lyster. Forderffuer baade Korn oc Kierne paa marcken / opbrender vore Huse / ødelegger vore Stæder / myrder Folcket / aldrig skulle wi sige en gang / at det er ilde giort.

Rylenderne ydmyge sig hart for de Danske.

Wi wille ickon sætte vore Bøner imod eders Brynie / oc bøye vore Knæ / naar i biude eders Glaffuend imod vore bryste. See / tørste i da saa saare effter vort Blod / her ville wi træde frem oc recke allesammen Halssen til lige for eders Suerd. Begere i at wi skulle vere eders Fanger oc Trælle / huad ville i mere haffue aff oss / end at wi giffue eder Halss oc Haand offuer oss. End maatte den vere en daarlig Mand / som vilde søge met møde oc wmage / det som hannem tilbiudis vden Arbeid oc Suerdslag. Men ieg veed vel / huor paa at i / værdige Herre / støde eder / at ieg lod nogle Ord falde / der ieg sidste gang talede met eder / oc lod eder høre at eders Fæderne land vaar største parten vorden øde oc forderffuet aff disse fremfarne Feider.

Dombar bekiender at hand haffuer tilforne fortald sig.

Der regne i paa / oc det ligger eder saa hart vdi Sinde / at i ville ingen freds forhandling samtycke / førend at i haffue saa ynckeligen forderffuet vort Land / som eders haffuer veret tilforn. Jeg kiendis at ieg haffuer villet veret for meget klog / oc slaget min sag daarligen an met vise Ord. Jeg besinder mig nu først / at ieg haffuer villet see min Mestere vdi Øyet. Det haffde veret mig langt bedre / at ieg haffde bleffuet

de bleffuet ved Jorden / ocført nogen barnactig galnskaff frem paa Banen / i den sted ieg lod mig for vijt ind met den dybe vijsdom. Jeg tog mig for skarp en Discipel til min tilhørere. Men haffuer ieg da forgrebet mig / oc i haffue tilforne giffuet god act paa mine Ord / saa beder ieg at i ville nu oc saa giøre det samme / oc legge paa Hiertet / det som ieg nu siger. Lad det saa vere / at i ville endeligen forderffue oss i grund/ huad det vil baade eder det acter. Jo flere aff oss at i omkomme som eders Fiender / io ferre skulle i siden haffue Tienere iblant oss. Oc om i end sla oss ihiel / huad er der met andet vdret / end at i forderffue eders egne Lemmer / oc suecke eders eget Legeme ? Siunis eder at wi ere icke endnu nock straffede / da forskicker oss hen imod eders Fiender / at wi enten der dø / eller komme met Seyer til bage til eder. Bliffue wi slagne / da tørre i en føye ting sorge for oss / offueruinde wi Fienderne / da faa i en stor Glæde aff vor Seyer. Saa at huorlunde det gaar met oss / da gaar alting alligeuel effter eders ynske oc begering. Der som i fare io endeligen frem / at aarlogis imod oss / huo veed om i kunde aff slompelycke miste den aff eders hob / at eder skal tyckis siden / at i met hans død / haffue dyrt nock kiøbt Ryland.

Dombar beklender sin forseelse.

It gantske land er offte dyrt nock kiøbt for en mands Død.

Met saadanne ynckelige oc vijs Tale / rørde Dombar Biscop Absalon / at hand tog sig offuer / at forhandle deris sag hos Kongen / oc forskaffede dennem fred effter deris begering. Kong Valdemar fulde Biscopens raad / oc tog Gissel aff dennem / oc drog saa strax hiem til Danmarck.

VDI disse dage yppedis en stor trætte oc wenighed til Rom / om den Paffuelige Stol oc Sæde. Nogle Cardinaler oc gantske Franckerige hulde paa Paffue Alexandri haand. Keiseren oc største parten Tydskland / samtyckte oc fremdroge Paffue Octauianum. Men de som hulde met Alexandro / haffde baade en bedre sag oc større metholdt end de andre. Der saadant rycktedis ocsaa offuer Danmarck / forsømde sig icke Erckebiscopen Eskild / det første hand vaar hiem kommen aff leding / at afffærdige sine visse Bud ind i Franckerige / som skulde hente hannem en stor sum Penninge / huilcken hand nogen tid forleden haffde der nedsæt hos sine Kyndige oc Venner / oc befryctede sig nu / at den kunde vdi dette Bulder om noget paakom / lætteligen bliffue hannem forwendt. Iblant andre hans Tienere vaar ocsaa en Munck met paa denne Reyse / huilcken gaff met sin wbesindighed aarsage til en stor Klammer oc Trætte imellem Kongen oc Erckebiscopen.

Stor wenighed om det Paffuelige Sæde til Rom.

Erckebiscop Eskild lader hiemhente sit liggende Fæ aff Franckerige.

Stade.

Paa hiemueyen som de giestede ind vdi Stade / oc haffde icke saa strax træ dricke Kar til rede ved Haanden / drog denne Munck it forgylt dricke Kar frem / som hand haffde met sig vdi foruaring. Der met gaff hand Verdten oc det andet Folck vdi huset aarsage / at de tenckte vel / at der maatte vere mere hos saadanne kaastelige dricke Kar / oc giorde strax deris Raad oc Anslag / huorledis de kunde hemelige komme best til at randsage hannem vnder Veyen / oc bekomme en Ryter tæring aff dette hellige Muncke Gods. De besindede vel / at der som de giorde dennem nogen Vold oc Velde inden Stads Portene / da vaar det imod gieste Ræt / oc icke

En Munck giffuer aarsage til en stor Trætte imellem Kongen oc Erckebiscopen.

vden fare/ om det bleff obenbaret met dennem. Thi fulde de som Ørne effter it Aadzel/hen ind i landt Holsten/oc forlossede hannem met den tunge oc besuerlig Mammon/ som hand haffde met at fare. Der Erckebiscopen fick disse onde tidende/ søgte hand strax Kong Valdemar/ oc bad hannem/ at hand vilde vere hannem behielpelig/ at hand maatte bekomme sit eget igien aff disse Røffuere. Oc paa det at Kongen skulde tage dis aluerligere Haanden i denne Sag/ da loffuede hand hannem en part aff Pendingene for sin Vmage/ om hand kunde forskaffe hannem Hoffuetsummen igien. Kongen haffde gierne veret denne vanskelige oc vuisse Handel forbi/ oc maatte alligeuel paa det sidste for hans wafiadelige Bøns skyld/ tilsige hannem hielp oc vndsætning. Hand meente at hans Penninge skulde vel staaet lætteligere til at bekomme igien/ der som nogen Første eller Adels Person/ oc icke nogle Borgere haffde veret met at tage den. Thi tog hand Erckebiscopen met sig oc drog bort til Slesuig at hand kunde faa diss bedre kundskaff om alting. Der bar sig Lycken til/ at Kongen lod it Ord eller tu falde/ om denne forneffnde Munckis bonde Hoffmod/ at Kongen mente/ hand maatte vel drucket aff træ Kar/ oc icke ladet see sin Praal vdi fremmede Landskaff. Huilcke ord nogle aff Erckebiscopens Tienere hørde/ oc førde dem siden anderledis faar Erckebiscopen vdi den verdste mening/ oc sagde at Kongen haffde icke andre at dricke sin Øl met end hannem. Disse Pretuderis bagtale lod Erckebiscopen sig gaa saa hart til Hiertet/ at hand i sin Galnskaff mistenckte oc offuerskende Kongen/ ligeruis som hand skulde tilforne vist noget aff dette Røffueri/oc faaet en part met aff Penningene/ som hannem bleff fratagne. Saa veed ieg oc icke huad ieg skal sige om Erckebiscopen/ huad heller hans rasinde daarlighed vaar større end Kongens taalmodighed/eller Kongens sactmodighed større end Erckebiscopens vbesindighed. Denne ene sictede en from oprictig Herre vden all vitterlig aarsage. Denne anden dristede paa sin gode Samuittighed oc vaar noget mere seenfærdig til Vrede oc Heffn/ kand skee/ end hannem burde.

Erckebiscopen mister sin liggende fæ.

Kongen loffuer Erckebiscopen hielp.

Muncke maatte vel dricke aff træKar.

Erckebiscopen mistencker Kongen oc giører hannem stor wræt.

Erckebiscopen viste da ingen hand kunde bedre heffne sin harm paa/ end paa Biscop Ocke aff Slesuig/ huilcken nogen tid forleden bleff affsagd met sit embede/ for den Venighed imellem de tuende Paffuer/ som førre bleff omtalet/ oc vaar nu nyligen indsæt igien aff Paffue Octauiano met Kongens samtycke. Huilcket Erckebiscop Eskild fortrød/ oc der faare en dag som hand giorde tieniste vdi Kircken/ sætte Biscop Ocke met alle sine anhengere/ vdi Kirckens band. Huor met hand haardeligen fortørnede Kongen/saa at der bleff io lenger io større had oc venighed imellem dennem.

Erckebiscopen sætter Biscop Ocke vdi Band.

Erckebiscopen formerckte at hand neppeligen skulde bekomme sine Penninge igien/ som det nu lod sig ansee/ Thi begaff hand sig offuer fra Slesuig til Sieland/ oc der beklagede sin Vaande faar Biscop Absalon/ at Kongen icke alleniste lod sig findis vuillig at forhielpe hannem vdi sin sag/ men ocsaa der til met bespaattede oc forhaanede hannem.

Eskild beklager sig for Absalon.

Hand gaff faare / at Kongen skulde lade sig mercke / at hand haffde en vnd Samuittighed for disse Penninge / i det hand kunde lætteligen hiulpet hannem / om det ellers haffde veret hans rette aluere. Hand klagede ocsaa paa Kongen / at hand holt Haanden offuer Biscop Ocke / oc styrckede der met Paffue Octauianum / som wlouligen lagde sig effter at indtrenge sig i det Paffuelige sæde/ imod den rette Catholiske Kirckis minde oc samtycke. Huor faare hand sagde sig at haffue nu ret lyst/ til at aarloge paa hannem. Hand haffde vel tilforn voget saa meget som dette kunde vere / oc vaar mere vaant ved at regere offuer Kongerne vdi Danmarck/ end vere dem vndertuingt eller vnderdannig / vdi nogen maade / besynderlige effterdi hand haffde icke aff de ringiste / ey heller met de ferste aff Rigens Adel vdi Frendskaff oc Suogerskaff/ som skulde giøre hannem bistand oc vndsætning/ saa tilige hand vilde begynde nogen Feide imod Kongen.

Erck. Eskild vil feide paa Kongen.

Biscop Absalon torde met det første icke obenbarlige straffe denne yppere Herre/ for sin vrange mening oc hastmodighed/ men begynte ickon saa sactmodeligen / at giøre Kongens vndskylding / oc beuise aff mange stycker/ at hannem skeede wret vdi denne tillagde Sag oc falske mistancke. Huad som Biscop Ocke vaar anrørendis / trode hand at Kongen tog hannem mere vdi Forsuar / for den trætte som hannem oc Erckebiscopen imellem vaar/ end for det store metholld/ som hand kunde siunis at giffue Paffue Octauiano til den Romske Stol oc Sæde. Hand atuarede hannem/ at de skulde bliffue hans største Fiender/ som hand nu holt for sine beste Venner/ om hand lagde sig vd met Kongen til Krig oc Aarlog. Thi naar mand trenger mest/ da finder mand mindst Troskaff oc Venfasthed. Hand sagde der som hand vilde begæret aff hannem / da vilde hand drage bort til Kongen / oc legge sig vdi denne Sag / at den kunde stillis oc affskaffis / førend den vdbrød til nogen større wlempe oc Fiendskaff. Erckebiscop Eskild suarede aldelis intet/ til disse Absalons gode Raad / oc sagde at hand kom til hannem om en Bøn / oc icke vdi raads vijs / hand begærede at hand endeligen skulde giøre hannem tilsagn/ at hand vilde holde paa hans Haand imod Kongen.

Absalon giører Kongens vndskylding.

Absalon vil forlige Kongen oc Erckebiscopen.

Biscop Absalon offueruciede met sig selff / baade Erckebiscopens høye Myndighed / oc det gamle trofaste Venskaff som hannem oc Kongen haffde veret imellen vdi lang tid / oc suarede der faare oc sagde: Værdige Fader Herr Erckebiscop / ieg haffuer en gang giffuet eder min Ed/ det er vist/ Jeg kand eller vil oc icke lætteligen træde der fra/ Men heller vil ieg tilforn atuare oc paaminde eder / om i end skønt skulde fortørnis der offuer/ end at i siden/ naar i bliffue først vijs aff skaden / skulde skelde mig for wraad oc wtroskaff. Oc huorledis om alting er / da vil ieg ingeledis vere eder saa hart for knyt/ at ieg vil legge mig op met eder/ imod min Herre oc Koning/ som ieg haffuer baade giffuet min tro / oc tilsagt venskaff oc huldskaff/ aff mit gantske Hierte. Der til met/ skulle i ocsaa dette besinde/ at det er icke nu saa fat/ som det vaar for nogle faa Aar/ der mange Herrer regerede her til lige vdi Riget. Oc huad i haffue end vundet den tid/ met eders Sersindighed/ det giffuer ieg eder selff best at betencke / kunde i da intet vd-

Absalon vil icke giøre Erckebiscopen bistand imod Kongen.

intet vdrette / huor meget mindre skal det nu lyckis eder / om i begynde noget imod hannem / som er en eneuolds Herre offuer det gantske Rige. Jo flere wi bleffue vdi Forbund met huer andre / io lenger vilde skaden recke til oss paa alle sider. Jeg giffuer vel dette ocsaa mact / at i kunde hafft nogen aarsag / til det som i haffue tilforn begynt / men der som ieg / som intet kand klage offuer Kongen vdi nogen maade / vilde sætte mig op imod hannem / da giorde ieg som ingen ærlig Mand / oc burde met all rette at straffis aff alle mand / at ieg saa forrædeligen vilde forkaste min Herris venskaff / oc betale hannem saa ilde / for alle hans mangfaaldige velgierninger.

Erckebisc. open sender Kongen vndsigelse.

Der Erckebiscopen formerckte / at hand haffde intet aff Biscop Absalon / enten met gierning eller samtycke vdi denne sin sag / da bleff hand offuer alle maade hefftige vred / oc befoel hannem vnder den hellige Kirckis lydelse / at hand skulde drage bort til Kongen / oc sige hannem huad hand befalede hannem. Biscop Absalon loffuede hannem / at hand gierne vilde føre hans Ord til Kongen / men at hand skulde føre hannem suar tilbage igien met sig / det vilde hand for ingen deel indgaa / paa det hand skulde icke vere den / som skulde sætte store Herrer i Haar met huer andre. Erckebiscopen sende Abbet Gert aff Esrom met hannem / at hand skulde forhøre om Absalon sagde Kongen ord fra ord / ligeruis som hannem vaar befalet at sige.

Kongen taler haarde Ord om Erckebiscopen.

Endog Erckebiscopens ord vaare haarde oc met de allerskarpiste / at de kunde vel giffuet Aarsage til større bulder oc wenighed / saa førde alligeuel Biscop Absalon alting offuer met det beste / saa meget hannem mueligt vaar vdi alle maade. Der Kongen hørde denne vndsigelse / bleff hand høyligen fortørnet paa Erckebiscopen / oc iblant andre mange aluerlige ord / som hand befalede at sige hannem til Giensuar / sagde hand ocsaa : Erckebiscop Eskild haffuer faaet for meget god smag paa det Danske Konge blod / som hand aff disse formere Konger haffuer vddrucket / Nu kand ieg tro at det vil gielde mit fattige Blod til / som hand tørster effter / etc.

Erckebiscopen frycter oc rømer ind i Suerige.

Kongen belegger Elleholm eller Søborg som nogle mene.

Der Abbet Gert kom tilbage til Erckebiscopen met disse Ord / da bleff hand saa meget fryctactig / som hand tilforn vaar frimodig / oc rømde hasteligen ind i Verende Land i Suerige. Kongen drog strax for den Stad / som Erckebiscopen haffde ladet opbygge oc befeste i Lethre mose / huilcken vaar saare fast / baade for stedens metgiffne belelighed / oc det forraad som der vaar indlagd paa allehaande Prouiant oc Krigs rystning. Men de som haffde Byen vdi befalning / trøstede sig selff ilde / oc paa det Kongen skulde icke angribe dem met stormendis haand / sende de Bud til hañem oc lode hannem sige / at der som Erckebiscopen vilde icke met det allerførste forlige sig met hannem / da vilde de vere offuerbudige / at giffue Byen op for hannem. Til ydermere foruaring sætte de hañem Erckebiscopens Syster søn (som opføddis i Esrom) til Gissel. Kongen offuergaff bestaaldingen oc drog bort met dette Gissel / paa denne affskeed / som de haffde giord met hannem. Men der Erckebiscopen spurde huorledis her met til vaar gaaet / suarede hand oc sagde at hannem laa støre mact paa en gantske By end paa denne ene sin Syster søn / oc vilde for ingen ting / at de skulde for hans skyld opgiffue Byen. Thi belagde Kongen dem anden gang / oc opbygte it Blockhus / met huilcket hand giorde dem idelig tuang oc affbreck vdi Byen. Hand stormede oc skermyssede

Kongen belegger Elleholm anden gang.

dagligen

dagligen imod dennem / oc lod kiende sin vredis hefftighed paa Tienerne/ som hand bar imod deris Herre.

Trædskt Krigs anslag.

VD J midler tid/at Kongen saaledis laa her vdi god fortrøst/ at der skulde kommet en stor frost oc tillagd Vandet omkring Byen/ at hand kunde kommet der offuer ind til dennem som vaare vdi Byen / Da kom der wforuarindis en vnger oc wbekiender Karl vdi Leyren met it Breff / som hand sagde sig at haffue faaet aff Erckebiscopen / at skulde antuordet Abbet Gert/ at hand skulde fremdelis antuordet Borgerne som vaare vdi bestaalingen / oc vden all vijdere mistancke befalede strax en aff sine Tienere / at dingen til troer hende. Abbeden actede huercken Opscrifften eller Beseylingen / oc vden all vijdere mistancke befalede strax en aff sine Tienere / at hand skulde føre det ind i Byen. Meningen paa Breffuet vaar denne: at Erckebiscop Eskild befoel Borgerne / at de skulde strax oplade Kongen Byen/ oc frelse hans Syster søns Liff. Giorde de det icke da skulde det icke befalde hannem / om den ædle Herre hans Frende tilslogis nogen vanlycke der offuer/ for deris forsømmelse. At hand tilforne haffde screffuet dennem til vdi en anden mening / at de skulde heller lade det gaa hans Syster søn / huorledis det gaa kunde / end de skulde opgiffue Byen / det skeede mere vdi hans store Hastmodighed end gode Besindighed.

Denne vaar meningen paa dette Breff / som frem bleff baaret aff denne vnge Karl / som ingen mand huercken kiende / eller viste noget hueden hand kom / oc siden drog paa. Men Kongen bleff dog alligeuel mistenckt hos mange / at saadant skulde skeed / enten ved hannem selff / eller met hans vidskaff oc samtycke. Borgerne raadslogis indbyrdis huorledis de skulde best komme til at løse deris Gissel / oc Kongen tuert imod lod opreise en stor oc høy Galie / oc vdføre Erckebiscopens Syster søn / ligeruis som hand vilde ladet hannem strax ophenge / fordi at de icke opgaffue hannem Byen. Der Abbet Gert dette hørde kom hand frem vdi Processi til Kongen / met alle sine Muncke oc Klercke / oc bad Kongen met grædendis taare / at hand vilde tilstede hannem at gaa ind i Byen / oc dissimellem forholdet met denne straff / ind til hand kom tilbage igien. Kongen lod som det vaar fuldkommelige hans aluere / huilcket hand dog aldrig tenckte/ oc loffuede paa det sidste at hand vilde giøre det/ Abbeden til vilie/oc fortøffue met alting indtil hand kom vd aff Byen igien / men kom hand icke met de tidende / at de vilde lade Portene op for hannem / da sagde hand / at det skulde visseligen kaaste denne vnge Herremands liff. Der Abbet Gert kom ind til Borgerne oc formerckte at det Breff som dennem vaar nyligen kommet til hende / lydde der om at de skulde opgiffue Byen oc frelse Erckebiscopens Søster søns Liff / raadde hand dennem at de skulde giøre pact met Kongen/at de maatte gaa vd aff Byen met wskadt Fiør oc Fæ/ oc lade hannem siden træde ind met sit Folck naar de vaare vdgaane. Huilcket bleff strax samtyckt paa begge sider / oc met saadan behendighed lockedis denne hellige enfaaldighed/ til at giøre en ende paa denne næruerenids Feide.

Kongen truer Erckebiscopens Syster søn/at hand vil lade hannem ophenge.

Kong Valdemar indtager Søborg.

Der Erckebiscopen hørde huad skeedt vaar / gick det hannem saa hart til Hierte / at hand bar aldrig nogen modgang saa wtaalmodelige som denne. Men huad skulde hand giøre ? Hand maatte ocsaa selff paa det sidste krybe til Kaarss/oc sende sine Legater ind for sig vdi Skaane/til Kongen om Fred oc Forligelsemaal. Saa redebon som hand vaar tilforn at vdslaa Venskabet met Kongen/saa fyrig oc fremfusende vaar hand nu at legge sig ind igen vdi Kongens hyldilst oc yndist. Mange haffue ickon talet passeligen gaat om hannem/ fordi at hand wlouligen gick til/ oc imod Skel oc Scrifft/antuordet Kongen de forleninger/ som hine fordoms fromme oc gudfryctige Konger vdi Danmarck / haffde lagt til Kirckens oc hendis Personers ophold oc vnderholdning.

Erckebiscopen beder Kongen ydmygeligen om Fred.

Kaart tid her effter begaff hand sig paa veyen til Jerusalem / paa det at hand skulde icke vendis vdi deñe wenighed/som vaar begynt om Paffuelig stol oc herlighed. Hand vilde heller leffue vdlendig vden sit Fæderne land/ end vere vdelyct fra den Catholiske Kirckis sambyrdige Raad oc Venskaff.

Erckebiscopen drager til Jerusalem.

Da kom ocsaa en ved naffn Christern / som siden bleff Biscop til Mentz / her ind i Landet / at søge Paffue Octauiano hielp oc methold vdi sin sag / imod hans gienpart. Kongen siuntis noget at beuegis aff hans smigrende Ord oc Tale / men Erckebiscop Eskild bleff hart i sin forsætte mening / oc vilde ingelunde høre huad denne Legat faaregaff paa Octauiani Vegne.

Octauianus sender første gang sin Legat til Danmarck.

VDJ disse samme dage kom en stor tuedract imellem Niels Razi Kongens befalings mand paa Slesuig / oc Biscop Esbern / saa at Niels falt hasteligen til oc lod affbryde it skønt Hus / som Biscopen haffde selff ladet opsætte paa sin egen grund / oc bleff der offuer slagen aff hans Folck/ der hand vilde ladet det læsse oc affføre met Vogne. Huorfaare Biscop Esbern befryctede sig / at hand skulde kommet vdi stor skade eller oc Liffs fare / oc skyndede sig strax paa Veyen til Rom/oc kom dog icke lenger end vdi landt Saxen/ bleff der saa hart siug/ at ingen trode hannem til Liffuet. Der Ocke dette spurde / forsømte hand sig icke at indtage sædet igen effter hannem / met Paffue Octauiani hielp oc samtycke.

Niels Razi Høffuitzmand paa Slesuig.

Biscop Esbern aff Slesuig rømmer Landet.

Kaart tid her effter begynte Kong Valdemar en ny feide / tog Rylenderne met sig effter deris forbund/ oc belagde den Stad Volgast / som ligger paa den Vendiske grund / oc haffuer alligeuel sin egen besynderlige Herre oc serdelis lou oc frihed for sig selff. Bugislaus aff Pomern bleff kaldet aff dennem / at hand skulde giøre dennem vndsætning imod Kongen aff Danmarck/ men hand saa vel huad ende denne Krig vilde tage / oc der faare handlede deris sag hos Kongen / oc forskaffede dem Fred met disse vilkaar / at de skulde giffue sig vnder hannem / oc lade hannem vdtage oc metfølge alle de Sørøffuere/ som laa vdi deris Haffn. Der paa gaffue de hannem Gissel/ oc hand tilsagde dem trygt Venskaff oc beskermelse.

Kong Valdemar feidet paa Volgast.

Volgast giffuer sig vnder Kongen aff Danmarck.

DEr dette forligelsmaal vaar skeedt imellem Kongen oc Volgast Borgere/da yppedis paa samme Reyse en stor Kiff imellem Rylenderne oc Bernhart Henricksøn/ som haffde Kongens Syster daatter / oc vaar fuld hannem paa dette Taag met tuende Skib. Thi det hende sig paa Landemode at hand atspurde dem / huad maade det haffde at de skøtte intet om Hertugens aff Saxen hans Vrede eller Venskaff. Oc der de suarede

En stor Kiff imellem Rylenderne oc Bernhart.

hannem

hannem/ at de skiødte aldelis intet om Saxerne/ sagde hand/ at de skulde
fornemmet inden en kaart tid/ huad Hertugen aff Saxen formaatte.
De spaattede oc traadzede atter imod hannem/ oc sagde/ at hand maatte
holde saa meget aff Hertugen som hannem lystede/ de viste hannem alde-
lis intet til vilie oc tieniste vdi nogen maade. Paa det sidste stilte Kongen
Maske. deris trætte/ oc en Nybo ved naffn Maske/ som vaar blind/men meget vijs
oc velbyrdig/sagde: Jo mere mand holder de kelne oc wtemde Heste til ba-
ge met Bidzelet/ io mere de trenge paa at bryde sig frem. Thi er dette det
De Saxers art oc Natur. beste raad/ at wi lade disse Saxer deris egen vilie oc fri Sprock/ paa det de
icke sprenge oc forspringe sig selff. Der er ingen som kiender dennem bedre
end wi giøre/ oc ingen kiender oss bedre end de giøre. Met saadanne ord
endtis dennne Kiff oc Munde kamp/ men der Hertugen spurde/ huorledis
til vaar gaaet/ bleff hand der aff noget fortørnet/oc vaar dette en Begyn-
delse til ydermere Wenighed imellem Kongen oc hannem.

DEr Kong Valdemar kóm hiem til Danmarck fra Venden/fant hand
Paffue Octauianus sender sin Legat til Dannarck. Paffue Octauiani Legat for sig/som vaar vdgiort aff hannem/at hand
skulde met suigactig vnderuisning drage de Danske til at holde met Keyse-
ren paa hans side. Kongen haffde Sagen noget mistenckt/ oc viste icke
fuldeligen huad hand skulde tro eller icke/oc afffærdigede der faare til Keyse-
ren sin Scriffuere Radulff/som vaar en Engelsk Mand/ oc mere Mund-
Kong Valdemar sender sin Scriffuere til Keyseren. sterck end vijs oc forsiunlig. Huad Keyseren tog icke vel mod hannem/ da
giorde det Paffue Octauianus/ saa at de siuntis at kappis met huer andre/
huilcken der kunde beuise hannem størst Ære oc Velgierninger. Men eff-
terdi Octauianus vilde vere noget mere anseet end Keyseren/for den høye
Titel som hand falskeligen haffde sneget sig til/ da ordineret hand Radulff
icke aleniste en Prest/ som skulde hielpe hannem vdi daglige bøners læsning/
men tilstedde hannem ocsaa/at hand maatte/ som en anden Biscop/bruge
ringen/ naar hand holt Messe/ eller giorde nogen anden saadan Tieniste
inden eller vden for Kircken. Jeg veed icke/ huilcken visist vaar aff disse
tuende/ enten den som saa wbesindeligen vddeelte denne Gaffue/ eller den-
som tog ved saadan Herlighed / som hannem ingelunde sømte eller be-
Keyserens vilie oc Bøn til Kong Valdemar. quemede. Keyseren gaff hannem saa for suar/ oc bad hannem sige hans
Herre/ at hand aldrig kunde troet saa ont det giorde hannem / at den W-
enighed vaar opøst imellem disse Geistlige Personer. Dog vilde hand
icke endnu endeligen giffue enten den ene eller den anden sit samtycke/ før
end der bleff paa sagd aff menige Concilio. Huo som da bleff samtyckt/
ved den samme vilde hand ocsaa lade det bliffue. Hand sagde/at hand haff-
de nyligen ladet forsamle/ baade Cardinaler oc de ypperste aff Klerckeriet
vdi Italien/ oc Octauianus haffde vel veret til freds/at giffue sig vnder
deris Dom/ men Rolands egen Samuittighed holt hannem tilbage/ at
hand traadzelige sad det gantske Concilium offuer hørig faare/ oc sagde der
til met/ at hans Myndighed vaar større/ end at nogen skulde vere Dom-
mere offuer hannem. Der faare/ sagde Keyseren/ nødis ieg til at lade alle
Christendoms Konger kalde til mig/ at de tage Haanden vdi met mig/ at
wi endrectelige kunde driffue denne Sag/ som den gantske Christne Kircke
maat

mact paaligger/ en gang til en god ende. Men effterdi at meste parten aff de andre holde paa Rolands Haand/ oc ingen er met mig paa Octauiani side/ da vilde ieg intet ynske eller begere mig mere / end at den forstandige oc vise Herre Kong Valdemar/maatte komme mig til Ords oc Samtale. Hand er baade saa dydig aff Hierte/ och saa hellig aff Byrd oc Blod/ at ieg vil retteligen gierne staa eller falde for hans Dom. Oc aldrig kunde hand giøre en bedre Gierning / enten faar Gud eller Mennisken / om hand affskaffede met sin Snildhed / saa mange fattige Siælis forderffuelse / som vide skøt icke huad de ville eller skulle tro oc samtycke. Oc offuer alt dette/ vil ieg for denne hans Reise oc wmage / skencke hannem it aff de allerbeste Førstedømme vdi Italien /met gantske Lant Venden/ til brugelig oc euerlig Eye. Saadanne ord haffde Keyseren mundeligen met Radulff/ oc brugte icke ferre Scriffteligen vdi sit Breff / som hand gaff hannem met sig til Kong Valdemar.

Smiger er sød Mad/ men den bekommer dem icke alle vel som hende æde.

DER Radulff kom hiem til Danmarck / oc fortalde Kongen den store Kierlighed / som Keyseren oc Octauianus haffde til hans Kong: May:/ trode Kongen strax paa deñe Tale / oc fick wsigelige stor lyst oc begering/ at drage vd til Keyseren/ baade for denne Wenigheds skyld at affskaffe/ oc fremmede Lands seeder / at besee oc forfare. Radulff vaar icke vel kommen hiem/ før end en ved naffn Bernhardus/ som vaar Octauiani Sendebud/ fulde hannem her ind paa Hælene. Men der hand fornam/ at saare faa aff det Danske Klerckeri toge venligen mod hannem / forscreff hand én almindelig Landmode / oc fick dog icke mere end som hand haffde tilforn. Thi saa gaat som aldelis ingen møtte hannem/ saa at hand met stor blussel offuergaff sit forsæt / oc drog sin kaas igien aff Landet til dem som hannem vdsende.

Paffue Octauianus sender anden gang sin Legat til Danmarck.

Kong Valdemar skildtis ved denne forneffnde Paffuens Legat vdi Slesuig/ oc forscreff Biscop Absalon did til sig/ som da laa vde ved smaa Pperne/ at vacte paa Rigens strømme / oc gaff hannem tilkiende/ huad hand haffde i sinde/ oc begerede at hand skulde følge paa denne Reise. Absalon sagde / at det vaar ickon Falskhed oc Bedrageri / som Keyseren haffde met at fare/ at ingen torde sætte tryg Loffue eller Lid/ til hans Løffte oc suigefulde Tilsagn. Der til met kunde ingen Første eller Herre vden Mistancke eller Relligionens forkrenckelse / begiffue sig met hannem til nogen hemelig Samtale / efftetdi hand lod sig for meget bemercke / at handheffue Octauiani wretfærdige Sag. Her for vden / sagde Absalon / da er ieg huercken saa ved Sundhed oc Styrcke / eller ved Penninge oc andet Forraad/ at ieg tør giffue mig paa saadan en lang oc vanskelig Reise. Kongen suarede: Saa lenge ieg haffuer Forraad oc Vnderholding/ saa lenge skal eder intet fattis. Absalon sagde: Herre/ det er mig icke aleniste om denne vduaartis Tæring oc Omkaast at giøre / men ocsaa om min Siels salighed / huilcken ieg for ingen deel vil forsømme eller forkaste. Kongen suarede: Huad mene i/ at ieg er icke saa omhyggelig/ for min Siel/ som i for eders ? Oc paa det ieg diss bedre kand foruare hende/ oc vacte mig fra Octauiani parti oc anhang / om behoff giøris / da

Kong Valdemar vil haffue Absalon met sig til Keyseren.

Absalon beswerer sig at følge Kong Valdemar.

haffuer ieg eder diss mere behoff hos mig. Absalon sagde / det maa vere huorledis det vere kand / det bør ingen at haffue nogen omgengelse met den Christne kirckis Fiender. Kongen suarede / her indtil kand ieg intet skylde eder / at i io haffue flitelige oc trolige tient mig / effter min vilie oc begering/ men der som i nu forlade mig/da skulle i aldrig faa noget gaat aff mig effter denne dag. Der Absalon hørde at hand bredede hannem sin vtacknemmelighed/vden all skyld oc brøde/da suarede hand oc sagde: Herre gielt det ickon paa Liff oc Hals allene /at voge for eders Kongelige Maiestat / da skulde i finde mig den / som i maatte vel kaste eders Ryg til / men nu efftherdi det gielder Sielens salighed paa / da bør mig mere at frycte for Gud en Menniskѐn. Dog huorledis om alting er / oc alligeuel at ieg seer vel huad fare for haanden er / saa vil dog icke spare min egen / paa det ieg kand beuare eders Siel/fra vildfarelse oc forderffuelse.

Biscop Absalons Trofasthed med Konge.

Merck.

Kong Valdemar drager vdtil Keyser Frederick Aar 1163.

Kong Valdemar lod sig saare vel befalde dette Biscop Absalons suar / oc vdualde strax de fornemiste aff Rigens Adel/ som skulde følge hannem paa denne reyse. Sune oc Esbern aff Sieland / Tacke oc Eskild aff Fyn / de andre vare meste parten aff den Judske Adel / som giorde hannem selskaff. Hand tog ingen anden aff sin egne Blods foruante met sig/ vden Hertug Buris allene / paa det hand skulde icke begynde noget nyt vdi Riget/i hans frauerelse. Paa veyen som de komme til Jderen/der møtte dem en aff Hertugens aff Holstens Ryter / oc sagde dem at hans Herre holt icke langt borte/ paa den anden side Vandet/ oc fortøffuede effter dennem/ at hand vilde ledsage dennem igiennem sit Land. Nogle aff Kongens gode Mend/raadde hannem at hand skulde icke forlade sig paa Hertugens Leide / men Kongen meente at det haffde ingen nød / oc red selff først offuer Broen / der maatte komme effter huad komme kunde. De andre fulde effter/oc som de komme noget frem at veyen/ der møtte dennem Hertug Adolff selff / oc tog mod Kongen offuer alle maade venligen oc kierligen. Oc der hand formerckte at Kongen saa hannem icke gierne hos sig/ for den gamle Had oc Trætte / som dennem haffde veret imellem / da paa det hand kunde formilde hans Hu oc Hierte met nogen ære tieniste / begerede hand aff hannem / at hand vilde vere hans Giest vdi Jtzeho. Kongen slog hannem denne Bøn aff / oc vilde aldelis ingen velgierning haffue aff hannem. Thi forbød Hertugen at ingen aff hans vndersaatte skulde selie hannem nogen Prouiant / men alligeuel der hand fornam / at de Danske grebe til deris Rustuogne,/at fortære aff den Kaast / som de haffdeført aff Danmarck met sig / da lod hand sine Tienere frembære den Mad som hand haffde ladet berede mod deris tilkommelse. Saa at Kongen met sine gode Mend/ maatte nu endeligen giøre hans vilie / paa det at de skulde icke siunis at alldelis foracte hans Fromhed / oc lade hans bekaastning spildis / som hand haffde giort for deris skyld.

Kongen mistencker Hertug Buris.

Hertug Adolff aff Holsten vilde gierne verei venskaff met Kong Valdemar.

Esbern Snare ancker paa Kongens vnderlige ferd.

Effter at Kong Valdemar haffde taget Hertug Adolffs leide til Bremen/ oc vaar nu kommen paa hin side Elffuen/begynte Esbern Snare at anckre paa Kongens vnderlige færd oc seldsome vandring. Hand kaldede sin Broder Biscop Absalon / oc nogle aff de fornemiste raad hemelige

til sig/

til sig / oc formanede dennem / at de skulde vnderuise oc formene Kongen/ at hand skulde icke giffue sig saa daarligen ind i fremmede Herrers land / vden secker leide oc vijdere trygheds beskeed. Absolon sagde/ ieg er fuld viss her paa/ at Kongen viger icke aff sit forsæt / oc den som kommer frem faar hannem met denne Paamindelse/ hand skal icke alleniste her met intet vdrette/ men ocsaa fortiene stor wtack for sin wmage. Esbern suarede oc sagde/ der som ieg viste/ at ieg skulde end skønt strax lide straff der offuer/ saa kand ieg alligeuel icke/ for min Døds skyld/ dølle eller tie/ det som ieg veed at vere paa min Herris eget gaffn oc beste. Vil ingen aff eder lade Tungen til at bære ordet frem / nu vel / saa lader da Ørnene til / at i gaa met oc staa hos at høre paa / naar ieg giffuer mig i færd met hannem. Jeg haffuer altid veret/ oc er endnu ved dette sind/ at ieg vil heller haffue Wuenskaff/ oc sige det som gaffnligt er / naar det gielder Heder oc Ære paa / end haffue Kongens Venskaff/ oc sige alting som hand vil gierne haffue sagd oc giort. Thi den vrede som mand faar for Sandhed oc god Paamindelse / den er offte bedre end det Held oc yndest / som Øynetrøstere kunde haffue for deris Hykleri hos store Herrer/ paa en kaart tid.

Kongers oc store Herrers Raad/ skulle altid sige Sandheden frem.

Der Biscop Absalon formerckte at hans Broder vaar noget nær saa hefftig / at paaminde Kongen / som Kongen vaar selff paa sin side / at forfølge sin faaretagne Reise. Da fulde hand hannem til Kongen/ at hand kunde legge alting vd i den beste mening / oc formilde Kongens Hu / om hand vilde noget hart fortørnis aff Esberns tale. De andre fryctede / oc ginge huer hen for sig selff/ oc torde icke vere næruerendis/ at høre paa denne samtale. Da traadde Esbern frem for Kongen oc sagde: Mig forundrer storligen / naadige Herre/ huad i dog tencke / at i drage saa dristelige oc lætfærdelige igennem fremmede Landskaff oc Stæder / oc haffue huercken Keyserens / eller nogen merckelige Tydsk Førstis Leidebreff oc Foruaring. Mig siunis at Keyseren gaar paa Ræffuekløer met eder / oc at hand haffuer noget andet vnder denne Reyse / end i endnu vide. Huad om i icke drage bort / oc nødis til aff de Tydske / at annamme paa eder oc alle Danmarckis indbyggere trældoms Aag / det som aldrig haffuer veret hørt eller spurt om oss Danske Mend/ indtil denne dag. Det maa io vere stor galenskab/ at veluilligen aff hende sig selff sin Frihed / oc giøre sig til en andens Træl oc Tienere. Huilcket monne skulde staa eder best/ enten at i selff bliffue en enevolds Herre offuer Danmarck/ saa at i tør ingen offuer Herre suare / eller ocsaa at i tage eders eget Rige / som it Len aff en fremmet Herris Haand? Jeg tencker ved mig selff/ huor Keyseren vil lade sig tycke / oc lee vdi sit eget Skød / at hand haffuer met falske Løffte offueruundet saa veldigt oc mectigt it Folck/ oc haffuer icke en gang wmaget sig met Krig oc Aarlog/ paa det allerringeste imod dennem.

Esbern suare taler dristige ord til Kong Valdemar.

Kong Valdemar brugte gierne ickon faa ord/ naar hand vaar vred/ oc suarede derfaare Esbern oc sagde: Kiere Esbern/ der som dig er kommet saa stor fryct paa/ at du tørst icke følge oss offuer Marcken/ da vil ieg gierne haffue dig ombedet/ at du icke fortencker mig/ om ieg er ved it bedre Mod end du est. Rid du ickon tilbage naar dig lyster/ ieg forseer mig til/ at miste wi der offuer noget vdi Tallet / saa ville wi alligeuel icke findis diss suagere vdi

Kong Valdemar brugte faa ord/ naar hand vaar vred.

Mod oc Styrcke. Det skal vere langt fra / at ieg nogen tid vil følge dette dit taabelige raad / oc lade skammeligen falde mit forsæt som ieg begynt haffuer. Saaledis foractede Kongen vdi sin hastmodighed / Esberns vise Paamindelse / oc maatte siden derfaare lade sig den vanære offuergaa / at hand ydmygede sig for Keyseren / mere end skelligt vaar. Huilcket oc andet mere vedermod / hand kunde vel veret foruden / om hand haffde fuld Esberns raad. Det gaar alt saa til. Vbesindig hastighed er gode raads forgifft. Huo sig først lader betagis aff it daarligt huskud / hand sielden enten ramer selff sit eget beste / eller lader sig andre vise Mends vnderuisning gaa til Hiertet.

Vbesindighed er gode raads forgifft.

Siden forfulde Kong Vademar sin reise til Bremen / oc bleff der paa det alleruenligste vndfangen oc faffnet aff Biscopen / huilcken viste aldrig den ære eller tieniste / hand ville først giøre hañem oc hans Folck: Vaar det met Herbere / met vnderholdning / met Hestefoder / altsammen gaffuis der friit oc offuerflødeligen nock i alle maade. Der Kongen atspurde hannem om hand vilde vnde hannem leide gennem sit Land / da suarede hand oc sagde / at hand vilde selff følge hannem / oc icke alleniste som en Ledsagere / men som en aff hans egne Tienere. Mange aff de Saxiske Herrer oc Førster gaffue sig i Kongens selskaff / paa det de kunde komme diss tryggere frem til Keyserens hoff / endog mange viste icke andet / end det vaar oc saa aff Kongens eget folck. Huorsomheldst hand drog frem / da siuntis det ligeruis som der kom en gantske Krigs hær / saa at Bønderne søgte mange steds aff forskreckelse met Hustruer oc Børn ind i Kirckerne / oc Kongen maatte paa det sidste sende sine Forridere paa veyen for sig / at forkynde sin tilkommelse / oc berede sig Herbere oc hues andet hannem paa reisen for nøden behoff giørdis. Paa det sidste der det spredis offuer Tydskland / at denne fromme oc ædle Danske Konge vaar for haanden / da løbe mange Quinder vd imod hannem met deris Børn / oc meente at naar hand lagde Haand paa dennem / da skulde de faa saa meget diss større lycke oc bedre fremgang vdi denne Verden. Bønderne som ginge vd met veyen paa Agrene / der som hand reiste frem / hengde hannem end da mere dristeligen effter / oc begerede at hand skulde tage noget aff deris Korn vdi sin Haand / oc kaste det paa Agrene / menendis der met / at den gantske Jordens grøde skulde faa dette Aar diss bedre vext oc fremgang.

Biscopen aff Bremen tager venligen mod Kongen.

Kong Valdemar drager sterck igennem Tydskland.

Kong Valdemars gode held vdi fremmede Land.

Metz.

Der hand kom nu til Metz oc Borgerne sætte deris vaare langt aff veyen met dyrhed / for det megle Folck / som der vdi disse dage forsamledis / da klagede hand offuer dennem for deris Offrighed / oc forskaffede det at de siden maatte vnde baade hannem oc andre fremmede Herrer / som vaare vdi hans metfølg / for it billigere verd / hues dennem for nøden vaar til deris daglige vnderholdning oc anden nødtørfftighed. Siden der hand kom i Keyserens leyr / tenckte Hertug Henrick aff Saxen paa gamelt venskaff oc icke alleniste oplod hañem en stort part aff den Platz / som hand haffde selff indtaget / men holt hanem oc saa en tid lang paa sin egen omkaast.

Hertug Henrick beuiser Kongen stor ære.

Om anden dagen bleff Biscop Absalon afffærdiget met Radulff til Keyseren / oc maatte bruge Biscopen aff Colen til sin Tolck / hos Keyseren / som vaar icke ret vel færdig paa Latinske tungemaal. Keyseren lod sig

høre /

høre / met det allerførste Suar hand gaff fra sig/ at hand vaar icke ret vel til freds met Kong Valdemar/ fordi at hand haffde tøffuet saa lenge / før end hand kom frem / oc sagde / at hand haffde giort stor wret / i det hand met sit Konge rige vaar det Romske Rige vndergiffuen / oc fands icke saa villig som de andre/ at lade sig findis hos Keyseren / naar hand tilsagdis.

Keyseren giør sig vred paa Kong Valdemar.

Biscop Absalon suarede oc sagde/ at det haffde staaet Keyseren vel/ der som hand haffde atuaret Kongen saadant tilforn/ før end hand begaff sig paa deñe lange reise/ til huilcken hand saa venligen/ met stor Tilsagn/ ved Bud oc Breff/ baade vdlockede oc formanede hannem. Keyseren spurde/ huo der haffde giort hannem noget Løffte paa hans vegne? Absalon pegte met Fingeren paa Radulff/ oc sagde: Her staar Manden til stede/ som haffuer bedraget Kongens gode Hierte met eders falske Løffte. Der Keyseren sagde end da fremdelis ney for sine egne Ord/ da begynte Absalon at fortælle alting fra det første / oc til det sidste / huorledis met alting vaar tilgaaet. Der Keyseren atter benectede / hues som bleff opregnet om den gantske Handel / da begerede Absalon / at hand skulde lade Kongen ledsagis hiem igien til Danmarck. Keyseren suarede oc sagde/ at hand vilde ingen større Bekaastning vende paa Kongens Hiemfærd / end hand haffde giort paa hans Vdfærd. Met denne beskeed skiltis Kongens Legater fra hannem den første dag.

Biscop Absalon taler Keyseren hart til paa Kongens vegne.

OM anden Dagen næst effter følgendis / komme Kong Valdemars forneffnde Legater for Keyseren/ oc finge lige de samme Suar / som de haffde faaet den første dag. Da fortrød det Kongen først/ at hand haffde tilforn ladet saa haanligen om sine gode Mends raad oc vise Atuarsel/ men hand vaar alligeuel ved dette sind / at endog hand saa Suerdet saa gaat som draget offuer Hoffuedet/ saa vilde hand heller fremlegge sin egen Hals/ end sit Fæderneland vnder en fremmede Herris tuang oc Trældoms Aag. Hand søgte raad oc vndsætning/ oc vaar gantske bange/ huorledis hand met best lempe/ kunde fri sig vdaff denne Stampe. Biscop Absalon sagde/ at hand haffde fundet paa it gaat Anslag / oc bad hannem intet frycte mere/ end som hand vaare paa Danmarckis grund. Hand bad hannem ride vd paa Jact/ paa Quantz vijs / offuer den Bro / som skilte Franckrige fra Tydskland/ oc naar hand haffde forsøgt det saa offte / at ingen kunde mistencke hannem der vdi/ da skulde hand hasteligen giffue sig met sit Folck ind i en aff de Frantzosiske Byer / som laa næst paa Grentzerne. Siden skulde hand ingen tuil eller omhu ydermere haffue/ at Kongen aff Franckerige skulde io stateligen nock lade hannem ledsagis ind i Danmarck.

Kong Valdemar fortryder sin Reise i vride.

Treedskt anslag.

Dette snilde Anslag haffde vel faaet fremgang/ der som icke Keyseren haffde hengt Kongen saa hart effter / oc faarekommet denne hans Reise hastelige met Kaanst oc Treedskhed. Thi der hand fornam/ at Kong Valdemar vilde icke met trusel lade sig tuinge til at beuilge hannem noget/ oc det vilde ocsaa bekomme hans Keyserlige Maiestat ilde/ om hand giorde hannem nogen last oc offueruold/ Da optenckte hand met sig selff/ huorledis hand kunde best vnderkiøbe hannem met nogen wuiss Skenck oc

Keyser Friderick bedrager Kong Valdemar.

Forætring. Hand nødde alle tydske Førster til at anname Sacrament/ oc forplicte sig ved deris Eed/ at de skulde tuinge gantske landt Venden vnder Kong Valdemars mact oc velde. Men toge de nogen forsømmelse der faare / da loffuede hand met Haand oc Mund/ at hand selff skulde det fuldkommeligen vdrette / det første hand kom tilbage igien aff Italien. Met saadant suigefult løffte bedrog Keyseren Kong Valdemar / at hand gick til oc racte hannem sin haand oc tilsagde hannem Huldskaff oc Mandskaff. Dog skeede denne Handfesting met disse vilkaar: at Kong Valdemar skulde icke vere forplictet at effterfølge Keyserens hoff / som de andre Tydsk almindelige giøre: Ey heller at tilføre det Romske Rige nogen vndsætning aff Danmarck vdi Krigs løb. Saa at hand skulde ickon vere det Romske Rigis Lem / mere for it ord oc en siun skyld/ end for nogen aluerlig tieniste eller besuering. Dissligeste maatte det ocsaa vere hans Søn / som tog Riget næst effter hannem / frijt faare at forskiude denne sin Faders forplictelse / paa det at saadant skulde icke henge Arffligen ved alle Danmarckis Konger eller indbyggere. Denne Contract som saaledis bleff opret imellem Keyseren oc Kong Valdemar / siuntis da at vere saa meget diss taalligere oc lideligere / at Kongen aff Engelland maatte i disse samme dage / vdi lige maade ocsaa stryge sit Topseyl for Franckerigis Krone.

Kong Valdemar tilsiger Keyseren Huldskaff oc Mandskaff/ met vilkaar.

Paffue Octauianus beskytter sig vdi Concilio.

DEN dette vaar offuerstaaet met Keyseren oc Kong Valdemar / da begynte Octauianus at giffue sin sag faare/ oc fortalde først met flere ord end sandrue / huor louligen hand vaar kaldet til det Paffuelige sæde oc embede / frem for Roland / som haffde veldet sig der ind / oc torde nu icke for sin onde Samuittigheds skyld møde hannem / oc lide oc taale huad menige Concilium vilde der paa sige. Oc paa det hand kunde faa diss større anhang hos Biscoperne/ da forøgte hand dennem deris Friheder vdi dette stycke / at ingen maatte dragis fra sin Biscopis dom / oc appellere til det Romske sæde / førend endelig dom vaar gaaet / oc affsagd der som Sagen forhandledis. Der Octauianus haffde end sin tale / beklagede Keyseren sig/ at alle Konger oc Førster vaare icke fremkomne / som skulde met rette sige paa denne sag / huilcke hand mistrode / at de sade hans Bud offuerhørige faare / at de kunde / det Romske Rige til tradz / velde sig til fremmet Frihed vdi Rom / som dem huercken tilkom paa det aandelige eller verdslige Suerds side / aff nogen rettighed.

Keyseren giffuer Octauiano samtycke.

Siden begynte Biscop Regnolt aff Colne / met større oc hefftigere Klagemaal / at skylde oc skelde alle Christne Herrer oc Konger / som giorde Keyseren modstand i denne sag / oc sagde at der vaar ingen saa ringe iblant dennem allesammen / som skulde taget for gode / om Keyseren vilde til tage sig denne myndighed / som de nu fordristede sig til vdi Romere By/ met denne ny Paffuis vduelelse. Dette giorde hand saa vijt oc bret / oc forbittredis saa aluerligen her offuer / at hannem løb vndertiden Latinske/ vndertiden Frantzosiske oc Tytske ord vdi Munde. Men saa meget som hand der met styrckede sine egne anhengere / saa meget dis mere affuende hand vort Folckis sind oc hierte fra sig oc sin mening oc begering.

Biscop Regnolt aff Colne fordagtinger Octauiani sag.

Octauia-

OCtauianus som lod sig kaldis Victor/ der hand fick størſte parten aff Biscopernis methold/ holt hand i denne forsamling høytidelige Messe/ oc Bandsætte sin gienpart Alexandrum met alle sine anhengere. Men der hand begynte at skende oc skiude met Lius / holt Kong Valdemar sig aff veyen effter Biscop Absalons raad / oc vilde heller giøre it / met dennem som haffde en retfærdig Sag / dog de vaare icke nærverendis / end met sit samtycke/ stadfeste denne nærverendis daarlige oc vgudelige handel. Absalon fulde Kongen paa Hælene / oc suarede Octauiano / som bad hannem bliffue sidendis / oc sagde at ingen Low oc Ræt vaar hannem saa streng/ som kunde skilie hannem fra sin Herre oc Kong/ paa denne reise vdi fremmede Landskaff. Met saadan vndskyldning fridde hand sig / at hand bleff icke partiesk vdi denne Geistlige trætte oc venighed. Haffde Biscop Liffue aff Othense fuld hans raad / da haffde hand icke saa vbesindeligen løbet til/ oc taget den forgeffuis vielse aff Octauiano/ som hand giorde/ om anden dagen næst effterfølgendis.

Kong Valdemar vil icke samtycke Paffue Octauianum.

Kong Valdemar kædtis ved saadant leffnet / oc drog der faare deden / oc lagde sig ind vdi en By ved naffn Bisontium. Der hand haffde duelt der nogle faa dage/ oc kunde icke faa nocksom Foring til kiøbs til sine Heste / beklagede hand det for Keyseren. Keyseren sende strax sin Stallmester vd met hans Folck / oc lod hannem vduisis vdi en Landsby / der som de selff maatte tage/ saa meget dennem behoff giordis. De Danske som viste icke ret saare meget aff Landsens brug oc sæduane / komme icke bedre til maade / end at de paa det sidste nøddis til / saa nøgne oc værieløse som de vaare / at giffue sig til Bordag met disse Bønder / som vilde huercken for Penninge eller gode ord/ vnde dennem noget tilderis Heste. Jo mere de Danske fulde til føye / io mere disse andre sloge oc skøde paa dennem / saa at de indtoge Bye førend Legen lodis / oc paa begge siider sætte til lige Ild paa den/ i alle fire Hiørner. Huilcket Kong Valdemar saare fortrød / oc haffde vel giffuet stor ting der til / at denne skade icke haffde skeedt aff hans Folck.

Kong Valdemar lider brøst paa Fodring til sine Heste.

Kong Valdemars folck affbrende en Landsby.

Nogle faa dage her effter / sætte Keyseren vdi rette faar disse gode Herrer/ som vaare forsamlede hos hannem / huad straff de Borgere aff Mentz/ burde at offuergaa/ for deris egen Biscop/ som de nyligen haffde ihielslaget / vden skellig Skyld oc Aarsage. Kong Valdemar vilde intet haffue met fremmede Sager at bestille/ oc lod sig mercke hos Keyseren/ at det vaare vel saa gaat for hannem/ at hand talede noget om/ huor hand maatte faa nogen Fodring til kiøbs til sine Heste. Keyseren sagde/ at dette gantske omliggende Land / vaar hans Husfruis Fæderne Arff/ oc mente der hos / at hand haffde icke behoff at kiøbe / det som hand kunde tage met sin fri Haand.

Kong Valdemar suarede oc sagde / at hand vaar en Kong oc ingen Røffuere/ oc lod sig tycke/ at det skulde staa hannem meget ilde / om hand samtyckte nogen lastelig Gierning vdi it fremmet Land / som hand forbød oc straffede vdi sit eget. Endog hand vel haffde kund vndskyldet sig vdi denne sin nød oc trang / saa vilde hand alligeuel icke lade sig bemercke

Kong Valdemar suarer Keyseren dristeligen oc viseligen.

vdi det alleringeste / anderledis vden Lands end som hand leffuede oc regerede vdi sit eget Kongerige. Alle de Tydske Førster/ som hørde paa denne tale / saae indbyrdis til huer andre / forundrede sig storligen / oc sagde at det Land maatte vere meget lyckſaligt som haffde saadan en Herre oc Kong offuer sig. Giffuendis der met hemeligen tilkiende / at det gick noget bedre til vdi Danmarck / end vdi deris egne Land.

Fremmede Førster rose Kong Valdemar.

Paa det sidste der Kongen begaff sig nu endeligen paa hiemueyen til Danmarck / da traadde Hertug Henrick frem for Keyseren oc bad hannem betencke sin egen ære / oc icke lade denne ædle Herre drage saaledis fra sig/ at hand io forskaffede hannem paa denne sin Hiemferd vnderholdning/ der som det hende hannem frem at komme vdi hans Lande oc Stæder : efferdi Danmarck haffde forskyldt saa meget gaaet aff dem / oc vaar for alle vdlendiske Folck/ ligeruis som er tryg haffn oc it almindelige Giesteherbere. Keyseren (met faa ord at sige) loffuede hannem vel/ men holt aldelis intet aff sit løffte.

Hertug Henrick straffer Keyseren for sin Karghed imod Kongen.

Danmarck it almindeligt Herbere for vdlendiske Folck.

Biscopen aff Mentz beteede hannem større ære / oc tracterede hannem met alt sit Folck paa det venligste vdi tuende samfelde dage oc nætter til lige. Hertug Henrick beteede sig ocsaa som en Ven mod hannem/ saa langt som hans Land tilracte. Men Landgreffue Luduig aff Dyringen / beuiste hannem icke alleniste ingen synderlig fromhed eller rundhed/ men lod ocsaa bemercke sin wblue gerighed /oc tryglede saa gaat/ Kongens egen Hest / som hand red daglige / fra hannem.

Der de komme ind i landt Holsten / da forligte Biscop Absalon Hertug Adolff met Kongen / saa at Hertugen tilsagde hannem Huldskaff oc Mandskaff / oc haffde hannem nogle gange til giest hos sig / førend de skiltis fra huer andre.

Hertug Adolff aff Holsten bliffuer forligt met Kong Valdemar.

Siden kom Kong Valdemar ind vdi sit eget Rige / oc bleff der vndfangen aff alle sine vndersaatte met stor glæde paa begge sider. Samme Aar fødde Droning Sophia hannem en vnger Søn/ som kaldedis Knud. Hand bleff døbt aff Biscop Absalon / oc lycken bars saa vel til / at Hertug Guthorm aff Suerige stod Fadder til hannem. Thi hand kom vdi samme dage her ind vdi Landet/ at føre Kongens Syster daatter hiem met sig/ til Kong Karl vdi Suerige.

Kong Valdemars Søn fødis/ Aar effter Guds Byrd 1163.

HER effter indføris nogle merckelige Historier aff den Norske Krønicke / huilcke kunde icke lætteligen begribis / met mindre at Læseren hielpis met en kaart vnderuisning / huorledis det henger tilsammen met den Norske Konge Byrd oc Blod. Da paa det at disse efterfølgende Historier / kunde vere baade diß lætteligere at forstaa / oc saa meget diß lystigere at læse / da haffue wi vddraget en kaart sum / paa alle de fornemiste Norske Kongers Herrestamme / som enten tilforn er omtalet / eller her effter skal omtalis vdi vore Danske Historier.

Meste parten alle Kongeriger haffue i første begyndelsen hafft Nesse Konger.

Wi finde meste parten vdi alle gamle Landskaffs monumenter / at saa gaat som huert Konge Rige / haffuer aff første begyndelse hafft mange smaa Konger / som haffue regeret paa atskillige Steder til lige / indtil paa det sidste / at Regementet er kommet til en regerendis Herre allene. Saaledis er det ocsaa tilgaaet vdi Norge. Thi saa vijt som mand kand lengst spørie aff deris Krønicker / da giffuis klarlige tilkiende / at Riget haffuer veret først deelt oc skifft iblant mange Herrer oc Regentere / som kaldtis Nesse Konger. Siden haffuer en allene tiltaget sig det gantske Regimente / oc enten vndertryct de andre / eller ocsaa fordreffuet dem aff Landet fra sig / hen til at bygge oc besidde Vdøerne. Disse Konger kaldede mand Eneuolds Konger / fordi at de regerede icke alleniste offuer it Neß eller tu / men offuer det gantske Land oc Rige.

Nesse Konger oc Eneuolds Konger vdi Norge.

Den første Eneuolds Konge vdi Norge / sigis at haffue 1.
veret Harald Haarfagre / Kong Halffdan sortis oc Raguild Harald klagis Daatter daatters Søn. Hans Moder drømde en gang / at hun tog en Torn aff sin Barm / huilcken feste sig i Jorden / oc opuoxte siden til it saare høyt oc deyligt træ. Den nederste part der paa siuntis rød som Blod / Bullen vaar grøn / oc grenene vaare huide som snee / oc spridde sig saa vijt vd / at de skyggede offuer all Norge. Huor met betyddis Harald Haarfagris afffødding oc deris veldige Regemente vdi Norge. Thi det begyntis der mand screff / hen ved 870. Aar effter Christi Byrd / oc varede siden met hans affkom / vdi fem hundrede Aar / indtil Riget kom endeligen vnder Danmarckis Krone / vdi Dronning Margrete Valdemars daatters tid.

En vnderlig Drøm.

Hand

Harald haffde XX. Sønner/ iblant huilcke vaare de fornemiste

II Erick Blodøxe/ som slog meste parten ihiel aff sine Brødre.

IIII Harald Graafelder/ tog Riget effter Hogen Adelsteen.

Oluff Digreben

Trygge/ som bleff slagen aff Harald Graafelder

Oluff Tryggesøn/ som Christnede først Norge/ oc drucknede sig selff/ som bleff tilforn omtalet vdi Kong Suend Tiugskegs Historie.

Biørn stercke

Gunraad/ som bleff oc saa slagen aff Harald Graafelder.

Harald Grenske

Siguord Rise

Siuord Syr.

III Hogen Adelsteen/ hand vaar den første Christne Konge i Norge. Om hannem er tilforn rørt i begyndelsen paa den tiende Bog.

V Hogen Jerl trengdis om Kongedomet met Koning Harald Graafelder/ oc maatte rømme til Danmarck/ til Harald Blaatand/ som hialp hannem igien til Riget. Hand kaldtis den onde Jerl/ oc haffde disse tuende Sønner

VII Erick Jerl/ som regerede effter Oluff Tryggessøn.

IX Hogen Erickssøn/ regerede effter sin Fader met sin Farbroder Suend.

VIII Suend Jerl/ hand regerede først nogen tid lang met sin Broder oc siden met sin Broder søn Hogen Erickssøn.

Aastrid Dronning affleede met

Harald Grenske

X S. Oluff digre/ som tilforn er omtalet vdi den tiende Bog

XII Magnus hin gode/ som vaar ocsaa Kong i Danmarck/ som sagd er vdi den tiende Bog.

Vluilde/ hun haffde Hertug Otte aff Brunsuig.

XI Der S. Oluff vaar slagen/ oc Hogen Jerl vaar drucknede/ da indsaatte stor Knud sin Søn Suend/ som regerede met liden lycke/ oc en kaart tid for sin haardheds skyld.

N. hendis daatter vaar

Gudrom/ som haffde Skule.

Siguord Syr

Guttorm.

XXII Harald Haardraade/ tog Riget effter Magnus hin gode. Om hannem er rørt noget vdi den ellefft e Bog i Begyndelsen.

Hans børn vaare

Ingret/ som haffde Oluff Hunger aff Danmarck.

XV Oluff Kyrre/ som regerede baade met oc effter sin Broder.

XVII Magnus Barfod.

XIIII Magnus/ som regerede effter sin Fader/ met sin Broder i tu Aar

XVI Hogen/ som bleff tagen til Konge/ til lige met Kong Magnus Barfod/ oc døde siden paa Dofre field.

Raguild/ som haffde Hogen Jerl.

Halffdan.

XVII Magnus Barfod / som kaldis oc saa Magnus Slippesko / om hannem bleff talet vdi den trettende Bog.

Hans Sønner vaare

XVIII Øysteen.
Marine.
Oluff Skaugshaugssøn / som bleff foriaget aff Erling / oc døde vdi Aalborg i Jutland / oc ligger der begraffuen.

XIX Siuord Jorsalafar / hand affledde met Malfred

XX Magnus Blinde / som haffde Kong Valdemars Syster Kristentz / om hannem er tilforn rørt vdi denne fiortende bog.

XXI Harald Gille / som er neffnd tilforn vdi denne fiortende Bog.

Kirstine / hun vaar Kong Valdemars Syskind barn / oc affledde met Erling Skacke.

Oluff / hand døde vdi sit syttende Aar.

Siuord Slembe / hand gaff sig vd for Kong Magni søn / oc lidde stor forfølgelse / oc giorde stort Bulder i Landet / som her effter fortællis.

Ragnild / som haffde Hakild Jonssøn / som hialp Siuord Magni søn.

XXVI Magnus Kong som bleff effter languarende Feide slagen aff Kong Suere.

Orm / som giorde sin Broder bistand imod Suere / oc bleff slagen met hannem.

Hans Sønner vaare

XXVIII Siuord som bleff slagen aff Kong Suere i Floreuog.

XXIX Inge.
Guthorm.

Skule / hand haffde en stor Affkom som her omtalis vdi Hogen Hogens søns Historie.

Hogen
Her Knud Jerl aff vester Gyland.

* Huo som denne Kongelige Herrestamme vil holde mod den Norske Krønicke / som Crantzius screff / da kand hand lætteligen see / huorledis hans Dict henger tilsammen / oc huer mange merckelige Kongers Historie hand haffuer gaaet forbi / som burde ingenledis at vere vdelycte oc forgette.

Harald

Harald Gille / hand afflede met

Ingert Ragualds daatter

Thore Guthorms daatter

en Irlendisk Quinde

XXII Inge Krogbag.

Birgitte hun haffde de Byrge Jerl i Suerige.

Harald / som falt met Kong Magnus Erlingssøn.

XXIII Siuord / hans Sønner vaare mange.

Cecile / som vaar gifft i Vermeland oc hialp sin Broder søn Suere.

XXIIII Oyesten.

Oyesten / som bleff slagen paa Ree.

XXV Hogen Herdebred.

Suend.

Erick / som reiste til Constantinopel.

XXXI Guthorm.

Siuord / som bleff halshuggen vden for Bergen ved Graffdal.

Harald / som bleff hengt paa Huariffsness.

XXVII Suere / hand afflede met

Margrete / Kongens daatter aff Suerige.

N

1 Hogen. 2 Siuord.

3 Ingeborg 4 Cecile / hun haffde Bord paa Reim.

Inge Kong Borssøn.

XXX Hogen / som døde til Bergen / hand afflede met Inga Andersdaatter.

XXXII Hogen Hogenssøn / hand døde paa Orckenøer 1262. den 24. Decembris. Hand afflede met Margret / Hertug Skulis daatter

Hogen / som haffde Rikisse aff Suerige.

XXXIII Magnus / som haffde S. Ericks daatter aff Danmarck

XXXIIII Erick

XXXV Hogen.

Ingeburg / hun haffde Hertug Valdemar / Hertug Ericks broder i Suerige.

Ingeburg / hun haffde Hertug Erick vdi Suerige.

XXXVI Magnus Smek afflede met Dronning Blancke

XXXVII Hogen / hand afflede met Dronning Margret / Valdemars daatter

Erick / som vaar vald til Konge i Suerige / oc bleff forgiffuen aff sin egen Moder.

XXXVIII Oluff / hand regerede met sin Moder en kaart tid. Hand vaar den sidste aff Harald Haarfagris affkom / som haffde nu regeret Norge vdi fem hundrede Aar / førend Riget kom vnder Danmarck.

Kaart

KOrt tid effter at Kong Valdemar/ vaar hiem kommen til Danmarck fra Rigsdage/ som nyligen er omtalet/ da komme de Norskis Legater til hannem/ oc begerede at hand vilde vndsætte dennem oc Riget/ som nu om stunder plagedis hart aff atskillige Tiranner/ oc lod sig ansee at det met det første vilde aldelis forderffuis vdi grundē/ met mindre at det snarlige fick anden hielp. Huorledis at denne indbyrdis Norske feide haffuer foraarsaget sig/ oc huorledis de Danske ere ocsaa mengde der vdi/ kand icke lætteligen forstaaes/ vden wi indføre her noget vijtløfftigere aff den Norske Krønicke/ om den Venighed som haffuer veret imellem de Norske Konger oc deris Børn om Kronen. De Norske tilbiude Kong Valdemar Norge.

IBlant andre Kong Magnus barfods Børn/ vaar ocsaa en ved naffn Siguord som kaldis Slembe/ huilcken gaff sig vd for hans Søn/ oc giorde Harald Gylle vdi lang tid megē harm oc modstand. Men der hand bleff paa det sidste fangen aff hannem/ oc vdførdis paa en Baad/ at hand skulde drucknis paa Søen/ da kiøbte hand Øll/ oc sætte sig til vdi Baaden/ oc drack saa lenge sit sidste velfærd met Baadsmendene/ at de bleffue offuer maade druckne/ oc beuilgede hannem som den sidste velgierning/ hand kunde bedis aff dennem/ at hand for lyst skyld/ maatte staa it halfft Glass til roers for dennem. Der hand haffde faaet Suøbet vdi Haanden/ oc de effter hans begering/ rode det sterckiste oc hasteligste de kunde/ kaste hand Suøbet/ oc spranck vdi Haffuet/ oc førend de kunde komme til at stille oc vende Baaden/ da vaar hand paa Landet/ oc brugte Beenene at Skouen. Saaledis daarede hand disse taabelige Baadsmend/ oc met sin snildhed/ fridde sit Liff fra det kaalde Bad/ som hannem vaar actet. Siguord Slembe. Treedskt anslag.

Siden lagde hand sig effter Kong Harald/ met hemeligt Suig oc Treedskhed/ oc kom en Nat hasteligen offuer hannem/ oc slog hannem ihiel/ som hand laa vdi sin Frillis Arm oc soff. Oc paa det hand kunde faa diss større anhang oc fremgang/ tog hand Magnus Blinde vdaff Klosteret til Trondhiem/ oc nødde hannem til at kaste Kappen/ oc iføre sig Mands klæder. Der Harald Gyllis sønner/ Inge/ Siuord oc Øyesteen/ fornomme at Harald vaar for haanden met Magnus Blinde/ giorde de rede met deris Skib oc lagde vd imod dennem. Der begyntis it hart slag imellem dennem met det første/ indtil at en part aff Siguords Folck flyde/ oc en part bleff slagne/ oc hand selff allene vorde sig mandeligen vdi sit Skib/ oc paa det sidste/ der Fienderne endrecteligen omringede hannem/ kaste sig selff for borde vdi Haffuet. Hand vaar saa behendig oc haardfør/ at hand vdi denne store Kuld oc Fraast/ afførde sig sine Vaaben oc Harnisk vnder Vandet/ oc holt sig lang tid/ at Fienderne viste icke huort hand vaar hen kommen/ førend hand bleff kiend paa sin Kiortel/ i det som hand haffde giffuet sig en gang op/ at hente sin Aande offuer Vandet. Thi afførde hand sig Kiortelen/ oc siden (der dette kunde icke hielpe) alle sine Klæder/ oc dernæst dulde sig saa lenge vnder Vandet/ at de som vactede paa hannem/ viste icke huad heller hand skulde veret død eller leffuendis. Paa det allersidste/ der hand kunde icke lenger holdet vnder Vandet/ oc hans Lemmer vilde for Frost oc Kuld icke lenger staa bi met hannem/ da greb hand met begge Hender fat om en Skibs Roer/ oc bleff der ved en Harald Gylle bleff slagen i sin Frillis arm. Magnus Blinde tagis aff Kloster. Siguord Slembe en vnderlig dyckere.

tid lang stille hengendis / indtil at en aff Fienderne bleff hannem var / oc de finge hannem fangen / oc ledde hannem bunden frem for den Menige mand. Da bleff Dom giffuen offuer hannem / at hand skulde lide saa haard en Død / som de kunde verst optencke. Inge Prest maatte komme til hannem. Selff giorde hand sin bekiendelse for Almuen / som hand best kunde. Vden tuil at hand haffde hørt / at mand maatte giøre sit Scrifftemaal vdi nøds fald / for huem som nærueerendis tilstede vaar / naar mand kunde icke bekomme andre Sielsørgere. Hand sagde end da / at Magnus Barfod vaar hans Fader / oc det lod sig vel ocsaa paa kiende / i dette ene stycke / at hand saa taalmodeligen lidde all den store oc atskillige Pine / som de bare paa hannem. Først hudstrøge de hannem. Siden knusede de alle hans Lemmer / huer effter anden / met store Hamre / saa at der fandis ingen Lem paa hans gantske Liff / som io bleff ynckeligen metfaren. Vdi huilcken store pine / hand icke en gang suckede eller bluncke de / ey heller sagde saa meget som dette er ilde giort / Ah vee / eller miskunder eder offuer mig / eller noget saadant. Men hand laa saa stille hen for sig selff / oc som hand oplæste nogle Dauids Psalmer / opgaff hand sin Aand / mit vdi sine Bøner oc Paakaldelse til Gud. Meget lyckfalige maatte alle Guds Ords tilhørere vere / om de kunde vere saa frimodige oc Gudelige huer paa sit Yderste / som denne Krigsmand vaar. Oc lad det saa vere / at hand vaar snidig / at hand wfyrmede sit Fæderne land / oc opuacte induaartis Feide imellem Landsaatterne / saa haffde Fienderne alligeuel burt / at skenckt hannem sit Liff / for sin Mandom oc Dristigheds skyld. Men de vaare saa heffngerige oc forbitrede paa hannem / at de viste ingen Barmhiertighed / huercken at vide hannem død eller leffuendis. Det syntis dennem icke end da nock / at de haffde plaget hannem saa ynckeligen til døde / men toge ocsaa den vsle Krop / oc lode den ophenge vdi en Galie / oc mente at mand aldrig kunde giøre hannem den skam oc skendsel / at mand skulde io giøre hannem den større i alle de maade som mueligt vaar. Konning Magnus Blinde bleff ocsaa slagen vdi denne Strid. Hand haffde tilforn mist sine Øyen / nu miste hand sit Liff / at mand met all rette / maatte sige om hannem / at hand tuende gange bleff skilt ved denne Verdsens klare Skin oc Lius.

Siuord Slembe pinis ynckeligen til døde.

Siguord Slembis Gudeligt endeligt.

Magnus Blindis endeligt.

EFter at Siuord Slembe oc Magnus Blinde vaare nedlagde / da regerede Harald Gillis sønner nogle Aar til lige met huer andre vdi god Fred oc Enighed. Inge vaar ecte / men Siuord vaar fød aff en Norsk / oc Øysteen aff en Irlendiske Frille Quinde. Oc ligeruis som Inge vaar ærligere aff Byrd / saa vaar hand ocsaa dydeligere / oc seedsommeligere vdi all omgengelse / end disse andre hans Brødre vaare. Thi Siuord vaar offuer all maade løssactig oc lætfærdig / oc Øysteen vaar slemelige karg oc nidsker. Men saa meget som Lycken haffde beprydet Inge met induaartis gode Gaffuer / saa stor vanskabelse haffde hun kast hannem paa vduaartis paa hans Legeme. Thi der hand vaar liden / haffde hans Faastermoder ladet hannem wforuarendis falde aff Henderne fra sig ned paa Jorden / saa at Ryggen brøds paa hannem / oc hand aldrig siden kom til sin førlighed / men bleff krogrygget sin gantske Liffs tid. Dette er Lyckens viis. Huad hun giffuer paa en sted met den høyre / det tager hun bort paa en anden sted met den venstre Haand.

Kong Ingis dydighed.

Kong Inge kropper.

VDI midler tid / at disse tre Brødre regerede til lige met huer andre/ hende det sig/ at der kom Wenighed imellem Kong Ingis oc Kong Siuords Folck / oc en aff Siuords Karle slog en aff Kong Ingis Hoffmend ihiel / vdi Bergen paa Gaden. Huor aff yppedis it stort Mord/ at Kong Ingis Hoffmend paa det sidste lode sig icke nøye / der met at de haffde heffnd deris Stallbroders død/ paa deris Jeffnlige / men søgte ocsaa effter Herren selff/ oc brøde ind i Huset til hannem / oc sloge hannem ihiel. Nogle mene/ at de toge sig ickon denne ringe Aarsage til hannem/ paa det de kunde heffne paa hannem den blusel oc skam / som hand haffde nyligen beuist deris Husfruer/met stort vold oc skendsel.

Kong Siuord bliffuer slagen til Bergen.

Kong Øyesteen vaar da paa veyen / oc vilde ocsaa draget til Bergen/ oc alligeuel at hand spurde disse Tidende om sin Broder/ aff dennem som møtte hannem vdi Søen / saa drog hand dog frem til sin Broder. Men der hand kom til hannem/ oc formerckte met en god vilie / den Laad oc Deel som hannem tilfald met rette aff Riget/ da forgætte hand at sige hannem/ oc hans Høffuitzmend gode nat. Hand gaff sig strax paa flucte/ oc bleff forfuld paa fersk Fod/ aff sin Broders folck/som trengde hannem saa hart/ at hand nøddis til at giffue sig fra Skibene til Strandbacken. Der optoge de hannem oc sloge hannem ihiel. Thi hand vaar en fuldsom oc tycker Mand/oc icke ret saare rask til Foden.

Kong Øyesteen bliffuer slagen.

Kong Ingis Høffuitzmend mente da / at de haffde bestilt alting vel paa deris Herris vegne / oc lode sig tycke / at de haffde fortient / huer større Besolding oc Forlening / end de haffde tilforn. Men de finge den rette Løn/ som de haffde fortient/ oc bleffue slagne aff Hogen Siuordssøn/ som heffnde siden sin Faders død paa dennem. Thi det fortrød Amund Simonssøn/ Philippus oc mange andre merckelige Rigens indfødde/ baade Adlinge oc Almue til lige / at Kong Inge skulde nu haffue allene saa meget velde / som tre haffde tilforn. Der til met siuntis dennem/ at det lod icke aldelis saare vel/ at dette Krogryggede oc vanskabte Menniske/ skulde effter sin vellyst nyde oc misbruge saa meetigt it Konge rige/som hand veldet sig til met wlouligt Mord oc Forræderi. Thi opkaste de Kong Siuords vnge Søn Hogen/ hyldede oc suore hannem / som deris rette Herre oc Konning / oc begynte vnder hans naffn en ny Feide imod Kong Inge/ at heffne Hogens Faders oc Farbroders død paa hannem. Met det første haffde de en saare tynd Lycke / oc bleffue nogle gange slagne/ saa at de paa det sidste toge denne vnge Herre met sig / oc begaffue sig paa veyen ind at Suerige. Kong Inge forfulde dennem/ oc kom saa nær paa dennem vnder Sieland/ at hand fick siun paa dennem / at de komme ind at en Skou vd met Stranden for hannem. Hand sende Bud til Biscop Absalon/ oc lod hannem ombede/at hand vilde lade randsage Skouen oc oplede dennem. Huilcket Biscop Absalon icke samtyckte hannem / efterdi det vaar hannem en fremmet Handel / oc stod hans Ære oc Embede for nær/ at hand skulde fordre oc hielpe en wretfærdig Sag.

Hogen Hærdebred tagis til Kong.

Om Vinteren kom Kong Hogen aff Suerige met sit Selskaff/ oc gaff sig til slags met Fienderne paa Jissen / at de vilde nu forsøge lyc-

Hogen Hærdebred kommer igien aff Suerige.

ken / om hun vaar dennem bedre paa denne sted / end hun haffde veret tilforn til fields. De sloge deris Slactordning saaledis / at Kong Ingis Folck komme paa den tjs at staa / som de om natten tilforn haffde braget oc hemeligen løsnet dem wuidendis. Der drucknede meste parten aff dennem / de andre flyde eller fulde for Fiendernis haand. Gregorius Dagssøn som vaar Kongens Krigs øffuerste / en saare duelig oc tapper Mand / oc den ypperste offuer alt Riget næst Kongen selff / kom vdi Jissen at side / oc bleff der skudt. Da falt Modet paa Kong Inge / som sætte sin største tillid til dette Folck / oc mest til denne sin trofaste mand Gregorius Dagssøn. Dog rystede hand sig paa ny oc gaff sig anden gang / den stund denne kaalde værlig endnu varede / paa Jissen til slags met Kong Hogen oc hans Folck. Men hand haffde alligeuel ingen bedre lycke / end Gregorius haffde tilforn. Thi endog hand vaar sterckere paa Folck / end hans Gienpart vaar / saa maatte hand dog bucke / oc bleff der slagen met alt sit Krigsfolck / at saare faa aff dennem vndkomme met Liffuet. Vden tuil at Guds straff offuer gick hannem / at hand enten selff samtyckte sin Broders mord / eller ocsaa saa igiennem fingre met dennem / som bedreffue denne vchristelige gierning. Vdi denne Krig / som vaar en met de allerstørste der nogen tid haffuet veretført vdi Norge / omkom saa gaat som alt det beste oc ypperste Folck offuer det gantske Rige. Erling skacke som vaar Kong Ingis ypperste raad / vndkom met sin Søn Magnus / oc flyde ind vdi Jutland til Kong Valdemar. Hand vaar hans Hussfruis nær sleet oc byrd / oc tog derfaare saa venligen baade mod Faderen oc Sønnen / at de vaare saa vel saffnede oc tracterede vdi alle maade / ligeruis som de kunde veret hundrede gange ved deris velmact / hieme vdi deris eget Land.

Gregorius Dagssøn falder.

Kong Inge Krogryg falder.

Mord straffis.

Erling skacke søger hielp hos Kong Valdemar.

Hogen Herdebred tog alt Landet vnder sig / oc iblant andre forleninger som hand vddeelte til sine gode Mend / fulde hand ocsaa en som hed Siuord til sædet / oc gaff hanuem Jerls naffn / for sin tro Tieniste oc Mandomelige gierninger / som hand haffde beuist i denne fremfarne Krig. Dette fortrød de andre hans Stallbrødre / oc haffde vden tuil yppedis der aff / it stort oprør vdi Riget / der som icke Erling haffde kommet saa snart tilbage fra Judland / oc faaet dennem met ny Krig at skaffe. Thi hand begaff sig strax til oplandene / oc fick der menige Mands røst oc samtycke / at hans Søn Magnus togs til Konning offuer alt Landet. Almuen vaar saa meget diss mere redbon / at giffue Magnus Konge naffn / fordi hand vaar Kong Siguord Jorsalafars Daatters søn / oc de saaledis kunde haffue skellig aarsage / at heffne Kong Ingis død / paa Kong Hogen oc hans anhengere. Huilcket ocsaa skeede. Der kom wenighed imellem Kong Hogen oc Siguord Jerl. Siguord bleff vred paa Kongen / at hand icke kunde faa sin besoldning aff hannem til gode rede / oc rømte der faare fra hannem ind i Suerige / der hand haffde hans tieniste allerbest behoff. Siden der Kong Hogen vaar slagen i standende strid aff Erling skacke / da kom hand igien ind i Suerige / oc bleff ocsaa selff slagen aff Erlings folck / oc døde met større blusel oc mindre ære / end hand ellers skulde giort / der som hand haffde ladet sig bruge oc faldet met sin Herre oc Kong / for sine Fienders haand vdi marcken.

Hogen Herdebred.

Siguord Jerl.

Magnus Erlingssøn tagis til Kong.

Hogen Herdebred falder.

Siguord Jerl falder.

De som vndkomme oc bleffue beholdne effter Kong Hogen hærdebreds død/fortrøde at Erling skacke fick saa stor fremgang met sin Søn/ oc toge sig der faare Siguord Kong Hogens Broder / som vaar opfaasiret hos Marcus aff Schoge / til deris Høffuitzmand imod Erling. Men Lycken vaar dennem icke end da mildere end tilforn. Erling fangede baade Siguord oc Marcus. De andre som vndkomme met Liffuet flyde ind i Suerige til Kong Karl oc begerede aff hannem / at efftherdi hand vaar det Norske Konge Blods foruant / hand vilde vere deris formand oc føre dennem ind igien i Norge. Der de formerckte at Kong Karl holt dennem dag fra dag/ickon paa faure Ord / oc haffde vel saa meget at skaffe met sit eget Rige at forsuare/ at hannem gaffuis icke effne eller leilighed at indtage it fremmet Land / da sende de først deris Legater til Kong Valdemar i Danmarck / oc der de fornomme at hand gaff dennem god fortrøst/ komme de siden selff ind til hannem. De formanede hannem paa de høyeste / at hand vilde følge dennem ind i Norge / oc loffuede hannem at de vilde driffue det saa vijt / at alt Riget skulde gaa hannem til hende. Kong Valdemar torde icke fuldeligen sætte sin lid paa dennem/ at begynde daarlige saadan stor Krig / førend hand haffde haffd sine egne visse Bud hemeligen hos Norgis indbyggere / oc forfaret huorledis de vaare endrecteligen til sinds met huer andre.

Marcus aff Schoge.

De Norske begerer hielp aff Kong Valdemar.

DER Kong Valdemar fick visse tidende tilbage aff Norge / at det stod saaledis til / som disse vdlendiske haffde sagt for hannem / da reiste hand all sin Krigs macht / oc ryckte strax ind i Norge vden vijdere duelelse oc forhaling. Der Erling skacke dette fornam / begaff hand sig met nogle faa / dog vel beseylde Skib / alt huad hand snarligste kunde / for en fulddriffuendis bør / hen omkring til Oplandene. Huilcket gaff hans anhengere en stor forskreckelse / oc hans Fiender it stort mod oc dristighed. Nogle raadde Kong Valdemar at hand skulde offuergiffue alt andet / oc forfølge ickon Erling paa fersk Fod. Nogle gaffue faare at det skulde vere hannem gaffnligere / at hand lod Folcket først suere sig Huldskaff oc Mandskaff / førend hand drog nogen steds vijdere ind i Landet. Dette raad bleff ved macht. Kongen drog frem at Lande veyen / oc bleff alleuegne huor hand kom frem / antagen met stor yndest oc glæde. Der hand kom til Sarpsborg forsamledis til hannem alle Landsaatterne aff Vigen / oc gaffue hannem endrecteligen paa almindelig Lands ting Konge naffn oc titel. Haffde hand ladet saadant fare / oc ickon skyndet sig effter Fienderne / da haffde hand vden alt tuil / faaet it bedre band paa Norge / oc fest det noget haardere til Danmarck. Fra Sarpsborg seylede hand bort til Tunsberg. Der haffde nogle faa aff Erlings folck lagd sig ind paa den høye Klippe / men Kong Valdemar vaar da saa Gudfryctig oc Barmhiertig / at hand vilde icke kaste ild paa Byen / paa det at Kirckerne skulde icke opbrendis / til lige met Borgernis hus oc bygning. Oc endog hand vdi denne oc andre maade lod paakiende sin fromhed / saa kom alligeuel ingen aff alle de Bisper / som da haffde størst anseelse oc myndighed vdi Riget til hannem / saa lenge hand vaar der vdi Landet. Huilcket ieg troer vel/

Kong Valdemar drager ind i Norge.

Kong Valdemar tager paa wraad.

Sarpsborg.

Tunsberg.

troer vel / at de giorde mere for deris Fæderne land / end for Erling skackis skyld. Orm Kong Hogen Hærdebreds Broder gaff sig til hannem/ oc loffuede at giøre hannem all den tieniste hannem mueligt vaar / saa fremt det vaar icke imod den Eed oc forplictelse / som hand haffde giffuet Magnus Erlingssøn.

Orm Kong Hogens broder.

Paa det sidste der Kong Valdemar haffde ligget her nogen tid lang stille / oc der stack en stor dyrtid op iblant Folcket / da maatte hand offuergiffue dette Taag oc vende hiem til Danmarck. Mange aff de Norske / som haffde giffuet sig til hannem / torde icke for redsel oc fare skyld / bliffue tilbage vdi Landet / oc rømde der faare hiem met hannem / oc finge deris ophold lang tid / hos hannem oc andre Førster i disse omliggende Landskaff.

Kong Valdemar drager hiem til Danmarck.

DIssimellem at Kong Valdemar søgte effter det som hand icke haffde / da miste hand paa en anden side / det som hand vdi Venden tilforn haffde vndertuunget sig ved Herreskiold. De Østerlendiske Vender fulde hannem fra / oc opsagde hannem all Huldskaff oc Mandskaff. Thi afffærdiget hand strax Bud oc Breff til Hertug Henrick aff Saxen / at hand skulde atter giøre rede oc tuinge dette wlydige Folck paa ny met hannem. Oc paa det at Venskabet maatte vere saa meget diss tryggere paa begge sider / da troloffuede hand sin Søn Knud / som vaar ickon Aar gammel / met hans Daatter som laa endnu vdi Voggen / oc vaar afflet met den Husfrue huilcken hand siden forskød. Hertug Henrick giorde effter Kongens vilie oc begering / rystede sig oc gaff sig paa Veyen ind at Venden. Kongen vaar oc icke seen paa sin side / oc lagde strax ind met sin flode vdi Pene Aa / at Hertugen skulde icke tøffue for lenge effter hannem.

Kong Valdemars siuende Taag i Venden.

Vnderlig troloffuelse.

Biscop Absalon skiltis fra Kongen vnder Ryland / oc lod sig der opsætte i Landet / at tage met sig den hielp / som Rylenderne vaare Kongen forplictede effter deris Forbund / at vdgiøre naar dem tilsagdis. Der Absalon vaar kommen i Landet til dennem / traadde hand dristeligen frem paa Landemode mit iblant dennem / endog hand maatte vel baaret fryct for dennem / om de ellers haffde hafft noget ont i sinde. Thi de haffde da ingenledis ladet det / for disse nogle faa aff deris slectinge / som sade til Gissel vdi Danmarck. De toge venligen mod hannem / oc sætte hannem øffuerst vdi sædet / oc hørde fliteligen huad hand faaregaff ved sin Tolck / paa Kongens vegne. Men see huad her skeede / dissimellem at Absalon vaar inde paa raad met dennem. En Rybo gaff sig i snack met en aff de Danske Ryter / oc lod som hand vilde kiøbe hans Hest aff hannem / oc begerede at hand maatte skue oc forsøge traffuet paa den / førend hand tilsalde hannem Penningene. Der hand vaar kommen paa Hesten vndrende hand met den at Marcken / oc lod sin Kiøbmand staa tilbage met to tomme Hender. Dette kom ind for Absalon / oc Absalon gaff det fremdelis den menige mand tilkiende / huorledis til vaar gaaet. Almuen bleff vnderlig der ved / oc mente at dennem vaar skeed en stor skam / at mand maatte tencke om dennem / at de vaare allesammen saa troløse / som denne ene letfærdige skalck vaar. Thi yppedis der it stort Bulder paa alle sider. Rylenderne gaffue sig hasteligen paa veyen / at optage oc hente tilbage / den som

Rylenderne tage vel imod Absalon.

Snidig skalckhed.

den som vaar bort reden met Hesten. De Danske som vaare did komne met Biscop Absalon/ forundrede sig/ oc viste icke huad det betydde/ enten Fred eller Feide. De som vaare Slect oc Suogre til den som Gierningen haffde giort/ komme frem met grædendis Taare/ oc fulde vdi Knæ for Absalon/ oc loffuede at de vilde forskaffe Hesten igien tilstede/ met en god vilie/ om hand ellers vilde stille denne vrede oc buldrendis Almue. Absalon aff metynck mod dennem/ giorde effter deris begering/ oc der Hesten kom tilbage/ straffede hand sin Hoffmand/ at hand haffde saa slemmeligen ladet sig bedrage iblant wbekient Folck/ paa denne tid som hand nu haffde selff sin Hest best behoff. Siden tilsagde Lands Førsten Tetislaus hannem/ at hand vilde vdgiøre Kongen gaat Folck aff Landet/ oc Absalon skyndede sig met denne Affsked strax paa veyen til Kongen.

En Sielandsfar lader sig daare aff en Rybo.

Tetislaus Første paa Ryland.

Hertug Henrick haffde dissimellem affærdiget paa veyen for sig/ Hertug Adolff aff Holsten/ Greffue Henrick aff Razeburg/ Greffue Guncelin aff Suerins stad/ som da nyligen haffde faaet Stads ræt oc Borgerlig frihed. Met dennem vaar ocsaa en anden ved naffn Regnold/ huilcken vaar rigere paa Guld oc Penninge/ end paa Byrd oc Blods vegne. Disse Herrer skulde berede Hertugen veyen ind i Vendē/ men der Venderne fornomme/ at her vaare saadanne Gieste for haanden/ tenckte de ved sig selff/ at det vaar deñem vel saa gaat/ at de forsøgte Lycken met disse faa/ som met den gantske store Hær. Der som det hende sig/ at de kunde faa bugt met disse/ da bleffue de andre deris Stalbrødre saa meget diss suagere paa deris side. Thi rystede de sig met stor hast/ oc som de droge paa veyen/ saae de it vnderligt Spøgelse/ vdi en grum Dieffuels lignelse/ flyffue omkring Hoffuedene paa sig. Huilcket de toge vdi denne mening/ at det skulde vere dennem tilskicket aff Gud/ oc betyde dennem Seyeruinding offuer deris Fiender. De fulde hasteligen oc wforuarendis ind i Fiendernis Leyre/ oc sloge i det første anløb/ baade Hertug Adolff oc Regnold/ oc lærde andre aff deris skade/ at de skulde holde bedre Krigs ordning/ naar de laae vdi Marcken imod deris Fiender. Greffue Guncelin oc Greffue Henrick vndkomme met stor nød/ oc der de haffde samlet det andet deris Folck til sig/ som flyde aff Leyren/ vende de sig strax tilbage/ oc offuerfulde Venderne/ som da tenckte mest paa Roff oc Byte/ oc mindst der paa/ at de som vaare en gang foriagede/ skulde fordristede sig at komme saa snarligen tilbage imod dennem. Saaledis finge de stycke om stycke/ och saa gaat som lige skade paa begge sider.

Hertug Henricks methielp aff fremmede Førster.

Spøgelse.

Forrastelse.

Der Hertug Henrick spurde/ huorledis at Venderne vaare falden hans Folck vdi Leyren/ oc slaget tuende aff hans beste Høffuitzmend ihiel/ bleff hand fortørnet/ oc drog strax paa veyen til Demin/ i denne act oc mening/ at hand vilde belagd den. Men der hand fant den affbrent aff Borgerne/ befol hand at affbrydis vdi grund alle de Mure oc Bygning/ som Ilden haffde icke giort skade paa. Oc efferdi hand kunde icke komme til at heffne sin harm paa de leffuendis/ da handlede hand ocsaa vdi lige maade met Gutzkow/ som Borgerne haffde forlat/ oc vndløbet at

Demin vdi Venden.

Gutzkow.

Volgast.

Marcken. Borgerne aff Volgast forskreckedis aff deris Naboers exempel/ oc droge hemeligen vdaff deris Stad / hen offuer paa hin side Vandet/ met deris Hustruer oc Børn/ oc lode Husene øde oc tomme / at Fienderne maatte lade oc giøre der met huad dennem lystede. Kong Valdemar kom strax til Byen/ effter at de vaare vdrømde / oc indlagde der den naffnkundige Søhane Vedemand/ met en part aff Krigsfolcket. De som

Vsedom.

bode vdi Vsedom / oc spurde huorledis det gick deris Gienboer vdi Volgast/ de sætte da Ild paa deris Stad / at den skulde icke komme Fienderne til noget gaffn eller brug. Kongen kaste da Broen / som vaar slagen tuert

Stolpe.

offuer Elffuen/ oc drog fremdelis met Floden hen op til Stolpen / oc kom der til ords met Hertugen.

Kong Valdemar vil besætte Volgast met Danskt folck.

Siden tog hand sig aluerligen faare / at befeste oc besætte Volgast met gaat Danskt Folck/ paa det at Fienderne skulde icke komme til/at tage den ind igien/ oc hand der met kunde altid effter denne dag/holde gantske Landt Venden vnder tuang oc lydighed. Hand befol at Biscop Absalon/ Hertug Buris/oc Biscop Suend aff Aarhus/skulde drage der hen/oc besidde den/ oc paa det at de skulde vere diss vissere paa hielp oc vndsætning

Christofer Kong Valdemars søn.

om noget paa kom/ da lod hand dennem tage sin Søn Christoffer met sig/ oc gaff dem kaar/ at de maatte velie sig huem de vilde haffue fiere hos sig aff deris Landmend. Sielandsfarene haffde gierne giort for Absalons skyld/ huad dem mueligt kunde veret/ men de andre torde icke voge sig met dennem/ endog den gantske Flode vaar redbon at deele met dennem / baade aff deris Spisning oc Rystning/ oc der til met effter Kongens befalning/ at indhøste for dennem alt det Korn / som stod endnu paa Marcken vdi sin beste maade.

Der Kong Valdemar kunde icke driffue dette anslag / som hand gierne vilde, oc Fienderne vilde huercken dagtinge eller Aarlogis met hannem / da fant hand met Absalons hielp/paa it andet snildt raad/huor met hand kunde tuinge dem/ at de skulde indgaa it aff disse tuende forneffnde vilkaar. Hand lod hemeligen optage alle de Pæle oc Forhindring/som vaare slagne vdi Vandet paa veyen for hannem / saa at den gantske Flode fick sin vbehindrede fremgang op at Elffuen. Huilcket Fienderne haffde gierne forment hannem/ oc gaffue sig der faare ridendis paa begge sider ind imod Floden/ der som Elffuen vaar sneffrist oc trangiste/oc giorde de Danske stort meen oc harm.

Peder Eluffsøns frimodighed.

Peder Eluffsøn kunde icke lenger fordrage saadan deris traadzighed/ men sprang paa Landet aff sit Skib met sine Baadsmend/ oc foriagede dennem strax paa fluct. Det vaar stor skade/ at hans Stallbrødre siden saa skameligen forlode hannem allene / at hand met sit Liffs fortabelse / beridde de andre Danske / en tryg oc vbehindret Seylatz. Saaledis kom icke alleniste Kongen frem met sin flode / men ocsaa offuersætte Hertugen met alt sit Folck paa den anden side.

Venderne falde til føye met Kong Valdemar.

Der Venderne dette fornomme /befryctede de sig/at den samme vlycke skulde offuergaa dennem/ som offuergick disse andre Stæder. Da paa det at saadant kunde vdi god tid affuendis/ tilbøde de sig at ville sætte Kong Valdemar gissel. Men Hertug Henrick sagde de sig intet at vide til vilie

eller tie-

eller tieniſte. Kongen mente / at det ſtod hans Ære for nær / om hand giorde noget hemeligt Forbund met Fienderne / Hertugen watſpurt oc wuitterligt. Thi ſende hand Thorbern til hannem / at hand ſkulde ſige hannem / huad Fiendernis tilbud vaar. Hertugen ſuarede / oc ſagde at hand vilde ſætte alting ind til Kongen ſelff / huad hand lod oc giorde / der met vilde hand lade ſig nøye i alle maade. Da effter gaat beraad / bleff Fred oc Enighed / ſamtyckt aff Kongen oc Venderne met diſſe vilkaar. Først at Volgaſt ſkulde ſkifftis vdi tre Laadder. Den ene ſkulde Tetiſlaus beholde / Kazimarus den anden / oc Pribiſlaus Nuclets søn den tredie. Der næſt bleff vedtaget / at Pene Aa ſkulde tillyckis / at de Sørøffuere / ſom giorde ſkade paa Danmarckis Rigis ſtrømme / oc pleiede der at haffue deris Tilhold / ſkulde effter denne dag ingen ydermere tilfluct haffue paa denne ſted. For det tredie beuilgedis ocſaa / at Hertug Henrick maatte beholde hues Befeſtning hand haffde indtaget paa den Vendiſke grund / vdi denne forløbne Krig oc Feide.

Freds Articke.

KOng Valdemar vaar icke vel kommen hiem til Danmarck / førend at Cazimari Folck begynte at bære affuend ved de fremmede / ſom haffde faaet Laad oc Deel vdi Landet hos ſig. Men de torde dog icke giøre dennem nogen vitterlig Offueruold / oc der faare tuang Rylenderne met ſaa meget hemeligt Tiuffueri / at de bleffue ſaa forarmede / at de maatte endeligen rømme aff Volgaſt fra dennem. De hellede oc dulde ocſaa met Sørøffuerne / oc vdi mange andre maade brøde det Forbund / ſom nyligen vaar opret imellem dennem oc diſſe forneffnde Herrer.

Mange Herrer regere icke lenge vel til lige.

RYlenderne bleffue oc ſtyrckede vdi diſſe ſamme dage aff Hertug Henrick / at de vilde icke lenger lyde de Danſke / oc ſætte ſig op imod dennem / met obenbarlig Feide oc Fiendſkaff / ſaa at Kong Valdemar befant paa en tid til lige / wtroſkaff vdi ſin Ven / oc wlydig lætferdighed vdi ſine Underſaatte / ſom bleffue hans Fiender. Thi nøddis hand til ſtrax om Vaaren / at ryſte ſig met ſin Skibs flode / oc lagde ind vdi den Egn ved Arckunaborg / brende oc ſkende der / alt hues hand offuerkom.

Rylenderne faloe fra Danmarck.

Kong Valdemars otende Taag i Venden.

Oc paa det at Fienderne ſkulde icke vide / huor de først haffde hannem at vente / at de kunde tage imod hannem met ſamlet mact / da drog hand ſtrax deden til Pore Haffn / oc ſende ſiden Biſcop Abſalon der fra om Natte tide paa veyen for ſig til Zindraa / oc haffde ſelff i ſinde at følge effter / naar hand kunde tencket / at hand vaar kommen vnder Landet. Hand befol Vecterne / at de ſkulde opuecke hannem vdi rette tid / men de toge en Søffn i ſteden / for hans Kongelige befalning. Biſcop Abſalon offuerfalt diſſimellem icke aleniſte Zindraa / men ocſaa de omliggende Byer / oc forderffuede dem met Mord oc Ilde brand / allene met ſit eget Folck / vden Kongens biſtand.

Pore Haffn.

Zindraa.

Iblant andre Biſcop Abſalons Hoffmend / fandis tuende ſtore Vogehalſſe / ſom kappedis indbyrdis met huer andre / huilcken der kunde beuiſe ſig mandeligſt imod Fienderne / ſom da gaffue ſig paa Baade

To ſtore Voghalſe.

vdi en stor Sø. Huer aff dennem tog sin Hest met Sporene / oc søgte io mere oc mere vd i Vandet / indtil at den ene vilde giøre det saa lenge bedre end den anden / at de begge forgætte deris tunge Harnisk / som hengde dem paa Halssen / oc der offuer druckncde oc omkomme begge til lige / hos huer andre. De vaare mere omhyggelige for Prjs oc Ære at indlegge / end for deris Liff at beskytte oc foruare / oc finge begge lige stor Prjs / lige god Død / oc lige kaastelig Graff oc Jordefærd.

DEN Biscop Absalon haffde draget Landet omkring / oc vilde nu begiffue sig igien met sit Roff oc Byte til Skibene / da bleff hand var / at Fienderne komme vel stercke effter hannem. Hand drog offuer tuende dybe farlige Vadstede / oc holt sig ligeruis som hand vaar fryctactig / paa det hand kunde locke dem offuer Vandet / oc komme imellem Ko oc Kircke gaard / met dennem / de vaare oc saa snedige / oc gaffue sig ickon offuer den første Vadsted / oc bleffue siden staaendis hos den anden / offuer huilcket de fortrøstede sig icke at kunde saa hasteligen komme tilbage / om det hende sig / at de slogis paa fluct.

Krigs anslag.

Som begge Hærrene stode saaledis / oc ingen aff dennem vilde vige aff sin Fordeel / da komme der tuende vildfarende Sielandske Fodgangere met it stort Roff / som de bare imellem sig / oc vaare noget nær løbet deris Fiender vforuarendis vdi Henderne. Der Venderne saae dennem / vdgiorde de tuende Reysener / at de skulde enten fanget eller slaget dennem. Endog de kunde vel kommet offuer Vadsteden / i deris Behold / saa bleffue de alligeuel staaendis / oc mente at det skulde leggis dem til en stor skam / om de rømde aff Marcken for dem / som vaare icke flere oc stercke re vdi Tallet / end de vaare selff. De kaste deris Byrde / oc droge deris Suerd / lige som de strax vilde vere rede at giffue oc tage om behoff giordis. Men der Rytterne kaste deris Heste / oc haffde icke det mod i sig / at de torde deele Byte met dennem / da opsætte de deris Suerd / oc droge selff fremdelis at veyen met deris Byte. Der Venderne dette saae / vdsende de end da tuende andre Rytter paa dennem / huilcke vunde alt lige saa stor Prjs aff dennem / som disse andre giorde tilforn. Paa det sidste komme endnu tuende andre Ryter til disse fire / oc vaare da sex Reysener til hobe / imod tuende Fodgangere allene. Dog vilde de icke end da lade sig trenge paa fluct / men stode paa frimodig Fod / oc fortøffuede Fiendernis tilkommelse / saa at Folcket paa begge sider kunde icke nocksom forundre sig paa deris Dristighed.

Dristighed.

Biscop Absalon mente / at de haffde da giort deris Skole ret fyldist oc sende dem der faare lige saa mange / aff sine Ryter til vndsætning / som Fienderne haffde vdgiort paa deris side. Siden forøgtis Tallet saa meget effter haanden / aff begge siders tilløb / at det lod sig ansee / at det vilde icke gaa aff vden Hug oc Mandfald. Da rycte Sielandsfarene frem met deris gantske mact / oc sloge Venderne strax paa fluct / dog de giorde større skade paa deris Heste end dem selff / fordi de kunde icke forfølge dennem saa langt / som de ellers gerne vilde for Vadstedens skyld. Paa veyen

Venderne slais paa fluct.

veyen/ der de komme tilbage mod Skibene/ møtte dem deris egne Baadsmend/ met vdslagen oc opract Fennicke/ som haffde faaet en flue tidende/ at de skulde komme deris Stallbrødre til vndsætning. For huilcken deris modighed oc veluillighed dennem gaffuis saa stor Prijs/ som de ellers haffde ladet sig bruge imod Fienderne. Dissimellem kom Kong Valdemar selff først vnder Landet/ oc haffde forsoffuet tiden for Vaetens forsømmelse. Hand begynte strax at sætte sit Folck til Landet/ ligeruis som hand vilde genisten giffuet sig met de andre effter Roff oc Byte. Men der hand fornam aff Absalons tale/ at Fulene vaare vdfløffne/ oc Reden vaar tom/ saa at der vaar intet for haanden/ som hand kunde forbedre sig paa/ da glæddis hand storligen/ at saa faa aff hans Folck/ haffde lagt saa stor Ære ind/ som hand kunde veret selff personlige tilstede hos dennem. Siden drog hand alleuegne omkring i Landet/ oc giorde der stort affbreck met Suerd oc Brand/ oc drog der met hiem igien til Danmarck.

Kong Valdemar forsømmer leiligheden.

Kong Valdemars tiende Taag imod Venderne.

OM Høsten næst efftefølgendis/ bleff Kong Valdemar atter til sinds/ at gieste Rylenderne/ paa det hand kunde forderffue deris Korn sæd/ oc forvende dennem den hielp oc gaffn/ som de skulde hafft der vdaff til at opbygge oc befeste deris Byer oc Stæder/ som vaare vdi disse formere Krig affbrent oc nedslagne. Der hand vaar kommen ind for den Stad Arckon/ oc Borgerne saae/ at hans Folck holt ingen visse Slactordning/ da mente de at det vaar dennem en stor spaat/ de skulde lade sig bindis saa kaart ved Krubben/ at de skulde icke fordriste sig/ at voge en Skermyssing met hannem. De haffde ickon en Port paa den gantske Stad. Igiennem denne Port giorde de vdfald/ men der de fornomme/ at Kongen flyde for dennem paa skrømte/ tøffuede de icke lenge/ før end de søgte Gabbet met det første. Kong Valdemar fulde effter/ oc gaff sig dog icke til Porten/ paa det at Hestene skulde icke bliffue skudte eller stungne aff Fienderne/ som stode vdi deris Fordeel. Men der fandis alligeuel tre merckelige Danske Mend/ som kunde icke ladet/ at de io skulde voge sig/ oc lade see deris Dristighed oc Mandom.

Arckon en Stad paa Ryland.

Tre merckelige Danske mends Frimodighed.

Den første vaar en saare deilig oc duelig Ryter/ ved naffn Niels. Hand gaff sig saa nær til Staden/ at hand dræbte met sit Glaffuend/ en aff dennem som stode næst inden for Porten/ oc kom der fra igien/ at hand fick icke en fingers Saar/ paa sit gantske Legeme. Niels.

Den anden som hed Thorbern oc vaar oc saa en Sielandsfar/ forsøgte dette samme som Niels giorde/ met lige saa stor Dristighed/ men met mindre Lycke. Thi der hand haffde skut sit Glaffuend ind iblant Fienderne/ oc saaret der met en aff dennem/ oc vende sin Hest tilbage igien/ da bleff hand slagen paa sit Hoffuet met en stor Steen/ at Blodet rant hannem saa offuerflødeligen lang tid/ at hand forsmæctedis der aff/ oc kom icke til sin Førlighed igien/ vdi mangen faur dag her effter. Thorbern.

Hertug Buris lod sig tycke/ at hand vaar oc saa født aff den Byrd oc Blod/ at hannem burde icke at vere enten den sidste eller seniste/ som skulde Buris.

beuise

beuise sin Anher met saadanne Mandoms gitrninger oc Dristighed/som disse andre giorde. Thi sætte hand ocsaa ind imod Porten / oc slog paa Fienderne/ alt huad hand kunde aff gantske liff oc mact. Men en aff deñem som stode offuer Porten/kaste en Steen ned paa hans Hoffuet / at hand der offuer besuimede saa hart/at hand vaar noget nær falden fra Hesten/ oc kommen vdi Fiendernis Hender / der som nogle aff hans Landemend/ haffde icke kommet hannem diss snarligere til vndsætning. Aff saadan gridsk Frimodighed/ som fulde disse Danske Ryter/ fornomme Rylenderne vel/ at det vilde vorde dem for meget besuerligt oc vanskeligt/ at stride imod dennem vdi Marcken/ for huilcke de kunde neppeligen beskytte ickon denne ene Port/ som vaar paa deris Stad.

Rylenderne frycte for de Danskis vrede.

Kong Valdemar drager ind paa Jasmynd.

Kong Valdemar seylede siden deden til Jasmynd / met den gantske Flode / at hand vilde giøre der Landgang met Krigsfolcket / effter sin seduanlige brug/ som hand oc Biscop Absalon hulde/ naar de angrebe deris Fiender. Absalon haffde altid it besynderligt antall Krigsfolck for sig selff/huilcket hand haffde vdlæst aff den gantske Adelhob/oc vaar mest rask oc gerig effter Priis oc Byte. Met dette Foruart vaar hand altid den første som søgte Fienderne/ oc den sidste som drog aff igien / naar Slaget vaar offuerstaaet/Kongen bleff selff hos den store Hær/ oc drog ickon saa langsommeligen frem vdi sin Slactordning/ effter som Absalon gaff Anslag oc Kundskaff fra sig.

Der Biscop Absalon vaar kommen it gaat stycke vey hen ind i Landet/ oc fornam intet til Fienderne / da lod hand en part aff Ryterne drage vd paa Byteri / oc beholt nogle faa hos sig selff. Men det bleff icke langt til / før end hand fick tidende fra Adelhoben / at Fienderne haffde beklemt dem/ at de kunde ingeledis komme wslagne der fra / met mindre end at de finge vndsætning met det allerførste. Thi lod hand strax sin Fennicke sluffue/oc kaldede Ryterne tilbage/ som vaare vddragne / oc søgte strax met dette sit føye Folck / alt huad hand hasteligst kunde/der hen som Fienderne haffde beklemt vor Hær. Der Sielandsfarene formerckte at de finge vndsætning/ mente de/ at det skulde icke lade ilde/ om de selff angrebe Fienderne/ oc prøffuede huad de selff kunde vdrette / før end de toge hielp aff deris Stallbrødre. Da maatte Venderne giøre Been / oc rømte at Marcken. Nogle vndflyde offuer Heden / oc nogle gaffue sig vd i hine dybe Moser oc Kier. Iblant andre Danske Mend / som da beteede deris Mandom/ vaar ocsaa en gild Ridermands mand/ ved naffn Eskild. Huilcken gaff sig fra sin Hest / oc vdi sit fulde Kyretz vd at en Mose/ effter en vaabenløs Vende. Den optog hand / som den bleff besidendis vdi it henge Dynd/ oc hug hannem Hoffuedet fra/ oc kom wskad til Landet igien/ saa at hand siuntis neppeligen at haffue væt en Fod vdi Vandet. Vden tuil mere aff Guds synderlige bistand/ end egen Menniskelig styrcke eller snarhed.

Absalon vndsætter sine Stallbrødre.

Eskild en gild Dansk Herremand.

Gore klint paa Jasimund.

Siden reiste de end da videre i Landet / indtil de komme til Gore klint/ oc alt brende oc skende alle de Byer/ som de funde paa veyen for sig/ der som de droge frem. Dissimellem finge Rylenderne ingen vndsætning fra

ning fra Saxen/ som dennem vaar giort tilsagn/ oc nøddis der faare atter/ at falde til føye met de Danske. De droge til Strelø til Kong Valdemar / oc dagtingede der met hannem om fred / met disse vilkaar / at de skulde giffue hannem en viss sum Penninge / oc sætte hannem fire merckelige Personer til Gissel paa ydermere tryghed oc foruaring. Der met endtis denne Krig oc Feide / oc Kong Valdemar drog met sit Folck fra Ryland hiem til Danmarck.

Rylenderne bede om Fred.

EFterdi at Kong Valdemar foraarsagedis offte / at føre Krig oc Orlog / baade met disse Vender oc andre omliggende Landskaff / da begynte Rigens Raad indbyrdis at offuerueie met sig selff / at der kunde lætteligen tilslaes (det som de icke gierne vilde) en wlycke / at Kongens Hoffuet bleff noget at skade / oc Riget der offuer maatte komme vdi stor vaade oc bedrøffuelse. Thi bleffue de saaledis endrecteligen til sinds met huer andre / at de vilde giffue Kong Valdemars Søn / Knud / Konge naffn/ oc lade hannem giøre oc tage Handfestning offuer alt Riget. Paa det at baade hans Fader kunde haffue ære oc hielp aff hannem vdi sit Regemente/ oc Rigens indbyggere kunde haffue it vist Hoffuet at holde sig til / om Kongen selff gick dennem fra vdi wtide.

Danmarckis Rigis Raad veler oc samtycker Knud Valdemars Søn.

Kong Valdemar lod sig saadant vtjst oc gaffnligt paafund saare vel befalde / oc lod Knud strax hylde paa alle almindelige Landsting/ som sæduanligt haffuer veret her vdi Riget aff Arilds tid. Alle mand baade ædle oc wædle samtyckte hannem til deris Herre oc Konge/ vndertagen Hertug Buris / som tagde aldelis stille til denne handel. Huad heller hand stod selff effter Kongeligt Regemente / eller ocsaa at hannem fortrødet/ at hand bleff icke atspurt til raads / der dette bleff først samtyckt oc faaregiffne hos Kongen. Men der hand formerckte at hand bleff Kongen der faare suspect oc mistenckt/ da giorde hand sin vndskyldning/ oc sagde at hand haffde giort det i den beste/ oc icke i den verste mening/ at hand tagde allene saa stille iblant alle de andre. Aarsagen vaar denne/ først at mand haffde forfaret/ saa vtjt som nogen kunde dragis lengst til minde/ at det er offte skeed/ at Danmarckis Rige haffuer vel veret venligen deelt oc skifft imellem Faderen oc Sønnen/ men aldrig bleffuet lenge bestandigt vden indbyrdis Krig oc Orlog. Der til met / sagde hand / viste ieg icke huad ieg skulde mæle eller tale / til saadan victig oc drabelig handel / som saa hemelige oc hastelige gick paa / at huercken ieg eller nogen aff mine Venner / finge det mindste Ord i all Verden kunde vere / at vide her aff / førend den bleff fræmset for menige Rigens Indbyggere. Dog huorledis om alting kand vere / vilde ieg (sagde hand) gierne giffuet mit Stemme met de andre / om ieg haffde vist tilforn / at Kongen vaar det saa høyeligen begerindis.

Buris vil icke samtycke Kong Knud.

Buris vndskylder sig.

Saadane vndskyldning lod Kongen / som hand tog for gode paa denne tid / oc haffde alligeuel en ond grund oc mistancke om hannem / at hand skulde rønne hannem ilde / om hand kunde see sig leilighed. Huilcket ocsaa befands vdi sandhed. Thi kaart tid her effter / der de andre Kongens gode

Kong Valdemar haffuer en ond grund til Hertug Buris.

gode Mend / oc fornemiste aff Adelen / racte Kong Knud Haanden / be=
fore hannem vdi Roskilde: Da besuerede sig Hertug Buris det at giøre/
saa at mand kunde tage oc føle paa / at hand stod selff skinbarligen effter
Regimentet. Dog besmyckede hnad alligeuel sin Sag met mange faure oc
falske Ord / oc sagde at hand vilde aldrig suere nogen Herre / saa lenge at
den leffuede / som hand haffde soren første gang. Effterdi det holtis v=
brugeligt oc vsædvanligt vdi Danmarck / at en Tienere skulde tilsige tuen=
de Herrer sin Tro oc Tieniste / huilcket Sachserne giøre alene for deris
Gerigheds skyld. Thi der som nogen Venighed kom imellem saada=
ne Herrer / da vaar det Vmueligt/ at mand kunde holde dem begge met
Tro til lige.

Hertug Buris lader sig anden gang bemercke.

Konning Valdemar merckte vel huor det sad met Buris / oc gaff
hannem stycke for stycke / oc lod sig icke andet formercke / enten vdi Ord
eller Facter/ end at hand vaar vel til freds met hannem. Men der de reiste
paa Veyen met huer andre / hen offuer til Halland / fornam Buris vel
at Kongen haffde icke meget gaat i sinde met hannem. Da paa det
at hand kunde formilde Kongens Hierte / før end hand vdi hans Hastig=
hed offuerfalt hannem / gaff hand sig selff til ords met Kongen / oc sagde
at hand vilde met en Hiertens god vilie/ suære hans Søn Knud / om hand
vilde noget forbedre hans Aarlige indkomst / met nogen ydermere Forle=
ning. At ligeruis som hand giorde for sig oc sine / Danmarck til it
Arffue Rige / som her til dags haffde veret it Kaare Rige / at hand oc saa
vilde vdi lige maade / betencke sin Slect oc Samfrender / oc samtycket at
de maatte arffueligen beholde for sig oc deris Efftercommere de smaa
Herredømme / som det Danske Konge Blod pleiede at forlenis met aff
Kronen. Biscop Absalon lagde sig her vdi / at hand fick en part aff
Judland / oc soer siden Kong Knud / men Kong Valdemar bleff alli=
geuel icke hans Ven ræt aff Hiertet. Thi huo som hand fick en gang
ræt Nag oc Anck paa/ til den fick hand siden aldrig ræt god grund/ saa len=
ge hand leffuede.

Buris falder til føye met Kongen.

Kong Valdemars heffngerighed.

VDI Foraaret sende Kong Valdemar/Biscop Absalon met sin Søn
Christoffer oc Magnus/ offuer til Venden/ met en part aff sin Skibs=
Flaade. De Østerlendiske Juder oc Fynboerne vaare vdi en hob for sig
selff. Men Christoffer vaar Høffuitzmand met Biscop Absalons raad
offuer Skoningerne. Der de komme ind i Fiendernis Land / da bleff
Christofer sæt mit vdi Slactordningen met sit Folck / imellem Biscop
Absalons oc Magni Folck. paa det at dette vnge Konge Blod/ skulde vere
dis bedre foruarit paa begge sider. De affbrende alleuegne saa mange Lands
Byer vdi den egn omkring Trebesetz / at mand kand ocsaa see paa den=
ne dag / huor Bygningene ere videligen affbrende / oc icke endnu opbyg=
te igien. Paa hiemfærden der Biscop Absalon/ som haffde da Bagholdet/
spurde at Fienderne vaare paa færde effter hannem / vende hand sig strax
met sine fyrretiue Reysener allene / at tage imod dennem/ førend hand en=
ten forsøgte Aaen / som hand skulde siden drage offuer / eller hand kunde
komme

Det tiende Kong Valdemars Taag imod Venden

Trebesetz.

Biscop Absalons Dristighed.

komme for Kuld skyld / at sende Bud effter sine Stallbrødre om vndsætning. Der hand haffde slaget Fienderne paa flucten / gaff hand sig god tid til at sla en Bro offuer Aaen / oc lod den siden bliffue beliggendis / at Fienderne maatte her aff see oc mercke hans Dristighed. Dissimellem vaar Flaaden lagd omkring / vdi en anden Haffn / før end Absalon kom til dennem. Frost oc Kuld vaar saa stor vdi disse dage / at Baadsmendene maatte graffue dybe Huller vdi Jorden til Hestene / som vaare noget nær døde aff denne skarpe Kuld. Ingen kunde bruge begge sine Hender til lige vdi noget Arbeide / at hand maatte io haffue den ene vdi Barmen / naar hand rørde den anden vdi Gierningen. Vdi disse Graffuer / som de kaste til deris Hestestaalde / funde de mange grumme Orme / huilcke vaare saa forfraasne / at de gaffue aldelis ingen skadelig Forgifft fra sig. Skonningerne vilde strax begiffuet sig paa Hiemueyen / der de finge Orloff / men der Værit gick dennem igien vnder Øyne / maatte de fortøffue saa lenge / indtil at baade Sielandsfarene oc Fynboerne giorde dem Selskaff. Der Christoffer vaar hiem kommen / befalde hans Fader hannem Peder oc Selgren / at de skulde optucte hannem vdi all Dyd / Visdom oc Duelighed.

Stor Fraast oc Kuld.

Orme opgraffuis aff Jorden om Vinteren.

Christoffers Tuctemestre.

OM Sommeren næst her effter / drog Kong Valdemar atter selff hen offuer til Venden / at heffne sig paa Volgasts Borgere / som haffde vdi tuende stycker / traadzeligen forgrebet sig imod det Forbund / som vaar giort imellem Kongen oc dennem. Thi baade haffde de met deris Tiuffueri / tuunget Rylenderne at rømme aff Staden fra sig / oc der til met vnt de Sørøffuere / som toge paa Danmarckis strømme / fri Haffn oc Platz vdi Pene Aa. Men paa veyen / fick hand Breff fra Hertug Henrick aff Saxen / som bad hannem at hand skulde tage sig vel vare for sin Frende Hertug Buris. Thi hand haffde faact visse Kundskaff om hannem / at hand haffde oplagd raad met Norbaggerne / som haffde tilsagd hannem / at de vilde møde Kongen paa Hiemueyen fra Venden / oc enten fange eller fordriffue hannem / oc giffue Buris Konge naffn oc velde i hans stæd. At dette saaledis vaar vdi Sandhed / kunde hand selff lætteligen bedre forfare / om den Norske Flaade lod sig tilsiune i Østersøen.

Kong Valdemars elleffte Taag i Venden.

Hertug Buris Forræderi obenbaris.

Samme tid kom ocsaa Kongen til hende / it andet Breff som hannem bleff tilscreffuet aff hans Venner vdi Norge / vdi denne samme forneffnde mening / som Hertugens vaar screffuet. Dette Breff lod Kongen hemeligen læse for sit Raad / oc dulde dog deris Naffn som det fremsende. Biscop Tocke aff Vendsyssel styrckede met leffuendis Røst / det som de andre scriffteligen haffde giffuet tilkiende. Hand sagde at hannem vaar fuld vitterligt / at Hertug Buris haffde tuunget sit Folck til denne Eed / at de suore hannem / at de vilde giøre hannem trolig Bistand / ihuadsomheldst hand vilde sla paa.

Biscop Tocke aff Vendsyssel.

KOng Valdemar holt dette altsammen stille hos sig selff / drog frem til Ostrozno / oc gaff sig met det første der fra / tilbage met Flaaden til

Orthungborg.

Orthungborg/ der hand haffde bestillet sin sag vdi fiende Land / som hand best oc snarist kunde effter tidsens leilighed / som da vaar for haanden. Vdi Orthungborg lod hand Buris fremkalde for sig / vdi Rigens beste mends næruerelse / oc lod hannem forstaa huad tidende hand haffde spurt om hannem / oc skeldede hannem derfaare for Forræderi. Buris sagde at hand

Hertug Buris vndskylder sig.

haffde aldrig tenckt saadant om Kongen / end siden at hand skulde tage sig det faare vdi gierningen. Kongen sagde at hand skulde bliffue tilstede hos hannem/indtil mand kunde bedre forfare Sagens leilighed/ ved visse Breff oc Bud. Fandis det anderledis end som det nu vaar berettet/da kunde hand siden drage vdi sit behold/ da saa god som nu. Buris suarede / oc sagde at det sulde huercken Ræt eller Skel / at hand skulde side paa sin Hals / for nogle vuisse fiue tidende / som kunde føris oc spredis om hannem. Met huilcke ord hand giorde sig selff mere mistenckt / baade hos Kongen oc hans Raad / oc maatte derfaare icke komme en gang tilbage til sit Skib/

Leyre By.

at tale met sit Folck / men strax følge Kongen til Leyre By / oc bleff der indlagd icke vdi haard / men dog vdi sterck foruaring / indtil paa videre besked.

Vdi midler tid kom Erling oc Orm Burisis Broder fra Norge met deris Skibs Flode/ oc droge ind vdi Diurs Aa/ oc giorde stor skade paa

Erling skacke drager ind i Danmarck.

den Judske Flode / som de der funde for sig vordløs / vden Krigsfolck oc Baadsmend. Iblant andre Skib/ funde de der ocsaa Burisis Skib/ huilcket de bortførde met sig / oc seylede strax deden hen vnder Sieland imod

Kiøbenhaffn.

Kiøbenhaffn. Biscop Absalon forsømde sig icke/ lod sig see met Sielandsfarene paa Strandbacken/ oc formente dennem at giøre nogen Landgang. Oc efferdi hand viste vel at Norbaggerne forlode sig meget paa deris Buer/ red hand met femten Fodgangere ned til Stranden/ at hand der met vilde lade see / huad hand skødte om deris Kaanst.

Absalon spaatter Norbaggerne.

Norbaggerne gaffue sig vd i Baadene imod Landet / at de kunde faa diss bedre skud paa Absalon oc hans Folck / men fordi at Baadene heldede vndertiden til den ene / vndertiden til den anden side / da fulde deris Pile en part vdi Vandet / oc en part paa Landet / saa at de giorde der met ingen skade/ oc maatte drage tilbage til deris Skib / met stor spaat oc forhaanelse.

Siden komme de Biscop Absalon selff til ords / paa god Tro oc

Norbaggerne komme Absalon til ords.

Loffue/ oc torde dog icke tøffue vden en kaart tid hos hannem / førend hand paa ny maatte loffue dem baade met Haand oc Mund / at dennem skulde ingen suig eller forraskelse dissimellem vederfaris / enten til Land eller Vand. Der de haffde talet tilsammen met huer andre denne første dag/ da bleff det samtyckt / at de skulde atter om anden dagen komme tilhobs / oc ingen tage huercken flere Folck met sig / eller anderledis vdrystet/ end den anden. Erling møtte / oc haffde en Karl mere met sig end tilforn vaar vedtagen. Thi sagde Absalon til hannem: Mig forundrer storligen/ Erling/ at

du som

du som est en graahærdig Mand/ oc haffuer forsøgt allehaande modgang vdi din tid/ at du samler oc icke Visdom / ligeruis som du sancker til Aar oc Alder. Huad tencker du/ at du saa daarligen bryder vore Forord / som wi haffde i gaar met huer andre / i det at du kommer frem til oss met en Mand mere end det bleff samtyckt ? Besinder du icke / huor lætteligen wi som stercker ere/ kunde tuinge dig som mindre mact haffuer? J den sted du kommer til Landet til oss paa en liden Baad / da side wi der imod paa voris karske Heste. Dette siger ieg dig / der som vor tro oc loffue tuingde oss icke / da skulde wi saa tuinge dig oc dine / at du skulde dragis til minde en anden gang / at bedre holde dine ord / som du tilsagde en god Mand. Erling vaar stedt vdi stor fare / oc som hand saa sig omkring/ oc formerckte at det vaar som Biscopen sagde / straffede hand den haardeligen / som vaar draget til land met hannem imod hans vilie oc vidskaff. Siden giorde hand sin vndskyldning / oc begerede aff Absalon / at hand vilde tilstede hannem / at hans Folck maatte drage op i Landet / at hente sig noget ferskt Vand / som dennem vaar da mest fornøden inden Skibs borde.

Absalon straffer Erling.

Erling vndskylder sig hos Absalon.

Der Absalon haffde vidt Erling denne Bøn / begaff hand sig strax paa Hiemueyen / oc tackede baade Gud oc gaat Folck / at hand kom saa vel fra Danmarck / vden all skade oc vaade. Biscop Absalon haffde alligeuel sin daglige Vact oc Hold / alleuegne vd met Stranden / om Erling vilde fremdelis giøre nogen Landgang. Thi hende det sig / at Erling vaar dragen en gang vdi Land at høre Messe / oc som hand nu vilde gaa igien til Skibs / da komme disse Absalons Ryter paa hannem / oc affsloge hannem en stor hob aff hans Folck. Hallandsfarene handlede end da verre met hannem vdi Nize Aa / oc baade gaffue hans Folck store hug / oc toge it aff hans beste Skib fra hannem met Folck oc alt / som det vaar forsundet. Hertug Buris bleff da ocsaa strax kast vdi it hart Fengsel / effterdi det vaar nu mere end vitterligt/ huad hans oplagd Forræderi haffde veret imod Kongen / met disse Norbagger.

Erlings Folck bliffue slagne.

Nize Aa.

SAmme Aar opbygde Biscop Absalon en liden / dog saare nyttig Befestning/ paa en aff Smaaøerne / til it Værn imod Søršffuere / at Rigens indbyggere maatte nyde diss tryggere Seylatz paa Danmarckis strømme.

Denne Befestning belff opsæt enten paa Sproe eller Samsø eller Hielm.

KOng Valdemar haffde da gierne heffnd sig paa Erling Skacke oc hans Anhengere / men Hertug Henricks wstadige tro oc loffue / forhindrede hannem / oc holt hannem tilbage / at hand maatte opsætte dette Norske taag / indtil paa en anden beleilig tid. Bugislaus aff Venden befryctede sig for de Danskis vrede / oc gaff sig der faare ind til Hertug Henrick/ oc tilsagde hannem Huldskaff oc Mandskaff/ paa det hand skulde tage hannem vdi Forsuar for Kong Valdemar. Hertug Henrick vaar lætfærdig til sinds/ oc tog Bugislaum vdi sin Beskermelse / wanseet det Forbund oc Venskaff / som vaar imellem hannem oc Kongen. Der til met klagede hand paa Kongen / ved Kremper sund / der som de møttis met huer andre/ at hand feidede paa hans Mand oc Tienere Bugislaum/ førend

Bugislaus aff Venden falder fra Kongen til Hertug Henrick.

Kong Valdemar oc Hertugen vorder wiens.

førend hand gaff Vitterlig Last oc klage offuer hannem. Haffde hand nogen Sag imod hannem / da haffde Kongen burt at giffue det Hertugen selff. tilkiende / førend hand offueruelddede hannem met Krig oc Aarlog. Tuert imod suarede Kong Valdemar / oc sagde at hand vilde det icke lade for nogen Herris skyld / vere sig den enten høy eller laff / at hand skulde io heffne sin harm oc skade paa Bugislaum / der maatte kon me effter huadsomheldst der komme kunde. Bedre kunde de icke spendis om deris Sag paa denne tid / oc huer drog der met hiem igien til sit eget.

En gamel oc forstandig Ridders tale aff Saxen.

Iblant andre som vaare til stede met Hertugen offuer denne Kongens oc hans samtale / vaar ocsaa en fin gamel Ridder / hues vise ord som hand da lod falde / ere paa denne sted ingeledis verd at forgettis. Der hand haffde veret paa Raadet met disse andre Herrer / oc hørde paa den vnderlige tiltale oc Giensuar / som falt paa begge sider / da begynte hand / der hand kom vd iblant sine Jeffnlige / oc sagde. Jeg haffuer noget at sige eder / i gode Mend / om min Herre oc Lands Første / huilcket ieg dog heldt er vilde tie end tale / om hand vaar selff saa nær til stede / som hand er langt borte. Der Hertug Henrick vaar vnger / oc haffde mist sin Fader / oc kunde icke komme til sin Fæderne Arff / som hannem tilhørde met rætte / da vaare wi fire aff hans salig Herre Faders gode Venner / som toge hannem vdi vort Forsuar / oc fordrede hans gaffn oc beste / met Raad oc Daad / saa meget oss mest vaar mueligt i alle maade.

Hertug Henricks Løffte.

Paa det sidste alligeuel / der wi fornomme / at hans Sag vilde icke vdrettis met Menniskelig hielp / da førde wi hannem til Kircke / oc giorde dette løffte paa hans vegne / at vilde Gud ophielpe hannem vdi sin Faders Sæde oc rette Arffdeel / da skulde hand vere forplictet / saa lenge hand leffuede her paa Jorden / at forfremme den Christne Trois Relligion / oc affskaffe Hedenske Affguderi oc Vildfarelss / i disse omliggende Landskaff. Gud bønhørde oss / oc gaff strax Lycke / at Keyser Conrad tog hannem gunsteligen vdi Forsuar / at hand formedelst hans bistand / kom all sin Sag effter / vdi gode maade.

Siden at hand er kommen til Land oc Folck / oc wi fire hans Formyndere haffue paamint hannem offte oc ideligen / om dette hans Løffte / saa haffuer hand alligeuel forget Guds velgierninger / oc ladet Ladhed oc Gerighed betage sig / oc icke forfult den Krig / som bleff begynt imod disse Vender oc andre Vchristne. Dog haffue wi icke affladet dagligen oc ieffnligen at formane hannem / at hand skulde tencke paa den Tacknemmelighed / som baade wi oc hand / vdi sine vnge Aar / loffuede Gud Almectigste. Hører huad der skeede / met en aff disse andre hans Formyndere / som bleff vndertiden kaldet paa hemelig Raads vijs aff hannem / at handle paa victige Sager / som stor mact vaar paaliggendis.

Arbeidigheds oc Trofastheds Exempel.

All den stund at Hertugen oc de andre hans Raad / bespurde sig indbyrdis / om det som da forhandledis effter leligheden / da tenckte denne gode gamle Herre / paa det hellige løffte / som nu er omtalet / oc bleff der offuer at soffue / som hand sad mit iblant dennem. Der huer haffde sagd sin mening frem /

frem / oc hand bleff ocsaa atspurt / huad hannem siuntis om denne nærværindis Sag / da suarede hand / effter det som hannem laa nest Hiertet / oc sagde: Mig sinnis raadeligt oc gaffnligt / at wi feide paa Venden / for den Christne Tro skyld.

Vnderligt Giensuar.

O huad vaar denne en stor oc aluerlige Atstadighed / som huercken falt for Aar eller Alder. Huilcken vijs Mand / tør legge saadant hans Alderdoms Vansnildhed til / oc icke hans retsindige Gudfryctighed? Thi befrycter ieg mig storligen / at denne min Herre / som Gud veed at ieg elsker for alle andre i denne Verden / at hand for sit hellig Løfftis forsømmelse skyld / skal komme en gang vdi stor Wlycke / oc falde met spaat oc skamme / saa dybt ned vdi Elendighed / som hand nu er høyt paa Hiulet vdi Herligheden. Jeg for min Person / haffuer giort mit Løffte fyllest / saa meget mig mest vaar muligt. Haffde ieg endnu faaet tuende Skrammer / til disse tre som ieg haffuer faaet / faare paa mit Legeme / vdi disse fremfarne Vendiske Krig / da vilde ieg met saa meget dis lystigere oc dristigere Øyne / see paa min Herris oc Frelseris fem Vunder / paa den yderste Dag. Huor met hand spaadde om den tilkommende Vanlycke / som Hertugen siden vederforis / oc om den foruentendis Ære / som hannm selff vaar tillagd vdi Himmerigs Rige.

Spaadom om Hertug Henrickis Fald oc Vlycke.

Kort tid her effter drog Kong Valdemar her offuer til Skaane / oc fick der falske Tidende / at de Sachser skulde veret falden ind vdi Danmarck. Thi bød hand strax at Skoningerne skulde giøre rede / oc følge hannem selff met alt det Reysetyg / som de kunde vdi denne hast mest affsted komme. Der met drog hand der fra til Sieland / oc befoel at Sielandsfarene skulde Ryste sig met deris Skibs Flaade / at tage imod Fienderne / naar de tilsagdis. Siden sende hand bud effter Biscop Absalon / som da laa vdi Hulyuims Haffn / at hand skulde komme til hannem vdi Slagelse. Der Biscop Absalon kom did til hannem / kunde hand aldrig nocksom beklage hannem den Omhyggelighed oc Banghed / som hand haffde veret vdi for disse løse Tidende skyld / som hannem vaare komne til hende vdi Skaane. Dernæst raadførde hand sig met hannem om atskillige vietige Sager oc Bestillinge / som Riget oc Rigens indbyggere vaare stor mact paaliggendis. Hand gaff ocsaa Krigsfolcket Hiemloff / effterdi hand vaar kommen vdi forfaring / at det vaar ickon en forfengelig Tidende / som hand haffde hørd om Sachserne.

Falsk tidende oc Rycte.

Slagelse.

Biscop Absalon haffde en hos sig / vdi sin daglige Tieniste / som hed Arild Jslender / huilcken viste icke alleniste mange vnderlige Saan oc Euentyr at opregne / om gamle fremfarne Konger / men kunde ocsaa spaa / oc sige huad som hannem selff / eller hans gode Venner / skulde met tiden vederfaris. Denne samme atuarede Biscop Absalon / at hand skulde snarligen slais met Sørøffuerne / oc sagde sig at holde dette for it stort vnder / huorledis det skulde gaa til / at hand skulde icke vere met /

Arild Jslender.

Spaadom.

effterdi hand haffde ſtadeligen i ſinde / at vilde følge hannem / paa dette Taag. Der Abſalon vilde drage bort igien til ſine Skib / da bad Kongen hannem / at hand maatte beholde denne Iſlender hos ſig / at hand kunde høre gamle Hiſtorier oc Kempe Viſer aff hannem / til at fordriffue tiden met. Biſcop Abſalon ſamtyckte Kongen ſin begering / men Iſlenderen vilde for ingen ting / ſtede ſit minde her til / met mindre at Kongen maatte tilſige hannem / at hand vilde lade hannem fare igien effter Biſcopen / anden dagen Morgenen / ſaa tilige det grude noget til dag.

Kong Valdemar haffuer lyſt til Hiſtorier.

Biſcop Abſalon haffde ickon ſex Skib vdi ſin metfølg / aff huilcke de try vaare dragne hen op at Fiorden effter Vid / oc bleffue ſtaaendis paa Grunden / for Vandets ſkyld / ſom vaar haſteligen faldet dennem fra / førend Styremendene gaffue act der paa. I det ſom Abſalon laa met ſine try Skib alene vdi Aa munden / oc vaar en dag noget Aarle opſtaaen at holde Meſſe met ſin Canceler / da hørde hand it Bulder / oc bad Cancelleren / at hand ſkulde ſee vd / huad for haanden vaar. Cancelleren ſagde at hannem ſiuntis / at der komme Ni lange Skib ind imod dennem. Abſalon forformerckte / at Arild Iſlenders Drøm vilde gaa for ſig / oc opuacte ſtrax alt Folcket / at de ſkulde vere til rede / at tage imod deris Fiender ſom vaare da moxen ſaa nær / at de begynte at kaſte met Steen paa dennem. Abſalons Folck ſoff end da ſtørſte parten / oc komme op i halff Søffn / men der de fornomme / huad det vilde gielde / iførde de ſig deris Vaaben / i den ſted de ellers ſkulde taget deris Klæder paa ſig / oc hugge ſtrax Anckerne / oc lagde Aarene vd / at ro ſig frem imod Fienderne.

Abſalon holder ſelff Meſſe til Skibs.

Venderne gaffue it ſtort Raab oc Bulder fra ſig / oc mente at de ſaaledis vilde forfærdet oc taget modet fra de Danſke / men der de fornomme / at deris raab vilde intet hielpe dennem / Da flyde de / oc maatte lade de Danſke it aff deris Skib met Folck oc alt / ſom det forfundet vaar / met all ſin Ryſting oc Tilhøring. Dennem ſkiulte oc icke heller Biørnekier / til huilcket de haffde deris tilfluct. Thi Bønderne ſkarede Skouen tuert oc endelangs igiennem / oc lode icke aff at randſage / førend de funde dennem alleſammen / ſaa mange ſom haffde ſøgt der ind / oc forlat deris Skib.

Try Danſke Skib ſlar ſex Vendiſke paa fluct.

VDI diſſe ſamme dage opbygte Eſbern Snare Kaalundborg / at det ſkulde vere it Land Værn / at Sørøffuerne ſkulde icke haffue nogen Tilhold vdi denne Haffn effter denne dag. Hand giorde ocſaa ſin Broder god Biſtand imod Rigens Fiender / ſaa vel ſom Inguor oc Oluff / huilcke fulde altid oc ideligen met Biſcop Abſalon / oc komme aldrig fra hannem / ſaa lenge denne Feide ſtod paa / imod diſſe Sørøffuere.

Eſbern Snare opbyger Kaalundborg.

DAnmarckis Rige stod vdi disse dage vdi stor vaade oc fare / for de mange omliggende Fiender / som det haffde omkring sig paa alle sider. Thi Norbaggerne vaare det icke gode paa deris side. Icke viste de Danske sig heller nogen dag eller tid fri / for Hertugen aff Saxen / som sagdis stedse at vilde falde ind i Landet til dennem. Der til met vaare ocsaa Venderne falden dem fra / oc giorde effter haanden vdfald paa Rigens Strømme / naar de saae sig nogen leilighed. Saa torde nu de Danske icke vel angribe nogen aff disse tre deris mectige Fiender / befryctendis at der som de singe noget at skaffe met en / at de andre skulde dissimellem falde dem paa den anden side / ind i Landet met Roff oc Brand. Danmarck staar i vaade

En ved naffn Godskalck fortrødet at see lenger paa saadane sit Fæderne lands trang oc tuilraadige Banghed. Hand haffde stort kundskaff met Venderne / baade for Tungmaalets skyld / som hand forstod / oc ellers for gammelt Kundskaff / som baade hans Fader oc hand selff haffde hafft aff lang tid met dennem. Thi traadde hand frem til Biscop Absalon / oc sagde at hand haffde fundet paa en forborgen Konst / met huilcken hand fortrøstede sig til / at giøre splid vdi Vendernis oc Sachsernis Venskaff. Hand sagde / at hand vilde drage ind i Landt Venden / icke som hand haffde befalning der paa aff nogen / men ellers at hand vilde raade oc formane sine Venner / til hues som dem kunde komme til gaffn oc gode. Der met vilde hand betage Vendernis Trouillighed / at de skulde strax opsige Sachserne all Huldskaff oc Mandskaff / oc begere de Danskis fordoms trygge Fro oc Venskaff. Thi dette Folck er det metgiffuet / at de ere lætfærdige oc mere fremfusinde end forsiunlige. Godskalck en god Dansk Mand. En Mand kand hielpe it gantske Rige. Venderne ere trouillige oc fremfusinde.

Biscop Absalon prisede Godskalckis subtilige Raad / oc mente vel at det hende sig offte / at en liden Tue velte it stort Læs / oc en Mands snildhed kunde giffue it gantske Land nock at skaffe. Dog bad hand hannem tage sig vare / at hand icke giorde dem nogen falsk tilsagn paa de Danskis vegne / at deris gantske Fæderne Land kunde høre ilde derfaare i fremtiden / men betencke at Landet vaar her endnu fult aff gaat oc mandeligt Dansk Folck / som kunde met Vaaben oc Herreskiold giøre det beste / at mand behøffuede icke Løgn eller bedrageri der til. En Mand kand forderffue it helt Land. Danske Mends oprictighed.

GOdskalck drog bort met denne affskeed / oc kom først ind i Pomeren / oc gaff der sine kyndige oc gamle Venner tilkiende / at den kierlige Omhu / som hand bar for det gantske Vendiske Folck oc deris Lands Velfærd / haffde tuingd hannem til / at tage denne Reyse paa sig. Hand sagde sig at haffue en ret hiertelig Metynck offuer deris Elendighed oc Vforstand / at de kunde icke skøn paa deris eget beste / oc holt det for deris bade / som dem vaar mest til spaat oc skade. Hand bad dennem ickon selff lade Øynene op / oc see sig ret omkring / da skulde de vel snarligen faa at see / huad for it skadeligt Trældoms Aag Godskalckis tale til Venderne.

da haffde taget paa sig / aff dennem som tenckte til at fordriffue dennem effter haanden / aff deris eget Fæderne land. Thi det lode Sachserne der met paa kiende / at alt hues som de indtoge vdi Venden / det besætte de strax met deris eget Folck / oc egnede det vnder sig met deris egen Lands skick oc Low / saa at huer mand kunde tage oc føle paa / at det vaar dennem icke om Prijs oc Byte at giøre / men om deris Land at formere oc vdbrede. Der faare skilde de Faderen Nuclet ved Liffuet / oc Sønnen Prislaff ved Landet. Der faare befestede de Razeburg / Illoge oc Suerin / met faste Volde oc Graffue / at de met tiden kunde komme til at forderffue gantske Landt Venden. De Danske (sagde hand) ere icke saaledis til sinds. Naar de føre Krig / da søge de ickon Landfred oc Enighed / oc ere mere omhyggelige / at de kunde forsuare deris eget / end at de kunde indtage it fremmet. Thi raader ieg eder / at i aff all mact oc formue legge eder effter / at i kunde iage alle disse Tydske vdaff Landet fra eder / oc bekomme de Danskis venskaff / som ere nu Sachsernis Fiender. Der met kaste i dette spaattelige Trældoms Aag aff eders hals / oc komme igien til eders gamle Frihed.

Razeburg. Illoge Suerin.

Venderne bryde Venskabet met Sachserne.

Met saadan anseelig oc fornumstig Tale / oprørde hand gantske Pomern / at Folcket falt ind met samlet mact vdi de Byer oc Befestninger / som Sachserne haffde besæt paa deris Grentzer. De indtoge oc forøffrede Illoge / oc haffde vel ocsaa faaet de andre Befestninger / der som Folcket haffde icke vord sig diss mandeligere. Oc paa det at de skulde icke siunis at giøre saadant vden Hoffuet oc Aarsage / Da sagde de sig at haffue Kongens aff Danmarckis bestilling. Saaledis førde Godskalck tuende mectige Landskaffs folck i haar sammen met huer andre / huilcke tilforn giorde it imod de Danske / oc haffde begge it forsæt / at de vilde forderffuet dennem. Oc de vden tuil skulde vel giort deris beste / der som mand haffde icke fundet paa disse snedige raad oc anslag.

Kong Valdemar priser Godskalck.

Før end Godskalck kom hiem igien til Danmarck / da haffde Kong Valdemar faaet disse vnderlige Tidende om Vendernis oc Sachsernis wenighed / oc prisede Godskalck / der hand formerckte aff Biscop Absalon / at dette Spil vaar bedreffuet ved hans snilde Behendighed.

Hertug Henrick beder Kongen om Venskaff.

HErtug Henrick førtrød da / at hand saa lætfærdeligen haffde tilforn forkast oc opbrøt Venskabet met Kong Valdemar / vden hues hielp hannem vaar icke vel muligt at tuinge Venderne. Thi afffærdiget hand strax Greffue Henrick aff Razeburg oc Biscopen aff Lybeck / om Freds forhandling / til Kong Valdemar / oc tilbød hans Søn sin yngste Daatter / effterdi den første / som hannem vaar troloffuet tilforn / vaar hendød. Hand begerede ocsaa ved disse samme sine Legater aff Kongen / at hand vilde møde hannem met det første vdi Landt Bremen / der vilde hand selff mundelige troloffue hans Søn sin Daatter / oc handle ydermere met hannem om alting. Kong Valdemar lod sig offuertale aff dennem / drog ind i Landt Bremen / oc fant der Greffue Guncelin for sig / som giorde Hertugens vndskyldning / at hand for Sot oc Siugdoms skyld /

møde

mødte icke paa denne tid / oc tilſagde Kongen for viſt paa hans vegne / at hand / ſaa tillige det bleff noget bedre met hannem / ſkulde møde hannem ved Jderen. Der kom Hertugen ſiden til ords met Kongen / oc giorde den tilſagn paa ſin Daatters vegne fylleſte / oc bleff endrecteligen beſluttet en ny Feide imod Venden. Hertugen drog ind i Landet ved Demin / oc Kongen ved Volgaſt. Hand belagde icke Staden / men drog ickon omkring met ſit Folck / oc affbrende de omliggende Landsbyer oc ſmaa Stæder. Jblant andre maatte ocſaa de fattige Borgere aff Vſedom / ſette til hvad ſom de haffde opbygt vdi midler tid / effter at de Danſke vaare ſiſte gang deris Gieſte vdi lige ſaadane ſkickelſe. Venderne fortrøſtede ſig icke at haffue det vdi Ryggen / at de kunde ſtaa diſſe tuende mectige Herrer imod til lige paa en tid / oc gaffue dennem derfaare begge Pant oc Penninge / at de nydte Fred oc Rolighed for dennem.

Kongens oc Hertugens ſamtale.

Det tolffte Kong Valdemars taag imod Venden.

Vſedom affbrendis anden gang.

Effter at Kong Valdemar haffde ſtilt diſſe Sachſer oc Vender til freds / ſom nu omtalt er: Da ſiuntis hannem at vere ret paa tiden / at angribe Norbaggerne. Thi giorde hand rede met ſin gantſke Skibs Flaade / vel bemandet oc ryſtet vdi alle maade / oc bleff vndfangen aff dem ſom bo vdi Vigerne / met ſtor glæde oc villighed. De toge mod hannem icke ſom imod deris Fiende / men ſom deris Herre oc Kong / ſaa at Kongen bleff der offuer for meget tryg oc forſømmelig / at hand holt Burſprog met dem / ſaa lenge at Erling fick tid at ſiercke ſig imod hannem. Almuen haffde ſtort lyſt her aff / at de kunde ſee diſſe mange Danſke Skib gaa vnder Seyl til lige vdi det vilde Haff. Mange aff dennem begaffue ſig hen paa de Stæder / ſom Skibene ſkulde løbe neſt Landet / igennem de trangiſte Vig / at de kunde komme dis bedre til at telle dennem.

Kong Valdemar drager anden gang ind i Norge.

Der Kongen kom ind for Tunſberg / gick alt Folcket vd mod hannem / oc toge hannem ind met høytidelig Proceſſ. De ſom hulde Slotet tilforn for hannem / de rømde nu offuer Fielden. Kongen indtog Beſeſtningen / oc kunde icke nockſom forundre ſig paa denne faſte Stæd / ſom Naturen haffde mere giort woffueruindelig / end Menniſkelig Kaanſt oc Arbeid.

Thunſbergs By oc Slot.

Diſſimellem forſømte Erling Skacke icke hvad hand ſkulde giøre. Hand viſte vel at Kong Valdemar vaar hannem for ſterck / om de ſkulde til ſtandende ſtrid met hver andre. Thi belagde hand it ſneffuert Sund met Skytte tyg oc Blockhuſſ paa begge ſider / der ſom Kongen ſkulde ſeyle frem met ſine Skib / om hand vilde ellers vdrette noget beſynderligt imod hannem. Der Kongen dette ſpurde / harmedis oc bluedis hand ved ſig ſelff / oc fremkaldede ſine Venner til ſig / klagede offuer ſin ſin egen ſkamelig forſømmelſe / oc formanede dennem / at de ſtrax giorde de færdige / at de kunde end nu vdrette noget imod Fienderne / før end deris Prouiant / ſom gick nu faſt paa grunde / bleff aldelis fortærd oc opædt. Kongens Høffuitzmend vaare icke alle ved it Sind / oc gaffue icke helder lige ſuar fra ſig. Nogle aff dem raadde / at mand ſkulde ſætte Reyſe tyget til Land / at de kunde komme bag paa dennem / ſom

Erling ſkacke ſtercker ſig imod Kongen.

Kong Valdemar fortryder ſin egen forſømelſe.

Atskillige raad iblant Kongens Folck.

som vaare vdi Blockhusene / oc iage dennem fra Skyttet ind at fielden / at flaaden kunde komme i ferd met Erlings Skib. Nogle mente at det skulde ingelidis vere raadeligt / at mand gaff sig daarligen ind vdi saadant trangt oc vbekient Sund / met saa mange oc store Skib paa en tid. En part gaff for raad / at det vaare allerbest / mand lagde omkring vdi det obenbare vijde Haff / oc toge Landet siden ind effter haanden met mact fra Erling. Atter fands en part iblant Kongens folck / som holt all denne redzel oc raadslag for stor daarlighed / oc sagde at det vaar end da god tid / at prøffue om gode raad / naar mand saa faar Øyen huorledis det stod til met all Sagens lelighed / oc bade der faare at huer skulde skynde sig der hen / det snariste hand kunde.

Niels Bosis raad.

Der huer aff Kongens Høffuitzmend haffde fremsæt sin mening / da traadde der en frem ved naffn Niels Bos / som vaar høyere aff byrd end aff dyd oc duelighed. Mig forundrer storligen (sagde hand) at wi som ere selff it frijt Folck / oc fødde vdi saa naffnkundigt it gaat Land / at wi forlade vort eget lystige Fæderne land / oc drage her frem oc tilbage vdi denne wlystige oc wfructsommelige egn / der som mand finder eller seer intet andet for sig / end hine Haarde oc vildsomme Steen klipper. Saa vijt er det nu kommet met oss / at wi regne allerstørst ælendighed / for vor høyeste vellyst oc herlighed. Oc lad det saa vere / at Kongen kand indtage Norge / saa skal hand alligeuel fornemme større møde oc wmage / aff tuende Konge Riger / end hand haffde tilforn lyst oc glæde aff det ene. Der til met skal ocsaa denne ringe Prouiant / som nu er for haanden / bliffue vel snarlige fortærd / om wi ellers drage noget vijdere ind i Landet / saa wi skulle nøddis at drage tilbage vdi wtide / met stor blusel oc forhaanelse.

Biscop Absalon straffer Kong Valdemar.

Saadanne ord oc tale lod denne Niels falde / mere aff Blødhiertighed / end aff god forstand eller forsiunlighed. Den menige mand siuntis største parten met deris quertagshed at samtycke hans raad oc mening. Men Biscop Absalon dømde anderledis / oc tog Kongen strax aff til en side / der Folcket vaar bort slaget / oc straffede hannem at hand tagde saa stille til Nielsis ord / oc icke gaff hannem suar / som der til hørde. Hand sagde at saadan lætferdig tale / vaar ickon Belle oc Pustere til oprørs Ild iblant Almuen / oc Kongen haffde der faare burt at affuist hannem / oc sagd sig baade at ville oc kunde vdrette alting / bedre vden end met hans hielp. Da skulde de andre vel siden skammet sig / oc vorden vise aff hans straff at holde Munden til paa sig effter denne dag. Nu effterdi at Kongen haffuer selff samtyckt eller siunis i det allermindste at samtycke hans raad / oc icke affsnibbede hannem for hans Blødhiertighed / da skulle mange her effter tage Exempel aff hannem / at fordriste sig til at giøre oprør / naar de see at de kunde komme saa wstraffede hen met deris dristighed.

De Danske ferdis ved Norge.

Ligeruis som Biscop Absalon sagde / saa vederfors det ocsaa Kongen Thi Høffuitzmendene / som haffde gierne veret igien vdi Danmarck / oc torde dog icke selff obenbarligen begere hiemloff / de tileggede hemelige den Menige mand / at de skulde icke lade aff at raabe oc raade til

Orloff

Orloff aff leding. Nogle aff dennem ſom miſtenckte Biſcop Abſalon/
at hând forhindrede deris hiemfærd/ vaare ſaa offuergiffne / at de ſøgte om-
kring hans Skib / oc ſloge ind til hans Folck met Steene oc haandløſe ver-
ie. Huilcken deris traadzighed Kongen vilde ſtraffet paa dennem / der
ſom hand icke haſt de ſpurt / at dem offuergick ſkam oc ſpaat ſtor nock / at de
ſom mange vaare lode ſig ſla paa fluct / aff diſſe ſaa Biſcop Abſalons
Baadſmend.

SIden ſeylede Kongen deden til Porturi ſund / ſom er meget naffnkun- Porturi ſund
digt aff den Seyr / huilcken Siuord vant met try Skib allene / aff en i Norge/
gantſke ſtor flaade / ſom hand tuingde vdi en lyckelige tid oc ſtund. Der
bleffue atter nogle aff Juderne vdgiorde aff deris Høffuitzmend / oc hulde
indbyrdis Burſprock met huer andre / oc raabte endrecteligen / at mand
ſkulde ſelff tage hiemloff met mact oc velde / om det icke ſteddis dennem met Kongens
vilie oc minde. Da forklædde Kongen nogle aff ſine Tienere / ſom ſkiulte Lurantere.
ſig ſiden iblant diſſe Juder / oc der de haffde hørt nogen tid lang paa deris
tale / oc bleffue kiende aff dennem / grebe de diſſe oprøriſke Hoffueder / oc
førde dem met ſig til Kongen. Kongen lod dennem giffuis ſtore Hug/
oc ſiden kaſtis vdi Vandet / oc der næſt optagis igien / oc ſaa paa ny reffſis Oprør
igien ſom tilforn. Huilcket hand vogede ſaa offte met dennem / indtil at ſtraffis.
huer mand ſiuntis/ at de haffde faaet ſkellig plage for deris wlydighed.

Dernæſt ſeylede Kongen deden / oc kom paa det ſiſte ſaa langt hen
vdi Norden/at Natten ſiuntis ſaa klar oc lius vdi Sommer Solhuerffuet/
at der vaar enten liden eller aldelis ingen Skilmiſſe imellem dag oc nat.
Solen gaff ſaa ſkeer lius fra ſig om Midnats tid / at aldrig vaar nogen Natten liuſſ
Scrifft ſaa ſmaa / at den kunde io da læſis aff dem ſom ellers læſe kunde. ſom dagen
Der begynte atter den Judſke Adel / enten aff fryct eller kedſommelighed/ vdi Norge.
at begere obenbarlige Orloff aff Leding / efftcrdi der vaar aldelis ingen
ydermere forraad / paa Prouiant til Folcket. Der ſom Kongen vilde io
endeligen fare frem vdi ſit forſæt / da vilde de næſte tilkommende Aar vere
Kongen til rede/oc legge vd met den gantſke ſamlede flaade fra Vendſyſſel/
oc ſætte deris kaas / icke ind at Vigen / ſom de her til dags haffde giort/men
det geniſte de kunde førſt komme mit ind i Norge. Den Menige mand kla-
gede / det ſamme ſom Herrerne klagede/ſaa at Kongen nøddis til/ huad hel-
ler hand vilde eller icke / at drage tilbage met dennem hiem til Danmarck. Kong Val-
Men paa det hand ſkulde icke veret forgeffuis vdi Norge/da førde hand alle demar dra-
de beſte Skib/ ſom da vaare vnder all Norgis ſide/ bort met ſig/til en Byte ger hiem aff
penning. Norge.
Saaledis foruende nogle Juders wtaalmodighed Kong Val-
demars gode forſæt/ oc forhindrede hannem Norgis Rige / at det bleff icke
paa denne tid lagd vnder Danmarck. Den Norſke Adel ſom gaff ſig til
Kongen/ der hand kom førſt i Landet/ bluedis ved at forlade deris Fæderne
rige / oc følge hannem effter vdi it fremmet Landſkaff.

Rylenderne falde fra Danmarck.

LIgeruis som det gick Kong Valdemar met det første Taag / som hand giorde ind i Norge / saa gick det hannem aldelis ocsaa met dette andet. Thi den stund at hand greb effter Norge / da ginge Rylenderne hannem atter fra hende / oc meente at der kunde blæse allehaande Veir vnder de Norske Klipper / som kunde forhindret / at Kongen kom icke saa snart hiem til Danmarck / som hand selff actede. Men der de fornomme at hand vaar hiem kommen / oc rystede sig vdi Foraaret imod dennem / da affærdiget de en veltalende Mand til hannem / som skulde met Smiger vende hans forsæt. Huilcket hand dog icke vdrette / oc vilde derfaare icke drage tilbage at sige dem suar / førend at Fienderne komme vnder Landet / paa det at hand maatte bliffue wmistenckt paa begge sider: Hos sine egne landmend / om hand raadde til fred: Hos de Danske om hand raadde til Feide. Hand begerede aff Biscop Absalon / at hand maatte følge hannem / ind til at hans Landmend begerede hans Raad oc samtale. ☞ Thi wforstandige Folck foracte gode Raad / naar de dem selffuilligen tilbiudis / oc kunde da først skøn paa dem / naar de ere stedt vdi Vaade / oc vide icke selff huad de skulle giøre eller lade.

Rylenderne sende deris Legat til Kongen.

Det trettende Kong Valdemars Taag i Venden.

Kong Valdemar giorde indfald paa atskillige stæder vdi Landet / oc fant alleuegne stort Byte oc ingen Modstand / da paa det at hand icke allenniste kunde heffne sig paa sine Fienders Gods / men ocsaa paa deris Liff oc Legeme / drog hand bort met sin samlede Mact oc belagde Arkune paa Vitøre. Denne Stad ligger paa it saare høyt Bierg / saa at Naturen haffuer giort den saa fast / baade met Haffuet oc høye Klinte paa den Nørre / Østre oc Søndre side / at ingen kand vinde der ind i Byen met it Pil skud. Paa den Vestre side er den befestet met en Vold / som er hen ved halfftrediesinds tiue Alne Høy / helfften / nederst imod Vandet / er aff idel Jord / helfften offuen til / er aff Jord oc Blockuerck. Norden fra Staden ligger en skøn Brønd / til huilcken Borgerne haffue giort sig en lang Befestning vd aff Byen / at de kunde der hente deris ferske Vand vdi Bestaalding. Denne Brynd tog Kong Erick Emund en gang ind for dennem / oc tuingde dem icke mindre met Tørst / end met Herre Skiold.

Arkune paa Vettøre beleggis.

Kircken vdi Arkune.

Mit vdi Staden stod en skøn stor træ Kircke / paa en vtjd oc ledig platz / vdi huilcken fandis ocsaa it stort Billede / huilcket skeede en besynderlig oc høytidelig Dyrckelse aff alt Folcket. Paa denne Kircke vaar ickon en Dør. Vden til vaar Kircken flitteligen dønicket oc formalet met allehaande vnderlig grofft Maluerck. Inden til vaar dette gantske Bygning deelt met tuende Skeluerck. Den første oc yderste vaar bygt imellem stenger / oc haffde en blaabrun Gaffuel. Den inderste stod paa fire Pilere / oc vaar beklede met skiøne Omheng oc Tapeter / oc vaar dog vnder it Tag oc nogle felligs Bielcker met det yderste. Sant Vits efftterlignelse / som vaar her opsæt / vaar større vdhuggen i Træ / end noget Menniskis vdi sin vduaartis skickelse. Den haffde fire Halsse / oc lige saa mange Hoffueder. De tuende vendis frem imod Brystet / oc det ene aff dennem siuntis / at see vd fra den høyre / oc det andet fra den venstre Haand. De andre tuende vendis tilbage imod Ryggen / oc siuntis ocsaa det ene at see vd paa den høyre / oc det andet paa den venstre side. Haaret oc Skegget lod

Sante Vits effterlignelse vdi Arkune.

get lod

get lod som det vaar affskaaret / at det skulde vere Folckens Skick ligt/ som bode her paa Landet. Vdi den høyre Haand/ bar hand it Horn/ som vaar tilhobe sæt aff atskillige Malm / oc pleiede Aarligen at opfyldis met Vin eller den beste Drick / som vanckede der paa Landet / aff den Prest/ som faarestod Templen oc Tienisten/ oc giorde her aff sin gitzing oc Spaadom/om det tilkommende aars Fructsommelighed. Den venstre Arm vaar bøyet/som en Bue/ind i Siden paa hannem. Hans Kiortel slog langt ned paa Føderne. Benene vaar aff atskillige slags Træ / oc saa kaansteligen feldet vdi huer andre / at ingen kunde kiende huor de vaare tilsammen sette/ vden mand saa diss nøyere til. Fødderne rørde ved Gulffuet/ oc haffde deris hemelig Fodfesting vnder Jorden. Hans Bidzel oc Sadel/ oc huad saadant mere hans hellligheds Herlighed vaar / det hengde icke langt fra hannem. Iblant andre seldsom Rysting forundrede sig mange oc saa paa hans Suerd/ huilcket vaar baade stort oc langt/ oc vaar fra den yderste ende/ ind til klodden at ansee / ligeruis som det haffde været kaansteligen giort aff fint Sølff. Met hans Dyrckelse holtis det saaledis/ som her effter følger. Suantevits Skickelse.

Den Menige mand paa Landet/ pleiede aarligen naar Kornet vaar indhøst/ at holde hannem en stor almindelig Fest oc Høytid. De komme tilsammen vden faare denne Kircke/ oc offrede allehaande slags Quæg/ oc giorde sig siden glade oc lystige indbyrdis met huer andre. Presten som varede paa denne Affguds hemelighed / haffde it langt Haar / oc it langt Skeg/ imod Landsens viis oc sæduane. Hand allene gick ind i Kircken/ oc ellers ingen anden. Næste dagen / tilforn førend Høytiden begyntis/ pleiede hand at rense Kircken met Quoste/ oc saa lenge at hand vaar offuer dette Arbeid / da maatte hand icke drage sin Aande inden Kirckedørren. Men naarsomheldst hand enten lod eller hente sin Aande / da løb hand vden Dørren / paa det at Affgudens neruærelse / skulde icke fortørnis eller besmittis aff Mennisklig Aands forgifft. Om anden dagen forsamledis alt Folcket vden for Dørren / oc Præsten gick ind i Kircken/ at forfare huorledis det tilkommende Aars Grøde skulde Lyckis. Hand tog Hornet aff Affgudens Haand / oc saa flitteligen til / om det vaar fult eller icke. Vaar der noget formindsket aff den Drick / som hand tilforn haffde ladet vdi Hornet / da sagde hand / at det betyde Dyrtid / oc mand derfaare skulde haffue dis bedre opsiun / at vdspise met Sparsammelighed dette neruærendis Aars Grøde . Der som Dricken vdi Hornet vaar intet formindsket/ da sagde hand at det betydde it fructsommeligt tilkommendis Aar / oc mand maatte saa meget dis rundeligere tære / aff det som nu vaar indhøst. Siden vdøste hand det som vaar vdi Hornet / for Affgudens Fødder / oc der hand haffde fylt det paa ny / oc credentzet det for hannem / da brugte hand besynderlige Ord / met huilcke hand ynskte Lycke oc Velsignelse / baade offuer sig selff oc sit gantske Fæderne Land / at deris Gods oc Rigdom maatte formeris / oc de kunde altid beholde Seyer offuer deris Fiender oc Vuenner. Der met drack hand Hornet vd / oc skenckte atter der vdi / oc gaff hannem det igien / vdi sin høyre Haand. Suantevits Dyrckelse. Suantevits Prest. Spaadom. Affgoderi.

Til denne Høytid frembaris oc saa en rund Kage aff Miød / som vaar saa stor/ at den kunde noget nær skiule it gantske Menniske. Presten En stor Kage.

holt den imellem sig oc Folcket / oc atspurde dennem om de kunde see hannem? Der de suarede at de kunde see hannem/sagde hand: Giffue det Gud/ at i vdi det tilkommendis Aar icke see mig. Huor met hand ynskte huercken sig selff eller dennem en brat Død oc Affgang / men større Fructsommelighed oc Grøde i det efftersølgendis Aar / end der haffde veret i det fremfarne. Dernæst hilsede hand Almuen paa Affgudens vegne/ loffuede oc tilsagde dennem / at de skulde faa Seyeruinding offuer deris Fiender/ til Land oc Vand / der som de bleffue ickon varafftige at fare frem met deris Offer oc Dyrckelse/sô de her indtil giort haffde. Der dette vaar nu saaledis endt/da aade oc drucke de indtil den mørcke nat/oc fortærede til offuerflødighed / det som de haffde før offret til Hellighed. Den som kunde dricke sig mest drucken/oc holde sig mest wskickelige / hand vaar deris Gud kierist.

Hedenske Offer.

Suanteuits Aarlige indkomst.

FOr vden denne store Fest oc Høytid / som nu er omtalet / gaff ocsaa huer Mand oc Quinde / Aarligen en Penning til denne deris Affguds Dyrckelse / at holde ved mact oc lige. Der til met fick hand ocsaa tredie parten aff alle Krigs Roff oc Byte. Thi de haffde denne mening om hannem / at hand gaff dennem all Seyr oc Lycke imod deris Fiender. Hand haffde ocsaa selff try hundrede Heste vnder Sadel/ paa alle Krigs Taag/ oc huad som ved disse hans Reysener forøffredis til Land eller Vand / det hørde hannem til. Hans Prest tog det vdi foruaring / oc lod giøre der aff allehaande Kircke smycke oc Prydelse/oc oplagde det siden vdi faste Kister oc Skrin. Her vdi maatte mand see en stor sum Guld oc Sølff / oc meget kaasteligt Purpur / som vaar ocsaa en stor part forderffuet aff Mul oc Raadnelse. Her hos foruaredis all den Skenck oc Gaffue / som baade store Herrer oc den Menige mand gaffue hid / at forhuerffue sig gode Lycke oc Metgang vdi denne Verden. De gaffue Aarligen viss Rente aff gantske Landt Venden til denne Stæd. Iblant andre vdlendiske Førster oc Konger/ som brøde oc forsmaadde deris Fæderne Lands Christne Tro oc Relligion / oc dyrckede denne Suanteuit/ vaar ocsaa vor egen Kong Suend / som forærede hannem met it statteligt Credentze / paa det hannem maatte timis diss større Lycke imod sine Fiender. Men hand betalde for dette wgudelige Affguderi/oc fick it ont endeligt aff denne Verden.

Suanteuits liggeudefæ.

Affguderi straftis.

Der fandis ocsaa paa mange andre stæder/ Kircker som vaare opbygte til denne forneffnde Affgud / hues Prester haffde dog icke saa stor myndighed eller søgning / som denne til Arkune haffde. Offuer alt dette/ som nu fortald er / haffde ocsaa Suanteuit en huid Hest. Huilcken hans egen Prest allene maatte føde oc ride. Ingen maatte tage it Haar/ enten aff hans Man eller Rumpe. Den Menige mand vaar vdi denne mening/ at Suanteuit red selff paa denne Hest / naar hand stridde imod sine Fiender. Thi den befands offte aarle om Morgenen paa Staalden / saa besmittet aff Sued oc Skarn / som nogen haffde færdets der met en lang Reyse. Aff denne samme Hest tog Folcket tegn oc foruarsel. Naar de skulde drage vd i leding eller icke / oc handlede sig her met saaledis. Naar de foraarsagdis at føre Krig imod noget Landskaff / da toge de sex Glaffuender/

Suanteuits Hest.

oc stacke to oc to tilhobe ned i Jorden met Jernet / saa gaat som kaarssuis offuer huer andre / at der vaar lige meget rom imellem alle disse try par. Siden lagde Presten Bidzelet paa denne huide Hest / oc ledde den vd aff Staalden / oc lod den springe offuer disse Glaffuendstager / par effter par / lige som de vaare nedsætte i Jorden. Sætte hand ickon en gang / den venstre Fod offuer Glaffuenderne / førend hand sætte den høyre / da lode de alt deris Krigs forsæt falde / oc lagde aldrig fra Landet vdi Aarlogs vijs / førend hand haffde gaaet igennem alle disse try par Glaffuender / oc løfft offuer huert par altid den høyre Fod / førend den venstre. Spaadom oc forvarsel.

Her brugtis ocsaa / vdi disse dage / andre slags seldsom oc vnderlige Kaanster paa Landet. Mendene / naar de vilde reise offuer Landet / da gaffue de grandgiffueligen act paa det Creatur / som dennē først mødte. Gaffuis dem der aff gaat Tegn / da forsulde de deris faaretagne Reise / men fiuntis dem anderledis / da vende de sig / oc droge strax hiem igien til deris eget. Den sorte Kaanst / vaar ocsaa da meget vaffnkundig her paa Landet / oc brugtis aff den menige Mand / besynderligen vdi denne maade: Naar nogen vilde vide beskeeden paa it Spørssmaal / om hannem skulde lyckis sit Forsæt ilde eller vel / da tog hand tre smaa Pinde / som vaare huide paa den ene side / oc sorte paa den anden side. Dem kaste hand ned tilsammen vdi sit Kaabe Skød / oc slog det siden op igien / oc gaff god act paa / huad heller den sorte eller den huide side / oc huor mange aff dennem der haffde vent sig til lige aff en farffue. Siden giorde de deris Gitzing / effter den huide / paa den gode / oc effter den sorte / paa den onde Lycke. Den sorte Kaanst.

Quinderne haffde ocsaa deris Kaanst for sig selff / som de brugte met Puncter at kaste / saaledis. Naar de sade met huer andre omkring Fyrstæden / da screffue de vforuarindis nogle smaa strig eller pricker vdi Asken / oc talde dog icke mange de screffue / førend de haffde giort saa mange dem lystede. Befands tallet ieffnt / da vaar det it Tegn til god Lycke / men funde de vieffne / da dømde de at Wlycke skulde vere at foruente. Puncte kaste.

Aff saadane oc anden mere Wgudelighed / som nu er opregnet / foraarsagedis Kong Valdemar / at hand belagde denne Stad / Arkune. Thi hand viste vel / at saa lenge denne Suanteuit vaar ved mact / da kunde mand før tuinge dem selff / end dette wgudelige Offer oc Tilløb aff omliggende Landskaff. Hand befoel først at Krigsfolcket skulde hente gantske meget Tømmer / aff de næste Skoffue der omkring / at mand der aff kunde opbygge Blockhuse / oc anden Værn imod Staden / men der hand haffde noget bedre betenckt sig / bad hand Tømmermendene / at de skulde offuergiffue dette forgeffuis Arbeide / oc sagde at Fienderne skulde dog nøddis til at giffue sig / førend nogen mand viste her it ord vdaff. Hans Raad atspurde hannem / huor paa hand kunde dette vide for vist. Hand suarede oc sagde / at hand giorde sin visse Gitzing her paa / fordi Sant Vit vaar dem vred / oc hand nu wden tuil / skulde heffne det paa deris Stad / inden hans Høytid / som nu tilstundede / vaar offuerstaaen. Thi der Keyser Karl vilde tuunget dennem vdi fordom dage / da flyde de til denne hellige Kong Valdemar fører Krig for den Christne Tro. Kong Valdemar spaar.

 Martyr

Sant Vit vorder Rylenderne vred.

martyr sant Vit / oc loffuede at forskicke aarligen Skenck oc vdgiffte aff Landet / vd til Corfei til hans Dyrckelse at holde ved lige oc mact. Men der Keyser Karl vaar død / oc de vaare komne til deris Frihed igien / da vilde de icke lenger sende deris aarlige Skat hen vdi fremmede Lande / oc giorde sig selff denne effterlignelse / som de kaldede Suanteuit / oc sagde at de vilde nu lade sig nøye met deris egen Vit / oc vaare icke forbundne til nogen Vdlendiske. Derfaare sagde Kongen / haffuer ieg det huercken aff Drøm / eller noget vduaartis Tegn / men min Hu siger mig dette / at Sant Vit skal gieste dennem vdi denne sin tilkommendis Høytid / oc løse dennem aff for deris wgudelige Wtacknemmelighed / at de haffue forskut hannem / oc annammet i Stæden fremmet oc falsk Affgudiske Dyrckelse. Mange forundrede sig paa denne Kongens tale / men saare saa aff dennem tenckte / at det skulde gaaet som hand spaadde.

Kong Valdemar forhindret de Archoneser vndsætning.

Kong Valdemar offuergaff (som sagd bleff) at sla Blockhuse / oc lod ickon en part aff Folcket drage bort at belegge den trange Elff / som skilde denne Ø / fra det andet gantske Land / paa det at de andre Rylender skulde icke snige sig her offuer / at vndsætte disse Arkoneser deris Landmend. Den anden store Adelhob beholt hand hos sig selff / oc gaff Biscop Absalon befalning / at hand skulde vddeele huer sin Platz / der som de skulde ligge vdi Leyren / oc siden lade dem føre Skyttet op / oc stille det imod Stads Vaaldene. Dissimellem tilstoppede Borgerne porten paa Staden / met møg oc tørffue / oc mente at den vaar der met saa vel foruaret / at det taarn som vaar offuer Porten / haffde ingen ydermere eller anden tilsiun behoff / end at de lode Fennicke oc Faner fluffue der aff imod Fienderne. Iblant andre som der bleffne vdhengde / vaar ocsaa en skøn stor hvid Fane / til huilcken Rylenderne haffde saa stort mod oc tillid / som til alle deris Affguder. Thi naar den baaris for dem / da sparde de huercken det som hørde Gud eller Mennisken til / oc meente at de maatte giøre alt det som dennem selff lystede. Byer oc Stæder at plundre / Kircker oc Kloster at nederbryde / ræt eller wræt at holde for en ting / at brende oc skende det gantske Land / det siuntis dennem altsammen / at de maatte giøre effter deris egen lyst oc vilie. De mente ocsaa / at denne mact oc myndighed / som vaar vdi dette ringe Tield / vaar langt større end Kongens mact oc velde. Syndede de eller siuntis at forgribe sig vdi nogen ond gierning / da tilbade de denne Fane / lige som det maatte veret det hellige Kaars oc Fane / oc mente at alting vaar saaledis met it vduortis Knæfald giort klart / ihuadsomhelst vold oc skalckhed / de haffde brugt imod nogen.

Borgerne tilstoppe Stads porten.

En vnderlig Fane.

Ringe bod for stor Synd.

VD I midler tid / at Krigsfolcket groffue Hytter til sig oc deris Heste / oc Kongen for stor hede oc brynde Skyld / laa stedze inde vdi sit Paulun / da løbe smaa Drengene omkring Stads vaaldene oc kaste Steene ind i Byen met deris Staffslynger. Borgerne haffde met det første ickon lyst aff deris idret / som siuntis dennem skemt oc leeg / men der de fornomme / at de gamle Komme løbendis aff Leyren oc begynte ocsaa at giøre som de vnge giorde / da grebe de til Værie / oc bleff paa det sidste / aff en rin-

ge ophaff / en stor oc aluerlig Kiff imellem Fodfolcket paa begge sider. Thi vore Ryter hulde dette opløff ickon for en Børne trætte / oc lode dem derfaare nappis met huer andre / oc Lycken ramme Manden. Aff en liden gnist skeer offte en stor Ild.

SOM Krigsfolcket skermyssede saaledis met huer andre / hende det sig at en gild vng Karl iblant de Danske / bleff var huor Jorden vaar falden fra Taarnet hos Porten / oc der vaar vorden en stor Reffue / som en rund Hule eller en bage Oen / imellem Taarnet oc Volden. Der hand dette saa / tenckte hand ved sig selff / at her skulde snart bliffue gode raad / oc bad sine Staalbrødre at de vilde stinge deris spidze ind i Volden / oc hielpe hannem der met ind i denne Hule / hand vilde giøre sit beste / at berede dem veyen til Seyruindingen offuer Fienderne. Der hand vaar kommet op i Hulen / oc vaar nu skudfri for Fienderne / begerede hand at de skulde recke hannem nogen halm oc straa op / at hand kunde der aff optende en ild. De atspurde hannem om hand haffde fyrtøy hos sig. Hand sagde at hand haffde baade Fyr iern oc flinte Steen hos sig / oc bad dennem at de skulde ickon vere til rede / at hielpe hannem ned igien naar Ilden begynte at brende. Lycken hialp Mod oc Dristighed / at der kom vforuarendis en frē met it læss Langhalm / som hand vilde selff hafft til sit behoff. Dette toge de fra hannem til en bedre oc nytteligere brug. Den ene kaste neg effter neg til den anden / indtil det kom dem til hende / som stode vnder Porten. De førde det siden / met en snarhed op i Hulen / met deris spidze / vden all forhindring oc modstand. Thi Taarnet vaar saa bret forbygt vd paa begge sider / at Borgerne kunde dog icke kommet til at giøre dem nogen synderlig skade. Der til met haffde de intet hold eller vact paa Taarnet / oc ey heller gaffue nogen act paa / huad her vaar forhaanden. Snildt paafund. Lycken hielper Mod oc Dristighed.

Der Ilden vaar kommen vdi sin fulde brynde / da hiulpe de Danske Fyrbøderen der fra / oc da spurde Borgerne vdi Staden først tidende aff den brune røg / oc siden aff den røde Lue huorledis fat vaar. De bleffue gantske bange oc tuilraadige / oc viste icke huad heller de skulde giøre Fienderne eller ilden først Modstand. Paa det siste komme de noget til sig selff igien / oc offuergaff Fienderne oc søgte hen at stride imod Ilden. Saa fast som de lagde sig effter at slycke / saa fast stode vort Folck effter at forhindre dem / at ilden maatte tage offuerhaand oc fare frem som den vaar begynt. Borgerne forøgte selff ilden met den Melck / som de bare paa den / der dem fattedis Vand. Thi io mere de offuerøste den met Melck / io galnere oc høyre den bredde sig vd paa alle sider. En vnderlig Fyrbøder. Melck føder Ilden.

KOng Valdemar bleff vnderlig ved dette Bulder oc Raab / oc som hand kom vden faar Leyren och saa ilden / atspurde hand Biscop Absalon huad hannem siuntis om denne Ildebrand / om den kunde giffue dennem aarsage oc leilighed at indtage Staden eller icke. Biscop Absalon formanede Kongen at hand skulde icke blande sig vdi denne Børnehandel / oc ey heller reise Folcket hasteligen / førend hand lod hannem drage bort / oc føre hannem viss kundskaff tilbage huad der vaar paa færde. Absalon saatte som snarist ickon sin Hielm paa sit Hoffuet / oc greb sin skiold

vdi Haanden/ oc der hand kom imod Porten/ och ſaa huad for en Badſtue de Danſke haffde het / bad hand dennem bliffue hart ved / oc ſtyrcke Ilden alt huad dennem meſt mueligt vaar. Da tog Ilden offuerhaand / oc vnderbrende førſt Lofftet vdi Taarnet/ oc ſiden de øffuerſte Gaffle met den forneffnde Affgudiſke Fane / oc hues mere ſaadane deris helligheds Klenodie her befands.

Kong Valdemar ſeer met lyſt paa ſit Folck / at de ſtorme til Arkune.

Kong Valdemar der hand fick Tidende tilbage ved Biſcop Abſalon/ befoel ſtrax at Krigsfolcket ſkulde omringe Staden paa alle ſider / oc ſætte ſig ſelff paa en Stol vden for Leyren / at ſee huorledis huer holt ſig Mandeligſt paa ſin ſide. Borgerne vorde ſig Mandeligen / ſom dennem vaar ocſaa mact paaliggendis. Kongens Krigsfolck forſømmede ſig oc icke / at ſætte ind imod dennem / der ſom de kunde giøre dem ſtørſt ſkade oc forhindring.

En gild Danſk Krigſmand.

Iblant andre befands ocſaa en frimodig Danſk Mand / ſom gaff ſig fremmerſt op imod Befeſtningen / oc bleff der ſkut aff Fienderne. Der hand fornam at hand haffde faaet ſit Bane Saar / da ſpranck hand karſkeligen ned tilbage igien/ ligeruis ſom hand ellers haffde giort det met ſin fri vilie vdi ſin Velmact / oc icke veret ſaa nær paa Graffſens bredde/ ſom hand ellers vaar/ oc haffde nu Døden imellem begge ſine Hender. Hand vogede ſit Liff ſom en Helt / oc døde ſom en Helt. Dette Ord oc Vidneſbyrd gaff hannem baade Frynt oc Fiende / effter hans Død oc Affgang.

Det Pomerſke Krigsfolck beviſer ſig Mandelige.

Det Pomerſke Krigsfolck / ſom Hertug Kazimarus oc Bugiſlaus haffdeført met ſig / mente at dem burde ocſaa at beuiſe deris Mandom / effterdi Kongen vaar ſelff ſaa nær til ſtæde / at hand kunde ſee oc mercke / huo der beuiſte ſig beſt imod Fienderne. Huilcket Kongen ſaare vel behagede / der hand ſaa huorledis de ſparde ingen Vaade eller Liffs fare / oc brugte ſig at ſla oc ſkiude vden affladelſe.

Borgerne haff de tuende ſtore Fiender ſom dem trengde/ oc finge vel ſaa ſtor ſkade aff Ilden / ſom aff Fiendernis Haand. Nogle aff dennem vaare ſaa hefftigligen forbittrede / at beſkytte oc forſuare deris Stad oc Bolige / at de ſkøtte aldelis intet om deris eget Liff / oc fulde til lige met Volden / ſom vnderbrendis/ mit vdi Ildens ſtørſte Hede oc Lue.

Kierlighed til ſit Fæderneland.

Saadan en vforfaſket Tro oc faſt Kierlighed haffde diſſe Archoneſer til deris Fødeby / at de vilde heller falde met hannem / end ſtaa paa leffuendis Fod / den dag der hand vaar vndergaaen oc ødelagd.

Arkuneſer begere leide.

Paa det ſidſte / der Borgerne vdi Staden fornomme at der vaar intet vden Døden oc forderffuelſe for øyne/ i alle Vraaer/ ihuort de vende ſig/ da raabte en aff dennem/ paa Menige mands vegne / vd offuer Volden / oc begerede at komme til ords met Biſcop Abſalon. Abſalon bad hannem gaa hen en anden ſtæd paa Volden/ fra Folckens Brag oc Bulder/ at hand kunde diſſ bedre høre huad hans begering vaar. Den anden giorde effter hans befalning/ oc ſtrax met ydmyge Hender/ oc alle vduaartis Facter / bad oc formanede hannem / at Krigsfolcket maatte opholde at ſtorme til Byen / oc giffue dem ſaa lang friſt / at de kunde komme til oc giffue ſig for Kongen/ paa nogle billige Vilkaar. Biſcop Abſalon ſagde at der ſtod ingen raad til at Krigsfolcket ſkulde vige aff fra Staden / met

mindre

mindre Vilkaar / end at Borgerne vilde ocsaa dissimellem intet befatte sig met Ilden. Der dette bleff samtyckt / gaff Biscop Absalon Kongen det tilkiende. Kongen kaldede sine Raad oc Høffuitzmend tilsammen / bespurde sig met dennem / oc sagde at hannem siuntis icke wraadeligt / at mand lod det bliffue som Absalon haffdt talet paa hans vegne. Thi io lenger at Ilden raadde selff / io vanskeligere den vilde vere siden at vdslycke. Oc om end skønt Krigsfolcket huilte sig en time eller noget mere / saa haffde de alligeuel deris visse Bud / som vaar Ilden i deris sted / huilcken skulde vel vdrette saa meget met sin veldige Fremgang / som de selff aldrig skulde met Suerdslag oc egen Liffs fare. Kongens Raad oc gode Mend samtycke met hannē / oc hand lod Borgerne strax tilsige / at hand vilde paa denne tid forskone dem / oc tage dem til naade / met disse efterfølgende vilkaar. Kongen bevilger Fienderne stillestand.

Først huad som deris gamle Affguderi vaar anrørendis / skulde de antuorde fra sig vdi Kongens Hender / Suanteuit met all sin Skat oc Liggendefæ / oc annamme igien i steden / den Christne Tro oc Relligion / effter alle Artickler oc skick / som den lærdis oc predickedis / offuer all Danmarckis Rige. I. Freds Artickle for de Arkoneser.

Dernæst skulde de vdlegge til Christne Prestemends vnderholding / alt det Land gods / vdi Agre oc Eng / som her til dags haffde veret misbrugt / til deris Affguders Dyrckelse. II.

Item de skulde ocsaa giffue alle Christne Fanger ledige oc løse / foruden all Rantzoning oc vederlag vdi nogen maade. III.

Der til met skulde de forpliete sig / at følge Kongen aff Danmarck vdi Krig oc Aarlog / oc aldrig side hans Bud offuerhørige naar de frem eskedis aff hannem / at drage i Leding. IIII.

Til Aarlig Skat skulde de vdgiffue aff huert par Øxen fyrretiue Sølff Penninge / oc til ydermere foruaring paa alting / sætte hannem strax lige saa mange nøyactige Personer til Gissel / som skulde følge hannem hiem til Danmarck. V.

DEr Krigsfolcket / som tørstede effter Blod oc Byte / hørde at der vaar Freds forhandling for haanden / giorde de it stort Oprør / oc klagede at Kongen handlede icke vdi denne Sag som det sig burde met rette. De sagde at dennem skeede for kaart / i det at de haffde voget deris Liff oc Hals / oc faaet mange tørre hug oc obne Saar / førend de haffde nu faaet Fienderne paa Knæene for sig / oc Seyr saa gaat som i begge Henderne / oc maatte nu alligeuel icke faare frem / at heffne deris harm oc skade / eller faa en erlige Byte Penning / for all deris store Møde oc Vmage. De sagde at det lod ickon saa passeligen vel / at mand nu sparde dennem Liffuet / paa huilcke mand met ringe Arbeid oc stor ære / kunde heffne det Mord oc Røffueri / som de vdi mange Aar oc dage / haffde saa offte bedreffuet paa Danmarckis Rigis Grund oc Strømme. Krigsfolcket fortryder at Kongen giør Fred met Fienderne.

De truede ocsaa paa det sidste / at de vilde huer oc en / forlade Kongen / fordi at hand sparde Staden / oc tog saa ringe en Sum Penninge / for denne skøne oc rige Seyeruinding / som nu vaar saa gaat som aldelis vunden aff Fienderne. Krigsfolcket truer Kongen.

Kong Valdemar bleff hart rørt oc fortørnet offuer dette Klagemaal oc Bagtale / oc tog derfaare sine gode Mend met sig / oc gick vden for Leyren / at hand kunde vere vdi Stilhed oc Rolighed / oc atspurde paa ny huad raadeligst skulde vere / enten at de vnte disse fattige Borgere Fred oc Forskonelse / eller ocsaa gaffue Prijs offuer Staden.

De ba-

Biscop Absalon raader til Fred.

De bade alle at Biscop Absalon skulde fremsige sin Mening / huad hannem siuntis vdi denne tuil Sag. Da begynte Biscop Absalon oc sagde. Vel maa ieg dette kiendis / at denne Stad staar til at tuinge / dog icke vden languarendis Beleyring oc stor Omkaast. Oc endog ieg veed at den Menige mand/ tager mine gode raad met Staalhandske / oc legge mig alting vd i den verste mening / saa er ieg alligeuel saaledis til sinds/ at ieg vil heller høre ilde hos disse Vanartige oc Vforstandige / end dølle oc forsee Skantzen / som kand komme andre mine Metbrødre oc gantske Riget til gaffn oc gode. Thi / lad det saa vere / at denne Ild / som mere aff Guds vnderlig Bestilling / end aff Mennisk elige Paasund er optent / haffde nu allerede forderffuet oc opbrent vdi Fallaske/ den øffuerste part aff Volden/ som er ickon tilsammen slagen aff Muld oc Plancker/ saa bliffuer alligeuel den nederste Grunduol bestaaendis wskad aff Ilden / oc er end da saa høy/ at vort Folck skulde spende alle fire faare / oc icke end da/kand skee/ komme saa letteligen her offuer / som mange aff dennem mene. Der til met haffuer ocsaa Borgerne forfylt oc bødt Volden igien met Iord oc Møg / som Ilden mange steds haffuer affbrent. Saa haffue de ocsaa icke alleniste Værn aff deris Volde/ men ocsaa aff Ilden/ at wi kunde icke komme offuer til dennem / for hendis Brynde oc Hede / som staar oss i veyen til Forhindring / oc dennem til en Beskermelse. Disligiste bør oss ocsaa at betencke / at her er endnu flere faste Byer paa Ryland / som Fienderne haffue befestet imod oss. Spørie de at wi fare for hart aff sted met disse Arckoneser / da skulle de stercke sig end da en gang saa meget / som ellers imod oss / oc opsette Fiør oc Fæ / saa lenge der er en Mand leffuendis aff dem / efftersi de fornemme / at der er ingen Naade eller forskonelse at vente hos oss.

Biscop Absalons gode Raad.

Men høre de at wi handle mildeligen met disse deris Landmend / da skulle de gaa oss saa meget dis snarligere til hende. Huad siunis eder gaffnligst / enten at wi met denne ene Stads ringe Beleyring oc Indtagelse / indtage ocsaa alle de andre / oc giøre der met en ende paa denne Krig / eller ocsaa at wi bliffue beliggendis for denne ene By / oc forhale Krigen / oc vide icke end da / huorledis det kand gaa oss i fremtiden? Findis her nogē iblant oss / som siunis anderledis end ieg haffuer sagd / da bør oss at lade dem fare wskadde ind i Byen igien / som wi haffue tagne til Gissel. Paa det at de skulle icke mistencke oss / oc wi Danske / som ellers pleie altid at holde Ord oc ære / skulle icke her offuer komme i it ont rycte.

Danske Mend holde gierne Ord oc ære.

Erckebiscop Eskild samtyckte met Biscop Absalon / oc sagde / at det vaar tilbørlige / at de vnge fulde de gamlis Raad / oc burde ingeledis at giffuis Tienerne effter / at de skulde raade mere end Herrene selff. Huorlunde / sagde hand / kunde wi ynske oss en herligere Seyr / aff disse Vchristne / end at wi baade tuinge dem / til at giffue Gud deris Tro oc Hierte / oc oss deris aarlige Skat oc Tynge? Saa er det ocsaa mere paa vor egen gaffn / at wi tage disse Rylender til naade / oc bruge dem siden imod andre vore oc Rigens Fiender / end at wi lade see vor Grumhed oc Blodgerighed / at myrde oc forderffue dem vdi grund. Oc huo er saa wbesindig oc Daarlig / at hand vilde icke heller indtage mange stercke Befestninger til lige paa

De vnge skal mand lære / de gamle skal mand ære.

en tid/

en tid / met denne ene Stad / som giffuer sig selffuillige vdi vore Hender / end ligge her lang tid faare / oc intet vdrette imod de andre ? Saadan vijs tale / lode de andre gode Danske Herrer sig vel befalde / oc gaffue baade Erckebiscopen oc Absalon ræt met deris gode Raad oc Anslag. Kongen bleff och saa meget diss hefftigere vdi sit Forsæt / oc skødte saa meget diss mindre om den Menige mands Bagtale / efftersdi hand haffde de fornemmiste met sig paa sin side. Krigsfolcket begaff sig hen / huer vdi sit behold / at huile sig effter sin Nødtørfftighed. Biscop Absalon fick befalning at anname Gissel aff Borgerne / oc tog en part deris vnge Børn / en part Forældrene selff vdi Børnsens stæd / til om anden dagen.

Om midnats tide / hørdis der en raabe høyt aff Staden vdi Leyren / oc begerede at tale met Godskalck / som Biscop Absalon brugte til sin Tolck met Rylenderne. Godskalck bleff opuact / oc spurde huad hans vilie vaar. Den anden begerede at hand maatte komme Biscop Absalon til ords. Huilcket bleff hannem beuilget. Biscop Absalon stod op / oc gick vden for sit Paulun / at høre paa hannem. Da begynte hand ved sin Tolck / høyeligen at bede Biscopen / at hand maatte drage bort til de Karentiner / oc forkynde dem huorledis det vaar her gaaet til vdi Arkune / oc atuare dennem / at de maatte bliffue vise aff en fremmet skade / oc fordrage sig met Kongen / met disse samme forsagde vilkaar / førend dennem oc deris Stad offuergick nogen forderffuelse oc wlycke. Hand sagde at hand vilde komme inden tredie dagen tilbage igien / met suar fra dennem. Der til met / sagde hand sig at kaldis Granze oc vere født til Karentin / oc haffue der sin Fader ved naffn Littoge. Men at hand vaar kommen her ind i Arckune / det skeede imod hans egen vilie / at hand nøddis til at drage her ind at styrcke hoben / mere for en siun skyld / end for den bistand de kunde haffue aff hannem. Hand vijste sin Arm / som vaar saa ilde saargiort / at huercken hand kunde bruge den / eller Borgerne bruge hannem til nogen Haanduærn imod Fienderne. Biscop Absalon mente at det vaar icke ret synderlig stor mact paaliggendis / huort denne Krybling drog / huad heller hand raadde til Fred eller Feide / oc sagde derfaare at hand vilde føre hans ord for Kongen / oc fly hannem met det første Suar paa sin begering. Der Kongen bleff opuact oc hørde huad skeed vaar / sætte hand alting vdi Absalons Haand / at hand maatte her vdi lade oc giøre / huad hannem gaat siuntis. Thi gaff Biscop Absalon denne Rylender saa for Suar paa Kongens vegne / at hand maatte drage bort til sin Fødeby / som hand begerede / men dog met dette vilkaar / at hues som hand icke møtte hannem om anden dagen paa Haffbacken vden for Staden / met de fornemmiste Herrer paa Landet / da skulde all Leide oc freds forhandling vere forbrut oc aldelis intet.

Om anden dagen finge Esbern oc Sune / befalning aff Kong Valdemar / at de skulde lade Suanteuits Billede nedbrydis. Thi droge de ind i Staden / oc lode strax omhenget i Kircken afftage / oc befole Folcket at de skulde hugge varligen paa denne store Knub / at den giorde dennem icke nogen skade naar den falt / oc Borgerne maatte siden sige / at de haffde faaet det til en Heffn oc Straff aff deris Affgud. Der Almuen vdi Staden hørde huad for haanden vaar / da stimledis de saa tyckt om-

De Danske Herrer samtycke Absalons Raad.

En Karentiner beder om Fred paa sine Metborgeris vegne.

Biscop Absalon giffuer denne Karentiner Suar.

Suanteuits Billede nedbrydis.

tyckt omkring Kircken / som Mod vdi it klart Sol skin / oc forhaabtis at Suanteuit skulde met it synderligt Jertegn heffnd sig paa disse sine Fiender oc Kirckerøffuere. De Danske kaste fast paa / met deris skarpe Ører / oc affhugge først Benene / saa at Billedet falt op til den næste Veg.

Sune Ebbissøn aff Knarretorp.

Sune bad dennem nedbryde denne samme Veg / oc see sig io vel faare / at de icke forhastede sig / at Billedet icke skulde falde paa dennem / oc sla dem ihiel. Paa det siste der det da falt til Jorden / da gaff det saa stort it Bulder fra sig / at Vnder vaar. I det samme gaff Dieffuelen sig her for vdi en

Dieffuelen farer sumligen vd fra Suanteuits Billede.

sort skickelse / oc foer saa hasteligen vd aff Kircken / at ingen kunde feste Øyen paa hannem / eller sige huort hand drog paa. Der hengde meget Purpur oc Silcke alleuegne omkring Kircken / som vaar kaasteligt til siune / men saa forraadnet / at det brast / huorsomheldst mand rørde der ved met Fingrene. De haffde ocsaa opslaget atskillige vilde Diurs Horn oc Tacker / huilcke vaare baade smucke i sig selff / oc beprydede met stor flid oc Kaanst.

Indgroed Afguderi lader sig seenligen affroe.

Borgerne bleff det befalet / at de skulde slæbt dette Billede siden vd aff Staden / men den gamle formere Dyrckelse / laa dennem endnu saa hart vdi sinde / at de torde det icke selff giøre. Thi bade det deris fremmede Folck oc Fanger / at de skulde kaste reeb der paa oc slæbe det vden faar Porten / oc meente at den straff oc wlycke / som skulde følge effter / maatte saa gerne gaa dette Draffuels folck offuer / som dennem selff. Thi de trode io stadeligen / at denne deris gamle Patron / som de haffde dyrcket saa inderligen vdi saa mange Aar / skulde strax heffnt sig paa dennem / som handlede saa haardeligen met hannem. Mand maatte see stort Vnder oc lyst paa dennem. Nogle græde oc hylede for denne wræt / som deris Affgud vederfors. Nogle loe oc vaare glade / vden tuil at dem bluedis ved dette deris formere daarlige Affguderi / vdi huilcket de haffde veret saa lang tid førført oc forblindet. Der Billedet vaar vdført i Leyren / bleff der it stort tilløb oc trengsel aff Folcket / som forundrede sig paa denne seldsome Suanteuit / som de haffde hørt saa megen ord gaa aff tilforn. Førsterne ginge ocsaa der til at skue den / effter at den Menige mand haffde seet her paa

Rylenderne tage ved den Christne tro.

saa meget som dem lystede. Siden bleff denne dag indtil Afften intet an det bestilt / end at de Gissel vdførdis oc annamedis / som bleffue førdags staaendis tilbage hos Borgerne / oc Førsterne sende deris Predickantere ind i Staden / at de skulde vnderuise den taabelige oc wforstandige Almue vdi den sande oc rette Guds dyrckelse.

OM Afftenen / maatte mand see huorledis de som haffde Vid behoff at kaage met / at de gaffue sig i færd met Suanteuits krop / oc flacte den

Suanteuit maa tiene Fyrstæden.

met deris Ører vdi smaa Splinder / at huer fick saa meget som hand haffde behoff til sit Stegerss. Huer tencke ved sig / huad Rylenderne haffue dog skammet sig selff / der de saae for deris Øyne / at denne deris Affgud / som de haffde tient oc dyrcket saa mangen faur Dag / hand maatte nu tiene de Danske til Ildebrand paa deris Fyrstæd. Samme tid bleff affbrende Suanteuits bolige / oc opbygt i Stæden igien en ny Kircke / aff det Tømer / som tilforn bleff slæbt tilsammen til Skantzer oc Blockhuse / at det som Kongen

tillaffuet met det første / til Fienders Legemers forderffuelse / det kom dem siden til deris Siels Salighedsopbyggelse oc forbedrelse. Hand lagde dennem ocsaa en viss dag faare / paa huilcken de skulde antuorde fra sig / alt det Liggendefæ oc clenodie / som fandis at vere giffuet oc tilhobe samlet til Suanteuits Dyrckelse oc Tieniste.

DER dette vaar altsammen saaledis bestyrt / gaff Biscop Absalon de fornemmiste Høffuitzmend / Grantze den Karentiners begering oc løffte tilkiende / oc der hand haffde faaet alle deris samtycke / lagde hand om natten vd met tredive Skiff / oc haffde det saa met Kongen / at hand skulde komme selff effter om Morgenen / saa tilige som det noget opdagedis. De Karentiner bleffue saa forskreckede / der de hørde huorledis det vaar gaaet de Arckoneser / at de møtte paa den stæd / som Biscop Absalon haffde beramt lang tid førend den time kom / som vaar forsagd at de skulde lade sig findis. Der Grantze saa Flaaden legge ind vnder Landet / oc formerckte at Biscop Absalon vaar selff næruerendis tilstede / lod hand hannem forstaa / at hand vaar kommen / effter deris forord / oc haffde begge Landsherrene / Tetislaff oc hans Broder Jarmer / met det gantske Lands fornemiste Adel met sig. Biscop Absalon tog dem paa Loffue oc Leide / ind i sit Skiff til sig / oc giorde Fred met dennem / met lige de samme Vilkaar / som de Arckoneser bleff faarelagd / oc beholt dem siden hos sig / indtil saa lenge at Kongen kom selff / at de kunde høre hans egne ord oc samtycke. Der Kongen vaar kommen / oc stadfestede alt hues giort vaar / da tog Biscop Absalon Jarmer allene aff alle Rylenderne / oc Biscop Suend aff Aarhus met sig / oc drog hen op til Karentin. De andre befoel hand sin Broder Esbern Snare / at hand skulde opholde dennem met it Giestebud / indtil hand kom tilbage igien. Hand haffde ickon tredive aff sine egne Hoffmend met sig / oc lod dog største parten aff dennem bliffue tilbage effter Borgernis begering / paa det at der skulde icke foraarsage sig / nogen wlyst eller opløb ved dennem / om de komme inden Porten iblant Almuen. Byen ligger saa gaat som mit vdi it stort Wføre / saa at mand kand paa ingen sider komme til den / vden at en saare ond oc sneffner Vadsted / som gaar igennem it dybt Kier. Huo som icke seer sig diss bedre for / oc viger noget lidet vden faar denne Vadsted / da setter hand sig selff vdi Dynd / met stor Vaade oc Liffs fare. Naar mand kommer her offuer / da tager en vey ved / som varer ind til mand kommer ind i Byen.

Karentins forskreckelse.

Tetislaff oc Jarimer komme til Absalon.

Karentins Stads beleilighed.

Der de Karentiner fornomme at de Danske vaare for haanden / da paa det at alting kunde gaa diss statteligere aff / da droge de hen ved sex tusinde stercke / vdi deris fulde Rysting / vd imod dennem / oc stode atskilde paa begge sider ved Veyen / met deris Spitze sætte ned i Jorden for sig / der som de Danske skulde gaa frem. Biscop Suend bleff vnderlig her ved / der hand bleff dette megle beuebnede Folck var / oc atspurde huad dette skulde betyde / at Fienderne komme saaledis løbendis vd imod dennem. Biscop Absalon bad hannem giffue sig til freds / oc sagde at dette skeede dennem til ære / oc icke til noget Meen eller Offuerfald. Thi der som de haffde noget ont i sinde imod dennem / da kunde de bedre kommet til at fuld driffue det inden Portene end vden faare. Lad mig dette vere en

De Karentiner tage statteligen imod de Danske.

Biscop Absalons Dristighed.

stor Dristighed aff Biscop Absalon / at hand gaff sig met saa faa Folck/ ind iblant saa mange sine Fiender / førend Sagen vaar endnu kommen til noget endelige Forligelsemaal. Hans eget Folck som vaar vdi met-følg met hannem / finge større Mod oc Dristighed aff hannem allene/ end dennem kunde paa komme Redtzel eller Forskreckelse aff dette megle beuebnede Folck / som stod omkring dem paa alle sider. Der de vaare komne offuer Vadsteden paa den haarde oc tørre Vey / da toge Karen-tinerne saare ydmygeligen vd imod dennem. De neiede oc buckede met deris gantske Legeme ned til Jorden for dennem / lige som der haffde kommet nogle ned aff Himmelen til dennem. Der de vaare frem-gaane fulde de bag effter dennem ind i Byen / ordentlige oc skickelige vden Bulder oc Vaabenbrag. Alle Mand vaare lystige ved Absalons Tilkommelse / Thi de ansaae hannem / icke som nogen Legat / som vaar affærdiget for en serdelis bestilling skyld / men for en almindelig Fred-skaffere offuer det gantske Land.

Tre Kircker vdi Karen-tin.

Vdi denne By / fandis da tre stattelige oc vel beprydede Kircker/ som holtis paa det næste vdi saa stor ære oc affhold hos disse Karentiner/ som den naffnkundige Suanteuits hos de Arckuneser. Naar folcket haffde Fred her paa Landet / da vaar her en ringe Søgning vdi Byen. Men naar de finge Feide / da flyde Folcket mangfaaldigt her ind / oc opbygte mange Hus vdi en Hastighed / som vaare meste parten tu Lofft høye. De stode och saa nær paa huer andre / at der som Kongen haffde kast met Blider her ind / da skulde Steenene neppeligen romd nogen bar Platz for Husene. Der til met laae alle Vraaer fulde aff Dreck oc Skarn / som plagede dennem vel saa meget vduaartis met vlidelig stanck / som de ellers plagedis induaartis met Redtzel oc Fryct for deris Fiender. Thi forundrede vaart Folck saa meget diss mindre / at dette Folck vaar saa redbon til at op-giffue Staden / effterdi de haffde saadane Fiender inden Porten hos sig at dragis met.

Karentins Bygning.

Ryuits Kircke.

Den største Kircke aff disse tre/ haffde it Vaabenhus vaar helfften saa stort som Kircken vaar i sig selff. Der vaar ingen anden Vegge imellem dennem / end hues skilssmisse som vaar giort aff Purpur oc andre kaastelige Drætter. Tagget hengde allene paa nogle Stytter oc høye Pillere. Derfaare saa tilige at de opløffte disse omhengendis Drætter først vdi Vaabenhuset / oc siden det inderste / da saa mand strax huor deris Affgud Ryuit stod / smed aff en stor Eeg / vdi alle onde oc garstige maade. Thi Sualerne haffde giort deris Reder vdi hans Mund oc Halss / oc op-fylt Brystet paa hannem/ met allehaande stinckende Vreenlighed. Saa-danen Gud / hørde saadant Offer til met rette. Hans Hoffuet vaar vd-deelt vdi siu Ansicter. Hand haffde oc lige saa mange Suerd bundne ved sin Side/ huert vdi sin Skeede for sig selff. Det ottende holt hand draget vdi sin høyre Haand / oc vaar det fest / saa hart met en Jern Nagle igen-nem Haanden/at de maatte affhugge Haanden/ førend de kunde faa det fra hanne. Den Meniae mand dyrckede hannem/oc holt faare at hand som de Grekers Mars/gaff lycke vdi Krig oc Orlog. Hand vaar langt tyckere vdi sin skickelse/end noget Mennisske/der til met saa høy oc lang/at naar Biscop

Ryuits skic-kelse.

Absalon

Absalon stod paa sine Tæer / da kunde hand end da ickon naa til hans Hage / met den lille Øxe / som hand gick almindeligen met vdi sin Haand. Men der alligeuel vaar intet deiligt eller prydeligt paa denne store Stock. Thi det vaar ickon grofft Arbeid vdi sig selff / som Billedsniderens haffde lagd her paa / oc der til met hengde saa meget Støff oc Skarn paa hannem / at hand saa ilde vd paa alle sider.

Biscop Absalon gick almindeligen met en lille Øre vdi sin Haand.

Biscop Absalons Hoffmend vaare icke met de seeniste der Orloff vaar giffuen / førend de giorde denne forneffnde Ryuit beenbrøden / at hand falt ned til Jorden / oc gaff it stort Bulder fra sig. Der Borgerne dette saae / at deris Affgud fick saadant it ynckeligt Fald / da giorde de nu saa stor spaat oc vidunder aff hannem / som de tilforn haffde beuist hannem Heder oc Ære.

Ryuit nedslais.

Den samme Dom som offuergick Ryuit / den gaffue Bispens Hoffmend ocsaa offuer Poreuit oc Porenutz. Poreuits Billede dyrckedis vdi en anden Kircke/som stod stod næst op til denne første. Det haffde fem Hoffueder/ men ingen Vaaben eller Verie hos sig / som Ryuit haffde. Porenutz stod vdi den tredie Kircke. Hand haffde fire Ansicter paa it Hoffuet / oc det femte paa sit Bryst / oc holt met sine høyre Haand paa Hagen/ oc met den venstre paa Panden.

Poreuits Kircke.

Porenutzis Kircke.

DEr disse Affgudiske Billeder vaare nedslagne/ som nu er fortalt / da befol Biscop Absalon Borgerne/ at de skulde opbrende dennem inden faare Stads Portene. Borgerne bade ydmygeligen / at hand vilde haffue dennem forskonet vdi dette stycke / oc ansee deris oc Byens leilighed. Thi der som at Ilden spreddis/oc fick først ickon nogen mact offuer it Hus/ da skulde vden tuil de andre gaa den samme gang / saa mange som vaare vdi den gantske By. Biscopen gaff dennem dette effter/ oc tilstedde at de maatte føre dem vden for Portene / oc der brende dennem. Dette falt ocsaa icke vel vdi deris Øre/ de stode lang tid hart imod oc sagde / at de befryctede sig for heffn oc straff/ at de skulde bliffue lydt oc lest paa de Lemmer som de brugte til at vdslæbe oc brende disse Affguder met. Men der Biscop Absalon vnderuiste dennem / at disse deris Affguder vaare ickon liffløse Knubbe/ som kunde icke røre eller hielpe sig selff / meget mindre enten skade eller hielpe andre. Da grebe de til/ oc giorde effter hans raad oc befalning. Dog vaar alligeuel icke vnder / at dette fattige vankundige Folck bar saadan fryct oc fare for disse døde Affgudiske stocke. Thi Dieffuelen pleyede offte met saa skinbarligt oc slemt Kaagleri oc whørligt Spøgelse/at straffe deris Wkyskhed/at det bør for Christne Menniskens ørne icke at neffnis. De trode alligeuel at saadant paaførdis dem aff deris Affguder / oc der faare actede oc fryctede dennem / at de fulde icke vdi deris wgunst oc vrede.

Rarentiner fryctе for deris Affguders billede.

Dieffuelens slemme oc whørlig Spøgelse.

Biscop Suend aff Aarhus stød paa disse træ Guder den stund de slæbte dem vdaff Byen/ paa det at de skulde icke aleniste haffue saa meget diss mere at drage/ men ocsaa skamme sig / at de haffde leffuet den dag / at de dyre-

Biscop Suend aff Aarhus træder paa Affguderms billede.

de Dyrckede saadanne Knubbe met Bøn / Offer oc Knæfald / som nu en Vdlendiske Biscop traadde haanligen vnder sine Fødder. Dissimellem

Biscop Absalon vuer tre Kirckegaarde ved Karentin.

at Biscop Suend dreff saaledis sin tidkaart / da drog Biscop Absalon vd / oc viiede tre Kirckegaarde paa de Karentiners marck / oc kom før Afftenen ind igien i Byen / oc drog end da siden om Natten tilbage met Jarimer til sine Skib / oc nødde hannem til / at hand maatte saa Nadere met sig / førend de skildtis fra huer andre. Hand haffde da vaaget tre samfelde Natter effter huer andre / at hans Øyne vaare saa forderffuet der offuer / at hand kunde saa gaat som enten lidet eller aldelis intet see for sig met dennem.

Biscop Absalon forderffuer sine øyne met for megen vogt.

Om anden dagen bleffue Førsternis Haandscriffuere / oc andre som varede paa deris Bøger oc Lessning / ordinerede til Prester / oc begynte strax at døbe Folcket alleuegne paa Landet. Almuen lod sig ocsaa findis offuer alle maade villig / til at opbygge Kircker / den sande Guds Tieniste til forfremmelse / i den sted de tilforn haffde hafft allehaande smaa Hytter til deris Affguders vildfarende Dyrckelse. Samme dag fremførdis ocsaa de Gissel / som Landet stod tilbage met / effter Fredens Articklers lydelse.

Rylenderne faa Christendom oc Prester.

Da toge ocsaa de Hertuger aff Pomern orloff / oc droge vrede hiem fra Kong Valdemar / fordi hand vilde icke affsette Jetislaff met Regimentet / oc føre dem ind paa Ryland met all Mact oc Myndighed vdi hans sted. Huilcket gaff siden Aarsage / til den languarendis Krig oc Venighed / som oss Danske oc dennem siden imellem vaar vdi mange Aar.

Venighed imellem Kongen oc de Hertuger aff Pomern.

Om Afftenen lagde Kongen vd aff denne Haffn / oc ind vnder den Ø / som ligger næst det store Land. Der antuordede Rylenderne hannem siu Skrin fulde aff Penninge / som haffde veret giffuet til deris Affguders Dyrckelse oc Tieniste. Der alting vaare saaledis bestilt til lucte Dørre / da lod Kongen vdraabe oc forkynde orloff aff Leding / offuer sin gantske Skibs Flaade / oc bleff der met giort en god ende / paa denne Rylendiske Krig oc Feide.

Siu Skrin fulde aff Penninge fører Kong Valdemar aff Ryland til Byte.

Biscop Absalons rundhed mod Guds Ords Forfremmelse.

DER Biscop Absalon vaar kommen hiem til Danmarck / ordinerede hand Prester paa ny / at sende hen offuer til Ryland / oc hiemkalde de andre / som tilforn vdi Nød oc trang bleffue indsætte. Hand gaff disse Prester / icke aleniste Messe klæder / Bøger oc hues andet som hørde til deris Embede / men ocsaa Besolding oc Vnderholding aff sit eget / paa det at de skulde icke ligge dem for meget paa Halssen met Besuering / som de skulde met deris Predicken / føre til deris Saligheds Kundskaff oc Forstand. Deris Lærdom metfulde ocsaa Jertegen. Thi mange som vaare beladde met atskillige Siugdom / komme formedelst deris forbøns skyld / igien til deris Sundhed oc Førlighed. Huilcket ieg holder faare / at Gud haffuer ladet skee / mere fordi at hand vilde forarbeide oc styrcke Troen vdi deris tilhørere / end for deris egen skyld. Oc ligeruis som hand vdi denne oc andre maader / giorde dennem til gode / som hans Ord elskte oc anammede / saa straffede hand ocsaa met atskillige Siuger paa deris Krop oc Legeme / dennem som foractede oc forhaanede hans hellige Ord. Der skeede

Jertegn.

ocsaa

ocsaa nyligen it besynderligt Jertegen / hues lige vaar icke hørt eller seet vdi Mands minde. Stort Jertegn.

En Quinde bleff sigtet wskyldeligen aff sin egen Husbonde for Horeri / oc kom saa nær met hende / at hun nøddis til at skytte sig met Jernebyrd. Som hun nu begynte at tage effter det gloende Jern / da siuntis Jernet / lige som det vigte for hende / oc gaff sig høyt op i Været / oc fulde effter / som Quinden gick faare / indtil at hun kom til Alteret. Der falt det ned aff sig selff / at alle de som omkring stode / kiende baade hende at vere wskyldig vdi denne tillagde Sag / oc bleffue selff Guds ord saa meget diss mere tilneit oc anhengendis. Oc vden tuil / haffde hun en ret god Samuittighed / oc viste sig fri i alle maade / førend hun saa dristeligen vogede sig / til at forsøge det som hun vaar aldelis wuiss paa / huorledis det vilde lyckis hende.

Vdbud imod de wchristne Sørøffuere.

Kong Valdemar lod vdi disse dage / effter at hand haffde tuingd Ryland / tælle alle de Skib i Danmarck vaare / oc bød at huert fierde skulde vdrystis / oc legge vd paa Rigens Strømme / at holde Vact effter tidsens lelighed / imod de fremmede Sørøffuere / som endnu lod icke aff at giøre de Danske skade / naar de saae sig Aarsage oc effne. Thi Kongen mente at det vaar hannem lige meget / huad heller at hand holt nogle faa Skib altid paa Strømmene / eller oc saa at hand kunde paa en tid giøre it ryck vd i Søen / met den gantske samlede Flaade. Biscop Absalon oc Christoffer bleffue sætte til Høffuitzmend offuer Flaaden / oc lode sig icke nøye paa Rigens egne Strømme / men droge ocsaa hen ind vnder Lenditz oc Rylands side.

Paffuen tilsteder Kong Valdemar at hand maa skrinlegge sin Faders Been.

Vdi disse samme dage / komme Kong Valdemars Lagater fra Rom / oc førde hannem Breff oc beskeed fra Paffuen / at hannem tilstedis effter sin begering / at skrinlegge sin Herre Faders Been vdi it Altere / oc hand siden skulde tilbedis som andre hellige Martyrer / effter denne dag. Thi lod hand strax den gantske Danske Adel forscriffue / at de skulde møde vdi Ringsted / til Sant Hans dag Mitsommer næst tilkommendis / i denne mening / at hand met stor glæde oc Herlighed / vilde oprette sin Fader it Altere / oc giffue sin Søn Danmarckis Krone / paa en dag til lige. Oc endog hannem lengdis met stor lyst oc adtraa effter denne dag / for begge Aarsage som neffnd ere / saa vaar alligeuel ingen ting vdi all Verden / som hannem kierere vaar / end at hand maatte leffue denne dag / at hand kunde see den vnge Herre sin Søn bære Danmarckis Krone oc Kongelige Spir / som hand selff haffde baaret for hannem.

Kong Valdemars lyckſalighed.

Hand lod ocsaa samme tid Flaaden kalde tilbage / der fra som den laa / oc befoel Høffuitzmendene / at de skulde løbe noget videre vd i Østersøen / at de kunde diss snarligere legge disse Sørøffuere øde / eller fordriffue dem aff Søen. Hand befoel dennem alligeuel at de skulde komme hiem igien inden Sant Hans dag / oc paaminte dennem / at de skulde see sig vel faare / oc icke søge for hasteligen effter Fienderne / naar de finge dem vdi siune. Fordi disse Sørøffuere haffde for en kynde / at naar de saae deris Fiender / da skyndede de sig til Lands / oc quersætte der deris Skib / oc flyde selff hen vdi Skoffue eller Skiul / indtil saa lenge at Fienderne komme saa nær vnder Lan-

Kong Valdemars vise raad for sit Krigsfolck.

Sørøffuer-nis træske anslag. der Landet/ at de kunde icke vende dem noget snart at Søen igien. Da løbe de hasteligen vd imod dem / oc grebe en part fat om deris Skib / oc droge dem op paa grunden til sig / oc siden bare paa Folcket met Steen oc andre haandløse Værie/ alt huad de kunde / indtil de haffde vnderhugget Skibene / at de kunde icke løbe igien at Søen met dennem. Derfaare atuarede Kong Valdemar sit Folck / at de skulde saa vel vacte sig for disse Sørøffuere / naar de flyde / som naar de hulde dem fod vdi standende Strid / oc io for alting bliffue tilsammen met Skibene hos huer andre / oc giffue sig god tid at de icke forhastede sig effter disse arge skalcke / naar de vende Ryggen oc flyde for dennem. Der som de fulde dette hans raad oc anslag/ da vilde hand vere fuld viss/ at de finge Seyr offuer disse nøgne oc Vaabenløse forrædere / som fordristede mere paa deris snedighed / end styrcke oc Krigs rystning.

Øland. Met denne affskeed droge de vd met it frit mod oc lagde ind vnder Øland. Oc endog det stod wfeiligt imellem de Danske oc de Suenske paa denne tid / saa vaar alligeuel Christendoms enighed mere anseet hos dem / end Rigernis fiendskaff / oc sparde der faare Folcket som bode paa

Christelig kierlighed. denne Ø / at det onde som vaar disse Vchristne berid oc tillagd / skulde icke gaa vd offuer deris egne Metchristnis blod. Her finge de kundskaff at Curlenderne oc Lifflenderne haffde slaget sig tilsammen vdi Stallbrøderskaff met huer andre / oc laae vdi en Haffn / icke langt der fra / paa deris Røffueri. Da vaar Kongens gode raad oc paamindelse allerede forget hos

Kongens gode raad forgæt. dennem. De foractede deris Fiender/oc huer søgte hen imod dennem/ effter som hand bleff først seylrede/ oc vaar best Beseylet. Der it aff de Lifflendske Skib / som laa paa vact oc kundskaff / fornam at de Danske vaare for haanden / rømde det at Søen / oc gaff sig icke tid til / at atuare de andre deris Stallbrødre. Men disse andre finge dog de Danske snarligen at see / oc droge strax deris Skib op / paa det tørre Land / oc flyde selff ickon paa skrømte oc skalckhed / ind at den næste Skou som stod ved Stranden.

Suend Skøling. Suend Skøling oc Claus Vendelbo besindede icke denne Trædskhed/ rode sig alt huad de hasteligst kunde / ind effter dennem / oc sprunge met alt deris

Claus Vendilbo. Folck fra deris Skib paa landet. Strax komme Sørøffuerne tilbage vd aff Skoffuen oc offuerfulde dennem / saa at endog de vorde sig lang tid Mandeligen / saa maatte de alligeuel betale / at de icke bedre haffde merckt Kong Valdemars raad. Tuende aff Biscop Absalons Ryter

Tue lange. Tue lange oc Eskild / vilde kommet deris Stallbrødre til bistand / oc lode deris eget Liff / til lige met deris / som de vilde gierne vndsæt oc hiulpet.

Magnus Skoning. Magnus Skoning bleff icke end da vijs aff disse andre deris skade / men lagde ind paa en anden sted imod Fienderne / oc fick dog ingen bedre lycke end de giorde. Sørøffuerne hugge hul paa skibene oc siunckte dem vdi Haffuet/ der de haffde slaget Folcket ihiel/ saa mange som vaare paa dennem.

Christofer Kongens søn er i liffs fare. Christoffer Kongens søn / holt sig noget fra Landet / det meste hand kunde / der hand saa huorledis disse andre hans Metbrødre bliffue vndfangede. Men hans Skib dreff alligeuel saa nær paa siden vnder Strandbacken / at Sørøffuerne kaste saa fast met Steen paa hans Folck/ at huer nøddis til / at tencke mere paa huorledis de kunde skiule sig for hug/ end

end selff giffue nogen hug vd. Der Esbern Snare / saa huad nød oc trang for haanden vaar / lod hand Kongens Søn icke forgeffuis vere sig befalet / men lagde ind imellem hans Skib oc Landet / mit vdi den største fare / der som Steenene fløye aller tyckiste / oc befridde saaledis Kongens søns Liff / met sit eget Liffs vaade oc fare.

Esbern snare, haffuer befalning paa Kongens Søn.

Trofasthed.

Disse Wchristne vaare oc icke met det seniste / før end de grebe fat om Esberns Skib / oc saarede alle dennem som stode fremmerst vdi Staffnen / oc droge saa Skibet met det samme / til sig paa Landet. Esbern spente sin Bue tre gange / oc skød huer gang feil. Thi slog hand Buen i hundrede stycker / oc traadde frem i Staffnen / oc stridde langt vd paa dagen allene imod Fienderne / met stor Mandom oc Dristighed / indtil saa lenge / at hand haffde faaet saa mange tørre hug / at hand forsmæctede oc hans Been kunde icke bære hannem / oc hand met stor nød kom tilbage i Skibet / at sætte sig ned til huile. Hans Folck vaar altsammen krøbbet i skiul vnder offuerløbet / saa nær som til en Mand / men alligeuel der hand saa at Fienderne haffde vnderhugget hans Skib / oc vilde falde ind offuer borde til hannem / da racte hand de gamle Seener / oc slog dem første / anden oc tredie gang fra sig / oc brugte mest de haandløse Værie / som de selff haffde kast inden Skibs borde til hannem. Paa det sidste / der hand vaar nu saaledis forsmæcted oc forarbeidet / at hand maatte atter træde tilbage at huile sig / kaste en til hannem met en stor Steen / oc ramde hannem paa hans Hoffuet / at hand falt saa gaat som døder ned i Skibet. Der disse Wchristne bleffue dette var / oc fulde nu ind i Skibet / at de vilde endeligen myrd hannem / da græb denne ene hans Staalbroder hannem om Armen (efftherdi hand kunde icke ved Raab opuecke hannem) oc som hand fick hannem noget op paa Beenene igien / flyde Fienderne aff Forskreckelse / for hans Aasiun aff Skibet. Thi de haffde nu saa forsøgt hans Mod oc Mandom / at de reddis saa meget for hans Ansict / som for hans Styrcke. J det som hand kom noget til sig selff igien / atspurde hand sin Staalbroder / huorfaare hand bemødde oc besuerede hannem saa haardeligen / men der hand formerckte / at Skibet vaar fult aff Fienderne / græb hand til Verie paa ny / oc slog dennem end da vd fra sig / oc danede siden anden gang / saa gaat som død op til Masten / oc haffde vden tuil bleffuet aldelis borte met dette samme / der som icke Christoffers Folck haffde kommet hannem diss snarligere til hielp / oc taget hannem ind til sig vdi deris Skib. De andre Danske bleffue da først vise aff Esbern Snaris / oc de andre deris skade / oc komme icke nærmere Landet / end som de kunde vel naa det met deris Buer. Oc efftherdi at Natten gick paa / bleffue de beliggendis vden faare denne Haffn / paa det Fienderne skulde icke hemeligen stiele sig bort for dennem / førend de komme bedre i færd met dennem.

Esbern snaris Mandom.

Esbern snare er i Liffs fare.

Fienderne reddis for Esberns Ansict.

Esbern faar anden gang til Liffue igien.

At bliffue viis aff anden Mands skade.

Der disse Curlender oc Finder fornomme at her vilde icke andet vorde aff / end at de maatte io bie oc holde Fod / da bleffue de saa meget diss dristigere / oc tenckte mere paa huorledis de kunde faa Seyer / end fly for de Danske. De toge baade deris egne oc de Danske Skib / som de haffde forøffret / oc affhugge der til met Grene aff Træene / oc opbygte der aff it stort Værn omkring sig / som en By / oc lode tuende sneffre

Nød giffuer Mod oc Raad.

indgang der paa / igiennem huilcke mand skulde ind oc vd naar for nøden vaar. De haffde ocsaa ophengt oc vdstract Seylene alleuegne omkring dette Værn / at Fienderne skulde icke komme til at faa skud paa dennem. Nogle aff dennem Huesßede stenger / oc nogle samlede Steen tilhobe paa Strandbacken / som de kunde siden bruge imod Fienderne. Oc paa det mand skulde baade see oc høre paa dennem / at de vaare wforfærdede i alle maade / da lode de aldrig aff at quæde oc raabe den gantske Nat igennem. De Danske vaare tuert imod baade stille oc bedrøffuede / indtil paa det

Lucas Engelender / Christofers Prest.

sidste / at Christofers Prest / ved naffn Lucas / som vaar en Engelsk mand / oc icke ret saare vel lærd / dog mectig forfaren vdi gamle Historier / begynte at trøste dem. Hand fortalde dennem meget aff de gamle Danskis mandommelige gierninger / oc der met icke alleniste skilde dem ved deris dybe sørge Tancker / men ocsaa opuacte dem til wsigelig frimodighed oc lyst / at heffne deris Stalbrødris død paa disse wchristne.

Aarle om Morgenen lode vore Danske / nogle faa aff deris Folck bliffue beliggendis / at vacte paa Fienderne om de vilde vndflyd / oc droge selff til Land / dog icke saa nær hos Fiendernis leyr at de kunde komme til at giøre dennem nogen forhindring / førend de vaare komne alle til lige / paa Strandbacken met huer andre. De som vaare best rystede ginge fremmerst / oc lode de andre som vaare icke saa vel beucbnede / følge bag

Det slag paa Øland imellem de Danske oc Wchristne.

effter. Sørøffuerne løbe vd imod dennem vden all Krigs orden / oc raabte offuer alle maade høyt / menendis sig saaledis at kunde forskrecke de Danske vdi dette første anløb. De som ginge bag flyde / men de som fremmerst vaare / toge saa Mandeligen imod dem / at de nøddis til at søge Hulet / oc skiule oc skytte sig vdi deris Borg oc Værn / det beste de kunde. Mange bleffue ocsaa slagne aff dennem / førend de komme ind igennem disse trange Huler. Men ingen bleff aff de Danske / vndertagen Oluff allene / som bleff skut igennem / sin strube met en Pil / oc bleff saa forsmectet aff Blodløb / at hand baris for it døt Menniske tilbage til Stranden.

Niels Stigsßøn.

Niels Stigsßøn en Dansk Herremand / som vaar baade ædel aff Blod oc Mod / hand vaar den første / som gaff sig ind til Fienderne / oc bleff slagen met en stor Staffuer vdi hulen / saa hand falt død til Jorden / førend hand kom ind til dennem.

Aage Stigsßøn.

Hans Broder Aage / vilde hiulpet hannem oc bleff der offuer hart saaret vdi sin Hals. De andre fulde fast effter / oc komme met det samme ind iblant Fienderne / oc skøtte aldelis om ingen Liffs fare / at de kunde ickon faa bugt met dennem. Deris Stallbrødre som bleffue før tilbage hos Skibene / komme dem ocsaa til hielp / oc nogle aff dennem reiste deris Skibs maste op til Værnit / oc stigde der ved hen offuer at vndsætte deris metbrødre.

De wchristne Sørøffuere bliffue slagne paa Øland.

Da bleffue disse wchristne huer oc en slagne / saa at der icke vndkom en aff denne gantske hob / som kunde føre tidende hiem / oc forkynde eller fortælle deris ynckelige død oc endeligt. Vore Danske toge deris Byte / oc deelte det indbyrdis imellem sig selff. Siden færdede de deris Skib / oc begroffue der den Menige mand / Men Herremendenis lig saltede de / oc førde dem hiem met sig til Danmarck.

Der

DEr de komme hiem met Flaaden/ funde de Kong Valdemar vdi Ring-
stæd / som da lod formedelst Erckebiscopen aff Lund / baade sin Fa-
ders Been oplegge vdi Altere / oc sin Søn Knud / som da vaar siu Aar
gamle / kronis oc hyldis til Koning. Der dette vaar fuldendt / komme
Biscop Helge aff Opslo / oc Biscop Staffen aff Vpsal / Erling Skac-
kis Legater / til Bords met Kongen / oc begerede ydmygeligen aff han-
nem / at hand vilde giffue oc tilsige Norbaggerne leide oc fred. De sag-
de at hannem burde / at vide dennem denne Bøn / heldst paa denne dag/
paa huilcken hannem vaar vederfaren denne store glæde oc ære / at hans
Fader vaar Alterlagd / oc hans Søn kronet oc samtyckt at tage Riget
effter hannem. Kong Valdemar lod sig offuertale aff dennem / oc gaff
Erling Skacke leide / at hand maatte komme hannem selff til ords her i
Riget. Esbern Snare / endog hans saar vaare icke endnu alle tillægte/
maatte drage hen op til Norge til Gissel / effter Biscop Helgis begering/
den stund at Erling drog her ned til Danmarck / oc tuende andre Norbag-
ger / ved naffn Erling oc Iffuer / bleffue dissimellem her tilbage hos
Kongen.

Sant Knud Obotrite Kong skrinleggis.

Kong Knud krunis der hand er siu Aar gamle.

Erling Skackis Legater begere Fred.

Esbern Snare drager ind til Gissel i Norge.

Erling Skacke talede Esbern Snare hart til paa Landsting vdi
Norge / men Esbern gaff hannem aldelis intet effter / oc suarede hannem
ræb oc ieffning / oc gaff hannem stycke for stycke / raat for wsaadet.
Dernæst lod hand foruare Esbern paa sin Gaard / oc begaff sig met Bis-
cop Staffen aff Vpsal / oc fire Skib paa veyen til Danmarck. Der
hand kom vnder Sielands side / laa Biscop Absalon vdi Isøre fiord met
Flaaden / oc vaar nyligen hiem kommet fra Kongen / som hand haffde fulc
offuer til Jutland. Hand befoel sit Folck / at de skulde aldelis vdi ingen
maade stille sig Fiendtligen imod dennem / paa det at de icke skulde for-
skreckis oc sætte deris Kaas tilbage hiem til Norge. Hand tog venligen
mod Erling oc ledsagede hannem met en part aff Flaaden hen offuer til
Kongen.

Isøre fiord.

Den første dag Erling Skacke kom Kongen til ords/ skeldede Kon-
gen hart paa hannem / saa at Erling lod alt haabet falde / oc mente at der
skulde icke noget fordrag eller forligelsemaal skeed imellem dennem. Thi
lod hand Biscop Absalon ombede / ved Biscop Staffen / at hand vilde
forskaffe hannem leide / at hand maatte forsee sig igien vdi sit behold. Bis-
cop Absalon bad at hand skulde ickon bliffue hart ved Kongen / oc intet
frycte mere / end som hand vaar hiemme vdi sit eget Fæderne land. Der
aff fick hand Mod til sig / oc gaff sig atter til ords met Kongen / oc bekom
Fred oc Venskaff met billige oc lidelige vilkaar. Hand sor Kongen baa-
de paa sin egen Persons / oc saa paa den menige Norske Adels vegne / at
hand vilde tage til sig Kongens søn Valdemar / som vaar da saare liden/
oc opfaastre hannem troligen oc vel / oc giffue hannem først effter den
Norske Hirdskraa / Jarls naffn / dernæst keyse hannem til Arffuing / at
hand skulde vere næst Norgis rige / om hans egen søn Kong Magnus døde
bort vden ecte Liffs arffuing. Hand racte Kongen oc saa haanden / oc til-
sagde hannem Huldskaff oc Mandskaff / at hand vilde altid til gode
rede/

Erling mishaaber om Fred.

Freds Artickle imellem Kongen oc Erling.

rede / vdryste oc tilskicke hannem trysinds tiue Skib / naar oc huor hand
begerede / at de skulde følge hannem.

Siden der hand kom hiem til Norge oc fortalde Almuen met huad
Vilkaar Fred vaar Kongen oc hannem imellem giort / da kunde hand al-

Tue Lange.

drig nock fuld loffue de Danskis Tro oc Oprictighed. Tue Lange fulde han-
nem til Norge met sit eget Skib/at hand skulde føre Esbern Snare der paa

Esbern drager hiem fra Norge.

tilbage met sig til Danmarck. Esbern Snare bleff foræret met atskillig
stattelig Skenck aff Norbaggerne/der hand skulde drage fra dennem/Be-
synderlige fick hand mange skøne Buer oc Pile/oc hucs andet mere som der

Odsherret eller Oddehad.

til hørde. Der hand kom paa Danmarckis Strømme / vnder Odsher-
ret/ finge de Kundskaff aff de Danske Vdliggere / at Kongen vaar dragen
ind i Landt Pomern / oc at der laae hen ved fyrretiue Skib vnder Syrø/

Syrø.

men huad heller det vaar Koffart eller Fribyter/ der paa viste de ingen viss
besked at giffue fra sig. Thi gaff Esbern saa for raad / at de vilde / Karls
Vogn oc Leding wanseet/legge det lengste de kunde vd at Søen fra dennem
oc løbe dennem forbi vdi den mørcke Nat/at de komme icke i færd met den-
nem. Der de komme noget nær imod dennem/røbte Maanens Skin den-
nem / at Fienderne bleff dennem var / oc lagde vd faar dem / at de kunde

Esbern ryster sig imod Sørøffuerne.

ingeledis vnduige dennem. Der Esbern dette saa / befoel hand Baads-
mendene / at de skulde tage deris Vaaben paa sig / oc staa huer til rede / at
vare paa sin tilskickede sted. De andre tog hand frem i Staffnen met sig/
oc befoel dem at de skulde bruge mest deris Spiud / oc legge sig mere effter/
at de kunde beskytte deris eget / end at staa effter Fiendernis Liff oc Vel-
ferd. Hand befoel dennem oc saa / at saa tilige de vaare komne igennem
Fiendernis Flaade / at de da skulde giffue sig tilbage vdi Skibet imod Ro-
ret/ oc søge huer sin sted/ som tilforn vdi Staffnen/ oc io for alting tage sig
huer vel vare/at ingen iblant dem talede/ it eniste ord/vden hand selff alene/
paa det de kunde diss bedre høre hannem allesammen/ naar hand befalede

Tue Lange.

dennem noget. Der som hannẽ slogis noget til/da skulde de høre Tue Lange
oc der som Tue bleff noget at skade/ da skulde de lyde Eskild. Inden at disse
tre bliffue alle nedlagde / da skulde de icke haffue mange Høffuitzmend be-
hoff offuer sig. Som hand vilde nu iførd sig sit Pantzer / atspurde han-
nem Styremanden/huor met hand skulde skytte sig imod Fienderne/effter-
di hand skulde bruge begge Henderne / til at regere Roret / oc kunde ingen

Esbern antuorder Styremanden sit Pantzer.

bruge aff dennem til at sla fra sig om noget paa kom. Da antuordede Es-
bern hannem strax sit eget Pantzer oc Harnisk / som hand vilde iført sig
selff / oc vilde helder vere selff/ end at Styrmanden skulde vere vaabenløss.
Der met vebnede hand denne Mands Liff met sine Vaaben / oc alle de
andre deris Hierter met Mod oc Dristighed / i det hand gaff tilkiende /
at hand skøtte icke ret saare meget / om Fiendernis Mact oc Mang-
faaldighed.

Esbern slar sig igennem Sørøffuernis Flaade.

Alting gick strax faare sig / effter Esberns Raad oc Befalning / oc
det stod icke lang tid paa / førend de trengde sig mit igiennem Fiendernis
Flaade. Vdi det første Anfald dreffue de dennem fra sig met deris
Buer. Anden gang dissligiste /dog det vaar noget haardere paa at gaa.

Den

Den tredie gang forundrede de sig / huorledis det gick til at it Skib / holt
sig saa lenge och saa Mandeligen imod saa mange / oc atspurde dennem der-
faare / huad de vaare for Folck oc Landmend. Esbern suarede / oc sagde
at de spurde forgeffuis / om deris naffn / aff huilcke de vunde ingen Prijs
eller Byte. Disse Sørøffuere haffde fangen hos sig en Dansk Herre-
mand ved naffn Erick Jurissøn / som vaar vel edel aff Byrd oc Blod /
men groff oc fledig vdi Hierte oc Mod. Hand kiende Esbern paa sit
maal / oc sagde dennem runt vd / at det vaar icke mueligt / at de kunde fan-
ge hannem. Der de dette hørde forbandede de sig selff / om de icke finge
hannem / oc lagde derfaare om borde met hannem paa begge sider / ret
tuert fra hans Mast / oc bleffue dog affslagne oc finge wbodelig skade
paa deris Folck / i den sted at Esbern miste icke en Mand / aff alt sit Folck.

Erick Jurissøn.

Sørøffuerne legge om Borde met Esbern oc vorder affslagne.

Paa det sidste / der Været sactedis at de kunde icke haffue deris
fart som tilforn / da atspurde Esberns folck hannem / om de icke skulde oc saa
kaste Aarerne vd / oc bruge dem til lige met Seylet. Esbern sagde ney / paa
det at Fienderne skulde icke tencke / at de flyde for dem aff nogen redzel
oc forskreckelse. Men der hand fornam / at de fulde saa tæt oc gridskeli-
gen effter hannem / atspurde hand Baadsmendene / om der vaar end nu
Steen nock for haanden inden Skibs borde. Der hand hørde at de
haffde ingen nød for Steen / befoel hand / at en aff dennem skulde sti-
ge det høyeste / hand kunde komme op i Tackelet / oc der sla en Ild op /
paa det at Fienderne skulde icke andet vide / end at der vaare flere Skib
tilbage / som gaffuis her met it tegen / at de skulde komme dem til vnd-
sætning. Fienderne viste icke andet / end saadant skulde veret for haan-
den / oc vende der faare tilbage oc lode aff at forfølge dem. Der Es-
bern tenckte at hand vaar gaaet dem aff siune / strøg hand sit Seyl /
oc roede sig ind vdi sin egen Haffn / oc vndkom saaledis / baade met
styrcke oc tredskhed / met sit Folckis modighed oc sin egen snildhed / w-
skad mit igennem sine Fienders hender.

Krigs anslag.

Tredskhed oc styrcke begge gode.

Kong Valdemars fiortende Taag vdi Venden.

Jssimellem haffde Kong Valdemar stercket sig paa
Veyen met den Rylendske flaade / oc lagde ind igennem Zuine
Aamunde / hen op for Julin oc plagede Landet der omkring /
Staden selff wskad oc wrørd. Siden drog hand deden ind at den sto-
re Aa / som haffuer en lige begyndelse oc oprindelse / oc deelis dog vdi
tuende Græne / oc løber frem baade for Camin oc Vollin. Fisker-
nis Gerder oc Bondgarn stade / giorde dennem stor forhindring / at
de kunde icke komme frem / som de vilde met Skibene. Der vaar oc-
saa en lang Bro slagen til mit vd paa Aaen ved Julin / at Kongen
nøddis til at bliffue der beliggendis om natten met flaaden. Om Mor-
genen aarle lod hand kaste Broen sønden for Byen / oc Baadsmende-
ne fulde paa / at oprycke Fiskernis Ruser oc Bondgarn / som stode
dem vdi Veyen. Borgerne fortrøde dette / oc gaffue sig ned / ved
en hemelig gang / aff Broen / oc komme vd i deris Baade at

Julin.

Camin.

Kongen bryder Broen ved Julin.

fordriff-

fordriffue Fienderne. Der Biscop Absalon / som stod paa Landet hos Kongen dette saa / tog hand nogle aff disse fremmede Baade / som laae vnder Landet / oc kom sine Landmend der met til vndsætning. Borgerne skøde fast paa hannem / oc giorde hannem dog inden skade. Thi baade haffde hand hielp aff disse sine egne Metbrødris Skiolde / vdi huilcke de toge Fiendernis Skud / oc fick ocsaa effter Kongens befalning / sit eget Skib noget nærmere til sig / at Fienderne maatte paa det sidste fly for hannem / oc de nedbrøde siden en stor part aff Broen / saa at Flaaden kom der igennem vden besynderlig forhindring.

Borgerne gaffue sig alligeuel vd paa Baade / oc lagde sig effter at de kunde giort vort Folck nogen Affbreck. Men Absalon oc Sune / fylte deris Baade met Skyttere / som skermyssede met dennem. Naar Borgerne trengdis da flyde de ind vnder Staden / naar vore trengdis / da søgte de til Flaaden. Saaledis hulde de det met huer andre / indtil saa lenge at Borgerne maatte endeligen vige aff / oc den gantske Flaade lagde da igennem vden all Modstand.

Sune Ebbissøns Mandom.

Sune Ebbissøn vaar den sidste met sit Skib / oc som hand drog frem for Landet / oc en aff de Julinske Borgere stod der oc spaattede hannem / spente hand sin Bue / oc skød den met det første Skud ihiel. Sammeledis handlede hand ocsaa met en anden / som vilde kommet denne til hielp. Strax komme der tuende løbendis / som toge disse døde Lig paa deris Skuldre / oc baare dem ind at Byen. En anden aff deris Metborgere gaff Sune oc hans Folck mange vquems skends Ord / oc skød met Munden paa dennem / efterdi hand haffde icke anden Bue / met huilcken hand kunde heffne sine Metborgeris Død.

Snildt giensuar.

Godslalck betalde hannem ret aff hans egen Mynt / suarede / oc sagde at hand giorde icke ret her vdi / at hand lod saa ilde paa Sune / førend hand bleff ocsaa skenckt met den Skaal / som hans Metborgere bleffue saa kierligen / oc met saa god en vilie tildrucket. Hand sagde ocsaa der hos til hannem / at disse hans Metborgere vaar beuist en stor velgierning / i det / at de som førre vaare Fodgangere / vaare slagne til Riddere oc Rytter aff Sune. Vaar der nogle flere for haanden iblant dennem / som vilde lade sig indføris paa saadanne

Skends ord betalis.

Heste / som disse to rede paa / da skulde de ickon komme dristeligen gaaendis frem / de vilde see om de kunde endnu finde raad / til at giøre dem ridendis hiem igien til dennnem. Met saadan subtiligt Giensuar / som hand gaff denne Skendgest / slog hand alle de andre hans Metborgere offuer Halsen / som vaare icke bedre end denne ene vaar.

Kristø.

SIden drog Kongen til Kristø / oc forbød Folcket / at de skulde giøre der nogen skade met Ildebrand / paa det de kunde haffue her nødtørfftig Fodring til deris Heste / naar dem trengde.

Kamin.

Deden droge de hen offuer Aaen imod Kamin / oc der de haffde skendt oc brendt hues de offuerkomme / i den omliggende nordere Egn / gaffue de sig tilbage imod Staden / oc skermyssede paa Broen met Borgerne. Aff huilcke nogle snege sig hemeligen vnder Broen / oc stunge op igennem Fielene til de Danske met deris Spiude / oc bleffue dog strax foriagede aff Kongens Folck / som gaff sig vd

paa

paa Baade imod dennem. Men Broen vaar i sig selff brastholdig oc suag / saa at vort Folck nøddis mere for Broens end Borgernis skyld / at drage her fra / tilbage til Cristsø. Der begynte Kongen oc den gantske Hær / at raadsla indbyrdis met sig selff / huor de kunde komme bequemligst vd i Østersøen igien. Thi det Pomerske Früshaff haffuer tre steder vdløb vdi Haffuet / ved Pene / Suine / oc Kamin. Pene oc Suine siuntis at ligge dennem for langt aff veyen / oc bleff derfaare samtyckt at mand skulde drage vd ved Kamin / som næst vaar til Haffuet. Men en aff dem ved naffn Gere / som viste Landsens leilighed saare vel / sagde at denne Aa mund ved Kamin vaar saa grund oc wieffnligen dyb / at mand kunde icke komme der igennem / vden aleniste naar det vaar stort Haffflod. Biscop Absalon lagde ned met tre Skib / at hand vilde forfare leiligheden her om / men Haffuet stormede oc brusede saa hart / at hand kunde icke komme til at randsage Dybet / som hand gierne vilde. Der som denne samme Elff løber vd / aff den store Pomerske Sø / der er den trang. Siden bliffuer den noget videre / enten vdi sig selff eller ocsaa at den finder en Sø paa Veyen for sig / førend den atter vorder sneffuer igien / der som den løber vd / i det vide oc store Haff. Flaaden kunde icke fortøffue / indtil Biscop Absalon kom tilbage igien / oc løb ned til hannem imod hans Forbud / oc sætte sig der offuer vdi stor fare met deris Skib. Christoffer Kongens Søn fulde dennem oc haffde Bagholdet / oc vaar noget nær kommet ilde til maade met Venderne / som snege sig bag paa hannem / oc skulde giort hannem større Vedermod / haffde hand icke selff sæt diss mandeligere Verie / oc faaet vndsætning aff sine Staalbrødre.

Kongen raadslaar om sin hiemferd.

Biscop Absalon forsøger dyber ved Camin.

Christofer er i Liffs fare.

Samme dag sætte Kongen sig faare / at hand vilde endnu en gang giøre Landgang omkring Julin. Thi drog Biscop Absalon vd om nattetid / oc forsøgte baanden vdi Stranden imod Landet / der som den vaar haard / oc nedslog der Pæle eller Bant knuder paa røRene / som stode vd met Haffbacken / oc lod Hestene der springe om anden dagen vdi Land. Magnus Kong Erick Lams søn fulde hannem paa Byteri / oc drog saa vijdt vd effter Roff oc Byte / at hand skiltis fra Absalon / oc bleff saa hart omringet aff Fienderne baade til Land oc Vand / at de haffde vist faaet hannem bort der som hand haffde icke faaet anden vndsætning. Biscop Absalon haffde bange kaar. Jt vaar dette / at Kongen som drog omkring / oc sætte ild paa Landsbyerne / haffde sent Bud effter hannem / at hand skulde wfortøffuet komme til hannem. Jt andet vaar dette / at hand saa sin Stallbroder for sine Øyne vdi Liffs vaade oc fare iblant Fienderne. Huad skulde hand nu giøre. Huilcket stod hannem best / enten at hand forsømte Kongens befalning / eller sin Stallbroders liff? Kierlighed gick for Konge bud. Hand søgte met en snarhed hen til Magnum / oc fordreff Fienderne / oc hialp hannem vd i sit behold / paa sin fri Fod. For huilcken hans store velgierning / Magnus høyeligen betackede hannem / bekiende frijt / at hand haffde aldrig vndkommet met sit Liff / haffde hand icke vndsæt hannem. Hand loffuede hannem oc saa met Haand oc Mund / at hand skulde voge sit Liff igien for hannem / om det hannem

Kongen strøffer omkring Julin.

Magnus Kong Erick Lams søn er i stor liffs fare.

Biscop Absalon vndsætter Magnus Erick Lams Søn.

Kierlighed gaar for Konge bud.

Tacknemelighed.

nogen tid behoff giordis. Biscop Absalon tenckte ved sig / huorledis hand kunde best stille Kongens vrede / som vaar vden tuil fortørnet paa hannem / at hand haffde sidet hans Bud offuerhørig. Da paa det hand kunde formilde hans Hu / lod hand fremdriffue en stor Hiord Quæg met Fanger oc andet Byte vdi Leyren til Kongen / at Kongen naar hand saa dette megle Byte / skulde siden tage saa meget diss blideligere mod hannem. Huilcket ocsaa skeede. Thi der Kongen saa at Biscop Absalon haffde icke veret forgeffuis borte / da lod hand sin vrede falde / oc talede hannem ickon it ord eller tu til / oc lod det saa bliffue ved det gamle Venskaff.

Absalon formilder Kongens vrede.

DEN Kongen vaar kommen tilbage til Flaaden / begyntis der atter at raadslaes / huor mand kunde komme best til at legge vd i Haffuet paa Hiemfærden. Nogle gaffue for raad / at mand skulde lade Graffuerne opgraffue dybet met Jern Spader / oc vdskere det trange Sund / at Skibene kunde faa deris vbehindrede løb der igennem. Men dette raad bleff forskut / efftersdi huer mand / som nogen haande haffde veret til Søes / viste vel / at huad som der opgroffuis paa en time / det forfyltis strax igien met den Sand / som Haffuet dreff frem oc tilbage / naar det enten fløde eller falt. Nogle raadde at mand skulde met endrectig Mact oc styrcke / føre Skibene offuer disse store Grunder / met store løfft Stenger oc Bielcker vnder dennem / oc lade Ryterne dissimellem holde paa begge sider Elffuen / at beskytte Folcket den stund de haffde met dette Arbeid at skaffe. Dette anslag siuntis icke vraadeligt. Men der sex smaa Rylendernis Skib / vaare saaledis offuersette / da vaar det vmueligt / at de kunde faa nogle aff de andre store Skib her offuer. Mand haffde vel før skilt dennem at vdi smaa stycker / for den megle oc store Baglast / som vaar vdi dennem / førend mand haffde slæbt eller løfft dem offuer disse vanskelige Grunder. Alligevel vaare nogle saa fyrrige oc gerige paa denne Hiemfærd / at de nødigt lode sig her aff kalde oc fra trenge / oc endog Kongen befoel dennem at de skulde lade dette forgeffuis Arbeid betemme / saa vaare de dog allesammen hannem gienstridige / vndertagen Biscop Absalon allene / som haffde forsøgt Stæden / oc viste vel at det vaar icke mueligt / at komme her igennem met noget Skib vdi gode maade.

Atskillige oc vlige Raadgiffuere.

Kazimarus belegger Aamunden for de Danske.

VDJ midler tid / fick Kazimarus Landsførsten dette at høre / oc gledde sig storligen offuer denne de Danskis vildfarelse. Hand lagde sig vden for Aamunden / met halfftrediesinds tiue Skib / oc mente at hand vilde trengd dennem / at de enten skulde sætte Liffuet til / eller io endeligen giffue sig fagne vdi hans Haand. Hand haffde tuende mectige Skytter hos sig / ved naffn Kønne oc Cirin / huilcke vaare hannem tilskickede aff Hertug Henrick / at de skulde giøre de Danske affbreck oc stort Vedermod. Hans Broder Bugislaus sende hannem flere aff sine Skib / at stercke sin Flaade met / oc fulde selff effter met Reysetyget / som hand haffde forsamlet aff Landsaatterne / vndertagen de Juliner / huilcke hand foractede oc bespaattede for deris Vdueligheð / at de haffde icke anderledis holdet sig / imod de Danske.

DEN Juderne fornomme / at dennem icke lyckedis vdgang i Haffuet / oc bleffue nu der til met beklemde aff Fienderne / da samledis de omkring Biscop Absalon / vdi deris Harm oc Hastighed / oc offuerfusede hannem met mange wnyttige skends Ord. Ligeruis som hand kunde noget volde i det / som de selff vaare størst Hoffuet oc Aarsage til / met deris egen Fremfusenhed. Nogle aff dennem begynte saa gaat som at græde / oc Quindaffteligen at klage / at Kongerne pleiede vdi fordom tid / at raadføre sig met sine fornemmiste gode Mend / naar de vilde sla noget paa / men nu om stunder vaar intet lat eller giort / vden huad nogle halfftossinge biude oc raade. De sagde at hand maatte nu see / huorledis de raade / i det at de vaare indførde vdi denne trange Vraa / der som intet Haab vaar / at de kunde komme vd met Liffuet eller Aren. Saa at intet vaar nu bedre / end at Mand aff Hus / tog Haand paa at slæbe nogle faa Skib hen vd i Haffuet / paa huilcke Kongen selff oc de fornemmiste hans Raad oc aff Adelen / kunde komme i deris Behold / paa det at alle de Danskis Naffn oc Velde / skulde icke paa en tid til lige / bliffue aldelis forderffuet oc nedlagd. Biscop Absalon drack saadanne Ord i sig / met stor Taalmodighed oc Sactmodighed / oc suarede icke it eniste Ord / anden end at hand paamindte dennem / at de skulde giffue god act paa sig selff / oc icke nu i dag lade falde sig de ord aff Munde / som dennem i fremtiden kunde angre oc fortryde.

Juderne bliffue vrede paa Biscop Absalon.

Biscop Absalons sactmodighed.

Skorre Vognssøn kom wforuarendis til at høre paa dette Bulder / oc kunde met det første icke komme til / for deris Mundklammer / at mercke huad for haanden vaar. Men der de sactedis noget / oc hand da fick at vide aff dennem som hos stode / at Folcket haffde skeldet oc skend paa Biscop Absalon / da talede hand til dennem oc sagde: Huad skal denne vere for en Daarlighed / at i mine gode Krigs Brødre / saaledis fare aff sted met denne værdige Herre oc Fader / oc saa Quindaffteligen klage paa hannem / ligeruis som hand haffde bedreffuet en en stor Wgierning Skulle gode Krigsmend lade saadanne wquems Ord falde / oc løbe til vdi wgiort veir / at dømme saa wbesindeligen paa en fromer oc duelig mands Are oc gode Lempe? Saaledis betalis Velgierning met Wtacknemmelighed. Denne ene Mand haffuerført oss hid / at legge Prijs ind met Herreskiold / vdi disse Landskaff / huilcke vore Forældre finge aldrig at see vdi deris tid. Det sømmer sig Herrene oc Høffdingerne at giffue anslag / oc det menige Krigsfolck oc følge deris Raad oc befalning. Saa kand oc den som anfører Folcket / icke baade vere deris Formand oc Forsuar til lige. Selff skulle Tienerne driste paa deris eget Mod oc styrcke / oc følge hørsommeligen deris Krigsøffuersters Bud oc Paamindelse. Thi bør oss alle at tacke hannem / som saa offte haffuer sæt baade Liff oc Lycke i fare for oss / paa det at wi kunde bekomme Seyeruinding oc Byte aff vore Fiender. Oss bør oc icke / at holde denne for den ringste Velgierning / at hand haffuer ført oss paa denne Platz / at wi kunde beuise vort Mod oc Mandom / oc sla oss Veyen hiem igennem vore Fiender. Thi

Skorre Vognssøns vise tale.

Krigs Raet.

det er nu kommet ſaa viit / at huo ſom begerer at komme nogen tid leff-uendis hiem til ſin Huſſfrue / Hus oc Børn / hannem ſtaar ingen anden Raad faare / end at hand ſkal ſelff ſcriffue ſig it Paſſbord met ſit Suerd paa Fiendernis Pande / oc kiøbe ſig Orloff aff Leding / ved diſſe Venders Blod oc Mandfald. Mig forundrer i all Verden / huorledis dette gaar til / at ſaa mangen duelig Helt / ſom her er iblant oſſ / er vorden ſaa ſnarligen foruend / oc betagen (diſſ verre) met Blødhiertighed / ſom de lade paakiende met dette deris daarlige Klagemaal. Huorfaare beffue oc ſkelffue wi / førend wi komme vdi nogen Nød oc Trang. Huorfaare lade wi Modet falde / oc brende Byen / førend wi ſee Hærren komme. Oſſ ſkader end nu aldelis intet. Huden er heel paa oſſ. Wi ere huercken bundne eller offueruundne. Wi haffue ocſaa vore Vaaben oc Verie paa oſſ / oc haffue end nu ingen miſt aff vore Folck eller Skib. Nu vel / lad ſee / bliffue huer mand for ſig / oc bruge ſin Lycke oc Fordeel met Mod oc Snildhed. Lader oſſ dette ocſaa vel betencke / at wi ere beuebnede oc forſøgte Krigſmend / oc haffue met nogle Vaabenløſe oc taabelige Vender at ſkaffe. Der ſom end ſkønt vor gantſke Flaade / vaar enten forgaaen aff Sø oc ſalt Vand / eller opbrent aff Ildebrand for oſſ / ſom Gud oc Mend / wi vilde end da faa gode Raad. Der ſkulde icke hegte nogen ting for oſſ / at wi ville io ſla oſſ mit igennem vore Fienders Hær / oc ride met Seyr hiem til Danmarck. Lader derfaare aldrig mere høris ſaadanne fryctafftige Ord aff eder / vdi nogen ærlig Forſamling. Tager Mod oc Hierte til eder / oc tencker huad i haffue veret oc beuiſt eder / for duelig Krigſmend altid tilforn / indtil denne næruerendis dag.

Seldſom forandring.

Skorre Vognſſøns myndighed.

MEt ſaadan forſtandig Tale oc vnderuiſning / ſtilte oc affſkaffede Skorre Vognſſøn dette Bulder oc Oprør paa denne tid / mere fordi at Folcket elſkte oc ærede hannem / for hans ſtore Dyd oc Driſtigheds ſkyld / end at de vilde offuergiffue deris Forſæt / oc efterfølge hans Raad. Kazimarus mente at hand haffde faaet den Danſke Flaade paa den ſtæd / ſom den ſkulde icke vndgaa hannem. Thi ſlog hand ſit Tielt ſtrax op til Aamunden / oc drack ickon aff Sølff oc forgylte Kar met ſine gode Mend. Saa lyſtig oc frimodig vaar hand offuer det Byte / ſom hand ventede / oc haffde icke endnu i Hende / oc fick ſaa megen diſſ større Bluſſel oc Forhaanelſe / at hand ſiden maatte rømme Marcken / oc vaar glad at hand vndkom met Liffuet.

Kazimari daarlig hoffmod.

KOng Valdemar bad ſine fornemmiſte Raad oc Høffuitzmend lade aff at arbeide paa Skibene / oc drage i Land oc komme til hannem / naar de haffde giort Maaltid / oc ſkicket det ting noget vdi lag. Der Maaltid vaar holdet / komme de effter hans befalning til hannem vdi hans Skib / oc hand begynte at ſpørie omkring / huad huer ſiuntis raadeligſt / at lade eller giøre / i denne næruerendis Trang. Ingen aff dennem ſuarede hannem it eniſte Ord / ſaa at Kongen forundrede ſig ſtorligen oc ſpurde for huad Aarſage de tagde ſaa ſtille. Da vdbrød en iblant dennem oc ſagde: Herre / Tager de ſamme Børn vdi Raad met eder / ſom i pleie

Kongens gode Mend er ilde til freds met hannem.

alminde-

almindeligen at liude / oc lader dennem nu viſe eder Veyen hiem igien / ſom haffueført eder vd fra Danmarck. Kongen formerckte ſtrax at Biſcop Abſalon bleff hannem brædt / for den daglige omgengelſe / ſom hand haffde met hannem / oc ſuarede derfaare oc ſagde. Det er wſæduanligt / at duelige Krigſmend / ſkulle ſkendis ſom andre Quinder / men dette lader bedre / at de lade all indbyrdis Kiff oc hemelig Had fare / naar det gielder den Menige mands oc Rigens beſte paa. Oc kand ſkee (ſagde hand) at den ſom i holde for en taabelig oc wforſtandig Mand / hand ſkal vel finde paa / huad hannem bør at tale oc ſuare / om handſpørgis til raad vdi denne tuil Sag. Der met ſaa Kongen til Biſcop Abſalon / oc ſpurde huad hannem ſiuntis ? Abſalon ſagde at der vaare gode raad for haanden / om Kongen vilde ellers giøre der effter. Thi det ſom nogle meente / at de ſkulde icke komme der vd igien / ſom de komme ind / for Førſternis Skib oc Reyſetyg / ſom haffde belagd Gabbet for dennem / det haffde intet paa ſig. Kongen ſkulde ickon ſætte ſine Ryter op i Landet / oc drage Landucis ned met dennem til Aagabbet / oc der met beſkytte Flaaden / ſom ſkulde følge effter. Nogle aff dennem ſom vaare beſt bemandede oc vdryſtet / de ſkulde ſeyle fremmerſt / oc naar de komme ned imod Fiendernis Skib / der ſkulde de fortøffue / indtil de andre komme effter / oc da endrecteligen angribe Fienderne paa en tid til lige. Diſſe andre Høffuitzmend loe at Biſcopens Raad / oc atſpurde hannem om hand vilde vere den ſtørſte / ſom vilde legge ned imod Fienderne. Abſalon ſuarede : Jeg vil vere den førſte oc fremmerſte Mand / paa det ieg ſkal icke ſiunis driſtigere vdi mine Ord / end vdi mine Gierninger. Thi frimodige Raadgiffuere ſkulle beuiſe met Haanden / det ſom de raade oc biude met Munden. Kongen glæddis aff Biſcopens gode Mod oc Raad / oc giorde ſtrax færdig met ſit Reyſetyg / oc drog ned imod Aagabbet.

Abſalons gode Raad.

Modighed oc ſtortraadighed vdi Biſcop Abſalon.

KAzimarus tøffuede icke lenge paa Landet vdi ſit Palun / førendh and aff ſtor Frygt oc Redſel / gaff ſig vd til ſine Skib / der hand ſaa at det vaar de Danſkis Aluere / at de komme oc vilde tale met hannem. Siu aff vore Danſke Skib bleffue tilryſtede met beuebnede Baadſmend oc gaat Krigsfolck. Biſcop Abſalon haffde ſelff tu vnder ſig. Eſbern oc Sune lige ſaa mange. Thorbern / Oluff / oc Peder Thorſtenſøn vaare Høffuitzmend paa diſſe andre try. Biſcop Abſalon befoel / at diſſe andre Skib ſkulde huer vdi ſit Orden følge effter. Hand vaar ſelff den fremmerſte for alle diſſe ſiu / oc fant it wkient Dyb / igennem huilcket hand lagde vd met en ſnarhed wbehindret / vndertagen at Styremanden paa det ene hans Skib / forſaa ſig / oc bleff der met ſtaaendis nogen føye tid / indtil at de andre Baadſmend komme det til hielp / oc førde det vd igien i det rette Dyb. Da flyde den Vendiſke Flaade / oc de Danſke raabte effter dem / met ſtort Mod oc Glæde / oc ſagde indbyrdis til huer andre / at det haarde Steen baand vaar nu bruſtet / oc Biſcopen burde baade Tack oc ære / for ſit gode Raad. De ſom tilforn vaare ilde til freds met Abſalon / oc talede haanligen om hannem / de ærede oc tackede hannem nu allermeſt / for ſit viſe Paafund oc Anſlag. Men Abſalons

Kazimarus flyer for de Danſke.

Den Vendiſke Flaade flyer for den Danſke.

Atstadighed oc Sactmodighed.

salons Atstadighed oc Sactmodighed lod sig her see / saa stor til at foracte den Menige mands Roes / som tilforn deris Bagtale oc wnyttelige skends Ord. Met saa ringe wmage / fordreffuis all den store Vaade oc fare / som siuntis at vere for Haanden. Tuende aff disse Vendiske Skib / som Folcket haffde vndløbet / toge vort Folck op vnder Krißtø / oc haffde noget nær ocsaa faaet det tredie / som bleff staaendis paa nogle hemelige Pæle vnder Vandet / haffde icke deris eget Folck / kommet det til vndsætning / oc faaet det vd at Søen met sig.

Bugislaus flyer for Kong Valdemar.

Siden drog Kongen hastelige hen op til Julin / oc fant der Bugislaum faare sig / som bygde oc bøtte paa Broen / huilcken de Danske haffde tilforn nedbrøt / at hand vilde draget offuer den ind i Byen. Men strax der hand saa de Danske / da bleff hand saa forskrecket / at hand flyde oc kom icke en gang i hu / de mange store Ord / som hand haffde ladet høre kaart tid tilforn imod dennem. Kongen færdede Broen fult oc alt / ligeruis som Fienderne haffde begynt / oc sætte dernæst Reysetyget offuer paa den Søndre side Aaen / paa det Flaaden kunde komme diß tryggeligere frem / der som Aaen vaar sneffrist oc trangist. Biscop Absalon kom strax effter met Flaaden / oc haffde bestilt en Baad fuld aff Skyttere / som droge langs op imellem Flaaden oc Staden / paa det at de Julinske Borgere / skulde icke nu ocsaa giøre Vdfald paa dennem / som de pleiede at giøre. Borgerne vaare saa mistrøstige / at de hulde sig gantske stille inden Stads Portene / oc stilde sig til aldelis ingen Værn eller Modstand. Der Skibene vaare igennem lagde / da skibede Hoffmendene deris Heste / oc Flaaden lagde ind vdi Haffnen / at huile effter denne mødsommelige Reyse.

Sune Ebbissøn.

Biscop Absalon oc Sune / som laae vden faare Flaaden met deris Skib oc Vact / sætte sig vdi en Baad / oc forsøgte huor nær at Dybet gick ind vnder Landet / paa det at der som deris Skib trengdis aff Storm oc Wuær vnder Landet / de skulde icke komme der met wforuarendis deris Fiender paa Hender / som rede aff oc til / vdi Nattens Mørckhed.

En vnderlig Hendelse.

Vdi midler tid kom en statelig Herre ridendis vd aff Julin / som vaar meget drucken / oc haffde mange skøne Tienere met sig. Hand talede venligen / formedelst Godskalck / til de Danske / oc loffuede at tilføre dennem Gissel om anden dagen / om de vilde endnu spare denne Egn / oc lade aff at søge fremdelis effter Roff oc Byte. Men i det som hand vilde draget fra dennem igien / oc begynte at bruge Hoffuerck met sin Hest / styrte hand oc slog hannem saa hart ned imod Jorden / at hans Tienere oc Draffuantere / som løbe hasteligen til at ophielpe hannem / funde hannem at hand huercken rørde Fod eller Haand / eller drog sin Aande vdi nogen maade. De Danske forfulde dennem met deris Buer / oc nødde dem til at forløbe deris Herre / at de finge fat paa hannem / oc førde hannem vd til Biscop Absalons Skib. Der kom hand siden noget til sig selff / oc som hand rørde sig / och saa sig omkring / oc mente at hand haffde veret hieme iblant sine egne Kyndige / tog hand i Faffn oc kyste dennem / som sade næst hos hannem / at alle Mand loe / oc forundrede sig paa hans Forseelse oc Vildfarelse.

Falsk Ti-dende.

Samme dag vaar der ocsaa kommen en wuiss skuffue Tidende iblant Hærren / at Fienderne skulde belagt Suine Aamund / met it stort tal Skib / at forhindre de Danskis Hiemfærd. Men denne forneffnde Herre / som nylige bleff fangen aff dennem / sagde at disse Tidende haffde aldelis intet at sætte / oc sagde end da saa meget mere / at hand viste oc haffde det forfaret vdi sandhed / at den Vendiske Mact / vaar intet at regne imod den Danske / oc der som end skønt baade de Pomerske oc Polaniske / vaare begge reiste til lige imod de Danske / da vilde hand end da heller holde paa de Danskis Haand / end met de andre. Men der som de Pomerske oc Polaniske finge Sachserne paa deris side til Vndsetning imod de Danske / da viste hand icke end da / huilcken part hand torde sige / at der skulde beholde Marcken / oc faa Offuerhaand. Met saadan tale gaff hand vort Danske Krigsfolck stort Mod / at de seylede saa frimodige ned igennem Landet / at de befryctede sig aldelis intet for deris Fiender / oc Fienderne paa deris side / vaare saa fryctactige / at de torde icke en gang lade sig see / at angribe den sidste oc yderste Hob / som de ellers sæduanligen pleiede at giøre. Peder Thot bleff allene beliggendis tilbage / at færde sit Skib / som haffde støt paa Pælene vnder Vandet / oc der det vaar færdigt / løb hand allene ned effter Flaaden / oc fornam icke en vred Mand paa Veyen / som giorde hannem Hinder eller Modstand i det alleringeste. Saa slæt haffde Venderne mist baade Mod oc Raad / oc befryctede sig / fordi at de nyligen bleffue saa ilde affbrende. Der met ende Kong Valdemar dette Taag / oc kom met Seyr oc Byte wskadt til Danmarck / oc bleff siden dette Aar vd til enden stille vdi Rolighed.

De Danskis Mact.

Peder Thot.

Kazimarus giffuer sig oc sit Land vnder Hertug Henrick.

KAzimarus oc hans Broder Bugislaus / vaare bestædde vdi stor Fryct oc Fare for de Danske / oc droge derfaare hen til Hertug Henrick aff Sachsen / oc gaffue baade sig selff oc deris Land / som her til dags haffde veret friit deris eget / vnder hans Haand oc Vold. Thi effterdi at de haffde tuende store Fiender paa begge sider / da siuntis dennem raadeligst / at de gaffue sig vnder den ene hans beskermelse / oc i den stæd at de søgte hielp oc vndsætning / miste de der offuer deris gode gamle Frihed. Kong Valdemar actede icke ræt saare meget om dette Forbund / som disse Vender giorde met Sachserne / men lagde ind met det allerførste / met sin Flaade / for den naffnkundige Stad / Stetin / vdi Pomern. Biscop Absalon vaar førsi vdseyld / oc kom dog sidst frem. Thi hans Ledsagere vndte de Stetinske saa vel som hannem / oc førde hannem derfaare saa lenge omkring vdi Odderen / at hand kom effter lang Vildfarelse sildigere frem end Kongen giorde.

Kong Valdemars fertende Taag i Venden.

Odder en Flod vdi Pomern.

Stetin.

STetin er en fast Stad / baade i sig selff / for stedens beleilighed / oc haffuer der til met / en saare høy Vold omkring sig / saa at den siunis saa gaat som wofffueruindelig. Her aff er det almindelige Ordsprock opkommet / at mand siger om dem / som driste forgeffuis paa nogen befestning: Der som de vaare end skønt vdi Stetin selff / da skulle de icke nyde Fred. De Danske belagde

Byen hart paa alle ſider / oc efftERdi de formerckte at Volden vaar en part tilſammen ſæt aff træ Verck / da hulde de ſig ind vnder Volden oc haffde flæt ſig ſkiolde aff Vegre / at de toge Fiendernis ſkud der vdi / indtil de komme til at Graffue ſig huler vdi Volden / i huilcke de kunde ſprede Ilden met diſſ ſtørre tryghed. Kongen offuergaff at kaſte met Blider/ oc ſtormede til Byen paa alle ſider / met ſin gantſke Krigsmact. Skytterne oc de ſom brugte Staffſlynger / kunde ickon allene brugis imod Fienderne / for Voldens høyhed. Dog fands alligeuel nogle ſaa æregerige / aff det vnge Krigs folck / at de ſkyttede ſig alleniſte met deris ſkiolde / oc løbe det allehøyerſte op paa Volden. Nogle trengde ſig ind vnder Portene / ſom vaare vd met Jorden / oc hugge paa dem met deris Øxe. Thi Folcket ſom ſtod paa Volden / haffde ſaa meget at ſkaffe met Skytterne / at de kunde icke komme til at ſee eller acte / huad der ſkeede vnder Portene / ſaa at io driſteligere mand gaff ſig vnder Volden / io tryggere mand vaar for Fienderne. De ſom vaare inde vdi Staden / plagedis ſaa hart aff de Danſkis pile / ſom de andre der ſtode paa Volden til Værn. Men den ſtørſte trang de lidde den vaar for Folck / at de vaare icke ſaa ſtercke vdi den gantſke Stad / at de haffde ferſkt Folck / ſom kunde træde vdi de andre deris ſtæd paa Volden / der de vaare trætte oc forarbeidede.

Kong Valdemar ſtormer til Stetin.

Vartiſlaus Kazimari oc Bugiſlai frende / vaar Høffuitzmand offuer Staden / oc vaar alligeuel meget wlige vdi ſind oc ſæder mod Borgerne at regne. Thi hand vaar ſaa hefftig paa Guds ord at fordre oc forfremme / at huo ſom haffde kient hannem / ſkulde ſagt at hand aldrig haffde veret fød eller Boren iblant diſſe wchriſtne Vender. Hand haffde ſelff ladet hente paa ſin egen haand Muncke vdaff Danmarck / oc opbygt dennem it herligt Cloſter paa ſit eget arffue gods / oc rigeligen begaffuet oc forſørget det / met Aarlig rente oc indkom. Paa det hand kunde frelſe ſit Fæderneland aff ſit Hedenſke oc vildfarende Affguderi / oc giffue andre met ſin tro oc Gudfryctighed en god efftERſiun / til at træde vdi hans Fodſpor. Der hand nu formerckte at Folcket trættis oc bemøddis offuer alle maade / ſaa at hand fortrøſte ſig icke til at kunde lenger holde Byen / da ſiuntis hannem raadeligere / at hand dagtingde vdi tide met Kongen / førend de offuerfulde Staden vdi deris grumhed. Thi begerede hand oc fick oc ſaa leide aff Kongen / oc lod ſig neduinde aff Volden / oc begaff ſig ſtrax ind i Kongens Leyr. Der det Danſk Krigsfolck ſaae / at der vaar freds forhandling for Haanden / da offuergaffue de at ſtorme imod Byen / oc beklagede ſig at Kong Valdemar pleiede ſaaledis alltid at handle met dennem / at hand tog Guld oc Penninge for deris Liff ſom de vogede / oc ſkuffede dem for ſin gerigheds ſkyld / baade fra Seyr oc Byte aff deris Fiender. Da paa det Kongen kunde affſkaffe dette Bulder oc faare komme ydermere oprør / red hand ſelff omkring Staden / oc formanede ſit Folck / at de ſkulde bliffue tæt ved at ſtorme imod Borgerne. Men der hand fornam / at de arbeidede forgeffuis / drog hand aff igien / oc lod Vartiſlaum komme ind for ſig vdi Leyren / oc tog Borgerne til naade for hans Forbøns ſkyld. Borgerne ſelff gaffue hannem Giſſel oc

Vartiſlat Gudfryctighed.

Vartiſlaus giffuer Stetin op for Kong Valdemar.

Krigsfolcket Knurrer imod Kongen.

loffuede hannem saa mange Penninge / at det skulde fortryde gantske Landt Venden / at vdgiffue saa stor en Sum paa en tid .Byen antuordede hand Vartislaum / icke at hand skulde vere en Herre her offuer / som offuer sit eget Gods vdi Venden / men at denne skulde vere en besynderlig Forlening / som hand skulde kiende sig at haffue annammet aff Kongen aff Danmarck / oc altid holde hannem den til gode / naar hand noget tilsagde eller paacskede. Der met lod Kongen sit Krigsfolck affkalde / oc sin egen Fane vdhengis offuer Volden / til it Tegn at Byen haffde giffuet sig / oc hand ey vilde at den enten skulde indtagis eller giøris ydermere forfang vdi nogen maade. Da maatte mand see huor tyckt at det sad met Pil hos Pil / ligeruis som Volden haffde veret begroet met Rør / fra det næderste indtil det allerøffuerste. Huer søgte effter at fylde sit Kaager igien met Pile / som hand tilsammen læste / lige som de komme hannem for Haanden.

Kongen antuorder Vartislaum Stetin til Forlening.

STrax effter at Kong Valdemar haffde tuunget oc forskonet Stetin / som nu er fortald / drog hand tilbage met sin gantske Flaade / oc der hand haffde indtagen Lyubin paa Veyen / lagde hand siden ind vnder Ryland. Oc effterdi at Silde fiskedet vaar nu for haanden / da ansaa Kongen oc hans Raad for gaat / at tredie parten aff Flaaden / skulde bliffue her beliggendis tilbage / paa det at den Menige mands Næring oc Biering skulde icke forsømmis eller forhindris / aff deris omliggende Fienders Mact oc Velde. Kongen begerede at Knud Pribislai Søn vilde tage sig offuer / at vere Høffuitzmand offuer disse Skib / som her skulde ligge til Land Værn. Knud suarede oc sagde / at hand haffde intet vdi all Danmarck vden det lille Land Loland / huilcket vaar icke saa høyt anseet hos hannem / at hand vilde der faare sætte sig selff vdi viss Liffs Vaade oc Fare. Hand sagde der hos / at saadan bestilling burde at befalis Biscoperne / som vaare altid vdi Kongens næste Raad / oc icke hannem / som burde at vere saa langt fra saadan stor Befaling / som hand vaar langt fra Kongens hemelige Raad oc omgengelse. Kong Valdemar bleff hart fortørnet offuer denne vnge Herris traadzige Giensuar / suarede oc sagde / at hand haffde ickon faaet ringe Forlening / fordi at hand vaar ickon ringe Forlening værd / oc loffuede der hos at hand skulde danne det saa effter denne dag / at hannem skulde før fratagis det hand haffde / end at hand skulde bekomme noget større eller hederligere. Hand sagde ocsaa / at hand bluedis aldelis intet der ved / at hand kaste hannem vdi Næsen / at hand omgickis saa meget met Biscoperne / effterdi hand kunde vel finde saa snart en duelig Krigsmand iblant dennem / som nogen anden steds / huilcken der skulde icke vegre sig en gang der ved / at tage denne befalning paa sig / som hand nu saa haanlige forskød. Strax lod Kongen Biscop Absalon fremkalde for sig / oc fortalde hannem Knuds wfornumstige Giensuar / oc atspurde om hans Skib / som hand haffde vnder sig / vaare noget vel til rystede oc beuebnede. Biscop Absalon spurde om det vaar den ting / som stod nogen Biscop til at

Kongen indtager Lyubin.

Silde Fiskedet vnder Ryland.

Knud Pribislai Søn suarer Kongen traadzeligen.

Kongen fortørnis paa Knuds suar.

Biscop Absalons Villighed.

vdrette

vdrette / da vaar hand den som for alle andre vilde gierne lade sig bruge. Hand sagde ocsaa der hos / at det vilde lade saare ilde / om Folcket skulde drage hiem / oc Kongen selff skulde forladis alene tilbage vdi Nød oc fare. Kong Valdemar loffuede hannem høyeligen for saadant hans Mandelige suar / oc sagde at der vaar en stor skilssmisse imellem hannem oc Knud / i det at hand bød sig selffuilligen frem / til det som den anden saa hart affslog oc fornectede.

Her om er tilforne rørt sidst vdi Kong Suends Historie.

DEr Absalon vaar skilt fra Kongen / sende hand bud till Sielandsfarene sine Venner / at de icke met diss mindre flid skulde tilryste deris Skib / fordi at hand selff skulde vere deris Øffuerste oc Høffuitzmand. Thorbern suarede først / at hand aff Hiertet vilde gierne giøre hannem Selskaff. Thi hand kiende sig at vere hannem baade dette oc andet gaat skyldig / for den Velgierning hand beuiste hannem / oc aldrig gick hannem aff Hu / at hand allene forskaffede hannem sin Fred igien / der hand vaar aldelis fredløs oc Landfryctig. Peder Thorstenssøn sagde / at det maatte vere hannem en stor Skam / om hand forlod Biscop Absalon / som vaar baade hans Suoger oc gode Ven. Sune Ebbissøn bekiende sig at vere Biscop Absalon dette samme skyldig som disse andre / efterdi der fandis ingen / vndertagen hans egen kiødelige Broder / som vaar hannem nærmere anrørendis paa Kiød oc Blods vegne. Esbern Snare sagde ocsaa / at efterdi hand haffde icke Broder leffuendis i all Verden / vden denne allereniste / da burde hannem ingelunde at forlade hannem. Saaledis gaff saa gaat som den gantske Sielandske Flaade / Biscop Absalon samtycke oc Selsaff. Oc Kongen holt baade meget aff dennem oc aff Absalon / fordi at hand haffde saadan Troskaff oc Villighed hos sine Landtmend / for sin Dyd oc Fromheds skyld. Biscop Suend aff Aarhus bleff ocsaa hos Biscop Absalon met nogle faa Judske Skib. Oc der met beskyttede Biscop Absalon / efter Kongens hiemfærd icke alleniste Rylenderne paa deris retfærdige Næring oc Biering / men ocsaa Danmarckis Strømme oc Rigens Indbyggere. Thi den Pomerske Flaade torde icke røre sig / eller løbe vd / saa lenge at Biscop Absalon laa vnder Ryland. Førsten aff Ryland Tetislaff kom til Absalon met sin Broder / oc lod hannem høyligen betacke / oc tilskickede hannem oc den gantske Flaade riglige Vnderholding / oc begerede at der maatte forordineris nogle duelige Mend aff deris eget Folck / som kunde vddeele den liglige iblant dennem. Men der Juderne toge alting til sig vden Skiffte oc Jeffning / lige som det tilførdis / da vilde Biscop Absalon ingen ydermere tilføring haffue / vndertagen hues fersk Sild / som Fiskerne kunde forære hannem met til tacknemmeligheds Tegn / naar de lagde frem for hans Skib met deris Baade.

Biscop Suend aff Aarhus.

Juderne staa icke vel hos Saxonem.

DEr Silde Fiskendet vaar offuerstaaet / oc Biscop Absalon begaff sig paa Hiemueyen / skildtis hand ved de Judske Skib vnder Thyum Ø. Nogle aff dennem som løbe Sønden omkring Fyn / toge sig icke vare / førend de komme i færd met nogle Sørøffuere ved den By / som Knud

Tyumme Ø eller Ymme.

Knuds Hoffuet.

Pribi-

Pribislai Søn haffde bygt vd met Stranden. Der landløbe de deris Skib / oc forlode dem oc flyde selff der fra offuer Landet for redzel oc fare skyld aff Fienderne. Der Biscop Absalon dette spurde / giorde hand strax rede met sin Skibs Flaade / oc søgte vdi ferske Gierning effter Sørøffuerne paa de stæder / som hand viste at de pleiede mest at haffue deris tilhold. Men io mere hand søgte oc randsagede vdi alle Vinckler oc Vraaer / io mindre hand fornam til disse arge Skalcke / oc io mere hand fant aff Iudernis Skib oc Byte / som flød ynckeligen split oc spred allevegne omkring Haffuet. Thi deelte hand sine Skib vdi tuende hobe / at de kunde diss bedre randsage effter Fienderne. Selff drog hand met den største hob hen vnder Masnet / oc som hand vaar nu gaaet sine andre Staalbrødre aff siune / bleff hand var / huor der stod en paa Landet faare hannem / oc vincket at hannem met sin Hat / at hand skulde komme til Landet oc tale met hannem. Thi sætte hand sig vdi en Baad / oc lod sit Skib ligge for Ancker den stund hand drog til Land / at forhøre huad gode ny Tidende for haanden vaar. Der hand kom saa nær / at hand kiende den som vincket at hannem / da vaar det første ord hand talede til hannem / at hand straffede hannem / fordi hand haffde icke holdet sine ord / i det hand haffde icke atuaret hannem god betiden tilforn / at Venderne vilde giøre indfald paa Rigens Strømme. Thi hand haffde giort Forening met hannem / at hand skulde giffue hannem Aarligen tolff lødde Marck for sin Vmage / at hand skulde giffue det Biscopen tilkiende / naar hand formerckte at fire eller flere aff de Vendiske Sørøffuere haffde i sinde at drage ind i Danmarck. Men hand vndskyldede sig denne gang / der met at disse Sørøffuere vaare nogen tid lang tilforn vdløbet / førend hand haffde giort denne Pact met Absalon. Hand atspurde Biscopen huort hand actede nu paa / oc der hand formerckte / at hand skickede sig paa Hiemueyen / da sagde hand / at hand drog hiem paa den tid / som mest vaar fornøden at vacte paa Rigens Fiender. Thi der bereddis en stor Skibs Flaade aff Venderne / huilcken hand viste gaat skæl til / at den vilde gieste de Danske / men vnder hues naffn eller befalning / at saadant skeede / det kunde hand aldelis intet sige aff. Biscop Absalon bleff vnderlig ved saadan tale / oc begerede aff hannem at hand skulde endnu ydermere forfare leiligheden / huort Fienderne sætte deris Kaas / oc giffue hannem der paa it Suar / ved Steffns Klint met det allerførste. Den anden loffuede hannem at hand vilde her vdi giøre sit beste / oc paa den fiette dag her effter / føre hannem Kundskaff tilbage paa forneffnde stæd.

Masnet.

Biscop Absalon vender omkaast paa Kundskaff.

Steffns Klint.

Met saadan Affskeed skildtis denne Vendiske Spedere fra Biscop Absalon / førend at de andre Skib / som vaare vdi flock oc følge met hannem / komme saa nær / at de finge siun paa hannem. Thi hand skyndede sig derfaare saa hasteligen / paa det at hand skulde icke bliffue berøbt for sine Landmend / oc der offuer / enten miste Liffuet eller foruisis Landet. Men Absalon dulde dog icke huad skeed vaar. Endog hand dulde hans naffn / saa sagde hand alligeuel sine Stalbrødre huad kundskaff hand haffde

Biscop Absalon ryster sig imod de Vendiske Sørøffuere.

faaet

faaet / oc at det vaar icke nu tid at indlegge Skibene / men for nøden at ryste sig aff all Mact imod Rigens Fiender. Huer mand forundrede ved sig selff huor hand haffde faaet denne visse Kundskaff / oc huo der kunde giffue hannem / saadan hemelig Bestilling tilkiende. Absalon sagde at det giordis intet behoff at spørie videligen her om / men vaar mere for nøden at de tenckte til at vduelie sig it aff disse tu Vilkaar / huad heller de vilde stercke sig met flere Skib / eller met ferskt Reysetyg / til at tage imod Fiendernis Tilkommelse. Siuntis dennem at intet aff disse tuende Vilkaar vaar raadeligt / da vilde icke andet vere / end at mand strax skulde lade alle Landsaatterne / som bo vd met Sø siden / tilsige / at de forlode deris egne Bolige / oc begaffue sig vdi de fastiste Stæder / som laae næst ved Haanden / paa det Sørøffuerne skulde icke wforuarendis offuerfalde oc forderffue dem vdi grund. Høffuitzmendene oc de andre store Herrer som vaare met Biscopen / mente at det vaar icke gaffnligt / at driste paa Reysetyget imod Fienderne / ey heller hederligt oc loffligt / at Landsaatterne skulde fly fra deris Hus oc Hiem til faste Stæder / oc besluttede derfaare at mand skulde ryste sig paa ny / oc slaes til Søes met Fienderne.

Ene i Raad ene i sorg.

EFter saadant samtyckt oc fuldbyrdigt Raad / droge de hiem til Danmarck / oc huer lagde ind vdi sin Haffn / at stercke sig met Folck oc Fetalie / imod disse Vendiske Sørøffueris tilkommelse. Biscop Apsalon reiste til Roskilde / at vdrette der sin Bestilling / som hannem vaar stor mact paaliggendis. Førend hand drog deden igien / da falt der saa hastig en Fraast paa / at Vandet offuer lagdis mange steds met Jis. Folcket som skulde føre Mad oc Øll til Skibene / lidde stor forhindring / at de kunde icke komme frem met Hest oc Vogn / for den Jiss oc Skarn som hengde saa tyckt paa Hiulene / at de kunde icke løbe omkring / vden met stor Nød oc Trang. Mange lode deris Vogne staa / oc ginge selff til Foeds / oc førde deris Læss paa Hestene til Skibene. Deris Støffle bleffue dem end da saa tunge aff det megle Skarn / som frøs dennem til Beenene / at de haffde en stor Byrde at drage i dennem. Alligeuel vaare de saa taalmodige / at der Biscop Absalon kom ridendis frem for dennem / oc yncktis offuer dennem / at de lidde saadant ont for deris Fæderne Lands skyld / da suarede de hannem oc sagde / at det vaar dennem endnu her bedre at gaa / end at side fangne oc bundne til de Vendiske Sørøffueris Aarer.

Kierlighed til sit Fæderne Land.

DEr Skibs Flaaden vaar stercket oc vdrystet paa ny / lagde Biscop Absalon strax vd igien / oc fant den Vendiske Speidere vnder Møns Klint / som hand tilforne haffde vdsent om Kundskaff til Venden. Hand sagde hannem / at den Vendiske Flaade laa vdi Sualds Haffn / oc haffde vdi forsæt at løbe ind vnder Møn / det første at Veyret vilde føie sig for dennem. Deris anslag vaar at de vilde sætte deris Fodfolck Sønden / oc deris Rytter Norden op paa Landet / oc lade siden Skibene ligge stille vdi Kielby Sund / indtil de haffde vdret deris bestilling som de vilde. Thi de vaare aldelis vdi denne mening / at de vilde met saadant Jndfald offuerile

Sualds Haffn.

Kielby Sund.

dem

dem som bo paa Møen/ at der skulde icke it eniste Mennisķe vndkommet for dennem. Der Absalon fick denne Kundskaff / siuntis hannem raadeligst) at seyle saa sacteligen hen vnder Koztø / oc bliffue der beliggendis / indtil at Fiendernis Skib vaare effter deris forsæt indlagde vdi Kielby Sund / oc siden hasteligen offuerfalde oc indtage dennem / at Fienderne kunde diss lætteligere tuingis/ naar de haffde mist deris Skib/ met huilcke de skulde seyle deden hiem igien til deris Fæderne Land. Men der Fienderne tøffuede noget lenge/ forundrede Biscop Absalon huad de haffde vdi sinde/ oc befoel derfaare tuende Skib / at de skulde berede sig til / at drage hen vd at forkundskabe deris Anslag. Paa dette ene Skib vaare idel Sielandsfar/ oc paa det andet Falstringer / oc der som dennem vederfors noget aff Fienderne / da bleff det samtyckt oc vedtaget / at den gantske Flaade skulde endrectelige randtzone dennem/ oc forskaffe dennem igien vdi deris fri behold/ vden all skade oc omkaast. Der til suarede Høffuitzmanden / som vaar offuer Sielandsfarene / oc sagde at hand vilde see til oc giøre sin flid / det beste Gud gaff Lycken/ at de skulde intet haffue behoff at giøre nogen rantzoning / for hans Fengsels skyld i nogen maade. Dette sagde hand icke vdi denne Mening / at hand aff Vforstandighed forsmaade sine Stallbrødris tilbud / men mere at hand trøstede sig selff vel / oc vilde see paa Skantzen met Fienderne/ om de komme om Borde met huer andre.

Koztø.

Trøstighed oc Mod.

SIden der Absalon vaar dragen tilbage vnder Koztø / opholt Gnemmer Falster ved it stort Giestebud/ det Skib som skulde løbet vd met det andet Sielandske Skib / paa Kundskaff imod Fienderne. Huilcket hand giorde icke aff nogen synderlig Kierlighed eller Fromhed / men aff suig oc Forræderi/ at hand kunde ved Druckenskaffs forhaling / forhindre Biscop Absalons Raad oc Anslag. Thi denne samme Gnemmer haffde for megen omgengelse met Venderne / oc forførde hemelige til dennem / alt hues som hand formerckte / at de Danske oplagde eller toge sig faare imod dennem. Oc hand fulde derfaare de Danske mere met vduaartis Legemlig omgengelse / end met Hu oc Hierte. Lycken gaff sig ocsaa / at Venderne som vaare vddragne aff Sualds Haffn/ haffde sent deris Speidere for sig / vdi disse samme dage til Gnemmers Gaard / at de skulde forfare hos hannem / huorledis det stod til met alting vdi Danmarck. Hand bleff oc selff kaldet til Biscop Absalon/ at hand skulde stercke Hoben / huilcket hand ocsaa giorde/ mere for en siun skyld / oc paa Falskhed / end for det gode hand vilde sit Fæderne Land.

Gnemmer Falsters Forræderi.

Vdi Gnemers frauerelse komme Vendernis Bud hiem til hans Folck / oc finge at vide aff dennem alt hues for haanden vaar / oc droge strax den samme Vey tilbage igien som de vaare komne / oc forkyndte huad som de haffde hørt oc forfaret. Der Venderne fornomme at Herberet vaar bestilt for dennem / da lode de deris Forsæt falde / oc droge icke lenger end ind i Grøn Sund/ oc affhugge der it Kaars/ som Bønderne haffde opreist paa Strandbacken / oc mente at alting vaar der met vel vdret vdi gode maade. Men de betalede siden for denne deris Vgudelighed / met den spaattelige Fluct oc skadelig Skibbrud/ som dennem strax her effter off-

Venderne faa Absalons Kundskaff at vide.

Grøn Sund.

Druckenskaff.

uergick. Falstringerne haffde alligeuel nær betalt Laffuet / haffde icke den Sielandske Vdliggere/roet om Borde met dennem/ oc opuact dennem aff deris Søffn oc Druckenskaff. Hand atuarede ocsaa Biscop Absalon/ at Fienderne vaare for haanden/oc Biscopen afffærdiget strax Inguor oc Oluff/tuende duelige oc forsøgte Krigsmend/fra Bogø at forfare Vendernis anslag. Men hand kunde dog icke fortøffue indtil de komme tilbage igien til hannē/ oc mente at effterdi det skulde gielde/ da vaar saa gaat met det første/ som met det sidste. Thi hand tenckte ocsaa paa Fiendernis vijs oc sæduane/at de pleiede gierne vdi saadan skening / at løbe aarle vd om Morgenen/ oc tøffue icke lenge / naar de haffde vdret noget / førend de sætte deris Kaas tilbage igien paa Hiemueyen. For denne Aarsage skyld lystede nu Biscop Absalon selff at vere baade Speidere oc Øffuerste paa denne tid.

Bogø.

Venderne fly for Absalon.

Aarle om Morgenen der det opdagedis / oc Venderne saae Biscop Absalon komme / da vende de strax huer sit Skibs staffn / vd at Søen fra hannem. It Tegn at de vaare mere betenckte til at fly/ end at holde nogen standende Strid. Thi saa tilige som de bleffue den Sielandske Fane oc Felttegn var/lagde de deris Aarer vd/ oc flyde alle tillige met huer andre. Lode der met paakiende / at de haffde Quinde Hierter vdi Mends Bryst. Biscop Absalon sætte saare hart effter dennem/ oc haffde vel optaget nogle aff dennem/ der som icke it stort hastigt Wueir haffde reist sig/ oc tuunget hannem til at drage tilbage vnder Falster. Haffuet brusede oc stormede saa offuer alle maade fast / at det ene Skib dreff ind oc støtte paa det andet / oc det ene kunde huercken vige for det andet/ eller kom̄e det til hielp oc vndsætning. Vore Skib haffde faaet en wbodelig skade paa denne dag / haffde de icke vdi god tid vnduigt / oc lagt ind vdi Haffn. Venderne kunde icke vel bruge enten deris Seyl eller Aarer. Thi Bylgerne vaare dem strenge at ro imod/ oc Veiret blæste saa hart/at de kuldseylede strax/som førde noget høyt Seyl/ vden de vaare diss bedre foruarede inden Skibs borde. Det maatte mand siden kiende paa det megle Vrag / som dreff alleuegne ind vnder vore Søsider her vdi Riget. Tuende aff deris Skib/ paa huilcke vaare gode duelige Baadsmend/ de trengde sig igennem / oc bleffue optagne aff Jarmer/ Førsten paa Ryland / som sende siden Biscop Absalon det ene tilbage til en Byte Penning/oc betackede hannem for dennem begge/ at de vaare komne hannem saaledis til hende. Dette skeede en Sancti Nicolai dag/ ved hues Bistand nogle mente / at disse Vender finge denne Wlycke/ at de torde siden aldrig effter denne dag / drage ind vdi Feidevijs paa Danmarckis Rigis Strømme.

Quinde Hierte vdi Mands Bryst.

Storm oc wveir.

Skibbrud.

S. Nicolat dag.

NV vaar det saa ved Aarsens tid oc leilighed/at Vinteren haffde noget [illegible] nær beklemt vore Skib / oc forment dem for stor Fraast skyld / at komme hiem igien til deris eget. Det frøs saa hart ickon paa en N[illegible]ts tid / at Jissen vaar saa tyck / at mand kunde icke sla den igennem met det første slag/ der som de laae inde vdi den Haffn hos huer andre. Derfaare bleffue de saaledis endrecteligen til sinds / at de vilde vecke sig vd at Haffuet/ oc lade først it Skib gaa faare/oc siden de andre effter dette ene. Men it Skib kunde alligeuel icke thure det alene / at bryde Veyen for alle disse andre/ for den skarpe Jis / som skar Skibene / ligeruis som mand haffde skaaret vdi dem/ met huasse Ragkniffue. Thi skifftis de ved/at drage faare/først den ene

oc saa

oc saa den anden/ indtil saa lenge/ at de kome alle vd i det ogne Haff/ oc huer siden hiem til sit eget. Der Biscop Absalon vaar nu kommen til Rolighed/ oc giorde sit Regenskab huor lenge hand haffde veret vdi Leding/ da befands det at hand haffde ladet sig stædze bruge til Søes imod disse Vendiske Sørøffuere/ paa tre Maaneder nær/ it gantske samfelde Aar.

Kongens oc Hertug Henricks samtale.

OM Sommeren næst efftérkommendis/ møttis Kong Valdemar oc Hertug Henrick aff Saxen/ ved Jderen met deris Raad oc gode Mend/ at handle om hues vietige Sager/ som dennem imellem vaar paa begge sider. Vdi Foraaret drog Christoffer vd imod de Brammeseer/ allene met sit eget Lands folck/ oc vant stor Seyr aff dennem. Siden fick baade hand oc Biscop Absalon befalning aff Kongen/ at de skulde drage vd met Flaaden paa Rigens Strømme/ indtil hand kom selff effter dennem. Der de haffde fortøffuet Kongen lang tid vnder Masnet/ oc hand kom icke frem/ bleffue de indbyrdis til sinds/ at de vilde gieste de Brammeseer paa ny. J det kom Erckebiscop Eskild met en skøn Skibs Flaade/ fra Skaane til dennem. Hand vaar da nyligen kommen hiem fra den hellige Graff/ oc haffde ladet sit Skeeg voxe saa langt paa denne sin Reise/ at Vnder vaar. Biscop Absalon mente at hand kunde icke vel forsuaret/ om hand slog noget paa/ denne værdige Fader watspurt/ oc sende derfaare Esbern Snare til hannnem/ oc gaff hannem tilkiende huad hans Forsæt vaar. Erckebiscopen loffuede hans Anslag storlige/ oc begerede at hand maatte giøre hannem Selskaff/ oc forsøge huorledis det vilde bære at/ met en graahærdige Klerck/ iblant disse andre vnge oc lystige Krigsmend. Strax vduaalde hand de fornemiste aff sine Skaaninger/ oc fulde Biscop Absalon hen vnder Laaland/ oc finge der siu Skib til sig/ som komme dem til Vndsætning aff Ryland.

Disse Brammeseer som her omtalis/ bode vdi Vagerland/ paa denne side Lybeck/ som nu kaldis Lant Oldenborg paa denne dag.

Erckebiscop Eskild kommer hiem fra den hellige Graff.

Effter at Erckebiscop Eskild haffde tøffuet met dette andet Selskaff/ nogen kaart tid her vnder Laaland/ oc det bleff besluttet/ at mand skulde om Midnats tid gaa til Seyls/ da begerede hand oc fick aff Biscop Absalon en god forfaren Styrmand. Thi hand befryctede sig/ at hans egen Styrmand skulde icke ramme den rette Kaas/ oc hand der offuer maatte komme vdi Vaade oc Wlycke. Der met kom hand snarligen oc lyckeligen offuer til den stæd/ som vaar beramt at Flaaden skulde forsamlis. Men Absalon oc meste parten aff de andre Sielandsfar fore lang tid vild/ for Nattens Mørckheds skyld/ førend de fremkomme. Det samme vederforis ocsaa Rylenderne/ huilcke landede met deris Skib/ saa gaat som paa den samme stæd/ der som disse Brammeseer laae tilrystede met deris Skib/ oc vaare færdige at løbe vd paa deris Fribyteri. Dette bleffue Rylenderne først var/ aarle om Morgenen/ oc lode derfaare nogle faa hos deris Skib/ oc begaffue sig selff i Land til de Danske/ at stride endrecteligen imod Fienderne. Der Brammeseerne saae/ at disse Skib laae dennem saa nær ved Haanden/ lagde de strax om Borde met dennem/ oc lode sig icke nøye her met/ at de haffde foriaget Folcket oc plundrede dem/ men begynte ocsaa at de vilde førd tuende aff de beste oc største

Biscop Absalon farer vild vdi Søen.

bort met sig. Men der de fornomme at Sielandsfarene komme effter dem / da hugge de Hul paa dennem / oc lode dem senckis vdi Haffuet / at effterdi de maatte icke komme dennem til gode / saa skulde de oc icke heller komme deris Fiender igien til Hende.

Oldenborg vdi Vagir Land.

Vdi denne gantske Egn/ fandis da ickon en By/ ved naffn Oldenborg/ huilcken Borgerne haffde forlat oc vndløbet/ enten fordi at det beste Krigsfolck vaar tilforn vddraget / eller ocsaa at Staden haffde ingen besynderlig Vold ellerVærn/som Indbyggerne kunde forlade sig paa. Derfaare vaare de nu vdrymde met Hußfruer / Børn oc Bohaff / ind vdi en Kircke vden for Staden / at de vilde beskytte sig met denne hellige Stæds Frihed/ imod Krig oc Orloffs Wtryghed. Vore Krigsfolck vaare ocsaa saa fromme/at de rørde icke met en eniste Finger/noget aff det som de haffde her indførd. Dog det haffde ingen Synd veret / at vdføre wretfærdige Gods aff denne hellige Stæd. Thi huo som Gud/ oc hans Ord foracte/ dem bør met rette ingen Beskermelse eller ingen Fred at nyde/ vnder noget helligheds Paaskud eller Tilfluct. Den stund at Biscop Absalon brugte sig met Vaaben oc Værie imod Fienderne / da begaff sig Erckebiscopen strax om Morgenen hen at holde Messe oc Predicken / effter sin daglige viis oc sæduane. Lod der met paakiende / at saa lidet som hand skøtte om sine Fiender / saa meget diß mere fryctede hand sin Gud oc Skabere.

Wretfærdigt Gods haffuer ingen Frihed paa hellige Stæder.

Vrne.

Marquord.

VDI midler tid at de Danske droge alleuegne omkring / vdi denne Brammeseeske Egn / forsamlede en ved naffn Vrne / oc en anden ved naffn Marquord (huilcken Greffue Adolff aff Holsten haffde giort til sin Søns Formyndere paa sit yderste) it stort antal Krigsfolck aff Venderne oc Saxerne/ oc lode sig høre met mange traadzige Ord/ at de vilde met det første komme de Danske til at giøre Fødder at fly vd aff Landet igien. Lycken bars icke bedre til / end at de komme wforuarendis paa de Danske / som haffde lagt sig ned paa Jorden at huile / effter at de nogen tid lang haffde redet alleuegne omkring vdi Landet. Erckebiscop Eskild haffde kaart tid tilforn beklagt sig oc sagdt / at hand vaar nu saa skrøbelig oc alderstigne/ at hand fortrøste sig icke til/ at stige til sin Hest) met mindre at hand haffde en hos sig/ som kunde opløffte oc hielpe hannem. Men der hand saa Fienderne komme / da fandis der ingen iblant de alleryngeste / saa rask som hand vaar/at springe til sin Hest. Saaledis viger Alder oc Aar offte for Dyd oc Modighed. Hand som vndskyldede tilforn sin Alderdoms vansnilde met Ord / lod see vdi Gierning / at hand haffde it vngt Hierte oc færskt Mod vnder it gammelt Bryst oc graaherdigt Hoffuet. Bedre er at vere mandelig vdi Gierning / end vdi Tunge oc Tale.

Erckebiscop Eskilds skøne Alderdom.

Alder viger for Dyd oc Modighed.

NB.

Samme tid vaare nogle faa aff vore Folck vddragne paa deris egen Haand / effter Roff oc Byte / oc komme deris Fiender saa nær paa Henderne/ at de skulde enten slaes met dennem / eller fly at Marcken. At slaes met dennem vaare de meget for suage / oc at fly / det mente de vaar Danske Mend en stor Skam oc Vanære. Her stode de vdi disse bange Vilkaar/ oc viste der til met / icke end om deris Stallbrødre kunde komme dem til Vndsætning eller icke. Thi mand kunde ickon paa en sted/ komme offuer den Aa / som flød igennem it stort Kiær / imellem dennem oc disse andre

Danske fly icke gierne.

Danske.

Danske. Men der Biscop Absalon saa/ at hand som førde Kongens Hoffuet Bannere / torde icke giffue sig her offuer / da tog hand sin Hest met Sporene / oc viste sine andre Metbrødre met sit Exempel / huad de skulde giøre. De Tydske hulde stille oc saae icke huad her skeede/ for it stort Bierg/ som vaar imellem dem oc vore Ryter. Saa tilige at de Danske fornomme/ at de finge nogen Vndsætning aff deris Stallbrødre/ fortøffuede de icke/ indtil de komme til dennem. Strax sætte de ind imod Fienderne/ oc gaffue sig til slags met dennem / paa det de skulde icke siunis aff Redzel oc Fryct/ mere at driste paa fremmet Vndsætning/ end paa deris eget Mod oc Mandelighed. Fienderne foractede dennem met det første/ men der de saae at disse andre komme op vnder Bierget/ da iette huer aff dennem sine Føder it par nyt Sko/ oc flyde skammeligen for dennem/ som de tilforn haffde saa ringe offuergiffne. Saaledis brender Spaatteren almindeligen inde vdi sit eget Hus. Nogle aff vore Folck / vende deris Glaffuend / oc støtte ickon deris Fiender til Jorden met den bare Ende aff Glaffuendet/ oc toge dem til fange/ oc gaffue dem deris Liff. Thi for den Christne Tro/ som de haffde anammet/ sparde de deris Legemer for Sielens skyld/ oc lode der met see/ at dem tyrstede mere effter Guds/ end deris egenÆre oc Priis. Jeg tencker vel ocsaa / at Fienderne saae saa gierne / at de Danske støtte paa dennem met den stompede / som met den skarpe Ende aff deris Glaffuender / oc hulde vden tuil saadane Strid oc Fiendskaff / for stor Velgierning oc Venskaff. Siden førde de Danske deris Byte til Skibs / oc fortøffuede end da saa lenge vnder Landet / indtil at Ryboerne finge deris tuende Skib / som Brammeseerne senckte for dem / opdragne oc bleffue alle seylrede til lige met huer andre.

Spaatteren brender inde vdi sit eget Hus.

Barmhiertighed vdi Krig.

DJssimellem at denne første Hær / vaar splidt oc slagen paa flugt aff de Danske / da haffde de Saxiske Herrer oc Førster (som Hertug Henrick haffde antuordet Landet vdi Forsuar / den stund hand vaar selff dragen ind vdi Landt Beiren) forsamlet it vtalligt Krigsfolck paa ny / oc meente at de vilde strax traad de Danske ned vnder deris Fødder / vden all Møde oc synderlig Suerdslag. Men som de vaare nu paa Veyen/ finge de andre tidende aff dem som møtte dennem/ oc vaare vndflydde de Danskis Hender. De sagde dennem / at de Danske vaare icke nøgne Bønder eller fledigt Folck / men duelige oc forsøgte Krigsmend at stride imod. De roste ocsaa de Danskis Fromhed / oc sagde at de lode sig nøye der met/ at de sloge deris Fiender tør Hug / oc toge Vaaben oc Heste fra dennem/ oc lode dennem slippe met Liffuet. Oc dette/ sagde de/ dreffuis oc bestiltis altsammen ved den Sielandske Biscop / ved naffn Biscop Absalon. Saadane ord oc tale siuntis vnderlig at vere for disse Tydske Førster. De atspurde Greffue Guncelin / som vaar altid vdi størst Anseelse oc Omgengelse hos Hertug Henrick / huad de beste Raad vaare / at mand skulde lade eller giøre. Guncelin suarede/ oc sagde at hannem siuntis raadeligst/ at mand gaff sig til Søes imod Biscop Absalon / efftherdi hand haffde ickon den Sielandske Flaade allene hos sig / huilcken stod letteligen til at tuinge oc offueruinde. De atspurde hannem atter /, om det vaar dennem icke mueligt / at de kunde

Fienderne rose de Danske.

Greffue Guncelin/ Hertug Henricks Krigsøffuerste.

Kongen aff Danmarckis Mact.

ocsaa bestaa Kongen selff / met sin gantske samlede Mact. Guncelin suarede / oc sagde at der som Hertug Henrick vaar end selff til stæde met all sin Mact / da skulde hand vel fire gange betencke sig / førend hand skulde voge it Slag met Kongen aff Danmarck.

Bernhart aff Razeborg.

Vact paa Danneuirck.

Ved saadane Ord oc Tale tagde alle disse Tydske Førster stille / oc viste icke huad de vilde mæle eller tale aff Frÿct oc Redzel for de Danske. Da begynte Greffue Gunneclin atter / oc sagde at hand haffde fundet paa it bedre Raad. Efftherdi de Danske vaare nu vddragne vdaff alt Riget / met deris fornemmiste Mact / da kunde mand smuct komme til at giøre Indfald vdi Slesuig / oc paaføre de Danske større skade hiemme vdi deris eget Land / end de kunde nogen tid giøre dem met vduaartis Krig oc Feide. Bernhart Førsten aff Razeborg suarede her til / oc sagde at ingen skulde offuertale hannem / at hand vilde føre Krig paa det Land / som hand haffde aff denne fromme Herre Kong Valdemar selff til Forlening. Der til met / sagde hand / staa oss icke Slesuigs Porte saa obne faare / oc aldelis vordeløse vdi Kongens fraurelse / at wi drage her ind / vden det skeer / som Koen vdi Musegabet. Thi de ere tresinds tiue tusind Mand / som ere beskedne at vaacte paa Daneuircke / om noget Opløb oc Krigs Taag høris eller paakommer. Der Hertug Henrick som regerede Saxen vdi denne anden Hertug Henricks frauærelse / hørde huad Bernhart suarede / da bekiende hand / at de Danske skeede stort Wræt / i det at baade hand oc disse andre hans Metbrødre / førde sig ind paa dennem / efftherdi de stode mere effter at forsuare deris eget / for nogle offuergiffne Røtheraner oc grumme Sørøffuere / end at skade oc forderffue andre deris Naboer. Hand sagde / at den burde at sidde nederst i Helffuedis Affgrund / som haffde nogen lyst til at besmitte sine Hender met saadant Christeligt oc retfærdigt Folckis Blod oc Mandrab. Saaledis vende denne forstandige Mand deris

De Tydske ville icke angribe de Danske.

Forsæt met sine vise Raad oc Paamindelse. Oc alle Mand samtyckte met hannem / at det vaar wtilbørligt at feide paa dem / som feidede selff icke uden for Fred oc Rolighed. Greffue Guncelin / som vaar høyest vdi Hertug Henrick Løuis Raad / for den lyckfalige Forfarenhed / som hand haffde vdi Krigs brug / meente da at intet vaar bedre / end at hand giorde Fred met de Danske / oc begerede derfaare strax aff dem / at Sune Ebbissøn maatte komme til hannem. Huilcket vederforis hannem effter sin begæring / oc hand bekom det met hans hielp / at alting bleff tagen vdi dage / oc Krigen opsæt paa begge sider / indtil saa lenge at Hertug Henrick / kom selff hiem aff Beyren til Lant Saxen.

Kong Valdemars syttende Taag i Venden.

De Danske lide stor Møde vdi Venden.

KOng Valdemar drog siden fra disse Brammeseers Egn / hen vnder Ryland / oc deden bort ind i Venden til dennem / som bo paa denne side Pene Aa. Der kom hand wforuarendis vdi saadant it stort Wføre oc Kier / at hand for Veldekilder oc Røddynd lidde saa stor Nød oc Vanskelighed met sit Folck / at hand aldrig paa noget Taag tilforn vdi Venden / haffde lid saadan Vaade oc Mødsommelighed. Kieret vaar begroed offuen til met deiligt grønt Græss / men saa tilige at nogen traad der

paa /

paa / da saad hand vdi Dynd oc Skarn til begge Knæene / eller ocsaa vndertiden til Belsteſtæden. Ryterne ſtigde fra deris Heſte / lagde deris Harniſke paa dem / oc ledde dem effter ſig / paa det de kunde komme frem met diſſ mindre Møde / oc diſſ ſtørre Tryghed. Vndertiden hialp Manden Heſten op / naar den ſad faſt / oc vndertiden naar Manden ſlap ned / da klungde hand ved Heſtens Man / ſaa lenge hand fick nogen Fodfeſtning. Nogle bunde ſig Vaſer oc Knipper aff Ris oc Græne / oc kaſte dem offuer Beckene / ſom løbe mange ſteds frem oc tilbage vdi Kieret. Nogle vaare ſaa metlidende met deris Heſte / at de bare ſelff deris Vaaben / oc førde Heſtene leddige oc løſe effter ſig. Offte hende det ſig / at naar Heſtene ſprunge for haſtige op / aff hine dybe Veldekulder / at de traadde deris egne Hærrer omkuld / ſom ledde dennem. Kongen afflagde ſelff alle ſine Klæder / ſaa nær ſom til dem hand haffde næſt Kroppen / oc ſtøtte ſig frem imellem tuende Fodgangere / oc kom dog icke offuer denne bløde Dynd / vden ſtor Kedſommelighed oc Møde.

Møyſommelig Reiſe.

DEr Fienderne hørde at de Danſke vaare komne offuer dette gruelige Vføre / forundrede de ſig ſtorligen her paa / oc mente at det ſtod dem ingenlunde til at giøre dennem nogen Modſtand / ſom haffde offueruundet Naturens oc Elementernis Modſtand oc ſtore Vanſkelighed. Tuert imod glæddis de Danſke / lige ſaa meget / at de haffde gaaet denne onde Vey igennem / ſom at de haffde nu allerede tuungen Fienderne ſelff. Der de vaare ſiden komne igennem nogle lange oc mørcke Skoue / ſaae de førſt huor Staden laa / omflaaden met it dybt Skibrigt Vand / oc vaar ickon befeſtet met en føye Vold / paa den ene ſide / der ſom Broen vaar ſlagen offuer til det tørre Land. Denne Bro haffde Høffuitzmanden offuer Staden / ſom hed Otmar / ladet kaſte imod Fiendernis tilkommelſe / at der ſtod ickon de bare Pæle igien vnder Vandet / ſom Broen vaar lagd paa. Men vort Danſk Krigsfolck lod ſig icke fortryde / at bruge diſſe Pæle til en Fundament / til en anden Bro / at giøre her offuer til Staden. De toge alleuegne Gerder paa næſte omliggendis Landsbyer / oc forfylte der paa alt huad de meſt kunde imod Staden. Kongen lod Biſcop Abſalon drage vd paa Byteri / met ſtørſte parten aff Reyſetyget / oc bleff ſelff hos Folcket / oc giorde dennem baade modig oc villig / at de tilførde alt det ſom løſt oc faſt vaar / ſom ellers kunde tiene til deris faaretagne Arbeid. Borgerne opreiſte paa den anden ſide / it høyt Værn aff Bielcker oc Tømmer / at de vilde met Skud oc Stagſlynger forhindret vort Folck / at de ſkulde icke komme til at forfremme Broen ſom de haffde begynt. De Danſke vaare mere omhygelig for deris Arbeid / end for ſig ſelff at beſkytte / dog hulde nogle aff Skytterne Skermyſning met dennem / alligeuel at der vaar en lang Vey imellem dennem oc Fienderne.

Otmar en Høffuitzmand offuer de Pemiſke Landſaater.

Otmar lod Modet falde / der hand ſaae at de Danſke vilde for ingen ting lade ſig afftrenge / oc forfremmede ſig io lenger io mere / met deris Arbeid. Thi drog hand hand vd aff Staden til Kongen / oc effter

Otmar beder ſig til Fred.

som hand saae/ at vort Folck enten arbeidede eller huiltis/saa begerede hand ocsaa Fred/ vndertiden met stor Ydmyghed/ vndertiden ickon met saa passelig Aluerlighed/ oc vaar dog alligeuel altid ved dette Mundheld/ at det vaar Kongen bedre/ at hand sparde Byen met billige Vilkaar/ end at hand skulde vinde den met Storm oc Anløb. En part aff Krigsfolcket offuergaff Arbeidet/ der de fornomme at der vaar Freds forhandling for Haanden. Thi de mente at det giordis en føye ting behoff/ at opbygge Broen igien/om de kom̃e icke til at storme oc stride imod Staden. En part vaare saa gerige oc gridske at forderffue Staden/ at de gaffue sig saa mangfaaldige vd paa Broen/ at de som bare til/ kunde met stor nød komme frem at kaste deris Byrde/ som behoff giordis til Broens Bygning/ om den skulde ellers fuldendis. Paa det siste kunde de icke komme anderledis frem met Gerderne/ end at de maatte bære dem paa deris Hender/ høyt offuer deris Hoffueder. Der met beskyttede de sig selff for Fiendernis Skud/ oc bare ocsaa dennem tilbage vdi Leyren/som bleffue saarede aff Fienderne.

Krigs Anslag.

MEt saadane hastige Vordentlighed/ opbygtis denne Bro/ met større Snarhed end Styrcke/ oc vaar nu dreffuet saa vit/ at de vaare noget nær kommet offuer paa den anden side imod Staden. Da funde Borgerne paa it nyt Anslag. De sloge Jern Hager paa lange Stange/oc ragte der met vd aff Værnet/ oc droge de Danskis Skiolde fra dennem. Det hende sig offte/ at de som icke vilde slippe deris Skiolde/ drogis til lige vd i Vandet/ oc haffde her offuer nær mist alle deris Skiolde/ haffde de icke faaet it andet Raad her til. En aff vore Danske Karle/ kaste en Træ krog/ paa en aff Borgernis Hager/ oc fick den fra hannem/ oc tog siden met denne ene/ alle de andre fra dennem/ som racte vd aff Værnet imod dennem. Den stund at dette vnderlige Spil dreffuis paa begge sider/ da gick dagen/ saa det lackede fast imod Afftenen/ oc Kongen begynte at tencke sig om/ huad her vilde vorde aff paa det sidste. Hand befryctede sig at kom natten dennem paa haanden/ da finge de enten seent oc silde Byen/ eller ocsaa at en Vanlycke kunde slais til/at Fienderne sætte Ild paa Broen. Thi drogis hand io lenger io mere her paa/at hand vilde vide Otmar Bøn/oc spare Byen/ paa det at hand skulde icke nøddis til at drage her fra/ met Skam oc Blussel/ ligeruis som hand haffde veret offueruundet aff Fienderne.

Kongen er til sinds at giøre Fred met Fienderne.

VDJ midler tid at Kongen omgickis met saadane tuilraadige Tancker/ da kom Biscop Absalon vdi Leyren met en stor Byte/ oc som hand fornam at Kongen haffde i sinde/ at vilde giøre Fred met Fienderne/ foruende hand strax all den Freds forhandling met it subtiligt Paafund. Hand truede Kongen/ at det skulde icke lyckis hannem vel/ om hand oprættede nogen Fred met Otmar/ hannem wuitterlig/ oc tog siden Kongens Folck aff til en side/ oc befoel hannem/ at hand skulde foruende alle Otmars Ord/ oc fordanske dennem tuert imod hans Mening for Kongen. Dernæst tog hand sine Vaaben paa sig/ oc gick ned paa Broen til Krigsfolcket/ oc loffuede dem all den Byte/ som hand haffdeført i Leyren met sig/ om de ellers vilde vere villige oc duelige/ at de kunde vinde Byen. Krigsfolcket mente met det første/at hand vaar kommen til deñem i denne

Absalons Snedighed.

Mening/

Mening / at hand vilde kalled dennem aff deris faaretagne Arbeid / men der de hørde disse andre Ord / bleffue de saa offuer alle maade lystige / at hans Ord oc Løffte vaar icke vel vdsagdt / førend Broen bleff fuldend indtil det tørre Land paa den anden side. Strax søgte de det ny Taarn oc Værn / oc sætte Stier oc Leyrer der til / oc ihielsloge alle dennem som komme for deris Haand / oc vilde giøre dennem nogen Modstand.

En iblant de Danske Ryter / ved naffn Herbort / fortrød det at Broen vaar saa trang / oc at saa mange vaare i Veyen for hannem / at det bleff hannem for langt / førend hand kom ret i færd met Fienderne / om hand skulde fortøffue / indtil den Menige mand vaar offuerkommen for hannem. Thi kaste hand sig selffuilligen vdi Vandet / met Vaaben oc Værie / som hand stod beuebnet vdi sit Harnisk / om suemde omkring disse andre / som forhindrede hannem / at hand kunde icke komme saa tilige frem som hand vilde. Mange andre toge Exempel oc Efftersiun aff hannem / at Broen opfyltis paa det sidste met saa meget Folck / at den sanck met dennem / oc Biscop Absalon selff / met mange andre falt oc saa vdi Vandet. Hannem hialp da hans Kaanst / at hand kunde saare vel suømme / saa at alligeuel hand haffde sit Harnisk paa sig / dog redde hand icke aleniste sit eget Liff / men oc saa mange andre / som icke haffde lærd at suømme.

Herborts en Dansk Ryters Modighed.

Absalon kand suømme.

Borgerne vdi Staden gaffue sig paa flugt / saa mange som kunde ellers ved nogen Lempe vndkomme. De sætte sig vdi Ølkar / fordi de haffde ingen Skib / men der Karene løbe om oc om met dennem / komme de alligeuel vdi de Danskis Hender. De Danske loe oc haffde stor Vidunder aff saadane vsæduanlige Skibs Færd / dog det gick / baade dem selff oc andre deris Metborgere aff / vden Ladder oc Leeg. Der Byen vaar indtagen / bleffue alle Mandfolckene slagne / oc Quindfolckene sparde. Nogle gaffue oc saa Kongen for Raad / at hand skulde fanget Otmar / men Kong Valdemar lod hannem fare vskad / oc vaar visere / end at hand vilde bryde sin Tro oc Loffue / oc besmitte sit gode Rycte / oc spilde denne næruerendis ærlige Seyrs Priis / for it arm Menniskis Fengzel skyld. Siden drog hand fra denne Stad / ret Veyen tilbage til sine Skib / oc strax deden fremdelis hiem til Danmarck.

Vnderlig Skibs færd.

OM Sommeren næst efterkommendis / kom Hertug Henrick aff Saxen / hiem fra Lant Beiren / oc holt Samtale met Kong Valdemar ved Jderen / som før bleff samtyckt aff Greffue Guncelin / oc andre hans fuldmyndige raad. Der Kongen oc hand skulde talis tilsammen met huer andre / da lod hand Groffueligen paakiende sin Hoffmod oc Traadzighed / for denne ny Lycke / som hannem vaar hasteligen paa kommen / at hand holt mit paa Broen / oc vilde for ingen deel ride offuer Jderen / som hand pleiede ellers sæduanligen før at giøre / naar hand taldis ved met Kongen. Thi hand meente det stod hans Ære for nær / om hand skulde noget vige for Kong Valdemar. Dog hand maatte vel tenckt saa meget ved sia selff / om hand end skønt vaar Kong Valdemars ieffnlige vdi Mact oc Velde / saa vaar hannem saadant icke tilfalden / aff Arff eller Arffuelig Eyedom / i den stæd at Kongen Radte de Land oc Rige / som baade hans

Hertug Henrick løus Hoffmodighed.

Fader

Kong Valdemars Ydmyghed.

Fader oc Forfader haffde for dhannem. Men Kong Valdemar vaar taalmodig oc from / oc red til mit paa Broen mod hannem / som hand maatte veret hannem aldelis ieffnlige / oc icke offuerlegen vdi Mact oc Velde. Vden tuil at hand mente/ det lagdis hannem vel til saa stor ære/ at hand gaff denne opblæste oc hoffærdige Puckere noget effter/ som hand ellers lang tid haffde kiffuedis oc trættis met hannem. Derfaare vilde denne forstandige oc gode Konge / heller miste noget aff den tilbørlige Ære oc Reuerentz/ som hannem tilhørde met rette/end at hand vilde ligne sig ved denne fremmede Herris traadzige oc daarlige Offuerdadighed.

Kiøbenhaffn opbygt aff Biscop Absalon.

Dette Hus som Absalon lod opsatte/ stod som Stægersit nu staar paa Kiøbenhaffn.

Der Fred oc Enighed vaar da giort imellem Kong Valdemar oc Hertug Henrick / da drog huer hiem til sit eget. Paa Hiemueyen / som Biscop Absalon kom vnder Stetheffnis Klint / lod hand opsancke en stor hob smaa Steen paa Strandbacken / huilcke hand vilde bruge til handløse Værie / paa den Befestning / som hand haffde ladet nyligen opsætte vdi Kiøbmandshaffn. Der hand kom did om anden dagen / oc vaar gaaen der vdi Bad / hørde hand at Folcket som stod vden for Badstuen / haffde paa snack imellem huer andre/ at der kom en seylendis met it Skib fra Krogen / oc gick Sønden paa alt huad hand kunde for sit Seyl. Thi gaff hand sig icke tid at bade vd / men som hand vaar saa halfftoen / kaste hand sine Klæder offuer sig / blæste vdi sin Søfløte / oc kaldede der met sine Baadsmend tilsammen/ oc lagde vd imod denne Sørøffuere met sit Skib/ som hand haffde ladet ligge met Seyl oc all tilhøring vdi Haffnen. Niels hans Staallmester vaar oc icke seen at følge sin Herre. Hand greb til oc lod øse it gammelt afflagd Skib / som laa der ved Haanden / oc lagde Aarer der paa oc roede effter / som Biscopen seylede faare / saa meget hannem muligt vaar. Der Sørøffuerne fornomme / at Biscop Absalon vaar bedre beseylede end de vaare / oc gick langt for dem / da lode de deris Seyl falde / oc grebe til Aarene / oc roede sig op igien tilbage imod Veiret. Men Niels sætte fast effter dem/ oc vaar nu saa nær hos dennem/ at hand vilde lagd om Borde met dennem. Da funde de paa it andet Skalckhed.

Krigs Anslag.

Trædskhed.

Ret som de komme ieffnsids at hannem / løbe de strax alle offuer til den anden side/ at Skibet heldede der ned imod Vandet/ oc den anden side som vaar vent imod Nielsis Skib/stod op i Veiret for dennem/ som en Mur oc Værn / at hand kom icke til at giøre dennem nogen skade met sit Folck/ som skød met deris Buer/ saare fast ind imod dennem. Saaledis vndginge de hannem i det første angreb oc giorde mange Vendinge aff oc til/frem oc tilbage/ at de maatte vndkommet. Nogle aff dennem bleffue skutte igennem deris Hender / oc roede alligeuel/ oc gaffue sig icke tid til / at drage Pilene vd igien aff deris Legeme. Saa stor Redzel oc Fryct vaar iblant dennem / at de følde icke eller skøtte den vee oc sprecke / som de kunde haffue aff deris mange blodige Saar / for den Fryct som de vaare vdi / at dem skulde endnu vederfaris det som verre kunde vere. Nogle roede saa heffteligen oc hasteligen/ at de forsmectedis der offuer/ oc bleffue sidendis Steen døde op til Aarene.

Stor Fryct oc Redzel.

Paa

Paa det sidste/ der de haffde huldet dem det lengste mueligt vaar/ fick Biscop Absalon offuerhaand offuer dennem/ oc tog Skibet ind for dennem. Mange iblant dennem fundis saa blødhiertige/ at de sprunge selffuillige vd oc drucknede sig vdi Haffuet / oc vilde heller døde sig selff / end falde for Fiendernis vrede Haand. Som det gaar ocsaa almindelige til/at mand offte aff megen Redzel/ flyer for en Vanlycke/oc falder vdi en anden/ som større oc slemmere er. De andre som icke drucknede sig selff/bleffue største parten slagen / dog mand burde vel at spard dennem / fordi at de vaare saa meget mandeligere/ at de icke giorde disse andre deris Stallbrødre Selskaff. Deris Hoffueder bleffue siden opsætte paa Stager/vden for Biscop Absalons Stad / hos de andre Sørøffueris / som nyligen tilforn vaare fangne aff Sielandsfarene. Dette ynckelige Spectackel gaffue alle Sørøffuere en stor Forskreckelse / at de effter denne dag / fundis icke saa mange oc myndige/ paa Rigens Strømme som her til dags skeed vaar. Høffuitzmanden som vaar paa dette Skib / bleffført leffuendis til Land / met nogle faa Baadsmend / oc mente at hand skulde kommet til Løssning igien for Sølff oc Penninge. Derfaare truede hand / der hand bleff fremled / och saa huor hans Stallbrødris blodige Pander vaare opsætte til Høytid/oc sagde at hand skulde en gang handle lige saa met de Danske/ som de Danske haffde nu faret aff sted met hans Stallbrødre. Men tiden bleff hannem forkaartet. Hand lagdis vdi Fengsel/ oc døde der inde/ oc betalde saaledis met det kieriste hand haffde/ førend hand kom der vd igien/ baade for disse traadzige Ord / oc alt andet sit gamle Tiuffueri oc Skalckhed.

Fangen Mands trussel er fattig Mands Trussel.

Vdi disse dage vaare Esbern Snare oc Vedemand ocsaa vddragne met fire Skib/ oc komme i færd met siu Sørøffueris Skib. Iblant dennem vaar en naffnkyndig voghalss/ ved naffn Mirocke / som kom om Borde met Vedemand / oc spranck alene dristeligen ind i Skibet til hannem. Baadsmendene gruede ved denne dristige Helt/ oc lode Vedemand alene nappis met hannem. Der Esbern kom seylendis frem for dennem/ och saa huad leeg de haffde begynt/lo hand ickon at deñem/ oc vilde huercken hielpe den ene eller forhindre den anden/paa det mand skulde icke siden sige/ at de vaare to imod en. Thi lagde hand dennem forbi / oc gaff sig selff i færd met en anden stor voghalss / som kaldedis Strumicke / huilcken hand offueruant oc fangede. Men Mirocke vilde icke lade sig trenge / førend der kom it andet aff de Danske Skib/ oc vndsætte Vedemand / at hand fick Bugt paa hannem. Hand skulde siden mist Liffuet met de andre sine Stallbrødre/ haffde mand icke mere anseet denne hans mandelige Frimodighed / end hans fremfarne onde Gierninger. Da effterdi hand haffde beuist sig som en duelig oc modig Helt vdi dette Slag / vndte de hannem at hand løste sit Fenzel / for Guld oc Penninge / oc vndkom aff Landet met Liffuet.

Mirocke en naffnkundig Voghals.

Strumicke en naffnkyndige Voghals.

Dyd oc Mandom æris.

Ved dette samme pass/ begerede Erckebiscop Eskild aff Kongen/ at hand maatte drage hen ind i Franckerige en tid lang/at see sig om/oc forlyste sig effter mange Aars møde/som hand haffde lid her vdi Riget paa sit Embedis vegne. Endog det stod hart/førend Kongen vilde lade sig sige/saa gaff hand hannem alligeuel paa det sidste Orloff/ oc Erckebiscopen giorde strax

Erckebiscop Eskild drager ind i Franckrige.

rede/ oc

rede/ oc drog ind i det naffnkyndige Kloster som kaldis Clareuallis / oc leffuede der met større Lyst oc Rolighed / end hand kunde nogen tid leffuet hos sine egne Kyndinge her i Danmarck.

Kong Valdemars ottende Taag i Venden.

Volgast befestis.

Julin affbrendis anden gang.

Kamin.

Samme Aar drog Kong Valdemar atter ind i Venden / oc vilde lagd ind met sin Flaade ved Volgast. Men Borgerne vdi Staden/ haffde Baade flyt deris Vaalde videre/ oc giort dem meget fastere end de vaare nogen tid tilforn. Thi der som Haffuet vaar grunt ved Byen / der haffde de slaget det fult met Pæle / oc der som det vaar dybt/ der haffde de siuncket Dybet effter / met store Stene eller anden forhindring / saa at ingen kunde komme paa Vandet til dennem / enten met smaa Baade eller store Skib paa nogen side. Derfaare drog Kongen ind at Zuine Aamund / oc opbrende Julin paa ny / som Borgerne aff Redzel haffde forløbet / oc flyd ind vdi Kamin. Hand drog alleuegne omkring/ oc plundrede Landet/ icke alleniste ved Julin / men ocsaa ved Kamin / paa det hand met sin mindre wmage / kunde giøre Borgerne større skade / end hand haffde lang tid belagd dennem vdi Staden.

Vsedom.

Deden drog hand siden for Vsedom oc handlede vdi deris Egn/ som hand giorde tilforn vdi disse tuende andre. Thi hannem siuntis langt raadeligere/ at tage vden Suerdslag/ det som for Haanden vaar/ end lang tid belegge (kand skee) forgeffuis / dennem som haffde hart nock belagd sig selff. Siden bleff hand til sinds/ at drage her fra igien hiem til Danmarck/ oc nogle raadde hannem/ at hand skulde lade Sundet opgraffue / som vaar nu forfylt met Sand/ oc haffde dog veret saa dybt vdi fordom tid/ at mand kunde seyle vd oc ind / met huad Skib mand lystede. Hues Raad hand vilde ingeledis effterfølge/ effterdi hand befindede / at dette Arbeide vilde icke vorde hannem alleniste langsommeligt / men ocsaa giffue større skade end gaffn oc baade. Thi drog hand samme Vey tilbage igien frem for Vsedom / oc stilte sig paa skrømte / ligeruis som hand vilde kaste ind vdi Byen met Blider / oc stormet til den met vebnet Haand. Men der hand fornam at Borgerne skøtte intet synderligt om denne Beleyring/ ryckte hand op/ oc drog deden hiem til Danmarck.

Kong Valdemars nittende Taag i Venden.

Kong Valdemar vilde gierne Christet Venden.

VDI Foraaret der hand begynte atter at ryste sig/ oc de Vendiske Stæder fornomme at de huercken haffde den Styrcke i sig selff / ey heller det Methold oc Vndsætning aff de andre / at de kunde staa hannem imod/ da afffærdigede de Pribislaum/ at hand skulde giøre Forbøn til Kongen for dennem/at hand vilde vnde dennem Fred. Pribislaus møtte Kongen paa veyen met sin Flaade/ oc formildede hannem met en stor sum Penninge/at hand lod dette Taag fare / oc giorde Fred met Venderne / paa næste effterfølgendis tu Aars tid.Kongen haffde vel gierne seet/at hand kunde vnder dette samme kommet disse Vendiske Stæder / til at tage ved den Christne Tro / men den Menige mand vaar saa forblindet oc forhærdet vdi deris vildfarende Affguderi / at der stod ingen raad til at tuinge dem paa denne tid. Vel vaare Lands Førsterne saa gaat som allesammen / fromme oc gode Christne selff / men Landsaatternis Leffnet oc idret vende altsammen

icken

ickon paa det som vaar Vehristet / oc imod Gud oc hans hellige Bud. Hertug Henrick aff Saxen kom vdi disse dage hiem fra Beierland/ effter at hand haffde der sæt sin ting til rette/ som hand vilde/ oc begerede at Kong Valdemar vilde møde hannem ved Ideren / oc forny deris Venskab / for denne Vendiske Krig oc Feide skyld / som vaar paakommen i hans frauærelse. Kongen lod skee effter hans begering / dog det vaar ickon idel Falskhed oc Bedregeri / som hand haffde met at fare. Thi aldrig handlede nogen saa venligen met hannem / at hand bleff io hart ved sin gamle Traadzighed. Hand hult aldrig nogen tid fast oc oprictigt Venskaff met oss Danske. At liuffue oc bedrage det holtis for en stor Ære oc Kaanst / oc for aldelis ingen Skam hos hannem. Aldrig vaar Tro oc Ære saa dyre vdsæt / at hand io gick der fra / om hand saa ellers sin Fordeel vdi nogen maade) det maatte komme oss Danske til gode eller skade om det kunde / det vaar hannem altsammen lige meget. Alligeuel vaar Kong Valdemar saa oprictig oc atstadig vdi alle sine Ord oc Forbund / at hand ryggede icke nogen tid det allermindste som hand haffde loffuet oc tilsagd hannem paa sin side. Men hues skyld det haffuer veret / at der haffuer icke veret holdet større languarendis Venskaff imellem Danmarck oc Saxen vdi disse dage / det kiende oc finde nu huer / som kand skelne imellem Dyd oc Vdyd/ imellem Oprictighed oc falskhiertig Lætfærdighed.

Hertug Henrick aff Saxens Falskhiertighed.

Kong Valdemars Oprictighed.

VDi disse dage kom en til Norge ved naffn Suere / som vaar en Smids Søn / oc haffde veret Prest paa Færø nogen tid lang / oc kaste nu Bogen oc lod sig tage til Høffuitzmand / aff Oyesteens Folck / som nyligen vaar slagen aff Magnus Erlingssøn. Met denne forlorne hob drog hand alleuegne omkring vdi Skou oc Skiul/ oc lagde sig effter at giøre Kongen oc hans Folck affbreck / naar hand saa sig effne. Oc paa det hand skulde icke siunis ringere aff Byrd oc Blod / end de andre som hulde sig til Kongeligt Regimente / da sagde hand / at Harald Gyllis Søn Siuord skulde veret hans Fader/ effter huilcken hand lod ocsaa siden kalde sin Søn/ som hand tilforn haffde ladet opneffnt effter sin Fader Vnas Smid. Hand lod sig der met icke nøye / men gaff sig ocsaa Magnus Tilnaffn / effter sin Farfaders Fader / Magnus Barfod / paa det ingen skulde misacte hannem for sin fremfarne Vanlycke oc ringe Vilkaar. Krigsfolcket oc den Menige mand trode hans dristige Løgn / oc forsuarede hannem saa heffteligen / at der skeede store Mandfald oc megen Blods Vdgydelse vdi mange Aar / offuer alt Norgis Rige for hans skyld. Der scriffuis om denne samme Suere / at hand reiste en gang ind i Sverige til Byrge Jerl/ førend hand kom endnu til nogen Befalning / oc giestede paa Veyen hos en Prest / oc skenckte hannem sin Messehagel oc Alterbog / som hand haffde ført met sig aff Færø.

Kong Suere i Norge.

Vnas Smid

Den Engelske Krønicke siger at disse Ord vaare vdgraffne vdi hans Indsegel/ *Suerus Rex Magnus, ferus ut Leo, mitis ut agnus.*

DE Norske Krønicker holde anderledis om denne Kong Suere/end Saxo haffuer her fortaldt. Thi de sige forvist (det som ocsaa vel troligt er) at Siuord Harald Gyldis Søn affledde denne Suere / met en Quinde hed Gu-

Kong Sueris Forældre oc Optucelse.

nild. Hun fick Vnas Smid effter Siguords død/ oc der Erling Skacke oc hans søn lagde sig effter at ødelegge alt Kongeblodet vdi Norge/ da flyde hun met Vnas til hans Broder Roar/ som da vaar Biscop paa Færø. Hand holt Suere saa lenge til Skole/ at hand paa det sidste bleff saa lærd/ at hand vilde viet hannem til Prest. Der hans Moder dette saa/ da græd hun/oc Suere atspurde hende/huorfaare at hun græd/ efferdi hende burde met rætte/ mere at glædis aff den ære/som hannem denne dag skulde vederfarets. Gunild suarede hannem: Denne ære er ickon ringe/imod den tilbørlige ære/ som dig forholdis/ imod all Lou oc Rettighed. Thi du est Kong Siuords Søn aff Norge/ endog ieg haffuer veret nødt til/at skiule det for dig/ indtil saa lenge du est nu kommen noget til Mands Alder. Da begynte Suere at offueruele met sig selff/ paa den ene side Kong Magnus Erlingssøns store mact oc methold/ oc paa den anden side/sin egen Affkom aff gamel Norsk Kongelig Byrd oc Blod. Effter at hand haffde vel befindet sig/ suarede hand sin Moder oc sagde: Er ieg født aff Norskt Konge blod/for ingen deel tager ieg i dag it Preste gield/ for den Rettighed/som ieg haffuer til Norgis Rigis Krone.

Suere vil icke tage it Preste gield for Norgis Krone.

Der met drog Suere ind i Norge/oc vilde hafft methielp aff byrge Jerl Brosi vdi Suerige/sõ haffde hans Fadersyster/ men fick der intet/oc maatte drage ind i Vermeland til sin Syster. Der komme siden aff det gamle Krigsfolck/sõ altid haffde holdet sig til Harald Gyllis børn oc affkom/oc haffde nu ingẽ Høffuitzmand/ effter at Øyesten/ Sueris Farbroders Søn vaar nyligen slagen paa Ree/aff Kong Magnus som Saxo her omtaler. Dette Krigsfolck nødde hannem til at tage Konenaffn/ oc de kaldede sig Birckebeener vdi den gamle Norske Krønick e/ fordi at de ginge vdi tre samfelde aar til Fields/ at de slede Sko oc Hosene aff sig/oc nøddis til at binde neffuer oc Birckebarck omkring deris Been/ oc vnder deris Fodder. Met dette Krigsfolcks bistand/ holt hand languarendis Feide met Erling skacke oc hans søn. Indtil saa lenge at Erling bleff slagẽ ved Trondhiem/ oc Magnus rømde siden til Danmarck/ til Kong Valdemar sin Frende/ oc fick der første oc anden gang stor hielp/ oc bleff indført igien met Skib oc Folck vdi Norge. Men lycken vaar hannem icke god. Vden tuil fordi at hand vaar icke kommen ret til Riget. Paa det sidste drog hand

Birckebeener Kong Sueris Krigsfolck.

Kong Valdemar vndsetter Kong Magnus.

oc Kong Suere sammen met deris Skibs Flaader vdi Sogn/ oc der bleff it stort Mandfald paa begge sider. Kong Magnus der hand saa/ at Kong Suere oc Birckebeenerne finge offuerhaand/ da spranck hand for borde oc druknede sig selff. Dette Slag begyntis *Sanctorum viti et modesti* afften/ oc endtis om Midnats tid/ Aar effter Guds Byrd/ hen ved 1174.

Koning Magnus Erlingssons Endelict.

Effter denne Dag bleff Norgis Rigis Regement hos Kong Suere oc hans Affkom/ indtil det formedelst Dronning Margrete Valdemars Daatters Gifftermaal/ er kommet vnder de Danske Konger. Men at Saxo dømer icke ret om Kong Suere/ det skeer for tuende Aarsager skyld: Den ene at Kong Valdemar holt met Magnus Erlingssøn sin Frende. Den anden/ at Saxo døde førend hand forfarede ret vdi grund/ huad endelig vdgang denne Feide fick. Thi endog Krig oc Aarlog/ haffue atskillige forandring oc hendelse/ saa seer mand alligeuel/ paa den sidste endelig Seyeruinding/ huo der haffuer den beste oc retfærdigste Sag at staa paa. Huad videre er om denne oc andre skøne oc merckelige Norske Historier/ det findis vdi den store Biscop Isleffs oc her Arffuedis gamle Norske Krønicke. etc.

Saxonis Forseelse.

OM denne forneffnd Suere haffde vel veret mere at scriffue/ men den store oc grueliga Forandring/ som opuaagnede vdi disse dage her vdi Riget/ taaler det icke/ at icg kand lenger henge vdi fremmede oc Vdlendiske Historiers bescriffuelse. Magnus/ Kong Erick Lams Søn haffde saa skøne Forlæninger aff Kong Valdemar/ oc vaar saa høyt opdragen hos hannem/ som hand nogen tid kunde begere sin Liffs tid. Endog hand haffde det icke fortient/ for den store Vtroskaff/ som hand bedrede imod hannem/ i den Krig met Kong Suend/ som tilforn er rørt. Offuer alt dette kunde hand icke endnu bære gode Dage/ oc skøn paa Kongens Godhiertighed/ oc Lyckens store Methold/ men oplagde hemelige Raad/ at sla Kong Valdemar ihiel/ oc brugte der til nogle sine Anhengere/ besynderlig Knud oc Karl/ som vaare Kong Valdemars egne Blods foruante paa deris Fæderne/ oc Erckebiscop Eskilds frender paa deris Møderne vegne. Det kunde icke hielpe/ at Kongen haffde tilforn baade skenckt hannem sit Liff/ taget hannem vdi sit Raad/ oc giffuet hannem Hertug Naffn oc forlæning/ at hand io fordristede sig til saadan vgudelig Forræderi. Oc io mindre mand trode hannem til saadan vhørlig Gierning/ io tryggere lagde hand sig effter Kongens Liff. Thi Kongen mistenckte icke den Mand til noget Forræderi/ som hand holt vdi saa megen Ære/ oc beuiste saa mange store Velgierninger/ ia ocsaa skenckte hannem Fiør oc Fæ/ som hand haffde forbrut imod hannem. Der magnus haffde lang tid holt sit Forræderi hemelige hos sig/ bleff det saaledis paa det sidste obenbaret.

Magnus Kong Erick Lams Søns Forræderi imod Kongen.

Magnus Forræderi obenbaris.

Nogle Tydske som tiente Magnus/ oc viste aff dette hans Forræ-
deri/ vaare en gang dragne hen vdi Landt Holsten/ at vdrette hans bestil-
ling/ oc giestede ind paa veyen hos en Eremit/ som bode alene for sig selff
vdi it Hus vd met veyen. Om Natten/ som de laae vdi Soffkammeret/
hos huer andre/ bare de op at snacke noget kundelige/ iblant andet ocsaa
om Kong Valdemar/ oc forundrede offuer alle maade/ huorledis at det
gick til/ at hand leffde saa lenge/ oc gick igiennem alle de Snarer oc
Forræderi/ som Magnus deris Hosbonde lagde første/ anden oc tredie
gang for hannem. Vden tuil/ meente de/ maatte dette mere skee aff Guds

Gud beskermer sine vnderlige.

besynderlige oc wryggelige forsiun/ end nogen slompe lycke eller wuiss hen-
delse/ efftherdi Kongen haffde aldelis ingen kundskaff om dette Forræderi/ sõ
hannem vaar bered. Thi første gang haffde de veret paa færde effter hannẽ/
der hand nyligen drog offuer fra Fyn til Sieland. Magnus selff fulde Kon-
gen til en Vadsted/ oc haffde ickon it Suerd ved Siden/ oc it Kneffuelspiud
vdi haanden/ som hand pleiede at bruge paa Jact effter vild Suin/ oc kunde
der faare icke bliffue mistenckt hos Kongen/ til noget Forræderi/ for saadane
Vaaben skyld. Men fordi at Knud/ som skulde ocsaa fremkomme/ met lige
saadan wfortenckt Rystning/ møtte icke paa forsagd tid oc sted/ da torde
hand icke angribe Kongen vden Methielp/ oc hilsede hannem da/ oc lod som
hand haffde intet mindre vdi sinde end Forræderi imod hannem.

Der Kongen vaar kommen offuer Vadsteden/ da møtte Knud hannem
først/ oc bleff vnderlig der ved/ at hans Metbroder Magnus vaar icke
tilstede/ oc lod der faare/ som hand vaar ellers kommen at tilbiude Kongen

Kong Valdemar vndgaar sine Fienders første Forræderi.

sin Tieniste/ som andre hans gode Mend som efftersulde hannem. Hand
bleff alligeuel lenger hos hannem end Magnus giorde. Fordi hand viste
vel Kongens kynde/ at hand pleiede gierne at sende sine Hoffsinder vdi
veyen for sig til Fergesteden/ oc bleff selff sidendis tilbage en tid lang hos
Dronningen oc hendis Jomfruer paa Strandbacken/ oc gick da først til
Skibs/ naar alle de andre vaare offuersætte. Knuds forræderi haffde da
lyckedis hannem/ der som Kongen haffde icke/ aff Guds synderlige indskud/
slaget sig fra dette Quinde selskaff/ oc begiffuet sig til Skibs met det aller-
første Skib/ som lagde vd aff Haffnen. Karl/ Knuds broder vaar diss-
imellem bestilt vdi Skaane/ at hand skulde strax forsamlet deris felligs
Sleet oc Venner/ oc slaget Kongens Børn oc alle hans Affkom ihiel/ om
det haffde ellers gaaet for sig/ som Knud oc Magnus haffde oplagd.

It andet oplagd Forræderi imod Kong Valdemar.

Knud (sagde disse Tydske ved sig selff) lod icke end da aff met sit For-
ræderi/ men drog offuer til Skaane/ oc meente/ at hand skulde der faa
bedre effne oc leilighed/ end hannem gaffuis nu nyligen vdi Fyn. Hand
drog frem i veyen for Kongen til Helsingborg/ at hand vilde der strax slaget
Kongen/ sõ pleiede ellers almindeligen at sende Raadet offuer for sig/ oc si-
den selff lade sætte sig offuer paa en lidẽ Baad mod afftẽ/ naar hand haffde
iaget den ganske dag igiennem/ saa meget hannem lystede. See huad skedes

Mindre nød forhindrer den større.

Lycken forhindrede Knuds anslag/ oc hialp Kongen met en liden nød/ aff
den store Liffs vaade/ som hannem wuitterlige hengde offuer Hoffuedet.
Skibet paa huilcket Kongẽ vilde ladet sig offuersætte/ bleff trengt aff driffue
Js/ saa hart at Kongen kom icke offuer til den sted/ som hand haffde actet sig
vdi Land/ paa den anden side. Hans folck som forventede hannem/ løb
vd imod

vd imod hannem / der de saae huad Haffs nød hand vaar vdi / oc forsamle-
dis saa mangfaaldige omkring hannem / at Knud oc de andre hans For-
ræder/ torde icke legge Hender paa Kongen/ fordi hand vaar stercker paa
Folck end de vaare. Saaledis skuffede Gud oc Lycken tuende gange
Magnus oc Knud / at de maatte affføre sig deris Harnisk oc Panzere/
som de haffde hemeligen paa sig vnder deris Klæder / oc henge dennem op
i deris Herbere / indtil de funde bedre Lelighed.

Kong Valdemar vndgaar anden gang sine Foræderis Hender.

Dette (sagde disse forneffnde Tydske) gick endnu altsammen hen / for
en almindelig Forræderi/men her vaar end nu noget større/som de icke kun-
de nocksom forundre sig paa. At Kong Valdemar haffde en aff disse besor-
ne Forrædere vdi daglige omgengelse met sig/oc haffde dog saa god en stier-
ne paa Himmelen/ at hand haffde endnu ingen skade faaet aff hans Haand.
Denne samme forrædere vaar baade Kongens Kiørsuend oc Fulefengere/
naar hand drog allene vd paa sin liden Vogn paa Fulefengeri. Hand haff-
de tilsagd disse andre / at naar Kongen løb en gang fra Vognen hen effter
Høgen / oc buckede ned at tage Fulen fra den / naar den haffde fanget no-
gen/ da vilde hand sla til oc dræbe Kongen/ met huad som hand haffde næst
ved Haanden. Men Lycken vilde alligeuel aldrig føye sig saa for han-
nem / at ihuor offte hand vaar paa saadan Jact met Kongen / at hand
kunde komme til / at fulddriffue dette sit mordiske Forsæt. Saa at mand
kunde tage oc Føle paa / at det vaar icke muligt / at Kongen kunde falde
for nogen Mands Haand / efferdi hand beuaredis vdi saadane gruelige
Vaader / icke aff noget Menniskelig Forsiun / men aff Guds blote Mis-
kundhed oc Beskermelse allene.

Vtro Tienere.

Kong Valdemar vndgaar tredie gang oplagt Forræderi.

SAadane Snack oc Tale haffde disse fremmede Tydske vdi denne Ere-
mits Hus / som de laae om Natten hos huer andre. Eremiten som
hørde der paa/ tenckte ved sig selff/ at den gode Gud / som haffde spart den-
ne fromme Konning / aff disse Forræderis Hender / vilde nu icke lenger
haffue deris Forræderi duld. Thi fortalde hand strax en Abbet/ som gieste-
de hos hannem / fra det første oc til det sidste / alt hues hand haffde hørd aff
disse forneffnde Magnus Tienere/oc bad hannem/ at hand skulde drage w-
fortøffuede hen offuer til Kongen / oc giffue hannem det tilkiende. Der
Kongen fick Abbedens Beretning at høre/ oc besindede ved sig selff / at
baade Tid oc Stæd / oc alle andre omstendige Vilkaar / vdi hans Van-
dring oc Reyse/ stemmede offuer it met huer andre / da troede hand at det
vaar som hand sagde for hannem. Hand tackede oc loffuede Gud i Himme-
len/ som haffde icke alleniste naadeligen beuaret hannem/men ocsaa vnder-
ligen ladet obenbare disse arge Fiendeuenners oplagd hemelig Forræderi.

Forræderi obenbaris vnderlig.

KArl oc de andre hans besorne Stallbrødre viste her intet aff/oc drog
derfaare dristeligen oc vitterligen for alle mands Aasiun / hen til Bi-
scop Absalon / oc bad hannem gierne / at hand vilde for Frendskaffs skyld/
vere hannem behielpelig hos Kongen / at hand maatte komme til nogen aff
Kronens Forlæninger. Huad heller hand giorde det/ fordi at hand skulde
bliffue wmistenckt hos Kongen for sin Forræderi/ eller ocsaa at hand haff-
de affslaget dette sit Forsæt / efferdi det fick icke sin fremgang / som det nu

Karl Kongens Forræderе beder hannem om Forlening.

saa

saa offte vaar begynt/det kand ieg icke sige for vist. Kong Valdemar lod sig ocsaa intet bemercke for Biscopen / der hand bad for Karl / oc sagde sig at ville giffue hannem vdaff sit Rentekammer / saa meget hand kunde holde sig vdaff/ indtil der bleff nogen aff Kronens Forleninger fangelige/ som hand kunde vere behiulpen met.

Kongen giffuer Biscop Absalon tilkiende hans Fienders Forræderi.

SJden der Kongen kom selff til Roskild/ oc haffde en dag hørt Messe vdi hellige Trefaaldigheds Kircke / da kallede hand Biscop Absalon / oc bad hannem side ned hos sig / oc befoel saa Abbeden at hand skulde fortælle paa ny / det som hand haffde tilforn giffuet hannem tilkiende / om denne Forræderi/ huorledis den bleff obenbaret vdi Lant Holsten/ aff Mogensis Suenne. Abbeden forfærdedis met det første/ oc rødmedis vnder Øynene/ oc torde icke tale it eniste Ord / fordi hand viste vel at Biscop Absalon / oc Knuds Børn vaare Samfrender met huer andre. Dette actede Kongen strax/oc bad hannem ickon sige sin Sandhed fri vd/ oc tro fuldkommelig at Biscop Absalon elskte hannem langt mere / end nogen aff sine egne Slectning. Da begynte denne gamle Fader / at opregne fra det første oc til det sidste / all Leilighed oc omstendige Vilkaar / huorledis at disse hemelige Fienders Forræderi vaar oplagd/ oc huorledis den bleff obenbaret/ oc hannem siden befalet/at giffue det hans Kong: Matt: tilkiende/at hand vdi tide kunde diss bedre see sig faare/ oc beskytte sit Liff.

Kong Valdemars klagemaal offuer sine Forrædere.

Der Abbeden haffde nu end sin tale/bad Kongen hannem træde aff igien til en side/oc suckede dybt ved sig selff/oc begynte at klage sig for Biscop Absalon oc sagde. Dette maa vere en seldsom oc vnderlig ting/at disse mine egne Samfrender/staa mig saa hart effter mit Liff/ oc see icke ved/ huercken for Blod eller Byrd skyld/ eller for mine mange velgierninger/sō ieg haffuer vdøst offuer dennem. Der som ieg nu seer igennem Fingre met deñem/ huad er det andet / end at ieg styrcker dennem / som ere dog stercke oc villige nock vdi sig selff/ til at forraade mig? Der som ieg ocsaa griber strax til/at fange oc straffe dem paa deris Liff / førend deris Sag bliffuer mere obenbaret / oc forhørt vdi Dom oc Rættergang / oc dem ved flere Vidnisbyrd offuer beuist / da kand skee / at mange skulle legge mig det vd i den verste Mening. De skulle vel tør sige / at ieg handler imod mine egne Slect oc Byrd som en Tirran / oc lader dem tagis aff Dage / fordi ieg bærer Affuend ved dennem / oc befryeter mig at de skulde vorde mig for stercke/ oc trenge mig oc mine fra Kronen oc Kronens Herlighed. Saa haffuer ieg bange Kaar / ihuorledis ieg bærer mig at. Tøffuer ieg for lenge / oc lader saadant gaa vstraffet bort / da er ieg vdi Liffs Fare. Straffer ieg for hasteligen / da vil der mange tale ilde paa mig/ oc tyde mig alting vd i den verste Mening. Jeg veed aldrig Raad / huorledis ieg skal komme best til at heffne mig paa disse Forrædere. Helder vilde ieg endnu voge mit eget Liff/ end lade dennem affliffuis/ skulde min Død icke strecke sig videre/ end til min egen Person. Thi ieg befryeter mig/at der som de end skønt haffde myrd mig/ da skulde de icke lade sig mettis aff mit Blod/ men lade den samme Dom ocsaa gaa offuer mine Børn/Slect oc Venner/ saa mange som de ellers kunde offuerkomme. Oc huad vilde der andet følge effter/ end ind-

Kongens bange Kaar met sine Forrædere.

end indbyrdis Oprør her offuer alt Riget / och saa fremmede Fienders Indfald vdi Landet paa alle sider / oc endis paa det allersidste / met gantske Danmarckis Rigis / vort kiere Fæderne Lands Ødeleggelse oc Forderffuelse. Met saadane aluerlig Suck oc Omhyggelighed / beklagede Kongen sin Vaande for Biscop Absalon / oc begerede aff hannem / at hand vilde deele det beste Raad met hannem / som hannem siuntis effter tidsens Leilighed / gaffnligste oc nytteligste at vere.

Biscop Absalons Raad.

BIscop Absalon suarede Kongen / oc sagde / at hand tenckte det samme som Kongen nu haffde sagd / oc viste hannem ingen bedre Raad / end at hand gaff Gud selff Heffnen vdi Haanden. Hand som haffde spilt disse Forræderis skalckafftige Anslag / skulde vel ocsaa finde Middel oc Maade / til at obenbare det videre vdi sin tid. Det er oc icke andet mueligt (sagde Biscopen) end at det maa io bliffue vitterligt / met det allerførste for alle Mand / det som saa mange nu allerede vide. Hand formanede ocsaa Kongen / at hand skulde befale sit Folck / at de toge flitteli ge vare paa hannem her effter / oc aldrig lade sig findis Vaabenløs / men haffue god Opsiun paa hannem / saa vel met Dage vact som met Natte vact. Der aff skulde disse Forrædere vel formercke / at deris Skalckhed vaar obenbaret / oc selff met tiden giffue Tegen fra sig / oc røbe deris egen Forræderi.

Karl begerer anden gang Forlæning aff Kongen.

DEtte Biscop Absalons Raad behagede Kong Valdemar saare vel / oc som hand nu fulde hannem vd aff Roskild / kom Karl atter til hannem paa Veyen / oc nødde hannem til / at hand anden gang ryctede hans Bud hos Kongen. Kongen gaff hannem saa for Suar / at hand ventede sig liden Tack for den Forlæning / som hand skulde giffue den / der vilde betale hannem ickon met Mord oc Forræderi. Mig forundrer (sagde Kongen) at nogle Folck ere nu om stunder vorden saa meget Suigefuld / oc henge saa hart vdi deris onde Forsæt / huilcket de mene at de dølle / oc er dog icke wduld. Dog huorledis der om vaar / loffuede Kongen alligeuel / at det første hand kom offuer til Jutland / da vilde hand betencke en wtro Tienere / met en god Forlæning / endog det vaar vel alle Mand vitterligt / at Karl begerede saadan Mact oc Velde / mest for denne Aarsage skyld / at hand kunde fuldriffue sit suigefult Anslag / som hand haffde i sinde imod hannem.

Kong Valdemars Fromhed.

Der Biscop Absalon sagde Karl / huad Suar hand haffde faaet paa hans vegne / at Kongen vilde betencke hannem met en Forlæning / naar hand kom til Jutland / tackede Karl hannem høyeligen / oc lod icke andet ved sig gaa / end at hand glæddis meget aff Kongens gunstige Rundhed. Dog det vaar mere fordi at hand meente / at hand kunde da komme best til at forraade Kongen / naar hand fick noget at raade oc regere offuer. Denne vaar fuldkommelige hans Tancke oc Mening / thi hand viste icke end da / at Kongen haffde faaet noget om at holde met hans / oc de andre hans Stallbrødris Forræderi. Siden drog hand hen offuer til Jutland / met sin Broder Knud / at de vilde tale met deris Morfader

Erckebiscop Eskild / som vaar da nyligen kommen paa Skib til Ribe fra Franckerige / der som hand haffde veret vdi Clarcuallis Kloster / nogen tid lang / som førre bleff omtalet.

Bent Karls oc Knuds Halffbroder.

Disse forneffnde tuende Brødre / Karl oc Knud / haffde en halffbroder / ved naffn Bent / huilcken deris Fader haffde afflet met en Slegfred Quinde / oc tiente nu vdi Kongens Gaard / mere paa Falsk imod sin Herre / end paa nogen erlig oc oprictig Troskaff. Hand sulde Kongen i disse samme dage offuer til Fyn / oc kom en gang at sidde til Bords met Kongen selff / som giorde Maaltid paa sin Herre Sal / vdi sine Menige gode Mends oc Hoffsinders næruerelse. Der begynte denne Bent at legge Maden fra sig / oc lege met sin Kniff / kaste den frem oc tilbage / ligeruis som hand vilde hugge / stinge oc forsette met den / som en Fecter / der bereder sig til en Kamp imod sin Gienpart.

Bent lader mercke sit Forræderi.

Vndertiden skiulte hand Kniffuen vdi sit Skiød / oc vndertiden knytte hand den vdi sin Neffue / oc haffde dog altid sine Øyne paa Kongen / saa at hand siuntis at true hannem / baade met Ansict oc Haand. Maa vel ske at hand kunde icke selff dølle det Forræderi / som hand haffde i sinde / eller ocsaa at hans Hu vaar saa forbittret / at hand icke besindede selff tidens eller stædens Leilighed. Gertrud Kongens Søns troloffuede Brud / som sad ocsaa offuer Borde samme tid / bad Kongen met grædendis Taare / at hand vilde giffue god act paa disse galne Facter / som Bent haffde paa sig / met sin Kniff.

Niels Kong Valdemars Køgemester.

Kongen vinckede hemeligen at Niels sin Køgemester / oc bad hannem at hand skulde kaste it Øye til Bent / dog icke lade sig mercke der met / men saa tilige at Maaltidet vaar giort / skulde hand vere ved Haanden / oc vere rede at tage imod / om denne forneffnde Skelm vilde begynde nogen Wlyst. Dette formerckte hand / oc stack der faare strax Kniffuen ind igien vdi sin Skede. Vden tuil at Gud / som formeente hannem at fuldkomme sit Forsæt / dreff hannem til at røbe siff selff / ved saadane sin Wbesindighed oc store Galnskab.

Kong Valdemar beklager sig for sine Hoffsinder.

KOng Valdemar angrede da først / at hand haffde icke efftersuldt Biscop Absalons Raad / oc kallede strax sine Hoffsinder ind for sig vdi it Kammer / oc der vdi Bentis oc alle deris nærueruelse / begynte sin Tale til dennem oc sagde. Det som ieg haffuer at giffue eder faare paa denne tid / det er den ting / som eder alle skal ilde behage / oc kand dog icke døllis / vden min skade oc Liffs fare. Thi io kierere ieg veed at i haffue mig / io saa megen diss større Sorge oc Bedrøffuelse veed ieg for uist / at i som ere mine Venner oc tro Tienere / skulle faa her aff / naar som i faa at høre huad for Haanden er. Jeg haffuer forfaret vdi sandhed / aff visse Tegn oc leffuendis Mands Røst / at her er nogle iblant dennem / som ieg haffuer betroet at vaacte paa mit eget Liff / at de staa mig effter / at de kunde tage mig aff Dage / ved hemelig oplagd Forræderi. Deris naffn vil ieg spare paa denne tid / paa det de kunde end nu vederkiende sig / oc affstaa deris onde Forsæt. Men eder allesammen / oc huer vdi besynderlighed / vil ieg haffue formanet / at i effter denne Dag tage flitteligere vare paa mig / end her til dags skeed er. Naar som i ere vdi min Metfølg / da skulde i aldrig legge eders Suerd fra eder / eller findis nogen tid Vaabenløss. Huer skal vere saa omhyggelig for

sig vdi

sig vdi sin stæd/ oc saa viss paa sin Sag / ligeruis som hand viste aldrig huo
hand torde tro eller mistencke. Huilcket ieg vil alligeuel icke haffue sagd vdi
denne Mening / at nogen skal tencke om mig / at ieg bær tuil om eder
allesammen til lige. Det vere langt fra. Thi ieg forseer mig fuldkomme-
ligen det til eder / at meste parten aff eder ere ved dette sind / at i ere redbod-
ne til at gaa i Døden for min skyld/ om behoff giordis.

Kong Valdemar haffde trofaste Hoffsinder.

Kongens hoffsinder bleffue vnderlige ved saadan Tale / oc effter
som huer haffde best Samuittighed for sin Trohiertighed / mod sin Herre
oc Konning / saa meget diss hefftеligere hulde de ved hos Kongen / oc be-
gerede at hand skulde naffngiffue sine Forrædere. De loffuede at de
skulde heffne hannem paa dennem / oc icke spare nogen / enten for Ven-
skaff eller Frendskaff skyld / at de som tyrstede effter deris Herris oc Kon-
gis Blod/ maatte io faa deris rette fortiente Straff. Kongen bad at huer
skulde giffue sig her met til freds / at hand viste sig selff fri / oc lade betem-
me met videre Dom oc Randsagelse paa denne tid. Met saadant for-
standigt Giensuar stilte Kongen deris Hastighed oc Vrede/ oc huer lod sig
nøye met denne beskeed / effter Kongens gode behag oc befalning.

Kong Valdemars Sactmodighed.

BEnt formerckte strax aff denne Kongens Tale / at hand vaar kommen
vnder Veiret met hans oc de andre hans Stallbrødris Forræderi.
Hand tenckte ved sig selff / at Kongens Leide vaar intet at lide paa. De
at Kongen lod sig høre / at hand vilde tage dem til naade / det mente hand
vaar ickon giort paa skrømte vdi denne Mening / at Kongen kunde locke
dennem / oc offuerfalde dennem wforuarendis / naar de lode sig tycke / de
vaare vdi størst Tryghed. Thi rømte hand strax hemeligen bort fra
Kongen/ hen offuer til Jutland / oc gaff sig icke en gang stunder til at tage
sin Harnisk oc den beste part aff sin Rystning met sig. Saa skarpe
Kløer haffuer det forgifftige Best / en ond Samuittighed / at den riffuer
sin egen Herre oc Hosbond / oc slar hannem paa fluct / om end skønt ingen
Domere eller Heffnere sætte effter hannem. Saa tilige Magnus fick
Bud fra Bent / huad paa færde vaar / strax den samme Nat gick hand til
Skibs / oc seylede til Lybeck / oc drog siden deden til Hertug Henrick aff
Saxen / oc begaff sig vdi hans Tieniste. Knud oc Karl staale sig heme-
ligen vd aff Ribe / oc ginge til Skibs ved Randers / oc begaffue sig siden
hen ind vdi Suerige til deris Frende Byrge Jerl i vester Gylland. Alle
vaare de brende met it Merck / det vaar en ond Samuittighed / som tog
baade Mod oc Raad fra dennem.

Bent formercker at hans Forræderi obenbaris.

En ond Samuittighed.

Kongens Forrædere rømme Landet.

AF saadane onde tidende / bleff Erckebiscop Eskild saa sorge siug / at
hand falt vdi en stor Suaghed / oc miste saa gaat som baade Maal
oc Mæle der offuer. Kongen tog alligeuel saare venligen mod han-
nem vdi Viborg / paa det at hand skulde icke sinuis at haffue nogen
ond Mistancke om hans Tilkommelse. Erckebiscopen vaar oc saa
beskeden oc fornumstig / at hand bad icke en gang for disse sine Lands-
flyctige Frender / paa det at Kongen skulde icke finde nogen Skyld til
hannem

Erckebiscop Eskild gremmer sig for sine Daatter Børn.

hannem / at mistencke hannem / at hand haffde veret enten vdi Raad eller Daad / i det allerringste met dennem / imod hans Kong: Mat: Siden drog hand hen offuer til Skaane / oc kom der formedelst Lægernis hielp / smuck til sin Maal oc Mæle igien. Men hans Hiertis Banghed / oc

Sorg er Siugdom.

store induaartis Sorg / som hand bar hemeligen for sine Daatter Børn / som hand haffde saa kiere som sit eget Liff / den kunde ingen Doctor eller Læge skilie hannem ved. Saa er det lættere vndertiden / at hielpe it Menniske fra legemlig vduaartis Suaghed / end Sorge Siugdom.

MAgnus skammedis ved / at oplade sig for Hertug Henrick / oc giffue hannem ret Hoffuet Aarsage tilkiende / huorfaare hand rømte her vd aff Riget. Hand bad hannem ickon at hand vilde legge sig vdi / oc forskaffe hannem Kongens Venskab / at hand maatte komme til Land oc Leide igien. Hertugen ynckedis offuer hannem / oc screff for hannem til Kong Valdemar / at hand vilde giffue hannem sin Venskaff / oc forlade hannem hues hand haffde brudt hannem imod. Kong Valdemar vilde intet scriffteligt Suar giffue fra sig / men sende sin Staaldmester / Henrick / som kunde saare god Tydske / hen vd til Hertugen / at hand skulde vnderuise hannem / om Mogensis Forræderi oc Skalckhed.

Hertug Henrick aff Saxen vil bede Mogens Venskab.

Henrick Kong Valdemars Staalmester

Der Mogens fornam / at Hertugen bleff anderledis berættet vdi hans Sag / end hand haffde selff giffuet saare aff begyndelsen / da traadde hand dristelige frem / ligeruis som den der haffuer bidt Hoffuedet aff all Skam / oc bød sig til Kamp paa sin Wskyldighed. Som det almindelige gaar til. Den som blues icke ved at bedriffue en slem whørlig Synd oc Last / hand blues icke helder gierne ved / at forsuare oc benecte sin slemme Gierning.

☞

Kongens Legat Henrick / suarede oc sagde / at hand haffde ingen Befalning der paa aff sin Herre / at hand skulde met Vaaben oc Værie driffue sin Sag / oc sla sig eller hannem til rette / men at hand skulle ickon giffue hannem Sag / oc indkalde hannem for Kongen / at hand der skulle skytte sin Wskyldighed / oc gaa der om effter Lands Louen / saa meget som ræt vaar. Hertugen atspurde huad den Danske Lou holt om saadane Tuilsager / at legge sig fra. Henrick sagde at mand pleiede at skytte sig met Jernebyrd.

Jernebyrd.

Hertugen vende sig om til Mogens / oc atspurde hannem / om hand viste sig saa fri for tillagd Sag / at hand torde fordriste sig til / at bære gloendis Jern der paa. Mogens suarede / oc sagde at det vaar en gantske Wuiss Prøff / met denne Jernebyrd / saa at det hende sig offte / at den wskyldige brende sig saa vel som den skyldige / oc mente der hos / at Guds Almectige Maiestat haffde andet at skaffe / end at hand skulde altid staa alle dennem til rede / som begerede aff hannem / at hand for deris Bøn skyld / skulde vdi Miracklels viis forhindre Naturens første metgiffne Art oc sæduanlige løb. Dette Suar giorde Mogensis Sag saare mistenckt hos mange.

Hertugen atspurde Mogens atter / vdi huad maade hand kunde nu vere hannem behielpelig / efftherdi hand skød sig fra sit eget Fædernelands vedtagne Skick oc Lou / oc vilde icke legge sig denne store Sag fra /

saaledis

saaledis / som andre Landsens Indbyggere pleiede at giøre. Mogens bleff lenge staaendis stille / førend hand kunde komme til Ords. Paa det sidste der hand fornam / at hand kunde ingen anden Vey vndkomme / da sagde hand / at hand vilde selff drage ind til Kongen / dog met denne Vilkaar / at hand maatte drage fellig ind oc vd igien / huad heller hand vant eller tabte Sagen. Henrick suarede / at hand vilde sige hannem sekker Leide til / paa sin gode Tro oc Ære / oc sagde at Mogens viste vel selff huad den Danske Lou holt vdi saadane Sager / som gielder Liff oc Ære paa / at huo som end skønt her vdi foruindis / saa gribis de dog icke strax / men dennem tilstedis / at de maa inden en viss Dag oc tid / forsee sig oc rømme Landet. Magnus mente at Henrick vaar icke den / paa hues Leide hand vilde sætte sin Tillid / oc begerede derfaare at Biscop Absalon vilde vere hannem god faare / at hannem skulde ingen Vold skee / enten naar hand drog ind eller vd igien aff Riget.

Mogens skiuder sig ind for Kongen selff.

DER Kong Valdemar / fick at vide aff sin Legat / huad Mogensis begering vaar / screff hand strax til Hertugen / at Biscopen vilde recke hannem Haanden / at hand skulde komme vdi sit fri Behold igien / effter sin begering / om Sagen bleff icke anderledis fordragen imellem dennem. Biscop Absalon viste aldelis intet her aff / huad Kongen haffde vdloffuet paa hans vegne / saa at Mogens som ilede hiem til Riget / kom selff til hannem / førend hand fick enten Bud eller Breff fra Kongen / at hand matte huse oc hæle hannem. Thi bleff Biscopen vnderlig / oc viste icke huorlidis hand skulde tage imod saadane en vforuarendis Giest / men der hand fick / effter nogle faa Dage / Kongens Breff / da gaff hand sig til freds / oc gaff Mogens oc saa Mod oc Trøst / oc mente at hans Sag skulde staa til at hielpe / oc alting skulde gaa vel til. Endog Mogens viste imellem Gud oc sig selff / at hans Sag vaar ond / saa forlod hand sig alligeuel saa meget paa Biscopens Bistand oc Løffte / at hand mente det skulde ingen breck haffue / hand vilde vel gaa sin Sag igennem. Derfaare giorde hand sig ocsaa strax rede / oc seylede hen offuer til Jutland / oc lagde sig ind paa sin egen Gaard / indtil at tiden kom / som vaar beramt at Sagen skulde forhøris vdi Aarhus. Men Skalcken kunde icke end da holde sig / at den io vdi midler tid / røbte sig seff met tuende sine Breffue / som vaare screffne om hans hemelige Forræderi / huilcke bleffue optagne aff Kongens befalnings Mend / som vaare tilsætte at randsage alle veyfarende folckis Passbort / oc anden metfølgendis Leilighed. Der hand formerckte nu at saadant hans Suig oc hemelige Trædskhed vaar obenbaret / spredde hand en stor Løgn / oc sagde for Biscop Absalon oc andre / at hans egen Scriffuere haffde tabt hans Indsegel / oc nogle aff hans Uuenner haffde fundet det / oc screffuet disse Breffue paa hans Hals.

Mogens kommer igien til Danmarck.

Mogens kand icke holde sig fra Forræderi.

Der tiden vaar nu kommen / at Sagen skulde forhøris / giorde Mogens rede met tuende Skib / oc møtte Biscop Absalon vdi Sundet / som haffde det fornemmiste Ridderskaff oc Adel / baade aff

Mogens falder atter i Mistrøstighed.

Sieland oc Skaane met sig / som ocsaa actede sig til denne Herre Dage. Hannem vaar da kommen saa stor Redzel oc Forskreckelse paa / aff hans egen onde Samuittighed / at ingen skulde troet / at hand som alle sine dage haffde beuist sig en duelig oc dristige Krigsmand / skulde nogen tid ladet Modet saa skammeligen falde paa sig. Hand soer hart / at hand torde icke driste paa Kongens Leide / de maatte loffue oc iette hannem Bistand oc Hielp / oc alt huad de vilde / hand vilde for ingen deel følge dennē til Kongen. Besynderligen efftersi hannem vaar nyligen tilslagets denne Wlycke / at hand haffde mist sit Insegel / oc hans affuends Mend haffde fundet det / oc dictet Breffue aff hans Mund / oc forførd hannem paa ny hos Kongen. Biscop Absalon sagde at det skulde ingen Nød haffue met hannem / oc der som end skønt Sagen gick hannem vnder Pyne / saa vaar der dog intet endnu skeed / som skulle forhindret / at hand io kunde komme i sit Behold / naar oc huor hannem selff lystede. Met saadane Ord lod hand sig offuertale / fulde Absalon / oc dristede mere paa hans Raad / end paa sin egen Sags Retfærdighed.

Viby ved Aarhus.

Kongen gaar i Rætte met Mogens.

Kongen griber Mogens vdi sine Ord

KOng Valdemar vaar vddragen til Viby / imod Biscop Absalon / met det gantske Danske Ridderskab / oc haffde der alle sine fornemmiste gode Mend til giest / men Mogens vilde hand for ingen deel tage til Bords met sig / paa det at hand skulle icke siunis strax at haffue giffuet hannem sit Venskab. Om anden Dagen bleff Mogens fremkaldet vdi Rættergang / oc Kongen begynte met haarde Ord at klage paa hannem / oc gaff hannnem Sag / at hand haffde staaet hannem effter Liff oc Lycke / oc vilde met hemeligt Forræderi betalet hannem / for alle de mange oc store Velgierninger / som hand haffde beuist hannem. At hand vaar sandelige skyldig for Sag / det lod hand selff paakiende / i det hand rømde skammeligen vdaff Landet / mere fordi at hand haffde en ond Samuittighed / end at Kongen eller nogen anden paa hans vegne / haffde tractet effter at fange eller Fengzele hannem. Mogens suarede / oc sagde at hand vaar icke rømt aff Landet / fordi at hand viste sig noget ont at staa paa / men mere fordi at hand kunde met større Tryghed langt borte spørie til / aff huad Aarsage hans Kong: Matt: vaar saa høyligen fortørnet paa hannem / som Bent gaff hannem strengeligen oc aluerligen tilkiende. Hand sagde ocsaa at hand kunde icke nocksom forundre sig paa / huorledis det gick til / at Kongen aff saadan ringe oc forfengelig Mistancke / forfulde hannem nu saa hart / wanseet at hand vaar baade hans egen Slect / oc haffde beuist hannem saa megen ære oc gode tilforn. Kongen tog hannem om sine egne Ord / oc sagde at io flere Velgierninger hand haffde beuist hannem / io større vaar hans Skam / at hand vilde forraade den / som haffde giort saa vel imod hannem. Oc paa det hand skulle icke komme til met / at benecte sit Forræderi / da fremlagde Kongen disse tuende Breffue / som før bleff omtalet. Det ene vaar opbrudet / det andet endnu tilluct / oc befoel Biscoperne som sade omkring hannem / at de skulle granske oc forfare / om disse tuende Breffue vaare beseglede met Mogensis Indsegel eller oc icke. Der alle Mand saae dem / oc sagde at det vaar io Mogensis sædvanlige

Signet /

Signet / da lod Kongen dem læse vdi alle Mands paahørelse. Det ene som vaar opbrut / vaar screffuet til Skoningerne / vdi huilcket Mogens skeldede Kongen for Tiranni / at hand forderffuede oc plagede saa mange her vdi Riget / oc begerede derfaare at de vilde giøre hannem bistand / at heffne saadant paa Kongen / met Krig oc Aarlog. Det tillucte Breff vaar screffuet til Knud oc Karl / vdi denne samme Mening / som dette første. Hand begerede aff dennem / at de skulde begynde it Oprør i Skaane / saa at Kongen skulde klemmis imellem dennem begge / oc ingen Vndsætning faa aff disse tuende sine beste Lande mod dennem.

Mogens kand icke suare Kongen.

Alle Mend / som hørde disse Breffue læsis / bleffue vnderlig her ved / oc der de hulde sig frem / at de vilde høre huad Mogens kunde suare het til / da finge huercken de eller Kongen it eniste Ord at høre aff hannem. Hand skiffte Farffue / oc foruandledis vnder sine Oyen / oc bleff saa forskrecket / at hand miste baade Maal oc Mod. Det haffde da noget nær veret giort met hannem / haffde icke den forstandige oc kloge Herre / Biscop Absalon kommet hannem til hielp / oc suaret met hannem / oc sagd at det vaar icke at forundre / at den som staar vdi nogen Rættergang / at hand betencker sig vel / huad hand vil suare / naar hannem giffuis ny Sag / som hand icke haffuer beredt sig paa at suare til / førend hand er kom̃en for dom. Thi bad Absalon Mogens / at hand skulde træde aff til en side / oc tage nogle aff sine Venner met sig / oc raadføre sig huad hand vilde suare til disse forneffnde Breffue. Saaledis kom Mogens noget til sig selff igien / oc begerede at Biscop Absalon oc Biscop Tyge aff Vendsyssel maatte gaa vd met hannem vdi Raads viis. Denne Biscop Tyge haffde veret hans Faders / Kong Erick Lams Prest / oc meget affholdet hos hannem / oc siden kommet fra hannem / til dette Biscopelige Embede / som hand nu vaar vdi. For denne Aarsage / haffde hand gierne seet / at det haffde gaaet Mogens vel / for sin Faders skyld.

Absalon staar Mogens bi.

Biscop Tyge aff Vendsyssel / Erick Lams prest.

BIscop Absalon oc Biscop Tyge ginge vd met hannem vdi Enlighed / oc lode ilde ved hannem / oc bad Gud bedre det / at hand skulde leffue den Dag / at hand skulde tencke paa saadane gruelige Forræderi / imod sin Herre oc Konning. Mogens stoed lang tid her paa / at en anden aff hans affuends Mend / haffde dictet disse Breffue paa hans Hals imod Kongen. Men Bisperne trengde hart paa hannem / oc sagde at saadane letfærdige Aarsage vilde intet hielpe / efftersdi det vaar baade hans Scriffueris Lamberts egen Handscrifft / oc den Stil oc sæduanlige Dict / som hand pleiede at bruge vdi alle sine Breffue / som gick vd vnder hans naffn. Da falt Modet atter paa Mogens / oc hand begynte met stor Redzel at atspørie dennem / om hand stod icke til at hielpe / om hand gick til den rette Sandheds bekiendelse. Biscop Absalon suarede oc sagde / at endog det vaar vel fare paa færde / om hand kiende sig selff skyldig / saa vilde hand alligeuel icke raade til / at hand skulde giøre det / førend hand vaar viss paa / at Kongen vilde tage hannem til Naade / ihuorledis at Sagen kunde forløbe sig. Hand bad hannem / at hand skulde icke vere saa redt oc forskrecket /

Mogens trengis til at bestaa sandhed.

Vnne en saare rig Herremand i Jutland

men træde ickon dristelige frem / oc enten bede eller bede lade / at Kongen vilde lade Sagen opstaa til om anden Dagen. Kongen lod skee effter denne hans begæring / oc reiste strax der fra om Afftenen / oc giestede paa Vnnis / en saare rig Herremands Gaard / met sit gantske Raad oc Menige Ridderskaff.

Mogens sider ilde vdi sin Sag.

En god Raadgiffuere.

Paa Veyen som Biscop Absalon red effter Kongen / holt Mogens sig til hannem / oc vaar offuer alle maade saare bange oc tuilraadig / oc atspurde derfaare / huorledis hand kunde best komme til / at legge sig denne Sag fra. Biscopen suarede hannem / oc sagde at hand haffde io bange Kaar / oc kom neppelig her fra / enten vden stor Vanære eller Liffs fare. Thi først stod det hannem icke vel til / at rygge tillagd Sag / som beuistis hannem offuer / met saa mange sandfærdige Tegn oc Vidnesbyrd. Oc skulde hand aldelis intet suare til Sagen / da vaar det io ont oc wklart i alle maade. Gick hand oc saa til en friuillig Bekiendelse / da vaar det wuist / huorledis Kongen vilde tage det aff hannem / vden hand haffde andre forord met hannem / at hand vilde tage hannem til naade igien / oc giffue hannem sit Venskaff. Saa trofast vaar Biscop Absalon / at hand heller vilde sige hannem vdi god tid / at hand viste hannem ingen Raad / end at giffue hannem nogen Fortrøstning / som hand siden kunde icke sla sin lid til. Mogens sagde fremdelis til hannem / at hand vilde gierne gaa til sin Sandhed / om hannem siuntis at hand ellers kunde finde Naade hos Kongen. Absalon sagde at hand maatte fri sige hannem Sagen vdi grunden / Kongen skulde aldrig faa noget der om at vide igien aff hannem. Men dog sagde hand sig icke / at vilde vere ene her om / paa det at hans bekiendelse skulde icke holdis for it Scrifftemaal / oc raadde derfaare / at hand skulde oc saa lade Sune Ebbissøn oc Esbern Snare vide det / effterdi de vaare to gode ærlige oc trofaste Riddermends Mend. Sune oc Esbern loffuede strax Absalon met Haand oc Mund / at de skulde holde stille hos sig paa Tro oc Loffue / huad som dennem obenbaredis i Hemelighed / oc aldrig tale der om igien / vden det skeede met hans egen Minde oc Samtycke. Da begynte Mogens at fortælle / fra det første oc indtil det allersidste / huorledis hand haffde staaet Kongen effter Liff oc Lycke. Hand bekiende at hand icke alleniste haffde veret paa Forræderi met disse / som vaare rømte for Sagen / men haffde oc saa haffd mere hemeligt Forræderi for Haanden imod Kongen / end hand endnu selff haffde faaet at vide. Hand sagde at baade Eskild Ascerssøn oc Christiern Suendssøn / vaare lige saa gode vdi denne Sag / som hand vaar selff. Christierns Broder Ascer Prouist vdi Lund / viste vel (sagde hand) at wi haffde saadant vdi sinde / men hand dulde mere end hand samtyckte vort Forræderi met oss.

Mogens gaar til Sandheds bekiendelse.

Mogensis Anhengere.

Biscop Absalon taler vel for Mogens.

DEr Kongen vaar kommen til Herbere / oc Biscop Absalon saa sin Leilighed / at der vaar ingen aff Raadet hos Kongen / da gick hand til hannem / met Sune oc Esbern / oc bad hannem / at hand vilde dog selff besinde sig / oc acte huad ende denne onde Sag met Mogens / vilde tage paa det sidste. Skulde Kongen begynde oc forfølge sit klagemaal offuer Mogens da vilde det bliffue hannem vanskeligt at føre det vd til enden. Skulde oc saa

Mogens

Mogens gaa til at bekiende noget / da kand ske det vilde kaaste hans Hals. Kom Mogens bort oc ingen Dom gick paa hannem / da skulde vel mange siden tencke / at hand vaar aldelis wskyldig / for det som hand sagdis. Eller ocsaa om hand bestod sin Sandhed / oc fick alligeuel siden ingen Naade / da skulde vel de andre hans Stallbrødre vorde vise aff hans skade/ oc aldrig vederkiende sig selff. Saa at Biscop Absalon siuntis ingen nøyere eller bedre Raad/ at vere paa færde/ end (om det siuntis ocsaa Kongen gaat) at mand lagde sig effter Mogens / at mand kunde beuilge hannem/ at hand wnødt oc wtuungen vilde selff bekiende/ huorledis alting vaar om denne gantske Handel. Kongen hørde vel huad Absalons Mening vaar / oc lod det bliffue her ved / oc loffuede sig at vilde forlade Mogens all Synd oc Straff/ om hand ellers vilde obenbarligen sige sin Sandhed.

OM anden Dagen/ der Mogens kom atter frem for Rigens Raad / atspurde Kongen hannem / huorledis hand haffde beraad sig / oc huad hand vilde giffue for it endeligt Suar fra sig / paa den Sag som hand haffde giffuet hannem. Da begynte Mogens dristeligen vden all Blussel / at fortælle fra det første oc til det sidste / huorledis hand met sine Anhengere/ haffde oplagd oc dreffuet sit Forræderi imod Kongen. Hand neffnde beskedelige baade tid / stæd / oc alle omstendige Vilkaar / oc alle deris naffn/ som haffde veret vdi Raad oc Daad met hannem. Oc bekiende at hand kunde icke nocksom forundre sig her paa / at Kongen haffde haffd saa god en Lycke / at hand icke for lang tid vaar skilt ved Liff oc Lycke / saa offte som de haffde sæt effter hannem / met hemelig Suig oc snedige Forraskelse. Hand sagde / at det vaar icke mueligt / at det vaar aff noget Menniskelig beskermelse / at hand vaar vndgaaet deris Snarer oc Forræderi. Der met falt hand Kaars vis / ned paa Jorden / for Kongens fødder/ oc begerede met grædendis Taare / at Kongen vilde miskunde sig offuer hannem/ oc forlade hannem sine onde Gierninger. Mogens bekiender sit Forræderi.

KOng Valdemar tenckte end da paa det gamle Venskaff / som hand haffde hafft met hannem / aff Barns been / oc bad hannem strax staa op igien / oc sagde / at hand kunde aldrig forsuare (enten faar Gud eller Mennisken) denne sin store oc wgudelig Wtacknemmelighed / som hand haffde beuist hannem / for alle de store oc mangfaaldige Velgierninger/ som hans Naade haffde beuist hannem vdi saa mange Aar. Besynderligen gaff Kongen hannem at betencke / huad det vaar for en stor naade hand beuiste hannem / der hand førde affuend Skiold imod hannem / oc met Kong Suend paa Graathe hede. At hand icke aleniste skenckte hannem sit Liff/ men gaff hannem ocsaa større Forlenning / end hand haffde nogen tid haffd til forn aff Kronen. Nu i det / at hans naade foruente sig nogen tid Tieniste aff hannem/ da finder hand hannem i aller størst Wtro oc tryg Tieniste aff hannem/ da finder hand hannem i aller størst Wtroskaff oc Skelmeri. Dette kunde Kongen aldrig nocksom forundre sig paa / oc vilde icke end da lade sig nøye met denne første hans Bekiendelse/ men spurde hannem atter til/ om det vaar dog hans fulde Aluere / at hand vilde slaget hannem ihiel/ om hand kunde kommet til der met. Kongens velgierninger mod Mogens.

Mogens suarede oc sagde at der feilede huercken paa Vaaben eller Vilie/ eller nogen anden ting/ at hand io haffde gierne dræbt hannem) haffde icke Gud allene spilt oc forhindret deris Anslag. Dette befalt Kongen vel/ at hand gick saa dristeligen til Sandheds bekiendelse/ oc sagde der faare til hannem/ at hand vilde giffue hannem sit Venskaff/ dog skulde hand rømme Gaarden/ oc icke komme der som Kongen vaar/ paa det at hand skulde icke foraarsagis til Forræderi paa ny/ om hand saa sig nogen Leilighed der til vdi Kongens daglige Omgengelse. Hand forbød hannem oc saa/ at hand skulde icke handle met Karl eller Knud/ enten met noget hemelige Bud eller Breff i nogen maade/ oc foruare sig selff vel/ at hand aldrig befattede sig mere met dette wgudeligt Forsæt/ som hand kunde tage oc føle paa/ at Gud selff saa skinbarligen vaar imod. Mogens suarede oc sagde/ at der som hand effter denne Dag befandis vdi nogen saadan Gierning/ da vilde hand aldrig vere den/ som skulde vere værd/ at nogen skulde bede for/ at beholde sit Liff. Der met gick hand bort/ oc sætte sig paa Bencken effter Kongens egen Befalning.

Kogen tager Mogens til naade.

Mogens giør sin Forpluctelse.

STrax effter at Mogens vaar gaaet til Sæde/ bleff Christiern Suendsøn fremkaldet/ som da vaar wforuarendis aff slompe Lycke kommen ind/ oc viste icke it Ord her aff/ huorledis det vaar met Mogens. Kongen talde hannem skarpeligen oc vredeligen til met det første/ men der Christiern friuillige gick til Sandheds bekiendelse/ formildedis Kongens Hu/ oc hand fick Naade oc Venskaff. Kongen skenckte hannem Fiør oc Fæ som hand haffde forbrudt/ oc foruiste hannem ickon Landet/ at hand skulde aldrig komme mere for hans Øyne/ eller faa Aarsage til saadane Forræderi effter denne dag. En stor Fromhed aff Kong Valdemar/ at hand straffede icke dem paa deris Liff oc Hals/ som saa groffueligen oc vitterligen haffde forseet sig imod hans Kong: Matt.

Christiern Suendsøn foruisis Landet.

DER denne Herredag vaar saaledis forløbet/ da drog Mogens tilbage til Fyn/ oc Kongen drog vd paa Jact paa en Ø/ som vaar fuld aff mange oc atskillige slaus vilde Diur. Der komme Biscop Absalon oc Her Ascer Prouist i Lund til hannem/ oc vaare afffærdiget aff Erckebiscop Eskild/ at bede for hans Daatter Børn. Kongen vilde for ingen ting bønhøre dennem/ men iblant andet atspurde oc saa Her Ascer/ om hand haffde icke selff veret saa god/ som en aff disse andre Forrædere. Her Ascer bekiende strax oc sagde/ at hand kunde icke sige ney der faare/ at hand viste io noget aff deris oplagde Forræderi/ men hand haffde alligeuel aldrig samtyckt met dennem. Hand dulde met dennem/ mere fordi at hand befryctede sig for deris Wlycke/ end at hand vilde/ det skulde gaaet Kongen ilde vdi nogen maade. Her Ascer bleff for denne Sag skyld foruist Landet/ oc Erckebiscop Eskild/ der hand hørde at hand fick ingen Bøn met Kongen/ lagde sig det saa hart paa Hiertet/ at hand falt aff den ene Siugdom i den anden/ oc laa paa sin Sote seng/ saa gaat som den gantske Vinter igennem.

Kongen vil icke tage Knud oc Karl til naade.

Her Ascer Prouist i Lund bliffuer Fredløs.

OM Sommeren næst her effter / lod Kong Valdemar forscriffue alle de fornemiste Herrer / baade vdi Danmarck oc Suerige til sin Daatters brøllups Høytid. Der det vaar offuerstaaet / talede Erckebiscop Eskild Kongen til vdi enlighed / oc sagde / at hand haffde noget hemeligt at sige hannem / huilcket hand vilde gierne begere / at Kongen vilde holde stille hos sig selff / indtil tiden kom / at det skulde obenbaris. Kongen sagde strax ia / at alle ting skulde vere effter hans egen vilie oc begiering. Da begynte Erckebiscopen / oc sagde huorledis at hand haffde lang tid hafft vdi sinde / at efftérdi hand vaar en vdleffuet Mand / da vilde hand offuergiffue en anden Herre Erckebiscopdommet / oc giffue sig slæt fra Verden / ind i Closter / oc der at leffue de Aar som Gud haffde endnu i Fad met hannem. Kongen suarede hannem saare venligen / oc formanede hannem / at hand skulde offuergiffue dette Forsæt / besynderligen effterdi hand kunde icke vel giøre saadan forandring / met mindre at det skede met det Romske Sædis minde oc tilladelse. Erckebiscopen sagde / at hand haffde faaet allerede Paffuens breff her paa / baade at hand maatte affsige sig selff met sit Embede / oc oplade det for huemsomhelst hand kiende god faare / at anamme det effter sig. Der til met sagde hand sig at vere det Romske Sædis Legat / oc vilde derfaare giøre sit Embede fyldist / at det Erckebiscoplige Sæde skulde icke staa ledigt / naar hand sætte Stolen faar Kircke døren. Kong Valdemar giører sin Daatters Bryllup. Erckebiscop Eskild vil sige sig aff met Erckebiscopdomet

KOng Valdemar giorde sig strax en mistancke her paa / oc meente / at Erckebiscopen haffde i sinde / at kalde her Ascer ind i Landet igien / oc sætte hannem vdi sin sted / oc der som det gick for sig / da meente hand / at Knud oc Karl finge for megen Metholđ / om de begynte nogen Oprør imod hannem. Paa det sidste alligeuel effter lang oc venlig Samtale / samtyckte Kongen met hannem / efftérdi det stod hannem icke til at vende eller forhindre / huad som Paffuen vilde haffue frem / i de Sager som Relligionen vaar anrørendis. Erckebiscopen meente / at det vaar gaat / at alle Rigens Biscoper vaare tilstede / naar hand opsagde sit Embede / oc bad der faare Kongen / der hand vaar færdig at drage aff Byen / at hand vilde komme om Maanets tid tilbage igien / oc tage alle Biscoperne met sig / at de maatte vere tilstede / naar denne Forandring skulde gaa for sig. Hand bad oc saa der hos / at Kongen vilde ingen lade faa dette at vide / paa det ingen aff dennem skulde holde sig tilbage / som kand skee befryctede sig faare / at hand skulde kalde hannem vdi sin Sted. Kongen samtycker met Erckebiscopen.

DEN Erckebiscop Eskild haffde dreffuet sin Sag som hand vilde / oc Kongen vaar bort dragen / da gick hand ind paa almindelig Lands ting / oc skød sit Skaadsmaal til Almuen / huorledis hand haffde staaet sit Kald oc Embede faare. Hand sagde / at hand viste imellem Gud oc sig icke andet / end hand haffde elskt alle sine Vndersaatte som hannem burde / oc tackede oc saa huer oc alle for den Lydighed oc Kierlighed / som de haffde beuist hannem igien paa deris side. Hand gaff oc strax der hoff tilkiende / Erckebiscop Eskild skiuder sit skaadsmaal paa Lands Ting.

 at hand

at hand haffde nu endelige taget sig faare/ at ville affsige sig met sit Embede/ som hand for Alderdoms skyld vaar nu icke mere mectig til at regere oc vel faare at staa. Der faare vilde hand nu befale dennem Gud / i sin naadige Haand oc beskermelse/ at hand skulde forsee oc hantheffue dem effter denne dag. Hand afftackede alle sine Hoffmend oc Tienere / oc tilgaff dennem paa sin side/ alt hues som de haffde fortørnet hannem / oc bad disligest/ at de vilde ocsaa paa deris side forlade hannem / hues hand haffde forseet sig imod nogen aff dennem/ enten met ord eller Gierning. Hand begerede ocsaa aff dennem/ at de vilde allesammen bede Gud for hannem/ oc loffuede/ at hand vilde giøre det samme igien for dennem vdi sine Bøner. Dette altsammen gick saa ynckeligen aff met hannem / at der vaar ingen iblant alle Landsaatterne/ som io græd for hannem / der hand skildtis ved dennem/ oc gaff dennem gode nat.

Erckebiscopen afftacker sine Hoffmend.

VDI samme dage hørde Erckebiscopen/ at Biscop Absalon vaar kommen offuer til Skaane fra Sieland/ oc sende strax Bud imod hannem/ at hand skulde drage ind paa Biscops gaarden til hannem selff. Iblant anden Snack oc Tale som dennem falt imellem / atspurde Biscopen hannem/ huad maade det haffde/ at hand haffde giort saadan en forskreckelse oc bedrøffuelse iblant Folcket. Erckebiscopen sagde: Min Alderdom oc mine Daatters børns ælendighed oc vanlycke/ ere en Aarsage/ at ieg kædis ved/ at vere enten vdi mit Fæderneland eller mit Embede. Der til met/ (sagde hand) haffuer ieg ocsaa lang tid tilforn loffuet oc tilsagt den hellige oc værdige Lærefader Bernardo / at ieg skal affsige mig met Erckebiscopdomet oc begiffue mig fra all verdslig ære oc bestilling til Closter Leffnet.

Erckebiscopen aff Lund lader sig mercke at hand haffuer haffd Kundskaff met S. Bernhardo.

Om anden dagen der Kongen met alle Biscoperne oc det gantske Klerckeri møttis Aarle om Morgenen vdi Sant Lauritz Kircke i Lund/ da lod Erckebiscopen vdbære aff Sacristeet alle Kirckens herlighed oc Klenodie/ at hand der met vilde lade see/ huor meget hand haffde forbedret Kirckens liggendefæ vdi sin tid. Hand suckede der hos oc sagde / at Gud skulde vide / huad omhu / sorg / oc mangefaaldig fare hand haffde lid vdi sit embede / paa det at Kircken oc Kirckens personer maatte io nyde deris rente oc frihed met Fred oc Rolighed. Men nu effterdi hand vaar saa alderstigen / at hand kunde icke staa sit embede faare her effter / som hand haffde giort her til dags / da vilde hand nu vdi god tid opladet for en anden/ som vaar vng oc mere duelig oc skickelig her til.

Erckebiscopen skiuder sit Skudsmaal / vdi Kongens oc Bispernis næruerelse.

Kong Valdemar suarede Erckebiscopen / oc gaff hannem dette vidnesbyrd/ at hand haffde staaet sit embede faare met stor loff/ endog der haffde veret offte stor wenighed imellem hannem oc disse fremfarne Danske Konger. Der til met sagde hand / at det befalt hannem icke ret vel/ at hand saaledis affsagde sig met Biscopdommet / effterdi hand vaar nu saa kommen til Alders / at hand viste verre oc bedre/ end at hand skulde lade sig bemercke vdi nogen affuend eller vrede imod nogen Mand. Hand atspurde hannem ocsaa vdi alle Mands paahørelse/ om hans Kongelige

Maiestat

Maiestat haffde giffuet hannem nogen Aarsage her til/eller oc saa at hand
tog det aff sig selff. Huorledis her om vaar/ bad hand hannem / at hand
vilde bestaa sin Sandhed. Da opløffte Erckebiscopen begge sine Hen-
der imod høy Altere/ oc suor om alt det som helligt vaar / at hand huercken
aff had eller vrede/til Kongen eller noget Menniske/affsagde sit Embede/
Men aleniste i denne mening / at hand vilde forlade denne timelige oc for-
fengelige Verdsens ære / oc søge oc tencke alene paa den euige oc wfor-
gengelige ære/effter denne dag. Kongen glæddis ved dette Suar/paa det
at den Menige mand skulde icke tale ilde paa hannem / ligeruis som hand
skulde foriaget Erckebiscopen aff Landet/ met nogen vold oc wret. Hand
atspurde hannem ocsaa fremdelis/om hand haffde nogen tid taget forsøm-
melse faare / at straffe met det Verdslige Suerd / dennem hand haffde
først straffet met Kirckens band oc det Aandelige Suerd. Erckebiscopen
sagde/ at hand haffde aldelis intet / som hand kunde skylde hannem / vden
all ære/dyd oc gode i alle maade.

Erckebiscopen giffuer Kong Valdemar god skyld.

Siden bleff Paffuens Breff oplæst/ effter Kongens begering vdi
alle Mands nærueerelse. Summa der paa / vaar at Erckebiscopen aff
Lund haffde offte ladet det Romske sæde ombede/at hand maatte affsige sig
met sit Embede / huilcket hannem vaar her til dags affslaget / fordi hand
vaar en duelig oc skickelig Mand til denne Befalning. Men nu effterdi
hans Alderdom oc Skrøbelighed vaar vorden io lenger io større/ da haff-
uer Paffuen anseet hans idelige Bøn oc ydmygelige begering / oc vndt oc
tilladt hannem/ at hand maa opsige Erckebiscopdomet / oc sætte sig ned til
huile oc rolighed. Der met stod Erckebiscopen op/ oc gick frem til Alte-
ret/ oc lagde der paa sin Staff/ Ring oc andre Herlighed/ som følger sed-
uanligen dette Erckebiscopelige kald oc Embede / oc sagde / at hand effter
denne dag/ vilde aldrig befatte sig mere met Lunde Kirckis Erckebiscops-
dom.

Paffuens Bulle oc Breff.

Erckebiscopen legger all Herligheden fra sig.

DEn Menige mand ynckedis offuer hannem/græd oc suckede/at det hør-
dis all Kircken offuer. Kongen bad hannem / at hand skulde nu tencke
til at forskaffe en anden vdi sin sted/effterdi der vaar ingen som kiende Kler-
ckeriet bedre/ end hand selff. Siden lod Erckebiscopen læse it andet Paff-
ue breff/ vdi huilcket hannem gaffuis myndighed oc fri mact/ til at kaare
oc vduelie en anden til Erckebiscopdomet/naar hand skilde sig selff der ved.
Der Breffuet vaar læst/sagde hand at denne mact som hannem vaar giff-
uen aff det Romske sæde/ den vilde hand giffue dennem igien/ som den hør-
de seduanlig til aff Arilds tid. Thi hand vilde heller vige fra sin egen/ end
forkrencke en andens Frihed / paa det hand nu / paa det allersidste skulde
icke berøffue Lunde Kircke oc Capittel/ som hand vdi saa mangen god dag
haffde lagt vind paa/ at hantheffue / forbedre oc beskytte vdi alle maade.
Domherrene begerede/at Kongen skulde sige dennem sin mening/oc giffue
dennem det beste raad vdi denne høye oc victige Sag. Kongen suarede paa
sin oc den Menige mands vegne/oc sagde at hand viste icke vel huad hand

De Gamle vaare oprictige.

Kongen haffuer bange Kaar.

skulde giøre eller sige til denne Vduelelse. Hand sagde at hand haffde bange Kaar / oc viste sig icke at komme her fra / met mindre at hand skulde io enten fortørne Gud/ eller ocsaa Menniskcn / huilcket hand dog gantske nødigt giorde. Der som ieg icke (sagde hand) giffuer den tilkiende/ som mig siunis duelig oc bequem til denne Befalning / da falder ieg vden tuil vdi Guds Vrede. Oc der som ieg neffner denne Mand ved sit naffn/ da befrycter ieg mig / at Venskabet bliffuer icke lenger bestandigt imellem mig oc hannem / huilcket ieg icke gierne vilde at skulde spildis oc opbrydis. Hand er vel duelig til dette Embede / thi hand skicker sig icke alleniste vel vdi det Biscoplige Embede/ som hand er selff vdi / men haffuer ocsaa offte beuist sig flittig oc tro vdi Krig oc Aarlog / for sit gantske Fæderne Land. Da formerckte de vel huem hand mente/ oc begerede at hand vilde ickon giffue Barnet naffn. Kongen sagde / det er Biscopen aff Roskilde ieg mener / min vdkaarne gode Ven / den som i oc alle vel kiende / oc vide huad hand er for en Mand.

Biscop Absalon vil icke annamme Erckebiscopdomet.

DEr Biscop Absalon hørde oc fornam/ at det vaar hannem / det vilde gielde/ stod hand op/ oc sagde / at dette Embede vaar langt suarere / end hand kunde vel vere Mand der faare. Saa vilde hand oc ingeledis forlade sin egen Kircke / som hand haffde fundet baade arm oc ringe faar sig / oc haffde nu saa forbedret hende/ met stor møde oc vmage / at hun vaar icke aleniste befriet fra sine vduaartis Fiender / Men ocsaa fra Armods husfiende/ som haffde plaget hende vdi mange Aar. Erckebiscop Eskild straffede Domherrerne / at de stode icke strax op / oc sagde deris mening fra sig/ huem de samtyckte eller icke. Da stode de op/ oc met endrectelig Stemme samtyckte Kongens oc den Menige mands Dom om Biscop Absalon. De lode sig icke nøye der met / at de met Munden gaffue deris Mening tilkiende / men grebe ocsaa til met Haanden / oc vilde draget hannem frem met vaald oc mact til Sædet / som de haffde kaldet hannem til met leffuendis Røst.

Mand lader sig icke nu saa nødis til Kald oc høye Befalning paa denne dag.

Erckebiscop Eskild vaar selff den første Mand som lagde Haand paa Biscop Absalon/ der faare vaare de andre saa meget diss dristigere ved hannem / oc begynte i denne samme Skæning / at siunge den høytidelige Sang/ som siungis almindelige / naar nogen vies til denne høye Befalning. Almuen meente/ at dennem burde ocsaa icke at tie stille / der det gick saaledis til. Thi begynte de en anden Sang paa deris egen Haand/ oc siunge io saa fast paa deris side/ som Klerckerne giorde paa sin side. Saa vel befalt det baade Læg oc Lært / at denne ny Vduelelse vaar saa lyckelige begynt.

Biscop Absalon stød dennem hart imod / baade met Haand oc Mund / oc vilde for ingen deel lade sig dragis til Sædet. Hand stødte nogle omkuld/ at de fulde ned til Jorden/ oc drog baade Kaabe oc Kiortel aff nogle/ saa at der yppedis en stor Trætte oc Bulder / at den ene kunde neppelige høre eller mercke/ huad den anden sang eller sagde. Baade Erckebiscopen oc Kongen ginge til hannem / oc bade hannem vdi min-

delighed/

delighed / at hand vilde icke lade Kircken gaa denne Skam oc Vanære offuer / som aldrig haffde veret hørt tilforn vdi nogen Mands minde. Der Biscop Absalon fornam / at hand kunde ingen anden Vey vndgaa dennem / oc vaar kommet noget nær til Sædet / da begerede hand at de vilde høre hannem it eniste Ord / førend de fore videre frem met Vold met hannem. Dette vndte de hannem / oc hand strax skød sig ind for Paffuen selff / oc forbød alle Mand at giøre sig nogen Forfang / førend Paffuen haffde selff sagd paa Sagen / huad hannem gaat siuntis. Haffde det veret en anden / da haffde hand vel taget met begge Hender / imod det som Absalon saa hart forsagede. Her Niels som vaar den ældste vdi Roskilde Capittel / tog det saare til mistycke / oc appelerede til lige met Biscop Absalon imod saadanne vold oc offueruelde / som de beuiste hannem. Men Erckebiscop Eskild bleff hart fortørnet der offuer / oc sagde at hand skulde giøre sit Capittel saadan bistand / at Biscop Absalon skulde faa at finde / huilcken der stod best hos det Romske sæde aff huer andre. Der met endtis denne venlige trætte / oc Messen begyntis i denne samme gode stille Stand.

Biscop Absalon appelerer til Paffuen.

Der Messen vaar end / bad Erckebiscopen Biscop Absalon / at hand skulde giøre Velsignelse offuer Folcket / efftherdi hand selff haffde nu intet mere at skaffe met nogen haande Tieniste inden Kircke dørrene. Saaledis meente hand / at hand vilde skuffet oc locket hannem til / at tage ved Erckebiscopdommet / førend hand skulde vide noget der aff. Men Absalon vaar hannem for snedig / oc sagde / at det kunde ingeledis skicke sig / at den som ringere vaar / skulde falde vdi sin Offuerherris befalning. Thi endog at hand haffde affsagt sig met Erckebiscopdommet / saa vaar hand endnu alligeuel Paffuens fuldmyndige Legat / oc burde derfaare selff at giøre denne sæduanlige Velsignelse effter Messen. Erckebiscopen giorde selff Velsignelsen / oc lod dog icke aff / at søge liste oc lempe imod hannem / at hand kunde drage hannem i sin mening. Der de vaare hiemkomne aff Kircken / tog hand hannem allene ind vdi sit Kammer til sig / falt grædendis ned faar hannem / oc formanede hannem / at hand vilde icke sla hannem denne sin Begering aff.

Erckebiscopen vil skuffe oc locke Biscop Acsalon.

Første gang.

Anden gang.

Tredie gang.

Der dette vilde icke hielpe / da sende hand alle sine mange Hoffmend / oc stattelige Tienere til hannem / at de skulde suere hannem Huldskaff oc Mandskaff. Biscop Absalon tackede dennem for denne ære / som de tilbøde hannem / men for ingen ting vilde hand alligeuel tage Haanden aff dennem. Saa hefftelig som Erckebiscopen lagde sig effter / at vinde Absalons hierte oc sind / saa forsiunlig oc bestandig vaar Absalon at vaagte sig for Erckebiscopens trædske Paafund oc Anslag.

Paa det allersidste / der Erckebiscopen viste nu intet mere / som hand kunde røre hannem met / da førde hand hannem atter ind vdi it hemeligt Kammer / oc bad hannem / at hand vilde ickon besee / huad for it kaasteligt Fadebur / aff Guld oc Sølff / oc atskillige Credentze oc Liggendefæ / hand vilde lade hannem effter sig. Biscop Absalon

Fierde gang.

meente

meente ved sig selff / at dette haffde aldelis intet paa sig. Tuingde hand hannem icke met den anden store ære oc værdighed / som hand tilbød hannem tilforn / ingenlunde vilde hand lade sig forføre for slem Bade oc Gerigheds skyld. Det vaar icke meget bedre / end at Erckebiscopen bleff vred paa hannem for saadant Suar / oc sagde / at hand skulde (kand ske) lade hannem mindre gaat effter / baade i Kircken oc paa Gaarden / end hand selff trode / saa der skulde komme en gang den dag / at det skulde angre hannem selff sin egen daarlige haardnackenhed. Siden tog hand alligeuel tuende skøne Credentze / oc gaff Kongen det ene / oc Absalon det andet. Den samme Ære beuiste hand oc saa andre sine Venner / at der vaar ingen iblant alle hans gode Kyndinge / som fick io nogen Ære skenck aff hannem / at beholde til hans Ihukommelse / naar hand vaar dragen fra dennem hen vdi fremmede Land. Effter denne dag bleff hand io lenger io mere suag oc siug / saa at hand oc saa paa det sidste fornam en Gren aff den onde Ild / at det lod sig ansee faar hannem / ligeruis som Gud paaminte hannem met denne straff / at hand skulde skynde sig fra denne sted / hen til den Rolighed / som hand haffde giort sit Løffte.

Erckebiscopens Geffuemildhed.

DEN Erckebiscopen haffde nu skicket alting effter sin begering / oc sagde Skaane gode nat / kom hand paa veyen til Biscop Absalon / paa hans Hus Kiøbenhaffn / oc bleff saare venligen vndfangen aff hannem. Oc efftherdi hand beklagede faar hannem / at hand kunde aldelis ingen Natte ro faa / for den store Kuld / som hand lidde vdi sine Fødder. Da lod Biscop Absalon giøre en liden Kiste met smaa Huler paa / oc lagde der en varm Tegelsteen vdi / at Erckebiscopen skulde bruge den i sin Seng / oc værme sine Fødder der paa / at hand kunde soffue diss roligere. Denne Lægdom befalt Erckebiscopen saare vel / baade fordi at den hialp hannem vdi sin Suaghed / oc at den vaar paafunden mere aff Biscopens fromhed / end aff den forfarenhed eller øffuelse / som hand kunde haffue vdi Lægekaansten.

Kiøbenhaffns Hus.

Siden lod Biscop Absalon hannem ledsagis met sit eget Skib oc Folck til Slesuig / oc vilde gierne forœret hannem met en skøn Sølff Skaal / men Erckebiscopen vilde ingeledis tage den / oc sagde / at hand haffde intet saadant behoff / effter denne dag. Paa Slesuigs bro / der hand møtte Kongen / bleff hand saa suag oc vanmectig / at hand saa gaat som daanede all død ned til Jorden. Hand kom dog strax til sig igien / oc bleff sæt offuer Fiorden met en Baad / oc afftackede der alle sine gode Venner / som haffde fuldt hannem hid indtil / fra Skaane oc andre stæder vdi Riget. Hand kyste sine besynderlige gode Venner / oc tog dennem vdi faffn / oc met grædendis Taare sætte sig vdi en Vogn / som Biscop Absalon haffde bestilt hannem / fordi at hand kunde nu icke taale at ride for sin Skrøbelighheds skyld. It Hierte maatte vercke aff ret metynck at see paa denne Sklismisse / at saa gamle gode Venner skulde skilies saa langt fra huer andre. Thi det fattige Klerckeri / oc hine gamle vdtiente Hoffmend stode oc saae lang tid effter hannem met vaade Øyne / saa lenge de kunde

Erckebiscop Eskild drager vd aff Danmarck.

Skilsmisse er haard paa at gaa/imellem gode Venner.

kunde see noget aff hannem. Oc der de kunde nu icke see mere aff hannem / da vaar det for dennem / ligeruis som de haffde fuld deris gode gamle værdige graahærdige Fader til sin Leyerstæd / at de finge hannem aldrig mere at see i denne Verden.

Kaart tid effter at Erckebiscop Eskild vaar vddragen / som nu er omtald / afffærdiget Kong Valdemar oc Lunde Capittel deris Legater til Rom / at Paffuen vilde samtycke oc biude / at Biscop Absalon skulde annamme Erckebiscopdomet. Legaterne droge paa Veyen til Erckebiscopen vdi Franckrige / oc finge hans Scriffuelse met sig til Paffuen / fordi hand stod saare vel vdi disse Dage hos det Romske Sæde. Tuert imod sende Biscop Absalon oc Roskilde Capitel deris Bud oc saa til Rom / oc lode bede om met all flid oc Ydmyghed / at Lunde Capitel maatte icke saa fremgang met deris Vduelelse / oc Absalon maatte bliffue paa den stæd som hand vaar vdi Roskilde. Trætte til Rom for Biscop Absalons Vduelelse.

Dissimellem hende det sig / at Kong Valdemar holt sin Paaske Høytid vdi Roskilde / oc fortøffuede der siden / oc giorde sine gode Mend oc Hoffsinder it Giestebud effter Hellig dagene. Der hand vaar mit vdi sin gladeste maade / kom Thord Høffuitzmanden vdi Lund til hannem / oc gaff hannem tilkiende / huorledis der vaar kommen it Mogensis Bud ved naffn Thormer / ned aff Suerige / oc haffde staalet sig hemeligen igennem Skaane / at de finge icke fat paa hannem. Hand atuarede oc bad derfaare / at Kongen skulde strax lade alle Færgestæder offuer Belt hemelig besla / at mand kunde fange denne samme Thormer / som vden tuil actede at snige sig der offuer met det allerførste. Kongen spurde Mogens strax til / huad her om vaar eller icke / oc der hand begynte at sige hart ney / bad Kongen at hand skulde ickon tryggelige sige sin Sandhed frem / vden all Redzel oc Fare. Mogens lagde sin Vndskyldning met alle de slættiste Ord hand haffde nogen tid lært / oc sagde at der som saadant befands met hannem / da vilde hand aldrig begere Naade eller Venskaff aff Kongen sin Liffs tid. Men Kongen vilde alligeuel icke tro hannem / oc afffærdiget strax nogle aff sine Hoffsinder hen til en Klerck ved naffn Her Alff / som bode hart ved Belt / oc vaar Kongens ret tro Mand / oc befoel hannem at hand skulde haffue god Opsiun ved alle omliggende Færgestæder / at hindre en Mand som vaar saa oc saa klædt / vdi den oc den Skickelse paa sin Person / som Thord haffde sagd for hannem / at Thormer Mogensis Bud vaar. Thord Høffuitzmand vdi Lund. Thormer Mogensis Bud. Her Alff.

Saaledis bleff Thormer strax optagen oc ført til Kongen / oc atspurdt aff hannem / huad hand haffde for Bud eller Breff / mundeligen eller scriffteligen fra Suerige til Mogens. Thormer stod lang tid paa sit ney / men der hand fornam at Bødelen skulde i færde met hannem / oc atspørie hannem it andet Spørsmaal / da sagde hand huorledis fat vaar / oc lod Kongen see it stycke Træ / som da vaar sæduanligt her vdi Riget / at gode Venner brugte imellem sig / naar de vilde giffue huer andre noget besynderligt at vide / paa Tro oc Loffue / som icke huer mand skulde faa at løbe met. Dette Tegen bekiende Thormer / at Thormer bekiender Mogensis Forrædiri.

hannem vaar antuordet i steden for it Breff / oc Karl oc Knud haffde selff beholdet helfften hos sig her aff / ligeruis som det maatte veret Mogensis egen Haandscrifft. Kongen befoel Biscop Absalon / at hand strax skulde tage Thormer / oc lade hannem hensætte vdi Fengsel / oc vaar end da saa mild / at hand icke vilde straffe hannem paa sit Liff / som hand vel haffde forskylt.

Niels Kongens staaldmester.

Hand afferdiget ocsaa strax Niels sin Stallmester met de Fynske Hoffsinder / at hand skulde drage bort / at gribe Mogens / oc føre hannem fangen til sig / for dette hans Forræderi. Niels giorde effter Kongens befalning / oc kom hastelige ind paa hannem om Mitnats tid / oc fangede hannem vden all besynderlig modstand.

Mogensis blødhiertighed.

Thi Mogens / som ellers pleiede altid at vere en duelig oc dristig Krigs mand / haffde nu saa slæt mist baade mod oc mandelighed / at hand stilte sig aldelis til ingen Værie / men skiulte sig imellem Sperlagenet oc Veggen / oc fick noget nær saa stor spaat for sin Blødhiertighed / som for sit Fengsel. Der hand kom frem for Kongen / oc bleff atspurt om dette ny Forræderi / da sagde hand vel

Mogens fengzelis.

ney der faare met det første / men der hand hørde Thormers bekiendelse / da kunde hand intet andet suare / end stod baade rød oc skamfuld / oc maatte bestaa sin slemme wgierning. Kongen forsende hannem til Thorbern / til

Leyre By.

Leyre By / oc vaar endnu saa from / at hand sparde hannem Liffuet / oc straffede hannem ickon paa sit Legeme met Fengsel.

VDi disse samme dage førde Venderne sig vdi en ny Feide met Kong Valdemar. De berøffuede hans Legater / oc toge it herligt Skib fra hannem / fult aff allehaande kaastelige Clenodie oc Skenck / som hans Suoger haffde sent hannem. Der til met gaffue de Kongen ickon traadzige oc wnyttige ord / der hand lod dennem tiltale / oc begerede sit eget igien aff dennem.

Det tiuende Kong Valdemars taag vdi Venden.

Thi foraarsagedis hand tilbørligen at vedergiøre denne Wræt oc Hoffmod / oc sende der faare strax Bud til Hertug Henrick / at hand skulde giøre hannem bistand imod disse sine Fiender. Selff tog hand Ryboerne til sig / som viste best Landsens leilighed / oc drog ind at Zuine Aa / oc affbrende Julin / som Indbyggerne haffde aff Redzel forlat oc vndløbet.

Julin en merckelig Kiøbstæd vdi Venden / aff brendis aff Kong Valdemar.

Hertugen lagde sig for Demin / oc som hand formerckte / at denne Bestaalding vilde vorde hannem vanskelig / tenckte hand ved sig selff / huorledis hand kunde offuerkomme met trædskhed / det som hand kunde icke naa met Herreskiold. Hand lod vdgraffue Elffuen / som flød imellem Staden / oc hans

Krigs Anslag lyckis icke.

Leyre / at den fick sit løb oc flaad hen vd at marcken / paa en anden side lange fra Byen / oc som hand mente nu at hand haffde giort Fienderne en stor affbreck / da giorde hand dennem en stor Gaffn / at Byen bleff fastere der aff end den vaar tilforn. Thi laa hand der faare saa gaat som Sommeren igennem / oc maatte dog paa det sidste vdi Høsten bryde op / oc drage der

Demin affbrendis aff vode Ild.

fra vden Seyeruinding. Strax effter at hand vaar aff dragen / slogs sig en vode Ild til aff Slompelycke / som opbrende Staden. Lycken vilde selff haffue den Ære / som hun icke vilde vnde Saxerne / for all deris langsommelig Møde oc Bestaalding.

Gutskou affbrendis aff de Danske.

De Danske fornomme Lyckens større Methold oc Mildhed / end Hertugen giorde. De affbrende icke alleniste Julin / men ocsaa Gudtzskou / oc for-

oc fordreffue Borgerne / at de for fryct oc fare skyld rømte ind at it Kiær oc Wføre / der som de kunde skiule sig faar dennem. Biscop Absalon fangede wforuarendis en aff Borgerne met sin yngste Broder / Husfrue oc Børn / oc handlede met hannem saa lenge / at hand loffuede hannem / at hand vilde giøre hannem anuisning paa de andre sine Metborgere / paa det hand met sin Husfru oc Børn / maatte bliffue ved Liffuet. Hand sagde faar Absalon / at Fienderne vaare inddragne vdi dette Kiær / oc skulde angribis paa begge sider / baade til Land oc Vand / om mand skulde ellers tuinge dennem. Selff vilde hand føre Fodfolcket / men hans Broder skulde følge Skibene. Dette behagede Biscop Absalon icke ret saare ilde / oc giorde strax rede met de mindste Skib / som hand kunde alene bruge vdi denne trange Aa / øffuerst vdi Kiærret. Hans Ledsagere sagde aff Skalckhed / at hand vaar kommen aff sin rette Leed / oc viste icke selff huor hand vaar. Absalon truede hannem / oc lod it Reb legge om hans Hals / paa det hand skulde icke springe vdaff Skibet for dennem.

En Gutskou Borgere forraader sine egne Metborgere.

Mange aff Fienderne / som flyde faar Fodfolcket / komme mit i Biscop Absalons Hender / førend de selff viste noget der aff. Men Absalon hørde ilde hos det Menige Krigs Folck / fordi at hand lod Sielandsfarene allene / tage oc Byte imellem sig selff / alt det megle Quæg / som fandis imellem Stranden oc Kiæret. Thi dette almindelig Byte hørde saa vel den ene til som den anden / oc burde met rette icke at veret saa skifft vdi Faderskaff.

Biscop Absalon holder for meget met Sielandsfarene.

DEr denne Jact vaar offuerstaaen / oc Krigs Folcket kom vdaff Kiærret igien / vaar der nogle lystige Brødre / som sagde at deris Ledsagere haffde fortient it Hengende / fordi at hand lod som hand viste icke den rette Vey ind i Mosen / oc vildeført dennem paa vilde oc vrange Vey / imod sine Ord oc Løffte. Denne vnge Vendbo mente at det haffde veret aluers Tale / at det skulde kaastet hans Hals / thi fick hand sig it ærende til Stranden / ligeruis som hand vilde toet sig / oc spranck met det samme vdi Vandet / paa det at hand kunde heller døde sig selff / end forbie den grumme Galie død. Mange viste icke / huad heller hand vilde drucknet sig selff / eller oc saa giort det aff sin lyst. Thi hand kom strax op igien / oc kløgtis Vandet fra sig / som det almindelig gaar til met dennem / som dycke sig vnder Vandet. Rebet som hand haffde hengendis om Halssen / det knyte hand tilsammen imellem sine hender / at de skulde icke faa fat der paa / oc drage hannem leffuendis op til sig i Baaden. Dernæst gick hand anden gang vnder Vandet / oc Folcket mente end da / at det skulde icke veret hans Aluere / men der de funde siden hans døde Legeme / da tenckte de strax at hand giorde det aff beraad Hu oc Forsæt. De Danske haffde da faaet saa meget Quæg / at de maatte holde Hiurder som vaactede der paa / oc dreffue det tryggeligen frem oc tilbage / huorsomheldst dem lystede vdi den gantske Egn. Thi Indbyggerne vaare forløben / oc Fienderne haffde saa forderffuet den met Ildebrand / at Sualerne maatte laane Hus / oc bygge deris Reeder vnder Roergabene oc Staffnene paa Fiendernis Skib.

En Vendbo døer aff Trussel.

Kong Valdemar lystede siden at vide / huad ende det vilde faa met Hertugens Bestaalding for Demin / oc vilde derfaare reist offuer Land hen til hannem. Men der hand kom til Gutskou / som hand tilforn haffde affbrend / oc formerckte at det vilde bliffue hannem for meget Vanskeligt / at komme til Hertugen / for en stor Aa oc mange Kiær oc Vsføre / som de haffde imellem huer andre / da drog hand ind i den Egn omkring Camin. Oc som hand fornam at Byen stod icke til at vindis / affbrende hand Landsbyerne der omkring / oc drog deden met saa stort it Byte aff Fæ oc Quæg / at vort Folck finge her saa meget / som de hulde sig aff / paa to gantske Maaneders tid. Siden sende hand Hertug Henrick Bud / at hand vilde drage aff Leding / oc Hertugen vaar da allerede paa Veyen / at bryde op met sin gantske Leyr / oc offuergiffue Bestaaldningen.

Gutskou.

Camin.

Der Kongens Bud kom tilbage / oc sagde hannem huorledis fat vaar met Hertugen / da drog hand paa Veyen til Volgast / oc skende oc brende alt hues hand offuerkom. Borgerne vdi Volgast met deris Høffuitzmand Zulister / kaste en part aff Broen for Staden / at Fienderne skulde icke komme der offuer / ind i Byen til deñem. De Danske toge Fielene oc Tømmeret op igien / oc komme saa nær at de giorde sig Stier der aff / oc begynte at klyffue op paa Voldene. Borgerne fulde strax vd aff Staden / oc sætte fast imod dennem / oc sloge dennem tilbage (thi de vaare icken faa) saa nær som til Biscop Absalons Vaabendrager / ved naffn Hemming / som ellers pleiede ocsaa gierne at ville vere met / der som Hug oc Slag mest vanckede. Hand stod Fienderne allene imod / men som hand vilde træde noget lidet tilbage met en Fod / kom hans eget Suerd imellem Benene paa hannem / oc hand falt baglengdis ned paa Jorden / sig selff til større Ære end Skam eller Skade. Thi Lycken vaar hannem saa gunstig / at det første hand kom paa Knæene at staa / drog hand sit Værie oc hug saa lenge omkring sig / oc skermede iblant Fiendernis Been / indtil hand kom paa begge Fødder at staa / oc hans Stallbrødre skamede sig selff der offuer / oc gaffue sig atter imod Borgerne / oc foriagede dem ind at Staden. Alle Mand vndrede paa den store Lycke / som hannem vederforis / at hand kom saa wskadt vden Fingers Saar / fra saa mange Fienders Hender / som haffde omringet hannem alene.

Volgast.

Hemning Biscop Absalons Vaabendrager.

Stor Mod oc Mandelighed.

VDI disse samme dage / bleff der giort en ende paa den languarendis Venighed / som haffde veret om den Paffuelige Stol oc Sæde vdi mange Aar. Thi Paffue Alexander beholt paa det sidste offuerhaanden / oc alting kom til god Rolighed oc Enighed / formedelst Keyser Frederichs Hielp oc Bistand.

Her om bleff rørt tilforn pag. 402.

STrax her effter komme de Lunde oc Roskilde Legater hiem fra Rom met gode oc glade Tidende. Endog at de vaare begge vddragne paa wlige Bestilling oc Ærende / saa bleffue de alligeuel saa forenede hos Paffuen / at huer fick det hand begerede / oc lod sig aldelis vel nøye met den Beskeed / som de finge aff det Romske Sæde. Thi Biscop Absalon bleff det befalet oc tilstedt / at hand maatte beholde Roskilde

Stict/

Stifft/ oc skulde alligeuel anamme Erckebiscopdomet / som hand vaar til kaldet. Saadan stor Gunst vaar icke hørt / at Paffuerne vdi lang tid haffde beuist nogen til denne dag. Biscop Absalon gick end da nødigt til at tage ved Erckebiscopdomet. It stort vnder / at hand lod sig nøde til det/ som mange staa effter/ oc trenge sig til met Gunst/ Velde oc alle de Middel de kunde paafinde. Saadan en Mand/ vaar vel saadan ære oc befalning værd.

Biscop Absalon maa tage ved Erckebiscopdomet.

Paffuens Legat/ ved naffn Galandus/ steffnede Lunde Capittel offuer til sig til Roskilde/ oc der vdi alle Klerckernis næruerelse lod oplæse Paffuens breff/ som vaar Biscop Absalon tilscreffuet / oc bød hannem strengeligen oc aluerligen / at hand skulde tage ved Erckebiscopdomet. Galandus truede hannem ocsaa met den hellige Kirckis band/ om hand vilde endnu ydermere vegre sig ved denne Befalning. Saa maatte da Biscop Absalon lade skee effter allis deris vilie / oc det menige Lunde Capittel suor hannem Huldskaff oc Lydighed. Siden droge de hen offuer til Lund/ oc der vdi Domkircken lagde Galandus den Erckebiscoplige Kaabe paa hannem / Oc vaar ocsaa om anden dagen tilstede / der Biscop Absalon viede/ en ved naffn Homerus/ til Biscop offuer Ribere stifft.

Galandus Paffuens Legat giffuer Absalon pallium.

Biscop Homerus vdi Ribe.

Der alting vaare vdi denne forscreffne maade/ troligen oc lyckeligen bestilt/ bleff Galandus end da denne Vinter offuer / her vdi Riget / oc begaff sig vdi Foraaret igien paa Hiemueyen til Rom.

Den Femtende Bog.

Summa paa denne Bog.

KOng Valdemar giorde sin Søn Knud/ oc Absalon til Høffuitzmend offuer sin Skibs flaade imod de Vender / som haffde berøffuet hans Skib oc Folck. De belagde Volgast oc tuingde Bugislaum oc hans Broder Kazimarum / at de maatte kiøbe sig fred aff de Danske. Kongens forrædere Knud oc hans Broder Karl som vdi næste Bog er omtalet/ giorde indfald vdi Skaane. Karl bleff slagen/ Knud bleff fangen oc kast i Fengsel til Mogens hans Staalbroder. Hertug Henrick aff Saxen begerede bistand aff Kong Valdemar imod Keyseren/ men Kongen vilde ingen hielp beuilge hañem/ fordi hand haffde taget meget fra Klerckeriet/ oc vilde icke legge det fra sig igien effter Kongens raad.

Vdi disse samme dage sætte Skoningerne sig op imod Erckebiscop Absalon oc andre Kongens gode Mend / som haffde forlening vdi Skone. Absalon drog til Skone at stille dette Oprør / men hand vdrette saare lidet hos den vanuittige Almue. Kongen holt Herre dag paa Samsø/ oc screff der fra til Skone oc straffede Almuen for det oprør de giorde. Men Almuen opuactis der aff til større Genstridighed / oc nectede Erckebiscopen sin tiende/ oc gaff Presterne forloff at giffte sig. Thi drog Kongen selff offuer til Skaane/ at forlige Almuē oc Erckebiscopen/ men strax der Kongen vaar kom̄en til Sieland igien / begynte de atter deris gamle sæduane / saa at Kongen nøddis til at drage anden gang offuer til dennem / oc met sit Krigsfolck tuinge dem til lydighed. Siden drog Kong Valdemar til Lybeck/ oc troloffuede der Keyserens Sønner/ tuende sine Døttere / oc giorde den tredies Brøllup met Sigfred Landgreffuen aff Dyringen. Knud oc Absalon skulde atter draget til Venden met Kongens Skibs flode / men det bleff affslaget / oc Kong Valdemar døde strax der effter paa Vordingborg/ oc bleff begraffuen vdi Ringstæd/ Aar effter Guds Byrd 1182.

KOng Valdemar vaar icke end nu ret vel til
freds met de Pomereninger/ oc disse omliggende Søste-
der/ huilcke berøffuede hans Skib oc Folck/som vdi næste
Bog er omtalet. Thi lod hand forscriffue Krigsfolck aff
Søndre Jutland / oc rystede sig til en ny Feide imod
dennem Juderne giorde rede met deris Skib / oc der de
komme vdi Belt / reiste sig it stort Vær oc hastig Storm / saa at den
fromme oc velbyrdige Herre/Biscop Friderich aff Slesuig i samme Flaa-
de/ kuldseglede oc drucknede met den største part aff sit Folck. Alle Mand
sørgede for hannem / besynderligen fordi at hans Lig bleff flitteligen søgt
iblant andre hans Stallbrødre / oc fands icke førend Pintze dag næst eff-
terkommendis. Hans Legeme vaar end da wskadt/ deiligt at ansee/ oc gaff
ingen ond Luct fra sig / at mange hulde det for it stort Jertegen oc Vid-
nisbyrd om hans Hellighed / oc mente det at vere aff synderlig Guds For-
siun foruaret til denne Høytid / huilcken hand i sin Velmact altid begick
met stor Gudfryctighed/ den hellig Aand til Loff oc Ære. Erckebiscop Ab-
salon sørgede suarligen for hannem / som for sin kieriste oc hiertens beste
Ven / oc lod hannem hederligen begraffue vdi Sore Closter.

Biscop Friderick aff Slesuig druckner vdi Belt.

Der Skibene oc Krigsfolcket vaare forsamlede/ møtte Kongen selff
vdi Falster/oc gaff faare effter sine gode Mends Raad/ at hannem siuntis
mand skulde lempe alting saa/at der maatte leggis størst Ære oc mindst spaat
ind/ efferdi de skulde søge deris Fienders store Mact oc Hær/ met saa ringe
en Skibs Flaade. Hand sagde sig selff at ville bliffue i Riget / oc sætte Ab-
salon oc sin Søn Knud vdi sin stæd offuer Folcket / paa det at der som de
finge Seyeruinding / da kom det alle Danske til en stor Ære / men vdrette
de intet / da vaar det Riget en ringe Vanære. Absalon oc Knud giorde
strax færdige effter Kongens befalning/oc met den Rylendiske Flaade/søgte
deris Fiender vdi Ostrozne/oc offuerfulde dem wforuarendis/ oc sloge dem
ihiel i deris egne Hus. De haffde vel forderffuet den gantske Egn/der som
nogle aff deris eget Folck / haffde icke ved Jldebrand / giffuet Fienderne
Aarsage at fly. To Vender gaffue sig vdi en Baad / den ene skød Zar-
mer/ oc den anden som hand vilde heffne sin Stallbroders Død/ oc fornam
at det vaar Førsten aff Ryland / lod hand Buen oc Pilen falde oc flyde.
Saa stor Ære oc Reuerentz/ beuise dette Folck Førsterne oc dennem som ere
vdi Offrighegs befalning. Flaaden gaff sig ind vdi Pene Aa / oc Folcket
greb der omkring mange Heste paa Marcken / oc droge saa fremdelis for
Volgast. Der kaste de Broen / at de komme diss bedre frem vden forhin-
dring / oc kaste deris Anckere hart ved Staden / oc formerckte vel strax at
Borgerne haffde icke beredt sig paa/ at tage imod saadanne Giester.
De Danske kæddis ved at ligge stille / oc droge derfaare alleuegne
omkring/ at Fienderne viste icke huor de skulde først eller sidst giøre dennem
Vern oc Modstand. Der som Landsens Indbyggere løbe tilsammen/
der vende de Danske sig fra / oc droge paa den stæd / som ingen forsuarede
Landet. Oc paa det de kunde diss bedre holde vd imod Fienderne/ da lode
de Fodfolcket ro om Natten oc soffue om Dagen / oc Ryterne huiltis om

Det første oc tiuende Taag som Kong Valdemar giorde imod Venden.

Ostrozne.

Volgast.

De Vendiſke Førſter begere Fred aff de Danſke.

Natten oc brugtis imod Fienderne om dagen. Der de Vendiſke Førſter Bugiſlaus oc Kazimarus fornomme at de Danſke vaare dem for ſtercke bleffue de til raads at de vilde kiøbe ſig fred / ſom de icke kunde vinde met mact. De ſende Bud til de Danſke / oc bekiende dem at vere ſig meget for ſtercke/ oc beklagede den ſtore ſkade/ ſom dem vaar giort vdi Landet/oc bøde ſig til at ville vige for dem/oc indtage ny Sæder oc Bolige/ aller lengſt borte vdi den Pômerſke Hede oc vilde Marck. Der Niels Falſter dette hørde/ loe hand oc ſagde / daarligen oc ilde raade de for deris Fæderne Land / ſom trengis paa den ene ſide aff de Danſke / oc paa den anden ſide aff Polerne/ oc kunde ſelff ingenſteds haffue Ro oc Tryghed. Der met paamindtis de/at de ſkulde heller giffuet Penninge end rømme Landet. De loffuede Erckebiſcopen oc Knud huer til lige hundrede marck Sølff / oc tilbøde ſig at ſende Kongen ſine Legater igien / met tu tuſind marck Sølff / for den ſkade/ ſom de haffde tilforn giort hannem paa ſit Skib.

Ene i raad/ ene i Sorg.

Abſalon tog dette vdi Beraad/oc atſpurde de ypperſte Høffuitzmend huad dennem ſiuntis her om. Skulde mand giøre Fred / oc lade Kongen faa Penninge/ Vnderſaatterne Fred/ oc Fangerne forløſſning/ da gaffue det de Danſke it ſtørre oc bedre Rycte / end gaffn oc fordeel. Thi der ſom denne Krig maatte forfølgis / da kunde mand ſnarlige met ringe Vmage tuinge Fienderne / ſom ingen Modſtand kunde giøre. Hand bad at de vilde huer ſige ſin Mening frem/ at hand alene ſkulde icke begynde noget vden deris ſamtycke. De ſuarede hannem / at dennem ſiuntis raadeligſt / at hand giorde det ſom alle mand kunde loffue oc priſe. Abſalon fulde deris Raad / oc vnte Førſterne Fred effter deris begering oc tilbud / oc affærdiget ſin Broder Eſbern til Kongen met gode Tidende / at Kongen ſkulde icke forfærdis der offuer/ at de komme ſaa ſnarlige hiem aff Leding.

Eſbern Snare fick Modbør/ oc bleff liggendis vnder Hithinſø / oc bleff icke ſeylrede/ førend Abſalon haffde faaet Giſſel aff Fienderne / oc fuldis til lige ſaa gaat met hannem. Kong Valdemar vaar paa Jact ved Stranden/ oc ſaa huorledis Flaaden kom haſteligen ſeylendis effter det ene Eſbers Skib. Hand bleff forfærdet/ oc mente at de vaare ſlagne paa fluct. Men der hand fick Tidende at høre aff Eſbern / bleff hand glad / tog hannem ind met ſig / oc loffuede dem at de haffde giort Fred met Fienderne. Anden dagen tackede hand dennem ſtorligen / oc lod ſaa huer fare hiem til ſit eget.

Knud oc Karl giøre Indfald vdi Skaane.

NOgen tid her effter/ ſom Kongen vaar vdi Jutland/ begynte i hans frauerelſe Knud oc Karl / ſom tilforn er omtalt / at giøre indfald vdi Halland/ at heffne ſig paa deris Fæderneland/ fra huilcket de vaare giorde fredløs/ oc fordreffne for det Forræderi/ ſom de haffde i ſinde imod Kong Valdemar. Men der de fornomme / at Hallandsfarene vilde icke gaa dem til hende / ſom de haffde meent / da flyde de tilbage / oc leyrede ſig vnder den ſtore Skou/ſom ligger imellem Halland oc veſter Gylland. Der bleffue de ſlagne oc ret betalt / for deris Forræderi. Knud fick mange ſtore Saar/ oc bleff fangen oc ført hen vdi Fenſel hos Mogens hans Stallbroder/ at de ſô vaare lige i ſkyld/ſkulde ocſaa vere lige i ſtraffen met huer andre. Karl fick ſit Bane ſaar paa Valſteden/oc vigte aff til en ſide/oc døde i Skouen. Huilcket vaar hannem langt bedre / end hand ſkulde beholt Liffuet / oc pintis met

Hallands Aas.

Brode-

Broderen. Kongen tog alt deris Arffuegods til sig effter Louen/ oc forøgte der met sin Rigdom oc Kronens herlighed. Karls Legeme bleff siden fundet vdi Skouen raadet oc i onde maade. It Exempel at det lyckis dennem icke/ som staa effter fremmede oc høyere Stand/ oc foracte deris egen gode Lycke/ oc maadelige vilkaar. Om disse tuende Brødre er rørt tilforn vdi den fiortende Bog.

VDi Tydskland begyntis disse dage en stor Trætte oc Krig imellem Keyseren oc Hertug Henrick aff Saxen/ fordi at Hertugē forlod Keyseren/ oc vilde icke giøre hannem bistand imod de Italianer. Hertug Henrick sende mange Bud til Kong Valdemar om hielp/ oc bad hannem at hand vilde møde hannem ved den Bro/ som de tilforn pleiede at tale met huer andre. Der de komme der tilsammen da gick Hertugen til Kongen offuer Broen/ imod sine sæduane. Thi hand pleiede aldrig tilforne at gaa offuer halff Veyen. Nød tuinger Hoffmod/ oc trang giør ydmyghed. Kongen sagde at endog hand i ingen maade viste sig aff rette at være hannem nogen hielp plictig/ dog vilde hand gierne giøre hannem vndsætning for gamle Venskaff skyld/ om hand vilde lyde hans raad oc paamindelse. Der Hertugen vilde nu vide huad Kongen begerede/ da suarede Kongen oc sagde. Effterdi det er farligt at forgribe sig met Vold imod en verdsens Keysere/ da holder ieg faare/ at det er mere daarligt oc farligere/ at sætte sig op imod den Himmelske Herre oc Keysere/ som kand aff egen allueldige mact/ vden Menniskelig hielp/ skade oc foruare Mennisken effter sin gode behagelige vilie. Der som i ville stille denne øffuerste Keyseris vrede (sagde Kongen) oc giffue igien huad som i haffue berøffuet Bisperne/ da er der nogen god haab om Seyruinding/ ellers er at befrycte at eders Krig vil ingen fremgang faa. Oc om wi end skønt vilde begge samle vor mact/ saa bliffue wi aligeuel slagne/ naar Gud er oss vred oc fortørnet. Thi huo som strider imod Guds mact/ hannem vil feyle baade all styrcke oc anslag. Der faare tør ieg icke sla mig vdi Forbund met eder/ vden saa er at i bedre huad som syndet er. Guds venskaff oc de Christne relligion er mig langt kierere/ end noget Menniskis venskaff oc hyldist. Hertugen bekiende at det vaar sant/ som Kongen sagde/ oc bestod at hand haffde vel taget meget fra de Tydske Bisper/ huilcket hand kunde dog icke giffue dem igen/ vden hand vilde forarme sig selff. Hand sagde at Munckene oc de ragede Bisper vaare icke saa høyt actede hos hannem/ at hand vilde selff vere fattig/ eller for deris vrede skyld miste sin Herlighed. Hand bad Kongen holde alting hos sig selff/ at hand haffde neectet hannem sin hielp oc bistand/ at den Menige mand skulde det icke vide oc forfare. Der met drog hand igien til sit Folck/ oc lod sig icke andet bemercke for dem/ end at Kongen haffde tilsagt hannem vndsætning/ paa det at de skulde icke rømme fra hannem til Keyseren.

Hertug Henricks hoffmod er falden.

Kong Valdemar vil icke hielpe Hertugen/ vden hand forliger sig met Gud.

Paa veyen/ der Kong Valdemar drog tilbage/ skede der it vnderlige oc seldsomt stycke. En nat løbe tilsammen mange Mus aff Landbygden/ oc met it grumt skrig/ druckneده sig selff alle sammen vdi Sellø strand/ oc Været dreff dem saa døde om anden dagen igien op til Landet. Landens indbyggere vndrede paa denne Hendelse/ oc vaare glade/ at de bleffue saa vel vden større wmage affskilde met disse skadelige Giester. Samme Nat komme oc saa Mus i færd met Erckebiscopens Absalons klæder/ oc giorde hannem stor skade der paa. It Tegn til den harm oc modgang som

Vnderlig Hendelse.

hannem faareſtod/ oc her effter ſkal omtalis. Thi der hand kom til Sieland/ møtte hannem diſſe Tidende/ at den Skaanſke Almue haffde ſæt ſig op imod Ridderſkabet deris Øffrighed/ oc andre Kongens Rentemeſtere oc Høffuitzmend. Iblant andre haffde de offuerfaldet en aff Kongens ypperſte Befalnings mend/ ved naffn Aage/ huilcken de ſpaattelige tiltalede/ oc haffde noget nær ſlaget hannem ihiel vdi Lund/ haffde hand icke flyd ind vdi Domkircken faar dennem. Der vaar ingen ſom kunde bedre affuerie oc ſtille dette Opløb/ førend det fick offuerhaand/ end Erckebiſcopen ſelff. Thi vaar fornøden/ at hand ſkyndede ſig/ ſom baade hannem ſelff/ oc det gantſke Rige vaar mact paaliggendis. Men der hand ſpurde Sune oc Eſbern til raads/ da formanede de hannem/ at hand ſkulde icke drage offuer iblant denne raſende Almue. Thi de haffde fornommet/ at de Skaanſke Herrer haffde giort dette hemelige Oprør/ paa Abſalons hals oc forderffuelſe. De Skaanſke Legater ſtode hart imod/ oc ſagde at dette Oprør kunde icke nedleggis/ met mindre at Erckebiſcopen kom ſelff i Landet. Da ſagde Abſalon/ at hand io vilde drage der offuer/ ſkulde hand end ſætte Liffuet til/ for ſin Herris oc Kongis ſkyld/ oc ſende der met de Skaanſke Herrer bud/ oc bad dem møde ſig met det førſte vdi Lund.

Oprør vdi Skaane.

Siden drog Erckebiſcop Abſalon haſteligen hen offuer/ oc lagde ſig frimodeligen i/ at forhindre den daarlige Almues galenſkaff. Almuen klagede hart offuer den Wret ſom vaar ſkeed/ truede/ oc vilde huercken høre Tord eller nogenanden/ vden Abſalon alene. Paa det ſidſte ſkilte hand denne oprøriſke Almue vdi tre Hobe/ oc loffuede huer/ at dem ſkulde ſkee ret oc ſkel/ for hues wret dennem vaar vederfaret. Hand ſtraffede Thord/ at hand icke tilforn vdi rette tid/ haffde forkyndet hannem dette farlige Oprør. Tord giorde ſin vndſkyldning/ oc ſagde at dette Bulder vaar ſaa ſtort/ for Almuens druckenſkaff/ ſom mand endnu maatte ſee mange ſidde at ſoffue/ i denne næruerendis forſamling. Hand raadde at mand ſkulde ickon lade dem komme aff Byen met det førſte/ paa det de kunde ingen ydermere Aarſage haffue til Druckenſkaff. Der næſt holt Erckebiſcopen ord met dem ſom bo Sønden i Skaane/ huilcke klagede haardeligen offuer Peder Iffuerſøn/ dog mere aff had oc affuend end for ſand ſag. Abſalon lod hannem ſide næſt hos ſig ſelff/ paa det at denne haſtige oc daarlige Almue/ ſkulde icke forgribe ſig paa hans gode oc trofaſte Ven.

Skaaningerne klage paa Thord

OM anden dagen her effter/ hørde Erckebiſcop Abſalon alle deris Klagemaal/ oc gaff huer mand nøyactig beſkeed/ ſaa de tackede hannem alleſammen for gaat Suar. Siden drog hand paa Veyen til Huid Kilde/ der ſom Bønderne nu paa fierde dag haffde i ſinde at holde Raad met huer andre. Hand lod Thord kalde til ſig/ oc gaff hannem tilkiende huad hand haffde hørt. Thord ſagde at der vaar ingen nød paa færde. De andre ſagde hannem alligeuel imod. Thi drog Erckebiſcopen i ſaadan ſin tuilraadighed til Sigeſtø/ indtil hand fick viſſere Kundſkaff. Strax kom tidende at Almuen vaar reiſt/ oc hand afffærdiget ſine bud til dennem/ oc lod dem tilbiude ſkellige vilkaar at de ſkulde ſagte ſig ſelff. Men der budene hørde Bøndernis galnſkab oc traadzige Hoffmod imod Ridderſkabet/ torde de

Huid Kild i Skaane.

Sigeſtø eller Sigreſtad ø.

icke

icke fremsige huad dem befalet vaar/ oc styrckede dem der met vdi deris onde forsæt/oc forgætte deris Herrers Bud oc aluerlige Befalning. En iblant dennem ved naffn Lange Peder/traadde frem oc bleff hørt. Hand sagde at hand vilde heller bliffue hos den Menige mand / end hos Erckebiscop Absalon/ endog hand vaar hans Tienere/ oc vilde følge dem effter/ oc forsage sin Herre / oc met Vaaben oc Verie om behoff giordis / hielpe dennem igien til deris Frihed/ som de haffde mist. Almuen klagede at Absalon oc de andre store Herrer / som daglige plagede dem / hulde dem ickon paa faure Ord / oc forskaffede dem huercken Lou eller Ræt. Den Menige mand raabte endrecteligen det samme / oc sprunge strax beuebnede til deris Heste/ i denne mening at de vilde bestaalde Erckebiscopen paa sin egen Gaard/ aff huilcken de tilforn haffde offte vdbaaret megen Trøst oc gode Raad.

Peder Lange gaff sig til Bønderne.

Erckebiscopens sende Bud vaare i stor Fare / iblant denne galne Almue/ som skød fast met dereis Buer paa dennem / men de yngste gaffue sig paa fluct/at giffue deris Herre tilkiende/ huad for haanden vaar. Der Absalons Hoffmend hørde dette ny Opløb / viste de icke huad de vilde gribe først til Værn oc Verie. Nogle søgte vd oc grebe deris Heste / som vaare paa Øen hos dem/oc nogle samlede Steene tilsammen/ at bruge til haandløse Verie. Nogle søgte Vadsteden (som Absalon lod siden offuerlegge met en muret Bro) oc sloge der deris Vognborrig imod Fienderne. Erckebiscopen vilde effter sin gode Mends Raad/ huercken lade sig der beligge/ ey heller giøre Blodstyrtning iblant den arme Almue / efftherdi hand vaar en Fader oc Hiurde / oc ingen Røffuere eller Tiran. Hand bad sit Folck/ at de skulde forhindre oc fange dem / som komme i det første Anløb / siden skulde de andre vel staa aff oc holde sig tilbage. Hand lod bære sit Kaars vd for sig/ oc sætte ind imod dem / som først fremkomme oc hulde paa it Bierg. Disse gaffue sig strax paa fluct / oc deris oprøriske Høffuitzmend bleffue fangne/oc afførd deris Vaaben oc Klæder/oc slagne mange tørre Hug/oc der met giffuen løs igien. Thi Absalon forbød sit Folck / at de skulde skade nogen aff Almuen paa deris Liff. En aff Erckebiscopens Tieneris Hest/ kom paa løb met hannem / oc stiltis icke førend hand kom mit iblant Bønderne/ vdi en dyber Mose/oc bleff der slagen aff deñem. Saaledis vndkom Absalon wskad til Lund / oc lod dem plundre Øen / effter deris egen Harm oc begering. Jo mere hand holt sig fra Blods vdgydelse / io større vaar hans Ære: Oc io mindre hand heffnde sig selff paa sine Wuenner/ io mere forøgtis hans gode Naffn oc Rycte iblant alle.

Absalon haffuer met-ynck offuer Almuen.

Absalons Fromhed.

Der de som før vaare vdsende at stille Almuen/ komme igien til Erckebiscopen/klagede hand offuer deñem/at de haffde saa nær forraadt hannem/ oc ført hannem vdi Vaade oc Liffs fare / oc spurde fremdelis huad de beste Raad vaare/ at mand kunde oprette/ huad som her indtil vaar forsømt. De giorde huer deris Vndskylding/oc loffuede met Haand oc Mund/at de vilde drage hiem effter deris Vaaben oc Verie/oc komme strax om anden dagen tilbage / at lade sig bruge met all deris Mact / huorsomheldst hannem lystede. De bade hannem at hand vilde selff drage aff Veyen i skiul/ effterdi det vaar hannem ingen Skam / at giøre det som Nøden oc Tiden tuingede oc vdkreffuede. Huad heller de gaffue saadant Raad vdaff

Absalons Dristighed.

Van-

Vanuittighed eller aff Skalckhed/ det er nocksom at mercke aff det som efterfølger. Absalon sagde at hand vilde heller drage til sit eget Slaat vdi Sieland / end skiule sig / det som hand endnu aldrig haffde giort til denne dag/ oc maatte bliffue hannem en Spaat/ vdi andre Lande / der som hans Naffn vaar bekient / oc for hans Mandoms skyld høyligen berømt.

Jact paa Samsø.

DEN Erckebiscopen vaar offuerkommen til Sieland/ met de Skib som Thord forskaffede hannem / da kom Kongens Breff til hannem / at hand skulde møde paa Samsø / som Kongen laa selff paa Jact / at handle om merckelige Sager/ som Riget vaar stor mact paaliggendis. Absalon drog der hen/ oc raadslog met Sune oc Esbern / om dette Skaanske Oprør/ oc paa det sidste gaff Kongen det selff at vide. Kongen bleff vred der offuer / oc truede disse oprøriske Hoffueder haardeligen. Men Absalon fortog hannem sin hastighed/ oc bad hannem scriffue effter de ypperste sine Høffuitzmend vdi Skaane/ at tale selff mundeligen met dem om alting. Der de nu komme frem til Kongen vdi Fyn / oc Absalon fordrede dem til det beste/ bade de hannem/ at hand vilde giøre Bøn til Kongen paa deris vegne/ at hand vilde skilie Saxe / Aage / Sune oc Esbern ved deris Forlening vdi Skaane/ efterdi de vaare icke indfødde Skaaninger/ paa det at dette oprør kunde nedleggis/ naar Bønderne finge aff deris eget indfødde Ridderskaff til Lensmend offuer sig. Absalon suarede oc sagde: Saadant sige i aff had imod Kongelig Maiestat / at i ville forhindre hannem sin Frihed/ at hand icke maa giffue sine Forleninger huo hannem lyster. Jeg vil heller bære Almuens vrede / end vere en Aarsage / formedelst eders falske begering oc beretning/ at formindske min Herris oc Kongis frihed/ som haffuer veret til Danmarckis krone saa mangen god dag. Ved saadant Suar bleffue Skaaningerne meget fortørnet paa Absalon/ oc vndsagde hannem met mange traadzige Ord oc Trusel. Kongen spurde dem siden at/ huad dem siuntis/ huorledis mand kunde best stille dette Oprør. De sagde at hand skulde scriffue dennem til / oc bruge baade søde oc haarde Ord met dennem. Kongen giorde effter deris Raad / oc opuacte der met Almuen til større Bulder oc Gienstridighed/ saa at de afflagde obenbarligen all Kongelig Taald oc Sisse/ oc alle Bispens tiender/ oc gaffue Presterne lou at giffte sig/ oc sagde/ at de haffde nock i dem / oc giordis ey Bispens tieniste behoff i nogen maade. Saaledis sætte de sig op/ baade imod Gud oc Verdslig lou/ oc lode paakiende/ at de skøtte huercken Gud eller deris Øffrighed.

Herredag paa Samsø.

Skaaninger gerne ville haffue Lensmend aff deris egen Indfødinge.

KOng Valdemar haffde gierne seet/ at hand kunde veret Blodstyrtning foruden / men der hand fornam / at hand intet vdrette met Breff oc trusel/ da greb hand til Vaaben/ oc forsamlede effter Høsten sit Krigs folck/ oc drog offuer til Helsingborg/ oc bad Erckebiscopen / at hand skulde følge saa sact effter iblant de sidste. Der de komme mod Landet paa den anden side / oc Folcket som laa mangefaaldigt vd met Stranden / vdi deris Fiske Baade/ saae Erckebiscopen/ da forgætte de deris Fiskeri/ oc løbe vd/ oc kaste met Steene ind i hans Skib. Huad tenckte de lidet der paa / at de

Skaaninger ville steene Erckebiscopen.

dreffue

dreffue den Mand fra sig / som forskaffede alle Danmarckis indbyggere
fred oc rolighed/ at boe vdi Landet. Nogle offuergaffue at høre paa Kon-
gens tale/ oc løbe ned til Stranden/ oc styrckede deris Stallbrødre i deris Wtackne-
skalckhed. Saadan Wtacknemelighed maatte denne værdige Fader tage melighed.
til tacke. O huad bleff denne gode Mand betalet met stor Wtacknemelig-
hed for sine mange Velgierninger / som hand beuiste dette gantske Land.
Skamme i eder icke i Skaaninger / at forfølge oc driffue fra eder / eders
Fader som dreff de wmilde Sørøffuere fra eder/at i kunde nu seyle trygge-
ligen huorsomheldst i ville. J driffue hannem fra dette Land/aff huilcket
eders Fiender haffde fordreffuet eder / met mindre end hand haffde besker-
met eder. Lader falde den falske mening/som i haffue om hannem/oc for-
tryder snarligen at i saaledis haffue forgrebet eder imod hannem.

KOng Valdemar bleff hefftelige fortørnet for denne Almues løsactige
Dristighed/ oc kaldede paa sine Hoffsinder/ oc bad dennem giøre rede
met Hest oc Harnisk. Biscop Suend aff Aarhus greb Kongen i sin faffn/ Biscop Suend aff
oc formanede hannem/ at hand i sin vrede skulde icke forderffue denne van- Aarhus.
uittige Almue. Huad heller hand giorde det aff redzel eller aff Barmhier-
tighed/ kand ieg icke lætteligen sige. Men der Absalon kom til Landet/ for-
tog hand met sin forbedelse/ Kongen denne sin vrede oc hastighed. Der Al-
muen dette saa/ løbe huer ind vdi sit Bo/ oc vilde vere wskyldige.

Siden skilde de den Skaanske Adel i to hobe/at Kongen skulde tale met
den ene / oc Absalon met den anden. De som Kongen talede met/ de sag- Skaanin-
de at der vaar ingen bedre raad/end at de maatte bliffue affskildt met Absa- gerne vilde
lon/ oc disse andre fremmede Lensmend vdi Landet. Thi alt det Oprør som gierne veret
vaar paakommet/ skeede icke imod Kongen/ men imod disse vdlendiske Lens- skilt fra Er-
mends Tiranni oc haardhed. Det Jutske Ridderskaff gaff Skoningerne ckebiscopen.
samtycke/met dette deris Klagemaal. Det er vel ocsaa troligt/at de saadant
begerede / paa det at de skulde icke fremdelis giffue Tiende/som her til dags
vaar seduanligt / oc at de befryctede sig for saadan straff/ som dem nyligen
vaar offuergaaet. Men Absalons Hoffmend vaare ilde til freds der met/
oc sagde/at de vaare endnu saa stercke / at de kunde tryggeligen oc vden fare
imod Skaaningernis vilie/følge oc føre deris Herre omkring Landet/huor-
somheldst behoff giordis. Kongen fulde Judernis raad/oc i hemelighed bad Erckebiscop
Absalon/at hand vilde giøre hannem dette til vilie/ansee tidens leilighed/ oc Absalon maa rømme
opsætte denne Skaanske Reise / oc drage tilbage til Sieland. Efftersi Skaane.
Absalon fulde altid Kongens raad/ oc aldrig endnu dem vaar kommet no-
gen wenighed imellem/at de io paa det sidste stemmede offuer ens met huer
andre/da drog hand tilbage/endog hand viste vel oc sagde ocsaa/at de skulde
i hans frauerelse/paaføre hannem megen Løgn oc wsand Bagtale. Kon-
gen betackede hannem høyeligen for sin Dannished/ oc begerede at hans
Hoffmend maatte bliffue hos hannem i Landet. Men Hoffmendene be-
sucrede sig noget der vdi/oc sagde at det vilde vere dem en euig Skam/at de
skulde nu forlade deris rette Herre/som de haffde suoret Huldskaff oc Tro-
skaff. Der met skiltis de saare bedrøffuede fra hannem/oc effterfulde Kon-
gens hob. Kongen lidde stor møde aff Almuen/so altid lod sig see vdi Vaa-
ben oc Harnisk / oc klagede alle hart oc falskeligen offuer Erckebiscopen. Juderne oc
Juderne som skulde straffet saadant/loffuede deris Frimodigheg/ocstyrcke- Skaaningerne holde
de dem saaledis vdi deris Ondskaff oc Vildfarelse. tilsammen.

Der

Der Kongen haffde fuldent sin reise vdi Landet / befoel hand at nogle aff de besynderligste iblant Almuen / skulde følge hannem til Helsingør / oc lade sig der forlige met Erckebiscopen. Der de komme til Sieland / møtte Absalon Kongen vdi Helsingør / oc giorde der sin vndskylding / i alle mands næruerelse / saa sandelige oc nøyactige / at hans anklagere kiende deris vildfarelse / forbade hannem / oc beuiste hannem all tilbørlig ære oc Reuerentz. Huer mand loffuede Absalon for sin store Veltalenhed / oc sagde at hand haffde vel forsuaret sig. Skaaningerne torde dog ingen endelige Suar giffue fra sig / førend de hørde huad den menige Skaanske almue vilde indgaa oc samtycke.

Absalons Veltalenhed.

Der de komme til Skone / kunde de intet vdrette met deris formaning eller Bøn hos Almuen / som for frem vdi sin Gienstridighed / oc vilde huercken tiende eller giøre neget andet effter Kircke louen. Thi lod Absalon forscriffue en Landemode met Presterne vdi Lund / oc giorde forbud paa alle Kirckerne / at de skulde tillyckis oc formenis den oprøriske Almue til en straff. Der Almuen dette fornam / forsamlede de sig vden faar Domkircken i Lund / met deris Vaaben oc Værie. To Prestmend bleffue afffærdiget / at forkynde dem dette Forbud / indtil saa lenge de gaffue deris tiende vd i rette tid. Almuen vdgiorde to Mend igien til Presterne / oc lode dem sige / at de haffde intet at tacke Bispen / men dem for deris føde / der faare skulle de enten giøre Guds tieniste vdi Kirckerne / eller vige Landet for deris vtacknemmelighed. Vilde de huercken giøre det ene eller det andet / da vilde de skilie dem ved all deris ære oc velfærd / oc plage dem der til met paa deris Legeme. Her til suarede Klerckeriet / oc sagde sig at ville huercken for Armod eller nogen Liffs fare skyld / side deris Biscop offuerhørige / men fare frem at fyldist giøre hans Breff oc Befalning. Der Almuen hørde Presternis Christelige bestandighed / bade de dem saa meget ydmygelige / som de truede hart tilforn / oc begerede at alle ting maatte opstaa / indtil mand kunde komme Absalon til ords / eller faa Bud fra hannem. De befryctede sig / at der skulde begyndis indbyrdis trætte oc Wlempe imellem dennem selff / om de forgrebe sig paa Presterne / som vaare deris ieffnlige i Act oc Byrd / oc meste parten deris egen Slect oc Affkomme / huilcke de ocsaa hulde vdi større ære oc værdighed / end de Vdlendiske. Thi bleffue de paa begge sider til sinds / at affærdige Bud til Absalon om Stillestand met dette forbud. Absalon aff sin Fromhed / giorde effter deris begering / oc lod Klerckeriet høyelige betacke for deris Lydighed oc Bestandighed. Men Almuen foractede alligeuel saadan Velgierning / oc offuerfulde Kronens oc Kirckens gode Mend / met obenbarlige Roff oc Brand alleuegne vdi Landet.

Bønderne vige for Presterne.

OM Fasten næst her effter / drog Kongen selff offuer ved Helsingør / met den Skaanske Krigs mact. Juderne oc Fynboerne lod hand bliffue til bage / at de skulde icke giffue Aarsage til større Oprør / som før vaar skeed. Absalon drog samme tid til Lund / at vie den Biscoplige Chrisme / oc laa der nogle dage stille met Kongen / oc drog siden vd paa Landsbygden.

Der

Der dette ryctedis offuer Landet/da løbe de nørre Skaaninge oc Halands-
farene tilsammen / oc sende Vidie oc Brand omkring / effter deris fæd-
uane/ at Mand aff hus skulde fremkomme oc forsuare sin frihed. De vaa-
re saa galne/ at de vaare til sinds/ at holde en Slactning baade met Kongen
oc Erckebiscopen. Kongen giorde rede oc drog sønden op aff Landet oc
møtte dem ved Falckenbiergs Bro. Absalon bad Kongen at hand vilde
bruge Staff oc Kiep/ imod denne vanuittige Almue / oc icke glaffuend eller
Suerd. Endog Kongen suarede noget hastelig/oc sagde at hand haffde Folck
oc icke Hunde at slacs met / saa gaff hand alligeuel sin vrede icke rom/ men Det Slag
nøddis oc tuangis til met mact at dēpe dette oprør / at disse skulde vere andre ved Dissuig
til it Exempel / som icke skulde sætte sig op imod deris Herre oc Kong effter i Skaane
denne dag. Thi sloge de sammen mit paa Broen/den ene hob vilde der off- Anno 1181.
uer/den anden hob vilde formene deñem det. Paa det sidste funde Absalons
Hoffmend en Vadstæd/ oc komme der offuer bag paa Bønderne / oc split-
te deris Orden/at de maatte rømme at Marcken oc fly. Mange aff dem
bleffue ihielslagne/oc mange drucknede vdi Aaen/ saa at de finge deris rette
Løn for deris oprøriske Gienstridighed/ oc bleffue betalede for deris Daar-
lighed oc Vtacknemelighed / som de beuiste imod Klerckeriet.

DEr Kongen kom tilbage igien til Lund/fick hand disse Tidende/at Folcket
Østen vdi Landet vaar reist /oc haffde der en anden ny Krig paa Haan-
den. Thi giorde hand strax rede met sit Folck / oc haffde vel førre kommet
imod dem / haffde icke de Lunde Borgere det forhindret. De eskede for-
lelskelse paa deris Aarlige Skat-/ i stæden for deris Besolding / oc der det
bleff deñem effter giffuet/vilde de alligeuel icke følge lenger/end vd paa Mar-
cken / men aarsagede sig at de skulde vaacte paa Byen / oc vndsætte den om
behoff giordis. Fienderne haffde belagd Gydinge Bro/ oc samlede man- Gydinge
ge Steene tilhobe / at giøre der met Værn imod Kongen. Men hand Bro.
kom offuer en Vadstæd / oc skickede sit Folck vdi Slactordning imod dem/
at de bleffue saare forfærdede / baade aff denne næruerendis Fare / oc aff
den skade som de andre deris Stallbrødre nyligen finge ved Falckenbiergs
Bro. Derfaare sende de Bud til Kongen/at hand skulde drage offuer Bro-
en/ oc de lode hannem sige / at de vilde gierne afflegge alle deris Vaaben oc
værie. Kongen forbarmede sig offuer dem / for Absalons Bøns skyld /
Oc de ypperste for Almuens Oprør giorde Kongen Knæfald/ oc sore han-
nem all Lydighed oc Troskaff. Der met skiltis de fra huer andre. Kongen
drog til Lund / oc lod sit Folck drage omkring at tage Gissel alleuegne vdi Skaanin-
Landet. Almuen giorde ocsaa altsammen gierne huad dem befaledis aff gerne ville
Kongen / vndertagen met Tienden allene / den vilde de icke vdgiffue met ingenlunde
en god Vilie. Tiende.

Effterdi Kong Valdemar fant saadan Haardnackenhed vdi disse
Skaaninger/ da lagde hand Vind paa/ at føre Absalon fra Skaane/ paa
det hannem skulde icke vederfaris / det som offuergick S. Knud / huilcken
der maatte lade sit Liff / fordi hand vilde tuinge Juderne til at Tiende.
Erckebiscopen suarede / at hand vilde aldelis intet efterlade aff Kirckens
gamle Rættighed. Thi det vaar baade Synd oc Spaat / at det skulde

tilstedis Almuen sin egen vilie. Vilde Kongen holde met Almuen / det maatte hand giøre / men hand vilde icke diss mindre eske oc vdkreffue den sæduanlige Tiende met sin egen fare / vden fremmet hielp oc bistand. Hand raadde alligeuel Kongen / at hand skulde vere stille / oc icke belade sig met den Menige mands had for Kirckens skyld. Kongen loffuede Absalons bestandige forsæt / oc bad hannem venligen / at efterdi hand vilde icke aldelis efterlade Tienden / hand vilde da lade denne sag opstaa en tid lang / indtil mand kunde met gode raad oc lempe giøre det som nu icke kunde driffuis vden Mord oc Blodstyrtning. Absalon sagde at hand vilde lyde Kongens begering / dog dissimellem vilde hand i stæden for Tienden intet opbære aff den rente / som de andre Erckebisper haffde for hannem / paa det hand skulde icke bortgiffue eller forkaste der met sin rettighed oc frihed. Saaledis fick dette oprør en ende / oc alle sager komme til rolighed.

Biscop Absalon staar hart paa Kirckens rettighed.

Keyser Friderich førde Krig imod Hertug Henrick aff Saxen / som førre bleff rørt / oc befryctede sig at hand skulde faa hielp oc bistand aff Danmarck. Thi sende hand sine Legater til Kong Valdemar / oc lod hannem bede om tuende hans Døttre / til sine Sønner / den ene som skulde tage Keyserdomet effter hannem / den anden som vaar Hertug vdi Suaaben. Dette giorde Keyseren icke i den mening / at hand mente det Kongen met trofast Suogerskaff / men at hand vilde vende hans sind fra Hertug Henrick. En stor wblueligheed aff Keyseren / at hand nu vilde besuige den Herre met falsk / som hand tilforn vilde locke vnder sit Regemente met tredskheds Garn oc Snare. Kongens venner atuarede hannem om saadant hemeligt suig / som for haanden vaar. Men Dronningen som stod effter denne store forfengelige ære / at de maatte komme i Keyserens Suogerskaff / drog Kongen vdi sin mening. Oc det bleff saa beslutet / at Kongen skulde selff Personligen tale met Keyseren til Lybeck / baade om sine Døtters metgifft oc andre vilkaar.

Keyseren vil anden gang bedrage Kong Valdemar.

Dissimellem intog Keyseren alle Hertug Henricks Land oc Stæder / som gaffue sig vnder hannem / mere for den store Had som de haffde til Hertugen / end den kierlighed som de haffde til Keyseren. Thi Hertugen bleff saa Hoffmodig / aff Lyckens store metholds / at hand meente at hand aldrig kunde staa til at trengis aff nogen. Hand plagede oc besuerede sine vndersaatte saa grueligen / at hand giorde intet forskel imellem dem oc sine Fiender. Derfaare fulde de hannem fra / saa hand vdi gantske Tydskland haffde ingen fortrøstning paa nogen / vden alleniste paa dem som bo paa denne side Elffuen. Hand torde icke forlade sig paa Lybeck / men drog der fra met sine Skib ind vdi Stormarn / oc meente der at bliffue trygeligen antaget. Thi Adolff Førsten vdi Stormarn / vaar opfødt aff Barndom met hannem / oc haffde faaet mange velgierninger oc stor ære aff hannem. Men der vaar ingen iblant alle dem som fulde Keyseren / som førre forlode hannem / end Adolff giorde. Keyseren forfulde Hertugen / oc sende sine Skib vel berystede met skytte næd at Elffuen / at Hertugens Folck gaffue sig paa flucht / oc kunde icke forhindre dem deris Seylatz oc Fremgang.

Hertug Henrick bliffuer straffet for Tiranni oc Hoffmod.

Siden

SJden belagde Keyseren Lybeck/ oc paa det Bugislaus oc hans Broder Kazimarus skulde icke forhindre hannem / da lod hand dennem tilbiude Førstelig titel oc naffn / aff deris Land. De lode sig snarligen forføre/ oc forbytte deris Frihed bort for Trældoms Aag / besynderligen for denne Aarsage/ at Hertug Henrick haffde tilforn giort dennem meget ont/ oc de saae gierne det gick hannem ilde. Keyser Friderick beleger Lybeck.

KOng Valdemar vdrystede sine Skib mere paa brask end styrcke / oc drog til Lybeck/ at tale met Keyseren. Der hand kom til Trauemunde/ lod Keyseren hannem hederligen vndfange / oc høyeligen betacke for sin Tilkommelse. Hans Legater kom om anden dagen oc bade hannem at hand vilde legge noget bedre ind at Trauenen / at der skulde icke vere for langt imellem Keyseren oc hannem. De atspurde hannem ocsaa / om Keyseren skulde drage halff veyen ned mod hannem / at tage mod hannem? Kongen sagde/ at hand vilde drage til Keyseren i sin Leyr/ at hand skulde ingen vmage giøre sig for hans skyld. Men saa ydmyg oc dannis som hand beuiste sig mod Keyseren/ saa trædskeligen vndfick Keyseren hannem. Der hand kom først til hannem/ kyste Keyseren hannem for Munden/ tog hannem i faffn/ aff lagde hans Kaabe/ oc fulde hannem ved haanden igiennem sin Leyre/ oc befoel ved sin Herold/ at Folcket skulde vige aff til en side/ huorsomheldst de ginge frem. Folcket fulde effter / oc vilde gierne see Kong Valdemar. De trengde saa hart ind paa Keyserens Paulun/ at det falt ned paa dennem/ saa at Keyseren maatte drage vd at Marcken/ oc træde frem met en Kep vdi sin Haand/ oc vdraabte selff/ at huer skulde bliffue stille vdi sit Tielt oc Paulun. Valdemar vilde icke side paa Keyserens stol/ som hañem bleff tilbuden/ men sagde sig at ville forbie sin egen/ som hand vilde lade hente fra Skibet. De andre mectige Herrer sade vden all Orden oc Skick / ligeruis som det falt sig/ for den store trengsels skyld. Da maatte mand høre de Tydske rose den Danske Kongis deylighed oc skickelse. Den ene sætte sig paa den andens Axel/ paa det de kunde diss bedre see hannem/ oc kunde dog icke mættis aff hans Faurhed. Saadan en Herre/ sagde de/ oc saadan en Konge/ hannem skulde mand faa Keyserdommet. Huad er vor Keysere andet end en liden oc vanuoxen Mand? Keyseren lod som hand hørde intet huad de sagde / paa det at ingen skulde mercke/ at hand bar affuend ved Kongens loff. Siden vndfick Keyseren hannem vdi sit Paulun paa ny/ oc forlystede sig met hannem i stor gammen oc Glædskaff indtil Afftenen. Lod hannem saa følge met sit Ridderskaff til Skibene/ oc bad at hand vilde om anden dagen tale met hannem / vdi den Skou ved Trauemunde. Keyseren befol sine Sønner at drage ind paa Kongens Skib / oc forlyste sig / paa det huer mand skulde see / at Keyseren vaar Kongens Ven aff hiertet. Kong Valdemar drager til Lybeck at tale met Keyseren. De Tydske rose Kong Valdemar.

OM anden dagen møttis de paa forneffnde sted/ oc begynte at tale om deris Børns Gifftermaal. Keyseren begerede aff Kongen til Medgifft paa sin ældste Søns vegne/ tredive Tusind Marck sølff/ oc paa den yngste Søns vegne ote Tusind. Kongens Raad mistenckte Keyseren / at hand saadant faaregaff aff falskhed/ efftersi Kongens Døttre vaare icke endnu Kong Valdemars Døttris Medgifft.

 mand-

manduorne. Kongen viste icke vel raad til denne store sum Penninge / men hand forsaa sig til sin Ven Kongen aff Vngern / at hand skulde vndsætte hannem met den mindste Sum. Der met giorde de fast æd oc Troloffuelse paa begge sider / oc droge saa fra huer anden / Keyseren til Leyren / oc Kongen til Skibene.

Kong Valdemar troloffuer Keyserens Sønner sine Døttere.

SAmme dag komme de Vendiske Sendebud til Keyseren offuer Landet / thi de torde icke drage til Søes for Kongens Skibs Flaade. Aarle om anden dag en at Morgen / kom Keyseren til Kongen / oc lod sig føre ind met Kongens Skibs Espinge til hannem wforuarendis / met nogle faa aff sine Hoffsinder. Kongen lod fremkalde alt sit Raad / vndertagen Kazimarus Førsten aff Ryland / huilcken Keyseren vaar affgunstig / fordi at hand vaar de Danske huld oc tro / oc Keyseren som haffde tilbudet hannem Kongelig Tittel oc Naffn / kunde icke vende hannem til sig fra dennem. Da gaff Keyseren faare / at hand haffde noget merckeligt oc hemeligt at fortro Kongen / som sin Suoger oc beste Ven. Hand begerede at Kongen vilde tilstede / at hand maatte giffue Bugislao oc Kazimaro Hertuge naffn paa en kaart tid / lige som Venden skulde ligge vnder Keyserdommet / paa det at hand kunde haffue bistand aff dennem imod Hertug Henrick. Hand sagde at hand haffde giort dem lang tid Fortrøstning oc Foriettelse der paa / men vilde dog icke forgette i sin tid / det som hand haffde tilsagt Kongen / at vilde forhielpe hannem til at vndertuinge sig gantske Venden / huilcket skulde ske met det allerførste / naar Hertug Henrick vaar foriaget.

Keyseren bedrager Kongen met faure Ord.

Om anden dagen gaff Keyseren / effter Kongens samtycke / disse to Brødre Hertug Vaaben oc Naffn / oc de begynte strax at berømme sig meget forfengeligen aff deris Fædernelands gamle Preuilegie oc Frihed. Men der som de haffde betenckt huor dyre de kiøbte denne Titel / da skulde de heller veret døde / eller leffuet for sig selff / denne Herlighed foruden / førend de skulde taget her ved met disse Vilkaar. Thi der de mente sig at vere fri oc ophøyet til stor ære / da droge de hiem met Spaat / oc vaare Keyserens Trælle. Samme tid bleff Kongens den eldste Daatter tilsagd Lantgreffue Sigfrid aff Dyring / effter Keyserens Raad oc begering. Oc deris Brøllups Høytid skede strax her effter vdi Slesuig / met stor Pral oc Bekaastning.

Lantgreffuen aff Dyring faar Kong Valdemars Daatter.

DIssimellem droge Venderne tilsammen / oc bygte vdi Foraaret tuende Befestninger ved Zuine Aamunde / i stæden for den ene som Haffflod haffde forderffuet oc nedbrut. De tenckte nu at ingen mand kunde offueruinde dennem / effterdi den ene Elff Peyne vaar foruaret ved Volgast By / oc den anden Elff Zuine / vaar befestet met disse tuende ny Bygninger. Saadant bleff paa det sidste giffuet Kongen tilkiende / oc hand giorde rede at forhindre disse Vender met sin Skibs Flaade. Der hand kom i Grøn Sund / hørde hand aff Rylenderne / at disse Befestninger vaare nu aldelis fuldendt / oc besætte met Krigs Folck. Da effterdi hand haffde

Det andet oc tiuende Kong Valdemars Taag i Venden.

haffde ingen bequem Haffn at søge imod Fienderne / antuordede hand sin Søn oc Erckebiscop Absalon all fuldmyndig befalning / paa det at hand skulde icke paa dette Taag spilde sin Kongelige Mandoms Lycke oc Ære / som hand indtil denne dag / haffde varaffteligen oc wforkrenckt beuaret oc beholden. Der som Knud oc Absalon finge nogen fremgang / da vaar det Riget en ringere Spaat / end Kongen haffde selff ført denne Krig. Vilde ocsaa Lycken giffue dem Seyeruinding / da vaar det Kongen saa stor Ære / som hand selff personligen haffde veret tilstæde met dennem.

Absalon sagde at hand vilde gierne vere Høffuitzmand for Skaaningerne oc Sielandsfarene / men hand vilde intet befatte sig met Juderne. Thi hand befryctede at de skulde icke aleniste foracte hans Befalning / men ocsaa Kongens Søn selff / for sine Aar oc Vngdoms skyld. Det gick oc lige som hand spaadde / endog Kongen fortørnedis hart offuer hans suar / oc sagde at hand vilde vel selff drage frem / dog hand vaar icke sterck / oc vel ved sin Sundhed. Aff saadane Banghed oc omhu bleff Kongen saa siug / at hand maatte ligge ved Sengen. Hans sind drogis met tuende bange Vilkaar / hand haffde gierne offueruundet sine Fiender / oc hand kunde alligeuel icke selff for sin Skrøbeligheds skyld følge met Flaaden. Absalon betaler Juderne for den Dom som de giorde tilforn om hannem i Skaane.

Om anden dagen ginge Erckebiscopen oc Knud aarle ind til Kongen / oc loffuede at de vilde giøre trolige effter hans befalning. De bade hannem at hand vilde drage til Vordingborg / oc tage sig Rolighed til for sin Siugdoms skyld. Der lagde de ocsaa ind met Skibene / oc bleffue der nogle dage stille for Storm oc ideligt Wuær. Men Juderne begynte at knurre oc begere Hiemloff / efftherdi der vaar ingen forraad paa Fetalie oc Vnderholding. Biscop Homer aff Ribe / en meget anseelig oc veltalende Mand / gaff dennem gode Ord / oc der hand kunde der met intet vdrette / truede hand / oc lod en aff de ypperste oprørifke Hoffueder / fange oc binde vden faare sit Paulun. De andre fortørnedis oc giorde saadant it stort Bulder / at Høffuitzmende maatte gaa til / met indbyrdis oplagt Raad / at giffue dem Orloff aff Leding. Thi de haffde dog ellers selff draget hiem / imod Kongens Vilie oc Forbud / oc vaar da at befrycte / at de skulde kast Had paa Kongen / som de giorde ved Sant Knud / der hand vilde seylet til Engelland / som tilforn bleff rørt vdi den elleffte Bog. Der som det oc haffde hendet sig / at Kong Valdemar haffde sluppet bort i denne sin Siugdom / da kunde tilslagets en Vanlycke her aff / som kunde forhindret den vnge Kong Danmarckis Krone. Juderne knurre vdi Leding.

Derfaare lod Knud forsamle alt Folcket / oc gaff dem Orloff at drage huer hiem til sit eget. Det kaldtis da en Velgiernning / det som hand nøddis til at giffue. Siden seylede Erckebiscop Absalon / Saane / oc Esbern met hannem til hans Fader paa Vordingborg / at see huad ende hans Kaalde siuge vilde faa. Der Kong Valdemar saa igennem Vindeuet / at Skibene komme tilbage / da bleff hand end da meget siugere / oc mere

Kong Valdemar vorder siug paa Vordenborg.

sorgfuld end hand vaar tilforn. Men hand lod sig intet bemercke/ huercken for sin egen Søn/ eller for de andre. Hand vaar lystig oc frimodig i Ord oc Ansict / lige som hand haffde aldelis veret karsk / men hans induaartis Siugdom vaar større end hand lod ved sig gaa. Hand giorde alligeuel sit Scrifftemaal for Erckebiscopen/ oc faarekom Dødsens wuisse time/ met sin Penitentz oc Gudfryctige bekiendelse. Thi hand holt det for en wnyttelige oc sildig Penitentz / som forholtis / for Synd oc ondkabs waffladelig Iøret / til den yderste Time.

Kong Valdemars Testament.

Dernæst giorde hand sit Testamente / oc gaff til Clostere vdi Danmarckis Rige/ helfften aff alt sit eget Arffuegods/ vndertagen huad som hørde met rette til Krunen. Huer mand haffde dog it gaat Haab om hans Sundhed / vden Saane alene / som enten aff sin Drøm eller andet Tegn dømte anderledis / oc formanede at mand skulde haffue god opsiun / paa hues som Kongens Søn vaar mest for nøden/ effter sin Faders Affgang. Thi der som Kongen døde / da vilde det saaledis gaa til/ at ingen kunde tencke eller raade noget/ for Sorg oc Graad.

Hans en Abbet aff Skaane / Kong Valdemars Docter paa hans yderste.

Aff Skaane bleff kaldet til Kongen / en Abbet ved naffn Hans/ som gaff sig vd/ oc vaar ocsaa antagen hos mange / for en forfaren Mand vdi Læge kaanst en. Der hand saa Kongen / loffuede oc tilsagde hand / at hand vilde vden fare hielpe hannem igien til sin Førlighed. Større vaar hans Dristighed end hans Forstand. Hand beredde Kongen en besynderlige Mad / oc gaff hannem der vdi aff sin egen Lægdom / oc befalede at de skulde alle vige vd/ oc lade hannem komme til Huile oc Rolighed. En liden stund der effter komme de ind til Kongen / oc funde hannem at hand icke talede / men suedtis offuer alle maade. Thi bad Abbeden at mand skulde endnu bedre tecke hannem til/ oc sagde at denne Sued skulde bekomme hannem til sin Sundhed. Gud giffuet at Saanis Spaadom haffde icke veret vissere / end denne bedrageris vaar.

Kong Valdemar findis død vdi sit Soffkammer / Aar 1182. den 12. Maij.

Kongen døde oc vaar it Exempel/ at mand skal icke driste for meget paa Lægernis Kaanst. Anden dag om Morgenen/ der de komme ind vdi Kongens Senge kammer/ funde de hans Legeme liggendis / lige som det haffde veret leffuendis / oc tuilede met det første / om hand skulde veret død eller icke. Thi hand vaar end da ved sin sæduanlige Farffue / oc vaar icke forandret eller tilsammen krympede / som andre døde Lig almindeligen ere. Paa det sidste blegnede Ansictet / oc de toge da hans Legeme oc lagde det i hans Ligkiste / oc førde det til

Ringstæd.

Ringstæd / oc begroffue hannem der hos sine Forfædre. Denne lille By/ vaar oc den tid naffnkyndig / icke aleniste derfaare/ at den holtis for en met de eldste vdi Danmarck/ men ocsaa for S. Knud Hertug Kong Valdemars Faders Begraffuelsis skyld.

Landsaatterne begræde Kong Valdemar.

DER det spurdis om Landet at Kong Valdemar vaar død / bleff der en stor Sorg/ Graad oc Bedrøffuelse iblant alle Mand. Mange løbe vd imod hans Lig / oc beklagede sig at de haffde mist denne ædle Herre/ som dem forsuarede saa vel vdi sin Velmact/ imod Sørøffueris Vold oc Vdlendiske Tiranni / at de sade vdi god Fred oc Rolighed i hans tid. Bønderne paa Marcken / der som Liget kom frem / offuergaffue deris Arbeid/

oc græ-

oc græde met høy røst for hannem. En part løb til oc lagde deris Arel vnder Ligkisten/ at de der met vilde husuale sig imod den Wlycke / som de mente/ at dem skulde faarestaa effter hans Død oc Affgang.

Erckebiscop Absalon der hand skulde giøre Tieniste offuer Kongens Lig/ som da sæduanligt vaar/ kunde hand neppelige røre enten Mund eller Haand for Bedrøffuelse/ saa at Taarene runde hannem ocsaa offuerflødelige aff Øynene ned paa Alteret. Hand bleff oc saa betagen aff Sorg / at Siugdom haffde nær forkryst hans Hierte til døde / førend Messen vaar vdsiungen. En seldsom ting maatte det vere / at denne merckelige Mand skulde græde oc sørge saa saare / haffde det icke veret alle mand vitterligt / huor kier hand haffde haffd Kong Valdemar i sin Velmact oc leffuendis Liff. Men Gud der hand haffde taget fra oss dette ene vor Fæderne Lands Lius / vilde oc icke vdslycke det andet / paa det Danmarck skulde haffue den / som kunde vnderlegge hende Lant Venden/ oc fremdelis beskytte oc forsuare hendis Frihed / oc hues erlige Naffn oc gode Rycte som Danske Mend paahenger. Saaledis beuiste Erckebiscop Absalon met Graad oc Bøn/ sin Kierlighed mod denne salige Herre Kong Valdemar/ oc huo tør tuile her paa at hans Graad/ som mengdis met Røgelsen / gaff io en besynderlig oc behagelig Luct fra sig / allerhøyeste op i Himmelen for Gud: Erckebiscopens Sorg for Kongen.

Den Sextende Bog.

Summa paa denne Bog.

KOnning Knud tog Riget oc Regimentet effter sin Faders affgang. Skaaningere mente at de haffde da faaet ret aarsage / at offuerfalde oc forderffue Adelen oc Kongens Lensmend vdi Skaane. De finge en Høffuitzmand aff Suerige ved naffn Harald/men met liden gaffn oc lycke. Thi de bleffue slagne/oc Harald maatte fly met Aage Tubbissøn ind at Suerige / oc Absalon kom siden til Skaane oc stillede Almuen. Kongen gaff prijs offuer Frosteherret / oc tog Skaaningerne saa til naade/ for Absalons bøn oc forbedelsis skyld. Vdi samme dage screff Keyser Friderich til Kongen/at hand skulde komme til hañem/ oc forny hans Faders gamle kundskaff oc venskaff met hannem. Men der Kongen vndskyldede sig oc vilde det icke giøre/ kom hans suoger Margreffue Sigfred ind i Danmarck paa Keyserens vegne / oc raadde Danmarckis Raad/ at de skulde icke sla Keyseren denne begering aff. Erckebiscop Absalon gaff hannem de suar / som der til hørde. Keyseren bleff der offuer fortørnet / oc lockede formedelst skenck oc gaffuer Hertug Bugislaum til / at hand skulde feide paa Danmarck. Bugislaus giorde rede met fem hundrede Skib oc yppede en trætte met Rylenderne / at hand kunde føre sig i Krig met Kongen aff Danmarck. Erckebiscopen tøffuede icke lenge førend hand oc forsamlede met en hast saa mange Skib som hand kunde snarist sancke aff Sieland / Fyn oc Skaane / oc drog der met imod Bugislaum / oc offueruant hannem vnder Ryland / saa at der vndkom ickon fem oc tredue Skib aff Fiendernis gantske Flaade. Siden belagde Absalon Volgast oc plagede Landens indbyggere met Roff oc Brand / huorsomhelst hand drog frem / indtil Kongen kom selff aff Danmarck første oc anden gang met mere Krigsfolck til hannem. Hertug Bugislaus bleff der offuer trengd / at hand maatte bede om fred for Camin/oc loffuede der Kongen en stor sum Pen-

Penning/oc tog gantske Vendens Hertugdom/som en anden Forlening aff Kongens haand. Kaart tid der effter døde Hertug Bugislaus / oc befalede Kongen sin Hustru oc Børn/ at hand skulde deele Landet iblant dennem / effter sin egen gode vilie oc tycke.

Kong Valdemar den store/ afflede met

Sophia/ Kong Mogensis daatter

N

Christoffer/ om hannem er meget rørt alleuegne i den fiortende Bog.

Knud/som tog Riget effter sin Fader.

Valdemar Seyr / som tog Riget effter sin Broder.

Rikisse/ hun afflede met Kong Erick aff Sverige.

Ingeborg/ som haffde Kong Philippus Augustus i Francke-rige.

Helene/ som haffde Hertug Vilhelm/ Henrick løuis Søn.

Erick lespe

Ingeborg/ som afflede met Byrge Jerl aff Bielbo.

Valdemar/ som afflede met Sophia Kong Ericks daatter aff Danmarck.

Bent Biscop vdi Lindkiøbing.

Magnus ladelaas/ som afflede met Greffue Gerts daatter aff Holsten.

Erick Hertug i Suerige.

Erick/ hand bleff vald til Riget/ oc døde vdi Fengsel til Stockholm.

Byrge/ som tog Riget effter sin Fader oc afflede met Margrete Kong Ericks daatter aff Danmarck.

Erick Hertug i Suerige/ afflede met Ingeborg Kong Hogens daatter aff Norge

Valdemar Hertug i Suerige.

Ingeborg som haffde Kong Erick aff Danmarck.

Magnus som vaar vald til Koning/ oc bleff halshuggen til Stockholm.

Magnus Smeg afflede met Blancke

Euphemia afflede met Hertug Albret aff Meckelborg.

Albret / Kong vdi Suerige/ som bleff offuervunden oc fangen aff Droning Margrete.

Erick / som vaar vald til Kong/ oc bleff forgiffuen aff sin egen Moder.

Hogen Kong i Norge / afflede met Droning Margarete Valdemars daatter.

Oluff/ hand regerede met sin Moder offuer Danmarck Suerige oc Norge/ etc.

Knud

Knud LXXX.

Knud den sielte aff dette naffn.

DEr Kong Valdemar vaar nu hederligen begraffuen vdi Ringsted/ da drog hans Søn Kong Knud met hast/ som hannem oc Riget mact paa laa/ effter sit Raads vnderuisning/ offuer til Jutland/ at anamme vdi sin Tieniste/ sin Herre Faders gamle tro Hoffsinder. Hand haffde da allerede Konge naffn/ som hannem høytideligen vaar giffuet/ lang tid tilforn/ vdi hans Faders velmact. Hand drog først til Viborg Landsting/ oc bleff der samtyckt oc hyldet paa ny aff menige Landsaatterne. Siden drog hand til Vrnehoffuet Landsting/ oc bleff ocsaa der hyldet/ dog der lode sig vel nogle bemercke met hemelig modstand/ som fick alligeuel ingen fremgang.

Skaaningerne giøre atter it Opprør.

DIssimellem at Kong Knud saaledis tog Riget ind/ effter sin Faders affgang/ toge Skaaningerne sig Aarsage til Oprør paa ny/ at heffne paa deris Landsherrer/ den skade de finge ved Falckenbiergs bro/ der som mange aff deris beste Venner oc Slect bleffue slagne i Kong Valdemars tid. Deris Høffuitzmand vaar Aage Tubbissøn/ som styrckede oc opuacte dem til alt ont. Thi drog Absalon hen offuer til Skaane/ oc holt der Landemode met Almuen/ oc straffede dennem dristeligen for deris Welempe. Men de vilde icke høre huad hand sagde/ oc effterfulde deris egne oprøriske Hoffueder. Deris Ondskaff oc hoffmodige Traadzighed bleff daglige io større oc større/ saa at de droge omkring paa Heste/ oc lagde alle Lands indbyggere faare/ at de skulde møde met Vaaben oc Værie inden sex Maaneds dag paa en viss sted. Saa tilige at de fornomme/ at Absalon vaar dragen offuer igien til Sieland/ da fulde de strax ind paa Esberns oc Thords gaarde/ giorde til Prijs oc Byte/ alt hues de funde for sig/ oc sætte siden Ild der paa/ oc opbrende dem. Det samme giorde de fremdelis vdi mange dage/ ved andre Herremends gaarde. Huilcket deris Høffuitzmend tilstedde dem/ paa det de kunde locke dem ved dette megle skøne Byte til Lydighed/ oc bruge dem disz villigere her effter/ at de skulde icke kædis ved Arbeide/ eller forlengis hiem til deris eget. Mange aff Adelen antuordede sine Venner deris Gods at foruare for fryct oc fare skyld. Mange aff dem droge met deris Gods oc Penninge vd til Skibs aff Landet. En part rømte aff deris eget Fæderne land/ oc fulde Absalon offuer til Sieland.

Almuen sætter Ild paa Herremends gaarde.

KOng Knud oc Erckebiscopen begynte da for aluere at ryste sig met deris Folck/ efftherdi den samme Dom siuntis at vilde gaa dem offuer/ som disse andre vederforis. Der Skaaningerne dette spurde/ oc tenckte ved sig/ huorledis det gick dem vdi næste Bonde krig/ der de haffde ingen Høffuitzmand/ da toge de en Suensk mand/ ved naffn Harald til deris Øffuerste. Hand vaar født aff Konge blod/ men vaar huercken duelig eller skickelig vdi Mund eller Haand/ i Sind eller Hierte. Naturen oc Lycken haffde forgæt alle deris Gaffuer vdi hannem/ vden allene at hand vaar født aff høy Byrd oc Blod. Thi kand mand icke lætteligen sige/ huilcke der maa mest skamme sig/ enten de Suenske som fremsende hannem/ eller Skaaningerne

Harald Suenske Høffuitzmand for Skaaningerne.

ninger/ som anammede saadan en fin Karl til deris Høffuitzmand. Den
Skaanske Adel som vaar vdi stor banghed/ sende Absalon huer dag ny oc at-
skillige Tidende/ lige som at de fornomme/ at Bønderne droge frem eller til-
bage vdi Landet. Vndertiden bade de hannem komme / vndertiden bade de
hannem bliffue stille / effter som det lod sig ansee til Fred eller Feide.

Harald kommer ind i Skaane.

VDi midler tid/ giorde Kong Knud i Suerige/ oc Byrge Jerl/ Harald bi-
stand/ oc fordrede hannem at hand kom ind i Skaane. Der hand haffde
der samlet it vtalligt Folck/ som løbe Mand aff Hus til hannem/ da drog hand
for Lund/ oc truede at sla Byen ned/ fordi at de lucte Portene til for hannem.
Ridderskabet sende huer anden hemelige Bud oc forsamledis / oc sloge deris
Leyr ved Lumme Aa. Men nogle aff Kongens egne gode mend komme icke
frem/ oc lode lige som de haffde faaet ingen bud/ at de skulde drage vdi Leding.
Der begge Hær komme huer anden i siune/ fulde Adelen saa hastige ind paa
Bønderne vden Ordning oc Skick / at huer som hand best vaar ridende/
gaff sig først imod dennem. Veiret som vaar dem vnder øyne/ giorde dem
større forhindring end Fienderne. Thi den store Storm som blæste/ slog dem
Skiolden aff armene/ alligeuel torde Bønderne icke en gang vende deris bryst
mod dennem. Saa flyde Almuen met skam oc skade/ oc de andre finge Seyr-
uinding vden all Blods vdgydelse paa deris side. Bønderne kaste deris
Skiolde fra sig/ som de icke torde bruge imod Fienderne/ paa det de kunde vere
diss raskere til at fly. De som icke kunde vndkomme/ de bleffue slagne. Aage
Tubbissøn som giorde Harald fortrøstning om Riget / fulde hannem for
Selskabs skyld tilbage met hast ind i Suerige. Borgerne vdi Lund / hulde
huercken met den ene / eller met den anden part / men met dem som beholde
Marcken. Thi bespaattede de Bønderne/ oc vilde gierne veret deelactige vdi
den Ære oc Byte/ som Ridderskaffet haffde indlagd.

Lumme Aa i Skaane.

De oprørske Skaanske Bønder bleffue slagne.

Almuen vilde icke end da lade sig nøye/ met disse tuende Krig/ som de
haffde ført oc tabt imod deris rette Øffrighed. De tenckte huercken paa den
sidste eller første Skam som dennem vaar offuergaaen/ ey helder paa de mee-
tige fine Mend/ som de giorde Modstand/ men i deris Galnskab oc Fremfu-
senhed/ lod Adelen tredie gang vndsige oc forkunde ny Feide. De tenckte saa-
ledis at heffne deris Skade / oc læge deris Saar / som de finge i det sidste
Slag. Stort Mandfald oc Blodstyrtning vaar da for haanden / haffde icke
Erckebiscopen kommet met Sielandsfarene / oc affskaffet det met gode ord oc
listige Lempe. Hand forsamlede Almuen / oc beuilgede dem at de optoge alle
gode Lou oc Skick/ som de haffde afflagd tilforne. Harald deris Høffuitz-
mand bleff oc icke spart i sin frauerelse / mer giort til en ærreløs Mand. Jeg
veed oc icke huilcken Straff hannem vaar mildest/ enten at hand flyde saa
skammeligen for sine Fiender/ eller at hand met Menige mands samtycke vdi
Skaane / bleff sagd fra sin Ære. Alle mand lagde Vaaben oc Værie fra
sig/ oc hørde paa Absalons tale/ oc samtyckte dog mere met Munden end Hier-
tet/ det som hand faaregaff. Der met endis denne skadelige Bonde Krig/
oc dette languarendis Oprør bleff aldelis nedlagt oc affskaffet.

Almuen i Skaane reiser sig tredie gang imod deris Øffrighed.

Harald Suenske bleff giord til en Forræder.

DIssimellem at Erckebiscopen haffde stilt dette ny Oprør/ gaff Kongen sig
paa veyen til Skaane fra Jutland/ oc der hand møtte Esbern i Fyn/ bleff
hand vnderlig der ved / oc viste icke huad hand skulde tencke/ huorledis til vaar
gaaet i Skaane. Esbern som hand vaar afferdiget aff sin Broder Absalon/
fortalde Kongen den gode ny tidende/ huorledis met alting vaar tilgaaet. Kon-
gen bleff

Kongen giff uer Frost herrit til prijs.

bleff lystige der aff/ drog frem oc kom til Skaane/oc gaff prijs offuer Frost herrit/ at huo der vilde aff hans Folck/da maatte de brende oc røffue der vdi/ effter deris lyst oc vilie. De haffde lagt det gantske Herrit øde i grund/haffde icke Absalon det affuent/ for hues Forbøn skyld/Kongen forbarmede sig oc saa offuer Almuen/ at de bleffue straffede paa deris Gods oc Penninge / oc icke paa deris Liff/som de met all rette haffde fortient/ickon for dette ene stycke at de vilde hyldet Harald til deris Konge. Dem vederfors en stor Naade/ at de met en ringe Penning/bleffue fri for dette slemme Oprør oc farlige Bulder/som de haffde bedreffuet. De andre fattige vanuittige Bønder bleffue glade/ at de maatte nyde den samme Naade / som disse andre deris Metbrødre bleff beuist. Det vaar oc en merckelig Dyd oc Fromhed aff Kongen/at hand for en Mands sin Vens skyld/vilde tilgiffue det som mange haffde brut oc syndet.

Kong Knuds Fromhed.

Keyser Friderick vil bedrage Sønnen / som hand bedrog Faderen.

SAadan en vnger Herre oc dydig Konge / som Kong Knud beuiste sig mod disse Bønder/ vaar icke værd/ at hand skulde bleffuet forraadt/ aff nogen fremmet vdlendisk Første/som Keyseren hannem actet/oc fick (diss bedre) dog ingen fremgang der met. Keyser Friderich screff hannem offte til/ oc begerede at hand skulde besøge hans Hoff/ oc arffue sin Faders venskaff oc kundskaff met hannem. Men Kongen effter sit Raads vnderuisning/ giorde sin vndskyldning / at hand kunde det icke giøre / fordi hand vaar kommen saa nylige til Regimentet. Danmarckis Raad saae vel/ at Keyseren stod effter at besuige denne vnge oc enfoldige Herre / som hand tilforn haffde bedraget hans Herre Fader / met faure ord oc konstelig suig. Keyseren truede Kongen/ at hand vilde tage Riget fra hannem / oc giffue det en anden / om hand vilde icke giøre effter hans begering. Kongen suarede hannem intet andet/ end bad hannem gierne/ at hand skulde fly sig en / der kunde giøre hannem Dannarck til en Forlæning / førend hand tog det fra den / som haffde det at volde. Met saadant dristigt Suar gaff hand tilkiende / huad hand actede Keyserens Trussel / oc huad Loffue oc Tillid hand sætte til sine gode Vndersaatte.

Kong Knud suarer Keyseren dristelige.

Der Keyseren fornam at hand kunde icke fremme sin Vilie met Breff oc Scrifft / da sende hand Lantgreffue Sigfrid aff Dyringen/ som haffde Kongens Syster i Senge / ind i Danmarck. Hand kom her ind vdi Landet/ oc talede meget om den Kierlighed/ som hand beuiste Kongens Syster / oc om det store Velde oc Mact / som den Romske Keiser haffde. Huorfaare hand formanede Absalon / Sone oc Esbern (huilcke iblant Kongens beste Venner oc næste Raad / vaare da alene hos Kongen) at de vilde tencke paa den Tro / som de haffde soret deris Kong / oc det Forløffte de giorde hans salige Herre Fader/ som forsaa sig alt gaat til dennem effter sin Affgang. Hand bad/ at de skulde icke føre denne vnge oc Faderløse Herre/ Krig oc Feide paa/ som de kunde vere foruden/ eller oc skilie hannem ved Riget/ huilcket vilde gierne skee / om hand stod for meget paa sin Frihed. Hand bad at de vilde vnderuise hannem anderledis/ som tro Venner vdi de beste oc nytteligste Raad / oc holde det for ingen Vanære / at hand gaff sig vnder Keiserens oc det Romske Rigis lydighed.

Sigfrid vil offuertale de Danske / at Kongen skal giffue sig vnder Keyseren.

Erckebi-

Erckebiscop Absalon suarede Sigfrid / oc sagde at huad som Kongens Person vaar anrørendis/ skulde ingen Tuil vere/ at hand vilde io meddele hannem de beste raad hand viste. Dog huorledis om alting vaar/ vilde hand io raade/ at Kongen skulde icke saa elske Keyserens venskaff / at hand der offuer maatte fortabe oc forspilde sin egen Kongelige Maiestatis ære oc Frihed. Kong Valdemar (sagde hand) holt Venskaff met Keyseren/ men fant intet andet der hos/ end Vtroskaff oc Falskhed/ i alt det som hannem tilsagdis. Sigfred skal vide oc forlade sig vist der til/ at Konning Knud regerer met saa stor Frihed vdi Danmarck/ som Keyseren giør i det Romske Rige. Aff saadanne Suar fortørnedis Sigfrid/ oc truede hart met mange stolte/ dog forfengelige ord. Absalon kunde det icke fordrade/ men sagde til hannem: Huad mene i dog kiere Sigfrid om Danmarck/ at Keyseren kand saa lættelige indtage det / som Dyringe Land ? Farer eders Vey tilbage til Keyseren oc siger hannem/ at Kongen aff Danmarck veed sig Keyseren ingen Tieniste eller Lydighed plictig vdi nogen maade. Sigfrid vaar icke hederligere Suar verd / efterdi hand vilde en fremmet Herre bedre/ end sin egen Suoger/ oc førde den Tidende i Danmarck/ som huer Mand ilde behagede.

Suar som tiltale.

KEyseren bleff saare hart fortørnet aff saadanne Suar / oc tenckte met Had oc hemeligt Suig/ at betale de Danske i sin tid / huad hand icke nu formaatte at giøre dem met Krig oc Aarlog. Hand forhaabtis altid at der skulde skee it Oprør her vdi Landet / som tilforn vaar skeed / at hand diss lætteligere kunde komme til at tuinge det vnder sig. Men der det feilede hannem/ gaff hand Bugislao aff Venden/ hues Broder vaar da nyligen død / store Skenck oc Gaffuer / at hand skulde føre sig vdi Krig oc Wenighed met Danmarck. Bugislaus loffuede Keyseren strax/ at hand vilde giøre effter hans begering/ men efterdi hand torde icke feide obenbarlige paa Danmarck / da førde hand sig vdi Trætte / met sin Morbroder Jarmer / som vaar Kongens befalnings Mand paa Ryland.

Keyseren feider paa Danmarck ved Bugislaum.

JArmer formerckte vel / huad Bugislaus haffde i sinde/ oc gaff der faare Kong Knud saadant tilkiende / oc Kongen sende Bud til Bugislaum/ oc lod hannem atspørie / aff huad Aarsage hand saa wforseendis offuerfalt Jarmer. Bugislaus suarede at hand haffde intet giort imod Kongen eller Danmarckis Rige / men heffnd ickon sin Wræt paa Jarmer / oc vilde nu gierne lade alting opstaa/ indtil Sagen bleff hørt i Dom oc Rættergang/ oc fordragen aff Kongen selff. Kongen formerckte at der vaar Suig paa færde vnder Bugislai søde Ord / thi sætte hand begge deris Legater en viss dag faare / paa huilcken de skulde møde til almindelige Herredag / som vaar forscreffuet aff den menige Adel at holdis paa Samsø/ baade om Rigens Low oc Recess at forbedre / oc andre drabelige Sager / som Riget vaar da mest Mact paaliggendis. Der begge deris Legater komme frem / klagede Bugislai Legater hart paa Jarmer/ men efterdi Personerne som Sagen galt selff paa / vaare icke nærucrendis / loffuede de Vendiske Legater paa deris Eed oc Ære/ at Bugislaus skulde selff møde/ huor oc naar Kongen aff

Bugislaus fører sig ind paa Kong Knud.

Herredag paa Samsø.

Danmarck paaeſkede. Met ſaadane tale bedroge de Kongen / ligeruis ſom deris Herre haffde giort tilforn. Thi Kongen trode deris Eed / oc drog fra Samſø til Jutland / der Herredagen vaar offuerſtaaen.

Skaaningerne kædis ved Fred oc Rolighed.

Skaaningerne oc Sielandsfarene begynte nu at kædis ved denne Rolighed ſom de ſade vdi / nogen kaart tid / efftherdi de haffde vdi Kong Valdemars tid / veret brugt vdi Krig oc idelige Aarlog / til Land oc Vand. De befryctede ſig / at de ſkulde forgette all Krigs brug / oc forkrencke deris Mandoms ſtyrcke / vdi denne languarende Aarckeløſhed. Thi beſluttede de indbyrdis ved ſig ſelff / at de vilde begynde en ny Feide / oc drage ind vdi Findland / oc ſee huad de kunde vdrette paa deris egen haand.

Bugiſlaus drager vd met 500. Skib imod de Danſke.

Mand ſkulle altid vede Biørnen førend mand ſolde Skindet.

Diſſimellem beredde Bugiſlaus effter Keyſerens hemelig beſtilling / met omliggende Søſtæders oc Landſkaffs hielp / en Skibs Flaade paa fem hundrede bemande oc ryſtede Skib imod Ryland. Hand mente at ingen ſkulde giøre hannem nogen Modſtand / oc ſende derfaare til Keyſeren / en ved naffn Bugiſlaus / oc lod hannem ſige / at hand førde ſaa veldige en Hær imod Danmarck / at Kong Knud ſkulde met det allerførſte nødis til at giffue ſig vnder Keyſerdommet. Keyſeren bleff glad der offuer / oc forærede ſamme Bud / met mange herlige Skenck oc Gaffuer / oc mente at det ſkulde ſtrax gaaet for ſig / ſom de ſelff haffde gierne ſeet.

Abſalon ryſter ſig met haſt.

JArmer drog ſtrax aff Ryland til Sieland / oc gaff Abſalon tilkiende huad for en brad Fare for haanden vaar aff Bugiſlai. Abſalon lod ſtrax gaa Bud oc Breff offuer all Sieland / oc vdſeriffue alle dem ſom duelige vaare til Krigſbrug. Hand ſamlede ſmaa oc ſtore Skib / Pincker oc Jacter / oc gaff forloff at huer maatte tage dem ind / oc bruge dem imod Fienderne / huorſomheldſt de fundis vdi Landet. Det ſamme ſcreff oc bød hand ocſaa til de andre omliggende Øer. Hand ſcreff til Skaaningerne oc Fynboerne / at de ſkulde komme frem vdi Haffnen inden ſex dage / kunde de icke giøre ſaa ſnart rede / da maatte de aldelis bliffue hiemme. Thi der vaar ingen tid lenger at fortøffue oc duele imod Rigens Fiender. Der de finge Abſalons Breff / bleffue de ſaa glade / at de giorde færdige / oc mange komme førend ſex dage vaare omgaaen. Kongen kunde da ingen hielp giøre Abſalon / endog hand fick viſſe Tidender om alting til ſig vdi Jutland / fordi at Abſalon haſtede / oc Kongen vaar ſaa langt fra hannem / at hand inden faa dage kunde ingen biſtand forſkicke til Flaaden. Paa Pintze afften kom Flaaden tilſammen vdi forneffnde Haffn. Sex Skib komme fra Fyn / oc fiorten fra Skaane / de andre kunde icke ſaa kaart vdredis / oc ſaa haſteligen komme frem denne lange Vey / met diſſe andre.

Kong Knuds førſte Taag imod Venden.

Samme dag vant Abſalon Seyl / oc kom met Flaaden vnder Hythins Ø. Der møtte hannem den Rylands Flaade / oc ſagde hannem kundſkaff / at Bugiſlaus laa vnder Coztø / oc pancketerede i ſaa offuerflødelige lyſt oc Druckenſkab / at mand maatte ſige om hannem / at hand giorde Gieſtebud oc førde icke Krig. Abſalon fick viſſe tidende at Bugiſlaus vilde falde ind paa Ryland tuert offuer fra Strælø. Thi lod hand ſætte ſig til Landet

Coztø.

Strælø.

met en

met en Baad/ oc formanede de Danske/ at de skulde stride Mandelige/ oc
icke tuile at de skulde io faa lyckelig Prijs oc Seyr/ som det hannem om nat-
ten vdi Søffn vaar visseligen saare baaret. De raabte alle oc sagde / at de
begerede intet andet / end at de maatte komme til Fienderne / de vilde alde-
lis intet tuile paa Seyr. Saa frimodige vaare de Danske Mend/ aff lang
Krigs brug / oc deris egen metfødde Danske blods Dyd oc mandelige art.
For det ene stycke / vaare de verde at de skulde faa Seyruinding oc off-
haand.

Danske mends fri-modighed.

Absalon fortøffuede indtil det dagedis / at hand kunde see sig faare
met de mange grunde der som Flaaden laa. Om Morgenen vilde hand
gaa til Seyls / da sad hans Anckere fast / saa at hans Staalbrødre / som
hastede imod Fienderne / seylede hannem forbi. Men der hans Anckere
bleff indtaget / rode oc seylede hand saa fast / at hand optog de fremmerste
met en snarhed. Paa veyen møtte hannem en Rybo / oc sagde at det vaar
icke for nøden at haste saa saare / efftersi Fienderne laae endnu stille vnder
Coztø oc vaar wuist / huor de vilde giøre indfald paa Landet. Thi sagtede
Absalon sig oc lagde ind vnder Drechten / oc fick der strax andre tidende
oc kundskaff. Der kom nogle til hannem fra Jermer/ oc begerede paa hans
vegne / at Absalon vilde drage ind at Darsou oc tale der met Jermer selff
om allting. Thi hand laa der met sit Folck oc vilde vaacte paa/ om Fien-
derne vilde giøre Landgang. Disse samme Bud sagde ocsaa at Fienderne
vaare hiem dragne/ men de haffde icke seet ret til / for den store Taage som
slogs op i Dagningen. Der Absalon kom ind vdi Darsou haffn / oc fant
der huercken Jarmer eller nogen aff hans Folck/ da vilde hand send Niels
Falster/ som kunde tale god Vendiske / at hand skulde draget bort til Jar-
mer oc ført hannem viss kundskaff tilbage om Fienderne.

Visse kundskaff vdi Feide tid er god.

J det som hand drog bort / oc Absalon vilde draget i Land at høre
Predicken / kom Jarmers eget Bud oc forkynte / at den Pomerske flaade
vaar saa nær / at mand kunde see den der som Taagen det icke forhindret.
Thi vende Absalon strax fra Landet / oc vilde da tiene Gud met brynie oc
Sucrd/ effterdi tidens leilighed vilde icke tilstedet/at det kunde skee met Bøn
oc Knæfald. Huad offer kand vere Gud mere behageligt / end wretfær-
dige skalckis Blod / som vdgydis louligen/ dem til en straff/andre til it Ex-
empel / at fly wtuungen Krig oc Orlog. Fienderne haffde i sinde at giøre
indfald paa Landet/oc seyle saa lenge der omkring at de kunde trætte Jermer
som vaar rede met sine Ryter/ at affuerie dem/at de skulde icke komme paa
Landet. J det samme / saae de vore Danske Skib / oc meente at det haff-
de veret Borduig/som skulde kommet dem til hielp met sit Folck aff Vestre
Venden. De kunde huercken see tegn eller tal paa vore Skib / oc tenckte
da mindst at de Danske skulde kommet saa lang vey / paa saa kaart en tid.
Der faare vaar deris vact diss mere wactsom oc skødisløs. Bugisslaus
meente at det skulde veret den Rylandske flaade / oc befol Halffandet hun-
drede Espinge at beringe dem / oc lod de andre orlogs Skib ligge for deris
Anckere. De Skib som førde hans Fetalie / de laa næst op til Landet / oc

gaffue saa stor en anseelse fra sig / at Saane mistenckte at Bugislaus haffde faaet nogen ydermere hielp aff Tydskland / end de endnu viste aff at sige.

Der Taagen vaar afflagen oc dagen gick paa / saa Absalon de mange Espinger / oc sagde ved sig selff / icke skulle disse komme alle wplucked oc wskad tilbage igien. Der met gaff hand sine Stallbrødre tegn / raabte høyt / oc bad dennem stride mandeligen / oc rycte saa selff frem / som den ypperste Amirall oc Høffuitzmand. Saane paaminte Absalon / at hand skulde icke haste for saare imod Fienderne / eller tencke at de haffde faaet nogen bistand aff Tydskene / men lade ickon sit Folck legge Harnisk oc Vaaben paa sig / oc drage siden saa sacteligefrem. Absalon sagde at det giordis icke behoff / effterdi Fienderne laa paa den stæd / som de huercken kunde giøre stort Værn / eller fly vden deris egen store Forderffuelse / saa at vden tuil vaar god Haab om en lyckelig Seyeruinding. Iblant Absalons Folck lagde alligeuel en part deris Harnisk paa sig / oc en part sade ved Aarene oc roede.

De Danske siunge imod deris Fiender.

Fienderne viste icke end da / at de Danske vaare dem saa nær. Men der de komme nu til huer andre / raabte de Danske Baadsmend met høye røst / oc Hoffmendene siunge huer den deiligste Borgestue vise / som hand haffde nogen tid lært. Absalon slog sin Banere vd / oc der paa kiende Venderne først de Danske / oc bleffue saa mistrøstige / at de torde icke gribe til Værn / men flyde saa hasteligen / at huad de seylede tilforn met fire Glass / det seylede de tilbage ved tu. De som haffde store Skib / oc kunde icke drage deris Anckere ind oc vndkomme / de druckne de sig selff vdi Haffuet / oc torde icke en gang see paa de blancke Danske Mends Suerd. Det Skib som nu vaar fult aff Folck / det vaar i samme Øyeblick tomt oc ledigt / saa skarpelige bleffue de offuerhørde. Det hialp dem icke / at de kunde suømme / thi Tang oc Dynd / oc Haffsuelg nedryckte dennem til Haffsens dybe Grund. Huad er dog Mistrøstighed en sterck Fiende. Huor den tager Herbere vdi it Menniskis Hierte / der falder baade Maal oc Mod / oc mand sparer oc icke vndertiden sit eget Liff. Der løbe saa meget Folck ind vdi atten Skib / at de siuncke met Top oc Taffel til lige hos huer andre. Der fandis saare faa / som torde giøre nogen Værn oc Verie. Iblant andre vaar ocsaa en Tydsk / som vilde icke følge sine Stallbrødris Exempel / oc begraffue sig i Haffuet. Hand hengde sig selff skammeligen / paa det at hand skulde icke dø ærligen for sine Fienders Hender. De Danske forundrede sig der paa / loe oc bespaattede Fienderne / oc gaffue sig da først til at søge effter Roff oc Byte. Absalon droq omkring dem / oc bad dem forfølge deris Fiender / oc icke legge sig effter deris Gods oc Penninge. Hand haffde ickon sin Skib met sig / oc brugte alligeuel den Lycke som hannem altid vederforis / at hand fick sine Fiender mere at see paa Ryggen / end vnder Øyne. Hundrede Skib landløbe / oc Folcket gaff sig ind at Skou oc Mose / huor de kunde best skiule sig. Iarmer holt sig den denne dag som en duelig

Hertug Bugislaus bliffuer slagen paa flucte met sine mange Skib.

En Tydsk henger sig selff.

Krigs-

Krigsmand / hand lod alt Byte fare / oc søgte ickon allene effter at giøre sine Fiender Skade oc forderffuerse.

Fem oc tredive aff Fiendernis Skib / vdi huilcke vaare nogle aff den Tydske Adel / vende to gange at giøre Værn / der de saae at det vaar dem skammeligt at de forfuldis / oc flyde ickon for siu Skib allene. Men Absalon drog alligeuel frem mod dem / oc vilde icke fortøffue sine Stallbrødre / effter sine Venners raad / Hand sagde / at hand haffde saa stor hielp aff Fiendernis Mistrøstighed / som hand kunde nogen tid faa aff sine egne Stallbrødris Mod. Der Fienderne dette fornomme / kaste de Heste oc Harnisk for Borde / at de kunde vere diss raskere at ro oc seyle til Landet / oc komme saaledis paa det sidste ind at Pene Aa / i deris behold. Saa langt forfulde Absalon dennem / oc vende tilbage om Afftenen til Folcket / som haffde begiffuet sig effter Roff oc Byte / aff huilcket hand selff vilde aldelis intet haffue. Thi hand sagde: Pris oc Ære er Høffuitzmend nock for deris Vmage / men Roff oc Byte det hører Krigs Folcket til. Aff de fem hundrede Skib som vaare vdi Fiendernis Flaade / vndkomme ickon fem oc tredive allene. Atten siuncke i Haffuet / de andre finge de Danske til Pris.

Absalon faaer 35. Skib for sig met sine siu Skib.

Høffuitzmendene skulle haffue Æren oc Krigsfolcket Bytet.

Denne dag skilde Danmarck ved store Fiender / oc giorde Kong Knud til en Herre paa ny vdi Venden. Denne dag nedlagdis all Fryct oc Fare for Sørøffuere vdi Belt / oc gaff Danmarckis Haffner / Tryghed oc Fred i all Øster Søen. Vnderligt vaar dette / at Fiendernis Mact bleff saa aldelis paa en tid forkryst oc til intet giort / met deris megen Blods vdgydelse / vore Danske Mend vden all skade. Fire Rylender bleffue allene paa vor side / oc vaar stor tuil huad heller de bleffue skut aff vort eget Folck eller aff Fienderne. Om anden dagen komme atten Skaanske Skib til Flaaden. Dem giorde Absalon lige gode ved de andre vdi Rofft oc Byte / effterdi deris vilie vaar redbon / oc bleffue forhindret aff Tidens kaarthed / at de icke komme deris Stallbrødre til hielp / førend Slaget vaar offuerstaaet.

Vendernis Mact forkryst paa en dags tid.

ABsalon sende Bud til Bugislaum / at hand skulde forlige sig met Kongen / oc lade hannem forbede. Bugislaus lod sig icke mercke met den vbodelige Skade som hand haffde faaet / oc tackede Absalon for hans gode Raad / oc sagde sig at vilde giøre der effter i alle maade. Venderne vaare end da saa forskreckede / at de torde icke en gang see paa det Skib / som Absalons Bud seylede paa til dennem / at bestille dette hans Ærinde hos Hertugen.

Absalon raader Bugislao at hand skal bede om Fred.

Dernæst afferdiget Absalon en Fynsk Herremand / ved naffn Tacke / at hand skulde forkynde Kongen alle disse gode Tidende / oc til it vist Tegn / føre Bugislai Paulun met sig / som kom Absalon til deele aff Bytet. Hand lod oc Kongen paaminde / at hand skulde fremskicke mere Krigsfolck inden Høsten / at Fienderne skulde icke dissimellem

 stercke

sterckt sig paa ny. Kongen lod forscriffue Herredag til Viborg vdi Jutland / oc befoel Tacke at fortælle den Menige mand / huorledis met denne lyckelige Seyeruinding vaar tilgaaet. Der aff beuilgedis Juderne/ at giøre Skib vd paa Rigens beste effter Kongens begering.

Keyserens Mod falder for de Danske.

Keyseren fick ocsaa Tidende om dette Slag / som denne ene Mand Absalon haffde giort / oc lod der faare strax alle sine anslag falde imod Danmarck/ oc mistrøstede sig at vdrette met sin egen mact / det som gick hannem saa ilde aff / ved en fremmet Herris bestilling oc anslag. Absalon bleff meget naffnkundig for denne Seyr / saa at hans gamle Hofftienere/ som effterfulde Krig oc Aarlog/ oc komme siden til Danmarck/haffde spurt dette rycte til Constantinopel om hannem.

Absalon vorder bastnkyndig.

Pene Aa forfyldis oc rensis igien.

DIssimellem at Fienderne fornomme / at Kongen rystede sig i Danmarck met større mact/ oc fortøffuede der met/ da finge de stor hielp aff den ny Grøde til Spisning vdi Stæderne oc Landsbygden. De aff Volgast forfylte Dybet vdi Peyne Aa met Steene/ at de Danske skulde icke legge ind for Byen met deris Skib. Men Absalon lod Dybet strax reense/ oc gaff sig selff nøgen vd i Vandet/ paa det de andre skulde følge diss villigere hans Exempel. Siden lagde hand ind for Byen met sine Skib/ imod Fiendernis vilie oc mening/som met skud oc Værie gierne haffde hannem det forment. De haffde nedslaget mange Pæle vdi Vandet/ at Skibene kunde icke komme ind vnder Staden. Det fortrød de Danske/ som sprunge nøgne vd / baade at optage disse Pæle oc forsøge Dybet. Borgerne kaste til dem met mange store Steene / men de vigte der faare/ oc finge ingen synderlig skade aff dennem. En aff de Tydske / som gick vden for Planckerne/ kiende Absalon paa sin Skiold / oc gaff Skytterne vnderuisning met sin Haand/ at de skulde sicte effter hannem / at de kunde ramme hannem met deris skud. Dette atuarede en aff Absalons Tienere hannem / oc atspurde hannem om hand oc gaff act der paa / huorledis denne Tydske viste paa hannem met sin Haand. Absalon suarede / oc sagde/at hand bar stor omhu for hannem. Gaff met saadant skemteligt Suar sin frimodighed tilkiende/ vdi allerstørste nød oc Liffs fare. Staden holt sig fast/oc vilde icke giffue sig. Thi fant mand effter Esbern Snaris raad paa saadant it anslag. De fylte it aff de største Skib met tørre Fieller oc allehaande Træ/ oc sætte Ild der paa/oc lode det saa driffue ind imod Planckerne/ at det skulde optendt Staden. Men det støtte paa en blind Pæl/ oc giorde Borgerne ingen skade/ ey heller de Danske nogen fordeel.

Volgast beleggis.

Krigs Anslag.

Bugislaus vilde forraadt Absalon.

BVgislaus tenckte ved sig at bedrage Absalon / oc lod hannem venligen ombede / at hand vilde holde Samtale / oc handle om Fred met hannem. Absalon lagde til met tuende Skib/ oc fick strax Bud / at hand skulde komme op i Land/ paa det mand kunde diss magligere handle om alting vnder Paulunet / end i Skibet. Hand haffde giort effter Fienderens begering/ der som en Velbyrdig Mand/ ved naffn Erling / haffde icke vent hans sind / met en farlig Drøm / som hand fortalde/ oc formanede hannem/ at

Drømme hielpe Absalons Liff.

nem / at hand skulde io haffue god opsiun paa sig selff / oc icke betro sine Fiender all sin Lycke oc Velfærd. Absalon lod sig saadant gaa til Hiertet / oc suarede Bugislao / at det sømmede sig icke / at den ringere skulde biude offuer den mectigere. Erckebiscopen aff Danmarck er altid noget mere actet end en Hertug aff Venden. Der Bugislaus fornam / at hans Forræderi vaar obenbaret / giorde hand sig en løs Aarsage / oc sagde / at hand kunde icke røre sig i de trange Skib. Dog hand haffde alligeuel offte tilforn veret hos Absalon vdi hans Skib. Men det vaar ickon hans onde Samuittighed / som naggede hannem / det hand oc selff lod der met paakiende / at hand drog hastelige bort igien / vden videre Suar eller Tiltale. Absalon vaar glad / at hand trode mere paa Erlings Drøm / end paa Hertugens faure ord / oc drog der fra igien ned til Flaaden.

Bugislaus røber sit eget Forræderi.

Det Danske Krigsfolck bleff endrectelige til sinds / at de vilde giøre Landgang / oc heller søge Byte paa Aggrene oc Landbygden / end ligge stille for denne ene Stad. Paa Veyen vaar en trang Bro / som de skulde offuer / der søgte Fienderne effter dem met mange Baade / men Skytterne som vaare da nyligen komne fra Kongen / de trengde dem aff Baadene ind paa Landet. Der begynte de atter at raabe oc skiude paa de Danske / som de haffde allerede offueruundet dennem. De som i Staden vaare / oc hølde Vact paa Vaaldene / de lagde offuer met Baade / at de vilde indtaget oc røffuet de Danskis Paulun vdi Leyren / oc kunde icke acte for Røgen / som gick aff Leyren / at Kongens Ryter vaare saa nær tilstede. Aff dennem bleffue de hasteligen offuerilet / saa at mange druckneede sig selff / oc mange bleffue slagne paa steden / at saare faa vndkomme met Liffuet. De som gaffue sig til at suømme / de bleffue skut aff Skytterne. De som gaffue sig i Baade / de bleffue kuldkaste / oc druckneede i Aaen. Saa betalde de den spaat / som de før beuiste vore Danske / oc græde nu huer offuer sine Venner / saa fast som de loe oc raabte tilforn.

Krigsfolcket giør Landgang.

DER de til Vsedom spurde / huorledis det vaar tilgaaet met dem aff Volgast / affbrende de deris Forstad / at Fienderne skulde icke komme der ind at sætte Ild paa Byen. Kongen giorde Landsbygden til Roff oc Pris / oc befalede at Absalon skulde angribe Fienderne paa tuende stæder / baade vdi Julins Egn / oc ved Zuine Haffn. Absalon affærdiget strax sin Broder Esbern Snare / met en part aff Flaaden / at hand skulde indtage (om Lycken vilde føye sig) de to Befestninger / som der vaare opbygte / eller oc belegge dem / at Fienderne komme icke der fra / før end hand kom selff til bage fra Julin. Esbern drog bort / oc fant Portene obne faar sig / paa begge Befestninger. Thi sætte hand Ild paa dem begge til lige / saa at Absalon saa Røgen der aff / oc fick visse Tidende oc glade Budskaff derom / før end hand kom tilbage igien til Kongen / effter at hand haffde giort de Juliner stor skade oc affbreck / paa sin side.

Vsedoms Borgere affbrende deris Forstad.

Esbern Snare affbrender tuende Befestninger.

Kong Knud formerckte da / at denne Krig vilde end da vaare lenger / efferdi Stederne / som vaare vel bespisede / kunde icke lættelige tuingis.

Kong Knud drager hiem aff Venden.

Thi sætte hand sig faare at drage hiem / oc komme effter Høsten igien/ oc da finde de Hus / som nu stode leddige / fulde aff Korn / oc anden god Fætalie. Paa Veyen lod hand kaste vdi Elffuen alle de Steene/som vaare offuerbleffne aff de tuende Befestninger / ved Ziune Aa/ huilcke vaare end da saa varme/ at Folcket kunde negpelige røre ved dem / met deris bare Hender. Der met endtis dette første Vendiske Taag/ oc Kongen drog hiem igien til Danmarck.

Kong Knuds andet Taag imod Venden.

VDi Effterhøsten / drog Kong Knud til Ryland / oc tog der met sig tolff Tusinde mand/ oc reiste siden fremdelis igiennem Trebeses Egn/ som vaar hannem vndergiffuen / oc kom siden til den Stad Lubeking/ igiennem de dybe Kierre ved Pene Aa/der som hans Fader haffde i fordom tid reist for hannem. Paa veyen der fra til Demin / kom hand vforuarendis paa en liden Kiøbstæd / vdi huilcken Folcket vaar offuer alle maade druckne oc glade/ ligeruis som de viste aldelis aff ingen Krig oc Feide i deris Land. Huad skal mand tencke/ at deris Druckenskaff oc Fraadzeri haffuer ellers veret andre tide/ der som de nu kunde icke holde sig der fra/ der de haffde Fienderne i Landet/oc offuer Halsen paa sig.

Kongen kæddis ved at drage den lange oc mødsommelige Vey til Demin/ oc drog der faare tilbage til Skibene igien. Men Folcket spreddis alleuegne effter Roff oc Byte/oc brende oc forderffuede Landet der omkring. J det kom Bud til Kongen/som da haffde ickon tredive Ryter hos sig/ at der laa en Landsby hart hos / fuld aff Korn oc Fætalie / som nogle aff Fienderne foruarede. Strax sende Kongen Absalon bort / met sin Fane/ oc helfften aff sine egen Ryter/ at hielpe deris Stallbrødre. Absalon bad Folcket skilies vit fra huer andre / paa det de skulde siunis sterckere end de vaare/ oc ryckte saa met stor hast frem imod Fienderne / at de skulde tencke / at flere aff hans Selskaff fulde effter. Der hand fornam Fiendernis mact/ befoel hand/ at nogle aff Ryterne skulde holde sig tilbage / oc komme met det samme frem igien/ at Fienderne skulde tencke/ at hans Hob bleff io mere oc mere styrckede aff hans Stallbrødre. Der aff forfærdedis Fienderne/ oc forløbe deris Byte / huilcket vaar saa stort oc mangfaaldigt/ at Absalons Folck kunde icke affføre det allsammen/ oc maatte opbrende der meget Klenodie oc Penninge/ imod deris egen vilie oc begering. Der met droge de tilbage igien til Kongen / som haffde sin Natte leyre hos Lubin.

Krigs anslag.

Stort Byte.

Lubin en Stad i Venden.

Anden dagen lod Kongen opbrende alle de Landsbyer/som vaare end da beholdne i denne Egn/ oc befol Rylenderne at giøre en Bro offuer det Kiær/ som før er omtalet / at hand vden stor besuerlighed kom der offuer/ oc seylede deden ind i den Haffn vdi Pene Aa. Der laa hand en tid lang for Storm oc Weir / oc fick Bud fra Bugislao / som bads om Fred. Huilcken hand vilde icke end da vnde hannem / alligeuel at

Bugislaus begerer fred.

hand

hand nøddis til at opsætte denne Krig / for den Nød oc Trang som hand lidde paa Fetalie oc Vnderholding til sit Krigsfolck.

Kong Knuds tredie Taag imod Venden.

Kong Knud holt Vinterleye vdi Danmarck / oc kom om Foraaret ind at Zuine Elff / oc ødelagde Grotezuine. Der sagde Jarmer / at hand haffde faaet kundskaff aff dem / som haffde hørt Fiendernis Basune / oc vilde giffuet det Kongen tilkiende / at de vaare icke langt borte. Absalón forbød hannem / at tale noget der om / vden hand viste for sanden / at Fienderne vaare saa nær / at mand haffde seet dennem. Jarmer beklagede sig / at hand haffde bange kaar. Thi der som Fienderne komme hastelige paa dennem / da maatte det tillegis hans forsømmelse / oc der som hand vaar for hastig met disse Tidende / da maatte de dømme hannem en redder oc blødhiertig Mand. Kongens folck stod effter den store Byte / som sagdis at vere endnu for haanden vdi Pommeren / Oc effterdi de spurde at der vaar ingen besynderlig Befestning vdi Landet / da vilde de forsøge Lycken / som her til dags haffde veret dem altid god oc ynskelig / oc vilde io icke forsømme saadan Aarsage / oc kædis ved Veyen / om den end skønt vaar baade ond oc lang. Dette deris Anslag gick icke for sig. Thi baade Folck oc Heste bleffue saa forsmæctede aff deris Byrde / at de maatte vende til bage / oc drage frem for Julin met Flaaden.

Kong Knud vil indtage Camin.

Der Kongen vaar kommen ned for Julin met Flaaden / da gaff hand faare / at Folcket skulde legge sig effter / at hemeligen indtage Camin. Rylenderne førde Folcket frem at nogle lønlige Gienstie. Mange løbe vilde i Skouen / oc kunde icke finde den rette Vey. Men Absalons Syster søn Alexander / som vaar Høffuitzmand offuer Skaaningerne oc Sielandsfarene / fant den rette Vey / oc haffde noget nær indtaget Byen / der som de haffde icke selff røbt sig met den Ild de giorde / der som de droge frem. Bugislaus saa at de vaare icke saare stercke / oc gaff sig der faare vd aff Staden / oc actede at nedlegge dennem. Esbern bad sit Folck fly / indtil hand fick dennem vel vd fra Portene / oc slog strax sit Folck vdi deris Slactordning / oc iagede saa hart effter Bugislaum / at hand falt fra Hesten / oc vaar glad / at hand kom igien inden Stads murene met sit Liff / oc bekiende da at hand mistrøstede / at beskerme sig enten met Harnisk eller Hest / imod saadanne raske Fiender / som disse Danske vaare. Alexander red ind vdi Porten met den Danske Banere / oc fant icke it Menniske / som torde giøre hannem nogen Værie eller Modstand. Der met lode disse dristige vnge Danske Mend sig nøye / oc vende tilbage igien effterdi de vaare icke stercke nock at indtage Byen.

Alexander Absalons Systersøn.

Bugislaus slaes paa flugt.

Klerckeriet vdi Camin ygmyge sig for Kongen.

I Det kom Kongen selff effter met den gantske Hær / oc stigde fra Hesten / oc besaa Leiligheden / huor hand kunde falde ind i Staden. Der Cannickerne oc Klerckeriet saa / at Kongen reiste sine Banere oc Fenicke allevegne omkring Stads graffuerne / da ginge de bedrøffuede vd paa deris bare Fødder / met Kaars oc Fane til hannem / oc bade / at hand vilde tencke paa sin salige Herre Faders fromheds Exempel / oc icke affbrende deris Closter oc Kircker / til lige met den Menige mands Hus oc byguing.

Thi hand

Thi hand kunde der met forderffue baade sit eget oc andre sine fromme Forfædris gode Naffn oc Rycte. De bade at Hertug Bugislaus maatte saa Leide oc komme effter sin begering til ords met hans Kongelige Maiestat selff. Kongen suarede / oc sagde at hand vaar kommen at feide imod Mennisken oc icke imod Gud / oc ey heller i denne Mening at hand vilde giøre Kircker eller Kloster nogen Wræt / men ickon forfølge sin retfærdige Krig imod sine Fiender oc Wuenner. Da bade de at hand vilde dog spare Forstaden / thi der som Ilden bleff sæt paa Borgernis Hus / da vilde den ocsaa strecke sig til Kirckerne met. Kongen lod sin Vrede falde / oc affstod sit Forsæt for deris Bøn skyld. Det gantske Klerckeri bleff saa glad at Staden vaar dennem skenckt / at de hulde oc dictede høtidelig Sang til saadanne velgierningers Hukommelse.

Kongen vider Klerckeriet Bøn.

Hertugen taler met Absalon.

Bugislaus fick ocsaa Leide oc kom til samtale met Absalon oc Jarmer / som offte tilforn haffde beuist hannem stor Troskaff oc Huldskaff. Men Absalon mente at det vaar icke end da hans rette Aluere / oc sagde derfaare / at hand vilde icke legge sig imellem / at Landet der omkring skulde io affbrendis / paa det at mand skulde icke siden sige / at de Danske droge denne lange Vey forgeffuis / oc bleffue bedragne met faure Ord oc hemeligt Suig aff deris Fiender. Hertugen sagde at hand haffde aldelis intet Landgods / vdi denne Egn omkring Staden / oc bad at de dog vilde spare Kirckerne / oc de Hus som vaar næst ved Kirckerne / at begge deele bleffue icke til lige affbrent paa en tid. De loffuede at de vilde ingen skade giøre paa Kirckerne / oc der met affbrende de alle omliggende Landsbyer / saa mange som de kunde offuerkomme den gantske dag / indtil den mørcke nat gick paa.

Kong Knud tager Venden igien til Danmarck.

DEr Hertug Bugislaus offueruciede den wsigelige store skade / som skeede oc skee vilde / oc hans Leide vaar fast at ende / da begerede hand at Absalon oc Jarmer skulde giffue hannem deris Haand / at hand maatte komme tryggelige til Kongen oc fra hannem igien. De gaffue hannem Haand her paa / at det skulde skee som hand begerede / oc hand kom til Kongen / oc loffuede hannem en stor sum Penninge / oc maatte der til met tage Landet som en Forlæning aff Kongens Haand / oc forplictede sig der hos til Aarlig Skat at vdgiffue / saa vel som Rylenderne haffde nu giort i mange Aar. Hand affsagde sig met all den Frihed / som hand her til dags / vnder Arffue Titel / haffde falskeligen taget sig til vdi Venden / imod Danmarckis Kronis Ræt oc Frihed. Til ydermere Stadfestning sætte hand Kongen Pant oc Gissel / oc drog saa met disse samme Lædsagere tilbage / som fulde hannem frem til Kongen.

Bugislaus dricker sig drucken hos Absalon.

Absalon vilde giøre hannem nogen Ære / oc bød hannem met sine gode Venner til giest vdi sit Skib. Der drack hand saa rundelige / at hand miste baade Sind oc Fornufft. Hand glædde sig / der som størst Aarsage vaar at sørge / i det hand haffde mist sin Frihed / oc hand som førre vaar en Herre / vaar nu bleffuen en Tienere. Hand bleff saa drucken / at hand kunde huercken gaa eller staa / huercken røre Haand eller Fod /

saa

ſaa at de maatte bære hannem aff Skibet / ind i Paulunet. Der lod Abſalon hannem beuaacte / aff fyretiue Krigſmend indtil anden dagen. Saa trofaſte ere de Danſke / at de haffue ſaa flittelig opſiun / paa deris Gieſter / ſom paa deris eget Liff oc Velfærd. For ſaadane Trofaſthed oc Velgierninger / forbant ſig Hertugen met Land oc Folck aff gantſke Hu / oc broderligt Hierte til de Danſke.

Om Morgenen der Bugiſlaus opuaagnede / priſede hand høyligen oc ſtorligen denne Abſalons Fromhed / oc ſagde at det vaar hannem ſaa kiert / at hand forgette der offuer / all den ſkade ſom hannem vaar giort i ſine Lande / i denne fremfarne Feide. Siden bleff hand lædſaget hiem igien / ſom hannem bleff tilſagd paa gode Tro oc Loffue. Anden dagen kom hand tilbage met ſit beſynderligſte Ridderſkaff / oc falt i Knæ met ſin Førſtinde oc Børn for Kongens Fod / oc bad om Forladelſe / for hues hand haffde forørnet hannem / met denne languarende Krig. Hand haffde met ſig nogle aff ſine Giſſel / oc loffuede at fremſende de andre met det allerførſte. Hand ſkammede ſig oc icke / at tage aff Kongens Haand til Forlæning / det ſom baade hans Fader oc Farfader haffde hafft vdi Haand oc heffd for hannem vdi deris tid.

Bugiſlaus falder i Knæ for Kongen met ſine Førſtinde oc Børn.

Kong Knud rørdis aff Metynck offuer hannem oc hans Børn / ſom vaare hans egen nær Slect paa hans Moders ſide / oc begerede nu ingen ſtørre Heffn oc Straff aff hannem / men ſaa vel ſaa gierne at hand beholt Landet / ſom hand ſelff ſkulde beholdet det vdi dagelig brug oc gaffn. Der met tog hand hannem vnder Armen / oc reiſte hannem op fra Jorden. Saa meget mere lyckſalig vaar Kong Knud / end hans Fader / at hannem vederforis met ringe Vmage / det ſom hans Fader / alligeuel at hand vaar en heldige oc lyckſalige Herre / ſøgte met ſtor Bekaaſtning / oc kunde dog icke bekomme vdi ſin tid.

Kong Knud yncktis offuer Hertugen.

Samme time ſom Kongen ſaaledis talede met Hertugen / kom der en ſtor oc gruelig Torden offuer dem i Lufften / ſaa at alle mand forfærdedis der ved / oc ſagde at dette betydde det Vendiſke Herredømmis fald / at det kom nu vnder en vduaartis Herris Mact oc Velde. Bugiſlaus holt troligen Venſkab oc Forbund met de Danſke / ſaa lenge hand leffuede. Der hand laa paa ſin Soteſeng / tog hand en Eed aff ſine gode Mend oc Venner i ſit yderſte / at de ſkulde føre hans Førſtinde oc Børn til Kongen aff Danmarck / oc ſom hand deelte Riget imellem dennem / ſaa ſkulde det wryggeligen holdis / oc ſtaa ſaa kraffteligen for fulde / ligeruis ſom hand ſelff haffde giort oc ſkicket det vdi ſit eget Teſtamente. Thi hand ſagde ſig / at aldelis intet tuile paa de Danſkis Tro oc Loffue / ſom hand ſelff i ſin Velmact ſaa offte haffde forſøgt / oc fundet vden Falſk oc Forrædert. Vden tuil tenckte denne høybaarne Herre paa Rylenderne ſine Naboer / huilcke fornomme ſaa megen gode oc gaffn / aff det wryggelige Venſkaff / ſom de hulde met Danmarckis Krone / ſom de vaare vndergiffne.

Hertug Bugiſlaus befaler Kongen ſine Børn paa ſit yderſte.

Her ender nu Saxo Grammaticus sin Krønicke/ met dette Kong Knuds Taag/ som hand giorde imod Hertug Bugislaum/ oc vndertuang sig noget nær gantske land Venden/ huilcket hans Herre fader offte forsøgte/ oc kunde dog icke driffue det saa vijt/ vdi sin tid. Men huorledis at Kong Knud haffuer siden tuunget alle de Land oc Stæder/ som ligge paa denne side Elffuen/ det haffuer Saxo icke bescreffuet/ endog det er skeed den stund hand endnu leffuede. Da effterdi denne Feide/ saa vel som denne anden Vendiske/ haffuer baade vnderlige forarsaget oc forløbet sig/ som wi Danske ocsaa endnu paa denne dag/ met rette berømme oss aff/ da siuntis icke aff Veyen/ at røre her om it ord eller tu/ førend wi skiltis fra dette arbeyde.

Aar 1186.

Aarsage til denne Krig/ huilcken Kong Knud førde met disse Landskaff/ som ligge Norden for Elffuen/ begaff sig aff den wenighed/ som begyntis imellem Keyser Friderich oc Kong Knud/ som førre er noget rørt vdi denne sextende Bog. Thi der Keyseren fornam/ at det første anslag met Hertug Bugislao gick hannem anderledis aff/ end hand haffde forseet sig til/ da vdbrød det paa det sidste/ met obenbare Fiendskaff. Keyseren begerede Kongens Syster/ met den Brudskat/ som hannem vaar tilsagd/ oc meente at Kongen skulde icke giffuet hannem hende/ fordi at hun vaar da ickon vdi sit siuende Aar. Men der Kong Knud haffde ladet hannem vederfaris effter sin begering/ yppede hand end da en ny trætte met hannem/ for sin Systers metgifft/ oc sende hannem hende hiem igien til Danmarck.

Aarsage til den Krig som Kong Knud førde vdi Nordalbingia.

Der nogle aff de tydske Førster fornomme/ at der vaar wenighed imellem Keyseren oc Kongen/ forsømte de sig icke at feide paa Kongen/ mere aff Keyserens hemelige raad oc bestilling/ end at de haffde selff nogen redelig sag imod de Danske. Derfaare lyckedis dennem ocsaa deris anslag/ ligeruis som de haffde retfærdig sag til. Den stund de grebe effter det/ som dennem icke tilhørde met rette/ da miste de det som de haffde imellem henderne/ oc skulde vel icke alleniste/ mist deris Land oc Rige/ men ocsaa Fiør oc Fæ/ om Kongen skulde faret

NB.

frem

frem met dennem / som hand haffde ellers baade matt oc god Ræt offuer dennem.

JBlant andre Herrer oc Førster / som førde sig ind paa Kong Knud / vaar oc saa Hertug Bernt aff Saxen / Marggreffue Otte / oc Greffue Adolff aff Holsten. Huilcke lagde sig vdi it hemeligt Forbund met Biscop Valdemar aff Slesuig / Kong Knuds søn / som bleff slagen vdi Roskilde / aff Kong Suend / som tilforn er omtalet. De beslutede hemelige ved sig selff / at Biscop Valdemar skulde føre sig i trætte met Kong Knud / aff denne Aarsage / at hand vaar saa vel aff gamelt Danskt Kongeblod / som hand vaar / oc lade sig derfaare tycke / at hannem skeede for kaart / at hand vaar saa haanligen forskut fra Kronen / oc alle hendis Forleninger. Oc paa det de kunde diss bedre driffue deris sag / da skulde Biscopen drage ind i Norge / oc giøre sit beste / at hand kunde faa der vndsetning / oc der met falde ind paa Kongen paa den Nordere side / den stund at de giorde Landgang / met deris Folck paa den Søndre side.

Biscop Valdemar giorde som oplagd vaar / kom til Norge / oc fick der fem oc tredive Skib / aff Kong Suere eller hans Søn / oc tøffuede icke ret lenge / førend hand lod sig see paa Danmarckis Rigis strømme / oc gaff tilkiende huad hand haffde i sinde. Der Kong Knud formerckte dette treedske Anslag / siuntis hannem raadeligst / at hand gaff sig først i færd met denne Geistlige Krigsmand / oc om hannem maatte lyckis Seyr paa denne side / at hand da kunde tage diss dristeligere imod disse andre hans Anhengere. Lycken baris icke bedre til / end at den Norske Flaade bleff offueruunden aff Kong Knud / oc Biscop Valdemar bleff selff fangen / oc indlagd paa Søborg / der som hand maatte side vdi mange Aar / indtil hand bleff vdbeden aff Dronning Dagmar oc Erckebiscop Anders / vdi Kong Valdemars tid.

Dissimellem vaare de andre Herrer oc Førster inddragne vdi Jutland offuer Ideren / met deris samlede Krigs mact / men der de finge Tidende / huorledis det vaar gaaet Biscop Valdemar / da fick sig huer effter anden it ærende

hiem til sit eget Land. Men Kong Knud vaar alligeuel icke vel til freds met dennem for dette Hoffmod / som de haffde giort hannem / oc efftherdi de andre laae hannem noget vdaff veyen / da maatte Greffuen betale Leykiøbet. Kongen sætte effter hannem / oc vilde foriaget hannem fra Land oc Folck / haffde hand icke nydt det andre at / som lagde sig vdi Sagen / oc fordroge den at hand bleff ved sit Land / oc gaff Kong Knud en stor sum Penninge.

Greffue Adolff aff Holsten sætter sig anden gang op imod Kong Knud.

GReffue Adolff bleff icke end da viis aff denne første Skade / men begynte strax en ny Feide imod Kongen / met fem eller sex andre Førsters oc Greffuers Methielp oc Bistand. Der Kong Knud fornam / at disse mange Førster vaare for haanden / fant hand paa it snilt Anslag. Hand lagde sig paa denne side Jderen / oc holt det der saa lenge imod Greffuen / at dette fremmet Krigs Folck haffde noget nær forderffuet hans eget Land vdi Grund. Greffuen torde huercken giffue sig offuer til Kongen / oc formaatte ey helder lenger at holde det megle Krigs Folck / saa at hand noddis da til paa det sidste / at lade dem fare deris Kaas. Thi maatte hand atter falde til føye met Kong Knud / oc fant Naade hos hannem oc beholt sit Land / vndertagen Regnoltsborg / som Kongen tog ind / oc lod befeste oc besætte met sit eget Krigs Folck.

Jderen.

Regnoltsborg.

Kaart tid her effter / forgreb Greffuen sig met sin Morbroder Adolff aff Dasle / tredie gang imod Kong Knud. Saa at Kongen noddis til at vdsende sin Broder Hertug Valdemar met sin gantske Krigs Mact ind i Lant Holsten imod hannem. Hertug Valdemar haffde gode Lycke / oc nedlagde først Greffuens Folck / at hand selff vndkom neppelige met Liffuet / oc belagde hannem dernæst vdi Hamborg oc indtog Byen / at hand maatte fly deden hen offuer til Stade. Siden anammede Hertugen oc saa Lybeck paa sin Broders vegne / oc drog alleuegne omkring / oc indtog alle de fornemmiste Slotte oc Stæder / oc saa gaat som det gantske Land / Norden paa denne side Elffuen. Der hand haffde besæt alle Land oc Befestninger

Hamborg oc Lybeck indtagis aff de Danske.

met duelige Høffuitzmend oc Krigs folck / drog hand hiem igien met prijs oc seyr til Danmarck.

Greffue Adolff sætter sig fierde gang op imod Kong Knud.

Hertug Valdemar vaar icke vel bortdragen / førend greffue Adolff samlede Folck paa ny oc kom der met offuer Elffuen ind vdi sit Land igien. De Hamborger ginge hannem strax til hende / toge hannem ind oc fordreffue Radulff Kong Knuds Høffuitzmand. Thi fick Hertug Valdemar atter befalning aff sin Broder / oc lagde sig met en snarhed om Vinteren for Hamborg / oc tuingde den saa hart paa alle sider / at den maatte giffue sig / oc Greffuen selff bleff der fangen S. Staffens dag. Effter denne dag bleff Greffue Adolff holden vdi foruaring hos de Danske / indtil at Hertugen kom til Regementet effter sin Broders affgang / oc da gaff hannem løs for Herrers oc Førsters bøn skyld.

Greffue Adolff fangis.

Kong Knud døer Aar 1202.

SAaledis lagde Kong Knud alle disse Land paa denne side Elffuen / vnder Danmarckis Krone / oc førde end da nogle andre Krig vdi sin tid / førend hand døde / Aar effter Guds byrd 1202. Men huad aarsage her haffuer veret til / at Saxo haffuer dette icke antegnet / efferdi hand io offuerleffuede / baade Kong Knud oc Erckebiscop Absalon / kand icke lætteligen sigis. Thi aff hans Fortale / er det klarligen at formercke / at Kong Valdemar haffuer da veret vdi Kongeligt Regiment effter sin Broder / oc Erckebiscop Anders vdi Erckebiscoplig sæde effter sin frende Absalon. Oc lader sig ansee / at Saxo er død / der mand screff hen ved Aar effter Guds byrd 1206. Mig siunis at Saxo er vel at vndskylde / at hand som haffuer bescreffuet saa mange Hundrede Aars historier / haffuer icke vdi sin Alderdom optegnet nogen føye bedrifft / som da haffuer veret vdi alle mands Mund oc Hukommelse. Mere er at forundre / ia ocsaa at klage paa / at her er ingen befunden vdi Danmarckis Rige / som haffuer met priselig flid bescreffuet oss / huad som skeed er / nu mere end vdi de halffierde hundrede Aar / som ere forløbne fra Saxonis tid. Vden tuil / at ligeruis som huert merckeligt Paafund / oc lofflig Bedrifft / saa ocsaa det som der om scriffuis skal / haffuer sin vnderlige gang oc forandring / huert vdi sin

Saxo Grammaticus døde.

 stick

stick oc metgiffne art. Thi der som mand vil ret offuerueye alting / da er dette Arbeid icke staaet tilbage / fordi at her haffuer io veret Rigens egen Indfødding / som dette giøre kunde / oc haffue oc saa veret afflagd met Kirckens Rente oc Kongernis Rundhed / at de kunde vel kommet til met / at ladet noget effter sig. Saa haffue oc saa mange merckelig Forandring begiffuen sig her vdi Riget / at mange Konger / som haffue veret vdi midler tid / haffue vel haffd Aarsage / at lade beskriffue baade deris egen oc deris Vndersaattis / ærlige Danske Mends mandomelig Gierninger. Maa vel skee / at der kand findis nogle vdi vor tid / om dennem ellers vindis Liff oc Lycke / huilcke skulle fordriste sig til / at giøre noget her ved / som skal komme baade Gud / vort Fæderne Land / oc Kong: Matt: til megen Loff oc ære.

Dissimellem bør dig fromme Læsere / at lade dig nøye met denne efterfølgende Herrstamme / aff huilcken er at see / huorledis den ene Kong haffuer regered effter den anden / indtil denne næruerendis / allis vor Naadigste Herris oc Konnings / Kong Friderick den andens Regimente. Jeg begerer der hos ydmygelige / at dette mit ringe Arbeid oc gode Vilie / maa leggis mig vd i den beste Mening / oc bliffue vden Bagtale / indtil saa lenge at der kommer nogen anden / som met it større oc bedre / slar oss dette ringe aff Henderne.

Valdemar

LXXXI. Valdemar Seyr/ hand affllede met

Ingeborg/ Hertug Henrick Løuis daatter / ingen børn.

Margrete/ som kaldtis Dagmar

Valdemar/ som regerede til lige met sin Fader/ oc afflede met Elionora

Knud / Hertug vdi Laaland.

Erick / som ligger begraffuen vdi Ringsted.

Berengerd/ Greffuens Syster aff Flandren

LXXXII. Erick/ som tog Riget effter sin Fader / oc bleff slagen aff sin Broder Abel/ vdi Slesuig/ hand afflede met Judte

Sophia/ som haffde Kong Valdemar aff Suerige.

Agnes/ som gaff sig i Closter.

Judte.

Ingeborg/ som haffde Kong Magnus Hogensøn aff Norge.

Judte/ som haffde Margreffue Hans aff Brandenborg.

N

Niels Greffue vdi Halland.

LXXXIII. Abel / som tog Riget fra Erick/ hand afflede met Mette/ Greffue Adolffs daatter aff Holsten

Valdemar/ Hertug vdi Slesuig.

Erick/ som fick Hertugdomet effter sin Broder/ Hand afflede met Greffue Gerts Syster

Valdemar / som holt sig til Kronen / der Kong Christoffer/ Erick Gleppings søn vaar vddreffuen

Heleuig / som Kong Valdemar haffde.

Abel / som ligger begraffuen i Suenborg.

Christoffer / som tog Riget effter Abel. ✱

✱ Der disse Kong Abels Affkom/ vaare alle affdøde paa Suerdsiden/ da bleffue de Hertuger aff Holsten / forlænt met Slesuigs Hertugdom / hos huilcke det nu haffuer veret / hen ved tu hundrede Aar.

Christoffer/

LXXXIIII. **Christoffer**/den store Valdemars søn/afflede met Margrete sprengehest.

LXXXV. **Erick Glepping**/ som bleff slagen i Finderup / hand afflede met Agnet / Marggreffuens daatter aff Brandenborg

Valdemar/ som ligger begraffuen vdi Ringstæd.

LXXXVI. **Erick Mendued**/ hand afflede met Ingeborg Kong Magnus Ladelaasis daatter

Valdemar/ som døde vdi Marggreffuens gaard.

LXXXVII. **Christoffer**/ som tog Riget effter sin Broder/ oc afflede met Euphemia

Margrete/ som haffde Kong Byrge i Suerige.

Ote Børn/ huilcke hendøde allesammen vdi deris Barndoms Aar / vndertagen Valdemar Hertug vdi Jutland/ som døde vdi sin Vngdom.

1 Erick/ som regerede en kaart tid met sin Fader/ oc bleff slagen for Gottorp.

LXXXVIII. 2 **Valdemar**/ som afflede met Heleuig Hertug Valdemars daatter

3 Otte.

4 Agnet/ som ligger i Soer hos en anden sin Syster Heleuig.

5 Mette / som haffde Marggreffue Albret aff Brandenborg.

6 Margrete/ som haffde Marggreffue Ludwig/ Keyser Luduigs søn.

Christoffer/ som bleff slagen for Helsingør/ 1363.

En Daatter som haffde Hertugen aff Meckelnborg

LXXXIX. **Margrete**/ hun afflede met Kong Hogen aff Norge

Anna / som haffde Hertugen aff Pomern.

XC. **Oluff**/ hand regerede disse try Nordere Konge Riger/ met sin Moder/ oc ligger begraffuen i Soer.

XCI. **Erick** / som Dronning Margrete lod kaare til Riget effter sig.

En Daatter/ som haffde Hertugen aff Beiren.

XCII. **Christoffer** / som tog Riget effter sin Morbroder. Hand haffde Dorotheam Margreffuens daatter aff Brandenborg / som Kong Christiern tog siden met Riget effter hannem.

Theodo-

Theodoricus Greffue aff Oldenborg oc Delmenhorst/ afflede met Hertug Gerts daatter aff Slesuig

Mauritius

XCIII. Christiernus / hand bleff forlent met Hertugdomet effter sin Morbroder/ oc bleff siden vald til Kong effter Kong Christoffer/oc afflede met hans Effterleffuerske

Gerhardus.

Olaus

XCIIII. Johannes/ afflede met Christina Kurførstens daatter aff Saxen

Margrete / som haffde Kong Jacob aff Skotland

XCVI. Fridericus I. hand afflede met

1 XCV. Christiernus/ hand afflede met Keyser Karls Syster Elisabetha

Johannes/ som døde hos Keyseren sin Morbroder.

Dorothea/ som haffde Pfaltzgreffuen.

Christina/som haffde først Hertugen aff Mediolan/oc siden Hertugen aff Lotharing.

2 Franciscus

3 Elisabetha/ som haffde Margreffue Jochim aff Brandenborg

Anna / Margreffue Jochims Syster aff Brandenborg

XCVII. Christianus/ hand afflede met Dronning Dorothea

Elisabeth/ Hertuginde aff Meckelnborg.

Sophia/Hertug Bugislai daatter aff Pomern

1 Johannes
2 Adolphus
3 Fridericus
4 Anna
5 Dorothea/som haffde Hertugen aff Pryssen.

XCVIII. Fridericus II. haffuer met Dronning Sophia

Elizabetha
Anna.

2 Magnus
3 Johannes

4 Anna Kurførstinde aff Saxen.
5 Dorothea Hertuginde aff Luneborg.

Naffn oc Tal paa de Danske Konger / effter denne Kronickis bescriffuelse / oc siden fremdelis indtil denne nærue-rendis dag.

Vdi den første Bog findis:

I. Dan / første Kong i Danmarck.
II. Humble Dans søn.
III. Lotther Dans søn.
IIII. Skiold Biørneueider.
V. Gram Guldkolffue.
VI. Suibdager.
VII. Gutthorm.
VIII. Hading.

Vdi den anden Bog:

IX. Frode Frekne.
X. Haldan *I.*
XI. Ro.
XII. Helge Hotbrods-Bane.
XIII. Rolff Krage.

Vdi den tredie Bog:

XIIII. Hother.
XV. Rørick Slyngebaand.

Vdi den fierde Bog:

XVI. Viglet.
XVII. Vermund blinde.
XVIII. Vffe hin spage.
XIX. Dan *II.*
XX. Huglet hin lille.
XXI. Frode *II.* hin stercke.
XXII. Dan *III.*
XXIII. Fridleff snare.

Vdi den femte Bog:

XXIIII. Frode *III.* Fridgode.

Vdi den siette Bog:

XXV. Hiarne skiald.
XXVI. Fridleff *II.*
XXVII. Frode. *IIII.* geffmilde.
XXVIII. Jngild.

Vdi

Vdi den siuende Bog.

XXIX. Oluff. I.
XXX. Frode V. Røtbagne.
XXXI. Harald I.
XXXII. Haldan II. Bierggram.
XXXIII. Harald. II.
XXXIIII. Vnguin.
XXXV. Siuald. I. Børnsorg.
XXXVI. Siger.
XXXVII. Siuald. II.
XXXVIII. Haldan III. Borckordssøn.
XXXIX. Harald III. Hyldetand.

Vdi den ottende Bog.

XL. Hetthe.
XLI. Oluff II. hin Frokne.
XLII. Omund.
XLIII. Siuard. I.
XLIIII. Butle.
XLV. Jarmerick.
XLVI. Broder.
XLVII. Siuald. III.
XLVIII. Snie.
XLIX. Biørn.
L. Harald. IIII.
LI. Gorm I. hin game.
LII. Gottrick / Godefrid } geffmilde

Vdi den niende Bog.

LIII. Oluff III. Gaatdreng.
LIIII. Hemming.
LV. Siuard II. Ring.
LVI. Regner Lothbrog.
LVII. Siuord III. snogøye.
LVIII. Erick I. Barn.
LIX. Knud I. hin lille.
LX. Frode VI. hin friske.
LXI. Gorm II. Engelske.
LXII. Harald V.
LXIII. Gorm III. grumme.

Vdi den tiende Bog.

LXIIII. Harald VI. Blaatand.
LXV. Suend Tiugskeg.
LXVI. Knud II. hin store/ eller rige.
LXVII. Knud III. hin haarde.
LXVIII. Magnus I. hin gode.

Vdi

Vdi den ellaffte Bog.

LXIX. Suend Estrithsøn.
LXX. Harald. *VIII.*
LXXI. S. Knud. *IIII.*

Vdi den tolffte Bog.

LXXII. Oluff *IIII.* Hunger.
LXXIII. Erick *II.* Eiegod.

Vdi den trettende Bog.

LXXIIII. Niels.

Vdi den fiortende Bog.

LXXV. Erick *III.* Emund.
LXXI. Erick *IIII.* Lam.
LXXVII. Suend *III.*
LXXVIII. Knud. *V.*
LXXIX. Valdemar hin store.

Vdi den femtende Bog.

Valdemar hin store.

Vdi den sextende Bog.

LXXX. Knud. *VI.*

Her efterfølger naffn paa de Konger / som haffue veret effter Saxonis tid / om huilcke er tilforn rørt noget vdi deris Herrestamme Pag. 545. etc.

LXXXI. Valdemar *II.* Seyr.
LXXXII. S. Erick *V.*
LXXXIII. Abel.
LXXXIIII. Christoffer *I.*
LXXXV. Erick *VI.*
LXXXVI. Erick *VII.* Mendued.
LXXXVII. Christoffer *II.*
LXXXVIII. Valdemar.
LXXXIX. Margreta.
XC. Oluff. *V.*
XCI. Erick. *VIII.*
XCII. Christoffer *III.*
XCIII. Christiern. *I.*
XCIIII. Hans.
XCV. Christiern. *II.*
XCVI. Friderick. *I.*
XCVII. Christian. *III.*
XCVIII. Friderick. *II.*

Register paa Kongernis Naffn/ effter Alphabetet.

A.

Abel DXLV.

B.

Biørn CLXXXIIII.
Broder CLXXXI.
Buthle CLXXVIII.

C.

Christoffer I. DXLVI.
Christoffer II. *ibidem.*
Christoffer III. *ibidem.*
Christiern I. DXLVII.
Christiern II. *ibidem.*
Christian III. *ibidem.*

D.

Dan I. III.
Dan II. LXXXVI.
Dan III. LXXXVII.

E.

Erick Barn I. CCV.
Erick Eiegod II. CCLVII.
Erick Emund III. CCXCIX.
Erick Lam IIII. CCCIII.
S. Erick V. DXLV.
Erick Klepping VI. DXLVI.
Erick Mendued VII. *Ibidem.*
Erick aff Pomern VIII. *Ibidem.*

F.

Frode Frekne I. XII.
Frode hin stercke II. LXXVII.
Frode fridgode III. LXXXII.
Frode geffmilde IIII. CXVII.
Frode Røtbagne V. CXXXIIII.
Frode Friske VI. CCVI.
Fridleff Snare I. LXXVIII.
Fridleff II. CXIIII.
Friderick I. DXLVII.
Friderick II. DXLVII.

G.

Gorm gamle I. CLXXXV.
Gorm Engelske II. CCVI.
Gorm Grumme III. CCVII.
Gram V.
Guthorm IX.
Gøtrick CXCI.

H.

Hading X.
Haldan I. XXX.
Haldan biergram II. CXXXVI.
Haldan III. CLV.
Hans DXLVII.
Harald I. CXXXIIII.
Harald II. CXXXVI.
Harald Hyldetand III. CLVI.
Harald IIII. CLXXXV.
Harald V. CCVII.
Harald blaatand VI. CCXI.
Harald VII. CCXLIIII.
Hetthe CLXIX.
Hemming CXCV.
Helge XXX.
Hiarne Skiald CXII.
Hotther XLII.
Humble III.
Huglet Lille LXXVI.

Jar-

J.

Jarmerick CLXXVIII.
Jngild. CXXI.

K.

Knud hin lille I. CCVI.
Knud hin store II. CCXXII.
Knud hin haarde III. CCXXXI.
S. Knud IIII. CCXLVI.
Knud V. CCCVIII.
Knud VI. DXXVI.

L.

Lother. IIII.

M.

Magnus hin gode CCXXXII.
Margareta. DXLVI.

N.

Niels. CCLXVII.

O.

Oluff I. CXXXIIII.
Oluff Frockne CLXIX.
Oluff Gaatdreng CXCV.
Oluff Hunger IIII. CCLVI.
Oluff V. DXLVI.

R.

Regner Lothbrog CXCVI.
Ro XXX.
Rolff XXXI.
Rørick Slyngebaand. LI.

S.

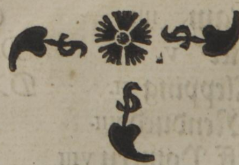
Siger CXLIII.
Siuald I. CXLI.
Siuald II. CL.
Siuald III. CLXXXI.
Siuard I. CLXXV.
Siguard Ring II. CXCV.
Siuord Snogøye III. CCV.
Skiold IIII.
Snie CLXXXI.
Suend Tiugskeg I. CCXVI.
Suend Estri-thssøn. II. CCXXXVII.
Suend III. CCCIII.
Suibdager. IX.

V.

Valdemar hin store I. CCCXLVI.
Valdemar Seyr II. DXLV.
Valdemar III. DXLVI.
Vermund Blinde LXIX.
Vffe LXXVI.
Viglet LXVIII.
Vnguin. CXLI.

Ø.

Ømund. CLXX.

It almindeligt Register

paa de fornemmiste oc merckeligste stycker/ som ere faaregiffne i denne Krønicke.

A.

AAhus i Skaane CCXXV.
Abbet Gert aff Esrom CCCXCIII.
Abdernes i Norge CXVI.
Abel Kong i Danmarck lader dræbe sin Broder Kong Erick DXLV.
Adolff aff Holsten begerer Kongens venskaff CCCXCVIII. CCCCIIII.
Ære er mere end Liffuet CCXXVIII. Æregerighed CCV. CCLXIII.
Affueløs ærreløs. LXXX. Affue Skytte CXVI.
Aff tuende onde kaar/ skal det ringiste vduelis CCCXXX.
Affguderi CCCCXXXV.
Agner Ingildssøn en Kempe døer leendis XXXVII.
Aalborg CCLXII. CCCXVI.
Aluilde Kong Skiolds daatter V.
Aluilde Kong Siuords daatter / en Skioldmø CXLIII.
Alderdoms vansnilde CCCXXXIII.
Alderdom oc Skrøbelighed wspaattelige LXXIII.
Alder viger for Dyd oc Modighed CXXVIII.
Alexander/ Biscop Absalons Syster søn. CCCLX.
Alff Kong Sigers søn CXLIII.
Almuen wstadig CXLVIII. CLII.
Almuen i Skaane sætter Ild paa Herremends gaarde DXXVIII.
Alrig Kongen aff Suerige CIIII.
Amleths Historie findis sidst i den tredie/ oc først i den fierde Bog.
Amund Kong i Norge CXV.
Andreas Erckebiscop i Lund/Doctor i den hellige Scrifft/vdi Fortalen.
Ansgarius kommer til Danmarck CCVI.
Aarhus CCXIX. CCLXXXIII. CCCLXV. CCCCXCI.
Artigt Giensuar XXXXIIII. XXXV. XLIIII. LVI. LVII. XC. XCI. XCII. CLXXXIX. CCXXIIII. CCCLIII. CCCLXVI. CCCLXXII. CCCLXXVII. CCCLVI.
Aarckeløshed Aarsage til Skalckhed LXXXII.
Arckune en fast Stad paa Ryland CCC. CCCLXXIII. CCCCXIX.
Arne dal Lunde kro CCCIIII.
Ascer Ryg/ Skialm huidis Søn / Esbern Snaris oc Biscop Absalons Fader CCCLX.
Ascer Prouist i Lund foruisis Landet CCCCXCVI.
Aslack en gild Dansk Baadsmand CCXXXVIII.
Assmund Kong i Suerige XIII.

Atisle Kong i Suerige dricker sig ihiel XLVI.
Atislis Bane/ de brøde alle gode Kempe seduane LXXII.
Aute Huide CCLIX CCCLVIII. Axelstad. CL.

B.

Balder aff Affgudernis slect XLII.
Balders Sund XLV. Balders brynd XLV.
Balders Graff XLVII.
Banere Adels første ophaff CCXXII.
Bar er Broderløs bag LXXXIX.
Barcke en gild Dansk Krigs mand CCCXV.
Barckø vnder Ryland CCLXXIIII.
Barmhiertighed i Krig CCCCLXXIII.
Begyndelsen bør altid at vere god oc heldig CCCLXIII.
Begraffuelse i Høye CLXXXIIII. Beda III.
Bedre er at sætte Liffuet end æren vdi fare CCLXXIIII.
Bedre er at ærligen dø/ end fangis til spaat oc pine CCCLXXXV.
Beile skulle selff rycte deris ærinde. XLIIII.
Huad de skulle mest see til LXXIII. Belt DIX.
Bernhart aff Razeborg CCCLXXXIIII.
Bemund en naffnkundig Kempe CXVIII.
Birckebeener Kong Sueris Krigs folck CCCCLXXXII.
Biarmeland CVII. CCLXXXVI. CC.
Biarcke en veldig trofast Kempe XXXV.
Bilde LXXVIII.
Bicke en gild Forrædere. CLXXIX.
Biscop Tocke aff Byrlum CCCLXXXII. CCCCXXIII.
Biscop Ricke aff Roskild bleff slagen CCCVI.
Biscop Thord aff Ribe bedrager Erick Emund CCLXXXI.
Biscop Robertus Elgensis screff tre Bøger om S. Knud Hertug CCLXXVII.
Biscoper først i Danmarck CCXIX.
Biscop Vilhelm aff Roskilde CCXLII.
Hans Graff CCXLVII.
Biscop Helias aff Ribe giffuer Kong Suend gode raad CCCXV.
Biscop Homerus aff Ribe vies DVII.
Biscop Tyge aff Vendsyssel Kong Erick lams Prest CCCCXCIII.
Biscop Suend aff Aarhus CCCCXLVIIII. CCCCLXVI DXV.
Biscop Eskild aff Slesuig rømmer Landet CCCXCV.
Biscop Ocke aff Slessuig bandsættis CCCXCV.
Biscop Hartuig aff Hamborg vndsætter Kong Knud CCCXVII.
Biscop Valdemar aff Slesuig feider paa Kong Knud met stor Wlycke. DXLI.

Biscop Absalons Loff CCXCIIII.
Fromhed oc Dristighed CCCXLIX. Moder CCCL.
Affkom CCCLX. Vrede paa Kongen CCCLXIII.
Vald til Biscop i Roskild CCCLXIIII.
En Krigsmand der hos CCCLXV.
Veltalenhed CCCLXV. DXVI.
Dristighed CCCLXXVI.
Trohiertighed mod Kongen CCCXCVIII.
Dristige tale til Keyser Friderick CCCCI.
Gode Raad CCCCXLII.
Rundhed mod Guds ords forfremmelse CCCCXLVIII.
Storradighed CCCCLXI.
Suømmer i Vandet CCCCLXXVII.
Opbygte Kiøbenhaffn CCCCLXXVIII.
Vil icke anamme Erckebiscopdomet D.
Holder formeget met Sielandsfarene DV.
Maa tage ved Erckebiscopdomet DVII.
Lider megen plage aff de oprørske Skaaninger DXIIII.
Sørger hart for Kong Valdemar DXXIII.
Jager 35. Skib met sine siu DXXXIII.
Vorder naffnkundig DXXXIIII.
Døer oc begraffuis CCXCIIII.
Biøn Jernside Kong i Norge CXCIX.
Biørns Hund CXVI.
Biørne Blod drickis for styrcke XXXIIII.
Biørne Skindet selies førend Biørnen er slagen CCCXXVIII. DXXX.
Biørnekiær CCCCXXVIII.
En Biørn afflet it Barn met en Pige CCXXIII.
Blackis Hest at ride paa CCLI.
Blackmends Flaade CXLIIII.
Blodstyrtning XXXVII. CIII. CVI. CI. CCXXV. CCLXVIII.
Blodskam CCXL. XXXI.
Blødhiertighed CCCVII. CCCXVI. CCCXXXIIII.
Bodild Dronning Erickis døde i Jerusalem CCLXIII.
Boe Othins søn LI. Bogø CCCCLXX.
Bonde Leffnet det beste oc rætfærdigste CXXV.
Bonde harm veed ingen maade CCCXXXI.
Bonde hoffmod CCCLXXVII.
Brammeser CCCCLXXI.
Brauelse strid i Suerige CLXV.
Bremen CCCC. Bro aff Guld CLXXXVI.
Broder forraader anden CCXLIX. CCLXXXIII.
Broder opsætter Liff for anden CCLII.
Broder straffer anden CCCLXXXVII. Broder sparer anden CLIII.
Broder forraader anden CXXXV Brode LXXVIII.

Brudet bliffuer aldrig ret helt XCIII.
Brun / Kong Haralds tienere CLXI. CLXVIII.
Brun flyer fra Kong Knud CCCXVII.
Brøllups Høytid gaar ilde aff VIII. Brøkerør CLXXXII.
Bugislaus aff Pomern tager Venden til Forlæning aff Kong Knud DXXXVIII.
Oc befaler Kongen sine Børn paa sit yderste DXXXIX.
Bugislaus Kongen aff Polen fører Krig met Kong Niels imod Venden. CCLXXIII.
Bugge LXXVIII.
Büdinge Aa CCCVI.
Buris/ Kong Valdemars Frende CCCLVI.
Hans Mandom CCCCXIX.
Vil icke samtycke Kong Knud CCCCXXI.
Hans Forræderi imod Kongen røbis CCCCXXIII.
Byrd gaar offuer Rigdom CXXII.
Byen brendis førend Hærren kommer CCCXXVIII.

C.

Carolus Magnus CXCII.
Camin en Stad i Venden CCCCLV. CCCCLVI DXXXVII.
Cecile/ Peder Thorstenssøns aff Pedersborg ved Soer | Skialm Huidis daatter CCCLXII.
Christus fødis til Verden i Kong Frodis tid CIX.
Christelig Kierlighed CCCCL.
Christoffer/ Kong Valdemars Slegfred søn CCCCXVI.
Hans Tuctemestere CCCCXXIII.
Hand er i Liffs fare CCCCL CCCCLVII.
Christiern Suendssøn foruisis Landet CCCCXCVI.
Claus Vendelbo CCCCL. Constantinopel CCLXI.
Constantinus/ Kong Knuds Ven bliffuer slagen met sin Herre CCCXLIX.
Crantzius farer meget vild i sin Norske Krønnicke CCCCVII.
Curland vnder Danmarck LI.
Cypren maa icke lide døde Lig CCLXIII.

D.

Danmarck bliffuer først Christnet CXC. CCIII.
Danmarck haffuer veret besæt met flere Folck i gamle dage CLXXXIIII.
Danmarck staar vdi vaade CLXXVI. CCCCXXIX.
Danmarckis Krone tung at bære CCXCIII. CCCIII.
Danmarck it almindeligt Herbere for Vdlendige folck CCCCIIII.
Danmarckis Rigis Frihed DXXIX.
Danmarckis Rige skifftis i Land oc Sø regiment CXXXIIII.

Danske Konger kaldis Skiold duner IIII.
Oc met Grams naffn V.
Danske Mends Seeder CXXXVIII.
Danske Jomfruers Tuctighed CXLI.
Danske Konge blod gaar paa grund CL.
Danske Fruers oc Jomfruers loff CCVII.
Danske Mend forløbe icke gierne deris Herre CCL.
Danske tiene Keyseren til Constantinopel/ oc vaacte hans Liff CCLXI.
Danske Mend Danske Seeder/ da gick det best til CCCXXXV.
Danske Adels loff CCXCIII.
Danske Mends mod CCCXXXIII. CCCLXXXV. CCCCXIX DXXXII.
Danske Adel i stor fare CCCL.
Danske Adels Vaaben forandret aff atskillige Aarsage CCCLXII.
Danske Konger ere aldrig slagen paa fluct aff Venderne CCCLXXIIII.
Danske haffue Hals oc Haand met Venderne CCCLXXXI.
Danske Mend holde ord oc ære CCCCXLII.
Danske fly icke gierne CCCXXVIII. CCCCLXXII.
Danske Kongers mact CCCCLXXIIII.
Danske Mends Trohiertighed CCLXII.
Danske Kongers Herrestamme indtil Konning Friderick den II. DXLV.
Danneuircke opbyggis CCXII. CCCXL.
Oc beuactis CCCLXXIIII.
Daarers oc Spilmends løn CXIX.
Dalbyes Biscopdom begyndis oc endis CCXXXVII.
Deylighed Kierligheds optendelse LXVII.
Deylighed vden Dydelighed CCVII.
Delefogders Embede CXXV.
Demin vdi Venden CCCCXV. Affbrendis DIIII.
Den første Christne Kong i Dnamarck CCVI.
Den Norske Drage CCCLXXXII.
Det er vel sted/ huad mand giffuer en god Krigs mand CCCLXXV.
Det skal tilige krøge/ som god Krog vil vorde CLII.
Detleff en arg Skalck CCCXLVIII.
Dieffuelen farer siunligen vd fra S. Vits billede CCCCXLIIII.
Dieffuelens gruelig Spøgelse CCCCXLVII.
Diurs Aa CCXXXVIII. CCCLII.
Dobin en Stad i Venden CCCXI.
Dobicke Kong Knuds tro Tienere CCCXLIX.
Dofre field CLXXII.
Dombar en Vendiske Legat CCCLXXX. CCCLXXXVIII.
Dorne Kong i Curland XXII.
Drage dræbis CCXXXVIII. XXII.
Drotte Kong Regnolts daatter aff Norge CLI.
Druckenskaff CLXXXII. CCXXXVII. CCXCIX. CCCLXX.

Drømme XVIII. CXIII. CXVI. CCVII. CCXXXII.
CCCII. CCCLXXXII. CCCCV. DXXXIIII.
Duelighed gaar for Deilighed CXLV.
Dyd oc Duelighed ſtyrcker Kongerne i deris Regimente I.
Dyd actedis mere i fordom tid end Velde eller Rigdom LXXXIII.
Dyd forhindris icke aff Aar oc Alderdom CXXVIII.
Dyd lider Affuend CXXXIIII.
Pris CCCCLXXIX.
Dyrtid CLXXXII. CCLVI.
Død Mand taler X.
Døden kand icke vnduigis CXXX.
Døffue Suerd CXXXIX. CLIII.
Drflin Høffuitſtad paa Irland CXIX.
Duna en Stad ved Conſtantinopel XII.

E.

Ebbe en Kempe CXL.
Ebbe Skialmſſøn CCCXI. døer CCCXIII. CCCLXI.
Ebbe Suniſſøn ſom bleff ſlagen vdi Suerige CCCLXI.
Ecteſkaffs Kierlighed LXVII.
Eed brydis CCCV.
Effter en god Afflere/kommer en god Ødere LXXVI.
Eginus første Biſcop i Lund CCXXXVII.
Egen roes lucter gierne LXX.
Egter Biermelands Førſte CVII.
Egter en Kempe CXXXIX.
Ella Kong i Engelland CCII.
Elleholm CCCXCIII.
Enar Tambaſkelmir en god Norſk Skytte CCXXI.
Engelland kaldis aff Angul III.
Vindis til Danmarck XXIX. CCVIII. CVII. CLVIII. CCXXI.
Engelland falder fra Danmarck CCXXXII.
En imod en LXXII.
En Danſke Kempe ſlar to Tydſke ihiel LXXV.
En Mand kand hielpe it gantſke Rige CCCCXXIX.
En gild Danſk Krigsmand CCCCXL.
Ene i raad/ene i ſorg CCCCLXVIII.
Eneuolds Konger CCCCV.
En ſtor Kage CCCCXXXV.
En Vend døer aff truſſel DV.
Erling Skacke aff Norge CCXCV. CCCCXII. CCCCXXIIII.
CCCCXXXI. CCCCLIII.

Erick Eiegod dør oc begraffuis paa Cypren CCLXIII.
Erick hin vise LXXXV.
Erick Veirhat CCII.
Erckebiscop først i Danmarck CCLIX.
Erckebiscop Ascer aff Lund CCCII.
Erckebiscop Eskild i Lund CCCIIII.
Rømmer aff Leding CCCXXXIX.
Mister sin Liggendefæ CCCXC.
Mistencker Kongen CCCXCI.
Vndsiger Kongen CCCXCIII.
Rømmer ind i Suerige CCCXCIII.
Drager til Jerusalem CCCXCV.
Kommer hiem fra den hellige Graff CCCCLXXI.
Siger sig aff met Erckebiscopdommet CCCCXCIX.
Skiuder sit Skaadsmaal oc afftacker sine Tienere oc Hoffmend CCCCXCVIII.
Drager ind i Klareuallis Closter i Franckrige DII.
Erckebiscopen fangis aff Kongen CCCX.
Erckebiscop først i Norge CCCXXVII.
Erckebiscopen i Lund vorder primas Suetiæ CCCCXXVII.
Esbern Snaris Dristighed CCCXLI.
Trofasthed mod Kong Valdemar CCCLI.
Snildhed CCCLIII. Affkom CCCLX.
Dristighed oc Liffs fare CCCLXXIX.
Dristige paamindelse til Kongen CCCXCVIII.
Opbygger Kaalundborg CCCCXXVIII.
Mandom oc Liffs fare CCCCLI.
Drager ind til Gissel i Norge CCCCLIII.
Esbern Snerling CCCLX.
Eskild en gild Dansk Herremand CCCCXX.

F.

Faderen dræber Sønnen CLIIII.
Faderlig wmildhed XLIX.
Kierlighed CCVIII. CCLXXXVI.
Falsk slar sin egen Herre paa Hals LXIII. LXXXIX. XIX. CLXXXIX. CCXXII. CCL. CCCLXXVII.
Falsk Hellighed CCXLVI. Faning LXXVIII.
Fangen Mands trussel/er fattig Mands trussel CCCLXXIX.
Faure ord fryde Daarer CLXXVIII. CCXXIIII. CCCXII.
Faa Danske holde sig vel/imod mange Vender CCCLXXIX.
Fenge Høffuitzmand i Jutland slar sin Broder ihiel LIIII.

Fengsel den største vdnære i fordom tid CCL.
Festemand maa icke krencke Feste mø vden æris fortabelse CIIII.
Fiende Gaffue ingen Gaffue CCCXI.
Findmarck i Norge CVI. Finder CC.
Finduithe i Suerige CCCXXVIII.
Fledighed CCCXII.
Flocke Kong aff Ryßland CXVIII.
Folckunger en Suensk Adel CCLIII.
Folcke Høffuitzmand vdi Slesuig LXX.
Folrad en gild Tydsk Ryter CCCXVIII.
Forraskelse CCXLI.
Forræderi XIX. XXIX. XXXIX. CXXI. CLXXVI. CLXXX. CCXXXI. CCLII. CCLXIX. CCLXXVI. CCCXL. CCCXLV. CCCXLVIII. CCCCLXXXV. DXXXV.
Forældre maa icke tuinge deris Børn til Gifftermal. XLIIII.
Forældre oc Børn regnis for it Menniske CXXXVIII.
Foteuig CCLXXXVI.
Fraadzeri forderffuer CXVIII.
Friderick Biscop aff Slesuig druckner i Belt DIX.
Frigge en Affgudinde XII.
Frislands oc Frislenders leilighed CCCXX.
Froger Kong i Norge LXXVII.
Frost oc Kuld CCCXXIX. CCCXXX. CCCXXIII.
Frouin Hertug aff Slesuig LXIX.
Frø en Affgud XLV. Frokesund CXV.
Fuleskrig at forstaa LXXXVI.
Første Christen Kong i Norge CCCCVI.

G.

Galandus Paffuens Legat i Danmarck DVII.
Gaffuer anseeis effter Personen XLVIII. Galnskaff CCCXXIII.
Gambaruck en vijs Fruis raad CLXXXIIII.
Gaards rætten er falden til Hoffue CCXXX.
Gamle Forfædris Trofasthed CCXXXI.
Geffmildhed XXXIII. XXXVII. CXVII. CXCI. DII.
Gegathe en Kempe CXIX.
Gelder Kongen aff Saxen XLIII.
Gerbrand første Biscop i Roskilde CCXIX.
Gerighed XXVIII. CXIX. CCLXX. CCCXXXV. CCCXXXIIII.
Geuar Kong i Norge XLII.
Geruendel Høffuitzmand i Jutland LIII.
Geruth en Traald CLXXXVII.
Gierning skal følge Ordet XXXVII.
Gieste Ræt XC.

Giort

Register.

Giort Gierning haffuer ingen vending CCCLXXI.
Glumstrup i Skaane CCCVI.
Gnemer Falster CCCLXXIIII. CCCCLXIX.
God Løw fororsagis aff onde Seeder CCXXVI.
Gode raad at foracte/er en begyndelse til Wlycke CCCXXXVIII.
Gotuare en veltalende Quinde LXXXIII.
Gotskalck Hertug aff Venden kommer til Danmarck CCXXV.
Gotskalck en gild Dansk Karl CCCCXXIX.
Gore klint CCCCXX.
Gregorius Dagssøn en Norsk Høffuitzmand falder CCCCXII.
Greffue Adolff aff Holsten sætter sig op imod Kong Knud met liden fromme DXLII. Hand fangis DXLII.
Greffue Guncelin CCCCLXXIII.
Greffue Albret som haffde Esbern Vognsøns daatter CCCLX.
Greffue Niels aff Halland CCCLXI.
Greffue Jacob aff Halland CCCLXI.
Greffue Ernst aff Glicken CCCLXII.
Graathe Hede der som Kong Suend bleff slagen CCCLVI.
Grathe/ der som Kong Suend ligger begraffuen CCCLVI.
Graffscrifft CXII.
Grim en Kempe CXXXIX.
Grubbe en Norsk Herremand CXV.
Gud beskermer sine vnderlige CCCCLXXXIIII.
Guld brugis vdi Mad imod Forgifft XXIX.
Guld leggis paa alfare Veye CIX.
Gunde en Kempe i Norge CLVIII.
Gundholm LXXVIII.
Gundhøy CIIII.
Gutskow i Venden CCCCXV.
Affbrendis DIIII.
Graa en Suensk Jomfru VI.
Grantze en Vendisk Mand CCCCXLIII.
Grethe Konning Dans Dronning. III.
Grib en arg Skalck LXXXV.
Grøn sund CCI. CCCCLXIX.
Gudland/ vdi Fortalen CLXXXIIII.
Gunild slar sig selff ihiel aff sorg for sin Hosbond Kong Assmund XIII.
Gunner/ Kong aff Suerige CLI.
DXVII.
Gydinge Bro CLIII.
Gyrithe Alffs daatter CXCVI.
Gøler dal

Hagbart

H.

Hagbart CXLV.
Hading tagis leffuendis ned vnder Jorden XV.
Hans en Abbet aff Skaane Kong Valdemars Docter / hielper hannem
fra Liffuet DXXII.
Hane er hieme rigest CLII. Haffs nød CCCLI.
Halff andet hundrede Skib forgaa paa en nats tid CCCLII.
Halffdan Biergrams mandelige Gierninger CXXXI.
Haralds Borg ved Roskilde CCLXXXIIII. CCLXXII.
Harald Kyese CCLXXII.
Harristæd i Skaane CCCVI.
Haraldstæd ved Ringstæd CCLXXVII.
Hartbeen en Kempe ni Alne høy CXXXIX.
Harald Gilde Kong i Norge CCLXXXV. CCC. CCCCIX.
Harpe Leeg XLVII. Hartgrepe en Troldquinde X.
Hastighed gielder vndertiden mere end gode Raad XLVI. LXXXVIII.
CCCXXIX. CCCXXXVIII. CCCLIIII. CCCC.
Haarduendel Høffuitzmand i Jutland LIIII.
Hart er wfød Hest at binde ved Krybbe XCI.
Hame oc Hamborg CXX.
Hamborg indtagis tu gange aff de Danske DXLIII.
Harald Klag CCIII.
Hare i Biørns Leye CXXVIII.
Hattherslef CLVI. Heklefield/ vdi Fortalen.
Helsingeland CXXXVI. Helge Kong Ingilds Syster CXXIII.
Helge Kong aff Norge CXXIII.
Helsingør CCC. Helsingborg CCCCLXXXIIII. DXIIII.
Henrick Kong i Saxen VIII.
Henrick Skatteleder CCLXXIII.
Hertug Henrick Løuis Forræderi CCCXXXV.
Fryct for de Danske CCCXLII.
Fromhed imod Kong Valdemar CCCC.
Løffte CCCCXXVI. Hoffmod CCCCLXXVII.
Falskhed CCCCLXXXI. Hoffmodigheds fald DXI.
Herbort en modig Dansk Ryter CCCCLXXVII.
Hermetrude Dronning aff Skotland XLVI.
Hest loffuis CXII.
Hemming Absalons Vaabendrager DVI.
Hetthebу kaldis Slessuig aff Dronning Hetthe CLXIX.
Hialte en Kempe CLX.
Hialte en gild Kempe oc Voghalss XXXV.
Hiartuar slar sin egen Suoger Rolff Krage met Forræderi XXXV.

Hiarns

Regiſter.

Hiarnø ved Hottherſnes vdi Jutland CXIIII.
Hiarne Høy CXIIII.
Hildiger Kong Regnolts Daatters ſøn aff Norge CLI.
Hiſtorier vdhugne i Steene aff de gamle Danſke vdi Fortalen.
Hithinſø CIIII.
Hithin en vanſkabt Kempe CXV.
Hidenſø CCCLXXII.
Hogen Herdebred Kong i Norge CCCCXI.
Hogen en Kempe CXXXVI.
Hogens Høy CL.
Hoffmod XXIIII. CCCXXXVI. DXVIII.
Hoffuitkulds raad/ Hoffuitkulds gierning LXXXVIII.
Hoffſinders ſkick naar de gaffue ſig førſt i Kongens Gaard XXXIIII.
Hoffſinder huorledis de ſkulle holde ſig CCLXII.
Holſten CCCXIII. CCCXCI. DXLI.
Horeri ſtraffis XC.
Hottherſuig / maa vel ſke / Hottherſnes By vdi Jutland XLVI.
Huad mand met ſynden faar/ det met ſorg bortgaar CXXI. XXXIX.
Huid Kild i Skaane DXII.
Huiders Herreſtamme CCCLVIII.
Aff Kongelig Byrd oc Blod CCCLXII.
Huitting it Suerd CLIII.
Huiruild en hollendiſke Sørøffuere LXXVIII.
Huleueyen i Suerige CCCXXIX.
Hu er halff drøm XLV.
Huglet Kong aff Hybernland CXIX.
Hun Kongen aff Vngern CI.
Hund loffuis CXII.
Hund Konge offuer Norge CLI.
Hund ſin Herre tro CLXXX.
Hune Hær CI. CII.
Hunger XIIII. XXIII.
Hybernland eller Irland vindis til Danmarck CVIII. CXIX.
Høtting Agners Suerd XXXVII.

J.

Jacob Coleſſøns Veltalenhed CCCIX.
Jolunge en Landsby LXX.
Jarmericks Borg eller Skantze CLXXIX.
Jaſſmund CCCCXX.
Jderen CCXII. CCCXCVIII. LXXV. DXLII.
Jelling høye ved Vedel i Jutland CCXIIII.

Iſſuer

Iffuer Kong i Engelland CCIIII.
Jernebyrd CCXIX. CCCCXLIX. CCCCXC.
Jertegn CLXXX. CCXIX. CCLIIII. CCLXIII. CCLXXIX. CCCCXLVIII. CCCCXLIX.
Ild Hund haffuer Arr i Næsen CCXXVI.
Ild vdi Spaatterens Hus CCXX.
Ingemer Kong Erick lams tro Tienere CCCVII.
Inge kropper Konge i Norge CCCCX.
Ingen er wbequem til Dyd oc Mandom for vngdoms Aar eller Alder skyld VIII.
Ingen skal true førend hand er færdig at sla LXXII. CCLXXXI.
Ingen skal foracte sin Fiende CCCV.
Ingert S. Knuds Kongis daatter CCLII.
Joabs gryss/ Judas kyss CCLXXVIII.
Johannes kaare Abbet i Soer CCCLXI.
Jo mindre aff kræsne Retter/ io mindre aff Siugdom CXXVII.
Jon galen aff de Huiders affkom CCCLIX.
Jordguder XV.
Island oc Islendernis loff/ vdi Fortalen.
Ismar Kong i Venden CLXXVII.
Issøre fiord ved Roskilde XLVI. CCXLV. CCCLXXXII. CCCLIII.
It gantske Land er offte dyrt nock kiøbt for en Mands død CCCXC.
It gaat Rycte kand forkastis met en ringe ting CXXIII.
Itzeho CCCXCVIII.
Judland Hoffuet for Danmarck CIX. CCCXLVI.
Juderne oc Skaaningerne holde tilsammen DXVII.
Judernis Trohiertighed CCLXXXIII. Mod CCCXLI.
Julin Hoffuit stad i Venden CCXXVI. CCXIII.
Julin affbrendis CCCCLXXX. DIIII.
Julius Cæsar CXII.
Juris en Dansk Herremand CCCLIII.

K.

Kaald Drøm CCCLXXV.
Kaalundborg CCCCXXVIII.
Kamp XXXIII. LI. LIII. XCI. XCII. CVII. XIIII. CCXXIIII. CLIII. CLIX. CLX. CLXXII. CLXXXI.
Karl Høffuitzmand i Halland CCCCXXXVI.
Karentins Stad i Venden CCCCXLV.
Kazimarus Hertug i Venden CCCCLX.
Kempe Low LXXII. XCIX. C. CIIII. CXXIII. CXXVII. CXXIX. CXXXIX. CLVIII. CCXIII.
Kemper/ vdi Fortalen. XXXIII.
Kempe falder Seyrløs CXXXVII.
Kete en Slessuigs Høffuitzmand LXXI.

Keyser

Register.

Keyser Alexius tager venligen mod Kong Erick Eiegod til Constantinopel CCLXI.
Keyser Lotharius kommer ind i Jutland CCLXXXI.
Keyser Friderick bedrager Kong Suend CCCXXIII.
Bedragis aff hannem igien CCCXXIIII.
Bedrager Kong Valdemar CCCCI. DXVIII.
Vil ocsaa bedrage Sønnen som hand bedrog Faderen DXXVIII.
Feider paa Danmarck ved Hertug Bugislaum DXXIX.
Keyser Henrick haffde Kong Knuds Daatter CCXXV.
Kierlighed til sit Fæderne land CCCCXL. CCCCLXVIII.
Kierlighed yppis i atskillige maader XLII.
Kierlighed gaar offuer Sæduane LXXII.
Kierlighed gaar for Konge bud CCCCLVII.
Kierlighed giffuer raad oc dristighed CXLVI.
Kierligheds velde oc Tiranni CCXXIII. CXLVIII.
Kiøbenhaffn CCCCXXIIII.
Kiøbenhaffn opbygt aff Biscop Absalon CCCCLXXVIII. DII.
Kielby Sund CCCCLXVIII.
Klædebon forhindre icke Dyd eller Visdom XXV.
Icke heller Mandom CXXVI.
Klerckeriet faar stor Frihed aff S. Knud Kong CCCXLVI.
Knudshoffuit CCCCLXVI.
Knud Pribislai søn suarer Kong Valdemar traadzeligen CCCCLXIIII.
Kong Knud Valdemars søn fødis CCCCIIII.
Kong Knud Magnus søn bleff slagen i Roskilde CCCXLVIII.
S. Knud Kong bleff slagen CCLI.
S. Knud Hertug vorder Obotrite Kong CCLXXV. CCLXXI.
Bliffuer forraad oc slagen CCLXXVII.
Bliffuer Skrinlagd CCCCXLIX.
Kongen skal icke høre Pretudere CCLXXVI.
Konger oc Konge børn slagne vdi Danmarck flere end sexten paa hundrede Aars tid CCLXXXIX.
Konger oc Førster skulle icke vredis naar mand siger dennem Sandhed CCCXCIX. CCCLXXI.
Kongens Tryghed staar i hans Folckis Duelighed XXXVI.
Konger sømme intet bedre end it gaat Rycte XCII.
Kong Frode er Kong offuer 200. Konger CIIII.
Konger skulle ickon fecte met deris ieffnlige CXX.
Kongens søffn maatte ingen bryde i fordom tid CXXXVI.
Kongernis Begraffuelse i gamle dage CLXXII.
Konger oc Førster skulle handle viselige met deris Vndersaatte CCXV.
Kong Knud den storis daglige Hoff CCXXVI.
Konger bør selff at side i Dom oc Rættergang CCXLVI.
Kongen aff Danmarckis velde CCLXIX. CCCCLXXIIII.
CCCCLXIX. DXXX.

Krage en Norsk Troldquinde LXXXVI.
Krig imellem Danmarck oc Suerige CCXVIII.
Krig at føre met snildhed CCCLXVII.
Krigs folck ere fire slags LXXI.
Krigs Artickle XCIX. CCCLXXIII. CCCLXXX. CCCCLIX.
Krigs anslag XII. XXIII. XXIIII. XXVII. XXXIII. CCCXI. XLIII. LXVIII. LXXIX. CXIII. CCXIIII. CCCXIII. CCCXXXIII. CCCLIIII. CCCLXXXIII. CCCXCIIII. CCCCLV. CCCCLXXVI. CCCCLXXVIII. DIIII. DXXXIII. DXXXIIII. DXXXVI. DXLI.
Krigs mend skulle icke see altid effter Byte XXVIII.
Krigs folcket fortryder at Kongen giører Fred CCCCXLI.
Krißtø CCCCLVI.
Krønnicker faa i Danmarck LXXVI.
Køller Konge i Norge LIII.

L.

Laad kastis om Danmarckis Krone CCVI.
Landskrune holdis for en wlyckelig sted for Danske Konger CCCV.
Lands krune haffn CCCLXVIII.
Landtgreffuen aff Dyringen fick Kong Valdemars daatter DXX.
Lathgerthe myrder sin egen Hosbond CXCVIII.
Leilighed er icke god at forsømme CCCXII.
Lenge at leffue er kædsommeligt CLXXV.
Leyre Hoffuit stad oc Slot vdi Danmarck XXXIIII. CCCCXXIIII. DIIII.
Leyre Mose CCCXCIII.
Lessø LXXXVII.
Lidet skal mand icke forsmaa CII.
Limfiord vdi Fortalen CXCII. CCXLIX.
Litharfulki Hærrit i Norge XCV.
Liussing it Suerd CLIII.
Lige Børn leege best CXL.
Liutgertha en Skioldmø CXCVI.
Liubyn indtagis aff de Danske CCCCLXV. DXXXVI.
Londen i Engelland beleggis oc vindis aff Kong Frode XXIX.
Longobarder gaa vd aff Danmarck CLXXXIIII.
Lothbrog CXCVII.

Low som ere giffne i Danmarck	aff Kong	Skiold	V.
		Frode	CVI. CII. XCIX.
		Knud	CCXXVI.
		S. Knud	CCXLVI.

Lowmaal at forfølge CCXXVIII.
Lumme Aa i Skaane DXXVII.
Lunde Domkirckis Bygning oc Frihed CCXLVIII.
Lunde Kro Arne dal CCCIIII.
Lybeck DXIX. Vnder Danmarck DXLII.
Lycken LII. CI. CXXXVII. CLIIII. CLXXVI. CCIII. CCXVIII. CCXXXVII.
Løgn er det skadeligst wucir LXXXVIII. CCCXLI.
Løffte holdis LXX. Brydis CCCXXXIIII.
Løn som arbeid CXXVIII.

M.

Magnus Barfoed Kong i Norge CCLXVII.
Magnus Blinde Kong i Norge CCC. CCCCIX. CCCCX.
Magnus Erick lams Søn tagis til naade CCCLVI.
Hans Forræderi imod Kongen obenbaris CCCCLXXXIII.
Hand bekiender sit Forræderi CCCCXCIIII.
Tagis til naade CCCCXCV.
Kastis i Fengsel DIII.
Magge Skialm Huidis daatter en Nonne CCCLIX.
Magnus Erlingssøn Kong i Norge CCCCXII.
Hans endeligt CCCCLXXXIII.
Mange Herrer regere icke lenge vel til lige i it Land CCCCCXII.
Mandbod CCXXX.
Mands hierte CXXVII. CL. CCCCXIII. CCCLV. CCCLXXXIX. CCCCXVIII. DVI.
Marcus aff Skogge en Norsk Høffuitzmand CCCCXIII.
Margreffue Conrad aff Vitthin Kong Suends Suoger CCCXXXVI.
Masnet CCCLXXXIII. CCCCLXVII.
Meget sagd met faa ord CCCXV. CCCXXVII.
Melck føder Ilden CCCCXXXIX.
Melbrick Kongen aff Irland CCIII.
Menniskens hu tager allehaande forandring CCCLVII.
Mersburg CCCXXIII. Mere vil mere CV.
Mester Suend Norbagge CCXLI.
Met list kand mand Land vinde CXCVI.
Methothin en Affgud XII. Metz CCCC.

Mildhed CCII. CCCXV.
Mildeborg CCCXXI.
Mimming en vild Mand / hans Suerd oc Armband XLIII.
Mindre Nød forhindrer den større CCCCLXXXIIII.
Mirocke en gild Søhane CCCCLXXIX.
Modgang lærer XCIII.
Modig Mands Vrede/ er bitter oc languarig CXXVII.
Mord XXXVII CCLIX CCXCII. CCCXIX. CCCXXX. CCCXLI. CCCXLIX.
Muncke ville icke dricke aff Trækar CCCXCI.
Muncke komme først i Danmarck CCXXXI.
Mundkamp XC. XCI.
Mødsommelig Reise CCCCLXXV.
Møn CCXVII. CCCCLXIX.
Mørck Tale LXXXIX.

N.

Naar huer maa som hand vil/ da giør huer som hand er til LXXXIIII.
Nanne Kong Geuars Daatter aff Norge XLII.
Natten lius som Dagen i Norge CCCCXXXIII.
Naturen oc Kaansten begge gode CCXLI.
Næsen skeris aff en Skiøge XXXV.
Nesse Konger CCCCV.
Nicolaus Cardinalis Albanensis kommer til Danmarck oc taler met Kong Suend CCCXXVII.
Niels Kong Valdemars Køgemester CCCCLXXXVIII.
Niels Razi Høffuitzmand aff Slesuig CCCXCV.
Niels Stigsøns Mandom CCCCLII.
Nithers Kempis Affkom XV.
Nize Aa i Halland CCCXXX. CCCCXXV.
Norge vindis til Danmarck CCXXI. CCXII. CCXXIII.
Norske Kongers Herrestamme CCCCVI.
Norske Kongers første ophaff CLX.
Nuclet Hertug aff Venden CCCLXXXIII.
Ny giffte Mend/ wgilt Krigs folck CCCXXIX. CXXXIIII.
Nøden bryder Rætten CCXCI.
Nød forliger Wuenner CCCX.
Nød giffuer mod oc raad CCCXIIII. CCCCLI.
Nød prøffuer Dyd oc Tro CCCLXXVI.

Octauianus

O.

Octauianus Paffue sender sit Bud til Danmarck CCCXCVI.
Odde Kong Frodis Amiral LXXXV.
Oddeuad oc Odzhærrit CCCCLIIII.
Odder en Flod i Pomern CCCCLXIII.
Offer skeed met Vgudelighed CCXIII.
Oldenborg i Vagerland CCCCLXXII.
Oller en Affgud indsættis oc affsættis L.
Onsdag CXVIII.
Oluff Glug CCCLXI.
Oluff Graa aff Thersløff CCCLX.
Oluff hin lespe CCCVIII.
Oluff Harald Kiesis søn feider paa Danmarck CCCIIII.
S. Oluff Kong i Norge CCXXIII. CCXXV.
Oluff Tryggessøn Kong i Norge CCXX.
Hand christnede først Norge CCCCVI.
Oprictighed CCCXXXVII. CCCCXXIX. CCCCXCIX.
Oprør CCL. CCCXXX. CCCLXIIII. CCCCXXXIII. DXII.
Orckenør komme vnder Danmarck CIII. CXCIX. CCII.
Orthungborg CCCCXXIIII.
Orme opgraffuis aff Jorden om Vinteren CCCCXXIIII.
Orm Kong Hogens Broder i Norge CCCCXIIII.
Aarsage til Kiff oc Venighed imellem de Danske oc Suenske CCLXVII.
Ostrozne vdi Venden DIX.
Osure Kong Frodis daatter CVII.
Otthensee CCLIII. CCCVIII. CCCXLIII.
Otther Ebbissøn CXLI.
Otte Keyser kommer ind i Jutland CCXII.
Ottensund kaldis aff Keyseren CCXII.
Othin Affgud XII.
Om hannem findis megen vnderlig ting/ vdi den tredie Bog pag. XLVII. etc.
Ottinckar Huidis/ Biscopens aff Ribe store loff. CCXXI. CCCLVIII.
Otmar en Vendisk Høffuitzmand CCCCLXXIIII.

P.

Paffuen Canonizerer S. Knud Hertug CCCCXLIX.
Palteske eller Polotzko i Ryssland XXIIII.
Peder Dunin CCLXXXII.
Peder Thorstenssøns vise raad CCCXXI. CCCXXXVIII.
Peder Thot CCCCLXIII.

Peder Themme CCCLIII.
Peder Strangissøn aff Kaalundborg CCCLX.
Peder Eluffsøns frimodighed CCCCXVI.
Pene Aa CCCCLVI. DXXXIIII.
Penitentz CCXIX. CCXXVI. CCXL. CCXLII. CCLVII. CCCLXVII.
Plog sorte slat Kong Erick Emund ihiel CCCIII. Benaadis aff hans søn Kong Suend CCCXXII.
Pomerske Frissyaff CCCCLVII.
Pomerske Krigsfolckis duelighed CCCCXL.
Poeteri paa Danske CXII. CLXV.
Poppe omuender de Danske met Jertegen CCXIX.
Pore haffn CCCCXVII.
Porturi Sund i Norge CCCCXXXIII.
Poreuit oc Porenutz affguder i Venden CCCCXLVII.
Pribislaus Hertug aff Venden CCCLXXVIII.
Proserpina helffuedis Førstinde biuder Balder til giest XLVII.
Puncte kast CCCCXXXVII.

Q.

Quinde suig oc wmildhed XXXI.
Quinde tro XXXI. Quinde list XXXII. XXXIIII.
Quinde løffte wstadigt LXIX.
Quinder maa icke røre Sterckodder CXXV.
Quinder forraader deris Mend CXXXIIII.
Quinde løffte holdis CXLIX. Quinde raad icke at foracte CCII.
Quinde raad CCCVII.
Quinde snack aarsage til meget ont CCCXLVII.
Quinde Mandom CCCLII.
Quinde hierte vdi mands Bryst CCCCLXX.

R.

Radulff en gild Dansk Krigs mand CCCXXXIII.
Raffn Kongens Amiral aff Norge LXXXV.
Raffne følge Kong Valdemars Krigs hær CCCLV.
Randers CCCLII. Ranild oc hans Affkom CCCLX.
Ramløse vdi Sieland CCCVI.
Ramsø i Sieland CCCL.
Razeborg CCCCXXX. Ræffuebod CXCII.
Reffueskindet festis ved / naar Løue huden vil icke strecke til CCXCVI.
Regnild en snild Jomfru XV. Regnolts borg DXLII.
Regnolt Kong aff Norge CLI. Rensø vnder Norge C.
Ribe CCLXXIII. CCCIII. CCCCLXXXVIII.
Rinde Kongens Daatter aff Ryssland XLVIII.

Ring

Ringen oprørske Adels mand i Sieland VII.
Ringe mands raad ere icke at foracte CXCV.
Ringe bod for stor synd CCCCXXXVIII.
Ringsted CCCXLVII. CCCCLIII. DXXII.
Roan i Franckerige CCXXX.
Rodløst træ berer sielden fruct CIIII.
Roller en Suensk kempe LXXXVI.
Roliung hede CXXIIII. CLXXV.
Roskilde byggis aff Kong Ro XXX. Befestis CCCXI.
Indtagis CCCXII. CCCXXII. CCCXLVII. CCCLXIIII.
Roster it Spøgelse CXCVIII.
Rostock affbrendis aff de Danske CCCLXXXVI.
Rotala en By vdi Ryssland XXIII.
Rothe en Kempe CXXX.
Rude Kong Rolff Syster XXXIII.
Ruse en Norsk Skioldmø CLXXI.
Ryctet leffuer / naar Manden er død CCCLXXXVIII.
Ryland falder fra Danmarck CCCCXVII.
Ryland omuendis til den Christne tro CCCI. CCCCXLIIII.
Ryuit en affgud til Karentin i Venden CCCCXLVI.
Røthe en Sørøffuere CLII. Røthe Ran CLII.

S.

Samsø CVII. Jact oc Herredag paa Samsø DXIIII. DXXIX.
Samuittighed CCCXXXVII. CCCLV. CCCCLXXXIX.
Sant Lauritz dags faste optagen CCLXVIII.
Sant Vits dyrckelse paa Ryland CCCCXXXIII. CCCCXLIII.
Sarpsborg i Norge CCCCXIII.
Saxen vindis til Danmarck LXXIII. CXVII. CXX. CXCII.
Saxo taler ilde om de Norske CCXX.
Saxernis Art oc Natur CCCXCVI.
Saxo Grammaticus døde DXLIII.
Scipio Aphricanus CXII.
Seduane at giøre Forbund iblant Hedninge CCCLXXX.
Seduane at kaare Konger i Danmarck III.
Seduane at giøre Forbund i gamle Dage XI.
Seduane at holde Kamp LXI. XXXIII.
Sellø DXI.
Sembelenderne ere aff Dansk Blod CCXIIII.
Sex Biscoper bleffue slagne met Kong Magnus CCLXXXVII.
Seyruinding kommer aff Gud XXXVIII.
Sicilernis Wdødelighed CLXXXVII.
Sielsørgeris Embede CCXLII.
Signe Kong Sigers Daatter CXLV.

Sielandskarene gaa paa Reffue kløر CCCIX.
Ere affuend siuge CCCLXVI.
Giecke huer anden CCCLXXVII.
Gieckis aff en Rybo CCCCXV.
Sigrestad CXLVIII. CXLIX.
Sigtrug Kong i Suerig/ bleff slagen aff Kong Gram VII.
Siguord Slembe en vnderlig ful CCCCIX.
Sired en tuctig Jomffru CXLI.
Siu strine fulde aff Penninge/ fører Kong Valdemar aff Ryland til Byte CCCCXLVIII.
Siuords Haffn CCV.
Siøborg DXLI. CCCXCIIII.
Skalck Biarckis Tienere XXXV.
Skalck Kong i Venden XXX.
Skalck en Kempe CVI.
Skarp siun CLX.
Skardume en Kempe CXCIX.
Skate en tydsk Kempe V.
Skatte en Kempe CLX.
Skattiallø CLXI.
Skemt met aluore CXVIII. CCCXXXIII. CCCXXXVIII.
Skibs flaade paa sex oc tredিue tusind Skib CII.
Skialm Skegge CCCLXXV.
Skialm huidis Mandom CCXXXIX. CCLX. CCCLVIII.
Skilssmyss imellem gode venner er haard paa at gaa CCCXLVIII. DII.
Skaaningerne fly met Vanære CCXXXIX.
Skore Vognssøn en viis Mand CCCCLIX.
Skaanske Adel bliffuer slagen CCCXI.
Skaanske Oprør DXII. DXXVI.
Skaaningerne giffue Presterne loff at giffte sig / oc ville dog icke tiende dem DXVII.
Skou Traalde CLXXXVI.
Skotland haffuer sit naffn aff en Dansk Mand Skote XXVI.
Vindis til Danmarck XXIX.
Skou Jomffruer XLII
Skudfri XXIX. LXXVIII. CLVI.
Skulde Kong Rolffs Syster XXXIIII.
Slagelse CCCLVIII.
Slag paa Brauelse Hede CLXV.
Slag paa Graathe Hede CCCLV.
Slag som bygte Slagelse CCCLVIII. CCCCXXVIII.
Slangerup CCLXII. CCCX.
Slect oc Venner følgis til Døde CCXXX.
Slessuig CCCIII. CCIIII. CCLXXXVIII. CCXII. CCCXII.
Slessuigs Hertugdom forlenis de Hertuger aff Holsten DXLV.
Slessuigs Kircke opbyggis CCIII.
Smede Handtuerck CXVIII.

Register.

Smiger sød Mad / men den bekommer dem icke alle vel/ som hende æde CCCXCVII.
Snertir Biarckis Suerd XXXVII.
Snildt Paafund XIIII. XV. vdi Amlets Historie LVII. LXVI. LXXXVII. XC. XCVI. XCVIII. CXIIII. CXX. CXXXV. CXXXVI. CXXXVII. CXLVI. CXLIX. CLIIII. CLXI. CLXXVII. CLXXXII. CLXXXIII. CXC. CXCVII. CCIIII. CCVIII. CCXI. CCXV. CCXX. CCXXII. CCXXIIII. CCXXXVIII. CCLXVIII. CCLXXVI. CCLXXXIIII. CCLXXXV. CCLXXXVI. CCCLI. CCCCI. CCCCIX. CCCCXIIII. CCCCXXIX. CCCCXXXIX.
Sorg formindskis aff Venners Samtale XLIIII.
Sorg er Aarsag til Døden CCCVIII. CXCI. CCCCXC.
Sorte Kaanst IX. CCCCXXXVII.
Spaadom XIIII. XV. CIII. CXVII. CXCIX. CCCCXXVII. CCCCXXXVII. CCCCXXXV.
Spaatteren brender inde i sit eget Hus CCCCLXXIII.
Sparsommelighed hos de gamle CXXIX.
Spøgelse CCXLVII. CCCCXV.
Stallbroderskaff CV.
Staalne Kaaste lyckis icke CCLXXII.
Stade XXX. CCCXC. Stacket er bordags Glæde XC.
Stangby i Skaane CCXXIIII.
Steffns Klint CCCCLXVII.
Stercke Been som gode dage skulle bære CCXL.
Sterck Brynie hielper intet skelffuende Hierte XXV.
Sterckodders mandelige Gierninger CX. Fæderneland CXVII. Løffte oc Sparsommelighed CXVIII. Mandom CXXIIII. CLXVIII. Vnderlig Sind CXXVI. Flyer CXLIII. Forseelse CLXX. Endeligt CLXXIII. CLXXV.
Stig Huide CCCLIX. CCCLXII. Stolpe CCCCXVI.
Storbiørn Kong i Suerige CCXII.
Stor Fare/ stor Prys CXLIII.
Store Dyder/ store Lyder CCLVIII.
Store Herrers Vtryghed IIII.
Stor Løn for lidet Arbeid CXII.
Stor Byrde CCXV. Styrcke CCLVIII.
Størst er den Mandom/ som bedriffuis met mindst Daarlighed CCCLXXXV.
Straff for Guds Ords foractelse CCXVI. CCXVII. CCCLXXXIII.
Strumicke en Søhane CCCCLXXIX.
Straff som Synd CXXII. CCXXVI. CCCLXXI. Strelø DXXX.
Straff offuer dem/ som sla deris Forældre ihiel CLXXVIII.

Register.

Sualds Haffn CCCCLXVIII.
Suaner siunge Rim CXV.
Suanhuide XXIIII. XXVI.
Suauilde Dronning kommer aff Grækenland CLXXIX.
Suend Skøling CCCCL.
Suend en ret Suend XLV.
Suere Kong i Norge CCCCLXXXI.
Suenske Kongers Herrestamme DXXV.
Suerin CCCCXXX.
Suerting en Tydsk Herre CXXI.
Suercke Kong i Suerige CCCXVI.
Suerige vindis til Danmarck XIIII. XXVI. XXXI.
Sun gaar for Sagn XXXVIII.
Sumble Kong i Finland VIII.
Sune Ebbissøn CCCXXXVII. CCCLXI. CCCCXLIIII.
CCCCLVI.
Sundby i Sieland CCCXXXII.
Sune Skialmssøn CCCLIX.
Suse Fiord CXLIX.
Synd affler anden LIIII.
Syrø CCCCLIIII. CCLXXXIII.
Søborg CCCXCIIII. Søhaner i Kong Suends tid CCCXIX.
Søndmor oc Nordmor CIII.
Sønnen Græder icke for Faderen CCCLXXXIII.
Sønnen sætter sig op imod Faderen CCXV.
Sørœt som Fribytter hulde i Kong Suends tid CCCXIX.
Sørøffuere forderffue Danmarck CCCXXXIIII.

T.

Taalmodighed XXXII.
Tacke en Fynsk Herremand CCCXCVIII. DXXXIII.
Tacknemmelighed CXLIX. CXCI. CCXVIII. CCCCLVII.
Tanne en Kempe CXX.
Tegn oc Forspil til Krig CXV.
Telemarck CXV. CXVII.
Tetislaus første paa Ryland CCCCXV.
Tiende paa leggis CCLI.
Tirannt CCIIII.
Tiranner vorde icke gamle XXX.
Tiranners Jordeferd LXIIII.
Tiuffueri forbiudis strengelige XCIX. CVI. CIX. CCLXIX.
Thore Gud CXVII. XXV.
Hans Kølffue XLIIII.
Thore Kempe CXXXVII.

Thon.

Thormer Mogensis bud DIII.
Thord Høffuitzmand i Lund DIII.
Thore Kongens Daatter aff Suerige opføder to Orme CXCVII.
Torkild Athelfarers historie CLXXXV.
Torsdag CXVIII.
Thorø XXX.
Thyre Danboth CCVII. CCXII.
Tocke skytte eller Tocke trylle CCCLVIII. CCXIIII.
Tocke Skialmssøn eller huide CCCLIX.
Tomme oc wsmurde Vogne / buldre altid mest CCCLXXXI.
Tops øre CCXLIIII.
Torstrup CCCXII.
Tosten hin onde XVII.
Traaldom søgis offte for nødanckere LXXXVIII.
Traaldom X. XI. XXIIII. LXXVIII. LXXXVI. CIX. CXVII. CXXXV. CXXXVIII. CLXXX. CC. CCXII.
Trane Kong vdi Ryssland XXIII.
Trebesetz CCCCXXII.
Tredskhed oc styrcke begge gode CCCCLV.
Tre Danske skib slar sex Vendiske paa flucte CCCCXXVIII.
Tre Konger paa en tid til lige i Danmarck CCCXLVI.
Træl triffuis ædling fordriffuis CCCXXV.
Thronde Kong i Norge CLXXI. aff hannem kaldis Throndhiem.
Troskaff XXXVIII. XXXIX. CXIII. CXIIII. CXLVIII. CLXXII. CCCI. CCCXL. CCCXLIX. CCCCXXVI. CCCCLI.
Trugde huide prouist i Lund CCCLIX.
Try slaus Folck haffue verit vdi stort affhold i Danmarck vdi fordoms tid / Kemper / Trolkarle oc beggis deris affkom. IX.
Tue lange CCCCL. CCCCLIIII.
Tunsberg i Norge CCCCXIII. CCCCXXXI.
Tydsk seed indføris i Danmarck CCCXXV. CXXVII.
Tydsk lære søfarenhed aff de Danske CCXVII.
Tyge Signessøn CCCXXXI.

V.

Valdbrynd CLI.
Valdisholm i Norge CXII.
Valdemar den første fødis CCLXXIX.
Hans Barndom CCCIIII.
Loff CCCXIIII.
Mandom oc Dristighed CCCXVIII.
Gifftermaal CCCXXXI.
Fare CCCXXXV.

Krig

Krig oc Taag imod Venderne/der om læs alleuegne i den fiorten-
de oc femtende Bog.
Barmhiertighed mod Kong Suend CCCXLIIII.
Liffs fare der Kong Knud bleff slagne CCCL.
Brøllup met Dronning Sophia CCCLII.
Fromhed CCCLVI. Mildhed CCCLXIIII.
Siugdom CCCLXVII. Forseelse CCCLXVII.
Gudfryctighed CCCLXXXVI. Hastighed CCCXCIX.
Snildhed CCCLVII. Dristighed CCCLXXII.
Heldighed i Tydskland CCCC.
Tilsiger Keyseren Mandskaff met vilkaar CCCCII.
Vil icke samtycke Paffuen CCCCIII.
Hannem tilbudis Norge CCCCIX.
Taag i Norge CCCCXIII.
Venighed met Hertug Henrick Løue CCCCXXVI.
Lyst til Historier CCCCXXVIII.
Drager anden gang ind i Norge CCCCXXXI.
Spaadom CCCCXXXVII.
Fører Krig for den Christne tro CCCCXXXVII.
Hans Lycksalighed CCCCXLIX. Ydmighed CCCCLXXVIII.
Fornemer stor Forræderi oc beuaris vnderlige
CCCCLXXXIIII.
Hans trofaste Hoffsinder CCCCLXXXIX.
Troloffuer tuende sine Døttre met Keyserens Sønner. DXIX.
Sot oc Siugdom DXXII.
Død oc Affgang DXXII.
Valdemars den andens loff vdi Fortalen.
Vanære oc Vanrycte CCCLXXIII.
Vanskelig begyndelse tager god ende LXXXVII.
Vaske en Kempe CXX. Vbbe en Dansk Kempe LII.
Vdgaard Mycklegaard oc Constantinopel CCII.
Vedemand en gild Søhane CCCXIX. CCCLXXII.
CCCLXXIIII. Vedsæ CXCI.
Velbyrdighed sees aff Ansictet XXV.
Venden oc Vender/ huad som dem er anrørendis / findis meget alleuegne
i den fiortende Bog / oc DXXXVIII. DXXXIII.
Venskaff XIX. CCXLIIII. CCCXV. CCCLXVII.
Være bro CIX. CCLXXXV.
Vermeland i Suerige CCCXXIX.
Vespasius Kong i Ryssland XXIIII.
Veyfarendis mands Ræt CVI.
Vffe Kong Assmunds Søn XIIII XVII.
Vgartilock CXC. Vgger en gammel Spaamand CIII.
Viborg befestis CCCXVI. Lands ting CCCLII. CCLXIII.
DXXXIIII.

Viby ved Aarhus CCCCXCII.
Vigge Hertug i Slesswig LXXI.
Viis er den sig aldrig forsaa CCLXX.
Viis mand giffuer act paa tre ting CCCLXXX.
Viis Barndom CXCV.
Vilde Lapper vdi Fortalen/ giøre Wueir oc Storm XVI.
Vine Førsten aff Venden CXIX.
Vissing vig eller Vissing bierge CCCVIII.
Visin en Fecter aff Ryssland CXIX.
Vitte en naffnkundig Sørøffuere XXVII.
Viteby i Skaane CXCVII.
Vitolff en gamel forfaren Krigs mand CXXXVI.
Vitscole Closter CXCV.
Vittøre vnder Ryland CCCCXXXIIII.
Vladislaus Kong aff Polen vddriffuis CCCXVI.
Vldehede i Skaane CXCVIII.
Vlff Sprageleggs herkomst CCXXIII.
Vluilde staar sin egen Fader effter Liff/ XVIII.
oc vil forraade sin egen Hosbond XXVI.
Wlouligt Kald lyckis sielden CCCVI.
Wforsiunlighed er Armods Moder CCCXXXVI.
Vnderlig Seylatz XVII.
Vnderlig Seyr CCXXX.
Vnderlig Død XXIX CIX.
Vnderlig Harpeleg CCLX.
Vnderlig Spectackel CV. CCC. CCCLXXXIX.
Vnderlig ting CLXXXVII.
Vnderlig Fane CCCCXXXVIII.
Vnderlig Skat CXCII.
Vnderlige Magskiffte CCCVIII.
Vnderlig Krigs rystning CXCVII.
Vnderlig Fyrbøder CCCCXXXIX.
Vnderlig Hendelse DXI. CCXII. CCCLXXVIII. CCCCLXII.
Vnderlig Skiude bane CCXIIII.
Vnas Smid Kong Sueris Stifffader CCCLXXXI.
Vnne en rig Herre mand i Jutland CCCCXCIIII.
Vogn Galen oc hans Affkom CCCLXII.
Volgast CCCXCV. CCCCXVI. CCCCLXXX. DVI. DIX.
DXXXIIII.
Vrnehoffuit Lands ting CCC. DXXVI.
Vrse en Jomfru XXX.
Vsedom i Venden CCCCXV.
Affbrendis CCCCXXXI. CCCCLXXX. DXXXV.

Wretfærdigt

Wretfærdigt Gods haffuer ingen Frihed paa hellige Steder CCCCLXXII.
Wskyldighed hielpis ved Jertegn CLXXX.
Wskyldighed skyttis vdi fire maader / ved Kamp / Jernebyrd / Vidnisbyrd oc ved Ed CCXLV.
Wtacknemmelighed CCCXXXI. DXV.

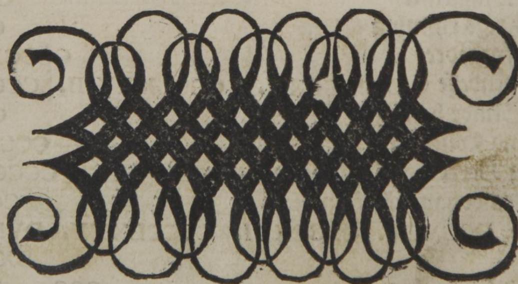
Z.

Zindraa CCCCXVII.
Zulister Høffuitzmand til Volgast DVI.

Ø.

Øyesteen Kong i Norge bliffuer slagen CCCCXI.
Øland CCCCL.
Øll forbiudis CLXXXII.
Ømme Sund XCVII.

Prentet i Kiøbenhaffn/
hos Hans Støckelman oc
Andream Gutteruitz.

Paa Baltzer Kausis/Borgeris oc
Bogføreris der samme steds
Bekaastning.

Oc findis hos hannem til kiøbs.

ANNO

M. D. LXXV.

